ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΑ

EUSEBII PAMPHILI

CHRONICUM BIPARTITUM

GRAECO-ARMENO-LATINUM

1839-ԱԿ
ազգ. 4035

ԵՒՍԵՒՒ ՊԱՄՓԻԼԵՑԻ

ԿԵՍԱՐԱՑՒՈՅ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՄԱՑԱՆԵՑ

Ի Հայերէն Թարգմանութենէ եղեալ ի Յոյն բնագրէ
ի ձեռն սրբոյ Թարգմանչաց մերոց

ԹՒԼԻՍԻԱՆԵԱՒ Ի ԼԱՏԻՆ ԲԱՐԲԱՌԻ ԱՇԽԱՏԱՒԱՍՏԻՐՈՒԹԵԱՄԲ
Ս. ՄԿՐՏՒՉ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ԱԻԳԵՐԵԱՆՑ

Հաւաքմամբ Հանդերձ յունական Հատուածոց գտեալց առ մատենագիրս, և յաւելուածով կարեւոր
Յանօթութեանց։

ՏՊԱԳՐԵԱԼ ՀՐԱՄԱՆԱՒ ԱՐՔԻԱՊԱՏԻՒ Տ՚Ն. Տ՚Ն. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱԳՈՆՑ
ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԱԲԲԱՅԻ ԵՒ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ՄԱՍՆ Ա՚

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ

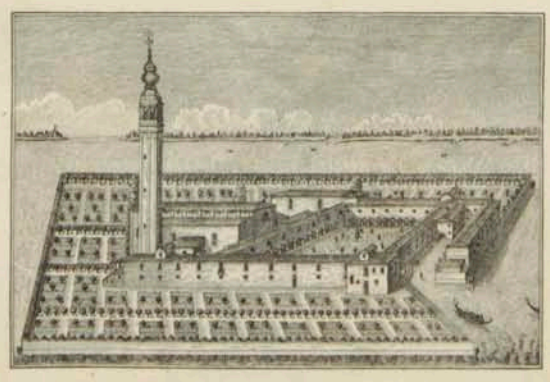

Ի ՎԻՆՆԻՏԻԿ

Ի ՎԱՆՍ ՄԲՈՒՅՆ ԳԱԶԱՐՈՒ

ՅԱՄՈՒ 1818 ՌՄԿԸ

3864

422

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS EPISCOPI

CHRONICON BIPARTITUM

NUNC PRIMUM EX ARMENIACO TEXTU IN LATINUM CONVERSUM
ADNOTATIONIBUS AUCTUM
GRAECIS FRAGMENTIS EXORNATUM

OPERA

P. JO: BAPTISTAE AUCHER ANCYRANI

MONACHI ARMENI ET DOCTORIS MECHITARISTAE

PARS I.

HISTORICO-CHRONOGRAPHICA

VENETIIS

TYPIS COENOBII PP. ARMENORUM IN INSULA S. LAZARI.

MDCCCXVIII

SUPERIORUM PERMISSU

Universitätsbibliothek Frankfurt a. M.
2188-2008

CLEMENTISSIMO PRINCIPI

RAGNERIO AUSTRIAE ARCHIDUCI

FRANCISCI I. IMP. P. F. A.

FRATRI GERMANO

LONGOBARDIAE VENETIARUMQUE PROREGI etc. etc.

Si Cornelii Taciti historiae Maximiliano II. Roman. Imperatori atque proavo tuo gloriosissimo inscriptae, Optime Princeps, ea ab ipso humanitate atque clementia exceptae sunt, quae invictissimum Caesarem, eumdemque eruditissimum omnino decebat: vix dubitamus futurum quin Tu quoque Eusebii Pamphili Caesareae in Palaestina Episcopi Chronicum opus eadem benignitate excepturus sis. Ac illud quidem post multa saecula, quibus in Armenia delituit, in Europam veluti postliminio reversum, Latinoque cultu ac veste nostris curis ornatum, cui se potius quam Tibi commendaret, qui pro ea quae semper fuit Austriacae gentis in optimis disciplinis promovendis munificentia, doctorum hominum studia liberaliter fovere, ac comiter amplecti soles: ea praesertim quae antiquitati illustrandae, ac Religioni promovendae comparata sunt? Quarum quidem rerum alteram ita calles, ut vix hujusmodi quicquam a viro principe tot Reip. curis distento expectari posse videatur; alteram vero ea etiam charitate complexus es, ut omnium hominum mentes animosque in tui admirationem atque amorem adduxeris. Hoc enim sincera in Deum pietas ac non fucatus Religionis amor sibi proprium vendicat, ut cum in omnibus admirationi esse soleat, tum vero maxime in viro Principe; quem ubi quis non simulate, sed ingenue Religioni addictum animadverterit, illum statim virtutibus etiam universis ornatum excultumque haud injuria arbitratur. Erit autem in Eusebio nostro quod et eruditioni tuae et pietati maxime arrideat. Nam et prisci temporis historiam ab ultima humani generis origine ad Constantini Magni Imp. Vicennalia complexus, eandemque in certas aetates atque annos distribuens, magnum Chronologiae universae lumen affundit; et iterum Religionis exordia ab orbe condito deducens, ejus progressus, incrementa, perennitatem ita demonstrat, ut tot inter

populorum ac gentium vicissitudines, tot inter hostium fraudes ac bellorum sibi indictorum procellas nonnisi D. O. M. auxilio stetisse evidentissime appareat. Quare haud dubitamus futurum quin praeclarissimum opus libenti animo excipias; ut pote quod et ingenio tuo, et eruditioni, et pietati maxime sit accommodatum. Atque utinam quemadmodum olim Tacitus qui eum in conspectum sisteret Maximiliani Caesaris Justum Lipsium virum longe eruditissimum nactus est, ita Eusebium quoque nostrum is Tibi offerret, qui cum splendidissimo illo Belgarum ornamento conferri posset! At non ideo tamen illum minus liberaliter a Te atque humaniter exceptum iri arbitramur. Ut enim nihil de ipsius operis argumento dicamus, quod profecto Taciti historiis longe est anteferendum; ab iis Tibi Eusebius exhibetur, qui ut magno illi Lipsio litteris ac eruditione concedant, ita singularem doctissimi viri in Austriacam gentem fidem, atque reverentiam aemulantur. Munus itaque hoc qualecumque nostrum libenter accipe, Princeps Clementissime; idque Tibi persuadeas, cum multos humanitas illa tua, atque clementia prorsus singularis Tibi devinxerit, nemini tamen nos in te amando observandoque concedere.

Venetiis ex Insula S. Lazari. IX. Calend. Jan. MDCCCXVIII.

CELSITUDINI TUAE

ADDICTISSIMI

GEN. ABB. STEPH. ACONTIUS KIUVEN

ARCHIEP. SIUNIENSIS

ET MONACHI MECHITARISTAE ARM.

LECTORI PHILEUSEBIO

P. JO. BAPTISTA AUCHER FELICITATEM.

1. Eusebium Pamphilum Caesareae in Palaestina Episcopum, Ecclesiasticorum historicorum facile principem, omniumque fere aetatis suae scriptorum eruditissimum, cum aliis multis ingenii sui monumentis, tum vero maxime libris, quos adversus paganos conscripsit, memoriam suam posteritati commendasse, optimeque non de Christiana tantum, sed et de universa litteraria Rep. meritum esse, neminem prorsus eruditorum latere arbitror. Cum enim in ea tempora incidisset, quibus ethnicorum in Christianos ferocia, atque immanitate Constantini Augusti beneficio repressa, Christiana religio tandem aliquando caput attollere, ac sese audacter efferre videbatur; pagani vero, cum in ipsam armis saevire nequaquam liceret, eamdem qua probris atque ludibriis, qua calumniis, atque conviciis, qua denique fallacibus ratiunculis, ac corrasis undequaque ex inani philosophia sophismatibus, oppugnarent: tantae huic tamque scelestae impiorum hominum temeritati occurrendum sibi esse putavit; ne idololatrica superstitio, quae piissimi Imperatoris potentia perterrefacta arma in Christianos deposuerat, non item odia, de integrato ferocius in ipsos bello sibi plaudere ullo modo posset: quosque fortiter dimicantes nec vi nec ferro exscindere potuerat, eosdem nihil sibi timentes atque securos philosophicis praestigiis, atque commentis labefactaret. Novum hoc itaque ac multiplex belli genus aggressus, primum libros edidit τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς, sive *de Evangelica Praeparatione*, praeclarum sane opus atque eruditum, quo Christianae disciplinae ductam ab ipsis mundi primordiis antiquitatem demonstrat, sanctitatem ac majestatem tuetur, falsorumque numinum fabulas religionesque insectatus, eas nonnisi delirantium hominum somnia putandas esse, ac malorum Daemoniorum ludibria apertissime manifestat. Cum enim Ethnicorum plurimi per ea tempora Christianorum doctrinam, veluti putidum absurdumque commentum traducerent, illudque quasi recens, ac χθὲς καὶ πρώην a barbaris excogitatum despicarentur: deorum vero cultum veluti antiquissimum, et philosophorum omnium suffragio probatum impudenter illi anteferrent; totus in eo est Eusebius, ut ostendat, illam quidem humano generi prorsus coaevam cum ipso mundo exortam fuisse, ejusque δόγματα atque praecepta iis nationum momentis inniti, quibus sanae mentis hominem adquiescere prorsus oporteat: gentilem vero superstitionem recentem omnino esse, atque ridiculam, quamque nemo unquam, nisi omnino desipiat, amplecti possit. Id vero ut praestet, non jam libros Hebraeorum sacros, quos illi veluti futiles ac barbaros aspernabantur, sed ipsos Ethnicorum scriptores in medium producit, Orpheum scilicet, Numenium, Mercurium Trismegistum, Philonem Bibbium, Sanchuniatonem, Berosum, Ezecielum Poetam, Bardesanem, Eupolemum aliosque hujusmodi: tum ex Graecis, magna illa Philosophorum lumina, Platonem, Zenonem, Aristotelem, Thaletem, Empedoclem, Democritum, Pythagoram, Plutarchum, caeterosque; ac eorum testimoniis verbisque prolatis, quid de Hebraeorum gente ac disciplinis, quid de Graecorum diis atque religionibus universa fere antiquitas tradiderit, luculentissime ostendit.

2. *Evangelicae praeparationis* libros XV. excepere libri X. sive ut aliis placet [1] XX. τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως, sive *Evangelicae Demonstrationis*, in quibus innumeris paene veteris testamenti locis in medium productis, quaecumque de Christo in sacris codicibus referuntur, quaecumque in Ecclesia ab ipso condita contigere, quaecumque de Judaicae gentis caecitate, calamitatibus atque dispersione, de Templi et Hierosolymorum excidio ab historicis tradita sunt, ea omnia longe ante ab ejus gentis vatibus praedicta fuisse demonstrat: ita ut nec nova ea Religio habenda sit, quam antiquissimus quisque prophetarum commendaverit, nec falsa aut absurda, quam admirabilis tot vaticiniorum exitus ac veritas comprobarit. Eodem pertinent ejusdem Eusebii *Libri IV. propheticarum Eclogarum de Christo*, quos inter Bibliothecae Caesareae Vindebonensis Mss. Codd. servari tradit Petrus Lambecius [2], nisi fortasse falso inscripti, auctoris nomen mentiuntur [3]: eodem longa illa adversus Hieroclem disputatio, qui ex Philostrati historia, seu potius fabula Apollonium illum

1 Vide Cave in *Eusebio*. Voss. de Hist. Graec. L. XX. C. 17.
2 Lambec. Bibl. Caes. tom. I. add. 3. Cod. Theolog. LV.
3 Vide Cave, et Casimir. Oudin. t. I. in *Eusebio*.

Thianaeum Christo comparare ausus fuerat, ac octo integros hujus argumenti libros vulgaverat: quemque perpetuo commentario refutans eruditissimus Episcopus, apertissime ostendit magicas illas Apollonii praestigias nullo modo veris Christi miraculis esse aequiparandas: eodem denique libris XXV. sive ut alii tradunt, XXX. adversus Porphyrium [1], ut alia praetermittam, quae a nonnullis Eusebii nomine referri solent, quae tamen a Criticis [2] in dubium revocantur. His itaque editis ingenii sui monumentis Ethnicorum proterviam, ac sese efferentem Philosophorum audaciam fregit ac protrivit Eusebius; et Christianae disciplinae longe antiquiorem Graecorum fabulis originem evidenter ostendens, ejusdem majestatem atque divinitatem ab ipsorum calumniis fortiter vindicavit.

III. Verum antequam eruditissimis hisce lucubrationibus manum admoveret, jam illud perviderat, frustra se haec omnia moliri, nisi prius Mosaicarum originum, et sacrorum librorum antiquitatem, quam tantopere erat commendaturus, iis rationum momentis confirmaret, quae nulla prorsus ratione ab adversariis convelli possent. Id enim nisi omnino certe atque evidenter constitisset, jam totum illud *Evangelicae praeparationis, et demonstrationis* veluti aedificium nutare necesse erat; maximeque erat pertimescendum, ne hominibus longe sagacissimis ulla cavillandi causa praeberetur, quo utrumque opus rejicerent, veluti quod infirmo prorsus fundamento niteretur. At ubi Mosaicae vetustatis certitudo in tuto posita esset, jam omnis malignis adversariorum suspicionibus aditus intercludebatur. Id vero ut praestaret Eusebius, Chronicum opus, quod integrum ex Armeno codice nunc primum prodit, molitus, omnium gentium ac populorum res gestas parva veluti tabula complexus est: quas ita ille per temporum seriem digessit, ut qua mundi aetate gens quaeque floruerit, quoto mundi anno imperia singula, urbes, respublicae conditae sint, quibus incrementis succreverint, qua tempestate desierint, quilibet vel uno intuitu videre possit. Temporum vero rationibus diligenter subductis, nihil Mosaicis originibus aut praestantius, aut vetustius reperiri posse demonstrat, qui cum DCCC. paene, et L. annis Trojanum bellum praecesserit, non modo omnium scriptorum antiquissimus habendus est, sed ipsis fabulosis Graecorum numinibus longe vetustior. Ac priori quidem libro (siquidem in duo volumina universum opus distribuit) ab ipso generis nostri parente Adam exorsus, uniuscujusque Imperii, aut gentis historiam ac tempora singillatim recensuit, eumque propterea *παντοδαπὴν ἱστωρίαν*, hoc est *omnimodam historiam* vocari licuit: altero vero, ducto ab Abrahami aetate supputandi initio, ac earumdem gentium fastis per columnas quasdam dispositis, ita columnas illas sive laterculos inter se composuit, ut singuli unius gentis anni quoto alterius gentis aut regni anno responderent primo obtutu pateret, atque hanc operis suae partem longe operosissimam Χρονικοὺς κανόνας, sive simplici voce Κανόνα nuncupavit. Hosce libros veluti *προδρόμους* eorum quos *de praeparatione et demonstratione Evangelica* editurus erat, praemisit; eosdemque vix in lucem emissos magno plausu atque admiratione eruditi excepere. Et sane ii erant, qui ab omnibus magno in pretio haberentur, cum non sacris tantum disciplinis, sed etiam profanis litteris magno emolumento esse possent, atque historiae universae studiosis veluti geminae faces inter tenebras praelucerent. Ubi vero praeclara illa *de praeparatione* nempe *et demonstratione* volumina in doctorum hominum manus devenere, tum demum sapientissimum hominis consilium aperte patuit, ac quam prudenter atque circumspecte in ea quaestione versatus esset compertum est. Ita enim omnia digesta erant atque disposita, ita singulae disputationis partes connexae inter se atque consociatae, ut sese invicem exciperent atque communirent, mutuaque illa colligatione firmissimum veluti murum, nullaque prorsus vi subruendum adversariis objicerent. Quare quod in pulcherrimis, et praeclarissimis celeberrimorum pictorum tabulis fieri consuevit, ut qui easdem obtinere nequaquam possunt, aliquod tamen inde expressum atque deductum exemplum vel aliena manu confectum, vel aereis saltem formis excusum vulgatumque apud se habere velint, quod ipsius archetypi loco contemplentur atque suspiciant: id et de Eusebianis monumentis, Chronographia praesertim, evenisse certum est, quae in alias atque alias linguas conversa ad remotissimas quasque Orientis et Occidentis provincias perlata est. Illam namque saeculo eodem labente quo fuerat ab Eusebio conscripta, nempe Theodosio M. imperante, [3] Latinae linguae hominibus communicavit S. Hieronymus, qui tamen *interpretis, et scriptoris ex parte officio usus*, priorem quidem librum, ut nobis videtur, intactum praetermisit, solumque [4] *Canonem* transtulit: *nonnulla vero, quae sibi intermissa videbantur, adjecit, in Romana maxime historia*. Eamdemque saeculo ab Auctoris obitu vix elapso, in Haicanam linguam conversam accepit Armenia: ita tamen conversam, ut Graeco archetypo Armenium exemplum adammussim responderet. Subsecutis deinde temporibus, quanti semper ab eruditis habita fuerit, vel id maximi argumenti loco esse potest, quod nemo fere apud Graecos aut Latinos aut Armenios in Chronologicis et Historicis disciplinis cum laude aliqua versatus est, qui non temporum seriem atque ordinem ad Eusebianam Chrono-

1 Hieron. de Viris illustr. num. LXXXI. tum Epist. LXX. *ad Magnum*.
2 Vide Oudin. et Cave loc. cit.
3 Vide Hieron. praefat. in Chron. Canonem Euseb.
4 Hieron. loc. cit.

logiam prorsus exegerit. Hinc et Beda, et Sigibertus, et Ado Viennensis, Cassiodorus quoque et Orosius, et Latini fere omnes post Hieronymum, non alium in Chronologia ducem, nisi Eusebium secuti sunt: quemadmodum et ex Armeniis Moyses Chorenensis, Stephanus Asolicus, sive Asolnik Taronensis, Thomas Arzerunius, Samuel Aniensis; et ex Graecis Georgii duo, Syncellus et Cedrenus, Auctor Chronici Alexandrini, Zonaras monachus, Nicephorus Patriarcha CP. aliique, quod ex decerptis hinc inde ex Eusebiano opere laciniis, eorumque operibus insertis videre est. Quare quod de elegantissimo quodam Polycleti signo tradit Plinius [1], illud nempe κανόνα ab artificibus appellari consuevisse, *eo quod artis lineamenta ex eo peterent, veluti ex lege quadam*: idipsum et de *Chronico* Eusebii *canone* tamquam de epitome anterioris partis Chronologico-historicae dici posse videtur: jure scilicet hoc nomen illi operi inditum fuisse, quod veluti normam quandam ac exemplar intuerentur atque suspicerent, quicumque disciplinas Chronographicas amplecterentur.

IV. Ecquis tamen existimarit Graecum praeclarissimi hujus operis textum, qui magni thesauri loco habendus erat, processu temporis periisse, ita ut vix illius fama aliqua apud Graecos ipsos extaret? Nisi enim in aliis operibus (siquidem *infinita* paene *volumina* edidit [2] vir laboris patientissimus) nisi, inquam, alibi *Chronici* sui Eusebius identidem [3] meminisset, nisi denique lacinias quasdam hinc inde avulsas Chronicis suis Georgius Syncellus, aliique Graeci chronographi adsuissent, omnis prorsus ipsius memoria jamdiu apud Graecos intercidisset. Miserrimum Graeci exemplaris fatum sic dolet Josephus Scaliger in Prolog. *Prior liber integer desideratur, qui censuales, ut cum Tertulliano loquar, omnium vetustissimarum nationum, et regnorum continebat: posterior, quem* Κανόνα *auctor inscripsit, integer quidem superest, sed est tantum quasi index quidam et summarium superioris*. Deinde S. Hieronymi merita commemorans, *Certe* inquit, *ut alia taceam, ejus beneficii est, quod hodie hoc praestantissimo Eusebii opere fruimur: quod quidem, si ille non vertisset, vix vel nomen ipsius apud nos superesset; cum jamdudum Graeci, a quibus profectum est, paene memoriam illius perdiderint*. Nec aliter sentiunt et alii post Scaligerum [4]. Et profecto licet elapso saeculo viri eruditissimi ac antiquitatis studiosissimi universas fere Europae bibliothecas excusserint, nullibi tamen Graecum Eusebiani Chronici exemplar inventum est: ita ut ipsius aliquando reperiendi aut spes nulla prorsus, aut exigua admodum superesse videatur. Nec Hieronymiana versio, licet praeclarissimi operis desiderium aliqua ex parte levare dicenda sit, huic tamen incommodo mederi omnino potest: cum alteram tantum ejusdem partem exhibeat, eamdemque crebris sanctissimi presbyteri additionibus interpolatam; ita ut nemo fere, quid ab ipsomet Eusebio, quid ab Hieronymo profectum sit, possit divinare. Adde illam ab antiquariis et exscriptoribus ita male habitam, imo corruptam, ut difficillimum sit duos codices reperire, qui in omnibus inter se conveniant, praesertim in annorum et temporum notis; in quibus quam facilis ac frequens scriptorum lapsus esse soleat, norunt quicumque in antiquis codicibus evolvendis aliquam industriam collocarunt. *Quam male*, inquit Scaliger, [5] *acceptus sit, qua a correctoribus, qua ab antiquariis, innumerabilium codicum portentosa varietas, et discrepantia ostendit. Nullus enim liber tot mendorum monstris deformatus, tot vitiis obrutus, tam prodigiose contaminatus in manus nostras devenit, quam sunt illi codices hujus Chronici tam editi, quam scripti*. Quod cum Spittlerus [6] animadverteret, suspicatus est, perperam ille quidem, haud tamen inepte, *ea quae interpres Hieronymus memoriae prodidit, quorumve reliquiae ab aliis auctoribus sunt servatae, forte epitomen tantum operis pretiosissimi spectare, vel fragmentum esse injuria temporis ita mutilatum, ut non modo caput truncatum, sed in ipso etiam corpore plura avulsa, distorta, lacerata videantur*. Quare nisi omnia me ludunt, tantum abest ut

1 Hist. Natur. l. XXXIV. c. VIII.

2 Vide Hieron. de script. Eccl. n. LXXXI.

3 Vide Hist. Eccl. lib. 1. in prolog. Praep. Evang. lib. X. cap. XI.

4 Jo: Alb: Fabricius, Bibl. Graec. volum. VI. Lib. V. c. 4. pag. 35. „ *Chronicon*, sive Παντοδαπὴ ἱστορία, *de cunctis temporibus Historia*, ut titulus operis Latine transfertur in epistola Augustini 35. ex quo loco etiam constat non ubique obvios jam tum fuisse Chronici Eusebiani codices. In libros duos divisum fuit ab auctore, quorum priorem inscripsit Χρονογραφίαν, posteriorem Χρονικὸν Κανόνα. Atque hanc *Epitomen* vocat Hieronymus. In priore ex Manethone, Apollodoro, Phlegonte, Josepho, Africano aliisque origines et successiones resque memorabiles variarum gentium ab orbe condito per varia capita persecutus est: in posteriore omnia fere una ad annos suos relata digessit ab anno vocationis Abrahami, h. e. ante Christum 2017. ad vicennalia usque Constantini magni A. C. 325.... Graecum opus Eusebii intercidit, praeter fragmenta et lacinias quas recensiores Chronologi servarunt, Syncellus inprimis, et Cedrenus, Chronicique Alexandrini sive Paschalis scriptor, ne de aliis jam dicam: nam ut vere Josephus Scaliger, *qui post Eusebium scripserunt, omne scriptum de temporibus aridum esse censuerunt, quod non hujus fontibus irrigatum esset*. Ex illis Graeca ut potuit collegit edidituque et illustravit doctissimis notis idem Scaliger, sed non modum Syncelli et Chronici Alex. tum temporis nondum editorum apographis parum emendatis usus est, sed etiam varia ad Eusebium retulit, quae parum credibile est ab illo scripta fuisse. Latine vertit, et Vincentio cuidam ac Gallieno inscripsit Hieronymus, ita ut hinc inde ex Latinis praecipue scriptoribus quaedam adderet, alia omitteret, ac deinde Chronicon ad A. C. 378. Valente sextum, et Valentiniano secundum Coss. continuaret. Codices Latini Chronici Eusebiani, oscitantia librariorum mire inter se variant, et saepius nec inter se, nec cum historia facile possunt conciliari “.

Martinus Hankius in 1. Parte de Script. Byzant. Cap. 1. num. 196. „ *Hoc Chronicon sicut ab Eusebio scriptum est, Graece non amplius exstat, certe nondum in lucem prodiit* “. Du-Pin 1. Parte Tom. II. suae bibliothecae pag. 10. quamvis gratis supponat utramque Chronicorum partem abs Hieronymo interpretatam fuisse, prioris tamen interpretationem non exstare hodie sincere fatetur. Vide et Cave. Oudin etc.

Vallarsius vero qui nullam novit anteriorem partem, de posteriore sola, sc. Canone, sic testatur in Praef. Chron. Euseb. pag. 3. „ Accedit quod Graeco jam deperdito textu, etsi non verbis plane ipsis Eusebii, ratione certe quidem illa, qua cum certis quibusdam annis gesta componebantur, nosse nunc eadem probe, uni acceptum referimus Sancti Interpretis industriae, ejus divini propemodum beneficii est “ etc.

5 Loc. cit. in Prolog.

6 Hist. Crit. Chron. Euseb. p. 41.

Hieronymianum Chronicon, quale nunc in editis libris, et Mss. legitur, Eusebiani textus vices sufficere possit, ut ne ipsam quidem Hieronymianam interpolationem, qualis ab Hieronymo profecta est, puram, atque sinceram exhibeat: adeo in eo omnia exscriptorum sive audacia, sive incogitantia permixta sunt, atque perturbata.

v. Quae cum ita se habeant, jam de Eusebii Chronico actum atque conclamatum videri poterat, nisi inde repente illi lux affulsisset, unde nemo profecto orituram suspicabatur. Siquidem elapso saeculo cum Jacobus quidam Rhedestonius Doctor, et Hierosolymitani Armeniorum Patriarchae Vicarius in urbe sancta versaretur, ac Armeniacarum antiquitatum reliquias curiose perscrutaretur, venerandae vetustatis codicem reperit, qui integrum Eusebii opus in Haicanam linguam jampridem conversum continebat; quem cum ille processu temporis Constantinopolin detulisset, tandem in Bibliothecam Patriarchalis Armeniorum Seminarii regiae illius urbis conditus est. Porro cum illius codicis notitia ad nos pervenisset, ejusdemque exscribendi, ac diligenter explorandi copia nobis esset facta; vix animadvertimus, quanti pretiosissimum hoc Christianae antiquitatis χειμήλιον faciendum esse, de ipso statim in Latinam Linguam vertendo, edendoque cogitavimus. Itaque translationi illico manus admovimus: neque enim ingratum eruditis omnibus futurum existimavimus, si Eusebius, qui apud Armenios per tot saecula delituerat, veluti in Monumento potius honorifice conditus, quam statua caduca honoratus [1], ipsorum votis atque conspectibus redivivus redderetur. Verum quoniam in hac tanta criticae artis luce, qualis hac nostra aetate fere obtinet, in hac etiam tam difficili (absit verbo invidia) Criticorum morositate, non satis est ex vetustis codicibus opus aliquod antiqui scriptoris educere, ut ipsum statim pro germano ejusdem scriptoris foetu habeatur; sed ipsius operis αὐθεντία adversus malignas nonnullorum suspiciones asserenda est, qui dum se malis artibus decipi posse reformidant, alios, atque adeo semetipsos nimis acuta subtilitate decipiunt; liceat nobis nonnulla praefari, ut omni scrupulo atque dubitatione sublata, ipsissimum Eusebii opus, jamdiu eruditorum votis expetitum, tenere se certo sciat litteraria respublica, versionemque Haicanam, quam modo exhibemus, Eusebiani Archetypi loco habendam esse. Itaque agemus primum de opere ipso, ejusque αὐθεντία; deinde de Armena versione ejusque antiquitate et praestantia; tum de codice etiam, unde editio haec deducta est. Dicemus et de ipsa hac nostra Eusebii editione, et qua fide tum in Armenio textu in Latinum vertendo, tum in ipso repraesentando versati simus: demum et de iis etiam addemus nonnulla, qui Chronico illustrando ante nos insudarunt; uti his omnibus quasi praesidiis munitus, ad ipsam Eusebianam Chronographiam alacrior atque paratior lector accedat.

§. I.

Opus quod edimus, integrum esse, ac genuinum Eusebii librum τῆς Χρονογραφίας, *hactenus ab eruditis desideratum, breviter ostenditur.*

1. Utrum Eusebio Pamphilo, quos modo in lucem edimus, Chronographici libri tribuendi sint, nec ne: ac utrum illud ipsum opus exhibeant, quod Eusebius a se elaboratum atque editum identidem commemoravit, nemo certe in dubium revocaverit, qui sciat id perpetua Armeniorum traditione constare, qui illos continenter Eusebio adscripsere, neque ullum unquam ex illis testimonium protulere, quin ipsum ex genuino Eusebii opere deductum esse arbitrarentur. Porro hoc argumenti genere nullum in hujusmodi quaestionibus, teste sancto Augustino, [2] aut firmius aut evidentius afferri posest: ita ut absurdum omnino sit de ejus operis αὐθεντία dubitare, quod integra natio, eademque nec exigua admodum neque inculta certo cuidam auctori perpetuo tribuit. *Platonis*, inquit s. Doctor, [3] *Aristotelis, Ciceronis, Varronis, aliorumque hujusmodi auctorum libros, unde noverunt homines quod ipsorum sint, nisi eadem temporum sibi succedentium contestatione continua?* Si enim contestationi huic fidem abnuere liceat, jam nullum erit antiquitatis monumentum, quod non iis, quibus tribuitur, auctoribus possit denegari: ac proinde de universa prorsus historia atque eruditione actum erit. Adde codicem nostrum, licet initio nec auctoris nomine, nec inscriptione ulla notatus sit, sed ab ipsis Eusebii verbis ordiatur (quae haud contemnenda vetustatis nota haberi solet), Eusebio tamen in libri cortice inscribi antiqua manu [4], quod leve quamvis indicii genus videri possit, haud tamen est contemnendum. *Nemo siquidem*, ut optime animadvertit in praefatione ad editionem τῶν LXX. Cl. Morinus, *nemo*,

1 Cic. in Philipp. IX. 6. „ *Majores quidem nostri statuas multis decreverunt, sepulcra paucis. Sed statuae intereunt tempestate, vi, vetustate: Sepulcrorum autem sanctitas in ipso solo est, quod nulla vi moveri, neque deleri potest. Atque ut caetera extinguuntur, sic sepulcra fiunt sanctiora vetustate* “.

2 Contra Faust. l. XXXII cap. VI.

3 Ibid.

4 Vide operis pag. I. Tom. I.

cum optimae notae antiquum codicem nactus est, ut adulterinum repudiat, sed auctori quem praefert, statim illum vindicat. Equidem non me latet ubi non jam de ipso opere agitur, sed de versione aliqua sermo sit, nullum argumentum evidentius illo proferri posse, quod ex ipsius cum Archetypo consensione deducitur: verum hujusmodi momentum ne adduci possit, miserabile Eusebiani textus naufragium facit. Praeclare tamen cum Armena translatione actum est, quod Hieronymiana versio adhuc superest, ad quam veluti ad Lydium quemdam lapidem exigatur: cui quidem cum apprime respondeat, omnis prorsus dubitatio sublata esse dicenda est. Versionem inquam, non interpolationem: nam quae de suo Hieronymus addidit, ea quidem in Haicana lectione nequaquam extant, quod profecto haud exiguum ejus fidei et integritatis argumentum haberi debet. Hoc vero ex allatis etiam a Syncello aliisque Eusebiani operis fragmentis deprehendi potest, quae omnia, ut suis locis adnotabimus, fideliter exhibet, eaque ita diligenter in Haicanum translata, ut quot illa sunt, tot fere fidei illius testimonia proferri videantur. Quod in iis praesertim apparet, quae Syncellus non obiter, et ad sensum, sed *πρὸς λέξιν*, *ad verbum* adducit: ea enim interpres noster totidem fere vocibus repraesentat. Atque ita certum est opus hoc nostrum Eusebii Chronographiam integram incorruptamque exhibere; ut si quaeras quid ex ipso acceperit Hieronymus, quid ipse addiderit, si auctorum loca nonnulla expendere volueris, ubi Eusebianum aliquid latere viri docti suspicantur, quod posteriores scriptores in aliam significationem distraxerint, si denique quid Syncellus aliique ex Eusebio *κατὰ λέξιν*, quid ad sensum citaverint, ea omnia ad hoc, quod edimus, opus tuto exigere possis, ac de iisdem certissime judicare. Quid ni? cum nemo de alieno opere tam prudenter decernere possit, quam auctor de suo.

II. Unum est quod scrupulum aliquem injicere possit; Eusebii nempe Chronicon apud Hieronymum uno tantum libro contineri: Haicanam vero versionem duplici parte constare, quarum prior in Hieronymiana versione omnino desideretur. Quod tamen tanti non est, ut quemquem movere debeat. Nam Hieronymi versionem mancam esse ac priore sui parte destitutam, sive illam haud verterit s. Doctor, sive versa intercideriit, ex ipso Eusebii opere, prout ab ipso Hieronymo exhibetur deprehendi potest. Siquidem ita in praefationis limine apud s. Hieronymum habet Eusebius. *In priori libello, quasi quamdam materiam futuro operi omnium mihi regum tempora praenotavi, Chaldaeorum, Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebraeorum, Aegyptiorum, Atheniensium, Argivorum, Sicyoniorum, Lacedaemoniorum, Corinthiorum, Thessalorum, Macedonum, Latinorum, qui postea Romani nuncupati sunt: In praesenti autem stilo* (forte *stylo*) *eadem tempora contra se invicem ponens, et singularum gentium annos dinumerans, ut quid cuique coaetaneum fuit, ita curioso ordine coaptavi*. Haec Eusebius; quae verba ne inter Hieronymiana additamenta habeantur facit Georgii Syncelli auctoritas, qui ita illa ex Graeco Eusebii codice exhibet: [1] *ἐν μὲν τῇ πρὸ τούτης προτάξει ὕλας ἐκπορίζων ἐμαυτῷ, Χρόνων ἀναγραφὰς συνελεξάμην παντοίας, βασιλείας τε (τῶν) Χαλδαίων, Ασσυρίων, Μήδων, Περσῶν, Λυδῶν, Ἑβραίων, Αἰγυπτίων, Ἀθηναίων, Αργείων, Σικυωνίων, Λακεδαιμονίων, Κορινθίων, Θετταλῶν, Μακεδονίων, Λατίνων, οἷς ὕστερον γέγονεν ἐπίκλην ὄνομα Ῥωμαῖοι, ὁμοῦ γίνονται ιέ. Ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς χρόνους συναγαγὼν, καὶ ἀντιπαραθεὶς ἐκ παραλλήλου τῶν παρ' ἑκάστῳ ἔθνει τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν, Χρονικοῦ Κανόνος σύνταξιν ἐποιησάμην*. Constat igitur ex ipso Eusebio, *Canoni* illi, qui ex Hieronymi versione editus extat, priorem partem deesse, quae singularum gentium historias singillatim ac breviter exhibeat, quaeque *παντοίας χρόνων ἀναγραφὰς*, h. e. *universas temporum descriptiones*, complectatur, quasi *ὕλας materias* conficiendo deinde aptandoque *Chronico Canoni* pernecessarias. Atqui hoc illud ipsum est, quod parte operis prima in nostro codice continetur: quo fit ut secunda operis pars ab Hieronymo in Latinum conversa priori huic fidem faciat, illamque pro legitimo Eusebii foetu accipiendam esse demonstret. Quantum autem illud est, quod quemadmodum secunda pars prioris meminit, ita et prior etiam posteriorem promittit! sic enim habet: [2] *ponam in primis Chaldaeorum chronographiam, deinde Assyriorum* etc.... (usque ad Romanos. et subdit.) *Atque demum materias de his cunctis mihi recolligens, ad Chronicum temporum Canonem* (ad verb. *Canones*) *me convertam:* tum paucis interjectis, *sed illius secundi postea elaboratio accedat: interim vero in proximo sermone agedum quam Chaldaei de suis majoribus referunt, chronographiam perspiciamus*. Porro quid hoc testimonio ad asserendam totius operis *αὐθεντίαν* evidentius? quid opportunius? nonne inde constat omnia sibi invicem connexa esse atque copulata, et priorem quidem partem alteri pertractandae illustrandaeque quasi viam aperire: posteriorem vero ita a priori pendere, ut si illa careat, manca omnino atque imperfecta videatur? haec vero quid nisi unum eundemque utriusque auctorem produnt: Eusebium scilicet, cui Chronologi-

1 Edit. Paris. pag. 66. Venet. pag. 52.

2 Vide pag. 7 = 9. [*] *Եպա՛ ես զիդ զքաղդէացւոցն ժամանակագրու- թիւնն· ապա զասորեստանեայցն .... և ներգոն ՚ի նոցանէ ամենից ցաւոց ժողովեալ անձին՝ ՚ի քրոնիկոն ժամանակական կանոնան փոխե-*

ցայց ... Աայլ այնմ երկրորդում առ յառաջ գրեալ լիցի: Բայց առ այժմ ՚ի մեսուրս ձառիս ճն առ այսր տեսցուք զառ ՚ի քաղդեացւոց զիւրեանց նախնեաց պատմեալ զժամանակագրութիւն ||.

cum Canonem cum hactenus nemo unus denegaverit, profecto et praemissus Canoni Liber adscribendus est. Mitto fragmenta ex hac ipsa priori parte deducta, quae a Syncello aliisque Eusebii nomine proferuntur: neque enim in re tam aperta ulterius laborandum.

§. II.

De Armeniacae Eusebiani Chronici Versionis Antiquitate et Auctoritate.

1. Jam vero operis ἀνάβασις constituta, de ipsa Armeniaca translatione dicendum, statuenda ejus aetas, asserenda fides, auctoritas confirmanda. Nam ad ejus auctorem quod attinet, quisnam ille demum fuerit, haud potuisse nos, ne conjiciendo quidem divinare ingenue fatemur. Ut itaque a versionis ipsius antiquitate exordiamur, illam saeculo Ecclesiae quinto concinnatam nullo modo est dubitandum. Siquidem constans est apud Armenios, et multorum scriptorum suffragio comprobata traditio, praeclarissima quaeque Graecorum Patrum monumenta in Haicanam linguam per ea tempora fuisse conversa. Cum enim Christi anno CCCCVI. s. Mastosius, sive Mesropes singulari Dei beneficio Armenici Alphabeti elementa reperisset, suaeque genti tradidisset, mirum profecto dictu est qua cura atque aemulatione universi fere Armeniae eruditi viri una cum universorum magistro s. Isaaco Patriarcha in antiquorum scriptorum libros vertendos incubuerint, ita ut initio ducto a versione Sacrarum Litterarum, quas e Graeca LXX. Interpretum translatione deduxere, ultra sexcenta veterum scriptorum volumina ante annum CCCCL. hoc est XLIV. annorum spatio in Haicanam linguam translata sint. Id vero adnitentibus praesertim et quos modo laudavimus, s. Mesrope Doctore, et s. Isaaco Patriarcha, qui ab anno CCCXC. ad annum CCCCXXXIX universae Armeniorum ecclesiae praefuit, factum fuisse, tradunt historici; quos inter Coriun ejusdem aetatis scriptor longe eruditissimus [1] in vita s. Mesropis se quoque inter eos fuisse tradit, qui huic interpretationi vacarent; quem secutus Moyses Chorenensis [2] Armenio-

1 Կորիւն 'ի վարս սրբոյն Մեսրոպայ. " Եւ բազում շնորհագիր մա- տեանս գՀարցն եկեղեցւոյ առացեալ՝ Ծովացուցանէր գվարդապետու- թեանն խորութիւն, և լցեալ զերկրյր ամենայն բարութեամբք ||: Եւ դարձեալ. " Ցետ այնորիկ ուր եգեալ երկոցունց երանելեացն ընդ- բնաց ազգին զգալուխիւնն առաւել յարգել և գնբացուցանել՝ ձեռն 'ի գործ արկանէր 'ի Թարգմանել և 'ի գրել մեծն Խաչակ ըստ յաաշագոյն սովորութեանն: Որոց գաւեալ զեպ լինէր երթալ երկուս յաշակերտացն յունարկէ 'ի կոստանս ասորոց 'ի քաղաքն եգե- սացւոց, զՅովսէփ, զոր 'ի վերոյն յիշեցաք, և երիցորդն Էզնիկ ա- նուն՝ յոյլատարուեան գաւառէն 'ի կողբ գեղջ. զի յատարկան բար- բառոյն՝ զնոցին Հարցն սրբոց վաւանդութիւնս, Հայերէն գրեալս գտ- նուցեն: Իսկ Թարգմանչացն Հասեալ ուր առաքեցանն, և կատարեալ զհրամանն, և առ պատուական Հարսն առաքեալ՝ անցեալ գնացին 'ի կոստանս յունաց. ուր և ուսեալք և անկեկացեալք, Թարգմանիչս կարգէին ըստ հելլենական լեզուին: Ապա յետ ժամանակի ինչ ընդ- միջ անցելոյ՝ գեպ լինէր ամանդ եղբարց 'ի հայասատան աշխարհէս գի- մել իմալել 'ի կոստանս յունաց, որ և Ղևոնդէս առաքինոյն անուն էր. և երիցորդն Կոչնաս. և մատուցեալ յարքին Հելլենիկն, իրրև առ ըն- տանեզգին անդամիկ՝ 'ի կատարեալ ընդունելութիւն. և անդ միաբա- նութեամբ հոգեւոր պիտոյիցն զինգիր վճարեին: Որոյ յետ այնորիկ հատատուն օրինակք ընծատուր գրոցն, և բազում շնորհագիր հարց յետ այնր ատենադութեամբք, և հրիկական և երեսատական կանոնք գային՝ երեկոյ աչխարհին Հայոց. և առաջի գնային հարցն զրերեալ կատարեան եկեղեցւոյ սրբոյ, Իսկ երանելոյն Սահակայ զեկեղ- ցական գրոց գուսարութիւնն՝ կանխաւ յունական բարբառոյն 'ի Հայերէն գարձուցեալ, և բազում ևս գՀայրապետաց սրբոց գնմանատութիւնն: Դարձեալ յետ այնորիկ առեալ հանգերձ եգեալ կաւ գյաաշագոյն գյանկարծագիւտ գիւտիթանակի գԹարգմանու- թիւնս՝ հատուածիր ՀՀմարիս օրինակք բերեալ. և չատ եւս սիկնու- թիւն գրոց Թարգմանչին. և այնպես զամենայն ժամանակս իւրեանց յընթերցուածս գրոց ծանչին Հարցն՝ գաթ. և գդիեր. և նախմր ծագ- կեալք և չահագեալք՝ օրինակ բարեաց ուսուսիասիր առընթերս կոչել լինէին ||:

Coriun in vita S. Mesropis. » Atque multis Ecclesiae Patrum gratiosissimis Syngraphis adeptis, vastissimi maris instar, extendebat profundam doctrinam, et cunctorum bonorum plenitudine explebat [a]. Paucis autem interjectis, sic prosequitur. » Postinde quùm ambo beatissimi viri (S. Isaacus Patriarcha, et S. Mastosius, seu Mesropes Doctor) diligentiam haberi voluissent, ut propriam nationem variis doctrinis magis ac magis augerent, expeditamque redderent, manum admovebat magnus Isaacus interpretationi ac scriptioni juxta pristinum morem. Quibus adhaec visum est, ut fratres binos ex discipulis dimitterent in partes Syriae ad urbem Edessam: Josephum antea memoratum, alterum verò Eznicum nominatum, ex regione Araratensi de oppido Colba; ut pote ex Syrorum sermone, ipsorum Ss. Patrum traditiones Armeniaco Idiomate traducentes, scriptis mandarent. Interpretes itaque cum adissent locum destinatum, impletisque mandatis scripta ad venerabiles suos Patres direxissent, ipsi iter fecerunt in partes Graecorum; ubi etiam studiis vacantes, eruditioresque evadentes, Interpretes effecti sunt linguae Hellenicae. Post autem aliquod tempus contigit alios fratres ex Armenia Graeciam versus proficisci: quorum primus Leontius nomine fuit, alter *ego Coriun*. Accedentes itaque adhaerebant Eznico ceu familiarissimo collegae in urbe Constantiniana (sc. Constantinopoleos), et ibi concordia spiritualium opum, optata opera perficiebant. Quique postmodum constantissimis exemplaribus Divinae Scripturae, multisque adhaec gratiosissimis Patrum traditionibus acquisitis, cum Nicaenis Ephesinisque Canonibus reversi, Armeniae apparuerunt, atque obtulerunt Patribus suis Testamenta S. Ecclesiae secum adducta. Beatus ergo Isaacus, qui jam Ecclesiasticorum librorum frequentia examina ex Graeca dialecto in Armenum verterat, sicut et plurima opera ceu Sanctorum Antistitum veram sapientiam, denuo iterum assumptis pristinis versionibus pro tempore properè peractis, cum Eznico recensebat ad normam certorum exemplarium adductorum. Qui quidem et plura librorum commentaria interpretabantur: atque ita omnia sua tempora in lectionem librorum impendebant Patres die et nocte: atque eo florentes et lucrificantes, pro exemplo bonorum existebant studiosis assistentibus [a].

2 " Ապա եկեալ և առեալ մեսրոպայ և մեծին սահակայ զնոյն ա- շակերտս, զՅովսէփ, և միւս նոսին 'ի կողբ գեղջն՝ որում ա- նուն Էզնիկ կոչեին, առաքեն 'ի միջագետս 'ի քաղաքն եգեսեայ. զի զոր միանգամ գոցի անգ գիրք ասացեալ նոցին սրբոց Հարցն առաք- նոց, Թարգմանեալ 'ի մեր լեզուս՝ բերցեն փութով. զի յետ այնր 'ի բերգնդիան առաքեսցին 'ի նոյն գործ... Եղեն ընդ նոյն չուեալ գնացին 'ի բերգնդիան, նախանձուր բարեաց եգեալ ուսանեց, և քաջ վարժեալ հելլէն գպրութեամբ՝ ձեռնարկեցին 'ի Թարգմանել և 'ի գրել: Եւ ընդ նոսա նախանձեալ ընկերաց իւրեանց աշակերտակ- ցաց, որոց անուանքն Ղևոնդ և. Կորիւն կարգալին, յիւրեանց կամաց ելին ևս նոսա 'ի բերգնդիան: Ապա ելանէն անդր Յովհան և Ա- նանիան, զորս կանխագոյն առաքեալ էր մեծին Սահակայ և Մեսրոպայ՝ որոց յուշարբ ուշիորեալ և ծուլաբար գեգերեալք՝ պատապեցան 'ի կեսարիա. որոց ընդունելութիւն ամենեցուն մեծապէս արար մաք- սիմիանոս եպիսկոպոսն բերգնդացւոց ||. խոր. գ. 60: " Զսոսն որոյ ա- ռեալ մեծին սահակայ և մեսրոպայ՝ առաքեցին զմեզ յայգեքսանդրիա՝ 'ի լեզու պատճառել. 'ի սպրդ յօգտանալ ձեռնպահին վերաբանութեան ||. անդ. 61: " Օ՛ի և ես այլ ծերացեալ եմ, և հիւանդոտ, և անպատրաստ 'ի Թարգմանութեանց ||. անդ. 65:

Chorenensis similia repetit. L. III. c. 60. his verbis. » Deinde Mesro-

rum poetarum, et historicorum parens clarissimus, plures ex s. Mesropis discipulis ac sociis recenset, qui non Graecorum modo, sed Syrorum etiam Patrum libris transferendis insudarunt. Itaque haud inepte quaecumque ex Graecis Patribus extant in Armeniam linguam conversa, ea fere omnia ad saeculum Christi quintum referre solent Armeni, imo illud ipsum saeculum, *Interpretum saeculum* ut plurimum solent nuncupare. Huic porro aetati et nostram Eusebianorum Chronicorum translationem adscribendam esse multa prorsus sunt quae suadeant. Nam si quis ipsam praeclari operis dignitatem et praestantiam aliquantisper perpendat, fieri ne potuisse existimabit, ut cum tam multa Ss. Mesropis et Isaaci studio in Haicanam linguam Graecorum Patrum scripta transferrentur, illud prae ceteris intactum relinqueretur, quod erat tum sacrae tum prophanae historiae illustrandae fortasse omnium aptissimum atque opportunissimum? fieri ne potuit, ut Ecclesiasticam Eusebii ipsius historiam Armeniace edendam curarent eruditissimi viri, nihilque interim de Chronographico opere cogitarent, quod tamen in ipso historiae prooemio commemoratum reperissent? Nam de Eusebii Historia in Haicanum saeculo Christi v. translata, praeclarissimum extat Moysis Chorenensis superius memorati testimonium, qui Isaacum Bagratunium magnum principem alloquens, *in proximo*, inquit, [1] *adest testis (et) fidejussor Eusebii Caesariensis historia Ecclesiastica, quam in sermonem Armeniacum transferendam curavit beatus noster Doctor Mastosius. Eam si quaesieris, in Gelarchunia Syniorum provincia invenies* etc. Porro Moyses Chorenensis floruit saeculo quinto: imo Arzerunio teste, integrum saeculum quintum complexus est, ut pote qui ad annos CXX. aetatem produxerit: ita ut nullo modo dubitari possit sub ipso saeculi quinti exordio Historiam illam e Graeco fuisse translatam. Quod si historia, cur non et Chronicum opus? cujus tanta futura erat cum sacrae tum prophanae historiae et antiquitatis studiosis utilitas, ne dicam necessitatem.

II. Verum haec conjecturam minime excedunt. Quanti autem faciendus sincerus ille, nullaque peregrinitatis facce adulteratus Haicanae linguae nitor, qui in hac nostra Eusebii versione maxime elucet? Quemadmodum enim apud Graecos et Latinos est suus cuique aetati scribendi mos atque ingenium, ac unumquodque saeculum suam velati faciem atque indolem in ipsis celeberrimorum auctorum scriptis exhibere solet; ita ut ubi de scriptoris alicujus aetate quaeratur, nihil apud cordatiores criticos magis valere, aut prius perpendi consueverit: ita in Haicana etiam lingua cum varius pro varia temporum ratione loquendi, scribendique mos obtinuerit, certissimum inde argumentum deduci potest, quo de cujusque operis aetate absque ullo errandi periculo statuatur. Porro quid aliud versionis nostrae indoles, nisi quintum Christi saeculum refert, saeculum, inquam, quod vir eruditissimus Joannes Joachim Schroderus [2] *aureum Haicanae linguae saeculum* appellavit? Id sane intelligent qui ejusdem linguae indolem probe assecuti, quantum versionis nostrae incorruptus candor atque elegantia a posteriorum saeculorum squallore distet animadvertent. Adde voces sane multas, partim antiquas, partim antiquatas atque obsoletas quae identidem occurrunt; quas inter nonnullas ostendimus, ut suis locis innuimus, de quarum significatione certi nihil constituere licuit, nisi forte aliquid aliunde subsidii occurrisset, puta aut ex Graecis fragmentis, aut ex Hieronymiana versione: quae quidem ostendunt versionis nostrae aetatem nullo modo ultra saeculum quintum posse produci: ut nihil dicam de communi Armeniorum sententia, quae illi ipsi saeculo tam Eusebianae Historiae, quam Chronographiae translationem tribuere videtur: quae quidem sententia quomodo repudiari possit, prorsus non video.

III. Sed nihil est, quod ita ipsius antiquitatem ostendat, ac Armeniorum scriptorum a quinto Christi saeculo ducta traditio: qui omnes fere vel ex Eusebiano Chronico mutuati aliquid sunt, vel illum saltem laudarunt, cum tamen eorum plurimi Graecae linguae prorsus ignari, quae ex ipso proferebant nonnisi ex Haicana translatione accipere potuissent: praesertim cum non res modo, et sensa, sed ipsa Armeniacae versionis verba fere semper exhibeant. Hujusmodi sunt Samuel Aniensis Presbyter, qui saeculo XII. floruit, quique cum Armenam Chronographiam scribendam suscepisset, ducem sibi praecipuum adscivit Eusebium, [3] ejus-

pes et magnus Isaacus convenere, atque eundem discipulum Josephum, alterumque ex oppido Colbâ, cui nomen erat Eznic, socium ejus, in Mesopotamiam ad urbem Edessam dimisere, ut quaecumque ibi sanctorum antiquorum Patrum scripta reperissent, in nostrum sermonem converterent, atque ocyus reportarent, uti postea ad idem opus iidem Byzantium mitterentur... Illicò Byzantium petere contenderunt, bonarum doctrinarum cupidissime studiosi; et cum litteris Graecis optimè instituti atque eruditi essent, ad convertendos itemque ad conscribendos libros aggressi sunt. Quorum aemuli condiscipuli eorum, qui Leontius, et Goriunus nominabantur, se sua sponte Byzantium contulerunt; quo postea Johannes etiam atque Arzanus pervenere, qui a Magno Isaaco et Mesrope jampridem missi, tardè iter facientes, morasque interponentes, Caesaraeae cunctati fuerant: quos omnes Maximianus Byzantii Episcopus magnifice recepit ». Et ibidem cap. 61. » Eaque de causa Isaacus et Mesropes ad linguam nobilissimam ediscendam nos Alexandriam misere, ad praeclarissimam scientiae Academiam ». Et cap. 65. » Ego enim senex sum, valetudine infirma, et ab interpretationibus parum otiosus ».

1 Lib. I. cap. 9. Verba Chorenensis ita se habent. « Վկայ քեզ ՚ի մեզ երաշխաւորեալ եկեղեցասէր գիրք Եւսեբի կեսարացւոյ · զոր եւս Թարգմանել երանելի վարգապետն մեր Մաշտոց ՚ի հայ լեզու, խնդիր արասցես ՚ի գեղարքունի ՚ի գաւառին սեւնեաց, և գտցես յաւանին հայոնէրգուհեանն, յերկրասահերգ Թուին, զի վկայեն ևՆ ».

2 Thesaur. Linguae Arm. pag. 23. Edit. Amstelodam. anni 1711.

3 « Խրատանչելոյր ՚ի կրօնաւորան (կամ ՚ի սովորարան) և յիմաստասիրս արանց յայգիին խորում գիմանդակապրութիւնս կարգել ձեռնարկաց · առ. որս երեքտասին քան գյոլովս եղև Եւսեբէի երանելի ՚ի մէջ առաջնոցն և վերջնոցն ». Ասմ. յառաջաբ. որպէս և ՚ի կարգի բանիցն · « Աղաչեմք ՚ի ձեռս գրել ՚ի սաղգ մատենից, զսա Եւսեբէոյ ծնեալ Համաքսան Համեան, և Մաւսէսի հայոց վիպագրի ».

» Unusquisque (ait) praeclarorum sapientissimorumque sua quaque

que verba, prout in codice nostro leguntur, exscripsit: Gregorius princeps et militum Magister haud ille quidem inter Clericos cooptatus, sed multiplici tamen eruditione praeclarus saeculo XI. qui in Epistolis multa quidem ex Eusebio nostro in medium producit, ipsius tamen nomine, ut pote in re notissima dissimulato: cujus loca in adnotationibus afferemus: Stephanus Vartabied, sive Doctor Taronensis historiographus, *Asolicus*, etiam, vel *Asolnik* appellatus saec. X. qui cum in operis sui praefatione Eusebii Chronicon non commemorasset modo, sed brevi etiam compendio descripsisset [1], integras deinde ex Eusebio paginas exscribit, suisque commentariis interserit, ita ut saepissime ad Asolicum confugere, tamquam ad alium codicem licuerit, ubi de codicis nostri lectione dubitandum esse videbatur. Porro Asolicum Thomas Arzerunius praecesserat labente saeculo IX. qui cum ex Vaspuracania regione esset, ac ex posteris Sennecherib qui in Armeniam profugerant, Armeniorum Historiam conscripsit, ita tamen ut praecipue de gentis suae Arzerunitae et majorum suorum rebus gestis fusius ageret. Is itaque cum multis aliis in rebus, tum in Assyriorum regum successione, factisque recensendis (siquidem ex Assyriis gentis suae originem repetebat) Eusebii chronicon perpetuo sequitur, ac ejus verba, prout habentur in versione nostra, identidem exscribens, utramque Eusebiani operis partem, sed praesertim canonem, semper prae oculis habuisse haud obscure demonstrat. Hujus etiam scriptoris loca nonnulla adducemus in adnotationibus. Mitto Joannem VI. Catholicum et Armenae historiae scriptorem saeculo IX. nonnulla ex hoc ipso Chronico excerpentem: mitto Zachariam I. itidem Armeniae Catholicum, ad quem Photius CP. Patriarcha medio saeculo IX. litteras dabat, nominatim Eusebii chronicon in homiliis suis commemorantem [2]; et geminos ex ipso saeculo Christi V. testes producens cum tertio Anonymo, rem universam expediam. Sunt autem Lazarus Pharpensis, *Rhetor* appellatus, et Moyses Chorenensis, superius laudatus, cujus historiam antiquis monumentis refertam Latinitate donarunt, typisque ediderunt Whistonii anno MDCCXXXVI. Londini. Et Lazarus quidem ipsum Eusebianae Chronographiae exordium, imo verba ipsa sibi adscivit, suaeque historiae prooemio inseruit. Moyses vero ita ad verbum plurima ejusdem Chronographiae loca expressit, ut nullo modo possit dubitari hanc ipsam, quam modo damus ejusdem versionem prae manibus habuisse. Certe non aliis verbis celeberrimum Abydeni textum de Nabuchodonosor repraesentat, nisi illis ipsis, quae habentur in nostro codice: et ipsum nomen *Megasthenis* Μεγασθένης verbotenus մեծ ծաղօք, *Potentissimus* redditum, eodem prorsus modo legit, quo in nostra versione exhibetur: ut ostendemus loco suo [3]. Quin imo frequenter admodum in Eusebiani Chronici lectione versatum fuisse Chorenensem vel ex eo apparet, quod nonnulli apud illum dicendi modi occurrunt, quos certum est non aliunde accepisse: qualis ille est [4] Ա|կայ քեզ ՚ի մօտոյ երաշխաւորեացդ եկեղեսիաստէ գիրք եւսեբի կեսարացւոյ. *De proximo adest testis fidejussor Eusebii Caesariensis liber Ecclesiasticus:* quae loquendi forma singularis apud Eusebium ipsum haud semel [5] occurrit, ubi Zachariam prophetam in medium producens ait: Ա|կայ ՚ի մօտոյ երաշխաւորէ զաքարիա մարգարէ. *Proxime adest testis fidejussor Zacharias propheta*: vel *testis proximus tamquam sponsor*. Itaque suspicari quis posset ipsius Chorenensis manu versionem hanc nostram adornatam fuisse, cum nemo alius ita familiariter, ut ita dicam, Eusebio usus fuerit: quae conjectura licet haud fortissimo argumento nitatur, non omnino tamen spernenda est. Sed quicquid demum de illa dicendum sit, constat tamen Pharpensem et Chorenensem versionem hanc nostram prae manibus habuisse, ideoque saeculo quinto jam fuisse exaratam, ita ut Graeco Eusebii textu vel amisso, vel in tenebris adhuc delitescente, jure meritoque ipsius loco haberi possit. Tertium autem nominavi Anonymum, eum videlicet scriptorem, qui fuit vel auctor, vel interpres Praefationum in singulos sacrae scripturae libros lectionis Armenae; cujusque modus loquendi una cum Haicanismo perfecto quinto vel sexto ipsum saeculo prodit fuisse. Is ergo (si alius est a Chorenensi, vel a suis collegis) non solum adducit identidem testimonium Chronicorum sub claro nomine ipsius Eusebii, verum etiam verba ipsa repetit Armeniacae interpretationis, maxime cum voce, ut putabatur, mendosa, Հրէից, *Judaeorum*, pro Յուդիթայ, *Judith*, ex serie Canonis, ab anno Abr. 1487. consule adnotationem nostram ad eundem annum in calce Tom. II. Interim satis de antiquitate versionis Chronici apud Armenios.

in natione virorum chronographias contexendas aggressus fuit, quorum in serie insignis prae multis compertus est *Eusebius* beatus, inter superiores, posterioresque ա. Sam. in Prologo. Item in textu: » Praestat assumere et conscribere ex certis codicibus, *juxta Eusebii Canones Chronicos*, et Moysem Armenorum Historiographum «.

1 Ասողիկ ՚ի յառաջաբ. ՚ Ես յառիս և բանիս պատուիրալ բանալ կանքս ... գրական տաբեր պատմագրեցին զանուանս և զժամանակս թագաւորաց, և զամենայն դրծեալսն ՚ի ժամանակին սրժանի յիշել տակի: Որպէս և Նչ-ոէիք Բուսդ ծամանոյց Իշուէիի գումիէոյ, սկսեալ ՚ի մարդն առաջին՝ յորժամ եկ նա սրտապս ՚ի վայրկն վայելչութեան, առաբատանէ ՚ի քաղաքականն կոստանդիանոսի մեծի թագաւորի ||:

Asolik in praefat. » Ita sane et ratione donati Rationales (homines)... litteralibus elementis scripto mandarunt nomina temporaque regum, et omnia acta pro tempore memoria digna. Quemadmodum etiam verus ille Temporum calculator *Eusebius Pamphili* initio facto jaminde a primo homine, postquam exiret foras de loco venustatis, concludit in Vicennali Constantini Magni regis «. Accuratissima quidem Chronicorum Eusebii recensio.

2 Poteram signare vestigium Eusebii apud alios quoque scriptores Armenos a quinto saeculo usque ad decimum etc, sed sufficiunt illi, quos citavimus una cum perpetua traditione totius nationis.

3 P. I. pag. 29. adnot. 4.

4 Lib. I. c. 9.

5 P. I. pag. 90. adnot. 1. et II. pag. 115.

IV. Quod vero ad ipsius versionis praestantiam attinet, quamvis Graeco textu deficiente ad quem exigatur, perpetua quidem ac continens ejusdem cum illo collatio nequeat institui; optime tamen ex fragmentis quae apud Syncellum, aliosque adhuc supersunt, et ex ipsa Hieronymiana versione, quam diligenter atque operose elaborata sit colligi potest. Nam non modo sententiae sententiis, sed saepissime etiam verba verbis apprime respondent: adeo ut ipsa Haicana dictio Hellenismum plerumque sapiat; ita tamen temperatum, ut eruditorum aures minime offendat; imo novitate quadam et suavitate detineat: cum nulla vox aut barbara, aut peregrina, nihil in verborum collocatione asperum, hiulcum, nihil durum, aut fractum occurrat, sed omnia prona sint atque nitida, et linguae nostrae ingenio mirifice accommodata. Quae vero ex Graecae linguae indole posita sunt, ea quidem elegantius et haud communiter dicta videri possunt; non tamen aliunde adscita atque deducta; quae res majestatem nescio quam versioni nostrae atque incredibilem paene suavitatem conciliat. Id vero tum Haicanae linguae ubertati ac felicitati tribuendum, quae in omnes prorsus dicendi modos insuetos etiam et peregrinos facile inflectitur, tum etiam ex quadam ipsius cum Graeca syntaxi similitudine, qua fit, ut licet nec radices ut ajunt, vocum, nec nominum verborumque inflexiones utrinque conveniant, utraque tamen mollis sit atque flexibilis, et quae facile sequatur quocunque ducas: utraque vocum compositionibus gaudeat, utraque libera quadam verborum constructione efferatur. Itaque saepe fit, ut in quibus e Graeco transferendis Latini maxime laborant, ea Armenii majori nescio facilitate, an felicitate convertant: ita ut qui Haicanum legunt, non jam versionem, sed primigenium opus ipsum sibi intueri ac collustrare videantur. Id et nostrae huic Eusebii versioni usuvenisse certum est: accedente praesertim Interpretis, quicumque demum ille fuerit, Haicanae linguae peritia, et aurei illius saeculi, quo exarata fuit, singulari prorsus felicitate.

§. III.

De Eusebii Codice Armeno, unde nostra haec editio deducta est.

I. Codex Armenius, ex quo editio nostra comparata est, quique Hierosolymis advectus, ut diximus, in Bibliotheca Constantinopolitani Armeniorum Seminarii modo asservatur, membranaceus est, atque nitidissimus, charactere satis venusto atque eleganti. Licet autem calligraphi nomen, atque aetas incomperta sint, (siquidem avulsis postremis utriusque partis pagellis, ubi hujusmodi notae ut plurimum apponi solent, nihil de hac re statui potest) sunt tamen nonnulla quae ejusdem antiquitatem commendare videantur. Nam praeterquam quod rotundis litteris exaratus est, quae haud contemnenda vetustatis nota haberi solet, ita detritus est, ut ex ipso atramenti litterarumque identidem evanescentium colore suam ipse per se prodat antiquitatem. Itaque ubi primum ipsum propius inspicere contigit atque contrectare, quod mihi per septennium integrum dum Constantinopoli versarem, ab anno sc. MDCCCII. usque ad MDCCCIX. licuit frequentissime, statim cognovi non ultra Christi saeculum XIII. ejus aetatem esse producendam. Quin imo cum ipsum diligentius adhuc considerassem, litterarumque ductus operosius pensitassem, illum saeculo Christi XII. si non anterius, conscriptum fuisse nullo modo dubitavi. Ut enim in Latinis, ac Graecis codicibus sunt certae quaedam notae, quae uniuscujusque codicis aetatem prodant, quibusque inspectis statim de ipsorum antiquitate constitui potest: ita et in Armenis evenire harum rerum periti optime norunt. Porro conjecturae huic confirmandae accedit sigillum Gregorii Armeniorum Catholici, quod impressum extat in nostro codice ad Olympiaden CLII. quodque nos etiam exhibebimus loco suo. Siquidem sigillum illud aperte ostendit librum hunc Gregorii ipsius aliquando fuisse; ac proinde Gregorio antiquiorem habendum esse: nisi fortasse ipsius jussu conscriptum editumque quis putet: cujus quidem rei suspicionem ea quae modo dicemus vehementer augebunt. Gregorium vero hunc ante saeculum XIII. vixisse facile est demonstrare. Cum enim in Patriarcharum serie, post Beatum illum Armeniae Illuminatorem Gregorium, nullus prorsus occurrat hujus nominis Patriarcha usque ad Gregorium II. *Vegajaser* sive *Martyrophilum*, qui anno Christi MLXV. ad illam dignitatem evectus est: hunc vero secuti sunt Gregorii duo, tertius nempe *Pahlavuni* dictus, et quartus *Dega* vocitatus, uterque S. Niersis Clajensis consanguineus, (anterior enim frater suus erat, posterior vero nepos ex altero fratre,) quorum prior anno Christi MCXIII. alter anno MCLXXIII. est inauguratus, tum anno MCXCIII. Gregorius V. *Kahavez*, anno MCXCV. Gregorius VI. *Abirad*, denique anno MCCXCIII. Gregorius VII. *Anavarzensis*: nec deinde usque ad Christi annum MCCCCXI. Gregorius ullus occurrat, jam constat codicis nostri aetatem inter annum Christi MLXV. qui Gregorii secundi primus, et an-

num MCCCVI. qui Gregorii VII. postremus fuit, esse collocandam. Nam ne ad saeculum XV. referri possit, ipsa prohibet codicis species et forma antiqua: Gregorium vero Illuminatorem codicis possessorem comminisci insanum esset atque delirum. Itaque supersunt tantum Gregorii sex, a secundo nempe ad septimum, quorum alicui illum adscribas: at cuinam potius inter illos, haud pronum est constituere. Si quid tamen conjecturae tribuendum est, Gregorio III. *Pahlavunio* S. Niersis Clajensis fratri germano, ejusdemque in Generali Armeniorum Patriarchatu antecessori illum libenter tribuerem. Facit ut ita sentiam Ecclesiastica Armeniorum historia, quae *Pahlavunium* sacrae eruditioni apprime deditum prodit; ita ut per ea tempora quicumque inter Armenios aliqua litterarum laude floruere, ipso studiorum suorum hortatore atque suasore usi fuerint: facit etiam Samuelis Aniensis presbyteri auctoritas, qui in serie Chronici sui Canonis cum pervenisset ad vestibulum primi anni Patriarchatus Gregorii Pahlavunii; puta ad Aeram Armenam DLXII. Annumque Christi 1113. vel 1115. peculiari modo prosequitur[1] laudem ejusdem Catholici, et honorem habitum coram Romanis, atque ita opus suum claudere se paratum demonstrat: quia tamen poterant novi quoque eventus notatu digni succedere usque ad obitum suum, aut Patriarchae, sic pergit: » *Quandoquidem vero principium annorum* (tuorum) *et successionem in regimine volumus adhuc adsignare, simulatque cum hujusmodi prosperitate caeterae etiam felicitates et gesta laude digna post annos quotidie accessere, propterea impraesentiarum reliquimus aliis de rebus historias, quas, si digni efficiamur, suo loco scribemus: hic autem ista (vel sequentia) notabimus Tibi, qui nobis jussumdator fuisti, et honore nos affecisti*[2] «. Quid his clarius[3] ad demonstrandum Samuelem jussu Pahlavunii Chronica sua elaborasse? quamvis ipse in vivis egerit etiam sub uno vel altero ejus successorum, et adjecerit quaedam usque ad annum quartum Gregorii Dega, quo solita exemplaria Samuelis expliciunt.

II. Pro certo itaque quum habeatur Samuelem hic alloqui Gregorium Pahlavunium, juvat ipsum iterum Samuelem audire, ita magnum illum Antistitem in operis sui exordio alloquentem: *Nos vero*, inquit, [3] *Gregori sanctissime, cum tua nobis jussa quasi in oblivionem quandam infirmitatis ac tenuitatis nostrae induxerint, voluntati tuae obsecuti, quae a nobis expostulasti conscribenda suscipiemus. Itaque S. Spiritus ope suffulti, ea tantum quae verissima videantur sequemur: eademque ex certis auctoribus decerpentes atque contrahentes, veluti quasdam sermonis opes tibi mirifice acceptas, repraesentabimus. Porro inter hujusmodi auctores, duo prae ceteris nobis sequendi sunt: Eusebius scilicet, et Moyses Chorenensis. Ac primum quidem accepto ab Adam dicendi exordio, ad Noe veluti per gradus, ac deinde ad Abraham descendamus. Deinceps vero ad Chronici* (Eusebiani scilicet) *normam virgulis usi, ad nostra usque tempora progrediamur; ac quae supervacua videri possunt, praetermissis, suffectis vero quae utilia et necessaria, votis tuis pro virili respondere conabimur. Qua de re futiles illas Chaldaeorum narrationes, ac barbarorum nominum monstra praetermittemus: quae si quis noscere cupiat, jam praesto adest Eusebii, admirabilis viri illius liber, quo destituti, nec ipsi nos susceptum opus conscribere valeremus.* Haec in prologo Samuel, quae ad calcem prioris libri iterum inculcans, *itaque*, ait, *Te, sanctissime Gregori, impellente, rudis licet atque imperitus operi huic manum admovi .... Divi Eusebii historias pulcherrimas exposui, ac fere exscripsi* etc. Itaque ex his constat Samuelem opus illud suum *Pahlavunii* jussu elaborasse, et Eusebiani Chronici exemplum prae oculis habuisse, quod in universa fere illa lucubratione sequeretur. Quid si exemplum illud ipsius *Pahlavunii* jussu conscriptum, et ad praestantissimos quosque codices exactum, emendatumque ab ipso *Pahlavunio* accepit Samuel? quid si codici illi sigillum suum *Pahlavunius* apponi voluit, integritatis veluti vadem ac testem? quid denique si codex quo usus est Samuel idem ille est, ex quo nunc post VI. integra saecula et quod excurrit, iterum in lucem prodit Eusebii Chronographia? Idem fere dixerim de exemplari, quod se usurpasse testatur S. Nierses Lambronensis (ex fratris filia nepos D. Gregorii Pahlavunii Niersisque Clajensis) bibliothecae Patriarchalis frequens ventilator, in Comment. Libri Sapientiae, ubi ad illa verba c. XIV. v. 15. » Acerbo enim luctu dolens pater, cito sibi rapti filii fecit imaginem « etc. sic habet: *Quum pervenissem*

1 Այս. 'ի Թուին Հայոց · չիբ · * Բայց վասն զի զսկիզբն ամաց, և զաւարտիլ առաջնորդութեան կամիմք տակաւին նշանակել, և ոչսոկիս յաջողութեամբվք և այլ բարեխառնութեիւնք և գործք գործելիք (այլ ձ· գովելիք) զկնի ամաց օրըստօրէ յառնելոյ (կամ յառնլօս), այնր ազգաս առանձինր Թողաք զսյլոցն զպատմութիւնս· զորս եթէ տր_ ժանի լինիմք, յկուրտ առնելոյն գրելոցդ· և առանձինր զայսոսիկ ծա_ նուցցուք Աներոյ Հրամանառուիդ և Պատուասիրիդ ||։

2 Mirari satis non possum, quare haec Samuelis perioche perne cessaria suppressa sit in edit. Mediol. his diebus a nobis visa, quum in quatuor nostris codicibus constanter habeatur.

3 * Իսկ իմ մեռացեալ զգիտութիւն և զանու սուիութիւն իմ՝ 'ի Թախանձելոյ քո սրբազգեացդ Գրիգոր, յայնմեցայ 'ի սիրոյ կամացդ ձերոյ՝ առ 'ի գրել զոր կամիցաք ։ Եւ այժմ օժանդակեալ 'ի հոգւոյն սրբոյ՝ ժողովեցից 'ի սոցանէ կարճ 'ի կարճոյ զախտժակս ձեր զրանից հանգէս, միայն զՆշանաւորութեանն գնալով հետս · և 'ի յորվիցն առա_ ւել զերկարամտիցս Թեւակոխելացուք, ձեռնառու ունելով զտուա՝ զԱրարչն ասեմ, և զմեզեռնատորենացն ։ Եւ նախ յագամայ սկսեալ՝ կատարեացուք 'ի նոյ, և անտի մինչև յաբրահամ։ Եւ ապա քան զԲրահիմեան՝ գառաջ զանաք զբանեացուք 'ի ներկայս, զառելորդան Թողուվ, և զկոնեսորան 'ի ներքս մուծանելով· Թեւեա հասանիցես փոփոխելոյն ։ Աւրդ առելորդ վարկաք ասելով զանվառեր պատմութիւնս քաղդեացւոց և զգժական անուանակոչութիւնան· յորս եթէ ոք կարօտասցի, ա՝ յնոյն գտցէ ասէն ընծեր զարհանալոյն Եւսեբիոյ· առանձ ոչոյ և ու գե Իշտասցուս գրել ||։ Այսուհետ երկոց 'ի յառաջասան ։ Որ և 'ի վերջասանութեան առաքելոյ մասին ասէ · * Աւրդ սվ սրբազգեաց տէր իմ Գրիգոր, հարկեցոյ 'ի Թախանձելոյ ձեր զնգնելի անձն իմ, հնուս զանարհնաս ձեռն իմ 'ի մշակութիւն այսր գործոյ · · · Աբրահամեան զաներնագնեցիկ ծնունդ բնաւ Եւսեբիոյ զպատմութիւնս՝ կրկին գրելով ||· եէ ։

in praesentem textum, in manus accepi Chronicon temporum Canonem Eusebii, et minutim explorans praefixos reges virgulasque temporum, haud repertam probavi hujus rei memoriam, quod nempe ex tali casu idololatriae initium fuerit: nos tamen fidem praestamus narrationi Sapientis [1]. Quid de conjecturis hisce nostris statuendum sit, viderint Eruditi.

§. IV.

Qua fide et diligentia in Armena versione repraesentanda, ac illustranda versati simus.

1. Tantum, igitur nactus, ac tam singulare antiquitatis monumentum, cum jam neque de operis αὐθεντία, neque de versionis fide et vetustate, neque de codicis antiquitate et praestantia dubitare possem; ac proinde de eodem in Latinum transferendo, ac eruditis viris communicando consilium coepissem, ea statim animum subiit cogitatio, duo esse quae in antiquorum operibus evulgandis maxime requiri solerent, fidem scilicet, et eruditionem: illam quidem ut liber ita se in publicum efferat, qualis omnino in Mss. Codd. reperitur: hanc vero ut novum opus, suaque ipsa novitate ut plurimum obscurum atque impeditum non hominum tantum eruditissimorum commodo cedat, sed, si qui non ita exculti sunt, atque exercitati, ut omnia per se cognoscere possint, iis etiam alicui utilitati, atque usibus esse possit. Et ad eruditionem quod attinet, nihil dicam. Neque is enim sum, qui magna de me audeam polliceri; cum me praesertim haud lateat veterum scripta illustrare quam sit operosum, ea praesertim quae ad temporum doctrinam et supputationes referuntur. Itaque imperitiae meae probe conscius libenter hanc Spartam aliis adornandam reliquissem, nisi ea lingua exaratum opus fuisset, quae cum paucis admodum, imo fere nulli inter eruditos nota sit, a nobis tamen, ita ferente Coenobii nostri institutione, ac pro ea quae est omnium gentium in patrias antiquitates charitas atque amor, assiduo labore excoli solet. Jussu igitur Reverendissimi Patris D. Stephani Melchioris tunc temporis Abbatis nostri Generalis operi manum admovi, in id maxime incumbens, ut quantum eruditioni decederet, tantum accederet fidei et diligentiae: nec ulli aut labori, aut industriae, aut sumptui parcendum existimavimus, quo codex ille auro contra aestimandus, qualis ab antiquo amanuensi prodierat, talis in eruditorum hominum manus perveniret. Id vero qua ratione assecuti fuerimus, breviter habe.

2. Cum anno MDCCLXXXVII. Georgius quidam Lector, Joannis Palatensis Constantinopolitani filius, vir inter Armenios eruditissimus pretiosissimi codicis nuper Constantinopolim advecti notitiam per litteras nobis communicasset, rescripsimus statim viro doctissimo, gratissimum nobis futurum, si codicis illius exemplar suamet ipsius manu quam emendatissime descriptum nobis Venetias transmitteret. Aderat tunc temporis Constantinopoli R. P. Lucas Ingigi Coenobii nostri Monachus Georgio familiarissimus: siquidem illos non tam paternae amicitiae recordatio, quam singularis in litteras amor copulaverat. Huic itaque Venetias revertenti anno MDCCXC. libri exemplar a se descriptum nobis tradendum commendavit: quod cum accepissem, et cum Eusebiano Chronico ab Scaligero edito contulissem, statim mihi suspicio quaedam oborta est, exemplum nobis transmissum haud omnino antiquo illi codici respondere. Licet enim in multis a Scaligeri lectione discederet, consentiebat tamen in nonnullis; quae quoniam ab Eusebio ipso profecta esse non poterant, haud exiguam mihi interpolationis suspicionem injiciebant. Nam et voces quaedam margini erant adscriptae, quae utrum in autographo extarent, an ab exscriptore eruditionis gratia additae essent, non liquebat: et literae quaedam aderant, quibus aliae voces erant insertae; et deletae nonnunquam numerales notae, aliaeque suffectae; et priori lectione nonnunquam servata, aliae superius inter versus adjectae, et id genus alia; [2] quibus profecto fiebat ut anceps prorsus haererem, nec quid de re universa esset statuendum, intelligerem. Porro dubitationem magnopere augebant Sicyoniorum regum *Marathonii*, *Marathi*, et *Chyrei*, vel *Echyrei* nomina,

1 Լամբրոնացի. մեկն. խնամս. գլ. ԺԲ. ԺԳ. ՚ի բանն. * Ջի տա- բաժամ ագամ Թոմասեանց Հայր. վարամեանի Քնիկըդ որգուդ խրդդ ադաք պատկիր || եև, ասէ.

* Ելիաս ՚ի բան յայս՝ ՚ի յետս առի գերբանիկն քահանայ խոնն եսե- բեայ, և համրատին եղեալ նախադիտեալ քաղաքացն և գաւազանաց քահանայ, ոչ գիտա այսմ իրի յետագային՝ ըն համագաւոնին յայսմ իրի սկիզբնաւորեալս. այլ ՚ի պարտութիւն խմասիրեալս հասարակ || . և այլն :

2 Ut, ubi primum erat *mare*, rescriptum videbatur *Thraces:* et ubi *ira*, postea *Ceraunus:* sicut et pro *Tityis*, *Tyriis:* pro *Cechous*, *et Secandus Chous:* pro *Ophratanes*, *Epacheres*, *qui dicitur etiam Ophractenes:* pro *similis*, *simul:* pro *quindecim*, *quinque*, et post nomen *Aramulius*, adjunctum *Allates vel Aremulus;* atque ubi virtualitur subauditur nomen *David*, actualiter additum. etc.

quae cum primum hoc ipso ordine digesta essent, quo etiam in certissimo Eusebii fragmento apud Anonymum Casaubonianum disponuntur, tum apud Samuelem Armenum, et in Canone Eusebiano Arm. et Lat. postea juxta Scaligeri editionem Syncello morem gerentis per numeros marginales aliter secunda manu disposita cernebantur [1]. Haec itaque cum animum meum vehementer percellerent, iterum ad amicum Constantinopolitanum litteras dedi, ac quid me permoveret, quominus exemplo illi, quod ad nos transmiserat, haud nimis fiderem, apertissime patefeci: hominemque, ut mihi videbatur, Scaligerianae industriae plus aequo fidentem, de frequenti Scaligeri lapsu, et hallucinatione commonefeci. Tum ut exemplum alterum impensis nostris conficiendum, ad nos mitteret rogavi: quod tamen codicem illum summa fide, et accuratione repraesentaret, amandatis quibuscumque Scaligeri interpolationibus. Obsecutus est vir humanissimus, operisque exscribendi iterum laborem subiit: tum illud R. P. Haruthcno Malachian Ordinis nostri Monacho mihi Venetias transmittendum tradidit, et iste commendat librum in manum D. Joannis Zohrab, (qui tunc ex Constantinopoleos Venetias redibat,) una cum litteris Georgii ad me directis sub die 25. Jul. anni MDCCXCIII. quibus ultro fatebatur prius illud exemplum, quod triennio ante transmiserat, a se interpolatum fuisse [2]: idque ut Gennadio cuidam Graeco Metropolitae obsequeretur, qui illud ad Scaligerianam editionem exigendum esse ipsi persuaserat. Caeterum in novam hanc exscriptionem nihil se extraneum, alienum nihil, aut adscititium induxisse, sed codicem ipsum antiquissimum bona fide et adamussim repraesentasse, *non solum quo ad verba, verum etiam secundum omnes conditiones diligenti cura, usque ad syllabas, apices, et puncta*. Sunt haec ipsa Georgii verba, cujus epistolas [3] primam et secundam, κατὰ λέξιν in Latinum conversas videre potes: nam iteratis interrogationibus ipsum constrinxeram.

Sincerum itaque illud atque genuinum codicis exemplum adeptus, anno MDCCXCIV. Decembr. 25. statim illi illustrando, vertendoque, tum Graecis Eusebii fragmentis undecumque colligendis insudavi, in partem laboris vocato R. P. Jacobo Ergan Zemliensi Monasterii nostri religioso; atque ita in opus iterum incubui,

1 Vide locum citandum ventilandumque a nobis P. I. pag. 123.

2 Hoc exemplar est interpolatum, quod postmodum transfertur clanculum in Mediolanum.

3 Epist. I. scripta CPoleos. 1793. Julii. 23. a Georgio Joannis filio David dicto, ad P. Jo. Baptistam Aucher.

Accepi litteras Rmae. Paternitatis V. datas Venetiis 1792. *decembr.* 20. *quibus lectis, optime novi intentionem in eis comprehensam ... De mea conditione plenam tibi dabit notitiam, qui ad vos venit R. P. Luca Ingigi ... De Chronico Eusebii, (de quo quaeris, an Graeci orientales habeant ne aliquam notitiam?) certus esto, quod Graeci Constantinopolitani non habent alterum exemplar praeter editum Graece et Latine (ab Scaligero), quem ego quoque vidi in manibus eorum; et quum essem in villa Bospori Therapia dicta, contuli cum Armena lectione, adstante mihi Gennadio Metropolita doctissimo: tunc ergo aliqua interpolavi in margine, aliqua etiam in serie textus: meam ergo esse glossam nosce haec et haec verba ... Ad alteram interrogationem tuam, habesne apud te alterum exemplar Chronici Armeni? respondeo: Habeo itidem a me transcriptum sine ulla mutatione ex ipso antiquo Codice Armeno authentico, ad amussim ejus exaratum non solum quo ad verba, verum etiam secundum omnes conditiones diligenti cura usque ad syllabas, apices, punctaque. Et ecce hoc exemplar accuratissimum ac inviolatum commendans in manus R.P. Haruthiun Malachian, mitto ad vos pro memoriâ aeterna: quo lecto et comparato (cum anteriore interpolato) per se recipies responsa duodecim interrogationum a te mihi factarum. Nam alterum exemplar, quod jam mandaveram, ex praesenti isto rescriptum fuerat cum meis interpolationibus juxta editionem Gr. et Lat. (Scaligeri). Itaque ex puro sinceroque exemplari nunc ad te directo plenas accipiens notitias quaesitas, acquiescas necesse est; summa enim religione servata est a me tota fides in hoc codice, qui omnino unus ac idem est cum originali antiquo. Vale.*

Post acceptum exemplar accuratum quum gratias maximas egissem amico, de novo admonui eum in utroque suo labore videri quaedam librarii menda similia, nescio an antiqua, aut nova: e. g. *Ciorrortn Hephesti, Quartum Vulcani*, pro *Ciar uortin Hephesti, Cacum* (sive *Malum*) *filium Vulcani:* et *Zieris, tres* (in accusat.) pro *Kieris, captivos: jerits, trium*, pro *jerets, senior: archiagann avelasdaz*, pro *archiagan navelasdaz*, vel *navasdiaz*, (quorum magna est differentia) etc. Secundam ergo epistolam rescribit mihi sequenti tenore.

Epist. II. ejusdem Georgii Lectoris ad P. Aucher data CPoleos 1795. Martii 7.

Quae scripta fuerant a benedictis digitis R. Paternitatis V. 1795. *Januarii* 22. *magnam mihi laetitiam praestiterunt, eoquod acceptis muneribus meis incolumiter, gaudium vobis fuerit eximium ... Ad novas ergo interrogationes tuas breviter dico. Nihil a me scienter renovatum fuit in codice isto, ita ut etiam in exiguis apicibus cautione adhibita ad placitum vestrum diligenter transcripseram ab originali, servatis etiam coloribus et majusculis simillimis, sicut et lineis ac mensuris uniuscujusque paginae in Canone; necnon imperfectè relictis lacunis verborum ac vocum, utcumque erat in originali: omnis enim attentio fidelitatis a me usurpata fuit in hoc exemplari, quod iterum atque iterum contuleram cum autographo: quod si humaniter mendum aliquod irrepserit sive in originali, sive in mea transcriptione, quod non ita facile credam, sapientia vestra potest per se animadvertere. Uno verbo, habetis nunc prae manibus vel ipsum codicem antiquum, quandoquidem nullatenus differt ab eo istud exemplar, quod ultimò possedistis. Vale.*

Fidem istorum verborum merito comprobavi ego oculatus testis, quum vidi per multos dies Originalem ipsum codicem antiquum, et conferens minima quaeque dubia, integram reperi fidem exemplaristae: et quidquid mendum humaniter irrepserat (paucissimum sane), ad fidem originalis correxi in meo libello; ad cujus formam facta fuit praesens nostra editio Veneta.

Unum tantum desiderium meum incompletum restitit: nequivi nimirum possidere ipsum Originale a me usurpatum, quia jam transierat in possessionem Seminarii Patriarchalis; quare coactus sum restituere domino suo: sola ergo spe aliquando possidendi, quam mihi dabat Jacobus Doctor (dictus Vicarius Patriarchae Hierosolymitani) egressus sum a Constantinopoli: quod patet ex peculiari epistola ejusdem Doctoris ad me scripta hoc tenore.

Epistola Jacobi Doctoris data Constantinopoli 1808. Octobr. 20. accepta a P. Aucher in eadem Urbe iis diebus.

Admodum Rev. Pater.

Pervenerunt in manus meas ambae epistolae tuae, una per manum Georgii Lectoris philologi, altera per alterum amicum communem: quibus novi desiderium tuum justissimum. Sciat itaque velim Reverentia tua, quod si in mea fuisset potestate codex optatus, incunctanter rem perfecissem, ut credit certo certius etiam animus tuus. Opportunum ergo tempus est expectandum, et occasio expediens: nolite itaque negligentem me putare, procuro enim agere omnia pro meo posse. Vale.

Adimpleret fortasse promissionem suam, si longius supervixisset; verum tamen excessit e vita paucos post menses sub principio anni sequentis 1809. quo et ego discessi Constantinopoli, et post longum iter per mare et terram appuli Venetias 1810. die Majas 1. et iterum recolui per aliquot menses antiquum laborem meum in Eusebium; expectabatur enim editio quaesita jam a multis temporibus: quae tamen ob varia impedimenta retardavit usque ad annum 1818. quo res Deo juvante coepta est executioni mandari.

ut altero vixdum elapso, hoc est anno MDCCXCV. jam praelo maturum esset: ut ex subjecto Reformatorum (ut ajebant) studii Patavini decreto apprime patet [1].

Verum quia spes aliqua affulserat alterius alicujus codicis in Oriente reperiendi, quocum codex hic noster conferri posset, (quae enim ex uno tantum codice prodeunt, ea aut nunquam, aut fere nunquam, emendata omnino atque expolita esse consuevere) dum hac ipsa spe detineor, qua tamen frustratus omnino sum, eumdemque mihi ab Oriente allatum iri confido, en iterum biennium transit: tum subsecuti tumultus communesque illae Europae universae calamitates alias animos avocant; ita ut in tanta rerum perturbatione nullo modo de codice illo tunc temporis in lucem producendo cogitandum esse videretur. Itaque tantisper conquiescendum esse existimavi, donec ingenti illa tempestate defervescente, suus iterum litteris honor, litteratis viris otium ac tranquillitas redderetur.

Moritur interim anno MDCCC. Reverendissimus P. Stephanus Melchior, eique Stephanus alter Acontius sufficitur, quem paulo post Pius VII. P. M. in Siuniensem Archiepiscopum consecrat. Eo jubente Constantinopolim proficiscor, ibique septennium integrum moratus Missionarii Apostolici munere apud Armenios defungor. Id vero mihi, qui nondum omnem Eusebiani operis tandem aliquando vulgandi spem ac cogitationem deposueram, percommodum accidit. Nam et Jacobum illum Rhedestonium Doctorem, qui codicem Hierosolymis advexerat, et Georgium Lectorem, cui ejusdem describendi curam commiseram, adire licuit, et cum ipsis multa de illo conferre, et codicem ipsum non semel tantum aut bis, sed pluries per otium lustrare, ac diligentissime expendere; et quaecumque postremi amanuensis vel incogitantia, vel inscitia in exemplum nobis transmissum irrepserant (erant sane paucissima) ad trutinam revocare. Qua in re Georgii diligentiam nunquam satis mirari poteram, qui paucis admodum exceptis, quae [2]

haud incuria fudit
Aut humana parum cavit natura

ita codicem illum expresserat, ut ovum ovo, quod ajunt, tam simile esse minime possit. Itaque ingenti Italiae desiderio distinebar, quo thesaurum hunc jampridem in telluris sinu delitescentem tandem aliquando litteratis viris patefacerem; quod mihi prospere succedere posse sperabam, rebus praesertim post tot motus compositis, ac publica Europae tranquillitate Vindebonensibus comitiis feliciter constituta. Verum anno MDCCCXV. in Italiam reverso, post quam ultimam manum operae admovissem, integrum fere mihi triennium transigendum Romae fuit; ita ut vix nunc tandem opus quod multis ante annis molitus fueram, anno MDCCXCV. perfeceram, typis committere datum fuerit anno MDCCCXVIII. duplici forma, in 4. et in folio, ut dicitur; quarum secunda magis expurgata fuit ab erroribus typographi.

III. Atque haec operosius fortasse ac minutius quam par erat praefati fuisse videri possumus. Verum fidei nostrae liberandae, et diligentiae nostrae nos asserendae optime faciunt: et quid etiam de recenti quadam Mediolanensi editione ex priori illo exemplo juxta Scaligerianum systema interpolato sentiendum sit, apprime demonstrant: sed haec alias. Interim ex his quae ingenue retulimus, intelligit unusquisque, quam accurate, et bona fide in codice illo repraesentando versati simus, ac quam tuto fidere editioni huic nostrae quisque possit, quae pervetusto illi monumento adamussim respondet; ita ut, nisi fortasse aliquis operarum lapsus occurrat, qui tamen ipse ne occurreret cavimus diligenter, quicumque ipsam pertractas, ipsissimum Armenum codicem versare, atque inspicere possis existimare.

Eamdem porro accurationem atque diligentiam Latinae translationi adhibuimus, quam Armena verba pede presso secuti, ita concinnavimus, ut litteralis, ut ajunt, omnino esset, singulaeque fere Latinae voces Armenis vocibus responderent: cujusmodi versiones illae sunt, quae in Polyglottis Bibliis habentur, qualesque Homero, Hesiodo, Theocrito, Pindaro, Aristophani, caeterisque fere omnibus Graecis poetis ab eruditissimis viris adjectae sunt. Nec nos latet futuros plerosque, qui ingenuum illum Latini sermonis nitorem atque

[1] NOI RIFORMATORI DELLO STUDIO DI PADOVA.

Avendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del *P. F. Gio. Tommaso Mascheroni* Inquisitor General del Santo Uffizio di *Venezia* nel libro intitolato *Eusebii Pamphili Caesariensis Episcopi Chronicon Bipartitum Graeco-Armeniaco-Latinum, sive Historia Temporum etc. per Patres Armenos Mechitharistas etc. M S.* non vi esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e Buoni Costumi, concediamo Licenza a *Francesco Bortoli* Stampator di *Venezia* che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 6 *Maggio* 1795.
Agostin Barbarigo Rif.
Paolo Bembo Rif.
Zaccaria Vallaresso Rif.

Registrata in Libro a Carte 686. *al Num.* 1.
Marcantonio Sanfermo Segr.

di 11. *Maggio* 1795 *Registrato a carte* 186 *nel Libro del Magist. degl' Ill. ed Eccell. Sig. Esecutori contro la Bestemia.*
Antonio Cabrini Segr.

[2] Horat. in Arte Poet.

elegantiam in versione nostra desiderari molestius ferant, siquidem paullo durius loqui contigit, imo barbare etiam nonnunquam, ut proposito nostro obsequeremur; verum meminerint, quaeso, eruditi fastidii homines, nos ex ea versione opus in Latinum transferre, quae primigenii textus jamdiu deperditi vices sufficiat, tum ex ea lingua, quae paucis admodum in Europa nota sit: ac proinde illud nobis providendum fuisse diligentissime, ut versio haec nostra Eusebiani Archetypi loco esse posset: Id vero haud perficere nos potuisse, nisi Armeniaca phrasis, et dictio, quo ad ejus fieri posset, accurate servaretur: quod nobis in iis locis praesertim praestandum fuit, in quibus Haicana lectio vel a Graeca lectione, quae in Eusebianis fragmentis habetur, vel a Hieronymiana translatione dissidere videbatur. Tunc enim Armena versio *ad verbum* omnino exhibenda fuit, ut in ea lectionum discrepantia integrum cuique esset, omnibus expensis, de Eusebii mente et sententia constituere.

IV. Quandoquidem vero Graecorum fragmentorum meminerimus, illud ingenue liceat profiteri, nihil nobis in hac editione adornanda majori aut molestia aut labore constitisse. Nam nec quidquam ex Scaligero adjumenti sperandum fuit, apud quem, ut capite sequenti ostendemus, omnia congesta sunt atque confarcinata, vera falsis admixta, locorum indicationes praetermissae, textus ipse identidem interpolatus: nec multum item ex Vallarsio, qui *Canonem* tantum illustravit, eumdemque haud omnino accurate. Itaque, exceptis nonnullis locis, quae Scaliger ex Anonymo Casauboni Ms. producit, quaeque ex ipsius fide retulimus, caetera omnia ipsi nos ex Syncello, Chronico Paschali, S. Nicephoro Patriarcha, Cedreno, aliisque expiscari debuimus labore improbo: quem tamen litterariae, atque adeo Christianae Reipublicae juvandae spes, atque desiderium mirifice levavit. Caeterum qua fide, et diligentia fragmenta illa attulerimus, auctorum locis apud ipsos inspectis, tute ipse videre potes.

V. Adnotationes etiam adjecimus, sed quae perspicuitati potius, ac necessitati inservirent, quam eruditioni; non enim nostri erat eruditis lectoribus eruditionem venditare. Itaque criticas disquisitiones, et ex aliis auctoribus delecta testimonia, quae Eusebii fidem demonstrarent, tum animadversiones de variis scriptorum sententiis, et alia id genus, ultro praetermisimus; quae eruditis viris, si erunt qui Eusebianam Chronographiam illustrandam aliquando suscipiant, sequenda quam libentissime permittimus. Satis nobis erat obscura loca nonnulla expendere, variantes lectiones notare, auctorisque mentem, collatis Graecis fragmentis cum versione Armena, adhibitaque in Canone Latina translatione, aperire, Eusebium denique ipsum non adulteratum, aut interpolatum, sed sincerum atque incorruptum exhibere. Hoc enim interpretis officium esse existimavimus: illud explanatoris atque Philologi.

§. V.

De iis, qui Eusebianae Chronologiae illustrandae ante nos insudarunt.

1. Primus inter Latinos de Eusebii Pamphili Chronographia optime meritus, est alter Eusebius, Hieronymus scilicet Stridonensis, Ecclesiae Doctor celeberrimus; quem commemorare profecto laudare est. Opus ille in Latinum sermonem convertit, ut diximus, ejusque interpretatio tanti habita est, ut Graeco Eusebii textu temporum injuria sublato, ipsa ejus vices suppleverit, eaque usi fuerint quicumque deinde temporum doctrinae illustrandae insudarunt. Verum Eusebiani operis ab Hieronymo translati sola superest pars secunda, hoc est *Canon*; sive illam tantum interpretatus fuerit sanctissimus Presbyter, quod nonnullis criticis, atque adeo nobis ipsis [1] persuasum est; sive quod aliis placet [2], altera illa pars jamdiu perierit. Adde *Canonem* ipsum ab Hieronymo, ut ex ejus verbis apprime constat [3], fuisse interpolatum, insertis, quae in Eusebio

1 Nobiscum sentit maxime Hier. de Prato, imo et praecipuum suae dissertationis argumentum in hac re demonstranda versari ipse praenotat pag. 1. *Duos de temporibus Libros ab Eusebio editos fuisse* (contra nempe Vallarsii systema); *Hieronymum autem ex illis alterum tantum fuisse interpretatum:* quod Scaligerum, imo et complures alios oppugnat, ut aperte declaravit p. 19. ubi ait: *Quod itaque in primis, Lector, a te animadversum ac probe perspectum velim, hoc est: Falsum omnino esse, quod Scaligero, Vallarsio, atque aliis omnibus hactenus persuasum fuit, nimirum Hieronymum utrumque Eusebii de temporibus librum, seu utramque libri partem fuisse interpretatum: nam revera ille nihil aliud in eo argumento, praeter Prologum et Chronicum (puta Canonem) Latinum fecit. Longius forte quam par sit hac te quaestione ab argumento primario abducam: Sed nulli parcendum est labori et diligentiae, quo praejudicata opinio illa probe refellatur, et contraria sententia in praeclaro lumine collocetur: mire enim haec scopo nostro inservient.*

2 Oppositae ergo sententiae, ut dictum fuit in superiore adnot. patronus extitit Scaliger in Prolegomenis sui Thesauri, dicens. *Utrumque autem Latine Hieronymus convertit. De posteriore nemo dubitat: de priore ipsum testem damus Comment. in Dan.* Quod tamen nihil valet, ut demonstrat laudatus Hier. de Prato. Scaligeri sententiam secutus est et Du-Pin. Idem senserunt et alii, nullo tamen certo innixi argumento.

3 *Sciendum etenim est, me et Interpretis et Scriptoris ex parte of-*

deficere videbantur, iis praesertim quae Romanam historiam respiciunt: quo fit, ut in ea Versione non tam Eusebii Pamphili, quam Eusebii Hieronymi opus exhiberi, idemque magna sui parte a librariis vitiatum videatur. Quare utcumque post renatas litteras Hieronymiano Chronico viri eruditi perpetuo usi fuerint, (neque enim aliud, ad quod confugerent, suppetebat) ingenti nihilominus Eusebiani operis reperiendi desiderio flagrarunt: quod tamen universis fere Europae Bibliothecis excussis purum atque incorruptum nullibi deprehendere potuere.

II. Huic tamen incommodo mederi aliquo modo conatus est vir aetatis suae eruditissimus, nullique prorsus, uno excepto Petavio, in Chronologica eruditione comparandus, Josephus Scaliger. Is enim novam Hieronymiani Chronici editionem molitus (siquidem per ea tempora illud ad XXVIII. Mss. Codd. exactum ediderat, ac eruditis commentariis notisque illustraverat Arnaldus Pontacus Vasatensis in Aquitania Episcopus,) eandem anno Domini MDCVI. Lugduni Batavorum publici juris fecit: quam deinde novis curis auctam, atque adornatam recudere cogitavit; licet morte praeventus, nec inceptum opus perficere, nec typis ipse tradere potuerit. At anno MDCLVIII. illam Amstelodami Alexander Morus vulgavit, adjectis Chronicis Prosperi, Victoris Tununensis, Idatii, Marcellini, et aliorum, qui Eusebii opus continuaverant, additis insuper *Isagogicorum Chronologiae Canonum* libris tribus ab eodem Scaligero adornatis, utpote Eusebianae Chronographiae illustrandae pernecessariis. Porro opus universum, sive ipse Scaliger, sive qui ipsum edidit Morus, *Thesaurum Temporum* inscripsit, illudque statim magno plausu excepere viri eruditi. Et sane multa inerant, quae Scaligerianam industriam ac laborem commendarent. Nam et priorem operis partem (siquidem ex Canonis praefatione intellexerat totum opus in duas partes ab Eusebio fuisse tributum,) et priorem, inquam, partem jamdiu deperditam utcumque suffecerat, et loca plurima impedita atque perplexa felicissime enodaverat, et obscuris saepe lucem affuderat, et allatas ab Eusebio vetustas traditiones antiquorum auctorum testimoniis confirmaverat, et (quod nonnullorum criticorum pace dixerim) collatis inter se Mss. codicibus, iisdemque plurimis, atque optimae notae, Latinam ipsam Hieronymi lectionem felicissime emendaverat atque restituerat. Sed quod Scaligerianam editionem longe maxime commendare putabatur, delectus ille ingens erat Graecorum Eusebii fragmentorum, quae undecumque decerpserat, quaeque tanta copia subjecerat, ut integrum paene Eusebii textum jamdiu exoptatum, et frustra quaesitum restituisse videretur. Ea enim ut colligeret, universam paene Graeciam, ut ita dicam, lustraverat; nec veterum scriptorum erat quisquam, unde aliquid in suam rem posset mutuari, qui diligentissimi hominis aciem effugisset. Itaque et Georgium imprimis Tarasii Patriarchae Constantinopolitani Syncellum excusserat, et Georgium alterum, Cedrenum scilicet, et Chronicon Paschale sive Alexandrinum, et ejusdem Chronici epitomen sibi ab Isaaco Casaubono communicatam, et Anonymum quendam Eusebii eclogarium, quem ab eodem Casaubono acceperat, et quoscumque demum aliquid ex Eusebiana Chronographia accepisse poterat suspicari. Ita ut mirandum minime sit, opus tanto labore atque industria elaboratum, adeo auctori suo arrisisse, ut in fronte Graecorum fragmentorum vix satis ducens inscribere τὰ σωζόμενα, *quae supersunt*, (quae certe modestior erat inscriptio,) praesumpserit addere absolute singulis paginis tituli loco, Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου Χρονικῶν λόγος πρῶτος, *Eusebii Pamphili Chronicorum liber primus*: (haud aliter scripserat et in Latina sua collectione commentitia,) quasi integrum ac genuinum Eusebium exhiberet.

III. Enim vero quis crederet Scaligerum in hoc ipso opere, quod tanto labore atque ingenio comparaverat, tam multa peccasse, ut jure in dubium revocare quis possit, utrum in illo adornando optime, an pessime de Eusebio meritus fuerit? Et ad priorem operis λόγον quod attinet, in eo quidem maxime commendandus vir eruditus, quod persensit, quam ex Hieronymo habemus Eusebii Chronologiam nonnisi postremam operis partem complecti: at in eo maxime est hallucinatus, quod ex hac ipsa posteriori parte priorem illam suppleri omnino posse existimavit. Siquidem ut illam conficeret, ipsum Hieronymianum Canonem paullo a vulgatis exemplaribus immutatum, intermixtis pro lubitu additamentis locupletatum, alioque linearum ordine (omissis tamen laterculis) dispositum inibi collocavit, praemissa Hieronymi praefatione, quasi praeludio operis universi (siquidem universum opus ab Hieronymo translatum fuisse arbitratur,) additoque nescio quo *Exordio libri*, incerti auctoris, ut videtur Latini, ac pro sincero Eusebii foetu eodem obtruso. Porro centonem hunc ex variis laciniis consutum, *Eusebii Pamphili Chronicorum Canonum librum priorem, qui Chronologia dicitur*, appellavit, (perperam Canonis nomen secundae partis proprium priori etiam communicans,

ficio usum, dixit S. Hier. in Praef. Canonis. Idem iterato suggessit in Praefatione alterius libri Eusebii de locis Hebraicis a se translati, his verbis. *Eusebius, qui a beato Pamphilo martyre cognomentum sortitus est, post decem Ecclesiasticae historiae libros, post temporum Canones, quos nos Latina lingua edidimus: post etc. . . . ad extremum in hoc opusculo laboravit. . . Unde et nos admirabilis viri sequentes studium, secundum ordinem literarum ut sunt in Graeco posita, transtulimus: relinquentes ea, quae digna memoria non videntur, et pleraque mutantes. Semel enim et in Temporum libro praefatus sum, me vel Interpretem esse, vel novi operis Conditorem.*

quod et nonnullis recentiorum fucum fecit [1].) sive, ut in singularum paginarum fronte legere est, *Eusebii Pamphili Chronicorum librum priorem*. Sed quia liber ille in altera parte iterum erat recudendus cum laterculis, et *Chronicus Canon* jure appellandus, ne idem prorsus bis exhiberi in eodem opere videretur, lacunas quasdam identidem reliquit vir sagacissimus signatis asteriscis *******, perinde ac si multa desiderarentur, addita etiam illa nota, λείπει πολλά, *multa desunt*, vel illa etiam, *desunt infinita alia praeclara* etc. cum nihil revera deesse constet, nisi ad mentem Scaligeri. Tali pacto priori operis λόγῳ expleto, seu potius coacervato, secundum adjecit, vulgatum nempe Hieronymiani *Canonis* exemplum; quod tamen, non, ut par erat, inscripsit, *Chronicorum liber posterior, qui Chronicus Canon dicitur*, sed absurde *Chronicorum Canonum liber posterior* etc. Hic vero quis non Scaligeri, non dicam judicium, sed fidem desideret? Equidem sibi persuaserat vir eruditissimus, quaecumque habentur in Canone, ea verbis vix immutatis et in priori parte extitisse, alio tamen ordine, additisque veterum auctorum testimoniis. At quis illum tandem de hac ipsa non rerum tantum, sed et verborum consensione docuerat? et utcumque de ipsa constaret, quomodo scire poterat Scaliger quo ordine digestum opus illud foret, quid prius positum, quid posterius, quae quibus auctorum testimoniis praelata, quae adducta, quae praetermissa? Haec omnia nisi Sibyllino aliquo oraculo admonitus, divinare Scaliger nequaquam potuit: ut proinde quaecumque de prioris illius partis ordine, et verbis tradidit (praeter fragmenta a Syncello, et Anonymo sub nomine Eusebii nostri producta), ea omnia ex suo cerebro eduxisse dicendus sit.

IV. Nec integrior Scaligeri fides in Eusebianis fragmentis, quae utrique operis parti adjecit, repraesentandis. Nam ut omittam locorum indicationem, auctorumque nomina perpetuo praetermissa, ita ut ipsis apud Graecos scriptores reperiendis Delio natatore opus sit; quis non miretur hominem κριτικότατον non solum pro Eusebianis ea loca attulisse, quae Eusebii nomine apud Syncellum, aut Anonymum, aliosque recitantur, verum illa etiam quae ab iisdem veluti sua ac propria afferuntur [2]. Quis illum admonuit auctores illos longe

1 Solerter animadvertendum omnino errasse Scaligerum, quum semel et bis Canonis nomen extendat in utramque Chronici Eusebiani partem. Deceptum dixeris virum sagacissimum ex eo, quod *Canon* Eusebii aliquando vocetur etiam in plurali *Canones;* ut quippe totus laterculis columnisque constet. Ad illustrandam fulciendamque veritatem audiendi sunt auctores indubii. Namque Eusebius ipse in Praep. Evang. X. 9. p. 484. D. sic citat praefationem suam in Canonem, ἐν τοῖς ποτεθεῖσιν ἡμῖν Χρονικοῖς Κανόσιν, *in elaboratis a nobis Chronicis Canonibus:* cujus loci alteram partem citans Syncellus pag. 50. C. dixerat, ἐν τῷ τοῦ Κανόνος αὐτοῦ προλόγῳ, *in Canonis sui prologo*. (quae loca videsis in hoc opere Tom. II. pag. 24. et 29.) Item Cedrenus pag. 153. C. citaturus Eusebii dicta in Canone anno Abr. 1686. et seqq. sic profert. Ὁ τοίνυν πολυμαθὴς καὶ πολυΐστωρ Εὐσέβιος ἐν τοῖς Χρονικοῖς Κανόσι .... τάδε φησίν. ὁ γοῦν Αλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων Βασιλεὺς etc. ubi interpres Lat. Guil. Xylander pro vocibus sonantibus *in Chronicis Canonibus*, non abs re dixit *in tabulis Annalibus*, siquidem Canon integer tabulis describitur. Ex his patet, quod etiam dictum S. Hieronymi in prooemio in loca Hebraica, *temporum Canones, quos nos latina lingua edidimus*, de secunda solum Chronicorum parte intelligendum est; haud secus ac quod dixit idem S. Doctor in epist. LVII. ad Pammachium: *Quum Eusebii Caesariensis Χρονικὸν in Latinum verterem, tali inter caetera usus sum praefatione;* ubi repetit aliqua de praefatione sua in Canonem. Sic etiam in Armeno sine discrimine tam in singulari, quam in plurali secundus Eusebii liber vocatur կանոն, *Canon*, vel կանունք, *Canones:* ut videre est in Armena lectione Eusebii nostri, et apud auctores nostros. Sufficiat locus praefationis ad I. Maccab. in Bibliis Armeniis, ubi dicitur: "Ի ՄՀՂագս յայս ի յամենայն և յամբո կանեաց առեալ Իւսեբի գանուանս քաշանայապետացն՝ որ սերեին ժողովրգեանն, ղուանիկ Ի կանոնս ժամանակաց ‖ . h. e. "Hoc spatio "ex Josepho, et Africano desumens Eusebius nomina Pontificum, qui "praerant populo, adsignat *in Canonibus temporum* ". Nullibi autem reperitur apud Graecos, vel Latinos, vel Armenos, ut simili nomine Canonis citent primum Eusebii librum, sed generaliter dicunt aut Χρονικὴν συγγραφήν, aut τὰ Χρονικά: vide Syncellum p. 134. D. et 32. B. vel գիրք Իւսեբեայ, *Liber Eusebii*, ut apud Samuelem Armenum, etc. At Χρονικὸν βιβλίδιον, *Chronicum*, vel *Chronica* in genere aeque dicitur apud omnes tam de prima, quam de secunda Chronicorum parte. Illud autem Hieronymi de viris illustr. *Chronicorum Canonum omnimoda historia, et eorum epitome*, aut *Chronicon omnimodae historiae*, notat Canonem ipsum cum sua Isagoge, tum seorsim intellectum, tum etiam simul cum anteriore libro, cui magis convenit titulus omnimodae historiae. Verum haec omnia lucidius patebunt in cursu totius operis.

2 Audi ipsum Scaligerum dicentem in Prolegomenis: *Graeca autem, quaecumque nancisci potuimus, majori ex parte a Georgio Tarasii Patriarchae Syncello habemus: quaedam etiam a Chronologo innominato beneficio viri nunquam satis laudati Isaacii Casauboni, quos fastos Siculos vocant* (i. e. Chronicon Paschale): *neque pauca a Georgio Cedreno, qui multa Eusebiana in suum centonem inculcavit, non quidem ab Eusebio petita, sed a Georgio Syncello. Accessit his cumulus* (opus nempe Anonymi Graeci) *comitate ejusdem, quem modo nominavi, praestantissimi viri* (Casauboni) σταδιοτίκαι, *et alia immortalia monumenta, quae in calcem Graecorum Eusebianorum conjecimus, quod ea sero accepissemus.* Haec sanè, quae sero se accepisse ait Scaliger, Anonymi fragmenta, sola sunt certa Eusebiana. De aliis verò ab Scaligero laudatis, siquando ii nominarunt Eusebium, tutus esse potuerit Scaliger, alias dubitare oportuit. Sed instat Scaliger, omnia Syncelli et Cedreni opera totidem verbis ab Eusebio desumpta fuisse. Haec enim habet initio adnotationum in Graec. Euseb. p. 401. *Quidam totum opus Eusebii, totidem verbis in sua Chronica transfuderunt: in quibus duo Georgii Monachi, alter Syncellus Tarasii Patriarchae, alter cognomento Cedrenus. Syncellus Tarasii . . . universam Eusebii Chronologiam sine ulla verborum immutatione in suum volumen transtulit. . . Ex eo omnia Eusebiana excerpsimus, quae quidem deprehendere potuimus.* Sed quia mutilum ac mancum putat Scaliger Syncelli exemplar hodiernum, ex Cedreno impleri voluit alia fragmenta; quoniam infert: *Georgius vero (ait) Cedrenus totum Chronographium Syncelli descripserat, et ex eo, atque aliorum Chronologorum scriptis, ingens volumen contextum σύνοψιν ἱστοριῶν vocavit.* Sed et Cedreni opus mutilatum interim asserit. Quis hanc ferat Scaligeri assertionem? quam jure refutavit Martinus Hankius P. I. c. I. num. 197. his verbis: *At verò Scaliger, uti solido sententiae suae fundamento destituitur, ita justo confidentius institutum suum exsecutus est. Nam unde cognitum habuit, duos Georgios, Syncellum et Cedrenum, in Chronica sua totum Eusebii opus totidem verbis transfudisse? Quo nixus, seu argumento, seu testimonio, scripsit, a Georgio Syncello in suum Chronicon universam Eusebii Chronologiam, sine ulla verborum immutatione translatam? a Georgio Cedreno totum Syncelli Chronographium verbatim descriptum? Totum certe Chronicon Eusebii Graecum, quod ex his auctoribus concinnare laborabat, nunquam legerat, nunquam viderat. Neque totum, vel in Syncello, vel in Cedreno, quorum Chronica mutila reperiri loco citato narrat, sibi repertum inibi fatetur. Quod si verò certum non est, Syncellum et Cedrenum in Chronica sua totum Eusebii Chronicon iisdem verbis transtulisse, vanam erudito saeculo spem fecit, hoc integrum, illis integris, nos habituros* etc. Idem sequenti numero 198. subdit. *Quamobrem Scaliger, sicut in Georgiis ea loca, quibus Eusebii nomen additum non reperit, Eusebii reputare; sic inter Eusebii Graeca referre, nisi cum quodam erroris periculo, non potuit. Ille tamen conjectura sua ductus, Eclogas multas, nec a Georgiis, nec in Fastis Siculis Eusebio tributas, sub Eusebii nomine publicavit.*

gravissimos, quos identidem Eusebii nomen commemorare minime piguit, ea etiam ex eodem Eusebio exscripsisse, quae tamquam proprio marte ac ingenio excogitata producerent? Quis illum commonefecit Syncellum universum Eusebii opus in suam Chronographiam sine ulla verborum immutatione intulisse, ita ut quae ex ea proferantur (vel etiam contra Eusebii sententiam, quod mireris) pro Eusebianis ac genuinis accipi debeant? Quo auctore didicit, ubi auctores illi Eusebii loca non *ad verbum*, sed *ad sensum* afferebant, aut certi alicujus fragmenti lectio a Hieronymiana quoquo modo dissidebat, ita ea distorquere, atque pro lubitu aptare, ut Graeca Latinis κατὰ πόδα responderent? Quaenam tandem haec est hominis confidentia, ramenta quaelibet historica ex notis ac ignotis, editis manuscriptisque libris corradere, imo Latinorum etiam Scriptorum loca aliqua a se in Graecum conversa (ut de his omnibus jure conqueritur Vallarsius in Praefat.) obtrudere, et pro veris ac genuinis Eusebiani operis reliquiis bonis lectoribus, si quos inveniat, venditare? Ego ne hanc farraginem undecumque congestam, ipsissimam esse Eusebii Chronographiam existimabo? Et tamen multos, nec eos parvi nominis criticos, Scaligeriana sive fraus, sive, ut mitius agam, imprudentia decepit. Nam ut Casaubonum [1] praetermittam perpetuum illum Scaligeri laudatorem atque praeconem, et Petro Vesselingo [2], et Jacobo Gronovio [3], et Ludovico Capello [4], et quod maxime mirari oportet, ipsi Dionysio Petavio, viro in temporum doctrina omnium exercitatissimo, fucum fecit: qui licet Scaligero infensus, ipsum plus fortasse quam par erat contemptim habuerit (teste Vallarsio), in Eusebii tamen Chronologia producenda [5], Scaligeriana commenta non semel pro veris amplexus est. Quis autem post Petavium in errorem non adduceretur [6]?

v. Et tamen non defuere, qui Scaligeriani Eusebii ἰοθείαν persentiscerent. Nam Martinum dal Rio contra se quaedam moliri audiverat ipse Scaliger, cui etiam se respondere paratum professus fuerat; et Salmasius multa in Scaligerum congessit; et demum, ut de caeteris taceam, Spittlerus in Historia Critica [7] ita est locutus, ut universum Scaligerianum opus uno paene ictu prostraverit: » Quem igitur, inquit, Eusebium Sca» ligero debemus, cum profecto ita illi debemus, ut non Eusebium ipsum, sed Chronicon a Scaligero ex com» mentitia Eusebiani operis idea conditum habeamus; nec in ipsa etiam altera editione Thesauri temporum, » quem Alexandro Moro debemus, quidquam allatum est, quod querelas hasce levare possit «. Et revera quantum Scaligerianae industriae ex collectis Graecis fragmentis accessit laudis, tantum Scaligerianae fidei ex ipsorum corruptione ac confusione detractum est. Quem si quis, praeterea, immoderatae etiam jactantiae aut temeritatis arcessere voluerit, non repugnabo. Quis enim non stomachetur hominem alienae insdustriae impudentissime obtrectantem et splendidissimum illud Ecclesiae lumen Stridoniensem Hieronymum, vel de perperam intellecto Eusebii textu, vel de corrupto etiam atque depravato exposcentem? aut quis unquam patienter ferat, tot auctorum loca hinc inde decerpta, et temere ferraminata, audacter Eusebio asserentem, quae tamen utrum Eusebii essent, nec ipsi constaret? Sed fefellit hominem, alioquin pervidentissimum, praejudicata illa opinio, nusquam integrum Eusebii opus deinceps repertum iri, quod centonem illum falsi coargueret: nec praeter ea quae ipse collegerat, alia posse inveniri existimavit, nisi decerpta quaedam, quaeque spicilegii loco habenda essent [8]. Verum de Scaligero satis multa; cujus conatus quam infeliciter cesserit, veri nostri Eusebii auctoritas sole clarius ostendet.

vi. Post Scaligerum, qui Eusebianae Chronographiae illustrandae operam daret usque ad proxime elapsi saeculi medium nemo unus repertus est; nisi quis fortasse aut Salmasium qui illam iterum ad Codd. Mss. exegit, aut Corradium Samuelem Schurtzfleischium, ejusdemque fratrem Henricum Leonardum commemorandos

1 Vide Casaub. Epist. 104. et 450.

2 Vessel. in edit. novissima Diodori Siculi, ubi multa ex Eusebio Scaligeriano profert, quae verum sunt Syncelli.

3 In cursu Antiq. Graec. ubi sub nomine Eusebii citatur Pseudo-Eusebius Scaligerianus.

4 Is Chronologiam suam sacram (in principio Bibl. Polyglott. editionis Waltoni praemissam) Eusebii nomine incipit, ac verbis ejus apud Scaligerum repertis procedit; et quidem partim Eusebianis fragmentis utitur, sed non semel etiam Pseudo-Eusebium pro Eusebio usurpat. *Addit etiam (ait) ibidem Eusebius Africani . . . calculum:* is tamen Syncellus fuit, non Eusebius: Item inibi: *Et sane Africanus . . . apud Eusebium in Chronico Graeco dicit*, etc. apud Syncellum puta ab Scaligero usurpatum: dein infert, *Manifestum hoc est ex Georgio Syncello;* qui idem erat cum praemisso falso Eusebio. Tandem validius profert Capellus: *Fallitur ergo Eusebius;* gratis nempe, cum Pseudo-Eusebius ille sit, sc. Syncellus ab Scaligero sub nomine Eusebii recensitus.

5 Petavius P. 1. Ration. temp. Lib. 1. Cap. 13. adducit testimonia ex utraque Chronicorum Eusebii parte, deceptus sane ab Scaligeri commentis; cum vel ipsum Scaligerum de aliis rebus inibi convincere sibi proposuerit. Idem eodem libro sententiam Syncelli circa Reges Assyriorum juxta Scaligeri systema vel invitus supponit Africani esse sententiam.

6 Qui Cedrenum ediderunt, in ipso introitu sic notant. *Cedrenus p. 19. a. πρῶτα. vide Eusebii Chronic. Gr. pag. 7. n. 40. Ced. p. 48. a. v. ibid. p. 4. Ced. p. 48. d. Σῆρες. v. ib. p. 5.* etc. quae sunt citationes locorum Pseudo-Eusebii Scaligeriani: aliàs verus Eusebius nullam habet partem de iisdem locis in suis veris Chronicis.

7 pag. 46.

8 *Haec sunt* (inquit Scal. in calce not. Gr. p. 425) *quae in priorem et posteriorem partem Chronicorum Eusebii dici à nobis potuerant. Multa aliis relinquimus, et quidem maximum spicilegium post messem, imo messe majus.* Idem et in Prolegom. dixerat, formidans posterorum fastum, *De messe nostra ideo nihil percipiemus, quod post illam aliquod Spicum famelicis reliquerimus. Non cogitabunt* (nos tamen cogitavimus post Scaligerum) *unius non esse omnia absolvere. Non illius sententiae Xenophanis illis in mentem veniet,* (nobis tamen et experimento fuit) ὅυτι ἀπ' ἀρχῆς πάντα θεοὶ ὑπέδειξαν. Ἀλλὰ χρόνῳ ζητοῦντες ἐφευρίσκουσιν ἄμεινον.

existimet, qui ejusdem operis castigationem Salmasii morte interruptam continuarunt, paucis admodum additis animadversionibus; quae omnia deinde anno MDCCXII. auctuarii loco, *ad notitiam Bibliothecae principalis Vinariensis* ab eodem Henrico Leonardo edita sunt: iterumque post biennium ab ipso secundis curis recognita. At medio fere saeculo XVIII. iterum Eusebianum Chronicon edendum illustrandumque suscepit Dominicus Vallarsius Presbyter Veronensis, quique ipsi in operibus S. Hieronymi evulgandis atque castigandis adjutrices manus adhibuere homines eruditissimi. Is itaque, ita ferente praeclarae illius editionis ordine atque ratione, Latinum Eusebii Chronicon inter Hieronymianas lucubrationes octavo operum tomo exhibuit, praefationem satis longam atque eruditam praemisit, adnotationibus illustravit, addidit Graeca ex Syncello aliisque (pro Canone solo videlicet) fragmenta, nec ea tamen Scaligeriana licentia, temere ac carptim undecumque collecta, sed inde deducta, ubi ea Canoni Hieronymo-Eusebiano quoquo modo respondere videbantur, indicatis etiam fideliter auctorum locis, unde illa deduxerat, ac ipsa Hieronymiana lectione iterum ad Mss. Codd. castigata. Et quia Scaligeriana editione rejecta, Pontacenam secutus fuerat, ipsum Arnoldi Pontaci apparatum et animadversiones in secunda parte ejusdem tomi recudit, ne quid omnino Eusebianae Chronologiae studiosis deesset, quod ipsi illustrandae emolumento esse posset. Atque haec praeclare sane, ac sapienter. Verum tria sunt, in quibus maxime peccat vir eruditissimus. Nam nec illud omnino ferendum, quod cum Scaligerianam lectionem perpetuo carpere velit, iis ut plurimum codicibus utitur, qui ab Scaligero longius abscedunt, licet a vera etiam lectione maxime absint: Nec illud rursus ignoscendum homini certe non inerudito, et de Hieronymiana laude sollicito, quod ita Sancti Doctoris fidem et eruditionem adversus Scaligeri criminationes tuendam susceperit, ut ejus potius causam labefactare ac prodere, quam sustinere atque corroborare videatur. Nam cum id frequentissime in Hieronymo reprehendat Scaliger, quod Eusebii verba, et sensum haud integra fide retulerit, non id criminanti reponit Vallarsius, quod statim reponendum occurrebat, Hieronymum scilicet usum esse jure suo, ut pote qui se non tantum Chronici illius interpretem, sed auctorem quoque in praefatione professus fuerat: sed universam discrepantiae causam in ipsa Graeca fragmenta rejicit, quae non bona fide ab antiquis relata esse arbitratur, cum alia prorsus in sincero Eusebii opere, et Latinae versioni consentanea Hieronymi aetate legerentur. Quae profecto defensionis ratio quam infirma sit, atque adeo absurda, nemo non videt. Sed in quo maxime peccat Vallarsius, atque a vero aberrat toto caelo, illud est, quod priorem illam Chronographici operis partem, ab ipsomet Eusebio identidem commemoratam, inter Scaligeriana commenta et somnia recenset. Vix enim fieri potuisse putat vir doctissimus, ut Eusebius bis in eodem opere eandem crambem iisdem prorsus verbis inculcaret: quod non jam Eusebius eruditus certe auctor atque disertus, sed nec infimi quidem subsellii scriptor aliquis unquam commisisset. Atqui si haec Vallarsius de priori illa operis parte dixisset, quam Scaliger suo marte procudit, laudarem hominis ingenium atque judicium ex hoc ipso indicio suffecti operis νοθείαν acutissime pervidentis: at opus ipsum aliquando extitisse a Scaligeriano quidem diversum, attamen ab Eusebio ipso profectum, denegare, non ejus certe erat, qui Chronico illi emendando illustrandoque diuturnam operam collocasset, ubi priorem illam partem commemoratam reperisset: loca etiam quaedam apud Graecos offendisset referta Graecis fragmentis nominatim ab Eusebii libro primo Chronicorum desumptis. Equidem alias loca illa detorquere Vallarsius nititur: at quam infelici conatu, haud semel in adnotationibus ad ea ipsa loca ostendemus.

VII. Nec vero Vallarsii hallucinatio Criticos fugit. Vix enim Vallarsianum Chronicon prodierat, statim adversus singularem hominis sententiam dissertationem *de Chronicis Eusebii Caesariensis* conscripsit vulgavitque anno MDCCL. Hieronymus de Prato Oratorii Veronensis Praepositus. Porro tam Scaligerianum, quam Vallarsianum systema expendit vir doctissimus, ac utrumque simul fortissimis rationum momentis refutat; eaque adversus utrumque proponit, quae nunc genuino tandem Eusebii opere detecto, verissima esse atque certissima deprehensum est. Fallitur etiam ille aliquando; nam quid aliud in re ignota contingere poterat? ac Scaligero nonnunquam, quandoque vero Vallarsio videtur accedere: attamen ad rei summam quod attinet, sentit ille nobiscum, nosque multum ex praeclaro illo opusculo profecisse haud inviti fatemur.

Quod utinam nobis et de Ludovici Spittleri *Eusebianorum Chronicorum historia critica* fateri liceret, cujus epitomen inter Comment. Societatis Gottingensis legere est [1]. At ille cum multa sapienter de contrariis tum Scaligeri, tum Vallarsii sententiis dixisset, ac utramque satis explosisset, praepostero deinde consilio novam ipse sententiam excogitavit, quae tamen paucis mutatis cum Vallarsiana omnino consentit. Imo ita aliquando loquitur, ut quam potissimum sententiam sequatur, minime constet [2]: quod profecto in homine apprime erudito magnopere mirandum est.

1 Tom. VIII. Class. Histor.

2 Vide et confer dicta sua contraria pagg. 48. 49. 56. et 67.

VIII. Atque hi fere sunt, qui Eusebianae Chronographiae illustrandae hucusque operose, et ex professo insudarunt. Esset autem hic locus etiam de recentissima quadam Mediolanensi ex Armeno-Latino-Graeco nostro hoc exemplo mutuata editione Latina dicendi: Sed cum illam ad genuinam nostram lectionem studiosus lector exigere per se possit, supervacuum nobis videtur de re aperta laborare. Satis erit in praesentia admonere, eam ex priori illo exemplo, quod a Georgio exscriptore interpolatum diximus, clam nobis, me vero Venetiis absente, Mediolanum delato deductam esse, nonnullis interim ex altero saniore exemplo, quod deinde ab eodem Georgio accepimus, castigatis.

Caeterum ad rem nostram quod attinet, quae de Scaligero, Vallarsio aliisque diximus, non ea mente protulimus, ut praeclarissimorum virorum industriae et conatibus obtrectaremus, sed ut ostenderemus quam facile sit in re haud satis comperta vel ipsa eruditorum lumina hallucinari, nostraeque felicitati gratularemur, quibus opus illud πολυθρύλλητον, de quo toties inter criticos certatum est, integrum et incorruptum Litteratae Europae communicare datum est. Utere itaque optime lector, ac fruere labore nostro: ac si quid aliud aliquando Armenia nostra suppeditabit, quod eruditorum studiis aut Christianae Reipublicae prodesse possit, illud a nobis expecta.

ԲԱՆ ԱՌ ՄԵՐԱՉՆԵԱՑ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

AD LECTORES ARMENIOS.

Այլ փոքր, այլ մեծապէս մեծ պարծանք էն Հայկազեանս գրոհի՝ ընծայել յիւրմէ իրէն ի պարգեւէ մասին զարդարև պանծալի դործ Վրմնիկին (Վամմնակական) անուանեալ Մաաեան մեծանուն ի մէջ հաւ մօրէն հնապատում տաւիղ նախնեաց, զերկասիրութիւն մեծին Եւսեբի Պամիիղեայ Կեսարացւոյ, ոչ միայն Հայաստան աշխարհի՝ որ զնոյն պահեաց յիւրումն ծոցի ցայսչափ ժամանակ իրէն աւանդապահ հաւատաւ րիմ, այլև համրէն աղգաց և ազանց՝ որ ընդ տիեզերս ուսումնասիրութեան իցեն փափաքօղք։ Օվ և աթենացիք անգամ առաջինք՝ որք ոչ յայլ ինչ պարապէին, քայց միայն յասել ինչ կամ լսել նորագոյնս, եթէ զայսպիսի հնութիւն ցանկալի զրամբ ածէին, նմին փոխանակեալ զամենայն նորութիւն՝ վկայէին, եթէ հինս այս քաղցրագոյն է։ զի այսպէս բնաւորեցաւ արբենալ ի սեր հին աւանդութեանց մատենից ամենայն բանախնդիր բանասէր ։ Վասնիօն առաւել՝ աղգիս պարծանք, և աղգին յունաց անակնկալ պարգև, զի զնոցայն ի նոցայնոց նոցա մատուցանեմք՝ արդ կարօտելոց, արդ զուրկ եղելոց ի մեծագին իրացս, զորս ժամանակն առաջին ետ մեզ ի նոցանէ առնուլ ի փոխ, և ժամանակս յետին յաջողեաց փոխատրել ի նոսա ։ Վասզի ի գարուց հետէ բազմաց կորուսեալ է առ յոյնս յունական սկզբնագիր գործոցս, որոյ հաւաստատ թարգմանութիւն անտիպեծ ի սջզ անտի Վարգմանչաց մերոց աւանդեալ աղգիս՝ պահեցաւ անվթար ի միջի մերում մինչև ցօրս ցայս (բաց ի քանի մի թերթից անկելոց ի հին օրինակէ, զոր յետ ժամանակաց՝ ժամանակն յուսամք ընուցու)։ վասն զի այս սովորութիւն է հնութեան՝ մնալ և հաստել զամենայն , այլ առաւել ի ծոցի իւրում, ուր ինացուած ինչ առ հեռաւորս դիւրագոյն պարհի։ որպէս և ոչ սակաւք ի հնութեանց աղգիս յօտար աշխարհս պահեցան , որ ի բնիկ աշխարհի ոչ ևս երևին ։ Ունել ունէին զնշխարս Վրմնիկին մատենից Եւսեբի և արևմտեցք ի լատին բարբառ՝ թարգմանութեամբ մեծին Հերոնիմոսի ժամանակակից մերոց Թարգմանչաց։ քայց ոչ էր այն բաւական ի յառաջագոյն ընթերցասիրաց, այլ առաւել սովեցուցիչ բաղձանաց նոցին։ Մի՝ զի գլխաւոր և կարևոր մասն առաջին, յորում էն ամենայն հաշակք հնութեան և հիմունք ժամանակագրութեան, կամ՝ անթարգմանն էր թողեալ, և կամ՝ ի կորուստ անկեալ։ յորմէ և յոյզք և խնդիրք բազումք առ մատենագիրս եւրոպացւոց , մինչև և սուտասնուն գրուագ ծոց Եւսեբի՝ ի վեր ելանել , և՝ ի վերոյ ձգգիտ բանից հեղինակին ստուերածս ածել։ Եւ միւս ևս՝ զի և երկրորդ մասն , Եանոն առաձգեալ, այն է աղիւսակ ժամանակագրական՝ իրէն համառօտեալ բովանդակութիւն մատենին առաջնոյ, ոչ տայր դեւսեբեան վաւերականութիւն ինդրելի , այլ կամ՝ ի հերոնիմեան վկայութիւն էր ապաստան, և կամ՝ ի ծուփս խորհրդոց մնայր, եւսեբի իցէ այս ինչ ասացուած, եթէ լատին Թարգմանչի. վասն զի որպէս մեկն խոստովան լինի աչն հերոնիմոս յիւրումն յառաջաբանի , եթէ Եւսեբի ոչ ասէ, այլև յօրինիչ՝ յաւելուածով աղգի աղգի պատմեհան աւանդից ի բանից այլոց արևմտեան հեղինակաց ։ Եւ ահա մերս օրինակ՝ անկեղծ և իրէն անթերի՝ ունի այժմ տալ և եւրոպացւոց գլուխն փափաքանաց իւրեանց. այս է տեսանել զԵւսեբիոս կատարեալ և զԵւ-

սերբիս Հարաղատ։ Եւ մեք որպես ի Հաճոյակատար լինել խնդրոյ նորա, նոյնպէս և ի հաճոյական և ի պանծալի ընծայեցուցանել զաղգ մեր՝ ձեռն արկաք յայս գործ գժուարաբիբան, նախ՝ թարգմանելով զայն ի հայկականս ի լատին բարբառ. երկրորդ՝ հաւաքելով զնշխարեալ ինացուածս յունական սկզբնագրի՝ զորս ի վկայութիւն առեալ էր երբեք ի գրոց սուրբ հարցն եւսեբեայ՝ յայն մատենագրաց եղելոց յետ նորա. և երրորդ՝ ծանօթութիւնս մանրամասնաբար ի վերայ ածելով ամենայն բանի և բառի՝ ի սուրգութիւն հայերէն հին թարգմանութեան, և ի յայտարարութիւն ամենայն հանգամանաց լատին թարգմանութեանս մերոյ, և ի համեմատութիւն աներկբայելի յունական հատուածոց։ Օգր և ընծայեմք սիրով ի վայելուչն ամենայն ուսումնասիրաց ազգիս և ամենայն ազգաց, ի փառս և ի պատիւ հայրենի ժամանակաց՝ անեղ և անժամանակ Բանին բարեբերոյ, վասն մեր ընդ ժամանակաւ եղելոց. որով և նա ինքնին ամենահոգն ՅՈՎ փրկիչ մեր ընդ ժամանակագրութեամբս եմուտ հրաշափառապէս։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ամէն ուրեք բառ ինչ կամ տող յընթացս տպոյ ի հայերէնն նօսր գրով տպագրի, իմա ի զանազան միտս. զի կամ ի բուն օրինակի կայր նշանակեալ այն ի վերոյ տողն, որպէս և երբեմն ի լուսանցս. և կամ որպէս յայտնի վրիպակ գրչի ուղղագրեալ է ի մէնջ՝ երբ ի բաց բառնալի, և կամ երբ մուծանելի. և այս ի թելեթ կամ սպա թէ ոչ՝ զոյլ կարևոր գիտելիս Հոմագոյն նշանակեմք ի լատինական ծանօթութիւնս հանդերձ հայերէն գրչութեամբ բառից, զորոց իցէ խնդիրն։

Բնագիրն էր մագաղաթեայ օրինակ՝ բոլորգիր ընթեր, անթուական, և անվերնագիր, գրեալ ի գաւառ Ընորհալոյն, որպէս երևի՝ ի պէս եզերք նորա Գրիգորի պահլաւունւոյ. զի սոցա համարեմք լինել գինիքն՝ որ յընթացս կանոնին. ասէ. Ճծ։

Ամէն ուրեք սեռանուն տպեալ ո, միշտ գրեալ լինի ի ձեռագրի ա ըստ հին ոճոյ, մանաւանդ թէ երբեմն և փոխան տառիս ո. զորօրէնակ Կրաւնոս, տպաւրոս, սերաստաւս, պաւրոս, պաւղիբոս, գիոպաւ, գիոտացիք, սաւսակիմ, և այլն. իբր Կրաւնոս, տպրոս, սերաստոս, պաւրոս, պղիբոս, գիոպղիոտացիք, սոսակիմ, և այլն։

Դարձեալ քանզի ի հին գրչութիւնս Ա. Ս. Տ. Մ. ունին երբեմն զձև նմանաւոր, ուրեք ուրեք գրիչն մեր չփոխէ զայսոսիկ տառս ի խրթին յատուկ անուանս. զորս հարկ եղև մեզ ուղղագրել համեմատութեամբ յունին՝ մերթ սպաքարար, և մերթ նօսրագիր տպէ լով զդէրն սրբագրեալ ի մէնջ. որպէս և երբեմն ի հայոցմն անփո փոխ թողուլ, և ի լատինն ուղղագրելով։

Եւս առաւել տառքս է, և է, առեալ շփոխելին ի մատենիս. և այն առաւել ի յատուկ անուանս. յորս սակս գրի է՝ փոխանակ գրե լոյ է. և մեք բազում մասամբ անփոփոխ պահեցաք, թէպէտև սկզբնական ոճ. զորօրինակ ըստ Հրդ. ազդն ուղղագրութեան նախնեաց պարտ էր գրել ազէքսանդր, և ոչ ազէքսանդր. մնաց մեզ գործացի, և ոչ մնաց մեզ գործացի, և այլն։

Ամէն ուրեք մի և նոյն անուն տղէտդ օրինակաւ գրի, տլսնէքն տարբերութեամբ քանի մի տառից, մի վրիպակ ինչ կարծեցեալ, այլ հեռատեսութիւն օրինակին. զի թէպէտև կարճաք զսխալ կարծեցեալն ընդ ուղիղն յարմարել, բայց տեսանելով զի հաւաքակօրէն դասին այնպիսի պէսպիսութիւնք և ի յն. և ի լտ. կամաւ թողաք զկրկին ընթերցուած։

Ճշմարտութիւն գործոյս ի ժամ ապագրութեան բազումք ի մեզ բանից մերոց կամակոր եղեն ձեռնհաս քրտամբք շաբ. խակ ի թարգմանութեան ի հայկականս ի լատին (իբր քան և հինգ ամաք յառաջ) առանձին գործակցութեամբ օժանդակեալ էր լուսահոգի գեղաւիկն իմ Վ. Հ. Յակոբ վարգապետ աուետիսեան երկանելոց։

Բազում ինչ արժան էր ծանուցանել յընթացս գործոյս՝ վասն մեծութեան բառից և բանից ուրեք ուրեք, և վասն պէսպիսութեան գրչութեան օրինակագրաց ի հյ. և ի յն. և այլն. բայց քանզի զամենայնին լիով նշանակեալ է մեր ի լատինական ծանօթութիւնս, ոչ կամեցաք զնոյնս երկրորդել և հայերէն. ապա թէ ոչ՝ կրկին ելծակ նայր գործս, և անբեկելի լինէր արևմտեան վերծանողաց կրկնելեզու ծանօթութիւն։ Եթէ պէտք լինիցին ըստ ժամանակին տպագրել զայն գործ հայերէն ևեթ ի խնդրոյ փափաքողաց, յայնժամ ի դէպ է ի մեր բարբառ. գնել և զմամանօրինակ ծանօթութիւնս, մանաւանդ պարզաբանութեան վասն խրթին առացուածոց և անծանօթ ազգիս եղելոց պատմութեանց։

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS

CHRONICI BIPARTITI

PARS PRIMA

HISTORICO-CHRONOGRAPHICA[1].

Բ[ազ]մ. պէսպէս մտռեանս առաջ-
նոց պատմութեանց անցեալ. զոր քաղ-
դէացիք և ասորեստանեայք յիշա-
տակէն. զոր գրեն մի ըստ միոջէ և ե-
գիպտացիք. զոր և յոյնք վիպեն հա-
ւասարաւ. որպէս թէ մարթ իցէ
Ընդ որովք փակեալ կային ժամա-
նակք թագաւորաց, և ողջմիպիադաց,
որ թարգմանի ըմբշամարտաց և զա-
րութիւնս ինչ՝ որ ի բարբարոսաց և
ի յունաց, յարեաց և յանարեաց գոր-
ծեցան. և զիւրաքանչիւր ուրուք
զօրս զարմանալիս, զզօրավարս, զի-

Varia [2] antiquarum historiarum evolvi volumina [3], tum, quae [4] Chaldaei et Assyrii memorant, tum etiam, quae singillatim vel Aegyptii conscribunt, quaeque certo, prout licuerit[5], enarrant Graeci: quibus inclusa erant Regum et Olympiadum, quae Athletarum interpretantur [6], tempora; atque praeclara quaedam acta (comprehendebant) [7], quae a barbaris, et Graecis, fortibus ac ignavis gesta sunt; nec non singulorum miram militarem manum, magistros mi-

(Locus Graeci textus desiderati.)

1 Quùm in ipso totius operis aditu nulla occurreret Inscriptio in Codice nostro, ut pote qui sinceram perantiqui Exemplaris fidem prae se ferebat, necesse nobis fuit hanc concinnare inscriptionem, universae hujus Libri rationi congruentem; nempe ut Eusebius ipse Opus suum disposuit. Ceterùm hac de re consule Praefationem nostram. §. 1. Non abs re erit significare, quod Armenus quidam curiosus lector Codicis nostri aliquot ante saeculis, in calce haec notaverat. * Եւսեբեայ Պամփիլացւոյ Եպիսկոպոսի արարեալ զգիրս պատմագրաց հատորս առաւ. յորում ինն հատորն պատմէ զԱբգենւթենէն և զառաքելոցն սրբոց, նաև զամենայն եկեղեցական պատմութենէնց։ Իսկ սա առաջինս յագամայ և զկենդանութենէն աշխարհի մեռեալ. որ և կոչի Քրոնիկոն ‖։ i. e. » Eusebius Pamphilius Episcopus scripsit libros historicos tomis decem; quorum novem narrant de Christi Incarnatione, deque Sanctis Apostolis, necnon de universis historiis Ecclesiasticis. Verum primus iste de Adamo, mundoque condito enarrat; vocatur autem Chronicon «.

2 Merito itaque quidam ex eruditis primam hanc Eusebiani Chronici partem, egregio nomine Παντοδαπὴς Ἱστορίας, scilicet *Omnimodae Historiae* juxta D. Hieronymum in Catalogo virorum illustrium, appellarunt; tum quod vox prima est πλειάκις, quae aeque notat *varium*, ac *omnimodum*, id est παντοδαπόν, maxime apud Interpretem nostrum; tum quod etiam Thomas noster Arzerunius, qui IX. Saeculo vixit, haec Chronica citaverit nunc hoc nomine բազմակն, *multifariam*, nunc altero, բազում վիպք պատմութենից, *plurima historiarum dicta*. Nimis ergo ambiguus fuit novissimus Chronicorum Commentator Spittlerus, cum dixit pag. 50. contra auctoritatem Hieronymi: » Disjunxisse enim videtur Hieronymus, quae conjuncta accipi voluit, et *omnimodam historiam epitomenque* vocavit, quae forte apud subtiliorem Scriptorem *Epitome omnimodae historiae* esset appellata «. Lector autem velim reponat: Opus Eusebii fuit tàm Omnimoda Historia quoad I. Partem, et Epitome quoad II. P. quàm integrum opus fuerit tamquam Epitome omnimodae historiae.

3 Նախնոց պատմութեանց. *antiquarum* sc. *historiarum*, potest etiam intelligi *Majorum*, vel *Priscorum historiarum*. Sicut etiam մեծ. *volumina*, poteram aequè vertere *scripta*, *litteras*; cùm prae se ferat illud Gr. Γράμματα. Verbum անցք denique ad sensum a nobis accommodatum *evolvi*, sive *perlustravi*, *peragravi*, satis prodit illud Gr. διῆλθον. *transivi*.

4 Lazarus noster Pharpensis satis antiquus Scriptor v. Saec. exeunte, praesentem Eusebii praefationem imitatur in prooemio suo his verbis. * Ընդ բազում մեռեալ մանկունց պատմագրացն հայոց անցք. յորոց ‖, և այլն. quo patet Eusebium Armenium praesto ipsi fuisse. Eandem ferme dicendi rationem usurpat et Arzerunius in prooemio Lib. I. cap. 1. * Ի խոյզ և ինդիր եղեալ՝ զհատատեսն գոռանել շարադրեալ մեռելանց, և ի բազում վէպս պատմութեանց անցեալ՝ գրեցի ‖։ Qui sane Arzerunius inter alios scriptores antiquitatis Auctorem maximè nostrum imitandum sibi duxit, cum dixerit loco citato. * Եւ արդ՝ ըստ Եւսեբեայ բազմագէտ յիշատակից, և ըստ Աֆրկիանոսի հատատասիրասիրանութենէնն, և ըստ Մովսեսի քերթողի, նախ ի մէջ առից զորպիսութիւն ազգացն բաժանմանց գրել ‖։ i. e. » *Itaque juxta Eusebii omnimoda examina accuratissima, Africanique fidem in sermone, nec non ad vestigium Moysis Poetae* (sc. *Chorenensis*) *in primis aggrediar describere statum divisionis gentium* «. Non dissimilis imitatio cernitur etiam in Praefatione Joannis Catholici historici dicentis. * Հետևեալով իմ ընդ հանճառս հատատութիւն ազգացն գրեալ ինձ մատենից ծածկոց, այլև ընդ արտաքոյ ևս ժամանակագրութիւնս, որք վիպեն հատատասս ‖, և այլն.

5 Որպէս թէ մարթ իցէ. Apprimè significat, *quasi vero liceat*, vel ac *si fieri poterit*. sed tamen hic Hellenismum redolere videtur, ideoque assignare pro illud, ὡς δύναται.

6 Interpretis Armenii paraphrasin dixeris illud, որ թարգմանի ըմբշամարտաց, ut suis exponeret olympicum ludum *Luctatorum*, *Athletarum*, vel *Gymnicorum*, sive Latino more, *Gladiatorum*; aut potius *Luctationum*.

7 Si non sit Librarii mendum, vel ita haec exponenda, ut posuimus in Lat. vel etiam paulò aliter reddenda. *Congruum duxi digerere praeclara quaedam acta etc.* quamvis tunc redundaret զամենեսեան, *cuneta*, vel *omnes*.

մաստուհս , զքաջս , զանհաստեղծս , զվիսպագիրս , զփիլիսոփայս ։ Կահաւորութիւն համարեցայ, մանաւանդ թէ օգուտ իսկ , և կարևոր պէտս , համառօտիւք զամենեսեան 'ի կիր արկանել ։ Այս յերբայեցւոց զառ 'ի ծագ գրոց կրեալք եբրայական նախնեացն պատմութիւն , և ժամանակագրութիւն ընթերակայ հանդիպել ձառելոցս դնել ։ Արդեօ զի 'ի վերայ հասանել կարիցեմք , եթէ որչափ յառաջ քան զկենարար ծածայայնութիւնն մեռեալս և որ յետ նորա երբայեցւոց մարգարէքն կային՝ իցեն . և զոր ինչ ծածկէին հոգւովին յառաջագոյն բարբառէին . զի դիւրաւ ձանաչել մարթիցեմք՝ եթէ որոց յետնաց կամ բարբարոսաց , որք յերբայքանչիւր ազգս քաջք երևեցան , դիպեցան . և յոր ժամանակս եղեն անդուստ 'ի վերուստ հոյակապքն 'ի մէջ երբայեցւոցն մարգարէքն . և ա մինեքինն՝ որ ի ըստ միոջէ 'ի նոցանէ եղեն նոցա առաջնորդք ։

litiae, sapientes, strenuos, poetas, historicos, philosophosque. Congruum duxi [1], immo utile ac necessarium opus, breviter cuncta digerere, atque ex Hebraeis in Sacris Scripturis comprehensam Hebraicae antiquitatis historiam et chronologiam hisce praedictis proxime apponere; ut consequi valeamus, quantum Moyses, Prophetaeque Hebraeorum, qui post ipsum extitere, salutarem Theophaniam [2] praecesserunt, atque ea quaecumque Divino Spiritu praedixerunt; quo facile cognoscere possimus, quibuscum ex Graecis vel barbaris, qui in singulis nationibus viri praeclari extiterunt, simul vixere [3], quave aetate jam inde a primis temporibus praestantiores inter Hebraeos Prophetae extiterint; sicuti etiam omnes, qui ex ipsis eorum Duces fuerunt [4].

(Locus Graeci textus.)

Այժմ դուռ և պատուէր առաջ ամենայն ումեք աստէն 'ի սկզբանս , մի երբեք ոգորել յանդգնել , որպէս թէ ստուգիւ ինչ հասու ժամանակացն կարիցէ ոք լինել ։ Օ այս նախ անտի իսկ շահիցիմք , եթէ ձշմարիտ վարդապետ զայն՝ որ ասաց ցիւր ծառնօթան , համարիցի ոք , թէ չէ՛ ձեր ձանաչել զժամ և զժամանակս՝ զոր հայր եդ յիւրում իշխանութեան ։

Interim vero initio monitum, ac commendatum universis vellem, ne quis contendere umquam audeat, quasi de temporibus quisquam omnino certus esse possit. Quod sane vel inde primum obtinebimus, si veracem magistrum quis censeat dicentem suis familiaribus. (*Act.* 1. 7.) » Non est vestrum nosse horas et tempora, quae Pater posuit in sua potestate «[5]. Sed

1 Arm. vox *կահաւորութիւն* eadem est cum Gr. *κατασκευή*. utraque enim significat *opificium*, *apparatus*, etc. quasi verò velit Auctor parare se ad hoc opus struendum: ita ut pro *Congruum duxi*, poteramus aequè usurpare *Operae pretium duxi*, vel *operam dedi*. sicut etiam pro *'ի կիր արկանել* quod est *usurpare*, *uti*, placuit interim dicere *digerere*.

2 *Աստուածայնութիւն* exprimit Gr. vocem *Θεοφανία*, unde Theophaniam Latini sunt mutuati, id est *Dei apparitio*, vel *manifestatio*; ideoque denotat Adventum Christi. Altera vox *կենարար* refunditur in Gr. *Σωστοιόν*, i. e. *salvificam*; ubi nos diximus *salutarem*.

3 Pro *դիպեցան*. *contigerunt*, vel *convenerunt*, ad sensum exprimendum posuimus *simul vixere*.

4 Hinc pronum est intelligere, quid in hac prima Chronicorum parte Auctor spectaverit; ea enim undique colligit, quibus utatur in secunda parte: ut postquam omnia firmaverit antiquorum scriptorum auctoritate, deinde feliciter incipiat legitimam exponere temporum rationem in Canone. Verum huc pertinet *Exordium Libri*, opus incertum Eusebio adscriptum in Codd. Hieronymi, quoad initium: illud, inquam, quod Scaliger primae partis Eusebii prooemium judicavit; Vallarsius contra, secundae (quam solam ipse partem novit,) introductionem autumavit. Nos certi sumus, quod non attinet ad primam partem, nisi quoad sensum, sicut etiam tota secunda pars summa est primae; quare reducimus illud *Exordium* ad principium Canonis post Hieronymi praefationem. Hic solummodo adducam initium illius juxta usitatam lectionem ab Roncallio usurpatam. *Tom. I.* pag. 23.

» Incipiunt tempora totius saeculi, Regesque gentium omnium, quibus locis, quibusque temporibus in suis Provinciis, et quantum regnaverint, vel si quid memoriae dignum per generationes, nativitates, et regna, et ducatus, per omnem actum Judicum, et omnium regum Juda, et aliorum qui non ex eadem tribu regnaverunt, et per regnum Assyriorum, caeterarumque gentium, et tempora Dictatorum cum Consulibus ordinariis. Sed et tempora Imperatorum, et Caesarum, et quibus temporibus historiographos (al. historiographi) fuisse dixerunt: sed et successiones eorundem, quod per ordinem rerum superius declaratum est (quo citare videtur primam Chronicorum partem). Quorum universa tempora, gesta, sive apud Hebraeos, vel apud Graecos, vel apud Romanos, sive apud Barbaros, caeterasque gentes, quae gesserunt, vel constituerunt per historias, in hoc libro plenissime demonstrantur: quod et in libro hoc (Scal. Iligini) Historiae singulae conscriptae declarant, deorum generationem, vel singulorum progeniem, sive his temporibus ipsis antelatis, quae gesserunt, et tempora Olympiacorum, ex quo primus agon gymnicus constitutus, quos (Scal. constitutus est, quod) Graeci Olympias appellant. Et quo tempore adventus fuit Salvatoris nostri Jesu Christi, sive passio ejus; simulque et nomina Episcoporum Ecclesiarum numero quatuor, hoc est, Romanorum, Alexandriae, Jerosolymorum, et Antiochiae etc «.

Haec sunt praeludia chronica, si non ad Canonem spectantia, certe verba auctoris Anonymi, si vis Graeci vel Latini, (nos omnino latet) Eusebio nostro adhaerentis; de quo dubio marte inter se concertarunt hucusque eruditissimi critici sub nomine auctoris nostri.

His itaque praetermissis, non abs re fuerit transcribere illum Eusebii genuinum locum ex Praepar. Evang. Lib. x. cap. 10. ubi quaedam recenset similia hic traditis. ita enim pag. 482. D. (in edit. Coloniae. 1688.) *οὐ δεῖ δὴ λοιπὸν ἀλογίας ἡμῶν κατηγορεῖν, εἰ δὴ τοὺς τῶν Σοφῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐτῶν γε τῶν παρ' αὐτοῖς Φιλοσόφων διδασκάλους, τοὺς Βαρβάρους λέγω, πόθῳ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας καὶ αὐτοὶ μετήλθομεν, εἴγε Βάρβαροι Ἑβραῖοι. ὧν τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἤκμασεν Μωσῆς τε καὶ οἱ μετὰ Μωσέα Προφῆται, εἰ ἄν ἔχοι διελθεῖν.* id est juxta interp. Francisci Vigeri. » Ac desinant isti porro nos temeritatis arguere, quod verae pietatis studio, Graeciae Sapientum Philosophorumque doctores, Barbaros, inquam, illos, si barbari tamen Hebraei sunt, consulere voluerimus ipsi quoque. Deinceps quibus ipsi temporibus, Moses puta, caeterique post eum Prophetae claruerint, excutiendum erit «. Prosequitur autem sequenti capite ea recitare, quae in Canonis Praefatione verbotenus occurrant lectoribus.

5 Locus sacri textus hujusmodi est in Gr. *οὐχ ὑμῶν ἐστι, γνῶναι χρόνους, ἢ καιρούς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.* Lat. Vulg. » Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate «. Arm. verò ibi. " Ոչ է ձեզ գիտել զժամս և զժամանակս, զոր հայր եդ յիւրում իշխանութեան ։ Ubi clare cernimus Interpre-

(Locus Graeci textus)

այդ նա ածապէս տիրաբար՝ թուի ինձ՝ թէ ոչ միայն վասն կատարածի, այլ վասն ամենայն ժամանակաց եւ զայն վճիռն սակաւ բանիւք. զի զորս լըքել ժամել յայնպիսի գատարկ քննութիւն յօժարեն, արգելուցու։

Ալաև մեզ իսկ բանս՝ ատենաբանին սմին վկայեալ հաւատարիմ առնիցէ զվարդապետին բարբառ, թէ ոչ յուներց և ոչ բարբարոսաց և ոչ այլոց անդատին իսկ յերբայեցւոց մարթի հաւասարեաւ ուսանել զամենայն աշխարհի ճշմարտակատարութիւն։ Այլ զայն ևս լեալ սիրել, եթէ ամենևին որ ի մէնջ յայժմու ձառս նպաստս լինիցի՝ երկուս ինչս ճանաչել։ Առ՝ զի մի այլոցն ոք նմանեալ կարծիցէ ձըշդիւ գաւառիւ հասանել համարոյ ժամանակացն՝ և խաբիցի։ Այլ զայն ևս եթէ ի հանդիսի անցուցեալ գիտիցէ, թէ ուրախս զիմարդ մարթի իցէ գիտել զմնդիրս՝ որ առաջի կայ, և չլինել երկմիտ։

Ընդ յունաց չէ ինչ զարմանալ արտաքոյ հասանելոյ իւրաքանչիւր երկայն ժամանակաց լինելոյ, որք ընդ ազգի ազգի երդնագործն ապականութեամբ արկին զանձինս. և ընդ երկար ժամանակս մինչև ցկադմեայ ազգն՝ ամենևին գրով ինչ ոչ վարել։ քանզի կադմոս ասեն նախ եբեր նոցա գիր ի փիւնիկեցւոց աշխարհէն։ Առ յիրաւի իսկ ի պղատոնի գիրսն անգոնակ եգիպտացին զոսդոն. ո՞վ սոլոն ասէ՝ յոյնք միշտ մանկտի էք. քանզի ծեր յոյն այր երբէք ոչ գտանի, և չէք ստ ի ձէնջ ուսանել ուսումն զհին ժամանակին։ Իսկ եգիպտացւոց բազում ինչ ստանոյիկ ձառք պատմին. նոյնպէս և

ille velut Deus ac Dominus, non solum de mundi fine, sed etiam, ut mihi videtur, de omnibus temporibus hanc paucis verbis sententiam tulit; ut eos nempe qui in talem vacuam disquisitionem amant audacter praesumere, impediret.

Quinimmo verba quoque nostra impraesentiarum idem testificando, magistri illud dictum testatissimum reddent: nempe, quod neque a Graecis, nec a barbaris, nec ab aliis, nec ab ipsis quidem Hebraeis integram mundi Chronologiam accurate quis discere possit [1]. Illud tamen solummodo exoptandum, ut omnino quod in rem nostram faciat, duae res cognoscantur. Primo ne forte quisquam arbitretur aliorum more accuratissime consequi posse rationem temporum, et decipietur: Sed (quod praeterea velim, ut advertat lector) illud tantum in lucem (a nobis) editum fuisse agnoscat, ut quomodo, quove pacto quis scire queat praesentem quaestionem, nec vero ambiguus maneat.

Quod (autem) Graeci remotioribus temporibus omnino excludantur, ne mirum id videatur: quippe qui variis nefandis corruptelis semetipsos implicaverint, et longo tempore usque ad Cadmi generationem litteris prorsus caruerint. Cadmum enim primo, ajunt, ipsis ex regione Phoenicum [2] characteres adduxisse. Et quidem jure Aegyptius quidam in Platonis libro dicteriis incessit Solonem. » O Solon, inquit, Graeci semper pueri estis: quoniam senex vir Graecus vix reperitur unquam; nec potest quis a vobis discere antiqui temporis documentum «[3]. Aegyptiorum vero multiplicia referuntur monumenta commentitia,

tem Eusebii vix observasse Armenam scripturae versionem, sed magis Gr. textui, ab auctore citato, adhaesisse; quae res profecto ostendit apud Armenios nondum iis temporibus late evulgatam fuisse Sacrarum Litterarum translationem: quippe quae translatae fuerint eodem saeculo, quo Eusebii opera quoque translata sunt; alioquin certe juxta Nationis lectionem exacta servaret cuncta versionis sacrae verba; quod efficit Samuel chronologus, saec. XII, cum transcribit hunc Eusebii locum hoc pacto. « Իսկ յօժարութիւն կամաց մարդկութեանս ներհուն լինել սակաւոյն՝ անցելոցն և ապառնեացն, քան ներկայից. որպէս ուսաք ի գրոց, հարցաքննեալ զայսոսիկ յաթոռոյ ածայնոց և արտաքնոց։ Որոց իւրոցն ծանօթիցն ասէր կենարարն, եթէ ոչ ե ձեզ գիտել ջամանս և ջամանակս, զոր հայր եդ յիւրում իշխանութեան։ Ոչ միայն ասէր զայս վասն կատարածի, այլ՝ վասն ամենայն ժամանակաց եդ վճիռ, ասէ Ջնարատապատումն Եւսեբի. զի զիտաս և զդատարկաղոյս արգելուս սակաւ բանիւս, մի ոգորիր հասու լինել սահմանեալ ժամանակաց։ Իսկ այս հրամանք ածային և տէրունական տիրապետեն և Ջմարիտ սուրբ եղև. զի զայսոքանչելին արքեալցու յանօգուտ աշխատութեանց ||։ hoc est. » Verùm propensio voluntatis humani generis curiose indagatrix existere videtur praeteritorum futurorumque potiùs, quàm praesentis; quemadmodum didicimus ex libris, sciscitantes haec de viris divinis externisque. Quibus suis familiaribus dicebat Salvator: Non est vobis scire horas et tempora, quae Pater posuit in sua potestate. Non pro ultimo tantum fine haec profarebat, sed de omni tempore sententiam posuit, ait maxime verax ille historicus EUSEBIUS. Nam animos percuriosos atque inania disquirentes paucis his verbis impedit: Ne contendas certo consequi scientiam temporum. Verum haec mandata divina ac dominica ex diametro et veraciter data sunt ad curiosos coercendos ab inutili labore «.

1 Si verba ipsa servanda erint Armenicae lectionis, in Genitivo vel etiam in Dativo videntur sonare haec: » Neque Graecorum, neque Barbarorum, neque aliorum; vel, Neque Graecis, neque Barbaris, neque aliis, jam inde ipsis Hebraeis possibile erit certè ediscere totam mundi Chronographiam «. quod sane valde incertum prodit sensum. Paulo post necessarium duximus pauca addere parenthesi clausa; alioquin fatendum erit, omnino obscurum esse hunc locum; quem ex parte sibi conciliavit Joannes Catholicus dicens in sua Praefatione. « Այլ այս այն չասի առ յիրեն քեզ սեացի, զի առ ի յայժմու ձառս նպաստ լինալ, ոչ այլոցն կարգի բանին հասանելոյ սեթեւեթել ||։

2 Haicanae, sc. Armenicae, linguae usus plerumque solet nomina regionum, ut magis venustè, exprimere աշխարհ, կամ երկիր փիւնիկեցւոց, յունաց, հայոց, և այլն, *regio* vel *terra Phoenicum, Graecorum, Armeniorum*, etc. quam փիւնիկէ կամ փիւնիկասան, յունաստան, հայաստան, *Phoenice, Graecia, Armenia*. nos tamen posteriori hoc modo passim exposuimus in Lat.

3 Hunc ipsum Platonis locum iterum recitat ipse Eusebius noster in sua Praepar. Evang. L. x. c. 4. pag. 471. simili modo, quo hic legitur. ὦ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε. γέρων δὲ Ἕλλήνων οὐδείς, οὐδὲ ἔστι παῖ ὑμῖν χρόνῳ πολιὸν μάθημα. (quod sic redditur à

քաղդէացւոց. զի նոքա ՚ի քառասունն և յեօթ աւելի բիւրս ամաց հաւմարին զգրեալ իւրեանց ժամանակս. և եդիսպատչիք դից իւիք և այլոց ոմանց դիւցազանց, և առ այնու ուրուականաց և մահկանացուաց այլոց թագաւորաց բազում՝ ինչ զառանցելոց առասպելս տողէն։

Այլ արդ՝ զինչ հարկ իցէ ինձ, որ քան զամենայն ինչ զճշմարտութիւն պատուեմ, զայնպիսի իրս մանր կրկտել. ուր և յեբրայեցիս յիմ սիրելիսն երկբայութիւնս գտանի. զոր ՚ի դէպ ժամանակի յանդիման կացուցից։ Այլ այս ընդունայնակարծ հպարտութիւնն ժամանակագրացն առաջի ՚ի կշտամբութիւն։

Այսպէս ես վասն իրացն՝ որ առաջի կան, զհնոցն գրուիք եկեալ, նախ եդից զքաղդէացւոցն ժամանակագրութիւնն. ապա զասորեստանեայցն. ապա զմարաց թագաւորս. ապա զլիդացւոց. և առ նոսին զպարսից։ Այլ անտի ՚ի միւս տեղի փոխեալ՝ զամենայն զեբրայեցւոց ժամանակագրութիւնն եդից կարգ ըստ կարգի։ Այլ յետ նորին դարձեալ յերրորդ կարգի զեգիպտացւոց հարստութիւնս ժամանակաւն։ ՚Ի նոյն յարեցից և զպտղոմեանցն, որ յետ աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ թագաւորեցին և գիպտոսի և աղեքսանդրեայ։ Օ՜ Սո-

haud secus ac Chaldaeorum: etenim isti ad quadraginta et plures etiam annos myriados, sua, literis tradita, tempora computant. Aegyptii vero Deorum, ac quorundam semideorum, et interea manium, atque mortalium aliorum regum, plurimas, delirantium more, fabulas contexunt [1].

Quae me igitur urget necessitas, ut ipse qui prae omnia veritatem colo, ejusmodi res minute inquiram? cum quidem apud dilectos quoque meos Hebraeos dubia quaedam (de computatione temporum) occurrant: quod tempore opportuno exponam. Hoc autem ad confutandam Chronographorum superbiam ex vana opinione conceptam, sit dictum.

Ego vero propter res, quae praesentes versantur, in priscorum libris versatus, ponam in primis Chaldaeorum chronographiam [2]: deinde Assyriorum; postea Medorum reges; deinde Lydorum; et juxta eos Persarum. Et inde ad alia gradum faciens, integram Hebraeorum chronologiam ex ordine digeram; atque post eam, iterum tertio loco Aegyptiorum dynastiae tempora. Illis addam etiam Ptolemaeorum (tempora) [3], qui post Alexandrum Macedonem in Aegypto, atque Alexandriae regnarunt. Post haec vero ex diverso capite [4], quomodo ni-

(Apud Georgium Syncellum pag. 32. vel 40.)

„ Αἰγύπτιοι δὲ θεῶν καὶ ἡμιθέων, καὶ παρὰ τούτοις νεκύων καὶ ζώντων ἑτέρων βασιλέων πολλὴν καὶ φλύαρον συνείρουσι μυθολογίαν “.

Latino Interprete Francisco Vigero). » O Solon, Solon, pueri semper Graeci estis, neque senex e vobis quisquam, neque canum apud vos ullum disciplinae genus «. At ipsa Platonis verba in Timaeo, pag. 1045. ita se habent. Καί τίνα εἶπεῖν τῶν ἱερέων εὖ μάλα παλαιῶν. Ὦ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε, γέρων δὲ Ἕλλην οὐκ ἔστιν. Ἀκούσας οὖν, πῶς τι τοῦτο λέγεις, φάναι. Νέοι ἐστὲ πάντες τὰς ψυχάς πάντες. οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε, δι᾽ ἀρχαίαν ἀκοὴν, παλαιὰν δόξαν, οὐδὲ μέλημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν. (ubi Lat. Interp.) » Tunc a Sacerdotibus Aegyptiis quendam grandem natu dixisse: O Solon, Solon, Graeci pueri semper estis, nec quisquam a Graecia senex. Cur istud diceret, percontante Solone? respondisse Sacerdotem: quia juvenis semper vobis est animus, in quo nulla est ex vetustatis commemoratione prisca opinio, nulla cana scientia «. Ubi advertas velim πολιόν, sc. *canum* apud alios lectum, in codice nostro procul dubio παλαιόν, sc. *vetustum* vel *antiquum* lectum fuisse; ac consequenter ab Interp. Arm. subsitutum ՀԻՆ. quod forsan rectius judicetur respectu vocis adjunctae χρόνῳ, hoc est, *tempore*. id quod alii minime advertentes, Latini, inquam, Interpretes, ultro omiserunt mentionem *temporis*, tam in Praep. Eusebii, quàm in Timaeo Platonis; sicut etiam in Strom. Clementis Alex. Lib. I. p. 356. verum in praesenti loco omnino conservandum fuit, cum Eusebius de Chronologia verbum instituens disserit, minime reperiri posse apud Graecos priscam ullam traditionem *de antiquo tempore*, παλαιῷ χρόνῳ; nisi χρόνῳ πολιόν metaphoricè eodem accipias sensu.

1 Locus citatus a Georgio Syncello primum tenet locum inter Fragmenta Graeca, eaque vera Eusebiana, auctoris nomine expressius designata. Sic enim loquitur hic Syncellus. ὧν καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου μνησθεὶς ἐν τοῖς χρονικοῖς αὐτοῦ φησὶν οὕτω. Αἰγύπτιοι δὲ etc. sc. ad verb. » Quorum, et Eusebius Pamphili, mentione facta in Chronicis suis, ita dicit, Aegyptii vero «; et reliqua, quae in textu Graeco posita sunt, valde congruentia cum Armena nostra lectione. Quod sane magis pateret etiam in Latina translatione Goari, si non paulo aliter vertisset Syncelli verba hoc pacto. « Quos et memorat in Chronicis Eusebius Pamphili, dicens: Deorum et Semideorum, nec non apud eos Heroum, atque mortalium aliorum regum plurimas et nugaces congerunt et nectunt ad invicem confabulationes «. Ubi tria fecit doctissimus Goar vix laudabilia: Hoc dictum Αἰγύπτιοι δέ, a quo textus Eusebianus exordium ducit, plane omisit. Alterum παρὰ τούτοις expressit *apud eos*, ubi oportuit magis cum nostro Interprete reddere առ այնու, *ad haec*, vel *interea*. Ac demum pro τεκύων reposuit *Heroum*, cum debuisset vertere *Manium*, ut alibi observavit. p. 43. et in annot. p. 15. ad p. 32. *Manes*, vel *Deos Manes*. juxta Arm. ուրուականաց.

His praemissis de vera lectione Eusebiana, restat praeterea advertere, quod Syncellus cum citasset Eusebii verba antelata, continuata illico serie, adjungit alia quoque ejusdem auctoris dicta, aliunde nempe desumpta; ita ut duplicem Chronicorum locum in unum redegerit. verum secundam illam orationis partem videbis paulo inferius inter Eusebii dicta post verba Polyhistoris de Chaldaeis; ubi iterum haec addit Syncellus. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Εὐσέβιος μεμφόμενος αὐτοῖς τῆς φλυαρίας συνέγραψεν. i. e. “ Et haec quidem Eusebius, ut nugacitatem eorum (Aegyptiorum videlicet) sugillaret, conscripsit “. Quum ergo adeo firmiter citaverit Sync. Eusebii haec verba sub claro nomine tum auctoris, tum operis Chronici, feliciter ea sibi conciliavit Jos. Scaliger, ac inter sua fragmenta accommodavit; sed tamen cum nesciret nec genuinum locum, neque diversitatem locorum, simpliciter totum simul transcripsit in pag. 6. sub initio rerum Aegyptiacarum. De Vallarsio quid dicam, dubius sum; cum vel ipse dubitare debuerit de praesenti fragmento. Primam enim Eusebianae Chronologiae partem funditus evertendam cogitavit; in secunda vero, eaque a D. Hieronymo Latio donata nullum reperit vestigium nuper memorati fragmenti: sed multa praeterea dehinc eum urgebunt.

2 ժամանակագրութիւն ad syllabam est χρονογραφία, passim vero ponitur etiam pro χρονολογία. quare et nos sine discrimine utimur in Lat. versione utraque voce, *Chronographia*, sc. scriptio temporum, et *Chronologia*, i. e. sermocinatio de tempore: eodem sensu dicitur *ratio* vel *doctrina* temporum.

3 Ptolemaeorum refunditur in Gr. τὰ τῶν Πτολεμαίων. etenim mire inter se conveniunt articuli, quibus caret lingua Latina. quamobrem necesse fuit, pro Arm. q. s. praepositivo postpositivoque articulis, addere in Lat. nunc *tempora*, nunc *reges*, etc. nisi subaudiatur ex serie sermonis nomen ipsum.

4 Ad verb. յայլմէ սկզբանէ, *ex alio principio*. quo vult auctor assignare vel novam sectionem, capitulum nempe, ubi seorsum acturus est de Graecorum origine, vel fontes, ex quibus Graecam hauserit historiam.

(Locus Graeci textus)

բոլ զնոսին մի ըստ միոջէ յայլսն սկզբա-
նէ, եթէ զնայրդ յոյնք զնւբեռանց
պատմուԹիւնս պատմեն, ածից 'ի
յայտ: Նախ զնոսա՝ որք 'ի սիկիով-
նին Թագաւորեցին. և որք յարդիաց-
ւոց աշխարհին. և որք անդ իսկ յա-
Թենայեցւոց քաղաքին, յառաջնմէն
մինչև ցհռուակ յետինն. որք 'ի պա-
կեդոնիա, և որք 'ի կորնԹոս. և
որք 'ի մի կողմն ուրեք ծովակալք
տիրեցին:

Յաւելից 'ի սոյնս և զդիր ողմ-
պիադացն՝ որք 'ի յունաց գրեցան:
Նոյնպէս դնելոյ զոսոսս ամենեսին
առընԹեր միմեանց, ապա և զառա-
ջին Թագաւորսն մակեդոնացւոց, և
զԹեսաղացւոց. ապա և զասորես-
տանեայց, և զասիացւոց, որք յետ
աղեքսանդրի եղեն վարիչք, մի ըստ
միոջէ գրեցից: Ապա՝ զամե-
նեսին իսկ ուրոյն ուրոյն զատ 'ի մի-
մեանց կարգեցից՝ որք յԻնեայ. որք
յետ առնելոյն Իղիոնի՝ դասինացւոց
Թագաւորեցին, և յետոյ Հռոմայե-
ցիք կոչեցան: Նոյնպէս կար-
գաւ զայնոսիկ՝ որք յՀռոմիղոսէ, որք
զՀռոմ քաղաքն շինեցին: Նոյնպէս
'ի յուլիոս կայսերէ և յաւգոստոսէ
կարգ ըստ կարգի եղեն ինքնակալք.
և զհիպատոսն՝ որք 'ի միջի նոցա կա-
յին տարեւորք:

Նոյնպէս 'ի նոցանէ ամենեցունց
ժողովեալ անձին՝ 'ի քրոնիկոն ժա-
մանակական կանոնսն փոխեցայց. և
առեալ անդուստ 'ի սկզբանէ 'ի նո-
ցանէ՝ որք յիւրաքանչիւր ազգի Թա-
գաւորեցին, զժամանակսն յանցինիւր
ուրոյն ուրոյն բաժինս բաժանեցից.
և Հանդիպ միմեանց կարգեցից ըզ-
Թիւս ամաց իւրաքանչիւր ուրուք 'ի
նոցանէ. զի գիւրաւ և պատրաստա-
գոյնս 'ի վերայ հասանիցեմք, Թէ ո-
րք յոր ժամանակս եղեն. և զքաջու-
Թիւնս իւրաքանչիւր Թագաւորու-
Թեան՝ որք յամենայն ազգաց պատ-
մին, համառօտիւք 'ի մէջ Թագաւո-
րութեանն կարգեցից:

Այլ այժմ երկրորդումն առ յա-

mirum suas Graeci narrent historias, singillatim indicabo. Primum eos, qui Sicyone regnaverunt; quive Argiae [1]; quique in ipsa Atheniensium urbe, a primo usque ad postremum: nec non qui Lacedaemone, et qui Corinthi: qui demum in aliqua regione, mare obtinentes [2], dominati sunt, (recenseam).

His addam descriptionem olympiadum, quae a Graecis scriptae fuerunt. Postquam autem omnia haec apposite inter se invicem collocavero, tum et primos reges Macedonum, Thessalorumque [3]; deinde etiam Assyriorum atque Asianorum, qui post Alexandrum duces extiterunt singillatim conscribam. Deinde omnes quoque, qui ab Aenea, post captum Ilium, Latinis imperarunt, et postea Romani sunt appellati, singillatim ac distincte ad invicem in ordinem redigam. Postea vero ex ordine illos, qui a Romulo (originem habuerunt) [4], quique Romanorum urbem condiderunt. Et qui a Julio Caesare, et Augusto ordine succedentes Imperatores fuerunt [5]; nec non Consules, qui annui interea creati sunt.

Atque (demum) materias de his cunctis mihi recolligens, ad Chronicum temporum Canonem [6] me convertam. Ac resumens jam inde ab origine ex iis, qui in qualibet gente regnaverunt, tempora, singulas in partes seorsum dividam; numerum quoque annorum uniuscujusque ipsorum comparate inter se invicem apponam: ut facile ac expedite assequamur, quo quisque tempore fuerit. Atque singulorum regnorum praeclara gesta, quae apud omnes gentes narrantur, inter ea regna breviter exponam.

Sed illius secundi postea elaboratio

1 Juxta Arm. *արգիացիք*, *արգիացւոց*, et Gr. Ἀργεῖοι, Ἀργεῖων, debuit exprimi in Lat. *Argii*, *Argiorum*, vel *Argaei*, *Argaeorum*. verum apud Latinos ipsos passim legimus *Argivi*, *Argivorum*; aliquando vero *Argi*, *Argorum*, unde terra ipsa *Argia*.

2 Ծովակալ optimè resolvitur in Gr. nomen Θαλασσοκράτωρ, sicut etiam *ծովակալեմ* in verbum Θαλασσοκρατέω, quod non semel in Canone occurrit. Verum cum apud Latinos desideretur talis compositio, vel invitus dicam, *mare obtinere*, *maris imperium tenere*. etc.

3 Quamvis nos Latinorum more ubique expressimus *Thessalia*, *Thessali*, verum in Arm. nunc scribitur *Թեսալիա կամ Թեսալիա*, *Թեսալացիք կամ Թեսալացիք*. nunc *Թեսալիա*, *Թեսալացիք*, ob variantem Hellenismi lectionem Θετταλία, Θετταλοί, vel Θεσσαλία, Θεσσαλοί. Eusebius lectionem magis retinere anteriorem visus est. Ubi obiter notabis, quod hunc usum vocis *Thettalia* pro *Thessalia*, non advertentes eruditissimi Whistonii in translatione Chorenensis nostri, haesitant, atque vocem occurrentem Lib. I. cap. 7. p. 21. *զԹեսալիա*, ad Syllabas reddentes *Thitaliam*, in subjunctis notis ita haec divinant: « Nomen (inquiunt) ut arbitramur, corruptum. An ullo modo ad Graecam vocem Θάλαττα referri potest, ut adeo *oram maritimam* interpretemur. Namque id verborum series et continuatio postulare videtur ». Gratis tamen; namque reipsa locus citatus postulat vocem *Thettaliam*, *Thessaliam* nimirum, ut vulgò Latini dicunt: sicut etiam vel ipsi Whistonii alibi feliciter id assequuti sunt, cum L. II. c. 12. p. 107. *τὸ Թեսալացւոցն* rectè reddiderunt *Thessalis*.

4 Pro *Romulo* ubique Interp. Arm. habet Graeco more *Romylum*, vel potius *Romilum*.

5 Cuncta haec integra appositeque digesta occurrent studiosis Lectoribus in praesentis Chronographiae progressu, in Prima scilicet hac Parte, secundum ordinem ab Auctore praescriptum; nisi solummodo ultima sectio, ea videlicet, quae ad successores Julii Caesaris, Consulesque spectat, injuria temporum exciderit: quod dolendum maxime esset, nisi aliunde facile suppleretur.

6 Քրոնիկոն ժամանակական (vel, ut alibi legimus, *ժամանակաւոր*). Ex his duabus vocibus, secunda Armena videtur accommodata ab Interprete nostro, ut primam vocem Gr. Χρονικὸν explicet. utraque enim est *temporalis*.

պայ գործ լեցի։ Այլ առ այժմ՝ ի մեծաւոր ձառիս ճն առ այսր՝ տեսցուք զառ՝ ի քաղդէացւոց վիրաբանց նախնեաց պատմել զժամանակագրութիւն։

accedat [1]. Interim vero in proximo sermone, agedum quam Chaldaei de suis majoribus referunt, chronographiam perspiciamus.

(ՔԱՂԴԷԱՑԻՈՑ։)

(CHALDAEORUM [2].)

Արդ՝ սկզբնայ ձառիս զոր ասացաք զառնել, ի բազմավէպն պղտոնդրեայ. և վասն գրոց քաղդեացւոց, և վասն առաջին թագաւորութեանն նոցա։

Quomodo Chaldaei Chronographiam prodant, ex Polyhistore Alexandro: nec non de scriptis Chaldaeorum, primoque ipsorum regno.

(*Syncell. apud Scalig.*)

Ոչայս՝ բերոսոս յառաջնումն մեծին պատմեաց, և յերկրորդումն զթագաւորսն ի ըստ միոջէ յօրինեալ գրեաց։ Արդէն նա ասէ, թէ նաբոնասարոս կայր՝ ի ժամանակին թագաւոր։ Ոչ թագաւորացն անուանս գումարել գումարէ լոկ, բայց զգործս ինչ նոցա ոչինչ ձնդիւ պատմէ, կամ թէ չառնէ իսկ արժանի յիշելոյ, եթէ անտի թիւ թագաւորացն կարգիցի. և սկսանի գրել զայս ձև օրինակի. Ոչպղոդորոս ասէ՝ նախ թագաւոր կացեալ զաղվղոս, որ ի բաբելոնէ իսկ էր քաղդէացի, թագաւորել նմին չորս. Ժ։ բաժանեալ զշար մի ի թիւ երից հազարաց և վեցհարիւր ամաց, զբեալ ի նորին վերայ և նեռս ինն, և սոսս։ Այեր մի ասէ՝ ի նեբրիյն՝ ի վեց հարիւր ամ. և սոս մի ի սոսիյն՝ ի. ամ։ Թուեալ զառաքին զայն պիսիս ըստ առաջնոյ իմն նախնեաց պայմանի։ Ոչայս ասէ, և ևս յառաջ մատուցեալ՝ ի ըստ միոջէ կարգաւ Թուէ զթագաւորս ասորեաստա-

„Haec Berosus primo volumine enarravit [3], et secundo singulos reges disponens conscripsit. Prout ille dicit, quod Nabonassarus eo tempore rex erat [4]. Nomina regum colligens, utique colligit tantum, gesta vero nulla accurate refert; vel nec memoratu dignum reputat, ut exinde numerus regum exponeretur: incipitque in hunc modum scribere [5]. Apollodorus ait primum extitisse regem Alorum, qui (oriundus) ex Babylone erat quidem Chaldaeus [6]. Regnasse vero ipsum saros x. dividens unum Sarum in numerum trium millium et sexcentorum annorum: scribens praeterea et aliquas Neros, Sossosque. Nerus una, inquit, ex neris, sexcentorum annorum est spatium; Sossusque una ex sossis. LX. annorum: hosce annos secundum pristinam quandam antiquorum rationem recensens“. Haec dicens, et ulterius progrediens, singulatim ex ordine recenset reges Assyriorum, Reges x. ab Aloro pri-

(*Syncell. pag.* 51.)

Ταῦτα Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τοὺς βασιλεῖς....

πρῶτον γενέσθαι βασιλέα Ἀλῶρον ἐκ Βαβυλῶνος Χαλδαῖον. βασιλεῦσαι δὲ σάρους ι'....

1 *Secundum* vocat *Opus*, Chronicon Canonem, respectu, ut patet, Primi hujus Chronologici Sermonis; qua ratione et nos plerumque denominavimus *Primam*, et *Secundam* partem: sicut et alii ante nos fecerant cum Scaligero, quamvis ipsi caruerint prima hac parte. Hic ergo obiter animadverte, hoc ipso Eusebii dicto funditus everti eorum sententiam, qui hoc Chronicon in duas esse partes divisum negabant. ut diximus in Praefat. §. V.

2 Primum hoc caput praesentis operis est, ut et infra nominatur etiam ab auctore. Sed quum nullam habuerit Codex capitulorum divisionem, non sumus ausi, vel in textu, vel in margine designare numeros singulis capitibus congruentes.

3 Initium hujus periochae quodam modo cernitur in fragmentis Graecis paulo post adducendis: ut in illo Ταῦτα μὲν ὁ Βηρωσσὸς ἱστόρησε. et in altero Ταῦτα . . . ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τοὺς δέκα βασιλεῖς. etc. Interim vero diligenter attendendum, citari hic ab Eusebio Alexandrum Polyhistorem, qui scilicet Polyhistor utitur testimonio Berosi Chaldaei; idque, ut videtur, duplici modo: nunc Berosi ipsius verba laudans, nunc vero Apollodorum adducens testem: ita tamen, ut clare minime pateat, quae sermonis pars ad illum, quaeque ad hunc pertineat.

4 Cur hoc loco fiat Nabonassari mentio, aut hoc dictum *eo tempore* ad cujus scriptoris aetatem pertineat, haud facile videtur discerni posse. Nescio an de Nabonassari epocha aliquid hic innuere auctor voluerit, de qua quodammodo agit Scaliger in adnot. Gr. Euseb. p. 407. ubi de Berosi aetate disserit.

5 Eusebiusne de Polyhistore, an ipse Polyhistor de Beroso haec dixerit, *Incipitque*, aliunde probandum est. Audiamus Syncellum, qui haec omnia transcribit ab Eusebio, quamquam sermonis exordium mutaverit, hoc pacto: Πρὸς τούτοις καὶ Ἀπολλόδωρος ὁμοίως τούτοις τεταευόμενος, οὕτω λέγει. Ταῦτα μὲν ὁ Βηρωσσὸς ἱστόρησε. πρῶτον γενέσθαιβασιλέα Ἀλωρόν etc. i. e. ad verb. „Ad haec et Apollodorus pariter istis (prodigiis) fidem facturus, sic ait: Haec quidem Berosus narravit, primum fuisse regem Alorum etc“. Quod si constet, tum forte legendum erit etiam in Eusebio nostro. Եւ սկսանի գրել զայս ձև օրինակի ապողոդորոս. Բերոսոս ասէ՝ նախ թագաւոր կացեալ. և այլն. Verum ut huic conjecturae, quae supplet Berosi nomen, assentiamur, non adeo urget nos hic Syncellus, cum non ad amussim, sed perfunctorie Eusebium describat.

6 Mendum librarii hac in linea satis perspicuum est; nec licebat, neque fieri poterat, ut in Latinum sermonem refunderetur. patet enim pro զապողրոս legendum esse զաղվղոս, ut infra. sicut etiam pro ի բաբելոնէ՝ expedit legi ի բաբելոնի՝ et pro թագաւոր, necesse fuit restitui թագաւորել, vel թագաւորեալ, ope Gr. fragmenti. Auctoritas vero codicis nostri probat in Gr. lectionem Scaligeri Βασιλέα, et Χαλδαῖον, et contra improbat alteram Goari βασιλέων et Χαλδαίων, cum sua accusatione adversus Scal. in adnot. p. 425. Item militat argumentum contra Goarum, cum in Lat. sua versione omittit nomen *Chaldaeorum*, „Regum (inquiens) quidem Babylone natorum Alorum primum fuisse narravit Berosus“. ubi debuerat juxta suam lectionem dicere: „Haec quidem Berosus narravit, primum fuisse regum, Alorum ex Babylone Chaldaeorum“.

նեայց. Ջ. Թագաւոր՝ յաղտիայ յառաջին Թագաւորէն մինչև ցքսխոսեթրան. առ որով ասէ լեալ զմեծ և զառաջին ջրհեղեղին, զորմէ և մովսէս յիշատակէ։ Եւ զի ամենեսեան իշխանութեան Թագաւորացն այնոցիկ ասէ շարս Ճ. և ի։ որ լինին բոլոր գակ. սխգ. բիւրք ամաց։ Եւ զբեմի մի ըստ միոջէ այսպէս։

Ի վախճանեալ ասէ ազտիայ՝ Թագաւորեաց որդի նորա ազապարոս շարս. ը. և յետ ազապարայ՝ ամմենոն ի քաղդէացւոց ի պաւտիբիբիոն քաղաքէ Թագաւորեաց շարս. ԺՁ. և յետ ամմենոնայ՝ ամմինոն ի քաղդէացւոց ի պարսիբիբիոն (ի պաւտիբիբիոն տալով), Թագաւորեալ շարս. ԺՁ։ Ի նորա աւուրս երևեալ գազան ինչ՝ զոր կոչեն իդոսիոնէն, ի կարմիր ծովէ. որոյ՝ մարդկան և ձըկան կերպարանք էին։ Եւ ըստ նմին ամենգաղարեայ ի պաւտիբիբիոն քաղաքէ Թագաւորեալ շարս. ըՁ։ Եւ յետ սորա դաւոնեայ լինել Հովաւէ ի պաւտիբիբիոն քաղաքէ. Թագաւորեալ և նմա շարս. Ժ։ Ի նմա երևեալ միւսանգամ ի կարմիր ծովէ գոյն օրինակ մարդկան և ձկան կերպարանս ունել. զորից յոչ կարացաք դադարել։ Եւ ապա իշխել և եդոլաճարայ ի պաւտիբիբիոն քաղաքէ շարս. ԺՁ։ և առ նմա երևեալ դարձեալ ի կարմիր ծովէ այլեայ ուրեմն՝ նման ձկան և մարդկան, որում անուն կոչէր ովդակոն։ Ո՞րպես աստիճանական ասէ

mo rege usque ad Xisuthrum, sub quo magnum et primum diluvium fuisse ait; de quo et Moyses mentionem facit. Tempora vero imperii Regum illorum saros dicit (fuisse) c, et xx. qui efficiunt MMXLIII. myriadas annorum. Scribit autem singillatim hoc pacto.

» Quum, inquit, obiisset Alorus [1], regnavit filius ejus Alaparus saros III. et post Alaparum, Almelon ex Chaldaeis e civitate Pautibiblon regnavit saros XIII. Post Almelonem autem Ammenonem ex Chaldaeis de Pautibiblon [2] civitate (ait) regnasse saros XII. In diebus ejus apparuit quaedam bestia e mari rubro (egressa), quam Idotion vocant, quae hominis et piscis speciem habebat. Atque post eum Amegalarum [3] ex Pautibiblon urbe regnasse (tradit) saros XVIII. Post hunc vero, Daonum Pastorem fuisse ex urbe Pautibiblon; eum quoque regnasse saros X. Sub eo iterum e mari rubro (egressas), quatuor [4] belluas centauros [5] eadem forma, hominis et piscis speciem habentes, apparuisse. Ac deinde Edovranchum ex Pautibiblon civitate imperium habuisse [6] saros XVIII. Sub eoque rursum e mari rubro comparuisse alterum monstrum, pisci et homini persimile, cui nomen Odacon. Istos omnes (centavros) ait, ab Oane brevi verbo (dicta) [7] singillatim enarrasse. Et postea

(Syncell. ibid.)

(...) καὶ καθεξῆς Ἀλάπαρον, καὶ Ἀμήλωνα τὸν ἐκ Παυτιβίβλων. εἶτα Ἀμμένωνα τὸν Χαλδαῖον, ἐφ' οὗ φησὶ φανῆναι (τὸν μυσαρὸν Ὠάννην) τὸν Ἀννήδοτον ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς. (ὅπερ Ἀλέξανδρος προλαβὼν εἴρηκε φανῆναι τῷ πρώτῳ ἔτει. οὗτος δὲ μετὰ σάρους μ'. ὁ δὲ Ἀβιδινὸς τὸν δεύτερον Ἀννήδοτον μετὰ σάρους κ'.) εἶτα Μεγάλαρον ἐκ Παυτιβίβλων πόλεως. βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν σάρους ιή. καὶ μετὰ τοῦτον Δάωνον ποιμένα ἐκ Παυτιβίβλων βασιλεῦσαι σάρους ι'. κατὰ τοῦτον πάλιν φησὶ φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς Ἀννήδοτον δ'. τὴν αὐτὴν τοῖς ἄνω ἔχων διάθεσιν, καὶ τὴν ἰχθύος πρὸς ἀνθρώπους μίξιν. εἶτα ἄρξαι Ἀεδώρακον ἐκ Παυτιβίβλων, καὶ βασιλεῦσαι σάρους ιή. ἐπὶ τούτου φησὶν ἄλλο φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὅμοιον κατὰ τὴν ἰχθύος πρὸς ἄνθρωπον μίξιν, ᾧ ὄνομα Ὠδάκων. Τούτους οὖν φησὶ πάντας τὰ ὑπὸ Ὠάννου κεφαλαιωδῶς ῥηθέντα κατὰ μέρος ἐξηγήσασθαι. (περὶ τούτων Ἀβυδινὸς οὐδὲν εἶπεν.) εἶτα ἄρξαι Ἀμέμβινον Χαλ-

1 Cum Syncellus quaedam de suo addat, quaedam vero praetermittat, propterea in Graeco parenthesis nota clausimus, aut puncta lacunae indicia, aut verba quae nobis Syncelli visa sunt; quamquam Scal. p. 5. cuncta transcripserit ut Eusebiana, sub illa inscriptione per se excogitata, ἐκ τῶν Ἀπολλοδώρου. Verum cuncta haec conferenda sunt cum Abydeno, quem infra auctor noster citabit.

2 Eusebius noster ubique firmiter habet hoc nomen Παυτιβίβλον, vel ἐκ Παυτιβίβλων; (praeter librarii errorem in uno loco պարսիբիբիոն pro պաւտիբիբիոն) Syncelli vero editores et excerptores passim legerunt ἐκ Παντιβίβλων; atque in Lat. expresserunt *ex Pantibiblis*.

3 Certe hic legebat Interp. noster in Gr. εἶτ' Ἀμεγάλαρον; ut etiam paulo infra, atque in textu Abydeni repetitur integra vox Ἀμεγάλαρος. verum apud Syncellum nunc εἶτα Μεγάλαρον, nunc Μεσάλαρος, vel Μεγάλαρος. mendum satis probat variata lectio. Ἀννήδωτον autem, quod paulo ante de suo intrudit Sync. nescimus an idem sit cum Idiotone in nostra lectione habito: hoc patet, quod Sync. Abydeni verba, quae postea prolaturus est Eusebius, hoc loco intermiscuit.

4 Pro *quatuor* bestiis, *quarta* apud Sync. bestia corruptè legitur. Scaliger enim habet. φανῆναι ... Ἀννήδοτον δ'. τὴν αὐτὴν τοῖς ἄνω ἔχων διάθεσιν. Goar autem, φανῆναι ... Ἀννήδωτον τέταρτον τὴν αὐτὴν τοῖς ἄνω ἔχοντα διάθεσιν. qui etiam ita in Lat. » Quartus Annedotus eadem cum prioribus forma ... prodiit «. quae omnia corrigenda juxta lectionem nostram, quam aliis sane verbis probavit et ipse Sync; cum paulo ante p. 30. D. nominaverit quatuor haec animantia, his verbis Abydeni. δ'. διφυεῖς γὴν ἐκ θαλάσσης ἀνέδυσαν, ὧν τὰ ὀνόματα ταῦτα. Εὐέωχος, Ἐνεύγαμος, Ἐννέβουλος, Ἀνήμεντος. ubi in Lat. Goari. » Quatuor animantia ... terram è mari proruperunt «. Haec satis animadverterat Scal. gratis tamen Auctori, sc. Eusebio vel Apollodoro mendum adscripsit, dicens in adnot. Gr. Euseb. p. 407. ad 28. « Est hallucinatio. Ait quartum Annedotum, sive Oannem ex mari extitisse sub Daone Pastore: quum Berosus, ex quo haec accepit, non quartum, sed quatuor Annedotos apparuisse dicat, quorum etiam nomina ex Beroso prodit «. Viderint eruditissimi lectores, cui magis conveniat talis hallucinatio praeter Eusebium.

5 Apud Armenios յունկարիկ. (cujus etymologia erit *memoriae* aut *ingenii circumvasor*,) ut substantivum nomen, accipitur pro Sirene, Centauro, similibusque monstris. hic vero ut adjectivum sumptum, *monstruosum* potius dixeris. Verum hûc pertinet locus Gregorii nostri, cui nomen *Magister* militiae, in epist. ad Principem Armenium Thornicen Mamiconium Saec. XI. Զի մի կարծեացես, թէ ի մէնջ մոռացեալ քոնաւին մասանիք ետնկէնէք, կամ անվաւերականիք, յիշեմ և զրյաւսւրան գաւոնաւք, այսինքն յարեգ, չորիցն յունկարիացն ունել զինամսուեթիւն ձկանն. և գարձեալ՝ այլ սմանին ձկան զնմարգկան և զձկան ունել կերպարանս. ասդպին գաղանի՝ որում անուն էր ովգակոն. որպէս պատմէ ապոլոդորոս. i. e. » Ne autem putes oblitos nos unquam Divinarum, vel profanarum literarum, memorabo (tibi) et unquam Divinarum, vel profanarum literarum, memorabo (tibi) et monstra, quae in diebus Daoni, scilicet Jared, feruntur; quatuor Sirenes similitudinem piscis habentes: atque item alium piscem, hominis et piscis habuisse formam, bestiam sane horribilem; cui nomen erat Odacon, ut Apollodorus refert «.

6 Accuratius habet lectio Goari ἄρξαι, *imperasse*; id enim sonat etiam Arm. իշխել, cum sequenti nomine in accusativo, quàm Scaligeri habentis ἄρξεν, *imperavit*, cum nomine in nominativo. Nunc de nomine ipso agendum, apud quod omnes diverse profertur: Εὐεδώρακος Goaro est, tàm hic quàm in Abydeni textu. et in serie regum Εὐεδώρακος. Scaligero verò hic Ἀεδώρακος, haud secus ac in serie regum apud ipsum. in textu tamen Abydeni legit ipse Ἀεδώρεσχος. Noster hic fert Εδώαγχος, in serie regum Ἐδώαγχος. in Abydeno Ἐδώρισχος. His adde Samuelem, qui habet Εὐενδώρακος, vel Ἐνδώρακος. potest et hic legi Εὐεδωρακόρου, Ευεδώρακον, Evedoranchum.

7 Supplevimus vocem *dicta* ad normam Gr. textus apud Sync. cujus verba simpliciter haec sonant. » Istos verò ait omnes, cuncta ab Oanne summatim dicta, singillatim exposuisse «. quasi animantia marina, post primum illud monstrum Oannen dictum, è mari producta, cuncta ab Oanne breviter hominibus tradita, singillatim exposuerint. Atque ita

principem extitisse Amenpsinum [1], Chaldaeum ex Lancharis, ipsumque regnasse saros x. Deinde vero principatum gessisse Otiartem Chaldaeum e Lancharis; et ipsum quoque regnasse saros VIII. Otiarte vero defuncto, filium ejus Xisuthrum regnasse saros XVIII [2]. Sub eo magnum diluvium factum fuisse «. Simul omnes sunt reges x. sari CXX. Computantur autem hac ratione. [3]

ա.	Ալորոս	շարս	Ա	1.	Alorus.	saros	x.	ἀ.	Ἀλῶρος	σάρους	ι.
բ.	Ալապարոս	շարս	Ք	II.	Alaparus [4].	saros	III.	β'.	Ἀλάπαρος	σάρους	γ'.
գ.	Ամելոն	շարս	ԺԳ	III.	Almelon [5].	saros	XIII.	γ'.	Ἀμηλὼν	σάρους	ιγ'.
դ.	Ամմենոն	շարս	ԺԲ	IV.	Ammenon [6].	saros	XII.	δ'.	Ἀμμενὼν	σάρους	ιβ'.
ե.	Ամեգալարոս	շարս	ԺՌ	V.	Amegalarus [7].	saros	XVIII.	ε'.	Μεγάλαρος	σάρους	ιη'.
զ.	Դաուոս	շարս	Ժ	VI.	Daonus.	saros	X [8].	ϛ'.	Δάωνος	σάρους	ι.
է.	Եդովաոխոս	շարս	ԺՌ	VII.	Edovanchus [9].	saros	XVIII.	ζ'.	Ἀεδώραχος	σάρους	ιη.
ը.	Ամեմփսինոս	շարս	Ա	VIII.	Amempsinus [10].	saros	X.	η'.	Ἀμφὶς	σάρους	ι.
թ.	Ոտիարտես	շարս	Ք	IX.	Otiartes.	saros	VIII.	θ'.	Ὀτιάρτης	σάρους	η.
ժ.	Սիսուէթրոս	շարս	ԺՌ	X.	Xisuthrus.	saros	XVIII [11].	ι.	Ξίσουθρος	σάρους	ιη.

Insimul Reges x. Sari CXX. Et CXX. saros efficere ajunt MMXLIII. myriadas [12] annorum, si sarus III. mille et sexcentos annos conficiat.

Haec Polyhistoris Alexandri liber narrat. Si quis autem veram esse illius codicis historiam arbitretur, acsi profecto tot annorum myriades transierint, consequenter itaque oportet

supplenda erit Arm. lectio decurtata. *Ըստսա ամենեսին ասէ՝ զսա 'ի յոմանայ համառօտիւք ասացեալս՝ մի ըստ միոջէ պատմեալ.* quod sane Hellenismum redolet. ac Armeniaco stylo sic explicari potest. *Ընդս ամենեցին (այսինքն գազանքն երեսեալք 'ի ծովէ) ասէ, զսա 'ի յոմանայ (առաջնոյ գպղանէ) զասացեալսն համառօտիւք, միըստմիջէ պատմեալ էցեն.* Alioquin si retineamus lectionem codicis nostri, vel nulla exurgit certa sententia, vel novus prodit sensus; quasi quidam scriptor Jovanus, vel Oan dictus, haec omnia a Chaldaeis tradita, summatim et accuratius enarraverit. Illud verò dictum in Gr. *περὶ τούτου* vel *τούτων* Ἀβυδηνὸς οὐδὲν εἶπεν, sc. *de isto* vel *de his Abydenus nihil dixit*, Syncelli est additamentum. sed Abydeni verba suo loco audiantur.

1 Nescio quomodo Codex noster tam hic, quam in subsequenti serie regum habet *ամենեսին*, quum vel Samuel noster cum Gr. legerit in Eusebio-Armeniaco *ամեմփսինոս*. Item de sequenti nomine variant lectiones; Scal. *ἐκ Λαράχων*; Goar. *ἐκ Λαράγχων*: noster habuit *ἐκ Λαγχάρων*. Illud vero *քաղդէացւոց*, bis in nostro codice inventum, sc. *Chaldaeorum*, lego secundum marginem codicis cum Gr. unius elementi quamsimilis mutatione, *քաղդէացւոյ*, *Chaldaeum*. verum enim vero etiam apud Gr. unico charactere differunt haec Χαλδαῖον, et Χαλδαίων; prior tamen lectio hic videtur praeferenda.

2 Mancum hic comperitur Scaligeri exemplar, ubi Goar integrum fert. namque apud Scal. mendosè post Amempsinum illico occurrit diluvii mentio, ac si sub Amempsino fuerit, praetermissis nominibus Otiartis et Xisuthri. ita ut, vel typographi oscitatio sit, vel Scaligeri negligentia. Goar ita eum perstringit p. 425. » Hinc lineas quatuor totas, quibus nonus et decimus reges exprimuntur, expungit «. Ubi si ultro expunxisse credat, rem dicit incredibilem.

3 Sequentem regum seriem seu laterculum exponit Sync. non juxta Eusebium post praemissa Apollodori, vel Polyhistoris verba, sed multo antea seorsum ponens p. 14. C. ubi addit de suo, vel potius ex Africano, pro unoquoque rege, hoc dictum: Χαλδαίων ἐβασίλευσεν. *Chaldaeis regnavit*. Eadem eodem modo transcripsit Scaliger, appositè tamen praesenti loco mandavit, interjecta tantum de suo hac inscriptione. Κανόνιον τῶν πρώτων Χαλδαίων βασιλέων. sc. » formula, vel laterculum priscorum Chaldaeorum regum «. Numeri annorum in edit. Goari expresse notantur, δέκα, τρεῖς, etc. Scal. verò habet per characteres ι'. γ'. etc. quo etiam scribendi modo magis ad Eusebium nostrum accedit.

4 Tam Scal. quàm Goar legunt hic Ἀλάσταρος. cum antea ad normam auctoris nostri habuerint Ἀλάπαρος. quae certa est lectio.

5 Ambo cum supra, tum hic ferunt Ἀμηλών. noster utrobique habuit Ἀλμηλών.

6 Hic illi Ἀμενών, sed antea correctius habuerant Ἀμμενών.

7 De corrupta lectione Μεγάλαρος jam egimus.

8 Goar rectè Δάωρος, ubi Scal. mendosè Δάωρος. cum antea vel ipse habuerit cum v. At de numero annorum regni nimis absurdè habet Sync. apud Goarum ἔτη ἐνενήκοντα ἐννέα. *annos nonaginta novem*. quo loco Scal. accuratè legit σάρους ι'. juxta nempe Eusebium nostrum *շարս Ժ*. quo patet meliorem codicem prae oculis habuisse eum. Nihilo tamen minus audiatur Goar, qui audet invehi contra Scaligerum in collatione lectionum pag. 425. ad p. 14. dicens. » Annos ejus (Daoni scilicet) ἐνενήκοντα ἐννέα fideliter scripta, in σάρους ι'. cur mutaverit (Scaliger), non exponit «. Cui respondendum erat, ideo non exponit, quia non mutavit, sed ita reperit. aliàs dicendum erit, Abydeni auctoritate corrigi voluisse tam apertum mendum. quo posito, quamvis infidelitatis arguatur Scal. nec tamen erroris. at contra, exemplar Goari etsi fideliter dicatur descriptum, corruptissimum tamen reipsa comprobatur; cum nulli regum Chaldaeorum, qui praecesserunt vel secuti fuerunt Daonum, per ἔτη, sed omnino per σάρους tempus regni assignari soleat ab omnibus auctoribus.

9 De varietate hujus nominis jam antea diximus.

10 Ambo editores Syncel. Goar et Scal. mendose legunt hic Ἀμφίς, cum supra rectè legerint Ἀμέμφινος.

11 Hunc regum catalogum transcribit ab Eusebio Samuel noster chronographus Armenus, additis e regione pro unoquoque rege nominibus Patriarcharum ab Adam usque ad Noe, eo animo, ut ostendat ipsos Patriarchas a Moyse descriptos, barbaris apud profanos auctores nominibus appellari. quàm verò probabilis sit haec sententia, pluribus verbis dicturi sumus paulo post juxta auctoritatem Eusebii: ubi et Samuelis textus de integro citetur.

12 Si semel, aut bis tantum occurreret calculus fabulosus *͵βϞϛ*. 2043. myriadum, poterat dici mendum esse librariorum, atque legendum *ϛ' ϡϞ*. 43. myriadas. ut aliunde videtur exigere summa ipsa passim memorata.

ակնառութեամբ և այլոցն եւս՝ որ հանդգնեցան նոցին յայտնի չաւաստակիք ՚ի նմին գիրս կան , հաւատալ : Այլ զինչ այն ինչ է՝ զոր գրիցէ նոյն քաղդեացոց անդէն յառաջնում ՚ի վիպասանութեան մատենին՝ պատմիցէ , և յառաջինսն՝ որ ասացան , յարեցից . զոր ՚ի նմին իսկ մատենի եհար բազմավէպն : և թուէ մի լսատ մեջէ այսպէս զոյն ձև բանից :

ret, ut ille aliis quoque similibus rebus, quas pariter manifeste incredibiles idem liber continet, fidem adjungeret. Quid autem illud sit, quod scripserit Berosus ibidem in primo historico volumine, enarrabo [1]; et primis quae jam supra dixi, adjungam, id quod eodem quippe volumine inseruit Polyhistor : singillatim enim hac verborum forma digerit.

Վասն քաղդէական անվաւերական պատմութեանն, անդրադիր ՚ի բազմավէպն պատմութեանդրէ ընդն քաղդեացոյց մատենին :

De Chaldaica profana [2] *Historia, jaminde ex iis quae Polyhistor Alexander dixit de ipso Chaldaeorum volumine.* (*Syncell. pag.* 22. 23.)

Բերոսոս քայ ասէ յառաջնում բաւեզունական մատենին՝ լինել նմա ՚ի ութ ազգքսանդրի փիղիպեայ , և գրել զբազմոյ մատենից , որ և ՚ի բաքեղոնի բազում զգուշութեամբ պահէին յերկերիւր և ՚ի հինգետասան քիւրուց ամաց . յորում թիւք ժամանակաց , և գիր պատմութեանց զերկնից և զերկրէ և զծովէ և զնախահկերան արարչութենէ , և զթագաւորաց և զնոցուն իրաց և զգործոց պատմէ : Այլ նախ գնէ ասէ զբաբելացոց երկիրն հաստատել ՚ի վերայ գկղաթ գետոյ , և արածանեայ բնդ ամէն անցանել . և յինքն կեալ վայրե-

Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βαβυλωνιακῶν φησὶ γενέσθαι αὐτὸν κατ' Αλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλικίαν, ἀναγραφὰς δὲ πολλῶν ἐν Βαβυλῶνι φυλάσσεσθαι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἀπὸ ἐτῶν που ὑπὲρ μυριάδων ιε'. περιεχούσας χρόνον. περιέχειν δὲ τὰς ἀναγραφὰς ἱστορίας περὶ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ θαλάσσης, καὶ πρωτογονίας, καὶ βασιλέων καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πράξεων. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν Βαβυλωνίων γῆν φησὶ κεῖσθαι ἐπὶ τοῦ Τίγριδος καὶ Ευφράτου ποταμοῦ μέσην. φύειν δὲ αὐτὴν πυρούς ἀγρίους καὶ κριθάς, καὶ ὄχρον, καὶ σήσαμον, καὶ τὰς ἐν τοῖς

» Berosus quidem [3] in primo rerum Babylonicarum volumine, aetate se Alexandri Philippi (filii) esse ait, atque transcripsisse plurimorum volumina, quae etiam Babylone summa cura a ducentis et quindecim annorum myriadibus [4] asservabantur : in quibus temporum ratio (continebatur) [5], et liber historiarum de caelo, et terra, marique, ac pristina creatione, de Regibus, ac eorum rebus, et gestis referebat. Et primo quidem (affirmat), inquit, Babyloniorum terram jacere super Tigrim fluvium, ac Euphratem interfluere [6].

1 Recolit hic Eusebius Polyhistoris dictum superius a se citatum, illud scilicet: » Haec Berosus primo volumine enarravit, et secundo reges ... conscripsit «. Quùm itaque inibi solum laudaverit Berosi auctoritatem penes Polyhistorem existentem, quoad ea quae scripsit de regibus in secundo libro, atque Lectorum animos curiositate laborantes (quidnam sit, quod scripserit Berosus priori in libro), reliquerit, nunc aggreditur opus perficere, adjungens supradictis et ipsa Berosi anteriora verba : quae reipsa primum locum habebant in textu Polyhistoris, ut patebit ex calce sermonis. Hoc sane consilio Syncellus anticipavit istud fragmentum p. 22. postea verò p. 31. id, quod supra vidimus, collocavit. omitto catalogum seorsum ab eo praemissum p. 14. At Scaliger, qui alibi promiscue disponit, quicquid Eusebiani apud Syncellum reputat fragmenti, impraesentiarum commodè juxta Eusebii nostri digestionem collocat p. 5. et 6. testimonia nempe Apollodori et Berosi ex Alexandro Polyhistore.

2 Անվաւերական, quamvis apprime sonare videtur *invalidum*, sive *auctoritate carens*, at supponit ferè respectu historiarum extranearum pro profano. Ignoramus an Eusebius, ut alibi, παραλειπτέον hic dixerit, vel (quod quodammodo accedit ad vocem Armenam *anvaver*) ἀβέβαιον. id est *instabile, inconstans, incertum, infirmum*. Eadem sanè utitur Arm. voce Samuel noster, dum citat Eusebium in sua Praefatione Chronologica. « Աբդ առելոյդ վարկաք ասելով զանվաւերա պատմութիւնս քաղդեացոց, և զգժական անուանակոչութիւնսն . յորս եթէ որ կարասցէ, առ ձեզն պատրաստ ունի գկիրս զարմանալոյն երկերից, առանց որոյ և ոչ միք կարասցուք գրել ||. » Itaque supervacaneum arbitrati sumus proferre invalidas Chaldaeorum historias barbarissimasque nomenclaturas: quibus si quis indigeat, in promptu ad manus habet librum mirabilis illius (viri) Eusebii, sine quo neque nos poterimus scribere «. Ad haec spectare perspicuum est et illud Gregorii nostri cognomento Magistri dictum in Epist. ad Abrehim. « Nos uni versa totius mundi volumina perlustrantes, non imperiti invenimur tum Chaldaeorum invalidae historiae, tum Hellenicorum, etc «. Միք զամէն Նայն մատեանն՝ որ միանգամ ուխտիւն ընծեցեալ ոչ անտեղեակ եմք, Թէ քաղդեացոցն անվաւերական պատմութեանն, և ելիկ հելլենացոցն ||, և այլն : Huc pertinet et illud Thomae Arzerunii: « Քանզի Թէ պէտև անվաւեր ՚ի նոցանէ գրեցեալքն ասացան, այլ բազում ինչ և առ Ցմաթեան առաւելութեանն||. » Quamvis enim invalida eorum scripta vocitata sunt, multa tamen verosimilia umbraticè protulerunt «.

3 Praesens fragmentum Gr. a Syncello laudatum quamvis majori ex parte iisdem verbis cohaereat cum lectione nostra, nihilominus sive ex librariorum incuria, sive ex diversa ratione eclogarii, interpretisve, accidit aliquantum aliter haberi vel obscurè in una, alteraque lectione Gr. et Arm. ut patet iis qui inter se conferunt. Verum tamen qui adeat solam Latinam Goari interpretationem, ne facile credat ita omnino haberi in Gr. Syncelli textu: quoniam plerumque Goar magis sensui, quàm verbo adhaeret. aliàs verba ipsa Gr. saepe saepius magis accedunt ad Armeniacam versionem, quàm ad latinam Goari: qui etiam videtur ita sentire, ac si Syncellus ex ipso Alexandri Polyhistoris libro hoc fragmentum sumserit, atque vellet etiam Berosum ipsum ab eo lectum fuisse, vix tamen id dicere ausus est: ait enim in annot. pag. 10. ad 22. » Alexandri, non Berosi scripta, Auctoris (sc. Syncelli) tempore, quod non hujus, sed illius auctoritate utatur, extitisse suspicor «.

Sed alteram quoque suspicionem debuit subire doctissimus Goar, quod nempe nec Berosi, neque Alexandri scripta per se legerit suus auctor Syncellus, vel umquam viderit, sed potius ex nostro Eusebio omnia transcripsit; nil enim amplius refert Sync. ex Alexandro, praeter illa a nostro auctore relata, ut verissime Scal. conjecit.

4 Sync. tantum habet myriadas xv. sed tamen corrupta videtur lectio numerica. ita ut videatur vel pro Syllaba που legendum σ'. sc. *ducenti*, vel pro ιέ. legendum σιέ. sc. ccxv. neque de hoc mirentur lectores, cum Chaldaeorum more immensa annorum millia numerentur. Si enim juxta eos decem soli reges annos tenuerunt tot et tot myriadum, quid mis rum, si dicitur libros historiarum apud eos servari ultra myriadas annorum ccxv.

5 Obscurior videtur sensus praesentis loci in Arm. ideo praemisimus verbum parenthesis nota interclusum *continebatur*, et pro պատմէ, *refert, narrat*, diximus *referebat;* sicut etiam paulo ante loco verbi գրել, *scribere*, posuimus *transcripsisse*. alioquin vix certa eliceretur sententia. Audire expediat Gr. textum sic ad verbum sonantem. » Scripta multorum in Babylone asservari cum multa diligentia ab annis supra xv myriadas continentia tempus. Contineri autem in scriptis illis historias de caelo et mari, primaque natali, et regibus, atque de rebus sub iis actis «. Quinam textus sit magis corruptus, non facile dixeris.

6 Apud Armenios plerumque Tigris, գկղաթ *Teclathes*, et Euphrates, արածանի, *Arazani* vocitantur. quibus hic nominibus utitur Interp. Arm. juxta antiquum usum. idem facit et alter Interpres Philonis Armeniacus. adeo ut etiam in verbis sacrae scripturae. Genes. II. 14. nunc Tigris, nunc Teclathes, modo Euphrates, potissimum verò Arazani ab

նի ցորեան և գարի և ոսպն և ոլոռն և հնձիւթ երկրին բերել. և 'ի խաղս և 'ի շամչս գետոյն արմատոց ինչ ուտելեաց գտանել, որոց անուն կո չիցեն գոնգք, ունել արմատոյն զօրութիւն գարուոյ հացի: | լինել անդ և արմաւ և խնձոր, և այլոց ևս ազգի ազգի մրգոց. և ձկանց՝ և հաւոց վայրենեաց և մեղրականաց: | լինել և արաբացւոց կողմանցն նորա անջրդիս և անպտուղս: | և դիմ յանդիման արաբացւոց աշխարհին՝ լեռնայինս և պաղաբերս: | և 'ի բաբելոնի բազմամբոխ այլազգեաց մարդկան բնակեալ 'ի քաղդեացւոց աշխարհին. և կեալ նոցա անառակութեամբ իբրև գոնասունս և զգաստանս:

| և յառաջուցն ամին յայնմանէ 'ի կարմիր ծովէ անդէն իսկ 'ի միջ սահմանացն բաբելացւոց աշագին ինչ գաղանի, որոյ անուն կոչիցի ոանն. որպէս և ապողոդորոս պատմէ 'ի մատենին, թէ առնևայն մարմինն ձկան էր, և ընդ գլխով ձկանն այլ գլուխ առ նմին պատշաճեալ. և 'ի ատուէն ոտք իբրև զմարդոյ. և բարբառ ըստ մարդկան բարբառոյ. որոյ պատկերն և ցայժմ գրեալ պա-

ibi autem frumentum agreste, et hordeum et lentem [1], et ochron, et sesamum terram gignere; et in paludibus atque arundinetis fluvii radices ad escam utiles [2] reperiri, quorum nomen Gonga; easque radices hordeacei panis vim habere. Extare item inibi palmas ac poma, et reliquos quoque diversi generis fructus; nec non pisces, et aves sylvestres, ac palustres: fuisse autem ejus sane partes Arabiam versus sitas, aridas et steriles; oppositas verò Arabiae, montuosas et feraces [3]. Et Babylone maximam multitudinem hominum alienigenarum (degere) Chaldaeam regionem incolentium, eosque brutorum ac ferarum more turpiter vitam ducere.

Primo autem anno e mari rubro inibi quidem intra fines Babyloniae terribilem quandam apparuisse feram [4], cui nomen Oan; quemadmodum et Apollodorus in volumine enarrat: (quippe) quod totum corpus piscis erat, et infra piscis caput, aliud caput juxta illud accommodatum [5], et in cauda pedes tamquam hominis, et vox secundum vocem hominum; cujus etiamnum ho-

ἔλεσι φυομένας ῥίζας ἐσθίεσθαι. ὀνομάζεσθαι αὐτὰς γόγγους. ἰσοδυναμεῖν δὲ τὰς ῥίζας ταύτας κριθαῖς. γίνεσθαι δὲ φοίνικας, καὶ μῆλα, καὶ τὰ λοιπὰ ἀκρόδρυα, καὶ ἰχθύας, καὶ ὄρνεα χερσαῖά τε καὶ λιμναῖα. εἶναι δὲ αὐτῆς τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀραβίαν μέρη ἄνυδρα τε καὶ ἄκαρπα. τὰ δὲ ἀντικείμενα τῇ Ἀραβίᾳ ὀρεινὰ καὶ ἄφορα. ἐν δὲ τῇ Βαβυλῶνι πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων γενέσθαι ἀλλοεθνῶν κατοικησάντων τὴν Χαλδαίαν. ζῆν δὲ αὐτοὺς ἀτάκτως, ὥσπερ τὰ θηρία.

Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατὰ τὸν ὁμοροῦντα τόπον τῇ Βαβυλωνίᾳ ζῷον ἄφρενον ὀνόματι Ὡάννην, καθὼς καὶ Ἀπολλόδωρος ἱστόρησεν, τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ἔχων ἰχθύος. ὑπὸ δὲ τὴν κεφαλὴν παραπεφυκυῖαν ἄλλην κεφαλὴν ὑποκάτω τῆς τοῦ ἰχθύος κεφαλῆς, καὶ πόδας ὁμοίως ἀνθρώπου, παραπεφυκότας δὲ ἐκ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἰχθύος, εἶναι δὲ αὐτῷ φωνὴ ἀνθρώπου. τὴν δὲ

ipso usurpetur. Porro praesentem Eusebii locum nos ita legimus in Arm. ac si in duas una periocha divisa sit partes. primam, *ասէ գրաբէ զացւոց երկիրն հասատաւէլ 'ի վերայ գկղաճ գետոյ.* secundam vero, *և արտաքուստ ընդ միջ անցանել (երկրին բաբելացւոց)*. atque hunc sensum in Lat. refudimus. Attamen juxta Sync. legendum esset, *ասէ գրաբէզացւոց երկիրն հասատաւէլ ընդ միջ գկղաճ գետոյ և արտաքուստ*, omisso sequenti verbo *անցանել*. Quod tamen excidisse magis ex Gr. textu dixeris. Siquidem Gr. lectio hodierna ita fert ad verbum. » Babyloniorum terram ait jacere supra Tigridis et Euphratis fluvii medium «. vel juxta Goari interpretationem, » Babyloniam terram inter Tigrin et Euphratem fluvios mediam jacere describit «.

1 Apud Sync. deest *ոսպն*. i. e. *φακός* vel *φακή*, *lens* vel *lenticula*. suspicamur et alia interim verba excidisse. aliter redundaret in Arm. unum vel alterum ex his *յինդն կեայ*, et *երկրին բերել*. pro queis sub initio modo habetur in Gr. *φύειν δὲ αὐτήν*. Caetera leguminum nomina accurate conveniunt inter se. nam *վայրենի ցորեան* indicat *ἀγρίους πυροὺς*, *և գարի* καὶ *կրիաձ*, (quamvis Gr. in plur. Arm. in sing.) *և ոսպն*. (ubi supplendum in Gr. καὶ *φακόν*). *և ոլոռն*. καὶ *ὄχρον*, vel potius *ὤχρον*. de cujus certa significatione haesitant Glossarii, speciem dicentes esse leguminis, quod genus, cicera, vel potius ervilia, aut phaselos. etc. unde et nos Graecam vocem retinuimus cum Goaro in Lat. *և հնձիւթ*, καὶ *սήսամον*. ubi adverte Latinos ex Graecis mutuatos esse illam vocem *sesamus* vel *sesamum*. quam et plures in Oriente usurpant, maxime verò Turcae Ս-----մ, *Susam*, vocitantes. id quod ab Armeniis litterali dialecto *հնձիւթ*, *հնձիւթն*. vel *հնձիւթ* (ut in Philonis versione occurrit) nuncupatur, vulgò autem *կունձիւթ* vel *կունձի*. quo nomine sc. *Gungi* utuntur etiam nonnulli alienigenarum; ita ut dixeris saltem quoad sonum externum accedere ad eas radices, quas *γόγγους* Berosus mox nominabit. Item notabis in sacris litteris, ubi occurrunt haec nomina leguminum *κύαμος* καὶ *φακός*, in Lat. poni *fabam* et *lentem*. in Arm. verò *ոլոռն* և *ոսպն*. ut cernitur II. Reg. XVII. 28. et Ezech. IV. 9. Quamvis ergo *faba* certum leguminum genus indicet, sed tamen tam Gr. *κύαμος*, quàm Arm. *ոլոռն*, sunt nomina magis generalia. sicut etiam *ὤχρος*. de quo jam dictum. Cavendum denique, ne Armeniaca haec vocabula *olorn*, et *osbn*, pro familiaritate vocum eadem existimentur cum Gr. *ὀλύρα*, et *ὄσπριον*. nam *ὀλύρα*, i. e. *siligo*, Armeniis est *հաճար*. et *ὄσπριον*, i. e. *legumen*, *ուռդ*. vel *ընդեղէն*. datur etiam *ὄσπρος*, sive *ὄσπρον*, quod *pisum*, vel *legumen* exprimitur.

2 Satis accurate legit Scal. in Gr. *φυομένας ῥίζας ἐσθίεσθαι*. id est iisdem verbis, *enascentes radices comedi*, vel *comedendas esse*. quod propius accedit ad nostram lectionem. At Goar nimis corruptè legit *ἐσθίεσθον*, adeoque haesitans de incerta utique voce, ita vertit » *ac in paludibus esthiesthon radices enasci* «. quasi vero vox ea, si non paludem, certum radicis genus significarit sibi ignotum, seu proprium ejusdem radicis nomen fuerit *esthiesthon*. sed frustra. cum id nomen mox occurrat, ipso Goaro interpretante, » *hasque gongas vocari* «.

3 Պտղաբեր id sonat, quod Lat. *fructifer*, vel *ferax*. et Gr. *εὔφορος*. feliciter ergo legit Goar *εὔφορα*. ubi Scal. male legit *ἄφορα*, id est ex adversò *sterilis*, *non ferax*.

4 Τὸ Ζῶον Interp. noster reddit passim *գազան*. i. e. *fera*, *bestia*, *bellua*. quamvis enim Gr. sonat *կենդանի*. sc. *animans*, vel *animal*. quoniam verò animantia hìc memorata ad ferarum vel majorum bestiarum speciem accedant, ita placuit Interpreti exprimere: quod et nos fideliter servavimus.

5 Photius Biblioth. CCLXXIX. p. 1594. haec ex Helladio Grammatico excerpit. (ubi *Ωη*, pro 'Ωάνη legitur). Ὅτι μυθολογεῖ ἄνθρωπόν τινά, ὠνομασμένον Ὠην, τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀνελθεῖν, τἄλλα μὲν τῶν μελῶν, ἰχθύος ἔχοντα, κεφαλὴν δὲ καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἀνθρώπου, καὶ καταδεῖξαι τὴν τε ἀστρονομίαν, καὶ τὰ γράμματα. οἱ δὲ αὐτὸν ἐκ τοῦ πρωτογόνου πεφηνέναι λέγουσιν Ὠου, καὶ μαρτυρεῖν τοὔνομα. ἄνθρωπον δὲ ὄντα τὰ πάντα, ἰχθὺν δέξαι, διότιπερ ἡμφίεστο κητώνδορά. ubi Lat. interp. Schotti sic fert. » Narrat virum quendam nomine Oen in rubro mari visum, habentem caetera membra piscis, caput et pedes et manus hominis, et ostendisse Astronomiam, et literas. Quidam dicunt illum natum esse è primo parente Ωευ, et testari nomen, hominem autem omnino esse, piscem vero videri, quod piscis pelle indueretur «. Recolit locum Photii Scaliger quoque. p. 407. et subdit. » Ἐυάνην vocat Hygenus fabula CCLXXIV. Daedalus Eupalami filius Deorum simulacra primus fecit. Euahanes, qui in Chaldaea de mari exiisse dicitur, astrologiam interpretatus est. Idem dicit, quod Helladius, de mari in Chaldaea extitisse, et Astrologiam docuisse, sed apud Hygenum male editum est Eualidnes «. Huic attinet Gregorii Magistri Armeniaci dictum in epist. ad Abrehim. * և *ոչ յովհաննէն ձկան, որ ակն բիւրասոսին (հաւատալի լինին մեզ առաւել)*։ » Neque Joanis piscis, ut apud Berosum (valeat apud nos fabula) «. Atque in Epist. III. ad Thornicium Mamiconium. * և կամ զովհաննէն (այսինքն զովանացն) որ 'ի կարմիր ծովէ արտաքս ելեալ՝ մատնեցուցեալ սուտ առ բաբելոնն (ßեւ. ßօφ աա Բաբելոն. կամ՝ 'ի գոսպեին)։ » Sive ut Oane, qui è mari rubro prodiens literas exercebat juxta Babylonem «. Apollodori verò locum consule paulo supra apud Eusebium nostrum.

հի։ Յոր գաղանին այնմիկ ասէ ցե-
րեկ ընդ մարդկան շրջել, և 'ի կե-
րակուր ինչ ամենևին չհպել. և ու-
սուցանել մարդկան դպրութիւնս,
և զակսիս հանդամանս արուես-
տից. զձև քաղաքաց, և զհիճեալս
պատշաճութիւնս, և զօրինաց խե-
լամուխթիւնս. և սահմանաց և քաժ-
նից պայմանս ուսուցանել. և զսեր-
մանց և զպտղոց ժողովս ցուցանել.
և ամենևին իսկ՝ որ ինչ 'ի դէպ ըն-
տանութեան կենաց իցէ աշխարհի,
աւանդել մարդկան. և յայնմ ժա-
մանակ հետէ այլ ումեք ինչ աւելի
չգտանել։ Յոր 'ի մտանել արեգա-
կանն՝ ոմանն գազանի միւսանգամ
անդրէն 'ի ծով մխել, և զոյգ 'ի
համատարած ծովուն գնացեալ. և
այնպէս երկեւիղիլ իմն կեանս կեալ։
Յոր յետոյ և այլոց գազանաց նմա-
նեաց նմին յայտնել. զորոց 'ի թա-
գաւորաց մատենին ասէ յայտ առ-
նել. և գյուխնայն ասէ՝ զտարածոյ
և զառաքինութեանց գրել, և տալ
խօսս և Հարատութիւն մարդկան։

Յոր ասէ երբեմն, մինչ ընդ բնաւ
խաւար և ջուր էր. և էին անդ այլ
ինչ գազանք, յորոց կէսքն ինքնա-
ծինք էին, և կերպարանս կենդանա-
ծինս ունել, և մարդիկ երկեւեանս
ծնանել. և զայլս չորեքթեւեան և
երկդիմիս. և մարմին մի, և գլուխ
երկուս, կանացիս և առնիս. և եր-
կուս բնութիւնս՝ արուականս և ի-
գականս։ Յոր այլ մարդիկ՝ որոց
բարձք այծից, և եղ ջուրք 'ի գլուխ.
և այլս ձիատունս. և այլոց՝ յետոյ
կուսք ձիոց կերպարանք, և առաջի՝
մարդկան. որ զձիացելոց յուշկապա-
րիկ կերպարանս ունիցին։ Հնանել
և ցուլս մարդագլուխս, և շունս չո-
րեքմարմինս, որոց ձեռքն իբրև ըզ-
ձիանց ատամունս յետոյ կուսք 'ի գա-
ւակացն արձակիցին. և ձիս շնա-
գլուխս. և մարդիկ, և այլ ևս գա-

die depicta imago servatur. Et feram illam, ait, interdiu cum hominibus versari, nullum tamen prorsus cibum sumere; atque homines edocere litteraturam, ac diversa artium experimenta, urbium formas, templorumque dispositiones, et legum peritiam, ac finium portionumque conditiones edocere, seminum fructuumque collectionem indicare; et summatim, quidquid familiaritati vitae conveniens in mundo est, hominibus tradidisse. Et ab eo tempore nihil amplius ab aliquo quid inventum [1]. At sole occidente Oannem feram retro se in mari mergere, nocteque in pelago commorari [2], atque ita amphibii more vitam ducere. Postea verò alias quoque feras ei [3] similes apparuisse, de quibus in volumine regum ait declaratum fuisse. Oannem autem dicit de rebus creatis et virtutibus scripsisse, hominibusque sermonem atque artes dedisse «.

» (Tempus) olim fuisse, inquit, quo cuncta tenebrae et aqua erant; et ibidem alieni generis erant ferae, quarum aliquae per sese natae erant [4], et formam viviparam praeseferebant: homines vero binis alis nasci; alios autem quatuor alis, ac gemino vultu; et corpus unum (habuisse), duo vero capita, femineum et virile; duas quoque naturas [5], masculinam ac muliebrem. Alios etiam homines caprina habentes crura, et in capite cornua: alios autem equinis pedibus; quibusdam autem parte posteriori equorum figura, anteriori vero hominum; quosque Hippocentaurorum (Sirenum) [6] formam habuisse. Tauros etiam humano capite nasci, canesque quatuor habentes corpora, quorum caudae, caudarum ad instar piscium [7], poste-

εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν διαφυλάσσεσθαι. τοῦτο δέ φησι τὸ ζῶον τὴν μὲν ἡμέραν διατρίβειν μετὰ τῶν ἀνθρώπων οὐδεμίαν τροφὴν προσφερόμενον, παραδιδόναι τε τοῖς ἀνθρώποις γραμμάτων καὶ μαθημάτων καὶ τεχνῶν παντοδαπῶν ἐμπειρίαν. Καὶ πόλεων συνοικισμούς, καὶ ἱερῶν ἱδρύσεις, καὶ νόμων εἰσηγήσεις, καὶ γεωμετρίαν διδάσκειν, καὶ σπέρματα, καὶ καρπῶν συναγωγὰς ὑποδεικνῦναι. Καὶ συνόλως πάντα τὰ πρὸς ἡμέρωσιν ἀνήκοντα τοῦ βίου παραδιδόναι τοῖς ἀνθρώποις. ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο περισσὸν εὑρεθῆναι. Τοῦ δὲ ἡλίου δύοντος, τὸ ζῶον τουτονὶ (Ωάννην) δῦναι πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὰς νύκτας ἐν τῷ πελάγει διαιτᾶσθαι. εἶναι γὰρ αὐτὸν ἀμφίβιον. ὕστερον δὲ φανῆναι καὶ ἕτερα ζῶα ὅμοια τούτῳ, περὶ ὧν ἐν τῇ τῶν Βασιλέων ἀναγραφῇ φησὶ δηλώσειν. τὸν δὲ Ωάννην περὶ γενεᾶς καὶ πολιτείας γράψαι, καὶ παραδοῦναι τόν δε τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις.

Γενέσθαί φησι χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκότος καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν τούτοις ζῶα τερατώδη, καὶ εἰδιφυεῖς τὰς ἰδέας ἔχοντα ζωογονεῖσθαι. ἀνθρώπους γὰρ διπτέρους γεννηθῆναι, ἐνίους δὲ καὶ τετραπτέρους, καὶ διπροσώπους, καὶ σῶμα μὲν ἕχοντας ἕν, κεφαλὰς δὲ δύο, ἀνδρείαν τε καὶ γυναικεῖαν. καὶ αἰδοῖα τε δισσὰ, ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ ἑτέρους ἀνθρώπους τοὺς μὲν αἰγῶν σκέλη καὶ κέρατα ἔχοντας, τοὺς δὲ ἱπποπόδας. τοὺς δὲ τὰ ὀπίσω μὲν μέρη ἵππων, τὰ δὲ ἔμπροσθεν ἀνθρώπων, ἃς ἱπποκενταύρους τὴν ἰδέαν εἶναι. ζωογονηθῆναι δὲ καὶ ταύρους ἀνθρώπων κεφαλὰς ἔχοντας, καὶ κύνας τετρασωμάτους, οὐρὰς ἰχθύος ἐκ τῶν ὀπισθε μερῶν ἔχοντας, καὶ ἵππους κυνοκεφάλους, καὶ ἀνθρώπους, καὶ ἕτερα ζῶα κεφαλὰς μὲν καὶ σώματα

1 Egregiè edidit Arm. Interp. illud Gr. *ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο περισσὸν εὑρεθῆναι*: quod iisdem verbis sic est. » Ex hoc autem tempore nihil aliud amplius inventum fuisse ». Quo assignatur secundum Chaldaeorum sententiam, omnium artium Oannem ipsum auctorem extitisse, quasi post ejus aetatem nihil novi ulterius a quopiam repertum sit. At Goar omnino aliter sensit de Gr. textu, quasi dictum fuerit, de hinc non ulterius inventus est ipse Oannes: vertit enim in Lat. » Ab eo tempore nihil praeter haec de illo auditum «. Sed quis cernat hanc sententiam in Gr. ubi nec *de illo*, nec *auditum* ullo modo concipitur: adde quod sequens iterum periocha hunc sensum destruit.

2 Interpres noster ut pro *θάλασσα* adhibet *ծով*, sc. *mare*, ita pro *πελάγει* inserit *համատարած ծով*, i. e. *vastissimum mare*: quam differentiam diligenter observat in toto cursu suae interpretationis; et quidem optimè: nam *Πέλαγος* proprie indicat profundum maris locum. Goar nunc *sub aquis* dixit, nunc alio modo explicat.

3 Correctius legit Scal. *τούτῳ* in singulari, ita enim habet et codex noster, *նմին*: Goar mendosè *τούτων*. in plur. sed in Lat. optime expressit, reddens *huic*.

4 Scal. legit. *διφυεῖς*, id est *ancipitis naturae*, vel *duplicem habentes naturam*. quod vix cohaeret. Goar, *εἰδιφυεῖς*, tamquam compositum ex *εἶδος*, sc. *species*, *forma*. quo admisso talem aggressus est exornare translationem. «Et sub variis naturae speciebus et formis visu mirandis vitam ac lucem accepisse «. At noster Interp. videtur legisse *ἰδιοφυεῖς*, quasi *ex propria natura habens vim se ipsum generandi*. vel saltem *εἰδιφυεῖς* eo sensu accepisse. Ut ut sit, valde aliena cernitur Goari lata paraphrasis quoad Gr. textum, qui rem paucis verbis complectitur, haud secus ac Arm.

5 Summa industria ob verecundiam, ac magis ob proprietatem linguae Interp. noster, *բնութիւնս*, sc. *naturas* reddidit, ubi Gr. habet *αἰδοῖα*, *pudenda*.

6 Jam supra monuimus vocem *յուշկապարիկ* pro Centauro et Sirene aeque sumi, quae fere adjectivo modo sumitur in his locis. ita ut pro *Sirene*, *formam Sirenicam*, vel *portentosam* legere possis. Quod si Gr. textum consulas, nil reperias praeter hippocentauros. Sicut etiam paulo inferius, ubi Arm. habet *ձկունս յուշկապարիկս*, *pisces sirenicos*, vel *portentosos*, Gr. tantum fert *ἰχθύας*, *pisces*.

7 Scal. nobiscum inserit punctum ante *οὐρὰς*. Goar autem male, postposito puncto. quo ductus sic reddit. » canes caudis quadricorporeis «. quod absurdum. Pariter pro *ἰχθύος* in genit. sing. ut Scal. legit, Goar vitiose fert *ἰχθύας*, in accus. plur. quod omnino discrepat ab Eusebio nostro.

զանս ձիագլուխս և մարդապակերս, և տմնաւորս իբրև զձկունս. և այլ և այլ ազգի ազգի գազանս վիշապաձև կերպս. և ձկունս յուշկապարիկս, և ստրուկս և օձս, և սկիպէս երէս բազումս զարմանալիս՝ այլակերպս՝ ի միմեանց. որոց զպատկերս ՚ի մեհենին բէղայ մի ըստ միոջէ նկարեալ պահէին։ Եւ իշխեալ սմենեցուն նոցա կնոջ միում, որում՝ անուն կոչիցի մարկայէ, որ քաղդէերէն թաղաթէայ անուանի. և յունարէն թարգմանի թալադդայ, որ է ծով։ Եւ մինչդեռ այն ամենայն յարուցեալ կայցէ միախուռն յարձակեալ ՚ի վերայ՝ բէղայ, հերձու զնմին ընդմէջ, զկէսն առնել երկիր, և զկէսն երկինս. և զայլ ևս գազանսն որ ՚ի նմա էին՝ սատակեալ։ Եւ առակաւ ինն ասէ այլ ընդ այլոյ բարբայախօսեալ զայնպիսի բնութեանց, թէ մինչդեռ խմնաւ և ջուր էր ընդ քնաւ, և գազանք միայն էին ՚ի նմա, դիցն այնմիկ հատանել զիւր գլուխ. և զարիւնն՝ որ իջանիցէ ՚ի նմանէ, առնուլ այլոց դից, զանգանել ընդ հող, և առեղծանել մարդիկ. վասն որոյ խմաստունս խակ լինին, և դիւցազունց մնայն հաղորդել։

riore parte e femine prodirent. Item equos canino capite; hominesque, et alias belluas equino capite, et ad hominis imaginem [1], et more piscium cauda preditas; et alias quoque diverso genere belluas draconum specie; pisces etiam Sirenes, et reptilia serpentesque, ac varias bestias mirabiles plurimas, forma inter se dissimiles; quorum imagines in Beli templo singulatim pictas servabant. Illis autem omnibus mulierem quamdam, cui nomen Marcaja [2], imperitavisse; quae Chaldaice Thaladtha vocatur, Graece autem dicitur Thalatta, quae vox mare significat [3]. His autem omnibus gregatim stantibus, interim invadens Belus [4], mediam mulierem dissecat: dimidiam ejus partem effecisse terram, et dimidiam caelum; atque reliquas feras, quae in ipsa erant, perdidisse. Porro allegorice ac diverso modo physiologiam ait prolatam de ejusmodi naturis, quod dum adhuc per universum humor et aqua esset, ac belluae tantummodo in eo essent, Deum illum (scilicet Belum) suum sibi caput amputasse [5], et sanguinem ab eo defluentem alios Deos accepisse, atque humo coagmentasse [6], hominesque creasse: proindeque sapientes fieri, ac divinae mentis participes.

Ἵππων ἔχοντα, οὐρὰς δὲ ἰχθύων, καὶ ἄλλα ζῶα παντοδαπῶν θηριῶν μορφὴν ἔχοντα. πρὸς δὲ τούτοις ἰχθύας καὶ ἑρπετὰ, καὶ ὄφεις καὶ ἄλλα ζῶα πλείονα θαυμαστὰ, καὶ παρηλλαγμένα τὰς ὄψεις ἀλλήλων ἔχοντα. ὧν καὶ τὰς εἰκόνας ἐν τῷ τοῦ Βήλου ναῷ ἀνακεῖσθαι. ἄρχειν δὲ τούτων πάντων γυναῖκα, ᾗ ὄνομα Ομόρκα. εἶναι δὲ τοῦτο χαλδαϊστὶ μὲν Θαλάθ, ἑλληνιστὶ δὲ μεθερμηνεύεσθαι θάλασσα, (κατὰ δὲ ἰσόψηφον σελήνη). Οὕτω δὲ τῶν ὅλων συνεστηκότων, ἐπανελθόντα Βῆλον σχίσαι τὴν γυναῖκα μέσην, καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτῆς ποιῆσαι γῆν, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ οὐρανὸν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ζῶα ἀφανίσαι. ἀλληγορικῶς δέ φησι τοῦτο πεφυσιολογῆσθαι. ὑγροῦ γὰρ ὄντος τοῦ παντὸς, καὶ ζώων ἐν αὐτῷ γεγενημένων, τούτον τὸν θεὸν ἀφελεῖν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, καὶ τὸ ῥυὲν αἷμα τοὺς ἄλλους θεοὺς φυράσαι τῇ γῇ, καὶ διαπλάσαι τοὺς ἀνθρώπους. διὸ νοερούς τε εἶναι, καὶ φρονήσεως θείας μετέχειν.

Եւ զբէղայն ասեն՝ որ յունարէն դիոս թարգմանի, և հայերէն արամազդ, թէ ընդ մէջ կտրեաց վխաւարն, և զատանիլ ՚ի միմեանց զերկինս և զերկիր, և յարդարել յօրէնել զաշխարհ. և գազանաց ոչ ժուռ-

De Belo autem, quem Graeci Δεὺς interpretantur [7], Armenii vero Aramazd, (illum) dicunt tenebras per medium divisisse, atque adeo caelum et terram invicem secrevisse, ac mundum ordine composuisse; belluas vero

Τὸν δὲ Βῆλον, ὃν Δία μεθερμηνεύουσι, μέσον τεμόντα τὸ σκότος, χωρίσαι γῆν καὶ οὐρανὸν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διατάξαι τὸν κόσμον. Τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἐνεγκόντα τὴν τοῦ φωτὸς δύναμιν φθαρῆναι. ἰδόντα δὲ τὸν Βῆ-

1 Syncellus juxta geminos sui editores sic habet. *κεφαλὰς μὲν καὶ σώματα ἵππων ἔχοντα*. sc. *capita quidem et corpora equorum habentia*. quod in Arm. reddendum esset, *ձիագլուխս և ձիամարմինս*. Verum tamen cum verterit noster Interp. *ձիագլուխս և մարդապակերս*, illico patet eum legisse in autographo, *κεφαλὰς μὲν ἵππων, καὶ σώματα* (vel potius *εἰκόνα*) *τῶν ἀνθρώπων ἔχοντα*. correctius nempe. namque satis apparet ex serie verborum aliquid humanae figurae iis monstris inesse.

2 Scal. *Ομόρκα*. Goar, *Ομορῶκα* legunt. Noster Interp. habuit *Մարկաՙա*, quod aliquo modo pertinet ad vocem Lat. *Mare*.

3 *Թալադդայ*, *Thalatta*, probat Atticam prolationem *Θάλαττα*. cujus loco Syncellus vulgari loquendi usu reposuit *Θάλασσα*. Illud verò *որ է ծով*, sc. *quod est mare*, Interpretis est declaratio. Ubi apud Sync. redundat haec periocha, *κατὰ δὲ ἰσόψηφον σελήνη*. quod videtur a Syncello insertum; de quo diverse altercantur Scal.et Goar in suis annotationibus.

4 Non ita feliciter *τὸν ἐπανελθόντα* reddit Goar. *redeuntem*, ut noster Interp. appositè *յարձակեալ ՚ի վերայ*. *invadens, supervadens*, quod ad rem facit. Nec aptius sunt anteriora a Goaro reddita sic. *His ista constituis*: neque sequentia illa, *ac inde necem animalibus illatam*, etc.

5 Emendatius legit Goar *τοῦτον τὸν Θεὸν*. ubi Scal. mendose *τούτων*. Ceterum ut vides, Arm. lectio omnino cohaeret cum Gr. *ἀφελεῖν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλήν*, quod ad verbum sonat, *sustulisse suimetipsius caput*. ac Goar, industria, nescio qua, maluit novam hanc inde elicere sententiam, *caput mulieris sustulit*: forte indignum putavit Belo, imo fieri nullo modo posse putavit, sponte Belum sibi amputare caput, ac reviviscere. Sed tamen velit nolit, id somniarunt Chaldaei, quod iterum occurrit paulo inferius. aliter, nulla in Gr. mulieris mentio sub voce *ἑαυτοῦ*, cum id nunquam ad tertiam spectet personam, sed ad primam. id satis noverat Goar, sed ipse vult legi *αὐτῆς*, quod in margine adnotavit.

6 Pro *τὸ ῥυὲν αἷμα*, Goar legit *τὸ ῥυὲν σῶμα*, crasso librarii errore, quo caret Scal. Sed quum satis nosset Goar vocem *ῥυὲν* magis fluidis rebus convenire, mutat significationem, ac ita reddit. » corpus in terram delapsum «. Debebat tamen considerare sequentia, » alii Dii terrae commiscuerunt «. id enim sanguinis est, non corporis. ut infra repetitur, et ab ipso Goaro feliciter redditur. » stillanti ex se sanguini terram admiscere «. Miror quod omiserit Goar assignare aut in marg. aut in not. veram Scaligeri lectionem; cum alibi alia vel minutissima vix praetermittat.

7 Voluit hic Interp. Arm. primùm Armeniacis characteribus exprimere nomen Jovis apud Graecos usitatum, hoc pacto *գիոս*. *Dios*. quod ipsis in nominat. est *Ζεύς*, vel *Δεὺς*, *Ζεὶς*, vel *Δίς*, etc. in genit. verò *Διός*, vel *Ζηνός*. postea adjecit et alterum nomen *Aramazd*, Jovi a Majoribus Armeniorum attributum; quod Latinis est Juppiter. Quod autem Belus ipse hic sit numen profanum ab omnibus nationibus diverse vocitatum, asserit cum Eusebio et Joanne noster Patriarcha cognomento Philosophus, ita disserens in sermone contra Paulicianos.* Եւս այսմ օրինակի (ասէ) քաղդէացւոցն առնալ զանձինսն զայն վիճաբան և աշխոյժ ... զդերամարձակն՝ զմարմնոյն արատնագրութեանն՝ ետօրէն ինն պատուով պատուեցին. և սորա խաւար լարտապաստութեանն զրոլոր տիեզերս ընդ իւրև. կալեալ կուրացոյց՝ ըստ խրաքանչիւր լեզուաց այլազևելով վերոյ գանուն. քուշացիք՝ նեբրովթի կոչէլով. բաբելացիք՝ բէլ. փղշատացիք՝ բահալ. եգիպտացիք՝ գիոս. պարսիկք՝ որմիզդ. հայք՝ արամազդ ||. hoc est. » Eodem modo Chaldaei videntes Titanium illum gigantem et procerum .... ob excellentem corporis formam divino honore eum affecerunt. Istius autem tenebrae nefandi cultus universum orbem terrarum subactum obcaecarunt, juxta unamquamque linguam nomine ejus diverse usurpato. Chusenses Nebrothen (id est Nemrod) appellantes, Babylonii Belum, Philistaei Baal, Elleni (sc. Graeci) Zeus, Persae Ormizd, Armenii Aramazd «. adde Latinos, Jovem nuncupantes.

ժել լուսոյ զօրութեան, և սատակել Ցեսանել բերայ աշխարհ ինչ անստպատ և պտղաբեր. Հրամայն տալ միում ի դիցն՝ յարենէն որ ի հատեալ գլխոյն իւրմէ խլանիցէ, զանգանել ընդ հող, և ստեղծանել մարդիկ, և այլ անասունս և գազանս, որ կարիցեն այսմ օդոյ ժոյժ ունել. Հաստատել բերայ զասաելա և զարեգահն և զլուսին, և զհինգ աստեղսն պատրանաց։ Ասյս՝ ըստ բազմավիպին, բերոսոս յառաջնում մատենին պատմէ։ Ասյց յերկրորդումն զվեցաւորսն ի ըստ միոջէ նոյն գրէ, և զժամանակ զատն թագաւորացն՝ զորմէ յառաջագոյն ասացաք, աւելի քան ի հ. բիւրս ամաց ձգէ։

Ասկ արդ՝ եթէ արդար խոսել ինչ ոք զքաղդէացւոցն կարծիցէ, որ զայնչափ թիւ ամաց գրեցին, ապա յիրաւի իցէ՝ նոցա և այլոց պատիր պատմութեանցն հաւատալ։ Ասյս եթէ այս անցանել զանցանել ըստ բերնութիւն, և աննիւթն իսկ անվաւերական է. Թէպէտև այլազգ ինչ ի մէնայցի։ Ասկ եթէ զայս այսպէս ոք համարիցի, զսորին հետ գայ՝ և զժամանակացն ձևս չառնուլ յանձրն առանց քննութեան։ Ասյ եթէ այնչափ հազարաց ամաց՝ որ ըստ նոցա ժամանակագրութեան ժողովին, պայազատս ազգաց հանգոյն բազմութեան ժամանակին յառաջ բերիչին, և իրս ինչ և գործս՝ որ ի մեջ գործեցան՝ միաբան ըստ երկայնութեան ժամանակացն, թերևս յիրաւի ոք այսր անգր հարկանիցէ, թէ գուցէ արդեօք կայցէ ի նոսա ինչ սխալմարտութիւն։ Ասկ եթէ տան միայն առն կալուածոց այնչափ բիւրս ամաց համարեցան, ո՞ ոք ոչ զառանցութիւն զայնպիսի քանն և առասպել համարիցի։ Գուցէ ուրեք անուանեալ շարքն՝ ոչ զառ ի միջոջ կարծեալ ամն նշանակիցեն, այլ՝ այլ ինչ սակաւաւոր ժամանակի անջատութիւն։ Ասնդի և առ եգիպ-

lucis vim haud sustinentes, periisse. Belum autem, cum desertam quamdam regionem ac feracem vidisset, deorum cuipiam praecepisse, ut sanguine, qui stillabat ex praesecto suo capite, humum inficeret, hominesque crearet, alias quoque bestias ac feras, quae hunc aerem sustinere possent. Belum quoque astra et solem lunamque, ac quinque stellas errantes [1] condidisse ա. Haec, teste Polyhistore, Berosus in primo libro prodit [2]. Secundo vero (libro) Reges singulatim ipse describit; et tempus decem regum, de quo supra diximus, supra XL. myriadas annorum protrahit.

Porro si quis verum quid loquutos putet Chaldaeos, qui tot annorum numerum conscripserunt, jure quidem et aliis ipsorum fallacibus historiis credere debeat [3]. Si vero naturam ipsam haec excedunt superantque, prorsus quidem profana erunt, quamquam altero etiam sensu accipiantur. Quod si quis haec ita esse censeat, consequens erit, ut temporum quoque enarrationes quin illas perpendas, non admittantur. Etenim si tot annorum millibus, qui juxta eorum Chronographiam colliguntur, successores etiam principatus gentium adducerent, temporis prolixitati congruentes, item aliquas etiam res ac facinora interim facta, tam longo tempori aequalia, fortasse quis profecto suspicari poterit [4], quod nempe aliqua illis veritas insit. Porro quum tantorum annorum myriadas, decem solummodo virorum successioni concedendas existimaverint, quis nam deliramenta fabulasque ejusmodi narrationes non reputet? Nisi forte vocitati olim Sari annos haud a nobis recensitos significent, sed aliud quoddam exigui temporis intervallum. Etenim apud antiquos Aegyptiorum [5] lunares quidem dictitabant,

λον χώραν ἔρημον καὶ καρποφόρον, κελεῦσαι ἐν τῶν Θεῶν τὴν κεφαλὴν ἀφελόντι ἑαυτοῦ τῷ ἀπορῥυέντι αἵματι φυράσαι τὴν γῆν, καὶ διαπλάσαι ἀνθρώπους καὶ θηρία τὰ δυνάμενα τὸν ἀέρα φέρειν. ἀποτελέσαι δὲ τὸν Βῆλον καὶ ἄστρα καὶ ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τοὺς πέντε πλανήτας. Ταῦτα Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τοὺς ί. βασιλεῖς (τῶν Χαλδαίων), καὶ τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτῶν σάρους ρκ'. ἤτοι ἐτῶν μυριάδας μγ'. καὶ β. (*ut supra in Arm. vulg.* 2043.)

(Syncell. pag. 32.)

οἱ γὰρ παρ' αὐτοῖς παλαιότατοι σεληναίους ἔφασκον εἶναι (τους, τ'. pro

1 Ասաեղք պատրանաց. alio nomine usitato dicuntur ասաեղք մոլորք, vulgò մոլորակք, sc. *errantes*, quod desumptum ex significatione Gr. vocis πλανήτης, unde et Latinis *Planeta*. nam πλανάω sonat, *in errorem induco, fallo.* πλανάομαι, *erro, vagor*, etc.

2 Arm. codex habet ըստ բազմավիպին բերոսոյ, quasi *juxta Polyhistorem Berosum*. ubi quamvis poterat dici *Polyhistorem* accipi posse adjectivè sicut epithetum Beroso adaptatum, (quemadmodum senserunt Whistonii in Choren. I. 5.) verum tamen certo certius mendum est Librariorum, ultimam syllabam nominis բերոսոյ vitiose cum initio sequentis vocabuli յառաջնում confundentium. itaque omnino legendum: Ասյս՝ ըստ բազմավիպին, բերոսոս յառաջնում մատենին պատմէ. sensus vero sic explicandus, ըստ որում յառաջ բերէ բազմավիպն, կամ ըստ վկայելոյ բազմավիպին ասէ բանդրի: ut expresse reddidimus in Lat. Namque haec periodus ea ipsa est, quam supra vidimus in primo testimonio Alexandri Polyhistoris. Ասյս բերոսոս յառաջնում մատենին պատմեաց, և յերկրորդումն զվեցաւորսն միայնոյիկ յբ բիւրեալ գրեաց. Idem probat lectio Syncelli apud Scaligerum, quamvis manca. Ταῦτα Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. » Haec Berosus in prima (historia) dicit ա. Apud Goarum verò integra videtur lectio, sed depravata, Ταῦτα ὁ Πολύστωρ Ἀλέξανδρος (κατὰ) τὸν Βηρωσσὸν ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. » Haec Polyhistor Alexander Berosum sequutus (vel juxta Berosum) primo libro refert ա. quod minime probandum erit. etenim non ipse Polyhistor in libro primo haec refert, sed testatur Berosum in suo libro primo haec scripsisse. Legendus itaque Gr. textus hoc pacto, ex utraque lectione concinnatus. Ταῦτα ὡς Πολύστωρ Ἀλέξανδρος, ὁ Βηρωσσὸς ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. » Haec, ut (ait) Polyhistor Alexander, Berosus in prima narrat ա.

3 Vel ita. *justum ergo erit credi, etc.* In sequenti vero loco habente, և աննիւթն իսկ անվաւերական է, ly և aut redundat, aut asserentis conjunctionis locum habet. alioquin incerta redditur sententia.

4 Ասյս անգր հարկանիցէ. strictius redditur, *huc illuc se ferret*, seu *vacillaret*. ut autem sensus sit, dicendum *haesitaret*, vel *suspicari* sive *divinare poterit*.

5 En tibi secunda pars illius fragmenti, quod dedimus in prooemio ex Syncello p. 32. B. nominatim Eusebium nostrum laudante. consulo praemissum locum: ubi videbis bis nominari Eusebium, sub initio et in

տացւոց նախնեաքն լուսնականս իմն ասէին . այսինքն է զամսուար ա-
ւուրսն, Ը, աւուրս բովանդակեալ տարիս կոչէին, և այլք ժամն՝ զերեք-
ամսեայ ժամանակն անուանէին . զժամանակն ասեմ, և ըստ իւրա-
քանչիւր տարեայ զերեքամսեայ փո-
փոխմանս՝ ի տարի համարեին : Ի՛մ-
բան և՝ ի դէպ է, ինէ և քաղդէացւոց
անուանեալ շարն՝ կամի նոյնպիսի
հինէ յայտ առնել :

Ի՛ր արդ՝ տան միայն ազգս յա-
զօրոյ յառաջին անուանեալ թա-
գաւորէն նոցա մինչև ցջսիսուԹրոն
համարին . առ որով զլինել մեծի
ջրհեղեղին վիպագրեն : Ի՛սաև յեբ-
բայեցւոց գիրս՝ Ժ . ազգս ասէ յա-
ռաջ քան զջրհեղեղն մինչեւ . քանզի
և առ՝ ի յեբրայեցւոց այնչափ պայա-
զատուԹիւնք արանց մի ըստ միոջէ
գրին , յառաջին մարդոյն՝ որ պատմի
՝ի նոցանէն, մինչև զջրհեղեղն : Ի՛.ՀԼ
եբրայեցւոց պատմուԹիւնն ց՛Ժ . ազ-
գացն ասի՝ յերկուց հազարաց ուրուն
Թիւ ժողովի : Իսկ ասորեստանեացն՝
մանրահետեալ մինոր զազգսն, հաս-
բաւական Թուոց հանգոյն մինչեսի գրոցն
ունի . բայց զժամանական ոչ նոյն
գունակ : քանզի՝ Ա՛ի . շարս ասէն ու-
նել տասն ազգացն . զորմէ համբա-
ւեն առնել ժամանակս ամաց , սքզ .
բիւրուց :

hoc est menstruos dies: dies (enim) xxx. completos, annos vocabant: et alii, horas [1], trium mensium tempora appellabant [2]; tempora, inquam, (scil. tempestates anni) et mutationes [3] trium mensium juxta singulos annos pro anno reputabant. Conveniens ac congruum est (ut dicamus), quod Chaldaeorum quoque Sarus appellatus, tale quidpiam indicare voluerit.

Igitur ab Aloro qui primus eorum rex nominatus est, usque ad Xisuthrum decem generationes tantum enumerant, sub quo factum fuisse magnum diluvium narrant. In Hebraeorum quoque libris, x. tantum generationes (fuisse) ante diluvium Moyses ipse affirmat: etenim ab Hebraeis etiam tot hominum successiones, a primo homine quem ipsi referunt, usque ad diluvium singulatim describuntur. Verumtamen Hebraeorum historia, x generationum annos numero fere duorum millium comprehendit. Assyriorum vero (historia) [4] cum minute investigantur generationes, earum numerum Moysis libro aequalem [5] exhibet, non item tempus. Etenim decem (illi) generationibus Saros adscribunt cxx: quos annorum conficere tempora, ՈՒՀԼ. myriados perhibent.

quo lege ἤγουν) μηνιαίους τοὺς ἐνιαυτοὺς ἐξ ἡμερῶν τριάκοντα συνεστῶτας. οἱ δὲ (μετὰ τούτους ἡμίθεοι) ὥρους ἐκάλουν τοὺς ἐνιαυτοὺς τοὺς (ψ'.) τριμηναίους...

calce utriusque loci insimul descripti a Syncello. quin etiam prosequitur ibidem vindicare Eusebii dicta a calumniis Panodori. ac idem facit p. 13. E. et 28. B. Porro de diversa lectione hujus fragmenti apud Scal. et Goarum, legas velim annotationes Goari ipsius pag. 15. ad 32.

1 Interp. noster vel legit ὧρας, vel eo sensu accepit ὥρους. et consequenter vertit *ժամս. horas*. Et quidem potuit ita accipere. quod ut pateat, audiendus est Pierius Valerianus his disserens verbis in limine Commentariorum ad Horum Apollinem. » Qui (ait) Apollinem dicit, dicit Horum: et qui Horum, Apollinem. Nam Horus apud Aegyptios gloriosum nomen, idem erat quod Apollo apud Graecos: et Horus et Apollo idem quod Sol. Ab Horo, hoc est Sole, Horae viginti quatuor. etc «. Idem Pierius ad Hieroglyph. lib. 33. calcem ultimam haec habet. » Horas etiam hic intelligendum tres eas anni partitiones, quae suo quaeque tempore singula maturant, ver quippe aestatem, autumnumque, quae tempora Aegyptii, quatuor unumquodque mensibus nostris complexi sunt, ex Hori regis partitione, a quo his etiamnum Horis nomen inditum, ut quadrimestris esset eorum annus unusquisque, etc «. Adde, quod ista vox or, Armeniis est *dies*, Hebraeis *lux*. utrumque parens horarum, vel mensurae solaris.

2 Similia ferè tractans Chorenensis noster de Saris Chaldaeorum fabulosis, haec subjunxit. Lib. 1. c. 3. p. 7. * *որ ոչ միայն ըստ բոլոր-
ման առ՝ ի յարեգակնէ՝ չորեքժամնականէ ըստ մեզ լինելոյ տարւոյն
հեռանայ յամաց մերոյնոցն , մանաւանդ Թէ և յաստուածոյնոցն .
այլև ոչ որպես եգիպտացիքն զլուսնականսն հաշուին ծագմունս .
նաև ոչ զառ՝ ի գիշն ունոց (non *մնոնս*) ասացեալս, եԹէ տարիս զբ
վարկցի , զուգեալ համեմատին հուն (al. mendose *յոյն*) Թուոց առաջ
կուԹեանցս՝ առ՝ ի հաւասարել ձմերաւուԹեանն, երբեմն նուազ և երբ-
եմն սաստիկ գհաւարումն գումարելով ||* quem locum sic expresserunt Interpretes ejus Whistonii. » Atqui eorum anni non tantùm à solaribus nostris, qui quatuor tempestatibus sunt conclusi, longè discrepant, atque adeò a Divinis; verùm neque cum Aegyptiis lunares computant ortus; neque verò eos, qui ex diis nomen invenere; adeo ut qui reverà annos designari putant, ii, ad veri confirmationem, Graecorum numeris addent et connectant, aliàs collectionem minuentes, aliàs augentes «. Ubi posteriora aliter omnino vertenda ita erant. » Verum neque ut Aegyptii lunares computant ortus; neque eos, qui ex diis nomen invenere, (vel nominati sunt) siquis umquam annos computet, aptè comparari possunt mensurae numerorum objectorum ad veri confirmationem, aliàs minus, aliàs plùs collectione congesta «. Omitto annotationem ab illis inibi subjunctam, quasi Chorenensis per annos *զառ՝ ի գիշն ասացեալս*, indicarit *ἐνιαυτὸν τοῦ Θεοῦ*, sc. Solis. Possumus item dicere eum assignasse Horos jam memoratos, quibus nomen dederunt *ἡμίθεοι*, sc. *Semidei*, ut legitur apud Sync. quod forte Eusebii sit dictum; sed cum desit in nostra lectione, parenthesis nota includi placuit in Gr.

3 *Փոխմանս.* Si verbum audias, *mutationes* sonat; si sensum quaeras, *tempestates anni* indicat, Graecorum ferè more: ita ut minime dubitamus ab Eusebio *τροπούς* hic usurpatum fuisse, cujus nominativum (ad secernendum a *τρόπος*) *τροπή*. quod quidem propriè *mutationem* sonat, sed adjunctum nominibus aestatis vel hiemis etc, *solstitium ipsum* vel *tempestatem* Armeniis vulgò *արեւադարձ, և ձմեռնակ տարւոյ* dictum assignat. quo sensu etiam Interpres noster usurpat vocem Arm. *փոխմանաց* non semel. ut videsis ad calcem primi hujus libri in sermone Dionysii Halicarn. Eadem voce usus est Thomas Arzerunius, cùm Lib. I. cap. 1. praemissa ferè Eusebiana recensuerit. * *Նոյն պէս և զպայման ժամանակացն յարեաս բիւրս ամաց ձգեն (քաղդէացւոցն մանաւանդ բաւիղք) · որ և ոչ ըստ միոյ յերկամեայ հաւասար նոյ առ՝ ի յաւելումն · ոչ արեգական բերմամբ՝ ի նոյն կէտ ամաց և աւուրց , և ոչ ըստ չորից փոխմանց (seu փոխոխմանց) առ՝ ի յեղուամն ժամանակի տարւոյն , այլև ոչ ըստ լուսնական լծումեան և աւելման նուխեան ||* . » Itidem et conditionem temporum in immensas annorum myriadas protrahunt (commentaria Chaldaeorum). Quod nullo quopiam modo demonstrat verum, nec Solis reditu in eundem punctum mensium ac dierum, neque secundum quatuor *mutationes* ad renovationem tempestatis anni, nec etiam juxta Lunare plenilunium interluniumve «.

4 Jam diximus articulum ն, positum in calce vocum genitivi casus, exhibere nomen reconditum; qua ratione et in praesenti loco sub voce *ասորեստանեայցն* subintelligitur vocabulum *historia*, vel quid simile. Observabis iterum legi posse hic in Arm. absque puncto: *իսկ ասորես տանեայցն մանրահետեալ մինոր զազգսն*. quasi diceretur, *Assyrii* verò *minutatim investigantes generationes*. id tamen abs re videtur, nec sequentibus conveniens.

5 *Հաւասարակ*. ad verbum *communis*. hic tamen pro *հաւասար*, *aequalis*, videtur sumptum. ut non semel assumitur et alibi a nostro interprete.

Եւ արդ՝ մերձ է և քեզ անդստին յայսցանէ, որ զՀշմարտութեան բա-նիւն գայցես, յանձնէ խմնալ՝ եթէ քսիսուԹրոս նոյն է, որ ի յերբայեց-ւոցն Նոյ կոչի. առ որով եղև մեծ ջրհեղեղն. զորմէ և բազմավիպին գիրքն տան ԾանօԹս. քանզի գրէ ըզ-նմանէ այսպիսի ինչ։

Porro tibi quoque, si tamen (quisquis es) verba[1] veritatis perlustraveris, facile est ex his quidem quae diximus, per te intelligere, Xisuthrum eundem esse, qui ab Hebraeis Noe nuncupatur, sub quo magnum illud diluvium factum est; de quo etiam Polyhistoris ipsius liber praebet notitiam: de eo enim hoc modo scribit.

(*Syncell. pag.* 24.)

Ա.ղեքսանդրի Բազմավիպի վասն Ջրհեղեղին, ի նմին գրոյ՝ զորմէ ասացաք։

Alexandri Polyhistoris de Diluvio, ex eodem libro, de quo dictum est[2].

Αλεξάνδρου τοῦ Πολυΐστορος. ...

Ի վախճանել ասէ ոտիարեայ՝ նորին որդւոյ քսիսուԹրայ ԹագաւորեալՀարս. ԺԸ. և առ նովաւ լինել մեծի ջրհեղեղին։ Եւ ի գրի հաբեալ մի լուսա միոջէ այսպէս պատմէ։

Ὀδιάρτου δὲ τελευτήσαντος, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σείσουθρον βασιλεῦσαι σάρους ιή. ἐπὶ τούτου μέγαν κατακλυσμὸν γενέσθαι. ἀναγεγράφθαι δὲ τὸν λόγον οὕτως.

» Otiarte[3] defuncto, inquit, ejusdem filium Xisuthrum regnasse Saros XVIII. atque sub eo factum fuisse magnum diluvium «. Litteris autem mandans singillatim ita narrat.

1 Feliciter Eusebius praesenti loco se se vindicat a Syncelli criminationibus, et consequenter Scaligeri atque Goari altercationes extirpat undique. Siquidem luce clarius cernitur in his ac similibus dictis Eusebii, eum constanter ratum habuisse, futilia omnino existimanda Chaldaeorum deliramenta de suis antiquis regibus, nec eos tot immensis annis regnasse, neque tales homines ante diluvium fuisse, sed profanos auctores mendaciter iis nominibus appellasse posteros Adami usque ad Noachum. Haec per se patent. Unde constat Armenios Scriptores prae Syncello felicius assequutos fuisse Eusebii mentem, quinimmo historiae veritatem: quippe qui sine ulla haesitatione affirmant eos reges Chaldaeorum nominatos reipsa non dividendos a Patriarchis ante Diluvium memoratis in sacris literis, sed tantum quoad nomina et annorum spatia externos historicos dissentire. Ita Moyses noster Chorenensis Lib. I. c. 3. ubi sub illo titulo, * Յաղագս զի ոչ սակս ազամոյ և այլոց նահապետացն միաբանեցան այլք՝ ի պատմագրաց. » De Adamo (ut interpretantur Whistonii) caeterisque familiarum Principibus, alios Historicos non consentire «. haec prosequitur. * Յաղագս արմատոյն հանուրց մարդկութենանց, կամ Թէ հանդ ուղիք Թուեացի ասել՝ ծայրեր, պարտ է մեզ սակաւ բնչ անցանել բանիս, Թէ ընդ ով հակառակ, հոդւոյն խորհել անմիաբանեցան այլքն ի պատմագրաց, զբեւռս ասեմ, զրագմավիպէն, և զաբիւդենոյ, կամ զնոյն ինքն զնա-հակառուցէն և զայլոց նահապետացն, ոչ միայն վասն անուանց և ժամանակաց, այլ վասն ոչ սկիզբն զառ. ի մինչն հաւասին կարգելոյ ազգի մարդկան... Նոյնպէս և յաղագս նոյ՝ այլով անուամբ վարին, և ժամանակօք անբաւիւք. Թէպէտև վասն ըրոյն ասահուԹեան և ապակաւնութեան երկրի՝ ըզդ հոգևորացն բարբառին բանից. նոյնպէսև զթիւ նահապետացն՝ ասան քսիսուԹրեաւ հանգերձ Թուէն ||։ » De totius generis humani radice, seu, si quis ita potius appellare velit, vertice, paucis oportet indicari, quamobrem à sacris literis alii Scriptores dissentiunt: Berosum dico Historicum literatissimum, (vel potius, et *Polyhistorem*) atque Abydenum; aut cur ipse Abydenus de Navigii aedificatione (vel potius, *aut cur illi scriptores de ipso Navigii aedificatore*), caeterisque familiarum Principibus, non modò quod ad nomina attinet ac tempora, sed etiam in eo quòd genus hominum ab eadem stirpe non repetant ..... (ubi postquam dixisset ab Abydeno pro Adam Alorum introduci, subjungit). Similiter ad Noam diversum adhibent nomen, ac tempus immensum: quanquam de aquarum violentia et terrae corruptione cum sacris literis consentanea tradunt; atque itidem decem familiarum Principes simul cum Xisuthro numerant «. Ubi vides posteriora iisdem fere verbis accedere ad hunc Eusebii locum, anteriora vero sensum ejusdem Eusebii constanter declarare. Similia repetit ipse Chorenensis cap. 5. ejusdem Libri I. consule, si cupis. Ita quoque breviter haec attigit Gregorius noster, Magister dictus, in epist. ad Abrehim, totidem verbis. * Եւբդ՝ քանզի բազումք ի սոցանէ ոչ հանգուցեալ միմեանց ասացեալ յաղագս առաջին մարդոյն, ոչ զանուն և ոչ ժամանակ. այսպէս ասէիցեն (արիւգենոս) քազդեոյ, և պիւռոս (բերոսոս) այլանդակ ինն պատմեն զլինելութիւնն երկնի և երկրի՝ ծաղրանս, և ասեն անուն ադամայ աղյովքրա, և կացցեալ նորա չարս ասան. և ամս յանգնի Ը հազար. Թէպէտ և լուսնա կանոնքն Թուէն ||։ » Plures itaque istorum (scriptorum) non consimiliter dixerunt de primo homine, neque quoad nomen, nec quoad tempus; ut Abydenus Chaldaeus, et Berosus absurdè nimis enarrant creationem caeli et terrae aliena plane ratione: atque nomen dant Adamo Alorum, eumque perseverasse Saris decem; quos in annos XXX millia congerunt, etsi per lunares (annos) dinumerent «. Ac idem Greg. Magister in altera epistola ad Principem Mamiconium, quatuor illas belluas e mari prodeuntes memorans Apollodori verbis, in diebus Daoni, subdit: *id est*, inquiens, *Jared.* ut vidisti supra in notis. Sed prae aliis magis disertè ac commodè rem explicat Samuel noster Eusebii sectator in omnibus: is ergo singulis regibus Chaldaeorum nominatis singulorum Patriarcharum nomina aptat in margine hoc pacto. * Ադամբինքն ..... յագամայ սկսեալ այլանման անուանս նահապետացն և անհուն Թիւս ամացնոցս միրամիջէ համարին այսպիսի ձևով. (ա. Ադամ). Ասալ. բոս չարս Ժ. և բաժանեն զչար մի՝ ի վե Թիւս ամաց. գրեալ ի նորին վերայ ներս իմն և սոսս. Նկեր մի՝ ի ներքոյն է. ո. ամ. սոսս մի՝ ի սոսկեն է. կ. ամ. (բ. Սկեթ). Ադաղաբոս չարս երէք: (գ. Ենովք). Ամելոնէն՝ չարս, Ժ. և ջ: (դ. Կոլինան). Ամինոնէն՝ չարս, ԺԸ: (ե. Մահալաղէլ). Ամեդալարոս՝ չարս ասանեւուԹ: (զ. Յարեդ). Դամոնաս՝ չարս ասան: (է. Ենովք). Նաւեդովքաբոս (կամ ենդովքաբոս) չարս ասան և ուԹ: (ը. ՄաԹուսաղայ). Ամեմբինոս՝ չարս ասան: (Թ. Ղամէք). Ոախարակս՝ չարս ուԹ: (ժ. Նոյ). ՔսիսուԹրոս՝ չարս ասանեւուԹ: միանգամայն Ժ. Թագաւորացս՝ չարս ՀՃ. ասեն լեալ. որք ասին սակ բիւրս ամաց: Ջայսսակ քազդեացոցն վիպագիրք ||։ » Exteri ..... jam ab Adam incohantes alienae rationis nomina Patriarchis, immensosque annorum numeros singulis eorum adscribunt hoc modo. *I. Adam.* Alorus, saris X. atque dividunt unum Sarum in MMMDC. annorum numerum, superaddentes in eum quas nescio Neros et Sossos. Nerus una constat DC. annis, et Sossus una LX. annis. *II. Sethus.* Alabarus, saris tribus. *III. Enos.* Almelon, saris X, et III. *IV. Cainan.* Ammenon, saris XII. *V. Malalael.* Amegalarus, saris decem et octo. *VI. Jared.* Davonus, saris decem. *VII. Enoch.* Evendorachus (al. Endorachus), saris decem et octo. *VIII. Mathusala.* Amempsinus, saris decem. *IX. Lamech.* Odiardes, saris octo. *X. Noe.* Xisuthrus, saris decem et octo. In simul X. regibus saros dicunt CXX. fuisse, qui efficiunt MMXLIII. myriadas annorum. Haec Chaldaeorum historici «. Eadem paucis complectitur etiam Arzerunius, alter Eusebii pedissequus, L. I. c. 1. * Պարս է նախ գիտել, Թէ որով օրէ նախա քազդեացւոցն մատենագրութիւնք զԹիւ նահապետացն ասլ. ասմիք համարին Թուով՝ ըստ ասասւածաշունչ գրոցս. իսկ զանուանս նոցա այլապես ասելով՝ զատանին. նոյնպէս և զպատմին ժամանակացն, յորում բիւրս ամացն ձգեն ||։ i. e. » Praestat in primis scire, quomodo Chaldaeorum commentaria recensionem Patriarcharum decem computent numero secundum Divinae legis scripta; nomina vero eorum variatim proferentes, disjunguntur; item temporum rationem in immensas annorum myriadas protrahunt «.

2 Occurrit et praesens Polyhistoris locus apud Sync. statim ferè post praemissum fragmentum. idem ex eodem mutuatur Scaliger in excerptis suis Eusebianis, adjecta abs se hac inscriptione, Αλεξάνδρου τοῦ Πολυΐστορος ἐκ τῆς δευτέρας τῶν Βαρωσσοῦ Χαλδαϊκῶν.

3 Mendosa comperitur lectio Syncellana tam apud Goarum, quam apud Scal. in nomine Ὀδάρτου. quod mendum non solus auctor noster, sed ipse quoque Syncellus facile corrigere potuit, cum alibi correctius habuerit in nominat. Οτιάρτης. ut pag. 14. D. et in genit. Οτιάρτου. ut pag. 31. C. ubi repetitur ex Polyhistore initium hujus periochae.

Կրոնէն ասէ նմա՝ ի քուն յայտնել, զոր հայրն անուանեն արամազդայ, և այլք՝ ժամանակ, ի հնգետասան ներօրդում դեսիոս ամսեան, որ և մարեերի, մարդկան ի ջրհեղեղէն սատակել. հրամայն տալ՝ զամենայն զանաջինս և զիջինս և զվերջինս մինչեհինց փորել և դնել յարեգ քաղաքին սիպարացւոց։ Այս գործել և ի հներքս մնանել՝ հանդերձ ազգականաք և կարեւոր բարեկամաք. համբարել ի հներքս անձին և ըմպելիս. մսեծանել և գազանս և թռչունս և սերբատանիս. և ամենայն կազմիս ծովք պատրաստ լինել ի նաւարկել։ Հարցեալ՝ Թէ յո՞ւրեք արդեօք նաւարկիցէ. պատասխանի արարեալ, Թէ առ գիտն, աղօթս առնել, զի բարիք մարդկան լինիցին։ Այս յորս տունգամնեք գործել զգործ նաւագործութեանն. որոյ երկայնութիւնն էր հինգետասան վտաւան, և լայնութիւնն երիւս վտաւաց։

» Κρόνον (Saturnum)[1], inquit, quem Patrem nuncupant Jovis ; alii vero Χρόνον (Tempus), ei (sc. Xisuthro) per somnum revelasse, die mensis Daesii, scilicet Mareri [2] (juxta Arm.) decimoquinto, homines per diluvium extinctum iri [3]. Atque (eidem) praeceptum dedisse, ut omnia, tam prima, quam media, nec non extrema libris comprehensa, tellure effossa, Heliopoli [4] Sipparenorum [5] conderet; ut navim fabricaret, et cum consanguineis ac necessariis amicis [6] ingrederetur; ut congereret intus esculenta et poculenta; feras quoque ac volucres [7], quadrupedesque introduceret; atque omni cum apparatu ad navigandum expeditus fieret. Roganti autem quo navigandum? Responsum; ad Deos, orandi causa, ut bona hominibus eveniant [8]. Nec praetermisit conficere opus fabricationis navis; cujus longitudo quindecim stadiorum erat, latitudo autem stadiorum duorum.

Τὸν Κρόνον αὐτῷ κατὰ τὸν ὕπνον ἐπιστάντα φάναι, (....) μηνὸς Δαισίου ιέ. τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ κατακλυσμοῦ φθαρήσεσθαι. κελεῦσαι οὖν διὰ γραμμάτων πάντων ἀρχὰς καὶ μέσα καὶ τελευτὰς ὀρύξαντα θεῖναι ἐν πόλει Ἡλίου Σιππάρου, καὶ ναυπηγησάμενον σκάφος ἐμβῆναι μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων φίλων. ἐνθέσθαι δὲ βρώματα καὶ πόμα. ἐμβαλεῖν δὲ καὶ ζῶα πτηνὰ, καὶ τετράποδα, καὶ πάντα εὐτρεπισάμενον πλεῖν. ἐρωτώμενον δὲ ποῦ πλεῖ; φάναι πρὸς τοὺς θεοὺς εὐξόμενον ἀνθρώποις ἀγαθὰ γενέσθαι. Τὸν δὲ οὐ παρακούσαντα ναυπηγήσαντα σκάφος τὸ μὲν μῆκος σταδίων πέντε, τὸ δὲ πλάτος σταδίων δύω.

1 Saturnus apud Armenios Graecorum more Կրոնէն vel Կռնոս, Κρόνος, nominatur. Juppiter verò, (ut supra diximus), nunc juxta Gr. Զեւս, Զամ դեւս, Ζεύς, vel Δεύς appellatur, nunc (ut impraesentiarum) *Aramazd*. At nomen Jovis et Χρόνου, sc. Temporis, desideratur apud Sync. nescio an sponte ille omiserit, an librariorum incuria exciderit. Verum congruenter praesenti loco habet Cicero haec in II. Lib. de Nat. Deor. cap. 25. » Saturnum autem eum esse voluerunt, qui cursum et conversionem spatiorum ac temporum contineret, qui deus Graece id ipsum nomen habet: Κρόνος enim dicitur; qui est idem Χρόνος, id est, spatium temporis. Saturnus autem est appellatus, quod saturetur annis. Ex se enim natos comesse fingitur solitus, quia consumit aetas temporum spatia, annisque praeteritis insaturabiliter expletur «.

2 Codex Arm. vitio unius litterae fert hic դէնիոս, quod infra emendatius habetur դեսիոս. Placuit observari additamentum Interpretis Arm. Armeniacum mensem *Mareri* cum Daesio conferentis. Porro juxta immobilem calculum, Mareri cohaeret cum Romanorum mense Majo ; sive prima dies τοῦ Mareri est octava mensis Maji. Immobilem inquam, qui servatur in Ecclesiasticis epochis: aliter propria Armenorum dinumeratio jam antiquitus mobilis fuit, cum dies anni perpetuo (sine bissextili) numerarint 365, pro singulis duodecim mensibus triginta dies firmiter adscribentes, et quinque dies pro appendice addentes. Sed quum aureo, ut ita dicam, Saeculo nostrorum Interpretum, sc. quinto, post J. C. D. initium anni Armeniaci inciderit in XI. diem mensis Augusti, usus obtinuit in Martyrologio ea die assignare initium mensis Navasart, qui est caput Anni Armeniaci; quo pacto et *Mareri* eo saeculo Majum assignare potuit: ita ut vel hinc certe probetur Interpretis nostri aetas certa, id est saeculum quintum.

3 Haec omnia cum antecedentibus subsequentibusque sic in compendium redigit Arzerunius noster L. I. c. 2. « Ի հինգետասան ազին նահապետէն բաւիւն առաջիկայ անուանեանս անձին հետագրելցս ցայգր, որ վասն բնչայ և նոցունց իսկ քաղդեացւոց գիւցազնական զառանցութեանցն .... քանզի ասեն սկիզբն առասպելոց ղնին ունի բեզ՝ Հայր գիայ, որ կոչի հայերէն արամազդ. մեծ բիւր ամաց աւուրս ունել. և ևս յաւել քան զայսիկ և այլ առասպելականք. և գիր մատենական ի ինմանէ գրեալ և պահեալ ի բաբելոնի բազում գրուածութիք ... իսկ այլք զնոս ոմն անուն լինել հայր արամազդայ՝ ետ մեռանել ժամանակաւ, որ զջրհեղեղին իրս գուշակեաց քսենփեթեայ, և զառաքինս իւր գործոց բնաբանակս գրել և գնել յամեն ոգիսի մանեալ կապարով ի պահ հեսաի ի սիպարացւոց քաղաքին ... որպես և արանցն՝ որ յառաջ քան զջրհեղեղն. քառասուն և աւելի բիւրս ամաց, և գրս խոհագրեալ կան՝ այլաձեւս և խժականս, շարս և ներս և սուս, նոյնպէս և զանուանս նահապետացն կեղակարծութեամբք այլաբանել ». i. e. » Quamquam nullam adstipulationem praesenti argumento habuerint sequentia indicia relata de Belo, deque ipsis fabulis divinis Chaldaeorum ... Quandoquidem principem dicunt Deorum antiquum quendam Belum Jovis Patrem, qui Armeniis Aramazd dictus, eumque habuisse dies annorum myriadum CCXV. et consequenter reliqua fabulosa dicta huic similia; atque librum codicis instar ab eodem scriptum, conservatumque (fuisse) in Babylone summa cura ... Alii verò Cronum quendam nomine (tradunt) Patrem esse Jovis, proximi temporis, qui res Diluvii praedixit Xisuthro, et prisca sua acta physiologicè scripsisse atque deposuisse in vas aeneum plumbo obsignatum, ut servaretur in civitate Siparenorum ... Sicut etiam viris ante Diluvium (existentibus assignasse) quadraginta et amplius myriadas annorum, et saecula ficta, variata, barbaraque, saros, neros, et sossos; similiter et nomina Patriarcharum dubie variant «.

4 Արեգ քաղաք, est interpretatio vocis Gr. πόλις ἡλίου, *Urbs Solis*, ut Goar usurpat in sua interpretatione. Nobis placuit vox juncta *Heliopolis*, desumpta a Gr. Ηλιόπολις: quo nomine diversae occurrunt civitates, non solum apud profanos, sed etiam in sacris literis; ut Genes. XLI. 45. et Exech. XXX. 17. ubi in Vulg. Lat. legitur *Heliopolis*. Jerem. XLIII. 13. V. L. *domus Solis*, ad rationem nempe Hebraici nominis *Bethsames*, quod *domum solis* assignat: idque nomen servatum in Jos. XV. 10. apud Vulg. Lat. quamvis Septuaginta ubique Heliopolin habeant, sicut etiam Arm. versio, արեգ քաղաք, quasi արեգական քաղաք.

5 Scal. optime hic et infra, Σιπάρους, Σιππάρων. Goar utrobique mendose Σισπάρους, Σισπάρων.

6 Goar saepe nominatus nominandusque suppressit in Lat. significationem vocis ἀναγκαίων adjunctae cum φίλων; habens solum *cum amicis;* quod oportuit notare, ne quis Latinam tantum legens ejus interpretationem, discrepare putet Arm. lectionem a Gr. Quod autem addit ipse Goarus, » alto mari se se credere «, superfluum est: nec enim Gr. textus amplius quid habet, quàm codex noster. Idem velim intelligas de sequentibus gratis a Goaro additis, » obsequitur ille, commeatum omnem parat «: nam tam in Gr. quam in Arm. id solum habetur, quod et ipse Goar prosequitur inibi, » cibos et poculenta congerit «.

7 Ubi Sync. continuata serie fert ut adjectivum cum suo substantivo ζῶα πτηνά, noster legit separatim cum conjunctione ζῶα καὶ πτηνά, utrumque ut substantivum.

8 Certam, ni fallor, sententiam reddit ea punctorum dispositio, quam digessimus in Arm. et Lat. aliter variata punctorum ratione, alia haec elicitur sententia: » Responsum, Ad deos precandum, ut hominibus bona fiant «. Ubi Goar plane aliter sensit, vertens: » Ad deos, inquit: Atque ita prospera hominibus precatus est «: quod abs re videtur. In sequentibus mira affinitas cernitur inter verba Gr. παρακούω, et Arm. սաստկանել, id est, *non auscultare*, vel *negligenter audire*. Nos uno verbo rem volentes explicare cum auctore in negativo substituimus ad sensum, *nec praetermisit*; ubi Goar longiora haec habet in assertivo: » Divinis monitis obsequutus «.

Հանդերձեալ կազմեալ ըստ ա-
ՅՆոյնի՝ որպէս և առ Հրաման, ըզ-
կին և զորդիս և զկարեւոր բարե-
կամն ի ներքս մուծանել։ Ի հասա-
նել ջրհեղեղին, և վաղվաղակի ցած-
նուլ, թռչունս ինչ արձակել քան-
սուրբայ, և չգտանել ուստի ինչ՝
և ոչ տեղի և դադար իջանելոյ.
դարձեալ միւսանգամ առնուլ զնո-
սա ի նաւն. և յետ սակաւ ինչ ա-
ւուրց դարձեալ արձակել այլ հաս.
և նոցա և սա միւսանգամ անդրէն ի
նաւն դալ՝ կաւով թաթախ զմա-
գիլսն բերեալ։ Այսպա երրորդ ան-
գամ արձակել, և անդրէն միւսան-
գամ չգալ ի նաւն։ Յայնժամ խմն-
նալ քսիսուրբայ՝ եթէ յայտնեալ
բացեալ է երկիր, քակել զկողմ մի
ձեղուան նաւին. և տեսանել եր-
թեալ յեցեալ գնաւն ի լեառն ինչ։
Այնմանէ հնաւ և դստերբք միով հան-
դերձ, և Յարտարապետաւ նաւին,
և երկիրպագանել յերկիր. բազին
կանգնել, և զոհ դից մատուցանել.
և այնուհետև չիք յայտ լինել՝ նո-
քօք հանդերձ, որք ընդ նմա ի նաւ
էին ելանելին։ Այլ որք անդէն ի նա-
ւին մնային՝ և ելանէին ընդ քսի-
սուրբանց, ելեալ յետոյ ինդրելին
գնա, և յանուանէ չքնէին գոյնին կո-
չէին։ Այսիսուրբայ երևեալ այ-
նուհետև նոցա. բայց ձայն բարբա-
ռոյ յօդոցն եկեալ պատուէր տայր,
եթէ պարտ է նոցա դիւցազարս
լինել, և եթէ ինքն վասն դիւցա-
պաշտութեանն երթեալ բնակիցէ ի
քնակութիւն դիցն. և գնոցին նորա
և դստերք և նաւապետին ի նոյն պա-
տուիրս վայելել։ Այլ դուլ և պատուէր
տալ նոցա՝ երթալ միւսանգամ ի

Cunctis itaque rebus apposite comparatis, uti ipsi praeceptum fuerat [1], (cum) uxorem et liberos, necessariosque amicos introduxisse. Ingruente vero diluvio, et confestim cessante, volucres quasdam [2] Xisuthrum emisisse; easque cum nihil invenissent pabuli, nec locum stationemve consedendi, rursum in navim recepisse. Transactis autem paucis diebus, iterum alias dimisisse aves, et eas quoque rursum in navim reversas, pedes coeno oblitos gerentes [3]. Tertio demum emisisse, nec ulterius navim repetiisse. Animadvertisse tunc Xisuthrum, terram detectam patere; dissolvisse aliquam tecti navis partem, ac vidisse navim delatam adhaesisse ad quemdam montem. Egressum itaque cum uxore ac filia una, et gubernatore [4], terram adorasse, atque ara exstructa, Diis immolavisse: ac deinceps cum iis, qui secum e navi egressi erant, a nemine amplius visum fuisse. Qui vero in navi remanserant, nec cum sociis Xisuthri egressi erant [5], deinde descendentes eum quaerebant, atque errantes, nomine inclamabant, vocabantque. Xisuthrus (autem) eis deinceps non comparuit, sonus tamen vocis ex aere veniens, illis imperabat, oportere eos Deorum cultores esse [6]. Se autem [7] ob Deorum cultum profectum inhabitare habitationem Deorum; nec non uxorem et filiam et gubernatorem eodem honore frui. Atque jussisse, ut rursum Babylonem (ipsi) proficiscerentur; hoc enim Deorum praeceptum [8], ut irent, atque ex Sipparenorum urbe, effossa

Τὰ δὲ συνταχθέντα πάντα συνθέσθαι, καὶ γυναῖκα, καὶ τέκνα, καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους ἐμβιβάσαι. γενομένου δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ εὐθέως λήξαντος, τῶν ὀρνέων τινὰ τὸν Ξείσουθρον ἀφιέναι. τὰ δὲ οὐ τροφὴν εὑρόντα, οὔτε τόπον ὅπου καθίσαι, πάλιν ἐλθεῖν εἰς τὸ πλοῖον. (τὸν δὲ Ξίσουθρον) πάλιν μετά τινας ἡμέρας ἀφιέναι τὰ ὄρνεα. τὰ δὲ πάλιν εἰς τὴν ναῦν ἐλθεῖν τοὺς πόδας πεπηλωμένους ἔχοντα. Τὸ δὲ τρίτον ἀφεθέντα οὐκέτι ἐλθεῖν εἰς τὸ πλοῖον. Τὸν δὲ Ξείσουθρον ἐννοηθῆναι γῆν ἀναπεφηνέναι. διελόντα τε τῶν τῆ πλοίου ῥαφῶν μέρος τι, καὶ ἰδόντα προσοκεῖλαν τὸ πλοῖον ὄρει τινί, ἐκβῆναι μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ κυβερνήτου, προσκυνήσαντα τὴν γῆν, καὶ βωμὸν ἱδρυσάμενον, καὶ θυσιάσαντα τοῖς θεοῖς, γενέσθαι μετὰ τῶν ἐκβάντων τοῦ πλοίου ἀφανῆ. Τοὺς δὲ ὑπομείναντας ἐν τῷ πλοίῳ, μὴ εἰσπορευομένων τῶν περὶ τὸν Ξίσουθρον, ἐκβάντας ζητεῖν αὐτὸν ἐπὶ ὀνόματος βοᾶν. τὸν δὲ Ξίσουθρον αὐτὸν μὲν αὐτοῖς οὐκέτι ὀφθῆναι, φωνὴν δὲ ἐκ τοῦ ἀέρος γενέσθαι κελεύουσαν, ὡς δέον αὐτοὺς εἶναι θεοσεβεῖς, καὶ παρ' αὐτὸν διὰ τὴν εὐσέβειαν πορεύεσθαι μετὰ τῶν θεῶν οἰκήσοντας. τῆς δὲ αὐτῆς τιμῆς καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα, καὶ τὸν κυβερνήτην μετεσχηκέναι. εἶπέ τε αὐτοῖς, ὅτι πάλιν ἐλεύσονται εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ὡς εἵμαρται αὐτοῖς ἐκ Σιππάρων ἀνελο-

1 Goar minime expressit illud, *որպէս և առ Հրաման*: quod in activo sonat, *ut accepit praeceptum* vel *ordinem*; sive in passivo, *ut praeceptum* vel *ordinatum ei fuit*: et quidem id apprime indicat Gr. verbum *συντάττω*, sc. *coordino*, *praecipio*. Sed quia praeterea significat etiam *comparo*, *compono*, *conjungo*, etc, hoc secundo sensu videtur accepisse Goar, cum vertit: » cuncta verò comparata imposuit «. Propius accederet ad textum, si contra dixisset: » cuncta verò (sibi) imposita comparavit (sc. explevit) «; nam Gr. textus ad verbum haec refert: » Omnia verò (sibi) ordinata (sc. praecepta vel mandata) composuisse «.

2 Scal. vitiose legit in sing. *τὸν ὀρνέων τινα*, cum sequens correlativum sit in plur. *τὰ δέ*, etc.; atque vel ipse infra habeat in plur. *πάλιν .... ἀφιέναι τὰ ὄρνεα*: feliciter ergo nobiscum habet lectio Goari *τῶν ὀρνέων τινα* in plur.

3 Մատիք vox propria apud Armenios pro avium pedibus, qua voce carentes Gr. et Lat. reponunt *πόδας*, *pedes*, quod generaliter Armeniis est *ոտք*.

4 Ճարտարապետ quamvis absolute sumptum indicat *Architectum* vel *Artificem* cujuslibet artis, una vero cum nomine navigii, Ճարտարապետ նաւի, ex ipsa rerum sententia notat *Rectorem* seu *Gubernatorem*: idque probat non solum Gr. illud *κυβερνήτης*, sed etiam Arm. textus, qui paulo post eo sensu dicet *Նաւապետ*, i. e. *Navarchus*, vel *Rector navis*; ubi iterum Gr. est *κυβερνήτης*; a quo Latini *Gubernatorem* dixerunt. Pro Armenis Lectoribus juvat ex parte locus Hymnorum, ubi canitur: Ղեկավար Հարտարապետ, անցեր ընդ ծով կենդանւոյ անդ հեռու. Praesentem locum una cum alibi traditis ab Eusebio, attingit Thomas Arzerunius Lib. 1. hist. Arm. cap. 1. » Նմանապէս ի տապանն նոյ և որդիք իւր, կին նոյ, և կառավար որդւոց նորա ընդ նմա: իսկ ա-մանք ի պատմագրաց ասեն, թէ՝ և գուսան նոյի և Հարտարապետ նաւին հնաւ և որդւովք և կարեւոր բարեկամաք .... քանզի յետ ջրհեղեղի ոչ երեւի լինել գաղեալ որպես նահապետին. իսկ աչխարհն վերին հնդկաց ասի լինել գաւառ նորա. զոր եւսեբէս կէսարացի ա-սէ (այլուր). ի սովորութենէ մինչև յայսօր կին մարդ թագաւորէ ի վերայ աչխարհին հնդկաց ||: i. e. » Ingressus est arcam Noe et filii ejus, uxor Noe, et uxores filiorum ejus cum eo. Nonnulli verò historicorum dicunt, quod etiam filia Noe, et Navarchus ipse unà cum uxore et fillis necessariisque amicis .... nam post diluvium non videtur, quod denuo filii fuerint Patriarchae: verum regio superioris Indiae dicitur esse ejusdem filiae; quod vel ipse Eusebius Caesariensis (alibi) dicit, hodiernam usque diem mulierem reguare consuevisse supra Indiam «.

5 Constans lectio Eusebii nostri *չէանէին*, certe in Gr. *μὴ εἰσπορευομένων* fuit, adeoque jure castigat emendatque depravatam lectionem Syncellani exemplaris tam apud Goarum, quam apud Scal. *μὴ εἰσπορευομένων*: id enim sonat non *ingredientibus*, quod res non admittit; alterum verò non *egredientibus*, quod res ipsa omnino postulat; ita ut Goar quoque anxius aliò rem deflexit, reddens: *non redeuntibus*.

6 Egregiè pro *θεοσεβῆς*, *դիւցապաշտ* hic inseruit Interp. noster, ut decebat in profanis historiis; nam pro cultoribus veri Dei *աստուածպաշտ* nomen usurpant nostrates; alterum vero sonat falsorum numinum cultores.

7 Lectio Scal. *παρ' αὐτὸν* in sing. firmatur ab Eusebio nostro; altera Goari in plur. *παρ' αὐτῶν*, rejicitur.

8 Եւմարտ, sonat, *destinatum est a numine*, vel *in fatis*: itaque Interpres Arm. sensum explicavit dicens, *Հրամանք գիցն էցեն*; quod et nos in Lat. refudimus. Illud verò *ὡς*, *sicut*, videtur noster legisse *οὕτως*, *sic*, *ita*; nisi dixeris declarationis gratia ita reddidisse.

բաբիղոն. և թէ այսպէս ինչ հրամանք դիցն էցեն, նոցա երթալ՝ի սիսարացւոց քաղաքին փորել հանել զմաստեանսն՝ որ ծածկեալ կայցեն անդ, և տալ մարդկան. և եթէ տեղին՝ յորում վայրի էլեալ կայրին, հայոց աշխարհն է։

Եւ նոցա լուեալ զայն ամենայն՝ զոհս դիցն մատուցանեն. և՝ի հետոտս՝ի բաբիղոն դնալ։ Եւ՝ի նաւէն՝ ուր (կամ որ) չոգաւ դադարեաց՝ի Հայս, և ցայժմ սակաւ ինչ մասն՝ի կարգուածոց լերինն՝ի Հայոց աշխարհին մնալ՝ նշանաւ ասեն. և ոմանց քերել քերել՝ի ծեփածոյնսա. վրիանաւթոյ՝ի բժշկութեն և՝ի ջնջոց ցաւոց ինչ բժժանաց։ Եւ նոցա երթալ հասանել՝ի բաբիղոն. փորել՝ի սիսարացւոց քաղաքին, և զմաստեանն հանել. և բազում քաղաքս շինել, և մեհեանս դիցց կանգնել, և միւսանգամ զբաբիղոն նորոգել։ Եւ հանդերձ այսու ամենայնիւ՝ և զաշտարակագործութեանն եւս բաղմամիվան միաբան ըստ մովսիսի գրոցն լինել, զայս ձև օրինակ՝ մինչև ց՝սէ. ղբայս անգամ։

terra, volumina jam inibi recondita tollerent, hominibusque traderent. Locum illum, in quo egressi consistebant, Armeniorum esse regionem.

Eos autem haec omnia audientes victimas Diis immolasse, et pedibus [1] (ait) Babylonem profectos esse. Navis autem, quae [2] conscedit in Armenia, partem etiamnum aliquam [3] in Corduarum [4] montibus Armeniae remansisse, tamquam reliquias, dicunt; et quosdam bitumen quo navis oblita erat, avellentes deportare in sanationem, atque ad expianda mala amuleti ratione [5]. Illos vero profectos Babylonem pervenisse, ac in Sipparenorum urbe fodisse, et extraxisse volumen [6]; plurimas urbes condidisse, templa Diis posuisse, iterumque Babylonem reparasse ". Ad haec, etiam de turris fabricatione Polyhistor consentiens cum Moysis libris, hoc modo ad syllabas usque commemorat.

Τοὺς δὲ ἀκούσαντας ταῦτα θῦσαί τε τοῖς θεοῖς, καὶ πέριξ πορευθῆναι εἰς Βαβυλῶνα. Τοῦ δὲ πλοίου τούτου κατακλιθέντος ἐν τῇ Αρμενίᾳ ἔτι μέρος τί (αὐτοῦ) ἐν τοῖς Κορκυραίοις ὄρεσι τῆς Αρμενίας διαμένον, καί τινας ἀπὸ τοῦ πλοίου κομίζειν ἀποξύοντας ἄσφαλτον. χρᾶσθαι δὲ αὐτὴν πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς. ἐλθόντας οὖν τούτους εἰς Βαβυλῶνα, τά τε ἐκ Σιππάρων γράμματα ἀνορύξαι, καὶ πόλεις πολλὰς κτίζοντας, καὶ ἱερὰ ἀνιδρυσαμένους πάλιν ἐπικτίσαι τὴν Βαβυλῶνα...

(Euseb. Praep. ix. 15. et Syncell. pag. 35. cum Josepho Antiq. i. 4.)

Ալեքսանդրի բազմավիպ վանն աղաթա խափրճանեանն։

Alexandri Polyhistoris de turris opificio [7].

Αλεξάνδρου τοῦ Πολυΐστορος, περὶ τῆς πυργοποιΐας.

Սերիղղա ասէ. միաբանեալ ամենայն մարդիկ՝ զարձրարերձ աշտա-

" Sibylla dicit: Convenientes cuncti homines, turrim aedificabant altis-

Σιβύλλα δὲ φησὶ, ὁμοφώνων ὄντων πάντων ἀνθρώπων, τινὰς τούτων πύρ-

1 Hinc patet Eusebium nostrum habuisse πεζῇ, vel πεζοὺς, vel πεζικῶς; pro quo hodierna lectio Syncelli habet πέριξ, ut apud Scal. vel περιξί, ut penes Goarum; quod sonat quidem *undique, circumcirca*, etc. ideoque sic redditur a Goaro: " ac undequaque congregati confluxerunt Babylonem ": omnino abs re, ni decipiat nos nostra lectio.

2 Pro *ուր, ubi*, legendum videtur *որ, quae*, ut facilis sensus eliciatur, nec aliter potuimus reddere in Lat.

3 Scal. lacunam hic novit in suo Gr. qui nescio an jure de eo dixerit Goar p. 425. " lacunam, ubi integer sensus est, interjicit ". Nos vidimus apud Scal. deesse ly ἔτι, et αὐτοῦ, quae occurrunt apud Goarum: sicut etiam apud unum et alterum deficit illud vocabulum ἀφαιρεῦντας, quod reperitur in lectione Josephi Antiq. Lib. i. c. 4. quem locum recitat vel ipse auctor noster in Praep. Evang. L. ix. c. 11. p. 414. verba nempe Berosi a Josepho recensita hoc pacto: " λέγεται δὲ καὶ τοῦ πλοίου, ἐν τῇ Αρμενίᾳ πρὸς τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων, ἔτι μέρος τι εἶναι, καὶ κομίζειν τινὰς τῆς ἀσφάλτου ἀφαιροῦντας. Χρῶνται δὲ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι τῷ κομιζομένῳ, πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς. Quod iterum adducit Eusebius in Lib. de locis Hebraicis, Tom. iii. inter opera S. Hier. p. 126. Confer utrumque locum cum praesenti loco, ac editione Josephi.

4 Corrupte legit Syncellus, vel ejus editores ἐν τοῖς Κορκυραίοις ὄρεσι, *in montibus Coreyraeis*, pro πρὸς vel ἐν τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων, *in monte Cordyaeorum*, ut accurate fert Euseb. in Praep. loco citato ex Josepho. Id fatetur et Goarus ipse in annot. p. 10. ad 24. dicens: " Τὸ, Κορκυραίων, mendosum est; cujus vice reponendum ex Josepho Κορδυαίων, ex Epiphanio Καρδυῶν, et ex Petavio in Animadv. ad Epiphanium Δορδιαίου; quod Chaldaei pronunciant Cordu ". Atque paulo inferius citat Epiphanii locum, juxta quem arca sedit in monte Lubar dicto, qui unus fuerit montium Ararat inter Armeniam et Cordaeos: unde mutuatus Cedrenus, pro *Lubar, Luban* dixit. Nec mirum de his nominibus adeò diverse loquutos fuisse diversos auctores, qui quò longius distabant ab Armenia, eò majori varietate de tota regione judicarunt et scripserunt. Sed de his consule Geographos antiquos et recentiores: ut nihil dicam de verbis Goari inibi subjunctis, ubi agit de traditione Armeniorum, quam ipse aliter comprehendit, inscius sane, quod Armenii S. Jacobum Nisibenum, Mezpinium nominant; ideoque quasi de altero quodam Armeniae Primate disserit, vocans eum *Jacop Mousponoe Catholicum, idest*, ipse ait, *Armeniae Primatem*.

5 Gr. vox ἀποτροπιασμὸς, cum difficile possit unico vocabulo refundi alteram in linguam, varie exponitur apud auctores, ut, *expiatio*, vel *sacrificium, quod fit malorum avertendorum causa, numinis irae amotio, procuratio et lustratio*, etc. nobis satis erit, si potuimus Interpretis nostri expositionem Latinis verbis exprimere; quod tamen non adeo facile credam, cum et Arm. vox բժժանաց, multa significet.

6 Ջնջոցանն in sing. *illud volumen* dixeris, sed potius creditur legendum in pl. ջնջոցանս, *volumina*, juxta Gr. γράμματα; namque supra et nostra lectio ita habuerat.

7 Mirum, quod Scaliger cum omnia antiquitatis excerpta transcribit a Syncello, hoc prorsus neglexerit. Goar verò aliter autumavit in annot. p. 14. ad 35. asserens de hoc fragmento. " Eusebius (ait) ex Josepho, et Georgius (sc. Syncellus) ex Alexandro fuderunt ". Sed plane aliter res se habet. Georgius enim suus iisdem verbis Eusebium nostrum descripsit ex praesenti loco chronologico, sincerè servando et ipsam inscriptionem, ut vides e regione; quamquam et Josephum videtur Syncellus consuluisse, minime tamen Alexandrum. Eusebius autem, ut ipse testatur, haec ab Alexandro mutuatus est impraesentiarum; at in altero suo libro, sc. in Praep. Evang. L. ix. c. 15. p. 416. Josephum adduxit haec recolentem Lib. i. Antiq. c. 4. p. 19. sub nomine ejusdem Sibyllae ab Alexandro citatae, aliqua tamen mutatione. Idem fecit iterum Eusebius in Lib. de locis Hebr. ut cernitur in Tom. iii. Op. S. Hier. p. 166. Adeant lectores loca citata; quorum unum, sc. Josephi locum in Praep. Evang. Eusebii citatum satis erit hic transcribere. " Περὶ δὲ τοῦ Πύργου τούτου, καὶ τῆς ἀλλοφωνίας τῶν ἀνθρώπων μέμνηται καὶ Σιβύλλα λέγουσα οὕτως. Πάντων ὁμοφώνων ὄντων τῶν ἀνθρώπων, Πύργον ᾠκοδόμησάν τινες ὑψηλότατον, ὡς ἐπὶ τὸν Ουρανὸν ἀναβησόμενοι δι' αὐτοῦ. Οἱ δὲ Θεοὶ ἀνέμους ἐπιπέμψαντες ἀνέτρεψαν τὸν Πύργον, καὶ ἰδίαν ἑκάστῳ φωνὴν ἔδωκαν, καὶ διὰ τοῦτο Βαβυλῶνα συνέβη κληθῆναι τὴν πόλιν. Sed expedit adjicere etiam proprium lo-

բակն չինէին, զի յերկինս ելանիցեն. և ամենազօրն ՅՍ հողմ հնչեալ զաշտարակն կործաներ, և իւրաքանչիւր ումեք զիւր լեզու բաշխեր. վասն որոյ և անուն քաղաքին բաբիղոն կոչեր: Իսկ յետ ջրհեղեղին սիսանն և պրոմէթէոս լինէին. ուր և սիսանն ընդ կրոնիի ՚ի մարտ պատերազմի գրգռեր: Յոր վասն աշտարակագործութեանն այսչափ ինչ:

Խայց ՚ի նոյնս և զայս ևս յարեալ գրէ բազմամէկն, Թէ յետ ջրհեղեղին Թագաւորէր քաղդէացւոց աշխարհին Եւէքսիոս ներբոս չորս: Յոր յետ նորա առնոյր զիշխանութիւնն որդի նորա քոմասբէղոս՝ներբոս չորս, և սոսքս հինգ: ՚Ի քսիսուԹրայ և՚ի ջրհեղեղէն՝ մինչև մարք գլաբէղոն առին, ընդ ամենայն՝ ՃՀ. Թագաւոր համարի բազմամէկն. և յանուանէ յիշէ զիւրաքանչիւր ոք՝ ՚ի բերոսոսայ մատենէն. և զժամանակ ամենեցուն նոցա ժողովէ ՚ի Թիւ տասց հ. բիւր բիւրուց, և երից հազարաց, և իննսուն և մի: Յոր յետ նոցին ըստ նոցանէ չշնպիսի հաստատուԹեան յանկարծակի մարք զօր ՚ի վերայ բա-

simam [1], ut in caelum ascenderent. Deus autem omnipotens [2] ventum insufflans, turrim subvertit, et propriam singulis linguam distribuit: ideoque urbis nomen Babylon vocatum. Post diluvium autem Titan et Prometheus extiterunt; ubi quidem [3] Titan adversus Cronum (scil. Saturnum) bellum movebat «. Porro de turris opificio haec tantum.

Verum haec quoque Polyhistor iis adjiciens, scribit [4]: quod nempe post diluvium Chaldaeorum regionem Evexius tenebat neris quatuor. Ac post eum filius ejus Comasbelus imperium suscepit per neros quatuor, et sossos quinque. A Xisuthro vero, et a diluvii tempore usque ad illud, quo Medi Babylonem ceperunt, reges omnino LXXXVI. Polyhistor recenset, atque unumquemque ex Berosi volumine nominatim memorat: tempus vero omnium eorum numero annorum trium myriadum, et tribus millibus, uno et nonaginta comprehendit. Deinde vero post eos, cum ita firmiter stabiliti erant, repente Medi copias adversus

γον ὑπερμεγέθη οἰκοδομῆσαι, ὅπως εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῶσι. τοὺς δὲ θεοὺς ἀνέμους ἐμφυσήσαντας ἀνατρέψαι αὐτούς, καὶ ἰδίαν ἑκάστῳ φωνὴν δοῦναι, διὸ δὴ Βαβυλῶνα τὴν πόλιν κληθῆναι. μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Τιτᾶνα καὶ Προμηθέα γενέσθαι . . .

eum Sibyllinorum oraculorum, juxta editionem Servatii Gallaei. Amstelod. 1689. quo et tota praesens lectio illustrari potest, et ista eum illustrabit. Ita ergo ibi habetur. vol. I. p. 331. usque ad 345.

Τοῦν ἐκ ἀῤ αὐτὸς πρῶτος ἐπέγνωκε κράτος αὐτοῦ.
Αλλ' ὁπόταν μεγάλοιο θεοῦ τελέωνται ἀπειλαί,
Ας ποτ' ἐπηπείλησε βροτοῖς οἳ πύργον ἔτευξον,
Χώρῃ ἐν Ασσυρίῃ, ὁμόφωνοι δ' ἦσαν ἅπαντες,
Καὶ βούλοντ' ἀναβῆν εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Αὐτίκα ἀθάνατος *
Πνεύμασιν. αὐτὰρ ἔπειτ' ἄνεμοι μέγαν ὑψόθι πύργον
Ρίψαν, καὶ ζνητοῖσιν ἐπ' ἀλλήλοις ἔριν ὦρσαν,
Τοὔνεκά τι Βαβυλῶνα βροτοὶ πόλει οὔνομ' ἐθεντο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πύργος τ' ἔπεσε, γλώσσά τ' ἀνθρώπων.
Παντοδαπαῖς φωναῖσι διέστρεφον, αὐτὰρ ἅπασα
Γαῖα βροτῶν πληροῦντο μεριζομένων βασιλήων,
Καὶ τότε δεκὴ ὀάτη γενεὴ μερόπων ἀνθρώπων
Ἐξ ὅπερ κατακλυσμὸς ἐπὶ πρότερος γένετ' ἀνδρας
Καὶ βασίλευσε Κρόνος, καὶ Τιτᾶν, Ἰαπετός τε, ...
Καὶ μαχέσαντο Κρόνος, Τιτᾶν τε πρὸς αὐτούς.

Haec et sequentia non pauca repetit etiam Chorenensis noster L. I. c. 5. p. 16. 17. ex ipsa Sibylla, quam *Berosianam* appellat, scilicet, ut quidam volunt, Berosi filiam; unde et Interpretes ejus subdunt in not: » Inter varias Sibyllas, unam Berosi filiam nominant Pausanias in Phocicis c. XII. p. 828. edit. Kuhn. et Suidas in voce Sibylla «. Quamvis poterit quis suspicari, ne Sibyllam, cujus auctoritate forsan usus fuerit Berosus, ob eamque causam Berosianam ab antiquis dictam, alii Berosi filiam interpretati fuerint. Ut ut sit, quamvis multa aliter legantur in Sibyllinis oraculis a Gallaeo nimirum editis, quam a Chorenensi nostro, vel Eusebio aliisve citata, plura tamen iisdem verbis inter se cohaerent.

1 Vox Gr. ἐμεφωνέω aequè sonat concordiam quoad opus aliquid faciendum, ac consonantiam seu unitatem linguae. Idem poterat dici et de Arm. verbo միաբանել, sed tamen in usu pro prima significatione accipitur, ut vertimus; quamquam non ignoremus alios interpretari hunc locum secundo sensu, ut *uno eloquio*, vel *una lingua uti*: idque satis clare videri in Orac. Sibyll. nihilominus utraque sententia ad rem facere videtur.

2 In omnibus fere lectionibus Gr. tam apud Josephum, quam apud Praep. Eusebii, imo et apud Syncellum praesentis loci descriptorem, in plurali leguntur οἱ δὲ Θεοί, vel τοὺς δὲ Θεούς, praeter nostram ac Sibyllinam, quae in sing. exprimuntur; quod et in notis Jos. pag. 19. testatum est his verbis: » In Sibyll. Orac. singulari numero Θεός «. Et quidem ita omnino videtur Eusebius impraesentiarum legisse apud Alexandrum quoque, at Syncellus Josepho morem gessisse. Idem dico de voce ամենազօր, quae etsi desit apud Syncellum et Josephum, continetur tamen ad sensum in verbis Sibyllae.

3 Postrema haec omisit Syncellus, nescio an Josephum imitatus: sed ille anteriora quoque praetermiserat. Ut ut res se habeat, integre haec fert et Sibylla ipsa in loco supra citato; similia repetit et Abydenus paulo inferius.

4 Dehinc cùm non tam ad verbum, quàm ad sensum Eusebius Alexandrum interpretetur, omittimus adjicere signacula, seu commata, quamvis commode poterat quibusdam sermonis partibus adjungi. Eadem fere obiter descripsit et Syncellus ex certis auctoris nostri dictis, quoad sensum saltem, nonnullis etiam de suo interjectis hunc in modum. p. 62. 63. Αλέξανδρος Πολυΐστωρ ἐκ τοῦ, βυέ. κοσμικοῦ ἔτους βούλεται πάλιν τὴν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῶν Χαλδαίων βασιλείαν κατάρξασθαι μυθολογῶν διὰ σάρων, καὶ νήρων, καὶ σώσσων βεβασιλευκέναι Χαλδαίων καὶ Μήδων βασιλεῖς πς'. ἐν τρισμυρίοις ἔτεσι καὶ δύ. (marg. δπ'. juxta tamen Euseb. nostrum, γμά.) τοῦτ' ἔστιν ἐν σάροις Θ'. καὶ νήροις β'. καὶ σώσσοις ή .... ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου τῶν πς'. δεύτερον μὲν Χαλδαίων βασιλέων, Εὐήχου οδ καὶ Χωμασβήλου (marg. Ε'υήχοον δν καὶ Χομάσβηλον), πδ'. δὲ Μήδων, Ζωρόαστρον καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν ζ'. Χαλδαίων βασιλεῖς εἰσάγει, ἔτη κρατήσαντας ηλιακὰ ρή. ὁ αὐτὸς Πολυΐστωρ, οὐκ ἔτι διὰ σάρων καὶ νήρων καὶ σώσσων καὶ τῆς λοιπῆς ἀλόγου μυθικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ διὰ ηλιακῶν ἐτῶν καταριθμεῖ. Quae sic Goar in Lat. reddidit juxta suas correctiones in margine exaratas: » Ab anno praesente mundi 2405. Alexander Polyhistor Chaldaeorum regnum post diluvium continuata serie propagatum resumere molitur, octoginta sex Chaldaeorum Medorumque reges per quamdam Sarorum, Nerorum et Sossorum seriem annis millibus triginta quatuor et octoginta, hoc est Saris novem, Neris duobus, et Sossis octo regnasse commentus .... Ab octoginta sex praefatorum tempore Evechoum cui Chosmabelus etiam nomen fuit, Chaldaeorum secundum, Zoroastrem vero Medorum quartum supra octogesimum principem, et septem Chaldaeorum reges eum sequutos annis Solaribus 190 imperantes, non ulterius Saris, Neris, et Sossis reliquisve fabulosae historiae absurditatibus, sed legitimo solarium annorum cursu habita numerandi ratione, Polyhistor idem inducit «. Viderint studiosi lectores, an Syncelli hic locus quid lucis afferat Eusebio nostro, vel potius ab eo illuminandus ac corrigendus erit, tam in numeris, quam in nominibus. Et quidem manifesto librarii errore apud Sync. nomen Evechoi confunditur cum suo successore. Id satis corrigitur ab ipso quoque Syncello, qui pag. 72. inducit seriem regum Chaldaeorum (forte ex Africano), hoc modo exordium ducens: Πρῶτος Ε'υήχοος, ὁ παῤ ἡμῖν Νεμβρώδ ἐβασίλευσε Βαβυλῶνος ἔτη ς'. Χαλδαίων β'. ἐβασίλευσε Χοσμάσβολος ἔτη ζ'. etc. sc. » Primus Evechous, qui nobis Nembrod, regnavit in Babylone annis VI. Chaldaeorum secundus regnavit Chosmasbelus annis VII. « etc. usque ad septimum regem Zinzirum dictum. Quem catalogum putans Scal. ab Eusebio desumptum, gratis inseruit inter Gr. fragmenta sua sub nomine auctoris nostri.

քեղծնի գումարեին՝ ունել զնա, և կացուցանել անդ բռնաւորս յին-
քեանց։

Ապա և զանուանս բռնաւորաց մարացն դնէ՝ Թուով. ը. և նոցին ամն, մեզ, և դարձեալ մերոսան Թագաւորս, և ամն...։ Ապա և զքաղդէացւոց. խե. Թագաւորս. և ամն. ՃԾը։ Ապա և զարաբացւոց. ե. Թագաւորս. և ամն. մ՚ինե։ Ցետ որոց ամնոց և շամիրամայ վի-
պագրէ ասորեստանեաց։ Ապա դարձեալ մնոր Թուէ անուանս, խե. Թագաւորաց, և դնէ նոցա ամն. շիզ։ Ցետ որոց ասէ կացեալ Թագաւոր քաղդէացւոց, որում ա-
նուն է փուղոս. զոր դարձեալ և եբրայեցւոց պատմութիւնն յիշէ, և անուանէ փուղոս. զորմէ ասեն՝ Թէ եկն՚ի վերայ երկրին հրեաստանի։

Ապա յետ նորա բաղմավէպն ասէ զսենեքերիբայ կացեալ Թագաւոր. զոր եբրայեցւոց գիրք յիշեն. Թագա-
ւորեալ սա առ եզեկիայիւ արքայիւ, և առ եսայեաւ մարգարէիւ, ասեն ՅԾեզեկն գիրք կարգ ըստ կարգի, ե-
Թէ եղև՚ի չորեքտասաներորդումՙ ամին եզեկիայ արքայի՝ ել սենեքե-
րիբ արքայ ասորեստանեաց՚ի վերայ ամենայն քաղաքացն հրեաստանի, և առ զնոսա։ Ապա յետ սմինոյն պատ-
մութեանն՝ ՚ի նոյն յարեալ ասէ. և Թագաւորեաց ասորդան որդի նորա ընդ նորա։ Ապա դարձեալ ևս յառաջ մատուցեալ՝ զնովին ածէ, եթէ ե-
ղև՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ խօթա-
ցաւ եզեկիա. և՚ի կարգ արկեալ Թուէ, Թէ՚ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց մարոդաք բաղդան ար-
քայ բաբիղացւոց հրեշտակս և հրո-
վարտակս և պատարագս եզեկիայ։ Օ այս եբրայեցւոց գիրք։

Այլք զսենեքերիբ և զորդի նորա զասորդան և զմարոդաք բաղդան՝ և քաղդէացւոց մատենագիրն յիշա-
տակէ. նորօք հանդերձ և զնաբու-
քոդոնոսոր, որպէս այսր յիշատա-
կեալ Ճառս է, գրեալ զնոցանէ այս-
պիսի բանիւք։

Babylonem comparabant, ut caperent eam, atque ex se ipsis Tyrannos ibi constituerent.

Deinde nomina quoque Medorum tyrannorum ponit, VIII. numero: quorum anni CCXXIV. et rursum reges undecim, annosque ... [1] Postea Chaldaeorum reges XLIX, et annos CCCCLVIII. Deinde Arabum IX. reges, et annos CCXLV. Post quos annos etiam ipsam Semiramidem in Assyrios dominatam esse tradit. Atque iterum minute enumerat nomina regum XLV. adsignans illis annos DXXVI. Post quos, inquit, rex Chaldaeorum fuit, cui nomen Phulus; de quo item Hebraeorum quoque historia meminit [2], Phulum denominans, quem in terram Judaeorum venisse ajunt.

Ac post eum, Senecheribum [3] Polyhistor fuisse regem ait; quem sub Ezecia rege, Prophetaque Isaia Hebraeorum libri regnasse commemorant. Ait (enim) Divina Scriptura ex ordine, quod » factum est in quarto decimo anno Ezeciae regis, ascendit Sinecherib rex Assyriorum super munitas urbes Judaeae, et cepit eas «. Et post totam historiam, illis adjungens, dicit: » et regnavit Asordan filius ejus pro eo «. Atque item ulterius progrediens addit, quod « factum est in tempore illo, aegrotavit Ezecias «. Et ex ordine recenset, quod » tempore illo misit Marodach Baladan rex Babyloniorum legatos [4], et epistolas et munera Ezeciae «. Haec Hebraeorum Scriptura.

Tamen Sinecherib ipsum, et filium ejus Asordanum, ac Marodach Baladanum, Chaldaeus quoque historicus commemorat: cum illis etiam Nabuchodonosorum, ut proximus sermo de his (regibus) ita scribit.

(Καὶ) ἐγένετο τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους βασιλεύοντος Ἐζεκίου, ἀνέβη Σενναχηρεὶμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας τὰς ὀχυρὰς, καὶ ἔλαβεν αὐτάς. (*Isai.* XXXVI. 1.) . . . . . καὶ ἐβασίλευσεν Ἀσορδὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ (*Ibid.* XXXVII. 38.) . . . . . γέγονε (δὲ) ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐμαλακίσθη Ἐζεκίας. (*Ibid.* XXXVIII. 1.) . . . . . Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλε Μαρωδὰχ Βαλαδὰν (ὁ υἱὸς Βαλαδὰν) ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλωνίας, ἐπιστολὰς καὶ πρέσβεις καὶ δῶρα Ἐζεκίᾳ. (*Ibid.* XXXIX. 1.)

1 Ubi lacuna annorum cernitur, librarius supplendum putavit in marg. ՃՁ. XLVIII. quod commendare non facile possum pro spatio undecim regum. Sicut etiam pro praemissis annis ՌՃ. CCXXIV. idem transcriptor substituerat in marg. ՀՁ. XXXIV. cujus ratio nos latet.

2 Assignat locum. IV. Reg. XV. 19. ubi sic habet Vulgat. Lat. » Veniebat Phula rex Assyriorum in terram «. Versio autem τῶν LXX. ἀνέβη Φουὰ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν γῆν. i. e. » Ascendit Phua rex Assyriorum supra terram «. haud secus ac Arm. lectio inibi. * Եւ Փուա արքայ ասորեստանեաց՚ի վերայ երկրին ||։

3 Passim deinceps occurrit hoc nomen varia literarum variatione, sive ob diversam lectionis rationem, sive propter differentem pronuntiationem penes Chaldaeos aliosque: nos fideliter Arm. codicis vocem expressimus juxta regulam dialecti, ut pateat lectio Eusebio propria. Idem velim intelligas de nomine Nabuchodonossori, quod infra diverso modo occurrit. Pariter nomen Ezechiae observavimus juxta Arm. lectionem *Ezekias*, sive *Ezecias*, neque more Lat. *Ezechias*, ut pateat in autographo fuisse Ἐζεκίας, nec verò, ut alii volunt, Ἐζεχίας. Solum nomen Baladan non expressimus Baldan juxta Arm. cum id Armeniis nostris sit proprium, demere aliquando vocalem ex medio vocis.

4 Haec omnia occurrunt etiam apud IV. Reg. XVIII. XIX. et XX. sed quia Isaiae magis verba quadrant lectioni auctoris nostri, ea e regione collocanda putavimus. Confer utrumque locum cum Vulgata lectione: ut nil dicam de Arm. versione scripturae sacrae, quae cohaeret cum LXX. At Interpres Eusebii non illam recitavit, sed de more Eusebium iisdem verbis expressit, ut patet perquirentibus.

Ելոքին աղէքսանդրի վասն սենեքերիմայ, և վասն նաբուգոդոնոսորայ, և վասն նոցին գործոց և արութեանց։

Ejusdem Alexandri de Senecherib, et de Nabuchodonosoro, atque de eorum factis ac virtutibus[1].

(Locus Graeci textus)

Յետ թագաւորելոյ եղբօրն սենեքարիբայ, և յետ տիրելոյ ակիսեայ բաբելացւոց, մինչ չև և սակաւ ինչ օր կալեալ էր զիշխանութիւնն սպանաւ ի մարուդաք բաղդանայ. և մարուդաք բաղդան բռնանացեալ ունէր զվեց ամիս. և սպա նանէր վնա ումն՝ որում անուն էր ելիբոս, և թագաւորէր։ Յերրորդում ամի թագաւորութեան նորա սենեքերիբոս արքայ ասորեստանեաց զօրս գումարէր ի վերայ բաբելացւոցն, Ճակատ առեալ ընդ նոսա՝ և յաղթէր. և ձերբակալ արարեալ զնա հանդերձ բարեկամքն՝ տայր տանել յերկիրն ասորեստանեաց։ Տիրէր բաբելացւոց, և կացուցանէր նոցա թագաւոր զորդի իւր զասորդանիոս. և ինքն չուէր երթայր յերկիրն ասորեստանեաց։

Իբրև լուաւ եղև նմա, եթէ եկեալ հասեալ են յոյնք յաշխարհն կիլիկեցւոց՝ տալ պատերազմ, ի վերայ դիմէր, Ճակատ առ Ճակատ յարձակեր. և զգազուան ի յիւրոց զօրացն կոտորեալ՝ թէպետև յաղթէր պատերազմին. և յիշատակ յաղթութեան զիւր պատկերն ի տեղւոջն կանգնեալ թողոյր. և քաղդէական գրով զքաջութիւնն իւր և զզօրութիւն գրոշմել հրամայէր ի յիշատակ առ յապա ժամանակաց։ Յոր զատարան քաղաք ասէ՝ նա չինեաց ի նմա նուէթիւն բաբելոնի, և անուն դնէր քաղաքին Թարսին։ Յոր յետ այլ ամենայն գործոց սենեքերիմայ՝ և զայն ևս ի նոյն յարեալ՝ ասէ, թէ ըճ. ամ եկեաց. և նենգ գործեալ նմա յիւրմէ որդւոյն արդումուզանեայ՝ վախճանէր։ Ջայս բազմաւէպն։

Յայց և ժամանակքն իսկ միաբան են բանիցն ասացելոց յիմաստուրն գրոց. քանզի առ եզեկիաւ Թագաւորեաց սենեքերիմ, որպէս բազմաւէպն յայտ առնէ՝ ամն, ըճ։ և յետ նորա որդին՝ ամն. ը։ և ապա սամմուգէս՝ ամն իե։ և նորին եղ-

"Postquam regnasset frater Senecharibi, et deinde postquam Acises in Babylonios dominatus esset, et necdum triginta quidem diebus regnum tenuisset, a Marodach Baladano occisus est; et Marodach Baladanus per vim (regnum) tenuit[2] sex mensibus: eum vero interficiens, regnabat quidam, cui nomen Elibus. Verum tertio regni ejus anno, Sennecheribus rex Assyriorum exercitum conflabat adversus Babylonios, praelioque cum iis commisso vicit, et captum una cum amicis, in terram Assyriorum perduci jussit. In Babylonios ergo dominatus, regem eis filium suum Asordanium constituit; ipse vero recedens, terram Assyriorum petiit.

Quum autem ille fama accepisset, Graecos in Ciliciam belli movendi causa pervenisse, ad eos contendit; aciem contra aciem instruit, ac plurimis quidem de suo exercitu caesis, hostes (tamen) debellat, atque in victoriae monumentum imaginem suam eo in loco erectam reliquit, Chaldaicisque litteris fortitudinem ac virtutem suam ad futuri temporis memoriam incidi jussit. Et Tarsum urbem, inquit, ipse ad similitudinem Babylonis condidit, quam appellavit Tharsin". Et post omnia facta Sinnecherimi illud quoque addens, ait " eum XVIII annis vixisse (in imperio); et per insidias, quas illi paravit filius Ardumusanus, e vita excessisse". Haec Polyhistor.

Verum et temporis utique ratio convenit cum verbis, quae a Divina Scriptura dicuntur. Etenim sub Ezecia " regnavit Sinecherim, ut Polyhistor exponit, annis XVIII. et post eum ejusdem filius annis VII. Postea vero Sammuges annis XXI. et frater

1 Hoc Alexandri Polyhistoris fragmentum, ut patet, ex Beroso transcriptum, Josephus ipse certo certius adhibiturum se pollicitus erat ex ipso fonte, Antiq. Jud. Lib. X. cap. 1. p. 513. his verbis: ἀλλὰ καὶ Βηρωσσὸς, ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενος, μνημονεύει τοῦ Βασιλέως τοῦ Σεναχηρίβου, καὶ ὅτι τῶν Ασσυρίων ἦρχε, καὶ ὅτι πάσῃ ἐπεστρατεύσατο τῇ Ασίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ, λέγων οὕτως: sc. " Quin et Berosus Chaldaicarum rerum Scriptor regis Senacheribi meminit, et quod apud Assyrios regnaverit, quodque Asiae omni, et Aegypto bellum intulerit, ita dicens". Haec inquam praemittens promiserat Josephus Berosum ipsum adducere, at interim temporum injuria desiderantur in sequentibus: adeoque monetur in adnot. Jos. " Illa λέγων οὕτως non agnoscit *Vat.* et vel delenda sunt, vel dicendum (quod suspicor) *Berosi* verba excidisse. Huds. Grot. et Gocc". Quam suspicionem Criticorum nos omnino pro certo habemus, atque adeo non possumus non dolere de verbis quae desiderantur.

2 բռնացեալ, *per vim*: vel ita, *tyrannice praevalens, tyrannidem exercens*, aut *violentior evadens*. Ubi et illud notabis, verba majori ex parte *in imperfecto*, ut a Grammaticis dicitur, *tempore* expressa in Arm. aliquando in *perfectum* a nobis deflexa fuisse; id enim postulare videbatur loquendi modus in Lat. ne cogeremur Haicanismum vel Hellenismum plane refundere in Latium.

բայրն՝ ամս. ի՟ե։ և ապա Նաբուպաղասար՝ ամս. ի՟։ և յետ նորա Նաբուկոդրոսսորոս՝ ամս. խ՟ք։ Յս միանգամայն ժողովին ՚ի սինեքերիմայ մինչև ՚ի Նաբուկոդրոսսորոս՝ ամք. ձ՟ը։

Յս ըստ եբրայեցւոց գրոց՝ եթէ կրկաէ ոք, նմին հանգոյն գտանէ. քանզի յետ եզեկիայ՝ ինացեւլոյ Հըզեկիյն Թագաւորէ մանասէ որդի եզեկիայ՝ ամս. ծ՟ե։ և ապա ամովս՝ ամս, ժ՟ը։ և յետ նորա յովսիա՝ ամս լ՟։ և ապա յովակիմ. յորոյ ՚ի սկզբան Թագաւորութեանն եկն Նաբուքոդոնոսոր, և պաշարեաց զԵրուսաղէմ, և տարաւ զգերի Հրէիցն ՚ի բաբելոն։ Յս լինին յեզեկիայ մինչև ցՆաբուգոդոնոսոր՝ ամք. ձ՟ը. որչափ և բազմավէպն ՚ի քաղդէական մատենագրութենէն համարեցաւ։

Յս յետ այսր ամենայնի դարձեալ բազմավէպն զիրս ինչ և զգործս սեներիբիմայ պատմէ, և զորդւոյ նորա յիշատակէ հանգոյն եբրայեցւոց գրոցն. և համարի միըստ միոջէ զամենայն։ Յս զսիԹագորայ խմասնոյ ասէն զայնու ժամանակաւ առ նոքօք լինել։ Յս յետ սամուգեայ սարդանապաղղոս Թագաւորեաց քաղդէացւոցն ամս. ի՟։ Ար առաքեաց առ աժդահակ մարաց նահապետ և նախարար՝ զօրս յօդնականութիւն, առնուլ կին որդւոյ իւրում Նաբուկոդրոսսորայ զդուստր մի աժդահակայ զամուհեան։ Յս ապա Թագաւորեաց նաբուկոդրոսսորոս ամս. խ՟։ և զօրս գումարեալ՝ գայր առնոյր գերի գՀրէից և գփիւնիկեցիս և գասորիս։ Յս զի այսու ևս եբրայեցւոց գրոցն միաբան է բազմավէպն, չէն ինչ պէտք բազում բանից։

Յս յետ Նաբուկոդրոսսորայ Թագաւորեաց որդի նորա ամիղմարուդոքոս՝ ամս. ժ՟ը։ զոր եբրայեցւոց պատմութիւնն իղմարուդոքոս անուանէ։ Յս յետ նորա՝ բազմավէպն ասէ, Թէ Թագաւորեաց քաղդէացւոց նէգղիսարոս՝ ամս. ի՟։ և ապա Նաբոդենոս՝ ամս. խ՟ե։ Յս որոյ հիւրոս կամբիւսեայ զօրաժողով եղև ՚ի վերայ Հրէիցն բաբելացւոց։ Որում ՚ի դիմի հարաւ Նաբոդենոս, և մատնեալ ՚ի պարտութիւն՝ լինէր փախստական. և Թագաւորէր բաբելոնի հիւրոս ամս. ի՟։ Յ՟ապա ՚ի դասս գաշտի յայլ ձախատ մտեալ փախչանէր։ Ցետ որոյ կամբիւսես Թագաւորէ ամս. ը՟։ և ապա դարեհ՝ ամս լ՟։ Ցետ որոյ քսերքսէս, և այլ ևս պարսից Թագաւորք։

ejus annis xxi. Ac deinde Nabupalsar annis xx. et post eum Nabucodrossorus annis xliii «. A Sinecherimo usque ad Nabucodrossorum comprehenduntur anni omnino lxxxviii.

(Locus Graeci textus)

Juxta vero Hebraeorum quoque libros, si quis diligenter exquirat, similiter comperiet. Si quidem post Ezeciam, qui reliqui fuerant, Judaeis imperat Manasses Ezeciae filius, annis lv. ac deinde Amos annis xii. et post eum Josias annis xxxi. postea vero Joachim: cujus regni initio adveniens Nabuchodonosor, obsedit Jerusalem, captivosque Judaeos Babylonem duxit. Numerantur autem ab Ezecia usque ad Nabuchodonosorum anni lxxxviii. quot annos nimirum et ipse Polyhistor ex Chaldaicis commentariis computavit.

Et post haec omnia, denuo res quasdam, et facta Senecheribi Polyhistor refert; deque ejus filio, eodem modo quo Hebraeorum libri, meminit, singillatimque cuncta recenset. Atque Pythagoram sapientem etiam eodem tempore sub iis fuisse ajunt. » Post Samugen vero Sardanapallus Chaldaeis regnavit annis xxi. Hic exercitum Astyagi Medo, familiae Principi ac Satrapae, auxilio misit, ut Amuheam Astyagis filiam [1] Nabucodrossoro filio suo uxorem daret. Ac deinde regnavit Nabucodrossorus annis xliii. et contractis copiis veniens captivos duxit Judaeos et Phoenices ac Syros «. Quod verò in hac etiam re cum Hebraeorum scriptis consentiat Polyhistor, opus non erit multis verbis (ad probandum).

» Et post Nabucodrossorum regnavit filius ejus Amilmarudochus, annis xii «; quem Hebraeorum historia Ilmarodochum appellat. » Postque illum, inquit Polyhistor, in Chaldaeos regnavit Neglisarus annis iv. et postea Nabodenus, annis xvii. Sub quo Cyrus Cambysis (filius) exercitum duxit in terram Babyloniorum. Cui obviam ivit Nabodenus, atque victus fugae se dedit: et regnavit Babylone Cyrus annis ix. Deinde in campo Daas altero certamine inito mortuus est. Post quem Cambyses regnat annis viii. ac deinde Darius annis xxxvi. post quem Xerxes, caeteri quoque Persarum reges «.

[1] Si quis putet nomen accus. *զամուհեան*, tamquam nominativum hic positum esse, tunc oportebit, ut in Lat. reddatur *Zamuea*. Sync. 168. Ἀροΐτην, *Aroitem* dixit.

Եւ արդ՝ զքաղդէացւոց թագաւորութիւնն՝ որպէս համառօտիւք ի լաս միօք բերեալս աւանդէ, նոյնպէս և վերոյ և բազմավէպն վիպագրէ ։ Ասովք յայտ իսկ է, թէ նաբուքոդոնոսոր գումարեաց զօրս, և առ գՀրէայս . և ի սմանէ մինչև գկիւրոս պարսից թագաւոր եօթանասնամեայ ժամանակ ժողովի ։ Եւ եբրայեցւոց պատմութիւնն՝ սոցին միաբանէ, թէ ՟ջ. ամ՛ եղեն ի գերութիւնն, յառաջմամ՛ ամին նաբուքոդոնոսորայ՝ գերութեանն Հրէից համարեալ՝ մինչև գկիւրոս պարսից թագաւոր ։

Օ՟սոյն և աբիդենոս միաբան սոցին ի քաղդէացւոց պատմութեանն յայտ առնէ . քանզի և նա հանգոյն բազմավիպին՝ պատմէ զայս ։

Porro sicuti Berosus de regno Chaldaeorum breviter singula tradit, item et Polyhistor eodem modo describit. Ex quibus patet Nabuchodonosorum copias comparavisse, et captivos duxisse Judaeos: ab isto verò usque ad Cyrum Persarum regem septuaginta annorum tempus comprehendi. Atque vel ipsa Hebraeorum historia cum his consentit, quod nempe LXX. anni in captivitate transierint, a primo anno Nabuchodonosori, si computes Judaeorum captivitatem, usque ad Cyrum Persarum Regem.

Id ipsum et Abidenus in historia Chaldaeorum cum his consentiens declarat: quoniam et ipse eodem modo quo Polyhistor, haec enarrat. [1]

Աբիդենայ վասն առաջին թագաւորութեանն քաղդէացւոց ։

Abideni de primo Chaldaeorum Regno [2].

(Syncell. pag. 30.)

Քաղդէացւոց իմաստութեանն ազգագաւ այսչափ ինչ ։ Այլ թագաւորել աշխարհին նախ զաղղոյց աւետեն . այլ վասն իւրոյ անձինն այսչափ ինչ բանք են պատմելոց . զի գնա ժողովեանն ամենախնամն ած եցոյց հովիւ . որ թագաւորեաց շարս . Ճ ։ և շարն կ՟ իվ . և ո . ամ ։ և ներսն ո ։ և սոսն . Ղ ։ Ըստ նորա տիրեաց աղգապաւորս ։ Ըստ որոյ աղմեղոնն ի

» De Chaldaeorum quidem sapientia haec tantum [3]. In ea verò regione regnasse primo dicunt [4] Alorum. Sed de eo ipso haec tradita sunt: quod eum populo pastorem providentissimus Deus [5] indicavit; qui regnavit saros x. Sarus autem est CCCCLXX. annorum spatium, et Nerus DC. Sossus verò LX. Post eum dominatus est Alaparus [6]: post quem Almelon ex

Χαλδαίων μὲν τῆς σοφίης πέρι τοσαῦτα. βασιλεῦσαι δὲ τῆς χώρας πρῶτον λέγεται Αλωρον, τὸν δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον διαδοῦναι, ὅτι μιν τοῦ λεῶ ποιμένα ὁ Θεὸς ἀποδείξαι. βασιλεῦσαι δὲ Σάρους ί. Σάρος δὲ ἐστὶ χ'. καὶ γ ἔτεα. Νεῖρος δὲ χ'. Σῶσος δὲ ξ'. μετὰ δὲ τοῦτον Αλάπαρον ἄρξαι (σάρους γ'.) μέθ' ὃν Αμίλλαρος ἐκ πόλεως Παυτιβίβλου (ἐβασίλευσε σά-

1 Hactenus dedit Eusebius Chaldaica commentaria ex scriptis Alexandri Polyhistoris Berosum ipsum transcribentis; deinceps verò aggreditur ea ipsa repetere ex Abydeno, initio iterum ducto, ut antea, a pristinis Chaldaeorum nominatis regibus usque ad Nabuchodonosorum, in quo antecedens sermo destiterat. Verùm de Abydeni nomine notabis in Arm. cod. plerumque scribi աբիդենոս. *Abidenus*, aliquando verò աբիդենոս. *Abydenus*; quam varietatem et nos fideliter observamus in Lat. Idem cernitur etiam in variata lectione Syncelli apud Goarum et Scaligerum: nam aequè comperitur Αβιδηνός, ac Αβυδηνός; de quo et Scal. ipse ita monet in not. in Gr. Euseb. p. 409. ad 2. 10. » Hoc nomen (inquiens) varie scriptum reperio. Αβιδηνός, Αβυδηνός, Αβιδυνός. Itaque non mirum, si non admodum curavimus quomodo scribatur «.

2 Syncellus in transcribendo hoc Abydeni loco ex Eusebio nostro, hujusmodi assignavit inscriptionem, ἐκ τῶν Ἀβυδήνου περὶ τῆς τῶν Χαλδαίων βασιλείας: omitto Scaligerum seriem verborum mutantem. Porro seriò hic advertendum, quod Eusebius noster in textu Abydeni haud inserit annos imperii pro singulis regibus, primum si excipias: habuerat tamen id integre in textu Polyhistoris supra memorato. Syncellus contra, cùm ibi reticuerit, hic inserit integre: cujus non alia videtur causa differentiae, nisi quod Syncellus prius Abydeni, deinde Polyhistoris exhibet locum; ideoque annos regum anticipat. Satis erit nobis parenthesis nota includere in Gr. quicquid abundat in lectione Syncelli.

3 Goar quaedam hic excidisse putavit, notans in marg. » deest nonnihil «; libere tamen, nam integer habetur sensus. Solummodo constat ex serie verborum, in antecedentibus verbum fecisse Abydenum de litteratura Chaldaica; ac epilogi loco haec subjunxisse, Χαλδαίων μὲν τῆς σοφίης πέρι τοσαῦτα. i. e. ad verb. » De Chaldaeorum quidem sapientia tantum (subintellige, *dictum est*) «. Ipse tamen Goar pro πέρι, corrupte legit περί; atque lata sententia rem sic declaravit. » Et Chaldaeorum quidem sapientia ad hujusmodi culmen ascendit «: quod nimis distat a textu Graeco.

4 Vitiosè habetur in lectione Goari λέγει, *dicit*, quod ex persona Syncelli vel Eusebii exprimitur quoad Abydenum. Scal. itaque optime legit λέγεται, *dicitur*, quod ab ipso Abydeno enunciatur: id enim probat et lectio nostra in activo, ասէն, *dicunt*; cum usitatum sit Interpreti nostro passivum illud in sing. λέγεται, deflectere, ut Armenii solent, in activum plur. ասէն ։

5 Apud Syncellum desideratur vox adjectiva, quae respondeat nostrae ամենախնամ. *providentissimus*. Illam tamen constanter fert et Chorenensis noster multis saeculis Syncello antiquior; quin etiam addit post vocabulum հովիւ. *pastorem*, alterum quoque և առաջնորդ. *et ducem* vel *rectorem*, ita habens. Lib. 1. cap. 5. ՟ քանզի ասէ վասն նորա արիւն դիտող հանդերձ այլոցն այսպէս . Եւ զնա ամենախնամն ած եցոյց հովիւ և առաջնորդ ժողովրդեանն . յետ որոյ ասէ . Թագաւորեաց ազգս շարս Ճ . որք լինին ամք ՀՀ ՀՀ ՀՀ ։ Quem locum sic expresserunt Interpretes ejus Whistonii: » De ea enim re (debuit, *de eo*, vel *illo*, sc. *de Primo Parente*) ita Abydenus, pariter atque caeteri; Deus quidem providentissimus pastorem constituit eum ac rectorem populi; deinde dicit, regnavit Alorus saros decem, qui annos conficiunt 36000 «. Ubi intendit, imo contendit Chorenensis Alorum eum dici, qui nobis Adam, ut supra monuimus. Quod et alibi inculcat idem auctor. cap. 5. videlicet ejusdem libri, dicens. ՟ որպէս յայտագոյն նախասացիմք՝ ոչ առաջին մարդ ասելով զնա , այլ Թագաւոր . սոյնպէս անուն խժալարն և անշնանակ կոչելով , և ամս տալով նմա ՀՀ ՀՀ ՀՀ ։ ubi Interpp. » Sicut de prima re creata (lege, *de primo parente*, imò *Protoplasto*, id enim sonat նախասաւեղծ), quam (*quem*) non hominem, sed regem appellant (exteri, inter quos est et Abydenus); eique nomen indunt barbarum, ac significationis expertem, atque annos 36000 assignant «.

6 Redundat ա. ս, in nomine ազգագաւրոս, ut patet ex Gr. vel potius ex praemissis. In sequentibus Sync. mendosè praeferens Αμίλλαρος, se se corrigere potest ex scriptis in pag. 14. et 31. in quibus habuerat Αμιλλών; quae lectio non adeo abhorret a nostra ubique praeferente Αλμελών. Sed ne omnia librariorum vitia in his nominibus apud Syncellum occurrentia repetamus, confer praesentia cum antecedentibus in textu Polyhistoris.

քաղաքէ պաւտիբիբլեղն. առ որով երկրորդ անիդոտոս եղ՝ի ծովէն՝ հանգոյն ովանայն, որոյ կերպարանք կիսադից դիւցազանցն էին։ Ետ որոյ ամմինեն, Ետ որոյ ամեգա ղարոս։ Պապ դաւռնոս հովիւ. առ որով չորքն երկկերպիք՝ի ծովէ՝ի ցամաք դիմեցին՝ հովդոկոն, էնևգա մոն, էնեբդողոս, և անեմինտոն։ Եւ առ էդովբէսքաս, որ յետ նոր բայն Թագաւորեաց, անոգափոն։ Ետ որոյ այլք տիրեցին, և քսիսուԹրոս։ Եւ քանզի այսոքիւք յիշատակեալ պատմագիրս՝ միաբանս բազմավիպին գայ. և զԼրհեղեղէն սոյնօրինակ գրէ։

urbe Pautibiblon; sub quo secundus Annidotus, Oanni similis, e mari emersit; cujus Semideorum Heroum more figura erat. Post eum Ammenon: post quem Amegalarus: tum Daonus Pastor; sub quo quatuor (monstra) duplicis formae in terram e mari proruperunt, Jodochus, Eneugamus, Enebulus [1], et Anementus. Et sub Edoresco, qui post eum regnavit, Anodaphus (apparuit)[2]. Post quem alii dominati sunt, et Xisuthrus «. Quum itaque memoratus historicus de his cum Polyhistore conveniat, de diluvio quoque hoc modo scribit.

ὑπὸ οὗ δεύτερον Αννήδοτον τὴν Θάλασσαν ἀναδῦναι παραπλήσιον Ωάννῃ τὴν ἰδέαν ἡμιδαίμονα. μεθ' ὃν Αμμένων (ἐκ Παυτιβίβλων ἄρξε σάρους ιβ'.) μεθ' ὃν Μεγάλαρος (ἐκ Παυτιβίβλων ἄρξε σάρους ιή.) εἶτα Δαὼς ποιμὴν (ἐκ Παυτιβίβλων ἐβασίλευσε σάρους ι'.) ἐφ' οὗ δ'. διφυεῖς εἰς γῆν ἐκ Θαλάσσης ἀνέδυσαν. (ὧν τὰ ὀνόματα ταῦτα) Ευέδωκος, Ενεύγαμος, Ενάβουλος, Ανήμεντος. ἐπὶ δὲ τοῦ μετὰ ταῦτα Αεδωρέσχου Ανώδαφος. μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἦρξαν, καὶ Σίσουθρος . . .

Աբիդենոյ վասն Լրհեղեղին։

Abideni de Diluvio.

(Euseb. Praep. Evang. IX. 12. et Sync. p. 30.)

Ետ որոյ այլք տիրեցին, և քսիսուԹրոս. որում կռոնոս յատաջորդոյն գուշակեաց լինել յաձախութիւն անձրևաց՝ի հինգերորդումն դէսիոս ամսոյ, որ է մարերի։ Հրամայեաց՝ զամենեսեան ամենայն յաբերգ քաղաք սիպարացւոց Թաքուցաներ։ Եւ իբրև սիսիԹրոս զայն՝ի գլուխ հանեալ վձարէր, մինչդեռ ա ռագաստ ձգեալ նաւարկէր՝ի հայս կամիչն, յանկարծակի հասանէին նաւավարքն յոյ։ Ներորդ աւուր՝ յորժամ անձրևքն ցածնուին, արձակիր հաւս ինչ՝ի հաւուց, դէտակն կալեալ՝ երԹէ կարիցեն վերկիր փաթաթեալ՝ի բազմութենէ ջուրցն տեսանել։ Եւ նոցա յածեալ ընդ անդ

» Post quem [3] alii dominati sunt, et Xisuthrus ; cui Cronus (sc. Saturnus) pluviarum copiam die quinto (supple, decimo) mensis [4] Desii, quod est Mareri, fore praenuntiavit. Jussit omnia volumina in Heliopoli Siparenorum abscondi. Et cum Sisithrus [5] imperata fecisset, et jam sublatis velis in Armeniam vehi navigio voluissent [6], repente nautae (eo) pervenerunt à Deo (sc. Deo ducente) [7]. Tertia die cum imbres remitterent, aliquas aves ex avibus emisit, attente expectans, num terram emersam a multitudine aquarum cernere possint. Illae verò se circumagentes per immensum vastissimumque mare fluctuosum, nus-

Μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἦρξαν, καὶ Σείσιθρος, ᾧ δὴ Κρόνος προσημαίνει μὲν ἔσεσθαι πλῆθος ὄμβρων, Δεσίου πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, κελεύει δὲ πᾶν ὅ, τι γραμμάτων ἦν ἐχόμενον, ἐν Ηλίου πόλει τῇ ἐν Σιππάροισιν ἀποκρύψαι. Σείσιθρος δὲ ταῦτα ἐπιτελέα ποιήσας, εὐθέως ἐπ' Αρμενίους ἀνάπλεε, καὶ παραυτίκα μὲν κατελάμβανε τὰ ἐκ Θεοῦ. Τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἔπειτα, ὧν ἐκόπασε, μετήει τῶν ὀρνίθων πείρην ποιεύμενος, εἴπου γῆν ὄψοιεν τοῦ ὕδατος ἐκδῦσαν. αἱ δὲ ἐκδεχομένου σφέας Πελάγεος ἀχανέος, ἀπορέουσαι ὅκη κατορμήσονται, παρὰ τὸν Σείσιθρον ὀπίσω κομίζονται, καὶ ἐπ' αὐτῆσιν ἔτεραι. ὡς δὲ τῇσι τρίτῃσιν εὐτύχεεν, ἀπίκατο

1 Codex Arm. manifesto librarii errore commixtas inter se ultimas horum nominum syllabas praeferebat hoc pacto: *հովդոկոնդէն եգա մոնդէն եւբդոսն*, pro: *հովդոկոսն, էնեւբդոսն*. Illud verò *առ էդովբէսքաս*, supplendum quoad ultimum elementum «, ac legendum *առ էդովբէսքաս«*, ut patet etiam ex Gr.

2 Abydenus vel Eusebius noster hunc aperte praebet sensum: » Et sub Edoresco, qui post Daonum Pastorem regnavit, monstrum aliud visum est, cui nomen erat Anodaphus «. Eadem sententia elicitur etiam ex Gr. lectione Syncelli, si pro *μετὰ ταῦτα*, *post haec*, legas, *μετὰ τοῦτον*, *post hunc;* tunc enim iisdem verbis haec sonat Gr. textus: » Atque sub eo, qui post hunc (regnavit) Aedoreschus, (apparuit) Anodaphus «. Verùm id minime animadvertens Goar, propter obscuritatem Graeci textus verbo carentis, alienum prorsus sensum enucleavit, ita ut Anodaphum monstrum marinum, regem crearit Chaldaeorum Evedorescho suffectum; sic enim Latine reddidit: »Evedoresco, qui posterior fuit, Anodaphus successit «.

3 Initium hujus periodi cohaeret cum extremitate superioris sermonis Abydeni: » Post quem (sc. Edoreschum, vel Evodoreschum) alii dominati sunt, et Xisuthrus «. Ubi Syncellus, cum haec ab Eusebio transcripserit, in locum pronominis relativi *յոր որոյ μεθ' ὃν*, substituit ipsum regis nomen, dicens *μετὰ Ευεδώρεσχον*: quem sequutus est et Scalig. p. 8. Sed tamen Eusebius ipse in Praep. Evang. IX. 12. praesentem lectionem constanter retinuit *μεθ' ὃν*: unde restituimus Gr. textum e regione, conferentes cum variata lectione Syncelli, ut patebit ex sequentibus. Caeterum cum hic Scaligerum errare Goar putaverit, magis invenimus ipsum errasse, eo quod dixerit in annotat. p. 12. ad p. 30. » Haec quidem Eusebius ex Abydeno, at non in Chronico, sed de Praep. Evang. cap. 10. quae nihilo secius Chronicis Eusebianis inserit Scal. p. 8 «. Bene se habet pars affirmans, sed unde affirmare potuit Goar alteram negantem, *non in Chronico?* quod opus nec viderat unquam: felicius itaque ominatus est Scal. haec in Chronico quoque inserta fuisse ab Eusebio, quàm Goar, qui omnino negavit.

4 *Ի հինգերորդումն*, mendum librarii manifestum, pro *ի հինգ. տասաներորդումն*, ut recte legebatur antea in textu Polyhistoris: et item legitur in praesenti lectione Gr. *πέμπτῃ ἐπὶ δέκα*, *quinta supra decem*, idest, die *decima quinta*. De additione verò Interp. Arm. circa Armeniacum mensem *Mareri*, jam dictum a nobis est.

5 Arm. antea habuit *Xisuthrus*, *Ξίσουθρος*, haud secus ac Gr. superius in textu Polyhistoris; in sequentibus verò Sisithrus, *Σίσιθρος*: at Gr. in tota lectione Abydeni exhibet *Sisithrus*, sive *Σείσιθρος* apud Euseb. de Praep. Evang. *Σίσιθρος* apud Syncellum.

6 Quamvis in plurali effertur a nostro Interprete haec periocha, quae singulari numero in Gr. exponitur, nil tamen offenditur sensus, cum comites simul assignentur, vel nautae mox memorandi. Et quidem laxiore stylo usus est hic Interp. Arm. volens egregie reddere sensum Gr. vocum, ac maximè verbi *ἀνάπλεε*: quod licet Goar vertat *navigavit*, sed navigare proprie est Graecis *πλέω*, a quo differt *ἀνάπλεω*; *renavigare* vel *supernavigare* dixeris in Lat. sed nec ita satisfacies, cum magis praeparationem ad navigandum assignet; quo consilio satis bene reddit Vigerus in Praep. Evang. » navigationem Armenios versus instituit «: quod, ni fallor, cum nostro Interprete mirifice facit.

7 Pro *μὲν*, quod fert Euseb. in Praep. et Scal. voluit Goar legi *μὴν*, quorum magna est differentia. Verum utcumque legas, obscurus apparet Gr. textus propter interjectum verbum *καταλαμβάνω*, quod sexcentas habet significationes. Nos Arm. Interpretis verba verbis reddidimus. Audiamus, si lubet, et Goari interpretationem: » Et exinde quae a Deo decreta essent, conjecit «. Magis apta fortasse interpretatio Vigeri: » in qua repentino divinae praedictionis eventu occupatur «; quo pervenisse Xisuthrum in Armeniam non obscure assignat.

Հուն համատարած ծուխ ծփանայ՝ չդամանէին ուրեք ոտից դադար. անդրէն առ սխիթիոս յետս դարձեալ դիմէին. և դադարեալ այլ ևս երիս աւուրս՝ դարձեալ արձակէր. և եկեալ, կաւով թաթախ զմազիլսն բերէին։ Յոր անդէն վազվազակի դիւքն զնա՝ ի մարդկանէ հետակորոյս առնէին. և նաւն երթեալ յաշխարհն հայոց դադարէր. և՝ ի փայտից դեղ օգնականութեան բնակչաց աշխարհին պարգևէր։

Յոր զի այսիւ և աբիդենոս ըստնոյն ձև քանից եբրայեցւոց պատմութեանն զջրհեղեղն միաբանէ, թուի ինձ թէ ամենեցուն խակ յայտ է։ Խակ եթէ զի յոյնք էին պատմագիրքն կամ քաղդէացիք, և այլով անուամբ զնոյ անուանէին՝ քսիսութրոն կոչելով, ընդ այն չէ՛ ինչ պարտ զարմանալ։ Յոր եթէ դիս ըստ իւրեանց սովորութեանն փոխանակ ոչ յորջորջէին, և զաղաւնւոյն լռէին՝ և հաւս խառնիխուռն անուանէին, և ընդ այն չէ՛ ինչ պարտ կարի զարմանալ։ Յոր զայս աբիդենոս ՚ի քաղդէացւոց պատմութեանն զջրհեղեղն։ Ոյն և վասն աշտարակագործութեանն՝ միաբան մնիմի սի պատմութեանն գրէ զայս ձև օ. բինակի։

quam pedes sistere potuerunt, atque adeo reduces ad Sisithrum remeabant. Quiescens autem tribus adhuc diebus, rursum emisit [1]; at illae redeuntes, pedes coeno oblitos gerebant. Et illico Dii ex hominibus eum subducunt; ac navis in Armeniam delata, consistit [2]: atque ex lignis (ejus) medicina levaminis regionem incolentibus praebebatur ».

Quod igitur his vel ipse Abidenus in eamdem verborum formam de diluvio cum Hebraeorum historia conveniat, omnibus, ut mihi videtur, manifestum est. Quod autem, quum Graeci essent historici aut Chaldaei, proindeque alio nomine Noe nuncuparunt, Xisuthrum vocantes, minime oportet ut id miremur. Item quod si Deos suo more pro Deo appellarunt, et de columba siluerunt, et aves promiscue nominaverunt, ne illud quidem nos valde mirari oportet [3]. Porro haec Abidenus ex Chaldaeorum historia de diluvio. Idem de turris fabricatione congruit cum Moysis historia, et scribit in hunc modum.

γὰρ δὴ πλοῦ κατάπλεοι τοὺς ταρσοὺς, Θεοί μιν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίζουσιν. τὸ δὲ πλοῖον ἐν Αρμενίῃ περίαπτα ξύλων ἀλεξιφάρμακα τοῖσιν ἐπιχωρίοισι παρείχετο. . .

(Euseb. Praep. IX. 14. et Syncell. p. 55.)

Աբիդենեայ վասն աշտարակագործութեանն։

Abideni de Turris opificio [4].

(Ἀπό τῆς) Αβυδηνοῦ (γραφῆς), περὶ τῆς τοῦ Πύργου κατασκευῆς.

Յորում ասեն դիպեալ առաջնոցն՝ զօրութեամբ և յաղթանդամութեամբ յուզացեալք, մինչև ըզդիմն ևս անգոմանալ, և յանպիտանութիւն հատանել։ Ակամէին ըզ-

» In quo (statu, vel tempore) [5] dicunt fuisse primos (homines) viribus et corporum proceritate negligenter se gerentes [6], adeò ut Deos quoque aspernati fuerint, et flocci fecerint [7],

Ἐν τῇ δὴ λέγουσι τοὺς πρώτους (ἐκ γῆς) ἀνασχόντας, ῥώμῃ τε καὶ μεγέθει χαυνωθέντας, καὶ δὴ Θεῶν καταφρονήσαντας ἀμείνονας εἶναι, Πύργων τύρσιν ἠλίβατον ἀείρειν, ἵνα νῦν

1 Plane aliter legitur in fragm. Gr. ut vides e regione; quod, ni fallor, a librariorum mendis obscuratum, sic exprimit Goar. » Et post has pariter aliae. Ut verò tertio id fecisset, et rem pro voto fuisset consecutus ». Audi et Vigerum: » Aliaeque postea similiter emissae. At cum tertio idem fecisset, votique compos evasisset » etc.

2 Pro certo habemus Interp. Arm. legisse περιάπται, ut verbum; περιάπτω enim revera sonat *applico, contingo, etc.* nunc tamen legitur περίαπτα, ut nomen; atque ideo tam Vig. quam Goar illud vocabulum cum sequenti periodo conjungentes, unam eandemque sententiam eliciunt, quasi dixerit auctor, ligna navigii in usum fuisse ut περίαπτα, sc. *amuleta de collo suspendenda*.

3 Huc pertinet Scaligeri locus in annot. in Gr. Euseb. p. 409. ad 2. 10. (quamris non viderit ipse Scal. hunc Eusebii locum.) » τῶν ὀρνέων τινὰ τὸν Σισίθρουν ἀφιέναι. Sic Abydinus: μετίει τῶν ὀρνίθων. At Moses, unde Chaldaei acceperunt, columbam dicit emissam: et ita veteres mythologi Graecorum: Plutarchus πότερα τῶν ζώων. οἱ μὲν οὖν μυθολόγοι τῷ Δευκαλίωνι φασὶ περιστερὰν ἐκ τῆς λάρνακος ἀφιεμένην δεύτερον γενέσθαι χειμῶνος εἶσω πάλιν ἐνδυομένην, εὐδίας δὲ ἀποπαύσαν ».

4 Hoc fragmentum occurrit non solum apud Euseb. de Praep. Evang. et apud Syncellum locis citatis, sed etiam apud Cyrillum Alexandrinum Lib. 1. contra Julianum. Confer, si lubet.

5 In Praep. Evang. legitur nunc, ἐντὶ δ' οἱ λέγουσι, id est, *Sunt autem, qui dicunt*: nam ἐντί, ut Grammatici tradunt, Jonice vel Dorice sumitur pro εἰσί. Apud Syncellum verò juxta ferme Arm. lectionem habetur ἐν τῇ δὴ λέγουσιν. i. e. *In qua quidem dicunt*. Sed tamen Goar, qui alibi Syncelli lectionem acriter defendit, hic eo neglecto, Latinam suam interpretationem accommodat ad normam Praep. Evang. et ita vertit, *Sunt qui dicunt*. Sicut etiam ex eadem Praep. mutuatus illud ἐκ γῆς, inserit suae interpretationi *tellure*; quod nec nostra lectio, neque Cyrillus, neque Syncellus habent.

6 Յուզացեալք apposità exponit τοὺς χαυνωθέντας: nam id sonat in Arm. յուզանալ, quod apprime indicat apud Gr. χαυνοῦσθαι, sc. *molliri, resolvi*, etc. verùm hic utrumque sumitur pro *negligenter se gerere, magnifice simul et absurde de se sentire, tumere*, etc. ad quod accedit et significatus verbi յօրանալ, quo utitur Arzerunius de primo gigante Belo: յօրացեալ և ապաստանեալ ՚ի յոյժ բազկի և ՚ի յաղթանդամութիւն հասակի: quod non adeo distat a praesenti loco.

7 Gr. textus hodiernus haec habet: καὶ δὴ Θεῶν (vel Θεῷ) καταφρονήσαντας ἀμείνονας εἶναι, id est ad verbum: » Et quidem Deorum (vel Dei) contemptores, meliores fieri »; quod cum incertum videatur praebere sensum, Vigerus ad libitum sic exposuit: » Potentiamque Superis ipsis majorem affectarent »; ubi totam periocham in novam detorquet sententiam, suppressa insuper significatione verbi non parvi momenti καταφρονέω, hoc est, *contemno, aspernor*. Goar fortasse magis erudite: » In contemptum Deorum, quasi superiores illis forent, venisse ». At noster Interp. videtur paulo aliter habuisse in autographo; nimirum pro ἀμείνονας, legisse vel μείονας, scilicet *viles, flocci faciendos*; vel participium verbi ἀμεινῶ, id est *exolefacio*: quare vertit, և յանպիտանութիւն հատանել, hoc est ad verb. *pro inutili ducere*, vel

բարձրաբերձ զբուրգն կանգնել, որ այժմ՝ բաբելոն կոչի. և իբրև մօտ յերկինս հասուցանելին դիցն, այնուհետև հողմոց դից օգնական լեալ՝ մղին և յերկիր կործանեին զմեքենաւոր գործն անարեացն. և յատակն կործանեալ՝ բաբելոն անուաներ։ Որ ցայն վայր միաշուրթն համալեզուք էին, և՝ի դից բազմամբոխ խառնախօս խըզուըրտիւն՝ի միաբանեալսն եկեալ մնաներ։ Նմ յետ այնորիկ կրոնին՝ի տիտանն մնալ պատերազմի ընդ միմեանս բախին։ Յարձեալ սոյն այր և զսէն նեքերիբայ յիշատակէ՝ պէս զայս ո. բինակ։

Coeperunt altissimam Turrim [1] erigere, quae nunc Babylon vocatur; quum autem proximè ad caelos Deorum [2] jam pervenissent, venti deinceps Diis auxiliantes, ictu feriunt, et subvertunt machinamentum illud ignavorum: et terra solo aequata, Babylon nominata fuit. Qui quidem ad illud usque tempus unius labii, ejusdemque linguae erant; et a Diis multipliciter confusis linguis perturbatio [3] in eos, qui conspiraverant, penetravit. Ac deinde [4] Saturnus et Titanus inter se bellum moverunt «. Praeterea hic vir de Sinecheribo quoque meminit, hoc modo.

Βαβυλών ἐστιν. ἥν τε ἄσσον εἶναι τοῦ οὐρανοῦ. καὶ τοὺς ἀνέμους, θεοῖσι βωθέοντας, ἀνατρέψαι περὶ αὐτοῖσι τὸ μηχάνημα. τοῦ δὴ τα ἐρείπια λέγεσθαι Βαβυλῶνα. τέως δὲ ὄντας ὁμογλώσσους ἐκ θεῶν πολύθρα φωνὴν ἐνείκασθαι, μετὰ δὲ Κρόνῳ τε καὶ Τιτῆνι συστῆναι πόλεμον . . .

Ա. Բէնտպենեայ վասն սինեքերիմայ։

Abydeni de Sinecherimo.

Յայնմ ժամանակի քսաներորդ և հինգերորդ՝ և սինեքերիբ ինքն ի թագաւորելոցն գտաներ. որ զբաբելոնն՝ի ներքոյ ձեռին նուաճ ձեալ հնազանդեր. և՝ի ծովեզերին կիլիկեցւոց աշխարհին զտորմիղ նաւատորմիկ նաւացն յունաց վանեալ վկանդեր. և շիներ և զմեհեանն ա Թենացւոց, արձանս պղնձիս կանգնեալ, և գրով բայ ասէ զքաջութ. Թիւնսն գրոշմեր. և զտարսոն զձև և զօրինակ բաբիղոնի շիներ. զի և ընդ մէջ տարսոնի գետն կիւդնոս անցանիցէ, որպէս գունակ արամանդոյ ընդ մէջ բաբէղոնի։

Եւ նմանէ և յետ նորա ներգիլ զոս թագաւորեաց. որ յորդւոյն ադրամելէայ վախճաներ. և զինա նորին եղբայր աքսերդիս միահայր, և ոչ համամայր՝ սպանաներ. և հալածական զզօրականն՝ի բիւզանտացւոց քաղ ղաքն արկաներ։ Որ նախ վարձկա նութիւնս օգնականութեան ինքնոյն

Ex ordine autem post eum Nergilus regnavit, qui a filio Adramelo est interemptus: at ipsum quoque frater ejus Axerdis ex eodem patre, non autem ex eadem matre, occidit; et exercitum persequutus in Byzantinorum urbem includit. Qui primus mercenarios milites sibi collegit; quorum unus Py-

ut inveteratum rejicere, parvipendere, flocci facere. Quod si praesentem Graecam lectionem vitio carere quis dicet, dicere is quoque poterit quod τὸ ἀμείνονας εἶναι sumpserit noster Interp. respectu Deorum, non in laudem, sed in vituperationem; neque pro ipsis hominibus se se laude efferentibus, ut Vigerus et Goar senserunt: namque vox Gr. varie accipi potest. Denique dicere possumus in Cod. Arm. pro հասանել, legendum հասանել, vel eo sensu accipiendum esse τὸ հասանել, quasi հասանիլ; tunc enim neutrale verbum hunc exhibet sensum: » adeo ut Deos quoque in contemptum habuerint, et (ipsi) in ultimam nequitiam venerint «. Id tamen non adeo juvat, ut ad Gr. textum defendendum valeat.

1 Pro *turri* Arm. habet բուրգն, *purgen*, vel *burgen*, eodem sono et eadem significatione ac Gr. πύργον. Բարձրաբերձ autem quamvis adjectivum, supplet locum vocis τύρσιν; quae quidem idem ferè assignat quod πύργον, sed videtur pro explicanda structurae magnificentia ab auctore superaddita: quasi diceret, *turrim turrium*, vel *burgorum maximam turrim*; quod noster Interp. per adjectivum adjunctum explicari voluit. Itaque nescio an satis scienter dixerit Vigerus in not. ad Praep. Evang. p. 41. ad 416. » πύργον τύρσιν. Satis intelligebam πύργον, (unde majore vitio πύργων extiterat,) merum esse glossema, quod τύρσιν, Jonicam poeticamque vocem explicaret. Vestigium ejus in Cyrillo nullum «: nec Goar in Syncello suo novit. Verum tam Viger. quàm Goar ita Latinam interpretationem expoliverunt, ac si ex Arm. textu transfudissent; ille enim vertit, » immensae altitudinis turrim «: hic vero, » mirae altitudinis turrim «.

2 Nomen գից *Deorum*, primo positum loco redundare videtur in Arm. vel in Gr. desideratur. Caeterum servata ea voce, Arm. textus hoc sensu obvio potest accipi, nempe » quum autem jam caelum proxime ad Deos attigissent «.

3 Fatendum hic, vel Interpr. nostrum liberiore stylo usum, quamvis elegantissimo in Arm. vel Graec. textum recentem adhuc obscuratum à librariis fuisse, maxime in ea voce, quae in Praep. Evang. πολύθρα juxta Vigerum, et secundum Scal. πολύθρουν legitur; ubi Cyrillus habet πολύθροον, et Syncellus πολύθρωος. Verum et Latini Interpretes non solum istam vocem, sed etiam integrum ferme Abydeni textum adeo periphrasi adornarunt, ut vix cernatur autographi sinceritas in eorum versione. Lectionem Arm. satis confirmat et Arzerunius. Lib. 1. c. 2. his verbis. * կանգնել բուրգն յերկրի, որոյ գլուխն հասցէ յերկինս. և կանխաւակաց ցրմամբն՝ի վերուստ զմեաբարբառս լեզուս մարդկութեան չխոնարհացուսյլաբան խլզմտութիւնս ||։

4 Extrema haec Abydenii sermonis pars quamvis integre habeatur tam apud Sync. quam apud ipsum Eusebium in Praep. Evang., verum apud Cyrillum desideratur.

քեան գուսարէր. յորոց մի ումն էր սիւթագորաս՝ քաղդէացւոց իմաստութեանն աշակերտ։ Ա.յլ աքսեր դիմն զեգիպտոս և զկողմինս խոր ասորւոց կալեալ շահէր. յորմէ և սարդանապաղղոսն էր։

Յետ որոյ սարակոսն ասորեստանեայց թագաւորէր, ի վերայ հասեալ՝ թէ զօր խառնիճաղանձ՝ի ծովէ՝ի վերոյ խաղաց ելանել, զբուսաղոսորոս զօրավար վաղվաղակի՝ի բաբելոն առաքէր։ Նա նորա՝ խորհուրդ ապստամբութեան խորհեալ, զաժդահակայ զմնրոյ նահապետի զամուհեան դուստր՝ իւրում որդւոյն նաբուկոդրոսորայ խօսեր կնութեան։ Նա յետ այնորիկ փութաւ նակի չուէր խաղայր հասանել՝ի վերայ նինուէի, որ և նինուէ քաղաք։ Ա.ՊՀ լինէր վասն այնր ամենայնի՝ սարակայ արքայի. հրձէզ առնէր զարքունիսն եւ ովքիտայ։ Ապ նաբուկոդրոսորայ առեալ զիշխանութիւն թագաւորութեանն՝ ամուր պարսպաւ զբաբելոն պատէր։

Նա յետ սոցին բանից աբիդենոս և որ ինչ իրք զնաբուքոդոնոսորայ իցեն՝ միաբանս եբրայեցւոց գրոցն յօրինեալ կարգէ՝ պէս զայս օրինակ։

thagoras fuit, Chaldaeorum sapientiae discipulus. Axerdis autem Aegyptum partesque Syriae inferioris [1] in suam potestatem redegit; ex qua Sardanapallus quoque extitit.

Post quem Saracus in Assyrios regnavit: et quum compertum habuisset, multitudinem barbarorum maximam e mari exisse, ut impetum faceret, Busalossorum ducem confestim Babylonem misit. Ille autem consilio rebellionis inito, Amuhean Astyagis Medi familiae Principis filiam Nabuchodrossoro suo filio uxorem desponsit. Ac deinde protinus discedens accelerat aggredi Ninum, id est, urbem Ninive. Cum autem de his omnibus certior est factus Saracus Rex, concremavit regiam aulam Evoriti [2]. Nabuchodrossorus verò accipiens regni imperium, valido muro Babylonem cinxit».

His dictis, quaecumque etiam de Nabuchodonosoro referuntur, cum Hebraeorum libris consentiens Abidenus ipse, digerit in hunc modum.

Ա.բիդենեայ վասն Նաբաւորոդոնոսորայ։

Abideni de Nabuchodonosoro. (*Euseb. Praep. IX.* 41.)

Նաբուկոդրոսոսորայ առեալ զիշխանութիւնն՝ զբաբելոն պարսպեր պարսպով, և երեքկին պատուարաւ, Հանգոյն հնգետասանից աւուրց ժամանակաւ. և զգետն արմնակաէս յաբուծանուոյ Հանեալ տանէր. և զՓըբ Հոր բարձրաւանդակին, որ առ սիպա բացւոց քաղաքին, շուրջ փորեաց՝ ի. Հրասախ. և խորութիւն՝ ի. կիրկ։ և դրունս կանգնեաց, որ բանալցին, և զբնաւ դաշն ոռոգանիցին. և

Ναβουχοδονόσορος δὲ διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, Βαβυλῶνα μὲν ἐτείχισε τριπλῷ περιβόλῳ, ἐν πεντεκαίδεκα ἡμέρῃσι, τόν τε Ἀρμακάλην ποταμὸν ἐξήγαγεν, ἐόντα κέρας Εὐφρητέω, τόν τε Ακράκανον. ὑπὲρ δὲ τῆς Σιππαρηνῶν πόλιος, λάκκον ὀρυξάμενος, περίμετρον μὲν τεσσαράκοντα παρασαγγέων, βάθος δ' ὀργυιέων εἴκοσι, πύλας ἐπέστησεν, τὰς ἀνοίγοντες ἄρδεσκον τὸ πεδίον. καλέουσι δ' αὐτὰς ἐχε-

1 Arm. Interp. explicare voluit significatum Gr. nomenclationis Κοιλοσυρία, quae sonat *խոր ասորիք*, *inferior Syria*; quod et nos fideliter observavimus. Hoc si minus tibi arridet, lege, per me licet, Latinorum more *Coelesyria*; sed de hoc nomine et infra in textu Josephi.

2 Veram hujus loci sententiam, fatendum enim est, nos ignoramus, tum ob incertum sensum verbi Cod. Arm. *հրոգ առնէր*, tum ob inauditum nomen *Եւոփքիտայ*. *Condonavit* dixeris, si supponas legendum esse *հրոգ առնէր*, ac *Եւոփքիտայ* in dativo expositum fuisse; et sensus erit, commendavit regiam aulam in manus Evoriti cujusdam aulici, ac ipse se fugae tradidit. Si autem legas *հրձիզ առնէր*, tunc certa apparet sententia, quasi igne injecto regiam seque combusserit; ut simpliciter habet Sync. cum tamen incertum restet nomen Evoriti. Juvat transcribi hic Syncellum confusè agentem his de rebus pag. 168. (juxta interp. Goari.) » Nabopolasarus ... Hunc Sardanapalum vocat Polyhistor Alexander, qui ad Astyagem Mediae Satrapam miserit, et filiam ejus Aroitem uxorem filio suo Nabuchodonosor sumpserit. Hic traditis sibi copiis a Saraco Chaldaeorum rege praepositus, in Saracum ipsum et Ninivem civitatem arma vertit: cujus impetum et adventum veritus Saracus, incensa regia igne se absumpsit; imperium vero Chaldaeorum et Babylonis collegit Nabopolasarus pater Nabuchodonosor «.

3 Initium hujus sermonis continuatio est textus ipsius Abydeni, quem supra memoravimus; ut patet conferentibus utrumque locum. Extat autem hoc fragmentum apud nostrum Eusebium in Praep. Evang. loco citato, post alia Abydeni verba, quae infra in medium proferemus. Scaliger qui partem illam desumpsit ex libro Praep. haec omnino, quod miror, neglexit.

4 Gr. textus hodiernus habet in Praep. Evang. τόν τε Ακράκανον; et Vigerus ratus alterius fluminis nomen esse praecedenti Armacali conjunctum, sic vertit: » Atque Armacalen Acracanumque fluvios, ab Euphrate ortos, alio derivavit «. At noster Interpr. procul dubio aliter habuit in suo apographo vetustissimo, ita ut illa vox conjungenda sit cum sequentibus, ut possit locum habere vocis Arm. *բարձրաւանդակին*. Itaque legendum aliud vocabulum derivatum ab Ἀκρα, (unde Armeniis *ակառն*) id est *arx*, *cacumen montis*, *vertex*, *promontorium*, *summum jugum*, etc. Item sequentia ita effert Vigerus: » Tum Sipparenorum urbis in gratiam, Paludem fodit «: minus recte, cum *ὑπὲρ* hìc non habeat locum vocis *in gratiam*, vel *pro*, sed *super*, vel *supra*: nam etsi *ὑπὲρ* cum genitivo casu passim idem sit quod *pro*, sed tamen plerumque conservat vel in genitivo genuinam significationem *super* vel *supra*; ut patet ex sexcentis locis, maxime ubi sermo erit de situ loci: quapropter et Cedrenus, qui haec in compendium redegit, expresse ἐγγιστα ait p. 93. C. id est, *proxime*, *prope*: cui adhaeret et vox Arm. *առ*.

անուն կոչի դրանցն էքէտոգնոմոնաս. որպէս ԹԷ կամն ինչ և յաժառելութիւն յանձնէ ունիցին։ Պարըտ պեաց և զկարմիր ծովու զկղզ յաղեաց ծփանաց։ Եւ զանէրեզոն քաղաք շինեաց ի մուտս աշխարհին ա բաբացւոց։ Եւ զայգունեին՝ մատաղ պատուակ անկումք ծառոց զարդարեաց. և անուն կոչեաց կախաղանաց բուրաստանս։ Եւ ապա միըստ միոք զմեհենութիւն ընձայեցուցանէ անուանելոյ կախաղանաւոր բուրաստանին. զոր ասէ՝ և յոյնք յանուանելոյ յեօթեն չքնաղ հրաշակերտիցն հաստիարին։

Եւ դարձեալ ի միւսում վայրի նոյն պատմէ՝ ձև զայս օրինակ. Ամենայն ինչ ասէ ի սկզբանէ ջուր էր, որ անուանեալ կոչէր Ծով, և բելոսն ցածուցանէր զնոսա. և իբրև քանիւր աշխարհս բաժանէր տայր. և զքաղքսն պարսպեալ պատեալ ամրացուցանէր. և իբրև բաւական ժամանակք ի վերայ անցեալ յերկկարկին, եղծանէր։ Զորոց միւսանգամ նաբուխոդրոսորոս պարսպէր. և տևէր բաւէր մինչև ի ժամանակս մեզ կեդրոնացոյն իշխանութեան՝ հանդերձ դրօքն պղնձակերտիւք։

Զամենայն աբիդենոս հանգոյն դանիէղի վիպագրէ. յորում ձառեալ պատմի զնաբուքոդոնոսորայ, եթէ ամբարհաւաճեալ մեծամտեալ ասէր, ոչ այս է բաբելոն մեծ, զոր ես շինեցի ի բնակութիւն թագաւորութեան իմոյ ի զարդ փառաց զօրութեան իմոյ։

monas: quasi quandam voluntatem et affectum ex semetipsis habuissent [1]. Munivit etiam litus maris rubri contra fluctus. Et Teredonem urbem condidit in Arabum regionis aditu. Item regiam novellis arborum plantis [2] exornavit, appellavitque Hortos pensiles ». Deinde verò prosequitur singulatim exponere supra nominatum pensilem hortum: » quem, inquit, et ipsi Graeci unum de septem nominatis insignibus et miris aedificiis habent »[3].

Et rursum altero in loco idem vir ita narrat. » Universa, inquit [4], (rerum natura) in principio aqua erat, quae appellabatur mare; et Belus imminuebat eas (aquas): et singulis regiones distribuebat [5]; nec non Babylonem muri ambitu muniebat: quum vero satis longi temporis praeterisset, corrumpitur [6]. Quam rursus Nabucodrosorus muris cinxit, adeò ut perdurarit ad Macedonum usque imperii tempora cum portis aeneis ».

Cuncta quidem Abydenus, ut Daniel, litteris mandat; in quo (sc. in libro Danielis) de Nabuchodonosoro aperte narratur; quippe qui superbiens, animoque elatus, dixerit: » Nonne haec est Babylon magna, quam ego aedi-

τογνωμόνας. ἐπετείχισε δὲ καὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης τὴν ἐπίκλυσιν, καὶ Τερηδόνα πόλιν ἔκτισεν, κατὰ τὰς Ἀράβων εἰσβολάς. τά τε βασιλήϊα δένδροις ἤσκησε, κρεμαστοὺς παραδείσους ὀνομάσας . . .

. . . λέγεται δὲ πάντα μὲν ἐξ ἀρχῆς ὕδωρ εἶναι, θάλασσαν καλεομένην. βῆλον δέ σφεα παῦσαι, χώρην ἑκάστῳ ἀπονείμαντα, καὶ Βαβυλῶνα τείχει περιβαλεῖν. τῷ χρόνῳ δὲ τῷ ἰκνευμένῳ ἀφανισθῆναι. τειχίσαι δὲ αὖθις Ναβουχοδονόσορον τὸ μέχρι τῆς Μακεδονίων ἀρχῆς διαμεῖναι ἐὸν χαλκόπυλον. . .

(. . . ὡς ἄρα Ναβουχοδονόσορ . . . μεγαφρονήσας, ἀπηυθαδίσατο εἰπών,) οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ὠκοδόμησα εἰς οἶκον Βασιλείας,

1 Interpretis videtur esse haec explicatio: apposite sane; nam ἐχετογνωμῶν, cujus accusativus est in plurali ἐχετογνωμόνας, componitur ab ἔχω, sc. *habeo*, et γνώμη, hoc est *sententia, cognitio, voluntas*, etc.

2 Մատաղատունկ, refunditur in Gr. νεόφιτος: vel, ut locus exigit, in ablativo casu plur. νεοφίτοις: quod excidisse ab hodierna Gr. lectione jure conjicimus; cum ibi tantum habeatur δένδροις, i. e. *arboribus*; pro quo solo vix credam Arm. Interp. tria illa vocabula restituisse, մատաղատունկ անկումք ծառոց. Cedrenus alium adjectivum adjecit, δένδρα παντοδαπά, Josephum ut videtur imitatus, qui δένδρεσι παντοδαποῖς dixerat, sc. *variis* vel *omnis generis arboribus*: cujus integer textus infra laudatur ab Eusebio nostro. Interim vero nobis placeat transcribere hìc Cedreni jam memorati locum ex Hist. compend. p. 93. C. praesentes res obiter complectantem. Ναβουχοδονόσορ . . . . πόλιν μεγίστην εἰς Βαβυλῶνα ἔκτισεν . . . ἐγγιστα δὲ τῆς πόλεως ὤρυξε χειστέρναν, καὶ περιεστείχισεν ἀξιολόγως. τὸ βάθος αὐτῆς ὀργυιαὶ μ΄. τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς στάδια μ΄. Ὑπερθεν δὲ αὐτῆς κατεφύτευσε δένδρα παντοδαπά, ὡς παρομοιοῦσθαι δασυτάτοις ὄρεσι. ὃ καὶ κρεμαστὸν παράδεισον ὠνόμασεν. (Interp. Xilandro) » Idem (Nabuchodonosor) . . . Babylonem urbem maximam extruxit . . . Proxime urbem, cisternam fodit, muroque praeclare eam circumvenit, profundam ulnas quadraginta, ambitu stadiorum quadraginta. Supra hanc plantavit omnis generis arbores, ita ut monti densis arboribus obsito hortus similis videretur: appellavit ipse hortum pensilem ». Cernitur et in sequentibus Cedreni verbis quaedam Eusebii imitatio in adducenda Danielis auctoritate, etc. Videant eruditi, si libitum ipsis fuerit.

3 Eo animo Philo Byzantius in colligendis septem orbis miraculis, primo loco hunc hortum nominavit. Adeas velim Thesaurum Antiq. Graec. Jacobi Gronovii. Tom. VIII. p. 2649. ubi inscribitur Κῆπος κρεμαστός, *Hortus pensilis*. Quis tamen tantae fuerit magnificentiae auctor, Philo minime tradit. In annotationibus vero adducitur testis Plinius, qui nunc Semiramin, nunc Cyrum Assyriae regem facit hujus operis conditorem; atque hoc etiam additur: » Georgius Cedrenus in Synopsi historica Nabuchodonosori tribuit ». Miror Leonem Allatium tam eruditum virum, Cedrenum potius consuluisse, quàm Abydenum ab Eusebio laudatum etiam in Praep. Evang. ubi de horto pensili legere integra poterat: imo et Josephum ipsum consulere potuit; cujus locus infra recitabitur, ab ipso Beroso Chaldaeo desumptus.

4 Alterum hoc fragmentum iterum occurrit in Praep. Evang. loco citato, ante nimirum praemissa verba. Ubi adverte verbum λέγεται, sc. *dicitur*, spectare ad Abydenum, qui laudarit traditionem a caeteris auctoribus vel a vulgata fama acceptam; itaque Vigerus vertit *ferunt*. At nostra lectio ասէ, supponit in Gr. fuisse λέγει, sc. *dicit*, vel *inquit*: quo adducitur ipse solus Abydenus ab Eusebio citatus, nisi dixeris in Arm. legendum ասէ՝, quo conciliantur variantes lectiones. Ut nil dicam de neutrali adjectivo ամենայն ինչ. πάντα, quod Vigerus explicavit stricte, *loca haec omnia*; nos generatim diximus, *universa* (*rerum natura*).

5 Բաժանէր, quod pro variis casibus accipi posse notum Armeniis est, hic vere pro tertio accipiendum esse suadet ratio, et auctoritas Gr. textus, qui non aliter accipi potest. Adeoque non tam haec, quam antecedentia σφεα παῦσαι Vigerum ita in angustias conjecerunt, ipse ut ultro dissimulaverit significationem verbi παῦσαι, atque pronomen σφεα cum χώρην conjunxerit.

6 Լղծանիլ, ut apprime sonat *corrumpi*, ita stricte a nobis in Latino servari necesse fuit, quamquam incertum fortasse sensum reddat, an Babylonis murus, vel ipse Belus sit, qui obnoxius fuerit corruptioni. Et quidem Gr. τὸ ἀφανισθῆναι aeque indicare potest corruptionem vel muri Babylonici, scilicet *destructionem*, *eversionem*, etc: aut Beli, *interitum* nempe, sive *sublationem a visu*. Hoc secundum absque ulla haesitatione retinendum sibi putavit Vigerus, ita rem declarans periphrasi: » Ac deinceps mortalium oculis ereptum esse ». Verum primum sensum Interpreti nostro persuasum fuisse satis apparet ex eo, quod Լղծաւ հիւ magis convenit aedificio, quam homini; idque, ni fallor, rectius atque accuratius, quasi legeretur in Gr. φθαρισθῆναι: siquidem sequentia illico verba ad restaurationem spectantia τειχίσαι δὲ αὖθις etc, clarissime indicant pristinam muri Babylonici eversionem jam jam memoratam fuisse.

ւորութեան՝ զօրութեամբ բռնութեան իմոյ, և՛ի պատիւ փառաց իմոց։ Եւ քանզի իշխանութիւն իւրոյ բարութեան վկայէր, այսպիսի բանիւք Հառեալ վնաբուզոնոսոր՝ ի դանիէլ մարգարէէ. լուր և աբիդենեայ. քան զՀերակղէս ասէ և՝ զօրագոյն էր. որ և գրէ իսկ՝ պէս զայս օրինակ բանիւ։

Մեգասթենէս ասէ, Նաբուկոդրոսոսորոս, որ ուժգնագոյն էր քան զՀերակղէս, ՚ի լիբեացւոց և յիբերացւոց աշխարհն զօրաժողով լեալ հասանէր. և վանեալ վկանդեալ ընդ ձեռամբ նուաճէր. և զնոսա մի ՚ի նոցանէն յառաջակոչին պտուղս ծովս տարեալ բնակեցուցանէր։ Եւ ասպա յետ այնորիկ պատմի ՚ի քաղդէացւոց, թէ իբրև եկն ետ անդրէն յարքունիսն, դիպ իրիք մտեալ կալեալ զինեան, խօսէր ձև զայս օրինակ, թէ ես Նաբուկոդրոսորոս ողջ քաջքդ բարեզայիք՝ զվիշտս ինչ որ ձեզ հասանելոց իցեն՝ յառաջագոյն պատմեցից. և այլ ինչ մի քան միօրէ

ficavi in habitationem regni, in robore fortitudinis meae, et in honorem gloriae meae [1] ». Quod autem imperium, suae felicitatis testimonium in promptu habuerit, quemadmodum his verbis a Daniele Propheta de Nabuchodonosoro dictum est [2], audi etiam Abidenum: fortior Hercule erat, inquit; qui et his verbis scribit [3].

» Μεγασθένης[4] ait: Nabucodrossorus, qui Hercule robustior erat, in Lybiam, Iberiamque exercitu comparato pervenit, atque adeò profligans ac opprimens domuit; et partem (incolarum) aliquam in dexteram plagam maris Pontici traduxit, ut in ea habitarent. Deinde vero narratur a Chaldaeis, quod cum redux Regiam advenisset, Diis quibusdam in eum penetrantibus, mentemque ejus occupantibus, ita loquutus sit: Ego (ait) Nabucodrossorus, o fortes Babylonii, imminentem vobis calamitatem praenuntiabo ». Et alia quaedam singulatim his adjiciens scribit[5]. Postremò

Μεγασθένης δέ φησι, Ναβουκοδρόσορον Ἡρακλέους ἀλκιμώτερον γεγονότα, ἐπί τε Λιβύην καὶ Ἰβηρίην στρατεῦσαι. ταύτας δὲ χειρωσάμενον, ἀπόδασμον αὐτέων εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πόντου κατοικίσαι. μετὰ δὲ, λέγεται πρὸς Χαλδαίων, ὡς ἀναβὰς ἐπὶ τὰ Βασιλήϊα, κατασχεθεῖν Θεῷ. ὅτεῳ δὴ, φθεγξάμενος δὲ εἶπε οὕτως. ἐγὼ Ναβουκοδρόσορος, ὦ Βαβυλώνιοι, τὴν μέλλουσαν ὑμῖν προαγγέλλω συμφορήν. (...) ὁ μὲν Θεσπίσας παραχρῆμα ἠφάνιστο. ὁ δὲ οἱ παῖς Εὐιλμαλούρουχος ἐβασίλευε. τὸν δ' ὁ κηδεστὴς ἀποκτείνας Νηριγλισάρης, λεῖπε παῖδα Λαβασσοάρασκον. τούτου δὲ ἀποθανόν-

1 Similia ex sacris literis repetit Eusebius in Praep. Evang. loco signato, ad calcem textus Abydeni, quem paulo supra posuerat. Ubi cum Vigerus juxta Vulg. Lat. expresserit: » et in gloria decoris mei «, nemo putet ita etiam in Gr. Eusebii textu rem se habere, sed potius juxta LXX. ac Arm. lectionem, *εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου*, » in honorem gloriae meae «. Dan. IV. 27.

2 Verba Arm. intellectu facillima, sed sensus obscurus cernitur; ita enim verbo sonat: » Et quia imperium suae bonitatis (vel bonitati) testificabatur, ejusmodi verbis relatione facta de Nabuchodonosore a Daniele Propheta «; nos itaque certam sententiam posuimus. Hoc suspicamur, ne pro *բարութեան*, *բռնութեան* sit legendum, sc. *tyrannidis* vel *tyrannidi*; dummodo ita res satis aperta esse possit.

3 Habetur hoc etiam fragmentum praeter alia apud ipsum Eusebium in Praep. Evang. loco signato, praemissum ante fragmenta superius allata; ex quibus hoc solum sumpsit Scaliger. p. 49. Hujus fragmenti principium occurrit et apud Chorenensem nostrum Lib. II. cap. 7. qui sincere transcripsit ex ista Arm. versione Chron. Euseb. ita ut codex noster facile possit etiam librarii errores apud Choren. emendare. Ita enim apud eumdem legitur. p. 95. * Իբրեւ արիւգինոս պատմէ՝ այսպէս ասէլով. Մեծագոյն Նաբուկոդոնոսոր ուժգնագոյն էր քան զՀերակղէս ՚ի լիբեացւոց։ Իմբերացւոց (lege continuè և յիմբերացւոց) աշխարհն զօրաժողով լեալ՝ հասանէր (lege հասաներ), և վանեալ վռանիկեալ (lege վկանդեալ) ընդ ձեռամբ նուաճէր, և զնոսան մի ՚ի նոցանէ՝ յառաջակոչ պտուղս ծովս տարեալ բնակեցուցանէր ||. Quem locum sic interpretati sunt Whistonii juxta suam lectionem minime accuratam. » Ut Abydenus scriptum reliquit, ita dicens; Potens ille Nabuchodonosorus Herculem Libycum vi superabat. Exercitu coacto, in Iberorum regionem venit, et profligatam oppressamque in ditionem suam redegit, et partem quandam populi ad dextram maris pontici abduxit collocavitque «. Sed emendatior lectio Chorenensis ea est, quam in Eusebio nostro habemus, qua possunt eruditi lectores et Whistoniorum versionem corrigere.

4 Մեծագոյր id sonat iisdem syllabis, quod Graecis *μεγασθένης*, sc. *magni roboris* vir, sive *potentissimus:* quam vocem Graecam dedita opera usurpavimus in nostra versione, ut tollatur omnis controversia de mente Interpretis nostri, ac de sensu praesentis loci. Controversia, inquam, illa, quae oritur propter sensum vocis praemissae, an scilicet hoc in loco ut adjectivum, an potius ut nomen proprium sit accipiendum *τὸ Μεγασθένης*. Qui legit Arm. textum, accipit absolute adjectivum tamquam Nabuchodonosoro adjunctum, ut reapse intellexit Chorenensis noster, ideoque verbum *ասէ* anticipans deflexit in *ասէլով*; ac de integro incepit, *Մեծագոյն Նաբուկոդոնոսոր ուժգնագոյն էր*, etc. quod simpliciter sonat: *Potentissimus ille Nabucodonossorus robustior Hercule erat*, etc. Sed tamen qui Gr. textum hodiernum in manus sumit, absolute proprium Scriptoris cujusdam nomen intelligit; ita enim ad verbum sonat: *Megasthenes autem dicit Nabucodonossorum robustiorem Hercule factum* etc. Et quidem hanc esse veram hujus loci sententiam nemo inficiari poterit, qui legat similem locum infra a Josepho citandum, ubi vel ipse Interp. Arm. nomen proprium auctoris expressit, *Մեգասթենէս*, *Megasthenes*. Quid ergo? Cur hoc loco, dixeris, non reddit noster *Մեգասթենէս*, sed *Մեծագոր* interpretatus est? Duplex adest ratio, et utraque non parvi quidem momenti. Prima, eaque certissima, est, quod revera legit in Gr. ob unius literae mutationem, accusativum nempe casum, hoc pacto: *Μεγασθένην δή φησι Ναβουκοδροσόρον*, etc. hoc est: *Potentissimum ergo inquit Nabucodrossorum*, etc. Secunda, quae profecto talem lectionem corroborasse videtur, ea est, quod Eusebius in praemissis pollicitus erat Abydeni locum se prolaturum, idque libaverat verbis quasi ex persona Abydeni. Լուր և արիդենեայ. քան զՀերակղէս ասէ և՝ զօրագոյն էր. որ և գրէ etc. » Audi etiam Abidenum: fortior Hercule erat, inquit: qui et scribit, etc «. Ubi tam verba *ասէ և գրէ*, *inquit*, et *scribit*, quàm relativum pronomen *որ*, *qui*, Abydenum solum apertissime indicant, et consequenter sermonem illico citandum Abydeni tantum esse dicta lectori facile persuadent; neque ullo modo ferme indicant novum alterum auctorem citandum esse ab Abydeno nomine Megasthenem. Haec sane Interpretem ab omni accusatione vindicant. Adde quod si etiam concedamus, nostrum interpretem legisse ut nunc habetur in nominativo *Μεγασθένης*, tunc dicendum *τὸ Մեծագոր* insertum pro nomine auctoris, quamvis etymologice explicata significatione, ac si diceret, *Մեծագոր անուանեալ Հերկինէն ասէ*, և այլն; cujus rei exemplum apud alios quoque Interpretes non semel invenies. Interim verò mireris Whistonios Chorenensis Interpretes, qui quamvis Gr. textum citent in adnotationibus, minime tamen respuunt lectionem Armenam *Մեծագոր*, sed magis ratum habentes, simpliciter reddunt, *Potens*; et ita dissimulant omnino Megasthenis nomen. Tandem adverte hic obiter, absurde additum hoc loco ab Scaligero in Gr. textu, post verbum *φησι*, haec, *ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν*, mutuatus nempe ea a Josepho, qui talem Megasthenis libri notam designat; ut inferius videbis: nec tamen ea Abydenus quoque designaverat, ut patet ex Gr. et Arm. lectione Eusebii, quem se transcribere Scal. putarit.

5 Praetermissa illa interim Abydeni verba extant apud Eusebium in Praep. Evang. loco citato. p. 457. quae ita se habent: *τὴν ὅτε Βῆλος ἐμὸς πρόγονος, ἥ τε Βασίλεια Βῆλτις ἀποτρέψαι, Μοῖρας πεῖσαι ἀσθενοῦσιν. ἥξει Πέρσης ἡμίονος, τοῖσιν ὑμετέροισι δαίμοσι χρεώμενος συμμάχοισιν. ἐπάξει δὲ δουλοσύνην. οὐ δὴ συναίτιος ἔσται Μῆδος, τὸ Ἀσσύριον αὔχημα. ὡς εἴδε μιν, πρόσθεν ἢ δεῦται τοὺς πολίητας, Χάρυβδίν τινα, ἢ θάλασσαν εἰσδεξαμένην, αἴσταισι πρόρριζον. ἢ μιν ἄλλας ὁδοὺς στραφέντα φέρεσθαι διὰ τῆς ἠρήμου, ἵνα οὔτε ἄστεα, οὔτε πάτος ἀνθρώπων, θῆρες δὲ νόμον ἔχουσι, καὶ ὄρνιθες πλάζονται, ἐν τε πέτρῃσι καὶ χαράδρῃσι μοῦνον ἀλώμενον. ἐμέ τε πρὶν εἰς νόον βαλέσθαι ταῦτα, τέλεος ἀμείνονος κυρῆσαι.* (Interp. Viger.) » quam Parcis uti averruncent, nec Belus generis nostri auctor, nec Regina Beltis persuadere unquam potuerunt. Persicus veniet Mulus, qui Daemonum vestrorum usus auxilio, durum cervicibus vestris jugum imponet. Atque hujus cladis auctor etiam Medus quidam erit, quo ante Assyrii

'ի սոյն յարեալ պատմէ։ Ոչեա որպ զնոքումբք ածեալ մատենագիրն ի[ո]սեփ, թէ՝ որ Ամիլմարոդաքոս իւն հրաժանս տայր, յանկարծակի անհետ յաչաց կորնչէր։ Ա.ւ նորին որդի ա միղմարոդաքոս թագաւորէր. զոր իւրն անդէն փեսայն Նիգղիսարիս սպանանէր։ Որոյ մի որդի ինայր 'ի կեանս գաբոսսորակոս. և նմա հասանէր վիճակ բռնութեան օրհասիս մեռանել. զնաբոնիդոքոս 'ի բարձ թագաւորութեանն հաստացանել հրամայէր, որ չէր ինչ նմա ամենևին։ Որում կիւրոս՝ իբրև կալաւ զբաբէղոն, զկրմանից աշխարհին զմարզպա նութիւնն շնորհէր. գարեհ արքայ յաշխարհէն վտարեաց ինչ։ և սոյն ամենայն միաբան է եբրայակիր գրոցն։

Ի դանիէղի պատմութիւնն զնա բուքոդոնոսորայ պատմի, թէ զիւրդ և որդունակ անկաւ 'ի մտաց։ Իսկ ե թէ յուշաց մատենագիրք կամ քաղդէացիք զախտն բարեբէն, և յիշ կալեալ ասեն զմանէն, և ոճ անուանեն զմոլութիւնն՝ որ եմուտ 'ի նա, կամ զդև ինչ՝ որ եկն 'ի վերայ նորա, չէն ինչ զարմանք։ Ա.նզղի այս իսկ և բարք են նոցա՝ զայնպիսի ինչ զամենայն յաճ սահմանել, և աստուածս զդևս անուանել։ Ա.յս ամենայն աբիւդենոս։

Ա.յլ և փղաւիոս յովսեպոս՝ հրեից վիպագրատաւմ մատենագիրն, յառաջնում նախնեաց պատմութեանն՝ միաբան սոցին յիշատակեալ գրէ՝ ձև զայս օրինակ։

autem prosequitur historicus dicens: » Qui cum majestate imperabat, extemplò a visu sublatus evanuit. Atque ejusdem filius Amilmarodocus regnavit; quem statim gener ejus [1] Niglissaris interfecit. Cui unus remansit filius vivus Labossoracus; cui etiam contigit tristi fato occumbere vi illata. Nabonedochum in regni solium evehi jussit [2], ad quem nullo modo pertinebat [3]. Cui Cyrus, Babylone capta, Carmaniae principatum dedit. Darius rex de regione depulit aliquantulum [4] «. Verum, omnia haec cum Hebraicis scriptis optime conveniunt.

In Danielis sanè historiis de Nabuchodonosoro narratur, quomodo, et quo pacto captus mente fuerit: quod si Graecorum historici, aut Chaldaei morbum tegunt, et a Deo eum acceptum commiscuntur; Deumque insaniam, quae in illum intravit, vel Daemonem quemdam, qui in eum venit, nominant, mirandum non est. Etenim hoc quidem illorum mos est, cuncta similia Deo adscribere, Deosque nominare Daemones. Omnia haec Abydenus.

Sed etiam Flavius Josephus Judaeorum scriptor historiographus, in prima de Antiquis historia [5], convenienter hisce memorans conscribit, hoc modo.

τος βιαίῳ μόρῳ, Ναβαννίδοχον ἀποδείκνυσι Βασιλέα, προσήκοντα οἱ οὐδέν. τῷ δὲ Κῦρος, ἑλὼν Βαβυλῶνα, Καρμανίης ἡγεμονίην δωρέεται. . .

magnopere gloriabantur. O utinam ipse, priusquam cives ita meos proderet, aut Charybdi quadam, aut profundo pelago haustus atque absorptus periret, aut alias abreptus, in vias per solitudines erro vagaretur, ubi nullius neque urbis neque hominis vestigium appareat, sed ferae duntaxat libere pascantur, volucresque circumvolent, adeoque solus medios inter scopulos ac voragines jactaretur «. Haec inquam interim Eusebius non usurpavit in ordine hujus Chronici, ut minus apta ad praesentem collectionem chronologicam; at Scaliger falso conjiciens integra ea, quae in Praep. etiam in Chron. fuisse, simpliciter transcripsit in suo Eusebiano centone; quum alia plura, eaque quam necessaria, in chronico retenta, omiserit.

1 Scal. legit ὁ κηδεμών, mendose. Vigerus optime, ὁ κηδεστής.

2 Gr. lectio juxta editionem Vigeri cum Scal. habet in plurali ἀποδείκνῦσι βασιλέα, adeoque vertit Vig. *regem creant*. At noster Interp. habuisse certe videtur in suo apographo in singulari ἀποδείκνυσι, unde reddit egregie 'ի բարձ թագաւորութեանն հաստացանել հրամայէր։ Et quidem ita etiam in antiquiori edit. Praep. quod gratis mutare voluit Vigerus, ut morem Scaligero gereret; ut monet in not. p. 44. ad p. 457. » Legend. ἀποδεικνῦσι βασιλ. non ἀποδείκνυσι, ut in priori editione «. Rationem mutandi subjungit his verbis: » Nec enim (inquiens) Nabannidochum istum creavit Nereglissarus, qui superstes non erat; sed Babyloniis «: quasi vero antecessor Nabannedochi non potuerit ante obitum sibi successorem, regum more, declarare, atque ideo Babyloniis ipsi ad arbitrium suum regem, quem voluerint, elegerint; cum vox Gr. ἀποδείκνῦω apprime sonet *indico, demonstro, declaro*, etc, et consequenter magis ad declarationem antecessoris regis de suo successore eligendo spectet, quam significet *creare* vel *constituere*. Itaque optime rem exposuit Interp. Arm., verbo հրամայէր, quod vix convenit Babyloniis, sed ipsi regi antecessori.

3 Tam Arm. quam Gr. textus incertum praeseferunt sensum, ut possit aeque verti: » qui nulla ratione haereditatem regni habebat «, vel » nulla affinitate sibi proximus erat «, scilicet antecessori suo. Secundum elegit Vigerus, ita enim ille: » nulla cum eo affinitate conjunctum. «

4 Postrema haec de Dario periocha satis obscura, desideratur in Praep. Nulli non notum, Darium ipsum Cyro in Babylone expugnanda comitem fuisse: sed quid hoc in loco de Dario narretur, omnino non patet, anne Nabonedochum ejecit? an aliquid hujusmodi egit? suspicamur aliqua deesse.

5 Nemo censeat hic citari illum Josephi librum vulgò dictum *Antiquitatum Judaicarum*, qui est juxta Gr. Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολόγιος βίβλιος; sed alterum contra Apionem, qui hoc titulo jam antiquitus gaudet, περὶ Ἀρχαιότητος Ἰουδαίων, sive *de Antiquitate Judaeorum*: consules velim adnotationes Jos. p. 437. c. ubi dicitur eo nomine citari solitum hunc librum tum apud alios scriptores antiquos, tum apud Eusebium ipsum in Praep. Evang. etc. Ex hoc itaque Josephi libro, primo nempe contra Apionem, tria occurrunt lectoribus fragmenta satis digna in praesenti Eusebii Chronico, quorum usu feliciter possunt Josephophili non pauca hujus auctoris dubia loca a Librariis inserta maturo consilio perpendere, ne dicam corrigere. Ideo visum e regione collocari Josephi textum Graecum juxta emendatiorem magis editionem Amstelod. 1726. atque nostra quaedam, quae discrepant, diligenter adnotare. Operae insuper pretium duximus versionem nostram Latinam iis in locis, in quibus ipsa omnino congruit cum veterrima vel novissima Josephi interpretatione, iisdem verbis reddere; aliter, nostram lectionem de more exacte exponere. Unum tantum expedit notare, quod Interp. Arm. videtur in locis Josephi elegantiori stylo translationem Armenam adornasse, quàm in aliis Eusebii dictis: unde noli mirari, si aliquando plura occurrant vocabula adjectiva vel similia ornatus gratia in Arm. quam in Gr. Aliter sentiendum, cum aliquid novum scitu dignum acciderit, quod desideratur in Gr. ut non semel accidisse compertum habuimus.

Ի յովսեպոյ յառաջին նախնեաց պատմեն ընթերցանէ։

Ex Josepho, a prima Antiquorum historia de Nabuchodonosore..

(Fl. Joseph. contra Apionem. L. I.)

Ա՛ռաւելից ասէ այժմիկ զառ՝ի քաղդէացւոց մի ըստ միոջէ զմինչ զբաբելացին և զպատմեալս. յորս կայ բազում միաբանութիւն և առ այլ ևս մեր գիրս։ Ես վկայ այսոցիկ բերոսոս ինն է՝ այր քաղդէացի յայգէ, և երևելի յամենեսին, որք զիրատուռ ի ղիմաստութեամբ գոյին. քանզի և զաստեղագիտութիւնն մատեանս, և որ ինչ՝ ի քաղդէից ձարտարութիւն իմաստութեան պատմէր, նա եհան՝ ի յունաց լեզու։

Նոյն իսկ բերոսոն մատիւբ ըզհետ երթեալ առաջնոցն մատենից՝ վասն ջրհեղեղին և բնաջինջ մարդկան ապականութեան լինելոյ՝ ըզնոյն ձև ըստ մանրիւն պատմութեանն վիպագրեաց. և վասն արկղակերտ տապանին՝ որով նոաքեան նախնին մերոյ ազգիս ապրեցաւ, և երթեալ դադարէ՝ ի գլուխս լերանց Հայաստան աշխարհին։ Ես ապա ի ըստ միոջէ՝ ի նովքայ հանարեալ, և զնոցին ժամանակաւն յաւելեալ, ՝ի նա բուսապաղաբոս՝ ի բաբելոնի և քաղդէացւոց թագաւորն եկեալ հասանէ. և զնորա գիրս և զարթութիւնս պատմեալ, ապա ասէ՝ թէ յոր իրս և յինչ միտս առաքեաց յերկիրն և ի խրտացւոց, և ՝ի մեր աշխարհս զիւրութիւն որդին նաբուխոդրոսորոս յաձախագունդ զօրօք՝ բազմատարած քանակօք։ Վ՚անդի ազգ լինէր նմա, թէ յապստամբութիւն մտաբերեցին բնակիչք աշխարհին, եկեալ հասեալ ամենեցուն շահեալ տիրեր. և զտաճարն երուսաղէմի հրձիգ արա բեալ եղծանէր. և զամենայն զմեր ազգեայ ժողովուրդն խափտեալ՝ ի բաբելացւոց երկիրն բնակեցուցանէր։ Վ՚ախճ և պատահարք հասանէին քաղաքին աւերել, տաճարին եղծա-

» Jam vero ea nunc referam, ait, quae de nobis singulatim a Chaldaeis scripta atque enarrata sunt: quae multam habent concordiam [1] cum aliis quoque libris nostris [2]. Testis autem horum est Berossus, vir genere quidem Chaldaeus, et inter omnes, qui in disciplinam sapientiae incumbunt, illustris [3]: quoniam et libros de Astronomia, et quidquid apud Chaldaeos de sapientiae arte narrabatur, ipse in Graecam linguam transtulit.

Is igitur Berossus, sponte sequutus antiquissima volumina, de diluvio, et penitus hominum corruptione, eadem plane quae Moysis historia, enarravit; et de arcae constructione [4], qua Nochus [5] generis nostri princeps servatus est, illaque in summitatem montium Armeniae delata constitit. Deinde singulos a Nocho recensens, et eorum tempora adjiciens, ad Nabopalsarum usque Babyloniae et Chaldaeorum regem pervenit: resque et praeclara ejus gesta narraus, deinde ait, quare et quo animo in terram Aegyptiorum et nostram regionem misit filium suum Nabucodrossorum multis cum copiis, ac latissimis castris. Etenim compertum habens, incolas regionis ab eo defecisse, superveniens (Nabucodrossorus) omnes sibi conciliavit, dominatusque (in ipsos) est, et templum Hierosolymae incensum diruit, totumque gentis nostrae populum suis sedibus abductum, ut terram Babyloniae habitaret, deportavit. (Unde) evenit, ut civitas deserta remaneret, templumque dirutum [6], septuaginta annorum spatio, usque ad Cyrum primum Persarum regem. Obtinuisse vero (virum) Babylonium, dicit, regio-

Λέξω δὲ νῦν ἤδη τὰ παρὰ Χαλδαίοις ἀναγεγραμμένα καὶ ἱστορούμενα περὶ ἡμῶν, ἅπερ ἔχει πολλὴν ὁμολογίαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοῖς ἡμετέροις γράμμασι. μάρτυς δὲ τούτων Βηρωσσὸς ἀνὴρ Χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος καὶ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρεφομένοις. ἐπειδὴ περί τε ἀστρονομίας, καὶ περὶ τῶν παρὰ Χαλδαίοις φιλοσοφουμένων αὐτὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήνεγκε τὰς συγγραφάς.

Οὗτος τοίνυν ὁ Βηρωσσὸς ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπακολουθῶν ἀναγραφαῖς, περί τε τοῦ γενομένου κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ Μωϋσῆς οὕτως ἱστόρηκε. καὶ περὶ τῆς λάρνακος, ἐν ᾗ Νῶχος ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγὸς διεσώθη, προσενεχθείσης αὐτῆς ταῖς ἀκρωρείαις τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν. εἶτα τοὺς ἀπὸ Νώχου καταλέγων, καὶ τοὺς χρόνους αὐτοῖς προστιθείς, ἐπὶ Ναβολάσσαρον παραγίνεται, τὸν Βαβυλῶνος καὶ Χαλδαίων βασιλέα, καὶ τὰς τούτου πράξεις ἀφηγούμενος λέγει, τίνα τρόπον πέμψας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν γῆν τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ Ναβουχοδονόσορον μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπειδήπερ ἀφεστῶτας αὐτοὺς ἐπύθετο, ... πάντων ἐκράτησε, καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅλως τε πάντα τὸν παρ᾽ ἡμῶν λαὸν ἀναστήσας, εἰς Βαβυλῶνα μετώκισεν. συνέβη δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐρημωθῆναι χρόνον ἐτῶν ἑβδομήκοντα, μέχρι Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως. κρατῆσαι δὲ φησὶ τὸν Βαβυλώνιον Αἰγύπτου, Συρίας, Φοινίκης, Ἀραβίας, πάντας δὲ ὑπερβαλλόμενον ταῖς πράξεσι τοὺς πρὸ αὐτοῦ Χαλδαίων καὶ Βαβυλωνίων βεβασιλευκότας (....) αὐτὰ δὲ παρα-

1 *Quae multam habent concordiam*; iisdem verbis rem expresserat et vet. Interp. Jos. Rufinus nimirum vulgò creditus; quam dicendi rationem dedita opera servavimus, utpote quae ad Gr. et Arm. magis accedit; quamvis nova Interpretatio venustius Latino more dixerit, *quae ... in plerisque consentiunt*.

2 Եւ առ այլ ևս մեր գիրս, ad verbum sonat, *et ad alios libros nostros*, vel *cum aliis quoque libris nostris*; qui sensus vel in Gr. hodierno cerni potest, sed naturalis magis videtur alter, *et de aliis rebus cum libris nostris* : aequivocum stat in propositione περί, si ita legerit et Interpres Arm.

3 Γνώριμος καὶ τοῖς etc, cum sit in dativo casu, a Latinis interpretibus Jos. in aliam vertitur sententiam: reddunt enim, *notus iis, qui* etc. vel *iis verò non ignotus qui* etc. Attamen noster Interp. videtur in Eusebio legisse γνώριμος καὶ ἐν τοῖς; quare reddit երեւելի յամենեսին : quo potissimum significatur *insignis, illustris, clarus* ve *inter omnes*, quasi *supra omnes*. Nihilominus si integrum censeas Gr. textum, possumus Arm. quoque in dativo intelligere ; siquidem յամենեսին, habet etiam locum vocis առ ամենեսին. Primam tamen eligimus lectionem; nam γνώριμος usurpatur alibi quoque, saltem ab Eusebio, non pro *notus aliis*, sed pro *clarus* in disciplina, ut videbis in Gr. prooemio Chronici Canonis.

4 Pro τῆς λάρνακος, Arm. habet արկղակերտ տապանին. Porro տապան sonat *arcam*, արկղակերտ verò vox composita, *in capsae formam constructam*. Latini Interpp. nihil agnoscunt praeter *arcam*. Locus Arm. usurpatur etiam a Joanne Catholico Historico, in Praefat. * Հնագանգեալք երեն ՚ի գործս արկղակերտի նոյեան տապանին ||։

5 Arm. diligenter hic observat juxta Gr. Josephi dialectum Νῶχος. Lat. Interpp. habent *Noe*, vel *Noeus*: saltem *Noachum* poterant dicere, ut Latinorum mos est, quo propius accederent ad Josephum.

6 Templi eversio desideratur in hodiernis lectionibus Jos. sicut et nomen *primus* Cyro attributus.

նել՝ եօթանասնամեայ ժամանակ, մինչև ցկիւրոս առաջին պարսից թագաւոր։ Տիրել ասէ բաբելացւոյն եգիպտացւոց աշխարհին և ասորւոց և փիւնիկեցւոց և արաբացւոց, անցեալ զանցեալ զամենեքումբք արուեստիւք և քաջութեամբ, որ նախ քան զնա քաղդէացւոց և բաբելացւոց թագաւորեցին։ Օ՛նոյնս գտա կաւ զերծոսսայն առընթեր կարգեցից՝ պէս զայս օրինակ։

Ա՛զդ եղև հօրն նորա Նաբուպաղասարայ, եթէ շահասէր նախարարաց պէտ՝ որ կարգեալ կայր ի վերայ աշխարհին եգիպտացւոց և կողմանցըն ասորւոց և փիւնիկացւոյն գաւառացն, կապարձան գարձոյց՝ յեսս եկաց յապստամբութիւն։ Իւր զի չէր առակ այնուհետեւ ինքն կռտամբել, դառնարեաց եդ ի ձեռին որպէսզի իւրում Նաբուկոդրոսորայ, որ այնուհետեւ ի չափ իսկ հասակի հասեալ էր, մնան ինչ ի զօրացն։ Եւ առաքեաց երթալ ի վերայ։ Իշրթեալ հասեալ Նաբուկոդրոսորոս՝ խուռմբ գործեալ տայր պատերազմ ընդ ամբստամբին, և յաղթէր։ Եւ զաշխարհն՝ որպէս և էր իսկ ի բնէ, անդրէն ընդ իւրեանց թագաւորութեամբ նուաճէր։ Իսկ հօրն նորա Նաբուպաղասարայ դէպք տային ի նոյն ժամու հիւանդանալ ի բաբելացւոց քաղաքին, և վճարել ըզկեանս, թագաւորեալ ամս. իե։

nes Aegyptiorum, Syrorum, Phoenicum, et Arabum; et super omnes, qui ante eum Chaldaeis et Babyloniis imperarunt, viribus ac praeclaris gestis valde eminuisse [1]. Ipsa vero Berossi verba diligenter investigando [2] proferam, quae ita se habent.

Nunciatum est [3] patri ejus Nabupalsaro [4], Satrapem praefectorum primum, Aegypto et partibus Syriae [5], et Phoeniciae regionibus praepositum, conversis pharetris rebellasse [6]. Et quoniam ipse non aptus erat ad (hostem) puniendum [7], congregavit tradiditque partem aliquam exercitus in manus filii sui Nabucodrossori, qui tunc jam aetate valens erat, et adversus eum misit. Profectus est [8] Nabucodrossorus, et acie instructa cum proditore congressus est, vicitque [9]; et regionem denuo, ut antea jam inde erat [10], in regni sui ditionem redegit. At sub id tempus evenit, ut Nabupalsarus ejus pater morbum contraheret in Babylonis urbe, vitamque finiret, postquam regnasset annis xxi « [11].

Ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβολάσσαρος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατράπης ἔν τε Αἰγύπτῳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Συρίαν τὴν Κοίλην καὶ τὴν Φοινίκην τόποις ἀποστάτης αὐτοῦ γέγονεν, οὐ δυνάμενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ ὅτι ἔτι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινα τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. συμμίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παραταξάμενος, αὐτοῦ τε ἐκυρίευσεν, καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησεν. τῷ δὲ πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβολασσάρῳ, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀῤῥωστήσαντι, ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βεβασιλευκότι εἴκοσιν ἐννέα.

1 Interea amplius haec habentur apud Jos. εἶθ' ἑξῆς ὑποκαταβὰς ὀλίγων ὁ Βηρωσσός, πάλιν παρατίθεται ἐν τῇ τῆς ἀρχαιότητος ἱστοριογραφίᾳ. i. e. » Deinde inferius paulo haec iterum refert Berosus in Antiquitatis historiographia «. Quae ultro praetermisit Eusebius noster, nisi dixeris a Codice nostro intercidisse.

2 Vox, quae respondeat Armenae illae գտակաւ., nulla occurrit in lectione Jos. nam παραδήσομαι satis exprimitur iis, առընթեր կարգեցից.

3 Sequentia iterum adducit Josephus ipse etiam Antiq. Jud. L. x. c. 11. pag. 536. etc. verum ibi depravatam magna ex parte comperies lectionem aut variatam; placeat studiosis consulere variantes illic adnotationibus insertas. Citat haec ex parte Syncellus quoque. p. 176. ut etiam Scaliger quaedam excerpsit p. 48.

4 Interp. Arm. vel in Gr. legit Ναβουπάλσαρος, vel Armeniorum more decurtavit integrum nomen illud Ναβουπολάσσαρος. Certe apud Josephum hoc in loco decurtatum, ut putatur, mendose legimus Ναβολάσσαρος. At omnes eruditi volunt legi Ναβουπολάσσαρος: quae lectio praefertur in adnotat. Antiq. Jos. p. 537. his verbis: » Hic loci, et alibi, quoties patris Nabuchodonosori mentio fit, Ναβουπολάσσαρος rescribendum censet J. Scaliger, prout apud Eusebium de Praep. Evang. L. 9. c. 40. Ptolemaeum in Canone regnorum, et Syncellum in Chronogr. p. 220. Apud Josephum lib. 1. contra Apionem Ναβουλάσσαρος decurtate legitur, procul dubio pro Ναβουπολάσσαρος «; qua quidem conjectura fidenter hic Lib. 1. contra Ap. Latinus Interp. reddidit Nabopolassarus, hacce nota subjuncta. » Ναβολάσσαρος, potius Ναβοπολάσσαρος «: nos codicem nostrum fideliter exprimere satis duximus.

5 կողմանք ասորւոց, Coelesyriae dictae regionis, quae sane Syriae pars est, locum interim habet. Gr. lectio Jos. cont. Ap. τὴν Συρίαν τὴν Κοίλην, vel, ut in Antiq. τὴν Κοίλην Συρίαν, a Lat. Interpretibus exprimitur *Coele-Syria*. Noster tamen voluit magis significationem vocis declarare, nunc կողմանք ասորւոց, *pars* vel *regio aliqua Syriae*, nunc խոր ասորիք, *Syria profunda*, reddens: κοῖλος enim *concavum*, sive loci partem *subsidentem* designat, ut oppositum τῷ ὑψηλῷ. Eo sensu 1. Machab. x. 69. ut etiam 11. Machab. III. 5. et 8. IV. 4. VIII. 8. pro Coelesyria Arm. versio habet ասորիք ասորիք, *Syria inferior*, ubi Gr. habet κοίλη Συρία: at in III. Esdr. II. 17. 24. 27. IV. 48. et VI. 29. quibus in locis nunc Κοιλοσυρία, nunc κοίλη Συρία (quod idem est) Gr. textus habet, Arm. versio կողմանք ասորւոց, *partes Syriae* utique restituit, haud secus ac interpres noster hoc in loco. Est autem locus ille ea *pars Syriae*, quae non longe ab Aegypto, et Arabia distat.

6 Venuste ac eleganter dicitur in Arm. pro ἀποστάτης γέγονεν (i. e. *rebellavit*, vel *desertor factus est*) per periphrasim, կապարձան գարձ դոյց, յեսս եկաց յապստամբութիւն; quod fere ad verbum transfudimus in Lat. quamvis non nescii eramus, vix Romanorum auribus id consonum futurum.

7 կշտամբել, *reprehendere*, *castigare*; hic autem significat punire hostes, unde patet nostrum Interp. vel aliter legisse in Gr. vel τὸ κακοπαθεῖν, in activo accepisse, ubi Lat. Interpp. in passivo rem concipientes, sic expresserunt, » non valeret jam ipse labores ferre «, vel » ferendis laboribus impar «: ut nil dicam de Goaro in suo Syncello hanc sententiam exponente: » mala istiusmodi non ferenda ratus «. Si posset legi in Arm. վշտամբերել, res acta fuisset.

8 Deinceps pars aliqua citatur ab ipso Eusebio etiam Praep. Evang. IX. 40. p. 455.

9 Pro յաղթէր, *vincebat*, *superabat*, Jos. hic fert ἐκυρίευσεν, *dominatus est*, *potitus est*; in Antiq. verò ἐκράτησε, *obtinuit*, vel *fortior evasit*, utrumque ad sensum lectionis nostrae accommodatum. Quorum unum Euseb. in Praep. praefert, legens ἐκυρίευσε, alterum Sync. κρατεῖ

10 Lat. Interp. Jos. interim dissimulavit significatum vocis ἐξ ἀρχῆς, ac in Antiq. ubi habetur ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς, minus recte reddidit *ab hoc initio*; melius itaque in adnotationibus: » Denuo ut ab initio fuerat «, quod a nobis verbo redditur. Eusebius in Praep. habet ἐξαῦθις, vel ἐξαυτῆς, id est, *rursus*, *denuo*, quod quidem legitur apud nos անդրէն; unde liquet a Josephi textu excidisse τὸ ἐξαῦθις, et a Praep. Eus. ἐξ ἀρχῆς, quorum utrumque retinendum.

11 Ita quoque in Praep. Evang. Eusebius noster annos legit κα'. idem habet lectio Jos. in Antiq. εἴκοσι ἕν, sc. *viginti unum*. Solus ergo praesens Josephi locus discrepat, habens εἴκοσιν ἐννέα, *viginti novem*, quod plurimis tuetur Scaliger in calc. Emend. temp. p. 10. dicens; » ἔτη βεβασιλευκότι εἴκοσι ἐννέα. Recte, non ut in x. Originum Judaicarum,

Ոգաստ լինիլը յետ բազում ժամանակաց Նաբուկոդրոսորայ զՀօրն վախճանիլ. կարգիլը յարդարիլը զիրս երկրին եգիպտացւոց և զայլոցն աշխարհաց, և զգերին հրէից և զիին նիկեւացւոց և զասորւոց և զեգիպտացւոց ազգացն, հրամայն տալը ոմանց ի բարեկամացն Հարստաբուռն զօրօք և զայլ ևս զառ և զհաւ և ըզկազմած խաղացուցանել ի բաբելոն։ Իրթեալ հասեալ դամանէր նուաճեալ զիրս ամենայն ի քաղդէացւոց, և պահելոյ նմա զնպատակ օրուելիւն՝ ուրուքն աշխուականի ի նոցանէ։ Տիրէր բոլմնգակ հայրենի իշխանութեան. և զգերւոյն հրամայն տալը՝ յաղիւս տեղիս բաբելացւոց աշխարհին բնակիլ ցուցանել։ Նա ինքն յառէ և յաւարէ պատերազմին՝ զմեհեանն բերալ և զայլն ամենայն առաւելութեամբ զարդարէր։ և ի քուն քաղաքն և այլ ևս արտաքուստ ի ներքս յաւել քաղաք. և սնդէր զառեղեան, զի մի և լինիլ ի հնար պաշարողաց՝ զդեան ի քաղաքն դարձուցանել։ Նա յաւելոյր երիս պարիսպս ներքնոյ քաղաքին, և երիս արտաքնոյն. և զկէս պարսպացն ի նիւթոյն աղիւսոյ և ի նաւթէ շինէր, և զկեան ի լոկ աղիւսոյ. և պատէր աղնիւագոյնս ըզքաղաքն պարսպօք, և զդրունսն զարդարէր զկուշտս։ Նա այլ արքունի հիս մեռ ի Հայրենի արքունիսն շինեալ յաւելոյր. զորոց զչափ և զդ-

» Quum verò audivisset Nabucodrossorus post multum temporis [1] patris obitum, rebus in terra Aegyptiorum aliarumque regionum ordinatis et compositis, atque Judaeis et Phoenicibus ac Syris, et gentibus in Aegypto captivis, quibusdam amicorum commendatis, ut eos cum gravis armaturae copiis, nec non praedam et supellectilem apparatumque Babylonem deportarent; ipse iter faciens, pervenit (Babylonem) [2], reperitque cuncta a Chaldaeis administrata [3], regnumque sibi a quodam eorum (viro) nobili adservatum. Potitur totius paterni imperii, captivos autem in Babyloniae locis maxime opportunis collocare jussit. Et ipse de belli manubiis Beli templum aliaque largiter [4] ornavit; atque in ipsam, quae jam erat [5], urbem aquas foris vagantes introduxit [6]; munivitque quaedam loca, ne in posterum possent obsessores fluvium contra urbem convertere. Ternos quoque internae, ternosque externae urbi muros addidit; partim quidem e cocto [7] latere et bitumine, partimque e latere tantum construxit: eximie itaque urbem moenibus circumdedit, portasque heroico modo [8] ornavit. Aliamque regiam paternae regiae contiguam aedificans addidit; cujus mensuram et pulcritudinem, diversique generis magnificentiam vix enarrare quis possit. Sed tantum (dici

Αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος, καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα καὶ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ Φοινίκων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐθνῶν συντάξας τισὶ τῶν φίλων, μετὰ βαρυτάτης δυνάμεως καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, (αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα). καταλαβὼν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα ὑπὸ Χαλδαίων, καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ἐξ ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενόμενος συνέταξεν αὐτοῖς ἀποικίαν ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας τόποις ἀποδεῖξαι. Αὐτὸς δὲ ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων τό, τε Βήλου ἱερὸν, καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήσας φιλοτίμως, τήν τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν, καὶ ἑτέραν ἔξωθεν προσχαρισάμενος καὶ ἀνακαινίσας, πρὸς τὸ μηκέτι δύνασθαι τοὺς πολιορκοῦντας τὸν ποταμὸν ἀναστρέφοντας ἐπὶ τὴν πόλιν κατασκευάζειν, ὑπερεβάλετο τρεῖς μὲν τῆς ἔνδον πόλεως περιβόλους, τρεῖς δὲ τῆς ἔξω τούτων, τοὺς μὲν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς πλίνθου. καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμήσας ἱεροπρεπῶς, προσκατεσκεύασεν τοῖς πατρικοῖς βασιλείοις ἕτε-

εἰκοσι ἓν, qui error non solum agnoscitur a Ruffino auctore futilissimo, sed etiam ab Eusebio (quo intelligit lib. Praep. nec enim Chron. viderat): sed facilis fuit lapsus ἓν pro ἑννέα, (quamvis et ex adverso poterat dici, sed subdit). Quod si ἑννέα scriptum non fuisset, tamen ex Ezekiele non obscure colligi potuisset. Ait enim sibi oblatam visionem anno tricesimo, qui annus tricesimus in Chaldaea non potest esse, nisi regis Chaldaei. Regnabat igitur cum Nabuchodonosoro, et proinde erat pater, non alius ». Vide et quae ibi prosequitur Scaliger, et solerter perpende an tantum ponderis habeat ejusdem argumentum contra tot codicum auctoritatem; convinceret utique Scripturae auctoritas, si conjectura Scaligeri de mente Ezekielis certa esset.

1 Nescio an in apographo suo Interp. noster habuerit affirmative μετὰ πολύ, sive μετὰ πολὺν χρόνον, vel librarii nostri vitio exciderit negans articulus ոչ; cum in Gr. habeatur hic μετ' οὐ πολύ, *post non multum*, haud secus ac in Antiq. cum Praep. Evang. μετ' οὐ πολὺν χρόνον, *post non multum temporis*: quod Armenice dixerim, յետ ոչ բազում ժամանակաց։

2 Iterum dubitatur, an Gr. lectio Eusebii nostri decurtata fuerit, vel Arm. librarius omiserit ea quae in Josepho inclusimus parenthesis nota, αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα, *ipse cum paucis itinere per desertum facto Babylonem se conferebat*. Ratio dubitandi est, quod etiam in Praep. Evang. Eusebii desunt quaedam; nec enim ea μετὰ βαρυτάτης etc, habentur, quae et noster codex et Josephus habent; neque in sequentibus aliud legitur praeter quam εἰς τὴν Βαβυλωνίαν παρεγένετο.

3 Նուաճեալ, ad verbum, *subjugata*, *sub ditione redacta*, potest aliquomodo sumi pro *moderata*, vel *disposita*, respectu Gr. διοικούμενα: si tamen ita legerit Interp. noster. Interim verò nota obiter, quod per Chaldaeos Scaliger vult in Emend. temp. intelligi hic non gentem, sed potius sapientes ac Philosophos Babyloniae; quod si persuasum fuisset interpreti nostro, apponeret certe ի քաղդեայց, կամ ի քաղդէից: quia tamen reposuit ի քաղդէացւոց, ipsam gentem designavit, vel potius optimates nationis; et quidem non Philosophorum, sed optimatum erat regni curam gerere.

4 Gr. φιλοτίμως, aequivocum est, haud secus ac vox Arm. պատուականաբար; utrumque enim sonat tum *honorifice*, *liberaliter*, tum *ambitiose*, *honoris cupiditate*. Primum egregie exposuit Interpres noster, reponens առատաձեռն, i. e. *largiter*, *liberaliter*, *copiose*, *laute*; idem fecit et Lat. Interp. Jos. reddens, *largiter*. Goar secundum sensum amplexus est in Syncello suo, vertit enim, *nominis ac famae studiosus*, quod tamen non ad rem facit.

5 Բուն քաղաք, quamvis potest designare *propriam civitatem*, sed tamen eleganter *antiquam* denotat, vel *eam*, *quae jaminde fuerit urbs patria*, unde et Gr. habet ἐξ ἀρχῆς, *a principio*, *antiquitus*; pro quo non semel Interp. noster commode usurpat, ի բնէ, vel բուն։

6 Յաւել ջուրք, *aquas duxit* vel *addidit*, cujus nullum interim cernitur in Gr. vestigium; neque id mirum, cum hodierna lectio Gr. corrupta incertum omnino praeferat sensum tam in Antiq. quam in lib. contra Ap. ita ut Scal. dixerit in Emend. temp. » Utrobique corruptus locus «: qui etiam subjungit ibi, » Vetustissimum est mendum, ut omnia alia, quae apud Josephum «: atque adeo Lat. Interpp. Jos. diversis phrasibus rem peragi voluerunt. » Et veteri urbi alteram extrinsecus adjecit «; ait Interp. vet. Novus autem, « Urbemque *Babylonis*, quae jam erat, *nova* etiam altera addita, instauraverat «; idque permiscendo cum sequenti periocha, quod taedet nos minute inquirere. Consulent lectores variantes lectiones et adnot. Antiq. pag. 537.

7 Vox inaudita նիւթաւն, quamvis per etymologiam exprimi a nobis posset, *solidae materiae*, vel quid simile, sed placuit imitari conjecturam librarii reponentis in marg. ex alio loco, թրծաւն, sc. *coctus*, *assatus*; nec aliter significat et Gr. ὀπτός, ut patet.

8 Դիւցազնաւն, satis commode declarat utramque vocem Graecam ἡρωπρεπῶς, ac ἱεροπρεπῶς, ad verbum, դիւցազնական կերպիւ, արքական կերպիւ: ubi Lat. Interp. novus *magnificè* dixit ad sensum; vetus autem aliter sensit, vertens *portas*, *quae vel templum decerant*. Goar medium tenet, et reddit, *sacro decentique more*. Causa diversae conjecturae, ut patet, fuit familiaritas vocum varie sonantium, ἥρως, *heros*, ἱερός, *sacer*, ἱερὸν, *templum*.

potest) quod cum adeò artificiosum mirumque ac praecellens opus esset, intra dies quindecim omnino perfectum est. Et in regia turres lapideas cum statuis [1] exstruxit excelsas, et frontes in supero limine [2] ad similitudinem montium componebat: plantavit insuper diversi generis arbores, et fecit elaboravitque paradisum Pensilem nuncupatum, eò quod uxor ejus montosi ac jucundi [3] situs desiderio teneretur; ut pote (quae) in Medorum regione jucundè educata fuerat. Omnia haec de rege praedicto ita retulit [4], atque etiam plurima in tertio rerum Chaldaicarum libro; in quo reprehendit historicos Graecos, ut pote qui frustra arbitrati sunt a Semiramide Assyria Babylonem aedificatam, falsoque scripserunt mirifica opera ab ipsa fuisse elaborata «.

» Haec autem Chaldaeorum historia fide digna habenda est: praesertim quod etiam in tabulariis Phoenicum (haec) quae congruunt cum verbis Berosi, scripta sunt de rege Babyloniorum; quod Syriam, universam (que) Phoeniciam ille devicit. His sane adstipulatur et Philostrati historia, ubi de Tyri obsidione meminit; et Megasthenes [5] in quarto volumine rerum Indicarum; ubi ostendere contendit praedictum Babyloniorum regem fortitudine ac praeclaris factis Herculem praestitisse; adeo ut magnam Libyae et Iberiae [6] partem, dicat, evertisse. Item (quidquid) de Hierosolymitano templo, de quo antea diximus, quod concrematum fuerit a Babyloniorum exercitu irruente, et coeptum rursus aedificari, cum Cyrus Asiae regnum accepisset; hoc etiam ex Berosi commentariis apertissime demon-

Καὶ κατὰ ταῦτα τὴν μὲν τῶν Χαλδαίων γραφὴν ἀξιόπιστον ἡγητέον· οὐ μὴν, ἀλλὰ κἀν τοῖς ἀρχείοις τῶν Φοινίκων σύμφωνα τοῖς ὑπὸ Βηρωσσοῦ λεγομένοις ἀναγέγραπται, περὶ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως, ὅτι καὶ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην ἅπασαν ἐκεῖνος κατεστρέψατο. Περὶ τούτων γοῦν συμφωνεῖ καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς ἱστορίαις, μεμνημένος τῆς Τύρου πολιορκίας. καὶ Μεγασθένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν, δι' ἧς ἀποφαίνειν πειρᾶται τὸν προειρημένον βασιλέα τῶν Βαβυλωνίων, Ηρακλέους ἀνδρείᾳ καὶ μεγέθει πράξεων διενηνοχέναι. καταστρέψασθαι γὰρ αὐτόν φησι καὶ Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν. Τὰ δὲ περὶ τοῦ ναοῦ προειρημένα τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτι κατεπρήσθη μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων ἐπιστρατευσάντων, ἤρξατο δὲ πάλιν ἀνοικοδομεῖσθαι, Κύρου τῆς Ασίας βασιλείαν παρειληφότος,

1 Աշտարձան, quod sonat *statuam pro mortuis erectam*, vel *monumentum, cippum in monumentis erectum*, accipitur plerumque pro qualibet *edita structura*, ut apud Gr. *ἀναλήμματα*, quod quidem alii *pilas*, alii *ambulacra*, nonnulli vero *moles* interpretantur; sed tamen cum աշտարակաքարկուԹս. (sive աշտարակաքարկոՀոցս) videtur Interp. noster collocasse pro *ἀναλήμματα*, nescio an aliquid amplius legerit in Gr. quod voluit exprimi per Հանգերձ մանդանաք. Scaliger lectores ad Curtium mittit haec omnia interpretantem.

2 Կոպակ. est Graecis *ἔνθεσμος*, *compagines* vel *superliminaria*; quia tamen desideratur in Gr. fortassis ejus locum supplebit vox *ἀποδούς*; quae etsi videatur esse expressa per verbum յարդարէր, sicut particîpium verbi *ἀποδίδωμι*, id est *reddo, praesto, refero*, unde et alii *τὴν ὄψιν ἀποδοὺς* interpretati sunt *ut speciem referrent*, vel *quibus speciem dedit*, nihilosecius poterit accipi etiam sicut nomen *ἀποδος*, pro *ἀφοδος*, et significare discessum vel digressum, limina vel superliminaria: sicut etiam *εἴσοδος* eo sensu sumitur, eo quod per portas ac limina sit frequens ingressus et digressus.

3 Τὸ հովասուն, quod bis occurrit in eadem periocha, *jucundum* ad sensum expressimus, id est, amoenissimum: ne cogeremur ad verbum dicere *umbraculis delectatum*, vel *umbrosum*, vel *ventosum*; melius fortasse *serenum*.

4 Pro *οὗτος ἱστόρησε*, lege juxta Arm. *οὕτως ἱστόρησε*, vel *ἱστόρηκεν*, ut habetur etiam apud Jos. juxta Ms. Big. At Latinus Interp. cum observarit pronomen *οὗτος*, sc. *iste, hic*, ut rem explicaret, necesse habuit addere etiam nomen *Berosus*.

5 De Megasthene scriptore jam supra satis dictum fuit.

6 Constans lectio alibi fuit իբերացւոց. qua et praesens գԻբերացւոց corrigenda, et legenda իբերացւոց, vel saltem գԻբերացւոց, ut et Gr. fert Ἰβηρίαν, Iberiam: quo nomine Hispania antiqua vocabatur; uti etiam Africa, Libya vulgo dicebatur.

մարեալոց . և սկիզբն լինէր շինելոյ միւսանգամ , յորժամ կիւրոս անզասիացւոց Թագաւորութիւնն . և այս ՚ի բերոսոսեայ մատենագրութեանցն Հաւաստեաւ ցուցցի . քանզի ասէ յերրորդումն այսպէս .

Նաբուկոդրոսորոս յետ սկիզբն առնելոյ յաւաջագոյն ասացեալոյ պատրսպին շինելոյ՝ անկեալ յախտ հիւանդութեան՝ ՚ի կենաց վճարէր , Թագաւորեալ ամս . խդ : Նոյն Թագաւորութեանն տիրէր նորին որդի եւիլմարուդոքոս . և նորա գաեալ ղեղծ և անօրէն յիւր Թագաւորութեանն , նենգ գործեալ նմա յիւրմէ փեսային ՚ի քեռն առնել ՚ի նեբրիգոսարայ՝ մեռանէր , Թագաւորեալ ամս . ք : Նոյն յետ նորա սպասնանելոյ առեալ զիշխանութիւնն ՚ի նեբրիգոսարայ՝ որ զնենգն գործեաց նմա , Թագաւորեալ ամս . ի . և նորին որդի զարէսորաքոս տիրեաց Թագաւորութեանն՝ մանուկ աւուրբք , ամիսս . ը : Նոյն նենգեալ վասն բազում չարաբարոյս ցուցանելոյ՝ անդամոին յիւրոց բարեկամաց կոչիչեալ մեռանէր : Նոյն ՚ի նորա սատակել՝ ժողովէին նորին նենգագործքն . և հաւասարակ զԹագաւորութիւնն նա բռնեդայ ունէին բաբելացւոց տոյնն , որ էր անդասին ՚ի նոյն խաղմագործ նենգութենէն :

Ո՚ր նոսին շուրջ զգետովն պատրիսպքն բաբելոնի ՚ի Թրծունն աղիւսոյ , և ՚ի նաւթոյ կազմեցան : Նոյն ՚ի ԺՀ . երորդումն ամի Թագաւորութեան նորա խաղացեալ կիւրոս ՚ի պարսկաստանէ զօրաք բազմաք՝ վանեաց զամենայն զայլ Թագաւորութիւնս . դիմեաց ՚ի վերայ բաբելոնի : Ո՚զգ. եղև նաբոդենայ (Նաբոնիդոյ) զնորա արշաւելոյ . ՚ի դիմի Հարկանէր նորա զօրաք՝ տալ պատերազմ : Ո՚ատ նեալ ՚ի պարտութիւն ՚ի հռուին՝ ՚ի փախուստ դառնայր . և սակաւաւոր մնեալ ամրանայր ՚ի բորսիպենացւոց քաղաքին :

Կիւրոս առեալ զբաբէղոն՝ հրամայեաց տալ զարտաքին պարիսպ քաղաքին ՚ի հիմանց տապալել՝ վասն առ բութեանն , և դժուարին առ առնուլ երևելոյ քաղաքին : Նոյն ինքն

strabitur. Sic enim in (libro) tertio ait « .

» Nabucodrosorus posteaquam coepisset praedictum murum exstruere, morbo implicitus, e vita excessit, cum regnasset annos XLIII. Regni vero potitus est filius ejus Evilumarudochus [1]: et hic cum summa rerum petulanter ac nefarie [2] abuteretur, Neriglasari generi sui, sororis viri insidiis oppressus est, anno regni secundo. Hujus autem post necem, Neriglasarus [3], qui ei insidias fecerat, imperium suscepit, et annos regnavit IV. Dehinc hujus filius Labesorachus [4] puerili aetate regno potitus est menses IX: quod vero multam indolis pravitatem prae se ferret, a suis sane amicis per cruciatum insidiis interfectus est. Eo autem peremto, convenerunt qui ei insidias paraverant, et omnium consensu regnum detulerunt ad Nabonnedum [5] quendam Babylonium, qui et ipse in eadem subdola conspiratione fuerat « .

» Sub eo Babylonis moenia quae flumen adjacebant, e cocto latere et bitumine constructa sunt. At, anno regni ejus XVII. Cyrus ex Perside cum ingenti profectus exercitu, devicit omnia alia regna [6]; in ipsam quoque Babylonem impetum fecit. De cujus adventu cum nuntiatum esset Nabonnedo [7], obviam venit cum exercitu, bellum facturus; victus tamen praelio, in fugam se conjecit, et cum paucis se in Borsipenarum urbe clausit « .

» Cyrus autem Babylone capta, jubet exteriorem murum urbis funditus dirui; eo quod nimis munita, expugnatuque difficilis urbs videbatur. Et ipse rediens proficiscitur Borsipum,

ἐκ τῶν Βιρωσσοῦ σαφῶς ἐπιδειχθήσεται παρατεθέντων. λέγει γὰρ οὕτω διὰ τῆς τρίτης.

Ναβουχοδονόσορος μὲν οὖν μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προειρημένου τείχους, ἐμπεσὼν εἰς ἀῤῥωστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βεβασιλευκὼς ἔτη τεσσαρακοντατρία. Τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐειλμαράδουχος. οὗτος προστὰς τῶν πραγμάτων ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τὴν ἀδελφὴν ἔχοντος αὐτοῦ Νηριγλισσόρου ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. μετὰ δὲ τὸ ἀναιρεθῆναι τοῦτον, διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ἐπιβουλεύσας αὐτῷ Νηριγλισσόρος, ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου υἱὸς Λαβοροσοάρχοδος ἐκυρίευσε μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μῆνας ἐννέα. ἐπιβουλευθεὶς δὲ, διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη, ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπανίσθη. ἀπολωμένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ, κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τινὶ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος, ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως.

Ἐπὶ τούτου τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τείχη τῆς Βαβυλωνίων πόλεως, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεκοσμήθη. οὔσης δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπταικαιδεκάτῳ ἔτει, προεξελιλυθὼς Κῦρος ἐκ τῆς Περσίδος μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ καταστρεψάμενος τὴν λοιπὴν Ἀσίαν πᾶσαν, ὥρμησεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. αἰσθόμενος δὲ Ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ παραταξάμενος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ, καὶ φυγὼν ὀλιγοστὸς, συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορσιππηνῶν πόλιν.

Κῦρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τεῖχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτῷ πραγματικὴν καὶ δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀνέζευξεν ἐπὶ Βόρσιππον,

1 Josephus interim habet, Εὐειλμαράδουχος. Eusebius ipse in Praep. Evang. Εὐειλμαλούρουχος ; medium tenet lectio Arm. Εὐειλουμαρούδοχος, quod mallem legi absque ռ. u, anteriore.

2 Ձկիժ և անօրէն, etsi adjective in Arm. expressa, apprime concordant Graecis illis adverbiis, *ἀσελγῶς καὶ ἀνόμως*, quamvis in Gr. textu inverso ordine legantur *ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς*.

3 Jos. hic olim habuit Νηριγλισσοροόρος, nunc cum Scal. Νηριγλισσόρος; in Antiq. Νιγλίσαρος. Euseb. in Praep. Νηριγλισάρος: nostra lectio Νηριγλασάρος, sicut et Sync. Νιριγλησάρος.

4 Jos. Λαβοροσοάρχοδος, vel Λαβοροσάρσαχος. Euseb. in Praep. Χαβασσοαράχος. lectio Arm. Λαβεσοράχος.

5 Hunc Baltasarem apud Danielem fuisse affirmat Josephus Antiq. X. II. p. 539. Syncellus verò Neriglisarum eumdem fecit cum Baltasare. Confer dicta a nobis p. 60.

6 Eadem fere fuit hic lectio Eusebii nostri, quae cernitur in Praep. Evang. *βασιλείαν ἅπασαν*, *regnum universum*, vel *cuncta regna*. At Josephus interim fert *Ἀσίαν πᾶσαν*, *Asiam totam*, quod tamquam medium ducens novus ejus Interp. Lat. Eusebio magis adhaesit ac reddidit » reliquum ejus imperium populatus « : quamvis a Josepho ac Eusebio deflexisse hanc phrasin dicere quis poterat.

7 Arm. codex correctius supra ferebat nomen Nabonnedi, deinceps verò inversa literarum dispositione *Nabodenus* praefert, quod ut certum librarii mendum noluimus retinere in Lat.

Nabonnedum obsessurus. Nabonnedus autem cum non posset ferre obsidionem, sed sese ipsi ante [1] dedidisset, Cyrus perhumaniter (eum) habuit, deditque, quam incoleret, Carmaniae regionem; de Babylonia abduxit, eoque (illum) misit. Nabonnedus vero reliquum temporis in illa regione exegit, deque vita migravit «.

» Haec omnia eamdem, quam nostri libri, veritatem referunt [2], quod nimirum Nabuchodonosorus anno regni sui decimo octavo templum nostrum diruit, et permansit solo aequatum quinquaginta annos. Cyri autem regni anno secundo cum jecissent fundamenta templi, sexto [3] anno regni Darii absolutum est «.

» His adjiciam etiam Phoenicum historiographos; possunt enim multum probationis afferre. Est autem hujusmodi temporum dinumeratio. Sub Ethobalo Sacerdote [4] Nabuchodonosorus Tyrum obsedit per annos XIII. Post hunc regnavit Balla [5] annos X. Post hunc Judices constituti sunt, judicaruntque: Ednibalus Baseci, menses II. et Chelbes Abdaei, menses X. Abalus summus sacerdos, menses III. Sipunostus, et Gerastartes. Abdelima, [6] quum judicis fungebatur munere, regnavit annos VI. Balatorus filius ejus regnavit unum annum. Quo mortuo, miserunt atque Merbalum ex Babylone vocarunt; regnavitque annos quatuor. Eo etiam defuncto, vocarunt fratrem ejus Hiromum; qui annos regnavit XX. Hujus tempore Cyrus apud Persas praevaluit «.

» Si vero ita se res habet, omne ergo tempus est annorum LIV. et trium mensium, secundum eorum supputationem [7]. Septimo siquidem anno regni (sui) Nabuchodonosorus coepit obsidere Tyrum: quarto [8] autem anno

1 Τό *ante*, vel *prius*, tam in Arm. quam in Gr. medium est inter antecedentem sequentemque sermonis ambitus; ita ut possit in utramque partem inclinari, et quidem puncta in vet. et nov. Gr. edit. diverse digeruntur. Quoniam verò Lat. Interpretes cum antecedenti conjunxerunt, id et nobis nunc placuit, quamquam in Cod. Arm. punctum vidimus a librario ante vocem ջառաջինն exaratum.

2 Desideratur in Arm. illud Gr. γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς, *scribitur enim in ipsis*, puta *in nostris scripturis*.

3 Jos. δευτέρῳ, *secundo*. Syncellus tamen nostram praefert lectionem ἕκτῳ, *sexto*, ut memoratur etiam in adnot. Jos. ubi et haec adduntur, » quod tuetur N. Abramus in Pharo Vet. Test. p. 304. quem videsis «. Imo et Eusebium ipsum in Praep. Evang. huic lectioni favere pro certo habeas: quod enim ibi nunc δεκάτῳ legitur, procul dubio in autographo ἕκτῳ scriptum erat. Consule Comment. Scripturae Sacrae.

4 Gr. lectio hodierna pro *sacerdote*, *regem* profert, ἐπὶ Εἰθωβάλου τοῦ βασιλέως: quis umquam potuerit tam apertae differentiae percipere rationem? nulla enim affinitas inter voces τοῦ ἱερέως et τοῦ βασιλέως: alibi autem contrarium invenias.

5 Gr. Βαάλ. sicut etiam in sequentibus nominibus diversae occurrunt lectiones, ut videre est e regione.

6 Valde discrepat hic Jos. apud quem sic legitur: » Mytgonus et Gerastratus Abdelemi (filii) judicant (vel potius, *judices* fuerunt) annis sex, quorum inter medium regnavit Balatorus anno uno. Eo defuncto, mittentes, etc «.

7 Decenter expressit Interp. Arm. illud Gr. πρὸς αὐτοῖς, quod sonat ad verbum, *apud ipsos*, sive *juxta eos*, id tamen nescio cur tacuerunt Interp. Jos. vet. et nov. nisi acceperint ut *adhaec*, *necnon*.

8 Plenior lectio Jos. τεσσαρακαιδεκάτῳ, *quatuordecimo*, vel *quarto decimo*.

բորդաւմ ամի իբովմայ՝ ած կիւրոս պարսիկ զիշխանութիւնն, և այսպէս միաբան մերոց գրոց զտաճարին՝ և քաղդէացւոց և տիւրացւոց մատեանքն խօսին։ Ոչ այս վասն այսոցիկ այսպէս յովսէպոս։

Hiromi Cyrus Persa imperium accepit. Et ita consone de templo, tum Chaldaeorum, tum Tyriorum volumina cum scriptis nostris proferunt «. Haec ergo in hunc modum de istis Josephus.

κράτος παρέλαβεν. καὶ σύμφωνα μὲν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῖς ἡμετέροις γράμμασι τὰ Χαλδαίων καὶ Τυρίων. . .

Բայց դարձեալ յետ այսորիկ և աբիդենոս զպատմիկ քաղդէացւոց թագաւորութեանն հանդոյն բազմավիպին առընթեր եդեալ նուաստ։ Ասէ և զսո զասորեստատնեաց թագաւորն կարդ ըստ կարգ դնէ համարի՝ այս ձև օրինակի։

Sed tamen posthac rursus Abidenus Chaldaeorum regni rationem, ut Polyhistor, exponit, comprehenditque. Verum Assyrios reges seorsum et ex ordine sic enumerat.

(ԱՍՈՐԵՑՈՑ)

(ASSYRIORUM)

Ա֊Բիդենեայ վասն ասորեստանեայց թագաւորութեանն։

Abideni de Regno Assyriorum [1].

Ա֊Յսպէս քաղդէացիք զաշխարհին թագաւորս յաղովեայ մինչև ցալ-

» Hoc pacto Chaldaei suae regionis reges ab Aloro usque ad Alexan-

1 Novum utique ac inauditum interim audituri sunt eruditi lectores praesentem Abydeni inter antiquissimos auctores celebratissimi locum. Quo cum ad hoc usque tempus viri eruditione praestantes caruissent, nihil certi invenire ipsi potuerunt, dum inquirebant regum Assyriorum successionem; quippe qui apud omnes alios rerum antiquarum Scriptores nihil aliud de istis regibus invenerint, nisi tantum post Ninum, eumque Beli filium creditum: in quo vertebatur omnis Chronologiae cardo; quoque semel admisso, gravis oriebatur, quin imo insolubilis difficultas. Duo enim tamquam certissima habebantur; primum, quod Nini aetate universam terram in diversa jam regna divisam variae nationes occupaverint, ita ut Ninus ipse, et postea ejus uxor Semiramis innumeris gentibus bellum intulerint, et in magna imperia successerint. Alterum, quod hic Ninus statim post Belum fuerit in regnum suffectus, et ipsius Beli filius sit habitus; illius, inquam, Beli, qui vulgo esse creditur Nemrodes gigas Babylonis conditor: ut expresse fatetur doctissimus Petavius, Rationarii Temp. partis 1. Lib. 1. cap. 2. » Primus in Regum Assyriorum serie Belus ponitur: qui Babylone regnavit, ejusque conditor habetur a profanis auctoribus; ex quo idem videtur esse, qui in sacris litteris Nembroth dicitur. Huic cum quinque et sexaginta imperasset annos, successit Ninus, a quo condita Ninive; eoque sedes translata regni, quod deinceps ab Assyriis nomen accepit «. Item in IX. Lib. Doctrinae Temp. cap. 13. » Quod vulgo persuasum esse video, Belum Nini patrem eundem esse, quem Moses Nembrot appellat, non repudiamus «. Quo admisso cogitur clarissimus auctor, haud secus ac omnes qui in eadem sunt sententia, litem illico movere, quomodo nempe eo saeculo tot hominum millia, quot aetas Nini postulat, in orbe terrarum esse potuerint? cum Belus ipse, Nembrotes creditus, interfuerit, imo praefuerit turris Babylonicae opificio, ac Ninus Beli, ut creditur, filius, non multo post ei successerit. Prosequitur itaque memoratus vir doctissimus demonstrare cap. XIV. Doctr. Temp. facillimam hominum propagationem, ita ut concludat: » paullo post Nini primordia, hoc est anno circiter a diluvio CCXV. in una stirpe mortales extitisse, si cum nepotibus majores omnes (ait) superfuisse fingas, 1219133512, in duabus; 2438267024 «. Sed advertendum et illud quod inibi praemisit Petavius. » Movit tamen nonnullos haec imperiorum gentiumque propagatio, ut laxandum a diluvio ad Abraamum intervallum existimarent, et proinde Graecorum in eo ratiocinia Latinis anteferrent. Quippe ex horum computatione non plures quam CCXCII. anni numerantur. Proinde cum initium Beli quadret in annum a diluvio CLIII. ut is LV. regnarit annos. Ninus circa annum CCVIII. inierit oportet, ac CCLIX. desierit. Annis enim regnavit LII «. Cui difficultati sic se illico opponit, dicens: » Verum hoc ipso tempore, licet exiguo, majorem in modum hominum genus amplificari potuisse, dubitabit nemo, qui id animo reputaverit, singulari Dei providentia factum, ut ad incrementa sobolis humanae, atque ad orbis vastitatem instaurandam, praecipua quaedam in illis foecunditas inesset, quae justam alioquin aetatem anteverteret; ut vel a pueris ipsis, quod nonnulli suspicantur, probabile sit generandi vim illis, et usum potuisse suppetere. Adde multas ab singulis uxores adjunctas, quo eodem tempore liberi plures existerent. Adde vivax et vegetum aetatis robur, ut ad multos annos superstites essent, prolemque susciperent «.

Sed quorsum ista? ut nempe pateat in qualem auctores illi angustiam acti fuerint, qui praedictam sententiam tuentur, putantes Ninum fuisse Beli filium, et post patrem statim regnasse. Propagent pro libito, si tamen credendum sit, genus mortalium eo, quo adstringunt, spatio: sed praeterea quaerendum erat, an certum sit initium regni Beli, vel ejus, ut volunt, filii Nini? Immo illud magis disquirendum fuit, num quemadmodum Ninus juxta omnes Abraamo aequalis fuit, sic et pater Nini Bel creditus, aequalis esse potuerit Tharae, qui Abraami pater fuit? Mirum quod hoc Petavius vix animadvertit, qui satis sciebat Abraamum decimum esse a Sem; et Nembrodem, scilicet, ut vult, Belum, tertium a Cham fratre Sem: satis, inquam, sciebat quod ut Sem, et Cham aequales fuerunt, ita et Arphaxad filius Sem, et Chus filius Cham omnino aequales, atque ideo Sale filius Arphaxad certe aequalis fuit Nemrod filio Chus. Quod si et Ninus filius fuerit Nemrodis, ut conceditur, ergo is cum Eber filio Sale aetati suppar omnino fuit. Qua itaque ratione Ninus Abraamo coaevus esse potuerit? Sed Petavius ultra id voluit, ut Semiramis sit Abraamo aequalis, haec veluti certissima proferens Rationar. Temp. Part. 1. L. 1. c. 2. » Semiramidis anno 23. Abraamus oritur: non, ut falso persuasit Eusebius, Nini 43 «. Verum pace dixerim viri gravissimi, parum id ipsi prodest; leviora haec sunt, cum graviora a nobis memorata sint, tam auctoritate Abydeni, quam certo argumento corroborata. Si haec perpendisset Petavius, vel minime crederet Ninum Beli, Nemrodis videlicet, filium fuisse. At ipse firmiter manens in sua sententia, constanter rem disponit in laterculis Lib. XIII. Etenim sub Reu, qui sextus fuit a Sem, memorata extructione turris Babyloniae, subdit verbum de Belo, anno mundi 1809. hoc modo: » Assyriorum igitur imperium hoc fere anno primordium habuit. Hujus conditor a profanis Belus; a sacris historicis Nembroth ille nominatur, *robustus venator coram Domino*, nepos Chami, qui Babylonem condidit. Gen. X. 10. Ad idem tempus referenda sunt Arabum, et Aegyptiorum regna, quae in Eusebii Chronico (debuit dicere, in Pseudo-Eusebii Chronico Syncellano a Scaligero excogitato) fabulosa vetustate supra diluvium extenduntur «. Dein an. Mund. 1874. sub Nachor avo Abraami: » Mortuo Belo, qui regnavit annos LXV. Ninus imperavit «. Et successive an. 1926. sub Thare: » Ninus hoc anno moritur, postquam regnavit annos LII. Hic Ninyam filium impuberem reliquit, cujus nomine primum Semiramis imperium administravit: deinde ad sese transtulit, ac duobus et quadraginta annis obtinuit. Tandem an. 1998. Thare septuaginta natus annos Abraamum genuit . . . anno post diluvium 293. Semiramidis 23 «. Quis haec ferat, si generationes Sem et Cham inter se conferat?

Sed ne Petavius tantum credatur ex una parte errasse, audiendus et similis ei in eruditione Chronologica Usserius vir celebratissimus, qui in alteram partem deflexit. Is sane rerum difficultate coactus, minime voluit Belum credere eumdem esse cum Nemrode, sed istum, Nemro-

(Locus Graeci textus)

ղեքսանդրոս վարկանին. զնինեայ և զշամիրամայ չունին ինչ փոյթ յան-ձին։ Ասյս եթէ ասէ, անդստին սկիզբն առնէ պատմութեանն։ Լոր ասէ, նինոս՝ արբէղայ, քասղայ, արբէղայ, անեբայ, բաբեայ, բէղայ՝ արբայի ասորեստանեայ։

Լու ապա մի ըստ միոջէ համարի՝ ի

drum recensent; de Nino et Semiramide nulla ipsis cura est «. Haec cum dixisset, jaminde historiae exordium ducit. » Fuit, inquit, Ninus, Arbeli (filius); qui Chaali; qui Arbeli; qui Anebi; qui Babii; qui Beli regis Assyriorum «.

Deinde singulos a Nino et Semira-

den scilicet Babylonis conditorem locans anno mundi 1771. in diebus Heber, deinde Belum ipsum in duos divisit. Primum fere inauditum ponit in extremis Isaaci diebus, ann. 2242. his verbis: » Evechous apud Chaldaeos imperare coepit, 224 annis ante Arabes. *Jul. African.* (subintellige *apud Georgium Syncellum*). Qui videtur esse Belus Babylonius, sive Juppiter Belus; a Chaldaeis postea Deus habitus, etc «. Postmodum venit ad Belum Nini Patrem, ita scribens ann. 2682. in diebus Ehud Judicis Israelitarum: » Belus Assyrius in Babylonia, post Arabas, regnavit annis 55. *Jul. African.* «. Atque successive an. 2737. in diebus Deborae et Barak: » Ninus Beli filius, Assyriorum fundavit imperium ... Annos regni 52. illi tribuunt Julius Africanus et Eusebius «. Deinde an. 2789. » Semiramis, Dercetidis filia, Menonis primum, deinde Nini uxor, universae Asiae praeter Indos imperitavit: vixitque annos 62, cum 42. regnasset «: cujus anno secundo, mundi 2790. » Eli Sacerdos nascitur « juxta Usserium. Videant lectores sapientissimi, quem ex hisce duobus in re Chronologica praestantissimis viris, Petavium ne, an Usserium sequi velint? Hac in parte neuter sequendus, sed potius Abydenus audiendus, et ratio videtur postulare. Omitto caeteros Scriptores Criticosque innumeros, qui diversis in saeculis floruerunt; quorum variantes vagantesque sententias melius quam nos tenent Lectores eruditi.

Verum Armenii, quod sane miraris, jam antiquitus Abydeno auctore aliisque commentariis quam veterrimis suffragantibus, pro certo habebant Ninum minime *Beli* filium fuisse, sed *Arbeli*; non proximum successorem, sed unum ex posteris Beli; eumque celeberrimum in ea posteritate, atque adeo Beli filium lato modo nominatum: id quod omnes Armenae nationis scriptores (quamvis Latinis parum noti) una voce testantur cum D. Moyse Chorenensi v. Saeculi auctore saepe memorato memorandoque, cujus opus a Whistoniis Latio donatum; ubi Lib. 1. cap. 4. ita digeritur posteritas Nemrodi in generatione Chami: *Եւ ընդ բովքի ծնանի զբար. բար ծնանի զանեբիս. անեբիս ծնանի զարբէլ. արբէլ ծնանի զքայազ. քայազ ծնանի զինս արբէլ. արբէլ ծնանի զնինոս. նինոս ծնանի զնինուա* ||. sc. » Nebrothes genuit Babium. Babius genuit Anebim. Anebis genuit Arbelum. Arbelus genuit Chaealum. Chaealus genuit Arbelum alterum. Arbelus genuit Ninum. Ninus genuit Ninyam « (ex Semiramide, ut patet). Paucis verò interjectis, rem ex Abydeni ipsius auctoritate auctor confirmat; ait enim: *Եւ ի զմարթիս, և մի ոք յեկեսուացի. քոնդի պատմի մեզ զայսոսիկ՝ յորով իրս հաւատարիմն արեւգէնոս, և ասէ այսպէս. 'նինոս' արբէղայ, քայազ, արբէղայ, անեբայ, բաբեայ, բէղայ: 'նոյնպէս և զմեզն 'ի հայկայ մինչև ցաթան գնդեցիկ' զոր սպանեալ կամեցան յամիրամ. Թուէ այսպէս. Աթան գնդեցիկ' արամեայ, հարմեայ, գեղամեայ, ամասեայ, արամեսայ, արամներակայ. որ եղև հակասակ բէլայ' միանգամ մնայն և կենդանւոյ. և զայլ մեզ արեւգէնոս յիւրում առաջնում արձանագրեալ 'ի մեզր ազգարանութեան ասէ. զոր սատ ուրեմն յեւոյ սմանք բարձին* ||. Id est: » Nec est quod quis de hujus rei veritate addubitet, cùm de iis nobis complura tradat Abydenus, auctor certus, (vel ita, cum haec nobis tradat plurimis in rebus certus repertus auctor Abydenus), ita dicens. Ninus ortus Arbelo; (adde, Is Chaealo.) Chaealus Arbelo, Is Anebi, Is Babio, Is Belo. (Arm. Graeco more, Ninus Arbeli, Chaeali, Arbeli, Anebis, Babii, Beli). Similiterque stirpem nostram ab Haico ad Araeum pulchrum, quem Semiramis interfecit, hoc ordine enumerat: Araeus pulcher Arami filius, qui Harmae, qui Gelamii, qui Amasiae, qui Aramaeis, qui Armenaci, qui Belo adversatus vitam (ejus) amisit: Atque haec narrat Abydenus in primo suo originum libro, quem (lege, quae, scilicet verba ad Armenios spectantia) postea quidam huc attulerunt (lege, hinc vel nunc abstulerunt) «. Ex quo patet, Chorenensem eadem, quae Eusebius, apud Abydenum legisse de Beli successoribus sive posteris; atque alia quaedam, quae ad Armenios attinent, in vetustis atque accuratioribus ejusdem exemplaribus attigisse: quae Graeci omittunt, ait ille, ut minus sibi expedita. Sed quod ad rem nostram pertinet, Ninum Beli non filium, neque successorem proximum, sed solum unum ex ejus posteris esse confirmat Chorenensis etiam auctoritate Maribae Catinensis, qui ante Abydenum vixit. Is, inquam, postquam Belum ab Haico Armeniorum primogenitore interfectum narrasset, post demum Aramum inter Haici posteros septimum sub Nino floruisse ait, etc. quae velim ut consulas in Choren. Lib. 1. cap. 8. usque ad 18. ubi et perpende auctoritatem Maribae inniti antiquissimis monumentis, quae continebantur in eo volumine, cujus initium: *Ասյս մատեան՝ հրամանաւ ազէքսանդրի, 'ի քաղդէացւոց բարբառոյ փոխեալ 'ի յոյնն. որ ունի գրուն հնոց և զնախնեացն բանս* ||, և այլն. » Hoc volumen jussu Alexandri ex Chaldaico sermone in Graecum fuit conversum; continetque germanam antiquorum atque veterum historiam, etc «. Tam antiquissimis, adeoque firmissimis auctoribus jure Chorenensis ipse profligat contrariam sententiam, loco supra citato, cap. 4. dicens: *Աչք այս մեզ ամենևին օտար և արտաքոյ շնմարտութեանն. որք զնինոս բէլայ ասեն որդի, կամ թէ նոյն ինքն բէլ. զի ոչ ազգաբանութիւնն, և ոչ ամեցն ժողովեցեալ այսոցիկ վկայէ. բայց թէ ըստ նշանաւոր և անուանի լինելոյ որ պատահ համարեալ այսպէս կարգիչ գնեաին մեռաւոր* ||. » Ii autem nobis videntur prorsus a vero aberrare, qui Ninum aut Beli filium, aut ipsum dicunt esse Belum. Neque enim generis, nec annorum series huic rei testimonio est; nisi, si quis, quòd uterque fuerit inclytus et celebris, ideo verisimile esse arbitratus, nova antiquis velit connectere «.

Haec profecto certa nobis sunt. Restat tamen ut disquiratur, cur ipse Eusebius nempe noluerit hac in parte Abydenum a se citatum imitari, sed potius Ninum ut proximum Beli successorem esse quodammodo ferè supposuerit. Cujus sane rei apertissima est ratio: Siquidem Eusebius more suo videtur vulgatam inter Graecos sententiam amplexus esse, vel potius Castoris auctoritatem, ut in plurimis, sic in hac quoque parte sibi conciliasse. Nihilominus certum est eum cautè se gessisse, ne quid de suo decerneret: maxime verò difficultatem effugisse, atque eo animo non a Belo, sed a Nino tum in prima hac Chronici parte certum Assyriorum regum catalogum, tum Canonem suum inchoasse, Belo aliisque suis posteris usque ad Ninum consulto praetermissis.

Quo in consilio, ut mihi videtur, prudentiorem se se declaravit prae caeteris auctoribus Graecis; quorum plurimi (ne dicam omnes) omnino sustulerunt praedecessores Nini, nullumque inter Belum ac Ninum regem noverunt. Quidam verò quatuor ex quinque regibus, qui ante Ninum fuerunt, nescio qua auctoritate, de propriis sedibus deturbantes, transtulerunt in posteriora tempora, collocaruntque inter successores Nini post immensum intervallum, scilicet post Teutamum, qui Trojano bello aequalis fuit, postque ejus successorem Teutaeum: idque inverso ordine, nepotes ac pronepotes ante avos ac proavos collocantes. In hac sententia absurdissima fuit Georgius Syncellus, vel Africanum, vel nullum secutus auctorem, ita continuans seriem regum Assyriorum post Teutaeum, pag. 120. et 123.

Ασσυρίων	κϑ'.	ἐβασίλευσεν	Ἀράβηλος	ἔτη	μβ'.
Ασσυρίων	λ'.	ἐβασίλευσε	Χάλαος	ἔτη	μέ.
Ασσυρίων	λά.	ἐβασίλευσεν	Ἄνηβος	ἔτη	λή.
Ασσυρίων	λβ'.	ἐβασίλευσε	Βάβιος	ἔτη	λζ'. sc.
» Assyriorum	xxix.	regnavit	Arabelus	annos	xlii.
» Assyriorum	xxx.	regnavit	Chalaus	annos	xlv.
» Assyriorum	xxxi.	regnavit	Anebus	annos	xxxviii.
» Assyriorum	xxxii.	regnavit	Babius	annos	xxxvii.

Ubi vides quatuor hos reges sumpsisse ex serie antecessorum Nini, qui quinque fuerunt juxta Abydenum inverso ordine: juxta enim eum post Belum fuit Babius; quem secuti sunt Anebus, Arbelus 1. Chaealus. Arbelus 11. cui successit Ninus. Verum miror Syncelli arrogantiam, qui non contentus haec ita praeposterè digerere, addit de Babio novum hunc errorem: Βάβιος οὗτος ἐστιν ὁ παρ' Ελλησι Τιθωνὸς λεγόμενος Ασσυρίων λβ'. βασιλεύς. τούτου παῖς Μέμνων, ὃς συνεμάχησε τῷ Πριάμῳ κατὰ τῶν Ελλήνων, καὶ διεφθάρη ὑπὸ Αχιλλέως. φαίεται δὲ καὶ ἀντίγραφος Πριάμου ἐπιστολῆς, ὁ αὐτός ἐστι καὶ δεύτερος Ταυτάνης. Id est interprete Goaro: » Babius iste Tithonus est Graecorum vocibus laudatus Assyriorum rex 52. cujus filius Memnon adversus Graecos Priamo tulit auxilium, et Achillis manu sublatus est. Epistolae ad eum a Priamo datae inter nonnullos circumfertur exemplar. Idemmet secundus Tautanes agnoscitur «. Verum taedet nos Syncelli hallucinationes confutare. Omitto et Scaligeri iram contra Eusebium, quem gratis supponit omnia ab Africano transcripsisse, vix tamen ei adhaesisse.

Cur autem edita minime fuerint nomina antecessorum Nini in publicis commentariis praeter Belum, ex iis quae veteres auctores dixerunt, duas causas afferre possum. Quarum prima, quod nullo modo praeclaris gestis insignes, sed potius molles atque ignavi fuerint, ideoque in vetustate illa facile oblivioni traditi. Altera autem, quod Ninus vir su-

նիհեսէ և 'ի շամիրամայ մինչև ցսար-
դանապաղոս, որ քան զամենեսեան
հուսկ լեալ էր. յորմէ մինչև ցառա-
ջին ողիմպիադն լինին ամք. կէ: Ա-
բիդենոս վասն ասորեստանեաց Թա-
գաւորութեանն գրեաց միըստ միոջ
ըստ զայս ձև օրինակի: Ելն միայն նա,
այլև կատարելն յառաջնում ժամանա-
կագրացն համառօտ մնասենի զայս
գոյն օրինակի՝ մինչև 'ի սողոքայս ա-
պաստան՝ զասորեստանեաց Թագա-
ւորութենէն վիպագրի:

mide recenset, usque ad Sardanapallum, qui fuit omnium postremus: a quo usque ad primam Olympiadem efficiuntur anni LXVII. Abidenus itaque de regno Assyriorum singillatim ita scripsit. At non ipse solum, sed etiam Castor in primo Chronicorum brevi volumine [1], ad hujus exempli formam, syllabatim quidem de Assyriorum regno enarrat.

(Locus Graeci textus)

Ի հասուածոյ համառօտ մատենէն, վասն
ասորեստանեաց Նախաւորութեանն:

Ex Castoris Brevi Volumine, de Regno Assyriorum.

Բէղոս էր ասէ, ասորեստանեաց
Թագաւոր. և առ նովաւ կիկղո-
պացքն՝ փոյլոտակունս և շանթս
հրացանս արամազդայ մարտուցելոյ
ընդ տիտանացիան նպաստս 'ի կռիւ
լինէին: Ընդ Թագաւորէք տիտանաց-
ացոյ Ածանչէին 'ի ժամանակին. յորոց
մի էր ովգիգոս արքայ: Ընդ կետ սա-
կաւ բանիկ վրովիմբ ածեալ՝ ասէ,

» Belus, inquit, rex erat Assyriorum: et sub eo Cyclopes Jovi decertanti adversus Titanos, per fulgura fulminaque ignea opem in praelio tulerunt. Eo autem tempore Titanorum reges agnoscebantur; quorum unus erat Ogygus rex«. Paucis vero interjectis, prosequitur, dicens: » Gigantes in Deos irruentes perempti sunt,

perbus, ac vanae gloriae cupidus, studuerit antiquorum monumenta e medio tollere, ut sua tantum facta a posteris celebrarentur. Haec ex gravissimis auctoribus constanter Chorenensis noster profert: quoad primam enim dicit L. 1. c. 4. "Յորմէ ինչ և կէսփալիա. քանզի ասէ 'ի միում գլխոյն այսպէս. Ա՛նոր զամենայնն յիշմիդրան մերոյ աշխատութենեան սկսեալ գրէ զաղգաբանութիւնան 'ի գլեանացն արքունէ. այլ առաք հրամայ 'ի Թագաւորացն Թողուլ զանձնայնից և գվաստաց արանց 'ի հնոցն գլխատակն, և գրել միայն զքաջսն և զվեհատուսն և զաշխարհակալս նախնիս. և մի յանդգնել զժամանակս մեր ծանրել և զգլխոն" ||: hoc est: »Ejusdem rei testis est Cephalimus, qui in capite quodam haec dicit: Principio operis nostri, propagines singulas instituimus sigillatim subtexere ex regiis Tabulariis; sed mandata a regibus accepimus ignobilium ac nequam (lege, pigrium, vel ignavorum) inter veteres hominum memoriam praetermittere, enumerareque fortes solum ac sapientes rerumque potitos progenitores, neque tempus inutiliter absumere, et caetera«.

Quoad vero secundam rationem haec habet eodem Lib. 1. c. 13. ex Mariba Catinensi antiquissimo scriptore: "Ա՛սէ և այլ ինչ պատճառս նոյն այր (մարիբաս), Թէ որպէս ուսայ, հպարտ և անձնասէր գոլով Նինոս, և կամեալ միայն զինքն աշխարհակալութեան և քաջութեան և լաւութեան ցուցանել սկիզբն, հրամայէ գրագրաց մատենից և գրչացս առաջնոցն ըստ սեղեակ սեղեակ, և ուրուք (կամ ոչ) ուրուք գոյծոց քաջութեան այրել. իսկ որ առ իւրմէ ժամանակաւք գործեցուցանել, և որ ինչ վասն իւր միայնոյ գրել" ||: i. e. » Idem (Maribas) et alias ejus rei rationes affert, utique Ninum, (supple, ut didici,) superbia inflatum suaeque gloriae cupidissimum, cum se unum summae potestatis, et fortitudinis ac bonitatis fontem atque originem haberi vellet, complures libros et historias antiquas rerum ubicunque egregiè gestarum jussisse concremari; et de se tantùm suisque temporibus conscribi«.

Eadem affirmat et Arzerunius, qui quo studiosius atque ex professo Assyriorum reges examinavit ex antiquis monumentis (erat enim de prosapia posteritatis filiorum Sennecherim in Armeniam profugientium), eo majorem fidem mereat oportet. Is ergo Lib. 1. c. 2. postquam constanter memorasset juxta antiquos Scriptores, Beli successores Babium, Anebium, Arbelum, Chaalum, Arbelum alterum Nini patrem, haec subdit: "Եւ զի (այլք) ասեն զնինոս Թագաւորել յետ բելոյ՝ անխոհեմ զայգպահեաք արարեալ, (պատճառն և') զի 'ի մատեանս առաջնոցն ունէին պատուէր 'ի Թագաւորացն զնդանուր իրս քաջաց գրել, և ոչ վասաց. այլև նկատագիրս սմանս պատկերաց՝ զպատկեր քաջաց արանցն և չքնաւորս կենդանագրել, իսկ զվատացն և զնուազագունն՝ լռել և կանացիս, և միայն վերնագրութեամբ նէթ նշանակել" ||: (Որպէս և 'ի յաջորդ գլ. 3. անդնդմիջադիս յարէ.) Յոյզք ժամանակացս այսոցիկ, ըստ որում յառաջագոյն ասացաք, որ յաւուրց անտի բելոյ մինչև 'ի նինոս, երևելիք ինչ և նշանաւորք 'ի մատեանէ առաջնոցն ոչ երևի. Թէրևս 'ի բազում խափանմանց. նախ զի և ևս զուքն չիսնեալք՝ ունէին զանմարտանութեան փոյթս. կամ Թէ զի և վաստութենէք քաջաց ապիհարիակաք ոչ գրեցաւ 'ի մատենագրաց անտի քաղդէացւոց. գործեալ՝ զի Թէ և գրեցաւ եւս, այլ քաջութենէնք արտութեան նինոսի ըստ օրինակի բելոյ առաւել ամբարձաւ անձնասէր ամբարտաւանութեամբ՝ զինքն գոլ ասել սկիզբն քաջաց, և Թագաւոր առաջին. զի և մատեանս առաջնոցն մեծաստաս առիթով 'ի մի վայր գումարել՝ հրամայեաց այրել. զի և հետք եւս յիշատակի այլոց անուանց մի երևելոցի, բայց ինչ եան միայոյ: Գանգի և սա ասի Թագաւորեալ ամենայն ասխատանաւք և լիբէասատանաւք՝ բայց միայն 'ի հնգկաց. որ և զինուել քաղաք առաջին արբունեաց չինեալ յասուրայ, զոր ապերաց նեբրովթ, սա վերստին շինեաց 'ի պատիւ անուան իւրոյ ||: i. e. » Quod autem (alii) Ninum post Belum regnasse dixerint, praetermissi tot nominibus (regum intercedentium), id causae fuit, quoniam in mandatis a regibus habuere, in Majorum monumentis exarare tantum insignes res virorum fortium, nec ita ignavorum; nec non vivaces quasdam effigies, qui depingere vellent, ut imagines fortium virili animo ac decore praeditas delinearent, ignavorum verò ac ignobilium, specie molli et foeminina descriptas, solaque inscriptione indicatas«. Pariter et sequenti cap. 3. haec addidit, dicens: » Indicia istorum temporum, ut antea memoravimus, transactorum scilicet a diebus Beli ad Ninum usque, haud notabilia insigniave gesta praeseferre in majorum monumentis visa sunt, fortasse ut obstaculis varii generis impedita. In primis enim, linguarum confusione confecta, discordia intima inter se exagitabantur. Sive etiam inertia, viris generosis indigna, nonnunquam usurpata, non est scriptis mandata ab illis Chaldaeorum Scriptoribus. Adde, quod si quae scripta fuerint, sed tamen cùm Nini generosa praeclaraque gesta, Beli instar, quàm maxime extulerint eum in ambitionem elationemque animi proprio amore, adeo se voluit dici auctorem virorum fortium, regemque primum; ut etiam majorum monumenta, acerrima lege promulgata, in unum collecta igni tradi jusserit, ita ut, ne vestigia quidem aliorum nominum cernerentur, nisi suimetipsius tantum. Nam et hic dicitur regnasse universae Asiae ac Libyae praeter Indos; quinetiam urbem Niniven, velut regni caput, ab Asur conditam, a Nemrode tamen eversam, is demum restauravit in honorem sui nominis«. Verum non desunt, qui librorum combustionem tribuant Nino, qui secundus dicitur; non tamen et primo denegare possunt: de quo non est, cur a nobis disseratur.

1 Ժամանակագրացն, expresse notat in autographo habitum Χρονικῶν, sicut etiam Համառօտ մատեան satis clare indicat τὸν ἐπιτομὸν, quod a Latinis nunc *Epitome* per Hellenismum, nunc *Compendium* vocatur, vel *Compendiorum volumen*. Et quidem simili nomine praesens Castoris opus ab auctore nostro tam hic, quam in Canone citatur.

թէ սկայք դիմեցին 'ի վերայ դմա, և սատակեցան, զօրավիգն օգնակա-նութեան դիցն լեալ Հերակլի և Դիանխի՝ որ էին 'ի տիտանացն։

Որոց՝ զորմէ յառաջագոյնն ասա-ցաք, վճարեաց զկեանս. որ և ՚ինձ և այս կարծեցաւ։ Յետ որոյ նինոս ա-սորեստանեաց թագաւորեաց ամս. ծգ։ սա արար կին զշամիրամ։ Յետ որոյ շամիրամ թագաւորեաց աս-րեստանեաց՝ ամս. խբ։ Եւ ապա զամէս, որ և նինուաս։ Եւ հասի մի բոլ միօքէ զթագաւորս ասորես-տանեաց՝ որ յետ նոցա էին, 'ի կարգ արկեալ համարի մինչև ցսարդանա-պաղոս, յամենայնէ յիշատակեալ զա մենեսին. զորոց և մեք յետ սակաւ միոյ և զանուանս և զժամանակս թագաւորութեանցն դիցուք։ Եւ ան-դր և նա 'ի կանոնսն զոյն օրինակ բանից գրէ զնոցանէ։

Նախ զասորեստանեաց թագա-ւորսն յօրինեցաք, սկիզբն 'ի քեզ-ոյ արարեալ. և քանզի ամք թագաւո-րութեանն նորա ստոյգ չեւանգե-ցին, զանուն յիշատակեցաք. բայց սկիզբն ժամանակագրութեանն 'ի նմ-նոյ արարաք. և 'ի միւս նինոս՝ որ առ զթագաւորութիւնն 'ի սարդա-նապաղոյ, հանգուցաք։ զի այսպէս յայտնի և բովանդակ իսկ ժամա-նակն լինիցի՝ և իւրաքանչիւր ու-րուք առանձինն 'ի թագաւորելոցն. և այսպէս գտանի ժամանակն ամաց. ՈՀ. երկերիւր և ութսից։ Օյս կաստոռն։ Նոյն պատմէ զոյնս՝ որ և զմասենադարանն ժողովէր՝ դիո-դորոս սիկելացի, զոյն ձև և նա զոյն բանս գրէ։

auxilium Diis ferentibus Hercule et Dionyso, qui ex Titanis erant «.

» Belus, de quo antea diximus, vitam finivit, quin et Deus habitus est. Post quem Ninus imperavit Assyriis annis LII. Hic uxorem duxit Semiramidem. Post eumque Semiramis ipsa in Assyrios regnavit, annis XLII. Deinde vero Zames, qui etiam Ninyas «. Et continuo singulos Assyriorum reges, qui post eos fuerunt, in ordinem redigens, ad Sardanapallum usque recenset, cunctos nominatim commemorando: quorum etiam nos utique nomina, regnique tempora paulo post adponemus. Siquidem et ille in Canone suo his verbis de ipsis scribit [1].

» Primo Assyriorum reges digessimus, initium a Belo facientes [2]: quum vero ipsius regni annos vix certo traditos habeamus, nomen solummodo commemoravimus: sed tamen Chronologiae principium a Nino duximus, et in alterum Ninum, qui regnum a Sardanapallo accepit, desinimus [3]: ut pote hoc pacto perspicuum esset tam universi temporis, quam singulorum regum (temporis) spatium: hoc itaque modo reperitur tempus annorum M. ducentorum et octoginta «. Haec Castor. Porro eadem, qui Bibliothecas collegit Diodorus Siculus, iisdem verbis refert.

(Syncell. pag. 164.)

. . . (ὥς που καὶ Κάστωρ ἐν τῷ κανόνι αὐτοῦ φησὶν, ὧδε.)

Πρώτους μὲν εἶναι τοὺς Ασσυρίους βασιλεῖς κατετάχαμεν, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Βήλου πεποιημένους. τὸ δὲ, τῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτει, μὴ παραδεδόσθαι σαφῶς. τοῦ μὲν ὀνόματος μνημονεύομεν, τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς χρονογραφίας ἀπὸ Νίνου πεποιήκαμεν, καὶ καταλήγομεν ἐπὶ Νῖνον τὸν διαδεξάμενον τὴν βασιλείαν ἀπὸ Σαρδαναπάλου...

Ի դիոդորէ մատենէն՝ վասն ասորեստա-նեայց թագաւորութեանն։

Ex Diodori voluminibus, de Assyriorum Regno [4].

(Diodor. Sicul. Lib. II. pag. 113. 137. Vide et Syncell. pag. 132.)

Ասաքինն յասիացւոց աշխար-հին՝ անդաստին յաշխարհին կացին թագաւորք. որոց ոչ քաջութիւն և ոչ անուն յիշի։ Ասաքին՝ վիպասա-նութեան և յիշատակաց արժանի նի-

» Primum quidem in Asia ex ipsa regione fuerunt reges; quorum nec praeclarum aliquod factum, nec nomen [5] memoriae traditum. Primus itaque enarratione ac memoria dignus

Τὸ πάλαι τοίνυν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπῆρχον ἐγχώριοι βασιλεῖς, ὧν οὔτε πρᾶξις ἐπίσημος, οὔτε ὄνομα μνημονεύεται. πρῶτος δὲ τῶν ἱστορίᾳ καὶ μνήμῃ παραδεδομένων Νῖνος ὁ βασιλεὺς

1 Syncellus, ut vides e regione, praesentem Castoris locum ex Eusebio transcripsit, quamvis non adeo integre. Syncellum vero descripsit Scal. p. 46.

2 Textus Arm. non ita obscure declarat, ad personam Scriptoris, Castoris nempe, illud pertinere *սկիզբն 'ի քեզ-ոյ արարեալ*: ac si diceret in personali, *Sermonis initium a Belo fecimus*; ideoque in Gr. interpres legerit *πεποιημένοι*. Quum verò hodie apud Sync. legatur *πεποιημένους*, Goar aliter rem expressit, *τὴν ἀρχὴν* non pro *principio*, sed pro *principatu* seu *imperio* ita accipiens: » Primo quidem ordine reges Assyriorum generis et imperii seriem a Belo ducentes locavimus «: ubi nullum in Gr. *generis*, ac *seriei* vestigium; ne dicam *imperii* quoque, de quo est controversia; an scilicet *ἀρχὴ* hic *initium* ne, vel *imperium* designet: primum certe vel ipse Goar et invitus amplexus est, vertit enim » principium duximus «.

3 Hic fragmenti finis apud Sync. qui tamen sequentia ad sensum usurpavit loco praecitato, sc. p. 134. D. dicens de Eusebio nostro, *τῷ Κάστορι μᾶλλον ἀκολουθήσας, οὗ καὶ μαρτυρίαν προήγαγεν, ἀπ', ἔτη φάσκουσαν τοὺς Ασσυρίων βασιλεῖς ἄρξαι*. i. e. ad verb. » Castorem magis imitatus (Eusebius), cujus et testimonium producit, MCCLXXX. annos dicentis Assyriorum reges regnasse «. Si vacat, consule et interp. Goari.

4 Locus Diodori occurrit etiam apud Syncellum p. 132. D. quem noli putare Diodorum ipsum consuluisse, sed magis Eusebium nostrum transcripsisse, ut patet ex sincera imitatione in verbis interjectis Eusebii more. Omitto Scaligerum, Syncellum ipsum postea describentem p. 52. cujus is locus, sc. Scaligeri, memoratur in adnot. Diod. a P. Wesselingio sub putato nomine Chronici Canonis Eusebiani, hoc modo: » Usus his est . . . . Euseb. Can. Chron. p. 29. «: quo intelligit primam Scal. editionem.

5 Arm. textus in singulari expressus *ոչ քաջութիւն և ոչ անուն*.

Նոս գտանէր՝ Թագաւոր ասորեստա-
նեաց. որ մեծամեծ արութիւնս և
քաջութիւնս վճարեաց. զորմէ մանր
կարգ ըստ կարգէ գրել փութացաք։
Յե ապա յետ այլոց բանից ասէ,
եթէ ծնաւ որդի՝ ի շամիրամայ զնի-
նուս։ Յե երբև վախճանեցաւ, զգ-
ևինն եթող տիկին. զնինոս շամի-
րամ Թագեաց յարքունիսն։ Յե գար
ձեալ յետ սակաւ բանից գնովիմբ
ածեալ՝ ասէ զշամիրամայ, թէ սա
Թագաւորեաց ամենայն ասիացւոց՝
բաց ՚ի Հնդկաց. և վախճանեցաւ
ըստ այմ՝ օրինակի՝ որպէս յառաջս
գոյն ասացաք, կեցեալ ամս. կբ. և
Թագաւորեալ ամս. ղ. ընդ քառա-
նով։ Յե ի ըստ միոջէ համարի, թէ
յետ նորա մահուանն՝ նինուաս նի-
նեայ և շամիրամայ որդի առ զիշ-
խանութիւնն. և ունէր խաղաղու-
թեամբ. և պատերազմաւեր և աշ-
խատասէր մերձ մնաց չերզև ինչ եր-
քեք նախանձաւոր։

Յե գարձեալ յետ այլոց բանից
գնովիմբ ածէ. Հանգոյն սմին ասէ
և այլ Թագաւորքն որպէս ՚ի հօրէ առ-
նուին գիշխանութիւնն. և Թագա-
ւորեցին ազգաց յազգս մինչև ցասո-
դանապաղոս. քանզի առ նովաւ
Թագաւորութիւնն ասորեստանեաց
փոխեցաւ ՚ի մարս, տեւեալ բաւեալ
ամս աւելի քան զհազար և զերիք-

Ninus rex Assyriorum inventus est; qui quam maxima gesta, eaque praeclara perpetravit: de quo minutatim ac singillatim ut scriberemus operam dedimus «[1]. Posteaque aliis verbis interjectis, ait, quod » filium procreavit ex Semiramide Ninyam. Quum vero mortuus esset, uxorem Dominam reliquit. Ninum ergo in regia Semiramis sepelivit «. Item paucis verbis interpositis, refert de Semiramide, dicens[2]: » Haec universae Asiae, exceptis Indis, imperavit; atque eo, ut antea diximus, modo obiit; annos cum vixisset LXII. regnassetque annos II. supra quadraginta «. Et singulatim recenset: » Post ejus obitum Ninyas Nini et Semiramidis filius imperium suscepit, ac in pace obtinuit; nec matris unquam animi ad bella laboresque proclivis aemulatorem se praebuit «.

Atque iterum post alia verba[3] subdit. » Similiter ei, inquit, et alii reges a patre filius[4] imperium accipiebant, regnaveruntque a progenie in progeniem[5] usque ad Sardanapallum. Sub eo enim regnum Assyriorum ad Medos translatum est, quum mille trecentos et amplius annos perdurasset: prout Ctesies Cnidius in secundo li-

τῶν Ασσυρίων μεγάλας πράξεις ἐπετελέσατο. περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος ἀναγράφειν πειρασόμεθα. (Καὶ μεθ' ἕτερα). (μετὰ δὲ ταῦτα) γεννήσας ἐκ Σεμιράμιδος υἱὸν Νινύαν ἐτελεύτησε, τὴν γυναῖκα ἀπολιπὼν βασίλισσαν. τὸν δὲ Νῖνον ἡ Σεμίραμις ἔθαψεν ἐν βασιλείοις. (καὶ ἐπάγει.) αὕτη μὲν οὖν βασιλεύσασα τῆς Ἀσίας ἁπάσης, πλὴν Ινδῶν, ἐτελεύτησε τὸν προειρημένον τρόπον, βιώσασα μὲν ἔτη ξβ'. βασιλεύσασα δὲ δύο πρὸς τοῖς μ'. . . . Μετὰ δὲ τὸν ταύτης θάνατον Νινύας ὁ Νίνου καὶ Σεμιράμιδος υἱὸς παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, ἦρχεν εἰρηνικῶς, τὸ φιλοπόλεμον καὶ κεκινδυνευμένον τῆς μητρὸς οὐδαμῶς ζηλώσας.

(Καὶ μεθ' ἕτερα.) παραπλησίως δὲ τούτῳ καὶ οἱ λοιποὶ βασιλεῖς, παῖς παρὰ πατρὸς διαδεχόμενος τὴν ἀρχήν, ἐβασίλευσαν ἐπὶ γενεὰς (μέ.) μέχρι Σαρδαναπάλου. ἐπὶ τούτου γὰρ ἡ τῶν Ἀσσυρίων ἡγεμονία μετέπεσεν εἰς Μήδους ἔτη διαμείνασα πλείω τῶν ᾳ. καὶ τ'· καθάπερ φησὶ Κτησίας ὁ Κνίδιος ἐν τῇ β'. βίβλῳ. τὰ δὲ ὀνόματα τῶν

aperte probat genuinam lectionem Diod. οὔτε πράξεις ἐπίσημος, οὔτε ὄνομα; minime vero Syncellanam apud Goarum, et Scaligerum in plurali habentem ὄυτε πράξεις ἐπίσημοι, οὔτε ὀνόματα.

1 Nescio an Sync. ipse, vel potius amanuensis ejus omiserit illam lineam περί οὗ etc, quam integram et Diod. et Eusebius noster habent. Hic sane, ubi desinit primum Diod. fragm. solerter interjecit Euseb. illa, Յե ապա՛ յետ այլոց բանից ասէ: quod et Sync. observavit per ea καὶ μεθ' ἕτερα, sc. *Atque post alia*: cui subjungitur alter Diodori locus ex p. 120. ubi suspicamur in cod. Arm. intercidisse ante verbum ծնաւ, illam vocem յետ այսորիկ; cum aeque praeferant Diod. et Sync. μετὰ δὲ ταῦτα.

2 Pariter cum Eusebio excipit Sync. quamvis in compendium redigat, καὶ ἐπάγει, *et infert;* ubi noster fortasse habuit καὶ πάλιν μετ' ὀλίγα ἐπάγει λέγων; id enim fere sonat Arm. lectio. Utcumque sit, uterque prosequitur ea, quae occurrunt apud Diod. p. 134.

3 Sync. vel (si liceat suspicari) ejus librarius quamvis in anterioribus omiserat non pauca, iterum tamen hic Eusebium sequitur, interjectis ejusdem more, καὶ μεθ' ἕτερα: ubi arbitror in nostro exemplari lectum fuisse καὶ πάλιν μεθ' ἕτερα ἐπάγει. In sequentibus itaque Diod. verbis, quae cernuntur in edit. p. 135. adverte adprobari illud τούτῳ, per ամն, quod deest in Sync. sicut et ᾧ quod tenet Scaldesideratur in edit. Goari. Ut ut sit, Հանգոյն ամն, accuratissime cohaerens cum Gr. παραπλησίως δὲ τούτῳ, apprime assignat praecedentem regem: sonat enim, *Similiter ei, juxta istum*: quo posito minime probabitur Lat. versio Interpretis Diod. habentis: *Ad eum prope modum*. Ubi alieno sensu sumitur pronomen τούτῳ, ac si reipsa non adesset. Et quidem Goar cum non habuerit in sua lectione illud pronomen, potuit reddere, ut reddidit, *in hunc ferme modum*.

4 Verbum verbo diligenter (quamvis non adeo ornate) reddi placuit, ut facile innotesceret affinitas inter Arm. et Gr. atque item ostenderetur sincera Diod. lectio, παῖς παρὰ πατρός; id enim sonat որդի ՚ի հօրէ; pro quo Sync. habet vel παῖδες παρὰ πατρός, ut Goar legit, vel ut Scal. placuit, παῖδες πρὸς πατρός, cujus rei causa etiam sequens vox variatur: quam nempe Diod. habet in singulari, διαδεχόμενος, penes Sync. in pl. διαδεχόμενοι; quod nihil ad nos: nam in Arm. aeque potest առնդր, առնուին sing. vel. plur. in hujusmodi reponi locis; quamquam hic, ut decentius, in plur. ponitur, cum antecedat vox pl. Թագաւորք: vide similia et infra in textu Cephalionis.

5 Ազգաց յազգս. Haec verba testantur in Gr. lectum certe fuisse ἐπὶ γενεὰς μέν, vel ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ut non semel occurrit in sacris literis; aut demum quid simile in plur. absque ullo certo numero. Quae sanè vera lectio (ni fallor) funditus evertit Criticorum disceptationem in hunc Diod. locum: ubi habetur juxta varia exemplaria, ἐπὶ γενεὰς λ'. vel τριακόντα, sive λέ. vel τριάκοντα πέντε: sicut et apud Sync. ἐπὶ γενεὰς μέ. seu τεσσαράκοντα πέντε, ubi tamen Scal. voluit quasi juxta mentem Diod. legi λέ. sive τριάκοντα πέντε. Hanc lectionem amplexus est et Goar in marg. ipsi viderint, an satis prudenter. Sed vix sustinemus Wesselingii conjecturam in adnot. Diod. p. 135. n. 55. is enim deceptus a Goaro, qui deceptus erat a Scaligero, e Pseudo, inquam, Eusebio, ita ibi monuit. » Ἐπὶ γενεὰς τριάκοντα. Euseb. et secutus illum Syncellus; corruptos enim ejus numeros ad hanc formam esse instaurandos recte animadvertit Jac. Goar «. Veritatem facile assequi poterant hi, qui tàm diversa putarunt, si forte animadvertissent facile irrepsisse apud Sync. librariorum vitio numerum μέ, oscitanter nempe repetentium syllabam με, qua incipit sequens vocabulum μέχρι, ita ut, si deleas τὸ μέ, ut merito delendum est, vel saltem legas μεν, idest *quidem*, *utique*, oritur vera lectio Eusebiana, ideoque verè dici potest contra Wesselingium: » ἐπὶ γενεὰς (μεν). Eusebius, et secutus illum Syncellus; cujus tamen illibatam lectionem interpolarunt posteri, legentes μέ. posteriores verò pro lubidine reponentes λέ «: mutuati nempe ex altero Diod. loco, quod infra occurret. Poterant item commodius conjicere ipsius Diod. editores, unam vel alteram ex literis verbi ἐβασίλευσαν (quod statim excipit τὸ γενεάς,) amanuensium incuria seorsum fuisse insertam numeri loco λέ. vel λ'. quod ii, qui postea fuerunt, profecto exprimere voluerunt per nomina numeralia τριάκοντα, vel τριάκοντα πέντε. Quod nemo inficias ire poterit, qui rem similem in sequenti periocha ab illis tentatam fuisse sciat. Siquidem addiderunt ibi haec ἔτι δ' ἑξήκοντα in lect. Diod. plane ignota Eusebio et Syncello, quod et ipse Wesselingius tamquam mendum habet, ait enim in num. 58. » Recte haec desunt Euseb. (puta Scaligerano, haud secus ac nostro) et Syncello, neque leguntur infra, c. 28. ut prorsus probabile sit ab aliquo esse addita «; prosequiturque sua confirmare Petavii auctoritate: consule locum citatum.

արիւբ. որպէս ասէ կտէսիէս հինգ դացի յերկրորդ մատենին. Բայց զանուանս թագաւորացն՝ զոր թագաւորեցին, և զքազմութիւնն ամացն՝ չունին ինչ փոյթ գրելոյ, յաղագս ոչ գործելոյ ինչ՝ ի նոցանէ արժանի յիշատակի. միայն թիկունքն օգնականութեան, որ տրուվացւոցն առաքեցան յասորեստանեայց՝ արժան նի եղեն մատենագրութեան. որոց ղեկիոն տիթոնեայ էր զօրավար.

Ի թագաւորել տաւտանեայ ասիացւոց աշխարհին, որ էր քսանեւորդ վեցերորդ ի նինեայ շամիրամանց, ասեն՝ թէ ընդ ափ[illegible]ինոնեայ յոյնք զօրաժողով եղեն յաշխարհն տրուվացւոց՝ տալ ձնակատս, մինչդեռ զութութիւնն ասիացւոց ասորեստանեայք ունէին աւելի քան զհազարամեայ ժամանակ: Պրիամոս թագաւոր տրուվացւոց ծանրացեալ նեղեալ՝ ի պատերազմից՝ ձեռս տայր յարքային ասորեստանեայց, աղօթ. կեաբս արձակէր՝ առաքել նմա թիկունս օգնականութեան: Իւր նա տայր նմա բիւր զօր յեթովպացւոց աշխարհէն, և այլ ևս նոքունցափ նուսիանս, հանդերձ երկերիւր կառաք. և զօրավար յղէր զմիմոն տիթոնեայ: Իւր ըստ նոցանէ գարձեալ զնոքիմիք ածեալ՝ ասէ, թէ զմիմոն նեայ զայսպիսի ինչ արութիւնս յարքունի մատեանսն պատմեալ ասեն բարբարոք:

Սարդանապաղոս, որ երեսներորդ հինգերորդ էր ի նինեայ՝ որ գումբրո tradit. Nomina verò regum qui regnarunt [1], annorumque spatium, quamvis longum, negligunt describere; eo quod nihil memoria dignum ab eis actum fuisset; nisi quod suppetiae Trojanis ab Assyriis missae dignae fuerunt quae memorarentur, quorum Memnon Tithoni (filius) dux erat «.

» Tautano [2] in Asia regnante, qui vicesimus sextus a Nino Semiramidis (viro) fuit [3], Graecos dicunt cum Agamemnone exercitum movisse in Trojam, praelium facturos: quum Asiae imperium plus quam mille annis Assyrii jam tenuissent. Priamus (autem) rex Trojanorum mole belli gravatus ac defessus, Assyriorum regi sese commendabat; qui supplicarent mittebat, ut sibi auxilium et opem ferret. Ipse vero decem millia militum ex Aethiopia, ac totidem Nusianos cum ducentis curribus ei dedit; ducemque misit Memnonem Tithoni (filium) «. Post haec autem iterum prosequitur, dicens: » De Memnone similia quaedam praeclara gesta in regiis voluminibus enarrata fuisse, Barbari tradunt «.

» Sardanapallus tricesimus quintus a Nino [4], qui comparavit, obtinu-

βασιλέων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐτῶν, ὧν ἕκαστος ἐβασίλευσεν, οὐκ ἐπεγεγράφει, διὰ τὸ μηδὲν ὑπ' αὐτῶν πεπράχθαι μνήμης ἄξιον. μόνη γὰρ τέτυχε ἀναγραφῆς ἡ πεμφθεῖσα συμμαχία τοῖς Τρωσὶν ὑπὸ Ἀσσυρίων, ἣ ἐστρατήγει Μέμνων ὁ Τιθωνοῦ.

Ταυτάνου γὰρ βασιλεύοντος τῆς Ἀσίας, ὃς ἦν κϛ'. ἀπὸ Νίνου τοῦ Σεμιράμιδός, φασι τοὺς μετ' Ἀγαμέμνονος Ἕλληνας ἐπὶ Τροΐαν στρατεῦσαι, τὴν ἡγεμονίαν ἐχόντων τῆς Ἀσίας Ἀσσυρίων ἔτη πλείω τῶν χιλίων. καὶ τὸν μὲν Πρίαμον βαρυνόμενον τῷ πολέμῳ καὶ βασιλεύοντα τῆς Τρωάδος, ὑπήκοον δ' ὄντα τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων, πέμψαι πρὸς αὐτὸν πρεσβευτὰς περὶ βοηθείας. τὸν δὲ (Τεύταμον) μυρίους μὲν Αἰθίοπας, ἄλλους δὲ τοσούτους Σουσιανοὺς σὺν ἅρμασι διακοσίοις ἐξαποστεῖλαι, στρατηγὸν καταστήσαντα Μέμνονα τὸν Τιθωνοῦ . . . περὶ μὲν οὖν τοῦ Μέμνονος τοιαῦτ' ἐν ταῖς βασιλικαῖς ἀναγραφαῖς ἱστορεῖσθαι φασίν οἱ βάρβαροι.

Σαρδανάπαλος δὲ τριακοστὸς καὶ πέμπτος ἀπὸ Νίνου τοῦ συστησαμένου

1 Plurimum variant hic inter se lectiones: *τὸ πάντων*, al. *πάντα*, quod habetur in Diod. vix cernitur neque apud auctorem nostrum, nec apud Sync. conjunctio verò *καὶ* deest in Cod. Arm. quod librarii vitio adscribas velim. Illud autem Diodori, *ὧν ἕκαστος ἐβασίλευσεν*, deest in Sync. manifesta librariorum negligentia. Quae a textu nostro cum praecedentibus conjunguntur. Ita ut vel in Arm. legendum juxta Gr Diod. Բայց զանուանս թագաւորացն, և զքազմութիւն ամացն՝ զոր թագաւորեցին, etc. vel in Gr. juxta Arm. sic accommodandum, *τὰ δ' ὀνόματα τῶν βασιλέων, ὧν ἕκαστος ἐβασίλευσεν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐτῶν*, etc. Denique illud չունին ինչ փոյթ գրելոյ. in plurali expositum, *negligunt scribere*, vel ad verb. *non habent quid curae ad scribendum*, Gr. textus hodiernus in sing. praefert; nec tamen uniformiter. Diod. *οὐ κατασείγει γράφειν*. Gemist. *οὐκ ἄξιον γραφεῖν*. Sync. *οὐκ ἐπεγεγράφει*; quod reddunt Lat. Interp. » *referre non necessum est* «; ut in Diod. vel » *colligere non studuit* «; ut in Sync. ubi placuit viris eruditis pro *οὐ* legi *οὐδέν*: quod multis probat Wessel. idque magis ad nostram accedit lectionem.

2 Տաւտանեայ. Ita quoque constanter habuit Sync. Eusebii exscriptor, Ταυτάνου: quod tentavit corrigere Goar in marg. Gr. legens Τευτάμου juxta hodierna Diod. exemplaria, atque absolute in Lat. reponens *Teutamo*. Interea Arm. cod. ita ferebat punctorum digestionem. » Memnon ... dux erat Tautano supra Asiam regnante . . . (deinde de integro) Dicunt Graecos cum Agamemnone « etc. quam interpunctionem vix admittit Gr. textus, quem tamen sequi necesse nobis fuit.

3 Omnino nostram servat lectionem Syncellus sincerus Eusebii exscriptor: *ὃς ἦν κϛ'. ἀπὸ Νίνου τοῦ Σεμιράμιδος*, ubi hodierna lectio Diod. mendose sane fert, *ὃς ἦν εἰκοστὸς ἀπὸ Νινύου τοῦ Σεμιράμιδος*; nam non solum incuria amanuensis intercidit *ἕκτος*, quod adjungendum erat cum numero *εἰκοστός*, sed etiam simili manifesto errore pro *Νίνου*, *Νινύου* irrepsit: quod suspicamur sinistra industria quorundam interpolatorum factum; eo quippe consilio, ut sequentem vocem *τοῦ Σεμιράμιδος* decenter eo loci detinere possent. Siquidem juxta tritum Hellenismum hic casus genitivus filium suum esse declarat praecedentem virum. Quum itaque satis noverant non Ninum, sed Ninyam Semiramidis esse filium, eo pacto corrigendam esse lectionem sibi persuaserunt. Quam etiam correctionem, contra fidem auctoris sui, sibi conciliare ausus est Goar in Latina interp. Sync. Sed tamen debuit animadvertere, quod non desint, qui vel in ipso Diod. accurate legant *Νίνου*, ut in adnot. ejus declarantur p. 155. satis nempe conscii, quod non tam Semiramidis filium, quàm quemvis ejus proximum intelligi hic posse, imo oportere, per vocem *τοῦ Σεμιράμιδος*, haud secus ac per Arm. *շամիրամանց*, atque adeo maritum Semiramidis procul dubio afferri ab auctore. Etenim Diodori manifesta mens fuit assignare celeberrimum tempus Nini et Semiramidis, minime vero Ninyae, cujus nulla celebratur memoria; unde non abs re legit Pogg. *a Nino et Semiramide*. Insuper iterum id probat Eusebius noster, cum xxvi. a Nino asserit Teutamum fuisse.

4 Bene egit Syncellus, qui quamvis anteriora neglexerit, praesentem tamen locum integre et fideliter descripsit p. 132. C. quo confirmat genuinam Eusebii nostri lectionem, habens *τριακοστὸς καὶ πέμπτος*, cum interim apud Diod. legatur tantum *τριακοστός*: quod non sine industria ab iis, qui postea fuerunt, factum fuisse dixeris, ut nempe supradictae controversiae de Teutamo Ninoque rem accommodarent. Sed Scal. nobis assentitur, non solum Syncelli lectionem sibi concilians, sed quoque haec in adnot. p. 415. ad 32. 9. proferens. » *τριακοστὸς καὶ πέμπτος*. Ita recte in veteri exemplari Georgii (Syncelli). In luculenta verò editione Henrici Stephani apud Diodorum illud *πέμπτος* deest, quare reponendum. Magno enim historiae detrimento abest. Ctesias quoque, ex quo Diodorus hanc historiam hausit, xxxv. reges Assyriorum, non xxx, ediderat, nimirum quinque minus, quam Africanus, cui cum Ctesia in hoc convenit, quod apud utrunque Teutamus est xxvi. rex à Nino. Quos autem omiserit Ctesias, nescimus «. His verbis a nobis est Scal. ita ut egregie probare videtur quidquid diximus supra de successoribus Beli praecedentibus Ninum. Alioquin nullos reges Ctesias revera

բեաց կռալաւ զպետութիւնն, Տուսկ յետոյ եկաց աքքայ ասորեստանեաց. և անցոյց զանցոյց զամենեքումբք՝ որ յառաջ քան զնա էին, բարեկեցութեամբ և յաղթութեամբ։ Այլ յետ սակաւ միոյ ասէ, թէ այնչափ անառակ էր, զի ոչ ինքն միայն զաշխարհեամբ եղծ զկեանս, այլև համն բէն խակ զասորեստանեաց պետութիւնն զեզծեցոյց, որ բազմաժամանակեան հաստատեալ կայր ՚ի յիշատակելոյն։ Ա՛արբակէս անի՝ մար յաղգէ, առաքինի արութեամբ, և լաւ սրտին քաջութեամբ՝ զօրավար էր մնոց, մի յոյնցանէ՝ որք ամի ամի երթային ՚ի նինուս քաղաք ։ ՚Ի զօրավարութեան՝ և ՚ի բանի բարեկամացաւ ընդ սպարապետի բարեզացոց. և ՚ի նմանէ աղաչեալ՝ քակէր զպետութիւնն ասորեստանեաց։ Օ՛այս դիոդորոս յերկրորդում մատենիցն պատմական դարանի ։ Ի՛ս սոյնս յիշատակէ զասորեստանեաց իշխանութենէն և կեփաղիոն, և ասէ այսպէս ։

itque imperium, postremus sane fuit Assyriorum rex; omnesque suos antecessores mollitie atque ignavia superavit ». Et paulo post ait: » Adeo quidem prodigus fuit, ut non ipse solus foeditate vitam (suam) corrumperet, sed universum quoque Assyriae imperium penitus ut corrumperetur passus fuerit, jaminde a longissimo tempore firmiter stabilitum, ut (supra) memoravimus. Arbaces [1] quidam genere Medus, virilitate generosus, animique vigore praeclarus, dux erat Medorum; unus eorum, qui quotannis Ninum urbem peragrarent. Is ergo, quum in praefectura militiae, per familiarem conversationem, amicitiam coleret cum magistro militiae Babyloniorum, ab ipso rogatus, imperium Assyriorum destruxit ». Haec Diodorus [2] in secundo Bibliothecarum volumine. Praeterea pariter de Assyriorum imperio meminit etiam Cephalio [3], ita verba faciens.

τὴν ἡγεμονίαν, ἔσχατος δὲ γενόμενος βασιλεὺς Ἀσσυρίων, ὑπερῆρεν ἅπαντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ τρυφῇ καὶ ῥᾳθυμίᾳ. (Καὶ μετ' ὀλίγα). καὶ τοιοῦτος ὢν τὸν τρόπον, οὐ μόνον αὐτὸς αἰσχρῶς κατέστρεφε τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀσσυρίων ἡγεμονίαν ἄρδην ἀνέστρεφε πολυχρονιωτάτην γενομένην τῶν μνημονευομένων. Ἀρβάκης γάρ τις, Μῆδος μὲν τὸ γένος, ἀνδρείᾳ δὲ καὶ ψυχῆς λαμπρότητι διαφέρων, ἐστρατήγει Μήδων τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἐκπεμπομένων εἰς τὸν Νῖνον. κατὰ δὲ τὴν στρατηγίαν γενόμενος συνήθης τῷ στρατηγῷ τῶν Βαβυλωνίων, ὑπ' ἐκείνου παρεκλήθη καταλῦσαι τὴν τῶν Ασσυρίων ἡγεμονίαν. (Ταῦτα ὁ Διόδωρος, etc.)

Կեփաղիոնի վէպագրի՝ վասն ասորեստանեաց Նոյ ընտանոցն բնիկեանն ։

Cephalionis historiographi de Regno Assyriorum.

(Syncell. pag. 133.)

Սկսանիմ գրել՝ յորոց և այլք յիշատակեցին. և նախ՝ եզանիկոս

» Incipio [4] scribere (ea) de quibus et alii commemorarunt; atque impri-

Ἄρχομαι γράφειν, ἀφ' ὧν ἄλλοι τε ἐμνημόνευσαν, καὶ τὰ πρῶτα Ελλά-

omisit, sed Africanus vel potius Syncellus quatuor aut quinque reges redundanter inserui; qui tamen reges non sunt ex posteritate Nini, sed ex iis qui ante illum fuerunt: quibus detractis, omnium verba cohaerent a Nino usque ad Sardanapalum; sunt enim omnes reges XXXV. a Nino usque ad Sardanapalum exclusive ex una vel altera parte, sive XXXVI. inclusive ex utraque, ut videbis paulo post in accuratissimo Eusebii Catalogo. Omitto quod Scal. debuit Diodoro rem adscribere potius, quam Ctesiae, de quo infra Eusebius acturus est ex Cephalione. Sed ut ad praesentem lectionem revertamur, illud πέμπτος, quod apud Diod. desse omnes fatentur, sin minus a librario omissum, certo certius incuria depravatum fuit, ita ut pro πέμπτος irrepserit μὲν ὤν; ut legitur apud Diod. ubi Scal. voluit retineri solum μεν: neque animadvertit vel redundare id, quod vix novit Syncellus, vel mendose locum habere vocis πέμπτος, quam quaerit. Rectius ageret, si retinuisset illud ὤν, pro quo Arm. habet կր, et omisisset alterum μεν, quod nullius momenti est.

1 Quod a Graecis vulgo dicitur Ἀρβάκης, Lat. *Arbaces*, Armenii jam antiquitus appellabant appellantque *Varbacen*, cum additamento praefixi վ. v. id quod minime servandum in Lat. putavimus.

2 Ταῦτα ὁ Διόδωρος: ita cum Eusebio concludere voluit et Syncellus Diodori locum, quamvis decurtando, ut et hoc indicet se non Diodorum, sed potius Eusebium descripsisse.

3 Quùm dissidium sit apud posteros de nomine hujus auctoris, nota in Arm. scribi կեփաղիոն, quod stricte refunditur in Gr. Κεφαλίων, Lat. *Cephalion*, vel potius in nom. *Cephalio*, gen. *Cephalionis*. Alii appellant Κεφαλαίων, ut Photius; qui tamen et Κεφαλίων dixit in cod. LXX. et CLXI. nonnulli verò Κεφαλῶν. Item nonnulli diversos hoc nomine Scriptores recensent, alii unum et idem faciunt. Lubet audire quae Photius habet in Bibl. cod. LXVIII. praesenti Eusebii citationi non minus faventia. » Ἀνεγνώσθη Κεφαλαίωνος σύντομον ἱστορικόν. ἄρχεται ἀπὸ τῆς βασιλείας Νίνου καὶ Σεμιράμεως, καὶ κάτεισι μέχρι τῶν τοῦ βασιλέως Αλεξάνδρου χρόνων. συμπεραίνεται δὲ αὐτοῦ ἡ ἱστορία ἐν λόγοις ϛ'. κατ' ἐπωνυμίαν τῶν ϛ'. μουσῶν . . . . οὗτος τὸ μὲν γένος αὐτοῦ καὶ πατρίδα, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνός φησιν, ὥσπερ Ὅμηρος ἀποσιωπᾷ, ὅτι δὲ διατρίβων ἐν Σικελίᾳ φυγῆς ἕνεκα τὴν ἱστορίαν συνέταξεν, ἀποφαίνεται. (Lat. Interp. Schotti). » Lecta est Cephalaeonis historica epitome: cujus arcessit initium à Nino, et Semiramide, pergitque ad Alexandri magni tempora. Libris novem universa comprehensa est historia, inditis totidem Musarum nominibus . . . Genus, et patriam, ut et ipse non inficiatur, Homeri exemplo, premit silentio: in Sicilia tamen exsilii causa degentem, historiam scripsisse apparet ». Quae obiter recolens et Scal. in not. p. 415. ad 32. 30. haec nescio qualia subdidit. » Sed puerilis fuit Suidae hallucinatio illa, quod eundem facit Κεφάλωνα, et Κεφαλαίωνα: Κεφαλαίων, ὁ Κεφάλων Γεργίθιος, ῥήτωρ, καὶ ἱστορικὸς γεγονὼς ἐπ' Ἀδριανοῦ. ἔφυγε δὲ τὴν πατρίδα δι' ἀπέχθειαν δυναστῶν, καὶ ἐβίωσεν ἐν Σικελίᾳ. Sed ut imperitia non parva est ex duobus unum facere, ita illa major, ei attribuere patriam Gergithum, qui suam patriam ignorari affectarit. Porro tam apud Suidam, quam apud Georgium (Syncellum), Κεφαλίων, non Κεφαλαίων scribitur. Nos Photium sequimur ». Photium se imitari fatetur, non integre tamen, cum et ipse Photius ut supra diximus, non semel Κεφαλίων quoque dixerit, quae sane fuit vera lectio comprobata Eusebii auctoritate, quem secuti sunt Suidas et Sync. Et quidem si Cephalion noster sub Hadriano floruit, quod non constat inter omnes, non potuit idem esse cum Cephalone Gergitho, qui multo ante fuit, cum Dionysius Halic. auctor Hadriani aetate superior, Gergithi auctoritate usus fuerit ut vetustissimi scriptoris; cujus locum et Eusebius suo tempore allaturus in medium est, quamvis ibi quoque cod. noster habeat կեփալիոն, Κεφαλίων, et Sync. Κεφαλλίων. Sed de his aliorum judicium esto. Nobis interim placet Chorenensis nostri textum afferre ad praesentem locum quammaxime pertinentem: ita enim ille Lib. I. cap. 17. » Յետ մեր և մեք զկեփալիոնի՝ զոմն ոչ սակաւ զմեզ բազմացոյ ծաղրել. զի ասէ՝ ՚ի բաղդաց (կամ՝ ՚ի բանից) այլոց. նախ յազգս ծննդեանն շամիրամայ. և ապա զգազանագային շամիրամայ ընդ զրադաշտ. և զյաղթել նմա շամիրամայ և ապա ուրեմն զգաւառացին հնդկաց ։ (Lat. Interp. Whist). » Cephalionem autem in memoria habeo, ne multis irrisui sim. Is enim, ut multi alii, primùm Semiramidis ortum, tum ejus adversus Zorastrem bellum, ubi, ut refert, Semiramis victoriam adepta est, ac deinde bellum Indicum exponit ». Eundem fere cum isto Cephalione arbitrantur esse Whistonii Cephalimum quendam ab ipso Chorenense nominatum Lib. I. cap. 4.

4 Hunc quoque locum, Cephalionis nempe textum, ab Eusebio mutuatus, ejusdem more post Diodori verba inseruit Syncellus loco si-

զԷսբեացի, և կտեսիես Կնիդացի, ապա Հերոդոտոս աղիկառնացի։ Ա՛ռաջինն ասիացւոց ասորեստանեայք թագաւորեցին, յորոց էր Նինոս բէղեան. առ նորա թագաւորութեամբն բազում իրք և մեծամեծ արութիւնք գործեին։ Ա՛պա՝ ի նոյն յարեալ՝ ասէ և զծնունդսն շամիրամայ. և զպարաւըշա մոգէ սրբոյն բախտացւոց զպատերազմին և զպարտութենէ՝ ի շամիրամայ. և զամն թագաւորութեանն նինայ՝ ամն. ծբ. և զվախճանէ նորա։ Ետ որոյ թագաւորեալ շամիրամայ՝ ած պարիսպ բաբելացւոյն զայն ձև օրինակի, որպէս և բազմոց իսկ ասացեալ է, կտեսիայ և զԶենոնէ և Հերոդոտայ, և այլոց՝ որ յետ նոցա։

Ա՛պա և զզօրաժողովն լինել շամիրամայ՝ ի վերայ Հնդկաց աշխարհին վիպագրէ, և զպարտութիւնն նոցա և զփախուստ. և թէ զիարդ ինքնին զիւր որդիսն կատերեաց. և ինքն՝ ի նինեայ որդւոյն իւրոյ սպանաւ, թագաւորեալ՝ ամս. խբ։ Ետ որոյ նինուսա առնոյր զիշխանութիւնն, զորմէ ասէ կեփաղիոն՝ թէ ոչինչ արժանի յիշատակի դործ գործեաց։ Ա՛յլ ապա թուէ ի բուստ միտքէ և զայն ևս, թէ՝ ի թիւ Հազար ամեայ տիրեցին որդիք՝ ի Հօրէ առեալ զիշխանութիւնն. և ոչ ոք նուազագոյն՝ ի նոցանէ քան զքսան ամ կալաւ. զի անպատերազմականք և չվըճտասէք և կանացի բարք նոցա՝ յա-

mis Ellanicus Lesbius [1], Ctesiesque Cnidius, deinde Herodotus Alicarnasseus. Primum Asiae imperarunt Assyrii, ex quibus erat Ninus Beli (filius); cujus regni aetate [2] res quamplurimae, celeberrimaeque virtutes gestae fuerunt ». Postea his adjiciens [3], profert etiam generationes Semiramidis, atque (narrat) de Zoroastri Magi Bactrianorum regis [4] certamine, ac debellatione a Semiramide; necnon tempus regni Nini LII. annos (fuisse), atque de obitu ejus. Post quem cum regnasset Semiramis, muro Babylonem circumdedit ad eandem formam, qua a plerisque dictum est; Ctesia nimirum, et Zenone, Herodotoque, nec non aliis ipsorum posteris.

Deinde etiam apparatum belli Semiramidis adversus Indos, ejusdemque cladem fugamque enarrat; atque etiam quomodo eadem ipsa filios suos interfecerit, ipsaque a Ninya filio suo interfecta fuerit, cum regnasset annos XLII. Post quam Ninyas imperium accepit; quem nihil memoratu dignum gessisse ait Cephalio. Ac deinde singulatim recenset caeteros quoque; quod nempe filius a patre imperium auspicando, ad numerum mille annorum [5] regnum tenuerint; nemo autem ipsorum minus quam [6] annos viginti tenuit. Siquidem mores eorum a bellis ac laboribus abhorrentes, atque effeminati, sub firma custodia eos

νικός τε ὁ Λέσβιος, καὶ Κτησίας ὁ Κνίδιος, ἔπειτα ὁ Ηρόδοτος ὁ Αλικαρνασσεύς. Τὸ παλαιὸν τῆς Ασίας ἐβασίλευσαν οἱ Ασσύριοι, τῶν δὲ ὁ Βήλου Νῖνος . . . . εἶτα ἐπάγει γένεσιν Σεμιράμεως, καὶ Ζωροάστρου μάγου, . . . ἔτη τε νβ'. τῆς Νίνου βασιλείας ... μεθ' ὧν, Βαβυλῶνα, φησὶν, ἡ Σεμίραμις ἐτείχισε τρόπον, ὡς πολλοῖσι λέλεκται, Κτησίᾳ, Ζήνωνι, Ηροδότῳ, καὶ τοῖς μετ' αὐτούς.

Στρατεύσαντε αὐτῆς κατὰ τῶν Ινδῶν, καὶ ἧτταν, καὶ ὅτι τοὺς ἰδίους ἀνεῖλεν υἱούς, καὶ ὑπὸ Νίνου τῶν παίδων ἑνὸς ἀγνρέθη τοῦ διαδεξαμένου τὴν ἀρχήν . . . καὶ μεθ' ἕτερα. καὶ τῶν λοιπῶν εἰς χιλίᾳ ἐτῶν ἀριθμὸν ἦρχον, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενος τὴν ἀρχὴν, καὶ ἔχων ἧττον αὐτῶν, οὐδὲ εἷς ἐτελεύτησεν ἐτῶν κ'. τὸ γὰρ ἀπόλεμόν τε καὶ ἀφιλοκίνδυνον γυναικῶδες, ἣν αὐτοῖς ἀσφαλές. ἔνδον γὰρ ἔμενον, οὐδέ τι αὐτοῖς ἦν ἔργον (ὅ ἐπρήσσετο), οὐδὲ ἑώρα τις αὐτούς, πλὴν αἵ τε παλλακίδες, καὶ τῶν ἀνδρῶν οἱ γυναικώδεις. τοὺς δὲ βασιλεῖς τούς δε, εἴ τις εἰδῆσαι βούλεται, Κτησίας ἐστὶν ὁ λέγων ὀνόματα αὐτῶν κ'. οἶμαι καὶ γ'.

gnato, ita ut facillime solvatur quod Goar dubitat in adnot. p. 42. ad 132. dicens: » Haec Diodori, et alia Cephalionis, ab Eusebio, an a Georgio primum relata, cum Scaligero pag. Animadv. 154. non contendam: quod reperiam, apud Georgium tutiorem reddit possessoris conditionem «. Possessorem quidem nobis fateri liceat Syncellum non adeo respectu Diodori et Cephalionis, sed potius Eusebii, quem ipse ex parte transcripsit; quo consilio alter, isque integer possessor magis tutior reapse extitit Interp. noster, sive Natio Armena, chronicorum Eusebii cultrix fidelis.

1 Arm. ad verbum exposite, *Lesbiensis*, id enim significat Λέσβιος, *Lesbius*; et *Cnidensis*, quod signat Κνίδιος, *Cnidius:* posteriora nos observavimus ut magis elegantia. Nomen vero Ctesiae noster habuit in Gr. Κτησίης, *Ctesies:* quamvis enim vulgata lectio ac usus ferat Κτησίας, *Ctesias*, sed notum est apud antiquos elementa α et η inter se invicem commutari. Erat muneris nostri fidem conservare codicis nostri; hinc etiam *Ellanicum*, atque *Alicarnasseum* sine aspiratione, ut cod. Arm. praeferebat juxta Gr. expressimus, quamquam Latini soleant passim scribere *Hell. et Halic.* poteramus etiam *Alicarnassensem* dicere, ut est etiam apud Latinos, quod magis accedit ad Arm. աղիկառնացի։

2 Omiserit Syncellus ne, an incuriosus librarius, hanc periocham, nos latet, cui similia jam vidimus etiam in textu Diod.

3 Eusebio adhaesit Sync. interjectis illis εἶτα ἐπάγει: at sequentia, quae Euseb. obiter excerpserat a Cephalione, sensum tantum in tertia persona afferens, potius in compendium redigisse Syncellum comperimus, nisi amanuensium incuria quaedam dicas apud eum intercidisse; quod, et quae sequuntur, satis probant.

4 Եւ զպարաւըշա մոգէ սրբոյն բախտացւոց: subest aliquid mendum, etsi leve; nam vel pro մոգէ legendum in genitivo մոգու (sive forsan մոգի), ut exigit sequens nomen սրբոյն, vel id ipsum սրբոյն՝ legendum սրբոյի, scilicet զսրբոյի, ut praecedens vox մոգէ postulat. Si primum, ea oritur sententia, quam nos in Lat. exposuimus, absque interpunctione inter voces բախտացւոց et զպատերազմին. Si secundum, ita erit exprimendum cum puncto interjecto, » et de Zoroastre mago Bactrianorum rege, (de que) ejus certamine, « etc: sensus non variat in utraque lectione, ideoque nihil refert, quemvis eligas. Utinam Syncelli locus integer hic exstaret ad illustrandam hanc lectionem; at apud ipsum magis depravatum, imo decurtatum totum invenitur: consule Chorenensis nostri locum, ubi haec integra habentur, quamvis magis ad sensum, quam ad verbum.

5 Summa concordia inter Arm. ՚ի թիւ հազար ամաց, et Gr. εἰς χ. ἐτῶν ἀριθμόν, id est *in M. annorum numerum*, seu *ad numerum mille annorum:* ubi Goar non ita a vero distans, ad sensum dixit, *ad annorum usque mille spatium*. Is tamen, nescio qua ratione vult corrigere Gr. textum in adnot. p. 43. ad 133. ubi ait: » Lege . . . εἰς χ. ἔτη «. Ita quidem, si defuisset sequens nomen accusativum ἀριθμόν, ad quod pertinet praepositio εἰς, ac illud in dativum redigit; quo constanter servato, ut ipse quoque Goar non inficiatur, absurdum omnino erit, si legatur ἔτῃ: sic enim sonaret tunc Gr. text. *ad mille annos numerum*.

6 Quo fidelius, eo felicius expressit Interp. Arm. auctoris verbum ac sensum pariter, quem nullo modo assecutus videtur Goar, dubitans, ut patet, de sensu vocis ἧττον, ideoque ita reddidit: » Et ab avita nobilitate successive deficientibus, adeo, ut vicennalis obiret nullus «. Sed quaeso, unde hausit tantam verborum copiam, quorum nullum in Gr. vestigium? nisi quod τὸ ἧττον intellexit *deficiens*, ac ad successores hoc dictum deflexit; quo posito, explicandum sibi putavit, unde hi defecerint, scilicet (ut de suo inseruit) *ab avita nobilitate*. Poterat forsan ita conjicere, si cerneret in masculino scriptum ἥττων, Lat. *minor, inferior*, etc. Attamen cum semper legit in neutro ἧττον, debuit concipere ut *minus*, ideoque ad annorum paucitatem id referre. Sed et Scaliger hujus loci sensum cum assequi nullo modo potuisset, alio se vertit, legitque ἧτταν, quo sensu? ipse viderit. Illud nos procul dubio affirmare possumus, corruptam esse hoc in loco Scaligeranam lectionem: namque pro ἐτῶν κ'. (quo signantur anni regni cujuslibet regis), habet ille τῶν γ'. καὶ κ'. mutuatus, ut mihi videtur, ex sequentibus, ubi totidem reges ex Ctesia designantur. Illud vero parum juvat, si juxta Scal. legas οὐδεὶς αὐτῶν, vel juxta Goarum, αὐτῶν οὐδεὶς: nobis videtur depravata apud utrumque lectio Syncellana.

մնէր զգուշութեան պահ|ին զնոսա. քանզի 'ի ներքս նստէին, և չէր ի|նչ նոցա գործ. և ոչ տեսանէր ոք զնոսա, բայց թէ հարիչք և սրք կանայք։ Իսկ թէ կամիցի ոք խնդրմուտ թագաւորացն լինել, կտեսիցէ մանր համարի զնոսա յանուանէ, թուի ինձ թէ քան և երեք թագաւորս։ Այլ ինձ զինչ ուրախութիւն և խնդութիւն բերիցէ կոչել զանուանս բարբարոսիկ բարբառոց՝ առանց արուեստական ինչ և քաջութեան՝ զանցառոց, վատասրտաց, թուլամտութեաց, վայրենեաց։

Եւ դարձեալ՝ի սոյնս յաբեալ ասէ, թէ մինչդեռ զվեցհարիւր և չիս ամաւ ուրեմն էին, թէ զիմոս թագաւորեաց ասորեստանեաց. և հասանէր պերսեւս դանայէս յաշխարհն նոցա՝ տարեալ նաւս ՃՀ. և՝ի փախուստ դառնայր պերսեւս՝ի դիմոխեայ որդւոյ սեմիրեայ։ Այսպա անցեալ քսան պերսեայ՝ի դիմոխի պարտուեցեալն՝ զնոսիմիք ածեալ ասէ, եթէ՝ի յերոմն ազգս առ պանիոնեայ իշխանութեամբն ասորեստանեայ՝ արդ նաւաց նաւամարտիկ տորմիղ նաւացն նաւարկեաց՝ի փասին գետ, և առնինոյ կողքիսայ. և հերակղէս մոլորեր՝ի նաւէն վասն ցանկութեան և

servabant: namque intus consedebant, nihil ipsi agebant [1], nemo eos videbat, nisi concubinae, ac viri effeminati [2]. Porro, si quis hos reges cognescere voluerit, Ctesies ipse minute ac nominatim eos viginti tres [3], ni fallor, reges dinumerat. At quidnam mihi gaudii vel laetitiae affert, nomina barbare sonantia, sine ulla praeclari facti ac virtutis memoria proferre, tyrannorum (inquam) ignavorum, mollium, agrestiumque «. [4]

Et rursum his addens ait, quod » Dum sexcenti et quadraginta circiter anni effluxerant, Belimus in Assyrios regnavit: atque mox pervenit Perseus Danais (filius) in regionem eorum [5], naves centum adducens: fugatus autem est Perseus a Dionyso (sc. Baccho) filio Semeles «. Postquam vero memorasset Perseum a Dionyso victum, proxime adjicit, dicens: » In postrema hac generatione [6] sub Paniae imperio apud Assyrios, Argonautarum classis enavigavit in Phasim fluvium [7], atque ad Mendeam Colchorum. Hercules autem a navi deflexit ob cupidinem desideriumque

Ε'μοὶ δὲ (ἡ γραφή) τί τερπνόν, ἢ τί χάριεν ἤμελλεν ἕξειν, ὄνομα κλιδόν, ἄνευ πράξεων, βαρβαρικῶς φωνέοντι, τυράννους, δειλούς καὶ μαλακούς βαρβάρους,

Πρὸς οἷς ἐπάγει (τὰ περὶ τῶν ἐτῶν αὐτῶν.) ἐτέων δὲ ὄντων (ἀπὸ Νίνου) τεσσαράκοντά που καὶ χ'. Βέλιμος ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων, καὶ ἀφικνεῖται Περσεὺς ὁ Δαναὸς εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, ναῦς ἄγων β'. ἔφυγε δὲ Περσεὺς τὸν Διόνυσον τὸν Σεμέλης υἱέα. καὶ μετ' ἔπειτα . . . . ὑστέρῃ δὲ γενεῇ κατὰ Πανίαν Ἄρχοντα ὁ τῶν Αργοναυτῶν στόλος ἔπλευσεν ἐπί τε Φᾶσιν καὶ Μηδέην τὴν Κολχίδα. καὶ Ἡρακλέα πλανηθέντα ἀπὸ τῆς νεὼς τὸν ἔρωτα τοῦ Τ̓λα, λέγουσι περὶ τοὺς Καππαδόκας ἀλιηθῆναι. καὶ αὖθις. ἀ. δὲ ἐτῶν ἀπὸ Σεμιράμεως εἰς Μιτραῖον βασιλέα ἂν ἀριθμοῖτο περιτελλόμε-

1 Ընդ magis probat lectionem Goari ἦν, quam Scaligeri ὧν. Illud vero ὃ ἐπρήσσετο apud Goarum, absque ὃ apud Scal. lectum, aeque probat improbatque codex noster, cum nihil amplius noverit, quàm գործ. quod tenet locum vocis ἔργον.

2 Τῶν ἀνδρῶν οἱ γυναικώδεις, ad verbum, *virorum effeminati*; pro quo valet *viri effeminati*, ut egregie in Arm. exposuit noster Interp. արք կանացիք; ubi Goar ad sensum sic totam rem expressit: » Nec ulli, nisi pellicibus, aut eviratis Eunuchis videndi se copiam faciebant «. Verùm praesentem Cephalionis locum ad verbum ex Eusebio nostro mutuatum usurpavit Thomas Arzerunius Lib. 1. hist. Arm. cap. 4. cum dixerit. * Ընդ սմին թագաւորք ասորեստանեաց արդ՝ի հարկ առեալ զիշխանութիւնն ունէին, ոչինչ արժանի յիշատակի ուրուք գործեալ. և ոչ ոք՝ի նոցանէ նուագարդոյն քան զի. ամ կալաս զիշխանութիւն, զի անպատեհապաղեսցէք և խազապատիր բարբ նոցա յանուանէ զգուշութեան պահէք զնոսա. քանզի՝ի ներքս նստէին յարքունիս՝ ոչ ոք տեսանէր զնոսա, բայց թէ հարիչ և սրք կանացիք (lege հարիչք և արք կանացիք)։

3 Ex hoc loco diximus Scaligerum mutuatum fuisse illam suam lectionem in anterioribus τῶν γ'. καὶ χ'. inepte quidem, ut nemo non videt. Poterat item ex hoc loco solvere idem Scal. suam conjecturam, nescio quam, supra memoratam; quasi Diodorus Ctesiam imitatus fuerit in numerandis xxxv. Assyriorum regibus, cum Cephalion dicat Ctesiam de xxiii. regibus tantum fecisse mentionem; quibus si addas tres praecedentes, Ninum, Semiramidem, Ninyam (si tamen hi exclusi fuerint), omnes reges sunt juxta Ctesiam xxvi. at certus numerus debuit esse xxxvi. ut paulo post Eusebius tibi indicabit. Nescio an Cephalion pro χ'. memoriae lapsu κ'. dixerit, (memoriter enim haec se dicere satis notat verbo οἶμαι, *puto*, Թուի ինձ), vel librarii antiqui sit lapsus?

4 Tota haec satis obscura apud Sync. ut pote librarii mendis obnoxia: ubi redundat etiam illud ἡ γραφή, cujus gratia interpretatio Goari sequentem exhibet sensum: » Hoc meum quippe opus quid gratum aut jucundum exhiberet absque praeclari alicujus gesti memoria, nuda prorsus nomina sigillatim et rustice inclamans, et timidos ac molles tyrannos nuncupans «. Porro post haec verba, legit Goar in Gr. οὓς, sc. *quos*; atque illico lacunam interserit, suspicans aliqua hic deesse. Nihil tale Scal. credidit, neque plane illud οὓς novit, quod sane et nos delendum esse putamus: repetitio enim (ni fallor) syllaba ea est praecedentis nominis βαρβάρους.

5 Pro αὐτοῦ, noster habuit αὐτῶν, aliter dicendum pro Նորա irrepsisse Նոցա: sed utrumque idem produnt, cum ea ipsa regio sit Assyriorum, perinde ac regis eorum, quam Perseus invaserit. Haec vero, quae sequuntur անցեալ քսան պերսեայ՝ի դիմոխի պարտուեցեալն, desiderantur apud Sync. nam nihil aliud ipse novit, quam, καὶ μετ' ἔπειτα: cui respondet conjunctio Այսպա cum illis զնոսիմիք ածեալ ասէ. At interjecta illa cod. nostri verba nescimus an accurate expressa a nobis fuerint; aliter fortasse intelligendum esset magis ad verbum: » Dein percurrens Dionysi superationem instar Persei «.

6 Յհարն ազգս. apprime sonat in nominativo *postrema generatio*, haud secus ac Gr. ὑστέρῃ γενεῇ. Attamen sicut Gr. videtur hic habere locum ablativi ὑστέρῃ γενεῇ, ita quoque Arm. potest assumi eo sensu, si յհարն intelligatur pro ի յհարն. ac si diceretur առ յհարն ազգաւս, idque facillime, cum soleat apud Arm. saepissime omitti praepositio ի ante nomina per ,ի incipientia, et sane hoc modo ab Interp. nostro usurpatum hic fuisse nobis persuasissimum est; aliter in nominativo vel incertus relinquitur sensus, vel demum per postremam generationem Argonautas intelligere vel invitus debebis, quod vix placet. Goar ut, quod sentiret, declararet, pro generatione aetatem dixit, *postrema aetate*.

7 Graeca Syncelli lectio satis accurate congruit cum nostra, exceptis tamen levissimis aliquarum literarum mendis, quae in una vel altera lectione fortasse irrepserunt: quod praemonere volo, ne hic in rebus minimis tempus teramus, ubi sane magnum periculum est, ne integrum evertamus sensum; ut reipsa evertit Goar totius fere periodi sententiam. Legit enim recte ἐπί τε Φᾶσιν, sed intelligit minus recte, ut videtur, ἔπειτα φασιν vel φησιν, sc. *postea vero dicunt*, vel *dixit*; primam enim vocem interpretatur in Lat. *tuncque demum*, secundam vero, *inquit*. Legit item non ita obscure καὶ Μηδέην τὴν Κολχίδα, at pro urbe, ut oportebat, habitatricem urbis intellexit, idque divulsum ab anteriore sermonis membro, ac alteri male conjunctum. En integram ejus interpretationem: » Postrema, INQUIT, (videtur pro Φασιν, quod legerit φασιν, voluerit que φησιν) aetate, sub Paniae nimirum principis imperium Argonautarum classis enavigavit: TUNCQUE DEMUM (pro ἐπί τε, quod voluit legi ἔπειτα) MEDEAN COLCHO NATAM (haec signari putavit iis, Μηδέην τὴν Κολχίδα, suppresso καὶ anteriore), nec non Herculem Hylae cupidine tractum, navi Sociisque (sociorum nulla in Gr. mentio) relictis, circa Cappadociam errasse memorant «. Satis notum eruditis, perinde ac ipsi Goaro eruditissimo viro, Φᾶσιν *Phasin* fluvium in Argonautarum historia memorari; itidem Colchidis regionem ibi memorari: ubi ab omnibus Geographis antiquis Ptolemaeum secutis ponitur urbs Madea, vel Μηδέη, appellata; quae in nostra lectione Mendea vel Μηνδέη fuit.

առ անձուկ հիւղեայ. և որպէս ասեն՝ 'ի գամիրս կոյս ուրեմն վերպեաց չգաւ. և զարձեալ ասէ. ՌՃ. ամ'ի շամիրամայ մինչև ցմիտրէոս Թագաւոր, եթէ թուէ որ՝ զմիմեանք եւ կեալ գտանէ. և ոսկ մեդիա կողբեցի կին ի իզէ՝ գնաց յեկիայ արքայէ. որոյ որդին եր մեդոս. ուստի մեդք, այսինքն մարք. և աշխարհն կոչեցաւ մեդիա, որ է մարաստան. և չարչարեալ (կամ յաղթեալ) առնոյր ասէ զմիտրեայ զիշխանութիւնն ուեւտամոս. կեայր և նա ըստ բարուց և օրինաց ասորեստանեաց. և չլինէր և ոչ (աա) նովաւ գործ նոր.

Ագամեմնոն և մենեղէոս միկենացիք՝ զօրաժողով լինին հանդերձ արգիացւովք 'ի վերայ իղիոն քաղաքի՝ 'ի զօրավարութեան պրիամոս փռիւգացւոյ. Օ օրք յուշաց ասէ եկին հասին 'ի վերայ իմ յաշխարհս քս. և 'ի դիմի հարաք պատերազմաւ. երբեմն յաղթեմք, երբեմն յաղթիմք. իսկ այժմ ուասիկ և որդին իմ եկաւոլը մեռաւ, և յայլոց որդւոց բազումք և քաջք. և արդ առաքեա մեզ զօրս՝ որ եկեսցեն յօգնականութիւն, և զօրավար զոք քաջ. Պպս ասէ մի ըստ միոջէ, Թէ զիարդ ուեւտամոս զբանիգն օգնականութեան յղէ նմա, և զօրավար զօրացն զմինոն զորդին տիթոնեայ. որում նենգ գործեալ սպանին Թետալացիք. Յետ ապա ասէ մի ըստ միոջէ, Թէ լինի արքայ ասորեստանեաց սարդանապաղոս 'ի Ռ. երորդում, և յերիք Ճ. երորդում ամին. Յետ սոյա զնորին կործ-

Hylae; prout vero ajunt, Gimmeros [1] quidem versus oberrans petiit «. Et rursum dicit: » Si quis dinumeret a Semiramide ad Mitraeum usque regem, M. annos transisse inveniet [2]. Media autem Colchica quaedam mulier vates ab Aegeo rege demigravit, cujus filius Medus, a quo Medi, scilicet Mari; regioque Media appellata, quae est Marastan [3]. Porro per successionem, inquit, excipit [4] Mitraei imperium Teutamus [5]; vivebat et ipse [6] secundum mores ac leges Assyriorum, neque per eum [7] novum quid actum fuit «.

» Agamemnon vero et Menelaus Mycenaei exercitum movent cum Argis adversum Ilium urbem. Cujus dux Priamus Phryx [8], Exercitus Graecorum ait (scribens ad Teutamum) venerunt adversum me in terram tuam [9]: nos vero congressi cum iis, modo victimus, et modo victi sumus. Jam vero nunc filius quoque meus Ector ecce mortuus est, et simul ex aliorum liberis multi, fortesque. Mittas ergo, obsecro, nobis copias in auxilium, cum aliquo duce satis forte «. Postea singillatim refert, quomodo nempe Teutamus auxilii suppetias ei misit, ducemque (dedit) exercitui Memnonem Tithoni filium; quem Thettali [10] insidiis factis occiderunt. Deinde singulatim profert dicens. » Millesimo decimo tertio anno rex Assyriorum creatur Sardanapallus «. Postea vero ejusdem casum describit. » Postque

ναν. Μήδεια Κολχὶς (...) ἀνεχώρησεν Αἰγέως, ἧς υἱὸς Μῆδος, ἐξ οὗ Μῆδοι, καὶ ἡ χώρα ἐκλήθη Μηδία. εἶτά φησι. Μιτραίου δὲ τὴν ἀρχὴν διαδέχεται Ταύτανος. ζ'. (lege ζῶν) καὶ αὐτὸς κατὰ ἔθη τὰ Ἀσσυρίων καὶ νόμους. καί ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐγένετο, οὐδὲ ἐπί τούτου, καινὸν ἔργον.

Ἀγάμεμνων δὲ καὶ Μενέλαος οἱ Μυκηναῖοι ἐστρατεύσαντο σὺν Ἀργείοισι (καὶ τοῖσι ἄλλοισιν Ἀχαιοῖς) εἰς Ἴλιον πόλιν τῆς Πριάμου τοῦ Φρυγὸς στρατιής...

1 Solent Arm. Scriptores passim eos, qui Latine Cappadoces dicuntur, գամիրք, *Kamirk* nuncupare, ut et alii *Gimmeros* non semel dixerunt. Hic ergo cùm Interp. Arm. ea voce usus fuerit, placuit integre a nobis servari, quamvis Gr. habeat Καππαδόκας.

2 Goar lacunam hic novit notavitque, apponens in marg. *Deest*; sed potius mendum aliquarum literarum subesse dixeris, qua fortasse mente paulo aliter legit Scal, nescio tamen an correctius. Nos contra paulo infra aliqua deesse deprehendimus, cum desiderentur in Gr. voces, quae respondeant illis, իջ, et յարքայէ; quo factum est, ut incertum praeberet sensum Goar in sua interpretatione » Medea Colchis Aegeo discessit «.

3 *Scilicet Mari*, Arm. *Mark*, et *quae est Marastan*, Arm. *Marasdan*, Interpretis sunt explicationes; nam Armenii Medos, *Maros*, Mediamque *Marasdan* vel *Maratz aschar* appellant.

4 Կառնոյր, *accipiebat, sumebat*, ad rem facit; at յարչարեալ, ad verbum *passus*, aut *crucians*, nihili erit hoc loco, nisi dixeris legendum յաջորդեալ, *succedens*, ut fert Gr. διαδέχεται, *succedit, excipit*: pro quo tamen putatur lectum in apographo nostro διαδήλεται, id est, *laeditur, corrumpitur*, quod abs re.

5 Sync. Ταύταγος. *Tautanus*, quod hic intactum servare voluit Goar, cum alibi *Teutamum* de suo reposuerit: utrumque veteres adhibuerunt; ut videbis in Canone: nos quemadmodum in cod. nostro reperimus, ita refudimus in Lat.

6 կեայր և նա. Syllabatim strictum, ut sonat, reddidimus, *vivebat et ipse*, vel *ille*, quo evidenter elicitur vera lectio Gr. astruenda ζῶν, vel ζῶν καὶ αὐτός, quam tamen nescio quo depravatam, vitiose legerunt in Syncello, Goar ζ'. καὶ αὐτός, et Scal. ζ'. καὶ κ'. αὐτός; ambo minus recte numeris insistentes, ideoque inextricabilem difficultatem subeuntes. Goar sanè cognovit mendum hic subesse: quod ut emendaret, nova conjectura usus est, quasi pro ζ'. VII. scribendum sit κβ'. XXII. id que absolute in Lat. refudit, reddens expresse *Tautanus ordine* 22. Unde id hauserit, sic notat in marg. *Infra* Ταύτανος κβ'. scilicet ibi pag. 134. C. sed obscure tantum; ita ut non expresse sic invenerit ipse apud Cephalionem, sed ex eo, quod ille viginti tres solum reges dinumeraverit, ut supra vidimus, interposita auctoritate Ctesiae, haec ipse collegit. Item Scaliger de vitio suspicatus, novam lectionem confecit ex auctoritate catalogi Syncellani, qui p. 120. C. Tautanum ponit inter reges Assyriorum ordine κζ'. XXVII. rectene an secus? animadvertere debebat suam Syncellum ibi thesim tenere, hic vero Cephalionis textum protulisse, quem plurimum a se dissentire vel ipse Syncellus mox queritur. Itaque in hac parte magis incaute se gessit Scaliger, quam Goar.

7 Նովաւ. fideliter expressimus *per eum*, sed quia Gr. habet ἐπὶ τούτου, jure suspicamur legendum in Arm. idque commodius, աա նմ. նովաւ, sc. *sub eo, ejus aetate*; nisi dixeris Gr. legendum ἀπὸ τούτου, sc. *ab isto*, tunc enim Arm. lectio firmaretur.

8 Hic finem habet, quod remanet, Cephalionis apud Syncellum fragmentum; quae res dolore nos afficit, praesertim cum eo ipso in loco manifestus error in nostra lectione appareat, cui mederi quomodo possim, non video: solum modo per conjecturam dicendum haec vel similia intercidisse.» Tunc legatos misit Priamus ad regem Assyriorum, dicens «. Dicta enim existunt, sed praecedentia desiderantur. Sicut etiam in anteriori periocha, haec, quae apud Sync. leguntur, καὶ τοῖσι ἄλλοισιν Ἀχαιοῖς, librariorum vitio a codice nostro excidisse persuasum nobis est. Interim vero nota pro στρατιήϊς Arm. iisdem verbis, appositeque habere զօրավարութիւն, ubi Goar *militarem arcem* dixit, Ilio adjungens eam vocem; quod a Gr. textu alienum.

9 Ita Priamus nominat regnum suum Assyriorum Regi quodammodo subjectum; ut facilius auxilium impetret.

10 Cum desit hic Gr. textus, operae pretium duximus syllabas ipsas hujus nominis servare; ut pateat in autographo fuisse Θετταλοὶ, nec vero ut usus fert Θεσσαλοὶ, *Thessali*. Eo consilio supra servavimus nomen Hectoris absque aspiratione, *Ector*.

ծանուաին դրոշմիւ ։ Այլ յետ սորդաւ նաւպաղեսայ մնհաւ՝ վարքակոյ մարի քակեալ զիշխանութիւնն ասորեստանեացն՝ ի մարս փոխեաց զիշխանութիւնն ։ Օայս ամենայն կեփալիոն ։

mortem (inquit) Sardanapalli, Arbaces Medus, Imperio Assyriorum everso, ad Medos imperium transtulit a. Omnia haec Cephalio.

(Locus Graeci textus)

Իսկ որ ի մատեանս կան թագաւորք ասորեստանեաց՝ ըստ սոցիք մատենից՝ այսոքիկ են ։

Verum qui in voluminibus occurrunt reges Assyriorum, juxta probatissima volumina [1], hi sunt.

Ասորեստանեայ թագաւորք ։

Assyriorum Reges.

ա.	Նինոս, զորմէ նախ ասեն թագաւորեալ ամենայն ասիացւոց՝ բաց ի հնդկաց, ամս. ծբ ։ Ի որում գտանի լեալ աբրահամ հայր եբրայեցւոց ազգին նահապետ ։	ամս.	ծբ ։	I.	Ninus, quem primum universae Asiae, exceptis Indis, imperasse dicunt, annis LII. Sub quo comperitur, fuisse Abraham Hebraeorum nationis Patriarcham.
բ.	Շամիրամ	ամս.	խբ ։	II.	Semiramis. annis XLII.
գ.	Ոնիաս՝ որ նին նուաս	ամս.	լբ ։	III.	Zames, qui Ninyas. ann. XXXVIII.
դ.	Արիոս	ամս.	լ ։	IV.	Arius. ann. XXX.
ե.	Արալիոս՝ որ ա միւրոս	ամս.	ֆա ։	V.	Aralius, qui Amyrus. ann. XL.
զ.	Ոսերքսէս, որ և բաղէոս	ամս.	լ	VI.	Xerxes, qui et Balaeus. ann. XXX.
է.	Ամրամիթէս	ամս.	լբ ։	VII.	Amramithes. ann. XXXVIII.
ը.	Ոխոզբոս	ամս.	լե ։	VIII.	Belochus. ann. XXXV.
թ.	Ալաղէաս	ամս.	ժբ ։	IX.	Balaeas. (*lege*, LII).[2] ann. XII.
ժ.	Ադադոս	ամս.	լբ ։	X.	Aladas. ann. XXXII.
ժա.	Ամիթոս	ամս.	լ ։	XI.	Mamithus. ann. XXX.
ժբ.	Աքքաղէոս	ամս.	լ ։	XII.	Machchaleus. ann. XXX.
ժգ.	Փերոս	ամս.	խբ ։	XIII.	Sphaerus. ann. XXII.
ժդ.	Ամիղոս	ամս.	լ ։	XIV.	Mamilus. ann. XXX.
ժե.	Պարեթոս	ամս.	լա ։	XV.	Sparethus. ann. XL.
ժզ.	Սկատադէս	ամս.	լա ։	XVI.	Ascatades. ann. XL. Sub eo fuit Moyses Judaeorum legislator.
ժէ.	Ամինտաս	ամս.	խե ։	XVII.	Amintas. ann. XLV.
ժը.	Ոխոզբոս	ամս.	խե ։	XVIII.	Belochus. (*lege* XXV.)[3] ann. XLV.
	Որոյ դուստր արտարէս՝ որ յորջորջեցաւ աբուբարդ իստ սմին թագաւորեաց ամս ԻԺ ։ Ի նմա Հնէսիոս և պերսեա զայսոսիկ ժամանակաւք էին ։				Hujus filia Tratres, quae Achurardista appellata est[4], cum ipso regnavit annos XVII. Dionysius et Perseus his temporibus fuerunt.
ժթ.	Աղաւորէս	ամս.	լ ։	XIX.	Balatores. ann. XXX.

1 Աառեահ, quod saepe *volumen* a nobis redditur, omnino exacte locum habet Gr. vocum, *ἀναγραφή*, *γράμμα*, etc. ut passim edocemur. Ubi obiter nota Eusebium hic referre catalogum Assyriorum regum juxta certiorem traditionem, sive usitatam apud omnes Scriptores, a Nino usque ad Sardanapalum, omisso nempe Belo et aliis ejus successoribus ante Ninum, quorum tempora incerta sunt, ac nomina non adeo pervulgata; ita ut nec probet, neque improbet Eusebius Abydeni dictum de iis qui ante Ninum fuerunt, sed solum ejusdem posteritatem sibi conciliat, auctorem imprimis, ut videtur, Castorem de more imitatus: sed quia paullo aliter repetuntur hi reges in Canone Eusebiano, placuit ex ordine notare visibilem diversitatem, ut mox videbis.

2 Manifesta librarii negligentia factum բագէաս ամս ժբ. pro բագէոս ամս ծբ. ut firmiter habet Samuel noster ad fidem optimorum codicum; quod etiam Canon affirmat. Item pro sequenti nomine ադադաս, legendum juxta Canonem ադադաս, *Altadas*; quamquam Chorenensis et Samuel malint legi ադոադոս, *Altadus*.

3 Quum ambae Canonis lectiones cum Sync. Gr. et Samuele nostro habeant pro Belocho annos *χέ*. խե. XXV, commode conjicitur hic quoque ita legendum; ubi faciliter irrepere potuit խե. XLV. maxime quod cum antecessoris annis confuderit exscriptor.

4 Corrupta ac promiscua vox in Cod. Arm. աբուբարդիաս սմին, opem ferente Canone reducenda non solum ad haec, թագաւորեաց ընդ սմին, sc. *regnavit cum eo*, sed etiam ad nomen vario modo lectum in Canone, *Batossa*, *Atossa*, vel *Actosa*. Vereor, ne alterum quoque nomen արտարէս, *Tratres*, sit apographi Graeci iterata lectio Συγάτηρ, Συγατέρος, sc. *filia*, *filiae*: hoc scimus, quod in Canone pro tali nomine inaudito habetur շամիրամ, *Semiramis*.

(Locus Graeci textus)

Ը. Ղ ամպրիդէս	ամս. լբ։	xx. Lamprides.	ann. xxxii.
իա. Ոսմարէս	ամս. ը։	xxi. Sosmares.	ann. viii[1].
իբ. Ղ ամպարէս	ամս. լ։	xxii. Lampares.	ann. xxx.
իգ. Պանիասս	ամս. խգ։	xxiii. Pannias.	ann. xlii.
Ի զ սոսկաւ արգհացւոց տոր-		Sub eo Argonautarum classis[2],	
միզ նաւացն, և Հերակղէս ձա-		et Hercules agnoscebatur.	
նաչեր։			
իդ. Ոսսարմոս	ամս. թժ։	xxiv. Sosarmus.	ann. xix.
իե. Ի Միթրէոս	ամս. իէ։	xxv. Mithraeus.	ann. xxvii.
իզ. Տևտամոս	ամս. լբ։	xxvi. Teutamus.	ann. xxxii.
Ի զ որով իլիոն առաւ։		Sub quo Ilium captum fuit[3].	
իէ. Տևտէոս	ամս. ի։	xxvii. Teutaeus.	ann. xl[4].
իը. Թինևս	ամս. ը։	xxviii. Thinaeus.	ann. xxx.
իթ. Դերուսոս (Դէրկիղոս)	ամս. ի։	xxix. Derusus (Dercylus)	ann. xl[5].
ի. Եւպաղմէս	ամս. լբ։	xxx. Eupalmes.	ann. xxxviii.
Ի զ սոսկաւ եկաց եբրայեցւոց		Sub eo extitit Hebraeorum rex	
երևելի Թագաւոր. որոյ որ-		insignis; cujus filius Salomon	
դին սողոմոն զտաճարն Երու-		templum Hierosolymae aedifi-	
սաղէմ շինեաց։		cavit.	
իա. Ղ աւոսթենէս	ամս. խէ։	xxxi. Laosthenes.	ann. xlv.
իբ. Պէրիտիադէս	ամս. ի։	xxxii. Peritiades.	ann. xxx.
իգ. Ոփրատէս	ամս. իա։	xxxiii. Ophrataeus.	ann. xxi.
իդ. Ոփատանէս	ամս. ծ։	xxxiv. Ophatanes.	ann. l.
իե. Ի կրազանէս	ամս. խբ։	xxxv. Acrazanes.	ann. xlii.
իզ. Ոարդանապաղէս	ամս. ի։	xxxvi. Sardanapalles.	ann. xx.
Ի զ սոսկաւ զակորիգէս դնէր		Sub eo Lacoriges (Lycurgus)	
օրէնս զակեդեմոնացւոց։ Ի՝նչ-		Lacedaemoniis leges ferebat.	
չև ցսոսա Թագաւորք ասո-		Huc usque reges Assyriorum	
րեստանեաց Թագաւորեցին,		regnaverunt, apud Athenien-	
'ի Թագաւորել Աթենացւոց		ses regnante Thespio Ariphro-	
Թեսպիայ որդւոյ արիփրոնեայ։		nis filio.	

Ի՝համագումայն ամենայն ասորեստանեաց հարստութեանն ըստ ըս- տոյգ մատենագրաց ամք. ռիւ՚խ. և ըստ այլոց ամք. ՚շյ։ Ոմանոս կոնկո- ղերոմն, որ յունարէն կոչի սարդա- նապաղոս, մատնեալ 'ի պարսու- Թիւն 'ի վարբակայ և 'ի բելեսիոսէ՝ ինքնին զանձն 'ի հուր մատնեաց. յորմէ յառաջին ողիմպիադն՝ ամք ի։

Եւ զասորեստանեաց իշխանու- Թիւնն վարբակայ բարձեալ՝ զբելե- սիս կացոյց արքայ բաբելացւոց. և ինքն 'ի մարս փոխեաց զասորես- տանեաց իշխանութիւնն։ Ի՝ր ձգեցաւ զայսչափ ժամանակ։

Simul universa Assyriorum Dynastia juxta certos Scriptores (perduravit) annos mccxl. juxta alios autem annos mccc[6]. Thonnus Concolerus, qui Graece Sardanapallus vocatur[7], ab Arbace et Belesio devictus, seipsum igni tradidit: a quo ad primam Olympiadem (sunt) anni xl.

Assyriorum autem imperium Arbaces supprimens, Belesim regem constituit Babyloniorum; ipseque Assyriorum imperium ad Medos transtulit: quod tantidem temporis perseveravit[8].

1 Samuel juxta Canonem, Ջուսարէս ամս Ը. *Zosares ann. xx.* sicut etiam Պաննիասս ամս իե. *Pannias ann. xlv.* haud dissimiliter et Sync. Sed nescio an ubique auctor ita voluerit teneri in 1. Parte, ut postea in Canone decrevit.

2 Տարմիզ նաւաց, vel նաւատորմիզ, procul dubio fuit in Gr. στόλος, ut non semel deprehendimus; pro quo nos modo *classem* reposuimus, modo *navalem* quoque addidimus ad explicandam vim Arm. vocum. Verum տարմիզ, sive *turmil*, vox interim inusitata ut antiqua, speciem ferre videtur vocis Latinae *turma*, quasi vero *turmilla*, id si recipit ratio Latinae linguae.

3 Iisdem verbis, paucissimis nimirum, Ilii captivitatem repetit auctor in Canone quoque; ita ut cùm Sync. nominatim citarit Eusebium de hac re, et huc et in Canonem referri possit: nos ibi ejus locum assignabimus.

4 Post Teutaeum inserit Syncellus quatuor illos reges, quorum nomina Ἀράβηλος, Χάλαος, Ἀ'νέβος, Βάβιος. Sed de his jam supra in adnot. p. 38. dictum est male eum sensisse, cum re ipsa sint isti multo antiquiores, ante Ninum scilicet, et proximi Beli successores inverso ordine; ubi adjiciendus et Ἀράβηλος δεύτερος, juxta Abydenum: consule locum citatum.

5 *Derusum* malumus corrigi juxta Canonem, et legi *Dercylum*. Item in Canone uniformiter Arm. et Lat. Եւպաղէս. *Eupales*. Sync. fortasse praesentem lectionem praelegerat, quamvis a librariis depravata sit hodierna ejus lectio Ευπάχμης, quod legendum Εὐπάκμης, vel potius Εὐπάλμης. Goar in Lat. corruptius, *Empacmes*, dummodo desit typographi mendum.

6 Anteriorem numerum semper retinet auctor noster in Canone suo, posteriorem tamen ei attribuit Syncellus, ut Castoris vestigium tenenti: vide supra in adnot. p. 40. at ipse Sync. in p. 132. annos decernit 1460. de quo alii viderint; solummodo eum sciant errasse in numero quatuor regum, quos ex antecessoribus Nini, posteros ejus facit, ut non semel dictum est.

7 Eadem fere, quamvis breviter, Sync. p. 132. hinc, vel a Canone mutuatus. Θῶνος, ὁ λεγόμενος Κοντκόλερος, Ε'λληνιστὶ Σαρδανάπαλος, sc. *Thonus, dictus Concolerus, Graecè Sardanapalus*.

8 Similia ad sensum excerpsit Sync. p. 164. οὕτω γάρ φασι οἱ τὰ

ՄԵԴԱՑ — MEDORUM

(Syncell. p. 158. 170, et 184.)

Ա՛րքայ Խաֆաոյբ։ — *Medorum Reges.* — Μήδων Βασιλεῖς.

ա. Ա՛արբակէս	ամն.	ԻԸ։	I.	Arbaces.	ann.	XXVIII.	Μήδων ἀ.	ἐβασίλευσεν	Αρβάκης	ἔτη κή
բ. Մա՛ուդակէս	ամն.	Ի։	II.	Maudaces.	ann.	XX.	. . β′.	. . . .	Μανδαύκης	ἔτη κ′
գ. Սոսարմոս	ամն.	Լ։	III.	Sosarmus.	ann.	XXX.	. . γ′.	. . . .	Σώσαρμος	ἔτη λ′.
դ. Ա՛րտիկաս	ամն.	Լ։	IV.	Articas.	ann.	XXX.	. . δ′.	. . . .	Αρτύκας	ἔτη λ′.
ե. Դէվիոկէս	ամն.	ԾԿ։	V.	Dejoces.	ann.	LIV.	. . ε.	. . . .	Διοίκης	ἔτη νδ′.
զ. Փրաւորտէս	ամն.	ԼԴ։	VI.	Phraortes.	ann.	XXIV.	. . ς′.	. . . .	Αφραάρτης	ἔτη νά.
է. Կեաքսարէս	ամն.	ԼԱ։	VII.	Cyaxares.	ann.	XXXII.	. . ζ′.	. . . .	Κυαξάρης	ἔτη λβ′.
ը. Ա՛ժդահակ	ամն.	ԼԸ։	VIII.	Astyages.	ann.	XXXVIII[1].	. . η.	. . . .	Αστυάγης	ἔτη λή.

Ա՛ր սոյնմ կիւրոս պարսից թա-
գաւորեաց. ընկեցեալ զմաժդա-
հակ՝ բառնայր զմիտրաց իշխա-
նութիւնն՝ ձգեալ յամն ՄԸ։
Եւայլ այլք զմիմ թագաւորս
մատաց Հարկանեն՝ ի մատենի։

Hujus tempore Cyrus apud Persas regnavit; Astyage vero dejecto, Medorum imperium suppressit, quod hucusque duraverat annis CCXCVIII. Alii vero alios Reges Medorum litteris mandant.

ԼԻԴԱՑԻՈՑ — LYDORUM

(Syncell. pag. 191.)

Լիդացոց Խաֆաոյբ։ — *Lydorum Reges.* — Λυδῶν Βασιλεῖς.

ա. Ա՛րդիոս ազիատայ	ամն.	ԼԲ։	I.	Ardius Aliatae (filius).	ann.	XXXVI.	ἀ.	Αρδυσος	Αλυάτου	ἔτη λϛ′.
բ. Ա՛լիատէս	ամն.	ԺԴ։	II.	Aliates.	ann.	XIV.	β′.	Αλυάτης		ἔτη ιδ′.
գ. Մէլէս	ամն.	ԺԲ։	III.	Meles.	ann.	XII.	γ′.	Μίλης		ἔτη ιβ′.
դ. Կանդաւլէս	ամն.	ԿԺ։	IV.	Candaules.	ann.	XVII.	δ′.	Καϊδάυλης		ἔτη ιζ′.

Βαβυλωνιακὰ γράψαντες, ὅτι Αρβάκης τὴν βασιλέων προσηγορίαν καὶ τὸν πλοῦτον εἰς Μήδους ἤγαγεν. Ασσυρίων δὲ βασιλέα κατέστησε Βέλεσυν ὑπ' αὐτόν δυλονόφι. (Interp. Goar.) « Ita referunt rerum Babylonicarum scriptores: Arbacem nimirum, regum appellationem, et opes ad Medos transtulisse; regem autem Assyriis Belesym, sibi videlicet subditum dedisse ». At Stephanus Asolicus auctor Arm. altius repetens haec, iisdem fere verbis Eusebium nostrum transcripsit, cujus locus Armeniacis characteribus hic collocatur, ut nempe studiosos pro altero Eusebii exemplare juvare possit; noluimus tamen Latinè reddere, ne inaniter repetenda foret interpretatio in textum accommodata. Auctor itaque citatus, postquam Catalogum regum Assyriorum juxta Eusebium posuerat Lib. I. cap. 5. sequentia quoque haec ex eodem descripsit. 'Ար գանագալլոս ամն ՀԸ։ մինչև ցայս (Euseb. ցսոսս) թագաւորք ասորեաց տաճեալց թագաւորեցին... մինչև ցԹոնոս կոնկոլեռոս, որ յաւարէն կոյն սարդանապալոս. որ միանեալ՝ ի պարսից թիւն՝ ի վարքակալ մարք (deest մարք in Euseb.) և՝ ի բելէսիոսէ, ինքն զանձն իւր (Euseb. ինքնին զանձն) ՝ի հուր միանեալց: Զասորեստանեաց վերնոնութիւն վարքակալ բարձեալ՝ զերկիսիոս կացուցանէ սրբոյ բարեչացոց. և ինքն ՝ի մարս փոխեալ զասորեստանեաց իշխանութիւն, որ ձգեցաւ զայսչափ ժամանակս, (Տուեալ զայս ձև օրինակի ‖. ևն։

Syncellus p. 158. 170. 184. — *Euseb. in praesenti I. Parte, et in Serie regum.*

ἀ. Αρβάκης.	ἔτη κή.	I.	Arbaces.	ann.	28.	. . .	28.		ϰη.
β′. Μανδαύκης.	κ′.	II.	Mandaces.		20.	. . .	20.		ϰ.
γ′. Σώσαρμος	λ′.	III.	Sosarmus.		30.	. . .	30.		Ⅼ
δ′. Αρτύκας.	λ′.	IV.	Artycas.		30.	. . .	30.		Ⅼ
ε. Διοίκης.	νδ′.	V.	Dioeces.		54.	. . .	54.		ϟδ.
ς′. Αφραάρτης.	νά.	VI.	Aphraartes.		51.	. . .	24.		ϰδ.
ζ′. Κυαξάρης.	λβ′.	VII.	Cyaxares.		32.	. . .	32.		ⅬΒ.
η. Αστυάγης.	λή.	VIII.	Astyages.		38.	. . .	38.		ⅬΗ.
				Summa ann.	283.		256.	ponitur tamen	298.

Eusebius in Canone, tam Arm. quam Lat. Hier. haud secus ac Gr. collect. Scal.

ա. Ա՛րբակէս. ամն ԻԸ.	ἀ. Αρβάκης.	ἔτη κή.	I.	Arbaces.	ann.	28.	
բ. Մա՛ուդակէս.	Ի β′. Σώσαρμος.	λ′.	II.	Sosarmus.		30.	
գ. Մ՛եդիոս.	Ⅿ. γ′. Μηδίδος.	μ′.	III.	Medidus.		40.	
դ. Կարդիկեաս.	ϟ. δ′. Καρδικέας.	ιγ′.	IV.	Cardiceas.		13.	
ե. Դէոկէս.	ϟδ. ε. Δηϊόκης.	νδ′.	V.	Dejoces.		54.	
զ. Փրաւորտէս.	ϰδ. ς′. Φραόρτης.	κδ′.	VI.	Phraortes.		24.	
է. Կեաքսարէս.	ⅬΒ. ζ′. Κυαξάρης.	λβ′.	VII.	Cyaxares.		32.	
ը. Ա՛ժդահակ.	ⅬΗ. η. Αστυάγης.	λή.	VIII.	Astyages.		38.	
	Summa ՄՃϴ. 259.	σνθ′. 259.					259.

Quis conciliet frequentem summam 298. cum praemisso catalogo, cujus summa stricte colligitur in annos 256? Et quidem mendum hic subesse probat auctor aliis suis calculis; nam ipsissimus catalogus repetitur infra in Regum Serie, ac summa annorum signatur 259. quamvis re ipsa 256. colligatur: itaque vel in annos regum error irrepsit, vel unus ex duobus calculis 256 et 259. errore laborat: omitto praesentem summam 298. nullo modo refulciendam. Inter haec illud 259. constanter refert ipse auctor in Canone suo, illic tamen alia est ratio numerorum in annis cujusque regis cum variatione nominum. Syncellus solus praesentem locum describere videtur, unius tamen regis anno mutato, ita ut juxta eum anni colligantur 283. Singulos hic calculos nobis, ob oculos ponere, liceat.

Ita omnino habet et Samuel noster, Canonem nempe imitatus; nisi solum pro Medido legit Ա՛միկար, *Mamicar*. At Steph. Asolicus anteriorem sequitur calculum ac nominum seriem, quamvis a librariis depravatum. De Chorenensis catalogo videsis apud eum L. I. c. 21. quamvis multum variant et ejus exemplaria.

Ե. Գիգէս	ամս.	ԼԵ։	v.	Gyges.	ann.	xxxv[1].	έ.	Γύγης	ἔτη λε′.
Ձ. Արդիս	ամս.	ԼԶ։	vi.	Ardisus.	ann.	xxxvii.	ς′.	Ἀρδυσος	ἔτη λζ.
Է. Սադիատէս	ամս.	Ը։	vii.	Sardiartes.	ann.	v.	ζ′.	Σαδυάτης	ἔτη ε.
Ը. Ոդիատէս	ամս.	խԹ։	viii.	Odiartes.	ann.	xlix.	η.	Ἀλυάτης	ἔτη μθ′.
Թ. Կրիսոս	ամս.	ԺԸ։	ix.	Croesus.	ann.	xv.	θ′.	Κροῖσος	ἔτη ιε.
Օ Կրիսոս սպանեալ Կիւրոսի՝ եբարձ զԼիդացւոց իշխանութիւն։				Croesum Cyrus perimens, Lydorum imperium sustulit[2].					

ՊԱՐՍԻՑ — PERSARUM — *(Syncell. p. 186. usque ad 204.)*

Պարսից Թագաւորք։ — *Persarum Reges.* — Περσῶν Βασιλεῖς.

Ա. Կիւրոս	ամս.	ԼԱ։	i.	Cyrus.	ann.	xxxi.	ά.	Κύρος (...)	ἔτη λά.
Բ. Կամբիւսէս	ամս.	Ը։	ii.	Cambyses.	ann.	viii.	β′.	Καμβύσης (...)	ἔτη η.
Գ. Օ Մերդիս մոգ	ամիսս.	Է։	iii.	Zmerdis Magus.	menses	vii.	γ′.	Μάγοι (ἀδελφοὶ δύο), μῆνας ἑπτά.	
Դ. Դարեհ Վշտասպ պեայ	ամս.	ԼԴ։	iv.	Darius Hystaspis (filius)	ann.	xxxvi.	δ′.	Δαρεῖος Ὑστάσπου	ἔτη λς′.
Ա՛ռ սորա տաճարն երուսաղէմի նորոգեր յետ առաջին հրդեհիդ լինելոյն ՚ի բաբելացւոց։				Sub hoc templum Hierosolymitanum instaurabatur, postquam primum combustum fuit a Babyloniis.					
Ե. Ա՛սէրքսէս դարեհի ամս.		Ե։	v.	Xerxes Darii (fil.)	ann.	xx.	έ.	Ξέρξης (υἱὸς) Δαρείου	ἔτη κ′.
							ς′.	(Ἀρτάβανος υἱὸς Ξέρξου μῆνας ζ′.)	
Զ. Ա՛րտաշէս, որ կո- չեցաւ երկայնաձ- բազուկ	ամս.	խՈ։	vi.	Artaxerxes, qui Longimanus[3] vocatus est.	ann.	xli.	ζ′.	Ἀρταξέρξης (Ξέρξου) ὁ λεγόμενος Μακρόχειρ	ἔτη μά.
Ա՛ռ սորա եզր և Նեեմիա եբրայեցւոց առաջնորդք ճանաչէին։				Sub hoc Esdras et Neemias Hebraeorum duces agnoscebantur[4].					
							η.	(Ξέρξης υἱὸς Ἀρταξέρξου μῆνας β′.)	
							θ′.	(Σογδιανὸς μῆνας ζ′.)	
Է. Դարեհ	ամս.	Է։	vii.	Darius.	ann.	vii.	ι.	Δαρεῖος (ὁ Νόθος...)	ἔτη (ιθ′).
Ը. Ա՛րտաշէս	ամս.	Խ։	viii.	Artaxerxes.	ann.	xl.	ιά.	Ἀρταξέρξης (... ὁ καὶ Μνήμων,)	ἔτη μ′.
Թ. Ովքոս	ամս.	խՀ։	ix.	Ochus.	ann.	xxvi.	ιβ′.	Ὦχος (...) (κατά τινας κ′.)	ἔτη έ.
Ժ. Ա՛րսէս	ամս.	Ը։	x.	Arses.	ann.	iv.	ιγ′.	Ναρσῆς (...)	ἔτη δ′.
ԺԱ. Դարեհ	ամս.	Ա։	xi.	Darius.	ann.	vi.	ιδ′.	Δαρεῖος (...) (...) ὃν Ἀλέξανδρος καθεῖλε...	ἔτη ς′.
Օ Նա սպան աղեքսանդրոս փիլիպպեայ, և միանգամայն պարսից և ասորեստանեաց իշխանութեանն տի-				Hunc Alexander Philippi (filius) occidit, simulque Persarum ac Assyriorum imperio potitus est, annis xii[5].					

1 Syncellus, ut vides, Eusebium descripsit in transcribendis Lydorum regibus, ita ut alter alterum facile corrigat, ubicumque numeri paullo variantur, forte ex librariorum unius alteriusve oscitantia. Nam Gyges annos regnavit 36. juxta Sync. et Samuelem nostrum, imo et juxta Eusebium nostrum in Serie Regum, et in Canone utriusque lectionis Arm. et Lat. Consensus itaque omnium suadet hic quoque in cod. nostro legendum esse ԼԶ. 36. Ita quoque pro Ardiso legendum ԼԸ. 38. cum Syncello, Samuele nostro, et Canone. non ԼԶ. 37. ut impraesentiarum; in Serie vero Regum խԸ. 48. legimus. Maxime vero Sardiarti tribuunt omnes ann. ԺԸ. 15. sc. Sync. Can. Arm. et Lat. Samuel, atque Series Regum, quamvis hic legatur tantum, Ը. 5. Facile librarii mendum id, et similia dixerim, si tamen constet ubique ad normam Canonis primam hanc partem corrigendam esse, cujus saepe contrarium compertum habeas, cum Auctor hic juxta alios, juxta caeteros ibi rem digesserit. Pro Μίλης autem legendum esse Μέλης comprobant omnes lectiones.

2 Asolicus noster, ut supra ad normam Eusebii dixerat non pauca, hic quoque ejusdem verbis utitur. L. 1. c. 5. * Սոյնպէս և զկրասոս սպանեալ Կիւրոսի՝ եբարձ զիշխանութիւնն Լիւդացւոց ||.

3 Quod Graecis Μακρόχειρ denominatur, verbotenus sonat *Longimanus*, երկայնաձեռն, pro quo tamen Arm. solent dicere երկայնաբազուկ, ut et Interp. noster, quasi *Longibrachium*; sed quum id inusitatum sit Latinis, alterum usurpavimus. Reges autem amplius habiti apud Sync. videantur apud Euseb. in Serie Regum, et in Canone.

4 Ա՛ռաջնորդք, *Duces*, vel etiam non incommode *Rectores*. Gr. videtur esse ἡγεμόνες.

5 Asolicus noster loco supradicto 1. 5. Eusebium totidem fere verbis transcribens, * Զսա սպանեալ աղեքսանդր մակեդոնացւոց փիլիպպեայ, և միանգամայն պարսից և ասորեստանեաց թագաւորութեան աթոռոց ամս ԺԲ ||. pro xii, reposuit vi. quod verissimum respectu imperii Alexandri in universam Asiam. Illi verò anni xii, quoad totum regni ejus tempus post patris obitum usque ad suum interitum, ut patet, numerandi sunt: id quod male confundit Niceph. Patriarcha in sua Chronographia, seorsum numeratis annis vi. et xii. his verbis, p. 318. Τοῦτον (sc. Δαρεῖον Ἀρσάμου) ἀνελὼν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδόνων βασιλεύς, καὶ καθελὼν τὴν τῶν Περσῶν ἀρχήν, ἐβασίλευσεν ἔτη ς′.

բեաց ամն ԺԵ : Յետ որոյ մակեդոնացիքն էին ամն ՄՂԵ . մինչև 'ի վախճանել կղեոպատրայ հնոջ միոյ՝ որ թագաւորեաց , ըստ Հարիւրորդի ութմերմորդի եօթնեերորդի ողմպիադին : Ընդ որով աւգոստոս Հռոմայեցւոց թագաւորեաց . որ սեբաստոն յորջորջեցաւ , և Թարգմանի պաշտելի . զամն հնգետասաներորդ Հռոմոյ իշխանութեանն վարէր : յորմէ մինչև 'ց մԾԵ . ողոմպիադն , ըստ որում Հինգետասաներորդ ամն տիբերեայ կայսեր պատահէ , ժողովին ամք . ծԵ : Ապա մինչև ցկոս. տանդիանոսի քսանամեայն՝ լինին ամք . Շ : Ընդ այս մինչև ցայս վայր : Բայց փոխեսցուք աստի և յԵբրայեցւոց ժամանակագրութիւնն :

Post quem Macedones fuerunt (reges) annis CCXCV. usque ad obitum Cleopatrae cujusdam mulieris, quae regnavit [1], circa centesimam octogesimam septimam Olympiadem. Sub qua Augustus in Romanos regnavit; quin et Sebastus appellatus est, id est, Colendus; [2] (qui tunc, sc. anno quo Cleopatra mortua est) decimum quintum annum in Romanorum imperio agebat: a quo usque ad CCII. Olympiadem, qua Tiberii quintus decimus annus occurrit, enumerantur anni LII. Exinde vero usque ad Constantini Vicennalia, elapsi sunt anni CCC. Haec itaque satis sint. Dehinc vero ad Hebraeorum etiam Chronologiam gradum faciamus.

(Locus Graeci textus)

ԵՒՐԱՅԵՑԻՈՑ

HEBRAEORUM

Ոմն ՚ի ոչէ առ՚ի յԵբրայեցւոց առաքեցաւ ժամանակագրութիւն :

Quomodo apud Hebraeos sit tradita Chronologia.

Ժամանակագրութիւն առընթեր կարգեցաք ՚ի մովսիսէ , և որ յետ նորա որ ՚ի մէջ Հեբրայեցւոց գիրք կրին . և ՚ի փղաւիոս յովսեպեայ ՚ի հրէական նախնեացն պատմութենէ , և յաֆրիկանոսի ժամանակագրութենացն :

Hebraeorum Chronologiam apposuimus ex Moyse, et ex iis, qui post eum apud Hebraeos habentur, libris; atque ex Flavii Josephi Judaica Antiquorum historia: nec non ex Africani Chronicis libris.

Որպես Եբրայեցիք ժամանակագրեն :

Quomodo Hebraei describunt Chronographiam?

Քաղդէացւոց և ասորեստանեայց , մարացն և պարսից , ժամանակ կայ՝ մինչդամայն և թագաւորայ՝ մատենագրութիւնն , այն իսկ է՝ զոր յառաջնումն գլուխն տացաք : Ընդ զի քաղդէացի անդուստ ՚ի վերուստ էր ազգն եբրայեցւոց , և այն յայտ

Chaldaeorum et Assyriorum, Medorum ac Persarum, tam quoad spatium temporis, quam quoad Regum commentaria, ea sunt, quae primo capite diximus [3]. Quod autem jam inde ab initio Chaldaea erat natio Hebraica, id quoque demonstratum est [4],

πρὸ τοῦ καθελεῖν τὸν Δαρεῖον βασιλεύσας φασὶν ἔτη ιβ'. καὶ ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι, ὡς φασιν, ἐτῶν λέ. ὡς δὲ ἄλλοι, ἐτῶν λϛ'. ἐβασίλευσεν ὁμοῦ ἔτη ιϛ'. (Interp. Goar). » Eo (Dario) peremptо, et Persarum imperio everso, Alexander Macedonum rex annis 6. regnavit: cum ante Darii necem annis duodecim, ajunt, rerum potitus fuisset. Babylone, inquiunt, annos natus 35. mortuus est: alii aetatis 36. interiisse affirmant. Annis itaque octodecim in universum regnavit « : quod sane cunctis, ut ita dicam, monumentis adversatur.

1 Illud, *որ թագաւորեաց*, iisdem verbis a nobis redditum, *quae regnavit*, nequis putet cum sequenti epocha annorum conjungi, sed magis ut adjectivum nominis Cleopatrae interjectum parenthesis loco; siquidem initium regni Cleopatrae occurrit in Olymp. CLXXXII. adeoque Olympias CLXXXVII. hic inserta pertinet ad illius *obitum* antea memoratum, ut patet ex Canone Auctoris; quare sic legas, seu intelligas: *Cleopatra, quae fuit regina Aegyptiorum, ut ultimus rex, obiit circa centesimam*, etc. aliter pro *septima* legendum esset *secunda*.

2 Σεβαστός nomen nemini non notum, a Σέβω, vel σέβομαι, quod sonat, *Colo*, *veneror*, etc. pro quo apud Romanos *Augustus*. Sequentem parenthesin addidimus pro explicatione rerum.

3 Si Primum nominat Caput Auctor totum antehac spatium Chronographicum a Chaldaeis usque ad Persas, sequitur ut pro secundo capite habendum sit praesens de Hebraica Chronologia intervallum; deinde de tertium de Aegyptiis, quartum de Graecis, quintum de Romanis. Et quidem universalis haec est partitio operis: attamen cum omnino de quindecim regnis agat in toto opere, privata totidem capitula recensentur, quamvis nulla inscriptio capitum occurrat, praeter quod codex noster in margine solet referre nomina regnorum, de quibus agit quivis locus, in margine inquam, nunc laterali, nunc inferiori.

4 Non jam in hoc Chronico de his rebus se egisse Eusebius asserit, sed vel in aliis operibus ad sacram scripturam spectantibus id demonstrasse, vel potius ex subjicienda sacrae scripturae auctoritate certo certius id collectum iri; quasi vero *probatum est*, aut *certum est*: unde infert: *Etenim* etc. Verum huc spectat Samuelis nostri locus; qui cum rationem redderet, cur nempe Eusebius profanas Chaldaeorum traditiones usurparit sub initio Chronicorum, inter alia haec quoque affert. ' Ի և այլ ինն պատճառս զառ ՚ի նոցանէ անբաժանելոյն գրելոյ , զի քաղդէայ էր սբրահամ, և նոքին նախնիքն ՚ի քաղդէացոց աշխարհէն էին , որպէս գիրք արարածոցն յայտ արարեալ ցուցանեն ‖ . և

աբրահամ, և նորին նախնիք՝ իքաղդեացւոց աշխարհին բնակեալ էին, վկայեալ իսկ է. որպէս և մովսիսի՝ ի մատենի տուեալ պատմէ։ Եւ սա ասէ, Թարա զաբրահամ զորդի իւր, և զղամա զորդի առանայ զթոռն իւր, և զսառա զնու իւր զկին աբրահամու որդւոյ իւրոյ, և հան զնոսա յերկրէն քաղդեացւոց։

Եւ կարի իսկ՝ ի դէպ է առընթեր քաղդեացւոցն մատենագրութեան և գերբայեցւոցն նախնեաց պատմութիւն կարգել։ Եւ ջրհեղեղին զրոյցք՝ որ՝ ի նոցանէ յիշին, ՚ի յաւուրս կան առասպելարկութենէն յոյժ հեռի՝ ՚ի բաց են, զոր առ դևկաղիոնաւն ասեն զջրհեղեղին. և քանզ՝ ի բաց յառաջագոյն քան զովգիկեայ ժամանակն, և քան զոր առ ովգիկեաւ մեծ ջրհեղեղն յիշատակի՝ ի յուսնաց. ամենևին ուր ուրեմն՝ ի բացեայ յայնց ժամանակաց ջրհեղեղն՝ որ յերբայեցւոց պատմի, գրեթէ հազար և երկերիւր ամօք յառաջ քան զովգիգեայ ժամանակն, որք նախ քան զառ դևկաղիոնիւ ջրհեղեղաւն կան խեալ պատահէ ամօք ո՛ծ։

Այլ ընդ ասորեստանեաց մատենագրութեանն, և ընդ՝ որ անդ ինչ պատմութիւն վասն ջրհեղեղին առանդեցաւ, ոչ սակաւ ինչ ազգակառնութիւն երբայեցւոց պատգամքն ունին՝ հմուտ առնել, թէ յառաջ քան զջրհեղեղն պայազատութիւնք ազգաց միրստիոջէ՝ ի տասներորդ թիւ համարոյ ձգեալ յաւարանեցան։

Այլ յետ ջրհեղեղին յերից առանց ընդ բնաւ տիեզերս ազգք մարդկան սերեցան։ Վասնզի յաբեթ

Etenim Chaldaeum fuisse Abraham, ejusque majores Chaldaeorum regionem incoluisse, exploratum est; prout Moyses ipse litteris commendans enarrat. » Et sumpsit, inquit, Thara Abraham filium suum, et Lot filium Arran, nepotem suum [1], et Saram nurum suam, uxorem Abraham filii sui, et eduxit eos de terra Chaldaeorum[2].

Porro valde convenit post Chaldaeorum commentaria, Hebraeorum quoque majorum historiam proxime connecti. Verum, quae ad diluvii enarrationem spectant, ab ipsis (Hebraeis) memoriae prodita, toto caelo a Graecis fabulis distant, quas de diluvio sub Deucalione facto (Graeci) proferunt; atque plurimum antecedunt Ogygi aetatem, et pariter magnum Diluvium a Graecis sub Ogygo commemoratum: omnino (inquam) diluvium ab Hebraeis enarratum, ab illis temporibus distat; ita ut praecedat mille ducentis ferme annis Ogygi tempora; eaque ante diluvium sub Deucalione factum CCL. annis antecedere comperiuntur.

Verum enim vero cum Assyriorum commentariis, et historiis in iis, quae de diluvio traduntur, non modicam affinitatem Hebraeorum scripta praeseferunt; quibus edocemur, ante diluvium, successiones generationum ad decimum usque numerum extensas fuisse ac completas.

Ceterum, post diluvium a tribus viris, per universum orbem terrarum genus humanum propagatum est[2]. Si-

. . . . Καὶ ἔλαβε Θάῤῥα (vel Θάρα) τὸν Ἀ῎βραμ υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν Λὼτ υἱὸν Ἀ῾ρράν, υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν Σάραν τὴν νύμφην αὐτοῦ, γυναῖκα Ἀ῎βραμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς χώρας τῶν Χαλδαίων. Genes. XI. 31.

ալն։ » Est et alia quaedam ratio describendi commentitia eorum dicta. Etenim Chaldaeus fuit Abraham, ejusque Majores ex Chaldaeorum regione erant, sicut Liber Geneseos declarans indicat, etc. «

1 Vers. τῶν LXX. a nobis è regione collocata convenit cum lectione Eusebiana; nec distat lectio Lat. Vulg. nisi in nomine *Ur*. » Tulit itaque Thare Abram filium suum, et Lot filium Aran, filium filii sui, et Sarai nurum suam, uxorem Abram filii sui, et eduxit eos de Ur Chaldaeorum «: ubi pro *Ur*, LXX. habent *regio*. Arm. in Eus. երկիր, *terra*, in sacro textu աշխարհ, *regio*. Sed Lectio Arm. text. ibi in Gen. habet ulterius և զնաքովր զորդի իւր, *et Nachor filium suum:* quod desideratur apud alios, nisi solum Samaritanus textus memorat *Melcham uxorem Nachor filii Tharae*. Insuper nota obiter, pro illo զորդի որդւոյ իւրոյ, quod legitur in Gen. convenienter caeteris *filium filii sui*, υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, Interpretem Eusebii apposite reposuisse զթոռն իւր, quod idem declarat. sc. *nepotem suum*, (ex filio, id est, ex Aran).

2 Similia percurrit fusius Joseph. Lib. I. Antiq. c. 6. quem forsan consuluerit Eusebius; sicut et S. Hier. utrumque consuluisse videtur in Lib. Quaestionum Hebraicarum in Genesim. Legas, velim, loca citata non modicum opportuna ad dilucidationem Auctoris nostri. Ea verò, quae uberius congessit Scaliger de posteritate trium Noachi filiorum in suis excerptis Pseudo-Eusebianis, Syncelli et Cedreni sunt collectiones, a quibus longe hic abest auctor noster. Unus Asolicus auctor Arm. ad verbum Eusebii integram paginam descripsit L. I. c. 5. ita ut commodius hoc in loco transcribi operae pretium sit, quippe qui prodesse possit pro altero Eusebiano codice. Sic ergo fert textus et lectio Asolici. * Յետ ջրհեղեղին յերից որանց ընդ բնաւ իսկ տիեզերս ազգ մարդկան սերեցան։ Վասնզի յաբեթեայ ութնեկ ազգաց բնակութիւն։ Եւ՝ ի քամեայ չորեքազոց աշխարհն և զերկոսոս. և ՚ի նմանէ անդր յարեմտեայ կողմանս։ Եւ՝ ի սեմայ՝ որ երից եգրայրն էր, զասորեստանեաց, և զամենայն կողմանս արևելից։ Եւ զրաբշլոնի զառաջին չինուածն՝ նեբրոթովթայ համարին երբայեցւոց գիրք։ Եւ առաջին թագաւոր քան զամենեսեան՝ զնա ասեն չինել, սկայ՝ ի վերայ երկրի։ Եւ եղև սկիզբն թագաւորութեան՝ բաբելոնի, և ուրկդ, և աքաթ, և քալանէ յերկրն սենեաբ։ Յերկրէն յայնմանէ էլ ասուր, և չինեաց զնինուէ, որ է առաջին քաղաք ասորւոց, զոր չինեաց ասուր, և էր յորգւոցն սեմայ, զորմէ ասացաք ունել զամենայն կողմանս արևելից։ Եւսեբն լինել որդի սեմայ զէլամ և զասուր և զարփաքսաթ և զարամ և զլուդ։ Եւ յհէլամայ լինին էլամացիք՝ առաջին ազգ պարսից. յորոց և էլիմայիս քաղաք չինի։ Եւ յասուրայ ասորեստանեայք։ Եւ յարփաքսաթեայ արփաքսացիք, որ և քաղդէացիք կոչեցան։ Եւ յարամայ արամացիք, որ և ասորիք անուանին։ Եւ՝ ի վերագայ վերագայիք ‖։ Ultrò omittimus interpretationem Latinam, ne eadem, quae in textu Eusebiano, repetantur. Sed placeat audire verba Thomae quoque Arzeruuii, antiquissimi Armeniaci Scriptoris, nominatim Auctorem nostrum citantis. Lib. I. c. I. * Սկիզբն չինի զէլամ և զասուր և զարփաքսագ և զարամ և զլուդ. ասուր չինէ զնինուա քաղաք, որ է նինուէ. որ կոչի առաջին ասորիք։ Իսկ նեբրովթ՝ ՚ի քամայ՝ չինէ զբաբէլն առաջին քաղաք, և առաջին՝ թագաւորէ ՚ի վերայ երկրի... քանզի որպէս գրե-

թէ եւրոպէն ամենայն, և յամմոն լեռնէ մինչև յարեմտեայ ովկիանոսն ասեն զաղգացն բնակութիւն։ Եւ 'ի քամայ զեգիպտոս և զլիբէացւոց աշխարհն, և ևս անդր զամենեւեսեան յարեմտից կողմանցն։ Եւ 'ի սեմայ՝ որ երից եղբայրն էր, զասորեստանեայս և զամենայն կողմանս արեւելից։

quidem a Japheth totam Europam, atque ab Ammano monte usque ad occidentalem Oceanum gentium habitationes extitisse dicunt. Et a Cham, Aegyptum, Libyamque, nec non ulteriores omnes occidentalium partes. A Sem vero, qui major natu frater fuit, Assyrios, omnesque partes orientales.

Եւ զբաբէղոնի զառաջին շինուածն ներքովիթայ համարին եբրայեցւոց գիրք։ Օ՛այս ձև օրինակի ըստ սմին բանից պատմին, թէ քուշ ծնաւ զներքովիթ։ Վ՛ուշն է եթէ ասվպացի, յորմէ ծնեալ համարին զներքովիթ. զորմէ և ասէ իսկ գիրն, թէ նա սկսաւ՝ լինել հսկայ 'ի վերայ երկրի. նա էր սկայ որսորդ առաջի ՚ի՛. վասն այնորիկ ասեն՝ թէ իբրև զներքովիթ սկայ առաջի ՚ի՛. և եղև սկիզբն թագաւորութեան նորա բաբէղն, և որէդ, և աքադ, և քաղանէ յերկրին սենայար։ Յերկրէն յայնմանէ էլ ասուր, և շինեաց զնինուէ, և զլնուէ զնինոս ասեն լինել, որ էր առաջին արքունի քաղաք ասորեստանեաց, զոր շինեաց ասուր. և էր յորդւոցն սեմայ. զոր ասացաք ունել զամենայն կողմանսն արեւելից։

Եւ քուշ լինել և որդի սեմայ զէլամ և զասուր և զարփաքսադ և զարամ՝ և զղուդ։ Եւ յղ յերկմայ լինէին եղամացիք առաջին ազգ պարսից. յորոց և եղամայիս քաղաքն շիներ։ Եւ յասուրայ ասորեստանեայք. շիներ ասուր զնինոս քաղաք՝ որ կոչեցաւ նինուէ։ Եւ յարփաքսադայ արփաքսայիք, որ և քաղդեացիք կոչէին։ Եւ յարամայ արամացիք, որ և ասորիք անուանէին։ Եւ 'ի ղուդայ լիդացիք։ Եւ արփաքսադայ լինէր որդի սաղա. և 'ի նմանէ եբեր. յորմէ եբրայեցւոյն անուն և ազգ սերէր։ Եւ յեբերայ վեցերորդ պապազատ լինէր աբրահամ՝ հրէից ազգին նահապետ. Ի. երորդ ազգ յետ ջրհեղեղին։ Եւ յսալափ բաւական լնգի։ Վ՛անգի ցուցաւ փոքր 'ի շատէ՝ թէ ընդ քաղդեացիս և ընդ ասորեստանեայս ազգականութիւն խառն է եբրայեցւոց. վասն որոյ 'ի դէպ իսկ է անդէն առ նոսին առնել սկիզբն եբրայեցւոց ժամանակագրութեանն։

At Babylonis primam aedificationem Nembrodi adscribunt Hebraeorum Scripturae. Hoc enim modo, atque his verbis referunt; quod » Chus genuit Nebrod «. Chus est Aethiops, a quo Nebrod natum arbitrantur; de quo ait quidem Scriptura, quod » Ipse coepit esse Gigas super terram. Ipse erat Gigas venator coram Deo; ob hoc dicunt: quod, quasi Nebrod Gigas coram Deo [1]. Et factum est initium regni ejus Babylon, et Ored [2], et Achad, et Chalane in terra Senaar. De terra illa exiit Assur, et aedificavit Niniven «. Niniven Ninum esse ajunt, quae Assyriorum prima urbs regia erat, quam aedificavit Assur. Erat autem is ex filiis Sem; quem omnes orientalium partes comprehendisse diximus.

Dicunt quoque, filios Sem fuisse Elam, et Assur, et Arphaxad, et Aram, et Lud. Porro ab Elam originem duxerunt Elamitae, prima gens Persarum; a quibus Elamais quoque urbs condita fuit. Ab Assur autem Assyrii; aedificavit (vero) Assur Ninum urbem, quae vocata est Ninive. Et ab Arphaxad, Arphaxadaei; qui etiam Chaldaei vocabantur. Ab Aramo autem Aramaei; qui Syri quoque appellabantur: Et a Lud, Lydi. Arphaxadis vero filius fuit Sala; et ab ipso Heber; a quo Hebraeorum nomen, et natio propagata fuit. Ab Heber autem ipso sextus familiae princeps per successionem extitit Abraham, Judaeorum nationis Patriarcha, decimaque generatio post diluvium. Haec autem sufficiant: siquidem satis probatum fuit, cum Chaldaeis et Assyriis propinquitate commixtos fuisse Hebraeos; ideoque satis congruum erit statim post eos Hebraeorum Chronologiae exordium ducere.

Χοὺς δὲ ἐγέννησε τὸν Νεβρώδ. οὗτος ἤρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς. ἦτος ἦν γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο ἐροῦσιν, ὡς Νεβρὼδ γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου. Καὶ ἐγένετο ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ Βαβυλὼν, καὶ Ὀρὲχ, καὶ Ἀρχάδ, καὶ Χαλάννη, ἐν τῇ γῇ Σεναάρ (vel Σενναάρ). Ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ἐξῆλθεν Ἀσσούρ. καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Νινευὶ (vel Νινευή). Genes. x. 8. 11.

ցան, ասուր 'ի սեմայ՝ շինէ զնինուէ, և սենեքերիմ պայազատաբար Թագաւորէ 'ի նինուէ. և ասի ասորոց Թագաւոր. Հաւասախս այս մեզ. Եւսեբիոս կեսարացի, յուբիանոս աղեկառնացի սուգպաքանէն զԹագաւորս ասորւոց 'ի գաւակէ սեմայ զանձնուան առնէլ. որպէս 'ի կանոնսեալ սահմանէն (է) իմանալ ||։

1 Euseb. bis legit *coram Deo*; sicut Vulg. Lat. textus Gen. bis habet *coram Domino*, at versio τῶν LXX. primo loco *coram Domino Deo*, secundo tantum *coram Domino*. Arm. vero, utrobique *coram Domino Deo*.

2 Որէդ. Arm. lectio tam in Euseb. quam in Genes. aeque habita, collata cum Gr. Ὀρὲχ, forte legenda *որէք*, vel *որէգ*, ita ut facile pro գ, irrepserit դ; sicut et Lat. *Arach*: sed tamen tam antiqua est haec lectio per դ, ac non semel usurpata, ut etiam Asolicus in transcribendo Eusebio semper id retinuerit, legens *որէգ*, ideoque nil obstat quin dicamus nostrates legisse Ὀρὲδ, tam in Gen. quam in Euseb.

(Locus Graeci textus)

Ետ արդ սկիզբն ժամանակագրութեանս՝ առաջին զայն պատմէ, որ ըստ մերոց լինելոց մնից է՝ զառ՚ի բաց թուեցանցն վերակոչել. առաջին պատմութիւն կարգէ զազգաց մարդկան. որոց նախն նահապետ զադամ՝ քարոզէ, որ էր համանուն հասարակաց ազգի. զի ադամ առ հասարակ ըզբնաւ մարդիկ նշանակէ յերբայեցւոց բարբառն։ Զորոց ժամանակ կենաց յետ տարագիրն՝ ի դրախտէն լինելոյ ասծեղէն ոգին՝ ի ձեռն մովսիսի պատմէ. և կարգ ըստ կարգէ՝ ի նմին յեռեալ յարէ զնորին յետնոց պատճառն զհամար, և ըստ իւրաքանչիւր հասակաց զժամանակսն. որպէս զի՝ ի նմանէ և՝ ի մեզ մարթիցի յերեալ և՝ ի շարի հարկանել զերբայեցւոց ժամանակագրութիւնն։ Վասն զի յանուանելոյ այդ դրախտին բնակութեան չէ՛ ումեք հնար զժամանակն նշանակել։ Ասուի ինձ թէ և զարմանալին մովսէս՝ ասծեղէն հոգւովն զլաւ իմն բնակութենէ քան զմերոյ աշխարհիս՝ զազմերան կայանացն զասծասէր կենաց ակնարկիցէ. քանզի և դրախտ անուանէ զառաջին ազգի մարդկան բնակութիւն. զի էր՝ ի դրախտին ադամ՝ յանուշակ և յերանալից կեանսն քան զմարդկան. ո՛րոյ ամենևին իսկ զամենայն ազգս մարդկանէ յայտ առնելոյ նշանակէ։

Itaque initium hujus Chronologiae illud primum narrat, quod ad nostram originem declarandam pertinet, deflexionemve ab optimo statu [1]; primam contexens historiam de hominum generationibus; quorum primum Patriarcham Adam praedicat; cujus nomen universo hominum generi prorsus convenit. Adam enim Hebraeorum lingua universim omnes homines significat. Quorum (sc. primorum parentum) vitae tempus, postquam ejecti a Paradiso fuissent, Divinus Spiritus per Moysen enarrat; atque ex ordine conjunctim addit Posterorum, qui ei successerunt, enumerationem; ac secundum quamlibet aetatem, temporis spatium; ut inde nobis quoque connectere Hebraeorum Chronologiam, in seriemque reducere liceat: etenim ab ipsa habitatione in Dei, ut nominatur, Paradiso, nemo tempora designare ullo modo poterit. Et quidem, ut mihi videtur, ipse quoque mirabilis Moyses Divino Spiritu de meliore quodam habitaculo, quàm nostri orbis, de felicissimae, inquam, mansionis divina vitae ratione annuit: namque Paradisum nuncupat primam generis humani habitationem; erat enim in Paradiso Adam, dulci ac felicitatis plena fruens vita supra humanam conditionem: quo omnino quidem de universo humano genere declarasse compertum est [2].

Ոչ՚ այլ ոչ եթէ զայն բնակութենէն զՏառս առնուցու պատմել մեր այժմու ժամանակագրութիւնս. և ո՛չ յորմէ հետէ երկնից և երկրի և ամենայնի արարչութիւն հաստատեցաւ՝ եկաց. զոր ոմանք կարծեցին. այլ՝ յորմէ հետէ մնհկանացու ըստ մեզ կարգեցաւ ազգս, և յորմէ հետէ յառաջին նախնւջէն այսպիսի մուտ ձա նապարհի զմեզ առ սկիզբն լինելոյ։ Այո էր՝ որ՝ ի դրախտէն անկաւ, և յանուշից և՝ ի բազմերան կենացն տարագիր գտանէր. և անուանեալ կոչեցաւ ադամ. զորոյ զօրհասական և զմնհկանացուն կենաց զթիւ առ մեզ յերբայեցւոց գրոց գումարեալ, ևս յառաջ՝ ի յայնորդն խառնեցից. ուստի և երբայական ժամանակա-

Verum enim vero nec ex illa habitatione principium sermonis facere haec nostra Chronographia assumet; neque ex quo caeli et terrae, et rerum omnium creatio facta est; ut quidam crediderunt (se potuisse). Sed ex quo, mortalis secundum nos haec generatio est effecta, et ex quo talis viae (sc. mortalis vitae) nos a primo Parente initium duximus [3]. Hic sane erat, qui e Paradiso cecidit, et a suavissima felicissimaque vita proscriptus est; cuique nomen Adam: cujus fatalis mortalisque vitae annorum numerum ex Hebraeorum libris colligens, sequenti sermone proferam, unde quoque Hebraeorum Chronologia incipit: a quo nimirum et ipsius Moysis liber

1 Obscurum omnino cernimus locum, quem ideo ad verbum transferre vix potuimus, forte neque ad certum sensum; ita ut possit sic etiam reddi: » Illud primum enarrat, quod nobis viam paret ad initium faciendum verbi, primam nimirum exponendo historiam de aversione humani generis a bonis, etc «. Vel potius ita quoque. » Illud primum enarrat, quod ad nostrum futurum ingressum in bona, a quibus defleximus, spectat (de Paradiso scilicet), atque primam historiam de humano genere exponit (sc. de creatione ejus) «. Etenim reipsa ita res se habet, cum de Paradiso et creatione hominis primum verbum agat. Tota difficultas in eo est, ut interpunctio certa seligatur, sensusque vocis լինելոյ, sicut etiam մնից, ad certam sententiam reducatur.

2 Յայտ առնելոյ, si possit eo intelligi sensu, quo alibi per Hellenismum usurpatur յայտ արարեալ, pro scilicet δηλωθέντος, reddendum erit, » de universo humano genere antea memorato «. Item cum subsequens vocabulum possit legi նշանակ է, i. e. *signum est*, vel նշանա կէ, sc. *significat*, quovis modo accipias. Sensus quidem videtur esse, quod quicquid felicitatis de primo statu protoplasti describit sacra scriptura, id de cunctis quoque hominibus voluisse subintelligi, siquam in Paradiso sedem statuissent.

3 Ad verbum. » Et ex quo talis viae introitus pro nobis a primo Majore (sc. Parente) initium fecit «.

դրութիւնն սկիզբն առնէ, յորմէ և մինչեւ սա դիրքն զայս ձև օրինակ ի կիր արկեալ պատմէ։

Եւ եհան ասէ զնա, յայտ է թէ զառաջին մարդն, տէր նմա ի դրախտն փափկութեան, գործել զերկիր՝ ուստի առաւ. և եհան զազամ և բնակեցոյց դէմ յանդիման դրախտին փափկութեան։ Օրովք ա ծեալ՝ ասէ. Եդեալ ազամ առ ևայ կին իւր. յղացաւ և ծնաւ զկայէն։ Ասի այսուհետև սկիզբն առնուցու մեր այժմ ժամանակագրութիւնս. և զառաջին ինչ պատմութիւն՝ ի յաջորդաց ժամանակացս յարեալ՝ իրրև զանձաւ ի բաց մերձ ձեալ թողուցու։

Զանգի և ի միջ երբայեցւոց բազում ինչ տիաբանութիւն կրի՝ անդէն ի նոցունց բան նոցին ժամանակացն. և արդ՝ լաւ լեցի ի վերոյ հասանել փոփոխմանց բանից արանցն ի նոցանէ. զի յամենեցունց ընդ միմեանս կշռեալ համեմատութենէն՝ Հմարիա զիւան հասանիցի։ Եւ արդ՝ մինչեւ սահման հինգ դպրութիւնք զաշխարհագրծութենէն պատմեն, և յառաջ քան զջրհեղեղն կենաց, և յետ ջրհեղեղին զնախնեացն պատմեւթիւն, և զերբայական պայազատութեանցն, և զմինչեւ ի կենացս վախճանելոյ։ Զ՚յլազդ՝ հրէից յաջորդք ունին զգիր օրինաց, և այլազդ շամրտացւոց՝ որ եկամնաքն էին հրէից։ Եւ նշանագիրք իսկ գրոցն երբայեցւոց՝ այլազդ առ հրէայս գտանին, և այլագունակ առ շամրտացիս. զոր Հմարիա և առաջին հատիւրել և ոչ հրէից իսկ պայազատքն ուրանայցեն։ Զպա ուրեմն չգոյր ինչ ի միջի նոցա այլակերպութիւն մինչև ի նշանագրացն փոփոխումն։ Եւ

hanc loquendi rationem usurpans, enarrat.

» Et emisit [1], inquit, eum «, primum scilicet hominem, » Dominus Deus de Paradiso voluptatis, operari terram, de qua sumptus est. Et ejecit Adam, et habitare fecit e regione Paradisi voluptatis «. Quibus infert dicens: » Cognovit [2] Adam Evam mulierem suam; (quae) concepit, et peperit Cain «. Hinc ergo deinceps nostra haec Chronologia incipiet: primam vero, quaecunque ea fuerit historia, quasi ineffabilem, a successivis temporibus continuatis disjunctam relinquet.

Quando quidem vero et inter Hebraeos multa quippe discordia cernitur quoad tempora jam ab ipsis tradita [3]; expedit itaque varietatem verborum penes eos occurrentem [4], ex ipsis cognoscere: ut ex omnibus ad invicem comparatione facta, perpendatur, ac vera inventio comprehendatur. Porro quinque Libri Moysis de mundi opificio, et de vita quae fuit ante diluvium, deque Antiquorum historia post diluvium, ac Hebraicae familiae successione, et de Moysis obitu, enarrant. Verum aliter posteri Judaeorum [5] habent Legis Scripturam, aliter autem Samaritanorum (posteri), qui advenae fuerant apud Judaeos. Immo et characteres quoque Hebraicae litteraturae alii apud Judaeos reperiuntur, et alii apud Samaritanos; quos pro veris et priscis habendos esse, nec Judaeorum haeredes negabunt. Nulla igitur erat inter eos dissensio usque dum characteres mutati sunt [6]. Quin etiam in

Καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη. καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδάμ, καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς. Genes. III. 23. 24. Ἀδὰμ (δὲ) ἔγνω Εὐαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, (καὶ) συνέλαβεν, καὶ ἔτεκεν τὸν Κάϊν. Genes. IV. 1.

1 Illud ἐξαπέστειλεν, quod sonat, *emisit*, vel *foras misit*, accuratius exprimitur in Arm. versione Genesis per duo verba *եհան արձակեաց*. Interpres autem Eusebii habet solum *եհան*, nisi librarii incuria exciderit alterum verbum. Item egregius in Genesi, *ի դրախտ անտի*, et *յանդիման*, quàm hic *ի դրախտէն* tantum, et *դէմ յանդիման*; quamquam minime distet unum ab altero. Illud verò notum est, in Vulgata lectione Lat. *Cherubim* copulari ad calcem dicti *ante paradisum voluptatis*, at juxta LXX. quos sequitur Eusebius cum Arm. Versione, non hic collocandum, sed sub initio sequentis periodi.

2 Pro ἔγνω quamvis poterat Arm. Interp. ad verbum dicere, ut passim, *գիտաց*, at juxta usitatam linguae proprietatem tam in Genesi, quam in Euseb. dixit *եմուծ*, sc. *intravit*, vel *introivit*, quod non licebat verbotenus refundere in Lat.

3 Quae Eusebius latè in superioribus huc usque disserit, ea Samuel excerpendo in compendium redegit, servatis fere ipsissimis verbis: placeat hic transcribere Armenice tantum, ut juvare quodammodo possit Haicanos lectores. « Եւ արդ՝ սկիզբն ժամանակագրութենդ յԱդամ մինչ ցԱրշամ ազգ ի բազմերանեանն կայանից կարգեցին երկոցունք քաջահմուտ. և որ այլ ինն բաժակ գիտել զժամանակաց թիւս այնր բնակութեան, կամ յաթաբրնութենէ երկնի և երկրի ասել համարձակին. մի հաւատար. զի յորմէ հետ եղ յանուանակ կնոջն, և կոչեցաւ ազամ՝ գոյատրակ գրեաւ մարգիկ նշանակելով, յայնմ հետ անդ սկիզբն ժամանակագրութիւնս։ Եւ զայն՝ զոր ես օրինաւորիցն թարգմանութեան. զի բազում անհարանութիւն ի միջ երբայեցւոցն՝ մանաւանդ վասն թուոյ ժամանակաց՝ գոյանի ||։

4 Sensum, nescio integrumne, reddiderimus, cum verba a librariis, ut videtur, depravata, aegre possimus refundere in Lat. hoc pacto, *mutationum verborum virorum ab iis*. Illud *virorum* omisimus in interpretatione, sed potest etiam servari sub alia quadam fere sententia, hoc modo: » Expedit itaque verborum penes eos viros (sc. Hebraeos auctores) occurrentium notitiam habere «: ita tamen, ut per *viros* intelligantur Scriptores non privati, ut Rabbini, sed publici, ut Interpretes; vel, ita dicam, triplex lectio Hebraica concipiatur, sc. Judaeorum, Samaritanorum, et τῶν LXX. id enim et sequentia postulare videntur: quo posito, facilius erit conjicere legendum esse *երից*, sc. *trium*, pro *մարդոց*, *virorum*.

5 Dehinc solerter observandum est Eusebium *Judaeorum* nomine certam Hebraicae nationis partem appellare, ita ut alterum illud nomen generale *Hebraeus* subdividatur in Judaeos, et Samaritanos; atque consequenter *Hebraica Scriptura* in duo, vel potius in tria exemplaria Bibliae sacrae aeque dividi possit, sc. Judaicum, Samaritanum, et τὸ LXX. quod bene notandum, ne cum passim Hebraici libri memorantur, eo sensu accipias, quo permulti recentiores eruditi usurpant, qui nimirum eo nomine Judaicum tantum exemplar significant.

6 Locus ad sensum aliquo modo descriptus apud Syncellum cum sequentibus, vel paullo aliter expositus, p. 56. Μέχρι τοίνυν τοῦ κατακλυσμοῦ καθὼς πρόκειται διαφωνοῦσι τὰ Ἑβραϊκὰ ἀντίγραφα πρὸς τὸ Σαμαρειτῶν ἀρχαιότατον, καὶ τοῖς χαρακτῆρσι διαλλάττον, ὃ καὶ ἀληθὲς εἶναι καὶ πρῶτον Ἑβραῖοι καθομολογοῦσιν, ἔτεσι τμδ'. sc. ad verb. » Igitur usque ad diluvium, ut expositum, discrepant Hebraica

'ի ժամանակագրութեանն կարի խոկ չմիաբանութիւն գտանի 'ի միջ երկոցունց կողմանց. զոր խոկին խոկ այժմ առընթերադիր համեմատութիւնս յայտ արարեալ ցուցանիցէ։

Այլ միայն յունարէն թարգմանութեանն սրբչութիւն 'ի հրէական նէն իւիք իւիք կարի խոկ այլակերպ է։ Այլ 'ի շամրտացւոց լեբրայական նէն ոչ կարի. այլ մինչև ցջրհեղեղն չմիաբանէ, բայց անտի մինչև ցաբրահամ համառ սիս միաբան ունի զաւանդութիւնն, որ առ մեզ ընթերցուածք է՝ եօթանասնից արանց հերքայեցւոց թարգմանութիւն, յաշխարհին բաբբառոյ 'ի յունարէն լեզու դարձուցեալ. զոր առ փիղադելփոս պտղոմիէս միաբան համարեան աւանդեալ՝ յաղէքսանդրացւոց քաղաքին 'ի մատենադարանի իւրեանցն եդեալ պահելին փութով յօժարութեամբ։ Այլ արդ՝ եդից միայն միջոկ կարգաւ զիւրաքանչիւր գրոցն դրոշմատորութիւն. զի դիւրաւ հասանիցէ խելամտաւ լինել այլակերպութեան իւրաքանչիւր գուշակաւոր պատմութեանցն։

Chronologia inter utramque partem reperitur dissensio; quam mox ex opposito collocata mutua comparatio manifeste indicabit.

Solummodo editio Gracae versionis a Judaica in nonnullis quam maxime differt. At ab Hebraica Samaritana non multum: quamvis enim usque ad diluvium discrepet, exinde tamen usque ad Abrahae aetatem, consentaneam tenet traditionem, ea nempe, quae apud nos habetur, Lectio: inquam, Septuaginta virorum Hebraeorum ex sermone eorum regionis in Graecam linguam translatio; quam sub Ptolemaco Philadelpho iisdem verbis et eodem sensu traditam, apud Alexandrinorum urbem in regia Bibliotheca (archiviorum) diligenter conservabant repositam. Igitur uniuscujusque Scripturae formulam singulatim ex ordine jam inseram, ut facile intelligi possit cujuslibet propheticae (aut praedictae) historiae dissimilitudo.

(Syncellus, apud Hieronymum de Prato.)

Εἰδωμεν οὖν πρῶτον, ὅπως ἡ τῶν Ο' ἑρμηνεία τὴν ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τῆς τοῦ Ἀβραὰμ γενέσεως χρονογραφίαν παρείληφεν.

Videamus [1] itaque primum, quomodo [2] Septuaginta interpretatio ab Adam usque ad Abrahae [3] nativitatem habeat chronographiam.

ԵՕԹԱՆԱՍՆԻՑՆ. Τῶν septuaginta.

ա. Ադամ եղեալ ամաց՝ ՃԼ. ծնաւ զսէթ. և եկեաց առ նովաւ ամս. Շ. մինչև ի Ռ. ամն մաղաղայէլի։

1. Primus homo Adam cum esset annorum CCXXX. generat Seth: vixitque superstes [4] annis DCC. usque ad annum CXXXV. Malaleel.

Πρῶτος ἀνθρώπων Ἀδάμ, γενόμενος ἐτῶν σλ'. γεννᾷ τὸν Σήθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψ', μέχρι ρλέ, ἔτους Μαλαλεήλ.

exemplaria a Samaritanorum exemplari antiquissimo, eoque Characteribus longe differente, quod quidem verum ac primum esse Hebraei ipsi confitentur, annis 349 «. Vel juxta Latinitatem Goari. » A vetustissimo itaque et longe diversis characteribus exarato Samaritanorum exemplari, licet alias fidelissimo, et ab Hebraeis tamquam primo probato, ipsi Hebraici codices annis 349. ad diluvium usque discrepant «. Suffragatur huic sententiae veluti certae S. Hieronymus, rem altius repetens, Praefat. in Libros Reg. » Samaritani, inquit, Pentateuchum Mosis totidem literis scriptitant, figuris tantùm ex apicibus discrepantes: Certum est Esdram, Scribam, legisque Doctorem, post captam Hierosolymam, et instaurationem templi sub Zorobabel, alias literas reperisse quibus nunc utimur; cùm ad illud usque tempus iidem Samaritanorum et Hebraeorum characteres fuerint «: quae verba S. Interpretis de integro citavit etiam Morinus in Praefat. Vers. τῶν LXX. Caeterum de novis Characteribus Esdranis occurret infra Eusebii auctoritas.

1 Jam pervenimus ad celeberrimum Eusebii locum, utpote nominatim a Georgio Syncello citatum, plenisque paginis verbotenus ac fideliter descriptum; hanc enim sinceram Syncellus ipse exaravit inscriptionem in laudandis his Auctoris nostri fragmentis: Εὐσεβίου πρὸς λέξιν. p. 65. et 66. sc. » *Eusebii ad verbum* «: quasi diceret, ut patet, totidem verbis scribit Eusebius in suis chronicis; ut reipsa scripta sunt et in nostra interpretatione. Quo sane facto optime meruit Syncellus ante laudatus de omnibus Eruditis Eusebio-Chronico-philis, valde optantibus vel modicam hujus Eusebianae elaborationis ideam attingere. Quapropter adeò gavisus est hoc loco Scaliger, ut voluerit hoc ipso fragmento ornare principium centonis sui (quamvis imperfecte, ut videbis infra), ne quis et circa alia excerpta sua dubitaret umquam de certis fontibus, ex quibus totam Eclogen hauserit. Sed utinam et succedentia loca similem haberent auctoritatem; neque, inter innumera aliâ incerta falsaque fragmenta, hoc unum cum aliis paucissimis genuinum intersertum, graviter offenderet studiosorum animos; qui profecto tantam confusionem horrentes, valde ambegerunt, ne falsa amplecterentur, aut vera rejicerent; sed de his fuse in Praefatione nostra. Interim vero ingentes coginur gratias Syncello agere, eo quod πρὸς λέξιν satis longum Eusebii locum afferens ex autographo, fidem Armeniaci nostri codicis iterum atque iterum firmare visus est. Quamvis enim et sine Syncello vix careret fide antiquissima interpretatio Armena, sed tamen profuit, ut etiam per eumdem ipsum auctorem veritas clarius eluceret, imo ut magis familiaris esset Latinis ipsis, qui solent a Graecis fontibus Graecos auctores jure perpendere. Inter quos vel nostra aetate Hieronymus de Prato doctissimus vir, hunc Syncelli locum sibi conciliavit ad confirmandum Eusebii genuinum textum, contra Vallarsium et Scaligerum sibi invicem adversantes, et dissimili euntes via; quique peculiarem de praesentibus rebus dissertationem exactissimam confecit, cum accurata lectione, integraque hujus loci translatione, quam nos saepe habuimus prae manibus, eo quod illa ad nostram interpretationem mirifice facit.

2 *Ομάρτ.* probat certam lectionem Prati ὅπως, ad fidem, ut ait, Mss. A. et B. ubi Goar legit πῶς; Scaliger penitus tacet. Eodem pacto saepe saepius Prati lectio, ut quae magis ad nostram accedit, a nobis probatur usurpaturque, dissimillimis singulorum lectionibus in adnot. redactis, cum scilicet scitu dignum aliquid esse censemus.

3 Manifesto typographi vitio (ut benigne interpretemur) in edit. Scaligeri pro Ἀβραὰμ irrepsit Ἀσρὼν. Illud vero nomen Armenium ցԱՌունգան, vel legas, ցԱՌունգն, vel eo sensu accipias velim, ut rerum ordo postulat, et Gr. lectio affirmat.

4 Arm. dehinc ubique uniformiter habet ad normam Gr. textus,

ը. Ամի լեալ ամաց ՃԵ. Ծնանի զԵնովս. և եկեաց առ նովաւ ամս չԷ. մինչև ի ԶՐ. երդդ ամի ենդ քայ։

II. Seth [1] annos natus CCV. generat Enos: et superstes fuit DCCVII. annis usque ad annum XX. Enoch.

Σὴθ γενόμενος ἐτῶν σέ. γεννᾷ τὸν Ἐνώς, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψζ', μέχρις εἰκοστοῦ ἔτους Ἐνώχ.

թ. Ենովս լեալ ամաց ՃՂ. Ծնանի զկայինան. և եկեաց առ նովաւ ամս չԺԵ. մինչև ի ԺՋ. երդդ ամի մնթ ուսաղայի։

III. Enos annorum CXC. generat Cainan: et postea vixit annis DCCXV. usque ad LIII. annum Mathusalae.

Ἐνὼς γενόμενος ἐτῶν ρϋ. γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψιέ, μέχρι νγ'. ἔτους Μαθουσάλα.

ժ. Կայինան լեալ ամաց ՃՀ. Ծնանի զմաղաղայէղ. և եկեաց առ նովաւ ամս չԺԸ. մինչև ի ՃՁ. ամի զամբքայ։

IV. Cainan annos CLXX. natus, generat Malaleel: et vixit adhuc annis DCCXL. usque ad annum LXXXI. Lamech.

Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ρό. γεννᾷ τὸν Μαλαλεήλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψμ', μέχρι πά. ἔτους Λάμεχ.

ի. Մաղաղայէղ լեալ ամաց ՃԿ. Ծնանի զՅարեդ. և եկեաց առ նովաւ ամս չԼ. մինչև ի ՃԽ. ամի նոյն։

V. Malaleel anno CLXV. generat Jared: tum vixit adhuc annos DCCXXX. usque ad XLVIII. annum Noe.

Μαλαλεήλ γενόμενος ἐτῶν ρξέ. γεννᾷ τὸν Ἰάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψλ', μέχρις μή. ἔτους Νῶε.

լ. Յարեդ լեալ ամաց ՃԿԲ. Ծնանի զԵնոք. և եկեաց առ նովաւ ամս ՃՂ. մինչև ՚ց ՍՃ. ամի նոյն։

VI. Jared annos natus CLXII. generat Enoch: posteaque vixit annos DCCC. usque ad annum CCLXXX. Noe.

Ἰάρεδ γενόμενος ἐτῶν ρξβ'. γεννᾷ τὸν Ἐνώχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ω, μέχρι σπ'. ἔτους Νῶε.

խ. Ենոք լեալ ամաց ՃԿԵ. Ծնանի զմաթուսաղայ. և եկեաց առ նովաւ ամս. ՚ի փոխեցաւ յամին ե բեանեբորդի երբորդի ամբքայ։

VII. Enoch annorum CLXV. generat Mathusala: et superstes fuit annis CC. (post quos) translatus fuit anno tricesimo tertio Lamech.

Ἐνὼχ γενόμενος ἐτῶν ρξέ. γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'. καὶ μετετέθη ἐν ἔτει λγ'. τοῦ Λάμεχ.

ծ. Մաթուսաղայ լեալ ամաց ՃԿԵ. Ծնանի զղամէք. և եկեաց առ նովաւ ամս պՁ. զսովաւ անցանել ջրհեղեղին ամբք ԹՁ. որ զկենաց նորա զթիւ յայտ առնէ։ Իսկ ե

VIII. Mathusala annos natus CLXV. (lege CLXVII.) [2] generat Lamech: et vixit adhuc annos DCCCII. Hunc diluvium praeteriisse annis XXII. quod ipsius vitae numerum declarat. Ut [3]

Μαθουσάλα γενόμενος ἐτῶν ρξζ'. γεννᾷ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωβ'. (*Sync. p.* 16. *et* 91. *unde Hier. de Prato.* 482.) τοῦτον ὑπερβῆναι τὸν κατακλυσμόν, ὁ τῆς ζωῆς αὐτοῦ

haec tria. Primum, *լեալ ամաց*, quod sonat *factus*, vel *existens annorum*, haud secus ac Gr. γενόμενος ἐτῶν. Secundum, *ծնանի*, sc. *generat* seu *gignit*; non aliter sonat et Gr. γεννᾷ. Tertium, *և եկեաց առ նովաւ*, id est ad verbum, *et vixit sub eo*, aut *ad haec*: quod habet locum illius Gr. καὶ ἐπέζησεν, hoc est, *et supervixit*, postquam filium procreavit. Nos itaque volentes summam inter utramque lectionem declarare concordiam, pro primo nunc diximus, *cum esset annorum*; idem fecerat et Prosper Aquitanus in transcribendo fere hoc Eusebii loco in aditu Chronici: nunc, ut Isidorus alter Eusebii eclogarius satis duxit semper dicere solum, *annorum*; omitto Goarum in Syncello reponentem *annis natus*, et Pratum variè exornantem, *anno, annorum, annos natus, natus annos, cum esset annorum, cum annos expleret, annum agens, cum ageret annum*, etc. eo scilicet consilio, quia sciebat eorumdem verborum iterationes recentioribus afferre molestiam. Pro secundo constanter reposuimus verbotenus *generat*, etsi Latini magis soleant dicere *genuit*, ut Prosper et Isidorus in primis, et Goar postea dixerunt. Prat. vero nunc *genuit*, nunc *generavit* adhibuit. Pro tertio demum (quod non habent Prosp. et Isid.) placuit cum Goaro saepe dicere *vixitque superstes*; ubi Prat. variè de more, *vixitque postea, et superstes fuit, vixit adhuc, tum vivit, vivitque adhuc* etc. Haec necesse fuit, quamvis levia, adnotare ad codicis nostri interpretationis fidem declarandam.

1 Samuel Armenus, Eusebii plerumque sincerus sectator, cum praesentem genealogiam ad vestigium ejus concinnarit, voluit aliunde adjicere etiam nomina uxorum uniuscujusque Patriarchae; quae nomina ex Rabbinorum traditione procul dubio profluxerunt: quaeque cum sint curiosa, libet hic ea transcribere. I. Եւա, *Eva*, (de qua nulla poterit esse controversia) Uxor Adam, Seth mater. II. Ազուրա *Azora*, uxor Seth, Enos mater. III. Նուհնա, *Nuena*, Enos uxor, mater Cainan. IV. Մաղալեդա, *Malaleda*, uxor Cainan, Malaleel mater. V. Դինա, *Dina*, Malaleel uxor, Jared mater. VI. Բառաքա, կամ Բաւաքա, *Baracha, vel Bavacha*, Jared uxor, mater Enoch. VII. Ադներքա, *Adenera*, vel *Jadinera*, uxor Enoch, Mathusalae mater. VIII. Եդնա, *Jedna*, Mathusalae uxor, mater Lamech. IX. Բեդնա, *Bedna*, uxor Lamech, mater Noe. X. Նոեմզարա, կամ Նոյեմզարա, *Noemzara*, Noe uxor, quae tres filios genuit. Eodem modo prosequitur et posteritatem Noe, ita ut fuerit, Դիզակլիբադ, *Dizaclibada*, Semi uxor. Ռաբսիա, *Rhabua* Arphaxadis. Մուքա, *Mucha* Salae. Զուբա, *Zuba* Eber. Զիւբ, կամ Զիուբա, *Ziura* Phalek. Սուրա, *Sura* Ragau. Մելքա, *Melcha* Seruch. Յեսքա, *Jescha* Nachor. Յեդնա, *Jedna* Tharae uxor, Abraami mater; sicut etiam uxor Cainan secundi juxta vulgata τῶν LXX. exemplaria superadditi, Սեքա, *Secha* fuerit. Sed quis aurem praebeat talibus Rabbinorum traditionibus?

2 Pro Ξ, idest VII. faciliter errans librarius noster, scripsit Ζ, i. e. V. quod omnino corrigendum juxta Samuelem nostrum habentem accurate, ՃԿԷ, sicut etiam Gr. fert ρξζ'. Nobis tamen etiam in evidentissimis rebus vitandum fuit, ne quidquam propria auctoritate corrigeremus in textu. Adde quod consulto hic annos duos demptos fuisse suspicamur, cum infra pro 20. plenius reponantur 22. de quo fusius agetur in sequenti adnot. Et quidem Thomas Arzerunius fidem codicis nostri praesefert. * Մաթուսաղայ լեալ ամաց ՃԿԵ. Ծնանի զղամէք ‖ :

3 Sequens periocha, perquam necessaria, praetermittitur a Syncello. Et quamvis alibi ab ipso memoratur, ita tamen, ut ob exemplarium vetustatem non integer locus appareat. Nam apud Goarum pag. 16. c. haec tantum habentur. Οἱ δὲ Εὐσέβιος περὶ τοῦ Μαθουσάλα φησίν, ὅτι τοῦτον ὑπερβῆναι τὸν κατακλυσμόν (. . . desunt aliqua) καὶ ταῦτα μέν ὁ Ευσέβιος. id est ad verb. » Eusebius autem de Mathusala dicit, quod istum superasse diluvium (. . .), et haec quidem Eusebius «. Ubi lacunam aliquo modo supplere studuit Goar, addens in margine ἔτη ιδ'. atque in Lat. interpretatione sua absolute reponens, » *annis* 14. *diluvium superasse* «; quod quidem non ad libitum restituisse, sed fideliter hausisse se fatetur ex margine Ms. regii, ubi ait notatum a librario hunc numerum, cum aliis verbis, quae tamen vix legi potuerunt obliteratis characteribus et corrosa membrana: vide adnot. Goari pag. 9. ad 16. cujus verba citat etiam Prat. atque haec adjungit notatu dignissima, p. 484. » Sed Domnus Antonius Pouget, Congregationis S. Mauri Monachus, et de Bibliotheca San-Germanensi optime meritus, acutius multo Goaro vidit: nam notavit in eodem Regio Cod. 2217. unde prodiit Syncelli editio, post τὸν κατακλυσμὸν haberi in textu signum quoddam, eique aliquid simile respondens in margine: post quod haec omissa restituuntur, ὁ τῆς ζωῆς, et quae sequuntur; ita tamen ut non omnia perspicue legi ab eo potuerint. Apparet tamen ἔτη ιδ'. non esse ex Eusebio aut Syncello (in quo certe Goarus alucinatus est): idque confirmari videtur ex sequenti fragmento, in quo anni non XIV. sed omnino XV. bis numerantur «. Nos itaque cum Prat. posuimus in Gr. id quod potuit legere Pouget in Ms. regio; ubi Scaliger vel nil potuit divinare, vel ultro haec omisit, ac pro iis absurde intrusit alia Syncelli verba cum Eusebianis mixta; vide in excerptis ab eo p. 4. et confer cum Sync. p. 16. et 91. ubi, scilicet pag. 91. iterum inserit Syncellus ipse hunc Eusebii locum ex parte, magisque ad sensum, ita habens. Οὗτος (sc. Μαθουσάλα) κατὰ τὰς ἀπανταχοῦ τῆς Γενέσεως βίβλους ὑπερρέβη τὸν κατακλυσμὸν ἔτεσι ιέ, ὡς ἄπορον εἶναι τοῦ διεσώθη ἐν τῷ κατακλυσμῷ. τινὲς δὲ φασιν, ὧν εἷς ὁ Εὐσέβιος, ἔχειν τινὰ τῶν ἀντιγράφων, ὅτι ψπβ' (ἔτη) ἐπέζησε μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτόν, etc.

ԹԽ որպէս յայլ օրինակս կայ, եւ կեաց առ նովաւ ամս . չՃԲ . եւ ամս[ին] խակ առ ջրհեղեղաւն վախ[ճանեցաւ] ։

ԹԾ . Ոյ ամիք լեալ ամաց ՉՃԸ . ծնաւ նմի զՆոյ . եւ եկեաց առ նովաւ ամս չԼԵ ։ յառաջագոյն քան զՏայլն իւր մաթ[ուսաղա] վախճանեալ զամիք . եւ եկեաց մինչեւ ՚ի չԼԵ . ամն նոյն ։

in caeteris autem exstat exemplaribus, vixit sub eo (sc. post generationem Lamech) annis DCCLXXXII. et illico tempore diluvii obiit.

IX. Lamech cum esset CLXXXVIII. annorum, generat Noe: vixitque adhuc annis DXXXV. Ante patrem suum Mathusala, moritur Lamech ': vixitque usque ad annum Noe DXXXV.

ἀριθμὸς παρίστησιν, εἰ δὲ ... τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν ἐ ἑ, δὲ τη τὸν κατακλυσμόν.

Λάμεχ γενόμενος ἐτῶν ρπή. γεννᾷ τὸν Νῶε, καὶ ἐπέζησεν ἔτη φλέ. (Πρῶτος) Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, τοῦ Μαθουσάλα, ἐπέζησε δὲ μέχρι φλέ. ἔτους Νῶε.

Quae transcribens Prat. cum sequentibus, sic Latio donavit, p. 487. » Hic (Mathusalem) juxta omnes qui ubicumque sunt Geneseos codices superstes fuit post diluvium annis XV. adeo ut definiri nequeat ubinam diluvii tempore servatus fuerit. Quidam vero, in quibus Eusebius, dicunt in quibusdam exemplaribus haberi, eum postquam genuit, vixisse annos omnino DCCLXXXII «. Haec inquam Syncellana fragmenta satis accedunt ad lectionem Eusebii, nec tamen rem conficiunt; ita ut adhuc in dubio sit numerus annorum, de quo controvertitur inter criticos, quos supra nominavimus. ιδ' ne, an ιε', vel potius nihil legendum sit apud Syncellum primo loco, ubi ad verbum Eusebius describitur. Confugiendum itaque erit ad nostram lectionem integram; quae tamen illorum non conciliat disceptationem, sed novam efficit controversiam, id quod nos maxime torquet. Siquidem si literalis omnino teneatur lectio Arm. *զամաւ անցանել ջրհեղեղին ամք ԽԲ . որ կիննաց նորա զԹիւ յայտ առնէ*, non aliud concipitur, quam quod Mathusala superfuerit Diluvio annis XXII. Verum tamen constat omnino non XXII. sed XIV, vel ad summum XV. legi debuisse; cum non aliud ostendat calculus annorum, ut patet: unde conjicitur vel pro ԺԲ aut ԺՀ irrepsisse ԽԲ, vel aliter omnino sentiendum de sententia hujus loci. Et quidem librarii hic errorem esse manifeste colligitur ex eo, quod verba Armena non admodum certos casus exhibent, atque ita incertum sensum praebent.

Auxilio nobis ex parte erit fidelis Eusebii eclogarius Samuel noster Chronographus, ita habens. * *Ամն անցանել ջրհեղեղաւն ամք (Ե), որ կիննաց նորա Թիւ յայտ առնէ* ||. Ubi rite videmus casus nominum collocatos, ita ut facile possint conciliari cum Gr. lectione; maximè si legas in Arm. *զոր կիննաց նորա Թիւն յայտ առնէ*. Nihilominus de numero variant et codices Samuelis: in Ms. antiquissimo nullus cernitur numerus, in altero exemplari habetur numerus depravatissimus Δ. sc. 80. in tertio, Β. id est, 20. Ex his variantibus lectionibus, tam prima, quam tertia consona rationi videntur. Si primam eligas, dicendum quod integra sit lectio Graeca hodierna, quae numero caret, ita ut voluerit Eusebius indefinite tantum designare Mathusalem superare Diluvium aliquot annis, qui possint erui ex ejus vitae calculo: tunc autem legendum erit in nostro Codice Eusebiano ϛνϛ. pro ϛϐ. Sed quum vel in Regio Codice Syncellano ajunt aliquod signum extitisse, verisimilius est hic numerum ab Eusebio insertum fuisse, numerum inquam, non quem legit Goar ad conciliandum calculum ιδ'. sed κ'. Β. 20. ut in tertio Samuelis exemplari vidimus, ad quem prope accedit et codex noster per ϛϐ. 22. imo et omnino idem est, si etiam ultro ab Eusebio κϐ'. ϛϐ. 22. scriptum conjicias; eo quod, duos annos dempserit ante natum Lamech, (ad fidem Codicis nostri habentis ϡξΕ. 165.) ideoque post eum natum voluerit suppleri; ita ut retentis annis 167. ante natum, pernecesse fit in sequentibus pro 22, legi 20.

Et quidem jure defendi potest hic numerus κ'. Β. 20. si non ad annos Mathusalae referantur, sed ad spatium, quo differunt inter se variantes calculi in duplici lectione ab Eusebio memorata: namque, ut ait, Mathusala post Lamech natum, juxta unam lectionem superstes fuit annis ψϞϐ. 802. juxta alteram annis ϡΔϐ. 782. quorum spatium seu differentia annis 20. continetur. Certa haec videtur sententia, si tamen antecedentia et subsequentia Eusebii verba id designare possint. Sin minus, aliter quoque verus ostendi potest hic numerus annorum Β. 20. eo nempe sensu, quo dixit Beda: » Septuaginta ante natum Lamech CLXVII ponunt annos, postea DCCC, et II. qui numerus, ut Lector facillime videbit, juxta Hebraicam veritatem XX annis, juxta ipsorum autem auctoritatem, XIV annis Diluvii tempora transit «. Quo in loco quamvis hallucinari Bedam arbitratus est Scaliger, dicens in adnot. Gr. p. 403. » Nam secundum Hebraicam veritatem, XX annis minor est ille numerus annorum Mathusalae, non autem XX annis transit tempora Diluvii «: verum poterat dicere librariorum vitio excidisse verbum *diminuitur*, vel quid simile. Quo posito, vera ostendi, inquam, iterum potest lectio nostra, si juxta Bedam XX anni accipiantur respectu differentiae inter textum Hebraicum et τῶν LXX. Tertio modo XX annos accepisse videtur Vardanes Arm. historicus, cum memorat CXX annos poenitentiae hominibus a Deo concessos, *և զի ոչ ապաշխարեցին (ասէ), կարճեաց ՚ղնոսա ասեն ՚ի ՀԻՔ (այսինքն ՚ի ՋհԻ) ամեացն մաթու[սաղայ] յառէլեալ և անցեալ ՚ի նեղբոյ Ջրոյն* . » Quoniam verò minime egerunt (ait) poenitentiam, dempsit annos XX, quos dicunt a DCCCCLXII (lege ... LXIX) annis Mathusalae redundasse ac transisse subter aquas «. Sed nescio qua fortuna ducti et Vardanis amanuenses non uniformiter retinuerunt hic annos XX. nam alii solummodo scripserunt *ԺԹամեայն*, *tempus*, alii *ԺԹամն*, *horam*, pro *՚ղնոսա ամն*: tantum de hoc numero discrimen est inter omnes.

Porro omissis litteris numeralibus, quae nullam potuerunt certam nobis praebere lectionem, ad rem accedamus. Convenit inter omnes juxta tritam Septuaginta lectionem (quam et Eusebius tenet) Mathusalem superasse Diluvium annis 14. completis, vel incompletis 15. quare Syncellus ιε', dixit, Goarus ιδ', voluit. Haec autem absurditas, ut patet, ex eo oritur, quod Mathusalae tribuuntur post natum Lamech anni 802. XX. nempe annis superantes textum Hebr. is enim 782. tantum habet. Id solerter animadvertens Eusebius, voluit alia quoque citare Gr. exemplaria magis ad Hebraicum textum accedentia; in quibus, ut ait, asserebatur Mathusalem post natum Lamechum vixisse tantum annos 782. quo rite anticipatur obitus Mathusalae; tunc enim ejusdem mors sex annis ante Diluvium accidit, simulatque integri conservantur omnes ejus anni 969. ut omnia scripturae exemplaria testantur.

Quare valde errat Syncellus, cum refragatur secundario huic Eusebii dicto, quasi positis annis 782. pro 802. destruatur integer numerus annorum vitae Mathusalae 969, ac remaneat tantum 949. contra scripturae auctoritatem: legas velim ejus verba, quibus conqueritur in p. 91. falsissima, ut patet, usus conjectura; nam minime advertit, quod Eusebius cum memorat annos 782. in quibusdam Gr. exemplaribus retentos, eo ipso supponit in iisdem exemplaribus attribui Mathusalae ante natum Lamech, non annos 167, sed 187, ad normam Hebr. textus: quo iterum admisso, omnino vivit Mathusala annos integros 969. et quidem reipsa ita fert interpretatio Armena in Genesi. V. 25. utpote ex optimo τῶν LXX. codice confecta. Verum rursus errorem admisit Syncellus loco citato contra Africanum, quasi ille cum annos 187 adscripsisset Mathusalae ante natum Lamech, iterum post natum Lamech annos 802. retinuerit, quo omnes anni fiunt 989. quam hallucinationem Syncelli sic reprehendit Prat. p. 491. dicens. » Egregie fallitur Syncellus: nam Africanus XX. quidem annos Mathusalae addidit ante Lamechi generationem, at eosdem subduxit ex reliquis vitae ejus annis: adeo ut juxta eumdem Africanum omnino vixerit ille DCCCCLXIX. annis «. Non aliter sensit et Eusebius, ac Africanus, in citandis exemplaribus secundi generis; de utroque ergo aequè male meritus est hic Syncellus. Nec minus erravit Scaliger, qui Syncelli suspectam erroneamque conjecturam refudit in Eusebium, sub falso Eusebii nomine ponens in centone suo, p. 4. illa Syncellana, ὡς γίνεσθαι τὸν πάντα τῆς ζῶης αὐτοῦ χρόνον ἔτη ψμϡ'. quae non Eusebii sunt, sed Syncelli contra Eusebium falsa argumenta: quod tamen nec Prat. animadvertisse videtur, cum diversis characteribus ut Eusebiano textui adscriptis ediderit Latine in pag. 489. hoc pacto: » atque adeo omne vitae ejus spatium fuisse annorum DCCCCXLIX «. Verum satis diligenter animadvertit ipse Prat. alterum Scaligeri commentum, in iis verbis, quibus supponit in adnot. p. 403. Eusebium ratum habuisse, quod Mathusala XV. annis integris superstes diluvio fuerit, atque dubitasse ubinam eo spatio extiterit. » Itaque (Scaligeri sunt verba) merito miratur Eusebius, ποῦ διεσώθη ἐν τῷ κατακλυσμῷ, non enim Arcam ingressus est «. Haec inquam diligenter scrutans Prat. veraciter subjunxit. » Sed quod dicit (Scaliger) de Eusebio, de Syncello intellige «. Syncelli enim solius est illa absurda dubitatio; qui et nititur hoc responso difficultatem effugere, perinde ac si Deus ipsum Mathusalem, sicut et Enoch, mire servaverit iis, quos ipse novit, modis et locis. Caeterum de annis Mathusalae consule, si vis, S. Hier. Quaest. Hebr. Tom. III. p. 314. et S. August. Lib. XV. de Civit. Dei. cap. 13. et Lib. II. de peccat. Orig.

1 Syncellus legit amplius Πρῶτος, cui suffragatur et Cedrenus p. 15. certe praesentem locum describens, iis verbis, ὅτι πρῶτος Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, ἤγουν τοῦ Μαθουσάλα: quo posito, haec elicitur sententia. *Primus Lamech fuit, qui ante patrem suum Mathusala moritur:* sed Arm. cod. nec hodie, neque in diebus Samuelis illud πρῶτος habuit, imo nec tempore Interpretis; ita enim se habet vocum dispositio in Arm. ut non recipiat sub initio vocem similem *առաջին*, vel *նախ*: nihilominus subaudiri potest etiam in Arm. eadem, quae in Gr. sententia. Thomas Arzerunius aliter hic procedit. * *Ղամէք*

Ժ. Եւ էր Լեռլ ամաց Չ. Ծնաւնի զսեմ, զքամ, և զյաբեթ. և եկեաց առ նոքօք մինչև ցկորհեղէդն ամս. Ձ. Յամին ո երորդի նոյի եկն ջրհեղեղն։ Եւ եկեաց նոյ յետ ջրհեղեղին առ որդւովքն ամս ՃԾ. մինչև 'ց Ձ երորդ ԵԷԲ աին եբերայ։ Ա՝համգամայն ամենայն ամքն. սմիԷ։ Ա.յս ըստ հօթանասնից թարգմանութեանն։

x. Noe annos natus D. generat Sem, Cham, et Japhet: et ad diluvium usque vixit adhuc annis C. Anno DC. Noe factum est diluvium. Post diluvium autem vixit Noe adhuc annos CCCL. usque ad LXXX. (supple, III.) [1] annum Heber.
Simul omnes anni MMCCXLII. Haec quidem secundum Septuaginta versionem.

Νῶε γενόμενος ἐτῶν φ'. γεννᾷ τὸν Σήμ, τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ, καὶ ἐπέζησε μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ρ'. Ἔτους χ'. Νῶε ὁ κατακλυσμὸς ἐγένετο, καὶ ἐπέζησεν Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τ', μέχρι πγ'. ἔτους Ἔβερ.
Ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ,βσμβ'. Ταῦτα μὲν κατὰ τὴν τῶν Ο'. ἑρμηνείαν.

Ւսէ ըստ հբէից ԷԲԲայէանէն այսպէս։

Juxta vero (exemplar) Hebraicum, quod penes Judaeos, ita [2].

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Ἰουδαίοις Ἑβραϊκὸν

ՀՐԻՑՆ։

JUDAEORUM.

ա. Ա.դամ Լեռլ ամաց ՃՂ. էց Ծնաւնի զսէԹ. և եկեաց առ նովաւ ամն. ռ. մինչև 'ց ծՂ. աին զաւմբայ։

I. Adam cum esset annorum CXXX. generat Seth: et vixit adhuc annos DCCC. usque ad LVI. annum Lamech.

Ἀδὰμ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Σήθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ώ, ἕως νς'. ἔτους Λάμεχ.

բ. ՍէԹ Լեռլ ամաց ՃԷ էց, Ծնաւնի զԷնոսիս. և եկեաց առ նովաւ ամն պԷ. մինչև 'ի ՃկԷ. աին զաւմբայ։

II. Seth annos natus CV. genuit Enos: et vixit alios annos DCCCVII. usque ad CLXVIII. annum Lamech.

Σὴθ γενόμενος ἐτῶν ρέ, γεννᾷ τὸν Ἐνώς, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωζ'. μέχρι ρξή. ἔτους Λάμεχ.

գ. Էնոսիս Լեռլ ամաց ՂՐ էց, Ծնաւնի զԿայինան. և եկեաց առ նովաւ ամն պԻԷ. մինչև 'ց ՃՂ. աին նոյի։

III. Enos annorum XC. [3] genuit Cainan: vixitque adhuc annis DCCCXV. usque ad LXXXIV. annum Noe.

Ἐνὼς γενόμενος ἐτῶν ὑ, γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωιέ, μέχρι πὸ'. ἔτους Νῶε.

դ. Կայինան Լեռլ ամաց Ղ էց, Ծնաւնի զՄաղաղաղայէլ. և եկեաց առ նովաւ ամն պՀԷ. մինչև 'ց ՃՂ. աին նոյի։

IV. Cainan cum esset annorum LXX. genuit Malaleel: et superstes fuit annis DCCCXL. usque ad CLXXIX [4] annum Noe.

Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ὁ, γεννᾷ τὸν Μαλελεήλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωμ, μέχρι ροϑ'. ἔτους Νῶε.

ե. Մաղաղայէղ Լեռլ ամաց ՀԷ էց, Ծնաւնի զՅարեդ. և եկեաց առ նովաւ ամն պՂ. մինչև 'ց մՂԲ. աին նոյի։

V. Malaleel annos natus LXV. [5] generat Jared: et vixit adhuc annos DCCCXXX. usque ad CCXXXIV. annum Noe.

Μαλελεήλ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Ἰάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωλ', μέχρι σλδ'. ἔτους Νῶε.

զ. Յարեդ Լեռլ ամաց ՃկԲ ուց, Ծնաւնի զԷնոք. և եկեաց առ նովաւ ամն ՃԸ. մինչև 'ց ՃկԲ. աին նոյի։

VI. Jared cum esset annorum LXII. (lege CLXII.) genuit Enoch: vixitque adhuc annis DCCC. usque ad annum LXVI. (lege CCCLXVI.) Noe [6].

Ἰάρεδ γενόμενος ἐτῶν ρξβ', γεννᾷ τὸν Ἐνὼχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ώ, μέχρι τξς'. ἔτους Νῶε.

է. Ա՝նոք Լեռլ ամաց ԿԷ էց, Ծնաւնի զմաԹուսաղա. և եկեաց առ նովաւ ամն Ը. փոխեցաւ յաւին Ա՝որդի, գՀ. երորդի զաւմբայ։

VII. Enoch natus annos LXV. generat Mathusala: et superstes fuit annis CCC. translatus (que) est anno CXIII. Lamech.

Ἐνὼχ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τ', καὶ μετετέθη ἐν ἔτει ριγ'. Λάμεχ.

ը. Ա՝աԹուսաղա Լեռլ ամաց ՃՀՂ. ամաց, Ծնաւնի զղամէք. և եկեաց առ նովաւ ամն չՃԲ. մինչև անդր իսկ ցկորհեղեդն։

VIII. Mathusala annorum CLXXXVII. genuit Lamech: vixitque annos amplius DCCLXXXII. usque ad diluvium ipsum.

Μαθουσάλα γενόμενος ἐτῶν ρπζ', γεννᾷ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ,ψπβ'. ἕως αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ. . . .

թ. Ղ ամէք Լեռլ ամաց ՃՀԲ ուց, Ծնաւնի զնոյ. և եկեաց առ նովաւ ամն չղԷ։ սա վախճանի Է. ամաւ յառաջ քան զԿրհեղեդն։

IX. Lamech cum esset annorum CLXXXII. genuit Noe: et superstes fuit annis DXCV. Hic annis V. ante diluvium moritur [7].

Լեռլ ամաց ՃՀԲ. Ծնաւնի զնոյ. և կեցեալ առ նովաւ ամն չղԷ. մինչև 'ի հանդերձեալ տապարին ‖ i. e. » Lamech cum annorum esset CLXXXVIII. generat Noe, vixitque superstes annos DLXV. usque ad apparatum arcae «.

1 Facile pro ութսուներորդ երրորդ, id est LXXXIII. librarius noster decurtando exscripsit tantum ութսուներորդ, LXXX. sed supplendi anni tres a Gr. correctius habente πγ'. LXXXIII. quod etiam calculis demonstrat Goar adnot. p. 26. ad 67. Vide seorsum et tabulas nostras.

2 Desideratur in Gr. lectione Sync. adverbium αὐτικα, quod Graecis est οὕτως, vel οὕτως.

3 Eusebius noster probat correctam lectionem a Scal. et Prat. usurpatam ϑ'. quam et Goar in marg. optime adnotaverat, ubi in textu Sync. corrupte ρϑ'. legebatur.

4 Iterum probat noster exactissimam Prati lectionem ροϑ'. pro qua, ut ipse quoque ait, tam in Mss. Syncelli, quam in edit. Goari et Scal. mendose habetur ρό.

5 Item pro ξέ. habetur in textu Sync. mendose ρξ'. quod omnes emendarunt.

6 Hic aequè mendum irrepsit, quamquam diversum, in Gr. Sync. atque in Arm. nost. ita tamen, ut se se invicem corrigant facillime. Ille enim habet τξϐ', pro τξς'. ubi Arm. recte ՂԲ. Noster vero 'ցԿՂ. pro 'ցյԿՂ. ubi Gr. recte fert τ'. Syncelli corruptam lectionem sincere servarunt Scal. et Goar: quam tamen correcte edidit Prat. ad fidem, ut ait, Ms. B. Nostram verò vel ipsa lectio satis declarat, cùm littera յ. non adeo distans a figura alterius յ. utriusque locum supplevisse librarii vitio compertum est, cum reapse debuisset scribi յյ, sicut etiam pro ամաց ՃՂԲ. legendum cum Gr. ամաց ՃՂյԲ.

7 Intercidit integra de Lamech periocha in cod. Sync. itaque aliunde supplere tentavit Prat. in Latina sua interpretatione hoc modo: » Lamech annos natus CLXXXII. suscepit Noe, vixitque adhuc annos DXCV. usque ad annum DXCV. Noe «. Satis bene, quamvis ex parte redundans, deficiens ex altera.

Ժ. Եւ յոյ լեալ ամաց Ը. ծնանի զՊաղեկ, զՔամ, և զՅաբեթ. և եւ կեաց առ նոքօք ամս Ո. մինչև ցջրհեղեղն։ Յամին հարիւրի նոյն եղև ջրհեղեղն։ և եկեաց նոյ առ նոքօք կետ ջրհեղեղին ամս ՃԾ. մինչև՝ ի ՅՇ. ամն արքայմանւ։ Եւ միասին ամենայն ամք. ռոծզ։

Արկեան է յեօթանասնիցն Թարգմանութենէ; ամք չՁ և վեցիւք։ Ա.յ սոքիւք յայլոցն յադամայ մինչև ցնոյ ժամանակքն նախ քան զիւրաքանչիւր որդէծնութիւն զատանին կեօթանասնիցն Թարգմանութենէ. և միաբանին նմին՝ յարեդի ժամանակքն և մաթուսաղայի և զամեքայ։ Եւ՝ ի նոցա միաբանութենէ, միբռէ զմնաւ ածել և մեզ, Թէ և զառաջինսն քան զնոսա մեր ընթերցուածս լաւագոյն ունի. զի՝ ի բազում ժամանակին յարեդեանց յայտ իսկ է՝ Թէ և յառաջնոցն պարտի առնել ընթացս նալ եօթանասնիցն աւանդութեան։ Ո՛ի եթէ՝ ի կրսերսն և կետոյ լեալ՝ յաւելուածք հարիւրատոյց ժամանակաց գոանին ըստ երբայեան գրոցն միաբանք եօթանասնիցն Թարգմանութեան, ոՐչափ և առաւել՝ ի դէպ էր առաջնոցն քան զնոսա, և նոցուն նախնեացն՝ քան զիւրեանց յետինսն բազմաժամանակագոյնս լինել։ Ասասիկ տեսանեմք՝ ի բովանդակութեան իւրաքանչիւր կենաց մնարդոյ, այլազգ քան զորդէծնութեան ժամանակ, և այլազգ կետ որդէծնութեան. զի կետ որդէծնութեանն՝ ըստ եօթանասնիցն գտանի զնութիւն ոյջ և՝ ի Հեբրայեցւոց ընթերցուածին գտանի. և միայն յառաջ քան զորդէծնութիւնն՝ ի հրէիցն օրինական կարգին աւքն։ Կասկածեմ Թէ հրէից ինչ գործ լինէր այն, յանդգնել կարձել յատանել յառաջ քան զորդէծնութիւնն զժամանակսն՝ առ յոժարութիւն վաղվաղակի ամուսնու-

x. Noe annos natus D. generat Sem, Cham, et Japhet: et vixit adhuc annos C. usque ad diluvium. In anno [1] DC. Noe factum est diluvium: vixitque Noe adhuc annis CCCL. post diluvium, usque ad LVIII. annum Abrahae. Simul omnes anni MDCLVI. [2]

Discordat a Septuaginta versione annis DLXXXVI. His caeterorum [3], ab Adam ad Noe usque, tempora, ante susceptam ab unoquoque prolem discordant a Septuaginta versione: cum eadem autem conveniunt tempora Jared, Mathusalae, et Lamech. Ex eorum vero consonantia datur et nobis conjiciendi locus, quod etiam ea, quae praecedunt ista, melius habeat lectio nostra: nam ex eo quod plus temporis habet Jared cum suis sociis [4], manifestum utique est, praecedentium quoque (tempora) concurrere debere cum Septuaginta traditione. Etenim si in junioribus, posterioribusque additamenta centum annorum reperiuntur secundum Hebraicam Scripturam, quae cum versione Septuaginta conveniunt, quanto magis congruum esset, ut antiquiores, et his ipsis majores, fuerint quàm posteri sui magis longaevi? Ecce vidimus in summa vitae singulorum hominum, dispar esse tempus ante prolis generationem, diversumque post prolis generationem: etenim post liberorum generationem, juxta Septuaginta supputationem idem integer numerus etiam in Hebraeorum lectione reperitur, et solummodo ante filiorum generationem in Judaeorum exemplaribus anni contrahuntur. Vereor ne forte Judaeorum hoc fuerit facinus, qui ausi sint breviare atque recidere tempora generationem praecedentia, ob desiderium citius uxorem ducendi, filiosque generandi [5]. Si enim antiqui

Νῶε γενόμενος ἐτῶν φ', γεννᾷ τὸν Σήμ, τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρ, μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἐν ἔτει χ' τοῦ Νῶε κατακλυσμὸς ἐγένετο, καὶ ἐπέζησεν Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τν', μέχρι νή, ἔτους Ἀβραάμ. Ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ,αχνς'.

Διαφωνεῖ πρὸς τὴν τῶν Ο' ἑρμηνείαν ἔτεσι φπς'.

Ἐν τούτοις οἱ μὲν τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ ἐπὶ Νῶε χρόνοι πρὸ τῆς ἑκάστου παιδοποιΐας διεστήκασι πρὸς τὴν τῶν Ο'. ἑρμηνείαν, συμφωνοῦσι δὲ αὐτῇ οἱ τοῦ Ἰάρεδ καὶ τοῦ Μαθουσάλα καὶ τοῦ Λάμεχ. ἐκ δὲ τῆς τούτων συμφωνίας πάρεστι λογισμῷ λαβεῖν, ὅτι καὶ τὰ πρὸ τούτων βελτίονα ἡ παρ' ἡμῖν ἀνάγνωσις ἔχει, ἀπὸ γὰρ τοῦ πλείονος χρόνου (τῶν) περὶ τὸν Ἰάρεδ δῆλος ἂν γένοιτο καὶ ὁ τῶν προαγόντων συντρέχειν ὀφείλων τῇ τῶν Ο'. ἐκδόσει. Εἰ γὰρ οἱ νεώτεροι καὶ μεταγενέστεροι τοῖς χρόνοις ταῖς τῶν ἑκατονταέτων προσθήκαις εὕρηνται κατὰ τὴν τοῦ Ἑβραϊκοῦ γραφὴν σύμφωνοι τῇ τῶν Ο'. ἑρμηνείᾳ, πόσῳ πλέον εἰκὸς ἦν τοὺς ἀρχαιοτέρους, καὶ αὐτῶν ἐκείνων προπάτορας, μᾶλλον τῶν μετ' ἔπειτα πολυχρονιωτέρους γενέσθαι; Ὁρῶν δὲ ἐν τῇ συγκεφαλαιώσει τῆς ἑκάστου ἀνδρὸς ζωῆς τὸν πρὸ τῆς παιδοποιΐας χρόνον καὶ τὸν μετὰ τὴν παιδοποιΐαν ἅμα συναγόμενον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν σώζοντα κατά τε τὴν τῶν Ἑβραίων ἀνάγνωσιν, μόνα δὲ τὰ πρὸ τῆς τεκνογονίας ἔτη παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἀντιγράφων συνεσταλμένα. Κινοῦμαι μήποτε Ἰουδαίων ἔργον ἦν τοῦτο, τολμησάντων συστεῖλαι καὶ ἐπιταχῦναι τοὺς πρὸ τῆς παιδοποιΐας χρόνους ἐπιτροπῇ ταχυγαμίας. Τῶν γὰρ παλαιοτάτων ἀνδρῶν μακροβίων ὄντων καὶ πολυχρονίων, ἕυτω δὲ κατὰ τούτους θᾶττον ἐπὶ τοὺς γάμους καὶ παιδοποιΐας ἐλθόντων, ὡς ἡ παρ' αὐτοῖς

1 Ἐν deest, ait Prat. in Ms. B. qui etiam, ut videtur, probare volens vulgatam lectionem, in Latino quoque reposuit *In anno*, quem et nos secuti sumus; quamvis satius esset de more dicere *Anno*. Et quidem Arm. habet յամի, *in anno*, nihilominus, si etiam deesset *in*, non aliter poterat dici in Arm. quàm յամի.

2 Genuina lectio; quam et Syncelli editores substituendam conjecerant pro mendosa illa βφνς'. 2556.

3 Quùm non adeo simplex videatur textus Gr. paraphrasi usi sunt Interp. Syncelli Goar. et Prat. sive *tot annorum spatio*; atque Arm. etiam interpretatio non ita patet, maxime in voce յայլոցն: ubi nos reposuimus in genitivo *caeterorum*, ad normam Gr. superabundare conjicientes litteram յ· aliter յայլոցն sonat *ex caeteris*, aut *ex caeterorum*. Illud verò *ante susceptam prolem*, aliorum more accommodavimus pro unico vocabulo composito որդէծնութիւն, quod ad verbum refunditur in Gr. τεκνογονία, atque aequè supponit pro παιδοποιΐα, ne cogeretur interp. dicere մանկաբարութիւն: Nota interim totum hunc epilogum ultro praetermissum ab Scaligero, tamquam a textu Eusebiano alienum, ac inter Syncelli adinventiones collocandum: cui adhaesisse et Capellum virum doctum constat; non aliter sensisse videtur et ipse Goar Syncelli interpres. Sagacior ergo et solertior his visus est Prat. toties laudatus, laudandusque; qui non solum ut genuinum textum Eusebianum amplexus est, sed etiam multis probandum suscepit feliciter.

4 Περὶ τὸν Ἰάρεδ, quod velim legas τῶν περὶ τὸν Ἰάρεδ, tritus est Hellenismus: quo verbo intelligere debemus Jared cum sociis vel proximis; quare egregie habetur in Arm. յարեդեանց. Id confirmat etiam vera suspicio Prati, scribentis in adnot. p. 442. » Deesse heic aliquid, puta τῶν, vel τριῶν, vel denique utrumque, persuasum habeo: nam de tribus Jared, Mathusala, et Lamech sermo est. Infra numero IX. de eadem re scribens Eusebius, diserte habet, ἐκτὸς τριῶν περὶ τὸν Ἰάρεδ. In interpretatione latina, quod excidisse asserimus, supplevimus α. Supplevit nempe vocem *proximi* accuratissime; bene egit, quod non est ausus addere *tres*: nec enim Eusebius noster id interim novit, sed tantum inferius loco signato, μετ ἐκείνῳ' τῶν ἀπὸ Ἰάρεδ.

5 Quis non videt Eusebium plus aequo tueri lectionem Hebraico-Graecam, ita ut libere accuset Hebraico-Judaicam? Verum hujusmodi verba sunt effectus privatae sententiae. Omitto quod omnia haec Eusebii dicta ad defensionem Versionis Septuaginta, adeo nauseam fecerunt Scaligero, ut minime sibi persuadere potuerit Eusebiana haec esse verba;

illi et longaevi, multorumque temporum viri ita cito ad connubium et filiorum procreationem venerint, ut ipsorum Lectio declarat, quisnam eorum nuptias maturandi morem imitari aemulus non esset?

ἀνάγνωσις δηλοῖ, τίς οὐκ ἂν αὐτῶν τῆς ταχυγαμίας τὸν ὅμοιον τρόπον ζήλωσεν;

Juxta (exemplar) Hebraicum, quod apud Samaritanos (servatur).

Κατὰ τὸ παρὰ Σαμαρείταις Ἑβραϊκόν.

SAMARITANORUM.

ג. Adam cum esset annorum CXXX. genuit Seth: vixitque postea annos DCCC. usque ad CCXXIII. annum Noe.

ד. Seth annos natus CV. genuit Enos: et vixit adhuc annos DCCCVII. usque ad CCCXXXV. annum Noe.

ה. Enos annorum XC. genuit Cainan: vixitque postea annos DCCCXV. usque ad CCCCXXXIII. annum Noe.

ו. Cainan annorum LXX. genuit Malaleel: tum vixit adhuc annis DCCCXL. usque ad DXXVIII[2]. annum Noe.

ז. Malaleel annos natus LXV[3]. genuit Jared: vixitque adhuc annos DCCCXXX. usque ad DLXXXIII[4]. annum Noe.

ח. Jared cum esset annorum LXII. genuit Enoch: et vixit postea annos DCCLXXXV. usque ad ipsum diluvium.

ט. Enoch annos natus LXV[5]. genuit Mathusala: fuitque superstes annos CCC. translatus anno CLXXX. Noe.

י. Mathusala annum agens LXVII[6]. genuit Lamech: vixitque adhuc an-

Ἀδὰμ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Σὴθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ω', μέχρι σκγ' ἔτους Νῶε.

Σὴθ γενόμενος ἐτῶν ρέ. γεννᾷ τὸν Ἐνὼς, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωζ', ἕως τλέ ἔτους Νῶε.

Ἐνὼς γενόμενος ἐτῶν ϟ. γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωιέ, μέχρι υλγ' ἔτους Νῶε.

Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ο', γεννᾷ τὸν Μαλαλεὴλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωμ', μέχρις φκή ἔτους Νῶε.

Μαλαλεὴλ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Ἰάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωλ', μέχρι φπγ' ἔτους Νῶε.

Ἰάρεδ γενόμενος ἐτῶν ξβ', γεννᾷ τὸν Ἐνὼχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ϥπέ, μέχρις αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἐνὼχ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τ'. μετετέθη ἐν ἔτει ρπ'. Νῶε.

Μαθουσάλα γενόμενος ἐτῶν ξζ'. γεννᾷ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη

ideoque absolute Syncello adscripsit, et consequenter in adnot. suis p. 410. ad 10. 20. acerbe invectus est in Syncellum. Nihil mirum; nam quid illi tam usitatum, quàm modo Eusebium sub nomine Syncelli, modo sub illo Eusebii Syncellum notare? Caeterum Goar aegre ferens illa Scaligeri inhumana verba, » Haec sunt stultissima «, ita profert: » Sapienter ille, si ratione duceretur «:

1 Pro ϡϡ. 130. facillime irrepsit ϡϡ. 190. manifesto amanuensis vitio, ut patet non solum ex Gr. Sync. sed potius ex ipso codice Samaritano, ubi constanter habetur juxta Hebraicum exemplar annus CXXX. imo etiam ex certa primi hominis aetate, annis 930 comprehensa, quae tamen variaretur, si constaret ϡϡ, cum ϡϡ. efficerentur enim anni 990.

2 Accuratissima lectio, quam et Goar feliciter refert in Syncello suo; Scaliger tamen corrupte φϰά. quod vidit et doctissimus vir Ludovicus Capellus in Chron. Sacra, edita a Walton. sub initio Polyglott. his verbis, p. 3. » Notandum autem est apud Eusebium in Chronico Graeco (juxta nempe edit. Scal.) esse vel Eusebii errorem (satius esset, si diceret, Scaligeri) vel typographi aut librarii lapsum, in eo quod Cainan dicitur vixisse ad Noachi usque annum φϰά. Mahalaleel autem ad annum ejusdem Noe φπέ: nam pro φϰά scribendum est φϰή, hoc est, 528, et pro φπέ, scribendum est φπγ', hoc est 583. Alioqui ipse Eusebius sibi non constabit illis numerorum notationibus «. Satis erudite; unum tamen Capello semper objicitur, quod plus aequo Scaligero fidem habuerit, cum verum Eusebium, ut Capellus putavit, in lucem non ediderit.

3 Scaliger quin haberet calculi rationem, fidenter protulit in adnot. Gr. p. 403. ad 5. 37. pro ξέ. » Reponendum ex autographo Samaritarum ze «. Sed pro nobis egit Capellus loco citato, pag. 3. contra Scal.

4 Quod viri doctissimi Capell. et Prat. suis laboribus emendarunt, reponentes in Gr. φπγ'. 583. id jam integrum in nostro Eusebio: aliter hodierna Gr. lectio Sync. corrupte apud Goarum habetur φλγ'. 533. sicut et apud Scalig. φπέ. 585. mendose, ut prima ferebat editio; (omitto secundam editionem ejus magis depravate ferentem φωέ.) quod jam emendavit Capell. in verbis superius laudatis.

5 Iterum suffragatur genuina lectio nostra correctioni Prati reponentis in Gr. ξέ. 65. ad fidem codicis Samaritani, quum interim apud Syncellum decurtato modo, et consequenter vitiose legatur ξ'. 60. solum, tam in edit. Goari, quam Scal. qui tamen bene egit, ut notavit p. 403. » In Samaritarum autographo ξέ «: quae est ipsa lectio Eusebiana. Id ipsum accurate disquirens Capellus loco antea memorato, undique asserit legendum ξέ. pro ξ'.

6 Contendit Scal. p. 403. mendum esse in ξζ'. » In Samaritarum (inquit) autographo οζ'. et ita corrigendum «. Sed reponendum cum Prat. » Vide tamen quid contra (Scaligeri sententiam disserat) Capellus « in Chron. Sacr. p. 3. Nos vero illud imprimis observamus, quod Scaliger solum exemplar suum Samaritanum ubique venditat, et observare negligit, recte ne, an mendose digerat calculum. Siquidem ubi primum discernit aliquod discrimen inter Eusebii locum, et codicem suum Samaritanum, huic illum assimilandum decernit, hac usus ratione, » quod quidem (ait) discrimen vitio librariorum hic (vult in Eusebio) commissum «: quasi illuc, in codicem, inquam, suum Samarit. nullum irrepserit vitium. Sed res ipsa probat, assequi non potuisse Scalig. ubi potius illud vitium sit; namque ter emendavit Eusebium ex suo Samaritano codice, semel tantum recte, bis mendose.

առ նոաւա ամն ոծ՟ը. մինչև անդր իսկ ցջրհեղեղն։

Թ. Ղ ամիք լեալ ամաց ծ՟ը ից, ծնաւ նի զնոյ. և եկեաց առ նոաւա ամն ռ. մինչև անդր իսկ ցջրհեղեղն։

Ժ. Ի,ոյ լեալ ամաց Շ ոց, ծնանի զսեմ. և եկեաց առ նոաւա ամն Ճ. մինչև ցջրհեղեղն։ Յամի ռ. որդի նոյ եղև ջրհեղեղն. և եկեաց առ նոաւա նոյ յետ ջրհեղեղնն ամն յծ. մինչև ՝յ Ճ երորդ եէրէրդ աին երեբայ։ Ի միասին ամենայն ամքն. ռյէ։

Ի,րկբանի ՝ի հրէական երբայեցւոցն ամաք յին և իննուք. և յետ Թանատնիցն Թարգմանութենէ առ մաք ջՀ և հնդիւք։ և այս յառաջ քան զջրհեղեղն։

Ասացք եկեսցուք և ՝ի ժամանակն՝ որ յետ այնր ժամանակաց իցեն։ Ի նախ զայն նշանակեալ ՝ի մոլ պատկեսցուք, Թէ զիարդ հանգոյն երբայեցւոց պատմութեանն զջրհեղեղէն և քաղդէացւոց մատեանքն յիշատակեն, և զասացանեն՝ որ ՝ի նոյէ կալմկցաւ։ Ասացք քանզի միանգամ կարգաւ եդի զառ ՝ի քաղդէացւոց յիշատակեալ պատմութիւնն, առեալդ համնիմ կրկին զնոյն բարբառս վերատին երկրորդել։

Ի զի ջրհեղեղն քան զամենայն լերինս բարձունս ամբարձաւ ՝ի վեր, որ մեզ իսկ՝ որ զայս գրեմք, ականատես ինչ ճշմարտութիւն հաւաստացիմ եղև, ձկանց ինչ որ առ մերովք աւուրքք ՝ի վեր իսկ ՝ի բարձրաւանդակս ՝ի լիբանան լերին գտանել։ Ի,անզի մինչդեռ քարինս անտի ՝ի գործ շինուածոց ՝ի հովտաց բարձանց լերանցն ամենք հաւանէին, և զծովս ազգի ազգի ազգս ձկանց ՝ի լերանցն խորշս մածեալ իսկ ՝ի նմին գտին, իբրև աղծեալ ասխտեալ և պահեալ մինչև ցայսօր ժամանակի. մինչ զի և մեզ իսկ հաւանէր ակնատես լինել, ՝ի վկայութիւն հնոց պատմութեանն հաւաստարիմ լինել։ Ա,յլ զայս որպէս և լսեալ ոք

nos DCLIII. usque ad ipsum diluvium.

IX. Lamech cum esset annorum LII. generat Noe: superstesque fuit annos DC. usque ad ipsum diluvium.

X. Noe cum ageret annum D. genuit Sem: tum vixit adhuc annos C. usque ad diluvium. Anno vitae Noe DC. fuit diluvium: supervixit autem Noe post diluvium adhuc annos CCCL. usque ad LXXX. (supple III.) [1] annum Heber. Simul omnes anni MCCCVII [2].

Discordat ab Hebraico, quod penes Judaeos, annis CCCXLIX. A Septuaginta vero versione annis DCCCCXXXV [3]. Et haec ante diluvium.

Percurramus autem nunc etiam ea tempora, quae iis temporibus sunt posteriora. Primum vero illud observantes, memoriae mandemus, quomodo concorditer juxta Hebraeorum relationem de Diluvio etiam Chaldaeorum monumenta commemorant; atque de Arca a Noe constructa. Quum verò semel historiam a Chaldaeis memoratam per ordinem disposui [4], supervacaneum puto eadem verba repetere.

Quod autem diluvium supra montes omnes altissimos elevatum fuerit, nobis quoque, qui haec scribimus, per aliquam oculi testificationem veritas ipsa fidelis est probata, cum quidam pisces diebus nostris in summis montis Libani verticibus reperti fuerint. Cum enim exinde in summis vallibus montium (illorum) quidam caederent lapides ad opus aedificiorum, marinorum piscium varia genera invenerunt in cavis montium conglutinata, quasi sale condita siccataveve, ac usque ad hodierna tempora servata; adeo ut nobis quoque oculis nostris videre contigerit, ad testificationem integrae fidei antiquae historiae [5]. Haec autem utcumque

χνγ′, ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ.

Λάμεχ γενόμενος ἐτῶν νγ′. γεννᾷ τὸν Νῶε, καὶ ἐπέζησεν ἔτη χ′, μέχρι αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Νῶε γενόμενος ἐτῶν φ′. γεννᾷ τὸν Σήμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρ′. μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἐν ἔτει τοῦ Νῶε χ′. ὁ κατακλυσμὸς ἐγενήθη, καὶ ἐπέζησε Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τν′, μέχρι πγ′ ἔτους Ἑβερ. Ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ατζ′.

Διαφωνεῖ πρὸς μὲν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔτεσι τμθ′, πρὸς δὲ τὴν τῶν Ο′ ἑρμηνείαν ἔτεσι υλέ. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἐπίωμεν δὲ καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, πρῶτον ἐκεῖνο σημειοσάμενοι, τὸ συμφώνως τοῦ παρ' Ἑβραίοις ἱστορουμένου κατακλυσμοῦ καὶ τὴν Χαλδαίων μνημονεῦσαι γραφὴν, τῆς τε κατασκευασθείσης ὑπὸ τοῦ Νῶε κιβωτοῦ. . . .

Τοῦ δὲ τὸν κατακλυσμὸν ἀρθῆναι ὑπὲρ τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρέων, καὶ ἡμῖν τοῖς (μετὰ) ταῦτα γράφουσιν ἀληθειαν ἐπιστώσατο αὐτοψία τινῶν ἰχθύων καθ' ἡμᾶς εὑρημένων ἄνω πρὸς αὐταῖς τοῦ Λιβάνου ταῖς ὑψηλοτάταις ἀκρωρείαις. λίθους γὰρ ἐνθένδε εἰς οἰκοδομάς τινες ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐκτέμνοντες, θαλαττίων ἰχθύων εὗρον διάφορα γένη, ἃ δὴ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ὄρη κοιλωμάτων συναποπαγῆναι τῇ ἰλύϊ, καὶ τεταριχευμένων δίκην εἰς δεῦρο διαμεῖναι συνέβη, ὥστε ἡμῖν καὶ δι' αὐτῆς τῆς ὄψεως τὴν τοῦ παλαιοῦ λέγου πιστωθῆναι μαρτυρίαν. . .

1 Librarii manifesto lapsu Cod. Arm. mendose habet ՃԻ. ԼՐորգ. pro ՃԻ. ԼՐորդ ԼՐրորգ, ubi Sync. accurate fert ατγ′. LXXXIII.

2 Pro annis 1307. qui uniformiter in Arm. et Gr. habentur, quique juxta praecedentem dinumerationem ab Eusebio in summam rediguntur, Scaliger vult viginti annorum additione substitui annos 1327. ut patet ex iis, quae dixit in adnot. Gr. p. 403. ad 3. 37. idem repetit in pag. 409. ad 9. 6. ubi nempe praesentem lectionem afferens, ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ατζ′, ita pergit: » Manifesto mendosum. Legendum ατχζ′, ex autographo Samaritarum, quamquam hanc lectionem (sc. ατζ′) agnoscit Eusebius, et post eum Georgius ա. Aequius esset, ut toties venditatum autographum suum Samaritanum bene perpendisset: tunc enim facili negotio manifestum mendum in eo potius, quam in Eusebio deprehendisset, ut ante nos jam demonstravit Capellus in Chron.Sacr. pluribus disserens, p. 3. contra Scaligerum; ubi inter alia et haec habet: » Nec tantae est auctoritatis Chronographium illud Samaritiсum Scaligeri, ut praeferri debeat Eusebiano; quod confirmari diximus codice Ms. Pentateuchi Samaritici Joan. Morini . . . Praestat itaque Samaritiсum Scaligeri epilogismum ex Eusebiano corrigere, quam Eusebianum ex Scaligerano ա.

3 Optima lectio Eusebii nostri probat correctionem Prati ψλέ. quam et Goar tum in margine, tum in adnot. p. 26. ad 68. designaverat, contra corruptam Syncelli lectionem ab Scaligero usurpatam, ψλ′. quod etiam Capellus refutat loco saepius laudato, p. 3. in eo tantum more suo lapsus, quod putarit non tam Eusebii, quam Syncelli esse hunc textum (a Scaligero nempe deceptus), id que ita corrupte scriptum ab auctore, ut hodierna exhibet Gr. lectio Scaligerana.

4 Hanc periocham Syncellus omisit, vel amanuensis incuria intercidit; quae quidem si integra remansisset, facilius fortasse vel ab ipso Scaligero, Eusebio nostro adscriberetur totus praesens sermo. Ceterum ex residuis satis sibi persuasit Prat. ante laudatus, iis nimirum, quae de piscibus paulo infra memorantur, ut in sequenti adnot. videbis.

5 Hier. Prat. inter alia, quibus hunc locum non tam Syncello quam Eusebio nostro jure adscribendum contendit, haec quoque in medium profert p. 510. » Quod autem spectat (inquit) ad pisces lapideos in Libano monte effossos, et ab auctore inspectos, congruit apprime Euse-

կամիցի, նոյնպէս և ընկալցի. Բայց մեք երթիցուք ի յաջորդն.

cuilibet audire lubet, ita etiam recipiat. Nos vero ad sequentia progrediamur [1].

Հետ Ջրհեղեղին՝ ըստ եօթանասնից թարգմանութեան, Հերիւրդամ ամն.

Post diluvium, juxta Septuaginta versionem. Anno secundo.

Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, κατὰ τὴν τῶν Ο'. Ἑρμηνείαν, ἔτους δευτέρου.

ԵՕԹԱՆԱՍՆԻՑՆ.

Τῶν SEPTUAGINTA.

ա. ԵՒեմ որդի Նոյի ծնանի զԱրփաքսադ. և եկեաց առ նովաւ ամս Ճ. մինչև ՚ճ Ամն երթայ ամն փալէկայ.

1. Sem filius Noe generat Arphaxad: vixitque adhuc annis D. usque ad annum Phalec CI.

Σὲμ υἱὸς Νῶε γεννᾷ τὸν Ἀρφαξάδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη φ'. μέχρι ρά. ἔτους Φαλέκ.

bio Caesariensi, qui non longe ab eo monte habitabat. Quid plura? Eustathius, seu quicumque fuit auctor ejus Commentarii in Hexaemeron, haec ipsa verba habet, ex hoc Eusebii loco videlicet descripta: ἔτι γὰρ καὶ νῦν, inquit, ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας τοῦ Λιβάνου λίθους εἰς οἰκοδομήν τινες ἐκτέμνοντες, θαλαττίων ἰχθύων γένη (excidit fortasse vox διάφορα) εὑρίσκουσιν, οὓς συνέβη ἐς τὰ κοιλώματα τῶν ὀρέων συναποπαγῆναι τῇ ἰλύϊ. quae ita reddidit Allatius: - Nam et nostris hisce temporibus in vertice Libani lapides quidam ad aedificandum excidentes, marinorum piscium varia genera inveniunt, quos tunc in cavis illis montium luto defixos concrescere contigit -. Nihil itaque certius, quam hanc Appendicem ad Eusebium auctorem esse referendam », etc. Goar verò cum pro certo non haberet Syncelli ne, an Eusebii hic textus esset, jure potiori Syncello suo adscribendum voluit, atque haec tantum in adnot. obiter assignavit, p. 26. ad 68. » Λίθους γὰρ ἐνθένδε. Eadem Eustathius quasi αὐτόπτης, vel saltem rei gestae ὁμόχρονος «. Verum ista Goari verba, quae *oculatum* testem, *coaevumque* declarant, magis ad Eusebium nostrum pertinent, quam ad Eustathium. Tandem ut Sync. et Eustathius iisdem verbis Eusebium nostrum descripserunt, ita et Cedrenus ad sensum eum excerpsit, quibusdam de se additis, cum dixit p. 15. A. » Ὅτι ἐν τῷ ὄρει τοῦ Λιβάνου ἰχθύες θαλάσσης εὑρέθησαν ἐν κοίλοις τόποις ὑδάτων, τὴν τοῦ κατακλυσμοῦ πιστούμενοι παιωλεθρίαν «. Quem locum sic reddidit Xilander. » In monte Libano pisces marini inventi sunt in cavis, quae aquas receperant: internecionem omnium animalium, quae diluvio accidit, testificantes «.

1 Lectorum nos commoditati consulentes, qui non pauca videre possunt menda numerica diversarum lectionum tam superius notata, quam in sequentibus a nobis notanda, operae pretium esse duximus, tabulas Eusebianas certis laterculis comprehensas legentium oculis subjicere; ita enim in aperto erit, quae nos ratio impulerit, alteram ut lectionem probaremus, alteram respueremus. Sex igitur tabulis, quarum tres, quod fuit ante Diluvium, tres vero quod postea effluxit spatium temporis continent, omnia complectemur ad normam Eusebii nostri.

TABULA PRIMA EUSEBIANA, SECUNDUM LXX. ANTE DILUVIUM.

Anni Mundi											
o	Adam creatur.										
230	230	Seth nascitur, anno Adam 230.									
435	435	205	Enos nascitur, anno Seth 205.								
625	625	395	190	Cainan nascitur, anno Enos 190.							
795	795	565	360	170	Malalael nascitur, anno Cainan 170.						
930	930	700	495	305	135	Adam moritur annorum 930. anno Malalael 135.					
960	*.*	730	525	335	165	Jared nascitur, anno Malalael 165.					
1122	——	892	687	497	327	162	Enoch nascitur, anno Jared 162.				
1142	——	912	707	517	347	182	20	Seth moritur annorum 912. anno Enoch 20.			
1287	——	*.*	852	662	492	327	165	Mathusala nascitur, anno Enoch 165.			
1340	——	——	905	715	545	380	218	53	Enos moritur 905 annorum, anno Mathusalae 53.		
1454	——	——	*.*	829	659	494	332	167	Lamech nascitur, anno Mathusalae 167. vel 187.		
1487	——	——	——	862	692	527	365	200	33	Enoch transfertur 365 annorum, anno Lamech 33.	
1535	——	——	——	910	740	575	*.*	248	81	Cainan moritur annorum. 910. anno Lamech 81.	
1642	——	——	——	*.*	847	682	——	355	188	Noe nascitur, anno Lamech 188.	
1690	——	——	——	——	895	730	——	403	236	48	Malalael moritur 895. annorum, anno Noe 48.
1922	——	——	——	——	*.*	962	——	635	468	280	Jared moritur 962. annorum, anno Noe 280.
2177 vel	——	——	——	——	——	*.*	——	890 vel	723 vel	535 vel	Lamech moritur annorum 723. juxta Euseb. (at secundum LXX. 753.) anno Noe 535. juxta Euseb. (secundum vero LXX. 565.)
2207	——	——	——	——	——	——	——	920	753	565	
2142	——	——	——	——	——	——	——	855	*.*	500	Japheth nascitur, anno Noe 500.
2144	——	——	——	——	——	——	——	857	——	502	Sem nascitur, anno Noe 502.
2242	——	——	——	——	——	——	——	955	——	600	98 Diluvium fuit anno Noe 600. Japheth, 100. Sem, 98. vivente adhuc Mathusala juxta praesentem computationem, anno nempe ejus 955. ita ut restent usque ad mortem ejus anni 14. obiit enim anno aetatis 969.
2243	——	——	——	——	——	——	——	956	——	601	99 1 Post annum fere desiit diluvium.
2256	——	——	——	——	——	——	——	969	——	614	112 14 Mathusala moritur annorum 969.

2262. Vera epocha Diluvii.

Quum constanter tenenda sit haec summa aetatis Mathusalae ad fidem Sacrae Scripturae etiam juxta lectionem τῶν LXX. atque aliunde absurdum erit putare eum vixisse adhuc post diluvium, necesse est omnino recurrere ad alterum calculum ab Eusebio designatum, juxta nempe accuratiora exemplaria, in quibus ad normam textus Judaico-Hebraici Mathusala genuit Lamech anno aetatis suae 187. et superstes fuit ei annis 782. omnino vivens annos 969. quo posito, mors Mathusalae incidit in annum mundi 2256. Diluvium verò postponitur annis sex, incurrit enim in annum mundi 2262. ut palam tradit Africanus, idque comprobat interpretatio Arm. in Genesi.

ը. Արփաքսադ լեալ ամաց ՃԼԵ ից, ծնաւնի զսաղա. և եկեաց առ նմա ամս ՆՂ. մինչև 'ց ՅԹ երորդ ամին ռագաւայ։

II. Arphaxad annos natus CXXXV. genuit Sala: et vixit adhuc annos CCCCIII. usque ad annum Ragau IX.

Ἀρφαξὰδ γενόμενος ἐτῶν ρλέ, γεννᾷ τὸν Σαλά, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ'. μέχρι Θ'. ἔτους Ραγαῦ.

TABULA SECUNDA EUSEBIO-JUDAICA ANTE DILUVIUM.

Anni Mundi o										
	Adam creatur.									
130	130	Seth nascitur, anno Adam 130.								
235	235	105	Enos nascitur, anno Seth 105.							
325	325	195	90	Cainan nascitur, anno Enos 90.						
395	395	265	160	70	Malaleel nascitur, anno Cainan 70.					
460	460	330	225	135	65	Jared nascitur, anno Malaleel 65.				
622	622	492	387	297	227	162	Enoch nascitur, anno Jared 162.			
687	687	557	452	362	292	227	65	Mathusalem nascitur, anno Enoch 65.		
874	874	744	639	549	479	414	252	187	Lamech nascitur, anno Mathusalem 187.	
930	930 *** *	800	695	605	535	470	308	243	56	Adam moritur 930. annorum, anno Lamech 56.
987	——	857	752	662	592	527	365 *** *	300	113	Enoch rapitur 365. annorum, anno Lamech 113.
1042	——	912 *** *	807	717	647	582	——	355	168	Seth moritur 912. annorum, anno Lamech 168.
1056	——	——	821	731	661	596	——	369	182	Noe nascitur, anno Lamech 182.
1140	——	——	905 *** *	815	745	680	——	453	266	84 Enos moritur 905. annorum, anno Noe 84.
1235	——	——	——	910 *** *	840	775	——	548	361	179 Cainan moritur 910. annorum, anno Noe 179.
1290	——	——	——	——	895 *** *	830	——	603	416	234 Malaleel moritur 895. annorum, anno Noe 234.
1422	——	——	——	——	——	962 *** *	——	735	548	366 Jared moritur 962. annorum, anno Noe 366.
1556	——	——	——	——	——	——	——	869	682	500 Japheth nascitur, anno Noe 500.
1558	——	——	——	——	——	——	——	871	684	502 Sem nascitur, anno Noe 502.
1651	——	——	——	——	——	——	——	964	777 *** *	595 93 Lamech moritur annorum 777. annis 5. ante diluvium.
1656	——	——	——	——	——	——	——	969 *** *	——	600 98 Mathusalem moritur 969. annorum. Ipso anno fuit Diluvium, anno Noe 600. Mundi 1656.
1657	——	——	——	——	——	——	——	——	——	601 99 1 Post annum fere desiit Diluvium.

TABULA TERTIA EUSEBIO-SAMARITANA ANTE DILUVIUM.

Anni Mundi o										
	Adam creatur.									
130	130	Seth nascitur, anno Adam 130.								
235	235	105	Enos nascitur, anno Seth 105.							
325	325	195	90	Cainan nascitur, anno Enos 90.						
395	395	265	160	70	Malaleel nascitur, anno Cainan 70.					
460	460	330	225	135	65	Jared nascitur, anno Malaleel 65.				
522	522	392	287	197	127	62	Enoch nascitur, anno Jared 62.			
587	587	457	352	262	192	127	65	Mathusala nascitur, anno Enoch 65.		
654	654	524	419	329	259	194	132	67	Lamech nascitur, anno Mathusalae 67.	
707	707	577	472	382	312	247	185	120	53	Noe nascitur, anno Lamech 53.
887	887	757	652	562	492	427	365 *** *	300	233	180 Enoch rapitur 365. annorum, anno Noe 180.
930	930 *** *	800	695	605	535	470	——	343	276	223 Adam moritur 930. annorum, anno Noe 223.
1042	——	912 *** *	807	717	647	582	——	455	388	335 Seth moritur 912. annorum, anno Noe 335.
1140	——	——	905 *** *	815	745	680	——	553	486	433 Enos moritur 905. annorum, anno Noe 433.
1207	——	——	——	882	812	747	——	620	553	500 Japheth nascitur, anno Noe 500.
1209	——	——	——	884	814	749	——	622	555	502 Sem nascitur, anno Noe 502.
1235	——	——	——	910 *** *	840	775	——	648	571	528 26 Cainan moritur 910. annorum, anno Noe 528.
1290	——	——	——	——	895 *** *	830	——	703	636	583 81 Malaleel moritur 895. annorum, anno Noe 583.
1307	——	——	——	——	——	847 *** *	——	720 *** *	653 *** *	600 98 Diluvium, anno Noe 600. Eodem anno moriuntur Jared annorum 847. Mathusala annorum 720. et Lamech annorum 653.
1308	——	——	——	——	——	——	——	——	——	601 99 1 Post fere annum desiit Diluvium, et egressus est Noe cum suis de arca.

ՃԻ. Սաղա լեալ ամաց ՃԼ ի, ծնաւ զԵբեր. և եկեաց սա. ետուա ամս. ՆԲ. մինչև յ ի երդդ ամին սերուքայ։

III. Sala cum esset annorum CXXX. generat Heber: vixitque postea annos CCCCVI. usque ad annum Seruch VII.

Σαλὰ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ἔβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υς'. μέχρις ζ'. ἔτους Σερούχ.

TABULA QUARTA EUSEBIANA, SECUNDUM LXX. POST DILUVIUM.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem									
2244	2	602	100	Arphaxad nascitur secundo post Diluvium anno, seu Anno Sem 100.								
2379	137	737	235	135	Sala nascitur, anno Arphaxad 135. (vulgò juxta LXX. Cainan nascitur anno Arphaxad 135. Sala nascitur annoCainan 130)							
2509	267	867	365	265	130	Eber nascitur, anno Salae 130.						
2592	350	950	448	348	213	83	Noe moritur 950 annorum, anno Eber 83. (Arm. cod. 80. corrupte) annis 350 post Diluvium.					
2643	401	——	499	399	264	134	Phalek nascitur, anno Eber 134.					
2744	502	——	600	500	365	235	101	Sem moritur 600 annorum, anno Phalek 101.				
2773	531	——	——	529	394	264	130	Ragau nascitur, anno Phalek 130.				
2782	540	——	——	538	403	273	139	9	Arphaxad moritur 538 annorum (al. 535. vel 465), anno Ragau 9.			
2905	633	——	——	——	526	396	262	132	Seruch nascitur, anno Ragau 132. ita omnes codices τῶν LXX. excepto			
vel	*vel*				*vel*	*vel*	*vel*	*vel*		Eusebio, qui tam in Arm. quam in Gr. habet 135. quod tamen		
2908	666				529	399	265	135		erroris convincitur ex summa Eusebiana, etsi Eusebius juxta mendosum numerum 135. continuat aliquos in sequentibus numeros.		
2915	673	——	——	——	536	406	272	142	10	Sala moritur 536 annorum juxta Euseb. (at vulgò secundum LXX.		
	Prat.				*Prat.*				*vel*	460) anno Seruch 10. ut exigit recta collectio Eusebiana, vel ut		
	670				403				7	codices ejus Arm. et Gr. habent, 7.		
					533							
2982	740	——	——	——	——	473	339	209	77	Phalek moritur 339 annorum, anno Seruch 77. ut exigit recta ra-		
									vel	tio, vel 74. ut postulat mendosa continuatio supradictae differen-		
									75	tiae, quamvis codices Euseb. Arm. et Gr. exhibeant 75.		
									vel			
									74			
3035	793	——	——	——	——	526	——	262	130	Nachor nascitur, anno Seruch 130.		
vel	*vel*					*vel*		*vel*				
3038	796					529		265				
3073	831	——	——	——	——	564	——	300	168	38	Eber moritur 564. annorum (ut exigit rectus calculus Euseb.	
vel	*vel*					*vel*		*vel*	*vel*	*vel*	at juxta lectionem Cod. Arm. et Gr. dinumerantur anni 567)	
3076	834					*vel*		303	171	41	anno Nachor 38.	
						567						
3112	870	——	——	——	——	——	——	339	207	77	Ragau moritur 339 annorum juxta rectam rationem, (vel	
vel	*vel*										342, juxta mendosam dinumerationem) anno Nachor 77.	
3115	873											
3114	872	——	——	——	——	——	——	——	209	79	Thara nascitur, anno Nachor 79.	
vel	*vel*											
3117	875											
3184	942	——	——	——	——	——	——	——	279	149	70	Abraham nascitur, anno Tharae 70. Firmissima haec con-
vel	*vel*											jectura Eusebii, qua septuagesimum Thar. annum
3187	945											Abrahae primum, connectit cum anno mundi 3184.
												ϡπδ. ,γρπδ'. atque cum anno a diluvio 942.
												ϡ͞μ͞β. ϡμβ'. luce clarius probat corrigenda ea esse,
												quaecumque supra corrigenda asseruimus, ideoque
												demonstrat ad nihilum redigi calculum variantem.
3233	991	——	——	——	——	——	——	——	328	198	119	49	Nachor moritur 198 annorum, anno Abrahae 49.
3235	993	——	——	——	——	——	——	——	330	——	121	51	Seruch moritur 330 annorum, anno Abrahae 51.
3284	1042	——	——	——	——	——	——	——	——	——	170	100	Isaac nascitur, anno Abrahae 100.
3319	1077	——	——	——	——	——	——	——	——	——	205	135	35	Thara moritur 205 annorum, anno Isaac 35.

Ը. ԵՒբեր լեալ ամաց ՃԻԴ իբ, ծնաւ զՓաղէկ. և եկեաց ա՛ն ետս ամս ՀԽ. և երից, մինչև ՚ց լԸ ամն Նաքովրայ։

IV. Heber annum agens CXXXIV. genuit Phalec: ac deinde vixit annos CCCCXXX. et tres, usque ad XXXVIII. annum Nachor.

Ἔβερ γενόμενος ἐτῶν ρλδ'. γεννᾷ τὸν Φαλέκ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υλγ'. μέχρις λή. ἔτους Ναχώρ.

TABULA QUINTA EUSEBIO-JUDAICA POST DILUVIUM.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem									
1658	2	602	100	Arphaxad nascitur, secundo post Diluvium anno, seu anno Sem 100.								
1693	37	637	135	35	Sale nascitur, anno Arphaxad 35.							
1723	67	667	165	65	30	Heber nascitur, anno Sale 30.						
1757	101	701	199	99	64	34	Phaleg nascitur, anno Heber 34.					
1787	131	731	229	129	94	64	30	Ragau nascitur, anno Phaleg 30.				
1819	163	763	261	161	126	96	62	32	Serug nascitur, anno Ragau 32.			
1849	193	793	291	191	156	126	92	62	30	Nachor nascitur, anno Serug 30.		
1878	222	822	320	220	185	155	121	91	59	29	Thare nascitur, anno Nachor 29.	
1948	292	892	390	290	255	225	191	161	129	99	70	Abraham nascitur, anno Thare 70.
1996	340	940	438	338	303	273	239	209	177	147	118	48 Phaleg moritur 239 annorum, anno Abraham 48.
1997	341	941	439	339	304	274	——	210	178	148	119	49 Nachor moritur 148 annorum, anno Abraham 49.
2006	350	950	448	348	313	283	——	219	187	——	128	58 Noe moritur 950 annorum, anno Abraham 58.
2026	370	——	468	368	333	303	——	239	207	——	148	78 Ragau moritur 239 annorum, anno Abraham 78.
2048	392	——	490	390	355	325	——	——	229	——	170	100 vel Isaac nascitur, anno 100 Abraham.
2049	393	——	491	391	356	326	——	——	230	——	171	101 1 Serug moritur 230 annorum, anno Isaac 1.
2083	427	——	525	425	390	360	——	——	——	——	205	135 35 Thare moritur 205 annorum, anno Isaac 35.
2096	440	——	538	438	403	373	——	——	——	——	——	148 48 Arfaxad moritur 438 annorum, anno Isaac 48.
2108	452	——	550	——	415	385	——	——	——	——	——	160 60 Jacob nascitur, anno Isaac 60.
2123	467	——	565	——	430	400	——	——	——	——	——	175 75 15 Abraham moritur 175 annorum de quo non agit hic Euseb.
2126	470	——	568	——	433	403	——	——	——	——	——	78 18 Sale moritur 433 annorum, anno Jac. 18.
2158	502	——	600	——	——	435	——	——	——	——	——	110 50 Sem moritur 600 annorum, anno Jac. 50.
2187	531	——	——	——	——	464	——	——	——	——	——	139 79 Heber moritur 464 annorum, anno Jac. 79.

(1948) Quamvis Interpretes commentatoresque velint anno 70. Thare natum Aran primogenitum ejus, Abraham verò ipsius anno 120. at Eusebius firmiter habet continuationem sui calculi, firmata Abrahae nativitate anno mundi 1948. ͵αϡμη'. post diluvium, 292. ͵ρϟβ'. σγβ'.

Ejusdem Abrahae annus primus anno mundi juxta versionem τῶν LXX. 3184

Juxta Judaicum exemplar. 1948

Differunt ergo annis. 1236

Eusebius tamen uno minus dixit, 1235

completos nempe annos in summam redigens. ͵αϡλε'. ͵ασλε'.

TABULA SEXTA EUSEBIO-SAMARITANA POST DILUVIUM.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem									
1309	2	602	100	Arphaxad nascitur, anno post diluvium secundo, seu anno Sem 100.								
1444	137	737	235	135	Sala nascitur, anno Arphaxad 135.							
1574	267	867	365	265	130	Heber nascitur, anno Salae 130.						
1657	350	950	448	348	213	83	Noe moritur 950 annorum, anno Heber 83. (Arm. cod. 80. corrupte)					
1708	401	* * *	499	399	264	134	Phalek nascitur, anno Heber 134.					
1747	440	——	538	438	303	173	39	Arphaxad moritur 438 annorum, (circa annum Salae 303. Arm. cod. corrupte ד. pro ל. aliter moreretur 215 annorum) anno Phalek 39.				
1809	502	——	600	——	365	235	101	Sem moritur 600 annorum, anno Phalek 101.				
1838	531	——	* * *	——	394	264	130	Ragau nascitur, anno Phalek 130.				
1877	570	——	——	——	433	303	169	39	Sala moritur 433 annorum (circa annum Heber 303. Arm. cod. corrupte ד. pro ל. aliter moreretur 210 annorum) anno Ragau 39.			
1947	640	——	——	——	——	373	239	109	Phalek moritur 239 annorum, anno Ragau 109.			
1970	663	——	——	——	——	396	* * *	132	Seruch nascitur, anno Ragau 132.			
1978	671	——	——	——	——	404	——	140	8	Heber moritur 404 annorum. anno Ragau 140. qui fuit Seruch 8. et quem potius debuit memorare Eusebius. (Hinc corrigendus cod. Arm. ubi legendum ח. pro ת)		
2100	793	——	——	——	——	——	——	262	130	Nachor nascitur, anno Seruch 130.		
2177	870	——	——	——	——	——	——	339 Prat. 239	207 Prat. 107	77	Ragau moritur 339 annor. (erravit Prat. qui voluit 239.) anno Nachor 77.	
2179	872	——	——	——	——	——	——	* * *	209	79	Thara nascitur, 79 anno Nachor.	
2200	893	——	——	——	——	——	——	——	230	100	21	Seruch moritur 230 annorum anno 21 Tharae, (mendose Eusebii cod. Gr. et Arm. *Abrahae*)
2248	941	——	——	——	——	——	——	——	* * *	148	69	Nachor moritur 148 annorum, anno Tharae 69.
2249	942	——	——	——	——	——	——	——	——	* * *	70	Abraham nascitur, anno Tharae 70.
2324	1017 Prat. 1008	——	——	——	——	——	——	——	——	——	145 * * *	75 Thara moritur 145 annorum, anno Abrahae 75. id est primus annus vocationis, sive repromissionis.

(2249) Constantissima haec conjectura Eusebii, qua primum Abrahae annum, seu 70. Tharae connectit cum anno Mundi 2249. ͵βσμθ'. ͵αϡμθ'. atque anno post diluvium 942. ͵υμβ', ϱϞϐ. facillime suadet corrigenda ea, quae superius corrigi voluimus, aliter vix constaret haec annorum summa.

(2324) Ubi obiter animadverte, ideo desiderari in tabula Samaritana posteros Abrahae, sc. Isaac et Jacob, quoniam juxta hanc conjecturam nullus majorum Abrahae vitam duxit ultra septuagesimum quintum ejus annum; sed contra est in tabula τῶν LXX. juxta quos Thara vixit usque ad 135 annum Abrahae, qui erat 35 annus Jacob: omitto Judaicam tabulam, juxta quam Sale, Sem, et Heber post ipsum Abraham mortui sunt. Hoc ergo fuit in causa, cur diversae tabulae diversam mensuram continuationemque habuerint, ut per se patet.

Ե. փաղէկ լեալ ամաց ՃՂ, ծնանի զառաւս. և եկեաց առ նահաս ամս ՄՃ. մինչև ցեօթանասներորդ հինգերորդ ամն սերունդայ։ Յաւուրս սորա բաժանեցաւ երկիր. վասն որոյ և նշանակէ խոկ զփաղէկ չերբայեցոց բաբբառն բաժանումն։ և սա յառաջ քան զիւր հայրն վախճանեցաւ։ Ընդ սմաս աշտարակագործութիւնն կազմեցաւ։ Եւ ի միոջէ բարբառոյ ի բազումս բաժանիլն. և ըստ իւրաքանչիւր ազգաց ազ-

v. Phalec annos natus cxxx. generat Ragau: et superstes fuit aliis annis ccix. usque ad [1] septuagesimum quintum annum Seruch.

Hujus [2] diebus divisa est terra: ideoque Hebraica lingua Phalec (id quod) divisio, utique significat. Atque hic ante patrem suum moritur [3]. Hujus aetate turris opificium peractum fuit: Et ab una lingua in multas divisi sunt, ac secundum unamquamque nationem diversi generis linguae dispartitae sunt. Id [4] me-

Φαλὲκ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σϑ'. (...) μέχρις οὗ. ἔτους Σερούχ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις Φαλὲκ διεμερίσϑη ἡ γῆ, διὸ καὶ σημαίνει τὸ φαλὲκ τῇ Ἑβραίων φωνῇ μερισμόν. Καὶ οὗτος πρὸ τοῦ πατρὸς τελευτᾷ (δεύτερος). Κατὰ τοῦτον ἡ πυργοποιΐα συνέστη, καὶ ἀπὸ μιᾶς τῆς (πάλαι) διαλέκτου πολυφωνία γέγονε, καὶ ἡ καϑ' ἕκαστον ἔϑνος τῶν γλωσσῶν διαφορά. . . .

1 In serie Salae quo constantior est lectio uniformis Arm. et Gr. ζ. ζ'. sc. vii. eo sibi minus constare Eusebium fatendum erit. Siquidem si Sala ante τεκνογονίαν annos vixit 130. postque superstes fuit annis 406. (ut Eusebius dicit) ergo obiit cum esset annorum 536. quoniam vero natus erat anno mundi 2579. (ut certus calculus Eusebianus declarat.) ergo mors ejus incidit in annum 2915. qui annus fuit Ragau *decimus*, non *septimus*, ut patet ex continuata serie tabularum: id quod et Prat. jam doctè animadvertens, mendum hic esse jure suspicatus est in uno vel altero numerorum ος'. et ζ'. Et quidem certum nobis videtur pro ζ', legendum ί. cum satis pateat hoc mendum profectum fuisse ex altero, quo nativitas Seruch ponitur apud Euseb. anno Ragau 135. pro 132. de quo iterum dicemus. Supra dixi de annis 406. *ut Eusebius dicit*, nam vulgatissima lectio τῶν ιχχ. annos tribuit Salae post τεκνογονίαν 330. tantum; quamvis nonnulli codices exhibeant 335. quasi vero omnes anni ejus fuerint 460. vel 465. omitto Judaeos et Samaritanos, qui 433. tantum annos Salae adscribunt: quod si velit quis legere in Eusebio ογ'. ϡϛ. 403. pro ος'. ϡϛ. 406. omnes anni Salae sunt 535. centum annis plus quàm Jud. et Sam. tunc autem servatur constanter lectio ζ. ζ'. Verum Prat. videtur ex una parte elegisse lectionem ί. pro ζ'. et ex altera parte supposuisse legendum ογ'. pro ος'. quorum unum vel alterum solum debuit eligere: hinc illius confusa verba p. 456. et tabula inconstans in linea mortis Salae.

In serie Heber iterum concordant Gr. et Arm. in num. υλγ'. ϡζ. ἓ ἑρμ. 433. quo tamen posito, mors Heber incideret in annum Nachor 41. sed quia 38. anno Nachor dixit Eusebius, ergo praecedens numerus debuit esse υλ'. ϡζ. 430. tantum, ut notavit Goar in marg. Sync. Prat. verò textum ipsum corrigendum sibi putavit. Causa erroris Eusebii fuit praedictum mendum trium annorum in Seruch, quo semel admisso, tribus annis semper declinat a sua certa dinumeratione; ut satis declarat tabula nostra. Praetermitto Scaligerum, omnino depravate legentem ρλέ. 135. a quo deceptus et Capellus, eam, ut veram lectionem Eusebianam, usurpavit. Itaque juxta summam Eusebii, anni Heber omnino sunt 564. (centum annis minus quam Jud.) quamvis codices colligant 567. Communis lectio Septuagint. colligit 404. quae congruit cum Samarit. aliqui 504. cum post τεκνογονίαν communis lectio habeat annos 270. nonnulli vero habent. 370.

In serie autem Phalec, apud Sync. irrepsit numerus alienus, βυπ'. 2980. prout videtur, in declaranda mundi aetate; cujus causa Goar et Prat. (ut verbis utar ejusdem Prati) in partes omnes se versant, ut tres illas notas explicent, ac reipsa exitum non inveniunt. Sed nihil ad nos, ut pote minime notum Eusebio nostro, sicut etiam et Prat. id demum asserere vult; neque id novit Scal. ideoque praetermissum a nobis in Gr. textu. Quod autem addit Prat. pro οέ, 75. legendum οζ'. 77. satis docte judicavit; sed eo ipso corruit, quod etiam lectio nostra habet constanter eum numerum, eumque magis expresse per integram vocem հինգերորդ. *quintum*; sicut et Samuel noster habet ՀԶ. ex quo patet, sin minus Eusebium ipsum, saltem antiquum amanuensem ita habuisse, quod fugit Pratum, et hujus causa erroris est toties repetitum mendum: semel enim posito, quod Seruch natus fuerit anno Ragau 135. (at debuit 132), trium annorum varietas in aliis appareat necesse est. Ita quamquam etiam hoc in loco scribendum esset οζ'. ՀԶ. 77. quoad generalem calculum, sed quoad privatum (mendosum sane) reponitur οέ. ՀԵ. 75. Minus corrupte fuisset, si scriptum esset οδ'. ՀԴ. 74. ita enim privatus calculus certus est in suo ordine. Haec diximus ad conciliandas diversas Eusebii rationes, confirmandosque codices Arm. et Gr. inter se satis convenientes; aliter commodius dici posset in Arm. irrepsisse Ե. pro Ճ.

2 Repono pronomen Arm. *suora*, սորա, *hujus*, pro mendoso nomine սերունդայ. *seracha*, replicato a librario: ubi Gr. textus expresse ac recte nomen ipsum praeseferт Φαλὲκ; cui adstipulatur et Samuel noster in describendo Eusebio. Յաւուրս փաղէկայ բաժանեցաւ երկիր ||. In sequentibus nota, mancum reperiri Syncelli locum apud Goar et Scal. quod ex parte supplevit Prat. ex Ms. ut nominat, B. Sed velim scias, quod Prat. qui apud Goarum et Scal. legerat μερισμὸς in nominativo, postposuit eam lectionem, ac praeelegit alteram commodiorem in accusativo μερισμὸν, repertam, ut ait, in Ms. A. et B. attamen Interp noster ita legit, ut legerunt Goar et Scal. ideoque vertit Նշանակէ խոկ զփաղէկ . . . բաժանումն, ad verb. *significat quidem Phalekum*. . . *Divisio*, id enim magis sonat σημαίνει τὸ Φαλὲκ . . . μερισμός. Commodior, inquam, est lectio Prati, tunc enim sonaret, Նշանակէ խոկ փաղէկն զբաժանումն, *significat Phalek Divisionem*, quod magis juvat ad facilem captum. Huc adde, quod obscurata est Arm. versio in vocibus interjectis τῇ Ἑβραίων φωνῇ. ubi cum oporteret reddi երբայեցոց բարբառով, videtur lectum ἡ Ἑβραίων φωνὴ, ideoque redditum in nominativo, երբայեցոց բարբառն, quamvis dici potest intercidisse articulum ϛ. nam egregie dicitur յերբայեցոց բարբառն pro երբայեցոց բարբառով. Ut ut sit, ita in hunc locum Chron. Pasch. p. 21. E. Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Φάλεγ, διεμερίσϑη ἡ γῆ. διὸ καὶ σημαίνεται Φάλεγ τῇ Ἑβραίων φωνῇ, Μερισμός. Κατὰ τοῦτον ἡ πυργοποιΐα συνέστη, καὶ ἀπὸ μιᾶς τῆς πάλαι διαλέκτου πολυφωνία γέγονε, καὶ ἡ καϑ' ἑκάστην τῶν γλωσσῶν διαφορά, ὡς μέμνηται τούτων ἡ Θεία γραφή. (Interp. Du Cange). » In diebus Phaleg, terra partita est: unde Phaleg Hebraeorum lingua, est Partitio (Gr. ad verbum, *significatur partitio*). Ejusdem tempestate, facta est turris aedificatio, et ab uno quod olim obtinuerat idiomate, multa linguarum genera conflata sunt, singulaeque ab invicem diversae, ut horum meminit Sacra Scriptura ». Similia, seu Eusebiana ipsa et S. Niceph. in Chronico suo descripsit totidem verbis. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Φαλὲκ διεμερίσϑησαν. διὸ καὶ σημαίνει τὸ Φαλὲκ ἑνωμα τῇ Ἑβραίων φωνῇ μερισμός. καὶ οὗτος πρὸ τοῦ πατρὸς τελευτᾷ. ἐπὶ τούτου ἡ πυργοποιΐα συνέστη, καὶ ἀπὸ μιᾶς τῆς πάλαι διαλέκτου πολυφωνία γέγονεν, καὶ ἡ καϑ' ἕκαστον ἔϑνος τῶν γλωσσῶν διαφωνία φησὶν ἡ Θεία γραφή. (Interp. Goar) » In diebus Phalec homines divisi sunt ab invicem; unde et nomen Phalec divisionem (Gr in nominat. *divisio*) Hebraeorum voce designat. Et hic prior patre moritur. Hujus tempore turris substructio caepta: et ex uno antiquo sermone varia loquendi genera deducta, et per gentes singulas linguarum diversitas enata est, ut divina scriptura testatur ». Adde Samuelem nostrum, sic in compendium Eusebii dicta redigentem. Յաւուրս փաղէկայ բաժանեցաւ երկիր. զի փաղէկն բաժանումն լսի. և սա յառաջ քան զնայր իւր վախճանի։ Ընդ սմաս աշտարակագործութիւնն եղև. և ի միոջէ բարբառոյն ի բազումս բաժնիլն ըստ ազգի ազգի լեզուաց նոցա. զորոց վկայեն ևս եւթնիկն գրոց և արուեստնոյն վիպասանք ||.

3 Neque nostra lectio, nec S. Niceph. haud secus ac Scalig. cognorunt illud δεύτερος apud Syncellum interim insertum, quo vult significare Phalec fuisse ordine secundum post Lamech, qui ante suum patrem mortuus est; id quod suspicamur Syncelli esse additamentum, rei declarandae causa: nam in nostro codice neque Lamech *primus*, neque *secundus* Phalec nominantur, et omissum pariter a Samuele nostro, tamquam res per se nota. Alterum vero illud πάλαι, quo signatur antiqua et prima lingua, cum constanter habeant tres Eusebii eclogarii, Syncellus scilicet, Niceph. et auctor Chron. Pasch. pro Eusebiano habendum putamus, quamquam desit in nostra lectione; potuit enim vel ex Gr. apographo, vel a cod. Arm. excidisse: itaque nec Samuel id observavit. Forte Interp. Arm. scripserat: Եւ ի միոջէ նախ հին բարբառոյ. vel և. ի միոջէ առաջ վաղեմի բարբառոյ.

4 Sequentia usque ad Μετὰ δὲ τὸν Φαλὲκ, խոկ յետ փաղէկայ, omittuntur a Syncello aliisque eclogariis, utpote quae magis ad auctorem, quam ad eclogarium pertineant. Illud verò Μετὰ δὲ τὸν Φαλὲκ, quod aeque legitur in Sync. et Niceph. quamvis in hoc fideliter reddiderit Goar, *At vero post Phalec*, in illo tamen phrasi usus, reddidit *Mortuo Phalec*: quae sane lata phrasis, quo familiarior est Goaro, eo magis fidem ei minuit, ac revera hic a veritate abhorret; necdum enim mortuus erat Phalec, cum Ragau genuit Seruch. Sed recte egit, quod ipse se in adnot. emendavit (si non alterius sit erudiii additio) p. 27. ad 69. » Μετὰ δὲ τὸν Φαλὲκ, Non mortuo Phalec, sed ordine ad eum servato ». Praeterea observa filium Phalec a quibusdam appellari Ραγάμ,

զի ազգի լեզուաք բաշխեին : Զի շատակէն զայս ասէգէն գիրք. և համաւկայ գաւանեն և արտաքնոյն մատեանք : գրէ զայս բազմից վէպն աղէքսանդրոս 'ի քաղդէացւոց մատենին. զնոյն ձև օրինակի և աբիդենոս. զորոց բարբառս 'ի քաղդէացւոց պատմութեանն յառաջագոյն հարի 'ի նամակի : Ասէ յետ փաղեկայ ,

ը. Ռագաւ լեալ ամաց ՃՀ իբ , ծը նանի զսերուգ. և եկեաց առ նա ամս մէ . մինչև 'ց Ֆ երորդ աին նաքովրայ :

է. Սերուգ լեալ ամաց ՃՂ իբ , ծնաւ նի զնաքովր . և եկեաց առ նովաւ ամս ի. մինչև 'ի ծա երորդ աին աբրահամու :

ը. Նաքովր լեալ ամաց ՀՀ ուց , ծը նանի զթարա . և եկեաց առ նովաւ ամս ՃԺ. մինչև 'ի քառասներ որդ թ երորդ աին աբրահամու :

թ. Թարա լեալ ամաց Ֆ իբ ծնանի զաբրահամ. և եկեաց առ նովաւ ամս ՃՀ. մինչև 'ց լե աին իսահակայ :

ժ. Աբրահամու աին առաջնորդ : Սա եր հրեից ազգին նախնի նահապետ : Ասո սովաւ ասորեստանի և ամենայն ասիացւոց թագաւորեաց նինոս , և շամիրամ :

Ի միասին 'ի ջրհեղեղէն ցառաջին աին աբրահամու լինին ամք ջխբ : Ելին և յադամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք . սմ : և ընդ ամենայն միանգամայն լինին վձձ :

moriae produnt Divinae Scripturae, et idem testantur extraneorum quoque monumenta. Scribit enim hoc Polyhistor ipse Alexander in Chaldaeorum volumine; et eodem modo etiam Abydenus: quorum dicta jam antea in Chaldaeorum historia litteris mandavi. Post Phalec autem

vi. Ragau annum agens cxxxv [1]. genuit Seruch: et vixit adhuc annos ccvii. usque ad annum Nachor lxx. (vel potius lxxvii) [2].

vii. Seruch annorum cxxx. generat Nachor: vixit autem postea annos cc. usque ad annum Abrahae li.

viii. Nachor annos natus lxxix. generat Tharra: tum vixit adhuc annos cxix. usque ad annum Abrahae xlix [3].

ix. Tharra annum agens lxx. genuit Abraham: et postea vixit annis cxxxv. usque ad xxxv. annum Isaac.

x. Abrahae annus primus. Hic fuit gentis Judaeorum primus Patriarcha. Hujus aetate Assyriae et universae Asiae imperavit [4] Ninus, et Semiramis.

Simul a diluvio ad primum annum Abrahae sunt anni dccccxlii. Jam erant etiam ab Adam usque ad diluvium anni mmccxlii. Simul omnes itaque sunt mmmclxxxiv (anni).

Μετὰ δὲ τὸν Φαλέκ, Ραγαῦ γενόμενος ἐτῶν ρλέ. γεννᾷ τὸν Σερούχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρις οζ'. ἔτους Ναχώρ.

Σερούχ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ναχὼρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'. μέχρις νά. ἔτους Αβραάμ.

Ναχὼρ γενόμενος ἐτῶν οθ'. γεννᾷ τὸν Θάῤῥα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ριθ'. μέχρις οζ'. (lege μΘ'.) ἔτους Αβραάμ.

Θάῤῥα γενόμενος ἐτῶν ὁ. γεννᾷ τὸν Αβραάμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρλέ. μέχρις λέ. ἔτους Ισαάκ.

Αβραάμ ἔτος πρῶτον. Οὗτος ἦν ὁ τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους προπάτωρ. Κατὰ τοῦτον Ασσυρίας καὶ τῆς Ασίας πάσης ἐβασίλευσε Νῖνος, καὶ Σεμίραμις.

Ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Αβραὰμ ἔτη ͵βμβ'. Ἦν δὲ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη ͵βσμβ'. Τὰ πάντα συνάγεται ἔτη ͵γρπδ'.

ab aliis Ραγάβ: noster ubique habuit Ραγαῦ, ut etiam apud Graecos usitatior est lectio; omitto quod a Latinis dicitur Rheu: sicut et Seruch, passim Sarug.

1 Ita omnino legit etiam Syncellus in Eusebio ρλέ. 135. neque aliter habet S. Nicephorus alter Eusebii eclogarius, sicut etiam Samuel noster inter Armenios; ita ut, sic constanter scriptum ab Eusebio fuisse minime dubitemus. Nihilominus postulat ratio, ut legatur ρλβ'. ՃԼբ. 132. siquidem non solum ita habet communis lectio τῶν lxx. cum Arm. in Genes. sed etiam ipsius Eusebii calculus diligenter consideratus a diluvio usque ad Abraham omni ex parte hoc exigit, ut vides in tabula nostra Eusebiana. Et quidem tota difficultas in eo est, quod ex una parte luce clarius patet scribendum esse ρλβ'. ex altera vero omnino certum sit ab Eusebio scriptum fuisse ρλέ. Primum tantummodo animadverterunt viri critici Scal. Goar. Capell. et Prat. et hinc sine ulla dubitatione emendari hunc locum voluerunt. Ne omnes proferam, satis erit, quod Pratus habet pag. 460. » Numerum verò ρλβ' ex emendatione Scaligeri et Goari substituimus pro ρλέ; quem mendosi praeferunt Mss. codices «. Sed pace dixerim doctissimorum criticorum, qui unam tantum difficultatis partem perpenderunt, unde codices, invite fortasse, culparunt; alteram minime expenderunt, ita reapse mendose ab auctore scriptum fuisse; id enim memoriae lapsu accidisse plane cernitur in continuatione calculi Eusebiani, ita ut cum semel concesserit Eusebius annos ρλέ. 135. retinendos pro ρλβ'. 132. in generatione Seruch a Ragau, pariter coactus est in aliis quoque patriarchis trium annorum variare calculum; hac enim methodo (quamquam mendosa) obitum Salae posuit anno Seruch 7. at debebat 10. Item Phalec mortuum dixit anno Seruch 75. vel 74. et debebat 77. Item annos tribuit Heber omnino 567, et debebat juxta suam rationem 564. etc. Quae omnia uniformiter lecta in Grec. et Armen. quis dixerit librariorum esse menda? quin potius ab auctore sponte in hoc erratum; qui error procedit a praedicto errore vel invite admisso, quia memoria, ut diximus, eum fefellit. Haec contra auctorem nostrum, ut veritas postulare videbatur, dicenda nobis fuerunt, ut in aperto sit fides Mss. Gr. et Arm. autographum ipsum prae se ferentium; et pariter ut notetur minus certa ea quorundam criticorum conjectura, qua omnes errores, quos deprehendunt, quasi a librariis profectos, emendare aggressi sunt. Tandem scias velim, quod quamvis correctius edidit Prat. in textu et in tabula sua 132 annos Ragau in generando Seruch, nihilominus corrupte duxit calculum suum in ipsa tabula ad mortem Salae; quasi supponeret praedictos annos Ragau non 132, sed 135. id est palinodiam canere.

2 Facile irrepsit in Arm. cod. Ֆ երորդ pro ՃՂերորդ, quod postulat tam recta ratio, quam Gr. lectio οζ'. idemque probat Samuel noster juxta accuratiora exemplaria, quae exhibent ՃՀ. ubi nonnulli codices (etsi antiqui) minus recte habent ՃՁ.

3 Apud Syncellum corrupte hic οζ', repetita, ut videtur, a librariis supralaudata lectione: erudite itaque monuerunt Goar, et Prat. mutandum hunc numerum in μΘ'. 49. ut reapse habet Eusebius noster. Scaliger vix advertit mendum; eum imitatus Capellus aberrat a recto calculo in suis tabulis.

4 թագաւորեաց, in singulari, *regnavit*; non aliter habetur in Gr. ἐβασίλευσε, quod tamen Romanis auribus accommodare volens Prat. reddidit *imperabant*, in plur. eo quod de duobus sit sermo: sed poterat singulari quoque verbo uti, quod praecipue ad Ninum pertinet, et pro Semiramide iterum subauditur.

Juxta vero (exemplar) Hebraicum, quod apud Judaeos est, Anno secundo post Diluvium.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Ἰουδαίοις Ἑβραϊκόν, Ἔτους δευτέρου μετὰ τὸν κατακλυσμόν.

ՀՐԻՑՆ՝ JUDAEORUM.

ա. Եւ էր որդի Նոյի Ծնանի զարփաքսադ. և եկեաց առ նովաւ ամս Ճ. մինչ՝ի ծ երորդ աւին յակոբայ։

I. Sem Noe filius generat Arphaxad: vixitque adhuc annos D. usque ad L.[1] annum Jacob.

Σὴμ υἱὸς Νῶε γεννᾷ τὸν Ἀρφαξάδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη φ'. μέχρις τοῦ νέ. ἔτους (lege ν'. ἔτους) Ιακώβ.

բ. Արփաքսադ լեալ ամաց լե ից, Ծնանի զսաղա. և եկեաց առ նովաւ ամս նգ. մինչև՝ի իբ աւին սա. Հակայ։

II. Arphaxad annos natus XXXV. generat Sala: et vixit adhuc annos CCCCIII. usque ad XLVIII. annum Isaac.

Ἀρφαξὰδ γενόμενος ἐτῶν λέ. γεννᾷ τὸν Σαλά, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ'. μέχρι μή. ἔτους Ισαάκ.

գ. Սաղա լեալ ամաց երեսնից, Ծնանի զԵբեր. և եկեաց առ նովաւ ամս նգ. մինչև՝ի լժ աւին սա. Հակայ։

III. Sala cum esset annorum triginta, generat Heber: vixitque postea annos CCCCIII. usque ad XVIII.[2] annum Jacob.

Σαλὰ γενόμενος ἐτῶν λ'. γεννᾷ τὸν Ἔβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ', μέχρις ιή. (Scal. μή.) ἔτους Ιακώβ.

դ. Եբեր լեալ ամաց լդ ից, Ծնանի զփաղեկ. և եկեաց առ նովաւ ամս նդ. մինչև՝ի ցհժ աւին յակոբայ։

IV. Heber natus annos XXXIV. genuit Phalec: tum vixit adhuc annis CCCCXXX. usque ad LXXIX.[3] annum Jacob.

Ἔβερ γενόμενος ἐτῶν λδ'. γεννᾷ τὸν Φαλέκ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υλ'. μέχρι οθ'. (Scal. θ'.) ἔτους Ιακώβ.

ե. Փաղեկ լեալ ամաց Ճ Ծնանի զՀռա գաւ. և եկեաց առ նովաւ ամս մ[ՃՃ]. մինչև՝ի խը աւին աբրահամու։

V. Phalec annum agens XXX. genuit Ragau: et vixit adhuc annis CCIX. usque ad XLVIII. annum Abraham.

Φαλὲκ γενόμενος ἐτῶν λ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σθ'. μέχρι μή. ἔτους Ἀβραάμ.

զ. Ռագաւ լեալ ամաց լբ ուց, Ծնանի զսերուք. և եկեաց առ նովաւ ամս մ[Ճ]. մինչև՝ի խը աւին աբրահամու։

VI. Ragau annos natus XXXII. genuit Seruch: vixitque postea annis CCVII. usque ad LXXVIII. annum Abraham.

Ραγαῦ γενόμενος ἐτῶν λβ'. γεννᾷ τὸν Σερούχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρις οή. ἔτους Ἀβραάμ.

է. Սերուք լեալ ամաց Լ, Ծնանի զՆաքովր. և եկեաց առ նովաւ ամս ռ. մինչև՝ի յա աւին սահակայ։

VII. Seruch annorum cum esset XXX. generat Nachor: et vixit adhuc annis CC. usque ad I. annum[4] Isaac.

Σεροὺχ γενόμενος ἐτῶν λ'. γεννᾷ τὸν Ναχὼρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'. μέχρι πρώτου ἔτους Ισαάκ.

ը. Նաքովր լեալ ամաց խթ ուց, Ծնանի զԹարա. և եկեաց առ նովաւ ամս ՃՀթ. մինչև՝ի ցխթ աւին աբրահամու։

VIII. Nachor natus annos XXIX. genuit Tharra: et superstes fuit annis CXIX. usque ad XLIX. Abrahae annum.

Ναχὼρ γενόμενος ἐτῶν κθ'. γεννᾷ τὸν Θάῤῥα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ριθ'. μέχρι μθ'. ἔτους Ἀβραάμ.

թ. Թարա լեալ ամաց Ջ ից, Ծնանի զաբրաամ. և եկեաց առ նովաւ ամս ՃԸ (ՃԸ). մինչև՝ի լը աւին սա. Հակայ։

IX. Tharra annum agens LXX. generat Abraham, et supervixit annis CV. (lege CXXXV.)[5] usque ad XXXV. annum Isaac.

Θάῤῥα γενόμενος ἐτῶν ὁ. γεννᾷ τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρλέ, μέχρι λέ. ἔτους Ισαάκ.

ժ. Աբրահամ աւին առաջին։

Ամենագումայն՝ի ջրհեղեղէն ցառաջին աւին աբրահամու ամք մ[ՂԲ]։ Եւ ընդ ամենայն՝ յադամայ ամք ռջխը։ Արկաւն Ջ՝յՋ իցն Թարգմանութենէնն ամք ռամբ իւք։

X. Abrahae annus primus.

Simul a diluvio ad primum annum Abrahae anni CCXCII. Omnes autem ab Adam anni MDCCCCXLVIII. Discordat a LXX. versione annis MCCXXXV.[6]

Ἀβραὰμ ἔτος πρῶτον.

Ὁμοῦ τὰ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη σιβ'. Τὰ δὲ πάντα ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτη, αιμή. Διαφωνεῖ πρὸς τὴν τῶν Ο'. ἑρμηνείαν ἔτεσι ,ασλέ.

1 Mendosa Gr. lectio Sync. apud Goarum et Scal. νέ. 55. itaque cum recta ratio suadebat legere solummodo ν'. 50. ita absolute emendavit Prat. sicut etiam Goar monuerat in adnot. Ratio emendationis satis patet tam in Eusebio nostro, quam in tabula nostra: causa verò mendi fuit in Gr. Sync. (quamquam id latuit criticos) sequens vox ἔτους, cujus prima litera iterata, antecedentem numerum ν', effecit νέ. ita ut pro ν' ἔτους, facile irrepserit νέ. ἔτους.

2 Iteratum mendum Gr. textus apud Sync. μέχρι μή, Scaliger iterum sibi conciliavit; mendum, inquam, a praecedenti generatione mutuatum: at nonnulli codices Syncellani, teste Prato, rectius ferunt ιή. 18. ut constanter fert et lectio nostra in Arm. ac reapse postulat continuatio praesentis calculi, ut vides in Tabula quinta.

3 Hic solus Scaliger tertio laborat mendo, legit enim in Gr., θ'. 9. pro οθ'. 79. quod praeferunt Goar. et Prat. accurate juxta auctorem nostrum; neque aliter exigit recta ratio totius calculi: consule tabulam praedictam.

4 Sic constanter exhibet et Sync. per integram vocem πρώτου, " usque ad *primum* annum ": ubi tamen adversatur Prat, dicens. " Δευτέρου dicendum fuit, non πρώτου ": atque eo consilio absolute reposuit in Latina sua interpretatione *Secundum*; at sine sufficienti ratione, ita ut posset aeque sustinere *primum*, et *secundum*, siquidem ultimus annus Seruch 230, congruit cum anno Abraham 101. qui annus non absurde potest appellari tam *primus*, quam *secundus* Isaac annus: et quidem Eusebius supponit Isaac natum anno Abrahae 100, nihilo tamen minus tam centesimum, quam centesimum primum Abrahae annum, primum voluit nominari Isaac, nempe completum.

5 Pro ΧΖ. 105. legendum omnino ΧΖΕ. 135. ut patet ex Gr. Sync. ρλέ. Adde quod etiam Arm. supra in computatione τῶν LXX. habuerat constanter ΧΖΕ. atqui nulla datur differentia in annis Tharae inter Judet LXX. juxta Eusebii sententiam: id facile colligitur etiam ex additis annis ΖΕ. 35. Isaac, qui 100. anno Abrahae natus est, et consequenter usque ad id tempus anni Tharae sunt 135. post natum Abraham: omnino 205.

6 Pariter etiam in Gr. legit Sync. ,ασλέ. 1235. ex quo patet genuinum Eusebianum esse textum; et quamvis continuata collectio annorum magis postulare videatur annos 1256. dicendum tamen quod Eusebius incompletos hos ducens, completos annos dixerit 1235. vel ex una alteraque parte exclusive, non inclusive dinumerarit, de more suo. Verum haec

Ի՝ ըստ շամբռոյտոյ եբրայեցւոյն՝ յերկրորդ ամին յետ ջրհեղեղին։

Juxta autem Hebraicum Samaritarum [1] *(codicem), Anno secundo post diluvium.*

Κατὰ τὸ Σαμαριτῶν Ἑβραϊκόν, Ἔτους β'. μετὰ τὸν κατακλυσμόν,

ՀԱՄԱՐՏԱՑԻՈՑ՝

SAMARITARUM.

ա. Եւ եղեւ Նոյի ծնանի զարփաքսադ. և եւեաց առ նովաւ ամս Ե. մինչև՝ ի Ճ ամն փաղեկայ։

I. Sem filius Noe generat Arphaxad: vixitque postea annos D. usque ad CI. annum Phalec.

Σὴμ υἱὸς Νῶε γεννᾷ τὸν Ἀρφαξαδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη φ'. μέχρι ρά. ἔτους Φαλέκ.

բ. Եւ արփաքսադ լեալ ամաց ՃԼԵ ից, ծնանի զսաղա. և եւեաց առ նովաւ ամս Ձ (յԷ). մինչև՝ ի ՌՁ ամն փաղեկայ։

II. Arphaxad natus annos CXXXV. [2] genuit Sala: vixitque adhuc annis LXXX. (lege CCCM.) [3] usque ad XXXIX. annum Phalec.

Ἀρφαξαδ γενόμενος ἐτῶν ρλ' (lege ρλέ) γεννᾷ τὸν Σαλά, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τγ'. μέχρι λθ'. ἔτους Φαλέκ.

գ. Եւ սաղա լեալ ամաց ՃԼ ից, ծնանի զհեբեր. և եւեաց առ նովաւ ամս Ձ (յԷ). մինչև՝ ի ՌԼՁ ամն ոսգաւայ։

III. Sala annum agens CXXX. genuit Heber: vixitque adhuc annos LXXX. (lege CCCIII.) [4] usque ad XXXIX. annum Ragau.

Σαλὰ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ἔβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τγ'. μέχρι λθ'. ἔτους Ραγαῦ.

դ. Եւ հբեր լեալ ամաց ՃԼԴ ից, ծնաւ նմի զփաղեկ. և եւեաց առ նովաւ ամս ՍՓ(ՄՀ). մինչև՝ ի ՃՂ ամն ոսգաւայ։

IV. Heber annorum CXXXIV. genuit Phalec: et superstes fuit annis CC. (supple LXX.) [5] usque ad CXL. annum Ragau.

Ἔβερ γενόμενος ἐτῶν ρλδ'. γεννᾷ τὸν Φαλὲκ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σό. μέχρι ρμ'. ἔτους Ραγαῦ.

ե. Փաղեկ լեալ ամաց ՃԼ ից, ծնաւ նմի զոգաւ. և եւեաց առ նովաւ ամս ՃԼԹ. մինչև՝ ի ՃԼԹ ամն ոսգաւայ։

V. Phalec annos natus CXXX. generat Ragau: vixitque postea annis CIX. [6] usque ad CIX. annum Ragau.

Φαλὲκ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρθ'. μέχρι ρθ'. ἔτους Ραγαῦ.

զ. Եւ ոգաւ լեալ ամաց ՃԼԲ ուց, ծնանի զսերուխ. և եւեաց առ նովաւ ամս ՄՀ. մինչև՝ ի ՀԽԵ ամն նաքաւրայ։

VI. Ragau annum agens CXXXII. genuit Seruch: vixitque adhuc annos CCVII. [7] usque ad LXXVII. annum Nachor.

Ραγαῦ γενόμενος ἐτῶν ρλβ'. γεννᾷ τὸν Σερούχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρις οζ'. ἔτους Ναχώρ.

ratio Pratum minime persuasit, cum omnino voluerit legi 1256. atque, ut voluit, ita absolute emendavit in sua Latina interpretatione, MCCXXXVI. his in adnot. Gr. subjectis: » Ratio postulat ut legamus ασλϛ'. ut in interpretatione nostra fecimus «. Verùm bona venia doctissimi viri (alioquin omnino commendabilis) dixerim, cur pro lubidine toties mutare ipsam lectionem aggrediturʔ non ne satis erat in adnot. propriam declarare sententiam? sed minus fortasse hìc deliquit, quia Gr. textum intactum reliquit, quem alibi non semel corrumpere tentaverat. Et quidem hoc est quorundam criticorum mos deplorandus (ne quid gravius dicam), ut vix aliquid patiantur, quin vel in textu, vel saltem in interpretatione emendare pro lubidine praesumant; quorum utrumque damnandum. Etenim cum non omnes, qui legunt, possint intelligere Gr. textum, paucique reperiantur, qui adnotationes ipsas ubique, siquae tamen fuerint, consulant, Latinam tantum interpretationem evolvunt; quo accidit, ut plerumque Interpretis inventio pro auctoris ingenio accipiatur, et illa sit loco authentici testimonii apud posteros; quod non semel experti sumus.

1 Շամբռոյտոյ, probat lectionem Prati ad fidem, ut ait, Ms. B. Σαμαριτῶν; cùm Edd. minus certe praeferant Σαμαρικόν.

2 Optima lectio, cui suffragatur et textus Samaritanus: corrupte ergo codices Syncellani praebent ρλ'. 130. pro ρλέ. 135. ut bene animadverterunt ejus etiam editores Scal. et Goar. sicut etiam Capellus; quibus confisus Prat. edidit in ipso Gr. textu correcte ρλέ.

3 Hic contra, Gr. lectio Sync. accurate habet τγ'. 303. Arm. corrupte ד. 80. nescio an Interp. noster in suo apographo legerit π'. 80. pro τγ'. 303. an librarius Arm. scripserit ד. 80. pro ֆգ. 303. quod et iterum fecit in sequenti generatione.

4 Item, ut mox diximus, simili amanuensium errore irrepsit, vel π'. pro τγ', vel ד. pro ֆգ. consule tabulam sextam, ubi emendatum invenies calculum ad accuratam summam Eusebii accommodatum.

5 Ignoratur, Interpres ne noster legerit in Gr. σ'. ideoque reddiderit ՟. 200. an potius librarius Arm. pro ՟Ղ. σό. 270. (ut exhibet Gr. lectio Sync.) oscitanter exscripserit solum ՟. Quodvis dicas, errore haec lectio profecto non caret, atque ideo ad normam Gr. reducenda omnino est, id enim postulat sequens annus Ragau 140. cui comparatur ultimus annus Heber: consule tabulam sextam, ut minime dubites de rei veritate. De hoc tantum dubitari potest, nempe quod si Heber vixit usque ad annum Ragau 140. ut Eusebius affirmat, etiam ad octavum annum Seruch filii Ragau pervenerit necesse est, cum is natus sit anno patris, ut pergit Eusebius, 132. quare ergo auctor non dixit vixisse Heber usque ad 8. annum Seruch, sed potius voluit ejus patris annos in medium proferre? Neque frustra id quaeritur, cum in reliquis omnibus fere generationibus soleat Eusebius cum minori aetate conferre anteriores. Haec sane disquisitio certam hujus numeri notitiam infirmare videretur, nisi aliunde robur haberet. Verum tandem dicendum est, quod melius fecisset Eusebius, si annum Seruch 8. memorasset; non tamen male egit, cum induxit annum Ragau 140. qui cohaeret cum 8. Seruch.

6 Integrè id ipsum noscit Sync. ἔτη ρϑ'. apud Goarum, quamvis Scal. ut minime necessarium suppresserit; cui adhaerere videtur Prat. ubi ait: » Apud Scaligerum desunt haec, ἔτη ρϑ'. quae nec necessaria sunt «. Omnino tamen retinenda ac fideliter observanda, ut accurate assignemus annorum numerum, quibus conficitur summa aetatis singulorum Patriarcharum, (quamquam id colligi potest ex iisdem sequentibus annis Ragau:) aliter, eadem de causa omittenda essent similia, quae etiam infra in Nachor et Tharra occurrunt annorum spatia, tanquam quae redundant; quae tamen vel ipse Scal. retinuit, neque Prat. ut non necessaria, exprobravit.

7 Ita constanter habet etiam Sync. in Mss. et Edd. σζ'. 207. » Sed (urget Prat. in adnot. p. 470) legendum omnino est ἔτη ρζ' «. sc. 107. quod absolute in Lat. interpretatione sua expressit. Cur ita legendum esse dixeris? geminas affert rationes. » Nam ita, inquit, mors Ragau incidet in annum LXXVII. Nachor. Praeterea CVII. annos postquam genuerat, diserte tribuit Ragau textus hodiernus Samaritanus «. Toto coelo errat vir criticus quoad primam suam causam, quapropter et secunda facile ruit; non enim *ita*, scilicet admissa nova lectione ρζ', mors Ragau incidet in annum LXXVII. Nachor, sed magis retenta genuina lectione Eusebii σζ'. siquidem Ragau natus est juxta Samaritanam tabulam anno post diluvium 531. (ut etiam Prat. fatetur in sua tabula), mortuus est autem anno 870, ut iterum ipse affirmat; quorum spatium efficit annos 339. ex quibus demptis annis 132 ante procreationem filii, remanent anni 207. non vero 107. ergo ut corrupta est lectio hodierna Samaritana, ita accurata illa Eusebii: quo et alter calculus certus redditur, quoniam Nachor natus est anno post diluvium juxta Samar. 793. ut confirmat etiam Prat. in tabula sua. Ragau vero, ut diximus, mortuus est anno 870. quorum spatium constituit annos 77. Sed in eo fallitur Prat. quod supponit Ragau omnino vixisse annos 239. atque ita diserte apponit in Tabula sua, eo quod sic reperierit in hodierno textu Samaritano; quae tamen suppositio militat contra se, cum mi-

Ը. Վերուք լեալ ամաց ՃՂիկ, ծնաւ նմի զկաթուվը. և եկեաց առ նովաւ ամս Ճ. մինչև 'ց ինն ամն աբրա համու (Խաթայէ):

Ը. Կաթուվը լեալ ամաց ՀԼԹ. ծնաւ նմի զԹարա. և եկեաց առ նովաւ ամս կԼԹ. մինչև 'ի կԼԹ երորդ ամն Թարայի:

Ի. Թարա լեալ ամաց Ջ, ծնանի զաբրահամ. և եկեաց առ նովաւ ամս ՀԸ. մինչև ց ՀԸ ամն աբրա համու:

Ձ. Աբրահամու ամն առաջին:

Ի միասին 'ի ջրհեղեղէն ցառաջին ամն աբրահամու՝ ամք ջԽԲ. որ չասի առ եօթանասնից Թարգմնուն Թեամն էր:

Նա արդ՝ միաբանին ընդ մերում ընթերցուածիս, որ 'ի շամրատացւոց եբրայական գիրքն կրէին, ըստ առաջին ամացն արուեստ Թուոյն՝ նախ քան զորդիծնութիւնն. և երկքան էն առ հրէից եբրայականն ամօք ոՃ իւք. քանզի էին 'ի ջրհեղեղէն և ցառաջին ամն աբրահամու՝ որ ըստ հրէից գ ըոց ամք մՂԲ. Նակ եԹէ երևին ըստ քուն հնոյ եբրայական օրինացն, որ մինչև ցայժմ իսկ առ շամրատացիսն ազգ պահեալ գտանին, միաբան եօթանասնից Թարգմնութեան, ոչք 'ի ջրհեղեղէն և ցաբրահամ ըստ հաւրիւրաւոր ամացն որ առաջի կան, և ըստ նոցին Թուոյ արդիս ծնանէին, ևր քանք 'ի դէպ իցեն ասել՝ զայնչափ երիցագոյնան և բազում ամս քան զիւրեանց յետինսն կեցեալ, վասվաղակի գալ յորդիծնութիւն. և սէ առաւել ըստ եօթանասնիցն համարեալ ցժամանակն: Կան զայն իսկ ցածուն խորհուրդք բերին խմնալ, զի հարկ է խոստովան լինել՝ Թէ 'ի հրէից գիրսն սխալ է յադամայ մինչև ցաբրահամու ժամանակն, բայ յերկոցն, գյարեւելեանցն ասեմ: Նակ առ 'ի շամրատացւոցն՝ միայն մինչև ցՋրհեղեղն. քանզի 'ի ջրհեղեղէն մինչև ցաբրահամ միաբանք գտանին ամքն կրէլոյ առ 'ի յեօթանասնիցն

VII. Seruch annorum CXXX. genuit Nachor: et superstes fuit annis C. usque ad XXI. annum Abrahae [1] (correctius, Tharrae).

VIII. Nachor annum agens LXXIX. generat Tharra: et vixit postea annos LXIX. usque ad LXIX. annum Tharrae.

IX. Tharra cum esset annorum LXX. genuit Abraham: vixitque adhuc annos LXXV. usque ad LXXV. annum Abrahae.

X. Abrahae annus primus.

Simul a diluvio ad primum annum Abrahae anni DCCCCXLII. quot (anni nimirum) erant in Septuaginta versione.

Congruit itaque cum nostra lectione, quae apud Samaritas habetur Hebraica Scriptura, quoad priores annorum traditiones [2], qui generationem filiorum praecedunt: discordat autem respectu Hebraici Judaeorum (exemplaris) annis DCL. erant enim a diluvio ad primum annum Abrahae juxta Judaeorum Scripturam anni CCXCII. Quoniam igitur cernitur juxta primigeniam antiquam legem Hebraeorum hucusque apud Samaritas integre asservatam, haud secus ac Septuaginta versionem, eos, qui a diluvio usque ad Abraham fuerunt, ad aequalitatem centenariorum annorum, qui adsunt, et (tunc demum) juxta eorum (annorum) numerum filios generasse; quomodo potest dici, tam antiquiores, et pluribus annis viventes quàm sui posteri, citius filiis procreandis operam dedisse, ac non potius (id fecisse) juxta rationem temporis a Septuaginta recognitam? Id ipsum profectò et matura cogitatio [3] exhibet intelligendum; ita ut fateri necesse sit, quod in Judaeorum scriptura ab Adam usque ad Abrahae tempora erratum sit, praeter tres illos, Jaredi inquam comites. Samaritanum autem (exemplar errasse) tan-

Σερούχ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ναχώρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη β'. μέχρι κά. ἔτους Ἀβραάμ (vel potius Θάῤῥα).

Ναχὼρ γενόμενος ἐτῶν οθ'. γεννᾷ τὸν Θάῤῥα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ξθ'. μέχρι ξ'. ἔτους Θάῤῥα.

Θάῤῥα γενόμενος ἐτῶν ὁ. γεννᾷ τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη οέ. μεχρι οέ. ἔτους Ἀβραάμ.

Ἀβραάμ ἔτος πρῶτον.

Ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραάμ ἔτη ιμβ', ὁπόσα ἦν καὶ κατὰ τῶν Ο' ἑρμηνείαν.

Συνᾴδει τοίνυν τῇ παρ' ἡμῖν ἀναγνώσει παρὰ Σαμαρείταις φερομένη Ἑβραϊκὴ γραφὴ κατὰ τὰς πρώτας τῶν ἐτῶν ἀποδόσεις, τὰς πρὸ τῆς παιδοποιΐας. διαφωνεῖ δὲ πρὸς τὸ Ἰουδαίων Ἑβραϊκὸν ἔτεσι χγ'. ἦν γὰρ τὰ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ κατὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων γραφὴν ἔτη σιβ'. Ἐπεὶ τοίνυν φαίνονται κατὰ τὸ παλαιότατον Ἑβραϊκὸν, ὃ δὴ παρὰ Σαμαρείταις ἔτι καὶ νῦν σώζεται, τῇ τῶν Ο' ἑρμηνείᾳ συμφώνως, οἱ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ μετὰ τὰς προκειμένας τῶν ἐτῶν ἑκατοντάδας καὶ τὸν ἐπὶ τούτοις ἀριθμὸν παῖδας ποιησάμενοι, ποῖος ἐρεῖ λόγος τοὺς τούτων πρεσβυτέρους, καίπερ ἔτεσι πολὺ πλείοσι τῶν μετὰ ταῦτα βεβιωκότας, τάχιστα ἐπὶ τὴν παιδοποιΐαν ἐλθεῖν, καὶ μὴ μᾶλλον κατὰ τοὺς παρὰ τοῖς Ο'. σεσημειωμένους χρόνους; τούτων δ' οὖ καὶ ὁ σώφρων λογισμὸς ὑποβάλλει νοεῖν, ὥστε ἀνάγκη διημαρτῆσθαι ὁμολογεῖν τὴν μὲν παρὰ Ἰουδαίοις γραφὴν ἐν τοῖς ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ χρόνοις, ἐκτὸς τριῶν περὶ τὸν Ἰάρεδ, τὴν δὲ παρὰ Σαμαρείταις ἐν τοῖς ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν μόνοις. τὰ γὰρ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐπὶ τὸν Ἀβραὰμ ἔτη σύμφωνα εὕρηται τῇ πα-

nime cohaereat supradictae supputationi, quam ipse usurpat ad normam Eusebii; ita ut necesse habeat textum Samar. hodiernum emendare ad normam Eusebii potius quam Eusebium ei accommodare. Breviter dicam, textus hodiernus Samarit. confundit annos Phalec 239, cum annis filii sui Ragau; sive idem textus Judaicum sequitur exemplar, quod ambobus annos pariter assignat 239. at Eusebius certam lectionem Samaritanam eam esse impraesentiarum cernuit, quae cum lectione τῶν LXX. convenit, in 339. annis Ragau.

1 Tam Interp. Arm. quam Sync. aequè legerunt in Eusebio Ἀβραάμ, sed reapse Eusebius scripserat, vel saltem debuit scribere Θάῤῥα, ut recta postulat ratio, suusque calculus; vide in tabula sexta. Id satis animadvertens Goar, emendavit Graecum textum, in margine tantum, apposito nomine Θάῤῥα, ac Latinam interpretationem emendate reddidit *Thara*. Prat. vero ipsum Gr. textum fidenter interpolavit: fidenter, inquam, non ita fideliter; cum debuisset aut parenthesi, aut in adnotationem potius signare emendationem, quàm ipsum textum, quamvis emendate, interpolare. Aliter, sublata hac regula, nullus editor antiquorum codicum fidem integram unquam mereretur.

2 Arm. potest etiam verti commodius, *quoad priorum annorum editiones*, sed tamen respectu Gr. τὸ πρωϊνὸν copulandum cum պրիչաւ-Թեանց, neque cum ամաց; aliter legendum esset in Gr. κατὰ τὰς τῶν πρώτων ἐτῶν ἀποδόσεις, pro eo, quod nunc legitur κατὰ τὰς πρώτας τῶν ἐτῶν ἀποδόσεις: ut ut sit, cuncta haec cum sequentibus tam libere Goar in latinum transtulit, ut omnino differat a nostro textu, qui fere ad verbum cum Gr. congruit.

3 Հաճուն՝ quamvis apprime sonat *humilis, vilis*, verum sumitur etiam pro *modesto, sobrio, vigili*, ac *prudenti*, quare et hic ex serie verborum significat *prudens* vel *matura*, sicut etiam Gr. habet ὁ σώφρων λογισμὸς (որ է՝ զգօն, կամ խոհական խորհուրդ), quod apud Goarum *humanus sensus* exprimitur, et apud Prat. *recta ratio*. In sequentibus 'ի ջրհեղեղէն in casu ablativo, probat genuinam lectionem Prati juxta Ms. B. ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ: quod et Goar in margine notaverat erudite, interim in textu corrupte habens ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ: ubi Scal. magis depravate legit ἐπὶ τὸν κατακλυσμόν, quo sensus evertitur.

աւանդեալ ամացն դրոշմեալոցու-
թեան։

Յե արդ՝ կարի իսկ յայտ է, թէ
հրեից եբրայականն սխալ է. քանզի
այնպէս գնոյն ձե՛ւ ի ժամանակսն աբ-
րահամու և նոյի գումարէ զթիւն,
զոր և ոչ մի՛ ի պատմութեանց յան-
դիմանն կացուցանէ։ Օ՛ի եթէ ըստ
հրեից գրոց՝ ի ջրհեղեղէն և ցաբրա-
համ գտանին ամք միջ՟. քանզի և
կեաց նոյ ըստ նոցա համարոյն յետ
ջրհեղեղին ամս յ՟ճ՟, յայտ է թէ
ձգեաց զկեանսն մինչև ցյիսնեբորդ
և ութեբորդ ամն աբրահամու։ Այլոյ
մարթի և այլազգ՝ ի վերոյ հասանել
յոտնաթեան հրեից օրինակացն, յե-
բեմնեմեանսն գրելոյ յառաջ քան
զաբրահամ յորդէծնութիւնս գալ.
յորժամ և ոչ որ յետ աբրահամեն
պատմիցին՝ գտանին նախ քան զերե-
սուն ամ եկեալ յորդէծնութիւն։

tummodo usque ad diluvium: etenim a diluvio usque ad Abraham anni iidem reperiuntur cum annorum descriptione apud Septuaginta tradita[1].

Porrò satis clarè constat erratum esse in Judaeorum (exemplari) Hebraico: namque eadem ratione temporibus Abrahae et Noe numerum colligit, quod vix ulla[2] historiarum exponit. Si enim secundum Judaeorum scripturam a diluvio usque ad Abraham reperiuntur anni CCXCII. siquidem juxta eorum supputationem vixit[3] Noe post diluvium annos CCCL. manifestum erit (eumdem) vitam produxisse usque ad quinquagesimum octavum annum Abrahae. Verùm alio etiam modo licet Judaeorum exemplarium pravitatem deprehendere; (nempe ex eo) quod illos, qui Abraham praecesserunt, annos triginta natos liberis operam dedisse scribunt; quando nec eos quidem, qui post Abrahamum referuntur[4], ante trigesimum annum liberis procreandis operam dedisse reperies.

Ջե արդ՝ յամենայն կողմանց իսկ
յայտ է, թէ ե՛օթանասնիցն թարգ-
մանութիւն՝ ի հին և յանսխալ օրի-
նակաց եբրայեցւոյն թարգմանե-
ցաւ. և նմանագոյնս և մեք զնոյն՝ ի
կիր արկցուք՝ ի ժամանակագրու-

Constat itaque omni ex parte interpretationem Septuaginta ex antiquis et incorruptis Hebraeorum exemplaribus desumptam fuisse; ideoque, ut par erat, nos quoque eadem utemur in praesenti Chronographia[5].

Ἀντικρυς δὲ φαίνεται διημαρτημένως ἔχειν τὸ παρὰ Ἰουδαίοις Ἑβραϊκόν. συνάγει γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ τοῖς χρόνοις τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Νῶε, ὅπερ οὐδὲ μία παρίστησιν ἱστορία. Εἰ γὰρ κατὰ τὴν Ἰουδαίων γραφὴν ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ ἔτη τυγχάνει σμβ΄, ἔζησεν δὲ Νῶε κατὰ τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τ΄, δῆλος ἐστὶ παρατείνας τὴν ζωὴν μέχρι νή. ἔτους Ἀβραάμ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλως τὴν ἀτοπίαν συνιδεῖν τῶν παρὰ Ἰουδαίοις ἀντιγράφων, ἀπὸ τοῦ τριακονταετεῖς ἀναγράφαι τοὺς πρὸ τοῦ Ἀβραὰμ πεπαιδοποιημένους, ὁπότε οἱ μετὰ τὸν Αβραὰμ ἱστοροῦνται πρεσβύτεροι τῶν λ΄, ἐτῶν ἐπὶ τὴν παιδοποιΐαν ἐλθεῖν.

Πανταχόθεν τοιγαροῦν τῆς τῶν Ο΄. ἑρμηνείας ἐκ παλαιᾶς, ὡς ἔοικε, καὶ ἀδιαστρόφου Ἑβραίων γραφῆς μεταβεβλῆσθαι συνισταμένης, εἰκότως ταύτῃ καὶ ἡμεῖς κεχρήμεθα κατὰ τὴν παρούσαν χρονογραφίαν. ὅτε μάλιστα καὶ

1 Ludovicus Capellus in Chron. Sacr. p. 7. ad tab. IV. haec habet. » Cur autem, inquit, hic potiùs, quàm in antecedentibus decem Patriarchis, qui ante Diluvium vixerunt, Samariticus codex sequutus sit calculum τῶν LXX, non verò Hebraeum codicem, causam divinare non possum «: nunc discere causam poterat ab Eusebio, si tamen audire volet; quod dubitamus, cum Capellus omnino imminuere studeat auctoritatem lectionis Septuaginta; sicut Eusebius plus aequo Judaicam accusat.

2 Յե ոչ մի, ad syllabas, probare videtur lectionem Goari separatim editam οὐδὲ μία, sed commode etiam cohaeret cum altera junctim usurpata οὐδεμία, ut aliis placet.

3 Scal. minus recte legit hic ἐξῆς, pro ἔζησε sive ἔζησεν, quod alii correctius ferunt juxta Arm. id enim recte sonat եկեաց.

4 Պատմիցին *narraverunt*, fortassis legendum պատմիցին, aut potius պատմին, *narrantur*; nam ita sonat Gr. ἱστοροῦνται, atque ita certa elicitur sententia. Verùm totum Gr. textum Prato placuit ita vertere: » quando qui Abrahamum subsequuti sunt, referuntur generasse demum post illam aetatem «. Goar paulo aliter rem expressit: » quod annis 30. solum natos homines ad prolem suscipiendam ante Abraham convolasse, Abraham verò nepotes nonnisi annis triginta majores illi primum laborasse describat «.

5 Haec legerat Scaliger, eaque manifesta, quibus auctor pollicetur se codicem τῶν LXX. constanter imitaturum; at quia sinistro judicio non auctori nostro, sed Syncello haec adscripsit, ideo non potuit animadvertere maximum errorem, quo supponit Eusebium ubique Judaicum exemplar anteferendum putasse, non tamen iis, quae promiserat, satisfecisse; id quod non semel repetit in annotationibus ad Gr. Euseb. sed plane apertius p. 402. ad 3. » Haec trium codicum inter se collatio (Scaligeri sunt verba) ideo ab Eusebio instituta, ut ostenderet duabus reliquis editionibus solam codicis Hebraici Judaeorum anteferendam esse: quod quum proposuerit, non tamen sequutus est. Nam dinumeratio temporum ab Adam ad Diluvium, secundum Judaeos colligit annos duntaxat MDCLVI. ipse autem putat MMCCXLII, quae est Septuaginta interpretum summa, in quo manifesto contra hypothesin facit; atque eo nomine à Georgio laudatur simul, et vituperatur: alterum, quod tot annos ab Adam, ad Diluvium ponit, quot ex dinumeratione septuaginta interpretum colligi possunt: alterum, quod professus se Judaeos sequi, in partes Septuaginta Seniorum transit, quae fuit maxima Eusebii ἀλογιστία, vitium illi scriptori solemne «. Tota errat via vir criticus, immo arrogantissimus. Tota sane est mera conjectura, quae nullo plane innititur fundamento, ita ut vir tam acris ingenii neque Eusebii mentem assecutus sit, et praeterea in Syncello a se toties ventilato hallucinatus sit. Syncellus ubique hoc tantum objicit Eusebio, quod cum professus fuerit Septuaginta lectionem sequi, (ut vere professus est, velit nolit Scal.) voluerit tamen ab ea discedere quoad Cainan secundum, quem S. Lucas memorat; quippe qui omnino conticuit nomen hujus Cainan, et consequenter decurtatam annorum dinumerationem collegit a diluvio usque ad Abraham; quod annuit ipse Eusebius, ubi dixit in prooemio Canonis *minorem* se numerum retinuisse, scilicet inter varias τῶν LXX. lectiones, eam potius sibi praelegisse, quae annos continet minores, quàm quae admisso secundo Cainan, dilatant spatium temporis. Caput ergo erroris Scaligeri (fortasse et Syncelli) id fuit, quod *minorem* numerum de Judaico calculo intellexit: sed gratis, cum nullibi viderit Eusebium Judaico calculo usum, sed ubique altero, qui communiter habetur apud Scriptores velut genuina τῶν LXX. hypothesis. Sed pro nobis fusius egit Prat. in suis observationibus contra conjecturas Scaligeri et Vallarsii inter se adversantes. Interim verò satis erit objicere Scaligero, simulque Vallarsio, illa Syncelli verba p. 53. C. ubi dicit de Eusebio, τῇ γὰρ πλεοναζούσῃ τῶν δύο, τῆς τε κατὰ τὸ Ἑβραϊκόν, τῆς τε παρὰ Σαμαρείταις, ἐκδόσει τῶν ὁ. κέχρηται, ὡς φησιν ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ. (Interp. Goar). » Superexcedente siquidem septuaginta Interpretum calculo usus, utrumque, alium, cum qui penes Hebraeos, tum penes Samaritanos, ut computum abdicat, idem ipse libro primo testatur «. Haec inquam satis confutant Scaligerum, qui nescivit Eusebium calculo τῶν LXX usum, non autem Judaico; nec minus Vallarsium perstringunt, qui negavit primum Chronologiae Eusebianae librum extare, quo posito, in multas abiit absurditates. Non est hujus loci disquirere, an recte senserit Syncellus de loco Eusebii in prooemio Canonis, ubi duplices ἀποδόσεις inducuntur, ἡ μὲν πλέιδουσα, ἡ δὲ ἐλλείπουσα, scilicet traditiones annorum, una *excedens*, altera *deficiens*; sed id nobis propositum est demonstrare, quod vel ipse Syncellus demonstrat verbis Eusebii, eum non Judaicum, sed τῶν LXX. calculum constanter tenuisse, ἐκδόσει ait τῶν ὁ. κέχρηται, ὡς φησιν ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ: ad verbum, *traditione Septuaginta utitur* (Eusebius), *ut ait in primo sermone*; quo praesens locus designatur quam clarissime, quod tamen fugit Scaligerum, adeo ut praesentem Eusebii locum ex integro sub nomine Syncelli citans in adnot. p. 413. hinc cum Syncello ipso

Թիւնս՝ որ առաջի կայ։ Եւ մնաս անդ մի և եկեզեցի իսկ քան՝ որ ընդ ամենայն տիեզերս տարածեալ է, զնա միայն կրե. զոր և կենարարին մերոյ առաքեալք և աշակերտք՝ի քէնէ աւանդեցին՝ի կիր արկանել։

Եւ արդ՝ գտանին ըստ եօթանասնից նոցին՝ յադամայ մինչև զկըհեղեղն ամք սմ̃ք. և՝ի կըհեղեղէն և ցառաջին անն աբրահամու՝ ամք ջ̃նբ. և ընդ ամենայն՝ ամք վձ̃ձ̃։

Իսկ ըստ հրէից եբրայականին՝ յադամայ մինչև զկըհեղեղն՝ ամք ռ.ծ̃զ. և՝ի կըհեղեղէն ցառաջին անն աբրահամու՝ ամք մղ̃ք. և ընդ ամենայն ամք ռ.ջ̃նբ։

Իսկ ըստ շամարտացոց եբրայական կանոնին՝ յադամայ մինչև զկըհեղեղն՝ ամք ռ.յ̃ճ̃։ և՝ի կըհեղեղէն ցառաջին անն աբրահամու՝ ամք կ̃նք̃. և ընդ ամենայն՝ ամք սմ̃նթ։

Եւ յառաջմէ ամէն աբրահամու մինչև ցմովսէս և ցելսն հրէից ցեգիպտոսէ՝ միաբան ըստ ամենայն թարգմանացն լինին ամք չէ. որք թուին զայս ձև օրինակի։ Յամին է երորդի եօթանասներորդի կենացն աբրահամու, որ յայտնեցաւ նմա ՅԾ՝ զա ւակի նորա տալ խոստացաւ զերկիր աւետեաց։ քանզի գրեալ է՝ թէ աբրահամ էր ամաց հ և հնգից յորժամ ել՝ի խառանէ. և ա՛ն աբրաամ զաս քա կին իւր, և զղօմա զեղբօրորդի իւր։ Եւ՝ի նոյն յարեալ ասէ միբստմիոջէ գիրն. և երևեցաւ ՅԾ աբրահամու, և ասէ ցնա. զաւակի քումմաց զերկիրս զայս։ Եւ արդ՝ լինին յառաջին տիոցն աբրահամու՝ ամք չէ. և յեօթանասնէ հինգերորդէ ամէն աբրահամու մինչև ելսն հրէից յեգիպտոսէ՝ ամք նղ։ Օ սոյն և առաքեալն պօղոս վկայէ. Օ կատին ասէ՝ որ յառաջագոյն հաստատեալ էր յՅ̃ս, օրինքն՝ որ յետ ն և չ̃ամի եղեն՝ ոչ կարէն խոտել առ՝ի խափանել զաւետիսն։ Եւ զնովին ածեալ ասէ.

Cum praesertim et ipsa Christi Ecclesia per universum terrarum orbem diffusa, illam solummodo teneat; quam [1] et Salvatoris nostri Apostoli ac Discipuli ab initio utendam tradiderunt.

Reperiuntur itaque secundum Septuaginta versionem ab Adam usque ad diluvium anni MMCCXLII. et a diluvio ad primum annum [2] Abrahae DCCCCXLII. Omnes simul anni MMMCLXXXIV [3].

Juxta vero Judaico-Hebraicum (exemplar), ab Adam usque ad diluvium anni MDCLVI. et a diluvio ad primum annum Abrahae anni CCXCII. Omnes anni simul MDCCCCXLVIII.

At secundum Samaritano-Hebraicum, ab Adam usque ad diluvium anni MCCCVII. et a diluvio ad primum annum Abrahae, anni DCCCCXLII. Simul omnes anni MMCCXLIX.

Atque a primo anno Abrahae usque ad Moysen et egressum Judaeorum de Aegypto concorditer juxta omnes interpretes conficiuntur anni DV. qui ita numerantur [4]. Anno quinto supra septuagesimum vitae Abrahae, cum ipsi apparuisset Deus, semini ejus terram promissionis daturum se pollicitus est: etenim scriptum est, quod» Abraham erat annorum LXXV. cum egressus est de Charan. Et sumpsit Abraam Saram mulierem suam, et Lot filium fratris sui «. Et iisdem addens, singillatim Scriptura dicit: » Et apparuit Deus [5] Abrahae, et ait illi: Semini tuo dabo terram istam «. Itaque a prima aetate Abrahae conficiuntur anni LXXV. (sc. usque ad hanc promissionem Dei); et a septuagesimo quinto anno Abrahae usque ad egressum Judaeorum de Aegypto, anni CCCCXXX. Id ipsum et Apostolus Paulus testatur: » Testamentum, inquit, jampridem a Deo confirmatum [6], lex, quae post CCCC. et XXX.

ἡ καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἁπλωμένη Χριστοῦ Ἐκκλησία ταύτῃ προσέχει, τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀποστόλων τε καὶ μαθητῶν ἀρχῆθεν ταύτῃ χρῆσθαι παραδεδοκότων.

Ἐστὶ τοίνυν κατὰ τοὺς Ο', τὰ μὲν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη βσμβ'. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη υμβ'. τὰ πάντα ἔτη ,γρπδ'.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Ἰουδαίοις Ἑβραϊκὸν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη ,αχνς'. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη συβ'. τὰ πάντα ἔτη ,αυμή.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Σαμαρείταις Ἑβραϊκόν, ἀπὸ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη ,ατζ'. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη υμβ'. ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη βσμθ'...

Ἄβραμ δὲ ἦν ἐτῶν ἑβδομηκονταπέντε, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ Χαρράν. Καὶ ἔλαβεν Ἄβραμ Σάραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὸν Λὼτ υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Genes. XII. 4. 5. . . . Καὶ ὤφθη κύριος (Euseb. legit ὁ Θεὸς) τῷ Ἄβραμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην. Ibid. v. 7. . . . Διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (εἰς Χριστὸν), ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Galat. III. 17. . . . τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός. Ibid. v. 18...

acriter pugnat. Adeant, qui velint, locum, et videant cui potius congruat nomen Aristarchi, quo vult Scal. Syncellum notare.

1 Pro զոր, Goar legit in Gr. αὐτῇ. Scal. ταύτῃ, cui adhaesit et Prat. ad fidem Ms. A. attamen codex B. ipso Prato teste, habet ταύτην, quod ultimum magis cohaeret cum lectione Arm. in casu accusativo.

2 Aeque juvat lectio Prati, quam observavimus, juxta Mss. A. et B. perinde ac Goari habentis ἕως τοῦ πρώτου ἔτους.

3 Iterum hujus loci meminit Sync. p. 74. A. his verbis, » Εὐσέβιος τῷ ,γρπδ'. ἐτει τοῦ κόσμου φησὶ τὸν Ἀβραὰμ γεννηθῆναι. σφάλλεται ὁ Εὐσέβιος ἐν τοῖς ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Ἀβραὰμ χρόνοις, τὰ ρλ'. ἔτη τοῦ δευτέρου Καϊνὰν μὴ στοιχειώσας υἱοῦ Ἀρφαξάδ, ὃν οἱ ὁ. ἀριθμοῦσι, καὶ τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον ιγ'. ἀπὸ Ἀδάμ. (Interp. Goar). » Eusebius anno 5184. Abraham natum scribit. Signandis ab Adam usque ad Abraham annis decipitur Eusebius, Cainan (adde, secundi), filii Arphaxad, quem Septuaginta numerarunt, et Evangelium Lucae 13. ab Adam ponit, centum triginta annis silentio suppressis «. Eodem argumento confutat Africanum, qui ab Adam ad primum Abrahae annum recensuit annos 5202. Ipse autem Syncellus recenset annos 3312. admisso nempe Cainan secundo.

4 Haec ex parte transcripsit Steph. Asolicus Arm. Scriptor. lib. I. cap. 1. Juvat locum ipsum describere, ut conferatur cum nostro codice. * Ընդ որ Թուէն զայս ձև օրինակի։ Յամի հինգերորդի եօթանասներորդի կենացն աբրահամու յայտնեցաւ նմա ՅԾ, և զաւակի նորա տալ խոստացաւ զերկիրն աւետեաց։ Եւ արդ՝ լինի յառաջին տիոցն աբրահամու ամք չէ. և յ չէ ամէն աբրահամու մինչև ցելսն յեգիպտոսէ ամք նղ։ Օ սոյն և առաքեալ ասէ. զկտակն ասէ՝ որ յառաջագոյն հաստատեալ էր ցՅ̃ս, օրէնքն՝ որ յետ չ̃ամի եգան, ոչ կարէն խափանել։ Similia repetit Euseb. in Canone. Ad utrumque locum, sed maxime ad praesentem refertur Syncelli ecloge ab Eusebio p. 79. E. » Εὐσεβίου. Τῷ υλ'. ἔτει, ἀπὸ τοῦ ε. καὶ ὁ. ἐτους Ἀβραὰμ, ἤτοι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς παροικίας αὐτοῦ εἰς γῆν Χαναάν, ἕως τοῦ πέ. ἐτους Μωσέως καὶ ἀπ' Αἰγύπτου πορίας τοῦ Ἰσραὴλ ἀπαριθμεῖ. (Goar) » Ex Eusebio. Annos quadringentos triginta ab Abrahae quinto supra septuagesimum, id est, a primo migrationis ejus in terram Chanaan, usque ad 81. Moysis et exitus Israel ex Aegypto retro recenset (Eusebius) «.

5 In Genesi, ut Gr. habet κύριος, ita et Arm. աէր, et Lat. *Dominus*.

6 Illud εἰς Χριστόν, quod praefert Gr. lectio in textu S. Pauli, vix cognovit Eusebius, sicut etiam neque Vulg. Lat. hodie cognoscit; praefert tamen versio Arm. ibi: * զկտակն յառաջագոյն հաստատեալ յՅ̃ս՝ի

քայց աբրահամու աւետեաց ընծ-
հեաց ինձ ։ Ոչնանի աբրահամու որ-
դի իսահակ ՝ի Ա՛ որդւոմ ամին նո-
ւա , յետ իբ՛ ամաց խոստացեալոց աւե-
տեացն նմա յիւ՛ ։ և այլ եւս պակաս
գտանին մինչև ելքն յեգիպտոսէ
ամք նե՛ . զի լինիցին յաւետեացն
մինչև ցայն ժամանակ ամք նղ՛ ։

Ա՛յլ որ յայտնեցաւն աբրահամու
ինձ , գարձեալ երևեալ նմա՝ ասէ ,
Թէ գիտելով գիտասջիր , զի պան-
դխտեսցի զաւակ քո յերկիր՝ որ ոչ
իւր իցէ . և ծառայեցուսցեն զնոսա
և չարչարեսցեն սմն ։ Ոչյժ հաս-
տատութեամբ յիշատակեաց զզաւա-
կին . և զի մի խոստակաչ համարիցին
զժամանակս , նշանակեցաւ և առ
Եղիւք որդւոյն իսրայէլի յերկրէն և
գիպտացւոց նղ՛ ամեայ ժամանակին ։
Ա՛նանդի այսպէս ասէ գիր . զոր բնա-
կեցին յեգիպտոս և յերկիրն քանա-
նացւոց ինքեանք և հարք իւրեանց՝
ամն նղ՛ . և եղև յետ նղ՛ ամանցն ելին
զօրութիւնքն տեն յերկրէն եգիպ-
տացւոց գիշերի ։ Ա՛յս քանդի են ընդ
ամենայն նղ՛ ամ յիւ՛ աւետեացն հե-
տէ՝ որ եղեն յեօթանասնեւորդում
հինգերորդում ամի տիոյն աբրաա-
մու , ապա յայտ իսկ է Թէ յառաջին
ամէն աբրահամու մինչև ցմիմոէս և
ցելսն յեգիպտոսէ են ամք չէ՛ . զորս
և մանր իսկ Թուէն ոմանք զայս ձև
օրինակի , եթէ Ա՛բրաամ լեալ ա-
մաց ճ՛ոց՝ ծնանի զիսահակ ։ Ա՛յս իսա-
հակ լեալ ամաց ։ի ից՝ ծնանի զյա-
կոբ ։ Յակոբ լեալ ամաց ճ և վիցից՝
ծնանի զղեւի ։ Ղեւի լեալ ամաց խղ՛ից՝
ծնանի զկահաթ ։ Կահաթ լեալ ա-
մաց կլ՛ ից՝ ծնանի զամրամ ։ Ա՛մրամ

annos facta est, non potest improbare ad impediendam repromissionem «. Atque addit dicens: » Abrahae autem per repromissionem donavit Deus «. Nascitur (autem) Abrahae filius Isaac anno suo centesimo, post xxv. annos repromissionis, quam Deus fecerat ipsi. Praeterea etiam usque ad egressum de Aegypto desunt anni ccccv. ut sint a promissione ad id usque tempus anni cccxxx.

Verum, qui Abrahae apparuit, Deus, rursum ipsi apparens dixit: » Sciendo scies, quod peregrinabitur semen tuum in terra, quae non sua sit, et in servitutem redigent eos, et male afficiant [1], annis cccc «. Summa quidem constantia mentionem fecit seminis: ne (ergo) Isaaco tribuamus tempora, indicatum est etiam sub egressum filiorum Israel de Aegypto illud cccxxx. annorum tempus. Ita enim ait Scriptura. » (Habitatio) [2] quam habitarunt in Aegypto, et in terra Chananaeorum ipsi et patres eorum, anni cccxxx. et factum est post annos cccxxx. exierunt virtutes Domini de terra Aegyptiorum nocte «. Quoniam vero omnes anni jaminde a Dei promissione facta septuagesimo quinto anno aetatis Abrahae, sunt cccxxx. constat ergo [3] a primo anno Abrahae usque ad Moysen et exitum de Aegypto annos esse dv. quos quidem nonnulli minutatim ita dinumerant. Abraham cum esset c. annorum, genuit Isaac. Et Isaac cum esset annorum lx. genuit Jacob. Jacob cum annorum esset lxxxvi. genuit Levi. Levi cum esset xlvi. annorum, genuit Cahath. Cahath cum esset annorum lxiii. genuit Amram. Amram cum

Γινώσκων γνώσῃ, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ οὐκ ἰδίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτούς, καὶ κακώσουσιν (αὐτοὺς, καὶ ταπεινώσουσιν αὐτούς) τετρακόσια ἔτη. Genes. xv. 13.

(ἡ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν Ισραὴλ ἣν κατῴκησαν ἐν (γῇ) Αἰγύπτῳ καὶ ἐν γῇ Χαναὰν, αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. Καὶ ἐγένετο μετὰ τα᾽ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη, ἐξῆλθε πᾶσα ἡ δύναμις κυρίου ἐκ γῆς Αἰγύπτου νυκτός. Exod. xii. 40. 41.

(S. Niceph. Patr. Chron. 516.) καὶ κατὰ μέρος δὲ σῦτως ἔχει. Ἀβραὰμ γενόμενος ἐτῶν ρ΄. γεννᾷ τὸν Ισαάκ, Ισαὰκ γενόμενος ἐτῶν ξ΄. γεννᾷ τὸν Ιακώβ. Ιακὼβ γενόμενος ἐτῶν πζ΄. γεννᾷ τὸν Λευί. Λευὶ γενόμενος ἐτῶν μϑ΄. γεννᾷ τὸν Καάθ. Καὰθ γενόμενος ἐτῶν ξ΄. γεννᾷ τὸν Ἀμράμ. Αμρὰμ γενό-

քեայ, օրինքն՝ որ յետ չորեքհարիւր և երեսուն ամի եգան, ոչ կարեն խափանել ‖, etc. De voce autem Arm. աւետիք, obiter nota apprime sonare *annuntiationem*, seu *jucundam famam a nuntio prolatam*, sed quum Latinis familiare sit *repromissio* in sacris litteris, idem et nos servavimus. Gr. vox ἐπαγγελία utrumque aeque probat.

1 Nescio an decurtando citaverit Eusebius Gr. textum, ita ut omiserit ea, quae inclusimus parenthesis nota, vel ita abbreviatum reperit in suo codice; ad quem sane prope accedit Vulg. Lat. ubi tantum habetur, » et subjicient eos servituti, et affligent «: at Arm. lectio in Genesi integre fert cum Gr. » և ծառայեցուսցեն զնոսա և չարչարեսցեն և տա-
ժանեցուսցեն զնոսա ‖ ։

2 Anteriorem Scripturae loci partem ab Eusebio vel a librariis praetermissam intercludi parenthesis nota placuit; sicut etiam vocem γῇ ante Αἰγύπτῳ, quoniam Euseb. legit tantum ἐν Αἰγύπτῳ; quem et secutus est et S. Niceph. in Chron. ut etiam Vulg. Lat. in Exod. habet *in Aegypto*. At Arm. lectio ibi habet ad normam Gr. յերկրին եգիպ-
տացւոց, sc. ad verb. ἐν γῇ Αἰγύπτιων: sicut et Sync. ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, p. 101. Illud verò αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ab Eusebio usurpatum quamvis neque Vulg. Lat. neque vulgata editio τῶν lxx. habeat, nihilominus quidam vetusti codices Gr. exhibent, sicut etiam Arm. lect. ibidem. Omitto abbreviatam interpretationem Vulg. Lat. *Quibus expletis*, pro iterandis illis verbis, Καὶ ἐγένετο μετὰ τα᾽ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη. Sicut etiam pro adverbio νυκτός, *nocte*, in calce periodi appositio, Vulg. Lat. novam inchoavit periocham: *Nox ista est*, etc.

3 Haec iisdem fere verbis transcripsit Asolicus noster statim post alterum fragmentum superius citatum, dicens. » Ա՛յս յայտ է Թէ յառաջին
ամէն աբրահամու մինչև ցմիմոէս և ցելսն յեգիպտոսէ են ամք չէ՛. զոր
և իսկ Թուէն զայս ձև օրինակի. Ա՛բրաամ լեալ ամաց ճ՛. ծնանի զ-
իսահակ։ Իսահակ ամաց ։կ՛. ծնանի զյակոբ։ Յակոբ ամաց ։խ՛. ծնաւ զղեւի։ Ղեւի ամաց խի՛. ծնաւ զկահաթ։ Կահաթ ամաց կի՛. ծնաւ զամ-
րամ։ Ա՛մրամ ամաց ։ճ՛. ծնաւ զմովսէս՝ի յայնժամ (կամ՝ի յորում ժամ) հնոյէ իսրայէլ։ Մովսէս ամաց ։բ՛. հանէ զժողովուրդն յեգիպտոսէ։ Մի-
ջանցանցն յառաջին ամէն աբրահամու մինչև ցելսն ամք չ՛. և Է՛. և յոգոմանց՝ վցի ‖ : Nil juvat reddi in Latinum, cum minime differat ab Auctore nostro, praeter ultimum calculum, de quo mox videbis. Verum similia repetit et Samuel noster ex eodem Eusebio. Nec aliunde descripsit ea, quae in Gr. loco reposuimus, S. Niceph. Patriarcha, qui initio verborum quae citavimus, haec praemiserat, καὶ κατὰ μέρος δὲ οὕτως ἔχει· sc. *et singulatim quidem ita habet*; sive ut reddit Goar: » Hi verò per partes ita colliguntur «. In calce vero ita abbreviat Niceph. Eusebii dicta, nonnullis a se intersertis. Συνάγεται οὖν τὰ πάντα ἀπὸ μὲν πρώτου ἔτους Αβραὰμ ἑπὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν ἔτη φβ΄. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ,αφπ΄.ἀπὸ δὲ Αδὰμ κατὰ τοὺς ὁ΄. ἔτη ,αχπϑ΄. κατὰ δὲ ἄλλους . . . « hoc est: » Colliguntur itaque omnes quidem a primo Abrahae anno usque ad profectionem ab Aegypto, anni 502. a diluvio autem 1580. ab Adam vero secundum lxx. anni 1689. secundum alios . . . . (desunt sequentia) «. ubi pro φέ. 505. mendose habetur φβ΄. 502. ut nihil dicam de annis 1689. pro quels debuit signare 3689. ut videbis in sequenti adnot.

լեալ ամաց Ո իջ՝ ծնանի զմովսէս։ Եւ մովսէս լեալ ամաց Ճ իջ՝ հանէ զժողովուրդն յԵգիպտոսէ։ Եւ խառնա-մայն ընդ ամենայն՝ յառաջեալ ամէն աթբահամու մինչև ելեալն յԵգիպտոսէ ամք ՌՃ։ Եւ ընդ ամենայն՝ յա-դամայ մինչև ելեալն յԵգիպտոսէ ըստ եօթանասնից ամք վձԹ։ Եւ ըստ հրեիցն՝ ամք սնծգ։ Եւ ըստ շամլը-տացւոց՝ ամք սչծգ։

Եւ յետ մովսիսի վախճանելոյն մինչև ցսողոմոն և ցտաճարին կազ-մած՝ այլազգ գաւառացոյն գիրք, որով միաբանի և նուիրական առա-քեալն պօղոս 'ի գործս առաքելոցն. և այլազգ թագաւորութեանն պատ-մութիւնն և եբրայեցւոց խօրու-թիւնն առանդ։ Եւ աւ լիցի ըստ իւ-րաքանչիւր մի ըստ միոջէ անցանել. և որ զարդարն ցուցանի՝ զայն ընդ-ունել։

Նախ զայսու իսկ նախ չի պարտ առանց քննութեան անցանել, ո՛ր-պէս և աֆրիկանոս 'ի հինգ ժամանակ կապրութեան գիրս կարգեաց։ Եւ թուի ինձ՝ թէ կարի իսկ մեծամեծս սխալէ յայսոսիկ, որ առաջիս կան։ Վասնզի յելից մովսիսի մինչև ցսո-ղոմոն և ցտաճարին երուսաղէմի չինուածն՝ ժողովէ ըստ իւրում իմն առանձինն թուոց՝ ամն չՀոդ. և զմեծ մասն առանց վկայութեան եդեալ սխալէ, ոչ միայն հակառակ ասե-ղէն գրոցն խօսելով, այլ զի և զժպրհու-թեան իմն իրս 'ի կիր արկանէ. բնաւ և զհարիւր իսկ ամաց յանձնէ մե-ծանէ։ Վասնզի զնէ աւելի ամն. զներոցն որ յետ յեսովայ կացին՝ ամն

annorum esset LXX. genuit Moysen. Moyses cum esset annorum, LXXX. eduxit populum de Aegypto. Simul a primo anno Abrahae usque ad egressum de Aegypto omnes anni DV. Summa vero annorum ab Adam usque ad exitum de Aegypto, juxta LXX. anni MMMDCLXXXIX [1]. Et secundum Judaeos, anni MMCCCCLIII. Juxta vero Samaritas, anni MMDCCLII.

Post obitum vero Moysis usque ad Salomonem ac templi aedificationem, aliter quidem Judicum liber, cui etiam divus [2] Apostolus Paulus in actis Apostolorum suffragatur; aliter vero Regni historia (sc. Regum liber) Hebraeorumque discrepans traditio tradit. Expedit singula singillatim percurrere, atque id, quod veritatem ostendat, amplecti.

Primum verò, illud quoque haud licebit absque examine praeterire; quomodo nempe et Africanus ipse in quinque Chronologiae libris disposuerit. Et quidem, ut mihi videtur, quam maxime in his rebus, quae adsunt, hallucinatus est: etenim ab Exodo Moysis usque ad Salomonem et templi Herosolymitani aedificationem, colligit juxta suum privatum calculum annos DCCXLIV. Atque ex majori parte sine auctoritate procedens, oberrat; non eo tantum, quod contra Divinam Scripturam loquitur, sed quod temeritatis quidpiam adhibet, centum utique annos omnino de suo intrudens [3]. Siquidem plus annorum

μερος ἐτῶν οέ. γεννᾷ τὸν Μωϋσῆν. Μωϋσῆς γειόμενος ἐτῶν π'. ἐξάγει τὸν λαὸν ἐξ Αἰγύπτου. Συνάγεται οὖν τὰ πάντα ἀπὸ μὲν πρώτου ἔτους Ἀβραὰμ ἐπὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν ἔτη φβ'. (Ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ,αφπ'). Ἀπὸ δὲ Ἀδὰμ κατὰ τοὺς ο'. ἔτη ,αχπϑ'. κατὰ δὲ ἄλλους .....

1 Optima lectio. Constat enim omnino ex diversis Eusebii calculis annos numerari ab Adam usque ad Exodum juxta LXX. 3689. siquidem toties dixit auctor Diluvium contigisse anno mundi 2242. exinde vero usque ad Abrahae annum primum 942. ac deinde usque ad Exodum, 505. quorum summa conficitur 3689. Ita haec collegit etiam Samuel noster sincerus Eusebii eclogarius, ubi dixit. * Եւ առնէն յառաջին ամէն աթբահամու մինչև ելեան յԵգիպտոսէ ազգք ԲՃ. ամք չԸ. յառամայ ազգք ԼՃ. ամք վռմԹ ||. (կամ որ նորն է՝ ըստ այլ օրինակաց, Գռ. ո. ՃԹ.) &c. » Efficiuntur autem a primo Abrahae anno usque ad exitum ab Aegypto generationes VIII. anni DV. ab Adam vero generationes XXVIII. anni MMMDCLXXXIX [a]. Mendose itaque habetur apud Niceph. ,αχπϑ'. 1689. pro ,γχπϑ'. 3689. Goar intactum reliquit locum Nicephori, sed in adnotationibus sic emendandum judicavit cum praemissis numeris, ita tamen ut et ipse animi pendeat, p. 79. ad 316. » Ἔτη φβ'. Fallitur: φιά. colligere debuerat. Contius 505. subducit. Ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ,αφπ'. Scaliger ,αφλ'. quam vitiose. Contius cum Anastasio Regio et Miscella 1587. quam accurate. Anni quippe 1587. aliis 2242. ad diluvium additi, summam 3829. conficiunt: quam eamdem 2242. ad diluvium, et a diluvio ad Abraham 1082. et ab Abraham ad profectionem ex Aegypto 505. una juncti componunt [a]. Sed libera videtur haec Goari censura cum suis conjecturis, nam Niceph. (exceptis librariorum mendis) non alio modo discrepat ab Eusebio, nisi admittendo Cainan secundum annis 130. quos annos si addas supra 1447. quot numerantur juxta Eusebium a diluvio ad Abraham, accurate colliguntur anni 1580. ergo per se non recipit correctionem lectio Niceph. ,αφπ'. De tertio numero, qui nobis curae est, haec ex aliis notavit Goar, » Ἀπὸ δὲ Ἀδὰμ κατὰ τοὺς ο'. Anastasius Regius et Miscella lacunam occurrentem replent scribentes: *secundum alios autem* 3829. quae Auctoris sententia est. Contii textus clarior: Ab Adam vero secundum 70. ter mille octingenti novem, secundum alios 3698 [a]. Ubi nihil ad nos de numero 3829, an Nicephori; nec ne sit sententia, (ejus enim calculus videtur prodere annos 3822.) Contii itaque textus juvat Eusebium nostrum quoad secundum numerum, si pro 3698. quod manifestus error typographi fuit, legas 3689. id enim colligit Eusebius, ut jam diximus. Primus autem numerus a Contio usurpatus 3809. ad eos pertinet, qui admittunt Cainan secundum cum annis 130. quo sensu et Asolicus noster collegit annos ՎՃԹ. 3809. ut supra vidimus. Syncellus annos septem et amplius posuit nempe 3816. vide pag. 101. quamvis Gr. textus corruptus inveniatur; debuit fortasse reponere 3819. cum Cainan adscribat annos 130. decem nimirum plus quam alii, qui solum 120. annis admissis, calculum reducunt in 3809.

2 Նուիրական, sonat *sacratus*, vel *dicatus*, usurpatur verò ab Interprete nostro, ut passim edoccemur, pro Gr. ἱερός, sc. *Sacer*, sed quia minime conveniebat dici in Lat. *Sacer Apostolus*, *divus* vel *sanctus* nobis placuit.

3 Huc spectat Syncelli locus in pag. 139. ubi aliqua ex parte tentat Africanum purgare adversus Eusebium, dicit enim: » Εὐσέβιος δὲ μόνος ὁ Καισαρεὺς τὰ τῶν πρεσβυτέρων οὐ παρέλαβεν. ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἔτη λ'. αὐτοῖς ἀπένειμεν, ᾧ πλεῖστα ἐπεγκαλεῖ ὁ Εὐσέβιος, ὡς μεγάλα φησί, διαμαρτάνοντι, καὶ τολμηροτάτῳ πράγματι ἐπιχειρηκότι, πρὸς τούτοις ἄλλα ὁ. ἔτη, μ'. μὲν τὰ τῆς ἀναρχίας, λ'. δὲ τὰ τῆς εἰρήνης οἴκοθεν παρεμβάλοντι, τὰ ὅλα ρ. ἀλλ' ὁ μὲν Ἀφρικανὸς περὶ τούτων ὡς διαφωνουμένων ἐν τέλει τοῦ ἑ. λόγου κεφαλαιοῦται. (Interp. Goar) » Seniorum annos Eusebius Caesariensis solus in numerum haud retulit: eisdem verò annos 30. assignavit Africanus, quem pluribus insequitur Eusebius, ceu lapsum in errorem, et negotium vires proprias superans aggredi ausum: quodque demum annos 70. interregni nimirum 40. et triginta pacis, et universim centum annorum summam interposuerit, reum omnino traducit. Africanus certe de istis quasi plenam confes-

(Locus Graeci textus)

inserit: pro Senioribus, qui post Josue extiterunt, annos (nempe) xxx. Nec non post Samsonem pro Democratia [1] annos xl. et rursum pacis annos xxx. Tot quidem annos abundantiores sine auctoritate clanculum insinuans, multorum annorum frequentiam a semetipso interserit: adeoque inter Moysis tempora et Salomonis regnum plus quam septingentos et xl. annos esse dicit.

Oportet igitur serio animadvertere generationes praecedentes, quotnam fuerint; ex eoque deprehendere invalidorum verborum commenta. Si enim ab Abraham usque ad David quatuordecim sunt generationes, et tempore ipsius quidem Moysis undecima generatio jam finita erat, sub quo Naasson filius Aminadab princeps tribus Judae agnoscebatur; et ipse ibidem in deserto mortem obiit, cum ex illis esset, qui de Aegypto sunt egressi, in primaque publica dinumeratione adscripti fuerant (sc. supra vigesimum annum erant). Constat itaque, quod quinque aliae generationes a Naasson usque ad David deerant a calculo. Naasson enim genuit Salmon; ipseque Booz; et ille Obed; isque Jesse; et ipse David. Qua ergo ratione dici potest, in quinque generationes post Moysen DCC. annorum numerum colligi posse? Etenim si quis pro cujuslibet generationis viris (sc. pro iis quinque post Naasson) tempus illud (DCC. annorum) aequaliter distribuet, inveniet quemlibet ante prolis generationem annorum fuisse CXL. quod sane nemo sanae mentis [2] admittet. Siquidem vel ipse quoque Moyses non amplius quam CXX. annorum mortuus est; ejusque successor Jesu CX. anno obiit; atque iis anterior Joseph totam vi-

sionem ad invicem non continentibus rationem reddit, et oppositionem fatetur ad libri 5. calcem ω. Satis bene sensum expressisse videtur Lat. Interp. ita tamen late, ut omnino obscurata sint ipsa, quae Syncellus citat, Eusebii verba; quae debuit distinguere per verbum φησί, *dixit*, sc. ὡς μεγάλα usque ad τὰ ὅλα ρ'. quae respondent illis in Arm. dictis, և զԼՃԾ մեան ածանց վկայութեան եդեալ սխալ . . . զժպրհութեան ի՞նչ իբր ի կիր սրկանէ · բնաւ և զՀարիւր իսկ ամաց յանձնէ միւծաւ նէ · քանզի գնէ ուրէմն ամն, զկերպն . . . ամն Շ · · զընկերհշաւութեան ամն ևս, և գարձեալ զիաւպատութեան ամն Շ: Contra verò Scaliger nimis stricte sumpsit Syncelli locum, quasi integre Eusebii verba in medium protulerit; sed quia in tertia persona loquitur Sync. Scaliger ausus est rem inducere in Eusebii personam, ad libitum insertis etiam ipsius Syncelli verbis alienis, p. 34. hoc pacto: Τὰ μὲν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν πρεσβυτέρων ἡ γραφὴ παρεσιώπησεν, ἡ δὲ ἀγραφος συνήθεια τοῦ μὲν Ἰησοῦ κζ', τῶν δὲ πρεσβυτέρων ἰη'. παρέδωκεν, ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἔτη λ'. αὐτοῖς ἀπένειμεν, μεγάλα διαμαρτών, καὶ τολμηροτάτῳ πράγματι ἐπικειρήσας, πρὸς τούτοις ἄλλα ὁ. ἔτη τε, μ'. τὰ τῆς ἀναρχίας, λ'. δὲ τὰ τῆς εἰρήνης οἰκοθεν παρεμβάλλων, τὰ ὅλα ρ'. Porro Syncellus ipse iterum memorat hunc locum p. 64. A. alio consilio, ut nempe tum Eusebium, tum Africanum repudiet. Siquidem postquam conquestus esset de Eusebio, eo quod Cainan secundum praetermiserit, deinde pergit hoc tenore: ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀφρικανὸς διήμαρτεν, μὴ στοιχείωσας τοῦτον τὸν δεύτερον Καϊνάν, ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἕως Ηλεὶ καὶ Σαμουὴλ ἀναγκάσθη ἔτεσι προσθεῖναι χρόνους ἐγγὺς ρμ'. περὶ ὧν ὁ Καισαρεὺς Εὐσέβιος οὗτος σφόδρα αὐτὸν καταμέμφεται τελειοτέρως σφαλεὶς ἐν ταύτῳ, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς, ὡς προδεδήλωται, ἕως τῶν ϙδ'. (Goar. Interp.) [1] Africanus pariter, eodem secundo Cainan non numerato, deflexit a vero; quo factum est, ut a Jesu Nave Seniorumque temporibus, usque ad Heli et Samuel annos, circiter 140. addere fuerit coactus: eo vero tanti erroris incusato Caesariensis Eusebius gravius multo, cum in hoc, tum in reliquis, annis, ut manifestatum est, 99. lapsus erravit ω.

1 Vox զընկերհշաւութիւն, quae ad verbum sonat *sociale pactum*, ve *conciliatio*, supponitque pro *statu populari*, in Canone usurpatur ab Interp. nostro pro Δημοκρατία, *Democratia*: interim vero videtur reposuisse pro ἀναρχία, *anarchia*, ut habetur in Gr. apud Sync. ita ut poteramus reponere cum Goaro *interregnum*.

2 Ita visum est exprimere vocem լաւմաց, quae ad verbum sonat *bene intelligens*, seu *recte cogitans*, *maturus consilio*; et congruit cum Gr. εὔνους.

եր , ընդ ամենայն չհեև սմ և-
կեաց ։

tam ad CX. annos duxit; immo his antiquior ipse Jacob, qui etiam Israel nominabatur, omniumque Judaeorum Patriarcha fuit, omnino annos vixit CXLV.

Ուր արդ՝ որ բանք՝ ի դէպ լսեն ասելոյ , Թէ ևս՝ ի խնայրէ և յետ մովսիսի այնչափ ժամանակս ումեք հասանել կեալ , որչափ վերագոյն ձառեցաք ։ Այլ սիրելեանս յայսմ այսպէս սխալեաց ։ Ասյց կղեմէս՝ ի յետովայ մովսիսի յաջորդէն մինչև ցաւձարին կաղմած , գումարէ այն չիդ . զորմէ մարթի յառաջին մատեանէն նորա ուսանել ։ Իսկ ասծ եղէն առաքեալն պողոս՝ ի գործս առաքելոցն՝ ի հրեից հրապարակախօսութեանն ասէ , Թէ քակեաց յետս ազգս ի յերկրին քանանացւոց , և ժառանգեցոյց նոցա զերկիրն . և յետ նմ ամաց ետ նոցա դատաւորս մինչև ցսամուէլ մարգարէ . և անտի յառաջ խնդրեցին թագաւոր . և ետ նոցա զսաւուղ որդի կիսեայ այր յազգէն բենիամինի ամս չ։ և փոխեաց զնա , և յարոյց նոցա զդաւիթ ։

Եւ այս առաքեալ ասէ ։ Եւ ժողովին ըստ նմին ժամանակն յետ յիսովայ յամն չէզ ։ Դատաւորացն՝ ի նմ ամ մինչև ցսամուէլ . որպէս նա ասէ բովանդակ . և՝ ի նմյոս յորժամ՝ ընդ սամուէլիմն յաւելուցու չաւուղ ի ամն . և գաւթայ ըստ նմին օրինակի ի . և սողոմոնի չ մինչև՝ ի շինուած տաճարին . միանգամայն ըստ առաքելոյ՝ ՝ի յեսովայ մովսիսի յաջորդէն մինչև ցսողոմոն լինին ամք չէզ ։ Իսկ Թէ և զմովսիսէն և ցյաւելուցուս զքառասուն ամ յանապատին , և զյեսովայ որդւոյ նաւեայ՝ զիչ ամն. միանգամայն ընդ ամենայն լինիցին ըստ առաքելոյ համարոյն ամք ՟ռ ։ Եւ ոչ այսչափ միայն , այլև դատաւորաց գիրքն միաբան լինիցին առաքելոյ . քանզի զդատաւորաց ժամանակն և նա ՝ի նճ ամ գումարէ՝ մինչև ցսամուէլ . քանզի կայ և անդ մի ըստ միոջ չիչ այսպէս ։

Quomodo ergo congruum erit dicere, quod inferius, postque Moysen, tantum temporis quisque vivere potuerit, quantum superius narravimus (sc. CXL.)? Africanus igitur in hac parte ita erravit. Clemens vero (Alexandrinus) a Jesu Moysis successore usque ad templi aedificationem colligit annos DLXXIV. quod a primo ejus libro (stromatum) ediscere licet. At divinus Apostolus Paulus in actis Apostolorum publicum ad Judaeos sermonem habens ait; quod » Destruit Jesu gentes septem in terra Chananaeorum, et praebuit eis terram ipsam possidendam: postque CCCCL. annos dedit ipsis Judices usque ad Samuel prophetam. Et exinde postulaverunt regem; et dedit illis Saul filium Cis, virum de tribu Beniamin annis XL. et demutavit eum, et suscitavit illis David « [1].

Haec Apostolus ait. Et juxta ipsum colligitur summa temporis post Josue ad annos DXXXIV. Judicum (nempe) ad annos CCCCL. usque ad Samuel, uti ipse (Apostolus) integre refert. Quum autem iis addantur anni Saul XL. cum (annis) Samuel annumerati, atque assimiliter etiam (anni) David XL. et Salomonis IV. usque ad templi aedificationem; summatim insimul juxta Apostolum, post Josue Moysis successorem usque ad Salomonem sunt anni DXXXIV. Quod si etiam pro Moyse addes annos quadraginta in deserto, atque pro Josue filio Nave XXVII. annos, omnes simul juxta Apostoli supputationem erunt anni DC. Neque id tantum, sed etiam Judicum liber cum Apostolo consonus erit: etenim Judicum tempora ille etiam textus in CCCCL. annos colligit usque ad Samuel: nam et inibi singillatim ita habetur,

(Καὶ) καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν (αὐτῶν). καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς (ὁ Θεὸς) τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ (εἰς βασιλέα) *Act.* XIII. 19—22.

1 Vel paulo aliter legit Euseb. Gr. textum Act. vel obiter excerpens aliqua interpolavit. Placet hic describere et versiones Arm. ac Lat. Vulg. in Act. ut cum lectione Eusebiana conferantur. ' Եւ քակեալ ազգս եօթն յերկրին քանանու՝ ժառանգեցոյց նոցա զերկիրն նոցա իբրև ամս չորեք-հարիւր և յիսուն . և յետ այսորիկ ետ նոցա գատաւորս մինչև ՝ի սա-մուէլ մարգարէ : Եւ անտի յառաջ խնդրեցին թագաւոր , և ետ նոցա զսաւուղ որդի կիսեայ՝ այր յազգէ բենիամինի ամս քառասուն : Եւ *իբրև փոխեաց զնա , յարոյց նոցա զդաւիթ թագաւոր* ‖ : » Et destruens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, quasi post quadringentos et quinquaginta annos, et post haec dedit Judices usque ad Samuel Prophetam. Et exinde postulaverunt regem, et dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de tribu Benjamin, annis quadraginta. Et amoto illo, suscitavit illis David regem «.

Ի դատաւորսն գրոց։ | *Ex Libro Judicum*[1]. | *(Euseb. Praep. Evang. x. 14. Et S. Niceph. Chron.)*

Յետ յեսովայ տիրե-			Post Josue dominati			. . . ἐκράτησαν ἀλλόφυλοι ἔτεσιν	
ցին պլատգիքն.	ամն	ըճ։	sunt Alienigenae.	ann.	VIII.	ὀκτώ. (Niceph.	ἔτη ῆ.).
Գոթոնիէլ.	ամն	ին։	Gothoniel.	ann.	XL.	Γοθονιὴλ	ἔτη μ'.
Պլատգիքն.	ամն	ըի։	Alienigenae.	ann.	XVIII.	Αλλόφυλοι	ἔτη ιῆ.
Եհուդ և Սամեգար.	ամն	ձ։	Aod et Samegar.	ann.	LXXX.	Αὼδ (. . .)	ἔτη π'.
Պլատգիքն.	ամն	ի։	Alienigenae.	ann.	XX.	Αλλόφυλοι	ἔτη κ'.
Բարակ և Դեբովրա.	ամն	ին։	Barac et Debora.	ann.	XL.	(Δεβώρα καὶ Βαράκ)	ἔτη μ'.
Պլատգիքն.	ամն	է։	Alienigenae.	ann.	VII.	. . . . .	ἔτη ζ'.
Գեդէոն.	ամն	ին։	Gedeon.	ann.	XL.	Γεδεὼν	ἔτη μ'.
Աբիմելեք.	ամն	գ։	Abimelech.	ann.	III.	Αβιμέλεχ	ἔτη γ'.
Թովղա.	ամն	իգ։	Thola.	ann.	XXIII.	Θωλὰ	ἔτη κγ'.
Յայիր.	ամն	իբ։	Jair.	ann.	XXII.	Ιαεὶρ	ἔτη κβ'.
Պլատգիքն.	ամն	ըի։	Alienigenae.	ann.	XVIII.	. . . . .	ἔτη ιῆ.
Եփթայէլ.	ամն	գ։	Jephtae.	ann.	VI.	Ιεφθάε	ἔτη ς'.
Յաբեսան.	ամն	է։	Jesebon.	ann.	VII.	Εσβὼν	ἔτη ζ'.
Այգղոն.	ամն	ժ։	Eglon.	ann.	X[2].	Αελὼν (Niceph. vel Αιαλὼν Euseb.),	ἔτη ι'. (Nic. γ'.)
Աբդոն.	ամն	ը։	Abdon.	ann.	VIII.	Λαβδὼν (Eus. vel Λαμπδὼν. Nic.)	ἔτη ῆ.
Պլատգիքն.	ամն	ին։	Alienigenae.	ann.	XL.	Αλλόφυλοι	ἔτη μ'.
Սամփսան.	ամն	ի։	Samson.	ann.	XX.	Σαμψὼν	ἔτη κ'.
Հեղի, առ որով Սամուէլ	ամն	ին։	Heli, sub quo Samuel.	ann.	XL.	Ηλεὶ (. . . .)	ἔτη μ'.

Սիմանդամայն ամենայն ամք դատաւորացն ՆԾ մինչև ցսամուէլ։

Simul omnes anni Judicum CCCCL. usque ad Samuel.

Այս այսպէս միաբան ժողովի, որպէս և Նաւթրահան առաքեալս նշանակեաց. քանզի չէ յայսմ հաշուել՝ ոչ մովսիսի ժամանակն, և ոչ յեսովայ մովսիսի յաջորդեն, և ոչ սամուէլին և ոչ սաւուղ։ Սամուէլին և սաւուղայ առ այժմ յանդիսուրջ կացցեն և յեսովայն։ Ասայ ըստ առաքելոյ՝ և շաւուղն ին ամն առընթեր կացցեն, և յորեքտասիւր և յիսուն ամաց դատաւորացն. յորս և դաւթայ ինն խառնեալ. և սողոմոնի գ. ամք. որ ընդ ամենայն առնեն ամն չիգ։ Այսչափ էր և առաքելական աւանդութիւնն։ Յորս խառնեալ ես ամ մովսիսի յանապատին, և յեսովեայ նաւեայ իէ ամն, որպէս և ասեն որդիք Հեբրայեցւոց. և ընդ ամենայն առնեն ամն ՈՈ։

Ասէ սայս՝ Ձառեցեցոյց Հինգ աղգայն ի մէջ նաասոնի և դաւթայ իմէ Ճահիցես, և իւրաքանչիւր հասարակ բաժանեացես առանձինն, նախ քան յորդիծնութիւնն գալ՝ աւելի քան ՚ղ Ճ և ՚ղ ՆԾ ամ միասամ միասամ ումեք յանդիմանն կացուցանել. որ և չիցէ իսկ կարի հաւանութեան։ Օ ի եթէ մովսիսի իսկ դառնի Ճի ամաց կեցեալ, ապա որ յետ նորայն լինէին՝

Post Josue dominati sunt Alienigenae. Gothoniel. Alienigenae. Aod et Samegar. Alienigenae. Barac et Debora. Alienigenae. Gedeon. Abimelech. Thola. Jair. Alienigenae. Jephtae. Jesebon. Eglon. Abdon. Alienigenae. Samson. Heli, sub quo Samuel.

Haec ita concorditer sicut ipse quoque Divus Apostolus assignavit, colliguntur. Quoniam (vero) in praesenti dinumeratione, nec Moysis, neque successoris Moysis Josue, nec Samuelis, nec Saulis tempora conscribuntur, agedum (anni) Samuel et Saulis e regione collocentur cum (tempore) Josue. Secundum vero Apostolum, Sauli quoque anni XL. adsistant quadringentis et quinquaginta annis Judicum: quibus David quoque annis XL. atque Salomonis annis IV. conjunctis, omnes anni sunt DXXXIV. eadem erat etiam Apostolica traditio. Quibus si inseras XL. annos Moysis in deserto, et XXVII. annos Josue filii Navae, prout dicunt filii Hebraeorum, simul omnes conficiunt annos DC.

Porro si haec supradictis quinque generationibus inter Naason ac David (transactis) accommodabis, et eorum singulis pares annos distribuas, plus utique quam CXV. annos singulis eorum fuisse, antequam liberis operam dedissent, manifestum erit: quod sane vix adeo fidem meretur. Etenim si Moysem ipsum CXX. annos vixisse reperimus, qui ergo post eum fuerunt, ac-

1 Hoc laterculum iterum in Serie Regum inferius ab auctore afferendum, repetit ipse ad sensum in X. Lib. Praep. Evang. cap. XIV. Inter vero caeteros scriptores S. Niceph. in Chron. magis vestigium Eusebii premit in digerendis his nominibus annisque; quibus ex locis placuit Gr. textum supplere.

2 Annos Eglon, qui et Elon, seu Ahjalon, de Judaico textu mutuatus est auctor, ut patebit in Canone, ubi juxta LXX. praetermittit hunc Judicem. Verum enim vero sequens summa annorum ΧΔ, 150. non aliter conficiatur, nisi interim *anni* 10. serventur; ut iis patet, qui summam totius calculi colligunt.

(Locus Graeci textus)

դրեթէ համաձայք նորին լեալ՝ որ դիս ծանեկին։ Այլ արդ՝ զի՞նչ պա կաս լցի, եթէ ոչ փոխել այսուհետև 'ի թագաւորութեան գրոյն վկայու թիւն։

Վասնզի թագաւորութեանն իսկ գիրք Հաստատութեամբ նշանակէն զամենայն յելից որդւոցն իսրայէլի յեգիպտոսէ մինչև տաճարին կազմած՝ ամաց լինել նմա. որպէս զի եբրայականն նձ՝ ամ՝ ասէ։ Օի այսպէս ասէ երրորդ գլուխ թիւն թագաւորութեանցն, եթէ Եդև՝ 'ի նմա երորդի ամի ելից յեգիպտոսէ՝ սկսաւ շինել սողոմոն զտաճարն նոա։ Այսպէս եբրայականն. և եղև ասէ 'ի նձ երորդի ամին։ Օ այս հրէից վարդապետքն 'ի նձ՝ ամ՝ ըստ հաստատուն թուոյ համարին ժողովեալ զամսն ասեն. և չհամարին ուրոյն զամսն՝ ըստ որոց ասէն տիրեալ այլազգեաց 'ի վերայ ժողովրդեանն. և միայն զդատաւորաց ժողովրդեանն զիշխանութիւնն թուեալ, և 'ի նոյն յարեալ զժամանակսն այլազգեացն 'ի վերայ յառնելոյ։ Այնմիսդ այն, որպէս և ոչ այլազգ չորեքտիւր և ութսուն ամացն ժամանակ ժողովրդեան։ Այլոց վնասիրական առաքելոյն, ոչ թէ որպէս զժամանակագրութիւնն ինչ ձառեալ, և ոչ ինչիւ հաստատութեամբ համար ինչ աւանդեալ կարծեմ՝ զձառելոյ ամաց զթիւն առընթեր դնելով. և ոչ դատարկութեամբ ինչ փրկութեան քանի վարդապետութեանն զյիշատակ ժամանակացն առնել, զհասարակաց ընթերցուած դատաւորացն կալուածոց 'ի կիր արկանելով։

qualem ei ferme agentes aetatem, filios genuissent. Itaque quid restat, nisi ut ad auctoritatem libri Regum deinde transeamus.

Siquidem et ipse Regum liber ab egressu filiorum Israel de Aegypto usque ad Salomonem et templi aedificationem firmiter assignat annos fuisse CCCCXL. nisi quod Hebraicum (exemplar) [1] annos habet CCCCLXXX. Ita enim tertius liber Regum habet, quod » Factum est [2] anno CCCCXL. egressus de Aegypto, coepit Salomon aedificare domum Domino «. Hebraicum vero (exemplar) » Et factum est, ait, anno CCCCLXXX «. Id quod Judaeorum Doctores, secundum firmum dinumerationis calculum, in CCCCLXXX. annos comprehendi debere asserunt: qui quidem haud seorsum recensent annos illos, in quibus dicuntur alienigenae in populum dominati fuisse, sed Judicum solummodo Populi Principatum sub numerum redigunt, eidem spatio attribuentes alienigenarum quoque irruptionis tempora. Et aequis quidem, nec enim alio modo quadringentorum et octoginta annorum tempus coalescat. Divum autem Apostolum, non quasi de Chronologia quid disseruisse, vel exactissime supputationem aliquam retulisse, arbitror, cum [3] supradictorum annorum numerum collocaverit; neque tamen, inutile et vacuum reddendo salutaris doctrinae verbum, ea tempora commemorasse, cum communem lectionem in libro Judicum traditam usurpaverit [4].

1 Latè reddimus *nisi quod*, ne cogeremur ad verbum dicere *ut*, quod obscurum hic praeberet sensum: potest etiam reddi, *quod nempe*, vel *ita tamen*, *ut*; siquidem Arm. որպէս զի. Hellenismum prae se fert ad normam vocis ὥστε, quae variis in locis variè ad sensum accommodatur.

2 Communis lectio τῶν LXX. exceptis codicum differentiis, hunc ita locum exhibet III. Reg. VI. 1. Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τετρακοσιοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ... καὶ ᾠκοδόμει τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ. Neque aliter interpretatio Arm. ibi.' Եւ եղև յամին չորեքարիւրորդի և քառասներորդի ելանելոյ որդւոցն իսրայէլի յեգիպտոսէ ... շիներ զտաճն սկսաւն. Ubi սկսաւն quamvis aeque sonet in genitivo *Domini*, quàm in dativo *Domino*, debet tamen accipi hic secundo sensu, ut ex aliorum lectione discimus. Hebraicus autem textus juxta edit. Waltoni sic ad verbum exponitur. » Et fuit in octogesimo anno et quadringentesimo anno egredi filios Israel e terra Aegypti ... et aedificavit domum Domino «. Vulgata vero Lat. editio: » Factum est ergo quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum Israel de terra Aegypti ... aedificari coepit domus Domino «.

3 Sensum ita explicandum putavimus, cum ambigua verba non uno modo accipi possint; sonant enim: » neque otio quopiam (vel vacuitate quadam) salutis verbi doctrinae, memoriam temporum egisse «. Ubi si otium sive vacuitatem referas ad *doctrinam*, ea oritur sententia, quam nos exposuimus; sin autem ad personam Apostoli, haec elicitur sententia: » neque quasi otium a doctrina verbi salutis habuisset, se se dedisse ad disquirendam temporum rationem «. Et sanè hic sensus quodammodo ad rem magis facere videtur, ideoque commode sequitur succedens periocha; cum nempe Apostolus sinceriori libri Jud. calculo usus, noluerit in temporum variationibus perpendendis tempus terere: caeterum sequens quoque adnotatio his dictis consona fortasse erit.

4 Praecedentia Eusebii examina citat Syncellus partim ad verbum, partim ad sensum, p. 159. ita tamen, ut sua quoque interjiciat, quae omnia confuse ad personam Eusebii redacta edidit Scal. p. 54. ideo noluimus ea in Gr. textu collocare, sed integrum locum hic proferendum duximus; sic ergo habet Sync. loco supra memorato: Ὁ δὲ Εὐσέβιος τὰ παρὰ τῷ θείῳ Ἀποστόλῳ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν κριτῶν ἔτη υἱ'. συσπῶσαι βουληθείς, συνεχρήσατο τούτων τίσι. διαπορεῖ μέν τοι λέγων τὰ μετὰ τὸν τοῦ Μωσέως τελευτὴν ἄλλως κεῖσθαι μέχρι Σολομώντος, καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ ἐπισκευῆς ἐν τῷ τρίτῳ τῶν βασιλειῶν. λέγει γάρ. καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ υμ'. ἔτει τῆς ἐξόδου τῆς ἀπ' Αἰγύπτου ἤρξατο οἰκοδομεῖν Σολομὼν τὸν ναόν. τὸ δὲ Ἑβραϊκόν. καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ υ. καὶ π'. ἔτει. ταῦτα δέ, φησίν, οἱ τῶν Ἰουδαίων διδάσκαλοι ἀκριβῶς συνάγεσθαι ἐλεγεν, μόνης τῆς τῶν ἐξ Ἰσραὴλ κριτῶν χρονοκρατίας ἀριθμουμένης, καὶ μὴ λογιζομένης ἰδίως τὰς τῶν ἀλλοφύλων, ἀλλὰ τὰς τῶν κριτῶν συντεθειμένης. ὅπερ οὐ συνάδει τῇ ἱερᾷ τῶν κριτῶν βίβλῳ. τὸν γε μὴν ἱερὸν Ἀπόστολον φησὶν υἱ'. ἔτη τῶν κριτῶν οὐκ ἀκριβολογούμενον εἰπεῖν, ἀλλ' ἐκδοχῇ κοινοτέρᾳ. (Interp. Goar). » Eusebius autem memoratos a divino Apostolo penes Actuum librum Judicum annos 450. stabilire ac ratos haberi cupiens, ex ejus dictis quibusdam errorem passus est. Enimvero annos a Moysis morte ad Salomonem et templi insaturationem alio pacto regum libro tertio consignatos dicens, in magnam animi angustiam incidit. Ait quippe: *Et factum est in anno* 440. *profectionis ex Aegypto, coepit Salomon aedificare templum:* Hebraicus autem textus: *Et factum est* 80. *supra* 400. *anno etc.* Annos autem istos, ait, Hebraeorum doctores accurate colligi, solius Israel Judicum regiminis ratione habita, non ita infidelium dominatus spatio separatim aestimato,

(Locus Graeci textus)

Attamen Regum liber evidentur utique refert, ab Exodo usque ad Salomonem colligi annos aut CCCCXL. vel CCCCLXXX. Sin autem tempora Judicum seorsum secernamus, et rursum seorsum seligamus Alienigenarum imperii annos in libro Judicum declaratos, omne tempus a Moyse usque ad Salomon redigitur in numerum annorum DC. Moysi enim sunt in deserto XL. anni, et Josue XXVII: post quem Judicum et alienigenarum CCCCL. uti Apostolus ait, liberque Judicum idem cum eo fatetur: deinde Samuelis et Saulis anni XL. postea vero Davidis XL. et Salomonis IV. usque ad templi aedificationem. Simul autem omnes (anni) DC. Ita ut unicuique ex supradictis quinque generationibus ante liberorum generationem tempus annorum CXX. tribuere, res sit omnino improbabilis.

Caeterum si Libri Regum vestigiis insistamus, utique CCCCLXXX. annos colligemus, extrahentes Hebraeorum servitutis tempus annorum CXX. quot nempe annis servisse alienigenis tradunt; quinimmo si jugiter eodem tempore insimul numeremus libertatis intervallum una cum servitutis populi spatio; prout Hebraeorum calculus tradit[1]: id, quod nos quoque usurpabimus in hac praesenti supputatione, alienigenarum tempora una cum numero annorum Regum (vel potius Judicum) recensentes. Praesertim quod necdum probari nobis videtur illud quinque generationum temporis spatium inter Naasson et David. Quum (enim) ab CCCCLXXX annis extrahemus Moysis in deserto (degentis) quadraginta annos, et Salomonis IV. qui supersunt anni, erunt CCCCXXXVI. usque ad obitum David: quos itaque in quinque generationes distributos, ideoque

sanxerunt: quod sane sacro Judicum volumini nullatenus consonat. Enimvero Sanctum Apostolum Judicum scriptis serio vel diligenter non attendisse, sed vulgata inter homines traditione abductum de annis 450. sententiam pronunciasse affirmat ա. Ubi vides Syncellana mixta cum Eusebianis connecti. Deinde vero pergit Syncellus totam hanc quaestionem ad trutinam revocare sequenti p. 140. ac interea quaedam inserit, quae, ad sensum quod attinet, inter sequentia Eusebii dicta habentur, ita tamen confuse, ut difficile sit unum ab altero secernere. Goar in Latina sua interpretatione ita rem exposuit, quasi integra pagina Eusebianum textum contineret a Syncello citatum, deceptus, ut patet, interjecto verbo φησίν, eadem p. 140. A. sed quia anteriora aliquantulum obscura cernit, supplere voluit in marg. iterando φησίν Εὐσέβιος, idque in Lat. absolute reposuit, *inquit Eusebius*. Vide locum citatum, qui non parum juvat Eusebii verba.

1 Locus usurpatus ab Asolico nostro, cum de his rebus ageret juxta Origenis computationem, Ananiaeque Sciracunii Arm. Chronographi, ita enim scripsit Lib. I. cap. I. (statim post illa verba, quae supra citavimus). ՚ Իսկ յելքին յեգիպտոսէ մինչև շինուիլն տաճարին, ըստ որո-

գինի և անարիայ չիրակացւոյ՝ ժողովին ամք ՇԿ. Հաշիւ՝ի բաց զերբ բայեցւոց ծառայութեան ժամանակն, զոր այլազգեացն ծառայեցին. մնասուանգ. Եթէ միանգամայն իսկ՝ յար զժամանակն Թուխցիք զաղաութեանն խառն ընդ ծառայութեան, և զժամանակ գաւառօրացն առանձինն Թուխցիք, էլանիկ զսուի պատմագրացն ամենեցուն . . . . . Իսկ հրեից վարդապետացն (և) երեքի ժամանակագիրն ՆԸ. ասեն յելքին յեգիպտոսէ մինչև շինուիլն տաճարին՝ Իսկ ամբողջիւին և անանիա ՆԱ. ամ ասեն. Համարիլով և Ի. ամ երանի գաւառօրի ‖ h. e. » Ab exodo autem ex Aegypto usque ad aedificationem templi, secundum Origenem, Ananiamque Sciracunium colliguntur anni 490. extracto tempore servitutis Hebraeorum, quo alienigenis servierunt: quinimmo si una jugiter tempus dinumeremus libertatis mixtim cum servitute, et separatim tempus Judicum calculemus, excedit mensuram universorum Historicorum . . . . Verum doctores Judaeorum, (et) Eusebius Chronographus 480. dicunt ab exitu ex Aegypto usque ad aedificationem templi. Origenes tamen, et Anania 490. dicunt, computando et 10. annos Eloni Judici ա.

քաժանել, ձՀ (յէ) ի բաքանչիւր ումեք յաղգացն ասալ, եթէ նկատիցէ զի՝ Ջնմարիա զաւանդութիւնն գտանէ՝ և զայս ՚ի գաւթի ծննդենէն. ճանաչեալ յետսեալ լինէր որգի ուխտ բորդ գաւիթ, և յետ եօթն եղբարցն՝ որ երիցունք քան զնա էին՝ ըլի և զայսմանէ մի անտման ինչ զառաջնոցն համար հաշուել՝

Այս արդ՝ եղիցի ըստ մերում Թագ գաւորութեան գրոցն Լեւիոյն յեգիպտոսէ մինչև ցսողոմոն և ցտաճարին շինուած կարգ ըստ կարգէ համարեալ ամս նձ՝ ՚ի նոյն առեալ և զժամանակ այլազգեացն ըստ յաջորդութեան իշխանութեան գատաւորացն՝ որ կալան մի ըստ միոջէ՝ Այլոյ այս և այլազգ յայտնագոյն ընծայի անգրս տին ՚ի գատաւորացն գրոց՝ Զեփթայէ մի էր ՚ի գատաւորաց ժողովրդեանն. իբրև պատերազմ յառներ ՚ի վերայ նորա յայնցանէ՝ որք գյորդանան գետով բնակեալ էին ամմովհացիքն, պատգամաւորեր առ Թշնամիան զայս օրինակ բանից. Այժմ դու լաւ ինչ լեր ասէ քան զբաղակ որգի սեփփորայ արքայի մովաբացւոց. միթէ կռուեալ կռուեցաւ ընդ իսրայէլ. և կամ Թէ ձառ կա՞ս ետ ընդ նոսա ՚ի տանն իսրայէլ, յեսբոն և ՚ի դաւերս նորա, յազեր և ՚ի քաղաքս նորա չորք դարսան գետով ամս յ՝ զի՞ ոչ ասպեծուցին զնոսա ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ Այանգի ուսուցանէ այսպիւք յ ամ ՚ի միջի գտանել ՚ի ժամնա կացն մովսէսի և ՚ի բաղակայ որգւոյ սեփորայ մինչև ՚ի նորա տիսն՝ Այս այս յ ամ ոչ այլազգ գումարի, եթէ ոչ ժամանակքն՝ ըստ որոց այլազգեացն ասի ունել, ընդ ամն գատաւորացն՝ որ տիրեցին, Թուիցին՝

Իսկ եթէ ուրոյն որ առանձինն դնիցէ զամս ժողովրդեանն ծառայ-

lxxxv. (lege lxxxvii.) [1] annos singulis generationibus assignatos, si quis observabit, veram reperiet (esse hanc) traditionem. Et hoc a Davidis nativitate (edocemur) [2]; (cum) Jesse aetate provecto octavus filius fuerit David, postremusque septem fratrum, qui majores ipso erant: eteuim haud dissimiliter, quam hoc, majorum quoque antecedentium ratio temporis sit habenda.

Sint itaque juxta nostrum Regum Librum ab egressu de Aegypto usque ad Salomonem et templi aedificationem ex ordine in calculum redacti anni ccccLxxx. eadem ratione computatis alienigenarum quoque temporibus, juxta successionem principatus Judicum, qui ordine tenuerunt (imperium). Porro idipsum alio etiam argumento ex eo quidem libro Judicum clarius redditur. Jephtae enim, qui unus et ipse ex populi Judicibus erat, bellum illi inferentibus Amorrhaeis circa Jordanem fluvium incolentibus, hujuscemodi verba per legatos ad hostes dedit. » Et nunc, melior ne eris tu, inquit, super Balac filium Sephor regis (aut regem) Moab [3]: nunquid pugnans pugnavit cum Israel, vel bellum ne commisit cum illis in domo Israel, in Esebon et filiabus ejus, et in Jazer et civitatibus ejus, circa Jordanem fluvium per annos ccc.? Ut quid non eruerunt eos (vel etiam, eas, scilicet urbes) in tempore illo? «. Per haec enim edocet ccc. annos a tempore Moysis et Balac filio Sephor usque ad suam aetatem effluxisse. Hi vero anni ccc. vix aliter colliguntur, nisi tempora, in quibus alienigenae obtinuisse (Israel) dicuntur, cum annis Judicum, qui dominati sunt, annumerentur.

At siquis separatim annos conscribet servitutis populi, alienigenarumque

. . . Καὶ νῦν μὴ κρείσσων (vel ἐν ἀγαθῷ ἀγαθώτερος) σὺ ὑπὲρ Βαλὰκ υἱὸν Σεπφὼρ βασιλέως (aut βασιλέα) Μωάβ; μὴ μαχόμενος ἐμαχέσατο μετὰ Ἰσραὴλ, ἢ πολεμῶν ἐπολέμησεν αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, ἐν Εσεβὼν καὶ ἐν θυγατράσιν αὐτῆς, (καὶ) ἐν Ἰαζὴρ, καὶ ἐν ταῖς (θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν πάσαις ταῖς) πόλεσι ταῖς παρὰ τὸν Ἰορδάνην, τριακόσια ἔτη; διατί οὐκ ἐῤῥύσαντο αὐτους ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ; *Judic.* xi. 25. 26.

1 Manifestus librarii error, scribentis Ζ. pro Ξ. nam anni ՆՀՀ. 436. si distribuantur in quinque generationes, singulis anni cedunt ՃՀ. 87. quamvis in altera ex iis generationibus non 87, sed 88 anni recenseantur: sin autem unicuique ՃՀ. 85. tantum adscribas, summa supponatur ՆՀԿ. 426. necesse est.

2 Si eo modo quo nunc habetur, interpunctio sustineatur, supplendum aliquod verbum, ut ուսանիմք, edocemur. Quod si aliter collocetur, fortasse magis expedita, cum verbo proprio, res erit hac ratione: եթէ նկատիցէ որ Ջնմարիա զաւանդութիւնն, գտանէ և զայս ՚ի գաւթի ծննդենէն ||. i. e. » Si quis observabit veram traditionem, reperit et istam ex David nativitate «. Sed placuit interim codicis nostri punctis insistere.

3 Variantes hic codices τῶν lxx. in duplicem reducuntur lectionem, quarum primam sic habe: Καὶ νῦν μὴ ἐν ἀγαθῷ ἀγαθώτερος σὺ ὑπὲρ Βαλὰκ υἱὸν Σεπφὼρ βασιλέως Μωάβ; μὴ μαχόμενος ἐμαχέσατο μετὰ Ἰσραὴλ, ἢ πολεμῶν ἐπολέμησεν αὐτοῖς ἐν τῷ οἰκῆσαι ἐν Εσεβὼν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν γῇ Αροὴρ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν πασαῖς ταῖς πόλεσι ταῖς παρὰ τὸν Ἰορδάνην, τριακόσια ἔτη; καὶ διατί οὐκ ἐῤῥύσω αὐτοὺς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ; Alteram vero ita lege: Καὶ νῦν μὴ χρείσσων σὺ etc. . . . μὴ μάχῃ ἐμαχέσατο . . . ἐπολέμησεν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ Ισραὴλ ἐν Εσεβὼν, καὶ ἐν ταῖς ὁρίοις αὐτῆς, καὶ ἐν Ιαζὴρ, καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς.. τριακόσια ἔτη, διότι οὐκ ἐῤῥύσαντο αὐτοὺς etc. Inter utramque lectionem locus est versioni Arm. Lib. Judic.' Իսկ արդ՝ միթէ լաւ ինչ լեր գու քան զնա զի որգի սեփփորայ զարքայն մովաբա. միթէ մարաւն մարաւաս ընդ իսրայէլ, կամ պատերազմեաց պատերազմեցաւ ընդ նոսա, ՚ի ցանկէն իսրայէլի, յեսբոն և ՚ի գաւերս նորա, և յարերր և ՚ի գաւառս նորա, և յամենայն քաղաքս՝ որ առ եզերբ յորգանանաւ՝ ամն երկհարիւր. զի՞ ոչ Դատիցին զնոսա ՚ի ժամանակին յայնմիկ. Quo patet in Gr. fuisse lectum 1. Βασιλέα. 2. μάχῃ; 3. πολέμῳ. 4. ἐν τῷ οἰκῆσαι Ἰσραὴλ. 5. ἐν Αροὴρ. 6. διατί οὐκ ἐῤῥύσαντο. Eusebius verò conflatum ex his omnibus praefert textum, ut e regione Gr. undique excerptum accommodavimus. Adde et Lat. Vulg. cunctis aeque consonantem dissonantemque. » Nisi fortè melior es Balac filio Sephor rege Moab: aut docere potes, quod jurgatus sit contra Israel, et pugnaverit contra eum quando habitavit in Hesebon et viculis, et in Aroer, et villis ejus, vel in cunctis civitatibus juxta Jordanem, per trecentos annos? Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentastis? «.

ութեան և զայլազգեացն ունելոյ, անցանեն առաւելութեամբ քան զոլ ժամանակ ամացն երէքարիւրոց։ Այսպա եթէ միայն ոք համարիցի զամն դատաւորացն՝ որ կալան, գտանիցէ՛ի նկատել ժամանակին մովսիսի մինչև ցեփթայի ամն ՟Ի. որչափ և յեփթայեայ իսկ բարբառն վկայէ։ Այդպիսի այսուհետև ժամանակագրութիւնս՝ որ առաջիս կայ, զայս ձև օրինակի։

potestatis, multo excedunt trecentorum annorum tempus. Si autem Judicum tantummodo annos, qui dominati sunt (in Israel) quis computet, inveniet ab observato tempore Moysis usque ad Jephtae annos ccc. quot nempe annos Jephtae quoque vox attestatur. Sit itaque talis praesens Chronographia.

(Locus Graeci textus)

՚Ի Մովսէսէ մինչև ցսողոմոն։ — *A Moyse ad Salomon*[1].

Մովսէսէ։	ամք	հա։	Moysis.	anni	xl.
Յեսուայ։	ամք	իէ։	Jesu.	anni	xxvii.
Այլազգեացն և գոթ			Alienigenarum et Gothoniel Judicis.	ann.	lxxx.
Այլազգեացն և գեբորայ և բարակայ։	ամք	հա։	Alienigenarum et Deborae atque Barac.	ann.	xl.
Գեդէոնի։	ամք	հա։	Gedeon.	ann.	xl.
Աբիմելքայ։	ամք	գ։	Abimelech.	ann.	iii.
Թովղայի։	ամք	իգ։	Tholae.	ann.	xxii.
Յայիրայ։	ամք	իգ։	Jair.	ann.	xxii.
Այլազգեացն և յեփթեայ դատաւորի։	ամք	ձ։	Alienigenarum et Jephtae Judicis.	ann.	vi.
Սեբեգոնի (Այեբոնի)։	ամք	է։	Sebegon (lege Esebon)	ann.	vii[2].
Աբդոնի։	ամք	ը։	Abdon.	ann.	viii.
Այլազգեացն, և սամփսոնի։	ամք	ի։	Alienigenarum et Samson.	ann.	xx.
Ընդ սոքաս խմբեցաւ իղիմաս կան պատերազմին։			Hujus aetate Iliacum bellum coactum fuit[3].		
Հեղեայ։	ամք	հա։	Heli,	ann.	xl,

1 Praesens catalogus occurrit apud Asolicum nostrum toties laudatum, cum sequentibus Eusebii observationibus, ad verbum fermè descriptis; ita ut codex noster nunc emendari ab eo, et nunc emendare illum videatur. Et quidem in ipso aditu priora nomina *մովսէս* et *յեսուէ* in nominativo casu apud nos expressa, penes Asolicum correctius leges in genitivo, *մովսէսի*, et *յեսուէայ*· illud enim postulat, quae remanent, ordo nominum. Ac vice versa, alia nomina apud Asolicum in nominativo exposita, corrigenda eruntad normam nostri codicis genitivum casum praeseferentis. Expedit itaque integrum Asolici locum, ex Lib. i. cap. i. afferre; statim enim post alterum fragmentum superius allatum, haec habet: ՚ Ընդ սոքաս համարեալ լեալ այսպէս։

Մովսիսի՝ յետ ելից հա ամ։
Յեսուէայ իէ ամ։

Այլազգեացն և գոթոնիելի դատաւորի հա ամ։ Այլազգեացն և աւոդայ և սամեգարայ ձ. ամ։ Այլազգեացն և գեբովայ և բարակ, կայ հա ամ։ Գեդէոնին ամն հա։ Աբիմելիք ամն է։ Թովղայ ամն իգ։ Յայիրայ ամն իգ։ Այլազգեացն և յեփթայեայ դատաւորի ամն ձ։ Էսեբոնիի ամն է։ Եղլոնի ամն ը։ Աբդոնի ամն ը։ Այլազգեացն և Սամփսոնի ամն ի։ Հեղեայ ամն հա։ Սամուէլ և Սաւուղ ամն հա։ Դաւիթ ամն հա։ Սողոմոն ամն հա։ Ի բանգամսէն ՚ի մովսէսէ և յելից յեգիպտոսէ մինչև ցչանգերձանս տաճարին, եղև ամ։

Ցմովսիսէ փոխանակին յեսուայ անուանակից գիրքն իսր ոչինչ նշանակեն, բայց միայն ՚ի վաղձանէն նորա՝ ընդ ամենայն ասէն կենալ ամն ՟Ճ. և Ժ. Իսկ հեբրայեցիք զվերակացութեան նորա ժամանակ ասեն իէ. ամ։ որպէս լինել նմա մինչև ցմովսիսէ և ընդ յեգիպտոսէ խոշ ամայ։

Իսկ վասն ամուէլի, զի և ոչ զնորա ժամանակն ասեն յայսմի գիրքս, համարիմ՝ թէ որ յետնոյն առաքեալսն առացաւ, սաւուղայ և սմ մուէլի։ Քանզի երեւ սամուէլ ՚ի բազում ամն լինել առաջնորդ ժո ղովրդեանն։ Եւ սաւուղայ միայն զերկեամ մի վկայէ բանն։ Քանզի ՚ի թագաւորութեանն գրեալ է այսպէս։ Որդի տարեւոր սաւուղ ՚ի թագաւորելն իւրում։ այսինքն մի ամի, և անտրամ ՚ի լաբեաց նշանալ կեաց զառնէն ՚ի ժամանակին՝ յորում եղև սկիզբն թագաւորութեան։ և զերկեամ մի կալ յայնպիսի միաս, և ապա եղծանել և լինել նմա տաբապիր յոյր, մինչև գնել խեղդել զնա։ Վասն այնորիկ այլ և ասէ սամուէլի համարեալ էն։ Զմին իսկ՝ սամուէլի և սաւուղայ համբերեալ եմ։ ամ։ Բայց (ոչ) միայն յառաքեալսկան վկայութենէն այս լաւ ասաց ժամանակ գումարի սաւուղայ, այլ և ՚ի սաղգ մանր քննել լոյ զդիրս։

Քանզի յետ մահուանն սաւուղայ ասէ պատմութիւնն, թէ ի ամեայ էր յեփուսաեա որդի սաւուղայ՝ յորժամ թագաւորեաց ՚ի վերայ իսրայէլի. և ի ամ թագաւորեաց, բայց միայն ՚ի սանէն յուդայ՝ որ էին գՀեռ գաւեթ։ Քանզի յիշատակէն գիրք ՚ի սկզբան թագաւորութեանն սաւուղայ զերկոց արգւոցն, զոլխաթամ, զիսաւէ, և զմէլքիսաւէ. և զեփուսթայ չյիշատակէն ինչ· որպէս իմանալ մեզ՝ թէ յետոյ ծնաւ, և այսչափ լինել թագաւորութեանն սաւուղայ, որչափ արգւոցն յետ նորա վաղնանելոյն գանէին ամբ։ Այլ ընդ ամին և զայս գիտասջիք որ ասէ յերկրորդ գլուխ թագաւորութեանն, և այլն‖։ sequentia differunt ab Eusebio. Supervacaneum visum est haec omnia in Latinum convertere, cum ipsa Eusebii verba sint in nostro textu exposita; quod si quid erit variatum notatu dignum, in sequentibus adnotationibus declarabitur.

2 Asolicus post Esebonem adjecit et Aelonem annis x. juxta Origenem atque Ananiam Sciracunium, ad normam nempe Hebraeo-Judaici textus, unde et calculum in annos 490. collegit, sed de Aelone alibi egit et Auctor noster, ut etiam in Canone memorabit non esse apud lxx.

3 Idem Asol. *Ilium urbs capta*, ad sensum nempe Eusebii quoad praesentem locum, ad verbum verò ad Canonem quod attinet. Sed quod est magis observandum, haec ille ante Sampsonem sub Labdone collocavit, optime quidem, ita ut corrigendum esse ad ejus normam nostrum codicem libenter fateamur; nam et in Canone constanter ita habet et Eusebius, Ilium nempe captam dicit in diebus Labdonis; ergo hic quoque primo loco legenda haec linea Ընդ սոքաս խմբեցաւ, etc. postea verò altera Այլազգեացն և սամփսոնի ամբ ի.

Յամուէղի և սաւուղայ. ամք ԽՈ։
Դաւթի. ամք Խ։
Սողոմոնի. ամք Ճ.
մինչև ցշինուած տաճարին։

Ի՝ հանգամանսն՝ ի մովսիսէ և յեղիցն յեգիպտոսէ մինչև ցհանդերձանս տաճարին ամք ՈՁ։

Զ՝ մովսիսէ փոխանակէն յեսուայ՝ անուանակից գիրքն ոչինչ աւելի նշանակէն, բայց միայն ի վախճանեալն նորա՝ ընդ ամենայն կեցեալ ամս ՃՀ։ Իսկ Հեբրայեցիք վերակացութեանն նորա ժամանակս ասեն լինել ամաց ԻՀ սակ. որպէս լինել նմա՝ մինչև ընդ մովսիսէ ելանել յեգիպտոսէ, ամաց ԽՁ։

Իսկ վասն սամուէղի՝ քանզի և ոչ զնորա ժամանակն յայտնի ասէն գիրք, համարիմ թէ որ յածեղէն առաքելոյն ասացաւ զշաւուղայ, համարակաց իցէ սաւուղայ և սամուէղի։ «Որդի երեւի սամուէղի բազում՝ ամն լեալ առաջնորդ ժողովրդեանն. և զսաւուղայ ջերկեամ միայն վկայէ բանն։ «Որդի յառաջնում՝ գլուխ թագաւորութեանն գրեալ է այսպէս. «Որդի ասէ տարւոյ սաւուղ՝ ի թագաւորելն իւրում. և երկուս ևս ամն թագաւորեաց՝ ի վերայ իսրայէլ։ Այլ սխմաքոս լուսաւորագոյնս աւանդէ. քանզի այսպէս թարգմանեաց. «Որդի ասէ իրրև տարեւոր սաւուղ՝ ի թագաւորելն իւրում՝ այսինքն է միամիտ և անփորձ՝ ի չարեաց նշանակեաց զառնէն լինել՝ ի ժամանակին՝ յորում էղև սկիզբն թագաւորութեան նորա. և զերկեամ միայն կալ յոյսեալսի միտս. և ապա եղծանել և լինել տարագիր յոյ, մինչև դիւի խեղդ ընդ անձն ոչկանել նմա։ Այսան այնորիկ այլ ևս ամքն՝ սամուէղի համարեալ լինին։ Քսին իրի իսկ սամուէղի և սաւուղայ եղաք ի սա՝ Այլ ոչ միայն յառաքելական վկայութենէն այնչափ ամաց ժամանակ գումարի սաւուղայ, այլև՝ ի ստոյգ մանր քննելոյ զգիրս։

Samuel et Saul. ann. XL.

David. ann. XL.
Salomon. ann. IV.
usque ad templi aedificationem.

Simul a Moyse et egressu de Aegypto usque ad templi apparatum anni CCCCLXXX.

De Jesu Moysis successore, ejusdem nominis liber nihil amplius designat, nisi tantum ipso mortuo, quod vixerit [1] annos omnino CX. Hebraei autem, tempora ejus administrationis annorum esse dicunt XXVII: ita ut quum de Aegypto cum Moyse exiisset, annos habuerit XLIII.

De Samuele vero, cum neque ejus tempora palam protulerit Scriptura, opinor, quod quae a Divino Apostolo de Saul dicta sunt, Sauli et Samueli sint communia. Etenim multos annos videtur Samuel praefuisse populo; de Saule vero biennium solummodo Scriptura testatur. In primo enim capite (sc. libro) Regum ita scriptum est. » Filius, inquit, anni Saul, cum ipse regnasset; et duobus adhuc annis regnavit super Israel «[2]. Symmachus vero clarius edidit, ita enim vertit: » Filius, inquit, quasi annuus [3] Saul, cum ipse regnasset «. Scilicet sincerum animo ac malorum expertem fuisse virum significavit tempore, quo regni ejus initium fuit, biennumque tantum eo animo se gessisse; ac deinde depravatum, a Deoque proscriptum fuisse; adeo ut daemon ipsum suffocare niteretur. Quamobrem qui remanent ejus anni, penes Samuel reputantur: ideoque pro Samuel et Saul annos statuimus XL. Sed tamen non solum ex Apostolico testimonio tot annorum tempus pro Saul colligitur, sed etiam ex certa atque accuratissima investigatione Scripturae,

υἱὸς ἐνιαυτοῦ Σαοὺλ ἐν τῷ Βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ. 1. *Reg.* XIII. 1.

1 Interjectum apud Asolicum verbum *ասէն*, *dicit*, integram reddit lectionem, vel saltem sinceram; sicut etiam paulo supra *գիրքն իւր*, *Liber suus*.

2 Locus Scripturae sacrae, quamvis frustra eumdem quaeres in plurimis hodiernis exemplaribus τῶν LXX. integer tamen extat in antiquis codicibus, ex quibus meliores editiones prodierunt, secundum Eusebium, ut cernitur in Gr. textu, è regione: totidem verbis habetur etiam in Arm. interpretatione ejusdem loci, ex exemplari τῶν LXX. translata. Solummodo cum in Eusebiano codice nostro redundet *եւս*, dicendum quod Eusebius legerit etiam ἔτι statim ante vel post ἔτη.

3 Υἱὸς ὢν ἐνιαύσιος (vel ἐνιαυσιαῖος) Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. Ita quidem vulgò afferunt Symmachi locum, cui additur monitum in adnot. Nobilii apud Morinum. » Abest istud, ὤν, à codicibus Theodoreti «. Verum utrumque, sive adsit, sive non, depravate; atque ideo jure meritoque corrigendum ex Eusebio nostro: is enim certo certius legit ὡς. *Արքե.* *quasi*, *velut*, *tanquam*, *ac si*, id, quod patet vel per argumentum, quo affirmat Symmachum ita habere suam interpretationem, ut magis perspicue significare posset non unius quidem anni fuisse Saul, cum regnare coepit, sed *quasi unius anni*, seu *velut anniculus*, idest, ut pergit auctor, *sincerus animo*, ut esse solet infans unius anni. Aliter, dempta voce ὡς, nullo modo differret Symmachi versio a versione τῶν LXX. Neque dicas in eo discrimen esse, quod οἱ LXX. reddiderint ἐνιαυτοῦ, Symmachus vero, ἐνιαύσιος. Nam utraque vox eumdem sensum habet: prima enim sonat *anni*, signatque *unius anni*, et secunda *anniculus* vel *annuus*, quod idem est, sc. *unius anni*; adeò ut Arm. versio Sacrae Scripturae, quae accuratè lectionem τῶν LXX. praeseferat, legat hic *տարեւոր*, id est *annuus*, ad verbum nempe Symmacho adhaerens, sed reapse sensum τῶν LXX. exprimens, sicut etiam Vulg. Lat. *unius anni*, ad utramque pariter lectionem accedit. Omnino itaque legendum in Symmacho υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος (vel quod idem est ἐνιαυσιαῖος). Porro haec adeo probat Paraphrasis Chaldaica, ut exinde dixeris Eusebium totum suum argumentum mutuasse: ita enim habetur text. Chald. in Targum Jonathan: » Sicut filius anni, in quo non sunt culpae, Saul (erat), quando regnavit, et duobus annis regnavit super Israel «. Ita sensit et

Վ[անզի յետ մահուն սաւուղայ ասէ պատմութիւնն, թէ քառասուն ամեայ էր յերկսեթև որդի սաւուղայ՝ յորժամ թագաւորեացն ՚ի վերայ իսրայէլի. և երկուս ամն թագաւորեաց, բաց միայն ՚ի տանէն յուդայ որ էին գՀեբրոն։ Վ[անզի յետ երկսեթև այս, մինչդեռ նորընծայ ՚ի թագաւորութեանն էր սաւուղ, ծնանի։ ոմն յիշատակէն գերբ ՚ի սկզբան թագաւորութեանն սաւուղայ զերից որդւոցն. և զայժմու Հառելոյս չյիշատակէն. որպէս իմանալ մեզ՝ թէ յետոյ ծնաւ. և այնչափ լինել թագաւորութեանն սաւուղայ, որչափ որդւոյն յետ նորա վախճանին գտանին ամք։

Quiquidem post mortem Saul ait historia: » quadraginta annorum erat Jebosthe filius Saul, quum regnavit super Israel, et duos annos regnavit; praeter domum Juda, qui erant post David «. Nam Jebosthe hic, cum adhuc novellus esset Saul in regno, nascitur: initio enim regni Saul commemorat Scriptura tres ejus filios, nulla mentione facta de ipso jam laudato; quo edocemur, eum postremo natum fuisse; adeoque tot fuisse regni Saul (annos), quot filii ipsius anni post ejus mortem reperiuntur.

Τεσσαράκοντα ἐτῶν Ἰεβοσθὲ υἱὸς Σαούλ, ὅτε ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσε, πλὴν τοῦ οἴκου Ἰούδα, οἳ ἦσαν ὀπίσω Δαυίδ. II. *Reg.* II. 10.

Լ[ԱՀԼընդ սմին դիտիցի և այն՝ որ ասի յերրորդում գլուխ թագաւորութեանն, թէ յելից յեգիպտոսէ մինչև ցսաղոմոն և ցշինուած տաճարին ամք նորա։ Լ[Ե յաբրահամէ մինչև ցելսն՝ որ եղև ՚ի ձեռն մովսիսէ, ամք չե։ Լ[Ե ՚ի ջրհեղեղէն մինչև յառաջին աւին աբրահամու ամք ջկբ։ Լ[Ե յադամայ ցջրհեղեղն ամք սմ։ Լ[Ե լինին ընդ ամենայն՝ յադամայ մինչև ցսաղոմոն և ցառաջարկին շինուած ամք տձծ։

Quum interea hoc quoque animadvertendum, quod in tertio capite (sc. libro) Regum dicitur; quod ab Egressu de Aegypto usque ad Salomonem, templique exstructionem, anni (sint) CCCCLXXX. Et ab Abraham usque ad Exodum per Moysen factum, anni DV. A Diluvio autem usque ad primum annum Abraham, anni DCCCCXLII. Ab Adam vero (usque) ad Diluvium, anni MMCCXLII. et sunt omnes simul ab Adam usque ad Salomon et templi aedificationem anni MMMMCL.

Զ[ԺամանակացՆ սաղոմոնի և զառ ՚ի նմանէ գործելոյ տաճարին կազմածոյ՝ վկայս արս փիւնիկեցիս ածՙի մէջ՝ յառաջնում հրէից նախնեացն պատմութեան՝ պատմագիրն յովսեպոս։ Ընդուի ինձ անօգուտ առ ՚ի նմանէն յիշատակելոյ արանցն վկայութիւն. քանզի գրէ յայժմու Հառելոյ պատմութիւնն զայս ձև օրինակի։

(Caeterum) de aetate Salomonis, et de templo quod ipse aedificavit, testes viros Phoenices Josephus historicus in prima Judaeorum antiquitatum historia [1] attulit. Non (igitur) inutilia mihi videntur testimonia virorum, quos ipse memoravit; in praedicta enim historia ita scribit.

՚Ի յովսեպոսէ ֆիւնիկեացւոց վկայութենէն պերռոսաղիմեան պատճառէն։

Josephi, ex Phoenicum testimonio, de Templo Hierosolymitano [2].

(*Joseph. contra Apionem. L. I. et Sync. p.* 145.)

Կամիմ այսու Հետև յայսցանէ փոխել ՚ի փիւնիկեացւոց մնատեանն, որ վասն մերոյ ազգիս գրեցան. և զառ ՚ի նոցանէ վկայութիւնն ընծայեցուցանել։ Վ[անզի կայ պահէ առ տիւրացիս վաղուց իսկ բազում Հնոց ամաց արքունական գրեալ, և

Βούλομαι τοίνυν ἀπὸ τούτων ἔτι μετελθεῖν ἐπὶ τὰ παρὰ τοῖς Φοίνιξιν ἀναγεγραμμένα περὶ τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ τὰς ἐξ ἐκείνων μαρτυρίας παρασχεῖν. ἐστὶ τοίνυν παρὰ Τυρίοις πολλῶν ἐτῶν γράμματα, δημοσία γεγραμμένα, καὶ πεφυλαγμένα λίαν ἐπιμε-

Calmet quoad sententiam Symmachi in comment. hujus loci: quamvis enim depravate legat tantum ὡν, sensum tamen ita expressit, ut ultro concedat legendum magis ὡς, legit enim in Latino suo. » Erat velut filius unius anni «: consule integrum locum auctoritate antiquorum scriptorum confirmatum.

1 A nobis supra dictum est, hoc nomine appellari a majoribus Librum Josephi primum contra Apionem, quo ex loco restituimus Graecum textum juxta accuratiorem editionem Amstelod. antea memoratam.

2 Simillima inscriptione, quamvis liberiore, usus est et Syncellus, quum aliqua ex parte citaret hunc Josephi locum p. 145. D. E. Ἰώσηπος ἐκ τῆς Φοινίκων μαρτυρίας περὶ τῆς Τυρίων βασιλείας, καὶ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ. Ex quibus verbis si demas illa τῆς Τυρίων βασιλείας, καὶ, quae remanent, satis accurate Eusebii nostri lectionem efficiunt. Melius erit, si pro Ἰώσηπος, legas Ἐξ Ἰωσήπου ἀπὸ τῆς, vel Ἰωσήπου ἐκ τῆς etc.

3 Զառ ՚ի նոցանէ վկայութիւնս, ad Syllabas usque exprimit illud Gr. τὰς ἐξ ἐκείνων μαρτυρίας, quod tamen non adeo accurate refunditur in Lat.

4 Josephi vulgata lectio πολλῶν ἐτῶν, concordat cum nostra quoad casum genitivum, at quoad vim vocis magis nobiscum est lectio Syncelli

մեծաւ զգուշութեամբ պահեալ, զի-
բաց ինչ՝ որ ՚ի նոցանէ գործեցան,
և զոյլոց արութեանց՝ որ յիշատա-
կաց արժանի իցեն։ Ոյորս գրեալ է՝
թէ տաճարն երուսաղէմի շինեցաւ
՚ի սողոմոնէ արքայէ կանխագոյն ա-
մաց Ձիզիթիք, և ամսովք ութիւք՝
քան զշինել սիւրացւոց զկարքեդոն։

Ի՚ատենագրեցաւ առ՚ի նոցանէն
սէ խառնիխուռն ինչ տաճարին մե-
ծոյ շինուած ։ Ի՚անգի իրոմոս արքայ
սիւրացւոց բարեկամ մեծոյ արքային
սողոմոնի, հայրենի բարեկամութիւն
ժառանգեալ։ Ի՚ա առատացեալ գոր-
ծակից շինուածոյն սողոմոնի ՚ի վայ-
ելմութիւն տաճարին լեալ նպաստս
տայր Ձի տաղանդ ոսկւոյ, հատանէր
զգեղեցիկ գեղեցիկ ատաղձս ՚ի լեռ-
նէն՝ որ լիբանոս անուանեալ կոչի, ՚ի
յարկս շինուածոյն առաքեալ։ Ի՚ա
պարգև ընդ պարգևի շնորհէր նմա
սողոմոն հանդերձ բազում իրօք, և
վայրս ինչ ՚ի գաղիղեացւոց աշխար-
հին՝ որ քաքուղայն կոչի։ և առա-
քել ՚ի բարեկամութիւնն՝ խնամատա-
րութեան ցանկութիւն ածէր զնոսա։
Ի՚անգի առակս միմեանց առաքէին,
և առեղծուած հրամայէին. և ամենա-
գոյն սմնորքիւք սողոմոն էր, և ՚ի բա-
զում՝ այլ իրս խնամանդոյն։ Գտան
նմին և այժմ իսկ առ սիւրացիս բա-
զում թուղթք ՚ի թղթոցն զոր նոքա
առ միմեանս գրէին։ Ի՚ա զի սէ իմ
ինչ բանք յօդուածոյք են զսիւրաց-
ւոյ մատենագրութենէն, ՚ի միջի կա-
յուցից վկայ վաւերական զոյր մի ՚ի
փիւնիկական պատմութեանն հա-
ւատասաւ լեալ հաւատարիմ՝ զգիտու։
Ի՚ա ՚ի փիւնիկեցւոց պատմութենէն
գրէ զայսպիսի օրինակ ։

՚Ի վախճանել աբիբաղու՝ որդի նո-
րուն իրոմոս թագաւորեաց։ Ի՚ա յա-
րևելից կողմանէ քաղաքին լիր ար-
կեալ՝ մեծացոյց զքաղաքն. և զր-

diligentissime servatae, de rebus ab illis gestis, aliisque praeclaris factis, quae memoria digna fuerint. In quibus [1] scriptum est templum Hierosolymae a rege Salomone constructum fuisse, annis CXLIII. et mensibus octo, antequam Tyrii Carthaginem condidissent [a].

» Descripta vero est ab illis non confuse nostri templi constructio. Hiromus enim Tyriorum rex, amicus (fuit) regis nostri Salomonis, paternae amicitiae successor [2]. Is itaque liberalitatem praeseferens, ut cooperator fabricae Salomonis, ad claritatem templi suppetias praebuit, CXX. auri talenta tribuens; pulcherrimas (etiam) materias ligneas [3] de monte, qui Libanus nuncupatur, excidere (jussit), ad tectumque fabricae misit. Salomon autem remuneravit eum aliis donis quamplurimis, et quadam plaga regionis Galilaeae, quae Chabula [4] dicitur. Praecipue autem sapientiae desiderium illos in amicitiam adduxit: problemata enim sibi invicem mittebant, et solvere instabant [5]; et in his praecellens erat Salomon, in aliisque plurimis sapientior. Verum reperiuntur adhuc quoque apud Tyrios plures ex Epistolis ad se invicem scriptis. Quod autem sermo de Tyriorum commentariis a me non fingitur, testem firmum [6] producam virum, in Phoenicum historia certe fidelem compertum, Dium. Hic (igitur) [7] in Phoenicum historiis hoc modo scribit » :

» Abibalo vita functo, filius ejus Hiromus regnavit. Hic partes urbis orientales aggere cinxit, ampliavitque civitatem; et Olympii Jovis templum,

λῶς, περὶ τῶν παρ᾽ αὐτοῖς γενομένων καὶ πρὸς ἀλλήλους πραχθέντων μνήμης ἀξίων. ἐν οἷς γέγραπται, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ᾠκοδομήθη ναὸς ὑπὸ Σολομῶνος τοῦ βασιλέως, ἔτεσι ϑἄττον ρμγ΄, καὶ μησὶν ὀκτὼ τοῦ κτίσαι Τυρίους Καρχηδόνα.

Ἀνεγράφη δὲ παρ᾽ ἐκείνους οὐκ ἀλόγως, ἡ τοῦ ναοῦ κατασκευὴ τοῦ παρ᾽ ἡμῖν. Εἵρωμος γὰρ ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς φίλος ἦν τοῦ βασιλέως ἡμῶν Σολομῶνος, πατρικὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν διαδεξάμενος. οὗτος οὖν συμφιλοτιμούμενος εἰς τὴν τοῦ κατασκευάσματος τῷ Σολομῶνι λαμπρότητα, χρυσίου μὲν ἑκατὸν ἔδωκε τάλαντα, τεμῶν δὲ καλλίστην ὕλην ἐκ τοῦ ὄρους, ὃ καλεῖται Λίβανος, εἰς τὸν ὄροφον ἀπέστειλεν. ἀντεδωρήσατο δὲ αὐτῷ ὁ Σολομῶν ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ χῇ κατὰ χώραν τῆς Γαλιλαίας ἐν τῇ Χαβουλῶν λεγομένῃ. μάλιστα δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν φιλίαν τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία, προβλήματα γὰρ ἀλλήλοις ἀντεπέστελλον λύειν κελεύοντες, καὶ κρείττων ἐν τούτοις ἦν ὁ Σολομῶν, καὶ τἆλλα σοφώτερος. Σώζονται δὲ μέχρι νῦν παρὰ τοῖς Τυρίοις πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἔγραφον. ὅτι δ᾽ οὐ λόγος ἐστὶν ὑπ᾽ ἐμοῦ συγκείμενος, ὁ περὶ τῶν παρὰ τοῖς Τυρίοις γραμμάτων, παραϑήσομαι μάρτυρα δεξιὸν ἄνδρα περὶ τὴν Φοινικὴν ἱστορίαν ἀκριβῆ γεγονέναι πεπιστευμένον Δῖον. οὗτος τοίνυν ἐν ταῖς περὶ Φοινίκων ἱστορίαις γράφει τὸν τρόπον τοῦτον.

Ἀβιβάλου τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἵρωμος ἐβασίλευσεν. οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσεν, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ πεποίη-

ἀπὸ παμπόλλων ἐτῶν. Praeterea pro γεγραμμένα, Sync. habet γραφέντα, quod nihilo magis ad rem facit.

1 Eusebius ut patet ex Arm. յորս, habuit in suo exemplari relativum ἐν οἷς, *in quibus*, quod et Sync. retinuit, ubi hodierna lectio Josephi praefert indicativum ἐν τούτοις, *in istis*, ՚ի սոսա։

2 Հայրենի բարեկամութիւն ժառանգեալ, ad verbum, *paternam amicitiam possidens*, vel quasi *haereditate accipiens*, quo probatur iterum lectio Syncelli διαδεξάμενος, i. e. *succedens, excipiens*, ubi Jos. habet διαδεδεγμένος, sc. *ligatus, vinctus*, quem secutus vetus Interp. Lat. (ut vulgo putatur) Ruffinus reddidit, *paternis amicitiis ei devinctus*; minus recte, tunc enim minime cohaereret casus accusativus πατρικὴν φιλίαν, sed reponendum esset in ablativo πατρικῇ φιλίᾳ. Hanc forsitan difficultatem perpendens novus Interp. Jos. Syncellanam, imo Eusebianam sibi conciliavit lectionem, et ad sensum reddidit: *patris in amicitia cum eo inita successor*. Insuper sequens pronomen աս, *is*, probat lectionem Sync. οὗτος, quam Josephi αὐτός, *ipse*, vel *ille*. Haec et similia Lectoribus patefacient Syncellum vel ab Eusebio nostro transcripsisse hunc Josephi locum, vel simillimo, quamvis non omnibus in rebus, usum codice.

3 Ղաւդ quod propriè *materiam solidam*, seu *lignum solidum* significat, aptè commodatum Gr. voci, ὕλη, sc. *materia*: quoniam verò haec vox ὕλη, sumitur etiam pro *sylva*, (imo, ut dicitur, ista ab illa originem ducit suam), Latt. Interp. Jos. *sylvam* hic potius voluerunt exprimere; decentius nec ne, videant eruditi lectores: nisi dixeris, ut quidam dixerunt, aliquando sylvam accipi a Latinis pro *materia*, ut ὕλη apud Graecos. Ut ut sit, novus interp. Jos. in hoc capite nunc *sylvam* dixit pro ὕλη, nunc *lignum* adjecit, tandem et *materiam* usurpavit.

4 Quidam legerant olim in Jos. Ζαβουλῶν, at quae nunc habetur lectio constantior Χαβουλῶν, prope accedit ad nostram Χաբուլա.

5 Ad commodum loci reposuimus *instabant*, aliter Հրամայէին ad verbum sonat *jussum dabant, praecipiebant*, haud secus ac Gr. κελεύοντες, *jubentes*, quod tamen conticuerunt Lat. Interp. Latinitatis gratia.

6 Վաւերական, ut alibi diximus, *authenticum* apprime sonat, seu *certum, constans*, habetque interim locum vocis δεξιὸν occurrentis apud Sync. sc. *dexterum, solertem, expeditum, promptum*; nisi forte noster legerit δεκτόν, *acceptum, acceptabilem, fide dignum*. At apud Jos. hodie desideratur talis vox, sed pro ea collocatur nomen auctoris in accusativo Δῖον. *Dium*, quod tam Eusebius, quam Sync. in calce totius periochae legerunt. Euseb. πεπιστευμένον Δῖον. Sync. πεπιστευμένον Δίωνα.

7 Eleganter saepe omittuntur ab Armeniis conjunctiones τοίνυν, οὖν, μέν, γε. *itaque, ergo*, vel *igitur, quidem, utique*; quod semel dixisse satis erit. Sequentia habentur aliqua ex parte etiam in Antiq. Jos. Lib. VIII. cap. 5. pagina. 434.

ղամպիսական դիցն արամազդայ զմեհեանն՝ որ ուրոյն կայր ՚ի կղզւոջն, լիր արկեալ միջոցի տեղւոյն՝ խառներ ՚ի քաղաքն. և ոսկի նուիրեական պատկերօք զարդարեաց ։ Ելեալ ՚ի լիբանան լեառն մայրեւորօք փայտս կոտորեր ՚ի չինուած մեհենացն ։ Ո բռնադեղոյն երուսաղէմացւոց զոր ղամմեղ ասեն առաքեալ առակս առ իրոմիմս. և ՚ի նմանէ առակս առաջ կայ առնուլ արժանի առնել. և որ չկարիցէ առեղծուլ՝ առեղծեալսն ինչս տուժիցէ ։ Յանձն առեալ իրոմիմայ, և ոչ լեալ բաւական առեղծուլ զառակսն, բազում ինչ յընծից ՚ի պատժոյ տոյժս ծախեալ ։ Ընդ դմիւք ոմն արդամինոս անուն՝ այր կրթալի, զարկեալ առասպելսն սողոմոնի լուծանել. միանգամայն և այլ ևս առ նոյն արկանել. զորս չառեղծոյր սա ղամմեղն. և բազում ինչ իրոմիմայ տուժեր ։

Վասն սայապէս զայս օրինակ՝ զառնիցս որ ՚ի մէնջ ասացան՝ վկայեաց։ Եւ ՚ի սոյն ածելոյ յարեցից և զմենանդրոս զայր էփեսացի. քանզի և նա զիւրաքանչիւր թագաւորութեանց գլխոց և գործոց թագաւորացն գրեաց՝ դայնոց և զանդուստոց, իւրաքանչիւր աշխարհայ մատենագրութեանց՝ փութացաւ զանցիւրք վիպասանութիւնս ուսանել ։ Կրէ և սա զամենայնց թագաւորայ. եկեալ հաս սեալ յիրոմիմս՝ գրէ զայս ձև օրինակի ։

Ի վախճանել աբիբաղու՝ պայազատեաց զթագաւորութիւնն նորուն որդի իրոմիմս. որ եկեաց ամս ծգ. և թագաւորեաց ամս լգ ։ Ոյս արկ լիր անջրպետաւթեան՝ որ ընդ քաղաքն և ընդ մեհենին արամազդայ էր. և ոսկի սիւն նուիրական ՚ի մեհ-

separatim in Insula positum, aggere loci spatio interjecto, conjunxit urbi, et aureis sacris imaginibus [1] exornavit. Ascendensque in Libanum montem cedris abundantem [2] (vel, cum operariis qui cedros caedebant), ligna incidit ad fanorum exstructionem. Tyrannum [3] vero Hierosolymorum Salomonem ad Hiromum, ajunt, aenigmata [4] misisse, et ab eo aenigmata pro aenigmatibus resumere aequum duxisse: qui autem solvere non posset, solventi pecunias penderet. Quod cum Hiromus suscepisset, nec tamen solvere aenigmata potuisset, muletam ingentem pecuniarum pependit. Interim vero litteratus quidam Abdamonus nomine, vir sagax, problemata a Salomone proposita solvit, statimque alia eidem proposuit; quae, cum Salomon non solvisset, pecunias multas Hiromo rependit «.

» Ita quidem Dius, de iis, quae jam a nobis dicta sunt, testatus est. Sed et Menandrum virum Ephesium huic adjungam. Etenim ille quoque singulorum regnorum res, praeclaraque gesta conscripsit Graecorumve et non Graecorum [5], literaturae cujuslibet regionis peculiares historias ediscere [6] studens. Is itaque de Tyriorum regibus scribens, quum pervenisset ad Hiromum, ita scribit «:

» Abibalo vita functo, accepit regnum Hiromus ejus filius: qui vixit annos LIII. [7] regnavitque annis XXXIV. Hic aggere interjecto, aequavit intervallum quod inter urbem et fanum Jovis erat [8]; et auream columnam in delubro Jovis erexit consecratam [9];

κεν, καὶ τοῦ Ολυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ ὂν ἐν νήσῳ, χώσας τὸν μεταξὺ τόπον, συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν Λίβανον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ναῶν κατασκευήν. Τὸν δὲ τυραννοῦντα Ιεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς τὸν Εἴρωμον αἰνίγματα, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν. Τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρίναι, τῷ λύσαντι χρήματα ἀποτίνειν. ὁμολογήσαντα δὲ τὸν Εἴρωμον, καὶ μὴ δυνηθέντα λύσαι τὰ αἰνίγματα, πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. εἶτα δὴ Αβδήμονόν τινα Τύριον ἄνδρα τά τε προτεθέντα λύσαι, καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα, πολλὰ τῷ Εἰρώμῳ προσαποτίσαι χρήματα.

Δῖος μὲν οὕτω περὶ τῶν προειρημένων ἡμῖν μεμαρτύρηκεν. Ἀλλὰ πρὸς τούτῳ παραθήσομαι Μένανδρον τὸν Εφέσιον. γέγραφε δὲ οὗτος τὰς ἐφ' ἑκάστου τῶν βασιλέων πράξεις παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις γενομένας, ἐκ τῶν παρ' ἐκείνοις ἐπιχωρίων γραμμάτων σπουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν. γράφων δὴ περὶ τῶν βασιλευκότων ἐν Τύρῳ, ἔπειτα γενόμενος κατὰ τὸν Εἴρωμον, ταῦτα φησί.

Τελευτήσαντος δὲ Αβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴρωμος, ὃς βιώσας ἔτη νγ', ἐβασίλευσεν ἔτη λδ'. οὗτος ἔχωσε τὸν εὐρύχωρον, (...) τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθηκεν, ἔτι τε ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν, ἀπὸ τοῦ λεγομένου

1 Pro *ἀναθήμασιν* egregiè dicitur in Arm. *նուիրական պատկերօք*, quod vet. Interp. Lat. intactum reliquit, reddens *anathematibus*, novus autem reddidit *donariis:* nos Arm. voces expressimus.

2 Ὑλοτόμησε, nihil aliud sonat, quàm *materiam incidit*, ut novus Interp. Jos. exposuit, vel, ut vetus, *sylvas incidit;* idem satis integre exprimit illud Arm. *փայտս կոտորեր*, *ligna incidebat:* ut quid ergo dixeris, in Arm. additur et altera vox *մշակօրօք*; eaque ambiguae significationis? Amplius itaque quid legit noster in Gr. certè tamen a nobis minime decernendum, nam *մշակեր* tam potest indicare *operarios cedrorum incisores*, quàm ipsum montem Libanum *cedris abundantem*, seu *cedrosum:* at casus praesens cum numero plurali, *մշակօրօք*, potius ad *operarios*, quam ad montem pertinet.

3 Fideliter Interp. noster expressit Gr. vocem *τὸν τυραννοῦντα*, per *բռնադեղ*, id est *tyrannus*, vel potius *tyrannidem exercens;* ubi Latt. Interp. reposuerunt *Regem*, minime advertentes, quod poterat et auctor Dius usurpare *βασιλέα*, sed dedita opera eo praetermisso, ut nempe ethnicus, voluit de Hebraeis minus clarum efferre vocabulum.

4 Առակ aequè exprimitur per voces *aenigma*, *problema*, et *proverbium;* primam interim eligimus cum aliis, eo quod et Gr. habet *αἴνιγμα*. Sed quod magis observandum, Eusebius ter legit hoc nomen: primum ante haec, *καὶ παρ' αὐτοῦ*, ut habetur etiam apud Jos. secundum et tertium statim post illa vocabula, hoc modo, *καὶ παρ' αὐτοῦ αἰνίγματα ἀντ' αἰνιγμάτων*, vel *αἰνίγματα αἰνίγμασι*, quae desiderantur in hodierna lectione Jos. Illud vero *λαβεῖν ἀξιοῦν*, feliciter expressit Arm. Interp. per *առնուլ արժանի առնել*. ubi Latt. Interp. dissimularunt vocem *ἀξιοῦν*, tantum exponentes alterum *λαβεῖν*, alio sensu, *poposcisse*, ut vet. vel ut nov. *alia reposcisse*.

5 Pulcre dicitur in Arm. *գայնոց և զանդուստաց*, pro *παρὰ τοῖς Ελλησι καὶ βαρβάροις γενομένας*, ad verb. *զիւրաքանչիւր առ յոյնս և առ բարբարոս*, *apud Graecos et Barbaros facta*. Ut ut sit, haec in Gr. textu cum antecedenti periodo conjuncta sunt; sed in Arm. etiam ad sequentem pertinere videntur.

6 Ուսանել, *discere*, *ediscere*, *edoceri*, nec aliter sonat Gr. *μαθεῖν*, (nisi aliquando accipiatur pro *docere*). Planè igitur in aliam sententiam abierunt Lat. Interp. libere reddentes *historiae veritatem pandere*.

7 Elucet hic quoque integritas codicis Arm. seu lectionis Eusebii, ita ut supplere posset ea, quae alibunde is supplevit qui Josephum edidit, ubi ait in adnot. 448. n. » Ος βιώσας ἔτη τεττήκοντα τρία. Ita supplevi ex Josepho Ant. L. 8. c. 5 §. 3. et Syncello p. 583. Antea erat *βιώσας ἔτη τριάκοντα τέσσαρα*, omissis, quae in medio erant «.

8 Iterum mutila reperitur lectio Jos. quod minime animadverterunt alii. Sed tamen facile observari potest ex Eusebio nostro; aliter interpretes animi pendent. Vetus enim Interp. sic reddit, » *hic aggere conjunxit Eurichorum* «. per *τὸν εὐρύχωρον*, sc. *spatiosum*, nomen loci conjiciens. Non aliter novus Interp. » *hic aggere Vastum, qui dicitur, locum exaequavit* «: ubi incertus sensus est; qui enim erat is locus, aut quo in spatio, nihil cognoverunt, quia Graeco textu integro caruerunt; quod tamen satis declarat lectio nostra.

9 Τὸ *Նուիրական*, id est *consecratam*, vel *dedicatam*, jure addidit Interp. noster verbo *կանգնեաց*, hoc est *erexit*, ut adjectivum vocis

Հնոյն արամաղդայ կանգնեաց։ Եւ
թեալ ընդ մայրևոյս կտուրեաց ՚ի
լեռնէն՝ որ կոչի Լիբանոս՝ մայրս, ՚ի
շինուած մեհենիցն յարկաց։ Վա
կեալ զառաջին մեհեանն՝ շինեաց
զառաձայն Հերակղեայ և զաստա
ւեայ, նախ կանգնեաց զՀերակղին
՚ի պերիտիոս ամենեան։ Օրաժո
ղով լիներ և ՚ի վերայ ոխակացոց,
որք չկամ կացեալք չհամիկն ընդ
Հարկաց մնանել. նուաճեալ միւսան
գամ անդրէն յինքն գաբձուցանէր։
Ո՛ սովաւ էր կրտսեր որդին աբդե
մինայ, որ միշտ յաղթէր առակացն՝
զոր դնէր առաջի սողոմոն արքայ
երուսաղէմացւոց։ Եւ Համարի ժա
մանակն յայսմ թագաւորէ մինչև
ցկարգեցդամն շինուածն՝ պէս զայս
օրինակ։

Ի վախճանել իրումեայ առնու
զթագաւորութիւնն բահալբազերոս
որդի նորին. որ եկեաց ամն խէ. և
թագաւորեաց ամն կ։ Ոչէս սորա
աբդաստարտոս որդի սորին. որ ե
կեաց ամն լ։ և թագաւորեաց ամն
ի։ զոր չորք դայեկորդիք իւր նենդ
գաւ սպանին. յորոց երէց եղբայրն
թագաւորեաց։ Ոչէս որոյ աստար
տոս եղէաստարտայ. որ եկեաց ամն
ծէ. և թագաւորեաց ամն ժբ։ Ոչէս
սորա եղբայր սորին ասթառիմոս.
որ եկեաց ամն ծը. և թագաւորեաց
ամն իբ։ Ոյս սպանեալ յեղբօրէն փե
լէտեայ. որոյ առեալ զթագաւորու
թիւնն՝ տիրեաց ամիսս ը. և եկեաց
ամն տասն (ժ)։ Օրս սպանանէր ի
թագաւորսս թագաւոր աստարտացւոց.
որ թագաւորեաց ամն լբ. և եկեաց
ամն խը։ Օրս պայազատեաց բա
ղեզրոս որդի իւր. որ եկեաց ամն

et cum lignariis (vel sylvas cedri) [1]
profectus, e monte qui Libanus ap-
pellatur, ad construenda templorum
tecta, cedros excidit; demolitusque
antiqua delubra, templum Herculis
et Astartae aedificavit: primumque
Herculis (templum) fecit mense Pe-
ritio [2] (...) Exercitum movit adversus
Tityos [3], qui recusantes nolebant esse
sub tributo; quos subigens, rursum
ad se (illos) reduxit [4]. Hujus aetate
fuit Abdemoni filius junior [5], qui sol-
vendo problemata, quae Salomon rex
Hierosolymorum proponebat, semper
superabat [6]. Computatur vero tempus
ab hoc rege usque ad Carthaginis
exstructionem, hoc modo a.

ὄρους Λιβάνου, κέδρινα ξύλα εἰς τὰς
τῶν ἱερῶν στέγας. καθελών τε τὰ ἀρ-
χαῖα ἱερὰ καινοὺς ναοὺς ᾠκοδόμησε,
τό, τε τοῦ Ηρακλέους καὶ τῆς Αστάρ-
της τέμενος ἀνιέρευσεν, καὶ τὸ μὲν τοῦ
Ηρακλέους πρῶτον ἐποιήσατο ἐν τῷ Πε-
ριτίῳ μηνὶ, (εἶτα τὸ τῆς Αστάρτης).
ὁπότε Τιτυοῖς ἐπεστράτευσεν, μὴ ἀπο-
διδοῦσι τοὺς φόρους, οὓς καὶ ὑποτάξας
ἑαυτῷ πάλιν ἀνέστρεψεν. ἐπὶ τούτου
δὲ τις ἦν Αβδήμονος παῖς νεώτερος, ὃς
ἀεὶ ἐνίκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασ-
σε Σολομῶν ὁ Ιεροσολύμων βασιλεύς.
ψηφίζεται δὲ ὁ χρόνος ἀπὸ τούτου τοῦ
βασιλέως ἄχρι τῆς Καρχηδόνος κτίσεως
οὕτως.

» Hiromo defuncto, regnum accepit filius ejus Bahalbazerus [7]; qui vixit annos XLIII. regnavitque annos XVII. Post hunc Abdastartus hujus filius; qui vixit annos XXXIX. regnavitque annos IX. Hic a quatuor nutricis suae filiis per insidias interfectus fuit; ex quibus major frater regnavit [8]. Post quem Astartus Eleastarti filius; qui vixit annos LIV. regnavitque annos XII. Post hunc frater ejus Astharimus; qui vixit annos LVIII. regnavitque annos IX. Hic a fratre Phelite interfectus est; qui regno suscepto, mensibus VIII. dominatus est: vixit autem annos X. (lege L.) [9] Hunc interfecit Itholbalus Astartiarum rex [10]; qui regnavit annis XXXII. vixitque annis XLVIII. Hunc excepit Balezorus [11] filius ejus; qui vixit annos XLV. regnavitque annis VIII. Huic successit Mactenus [12] filius ejus;

Τελευτήσαντος Εἰρώμου διεδέξατο
τὴν βασιλείαν Βαλεάζαρος ὁ υἱὸς, ὃς,
βιώσας ἔτη τεσσαράκοντα τρία, ἐβα-
σίλευσεν ἔτη ἑπτά. μετὰ τοῦτον Αβ-
δάσταρτος ὁ αὐτοῦ υἱὸς, βιώσας ἔτη
εἴκοσι ἐννέα, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα.
τοῦτον οἱ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ υἱοὶ τέσ-
σαρες ἐπιβουλεύσαντες ἀπώλεσαν, ὧν
ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν (ἔτη δεκα-
δύο). μεθ' οὓς Ἀστάρτος ὁ Δελαιασ-
τάρτου, ὃς, βιώσας ἔτη πεντήκοντα τέσ-
σαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα. μετὰ
τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ασέρυμος, βιώ-
σας ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα, ἐβα-
σίλευσεν ἔτη ἐννέα. οὗτος ἀπώλετο ὑπὸ
τοῦ ἀδελφοῦ Φέλητος, ὃς λαβὼν τὴν
βασιλείαν ἦρξε μῆνας ὀκτὼ, βιώσας ἔτη
πεντήκοντα. τοῦτον ἀνεῖλεν Ειθώβα-
λος ὁ τῆς Αστάρτης ἱερεύς, ὃς, βασι-
λεύσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβίωσεν ἔτη
ἑξηκονταοκτώ. τοῦτον διεδέξατο Βαδέ-

աբն. sc. *columnam*. namque *ἀνατίθημι*, ex quo *ἀνέθηκεν*, in divinis rebus sumitur pro *consecro*, *dedico*, unde et donaria sacra *ἀναθήματα* dicta sunt. Latini tamen Interpretes Jos. simpliciter dixerunt *reposuit*, ut vet. vel, ut nov. *collocavit*; Goar erudite in Sync. suo p. 146. D. *consecravit*.

1 Երթեալ ընդ մայրևոս, si juxta Gr. textum accipiatur, habet locum dicendi երթեալ ՚ի մայրևոր անասաս, nam *ὕλην ξύλων ἀπελθών* sonat, *Sylvam lignorum adiens*, vel *ad sylvam lignorum profectus*, sc. *ad incidendum lignum*.

2 Mutilus hic cernitur codex noster quoad secundam mentionem Astartae, respectu Gr. textus; verum magis ad nostram lectionem accedit vel ipse Jos. in Antiq. VIII. 5.

3 Տիտացւոց, probat genuinam Josephi lectionem Τιτυοῖς: cujus loco alii mendose posuerunt Τίτος, nonnulli verò Τυρίοις legendum esse sine causa divinarunt.

4 Ա՛նաստրէψաս, unde *ἀνέστρεψεν*, praesertim sonat *inverto*, *converto*, nempe in activo; quare et feliciter dixit Interp. noster զարձուցաս ետր, sed cum possit etiam praeterea accipi in passivo, seu in neutro, eo sensu dixerunt Lat. Interp. *reversus est*, vel *remeavit*: viderint lectores, quae magis probanda interpretatio.

5 Ita quidem laudabiliter juxta Arm. sensit novus Jos. Interp. vetus contra, alteram amplexus est sententiam, reddens: *Abdemonus puer juvenis*, nominativum existimans illud genitivum Ա՛բդեմոնոսյ. Pro autem *ἐπὶ τούτου*, quamvis corrupte legatur in vet. edit. *ἐπὶ τούτων*, at ipse quoque vet. Interp. recte exposuit in Lat. *sub hoc*; cujus loco nos cum novo Interprete reposuimus *hujus aetate*.

6 Մինչ յաղթէր, demonstrat legendum *ἀεὶ ἐνίκα*. quam lectionem praeferunt et Joseph. in Antiq. L. VIII. c. 5. et Syncell. p. 185. nam hoc in loco deest adverbium *ἀεί*.

7 Jos. Βαλεάζαρος, vel interp. Lat. *Belearstartus*. Sync. propius ad lectionem nostram, Βαλβάζαρος. Post vero *ὁ υἱός*, addendum juxta Arm. *αὐτοῦ*. Itidem pro *ἑπτά*, noster habuit *ἑπταικαίδεκα*.

8 Desideratur in cod. nostro, tempus hujus regis *ἔτη δεκαδύο*, անդ ժբ. *anni XII.* Sequitur in Gr. *μεθ' οὕς*, in plur. *post quos*, sed legendum cum Arm. et Sync. in sing. *μεθ' ὃν*, *post quem*. Ad haec lectio nostra cum Sync. habuit Ελεασταρτου, quod Josepho est Δελαισταρτου. Sicut et pro Ασέρυμος, noster legit Ασθέρυμος.

9 Legendum juxta Gr. δ. *πεντήκοντα*, *quinquaginta*, quum ob ipsam ferme similitudinem litterarum Δ. et δ. certe ab amanuensibus erratum sit.

10 Nescimus, quomodo in locum vocis *ἱερεύς*, irrepserit *βασιλεύς*, vel contra; nam quod habetur in Arm. *Astartiarum rex*, Gr. habet, *Astartae sacerdos*. Sicut etiam pro annis vitae *ἑξηκονταοκτώ*, *sexagintaocto*, Arm. habet թեսսարակոնտաոկտաւ, *quadraginta octo*: quae confusio non adeo in Arm. vel Gr. quàm in Lat. codicibus potuit facile accidere, ob similitudinem numerorum LXVIII. et XLVIII.

11 Pro nomine Βαδέζωρος, noster habuit Βαλέζωρος; at pro annis regni ἓξ, *sex*, non credimus lectum fuisse *ὀκτώ*, *octo*, sed librarii vitio scriptum ը. pro է.

12 Item pro Μάτγηνος, noster legit Μαίτηνος: de annis verò regni ejus nostra lectio habuit *εἰκοσιεννέα*, XXIX. cum interim legatur in Gr. *ἐννέα*. IX. corrupte, ni fallor. Nam si hos viginti annos demas, tantum *ἐννέα*. IX. corrupte, ni fallor. Nam si hos viginti annos demas, nullo pacto summa annorum, quam ex his praemissis calculis Eusebius paulo infra colligit, constare potest. At vel Josephi amanuenses hanc vi-

խե. և Թագաւորեաց ամն իը։ Այսր փոխանակ եղև Մեսենոս որդի Խե-որ եկեաց ամն լիը. և Թագաւորեաց ամն իթ։ Այսր փոխանակ եղև Փիւս մնանոն. որ եկեաց ամն ծիը. և Թագաւորեաց ամն խէ։ Ի սորա է երորդ ամի քոյր սորին Հատուածեալ, ի լիբեացւոց աշխարհն՝ շինեաց զկարքեդոնի շինուածն՝ յամն Ա ծե. և յամիսս իը։ Յամին բ՚ երորդի նոր տաճարն երուսաղէմի շինեցաւ։ Կղէն ի շինուածոյ տաճարին մինչև ի կարքեդոնի շինուածն ամք ՃԽզ. և ամիսք իը։

qui annos vixit xxxii. regnavitque annis xxix. Huic successor fuit Physmanon [1]; qui vixit annos lviii. regnavit autem annis xlvii. Hujus anno septimo, soror ejus fuga elapsa in Libya [2] condidit Carthaginem. Colligitur itaque omne tempus, a regno Hiromi usque ad Carthaginis constructionem in annos clv. et menses viii [3]. Anno vero xii. ipsius [4] templum Hierosolymitanum aedificatum fuit. Fluxerunt a templo condito usque ad constructionem Carthaginis anni cxliii. et menses viii [5].

ζωρος υἱὸς, ὃς, βιώσας ἔτη τεσσαρακονταπέντε, ἐβασίλευσεν ἔτη ἓξ. τούτου διάδοχος γέγονε Μάτγηνος ὁ υἱὸς, ὃς, βιώσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. τούτου διάδοχος γέγονε Φυγμαλίων, βιώσας δ᾽ ἔτη πεντηκονταἓξ, ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαρακονταεπτά. ἐν δὲ τῷ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἑβδόμῳ ἔτει, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ φυγοῦσα, ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν ᾠκοδόμησε Καρχηδόνα. Συνάγεται δὴ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἄχρι Καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ρνέ, μῆνες ή. ἐπεὶ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἐν Ιεροσολύμοις ᾠκοδομήθη ὁ ναός. γέγονεν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ ἄχρι Καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρία, μῆνες ὀκτώ.

Լաւ արդ՝ ի փիւնիկեցւոց վկայութիւնն զի՞նչ պարտ իցէ աւելի յաւելումն. կանխագոյն է քան զտաճարին շինուած՝ նախնեացն մերոց յաշխարհն գալուստ. զի յորժամ զամենայն աշխարհն առին, յայնժամ զտաճարն կազմեցին. և այս յայտնագոյն յառնուական գրոց լինին գուշակեալ յայնէաց՝ ի նախնեացն պատմեալ ւորութեան։ Օ այս յովսեպպոս։

Այլ որ առաջն կայ ժամանակս գրութիւնս՝ ժողովէ՝ ի տրրորդ ամէն սողոմոնի, և՝ ի տաճարին կազմածոյ՝ մինչև՝ ի քաղդեացւոց աւերոյն եղծանել՝ ամն նէք. և Թուին այսպէս։

ա.	Սողոմոնի այլ ևս ամք ընդ ևբրիւքն.		լէ։
բ.	Ռոբովամ.	ամն	ԺՃ։
գ.	Ա՚բիա.	ամն	գ։
դ.	Ա՚սա.	ամն	խա։
ե.	Յովսափատ.	ամն	խե։
	(խէ)		

"Porro Phoenicum testimoniis quid opus est amplius addere? (. . . .) [5] multo praecedit templi aedificationem Majorum nostrorum in (hanc) regionem adventus: cum enim universam regionem obtinuissent, tum demum templum aedificaverunt. Et haec aperte ex Sacris litteris a me declarata sunt [6] in antiquitatum Libris". Haec Josephus.

Verum praesens Chronologia colligit, a quarto anno Salomonis, ac templi aedificatione, usque ad ejusdem loci a Babyloniis eversionem (factam) annos ccccxxxii. Numerantur autem hoc modo [7].

i.	Salomonis caeteri quoque anni cum tribus.		xxxvii.
ii.	Roboam.	annis	xvi [8].
iii.	Abias.	ann.	iii.
iv.	Asa.	ann.	xli,
v.	Josaphat.	ann.	xlv,
	(*lege* xxv.) [9]		

dentur rationem cognovisse, ideoque annos viginti alibi supplevisse, ut vidimus supra, ubi pro xlviii. ferebant lxviii. quamquam contra de Eusebio id dici possit, detractos illinc annos hic addidisse.

1 Quod ab Josepho Φυγμαλίων dicitur, ab Eusebio Φυσμάνων, dictum; quam lectionem magis corrupte descripsit librarius Arm. *փիամ նուն*, sicut etiam Asolicus in transcribendo praesenti loco, Lib. i. c. i. * *փիամ անուն* (pro *փիամանուն*) *Թագաւորեաց տիւրացւոց՝ ի սորա Ջ. ամին՝ քոյր սորա Հատուածեալ՝ ի լիբեացւոց աշխարհն շինեաց զկարքեդոնն*‖. Item pro annis vitae πεντηκονταοκτώ, Eusebius noster habuit πεντηκονταεπτά.

2 *Ի լիբեացւոց աշխարհն* tam sumitur pro *in Libyam*, quam *in Libya*; adeoque juxta primam rationem regitur a verbo *Հատուածեալ*, juxta secundam à *շինեաց*: secundo sensu se habet Gr. textus, ad cujus normam et Arm. interpretatio dijudicanda erit, Latini Interpretes aliunde conscii *Didonem* Carthaginis conditricem, interjiciunt hic et ejus nomen, Scaligerum imitati. Sed nullus codex id eis permittit, sicut et nomen *regni* explicate de suis inducunt.

3 Haec summa, inquiebam, constantissima demonstrat quaedam in Gr. alia in Arm. codicibus corrigenda in serie praecedentium annorum, qui spatium regni singulorum regum declarant.

4 *Երրորդ*, *ejus*, vel *ipsius*. sc. Hiromi: ita quidem expresse in Gr. *Hiromi regni*.

5 Desiderantur in nostro codice ea verba: Βλέπεται γὰρ τ᾽ ἀληθὲς ἰσχυρῶς ὡμολογημένον, καὶ πολὺ δήπου, sc, *cernitur enim ipsa veritas valde comprobata, et multum utique*, quae requiruntur ad continuationem sermonis,

6 Pro *յայտնեաց*, legendum ad normam Gr. δεδήλωται, *յայտնեալ է, կամ յայտնի*; aliter obscura redditur sententia. Illud verò *Նախնեացն պատմաւորութիւն* etymologicè accommodatur pro Ἀρχαιολογία: quod nomen fert Liber *Antiquitatum* Jos. qui et *Originum* a multis appellatur: sicut et *ազնուական գիրք* pro *սէր գիրք* usurpatum.

7 Haec tabula Eusebiana cum suo prologo epilogoque iisdem fere verbis a nostro Stephano Asolico describitur, quamquam aliquo modo calculus discrepet; cujus locum non abs re videtur hic transcribere saltem Armeniace, ex cap. i. Lib. i. * *Բայց որ առաջինիկայ ժամանակագրութիւնս, ժողովէ՝ ի յերրորդ ամէն սողոմոնի, և՝ ի տաճարին չինուածոյ՝ մինչև՝ ի տաճարին աւերումն՝ ի բաբելացւոցն, ամն նմա. և Թուին այսպէս։ Սողոմոնի այլ ևս ամն լէ։ Ռոբովամ ամն ԺՃ. Աբիա ամն գ։ Ասա ամն խա։ Յովսափատ ամն խե. Յովրամ ամն ը. Ախազիա ամ մի. Գոդողիա մայրն ամն Ջ. Յովաս ամն ևս. Ամասիա ամն խԹ. Ազիա՝ որ և ազարիա ամն ծէ։ Յովաթամ ամն ԺՃ։ Աքազ ամն ԺՃ. Եզեկիա ամն իԹ. Մանասէ ամն ծե. Ամմոն ամն Ժէ. Յովսիա ամն լե։ Յովաքազ ամն Ը. Եղիակիմ՝ որ և յովակիմ ամն Ժէ. Յովաքիմ, որ և յեքոնիա ամիսս Ը։ Մատթանէ, որ և սեդեկիա, ամն Ժւն. Մ՚ահազամայն ամք Թսան. Յետ այսորիկ՝ գերութիւն հրէից՝ ի բաբելոն ամն Ֆ. Որ գումարեալ կատարին յերկրորդ ամին գահերէի արքային պարսից*‖։

8 Asolicus et Samuel ex Armeniis, ex Graecis vero S. Niceph. annos adscribunt Roboam ԺՃ. ւՀ. xvii. quamvis Niceph. unum annum detrahit a successore, habens β'. pro γ'.

9 Omnino legendum իԹ. xé. xxv. ut apertissime praedicti testantur Eusebii eclogarii, facile itaque pro Ֆ. irrepsit Ֆ.

ՋԶ.	Յովրամ.	ամն	Ը:	VI.	Joram.	ann. VIII.
Ջէ.	Ահազիա.	ամ	Ա:	VII.	Ochozia.	anno I.
Ջը.	Գոթողիա մայրն.	ամն	Է:	VIII.	Gotholia mater.	ann. VII.
ՋԹ.	Յովաս.	ամն	Խ:	IX.	Joas.	ann. XL.
Ճ.	Ամեսիա.	ամն	ԽԸ:	X.	Amesia.	ann. XXVIII[1].
ՃԱ.	Ազիա.	ամն	ՃԸ:	XI.	Ozia.	ann. LII[2].
	Ոյր սոյաւ յունաց առաջին ողոմպիադն կարգեցաւ:				Hujus aetate Graecorum prima Olympias constituta fuit.	
ՃԲ.	Յովաթամ.	ամն	ՃԶ:	XII.	Joatham.	ann. XVI.
ՃԳ.	Աքազ.	ամն	ՃԶ:	XIII.	Achaz.	ann. XVI.
ՃԴ.	Եզեկիա.	ամն	ԽԹ:	XIV.	Ezecias.	ann. XXIX.
ՃԵ.	Մանասէ.	ամն	ՃԵ:	XV.	Manasse.	ann. LV.
ՃԶ.	Ամովս.	ամն	Բ:	XVI.	Amos.	ann. II.
ՃԷ.	Յովսիա.	ամն	ԼԱ:	XVII.	Josia.	ann. XXXI.
ՃԸ.	Յովաքազ.	ամիսս	Գ:	XVIII.	Joachaz.	mensibus III.
ՃԹ.	Յովակիմ.	ամն	ՃԱ:	XIX.	Joakim.	ann. XI.
Ի.	Յովակիմ որդի Նորա, որ և Յեքոնիա.	ամիսս	Գ:	XX.	Joakim filius ejus, qui et Jechonias,	mens. III.
ԻԱ.	Մատթանիա, որ և Սեդեկիա.	ամն	ՃԱ:	XXI.	Matthanias, qui et Sedecias.	ann. XI.
	Սիանգամայն ամք՝ նկբ:				Simul (omnes) anni CCCCXXXII[3].	

Յետ այսորիկ՝ գերութեանն Հրէից ՚ի բաբէղն, և աւերածի տեղւոյն ամք ՟Ո, որք գումարեալ կատարին ըստ երկրորդում ամի դարեհի արքայի պարսից՝ առ վեցհներորդիւ և Ե երորդիւ ողոմպիադաւն, վկայեն ՃԾեղէնն գիրք:

Սկսաքանի ընդ մեզ յայսմիկ և հղեմիս յառաջնում ստրոմատին, գրեալ զայս ձև օրինակի:

Post haec, captivitatis Judaeorum in Babylone, locique desolationis annos (esse) LXX, quorum summam collectam perfici secundo anno Darii regis Persarum, sub quinta et sexagesima Olympiade, testatur Divina Scriptura.

Convenit nobiscum in hoc et Clemens in primo Stromate hoc modo scribens[4].

Կղեմէս:

Clementis.

(*Clem. Alex. Strom.* I.)

Եւ եկաց սնոյ գերութիւնն Ո ամ, ցածուցեալ յերկրորդ ամին գահ. կալութենէ վշտասպեայ՝ պարսից և ասորեստանեաց և եգիպտացւոց իշխա. նութեանն եղեալ Թագաւորի: Ոյր օրով անգէաս, և զաքարիաս յերկո. տասանիցն մարգարէանայիցն, և անգելոս՝ որ է մալաքիա, և Թարգմանի հրեշտակ: Եւ էր քահանայապետ յեսու յովսեդեկեանց: Ասայս արդի ձառեալ այրս ասէ:

Եայց մինչև ցդարձն Երկրորդ ամին Եօթանասնեւորդի աւերածոյ տաճարին ձգեալ՝ վկայ ՚ի մեծայ Ե.

» Et permansit captivitas annis LXX, (ut demum) soluta secundo anno Darii Hystaspis, Persarum, Assyriorum, et Aegyptiorum imperii regis[5]. Cujus aetate Aggaeus et Zacharias ex duodecim prophetabant; nec non Aγγελος, qui est Malachias, interpretaturque Angelus[6]. Erat autem summus Sacerdos Jesu, Josedech filius ». Haec praedictus vir ait.

Quod autem (annus) desolationis templi septuagesimus ad secundum usque Darii annum sit protractus,

Καὶ ἔμεινεν ἡ αἰχμαλωσία ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα, καταλήξασα εἰς τὸ δεύτερον ἔτος (τῆς) Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου τοῦ Περσῶν, καὶ Ασσυρίων, καὶ Αἰγυπτίων γεγενημένου Βασιλέως. ἐφ' οὗ, (ὡς προεῖπον) Αγγαῖος καὶ Ζαχαρίας, καὶ ὁ ἐκ τῶν δώδεκα Αγγελος, προεφήτευσε. καὶ ἦν ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς, ὁ τοῦ Ἰωσεδέκ. . . .

1 Item iidem praeferunt ՚ի. ԽԹ. XXIX. quamvis apud Asolicum pro Ի. irrepsit Խ.

2 Item sibi invicem assentientes dixerunt illi, *Azaria qui et Ozia*, vel *Ozia, qui et Azaria*. Olympiadis vero mentionem Niceph. omisit, Samuel in 49. anno Oziae collocavit, Asolicus tandem sub Joatham posuit.

3 Summam colligit Asolicus in annos ՚Ռնե. CCCCXLI. novem scilicet annos excedens Eusebii calculum. Samuel adhuc unum annum amplius dixit. sc. ՚Ռմբ. CCCCXLII. Ex Niceph. dinumeratione anni computantur CCCCXLV. cum a primo anno Salomonis colligat annos CCCCXLVIII. atque ita tredecim anni supersunt.

4 Clementis textum restituimus ex loco citato juxta edit. Oxonii. ann. 1715. pag. 395. Verùm haec omnia, nec non aliquam partem sequentis epilogi iisdem verbis repetit Eusebius in Canone ad Olymp. LXV. atque iterum transcribit auctor Chronici Pasch. p. 116.

5 Deest apud Clem. vox *imperium*, neque cernitur interim in Canone Eusebii: suadet ratio, ut dicamus utrobique excidisse, siquidem in textu Cl. paulo ante habetur articulus τῆς, sc. *hujus* in foem. gen. cui addendum fuit aliquod nomen ejusdem generis et casus, ut ἐξουσίας, ἡγεμονίας, vel βασιλείας, id quod solerter animadvertit Sylburg. in adnot. ejusdem Cl. affirmans *subaudiendum* esse βασιλείας, etsi diverso loco ab eo, quem habet Arm. իշխանութեանն. verum alii vix hoc perpendentes, arroganter etiam articulum τῆς expunxerunt.

6 Eusebius de suo adjecit, ut explicaret, nomen *Malachiae*, pro quo Clem. tantum dixerat ἄγγελος, id enim sonat in Hebr. *Malach*, quod apud Gr. et Lat. *Angelus*, quare et Interp. Arm. expressius dixit Թարգմանի հրեշտակ, quod utriusque nominis est interpretatio.

բաշխաւորէ զաքարիա մարգարէ . որ յԵրկրորդ ամին դարեհի ասէր , Թէ տէր ամենակալ մինչև յերբ ոչ ողորմեացիս երուսաղեմի և քաղաքացն յուդայ , զոր անտես արարեր , այս եօթանասներորդ տարի ։

Եւ ասա ուշ եդեալ ասիցես , Թէ զինչ է ասացեալ ի սկզբան գրոցն եզրայ , Թէ յաւին առաջնորդի կիւրոսի արքայի պարսից՝ ի կատարել բանին տեառն ըստ բերանոյն երեմիայի , զարթոյց տէր զոգին կիւրոսի արքայի պարսից . և հրամայեաց եւս յամենայն ի թագաւորութիւնսն իւրում գրով իսկ հրովարտակաց . և ասէ ։ Եւ ապա յաջորգաբն գնալմէ ածեալ՝ զազատութենէն հրեից ցուցանել . և Թէ՝ զինչ հրամայեաց եւս զառաձարն շինել կիւրոս ։ Համարին այս այսոքիւք առ կիւրոսիւ ։ Ոչ ասեայ ժամանակի գերութեանն կատարել և ոչ առ դարեհիւ ։

Այլ առ այս ասեմ , Թէ երկուս Հազարեայ ժամանակս մարգարէական բանն գուշակէն ։ Մի՝ յաւերածոյ տաճարին , որ դիպի ի գլուխ եղեալ յերկրորդ ամին դարեհի . որպէս զա քարիայ բարբառն յանդիմանն կացուցանէ ։ Եւ միւսն ի հրեից գերութենէն մինչև ցբաժնեղօնի առնուլն , և ցքառասնալ Թագաւորութեանն քաղդէացւոց . որ սկիզբն առ Թուելոյ ի մարգարէութեանն ժամանակաց . և բովանդակի առ կիւրոսիւ՝ հանդոյն երեմիայի բարբառոյն . որովք գՀան դերձելոցն գուշակեալ՝ ասէր , Թէ այսպէս ասէ տէր , յորժամ կատարեսցի իմ բաբելացւոյն Հ տարի , այց արարիցէ , և հաստատեցից ի վերայ ձեր զպատգամն իմ , դարձուցանել զձեզ ի տեղիս յայս ։ Եւ դարձեալ մարգարէնայ ասէ . և եղիցի ամենայն երկիրս այս յաւեր և յապականութիւն , և ծառայեացեն ի մէջ հեթանոսաց Թագաւորին բաբելացւոց . և ի վերայ ազգին այնորիկ ասէ տէր , և ի վերայ երկրին քաղդէացւոց . և եղիցի զնոսա յաւերականութիւն ։

proxime adest testis fidejussor Zacharias propheta [1]; qui secundo anno Darii dicebat. » Domine omnipotens, usquequo non misereberis Jerusalem, et urbium Juda, quas despexisti? iste septuagesimus annus (est) «.

Caeterum [2] hic attente animadvertens, quisquis es, dicere potes: At quomodo dicitur initio libri Esdrae? quod in anno primo Cyri regis Persarum, ut compleretur verbum Domini ex ore Jeremiae, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, et mandatum dedit in omni regno suo etiam cum (regiis) litteris, dicens «. Et postea prosequitur ostendere liberationem Judaeorum; et quomodo Cyrus templum aedificare jusserit. Ex quibus putes sub Cyro tempus annorum LXX. captivitatis completos esse, minime vero sub Dario.

Verum ad haec dico: duplex LXX. annorum spatium verba Prophetica denunciasse. Unum, a templi dissolutione; quod secundo anno Darii consummari contigit; prout Zachariae vox satis declarat. Alterum vero, a Judaeorum captivitate, usque ad captam Babylonem, ablatumque regnum Chaldaeorum; quod numerari coeptum est a tempore Prophetiae; completur autem sub Cyro juxta Jeremiae vocem, qua futura praenuntians dicebat: quia » Sic ait Dominus: quum jam implendus sit Babylonis annus LXX, visitabo vos, et confirmabo super vos mea oracula [3] ad reducendum vos in locum istum «. Et iterum prophetat dicens: » Et erit universa terra haec in solitudinem et in corruptionem, et servient inter gentes regi Babyloniorum; et super gentem illam dicit Dominus, et super terram Chaldaeorum, et ponam eas in corruptionem [4] «.

Κύριε παντοκράτωρ ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσῃς τὴν Ιερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα, ἃς ὑπερεῖδες ; τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος. *Zachar.* I. 12.

(Καὶ) ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον Κυρίου ἀπὸ στόματος Ἱερεμίου, ἐξήγειρε Κύριος τὸ πνεῦμα Κύρου βασιλέως Περσῶν, καὶ παρήγγειλε φωνὴν ἐν πάσῃ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καί γε ἐν γραπτῷ, λέγων. II. *Esdr.* I. 1. (vide et cap. II. *Esdr.* III. quod Latinis est I. *Esdr.*)

Ὅτι οὕτως εἶπε Κύριος, ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι Βαβυλῶνι ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς, καὶ ἐπιστήσω τοὺς λόγους μου ἐφ' ὑμᾶς, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν λαὸν ὑμῶν, (Euseb. tantum ὑμᾶς) εἰς τὸν τόπον τοῦτον. *Jerem.* XXIX. 10.

Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς (...) ἀφανισμὸν, καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν (ἑβδομήκοντα ἔτη, καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐκδικήσω) τὸ ἔθνος ἐκεῖνο (...) καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν (αἰώνιον, καὶ ἐπάξω) ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην (πάντας τοὺς λόγους μου). *Jerem.* XXV. 11, 13.

1 Chorenensis noster simillimo dicendi genere usus est. Lib. II. cap. 9. ' Վկայ քեզ ի մեայ երաչխաւորեացդ հիզեսիասէ զիւրք եւսէբի կեսարացւոյ ||. quem locum attigimus in Praefatione nostra §. II. eo quod miro modo Eusebii nostri verbis utitur auctor, cum alterius operis ejus locum citare voluisset.

2 Sequentia ad verbum excerpsit Asolicus noster ab Eusebio Lib. I. cap. I. hoc pacto. ' Եւ ասաի ուշ եդեալ ասիցես, Եթէ զինչ է ասացեալ ի սկզբան գրոցն եզրայ, Եթէ յաւին առաջնորդի կիւրոսի պարսից արքայի՝ զարթոյց տէր զոգի կիւրոսի արքային. և հրամայեաց եւս յամենայն Թագաւորութեան իւրում գրով իսկ՝ զազատութիւնն հրեից, և Եթէ զինչ եւս հրամայեաց զառաձարն շինել կիւրոս : Համբեացս այսոքիւք առ կիւրոսիւ Ոչ ասեայ ժամանակ գերութեանն կատարել, և ոչ առ դարեհիւ : Եւ այս ասեմ, Եթէ երկու հազարեայ ժամանակ մարգարէական բանն գուշակէն ։ Մի՝ յաւերածոյ տաճարին, որ դիպի ի գլուխ եղեալ յերկրորդ ամին դարեհի : Եւ միւսն (հայկն) ||. deinde ad sensum potius quam ad verbum alia exprimit.

3 Tam Vulg. Lat. quam Arm. textus in Jerem. praeferunt զբանս իմ զբարիս, *verba mea bona:* at neque Eusebius, neque communis lectio τῶν LXX. agnoscunt illud adjectivum ἀγαθοὺς vel καλοὺς. Contra Eusebius legit juxta Vulg. Lat. et text. Arm. գարձուցանել զձեզ. *reducam vos*, ubi hodierna lectio τῶν LXX. habet, *reducere populum vestrum.*

4 Secundus hic Jeremiae locus ex Cap. XXV. v. 11. 12. 13. ut videtur, ab Eusebio ita lectus fuit, vel saltem memoriter recitatus ad fidem codicis nostri. Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἔρημον καὶ ἀφανισμὸν, καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι τῷ βασιλεῖ τοῦ Βαβυλῶνος. καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο φησὶ Κύριος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν τῶν Χαλδαίων, καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμόν. A quo tamen multum differt hodierna lectio τῶν LXX. a nobis citata. Verum textus Arm. in Jerem. medium tenet, ita ut partim illi lectioni, partim Eusebio concedat: idem dixeris de Vulg.

Եւ այս ամենայն առ հիւրոսիւ եւ՝ ի գլուխ . ուր յաւերածոյ տաճարին Համարեալ զգերութեանն ժա մանակս , այլ՝ եւս՝ ի վերուստ , յերկրորդ ամին յովակիմայ հրէից Թագաւորէն . առ որով զառաջին գերութիւնն սպար նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց ։ և եւս յառաջագոյն , յորմէ հետէ մարգարէն երեմիա սպառ սկիզբն իւրում մարգա բէութեանն . յորմէ մինչև ցպաշտ պուհին , և ցաւձարին հրձիգ լինել էն ամք ճ . և մինչև ցառաջին ամի հիւրոսի՝ ամք ։ , քանզի՝ ի սկզբանէ երեմիայի մարգարէութեանն մինչև ցհիւրոս՝ առաջին ։ ամեայ ժամանակն կատարի ։ Այլ յաւերածոյ տաճարին առ հիւրոսիւ Շամէր . և յ՝ ը ամին դարեհի ընդ ։ ամ . և յ՝ ըը երրորդ դարեհի նորոգեցաւ ։

Եւ յայն ժամանակէ հետէ կացին ամենայն հրէայք առանց Թագաւորի յիւրեանց Թագաւորաց . քահանայապետիք իւրեանց իբրև իշխանօք և առաջնորդօք վարէին . և պարսից Թագաւորացն ՝ի հնազանդութեան կային զամենայն ժամանակս պարսից Թագաւորութեանն ։ Եւ յետ նոցա մինչեդոնացւոց ծառայեցին՝ որ յետ աղեքսանդրի տիրեցին , մինչև յեպիփանէս անտիոքոս . որ Թագաւորեաց ասորւոց , և ՝ի հեթանոսութիւն դառնալ զազգն հրէից նեղէր ։ Ա. որով մատաթիայ քահանայ երուսաղէմացւոց՝ ասամոնեայ որդի , և նորին որդի յուդայ՝ որ կոչեցաւ մակաբէոս , և ացա պայազատք վիշնաութիւն հրէից վերայի նորոգեցին , և ձգեալ կալան մինչև ցօգոստոս ։ Ա. որով նախ յայտգիտացոյ հիւրովդէս հրամանաւ հռոմայեցւոց առ գհրէից Թագաւորութիւնն ։ Ի ժամանակի՝ յորում քն որդին ել ծնանէր ։ Եւ վախճան առնոյր ա ազգալքն ՝ի մահսիկ , Թէ մի պակասեցէ իշխան յուդայ . և մի պակ յերանաց նորա . մինչև եկեսցէ որում կայն պահի . և նա է յոյս հեթանոսաց ։ Ա.Լ այս այսպէս ։

Բայց ժողովի ամենայն ժամանակն ՝ի սոյնմինչ և յաւարնն չինուա ծոյ տաճարին՝ մինչև յերկրորդ ամն գարեհի պարսից արքայի , մինչև ցաւձարի նորոգութեան սմա չէա ։ Եւ յերկրորդ ամէն գարեհի՝ մինչև ցիսուէլութիւնն փրկչին . ընդ և Հերոդ ամին ութերեսուն եղեալ , ժա ղամին ամի չէն ։ Որք մանրամասնամբ այսպէս համարին . Հայոց հիւրոսի՝ որ Թագաւորեաց սմն Լ. առնու զԹագն կամբիւս սմն ք. (և այլն)։

Lat. Primus ita se habet . ‘ Եւ եվկի ամենայն երկիրդ այդ յաւերակ և յապականութիւն , և ծառայեսցեն ազգացն այնոցիկ , և արքայիւ բաբելացւոց զեօթանասուն ամ ։ Եւ ՝ի կատարել ամացն եօթանասնից , խնդրեցից զվրէժս ՝ի Թագաւորէն բաբելացւոց և յազգէն յայնմանէ ասէ տէր՝ զսա անօրէնութեանց նոցա , և յերկրէն քաղդէացւոց , և եդից զնոսա յապականութիւն յաւիտենական , և ածից ՝ի վերայ ամենայն երկրին այնորիկ զամենայն բանս իմ ։ || Nec adeo dissimiliter et secundus . » Et erit universa terra haec in solitudinem, et in stuporem, et servient omnes gentes istae regi Babylonis septuaginta annis. Cumque impleti fuerint septuaginta anni, visitabo super regem Babylonis, et super gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, et super terram Chaldaeorum: et ponam illam in solitudines sempiternas. Et adducam super terram illam omnia verba mea ». Praeterea jure dubitari potest, ne forte interciderit a textu Eusebii mentio *septuaginta annorum*, cum reliquis.

1 Eodem pertinet Syncelli observatio, mentione facta etiam Eusebii nostri, p. 173. Nobis sufficiat audire Latinam interpretationem Goari. » Joacim filii Josiae regis Juda annus 4. in mundi 4883. incurrit, et magno Hieremia teste, in Nabuchodonosor regis Babylonis primum: eumdemque suorum ad plebem Judaeam vaticiniorum tertium ac vicesimum idem Propheta observat, qui videlicet regis Josiae decimo tertio exordiatur. Ab eo siquidem expositorum nonnulli, inter quos reperitur Eusebius, (ἐν οἷς καὶ Εὐσέβιος) septuagenum captivitatis spatium ad annum Cyri primum, quo anni 70. manifesto complentur, volunt numeratum. Altera verò ratione septuagenorum annorum summa ab anno Joacim quarto ineunte, quo Deus Prophetae verbo populum contumaciae damnabat, ad memorati Cyri annum primum computari dignoscitur. Tertio et postremo modo ab undecimo Sedeciae ad Darii annum secundum a quibusdam colligitur: aliis ex opposito certiorem et veriorem annorum rationem, e quorum grege Eusebius observatur (Gr. sincerius, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, *ut dicit Eusebius*), tenere se jactantibus, summa nimirum annorum 70. ab anno Hieremiae vaticiniorum 5. ad Cyri 1. deducta: eo licet commento mutilum semper et errans probetur eorum ratiocinium ».

2 Deinde integram paginam transcripsit Asolicus noster toties laudatus Lib. I. cap. 1. quamvis paucis omissis vel mutatis: satius erit hic locum afferre, ut eum lector Armenus cum nostra lectione conferat. ‘ Բայց աւերածոյ տաճարին առ հիւրոսիւ Շ՝ ամ էր . և յերկրորդ ամին դարեհի ընդ ։ ամն։

Եւ յայնմ ժամանակի կացին Հայոցն Հրէայքն առանց Թագաւորի՝ յիւրեանց Թագաւորաց , և քահանայապետքն իւրեանց իբրև առաջնորդօք և իշխանօք վարէին . և զամենայն ժամանակս պարսից Թագաւորութեանն ՝ի հնազանդութեան նոցա կային ։ Եւ յետ նոցա մինչև կեդոնացւոցն ծառայեցին, որ յետ աղեքսանդրի , մինչև ցեպիփանէսն անտիոքոս , որ Թագաւորեաց ասորւոց , և ՝ի հեթանոսութիւն դառնալ զազգն հրէից նեղէր ։ Ա. որով Մատաթիայ քահանայ երուսաղէմացւոց՝ ասամոնեայ որդի , և նորին որդի յուդայ՝ որ կոչեցաւ մակաբէոս , և ացա պայազատք վիշնաութիւն հրէից վերայի նորոգեցին , և ձգեալ կալան մինչև ցօգոստոս ։ Ա. որով նախ յայտգիտացոյ հիւրովդէս հրամանաւ հռոմայեցւոց առ գհրէից Թագաւորութիւնն ։ Ի ժամանակի՝ յորում քն որդին ել ծնանէր ։ Եւ վախճան առնոյր ա ազգալքն ՝ի մահսիկ , Թէ մի պակասեցէ իշխան յուդայ . և մի պակ յերանաց նորա . մինչև եկեսցէ որում կայն պահի . և նա է յոյս հեթանոսաց ։ Ա.Լ այս այսպէս ։

Բայց ժողովի ամենայն ժամանակն ՝ի սոյնմինչ և յաւարնն չինուա ծոյ տաճարին՝ մինչև յերկրորդ ամն գարեհի պարսից արքայի , մինչև ցաւձարի նորոգութեան սմա չէա ։ Եւ յերկրորդ ամէն գարեհի՝ մինչև ցիսուէլութիւնն փրկչին . ընդ և Հերոդ ամին ութերեսուն եղեալ , ժա ղամին ամի չէն ։ Որք մանրամասնամբ այսպէս համարին . Հայոց հիւրոսի՝ որ Թագաւորեաց սմն Լ. առնու զԹագն կամբիւս սմն ք. (և այլն)։

Haec vero omnia sub Cyri aetate completa fuerunt [1]: non tamen a dissolutione templi dinumerando captivitatis tempora, sed adhuc superius; ab anno nimirum secundo Joachim regis Judaeorum: cujus tempore primam captivitatem duxit Nabuchodonosor rex Babyloniorum; imo anterius, ex quo nempe Jeremias propheta suae prophetiae initium fecit: a quo usque ad obsidionem (Hierosolymae) templique incendium, sunt anni XL. ad primum vero annum Cyri, anni LXX. Etenim ab initio prophetiae Jeremiae usque ad Cyrum, primum LXX. annorum tempus complectur. Verum a templi dissolutione ad Cyrum XXX. anni erant, et anno Darii secundo [2] impletus est annus LXX. Darii vero anno VIII. restauratum fuit (templum).

Ab illo tempore autem [3] permanserunt Judaei absque rege, (ceu destituti) a suis regibus, Pontifices suos principis et ducis loco habentes, Persarumque regibus obtemperantes per totum tempus regni Persarum. Postque eos Macedonibus, qui post Alexandrum dominati sunt, servierunt, usque ad Epiphanem Antiochum; qui in Syria regnans, cogebat gentem Judaeorum, ut in gentilitatem converterentur. Quo tempore Matathias sacerdos Hierosolymitanus Asamoni filius, ejusque filius Juda, qui Maccabaeus vocatus est, horumque succes-

(Anonymus apud Scalig. pag. 51.)

Διέμεινάν τε ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου Ἰουδαῖοι, (καθὼς ἤδη προείρηται), ἀβασίλευτοι, ὅσα ἐπὶ ἰδίοις βασιλεῦσιν, ἄρχουσι μὲν καὶ ἡγεμόσι χρώμενοι τοῖς οἰκείοις ἀρχιερεῦσι, τοῖς δὲ (Ασσυρίων) βασιλεῦσι, (τὸ πρῶτον, ἦ τοῖς) Περσῶν, ὑπακούοντες, καὶ μετ' ἐκείνους, τοῖς μετ' Αλέξανδρον ἄρξασι Μακεδόσι, μέχρις Αντιόχου Επιφανοῦς, ὃς τῆς Συρίας βασιλεύσας ἐλληνίζειν ἐξηνάγκασε τὸ Ἰουδαίων ἔθνος . . .

1 Eodem pertinet Syncelli observatio, mentione facta etiam Eusebii nostri, p. 173. Nobis sufficiat audire Latinam interpretationem Goari. » Joacim filii Josiae regis Juda annus 4. in mundi 4883. incurrit, et magno Hieremia teste, in Nabuchodonosor regis Babylonis primum: eumdemque suorum ad plebem Judaeam vaticiniorum tertium ac vicesimum idem Propheta observat, qui videlicet regis Josiae decimo tertio exordiatur. Ab eo siquidem expositorum nonnulli, inter quos reperitur Eusebius, (ἐν οἷς καὶ Εὐσέβιος) septuagenum captivitatis spatium ad annum Cyri primum, quo anni 70. manifesto complentur, volunt numeratum. Altera verò ratione septuagenorum annorum summa ab anno Joacim quarto ineunte, quo Deus Prophetae verbo populum contumaciae damnabat, ad memorati Cyri annum primum computari dignoscitur. Tertio et postremo modo ab undecimo Sedeciae ad Darii annum secundum a quibusdam colligitur: aliis ex opposito certiorem et veriorem annorum rationem, e quorum grege Eusebius observatur (Gr. sincerius, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, *ut dicit Eusebius*), tenere se jactantibus, summa nimirum annorum 70. ab anno Hieremiae vaticiniorum 5. ad Cyri 1. deducta: eo licet commento mutilum semper et errans probetur eorum ratiocinium ».

2 Deinde integram paginam transcripsit Asolicus noster toties laudatus Lib. I. cap. 1. quamvis paucis omissis vel mutatis: satius erit hic locum afferre, ut eum lector Armenus cum nostra lectione conferat. ‘ Բայց աւերածոյ տաճարին առ հիւրոսիւ Շ՝ ամ էր . և յերկրորդ ամին դարեհի ընդ ։ ամն։

Եւ յայնմ ժամանակի կացին Հայոցն Հրէայքն առանց Թագաւորի՝ յիւրեանց Թագաւորաց , և քահանայապետքն իւրեանց իբրև առաջնորդօք և իշխանօք վարէին . և զամենայն ժամանակս պարսից Թագաւորութեանն ՝ի հնազանդութեան նոցա կային ։ Եւ յետ նոցա մինչև կեդոնացւոցն ծառայեցին, որ յետ աղեքսանդրի , մինչև ցեպիփանէսն անտիոքոս , որ Թագաւորեաց ասորւոց , և ՝ի հեթանոսութիւն դառնալ զազգն հրէից նեղէր ։ Ա. որով Մատաթիայ քահանայ երուսաղէմացւոց՝ ասամոնեայ որդի , և նորին որդի յուդայ՝ որ կոչեցաւ մակաբէոս , և ացա պայազատք վիշնաութիւն հրէից վերայի նորոգեցին , և ձգեալ կալան մինչև ցօգոստոս ։ Ա. որով նախ յայտգիտացոյ հիւրովդէս հրամանաւ հռոմայեցւոց առ գհրէից Թագաւորութիւնն ։ Ի ժամանակի՝ յորում քն որդին ել ծնանէր ։ Եւ վախճան առնոյր ա ազգալքն ՝ի մահսիկ , Թէ մի պակասեցէ իշխան յուդայ . և մի պակ յերանաց նորա . մինչև եկեսցէ որում կայն պահի . և նա է յոյս հեթանոսաց ։ Ա.Լ այս այսպէս ։

Բայց ժողովի ամենայն ժամանակն ՝ի սոյնմինչ և յաւարնն չինուա ծոյ տաճարին՝ մինչև յերկրորդ ամն գարեհի պարսից արքայի , մինչև ցաւձարի նորոգութեան սմա չէա ։ Եւ յերկրորդ ամէն գարեհի՝ մինչև ցիսուէլութիւնն փրկչին . ընդ և Հերոդ ամին ութերեսուն եղեալ , ժա ղամին ամի չէն ։ Որք մանրամասնամբ այսպէս համարին . Հայոց հիւրոսի՝ որ Թագաւորեաց սմն Լ. առնու զԹագն կամբիւս սմն ք. (և այլն)։

3 Occurrit hoc fragmentum haud contemnendum, apud Scalig. loco citato, a quodam eclogario Eusebii anonymo desumptum.

որդի յուդա՝ որ կոչեցաւ մակաբէոս, և սոցա պայազատաք զիշխանութիւնն հրէից վերստին նորոգեցին. և ձգեալ կալան մինչև ցաւգուստոս։ Զոր որով նախ յայլազգեաց հերովդէս հրամայ նաև հոռոմոց առ զթագաւորութիւնն, 'ի ժամանակին՝ յորում կենդանարար մեր Յս Ցն ծնանիցի։ Եւ վախճան առնոյր Ձառեալ մարգարէութիւնն մնվախսի, թէ մի պակասեսցէ իշխան յուդայ, և մի պետ յերկանաց նորա, մինչև եկեսցէ՝ որում կայն պահի. և նա է յոյս հեթանոսաց։ Զայն այս զսոյն ձև օրինակի։

Զայլ ժողովն ամենայն ժամանակն 'ի սաղոմոնէ և յառաջին շինուածոյ տաճարին մինչև յերկրորդ անն դաբեհի պարսկի, և յատաճարին նորա գումն յամն չիբ։ Եւ 'ի մովսիսէ և յելեցն յեգիպտոսէ մինչև ցսաղոմոն և յառաջին հանդերձանս տաճարին ամք նձ։ Եւ յառաջին ամէն արքա համու մինչև ցելոն չէ։ Եւ 'ի ջրհեղեղէն մինչև յառաջին անն արքա համու ամք ջնթ։ Եւ յադամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք ամհօբ։ Եւ միան դամայն ընդ ամենայն յադամայ մինչև ցերկրորդ անն դարեհի, և ցերկրորդ շինուածն երուսաղէմի ամք ռոձ։ Եւ յիբ ամէն դարեհի, որ էր առաջին ամ վաթմաներորդի հինդերորդի ողոմպիադին, ժողովին ողոմպիադք ձվէ. և ամք չնիբ։ Զոր մինոր մնասնիք այսպէս համարին։

Յետ կիւրոսի առաջին թագաւորին պարսից՝ առնու զթագն կամբիւսէս։ Զոյս դարեհ, որ թագաւորեաց ընդ ամենայն՝ ամն լիբ։ 'Ի սորա յերկրորդ անին՝ տաճարն երուսաղէմի վերստին շինեցաւ։ Զ մնին այլ ևս ամքն դարեհի լիբ։ Զղիցի այսու հետև դարեհիքն ամք լիբ։ Եւ քսերքսէս ամք ի։ Զոր որով եսթեր բայ իրքն կատարէին։ Զարտաշէս ամք խիս։ Զոր սովաւ էզր երբայեցւոց սուրբ գրոց գրագէտ ձանաչէր, զորմէ ասի զամենայն ածելոյն գիրս վերստին յիշել, և աւանդել հրէից նորանկար երբայերէնօց նշանագրօք, վասն պատերազմին աշխարհին հասանելոյ։ Զայլ և նեհեմիա տոկառա-

sores imperium Judaeorum rursum instaurarunt, et protrahentes usque ad Augustum tenuerunt. Cujus aetate primus ex alienigenis Herodes, Romanorum jussu, regnum accepit; eo tempore, quo Salvator noster JESUS CHRISTUS nascitur. Atque adeo finem habuit praenuntiata Moysis prophetia « Non deficiet princeps ex Juda, neque dux de femoribus ejus, donec veniat (is) cui repositum est[1]; et ipse est spes gentilium ». Haec vero hoc modo (dicta sunt).

Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἐὰν ἔλθῃ, ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. *Genes.* XLIX. 10.

Verum summa temporis a Salomone, et a prima aedificatione templi, usque ad secundum annum Darii Persae, et templi restaurationem, colligitur ad annos DII. Et a Moyse et Exodo de Aegypto usque ad Salomonem, primumque templi apparatum, anni (sunt) CCCCLXXX. Et a primo anno Abraham usque ad Exodum (anni) DV. A Diluvio autem usque ad primum annum Abraham, anni DCCCCXLII. Et ab Adam usque ad Diluvium anni MMCCXLII. Simul vero omnino ab Adam usque ad secundum annum Darii, secundamque exstructionem Hierosolymae, anni MMMMDCLXXX. A secundo autem anno Darii, qui fuit primus annus sexagesimae quintae Olympiadis, colliguntur Olympiades CXXXVII. et anni DXLVIII. (sc. usque ad Christum), Qui minute computantur hoc modo.

Post Cyrum, primum regem Persarum, diadema accepit Cambyses. Postea Darius, qui regnavit annis omnino XXXVI. Hujus anno secundo templum Hierosolymitarum rursum est conditum; conficiuntur autem reliqui quoque Darii anni XXXIV. Dinumerentur itaque Darii anni XXXIV. Et Xerxis anni XX[2]. Sub quo ea, quae de Esther (narrantur), peracta sunt. Artaxerxis anni XLI. Hujus tempore Esdras, sacrae Scripturae Hebraeorum scriba litteratus agnoscebatur: quem ajunt, omnes Divinas Scripturas recoluisse, Judaeisque de integro tradidisse, novis characteribus [3] Hebraicis, ob bellorum incursionem su-

(S. Niceph. Patriarch. Chron. p. 317.)

... Δαρεῖος .. ἔτη λϛ'. Τούτου ἔτει δευτέρῳ ... ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνεγεώθη ναός. Γίνονται λοιπὸν τὰ λοιπὰ Δαρείου .., λδ'...

1 Ita legerunt et plurimi inter Patres veterrimos, juxta quos restituimus Gr. textum; at communis lectio editionis τῶν LXX. habet τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ, cui suffragantur alii Patres non pauci; inter quos censetur et Eusebius in adnot. edit. Morini. Fortasse alibi ea quoque lectione usus auctor fuerat, sed hic primam certe usurpavit, ut patet ex lectione codicis nostri, quem et Asolicus fideliter observavit. Eodem sensu habetur in Arm. versione Genes. *Մինչև եկեսցէ նա՝ որոյ իւրն է հանդերձեալքն*. *donec veniat, cujus suum est futurum*, aut *cui propria sunt futura*; ut nihil dicam de Vulg. Lat. cujus celeberrima est lectio, *donec veniat, qui mittendus est*.

2 Nescio librariorum ne vitio, an ab Auctore consulto omissi fuerint reges, qui aliquot menses imperaverunt, quosque tum ipse Eusebius in catalogo et in canone, tum ipsius eclogarii Arm. et Gr. memorant: ut *Artabanum* Xerxis successorem *mensibus* 7. *Xerxem secundum* post Artaxerxem longimanum *mensibus* 2. ac demum *Sogdianum* ejusdem successorem *mensibus* 7. quamquam diversi diverso modo ferant numeros mensium. De Esther vero consule Canonem in Olymp. LXXIX. et XCIII. ubi videbis, non probari ab Eusebio praesentem sententiam.

3 Նորանկար նշանագրք, *novi characteres*, vel potius *de novo formati*, sive *novissime depicti characteres*; quo affirmat Auctor id quod superius dixerat, antiqua elementa Hebraeorum ea esse, quae Samaritana nuncupantur: ista verò, quibus utuntur Judaei, multo post ab Esdra confecta.

պետ Ասանայէր. որ հրամանաւ Թագաւորին ելեալ յերկիրն հրեաստա-
նի՝ շինէր զերուսաղէմ, և պատէր զքաղաքն պարսպօք. քանզի մինչև
ցնա աւերք կայր քաղաքն, բայց միայն ի տաճարէն՝ որ առ դարեհիւ նորա
գեցաւ։ Յետ արտաշէսի Թագաւո-
րեցին պարսից այսոքիկ. Դարեհ
ամն ժԹ։ Քսերքսէս ուշեղ ամն ի։
Արվաստս ամն իէ։ Քսէս ամն ը։
Դարեհ ամն ը։ Յետ որոց աղէք-
սանդրոս մակեդոնացի եբարձ զտէ-
րութիւնն պարսից, և Թագաւորեաց
ամն ը։ և նախ քան զդարեհ սպա-
նանելոյ Թագաւորեաց այլ և ամն
է։ Ի հանգամանի յերկրորդ ամին
դարեհի մինչև ցաղէքսանդրի վախ-
ճանին, որ եղև ի Ա֊իդ olympiad-ին
յառաջնում ամին, լինին Ամղ։

Յետ աղէքսանդրի վախճանելոյ՝
եգիպտոսի և աղէքսանդրիայ քաղա-
քի Թագաւորեցին այսոքիկ. ա.
Պտղոմէոս ի՛ագոսեայ ամն իս։ բ.
Պտղոմէոս փիլադելփոս ամն իէ։
Ա֊ռ սոսկ երբայեցւոց գիրք սկիզբ
ի յոյն լեզու Թարգմանեցան, և յա-
ղէքսանդրիա քաղաքի ի մատենից
առնուն եգան։ գ. Պտղոմէոս եւեր-
գետես ամն իդ։ դ. Պտղոմէոս փի-
ղոպատոռը ամն իա։ ե. Պտղոմէոս
եպիփանէս ամն իբ։ զ. Պտղոմէոս
փիղոմետոր ամն լէ։ Ա֊ռ սոսկ Թա-
գաւորեաց ասորւոց անտիոքոս, որ
կոչեցաւ եպիփանէս. առ որով ի
մակաբայեցւոց գիրսն գործք՝ գոր-
ծեցան։ յորում կայ, Թէ զիարդ ան-
տիոքոս զազգն հրէից ի հեթանո-
սութիւն դարձուցանել բռնագա-
նէր. և պղծեաց զտաճարն նուիրօք
պատկերացն՝ զոր կանգնեաց անդ.
և զսե սպասս տաճարին կողոպտեաց
ի Ածա olympiad-էն։ Որպէս ձգեալ
ի վախճանին աղէքսանդրի մինչև
դնացոյ մինչև ցայն ամն եպիփանու
անտիոքայ յամն Ածի. և յերկրորդ
ամին դարեհի մինչև ցանտիոքոս
ամն յիսի։

Ա֊ռ այսու անտիոքաւ մատաթիա
ուսար ասամոնեայ՝ նախանձ վասն

pra regionem. Neemias quoque vina-
rius agnoscebatur; qui regis jussu
ascendens terram Judaeam, Hieroso-
lymam condidit, urbemque moenibus
cinxit: etenim usque ad eum dissolu-
ta erat urbs, praeter templum, quod
sub Dario restauratum fuit. Post Ar-
taxerxem regnaverunt apud Persas
isti. Darius annis xix. Artaxerxes
Mnemon [1] annis xl. Ochus annis xxvi.
Arses annis iv. Darius annis vi. Post
haec Alexander Macedo, sublato Per-
sarum regno, regnavit annis vi. quin
etiam antequam Darium occidisset,
regnaverat aliis insuper annis vi. Si-
mul a secundo anno Darii, usque ad
Alexandri obitum, qui primo anno
cxiv. Olympiadis accidit, sunt (anni)
cxcvii.

Post Alexandri mortem, Aegypto
et Alexandrinorum urbi imperarunt
hi qui sequuntur. I. Ptolemaeus Lagi
(filius), annis xl. II. Ptolemaeus Phi-
ladelphus, annis xxviii. Sub eo [2] sa-
cri Hebraeorum libri in Graecam lin-
guam translati sunt, atque in Biblio-
thecis Alexandriae reconditi. III.
Ptolemaeus Evergetes, annis xxiv. IV.
Ptolemaeus Philopator, annis xxi. V.
Ptolemaeus Epiphanes [3], annis xxii.
VI. Ptolemaeus Philometor, annis
xxxiv. Hujus tempore regnavit in Sy-
ria Antiochus, qui cognominatus est
Epiphanes; sub quo ea, quae in Mac-
cabaeorum libris (narrantur), perac-
ta sunt: in quibus scriptum est, quo
nempe modo Antiochus gentem Ju-
daeorum in gentilitatem convertere
cogebat; templumque, dicatis imagi-
nibus inibi erectis, violavit; sacrisque
vasis templum spoliavit. cli. Olym-
piade. Ita ut a morte Alexandri Ma-
cedonis usque ad i. annum Epiphanis
Antiochi, transierint anni ci. Et a se-
cundo anno Darii usque ad Antio-
chum, anni cccxlvii.

Hujus Antiochi aetate [4], Matathias
Asamoni puer, aemulationem pro pa-

(S. Niceph. p. 318.)

Μετὰ δὲ τὴν Αλεξάνδρου τελευτήν, Αἰγύπτου καὶ Αλεξανδρίας ἐβασίλευσε πρῶτος Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἔτη μ'. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἔτη (λή). ἐπὶ τούτου αἱ παρ' Ἑβραίοις ἱεραὶ βίβλοι εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μετεβλήθησαν, καὶ ἐν ταῖς κατ' Αλεξάνδρειαν ἀπετέθησαν βιβλιοθήκαις (ἐπὶ Ελεάζαρ Αρχιερέως) ... (et post pauca) ὁ Επιφανὴς ... Τὰ κατὰ τοὺς Μακκαβαίους ἐπὶ τούτου γεγένηται. ...

(Anonymus apud Scalig. p. 51.)

Κατὰ δὲ Αντίοχον τουτονὶ Ματταθίας Ασαμωναίου παῖς ζῆλον τὸν ὑπὲρ

1 Ուշեղ, id sonat apud Arm. quod Gr. Μνήμων, sc. *memoria praeditus*, *ingeniosus*, vel potius *memorans*; unde et Latini scriptores non semel dixerunt *Artaxerxes Memor*; at vulgo Gr. verbum *Mnemon* usurpant, sicut et Interp. noster alibi, Հիշող. Annos vero Ochi, ut hic, ita etiam constanter in Canone Eusebius habet ϟϛ. 26. Pariter habuit et Niceph. ejusdem eclogarius, juxta Anastasium: at hodierna lectio apud Scal. habet 27. et apud Goarum 22.

2 Asolicus noster de more ad verbum excerpsit quaedam etiam ex hoc Eusebii textu. Lib. i. cap. 3. « Ա֊ռ սոսկ երբայեցւոց գիրք սկիզբ ի յոյն լեզու Թարգմանեցան. և յաղէքսանդրիայ քաղաքի ի մատենից առնուն եգան ». Ա֊ռ սոսկ Թագաւորեաց անտիոքոս, որ կոչեցաւ եպիփանէս. առ որով՝ որ ի մակաբայեցւոց գիրսն գործք՝ գործեցան, որ զազգն հրէից ի հեթանոսութիւն դառնալ բռնագանէր։ Ա֊ռ այսու անտիոքաւ մատաթիա ուսար ասամոնեայ՝ նախանձ վասն Տայրենի կրօնիցն առեալ՝ լինէր զբաւար ժողովրդեանն։ Յետ որոյ սրդի նորին յառաջ՝ որ կոչեցաւ մակաբէ ‖ : Omitto Nicephorum, alterum Eusebii excerptorem, cujus locus è regione cernitur, quamvis quaedam corrigenda occurrant in numeris, quos parenthesi nota clausimus, aut omisimus.

3 Pro certo conjicere licet haec omnia de integro transcripta fuisse penes Niceph. sed amanuensium oscitantia non integre, ac praeposterе edita hoc pacto. Πτολεμαῖος ὁ Επιφανής, Αντίοχος ἔτη κϛ'. Τὰ κατὰ Μακκαβαίους ἐπὶ τούτου γεγένηται. Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ ἔτη λέ. Qua confusa lectione offensus Goar, suppressit nomen *Antiochi* in Lat. interpretatione sua, addens in marg. Gr. *Redundat*, sicut et in adnot. » vox Αντίοχος redundat «. Melius dixisset, *desunt aliqua*, quae sane supplere potest Eusebius noster, cujus dicta repetiit et Asolicus loco supra citato.

4 Hoc quoque fragmentum, merito aestimandum, hausit Scaliger ex anonymo Eusebii eclogario, quamvis identidem interruptum.

Հայրենի կրօնիցն առեալ՝ լինէր զօրավար ժողովրդեանն։ Ետ որդի նորում որդի յուդա՝ որ կոչեցաւ Մակաբեոս։ Ետ որդի եղբայր նորին Յովնաթէս։ Ետ որդի սիմին եղբայր նորին։ Ի սա գիրքն մակաբայեցւոց բովանդակին. յորում կայ ժամանակ ամաց ՃՆ. մինչ ի կատարումն հարիւրորդի վաթսներորդի առաջնորդի ողումպիադին. յորմէ մինչև ցառն գոստոս հռոմայեցւոց Թագաւոր լինին ամք ՃՀԲ։

Ետ սիմոնի՝ հրէից զօրավար, որպէս ափրիկանոս և յովսեպոս պատմեն, լինի՝ յովնաթէս, որ և հիւրկանոս, ամն իՁ։ Ետ որդի արիստոբուղոս ամ ։Ա։ Սա նախ արքունական Թագ եդ՝ի գլուխ. միանգամայն և Թագաւոր և քահանայապետ լեալ ազգին հրէից, յետ նՁդ ից ամաց՝ի բաբելոնն գերութեանն։ Ետ որդի աղէքսանդրոս՝ որ և յաննիոս, Թագաւորեաց հրէից ամս իԸ։ Ետ որդի աղէքսանդրա՝ որ և մեսաղինա կին նորա ամս Թ։ Ետ որդի արիստոբուղոս՝ (որ) և հիւրկանոս։ Ի որով պոմպիոս հռոմայեցւոց զօրավար աթար ընդ Հարկաք հռոմոյ գՀրէաստ. գհիւրկանոս կացոյց նոցա Թագաւոր. և զարիստաբուղոս կապեալ տարաւ՝ի հռոմ։

Ի սմանս հռոմայեցւոց Թագաւորի՝ի Հարիւրորդում ութսներորդում չորրորդում ողումպիադին յունիոս կայոս միահեծան ամն Ղ. և ամիսս Է (Ը)։ Ետ որդի աւգոստոս՝ որ և սեբաստոս, ամն ծՂ. և ամիսս Ղ։ Ի որով հերովդէս նախ այլազգի, որում չէր անկ հրէից Թագաւորութիւնն, ՚ի հռոմոյ առնու զհրեշտ Թիւնն, այլ մի յազգէ ասկաղնացի։ Ի սմանս ( )ծեալն ԻՁ ծնանի՚ի բեթղահեմ հրէաստանի։ Ետ աւգոստոս Թագաւորեաց հռոմայեցւոց տիբերիոս։ Ի որս հինգերեսուն ևերկրորդ ամ էր, (յորմէ իրիւն և) տէր մեր ( )ծեալն ոՂ երևեցաւ՚ի մարդկան կեանս, ՚ի չորրորդի ամի մՃս որդի ողումպիադին։

terna religione praeseferens, dux populi factus est. Post quem filius ejus Juda, qui Maccabaeus cognominatus est. Post hunc frater ejus Jonathes. Post eum Simon frater ipsius. Hujus aetate liber Maccabaeorum absolvitur; qui continet tempus annorum XL. usque ad complementum centesimae sexagesimae primae Olympiadis: a quo usque ad Augustum regem Romanorum sunt anni LXXXVIII.

Post Simonem, Judaeorum dux creatur, prout Africanus et Josephus narrant, Jonathes, qui et Hyrcanus, annis XXVI. Post quem Aristobulus, anno I. Hic primus regium diadema sibi imposuit, rex simul atque pontifex maximus gentis Judaeorum factus, post CCCCLXXXIV. annos a captivitate Babylonica. Post hunc Alexander, qui et Jannaeus, in Judaeos regnavit annis XXV. Post quem Alexandra, quae et Mesalina, uxor ejus, annis IX. Post quam Aristobulus, (qui)[1] et Hyrcanus. Sub quo Pompejus, Romanorum dux, tributarios Romanis effecit Judaeos: Hyrcanum ipsis regem dedit; Aristobulum autem vinctum Romam duxit.

Hujus in diebus, centesima octuagesima quarta Olympiade [2], Romanis imperat Julius Caesar monarcha, annis IV. et mensibus V (VII). Post quem Augustus, qui et Sebastus, annis LVI. et mensibus VI. Sub quo Herodes primus alienigena, ad quem vix pertinebat Judaeorum regnum, a Romanis accipit principatum, vir genere Ascalonita. Cujus aetate Χριστὸς (Unctus) [3] Dei nascitur in Bethlehem Judaeae. Post Augustum in Romanos regnavit Tiberius. Illius decimus quintus annus erat, (cum Salvator et) Dominus noster, JESUS UNCTUS Dei [4], apparuit in hominum vita, quarto anno CCI. Olympiadis.

τῆς πατρίου θρησκείας ἀναλαβὼν (τὴν Ἰουδαίων ἀρχὴν ἀνεκτήσατο, καὶ) ἡγήσατο τοῦ λαοῦ. Μεθ' ὃν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰούδας ὁ ἐπικληθεὶς Μακκαβαῖος. Ἰωνάθης μετὰ τοῦτον. Σίμων τουτονὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαδέχεται. εἰς τοῦτον ἡ βίβλος τῶν Μακκαβαίων περαιοῦται, περιέχουσα χρόνον ἐτῶν τεσσαράκοντα μέχρι τέλους ρξά. Ὀλυμπιάδος . . .

(Idem Anonym. apud Scal. p. 52.)

Μετὰ δὲ Σίμωνα Ἰουδαίων ἡγεῖται, καθὼς Ἀφρικανὸς, καὶ Ἰώσιππος ἱστορεῖ, Ἰωνάθης, ὁ καὶ Ὑρκανὸς, ἔτη κϛ'. Μεθ' ὃν Ἀριστόβουλος ἔτος ἀ. Οὗτος πρῶτος διάδημα περιέθετο, ὁμοῦ καὶ βασιλεὺς καὶ ἀρχιερεὺς γεγονὼς τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους μετὰ ἔτη υπδ'. τῆς εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίας. Μεθ' ὃν Ἀλέξανδρος, ὁ καὶ Ἰανναῖος (...) ἔτη κβ'. Μεθ' ὃν Ἀλεξάνδρα, ἡ καὶ Σααλίνα, γυνὴ αὐτοῦ, ἔτη θ'. Μεθ' ἣν Ἀριστόβουλος, καὶ Ὑρκανός. κἀθ' οὓς Πομπήϊος Ρωμαίων στρατηγὸς ὑποφόρους Ρωμαίοις ἐποιήσατο Ἰουδαίους, Ὑρκανὸν μὲν ἐπιστήσας αὐτῶν βασιλέα, τὸν δὲ Ἀριστόβουλον δέσμιον εἰς Ρώμην ἀγαγών.

Κατὰ τοῦτον (τὸν Ὑρκανὸν), Ρωμαίων βασιλεύει ἐπὶ τῆς ρπδ'. (ρπγ'.) Ὀλυμπιάδος Ἰούλιος Καῖσαρ ἔτη γ'. μῆνας ζ'. Μεθ' ὃν Αὔγουστος ὁ καὶ Σεβαστὸς, ἔτη νϛ'. μῆνας ϛ'. κἀθ' ὃν Ἡρῴδης πρῶτος ἀλλόφυλος, οὐδὲν προσήκουσαν αὐτῷ τὴν Ἰουδαίων βασιλείαν ὑπὸ Ρωμαίων χειρίζεται, γένος ὢν Ἀσκαλωνίτης. ἐν τούτῳ καὶ ὁ Χριστὸς (ὁ υἱὸς) τοῦ Θεοῦ ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται τῆς Ἰουδαίας. Μετὰ δὲ Αὔγουστον Ρωμαίων ἐβασίλευσε Τιβέριος. Τούτου ἔτος ἦν πεντεκαιδέκατον, ἐν ᾧ σωτὴρ, καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἀνεφάνη ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ . . . . .

1 Manifestè redundat in Arm. *որ, qui*, librariorum vitio; unde Hyrcanus confunditur cum Aristobulo, de quibus paullo post seorsum auctor mentionem facit: ita ut omnino hic legendum sit juxta Gr. *արիւ. տոբուզոս և հիւրկանոս, տս. որովք պոմպիոս և այլն*. sc. *Aristobulus, et Hyrcanus, sub quibus* etc.

2 Pariter legerunt in Eusebio Arm. Interp. et Gr. eclogarius, Olympiaden CLXXXIV. sed quia in Canone Hieronymiano initium imperii Jul. Caesaris ponitur initio Olymp. CLXXXIII. ideo Scal. hic adjecit parenthesis notam (ρπγ'). Sed si ad canonem licet recurrere, codex noster ibi ponit Julii imperium postremo anno Olymp. ΧΞβ'. CLXXXII. Mirum quod de annis imperii γ'. III. nihil mutarit Scal. cum in Canone vel ipse legit Gr. et Lat. δ'. IV. ita sane et Arm. non tantum illic, sed hic quoque ϰ'. IV. quae est constans lectio. Itaque legendum in Gr. δ'. pro γ'. Menses vero ζ'. VII. correctius habet Gr. sic enim habet etiam codex noster in canone: quare hic legendum ξ'. pro ζ'.

3 Ut omnium confessione patet, nomen Domini Χριστὸς, *Unctus* sonat, ita quoque veraciter et commode dici de eodem Salvatore potest Χριστὸς τοῦ Θεοῦ, sc. *Unctus Dei*, sicut fideliter expressit Interp. noster, dicens tam ad verbum, quam ad mentem auctoris, *օծեալն աստ*. Temere ergo (ne quid gravius dicamus) haesitavit Scaliger de hoc loquendi modo, ideoque voluit parenthesis nota supplere (ὁ υἱὸς), sc. *Filius*, quasi res insolens sit, ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ: ita ut neque vulgatissimum celeberrimumque S. Lucae locum meminerint, in Cap. IX. v. 20. luce clarius habentem, Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. *Christum Dei*, *զքրիստն աստ*.

4 Iterum hic legit Interp. noster, ut antea, in apographo suo, Χριστὸς τοῦ Θεοῦ. *Christus* vel *unctus Dei*. Scaliger verò suum Anonymum inducit legentem, Χριστὸς ὁ Θεὸς. *Christus Deus*: utraque lectio ad rem facit. Verum voces ἐν ᾧ σωτὴρ, καὶ, desiderantur in nostro codice, amanuensis incuria; commodius enim conjungeretur hoc pacto, *յորում փրկիչն և տէր մեր* etc.

Ի լրումն այսոցիկոսն յԱպիփանէս մասիրացոյ մինչև ի ԺԵ ամն տիբերեայ՝ ամք ՄՈՒ։ Եւ յաղեքսանդրէ մակեդոնացւոյ մինչև ի նոյն ամն տիբերեայ՝ ամք ՅՆԲ։ Եւ յերկրորդ ամէն դարեհի՝ ամք ՀՆՀ։ Եւ ի ԺԵ ամէն տիբերեայ մինչև ցՀուսկ յետին պաշարումն երուսաղէմի, որ եղև յերկրորդ ամին վեսպիանոսի, դումարին ամք խԲ։ Եւ ի նոյ ամանոյ մինչև յերկրորդ ամն գաբրիէլի ամք ռոձ։ Եւ յերկրորդ ամէն դարեհի մինչև ց ԺԵ ամն տիբերեայ՝ ամք շԼը։ Ի խնդամանոյն ընդ ամենայն յաղ ամանոյ մինչև ց ԺԵ ամն տիբերեայ՝ ամք բմԻը։ Եւ ի հինգ հարիւրամեայրորդ ամէն տիբերեայ մինչև ց քսանամեայն կոստանդիանոսի յաղթողի սեբաստեան՝ ամք Յ։ Զայսումբի ըստ հեբրայեցւոց ամենայն ժամանակն՝ յամն ընդ ԵօԹ ամանիսյն Թարգմանութեան. քանզի ըստ հրէից եբրայականին յետնի ունի ամսս. և ըստ շամրատացւոց եբրայականին յամսի ՁԼ ամսս։

Ընդայսոսիկ իմն ըստ եբրայեցւոցն Թիւ ժամանակացն գտանի։

Itaque ab Epiphane Antiocho usque ad XV. annum Tiberii conficiuntur anni CCI. Et ab Alexandro Macedone usque ad eundem annum Tiberii, anni CCCLII. A secundo autem anno Darii, anni DXLVIII. Et a XV. anno Tiberii, usque ad novissimam Hierosolymae obsidionem, quae facta est anno Vespasiani secundo, colliguntur anni XLII. Fuerunt ab Adamo usque ad secundum annum Darii, anni MMMMDCLXXX [1]. Et a secundo anno Darii usque ad XV. annum Tiberii, anni DXLVIII. Simul (ergo) universim ab Adamo usque ad XV. (annum) Tiberii, anni MMMMMCCXXVIII [2]. A decimo quinto anno autem Tiberii usque ad Vicennalia Constantini victoris augusti, anni CCC. Colligitur juxta Hebraeos summa temporis, ad annos MMMMMDXVIII [3], secundum (nimirum) Septuaginta versionem. Siquidem juxta Judaeorum (exemplar) Hebraicum fit diminutio annorum MCCXXXVII, et juxta Samaritarum Hebraicum DCCCCXXXV.

Hujusmodi ergo apud Hebraeos temporum dinumeratio comperitur.

(Idem Anonym.)

Ἦν δὲ τὰ ἀπὸ Ἀδάμ, ἕως δευτέρου ἔτους Δαρείου, ἔτη ,ϡχο'. καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου, ἐπὶ τὸ ιέ. Τιβερίου, ἔτη φμή'. Ομοῦ τὰ πάντα ἀπὸ Ἀδάμ, ἐπὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος Τιβερίου, ἔτη* σιέ'. Ἀπὸ δὲ πεντεκαιδεκάτου ἔτους Τιβερίου, ἐπὶ τὴν εἰκοσαετηρίδα Κωνσταντίνου τοῦ νικητοῦ Σεβαστοῦ, ἔτη τ'. συνάγεται ὁ πᾶς χρόνος (...) εἰς ἔτη* ,εφιη'. (,εφκη'.) κατὰ τὴν τῶν ἑβδομήκοντα ἑρμηνείαν. . . .

(ԱՂՈՒՊՏԱՑԻՈՑ).

(AEGYPTIORUM).

Զոր ևիթէ եւ յԵբէպատացոց ժամանակագրութիւնն էայ, (եւ) Եթովպացոց, պարտիմք զնոսա եւ զաղեքսանդրիա հալոն։ Զրոչս եբէպատիւ ժամանակագրին։

Quomodo Ptolemaei Aegyptum, et Alexandriam tenuerunt, ita ut continetur in Aegyptiorum, Aethiopumque chronographia. Qua ratione Aegyptii Chronologiam tradunt?

Յետ քաղդէացւոց եւ ասորեստանեաց եւ եբրայեցւոց ժամանակագրութեանն՝ ժամանակ է ընդ եւ պիտացւոց չառեալսն անցանել։

Պիտոդորոս յառաջնումն ի պատմական մատենադարանին զրէ զայս ձեւ օրինակ բանից, Թէ առասպելաբանեն ոմանք ի նոցանէ, զառաջինն տիրել եգիպտոսի աստուածոց եւ դիւցազանց ամն սակաւ մինչ ընդ Հատ ի

Post Chaldaeorum, et Assyriorum, Hebraeorumque Chronographiam, tempus est ut jam Aegyptiorum commentaria percurramus.

Diodorus in prima historica Bibliotheca ita scribit: quod nempe [4] » Fabulantur nonnulli ex ipsis primum in Aegypto dominatos fuisse Deos et Heroes, annis paullo minus myriade et sex millibus [5]: postremum vero Deo-

(Diod. Sicul. I. 2.)

Μυθολογοῦσι δ' αὐτῶν τινὲς τὸ μὲν πρῶτον ἀρξαι τῆς Αἰγύπτου θεούς τε καὶ ἥρωας ἔτη βραχὺ λείποντα τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων, καὶ θεῶν ἔσχατον βασιλεῦσαι τὸν Ἴσιδος Ωρον.

1 Pro ,ո. 80. in margine codicis Arm. notatur ,ոձ. 70. mendose, ad vestigium tamen Gr. apographi praeferentis ,ϡχό, 4670. pro ,ϡχπ'. 4680. id enim certo certius postulat mox inserendus Eusebii calculus, cum inter secundum Dari annum, ac Tiberii quintodecimum ponit annos 548. illumque Tiberii annum connectit cum anno mundi 5228. ex quo sequitur ut etiam secundus Darii annus incidat in annum mundi 4680. tot enim anni soli cum altero 548. conjuncti efficiunt summam 5228. neque aliter. Unde et Scal. absolute dixit in adnot. p. 429. ad 52. » ,ϡχό. Legendum ,ϡχπ' ω.

2 Gr. corrupte σιέ. 215. quare asterisco notatum ab Scal. atque in adnot. 429. ad 52. jure emendatum, ,σχιή. 5228. ut constanter lectio nostra exhibet.

3 Aeque legerunt Gr. et Arm. ,ϡիը. ,εφιή. 5518. at Scal. corrigi voluit per parenthesim (,εφκή). 5528. jure meritoque, tot enim anni conficiuntur ex annis 300. et 5228. quos praemisit Auctor. Dubitari tamen potest, ne forte solus numerus 5228. sit corrigendus, legendusque 5218. tunc enim constanter servandi sunt alii numeri 4670, et 5518. Confer et locum Canonis, quo intelligitur annos 296. actos fuisse a XV. anno Tiberii usque ad Vicennalia Constantini magni, et consequenter hic late scriptum fuisse 300. pro 296.

4 Gr. textum Diodori restituimus per locum citatum, juxta accuratam edit. Amstelodami, 1476. ex recensione doctissimi Petri Wesselingii, cum notis variorum.

5 Hodierna lectio Diod. habet *μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων*, *myriadum et octomille*, sive ut Lat. Interp. expressit, *octies et decies mille*. Sed Eusebius, aut Interpres Arm. legit *μυρίων καὶ ἑξακισχιλίων*, minus nempe duobus millibus.

բիւրուց և 'ի վեց հազարաց ։ և Հուսկ յետոյ քան զամենայն դիտեն Թագաւորեալ խիդովս ովքայ ։ Եւ ապա միրդկան Թագաւորեալ աշխարհին ասեն առ միրիդոսիւ ամն սակաւ ինչ պակաս քան զհինգ հազար ։ մինչև 'ի ՃՀ(ֆ) ողջմկիաղն, առ որով մեք հասաք յեգիպտոս, Թագաւորեաց պտղոմէոս՝ որ նորն դիոնիսոսն անուանէր ։

Եւայց 'ի նոցանէ զմեծ մասն ունել զիշխանութիւն աշխարհին քանի Թագաւորաց լինէր ։ և սակաւ մասն՝ Եթովպացւոց և պարսից և մակեդոնացւոց ։ Եթովպացւոց յորից միայն տիրեալ և զայն ոչ կարգ ըստ կարգի, այլ՝ ցան ասա անդ, ամն ընդ ամենայն սակաւ ինչ պակաս քան 'ՀՀ ։ Եւ 'ի պարսից պետութեան՝ կամբիսայ արքայն զինուք և սպառազինօք զազգն վկանդեալ, Ե ամ ընդ ՃԼ ամաք՝ յեգիպտացւոցն գործեալ ապստամբութիւնն ։ քանզի ոչ կարէին տանել ծանրատաղտուկ վերակացութեանն, և յաշխարհին գիս ամպարշտելոյ ։ Ոչխա որոյ մակեդոնացւոց տիրեալ՝ և այլոց 'ի մակեդոնացւոց զվեց ընդ մՀ ամաւ ։ և զայլ ամենայն ժամս նախն անցուցանել բնակ աշխարհին Թագաւորք՝ արամբք եօԹանասնօք ընդ Ե ով, և կանամբք Հնգիւք ։

Զորոց ամենեցուն խակ քուրմքն ունէին զմատեանս 'ի մեհենագիրս 'ի Հնոց ժամանակաց՝ միշտ 'ի պայազատէ զատաց 'ի պայազատս աւանդեալ, Թէ որպիսի ոք յիւրաքանչիւր Թագաւորացն եղէ արուեստիւք և քաջութեամբ, և անձամբ և յաղԹութեամբ ։ և Թէ զինչ ինչ յիւրաքանչիւր ժամանակս գործեցին ։ Եւայց

rum omnium regnasse (filium) Isidos Orum [1]. Postea vero homines regioni imperitasse dicunt tempore Miridi [2], per annos aliquanto minus quam quinque mille, usque ad CLXX (x) [3] Olympiadem, qua nos Aegyptum accessimus, regnante Ptolemaeo, qui novus Dionysus appellabatur «.

» Verum ex illis (imperii intervallis) quoad magnam partem, principatum tenuerunt reges, qui nati erant ea in regione: quoad vero partem exiguam Aethiopes, ac Persae, et Macedones. Aethiopes enim (reges) quatuor tantum regnarunt; idque haud continua successione, sed interrupte [4], totis annis, paullo minus, XXXVI. Sub Persarum vero imperio (fuit Aegyptus), gente armis armatisque a Cambyse rege subacta, annis v. supra CXXX. (usque) ad rebellionem [5] ab Aegyptiis excogitatam: quippe qui nequirent tam molestam administrationem simulque in Deos regionis (suae) piacula, aequo animo ferre. Deinde Macedones potiti, caeterique ex Macedonibus, annis sex supra CCLXX. Omnia vero reliqua tempora sub propriis regionis regibus, viris nempe septuaginta super CCCC, foeminisque quinque transierunt «.

» De quibus omnibus monumenta Sacerdotes in fanorum archiviis habebant, ab antiquis temporibus tradita jugiter de successore ad successorem, qualis nempe unusquisque regum virtute ac fortitudine, animo et magnanimitate [6] fuerit; quaeque quolibet tempore (singuli) fecerint [7]. Nobis tamen singulorum gesta con-

Τούτων δὲ τὰ μὲν πλεῖστα κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν ἐγχωρίους βασιλεῖς, ὀλίγα δὲ Αἰθίοπας καὶ Πέρσας καὶ Μακεδόνας. Αἰθίοπας μὲν οὖν ἄρξαι τέσσαρας, οὐ κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ' ἐκ διαστήματος, ἔτη τὰ πάντα βραχὺ λείποντα τῶν ἓξ καὶ τριάκοντα. Πέρσας δ' ἡγήσασθαι, Καμβύσου τοῦ βασιλέως τοῖς ὅπλοις καταστρεψαμένου τὸ ἔθνος, πέντε πρὸς τοῖς ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἔτεσι, σὺν ταῖς τῶν Αἰγυπτίων ἀποστάσεσιν, ἃς ἐποιήσαντο, φέρειν οὐ δυνάμενοι τὴν τραχύτητα τῆς ἐπιστασίας, καὶ τὴν εἰς τοὺς ἐγχωρίους θεοὺς ἀσέβειαν. ἐσχάτους δὲ Μακεδόνας ἄρξαι καὶ τοὺς ἀπὸ Μακεδόνων ἓξ ἔτη πρὸς τοῖς διακοσίοις καὶ ἑβδομήκοντα. τοὺς δὲ λοιποὺς χρόνους ἅπαντας διατελέσαι βασιλεύοντας τῆς χώρας ἐγχωρίους, ἄνδρας μὲν ἑβδομήκοντα πρὸς τοῖς τετρακοσίοις, γυναῖκας δὲ πέντε.

Περὶ ὧν ἁπάντων οἱ μὲν ἱερεῖς εἶχον ἀναγραφὰς ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐκ παλαιῶν χρόνων ἀεὶ τοῖς διαδόχοις παραδεδομένας, ὁπηλίκος ἕκαστος τῶν βασιλευσάντων ἐγένετο τῷ μεγέθει, καὶ ὁποῖός τις τῇ φύσει, καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους ἑκάστῳ πραχθέντα. ἡμῖν δὲ περὶ ἑκάστου τὰ κατὰ μέρος μακρὸν ἂν εἴη καὶ περίεργον γρά-

1 խիդովսովքայ non tantum confuse exaratum a librario, sed quoque abundantia litterae ս. lego separatim hoc pacto Թագաւորեալ խիդովս ովքայ (այսինքն, ովքայ՝ որգէս խիդեայ · զի խիդոս է յանուն բէն աեռականն անուանս խիս) · Ubi clare cernitur observatam ab Interprete nostro ipsam Gr. dialectum τὸν Ισιδός Ωρον. *Isidos Orum*, sc. *Orum Isidis filium*. (idem et alibi fecit, sed clarius vertens ովքայ՝ խիդոս որդի ·) Lat. Interp. expositè reddidit, *ultimusque rex fuit Horus, Iside natus*: ubi sane nescio qua de causa suppressit vocem Διὸς, cui juxta nostram lectionem praeponendum πάντων τῶν.

2 Optima lectio Eusebii nostri, ad normam codicum Diodori Mss. qui habent Μοίριδος vel Μύριδος, maximè si legatur ἐπί, pro ἀπό. Verum haec neglexerunt qui Diodorum ediderunt, atque voluerunt legi, ut nunc habetur, ἀπὸ μυριάδος, quo factum est, ut omnes ferè eruditi insudarent ob hanc corruptissimam lectionem, inaniter utique; cum enim nomen regis Μύριδος confuderunt semel cum numerali voce μυριάδος, consequenter haesitare coeperunt, satis conscii, vix ferendum tam ingentem annorum numerum, *Myriadum quinque mille*, seu *quinque millies decem mille*; ita ut Lat. Interp. absurditatem volens subterfugere, ad arbitrium haec reposuerit, *quindecim ferè millia*; alii verò critici valde incerti, varias protulere solutiones. Vide fusam adnot. Wessel. in locum citatum, ita incipientem . » Exercuit hic locus industriam doctissimorum virorum Jac. Capelli, et Jac. Perizonii, etc «.

3 Correctius habetur apud Diod. μεχρὶ τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοηκοστῆς Ολυμπιάδος, *usque ad centesimam et octogesimam Olympiadem*, ita ut, vel in cod. nostrum irrepserit ϡ. ϙ. pro ϡ. π. vel apographum Eusebii mendose habuerit ἑβδομηκοστῆς pro ὀγδοηκοστῆς.

4 Ἐκ διαστήματος, ad verbum *ex spatio*, seu *per intervallum*, quo signatur interrupta regum successio. Eo sane conceptu Interp. noster dixit composito fere vocabulo ցանասա անդ, quod ad verbum resolvitur, *disseminatum*, vel *dispersum huc illuc*, scilicet absque continua serie. Potest tamen dici quod noster legerit in Gr. ἐκ διασπέρματος, id enim proxime accedit ad Arm. vocem. In sequentibus Lat. Interp. siluit significationem vocis τὰ πάντα, ընդ ամենայն, *per totum, universim*, sc. *omnes anni*.

5 Reservata in Gr. praepositione σὺν, textus Arm. յեգիպտացւոցն գործեալ ապստամբութիւնն, sic accipiendus erit, ընդ ապստամբութեանն գործելոյ յեգիպտացւոց, ceu հանդերձ ապստամբութեամբն, *una cum rebellione*.

6 Nisi aliter legerit Interpres noster, latè rem exposuit, pro duobus vocabulis τῷ μεγέθει, καὶ τῇ φύσει, quatuor haec reponens, արուեստիւք և քաջութեամբ, և անձամբ և յաղթութեամբ, duplicatis nempe vocibus ad rei majorem expressionem ornatumque. Ubi apud Lat. Interp. pro uno usurpatur *magnitudo*, pro altero *natura*, ut sonant Gr. voces. Arm. անձն, apprime indicat *personam*, sed ponitur passim pro *anima* aut *animo*, hic verò pro *natura* sumpsit Interp. sicut ex opposito բնութիւն, sc. *natura*, aliquando ponitur pro անձն, *persona*.

7 Vel ita exponere poteramus, ut expressit Lat. Interp. Gr. textum, *et quid suo quisque tempore egerit*.

մեզ զևւբաքանչիւր ուրուք իրս՝ ի նոցանէ գաւառկուԹիւն է, և անդր՝ ի բաց անշահուԹիւն՝ գրել՝ մանաւանդ զի և բազումք իսկ՝ ի նոցանէ անպիտանք զևւբաքանչիւր ժամանակս գտանիցին։ Ոչ այս զսոյն ձև օրինակ գիտողաց։

scribere otiosum, atque extra modum inutile videtur; praesertim quod plurimi eorum inutiles suis in singulis temporibus reperti sunt [1]. Haec ita Diodorus.

φεῖν, ὡς ἂν τῶν πλείστων ἀχρήστων περιειλημμένων....

Պարտ և պատշաճ է և զմանեԹեայն եգիպտացւոցն՝ ի նմին յաբեղյարս՝ Հաստատագոյն իմն Թուի կալ պատմուԹեան։

Jamque operae pretium est Manethi quoque dicta de Aegyptiis adjicere, in quo magis constare videtur historia.

Ի մանեԹեանոյ յեգիպտական չէզոտաֆոյն, որ յերիս տոմարս արար մատենագրուԹիւնս, ըստ չորից և ըստ հարիւրից և ըստ հազարաց, և ամանիաւորաց Թագաւորաց, որ եգիպտացւոց ԹագաւորեցԷն, մինչև ցդարեհ արքայ պարսից։

Ex Manethi Aegyptiacis monumentis, qui tribus tomis contexuit commentaria de Diis, Semideis, et Manibus, atque mortalibus regibus, qui Aegyptiis imperarunt usque ad Darium regem Persarum.

Առաջին մարդ առ՝ ի յեգիպտացւոց՝ Հեփեստոս, որ և հրոյ գտօղ լինելոր նոցա. յորմէ Արեգակն. (յետ որոյ ափխոդեմն. յետ) որոյ կրոնոս. յետ որոյ ոսիրիս. և ապա տիփոն եղբայր ոսիրիդայ. յետ որոյ օրոս՝ ոսիրիդոս և իսիդոս որդի. եգիպտացիք նախ սոքա տիրեցին։ Յետ որոյ ըստ պայազատուԹեան Հասա ԹագաւորուԹիւնն մինչև՝ ՚ց բիդիս՝ յամն բիւր, յերիս հազ, և յինն հարիւր, ըստ լուսնական տարեաց, զի բնաւօրեայ աւուրսն Թուոց ասեմ. քանզի զայժմու մի ամիս՝ յայնժամ նոքա տարի կոչէին։

Յետ դոյն Թագաւորեաց ազգ դիւցազանցն ամն ռմԾԵ։ Ապա դարձեալ այլ Թագաւորք տիրեցին ամն ռայԾԵ։ Յետ որոց այլ Ը Թագաւորք Մեմփիսացիք ամն ռՀԶ։ Յետ որոց այլք ԹինեհացիքԺ Թագաւորք ամն ՀԾ։ Ապա ուրուականաց և դիւցազանց ԹագաւորուԹիւնն ամն ըայԾԳ։ Ի միասին ամենայն լինին ամք բեւր (և) Հազար։ որ և այս իսկ լուսնականք են, այսինքն ամաւորք։

Համարեալ լինին՝ ի միասին ամենայն զոր եգիպտացիքն պատմեն՝ լինել դոյն և դիւցազանց և ուրուականացն՝ ամն լուսնականս՝ երկուս բեւրս, չորս հազարս, և Ը։ որ լինին ըստ արեգական ամք սմՂ։ Ո՛ր թէ համարեսցես ընդ Էբրայեցւոց ժամանակագրուԹեանն՝ զոյդ կշիռ գտանիս և գտանիս։ Վասնզի եգիպտոս առ՝ ի Հեբրայեցւոց մեծրայիմ անուանի, որ և Հրոյ գտօղ լինելոր նոցա. յորմէ Արեգական. յետ որոյ ափխոդեմն. յետ որոյ կրոնոս. յետ որոյ ոսիրիս. և ապա տիփոն եղբայր ոսիրիդայ. յետ որոյ օրոս՝ ոսիրիդոս և իսիդոս որդի. եգիպտացիք նախ սոքա տիրեցին։ Յետ որոյ ըստ պայազատուԹեան Հասա ԹագաւորուԹիւնն մինչև՝ ՚ց բիդիս՝ յամն բիւր, յերիս հազ, և յինն հարիւր, ըստ լուսնական տարեաց, զի բնաւօրեայ աւուրսն Թուոց ասեմ. քանզի զայժմու մի ամիս՝ յայնժամ նոքա տարի կոչէին։

Primus homo apud Aegyptios Vulcanus [2], qui ignis inventor ipsis fuit; a quo Sol. (Post) quem (supple, Agathodaemon; post eum) Saturnus; post hunc Osiris; ac deinde Typhon frater Osiridis; post quem Orus Osiridis et Isidis filius. Aegyptii primi hi dominati sunt. Post quos per successionem protractum est regnum usque ad Bitem, in spatio annorum myriadis triumque millium et nongentorum, juxta annos Lunares, triginta inquam dierum numerum: hodiernum enim mensem unum, illi annum vocabant.

Post Deos regnavit gens Semideorum annis MCCLV. Atque item alii reges dominati sunt annis MDCCCXVII. Post quos alii XXX. reges Memphites, annis MDCCXC. Post eos alii Thynites X. reges, annis CCCL. Ac deinde Manium et Semideorum regnum annis MMMMMDCCCXIII. Simul omnes anni recensentur, myrias (et) mille: qui etiam lunares sunt, scilicet menstrui.

Computantur simul omnes anni lunares, quos Aegyptii referunt fuisse Deorum et Semideorum atque Manium, duae myriades, quatuor millia et DCCCC. qui secundum annos solares sunt anni MMCCVI. Quos si cum Hebraeorum Chronologia computabis, aequalem omnino (numerum) comperies. Etenim Aegyptus ab Hebraeis Mezraim nuncupatur: fuit autem Mez-

1 Lat. Interp. Diod. non tam pro iis, qui agunt, quam pro rebus actis voluit accipi illud τῶν πλείστων: atque hinc sic reddidit, *in his plurima nullius usus continentur*.

2 *Vulcanum* diximus ad usum Latinorum, aliter Arm. ubique Gr. dialectum praesefert, Հեփեստոս, Ἥφαιστος, sicut et կռոնոս, Κρόνος, qui Latinis *Saturnus*. Sed de his consulas velim Diodorum in Lib. I. p. 16. 17. ubi fusè agitur de hujusmodi rebus. Nec non Syncellus catalogum istorum regum ex Manethone ipso inserit p. 15. et 40. quibus ex locis non pauca possunt colligi ad illustrandum hunc locum. Vide et Choren. 1. 6. etc.

նուանէ. լինի մեծքայիմ յետ բազում ժամանակաց ի ջրհեղեղէն: Այանգի յետ ջրհեղեղին՝ քամայ որդւոյն նոյի լինի եգիպտոս, որ և մեծքայիմ. և նախ բնակութեան յեգիպտոս նա՛ չոգաւ, մինչդեռ սկիզբն էր ազգացն սփռելոյ: Այլ նախ քան զջրհեղեղն յադամայ գումարեալ ըստ եբրայեցւոց ամք սմխբ:

Ի դէպ է այսու հետև եգիպտացւոց յառաջին ժամանակն քան զջրհեղեղն պարծել վասն նախաւրութեանն: Վասն ի՛նչ ասեն լինել դիւրքեանց, և դիւցազանց և ուրուանց: դարձուցանել յամիս զառ ի եբրայեցւոցն պատմեալ ամն, լուսնաւոր տարեկանաց բերս երկուս, և ևս աւելի համարեալ: որպէս լինել այնչափ ինչ ամիս՝ որչափ և առ եբրայեցւոց զամացն է իմն նալ, այս է ի նախասահմ մարդոյն մինչև ցմեծքայիմ գումարելոյ գրոց ժամանակացն: Այանգի մեծքայիմ էր նախնի եգիպտացւոցն, ուստի զառաջին հարստութիւն եգիպտացւոցն կարծելի է:

Իսկ եթէ աստի ևս բազմացեալ յաձախագոյն թիւն ժամանակացն գտանիցի, սակայն և այժմ հանդէս պարտ է առնել, թէ գուցէ ի նմին ժամանակս բազում թագաւորաց լինեն դէպ կալ եգիպտացւոց: Այանգի թիւնիացւոց ասեն թագաւորել, և մեմիտացւոց, և զայիտացւոց և զեթուպացւոց. առ սոյնս և զայլսոյն. և որպէս երևի՝ այլոց այլուրեք, և հարստաց այնպէս ունել, որպէս ի նոցա իսկ օրինս գրեալ կայ. ոչ միանգամ բարձառուս լինել միանդամայն, այլ ոմանց աստ, և ոմանց անդ թագաւորել, վասն որոյ և յաձախութիւն իսկ ամացն այնպէս ի դէպ երը գումարել: Այլ մեր զայն ի բաց թողեալ՝ երթիցուք միբստ միոջէ յեգիպտացւոցն ժամանակագրութիւնս:

Նետ ուրուականացն և դիւցազանց

raim multis annis post diluvium. Siquidem post diluvium Cham filio Noe nascitur Aegyptus, qui et Mezraim: primumque ipse, dum gentium dispersionis initium fuit, Aegyptum habitandi gratia profectus est. Fuerant autem juxta Hebraeos [1] ante diluvium ab Adam collecti anni MMCCXLII.

Itaque placet Aegyptiis, priscis temporibus, quae praecesserunt diluvium, se jactare ob antiquitatem. Deos quosdam fuisse dicunt suos, Semideosque et Manes. In mensesque redactis annis apud Hebraeos enarratis, lunarium annorum myriadas duas, et amplius computant; ita ut tot fere menses fuerint, quot anni apud Hebraeos comprehenduntur; a protoplasto nempe homine usque ad Mezraim tempora nostra computando. Mezraim enim fuit Aegyptiorum priscus; a quo prima Dynastia Aegyptiorum ducenda est.

Porro si exinde quoque valde auctus temporum numerus reperiatur, tamen et illius diligenter rationem scrutari oporteat; forte enim iisdem temporibus multos reges Aegyptiorum (simul) fuisse contigerit. Siquidem Thynitas ajunt et Memphytas, Saitasque ac Aethiopes regnasse, ac interim alios quoque; et sicut (mihi) videtur [2], alios quidem alicubi, Dynastas vero ita se habuisse, quemadmodum in ipsa quidem eorum Lege scriptum exstat, minime autem simul consedisse (vel alterum alteri successisse), sed alios hic, aliosque illic regnare (oportuisse): et ideo tot annorum multitudo ut hoc modo colligeretur accidit. Nos vero his relictis, percurremus ex ordine Aegyptiorum Chronographias.

(*Syncell. pag.* 43.)

Post Manes et Semideos [3], Primam

Μετὰ νέκυας καὶ τοὺς ἡμιθέους,

1 Jam monuimus, Hebraeorum nomine indiscriminatim citari ab Eusebio non tantum Judaeos, et Samaritanos in citandis eorum textibus, sed etiam Septuaginta interpretes, quorum hic laudatur calculus.

2 Locum obscurum conjectura non adeo firma nos in Lat. vertimus, ita ut nullum fere certum judicium ferri possit de certo sensu; ubi vel ipse librarius haesitans voluit in marg. reponi *երեւելի insignis*, pro *երեւի videtur*, nec tamen ita rem confectam dixeris.

3 Deinceps occurrit magna copia fragmentorum Gr. textus Eusebii nostri, nominatim a Syncello citati locis signatis; ita tamen, ut identidem interserat Syncellus etiam Africani loca simillima de his rebus. Sic ergo assignat auctorem nostrum primo loco privata hac inscriptione. Περὶ τῶν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν Αἰγυπτίων δυναστειῶν, ὡς Εὐσέβιος, sc. ad verb. «*De Aegyptiorum Dynastiis post Diluvium, ut Eusebius (tradit)*». Quo certo nomine gavisus et Scaliger, laetabundus transcripsit integrum locum inter excerpta sua p. 14. usque ad 17. quamquam permixtis nonnullis Syncelli verbis, quod vix mirandum ob rei difficultatem. Quis autem referre potest labores sudoresque Goari in editione hujus loci, ratione jam dictae difficultatis; quod nempe Syncellus nunc Africani, nunc Eusebii locis illatis, atque iterum relatis, sua quoque interea disseminarit; quae studens Goar distincte digerere, multa tentavit, si tamen praeeligere potuerit, quid ad singulos pertineat. Africana itaque (ita sibi nimirum visa) Italicis characteribus in Latina interpretatione edidit. Eusebiana punctulis marginalibus secerni decrevit. Syncellana demum solitis typis exhibenda curavit. Verum neque id satis ratum habuit, atque adeo fusiores postea addidit adnotationes, quibus se certam exhibiturum distributionem pollicitus est. Nihilominus accuratum omnino se gerere, ut optaret, nequivit, quinimmo aliquoties magis confusè rem peregit. Qua in parte minime incusandus, sed potius jure excusandus est, nec enim alius minus erravisset; sicut reapse eadem percurrens Scaliger haud paucis in locis lapsus est.

Consule, si placet, adnot. Goari p. 17. 18. ad 43. etc. ubi experientia edoctus suggerit alterum quoque difficultatis fontem, respectu videlicet numerorum calculorumque dehinc catervatim se se excipien-

զանց Ա՛ռաջին հարստութիւն թուէն ՃՀ. թագաւորաց : Յորոց նախ Ելկաց Ա՛ֆիս . որ ամենբազդն քան զնոսա կալաւ զհեռութիւնն . յորմէ վերբա- քանչիւր ազգս թագաւորելոցն գրեսցուք միըստ միոջէ , որոց պայազատաւ- թիւնն ունի զայսպունակ ձև օրի- նակի :

Ա՛ֆիս թիւնացի . և սորա Ճ որդիք . զոր երոատոս Ա՛ինա անուա- նեաց , թագաւորեաց ամն ՀԵ : Այս և տրատոյ իսկ քան զսահմանս աշ- խարհին երթայր զօրօք հանդերձ , և փառաւոր և քաջանուն ընտրէր . և Ի ձիակերսն գետոյ նշանագիր յայրե- ւանակեցաւ : Ա՛թոռիս որդի սորին կալաւ ամն ԻԵ . և Ի Մեմփիացւոց քաղաքին շինեաց արքունիս . որ և բժշկական ձարտարութեանց մնաց գիր լինէր . և գիրս հանգամանեաց հերձելոյ զմարմինս հատագրէր : Կենն կենդիս սորին որդի ամն լԹ : Ա՛ւա- նեփիս ամն ԻՀ . առ որով սով կալաւ զաշխարհն . որ և զյաւրանս առ Ա՛ֆ ա՛ւանաւն կանգնեաց : Ա՛ւա-

Dynastiam VIII. regum percensent [1]. Quorum primus fuit Memes, qui nempe praefulgens inter eos, dominationem obtinuit: a quo quaslibet regum generationes singillatim describemus: quorum successio [2] ita prorsus est.

Memes Thynites [3], et hujus VII. filii [4], quem Herodotus Mina nuncupavit, regnavit annis XXX [5]. Hic vel ultra regionis limites cum exercitu progreditur, et illustris famosusque habetur; atque ab hippopotamo [6] raptus est. Athotis hujus filius obtinuit (regnum) annis XXVII. et in Memphi urbe regiam aedificavit; qui et medicinam exercuit, atque de modo corpora dissecandi libros conscripsit. Cencenis istius filius, annis XXXIX. Vavenephis, annis XLII. cujus tempore fames regionem occupavit, qui et pyramidas [7] ad Chovonem (vel, juxta Choe villam) erexit. Usaphais, annis XX [8]. Niebais, annis XXVI. Mempses,

Πρώτην δυναστείαν καταριθμοῦσι βασιλέων ὀκτώ. ὧν πρῶτος γέγονε Μήνης, ὃς διασήμως αὐτῶν ἠγήσατο. ἀφ' οὗ τοὺς ἐξ ἑκάστου γένους βασιλεύσαντας ἀναγράψαμεν, ὧν ἡ διαδοχὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

Μήνης Θεινίτης, καὶ οἱ τούτου ἀπόγονοι (ιζ', ἐν ἄλλῳ δὲ) ζ', ὃν Ηρόδοτος Μῆνα ὠνόμασεν, ἐβασίλευσεν ἔτεσιν ξ'. οὗτος ὑπερόριον στρατείαν ἐποιήσατο, καὶ ἔνδοξος ἐκρίθη, ὑπὸ δὲ Ἱπποποτάμου ἡρπάσθη. (β'.) Αθωσθις ὁ τούτου υἱὸς ἦρξεν ἔτεσι κζ'. καὶ τὰ ἐν Μέμφι βασίλεια ᾠκοδόμησεν, ἰατρικήν τε ἐξήσκησεν, καὶ βίβλους ἀνατομικὰς συνέγραψεν. (γ'.) Κενκένης ὁ τούτου υἱὸς ἔτη λϑ'. (δ'.) Ουσερφις ἔτη μβ'. ἐφ' οὗ λιμὸς κατέσχε τὴν χώραν, ὃς καὶ τὰς πυραμίδας τὰς περὶ Κωχώνην ἤγειρεν. (ε'.) Ουσαφαὶς ἔτη κ'. (ϛ'.) Νιεβὲς ἔτη κϛ'. (ζ'.) Σεμένφις ἔτη ιη'. ἐφ' οὗ πολλὰ παράσημα ἐγένετο, καὶ μεγίστη φθορά. (η'.) Οὐ-

tum in signandis regum annis, atque ad summam rediguntis cujuslibet Dynastiae spatiis. » Raro (inquit, cui et nos subscribimus) consentiunt partiales cum totalibus, et ipsae totales ad se se invicem colligendae, in his Africani et Eusebii Aegyptiorum regum diagrammatibus, summae. Quid agerem, diu dubius haesi: has an illas emendarem, et qua componerem ratione non semel attentus perpendi: tandem ne non adeo interpolatum, quam nova ex incude prodeuntem textum viderer depromturus, cum contractis ex Ms. defectibus potius quam nova et forsan non cunctis placitura Minerva partem Syncelliani operis praecipuam arte nimia transmutare, vel ipsi Auctori non agnoscendum foetum producere statui. Quos porro sinceriores et integriores numeros probem si quaesieris; totales, ceu qui sibi magis consentiant, et unus alteri additus expectatum ordinem teneant, probatiores, de quo te monendum duxi, respondeo. Reliqui annis a mundi conditu, imperiis, aetatibus, personis comparati, debitae possunt integritati restitui «. Haec sibi erudite statuit Goar, an vero ad amussim conservare potuerit, nec ne, quodammodo sequentes adnot. indicant. Adhaec nota, quod Syncellus nullo modo retinuit marginalem numerum in vestibulo cujusvis Dynastiae ab Eusebio exaratum, ω· ρ· ξ· ά. β'. γ'. ι. ιι. ιιι. etc. utpote redundantem, cum in textu repetitur Ա՛ռաջին, երկրորդ, *Prima, Secunda*, etc. Et contra de suo novos addidit numeros initio nominum cujuslibet regis, ά. β'. γ', etc. tum in Africani, tum in Eusebii textu; quod tamen quum vix noverit Auctor noster, vel saltem codex noster, parenthesis nota intercludere decrevimus in Gr. textu, nolentes omnino expungere, ne quid de nostro interpolasse in Syncellanis fragmentis videremur. Solummodo, eam inter variantes Gr. lectiones, elegimus, quae ab Auctore nostro non abhorreret, apud Goarum, vel penes Scal. una nempe in textu retenta, altera in seriem adnot. redacta. Omitto interim infelicem illorum, qui hoc fragmentum Eusebianum ediderunt, inter se concertationem. Syncellus enim suo more invehitur in Eusebium, quod nonnihil discesserit ab Africani auctoritate. Scaliger, ut passim, tum Eusebium, tum Syncellum vellicat impudentibus sane verbis. Scaligerum demum reprehendit Goar. Sed in omnibus experimento deprehendimus correctorem potius correctioni obnoxium esse. Confer adnotationes Scal. et Goari, et minime dubitabis, quin uterque non secus a veritate abhorreat, ac iidem ipsi, quos erroris arguit.

1 Ita quoque Gr. in plur. καταριθμοῦσι, *dinumerant*, vel *percensent*. Aegyptii nimirum, quorum chronologiam non ita pridem auctor noster subjungere pollicitus est. Sed Goar Syncello suo hanc periocham adscribens, voluit emendare lectionem, posito in marg. Gr. singulari verbo καταριθμεῖ, et hinc exposuit in textu Lat. *percenset*, quasi vero Eusebius sit, qui, Syncello teste, percensuerit sequentia: minus peccasset vir criticus, si suum examen non refudisset in textum Latinum, quem tantum adire lectores solent. Scaliger contra, anteriora quoque Syncelli verba tanquam Eusebiana transcripsit, paucis mutatis, vel potius libere adauctis.

2 Sincerissima, ideoque optima lectio, qua demonstratur Gr. textum apud Sync. obscuratum esse, et sic legendum, ἀναγράψαμεν, ὧν ἡ διαδοχὴ etc. ex quo tritus sensus mox oritur; ubi tamen Goar et Scal. confusè legerunt, ἀναγραψαμένων ἡ διαδοχή, quo totius periodi obscura redditur sententia, ita ut Goar vix demum per parenthesim alienum studuerit exprimere sensum, hoc pacto, » A quo series omnis, (prout ex generibus singulis reges ortos quidam descripserunt) hunc in modum deducitur «. Quàm longe a mente auctoris vel invitus distans.

3 *Memes* facile potuit exarari pro *Menes*, aut vice versa. Verum lectio Arm. թիւնացի, satis indicat legendum in Graec. Θυνίτης, vel saltem Θεινίτης juxta Scal. non autem, ut Goar habet, Θενίτης: medium tenet Africanus ipso Goaro legente Θεινήτις, pro quo mendose repositum fuit in Lat. *Thecinites*.

4 Syncellus ιζ'. ἐν ἄλλῳ δὲ ζ'. quo monuit in suo apographo legi XVII. in altero vero exemplari VII. quorum postremum exhibet lectio nostra, eamque genuinam esse, vel ipse successorum numerus demonstrare videtur; siquidem hìc ἀπόγονοι posteros primi regis assignant, ub Interp. Arm. որդիք dixit late sumptum, per *filios* et filiorum filios declarans, quo sensu, ut putatur, apud Africanum omnes Menis successores notantur, voce υἱός, *Filius*; vel reapse, si dici potest, septem proles uni patri successerint, quod tamen non patitur annorum multitudo.

5 Apud Sync. ξ'. LX. cui suffragatur quodammodo et Africanus ab eo citatus, cum habeat ξβ'. LXII.

6 Quum Ἱπποπόταμος sit nomen compositum ab Ἵππος, *equus*, et ποταμός, *flumen*, apposità Arm. Interp. rem exprimendi causa reddidit, ձիակերպ գետոյ, sc. *bestia fluminis, equiformis*. Quoniam tamen Latini solent Graecorum modo dicere *Hippopotamus*, id et nos usurpavimus.

7 Significationem vocis յաւրան, acsi հաւրան, quae infra exprimitur յաւրան, ex Gr. voce ipsa πυραμίς, potius exponere in animum induximus. Et quidem occurrunt aliqua vocabula apud Interpretem nostrum vetustissima, ac ferè apud nuperrimos inaudita; quod profecto vetustatem ejusdem aetatis significavit. Quid autem legerit Interp. Arm. pro Κωχώνην, ut bodie apud Sync. habetur, haesitabis. Siquidem supposito quod conjunctim legendum sit in codice nostro առ քովաւանաւն, Gr. fuit περὶ Χωοκήνην, sin autem disjunctim առ քով աւանաւն, Gr. debuit esse περὶ Χῶ κώρην (seu χώραν).

8 Africanus apud Sync. suffragatur nostrae lectioni quoad litteram ι. in nominibus Οὐσαφαΐδος, et Νιεβίδος, quae sivis in genitivo reponit ille, vel ut Goar voluit, in nominativo, semper adjuncta voce υἱός, ut jam diximus. Caeterùm annos Usaphaidis κ'. XX. congruenter Eusebio nostro apud Syncellum repertos, Scal. mendose legit ί, v. Pro autem *Mempses* Sync. legit apud Euseb. Σεμέν φις, *Semenpses*, et apud Afric. Σεμέμφις, *Semempsis*.

փայիս ամն Ը։ Ակեբայիս ամն ԻԸ։ Ախմիսեւս ամն ԺԸ. առ որով բա զգում ինչ նշաւակութիւն գործեցաւ, և մեծամեծ ապականութիւնք։ Ա ի բէթիս ամն ԻԸ։ Ընդ ամենեսին թա գաւորեցին ամն ՄԾՃ։

Ը. Երկրորդ Հարստութիւն ի թագաւորաց ։ Ասխ՝ բովքոս. առ որով վիհ մեծ ի բուբաստոն գործեցաւ, և բաղումք կորեան։ Յետ որոյ հէքռովսւ որ և սափս, և ինեփս, այդպէս անդրէսիոս քաւափ՝ դէք կարծեցան ։ Ապա բիոփիս. առ որով իբա եւոնք ելին և ղկանանց՝ թագաւո րութեան պատիւ ունել։ Յետ սո ցա այլ և երիք. առ որոյք ոչինչ նը շաւակութիւն գործեցաւ։ Ա ւօթ նեբորգաւն առասպելարկուք զնի ղոս գետոյ ասէն մեղր խառն ընդ ջրոյ բղխել զմեառան օր։ Յետ որոյ սեսովբրիս ամն խը. զորմէ ասէն լեալ բարձրութեամբ ի հանգնեան, և լայնութեամբ երիք թզեան։ Իսկ առ ի երորգաւն ոչ ինչ արժանի յի շատակի գործեցաւ իրք։ Ընդ ամենեսին թա գաւորեցին ամն մղէ ։

Ը. Երկրորդ Հարստութիւն մեմ փեցւոց ի թագաւորաց ։ Ակեբրովք քիս. առ որով լիբէացիք ապստամբե ցին յեգիպտացւոց. և յանդէպն ա ձեալ լանի՝ առ ահին հատան զանձինս անդրէն ի ծառայութիւն։ Յետ որոյ սեսորթոս, որ ասկղէպիոս կոչեցաւ յեգիպտացւոց վասն բժշկական ար ուեստին ։ Այս և քերածոյ վիմօք և

annis xviii. Sub quo plurima facinora facta sunt, maximaeque corruptiones [1]. Vibethis, annis xxvi. Omnes simul regnaverunt annos ccli.

βιένθης ἔτη κϛ'. Οἱ δὲ πάντες ἐβασίλευσαν ἔτη σνβ'.

II. Secunda Dynastia regum ix. Primo, Bochus [2]. Sub quo ingens terrae hiatus in Bubastone factus est, multique perierunt. Post quem Caechous [3]; qui et Apis, et Mnevis, necnon Mendesius caper [4], tamquam Dii habiti sunt. Postea Biophis, sub quo lex sancita, qua foeminis quoque regni honor delatus fuit. Post istos alii adhuc tres; quorum aetate nullum insigne opus [5] factum est. Sub septimo, commentores fabularum Nilum fluvium diebus xi. melle aqua permixto fluxisse ajunt. Post quem Sesochris, annis xlviii. cujus [6] proceritas cubitis v. et latitudo palmis iii. fuisse dicitur [7]. Sub nono autem nihil memoria dignum fuit gestum. Regnaruntque (simul) annis ccxcvii.

Δεύτερα δυναστεία βασιλέων Θ'. ἀ. Βῶχος, ἐφ' οὗ χάσμα κατὰ Βούβαστον ἐγένετο καὶ πολλοὶ ἀπώλλοντο. (β'.) Μεθ' ὃν καὶ (δεύτερος) Χοὸς, ὅτε καὶ Απις, καὶ ὁ Μνεύις, ἀλλὰ καὶ ὁ Μενδήσιος τράγος θεοὶ ἐνομίσθησαν. (γ'.) Βίοφις, ἐφ' οὗ ἐκρίθη καὶ τὰς γυναῖκας βασιλείας γέρας ἔχειν, καὶ μετὰ τούτους ἄλλοι τρεῖς, ἐφ' ὧν οὐδὲν παράσημον ἐγένετο. (ζ'.) Ἐπὶ τοῦ ἑβδόμου μυθεύεται Νεῖλον μέλιτι κεκραμμένον ἡμέρας ἕνδεκα ῥυῆναι. Μεθ' ὃν Σέσωχρις ἔτη μή. ὃς λέγεται γεγονέναι ὕψος πηχῶν ε'. παλαιστῶν γ'. τὸ μέγεθος. ἐπὶ δὲ τοὺς ἐννέα οὐδὲν ἀξιομνημόνευτον ὑπῆρχεν, οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτεσι συζ'.

III. Tertia Dynastia Memphitarum regum viii. Necherochis [8], sub quo Libyes adversum Aegyptios rebellarunt: quumque Luna importune aucta fuerit, metu ducti, seipsos rursum in servitutem dedidere. Post quem Sesorthus, qui ob medicam artem Aesculapius ab Aegyptiis vocatus est. Hic etiam sectis lapidibus aedificandi

Τρίτη δυναστεία Μεμφιτῶν βασιλέων η. Νεχέρωχις, ἐφ' οὗ Λίβυες ἀπέστησαν Αἰγυπτίων, καὶ τῆς σελήνης παρὰ λόγον αὐξηθείσης διὰ δέος ἑαυτοὺς παρέδοσαν. μεθ' ὃν Σέσορθος, ὃς Ασκληπιὸς πάρ' Αἰγυπτίοις ἐκλήθη διὰ τὴν ἰατρικήν. οὗτος καὶ τὴν διὰ ξεστῶν λίθων οἰκοδομὴν εὕρατο, ἀλλὰ καὶ γραφῆς ἐπεμελήθη. οἱ δὲ λοιποὶ ἓξ

1 Ad verbum ita sonat et Gr. *μεγίστη φθορά, maxima corruptio*, quamvis Goar liberiore sententia reddit in Lat. « horrendaque pestis per regionem grassata est ». Sed quid de antecedenti voce sentiendum est? nam *παράσημον* significat *aliquid insigne extraordinarium*, tam felix ac laudabile, quam adversum, et vituperandum. Pariter sanè et vox Arm. նշանակութիւն, duplici modo sumi potest, apprime verò secundo, perinde ac apud Lat. *facinus*: ideoque ea voce uti interim placuit. Goar *prodigia* dixit, quod et nobis haud displicet; praesertim respectu alterius loci, qui paullo infra occurrit, et videtur significare *opera insignia*. In sacris litteris pro una voce Arm. նշանակ, Vulg. Lat. diversa haec vocabula usurpavit, *prodigium*, Psal. lxx. 7. *abominatio*, Ps. lxxxvii. 9. *sterquilinium*, Jerem. viii. 2. *pargamenta*, i. Corinth. iv. 13.

2 Hoc sane probatur emendatio Goari in marg. ἀ. Βῶχος, in nominativo, quum in textu habeatur cum Scal. in genitivo πρώτου Βώχου, corrupte. Item probatur lectio Scal. κατὰ Βούβαστον, juxta Africanum, quem et Goar in marg. notavit, cum in textu conjunctim, ideoque mendose habeatur καταβουβάστων. Porro Goar in serie regum hujus secundae Dynastiae confundit textum Eusebianum cum illo Africani.

3 Constans lectio apographi nostri fuit Μεθ' ὃν Κιχοὸς, vel Καιχῶος. Syncellus tamen legit separatim καὶ Χοὸς, *et Chous*, quod vix cohaererè videtur; ut nihil dicam de numero ordinali interjecto δεύτερος, quum praemissum erat β'. quod idem sonat. Scal. satis bene suppressit unum ex iteratis numeris, sed in eo lapsus est, quod abstulerit ex primo loco, ubi tenendum esset, et secundo loco inter καὶ et Χοὸς retinuit. Sequens autem lectio nostra որ և, indicat lectum in Gr. separatim ὅτε, sc. *qui etiam, quique*, quo posito, videtur Apis connecti cum Caechoo, ut cognomen nomini additum. Sed quia alii legunt junctim ὅτε, i. e. *quando*, vel *quo tempore*, hinc et Apis separatur a Caechoo, vel Choo, Diisque sequentibus conjungitur: quum ergo haec putatur certa lectio, possumus et nos similem elicere sententiam e nostra lectione, si puncto terminativo sejungamus nomina hoc modo հէքռովս։ Որ և սափս etc.

4 Pro Gr. τράγος, quod Armeniis est նոխազ, քաղ. քոչ. Latinis, *hircus, caper*, etc. Interpres noster inseruit քաւափ, *caurid*, quae vox inaudita apud posteros Armeniorum, videtur quodammodo convenire cum Lat. *Caper*, quasi veteres appellare capros solerent nomine *Cabres* vel *cauretes*. Aliter vero lectum in Gr. ut nomen proprium, e. g. Κάβειροι, dicuntur esse *Dii Samothracum*, vel ut nomen adjectum, v. g. καῦρος, *stolidum* assignat. Adde quod quamvis τράγος *hircum* apprime sonet, alias tamen significationes habet, quarum uni forsan respondet քաւափ. Nobis interim placuit Latinum interpretem sequi, et reponere *Caper* pro քաւափ vel τράγῳ: maxime quod datur apud fabulatores Mendesius caper Deus Aegyptiorum, sive hircus quem colebant incolae Mendis Aegyptiae urbis. Verum, ut quidam ajunt, *hircus* ipse Aegyptiorum lingua *Mendes* appellabatur, ita ut Mendesius significet hic adjectivè *Mendesianus*, մենդեսեան։

5 En iterum voces նշանակութիւն, παράσημον: quoniam autem hoc in loco certum est hisce vocibus *opus insigne* declarari, idem forte dicendum erat et supra. Goar, qui ibi *prodigia* dixerat, hic appositè ad sensum dixit, *nil notatu dignum*.

6 Haec occurrunt apud Sync. p. 45. B. quae tamen postponens Scaliger, Africani verba in p. 44. C. posita pro Eusebianis exscripsit, imo et Syncelliana iis adjunxit. Neque Goar, qui jure reprehendit Scaligerum, sibi constare videtur: utriusque dubia Auctor noster nunc primum solvit.

7 Lacunam hic notavit Goar interpunctionibus, ubi revera nulla est: nisi quod ipse omiserit in Latinum convertere has voces, λέγεται γεγονέναι, quae tum in Gr. tum in Arm. inveniuntur; suspicor ne forte lectionem Scaligeri juxta Africanum sibi conciliaverit. In sequentibus emendanda Gr. lectio: nam quod ibi habetur, ἐπὶ δὲ τοὺς ἐννέα, procul dubio legendum est ad normam Arm. codicis, ἐπὶ δὲ τὸν ἔνατον, cujus tamen regis nomen suppressit Eusebius, quod ab Africano Χενρὼς dicitur; sicut etiam de aliis inferius idem agit, quorum nomina apud Africanum leguntur.

8 Haud dissimiliter habet Scal. Νεχέρωχις, Goar corrupte, Νακέρωχις, omitto Africanum legentem Νεχερόφης.

դիտ Հանդաւմանս չինաւածոց . այլև դիրս դնելոյ կալաւ փոյթ յանձին : Այլոյ այլ ևս վիցքն ոչ ինչ արժանի յիշատակի գործեցին : Ալք և Թա գաւորեցին ամս ՀՂ :

Է . Զորրորդ Հարստութիւն ԼԺ Թագաւորաց Մեմփեցւոց՝ յայլմէ ազգէ Թագաւորութեանն . որոց երբորդ սուփիս . որ զմեծ պիրամիդն կանգնեաց , զորմէ ասէ Երոտոդոս Ի քեռոպոյ գործեալ . որ և ամբարտաւան առ դիտն գտանիր . մինչև զղջանալ և զմեհենական մատեանսն գրել . զոր երբև զմեծ ինչ առաջս ունէին եգիպտացիքն : Այլոյ այլոցն ոչինչ արժանի յիշատակի գրեցաւ : Ալք և Թագաւորեցին ամս ՆՂԸ :

Ը . Հինգերորդ Հարստութիւն ԼՓ Թագաւորաց եղեփանտինացւոց . որոց առաջինն ոթիոս . սա յիւրոց սպա սաւորաց սպանաւ . չորրորդն փիոփս , վեցամեայ ևս սկիզբն Թագաւորե լոյ . և կալաւ մինչև Ճ ամս :

Ը . Վեցերորդ Հարստութիւն . Կին մի անուն նիտակրիս Թագաւո րեաց . որ յիւրում ժամանակին քաջ քան զամենայն արս էր , և գեղեցիկ քան զամենայն կանայս , խարտեաշ և կարմրայա . գնմանէ ասէն չինել զերրորդ պիրամիդն , որ է յուրան բլրաձև : Ալք Թագաւորեցին ամս ՄՀ :

Է . Լօթներորդ Հարստութիւն ՄՀՄ ինգեցւոց Է Թագաւորաց . որք Թա գաւորեցին ամս ՀԸ :

Ը . Ութերորդ Հարստութիւն ՄՀՄ

modum invenit, atque literis exarandis curam impendit. Sex caeteri autem nihil memoratu dignum gesserunt. Quique regnarunt annis CXCVII [1].

IV. Quarta Dynastia Memphitarum regum XVII. ex alia stirpe regni: quorum tertius Suphis, qui magnam illam pyramidem erexit, quam a Cheope factam Herodotus dicit: qui et superbus in Deos inventus est, usquedum eum (hujusce rei) poenituit, et libros Sacrarii [2] conscripsit; quos velut magnas opes habebant Aegyptii. De caeteris vero nihil memoria dignum scriptum est. Quique regnarunt annos CCCCXLVIII.

V. Quinta Dynastia regum XXXI. Elephantiniorum: quorum primus Othius [3]. Hic a suis satellitibus occisus est. Quartus Phiops [4], sexennis regnare coepit; tenuitque usque ad annum C [5].

VI. Sexta Dynastia [6]. Mulier quaedam Nitocris nomine regnavit: quae omnium sui temporis virorum fortissima erat, atque omnium foeminarum pulcherrima, flavo colore, et rubris genis: ipsamque ajunt, tertiam pyramidem aedificasse; quae est moles erecta collis instar [7]. Qui regnaverunt [8] annis CCIII.

VII. Septima Dynastia Memphitarum regum V. qui regnaverunt annis [9] LXXV.

VIII. Octava Dynastia Memphita-

Τετάρτη δυναστεία βασιλέων ιζ'. Μεμφιτῶν συγγενείας ἑτέρας βασιλείας, ὧν τρίτος Σοῦφις, ὃς τὴν μεγίστην πυραμίδα ἐγείρας, ἣν φησὶν Ηρώδοτος ὑπὸ Χέοπος γεγονέναι. ὃς καὶ ὑπερόπτης εἰς Θεοὺς γέγονεν, ὡς μετανοήσαντα αὐτὸν τὴν ἱερὰν συγγράψαι βίβλον, ἣν ὡς μέγα χρῆμα Αἰγύπτιοι περιέπουσι. τῶν δὲ λοιπῶν οὐδὲν ἀξιομνημόνευτον ἀνεγράφη, οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτη υμή.

Πέμπτη δυναστεία βασιλέων τριάκοντα ἕνος ἐξ Ελεφαντίνης, ὧν πρῶτος Οθόης. οὗτος ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἀνῃρέθη. Ο' δὲ δ'. Φίωφ ἑξαετὴς ἀρξάμενος ἐβασίλευσε μέχρις ἐτῶν ρ'.

Ἕκτη δυναστεία. Γυνὴ Νίτωκρις ἐβασίλευσε τῶν κατ' αὐτὴν γενικωτάτη καὶ εὐμορφοτάτη, ξανθήτε τὴν χρόαν ὑπάρξασα, ἡ καὶ λέγεται τὴν τρίτην πυραμίδα ᾠκοδομηκέναι. οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτη σγ'.

Εβδόμη δυναστεία Μεμφιτῶν βασιλέων πέντε, οἱ ἐβασίλευσαν ἡμέρας οέ.

Ογδόη δυναστεία Μεμφιτῶν βασι-

1 Apud Sync. uno auctior, *ρμή*. CXCVIII. ita ut vel in Arm. legendum ՟Ը. pro ՟Է. vel in Gr. Ζ'. pro ή.

2 Pro *τὴν ἱερὰν βίβλον*, sc. *sacrum librum*, magis ad sensum, quam ad verbum dictum est in Armen. ՄեհենականՄատեան, quum soleat Interpres noster pro sacris profanarum Gentium hoc nomen ՄեհենականՄատեան usurpare, quod minime conveniret Latine reddere *templarium* vel *delubricum*. Nobis vox *Sacrarium* placuit, locum enim sacrum declarat. *Sacrum* autem obtinet etiam locum vocis *templum*, juxta Gr. *ἱερόν*.

3 Goar juxta Syncellum suum, tam in Euseb. quam in Afric. legit Οθώης, vel Οθόης, ubi noster legebat Οθίος, vel Οθήως. Scal. vero concise, Θώης.

4 Ita accurate etiam Goar in Gr. Φίωφ, pro quo Scal. redundanter effert Αφίωφ.

5 Quum vix declarasset Auctor, vitae ne, an regni annus centenarius impletus fuerit, quorum unus sexennio alterum superat, Goar explicatione usus, sic rem exposuit, » et ad centum usque annos vitam regnumque produxit «. Sed videtur non ita rem adhuc perfecisse, nam si reapse regnavit C. annos, vixit CVI. annos, Sin autem vixit C. annos, regnavit XCIV. annos. Hoc sane affirmat et ipse Goar in adnot. p. 19. ad 46.

6 Goar in marg. notat, *deest nonnihil*, textus tamen Eusebianus tum apud Sync. tum in Arm. cod. integrè se habet, cum summae annorum in V. et VI. dynastiis simul accipiantur; nisi forte velit Goar eadem ubique penes Eusebium legi, quae leguntur apud Africanum, qui tamen in multis differt, maximeque, quintae ac sextae Dynastiarum distributiones prorsus aliter exhibet; ita ut Syncellus ipse coarguat ibi Eusebium, quod nempe Africani vestigio omnino insistere noluerit, quum vix aliunde haec desumere potuerit; quod tamen adhuc quaerendum.

7 Benè Interp. Arm. qui haec addidit, ut explicaret Gr. vocem, quam usurpat ipse, պիրամիդ (ex accus. *πυραμίδα*, cujus nominat. *πυραμίς*). Male autem ejusdem amanuenses; qui vocem Armenam diverse exararunt, nam alibi յուրան, ut vidimus, apponentes, hic verò յուրան inserentes, incertam vocis pronuntiationem reddiderunt, haud secus ac significationem; nos ergo ex verborum serie divinando, id quod vides, in Lat. exposuimus.

8 Similiter Gr. in plurali, *οἱ καὶ ἐβασίλευσαν*, *qui et regnaverunt*; quod tamen emendare voluit Goar, in margine, deflectens in numerum sing. et genus foemin. hoc modo, *ἡ καὶ ἐβασίλευσεν*, et hinc in Lat. reposuit, *regnavit*. Sed libere, ac nimis arroganter. Siquidem id, quod quaerit Goar, Nitocridis Reginae imperium hìc designari, jam Auctor praemiserat; dixerat enim *Γυνὴ Νίτωκρις ἐβασίλευσε*, atque ideo supervacaneum esset iterum idem verbum *ἐβασίλευσεν* repetere, ut ipse Goar repetit, non iisdem quidem, sed idem sonantibus verbis, *regnum obtinuit . . . regnavit*, respectu ejusdem Reginae. Id ergo quum absurdum sit, debuit sincerè, ut invenit in Gr. legere plurali numero, ac consequenter intelligere de cunctis regibus, qui quintam sextamque Dynastiam obtinuerunt annis CCIII. nec enim potuit una tantum regina tot annos vivere. Sed decepit Goarum numerorum varietas, quam Sync. ita refert: *ἔτη τρία, ἐν ἄλλῳ σγ'*. sc. *annos tres, in altero (Codice) CCIII.* quorum primum certum duxit, ideoque uni tantum Reginae competere arbitratus est. At quia secundus numerus est vera lectio Eusebiana, simpliciter nobiscum legit Scaliger *σγ'*. Haec omnino probat etiam Africani calculus ibi a Syncello reprehensus. Africanus quippe in sextam Africani calculus ibi a Syncello reprehensus. Africanus quippe in sextam Dynastiam redactis iis regibus, qui ab Eusebio in quinta collocantur, atque aliis cum illis subjunctis, postremo loco istam Nitocridem Reginam locat XII. annis, ac demum totius Dynastiae spatium summa annorum CCIII. complectitur. Idem itaque et Eusebius fecit, etsi alia ratione, quum enim nihil de summa annorum memorasset in fine quintae Dynastiae, necesse ei fuit ad calcem sextae rem denotare.

9 Non ամս, *annos*, sed աւուրս, *dies*, legunt omnes in Gr.

փայտոց Ե թագաւորայ. որք թա-
գաւորեցին ամն Ա։

Թ. Ինեերորդ հարստութիւն հե-
րակղէոպողիտացւոց յորից թագա-
ւորայ. որք թագաւորեցին ամն Ա։
Որոց առաջին որթոմիս՝ գժնդակա-
գոյն քան զիւր նախնի թագաւորան
լինէր. և յամենայն երիցին եդիպ-
տացւոց եղերս (՝ի լ. եղերուն) և
օձիրս գործէր. որ յետոյ չամբէցաւ,
և՝ի կոկորդիլոս գազանէ սատակե-
ցաւ։

Ժ. Չամներորդ հարստութիւն հե-
րակղէոպողիտացւոց ԺԹ թագաւո-
րայ. որք թագաւորեցին ամն ՃՀԵ։

ԺԱ. Երեսասաներորդ հարստու-
թիւն դիոպողիտացւոց ԺԶ թագա-
ւորայ. որք թագաւորեցին ամն խՃ։
Որոց որոց ամմինեմէս ամն ԺՀ։ մին-
չև ցայսր ժառաջին տոմարն իհուցաւ
նէ մանեթովս։ Իխանգամայն թա-
գաւորք ՃղԸ. ամք Ծյ։

rum v. regum [1], qui regnarunt annis c.

IX. Nona Dynastia quatuor regum Heracleopolitarum, qui regnaverunt annis c. Quorum primus Ochthovis, omnium, qui ante eum reges fuerunt, crudelissimus fuit; itaque tot, tantaque in universa Aegypto scelera ac flagitia patravit, ut demum dementia laborans, a crocodilo bestia devoratus fuerit.

X. Decima Dynastia Heracleopolitarum regum XIX. qui regnarunt annos CLXXXV.

XI. Undecima Dynastia Diopolitarum regum XVI. annis XLIII. regnantium. Post quos Ammenemes annis XVI. Huc usque primum tomum [2] producit Manethus [3]. Simul reges CXCII [4]. anni MMCCC.

λέων πέντε, οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη ρ'.

Ενάτη δυναστεία Ηρακλεωπολιτῶν βασιλέων τεσσάρων, οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη ρ'. ὧν πρῶτος Αχθος δεινότατος τῶν πρὸ αὐτοῦ γενόμενος, τοῖς ἐν πάσῃ Αἰγύπτῳ κακὰ εἰργάσατο, ὕστερον μανίᾳ περιέπεσε, καὶ ὑπὸ κροκοδείλου διεφθάρη.

Δεκάτη δυναστεία Ηρακλεωπολιτῶν βασιλέων ιθ'. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη ρπέ.

Ενδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ις'. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη μγ'. Μεθ' οὓς Αμμενέμης ἔτη ις'. Μέχρι τοῦδε τὸν πρῶτον τόμον κατάγει (ὀχεν) ὁ Μανεθῶς. Ομοῦ βασιλεῖς ρμβ'. ἔτη βτ'. (ἡμέραι οθ'.)

Երկրորդ տոմարն Մանեթովսի։

Secundi Tomi Manethi.

Δευτέρου τόμου Μανεθῶ.

ԺԲ. Երկոտասաներորդ հարստու-
թիւն դիոպողիտացւոց Ե թա-
գաւորայ. որոց առաջին սեսոնքոսիս
սիս ամմինեմիայ որդի ամն խՂ։ Ա.մ
մինեմէս ամն ԼԸ. որ յիւրոց ներքին
նեաց սպանաւ։ Սեսոսթրիս ամն խԸ.
զորմէ ասեն լինել չորեքկանգնեան
և երեքուկէան և առ երկուս մա-
տունս։ Որ զամենայն աշխարհն ա-
սիացւոց հնազանդեցոյց զինն ամ՛,
և զեւրոպացւոց կողմունս մինչև ցաշ-
խարհն Թրակացւոց. և ամենայն ու-
րեք յիշատակս կանգնեաց՝ զիւրա-
քանչիւր ազգաց կալուածոց, զա-
րանց քաջաց զառնի կերպարանս, և
զվտառաց կանացի անդամաք չարչա-
րանս՝ ի սիւնս գրոշմէր. մինչև եգիպ-
տացւոց յետ ասիրիեայ կարծել զինա-
Ինեա որոյ զամպարէս ամն ՀԸ. որ յար-
սինուաէ զբաւիղ զբաւղակաձև գե-
րեզմանն շինեաց իւր։ Որա պայազատք
Թագաւորեցին ամն խՀ։ Ի.ւ ընդ ա-
մենեսեան Թագաւորեցին ամն մ՛ինե։

XII. Duodecima Dynastia Diopolitarum regum VII. quorum primus Sesonchosis [5] Ammenemis filius, annis XLVI. Ammenemes, annis XXXVIII. qui a suis eunuchis occisus est. Sesostris, annis XLVIII. quem quatuor cubitorum, et palmorum trium, duorumque digitorum (procerum) fuisse dicunt. Hic totam Asiam annis novem subegit, Europaeasque partes usque ad Thraciam [6]: atque ubique monumenta, quarumcumque gentium potitus est, erexit; fortium quidem virorum formas virili specie, ignavorum vero muliebribus membris in cippis insculpsit: adeo ut [7] ab Aegyptiis post Osirim habitus sit. Post quem Lambares, annis VIII. qui in Arsenoite labyrinthum [8] sibi sepulchrum construxit. Hujus successores regnaverunt annis XLII. Simul vero omnes regnarunt annis CCXLV.

Δωδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων, ζ'. ὧν πρῶτος Σεσόγχωρις Αμμενέμου υἱὸς ἔτη μς'. (β'.) Αμμενέμης ἔτη λη'. ὃς ὑπὸ τῶν ἰδίων εὐνούχων ἀνῃρέθη. (γ'.) Σέσωστρις ἔτη μη'. ὃς λέγεται γεγονέναι πηχῶν δ'. παλαιστῶν γ'. δακτύλων β'. ὃς πᾶσαν ἐχειρώσατο τὴν Ασίαν ἐν ἐνιαυτοῖς ἐννέα, καὶ τῆς Εὐρώπης τὰ μέχρι Θράκης, πανταχόσε μνημόσυνα ἐγείρας τῆς τῶν ἐθνῶν κατασχέσεως, ἐπὶ μὲν τοῖς γενναίοις, ἀνδρῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγεννέσι γυναικῶν μόρια ταῖς στήλαις ἐγχαράσσων, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων μετὰ Οσιριν νομισθῆναι. Μεθ' ὃν Λάβαρις ἔτη ιη'. ὃς τὸν ἐν Αρσενοίτῃ λαβύρινθον ἑαυτῷ τάφον κατεσκεύασεν. Οἱ δὲ τούτου διάδοχοι ἔτη μβ'. οἱ πάντες ἐβασίλευσαν ἔτη σμέ.

1 Ita accuratè et Goar in Sync. plena voce *πέντε*, *quinque*, ubi nescio quo errore Scal. legere potuit ιθ'. XIX.

2 Cod. Arm. *մինչև ցառաջին տոմարն հիւացանէ*, *usque ad primum tomum producit:* ubi legendum ad normam Gr. *մինչև ցաս, կամ մինչ ցնա ցայսր ցառաջին տոմարն հիւացանէ*, *usque ad istum*, vel *hucusque primum tomum producit*.

3 Մանեթովս probat lectionem Goari Μανεθῶς, nec vero Scaligeri ferentis Μανεθῶ, aliter redderetur in Arm. *մանեթովի*. Nihilominus Goar in Lat. reposuit *Manetho*, ut magis usitatum: nos fidem codicis observavimus, cui et antiquorum scriptorum multi suffragantur.

4 Goar optimè, ρμβ'. 192. Scal. mendosè, ρμβ'. 142. Verum ambo juxta Sync. post annos 2300. adjiciunt etiam, *dies* LXXIX. *ἡμέραι οθ'*. quod desideratur in nostra lectione. Quod si velis supplere in Arm. utpote incuria librarii omissum, velim ut magis *εἰ* reponas, quam *οθ'*. Siquidem hi dies certe desumpti fuerunt ex Dynastia septima, ubi sane LXXV. neque LXXIX. dies (si non annos) auctor noster protulit, ut vidimus suo loco, omnium lectionum consensu.

5 Goar non ita accurate Σεσύγχωρις, accuratius forsan Scal. Σεσόγχωρις legit, quam lectionem et ipse Goar imitatur in emendatione textus Africani.

6 Ita etiam Goar in suo codice Syncelliano *μέχρι Θράκης*, *usque in Thracem*. Quod si eo codice (ut contendit Goar) usus est et Scaliger, mire deviavit legens *μέχρι Θαλάσσης*, *usque in mare*.

7 Solerter fecit Goar, pro ὃς legens in marg. ὡς, juxta lectionem Scal. quae et nostra est. Sed libere excogitavit idem Goar de suo addere in marg. vocem *πρῶτον* post *Οσιριν*; ut possit expresse reddere Latinam illam suam interpretationem » post Osirim primus haberetur «: namque vel sine ea voce integer sensus elicitur quam commodissime. Vult enim auctor indicare post Osirim celebrem extitisse Sesostrim, veluti alter Osiris habitus fuerit.

8 Pro unico Gr. vocabulo *λαβύρινθος*, duo haec usurpavit Interp. Arm. *բաւիղ բաւղակաձև*, quorum primum satis indicat *circumflexum*

ԺԳ. Լրեքտասաներորդ Հարստու-
թիւն դիոսպոլիտացւոց Կ թագաւո-
րաց. որք թագաւորեցին ամս նծ՟.

ԺԴ. Չորեքտասաներորդ Հարըս-
տութիւն քսոյիտացւոց ԿԼ թագա-
ւորաց. որք թագաւորեցին ամս նձՀ.

ԺԵ. Հնգետասաներորդ Հարստու-
թիւն դիոսպոլիտացւոց թագաւորաց.
որք թագաւորեցին ամս Ժ՟.

ԺԶ. Վեցտասաներորդ Հարստու-
թիւն Թերացւոց Ե թագաւորաց.
որք թագաւորեցին ամս Ձ՟.

ԺԷ. Լաթնեւտասաներորդ Հարըս-
տութիւն Հովսեացն, որք էին եղբարք
փիւնիկեցիք օտար թագաւորք. որք
և զՄեմփիսն առին. Որոց առաջին
սահէս թագաւորեաց ամս ՃԺ. Յորմէ և սահտացւոց օրէնք կոչե-
ցան. որք և 'ի սեթրոիտէ օրինօք
քաղաք շինեցին. ուստի դիմեալ
նուաճեցին զեգիպտացիսն. Լրկ-
րորդ քան ամն ին. յետ որոյ արքայէս
ամն Ը. ափոլիփիս ամն ԺՀ. Վ՟հան
գումարն ամք ՁՀ. Լ՟ս սորօք՝ Թա
գաւորել եգիպտացւոց՝ երևի յովՀ
սէփ.

ԺԸ. Ութեւտասաներորդ Հարստու-
թիւն դիոսպոլիտացւոց ԺՀ թագա-

XIII. Decimatertia Dynastia Diopolitarum regum LX. qui regnaverunt annis CCCCLIII.

XIV. Decimaquarta Dynastia Xoitarum regum LXXVI. qui regnarunt annis CCCCLXXXIV [1].

XV. Decimaquinta Dynastia Diopolitarum regum; qui regnaverunt annis CCL.

XVI. Decimasexta Dynastia Thebarum regum V. qui regnarunt annis CXC.

XVII. Decimaseptima Dynastia Pastorum; qui erant fratres [2] Phoenices, peregrini reges; qui Memphim etiam ceperunt. Quorum primus Saites regnavit annis XIX. a quo et Saitarum Nomus nomen habuit. Qui in Sethroite quoque Nomo [3] condiderunt urbem; ex qua irruptione facta, Aegyptios ipsos subegere. Secundus Bnon, annis XLIV [4]. Post quem Archles, annis XXX. Apophis, annis XIV. Summa, anni CMI [5]. Horum tempore, ut imperaret Aegyptiis, Joseph apparuit [6].

XVIII. Decimaoctava Dynastia regum XIV [7]. Diopolitarum; quorum pri-

Τρισκαιδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ξ΄. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη υνγ΄.

Τεσσαρεσκαιδεκάτη δυναστεία Ξοϊτῶν βασιλέων οϛ΄. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη υπδ΄.

Πεντεκαιδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων, οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη σν΄.

Ἑξκαιδεκάτη δυναστεία Θηβαῖοι βασιλεῖς ε΄. οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτη ρι΄.

Επτακαιδεκάτη δυναστεία ποιμένες ἦσαν ἀδελφοὶ Φοίνικες ξένοι βασιλεῖς, οἱ καὶ Μέμφιν εἷλον, ὧν πρῶτος Σαΐτης ἐβασίλευσεν ἔτη ιϑ΄. ἀφ' οὗ καὶ ὁ Σαΐτης νομὸς ἐκλήϑη. οἱ καὶ ἐν τῷ Σεϑροΐτῃ νομῷ πόλιν ἔκτισαν, ἀφ' ἧς ὁρμώμενοι Αἰγυπτίους ἐχειρώσαντο. β΄. Βνῶν ἔτη μγ΄. γ΄. Αφωφις ἔτη ιδ΄. Μεϑ' ὃν Αρχλης ἔτη λ΄. Ομοῦ ἔτη ργ΄. Κατὰ τούτους Αἰγυπτίων βασιλεὺς Ιωσὴφ δείκνυται.

devolutumque aedificium, ut de Labyrintho narratur. Alterum verò a primo illo derivatum exprimitur in Arm. Lexicis privatis manu exaratis hoc pacto, *բազակ կամ բաւզակ, սոաւբրակաո*, sc. *umbrosum, tenebrosum*; ad hoc accedit et alterum vocabulum ibi occurrens, *բաւակ*, atque expositum, *առյք մանուածդյք*, quod ad anteriora refertur.

1 Syncellus de more duplicem citat numerum in lectione Eusebiana, *ἐτῃ ρπδ΄. ἐν ἄλλῳ δὲ υπδ΄. annos* 184. *in altero* (*codice*) 484. quorum secundum pro genuino Eusebii textu admittas oportet ad fidem codicis nostri, etenim vel recta ratio id suadet. Nam si in praecedenti dynastia sexaginta viri annos impleverunt 453. quomodo homines sex et septuaginta annos tantum 184, an non potius 484. imperium tenuerint? Idem colligere potes ex aliis quoque dynastiis, proportione servata. Adde quod ferè ubique secundam lectionem a Syncello adductam, ubi citat *ἐν ἄλλῳ*, Eusebianam esse, primam verò fere semper depravatam, certissimis argumentis comperimus. Id sane alibi feliciter animadvertens Scaliger, secundam praeeligebat lectionem, hic tamen alteram solam *ρπδ΄.* corruptam sibi conciliavit.

2 Deest in lectione Scaligeri *ἀδελφοί*, *fratres*, quod fideliter servavit nobis Goar in suo Syncello Eusebii exscriptore.

3 De industria, velim scias, semel et iterum a nobis usurpatam Gr. dialectum *Nomus*, *νομός*, pro Arm. *օրէնք*, eo quod pateat Armenam hanc vocem praeseferre duplicem Gr. vocis significationem. Nam ut apud Graecos *νομος* praecipue sonat *Lex*, (cum nempe acuitur in prima syllaba *νόμος*), at praeterea sumitur pro *praefectura, tractu, regione*, maxime in rebus Aegyptiacis, (tunc tamen exprimitur *νομός*, vel *νομούς*), ita quoque ab Armeniis *օրէնք* quod apprimè sonat *Lex*, usurpatur interdum etiam pro *Praefectura* etc. Manifesta sunt Scripturae loca. I. Maccab. XI. 34. Կարգեցաք մեք զառնիանս հրէաստանի, և զերիս օ րէնսն (այսինքն զգաւառս կամ զնահանդս) ափարիմ և զուգայ և ասաթամին, յաւէտին 'ի հրէաստանի 'ի կողմանս շամրնի ||. Sicut et capite praecedenti. X. v. 30. * և յերկիր օրէնաց՝ որ յաւէտան 'ի ձեզ.... շաբթ զառնիանք խրթիք հանդերձ ||: etc. et v. 38. * և զերիս օրէնս՝ որ յառաջագոյն եգեալ էր հրէաստանեայց յերկրէն շամրատացւոց այ, զրէն զարձուցանել 'ի հրէաստան ||: quibus in locis Gr. lectio habet *νομούς*, Vulg. autem Lat. *civitates*. In Syriaca vero lectione exprimunt quidam *vectigalia*. Sed magis ad rem facit locus Isaiae, XIX. 2. * Լուսկանեմ եգիպտացիքն 'ի վերայ եգիպտացւոյն, և տապչեն պատեր բարձ պար ընդ եղբօր՝ և պար ընդ ընկերի, քաղաք ընդ քաղաքի, և օրէնք ընդ օրէնս ||; ubi Gr. habet *καὶ νομὸς ἐπὶ νομόν*, Hebr. *regnum*, sive *ditio*, sicut et Lat. Vulg. *regnum*. Quo ex loco confirmatur Plinii locus L. v. C. 9. ubi dixit, » Dividitur Aegyptus in praefecturas oppidorum, quas nomos vocant «. Et infra, » Quae juxta Pelusium est regio, nomos habet Pharbetitem, Bubastiten, Setroiten » etc. Quod sanè mirè accedit ad hunc Eusebii locum. Haec certa omnino sunt: solum controversia esse potest de lectione Arm. quae secundo loco habet *'ի սեթրոիտէ օրինօք*, quod debuit ad normam Gr. restitui *'ի սեթրոիտէ օրէնս* (sc. *'ի սեթրոիտէ նահապարութեան, կամ 'ի սեթրոիտեան գաւառի*). Ubi jure suspicari quis posset amanuensis vitio, vel malo consilio id peractum; quùm nempe vix intellexerit sensum dicti *'ի սեթրոիտէ օրինօք* (*այսինքն 'ի սեթրոիտէ նահապարութեան*,) de suo reponi voluit *օրինօք*, h. e. *per legem, cum lege*, aut *legitime*. Quod si quis non librario Armeno, sed ipsi Interpreti nostro adscribere errorem hunc velit, eo magis Gr. codicem debet incusare; tunc enim non injuria dici potest, in Graec. pro *νομῷ* scriptum fuisse *νόμῳ*, quo posito vere exponitur *lege, per legem, օրինօք*: et quidem hanc corruptissimam, quamvis in levissima re, lectionem tenuerunt etiam librarii Syncellani, eamque retinuit, quod mirum, Scaliger; de quo erudite disserit Goar. in adnot. p. 20. ad 48. Porro omissis variis caeterorum de hac voce disquisitionibus, nos dicimus cum Suida in Lexic. vocabulum *νόμος*, quod apprime sonat *lex*, accipi etiam pro *regione*, » eo quod singulae nationes propriis legibus utantur «: en ejus verba, *νομὸς καὶ χώρα διὰ τὸ ἴδιον ἕκαστον ἔθνος νόμοις χρῆσθαι*: haec enim conjectura magis accedit ad usum vocis *օրէնք* pro *գաւառ* vel *նահապարութիւն*.

4 Goar incorrupte legens in Gr. *βʹ*. Βνῶν, non recte reponit in marg. Βνῶν. Scalig. haud accurate exhibet *βʹ*. Ανῶν. Verum uterque corrigendus in numero *μγʹ*. pro *μʹ*. nam decepti sunt a librario minus recte repetente litteram *γʹ*. ex sequenti nomine, *γʹ*. Αφωφις, ut patet ex summa. Ad haec illud Μεϑ' ὃν oportet juxta Eusebium nostrum apponi ante Archlem antecedentem Apophin: ubi et nomen regis mendose legitur apud Scal. Ανχλης, pro Αρχλης, ut recte habet Goar cum auctore nostro.

5 Scal. accurate legit *ἐτῃ ργʹ*. ubi Goar corruptè, *ἐστὶν ργʹ*. Sed corruptius ipse Goar rem peregit, cum vix animadvertens hoc mendum, quod inest, excogitavit per se alterum, quod deest: voluit enim legi in marg. *ρσʹ*. pro *ργʹ*. Minus peccasset, si etiam in Lat. textum non refudisset suam conjecturam, quae vix stat.

6 Ad lectionem nostram accedit Goar, cum legit *βασιλεὺς*, et vertit ad sensum, *Eorum tempore Joseph Aegyptiorum regnum moderatur*. Ubi secundum lectionem Scal. *βασιλεῖς*, alienus resurgit sensus talis. » Sub his Aegyptiorum regibus Joseph apparet «.

7 Non immerito laborasse dixeris viros criticos Scal. et Goarum, volentes nempe legi in Gr. *ισʹ*. XVI. pro *ιδʹ*. eo quod sexdecim in ordine nominatim reges legebant; sed cadit omnino ea, ut ipsi putabant, firmissima conjectura, auctoritate Eusebii nostri, qui feliciter sibi constans, ut *ιδʹ*. *Ἀφ.* XIV. numerum praemiserat, ita et quatuordecim tantum nomina in serie recenset: neque enim cognovit duos reges, Ἀθωρις

ևորաց · որոց առաջին ամին[ք]ն ամն իբ : Աբբրան ամն ժբ : Ա[մ]ոմփիս ամն իա : Աեմփրէս ամն ժբ : Աիս փարմութոսիս ամն իբ : Տութմոսիս ամն իթ : Ա[մ]ենոփիս ամն լ : սա է՝ որ Մեմնոն կարծեցաւ՝ վէմ խօսուն: Աւրս ամն իբ : Ա[քե]նքերէս ամն ժբ : առ սոքա մինչև ելից յեգիպտոս լինէր զօրավար հրէից : Ա[քե]ռէս ամն ը : Աերէս ամն ժե : Ա[մ]մայիս՝ որ և դաւնոս (դանաոս) ամն է · յետ որոց ամաց տարագիր լեալ յերկրէն եգիպտացւոց՝ փախստական դիմէր առ եղբայրն իւր եգիպտոս (ըստ յն. յեղբօրէ իւրէ յեգիպտոսէ). երթեալ հասեալ յաշխարհն եղբայրացւոց՝ կալեալ զարգոս՝ թագաւորէր սր գ[ի]տացւոց : Աամեհսէս՝ որ և եգիպտոս՝ ամն կը : Ա[մ]ենոփիս ամն ևս : Աիանգամնայն ամքն յիսը :

ժե . Ազնուատոհմեցորդ հարստութիւն դիտողիտացւոց է թագաւորաց : Աթոմս ամն ծե : Աամփիսէս ամն կը : Ա[մ]ենեփթիս ամն ը : Ա[մ]մենեմէս ամն իշ : Աուսոլիս՝ որ 'ի Հոմերոսէ պօղլիբոնն կոչի , այր կաշէ բուռն զօրաւոր , առ որով իզմին ա-

mus Amoses, annis xxv. Chebron [1], annis xiii. Amophis [2], annis xxi. Memphres, annis xii. Mysphar muthosis, annis xxvi. Tuthmosis, annis ix. Amenophis, annis xxxi. Hic est, qui Memnon existimatus fuit, lapis loquax. Orus, annis xxviii [3]. Achencheres, annis xvi [4]. Hujus aetate Moyses Judaeorum ex Aegypto egressus Dux fuit. Acherres, annis viii. Cherres, annis xv. Armais [5], qui et Davonus (lege Danaus), annis v: quibus annis exactis [6], Aegypto pulsus, fugitivus tendit ad fratrem suum Aegyptum ; (lege, fugitivus tendit a fratre suo Aegypto [7].) adiens Helladam, Argo capta, regnat in Argivos. Ramesses [8], qui et Aegyptus, annis lxvii. Amenophis, annis xl. Summa, anni cccxlviii [9].

xix. Decimanona Dynastia Diopolitarum regum v. Sethos, annis lv. Rampses, annis lxvi. Amenephthis, annis viii [10]. Ammenemes, annis xxvi. Thuoris, qui ab Homero Polybus vocatur, vir immanis roboris (lege, vir, sive maritus Alcandrae) [11], cujus tem-

ἔτη κέ. β'. Χεβρὼν (δεύτερος) ἔτη ιγ'. γ'. Ἀμμενῶφις ἔτη κά. δ'. Μιφρὶς ἔτη ιβ'. ε. Μισφραγμούθωσις ἔτη κς'. Τούθμωσις ἔτη θ'. ζ'. Ἀμένωφις ἔτη λά. οὗτος ὁ Μέμνων εἶναι νομιζόμενος καὶ φθεγγόμενος λίθος. η'. Ὧρος ἔτη (λς'. ἐν ἄλλῳ λή.) θ'. Ἀχενχερσης (ἔτη ιβ'. ι. Ἀθωρις ἔτη λθ'. ια'. Χενχέρης) ἔτη ις'. Κατὰ τοῦτον Μωϋσῆς τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας τῶν Ἰουδαίων ἡγήσατο. ιβ'. Ἀχερρῆς ἔτη η. ιγ'. Χερρῆς ἔτη ιέ. ιδ'. Ἀρμαῖς ὁ καὶ Δαναὸς ἔτη έ. μεθ' ἃ ἔτη ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐκπεσὼν καὶ φεύγων τὸν ἀδελφὸν Αἴγυπτον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφικνεῖται , κρατήσας τε τοῦ Ἄργους βασιλεύει Ἀργείων . ιέ. Ἀμμεσῆς, ὁ καὶ Αἴγυπτος, ἔτη ξή. ις'. Μένωφις ἔτη μ'. ἐμοῦ ἔτη τμή.

Ἐννεακαιδεκάτη δυναστεία βασιλέων έ. Διοσπολιτῶν . ά. Σέθως ἔτη νέ. β'. Ῥάψης ἔτη ξς'. γ' Ἀμμενεφθὶς ἔτη μ'. δ'. Ἀμμενεμμὴς ἔτη κς'. έ. Θούωρις, ὁ παρ' Ὁμήρῳ καλούμενος Πολύβους (ς'. ς'.) Ἀλκανδρος ἀνὴρ , ἐφ' οὗ τὸ Ἴλιον ἑάλω , ἔτη ζ'. ὁμοῦ ἔτη ρηδ'. Ἐπὶ τὸ αὐτὸ β'.

ἔτη λθ'. et Χενχέρης ἔτη ις'. qui hodie apud Sync. leguntur: nos verò jure parenthesis nota, tamquam rem supervacaneam, inclusimus.

1 Syncellus de suo addidit hìc δεύτερος, ut nempe connectat inter se seriem regum a se interruptam in pag. 55. et 57. quod minime perpendens Scaliger, retinuit in textu Eusebii, neque animadvertit redundare saltem alteram litteram β'. quod semper retinet ad normam Syncelli. Solerter ergo notavit Goar in marg. de iterato hoc numero β'. *redundat*, quamvis juxta Eusebium uterque numerus expungendus sit.

2 Codex noster Gr. ferebat Αμῶφις, ubi Sync. vel Goar Αμενῶφις, quod alterius est regis nomen in sequentibus: eadem librarii confusione Scal. legit Αμένουφος.

3 Syncellus de more duplicem citavit lectionem ἔτη λς'. ἐν ἄλλῳ λή. quarum secunda est vera lectio Eusebiana. Quamvis enim in nostro codice legatur ϟϛ· κή. sed certe vedetur legendum ϟϛ· λή. de quo vide inferius.

4 Quum hoc spatio redundent in codice Syncellano duo reges superius refutati, eorum gratia et nomen et anni Achencheris non carent mendo apud Sync. lege itaque in Gr. Αχενχέρης ἔτη ις'.

5 Αρμαῖς, corruptè in editione Goari. Rectius ergo Scal. habuit Αρμαῖς, juxta Eusebium nostrum, sicut etiam ὁ καὶ, ubi Goar solum ὁ legit.

6 Goar legit, μεθ' ἃ ἐκ τῆς. Scal. vero μεθ' ἃ ἔτη τῆς, uterque in eo, in quo discrepant, emendandus. Edocet enim Auctor noster legendum: μεθ' ἃ ἔτη ἐκ τῆς, etc.

7 Manifestus error, nescio quo modo irrepsit in cod. Arm. ita ut praeposteram oppositamque reddiderit sententiam. Restituenda ergo lectio ad normam Graec. hac ratione: *արտագիր լեալ յերկրէն եգիպտացւոց՝ փախստական դիմէր յերեսաց եղբօր իւրոյ եգիպտոսի*, vel *փախստական լինէր առ[ի] յեղբօրէ իւրմէ եգիպտոսէ*. non enim ad fratrem fugit, sed fratrem effugit, quod facile potuit paucis litteris mutatis confundi in cod. nostro. Nota interim pro *Graecia*, Graeco more haberi in Arm. *Hellada*, seu regio *Helladum*.

8 Optima, ni fallor, lectio codicis nostri Ραμεσσῆς, depravata videtur apud Syncellum legentem tamquam ab Eusebio Αμεσῆς, ex persona verò Africani Αμεσῆς, ut alterum a successore suo, cui nomen Ραμεσσῆς. Item in Sync. Goar legit Μέμωφις, Scal. paulo emendatius Μένωφις: accurata itaque lectio nostra Αμενῶφις, cui adstipulatur et Afric. habens Αμενῶφ.

9 Consentiunt inter se Arm. et Gr. in summa annorum 348. ex quo patet correctiorem esse secundam Syncelli lectionem quoad annos regis Ori, ubi Arm. habebat ϟϛ· 28. quod si legatur λή. ϟϛ· 38. suppletur recta summa annorum 348. Contra vero non admittuntur alii numeri in Graec. occurrentes, ubicumque a nobis differunt.

10 Ita etiam Goar in Sync. Αμμενεφθὶς, haud secus ac Afric. deviat ergo, ut saepe, solus Scaliger legens Αμένωφθις. Pro autem annis η'. ϟ· viii. in nostro apographo habitis, Sync. legit μ'. xl. ad fidem Canonis habentis ϡ. xl. nihilominus tamen Series regum hunc praesefert numerum ϟ· viii. Nomen vero Αμμενεμμὴς quamvis recte legat Goar in Gr. textu Eusebii, at in Lat. reposuit *Ammenemnes;* mutuatus, ut videtur, ex Africani lectione Αμμενεμνῆς, ubi tamen Latine edidit *Ammenemmes;* ex quo patet confudisse utramque lectionem, ita ut Latina interpretatio Eusebii respondeet Graecae Africani lectioni, et Graeca Eusebii Latinae Africani.

11 Mirum in modum variant hic lectiones inter se, ac pariter haesitant, etsi diversa ratione. Interpres enim Arm. certe legit in suo apographo Graeco ἀνὴρ ἀλκανδρος, vel quid simile, tamquam adjectivum masculinum suo substantivo adjungendum, et consequenter significationem ipsam expressit, *այր կաշեբուռն զօրաւոր*, *vir nervosus strenuusque*, seu *vir robustus:* ἀλκανδρος enim componitur ab ἀλκή, hoc est *robur*, *strenuitas*, *vires*, et ab ἀνὴρ, gen. ἀνδρός, *vir*, *viri*, quasi *virilis*. Syncellus autem legit Αλκανδρός, tamquam nomen alterius regis, qui Thuori suffectus fuerit, habet enim έ. Θούωρις . . . ς'. ς'. Αλκανδρὸς ἀνὴρ . . . ἔτη ζ'. quod hanc praebet sententiam. » Quintus rex fuit Thuoris annis vi. Sextus rex fuit Alcandrus vir quidam, annis vii ω. Eandem maxime sententiam expressit ipse Sync. in lectione Africani, praetermisso vocabulo ἀνὴρ, hoc modo, ς'. Θουωρὶς . . . ς'. ζ'. Αλκανδρὸς . . . ἔτη ζ'. quasi dixerit. » Sextus rex fuit Thuoris annis vi. Septimus rex fuit Alcandrus annis vii ω. ubi evidenter apparet magis Syncelli, quam nostram lectionem mendis laborare, quamvis utraque laboret. Verum enim verò huic errori ansam dedit veterum amanuensium negligentia, qui unica tantum litera corrupta, totam everterunt sententiam. Siquidem Eusebius (idem dicimus de Africano) procul dubio scripserat Αλκάνδρας ἀνὴρ, ceu ὁ ἀνὴρ τῆς Αλκάνδρας, ubi Αλκάνδρας est casus genitivus proprii nominis foeminini Αλκάνδρα, quae erat mulier nominatissima, uxor regis antea memorati Thuoris, qui ab Homero Polybus quoque dictus fuit. Id quod aperte demonstratur ab Eusebii Canone: ubi Arm. Interp. habet, *այր ալկանդրեայ* · sc. *vir*, seu *maritus Alcandrae*, sicut etiam iisdem verbis vertit S. Hier. *maritus Alcandrae*. Quo ex loco animadverterunt mendum hujus loci, atque adeo sine mora emendandum decreverunt tam Goar, quam Scal. is enim reposuit in ipso textu, Αλκάνδρας ἀνὴρ, ille verò idipsum in marg. notans, sic Latinam interpretationem expolivit, *Alcandrae conjux*: quo posito, ambo facile expungi voluerunt supervacaneos numeros ς'. ς'. quorum utique nullum in Arm. cod. vestigium.

ռաբ, ամն Ջ։ Ա՛լիանգամնայն ամք ՌՂՂ։ Ի միասին յերկրորդ տումարկէն մնեմեթովսի ղՁ թագաւորաց ամք սՃԽա։

pore Ilium captum fuit, annis VII. Summa, anni CXCIV. Insimul ex secundo Manethi tomo, XCII. regum, anni MMCXXI [1].

τόμου Μανεθῶ βασιλέων υβ'. ἔτη ,αρκά. (lege ,βρκά.)

Յերրորդ տումարէն Մանեթովսի։

Ex tertio Manethi Tomo.

Τρίτου τόμου Μανεθῶ.

Ի. Ա՛նանէրորդ հարստութիւն դիոսպոլիտացւոց բԺ թագաւորաց. որ թագաւորեցին ամն ՌՂՁ։

Ի՛ա. Ա՛նանէրորդ առաջնէրորդ հարստութիւն Ի թագաւորաց տանհիացւոց։ Սմենդիս ամն իՁ։ Փսուսէնննոս ամն իա՛։ Նեփերքերէս ամն Ջ։ Ա՛մենոմիմեթիս ամն Թ։ Ոսորքոր ամն Ջ։ Փսիննաքէս ամն Թ։ Փսոսէնն նէս ամն լԵ։ Ա՛լիանգամնայն ամք ՅՂ։

XX. Vicesima Dynastia Diopolitarum XII. regum, qui regnaverunt annis CLXXII [2].

XXI. Vicesima prima Dynastia Tanitarum regum VII. Smendis, annis XXVI. Psusennus, annis XLI. Nephercheres, annis IV. Amenophthis, annis IX. Osochor, annis VI. Psimnaches, annis IX. Psosennes, annis XXXV. Summa, anni CXXX.

Εἰκοστὴ δυναστεία βασιλέων Διοσπολιτῶν ιβ'. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη ροή.

Πρώτη καὶ εἰκοστὴ δυναστεία βασιλέων Τανιτῶν ἑπτά. ά. Σμένδις, ἔτη κϛ'. β'. Ψουσέννης, ἔτη μά. γ'. Νεφερχερὴς, ἔτη ϛ'. δ'. Αμενωφθὶς, ἔτη θ'. έ. Οσοχὼρ, ἔτη ϛ'. ϛ'. Ψινάχης, ἔτη θ'. ζ'. Ψουσέννης, ἔτη λέ. ὁμοῦ ἔτη ρλ'.

Ի՛բ. Ա՛նանէրորդ երկրորդ հարստութիւն բուբաստիացւոց՝ երից թագաւորաց։ Ա՛խոնքուսխս ամն իա՛։ Ոսորթոն ամն ԺԵ։ Տակէղոմթիս ամն ԺՁ։ Ա՛լիանգամնայն ամք խԹ։

XXII. Vicesima secunda Dynastia trium regum Bubastitarum. Sesonchusis, annis XXI. Osorthos, annis XV. Tacellothis, annis XIII. Summa, anni XLIX.

Εἰκοστὴ δεύτερα δυναστεία Βουβαστιτῶν βασιλέων τριῶν. ά. Σεσέγχωσις ἔτη κά. β'. Οσωρθὼν ἔτη ιέ. γ'. Τακέλλωθις ἔτη ιϛ'. ὁμοῦ ἔτη μθ'.

Ի՛գ. Ա՛նանէրորդ երրորդ հարստութիւն տանիացւոց՝ երից թագաւորաց։ Պետուբաստիս ամն իԸ։ յետ որոյ ոսորթոն ամն Թ. զոր հերակղէս կոչեցին եգիպտացիք։ փսամմուս ամն Ժ։ Ա՛լիանգամնայն ամք խԻ։

XXIII. Vicesima tertia Dynastia Tanitarum trium regum. Petubastis, annis XXV: post quem Osorthon, annis IX. quem Herculem appellarunt Aegyptii. Psammus, annis X. Summa, anni XLIV.

Εἰκοστὴ τρίτη δυναστεία Τανιτῶν βασιλέων τριῶν. ά. Πετουβάστης ἔτη κέ. β'. μεθ' ὃν Ὀσωρθὼν ἔτη θ'. ὃν Ηρακλέα Αἰγύπτιοι ἐκάλεσαν. γ'. Ψαμμοὺς ἔτη ί. ομοῦ ἔτη μδ'.

Ի՛դ. Ա՛նանէրորդ չորրորդ հարստութիւն. բոկքորէոս սահատցի ամն խԻ. առ որով գառնն խօսեցաւ։

XXIV. Vicesima quarta Dynastia. Bocchoris [3] Saites, annis XLIV. Sub quo agnus locutus est.

Εἰκοστὴ τετάρτη δυναστεία. Βόκχωρις Σαΐτης ἔτη μδ'. ἐφ' οὗ ἀρνίον ἐφθέγξατο. (ὁμοῦ ἔτη μδ'.)

Ի՛ե. Ա՛նանէրորդ հինգերորդ հարստութիւն եթովպացւոց՝ երից թագաւորաց։ Յապահոնի. որ սուգերի զտակտոլեոս, և այրեաց կենդանւոյն. և թագաւորեաց ամն ԺԶ։ Սեբիքոս նորին որդի ամն ԺԲ։ Տարակոս ամն իԸ։ Ա՛լիանգամնայն ամք խԻ։

XXV. Vicesima quinta Dynastia regum Aethiopum trium. Sabbacon, qui captivum duxit Bocchorem, et vivum combussit; regnavitque annis XII. Sebichos [4] ejus filius, annis XII. Taracus, annis XX. Summa, anni XLIV.

Εἰκοστὴ πέμπτη δυναστεία Αἰθιόπων βασιλέων τριῶν. ά. Σαββάκων, ὃς Βόκχωριν αἰχμάλωτον ἑλὼν ἔκαυσε ζῶντα, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'. β'. Σεύηχος υἱὸς ἔτη ιβ'. γ'. Ταρακὸς ἔτη κ'. ὁμοῦ ἔτη μδ'.

Ի՛ջ. Ա՛նանէրորդ վեցերորդ հարստութիւն սահատցւոց Լ թագաւորաց։ Ա՛մերէս եթովպացի ամն ԺԸ։

XXVI. Vicesima sexta Dynastia regum Saitarum IX. Ammeres Aethiops, annis XVIII. Stephinathis [5], annis VII.

Ἕκτη καὶ εἰκοστὴ δυναστεία Σαΐτων βασιλέων θ'. ά. Αμμερις Αἰθίοψ ἔτη ιβ'. β'. Στεφανάθις ἔτη ζ'. γ'. Νεχέ-

1 Hic sane sincera lectio Armena plurimos prodit errores, qui apud Syncellum, imo apud exscriptores ejus occurrunt ex diversis capitibus. Primum enim, summam annorum ,αρκά. 1121. a Goaro Scaligeroque aeque collectam reprehendit, et legendum esse demonstrat ,βρκά. 2121. ut habetur etiam in textu Africani. Deinde verò integre servandam edocet lectionem ἐπὶ τὸ αὐτό, sc. *simul*, quod sine causa corrigere voluit Goar in marg. legens ἐκ τοῦ αὐτοῦ, sc. *ab ipso*. Scaliger autem arroganter interpolavit textum ipsum cum additamento, legens, ἐπὶ τὸ τέλος αὐτό, id est, *usque ad ipsum finem*; ita ut uterque everterit auctoris sensum genuinum, cui apprime convenit vel Africani lectio, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, aut saltem minus juvat criticos nostros. Probat tandem lectionem Goari βασιλέων υβ'. *regum* 92. et consequenter improbat alteram Scaligeri absurdam βασιλέων ων'. *regum* 850. quod libenter typographo tribuimus. Item confirmat lectionem Goari ἔτη, atque infirmat illam Scal. ἐτων. Summatim denique suadet legendum in Gr. Ε'πὶ τὸ αὐτὸ β'. τόμου (vel ad verbum, ἐκ β'. τόμου) Μανεθῶ βασιλέων υβ'. ἔτη ,βρκά. sc. „Simul secundi tomi (vel ex secundo tomo) Manethi, regum 92. anni 2121 “.

2 Syncellus legit in Euseb. ροή. pro ροβ'. quod in nostro apographo fuit. Idem in Africani textu praefert ρλέ. mutuatus, ut videtur, ex summa sequentis Dynastiae ρλ'. Haec aliter sentiens Scaliger, putavit vel Africanum utramque Dynastiam in unam contraxisse, vel Eusebium unam in duas divisisse; quorum secundum male conjiciens factum fuisse, emendare Eusebium aggressus, mendosiorem reddidit. Omisit enim sequentia haec, Πρώτη καὶ εἰκοστὴ δυναστεία βασιλέων Τανιτῶν ἑπτά, atque subsequentes reges in antecedentem Dynastiam xx. redegit, atque hinc necesse eidem fuit proxime post xx. connectere XXII. Dynastiam, praetermissa XXI.

3 Probatur magis lectio Scaligeri Βόκχωρις, quàm Goari legentis cum Afric. Βόγχωρις, ideoque reddentis in Lat. *Bonchoris*. In sequentibus pro ἐφθέγξατο, vix contentus est Goar dicere in Lat. *loquutus est*, vel *sermocinatus est*, sed sine causa addidit de suo *humana voce*. melius alibi p. 147. fideliter, *est locutus*. Denique in calce legunt Goar et Scal. hanc summam, ὁμοῦ ἔτη μδ'. sc. *Simul anni* XLIV. Quod videtur vel male desumptum ex antecedenti subsequentique Dynastia, vel supervacuè repetitum ab aetate unius regis, hanc qui dynastiam regit: quapropter vix notum Eusebio nostro. Omitto lectionem Africani, ubi jure deest ὁμοῦ. utinam aeque deessent sequentia absurda ἔτη ψϡ'. *anni* 990. quis enim sustinere posset pro una Dynastia, in qua unus tantum rex est, tot annos assignari? praesertim cum antecedat tempus regni ejusdem regis, annis 6. tantum ab Africano collectum, pro quo 44. dixit Eusebius; nisi dixeris calculum 990. *annorum* ad diversas Dynastias pertinere.

4 Quod aliis Σεύηχος, noster legit Σεβίχως, et contra in sequente Dynastia, quod nobis Ἀμμερις, aliis Ἀμμεριις fuit.

5 Sync. corrupte legit in textu Eusebii Στεφανάθις, quem sequuti ii sunt qui eum ediderunt: medium tenet ipse Sync. alibi in p. 153. Στεφινάθης, sicut et Africanus ab eo relatus Στεφινάτης. Certa ergo auctoris nostri lectio fuit Στεφινάθις.

Նաեփիսաքեոս ամն ԺԳ։ Ներքեփսոս ամն Ի։ Նեքաւոյ ամն ԼԸ։ Փսամմետիք. քոս ամն խԲ։ Նեքաւոյ երկրորդ ամն Լ։ Որ առ Երուսաղէմ, և գյո վաքազ ալքոյ տարաւ գերի յԵգիպտոս։ Փսամմետիքոս միւս ևս, որ և փսամէտիքոս, ամն ԼԶ։ Ասիրիս ամն ԻԸ։ առ որ փախստական գնաց ցիւն յասորեստանեայն յերուսաղէմէ մնացորդքն Հրէից։ Յմովխս ամն խԲ։ Որ իսկագամայն ամք ՃԽԷ։

ԻԷ. Վասներորդ եօթներորդ Հարստութիւն պարսից Ը Թագաւորաց։ Կամբիսէս ի ԼՁ (Է) երորդ ամի իւրոյ Թագաւորութեանն Թագաւորեաց եղ իսպատլոց ամս Ը։ Որոյ ամիսս Է։ Գաբեհ ամս ԼՁ։ Վասերքսէս գաբեհի ամս իւս։ Քսերքսէս ամս Ըս։ Վսերքսէս երկրորդ՝ ամիսս Ը։ Սոգդիանոս ամիսս Է։ Գաբեհ քսերքսի ամն ԹՁ։ Որ իսկագամայն ամք ՃՂ. և ամիսք Ը։

ԻԸ. Վասներորդ ութներորդ Հարստութիւն։ Ամիւրտէոս սաիտացի՝ ամն Ը։

ԻԹ. Վասներորդ իններորդ Հարստութիւն մենդէսացւոց Ը Թագաւորաց։ Նեփերքեահս ամն Ը։ Քսովքիս ամն ԺԲ։ Փսամմուքեահս ամ ւս։ Որ Թեահս ամ ւս։ Նեփերքեահս ամիսս Ը։ Որ իսկագամայն ամք իւս. և ամիսք Ը։

Լ. Երեսներորդ Հարստութիւն սեբեննիտացւոց երից Թագաւորաց։ Նեկտանեբիս ամն Ժ։ Տևոս ամն Բ։ Նեկտանեբոս ամն Ը։ Որ իսկամենաւորապէս Ճ։

Լւ. Երեսներորդ առաջներորդ Հարստութիւն պարսից։ Որ և քսաներորդումն ամի իւրում Թագաւորութեանն պարսից՝ ունի զեգիպտոս ամն Ը։ Յետ որոյ արսէս ոչքոյ ամն Բ։ Յետ որոյ դարեհ

Nechepsus, annis VI. Nechao, annis VIII. Psammetichus, annis XLIV [1]. Nechao secundus, annis VI. Hic cepit Hierusalem, et Joachaz regem in Aegyptum duxit captivum. Psammuthes alter, qui et Psammetichus, annis XVII. Vaphres [2], annis XXV. ad quem confugerunt ab Assyriis Judacorum reliqui ex Jerusalem [3]. Amosis, annis XLII. Summa, anni CLXVII [4].

XXVII. Vicesima septima Dynastia Persarum regum VIII. Cambyses anno regni sui XV. (lege V.) regnavit in Aegyptios annis III. Magi, mensibus VII. Darius, annis XXXVI. Xerxes Darii (filius) annis XXI. Artaxerxes [5], annis XL. Xerxes secundus, mensibus II. Sogdianus, mensibus VII. Darius Xerxis (filius) annis XIX. Summa, anni CXX, et menses IV.

XXVIII. Vicesima octava Dynastia. Amyrtaeus Saites [6], annis VI.

XXIX. Vicesima nona Dynastia regum IV [7], Mendesiorum. Nepherites, annis VI. Achoris, annis XIII. Psammuthes, anno I. Muthes, anno I. Nepherites, mensibus IV. Summa, anni XXI. et menses [8] IV.

XXX. Tricesima Dynastia regum trium Sebennitarum. Nectanebes, annis X. Teos, annis II. Nectanebus [9], annis VIII. Summa, anni XX.

XXXI. Trigesima prima Dynastia Persarum [10]. Ochus, qui vicesimo regni sui Persarum [11] anno, obtinuit Aegyptum annis VI. Post quem Arses Ochi (filius) annis IV. Post quem Darius, annis VI. quem Alexander

ψως ἔτη ς'. ὁ'. Νεχαὼ ἔτη ιδ'. ἐ. Ψαμμιτιχὸς ἔτη μέ. ς'. Νεχαὼ δεύτερος ἔτη ς'. οὗτος εἷλε τὴν Ιερουσαλήμ, καὶ Ιωάχας τὸν βασιλέα αἰχμάλωτον εἰς Αἴγυπτον ἀπήγαγεν. ζ'. Ψαμμοῦθις ἕτερος, ὁ καὶ Ψαμμιτιχὸς ἔτη ιζ'. ιη'. Οὐαφρις ἔτη κέ. ᾧ προσέφυγον ἀλούσης ὑπὸ Ασσυρίων τῆς Ιερουσαλὴμ οἱ τῶν Ιουδαίων ὑπόλοιποι. Ϛ'. Αμωσις ἔτη μβ'. ὁμοῦ ἔτη ρξγ'.

Εἰκοστὴ ἑβδόμη δυναστεία Περσῶν βασιλέων η. ά. Καμβύσης ἔτει πέμπτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου ἔτη γ'. β'. Μάγοι, μῆνας ζ'. γ'. Δαρεῖος, ἔτη λς'. ὀ'. Ξέρξης ὁ Δαρείου, ἔτη κά. έ. Ἀρταξέρξης (ὁ Μακρόχειρ) ἔτη μ'. ς'. Ξέρξης ὁ δεύτερος, μῆνας β'. ζ'. Σογδιανὸς, μῆνας ζ'. η'. Δαρεῖος ὁ Ξέρξου, ἔτη ιθ'. ὁμοῦ ἔτη ρκ'. μῆνες ὀ'.

Εἰκοστὴ ὀγδόη δυναστεία. Αμυρταῖος Σαΐτης ἔτη, ς'.

Εἰκοστὴ ἐνάτη δυναστεία Μενδήσιοι βασιλεῖς ὀ'. ά. Νεφερίτης, ἔτη ς'. β'. Αχωρὶς, ἔτη η'. γ'. Ψάμμουθις, ἔτος ά. ὀ'. Νεφερίτης, μῆνας ὀ'. έ. Μοῦθις, ἔτος ά. ὁμοῦ ἔτη κά. καὶ μῆνες ὀ'.

Τριακοστὴ δυναστεία Σεβεννυτῶν βασιλέων τριῶν. ά. Νεκτανέβης, ἔτη ί. β'. Τέως, ἔτη β'. γ'. Νεκτανέβης, ἔτη η'. ὁμοῦ ἔτη κ'.

Τριακοστὴ πρώτη δυναστεία Περσῶν (βασιλέων τριῶν.) ά. Οχος εἰκοστῷ ἔτει τῆς αὐτοῦ Περσῶν βασιλείας κρατεῖ τῆς Αἰγύπτου ἔτη ς'. β'. Μεθ' ὃν Αρσὴς Ωχοῦ ἔτη ὀ'. γ'. Μεθ' ὃν Δαρεῖος ἔτη ἓξ. ὃν Αλέξανδρος Μακεδὼν

1 Sync. in Euseb. *μί.* mendose quoad secundum numerum, sed facile emendari potest ex altero ejusdem mendo in anteriore, cum in p. 168. habeat *ιδ'.* et in Afric. *νδ'.* quibus inter se collatis elicitur optima lectio Euselii nostri *μδ'.*

2 Codex noster habuit Ὀυαφρὶς, quod aliis est Ὀυαφρίς.

3 Lectio Arm. quamvis integram prodat sententiam, non ita tamen venustam, ob duplicatum casum ablativum *յասորեստանեայցն յԵրուսաղեմէ*; ita ut jure suspicari quis possit scriptum ab Interprete, *յասո՛ն (կամ յասմանն) երուսաղեմի յասորեստանեայց*, ut sincere habet Graec. textus, *capta ab Assyriis Jerusalem;* ubi Goar legit τῆς Ιερουσαλὴμ. Scal. vix novit articulum τῆς.

4 Apud Sync. ρξγ'. 163. pro quo Scal. vult legi 168. addens parenthesis nota (ρξγ'.) quod sibi conciliavit et Goar in Lat. versione. Noster habuit ρξζ'. Verùm calculus annorum coalescit in summam 165. ρξέ. tunc tamen pro ՃՂԷ. legendum ՃՂՀ.

5 Syncellus amplius legit in Eusebio, ne dicam addidit in Eusebio, ὁ Μακρόχειρ, *Longimanus*, quod deest in cod. nostro, neque Sync. ipse novit in Africano.

6 Վիւրտ. Supple ultimam syllabam intercisam *ոս*, *us*. Ita accurate etiam Scal. Αμυρταῖος Σαΐτης, cui suffragatur et lectio Africani Αμύρτεως Σαΐτης. Mendose ergo utramque vocem Goar edidit. Αμυρτάνος Σαΐτης.

7 Dicendum erat hic amanuensium errore irrepsisse IV. pro V. eo quod quinque reges revera sequantur: at summa concordia inter Gr. et Arm. non sinit, ut hoc dicamus. Africanus decenter legit IV. quoniam totidem reges subjungit, omisso ultimo rege: at Eusebius quomodo potuerit ponere reges quatuor numero, cum quinque sint, nos latet; nisi Muthis sit replicatum nomen Psammuthis decurtatum: quod ab Africano omissum, cod. Arm. ponit ante Nepheritem; ubi vice versa Sync. hunc anteponit alteri.

8 Recte habet Scal. *μῆνες* in nominativo. Goar vitiose hic, et alibi in accusativo *μῆνας*.

9 Sic accurate Scal. Νεκτανέβος, sicut et pro anteriore Νεκτανέβης, ad normam Eusebii nostri. At Goar in utroque deviat, hic habens Νεκτανίβης, *Nectanebes*, illic Νεκτανίβη, *Nectanebis*; fortasse Africanum sequi voluit, utrobique habentem Νεκτανέβης.

10 Desideratur in Armen. *Թագաւորաց*, *trium regum*, forsitan culpa librarii; quod habetur in Graec. *βασιλέων γ'.* vel *τριῶν*. In sequentibus videtur Interp. Arm. legisse in autographo Ωχος, ὃς, vel Οχος, ὃς, ubi Sync. vix novit relativum ὃς. nihil tamen refert.

11 Deest apud Goarum nomen Περσῶν, quod cognoscit Scal. cum Eusebio nostro. Insuper correcte habet Scal. *ἔτη ς'.* ubi Goar corrupte fert *ἔτη β'.* confundens (ni fallor) cum sequenti illo *β'.* Μεθ' ὃν.

ամն ՚ի գրոց աղեքսանդրոս մակեդո-նացի սպան։ Ասյս ամենայն յերրորդ տումարէն մանեթովսայ։

Եւ յետ այսորիկ ՚ի յաւնաց մեռ անիցին ՚ի սոյն եկեալ յարեացի . քանզի մինչև ցայս գլուխ Յոսեպոս բուեթիւն եգիպտացւոց ի ջնջանէ ։ Եւ քանզի և փլաւիոս յոսեպոս ՚ի մեռ նեթովսէ գրոցն արկ ՚ի կիր վկայութիւնս , մինչև զերթայեցւոց նախնեացն պատմէր , լաւ Համարիմ և զնոսա և զաբբառան ՚ի մէջ բերել. զորս յառաջնում հրէից նախնեացն պատմեալ էին ոչ սակս զոյս օրինակ ։

Յովսեպոս ՚ի մանեթովսէ գրոցն ։

Josephi, ex Manethi [4] *Libro.*

(Joseph. contra Apionem L. i. et Euseb. Praep. Evang. x. 13.)

Սկիզբն արարից նախ գրոցն է գիպտացւոց գալոթեէանցն ։ Ոչնա ցայն իսկ չէ պարտ ասանկել . բայց մանեթովս այր եգիպտացի յայգէ , ՚ի յունական խրատու վարեալ , որպէս յայտ իսկ է , գրեաց յերկրագործ ման բարբառ զիւր գաւառական պատմութիւնն , ՚ի մեհենական պատմութեանցն , որպ՚ես ասէ ինքն , թարգմանեալ ։ Եւ բազում իմիք վերադնեալ յանդիմանէ առանց խուզութեան զեգիպտականսն առեալ ։ Եւ այս իսկ մանեթովս յառաջնում եգիպտականացն գրէ զայս ձև օրինակի զմեզ ։

Ասեմ առ ընթեր և զանան իսկ նորա . որպէս և նորա իսկ զնա առեալ վկայ ։ Գաւառական անունն , առ նովաւ ոճ չգիտեմ զիարդ զայ-

» Initium faciam primum scriptionis ab Aegyptiorum literis. Eorum quidem (literas ipsas) non licet proferre; Manethus tamen, vir Aegyptius genere [5], Graeca disciplina instructus, uti manifestum est, scripsit Graece suae regionis historiam; eam utique, ut ipse ait, ex fanorum monumentis [6] interpretatus. Atque [7] Herodotum in multis convicit, de rebus Aegyptiacis ob ignorantiam mentitum. Et iste sane Manethus in primo (libro) [8] rerum Aegyptiacarum ita de nobis scribit «.

» Proferam vero, et ipsa ejusdem verba, uti et ipse quidem ipsum adducens testem [9]. Τίμιος nomen [10], sub quo, nescio quo pacto, Deus indigna-

Macedo [1] occidit. Omnia haec ex tertio Manethi tomo.

Deinceps vero ex Graecorum libris his addetur [2]. Siquidem ad istud usque caput, regnum Aegyptiorum descendit. Quoniam vero Flavius etiam Josephus ex Manethi libris testimonia usurpavit, quum de Hebraeorum majoribus narrabat, optime duxi ejus quoque verba referre, quae in prima Hebraeorum antiquorum historia [3] inseruit, hoc modo.

καθεῖλεν. Ταῦτα τοῦ τρίτου τόμου Μανεθῶ. (Μέχρι τῶνδε Μανεθῶς.) Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἐξ Ἑλληνικῶν παρίσταται συγγραφέων...

Ἀρξομαι δὴ πρῶτον ἀπὸ τῶν παρ Αἰγυπτίοις γραμμάτων. αὐτὰ μὲν οὖν οὐκ οἱόντε παρατίθεσθαι τἀκείνων. Μανεθὼς δὲ τὸ γένος ἀνὴρ Αἰγύπτιος, τῆς Ἑλληνικῆς μετεσχηκὼς παιδείας, ὡς δῆλός ἐστι, γέγραφε γὰρ Ἑλλάδι φωνῇ τὴν πάτριον ἱστορίαν, ἔκ τε τῶν ἱερῶν, ὥς φησιν αὐτὸς, μεταφράσας. καὶ πολλὰ τὸν Ἡρόδοτον ἐλέγχει τῶν Αἰγυπτιακῶν ὑπ' ἀγνοίας ἐψευσμένον. οὗτος δὴ τοίνυν ὁ Μανεθὼς ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Αἰγυπτιακῶν ταῦτα περὶ ἡμῶν γράφει.

Παραθήσομαι δὲ τὴν λέξιν αὐτοῦ, καθάπερ αὐτὸν ἐκεῖνον παραγαγὼν μάρτυρα. (Ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν) Τίμαος ὄνομα, ἐπὶ τούτου οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ

1 Deest apud Scal. Μακεδών, quod accuratè habet Goar, et nobiscum consentit. At contra Scal. plenius legit in sequentibus τόμου, quod Goar non cognovit.

2 Hic finem facturus Syncellus fragmento Eusebiano ex Manethi verbis desumpto, de suo iterum addidit, Μέχρι τῶνδε Μανεθῶς; deinde initium sequentis periodi Eusebianae designavit τὰ δὲ usque ad συγγραφέων, quod tamen ut Syncellanum cum praemissis Scal. praetermisit.

3 Locus est ex primo Libro contra Apionem, ex quo et alia citavit alibi auctor noster. Verum hunc locum aliqua ex parte iterum ipse Eusebius in medium protulit in Praep. Evang. L. x. c. 13. quod valde prodest variantibus Josephi exemplaribus.

4 Assidue servamus, ut jam monuimus, hoc nomen *Manethus*, *Manethi*, ad fidem codicis nostri habentis մանեթովս, ceu *Manethos* in nominativo, quo probatur magis vetus lectio Gr. Μανέθως, quam Μανεθών, quod praevaluit apud posteros, maxime inter Latinos *Manetho*, *Manethonis*; ideoque vel edit. Amsdel. habet in Jos. Μανεθών, ut ille qui hunc auctorem edidit, fatetur in adnot. p. 444. dicens, » Al. Μανέθως, et Μανεθώς. Huds. Μανέθως. Euseb. Praep. p. 506. Spanh «. quapropter et Vigerius reddidit *Manethus*.

5 His probatur magis lectio Eusebii in Praep. Μανεθὼς δὲ τὸ γένος, quàm edit. Jos. δ' ἦν τὸ γένος, et contra illud Josephi ἀνὴρ Αἰγύπτιος, magis quam Eusebii Αἰγύπτιος, ἀνὴρ τῆς etc.

6 Մեհենական պատմութիւն juxta alibi dicta indicat *historiam ex templorum aut fanorum monumentis depromptam*; qua voce utitur Armenus Interpres tum ut suae gentis morem servaret, tum ut Gr. nomen ἱερῶν commode acciperet, tamquam obliquum nominis ἱερόν, sc. *templum*, etsi alii deducant à ἱερός, *sacer*, alii vero ex ἱερεύς, *sacerdos*. Unde Lat. Interpret. Praep. Euseb. et Jos. reddunt, *è sacris libris*. In adnot. autem ejusdem Jos. additur, *vel Sacerdotum annalibus*, quem juvat lectio Bas. ἱερέων: caeterum ad mentem auctoris haec omnia pariter faciunt.

7 Եւ, probat lectionem Jos. καὶ, ubi Euseb. in Praep. habet, ὃς καὶ, quem secutus novus Josephi Interpres, transtulit cum Vigerio, *qui etiam*.

8 Ասյս, concordat cum Eusebio in Praepar. οὗτος, nam Jos. habet αὐτός. Illud autem Δ, probat edit. Jos. Genev. δὲ, ubi alii legunt δή. Sed quod majoris momenti est, solum Armen. lectio habet յառաջնում, *in primo*, vel *in prima*; Josephus autem cum ipso Euseb. in Praep. ἐν τῇ δευτέρᾳ, *in secunda*: utinam Manethonis opus extaret, quod cum hanc difficultatem, tum alias vel maximas tollere posset.

9 Videtur Arm. Interp. legisse, καθάπερ αὐτὸς ἐκεῖνον παραγαγὼν μάρτυρα, quo posito αὐτὸς sc. *ipse*, supponit pro Manetho, ἐκεῖνον autem, sc. *eum*, pro tertio teste, veluti Herodoto etc. ne dicam quod Interp. noster, haec Eusebii existimans verba esse, per αὐτὸς intellexit Josephum, et per ἐκεῖνον Manethum. Ut ut sit, hodierna lectio Gr. cum in eodem casu praese ferat αὐτὸν ἐκεῖνον, *eum ipsum*, nullum praeter Manethum denotat. Sed nostri muneris erat Armenam lectionem exponere in textu, materialiter, ut ita dicam.

10 Ubi alii legunt Τίμαιος, vel Τίμιος, aut τοῦ Τίμαιος, Interp. Armen. legit Τίμιος, et consequenter reddit Պատուական, ut sonat, sc. *Honoratus*, vel *honorabilis*, *eximius*, *pretiosus*, neque facile potuit divinare proprium esse hoc regis cujusdam nomen, cum non habuerit in Gr. illud additamentum ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν, *fuit rex nobis*. Eusebius enim nec in Praep. neque in Chron. id legit. Adde quod nec etiam in Josepho id cognovit Hafn. ut notatur in Jos. 444. p. Sed quia explicatior est vulgata Josephi lectio, ideo Vigerius in adnot. Praep. Euseb. ad pag. 540. dixit. » Supplendus et corrigendus hic locus ex Josepho, apud

բացեալ. և նորանշան յարևելից կողմանց՝ մարդ վաճառանաց յաղգէ, առեալ համարձակութիւն՝ յաշխարհն ասպատակեցին. և դիւրաւ և անջան պատերազմաւ առին զնա համբրէն. և զինհեանս գիցն՝ ի վեր կործանեին. և ընդ ամենայն բնակիչս աշխարհին առաւել թշնամութեամբ վարեին. և զոմանց զորդիս և զկանայս՝ ի ծառայութիւն վաստանդեին. և գլուխ առնային՝ և թագաւոր ևս մի կին, քեանց կացուցանէին, որում անուն էր սիղնտիս. և նա երթեալ հասեալ՝ ի քաղաքն Մեմիտացւոց՝ զվերին և զներքին աշխարհն՝ ի միոհանց բաժանէր. և առաւել զարևելակողմին ամրացուցանէր. Գնդեալ՝ ի վերայ ասորեստանեաց՝ որ յայնժամ հոյակապքն էին, ի ցանկութիւն մնալ բերէր յոյսպիսի թագաւորութեանն վերայ ասպատակ արձակել. Գտեալ օրինօք զվերնթրայիան քաղաքն հոյակապ, որ կոչ յարևելից կողմանէ բուբաստեան գետոյն՝ որ կոչէր վասն իրիք առաջին դիւցազանութեան աւարիմ, զոյն շինէր՝ և պարսպովք ընդարձակագոյն գործէր. և բնակեցուցանէր ի նմա բազում սպառազինս՝ քան և յորից բիւրուց արանց ի պահպանութիւն. յոր ի ժամն նախ ամնարայնոյ ևերթ գայր. ռոճիկս և պարգևս բազմոց շնարհէր. և սպառազէն զինուք յահ և յերկիւղ արտաքնոցն անդ առեալ հանդէս արա, բեալ կրթեր. տիրեալ սմն ժէ՝ վախճաներ՝ ի կենաց։

Յետ սորա երկրորդ թագաւորեաց սմն ինդ. որ անուանեալ կոչեր բա-

tus fuerit, et quidem novo ac mirabili modo ex partibus orientalibus homines ignobili genere, fidentes [1] in regionem impetum fecerunt, eamque facile, ac sine diligenti pugna totam ceperunt, atque principes sub manum redegerunt [2], et Deorum fana everterunt. In omnes vero regionis incolas inimicissime se gesserunt, et quorundam liberos et mulieres in servitutem redegerunt, et denique quod maximum est, unum etiam ex ipsis regem statuerunt, cui nomen erat Silitis [3]. Atque hic veniens in urbem Memphitarum, superiorem et inferiorem regionem unam ab altera divisit [4], et magis orientales partes munivit. Tum in Assyrios irruens, eo tempore [5] praeclaros, ardebat cupidine incursionis faciendae in tale regnum. Nactus itaque in Nomo [6] Methraite urbem nobilem, ad orientalem partem Bubastici fluvii sitam, eamque ob antiquam quandam Theologiam [7], Avarim appellatam, ipsam de integro iterum aedificavit, et muris amplis cinxit; collocavitque in ea armatorum multitudinem, viginti quatuor myriadas hominum ad custodiam, quo aestatis tantum tempore [8] veniebat; cibaria [9], donaque multis largiebatur, armatosque ibidem ad terrorem timoremque extraneorum publicè passim exercebat: cum autem regnasset annis xv [10]. vitam finivit «.

» Post hunc secundus [11] regnavit annis xlm [12], cui nomen Banon [13]. Post

Θεὸς ἀντέπνευσεν, καὶ παραδόξως ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν, ἀνθρωποι τὸ γένος ἄσημοι, καταθαρσήσαντες ἐπὶ τὴν χώραν ἐστράτευσαν, καὶ ῥᾳδίως ἀμαχητὶ ταύτην κατὰ κράτος εἷλον, καὶ τοὺς ἡγεμονεύσαντας ἐν αὐτῇ χειρωσάμενοι, (τὸ λοιπὸν τάς τε πόλεις ὠμῶς ἐνέπρησαν) καὶ τὰ ἱερὰ τῶν Θεῶν κατέσκαψαν. πᾶσι δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις ἐχθρότατά πως ἐχρήσαντο, (τοὺς μὲν σφάζοντες,) τῶν δὲ καὶ τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς δουλείαν ἄγοντες, πέρας δὲ καὶ βασιλέα ἕνα ἐξ αὐτῶν ἐποίησαν, ᾧ ὄνομα ἦν Σάλατις, καὶ οὗτος ἐν τῇ Μέμφιδι κατεγίνετο, τήν τε ἄνω καὶ κάτωχώραν διασμολογῶν, (καὶ φρουρὰν ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις καταλείπων τόποις,) μάλιστα δὲ καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὴν ἠσφαλίσατο μέρη, προορώμενος Ἀσσυρίων, τότε μεῖζον ἰσχυόντων, ἐσομένην ἐπιθυμίαν τῆς αὐτῆς βασιλείας ἐφόδου (al. ἔφοδον). Εὑρὼν δὲ ἐν νομῷ τῷ Σαΐτῃ πόλιν ἐπικαιροτάτην, κειμένην μὲν πρὸς ἀνατολὴν τοῦ Βουβαστίτου ποταμοῦ, καλουμένην δ' ἀπό τινος ἀρχαίας Θεολογίας Ἄϋαριν, ταύτην ἔκτισέν τε, καὶ τοῖς τείχεσιν ὀχυρωτάτην ἐποίησεν, ἐνοικίσας αὐτῇ καὶ πλῆθος ὁπλιτῶν εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας μυριάδας ἀνδρῶν πρὸς φυλακήν. ἐνθάδε κατὰ θέρειαν ἤρχετο, τὰ μὲν σιτομετρῶν καὶ μισθοφορίαν παρεχόμενος, τὰ δὲ καὶ ταῖς ἐξοπλισίαις πρὸς φόβον τῶν ἔξωθεν ἐπιμελῶς γυμνάζων. ἄρξας δ' ἐννεακαίδεκα ἔτη, τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

Μετὰ τοῦτον δὲ ἕτερος ἐβασίλευσεν τέσσαρα καὶ τετταράκοντα ἔτη, κα-

quem Manethus ille sic incipit. Ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν Τίμαος ὄνομα «: et quidem totidem verbis Latinam suam interpretationem adornare praesumsit ipse Vig. nos parenthesi in Gr. rem notare satis duximus

1 Hinc melior fortasse judicanda lectio Euseb. in Praep. καταθαρρήσαντες.

2 Quae parenthesis nota inclusa sunt in Gr. desunt in nostra lectione; sonant autem: *de caetero et civitates crudeliter incenderunt;* sicut et alia paulo post, *quosdam quidem perimentes:* quae exscriptorum incuriae vel tribuantur oportet, vel ipse Eusebius cursim excerpsit, aut sponte praetermisit.

3 Noster legit Σίλιτις, vel saltem Σήλιτις, pro quo nunc in Jos. habetur Σάλατις, vel juxta vet. interp. Σάλτις.

4 Apud Josephum paulo aliter, atque amplius haec habentur. » Superiorem et inferiorem regionem tributariam faciens, atque praesidia in opportunissimis relinquens locis «.

5 Յայնժամ, probat genuinam lectionem τότε, quam fert novus Interp. Jos. ex Perizonio; notans, » τότε in editis et Ms «: unde et vetus Interp. omnino aliter expressit hunc locum, dicens: » prospiciens quod Assyrii aliquanto potentiores, erant desideraturi regnum ejus invadere «.

6 Recole quae diximus supra de duplici significatione Gr. vocis νομός, sc. *Lex*, et *Praefectura*. Altera hic locum habet, et eo sensu accipienda etiam Arm. vox, օրէնք. Verumtamen ut ibi, ita etiam hic minus recte habet codex noster casum օրինաք. pro յօրէնս (այսինքն ի նախարարութեան). fortasse aliter erat in Gr. vel Arm. lectione, quod librarii culpa, corruptum. Et quidem manifestus error inest in sequenti nomine զվերնթրայիան, quod legendum vel սվերնթրայիան, ut primo loco habebatur, vel juxta Gr. սայիան: aliter nova eliceretur in Arm. sententia contra mentem auctoris, quasi legas, *invenientes legitime Methraiten urbem* etc. nos ad evitandam difficultatem, Graeca voce usi sumus, sicut et novus Interp. Jos. qui reddit » in nomo Saite «: antiquus autem habuerat, » in praefectura Saite «. Nobis placeret *Sethraide*.

7 Decentissime Arm. sermone pro Theologia habetur hic գիւցազանութիւն, quod proxime declarat *sermonem de Diis*, neque աստուածութիւն, i. e. *sermo de Deo*, cum id proprie usur-patur a cultoribus veri Dei.

8 Idem valet Arm. ի ժամանակս ամարայնոյ, *in temporibus aestatis*, quod Gr. κατὰ θέρειαν, *circa aestatem*, vel *ad aestatem*; quam vocem confundens Vet. Interp. Jos. cum altera θέρισις, vel θερισμός, reddit in Lat. *messis tempore*. Illud verò ևևթ, *solum*, *tantum*, in Arm. tantummodo habetur.

9 Ռոճիկ apprime sonat *annonam*, *cibarium*, vel *alimentum*, quod militibus distribuitur, etc. In Gr. σιτομετρῶν, quod Lat. Interp. Jos. vet. et nov. reddiderunt, *ut frumenta meteret*, minus ad sensum, quam ad verbum accedens.

10 Pro ԺԵ. xv. Gr. habet ἐννεακαίδεκα, *novemdecim*, quod si mendo caret, potes dicere in Arm. pro ԺԹ. a librario exaratum ԺԵ. ob quandam characterum similitudinem.

11 Legit ergo noster δεύτερος, sc. *secundus*, ubi interim habetur apud Jos. δὲ ἕτερος, ut sensus sit: » Post eum *autem*, *alter* regnavit « etc. utraque lectio pariter ad rem facit.

12 Quum integra voce habeatur in Gr. *quatuor et quadraginta*, verisimile est in cod. Arm. pro խԳ. xliv. irrepsisse mendose խԳ. xliii.

13 Noster legit Բանոն. Sync. Βαίων. Jos. autem Βνών. Item noster Ապախնա, Jos. Ապախնάς. Noster Աφոսիս. Jos. hodie Ապոφις, vel diebus vet. Interp. Ապωχις. Denique noster Աննա. Jos. vulgò Ιαννίας: in adnot. tamen additur, » Ιαννάς Big. et Hafn. haud male «.

նան : Ընտ որոյ այլ ոմն ասպաքնան ամն լբ. և ամիսս է : և ապա ափոփ սիս ամն կա : և անան ամն ծ. և ամիս ա : Ընտ որոյ ամենեցուն և ասէթ ամն խթ. և ամիսս է : Ընդ սոքա վերջերեան 'ի նոցանէ էն նոցա նախ իշխանք, որ կապուտ կողոպուտ միշտ գաշխարհն առնէին. մինաւանդ զի զզարմ և զզուակ իսկ էգիպտացոցն ջնջել ջանային. և կոչէր համբն ազգն նոցա հիկկ ուսին, այսինքն թարգմանեալ կոչի թագաւորք հովիւք. քանզի հիւկն յատկիւ լեզուն էգիպտացոյն՝ թագաւոր նշանակէ. և ուսոսն հովիւ է, և հովիւք և ըստ հասարակաց խառնաղանձն խօսիլ, և ընդ միմեանս յօդեալ լինի հիւկուսոսն : Այլք ոմանք ասեն զնոցա նէ՝ թէ արաբացիք էին : Իսկ յայլ օրինակի ոչ թագաւորս նշանակի հիւկն յորջորջմամբ, այլ նմին հակառակ գերիս և հովիւս յայտ առնէ. քանզի հիւկն գործեալ է գիպտացերէն, և հակն Թանձրացեալ այիփիւն հանդերձ՝ գերիս իսկ յայտնի նշանակէ : Ընդ այս իսկ առաւել հաւանութեան թուի ինձ, և յանկ 'ի հին պատմութիւնն : Օ սոցանէ, որ մի ըստ միոջէ անուանեցան թագաւորք, և զհովուացն կոչեցեալ, և զայլոց 'ի նոցանէ՝ ունել ասէ զէգիպտոս ամն ժա ընդ հինգ հարիւրով :

Յետ այնորիկ 'ի Թեբայեցւոց և յայլոց էգիպտացւոց թագաւորաց՝ յառնել ասէ 'ի վերայ հովուացն սաստիկ պատերազմ՝ և բազմաժամանակեայ, առ թագաւորով որում անուն էր միսփրագումթոսիս, մնաց նեալ 'ի պարտութիւն հովուացն՝ յորմէ ամենայնէ էգիպտոսն անկանել ամրանալ 'ի տէղի ինչ, որոյ չափ բերէր արտաքոյ գեաին էր. և առնէն կոչէր տեղւոյն աւրայիս :

Օ սմենայն զայս եմմանիվիս (ſic. ա ի Մանեթոնէ) մեծաւ և սաստիկ պարբս

quem alius quidam Apachnan, annis XXXVI. et mensibus VII. Deinde vero Aphosis, annis LXI. et Anan, annis L. et mense I. Post omnes autem Aseth [1], annis XLIX, et mensibus II. Et isti quidem sex inter eos fuere primi eorum principes, qui semper regionem incursionibus, praedisque depopulabantur: maxime quod Aegyptiorum pene genus ac semen delere studebant. Vocabatur autem gens eorum universa [2] Hycc usin [3]; quod scilicet interpretatur, reges Pastores. Hyc enim lingua Aegyptiorum nobili (sive sacra) regem significat; Ussos vero Pastorem, et Pastores etiam secundum communem vulgi dialectum; cum autem invicem componantur, sonat Hycusos. Quidam vero eos Arabes fuisse dicunt. In alio autem exemplari (cernitur) non reges significari per Hyc nomenclationem, sed contra Captivos et Pastores indicari. Hyc enim iterum Aegyptiaca lingua, et Hak cum Alpha densa [4], captivos aperte significat. Atque id mihi magis probabile videtur; et optime cum antiqua historia congruens [5]. Hos ergo reges ex ordine nominatos, Pastoresque [6] appellatos, et qui ex eis (fuere), obtinuisse Aegyptum ait annis XI, supra quingentos [a].

» Postea vero a Thebaeis, et reliquis Aegypti regibus, adversus Pastores suscitatum dicit bellum grave ac diuturnum. Sub rege (autem), cui nomen erat Misphragumthosis [7], debellatos Pastores, e reliqua universa Aegypto pulsos, uno in loco clausos esse, cujus mensura constabat myriade jugerum, locique illius nomen Aurais vocabatur [8] ».

Totum hunc Emancium [9] (pro quo in Gr. dicit Manethus) magno vali-

λούμενος Βνών. μεθ' ὃν ἄλλος Απαχνᾶς, ἔξ καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ μῆνας ἑπτά. ἔπειτα δὲ καὶ Απωφις ἓν καὶ ἑξήκοντα, καὶ Ιανίας πεντήκοντα, καὶ μῆνα ἕνα. ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ Ασσις ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα, καὶ μῆνας δύο. καὶ οὗτοι μὲν ἓξ ἐν αὐτοῖς ἐγενήθησαν πρῶτοι ἄρχοντες, πολεμοῦντες ἀεὶ καὶ ποθοῦντες μᾶλλον τῆς Αἰγύπτου ἐξᾶραι τὴν ῥίζαν. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ σύμπαν αὐτῶν ἔθνος Υκουσσῶς, τοῦτο δὲ ἐστὶ βασιλεῖς ποιμένες. τὸ γὰρ ΥΚ καθ' ἱερὰν γλῶσσαν βασιλέα σημαίνει, τὸ δὲ Ουσσῶς ποιμὴν ἐστὶ, καὶ ποιμένες κατὰ τὴν κοινὴν διάλεκτον, καὶ οὕτω συντιθέμενον γίνεται Υκουσσῶς. τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτοὺς Αραβας εἶναι. ἐνδ' ἄλλῳ ἀντιγράφῳ οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι διὰ τῆς τοῦ ΥΚ προσηγορίας, ἀλλὰ τοὐναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας. τὸ γὰρ ΥΚ πάλιν Αἰγυπτιαστὶ, καὶ τὸ ΑΚ δασυνόμενον, αἰχμαλώτους ῥητῶς μηνύει. καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτερόν μοι φαίνεται, καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον. τούτους δὲ τοὺς προκατωνομασμένους βασιλέας, καὶ τοὺς τῶν ποιμένων καλουμένων, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους, κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτου φησὶν ἔτη πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἕνδεκα.

Μετὰ ταῦτα δὲ, τῶν ἐκ τῆς Θεβαΐδος καὶ τῆς ἄλλης Αἰγύπτου βασιλέων γενέσθαι φησὶν ἐπὶ τοὺς ποιμένας ἐπανάστασιν, καὶ πόλεμον συῤῥαγῆναι μέγαν καὶ πολυχρόνιον. ἐπὶ δὲ βασιλέως, ᾧ ὄνομα εἶναι Μισφραγμούθωσις, ἡττωμένους φησὶ τοὺς ποιμένας (ὑπ' αὐτοῦ), ἐκ μὲν τῆς ἄλλης Αἰγύπτου πάσης ἐκπεσεῖν, κατακλεισθῆναι δ' εἰς τόπον, ἀρουρῶν ἔχοντα μυρίων τὴν περίμετρον. Αὔαρις ὄνομα τῷ τόπῳ.

Τοῦτον φησὶν ὁ Μανεθὼς ἅπαντα, τείχει τε μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ περιβα-

1 Quod in nostro codice fuit Ασηθ, alii legunt Ασσις: in adnot. autem Josephi dicitur » Ασης. Vet. Interp. Σέθως, aut Ασιθ, Georg. Syncell. p. 123. Αρχλης aut Αγχλης Africano et Eusebio α.

2 His probatur integra lectio *τὸ σύμπαν αὐτῶν*, quam ex Praep. Eusebii mutuantes suppleverunt in Jos. qui eumdem ediderunt.

3 Noster habuit Υκκουσιν, sed forsitan legendum, ut infra, Υκουσσς, cum ubique id praeferat Euseb. in Praep. Υκουσσως. Jos. autem habet Υκσως.

4 Expressio litterae Alpha, vel Aleph, desideratur in Gr. tantumque dicitur *et Ac densatus*, vel aspiratus, itaque ignoratur an quid interciderit in Gr. vel aliquid addiderit in Arm. Interp. noster, explanationis causa.

5 Ընդ յանկի հին պատմութիւնն, si legas separatim, և յանկ, կամ անկ 'ի հին պատմութիւնն, i. e. *et congruens antiquae historiae*, proximè accedit ad Gr. *καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον*.

6 Vigerus in adnot. Praep. Evang. ad pag. 501. » *καὶ τοὺς τῶν* Ποιμ. Josephus delet *καὶ*, rectius, ut videtur: nisi malis *τοὺς ἐκ τῶν ποιμ.* quod eorum ex numero Reges crearentur α. Verum Eusebius constanter habuit et in nostra lectione *καὶ*, &c. ut reapse tenendum videtur.

7 Optima, ni fallor, lectio erit միսփրագմութոսիս, Misphragmuthosis; qua conciliantur, imo aequè castigantur omnes variantes lectiones: nam in Jos. pro prima litera M. irrepsit ob quandam similitudinem gemina litera Αλ. et factum est Αλισφραγμούθωσις. In Praep. vero Eusebii, ita intercidit alter μ, ex medio, Μισφραγούθωσις. Syncellus demum servatis servandis novum mendum admisit, inserens α, pro ου: habet enim Μισφραγμάθωσις. Quibus inter se collatis, elucet recta lectio Μισφραγμούθωσις. Verbum verò *φησί*, *dicit*, secundo loco, consulto omissum videtur ab Interp. nostro. Illud autem *ὑπ' αὐτοῦ*, minimè lectum, sicut etiam in Praepar. non apparet.

8 Noster legit Ἀυραῖς, alii inverso ordine literarum Ἀυαρις, ut in Praep. vel Ἀυαριν seu Ἀβαριν, ut apud Jos. fortasse rectius, cum supponatur idem esse istum locum cum supradicta urbe աւարիմ, Αὔαριν, vel Αὔωριν.

9 Եմանկիվս vox ignota, putatur veluti nomen proprium, pro situ loci antea memorati. Verum cum Gr. habeat: *Hunc ait Manethus* etc. cogimur amanuensis errorem in nostro codice emendare, et legere, աստ մանեթոնս. Alibi in Gr. quoque legebatur confuse ὁ Χιμανεθῶ, vel σχεν ὁ Μανεθῶς.

պաւ պատեալ Հովսեայն. զի զկահ և զկազմած զամենայն յամրի ունել ցին, և զառ և զաւար անձանց պա հիցեն։ Ի՝խմփրագումԹովսեայ որ դին Թմնվխս ձեռն՝ի գործ արկեալ՝ ՚ի պաշարումն և յարգել արկանել զնոսա, և նեղել սաստիկ. խե՛ բիւր սպառազինօք շուրջ զպարսպօվքն զա բանակալ նստեալ, իբրև չլինէր գա մագիտ պաշարմանն, պատգամագբ նաց լինէր՝ դաշինս կռել, Թողուլ զերկիրն եգիպտացւոց յուպկա յու կամ առանց վնասու գնալ։ Նչ նա զա վստահ՚ի դաշինան՝ խաշամբք և տամբ կահիւ և կազմածով խաղալին՝ ոչինչ սակաւագոյնք քան զբազմն և չորս բեւրս սպառազինաց, յերկրէն եգիպտացւոց լինդ անապատն գՀմ գեալ տարագիմ յասորեստան գնալ ին։ Զահի հարեալ՚ի բազմամբոխ զօրացն ասորեստանեաց՝ վասն յոյն ժամ նոցա զաշխարհն ասիացւոց ու նելոյ, յոր այժմ Հրէաստան կոչի, քա ղաք վինեցին՝ որ զոյնչափ բեւրս մարդկանն բաւական լինէր տանել։ և անուն քաղաքին Երուսաղէմ կո չէին։

Իսկ յայլում եգիպտական մա տեանն զսոյն ազգէ ասէ մանե Թովս, որ Հովիւք կոչին, Թէ գերիս՚ի մեհենական մատեանն գրեալ։ Նչ կարի իսկ ալոզ է ասէ. քանզի բուն իսկ նախնեաց մերոց Հովուա Թիւնն հայրենի էր. և ասպատարա կական կեանս կէին. և այսպէս կո չէին Հովիւք։ Գարձեալ և գերիք յեգիպտացւոց սկ ընդ իսկ ինչ գը բեցան. քանզի նախն մեր յոսեպոս գերի ասէր զանձնէ առաջի Թագա ւորին եգիպտացւոց. և զերազարն յեգիպտոս յետոյ կոչեաց Հրամա նաւ Թագաւորին։ Ի՚յլ զսոցա Հա ւաստեաւ քննութիւնն յայլում վայ բի արարից։ Ի՚այց այժմ նախնեաց պատմութեանն վկայ վաւերական զեգիպտացիսն կացուցից. գարձեալ զմանեթեայն, Թէ զկարգ ժամա նակացն կարգ դնիցէ, ասա յիմում գրեցից։

Գանդի ասէ զայս գոն օրինակի, Թէ յետ ելանելոյ յեգիպտոսէ ազգի Հովսեայն յերուսաղէմ, որ ևհան զնո

doque muro a Pastoribus septum, ut suppellectiles apparatumque totum in munimento habere possent, praedamque suam asservarent. (At vero) Misphragumthoseos filius Thmosis [1], manus admovens, ut obsidione angustiaque eos clauderet graviterque premeret, XLVIII. cum armatorum myriadibus circum muros considens insidiabatur (illis). Sed obsidione frustratus per legationem pacta commisit, uti Aegypto relicta, quocumque vellent, sine ullo detrimento commigrarent. Et ipsi foedere confisi, cum pecoribus ac familia, atque omni possessione sua egressi sunt, haud pauciores viginti quatuor myriadibus viri armati, ab Aegypto per desertum in Assyriam [2] tendentes. Quum autem ab ingenti multitudine exercitus Assyriorum sibi metuebant, eo quod per id tempus ii Asiam tenerent, [3] (in ea regione), quae nunc Judaea appellatur, urbem aedificarunt, quae tot hominum myriadas capere posset, urbique nomen dederunt [4] Hierosolyma «.

» In alio vero de rebus Aegyptiacis libro Manethus dicit, hanc ipsam gentem, Pastores appellatam, Captivam, in fanorum monumentis scriptam esse. Et quidem accuratius id tradit. Namque jam inde ab antiquis majoribus nostris patrium erat pastorale munus, et pastoriciam agebant vitam; atque ita Pastores vocabantur. Rursusque Captivi non sine ratione ab Aegyptiis scripti sunt: quoniam progenitor noster Josephus captivum se dixit coram rege Aegyptiorum, et postea fratres in Aegyptum vocavit, regis permissu. Sed de istis quidem alibi exploratam inquisitionem faciam. Nunc autem antiquorum (nostrorum) historiis testes fide dignos Aegyptios producam. Rursus itaque ea, quae tradidit Manethus, quo nempe modo temporum seriem habuerit, hic in mea historia transcribam «.

» Sic enim ait: quod postquam ex Aegypto egressa est Pastorum gens ad Hierosolymam, qui illos ex Ae-

Ἐν ἄλλῃ δέ τινι βίβλῳ τῶν Αἰγυπτιακῶν Μανεθῶν τοῦτο φησὶν ἔθνος τοὺς καλουμένους ποιμένας, αἰχμαλώτους ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν βίβλοις γεγράφθαι, λέγων ὀρθῶς, καὶ γὰρ τοῖς ἀνωτάτω προγόνοις ἡμῶν τὸ ποιμαίνειν πάτριον ἦν, καὶ νομαδικὸν ἔχοντες τὸν βίον, οὕτως ἐκαλοῦντο ποιμένες. αἰχμάλωτοί τε πάλιν οὐκ ἀλόγως ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀνεγράφησαν, ἐπειδήπερ ὁ πρόγονος ἡμῶν Ἰώσηπος ἑαυτὸν ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων αἰχμάλωτον εἶναι, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον ὕστερον μετεπέμψατο, τοῦ βασιλέως ἐπιτρέψαντος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις ποιήσομαι τὴν ἐξέτασιν ἀκριβεστέραν. Νυνὶ δὲ τῆς ἀρχαιότητος ταύτης παρατίθεμαι τοὺς Αἰγυπτίους μάρτυρας. πάλιν οὖν τὰ τοῦ Μανεθῶνος, πῶς ἔχει πρὸς τὴν τῶν χρόνων τάξιν, ὑπογράφω.

Φησὶ δὲ οὕτω. Μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου τὸν λαὸν τῶν ποιμένων εἰς Ἱεροσόλυμα, ὁ ἐκβαλὼν αὐτοὺς ἐξ

1 Quod Josepho nunc Θούμμοσις est, noster legit Θμώσις. In adnot. Jos. 446. A. hae variae lectiones citantur. » Θμούδωσιν Euseb. (sc. in Praep.) Ὁμῶσιν et Τέθμωσιν mox ipse Flavius è Manethone. Idem vero princeps ex eodem Manethone Τούθμωσις Africano et Eusebio apud G. Syncell. et in Canone Chronico; et Τύθμωσις Theophilo Antiocheno ex Josepho «.

2 Ասորեստան ab Armeniis dicitur, quae a Graecis Ασσύρια: quoniam vero hic Gr. habet Σύρια, si non est librarii mendum, possumus commode dicere, quod etiam in Arm. Ասորեստան, supponat pro երկիր ասորւոց. Sed non facile id crediderim: siquidem quod proxime sequitur Ասորեստանեայց, aeque habetur in Gr. Ασσυρίων, ita ut etiam per praemissam vocem Σύρια, potius Ασσύρια vel legi vel intelligi possit.

3 Ի՚ր այժմ, fortasse legendum cum praepositione յոր այժմ, quasi յաշխարհն՝ որ այժմ, vel ՚ի տեղին՝ որ այժմ, etenim id postulat sincera sententia, maxime ad normam Gr. ubi quamvis non occurrat alterum nomen substantivum praeter Ιουδαία, sed explicationis causa addunt Interp. Jos. *regio*, vel *terra*, praepositionis ἐν gratia. Aliter Arm. lectio per se haec proderet sententiam, *Asiae regionem, quae nunc Judaea vocatur*.

4 Itaque legendum in Graeco, ut legitur apud Hafn. ὠνόμασαν, in certa persona, neque, ut vulgò habetur in Jos. infinitive ὀνομάσαι: solummodo anterior lectio postulat et conjunctionem καὶ vel δὲ, ut habetur in Arm. &.

սա յԵգիպտոսէ Թագաւորն ահեմովսիս՝ Թագաւորեաց յետ այնորիկ ամս ԻԵ. և ամիսս չորս. և վախճանեցաւ։ Եւ առ զիշխանութիւնն որդի նորին Ա՛ՀԵբրան ամն Ժ՟։ Եւ յետ սորա Ա՛Մենովփիս ամն Ը. և ամիսս Է։ Եւ սորա քոյր Ա՛ՄիՆահէս ամն իե. և ամիսս Թ։ Եւ սորա որդի Ա՛ԵփրեՆ ամն Ը՟։ Եւ սորա Ա՛ԵփրաԹմոՆԹովսէս ամն իԵ. և ամիսս Թ։ Եւ սորա Թմոմվ Թովսիս ամն Ը. և ամիսս Ը։ Եւ սորա Ա՛Մենովփիս ամն Հ. և ամիսս Ժ։ Եւ սորա Ա՛Հրաս ամն ԼԸ. և ամիսս Է։ Եւ սորա գուսար Ա՛ԽենքերԷս ամն Ժ՟. և ամիս ա։ Եւ սորա եղբայր Ա՛ԹովՀԷս ամն Ը։ Եւ սորա որդի Ա՛ԽենքերԷս ամն Ժ՟. և ամիսս Ե։ Եւ սորա Ա՛ՔենքերԷս ամն Ժ՟. և ամիսս Ը։ Եւ սորա Ա՛ՐմսէսՆ՝ ամն Ը. և ամիս ա։ Եւ սորա Ա՛Խամեսէս Ա՛ԼամՆն՝ ամն ԿԸ. և ամիսս Ը։ Եւ սորա Ա՛Մենովփիս ամն Ժ՟. և ամիսս Ը։ Եւ սորա Ա՛ԵԹոս, որ և Ա՛Խամեսէս. որ զպարսիկն և զնաւական ուժն բազում զօր, զեղբայր իւր զարմունիս կացոյց շահապետ եգիպտացւոց։ Ո՛ամենայն զոյլ արքայական իշխանութիւնն Համարձակ արար նմա, բայց պատուէր եա նմա մի Թագ դնել, և մի զգամիչին զմայր որդւոցն լինել. պահել զանձն և յայլոց արքունի հարճից. և ինքն 'ի կիպրոս և 'ի փիւնիկեցւոց աշխարհն չուեաց. և զարձեալ զասորեստանեայս և զմարս գումարեաց. և զամենեսեան՝ զմանս զինուք և զմանս առանց կռուոյ՝ առիւ բազմաւ զօրացս ընդ ձեռամբ նուաձեր. և հպարտացաւ 'ի յաջողութիւնն. ապա և ամբարտաւանութեամբ գնայր ընդ կողմանս արևելից, զքաղաքս և զգեղս կործանէր։

gypto expulit rex Sethmosis [1], postea regnavit annis xxv. et mensibus quatuor, et mortuus est. Principatumque accepit filius ejus [2] Chebron annis xiii. Post quem Amenophis, annis xx. et mensibus vii. Hujus autem soror Amenses, annis xxi. et mensibus ix. Et istius filius [3] Mephres, annis xii. Et hujus Mephrathmuthoses, annis xxv. et mensibus ix. Istiusque Thmothosis, annis ix. et mensibus viii. Ejusque Amenophis, annis xxx. et mensibus x. Ejus autem Orus, annis xxxviii. et mensibus vii. Hujus autem filia Cencheres, annis xii. et mense i. Ejus vero frater Athoyis, annis ix. Hujus quoque filius Chencheres, annis xii. et mensibus v. Et istius Achencheres, annis xii. et mensibus iii. Et hujus Armaïs, annis iv. et mense i. Ejus vero Ramesses Miamun [4], annis lxvi. et mensibus ii. Et istius Amenophis, annis xix. et mensibus vi. Ejus vero Sethos, qui et Ramesses [5]; qui multos habuit exercitus equestres ac navales, et fratrem suum Armain Procuratorem Aegypti constituit; (et) aliam omnem in eum regiam potestatem contulit; tantummodo praecepit ei, ne coronam gestaret, neque Reginam, matrem liberorum laederet; et ut abstineret etiam ab aliis regalibus concubinis. Ipse vero in Cyprum et Phoenicen profectus est, et iterum (in) Assyrios et Medos (exercitum) congregavit [6]; et universos, alios quidem armis, alios vero sine pugna, magno sui exercitus terrore sub ditionem redegit: atque prospero rerum successu superbiens deinde ambitiose ferebatur in orientales partes [7], urbes ac vicos subvertendo ».

Αἰγύπτου βασιλεὺς Τέθμωσις, ἐβασίλευσεν μετὰ ταῦτα ἔτη εἴκοσι πέντε, καὶ μῆνας τέσσαρας, καὶ ἐτελεύτησεν. καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ υἱὸς Χέβρων ἔτη δεκατρία. μεθ' ὃν Ἀμένωφις εἴκοσι καὶ μῆνας ἑπτά. τοῦ δὲ ἀδελφὴ Ἀμεσσὴς εἰκοσιὲν καὶ μῆνας ἐννέα. τῆς δὲ Μήφρης δώδεκα καὶ μῆνας ἐννέα. τοῦ δὲ Μεφραμούθωσις εἴκοσι πέντε καὶ μῆνας δέκα. τοῦ δὲ Θμῶσις ἐννέα καὶ μῆνας ὀκτώ. τοῦ δ' Ἀμένωφις τριάκοντα καὶ μῆνας δέκα. τοῦ δὲ Ὧρος τριακονταὲξ καὶ μῆνας πέντε. τοῦδὲ Θυγάτηρ Ἀκεγχρὴς δώδεκα καὶ μῆνα ἕνα. τῆς δὲ Ράθωτις ἀδελφὸς ἐννέα. τοῦ δὲ Ἀκεγχήρης δώδεκα καὶ μῆνας πέντε. τοῦ δὲ Ἀκεγχήρης ἕτερος δώδεκα καὶ μῆνας τρεῖς. τοῦ δὲ Ἁρμαϊς τέσσαρα καὶ μῆνα ἕνα. τοῦδὲ Ραμέσσης (ἓν καὶ μῆνας τέσσαρας, τοῦ δὲ Ἁρμέσσης) Μιαμοῦν ἑξηκονταὲξ καὶ μῆνας δύο. τοῦδὲ Ἀμένωφις δέκα καὶ ἐννέα καὶ μῆνας ἓξ. τοῦ δὲ Σέθωσις, καὶ Ραμέσσης, ἱππικὴν καὶ ναυτικὴν ἔχων δύναμιν. οὗτος τὸν μὲν ἀδελφὸν Ἁρμαϊν ἐπίτροπον τῆς Αἰγύπτου κατέστησεν, καὶ πᾶσαν μὲν αὐτῷ τὴν ἄλλην βασιλικὴν περιέθηκεν ἐξουσίαν, μόνον δὲ ἐνετείλατο διάδημα μὴ φορεῖν, μηδὲ τὴν βασιλίδα μητέρα τε τῶν τέκνων ἀδικεῖν, ἀπέχεσθαι δὲ καὶ τῶν ἄλλων βασιλικῶν παλλακίδων. αὐτὸς δὲ ἐπὶ Κύπρον καὶ Φοινίκην καὶ πάλιν Ασσυρίους τε καὶ Μήδους στρατεύσας, ἅπαντας, τοὺς μὲν δόρατι, τοὺς δὲ ἀμαχητὶ, φόβῳ δὲ τῆς πολλῆς δυνάμεως, ὑποχειρίους ἔλαβε, καὶ μέγα φρονήσας ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, ἔτι καὶ Θαρσαλεώτερον ἐπορεύετο, τὰς πρὸς ἀνατολὰς πόλεις τε καὶ χώρας καταστρεφόμενος.

1 De hoc nomine ita editor Josephi in adnot. 446. ո Θέμουσις vet. interp. Ἀμοσις Philostrato. Ἀμῶς Africano. Ἀμωσις Eusebio et Georg. Syncello ա: deinde mittit lectores ad Lambertum Bos. in Animadv. ad Scriptores Graec. cap. xxvii. pag. 116.

2 Magis fostasse accedet ad nostram lectionem Cod. El. in Jos. ὁ υἱὸς αὐτοῦ, quàm quod vulgo habetur αὐτοῦ υἱός.

3 Gr. habet, τῆς δὲ Μήφρης, sc. ad verbum, *hujus* (in foeminino) *autem Mephres*: ubi sane anxii haesitarunt Lat. Interp. de sensu praesentis articuli in Genitivo, ac minime potuerunt rem certè declarare. Vetus enim Interp. de industria dissimulavit, et dixit tantum, *Mephres autem*. Novus autem voluit ita reddere *post hanc Mephris*, minus accurate, imo et mendosè. Siquidem ut patet, genitivus casus cum absolute ponitur apud Graecos, non adeo successionem temporis, sed sanguinis magis declarat, ita ut *filium*, vel saltem aliquem consanguineum indicet. Recte itaque vertit noster Interp. *և սորա որդի Մեփրէս. et istius filius Mephres*: sicut etiam τό ամն, sc. *annos*, (quod obiter notabis) supplevit ut subaudiendum in Gr. qua in parte et Lat. Interp. imitati sunt nostrum. Quod hic diximus de articulo τῆς, idem velim intelligas in sequentibus; quoties enim occurrit in Gr. τοῦ δέ, et in Armen. *և սորա*, scilicet casus genitivus, subintelligendus etiam nominativus ille *filius*. At Lat. Interp. iterum haesitant: vetus quidem sponte omittit, novus ubique *post hunc* vel *post eum*, vertit. Quod omnino absurdum nobis videtur.

4 Post Ramessen, qui unum annum et menses quatuor regnaverit, seorsum ponitur Armessis Miammun apud Jos. ubi lectio nostra Miammun conjungit cum Ramesse. Ut ut sit, tam per Josephum quam per Eusebium probatur unius regis gemina fuisse haec nomina Ραμέσσες Μιαμοῦν, vel Αρμέσσες Μιαμοῦν: neque procul abest vet. Interp. legens junctim *Armesesmiamum*. Verum nova editio Jos. habest secundum in genitivo, Αρμέσσες Μιαμμοῦ. *Armesses Miammi*; quod suspicamur librariorum arbitrio factum, ut pote per genitivum casum ostendatur, Armessen Miammi esse filium.

5 Expedita profectò lectio Eusebii ὁ καὶ Ραμέσσης, notare videtur vulgatam editionem Josephi, carentem articulo ὁ, quo aliqui criticorum decepti, Sethosim et Ramessem in duos diviserunt fratres, et alterum tertium excogitaverunt nomine Armain; ut est in adnot. Jos. 447. Z. sed auctor noster aliter suadet.

6 Գումարեաց, ad verbum, *congregavit, coegit*. Series tamen verborum nos cogit, ut accipiamus pro *expeditionem fecit*, ut si scriptum esset գումարեցաւ: Et quamvis intersit casus accus. զասորեստանեայս և զմարս: at respectu Graeci textus est intelligendum, τὸν ἐπὶ ασσυρίους καὶ Μήδους στρατόν.

7 Arm. lectio servatis librarii punctis, eum exprimit sensum, quem nos in textu exposuimus, quasi vero illud, *partes orientales*, sit pars ad sequentem, hoc pacto: ո Deinde etiam ambitiose se gerebat, in partibus orientalibus urbes et vicos subvertens ».

Եւ երբև բազում ժամանակք ՚ի վերայ անցանէին, արմատիս՝ որ ինացն յեգիպտոս՝ զամենայն ընդ հակառակ եղբօրն հրամանաց յանդգնութեամբ գործէր. և զիիկինն բռնադատեալ խարդաւանէր. և զայլ և այլ հարձան յանխնայ վարէր յապտեղութիւն. դրգեալ յիւրոց բարեկամաց և ծագ և առնոյր, և հակառակ եղբօրն յառնէր: Իսկ որ ՚ի վերայ մեհենից եգիպտացւոցն էր, գրեաց հրովարտակս և առաքեաց առ սեթոսն՝ զգացուցանել նմա զամենայն. և Թէ՝ հակառակ յարեաւ նմա եղբայրն իւր արմատիս: Վասն Թանակի դարձեալ գայր հասանէր ՚ի պետրոսիոն քաղաք. և ունէր զիւր Թագաւորութիւնն. և աշխարհն կոչէր ՚ի նորա անուն եգիպտոս: քանզի ասէ՝ Թէ սեթոսն եգիպտոս կոչէր. և արմատիս եղբայրն նորա՝ դանաուս: Ասյս պէս զսոյն օրինակ՝ մանեթոսն:

Եւ յայտ իսկ է յոսեպեէ ամենայն ժամանակէ գումարելոյ, Թէ որ հովիւքն կոչին՝ մեր նախնիք էին. յառաջ քան զերեքհարիւր ամենասուն և զերիս ամն զերծեալք յեգիպտոսէ՝ հասանէին յաշխարհս, քան զգանաւոսի յարգոս երթալոյ. Թէպէտ և արգիացիք կանխագոյն կարծիցեն: Եւ՝ երկրորդ և այ (ըստ ս. էփ.) մինեթոսն մեծամեծ վկայութիւնս տայ մեզ՝ յեգիպտացւոց մատենից. նախ՝ զայլազգս գալ յեգիպտոս. և ապա՝ զնոսի զերծանիլն, այնպէս ուր ուրեմն կանուխ ժամանակօք՝ յառաջ քեալ մեծի ՚ի ե տարեան պատերազմին: զորոց մանեթոսն ոչ և յեգիպտացւոց մատենից, այլ որպէս ինքն խոստանայ՝ յանտերունչ ինչ ժամանակացն առասպելարկիլոյ յաւել, զոր ետուց յանգիմանելոյ:

Եւ յայս յարգի Նաւելոյս ՚ի յոսեպպայ գրոցն. ՚ի սկզբանէ մինչև ՚ի գլուխ կարգ ըստ կարգէ ամենայն զեգիպտացւոց նախաւորութենէն և զժամանակագրութենէն՝ մինչև ցԹագաւոր մի առ ՚ի նոցանէ կա-

» Quum autem multum temporis transiisset, Armaïs, qui in Aegypto remansit, omnia contra fratris praeceptum audacter faciebat. (Nam) et reginam violenter deprimebat, aliisque concubinis non parcens [1] ad libidinem utebatur; incitatusque a suis amicis, diadema etiam sibi vindicabat, et contra fratrem insurgebat. Is vero qui constitutus erat super fana [2] Aegyptiorum, litteras scripsit, misitque ad Sethosim, cum de omnibus certiorem faciens; quodque frater ipsius Armaïs contra eum assurrexerit. Illico (igitur Sethosis) Pelusium urbem reversus est, et proprium tenuit regnum. Regio vero ex ejus nomine Aegyptus appellata est: dicit enim, quod Sethosis Aegyptus vocabatur; Armaïs autem frater ejus, Danaus. Atque haec ita Manethus «.

» Manifestum vero est ex praedictorum annorum tempore computato, quod qui Pastores vocabantur, nostri (que) majores fuerunt, annis ante trecentis nonaginta et tribus, ex Aegypto liberati, in regionem istam pervenerunt, quam Danaus Argos adiret: tametsi Argivi antiquiorem putent. Imo secundo (vel duo) quoque [3] magna testimonia nobis ex Aegyptiorum libris praebet Manethus. Primo, eos in Aegyptum aliunde pervenisse; deinde vero exinde eos liberatos; (id que) ita temporibus antiquissimum, ut Iliacum bellum annis prope M. antecesserit. De his vero Manethus non ulterius ex Aegyptiorum libris [4], sed, ut ipse fatetur, a confectis fabellis temporum, quae carent auctoritate, [5] adjecit; quod postea redarguam «.

Haec e supradicti Josephi Libro. (Porrò) jamdudum ab initio usque ad finem (dicta sunt) [6] omnia ex ordine de Aegyptiorum antiquitate et Chronologia, ad Regem usque unum ex ipsis creatum, nempe Nectanebum;

Χρόνου τε ἱκανοῦ γεγονότος, Ἀρμαΐς ὁ καταλειφθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ, πάντα τοὔμπαλιν, οἷς ἀδελφὸς παρήνει μὴ ποιεῖν, ἀδεῶς ἔπραττεν. καὶ γὰρ τὴν βασιλίδα βιαίως ἔσχεν, καὶ ταῖς ἄλλαις παλλακίσιν ἀφειδῶς διετέλει χρώμενος. πειθόμενος δὲ ὑπὸ τῶν φίλων διάδημα ἐφόρει, καὶ ἀντῆρε τῷ ἀδελφῷ. ὁ δὲ τεταγμένος ἐπὶ τῶν ἱερῶν τῆς Αἰγύπτου, γράψας βιβλίον ἔπεμψε τῷ Σεθώσει, δηλῶν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅτι ἀντῆρεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀρμαΐς. παραχρῆμα οὖν ὑπέστρεψεν εἰς Πηλούσιον, καὶ ἐκράτησεν τῆς ἰδίας βασιλείας. ἡ δὲ χώρα ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος Αἴγυπτος. λέγει γὰρ ὅτι ὁ μὲν Σέθωσις ἐκαλεῖτο Αἴγυπτος, Ἀρμαΐς δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δαναός. Ταῦτα μὲν ὁ Μανεθώς.

Δῆλον δὲ ἐστὶν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐτῶν τοῦ χρόνου συλλογισθέντος, ὅτι οἱ καλούμενοι ποιμένες, ἡμέτεροι (δὲ) πρόγονοι, τρισὶ καὶ ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίοις πρόσθεν ἔτεσιν, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀπαλλαγέντες, τὴν χώραν ταύτην ἀπῴκησαν, ἣ Δαναὸν εἰς Ἄργος ἀφικέσθαι. καί τοι τοῦτον ἀρχαιότατον Ἀργεῖοι νομίζουσι. δύο τοίνυν ὁ Μανεθὼς ἡμῖν τὰ μέγιστα μεμαρτύρηκεν ἐκ τῶν παρ᾽ Αἰγυπτίοις γραμμάτων. πρῶτον μὲν τὴν ἑτέρωθεν ἄφιξιν εἰς Αἴγυπτον, ἔπειτα δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγήν, οὕτως ἀρχαίαν τοῖς χρόνοις, ὡς ἐγγὺς που προτερεῖν αὐτὴν τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι χιλίοις. ὑπὲρ ὧν δ᾽ ὁ Μανεθὼν οὐκ ἐκ τῶν παρ᾽ Αἰγυπτίοις γραμμάτων, ἀλλ᾽ ὡς αὐτὸς ὡμολόγηκεν, ἐκ τῶν ἀδεσπότως μυθολογουμένων προστέθεικεν, ὕστερον ἐξελέγξω . . .

1 Յանդգնայ, id sonat, quod Gr. ἀφειδῶς, id est, ut iisdem verbis exposuit Vet. Interp. *sine parcitate*. Ubi tamen novus Interp. arbitrio suo *ad libitum*, reposuit.

2 Ւրօն, ut alias diximus, tam *sacrum* quam *templum* sonat, itaque noster prudenter reddit *՚ի վերայ մեհենից*, *super templa*, nec tamen temere Interp. Jos. *super sacra*, cum ad sensum aequè pertineat. Sed Spanh. vertit *super Sacerdotes*, eo quod legerit *ἱερέων*, ut multa exemplaria exhibent, minime tamen probanda.

3 Si teneatur lectio codicis nostri ferentis ordinalem numerum, երկրորդ և այ՝, *secundo quoque*, denotat posteriora verba Manethi, respectu anteriorum, quasi primum sit testimonium illud de tempore Pastorum ab Aegypto demigrantium. Verum tamen certior videtur Gr. lectio δύο, *duo*, respectu subsequentium, Նախ. և ապա, *primum, et deinde*, ita ut procul dubio legendum sit in Arm. երկուս, neque երկրորդ և այ.

4 Pro *ἐκ τῶν γραμμάτων*, sc. *ex libris, ex scripturis*, Hafn. legit *ἐκ τῶν πραγμάτων*, sc. *ex rebus, ex negotiis*; quod viro docto, ut ait, qui Josephum edidit, non displicuit propter sequens *μυθολογουμένων*. Sed facile refellitur ex antiquis codicibus, quibus suffragatur et noster per *մատենից*.

5 Ընտերունչ ad verbum explicat illud Gr. ἀδεσπότως, quod sonat *carens domino*, supponitque pro *incerto* etc. Ubi Interp. Jos. vetus dixit, *quorundam sine nomine*. Novus autem, *ab incertis auctoribus*. Sicut etiam pro *μυθολογουμένων*, cui ad verbum accedit առասպելարկիլոյ (quamvis in singulare), vetus Interp. habet *ex fabulis*, novus *memorata*. Nos paulo aliter, quum praesertim redundet in Armen. ժամանակաց, sc. *temporum*.

6 Hic quùm obscuriorem cerneremus locum, conjectura usi sumus, quasi de integro incipiendum sit illud *՚ի սկզբանէ մինչև ՚ի* etc. quod in codice absque interruptione anterioribus subjungitur, atque addidimus parenthesi nota *dicta sunt*, nullum in textu discernentes verbum. Ut ut sit, plana videtur auctoris sententia: quippe qui cum superius catalogum Regum Aegypti ex Manetho confecisset usque ad extinctam

յետ Նեկտանեբոս. զոր կանխաւ յառաջինն առընթեր պլոյցն կարգեցի։ Ա֊յս յետ Նեկտանեբայ՝ ովքոս պարսից թագաւոր ունի զեգիպտոս. և թագաւորէ ամս չ։ Յետ որոյ արսէս ովքայ ամս չ։ Յետ որոյ դարեհ ամս չ։ Յետ որոյ ազէքսանդրոս մակեդոն սպան զդարեհ պարսիկ. և միանգամայն ասիացւոց և եգիպտացւոց թագաւորէը. և չինէը զազէքսանդրիա յեգիպտոս ՚ի վեցերորդ ամի թագաւորութեանն իւրոյ։ Յետ որոյ ՚ի բազումն բաժանեալ իշխանութեանն, եգիպտոսի և ազէքսանդրի թագաւորեցին պտղոմեացք. որոց ժամանակ թագաւորութեանն ունի զայս ձև օրինակի։

quem jampridem in aliorum serie collocavi. Post vero Nectanebum Ochus Persarum rex Aegyptum tenuit annis VI. Post quem Arses Ochi (filius), annis IV. Post quem Darius, annis VI. Postea vero Alexander Macedo occidit Darium Persam, et simul Asiae et Aegypto imperavit; Alexandriamque anno regni sui sexto in Aegypto condidit. Post eum autem in multos imperio diviso, in Aegypto et Alexandriae regnaverunt Ptolemaei; quorum regni tempus ita se habet.

(Anonymus apud Scal. p. 59.)

Որ յետ աղէքսանդրի մակեդոնացւոյ թագաւորեցին եգիպտոսի և աղէքսանդրիայ յա֊ղուէ. ՚ի Պորփիւրէ գրոյն։

Quinam post Alexandrum Macedonem Aegypti et Alexandriae urbis regnum sortiti sint. Ex Porphyrii Libro [1].

Οի μετὰ Αλέξανδρον τὸν Μακεδόνα Αιγύπτου καὶ Αλεξανδρείας βασιλεύσαντες, ἀπὸ τῆς Πορφυρίου γραφῆς.

Զայս աղէքսանդրոս մակեդոն ՚ի ՃՀԵ. ոգոմնիադին յերկրորդումն ամին պայազատեալ՝ առնու զթագաւորութիւնն արիդէոս, որ անուանեցաւ փիլիպպոս։ Նորայր էր աղէքսանդրի՝ ՚ից համանմայր. քանզի ՚ի փիլինայ զակիրացւոյ էզև որդի փիլիպպոս։ Թագաւորէ ամն Ը. և սպանանի ՚ի մակեդոնիա ՚ի պողիս պերքեայ որդւոյ անտիպատրոյ։

Պտղոմէոս՝ որ արսինոեայ և դաղոսի որդի, յետ միոյ տարւոյ ՚ի փիլիպպոս գրաւելոյ տէրութեանն՝ կառավակալ յեգիպտոս առաքի. և կառավարէ զառաջինն՝ ամն ԻԷ. ապա թագաւորէ իսկ ամն ի՟Ը. որպէս ընդամենեցն՝ ի համարել նմին մինչև ցվախճան նորին։ Վանզի կենդանւոյն զիշխանութիւնն էառ որդւոյ իւրում պտղոմէոսի՝ որ անուանեալ կոչէը փիլադելփոս. և երկուս և

Hunc Alexandrum Macedonem, [2] secundo CXIV. Olympiadis anno excipit per successionem, regnique potitur Aridaeus, qui nuncupatus est Philippus. Frater quidem Alexandri fuit, non tamen ex eadem matre [3]: a Philinna enim Lacirissa (al. Larissaea) Philippo is natus est filius. Regnat annis VII. et a Polyspercho Antipatri filio in Macedonia opprimitur.

Ptolemaeus, Arsinoes et Lagi filius, post unum annum regni ad Philippum delati, satrapes in Aegyptum mittitur. Satrapiam ergo exercet primum annis XVII. Postea vero regnat utique annos XXIII. ita ut usque ad obitum ejus omnino XL. (anni) ipsi computentur. Etenim adhuc vivus, in imperio filium suum Ptolemaeum collocavit, qui Philadelphus nuncupabatur [4]; et duos insuper annos vixit

(Τελευτᾷ μὲν) Αλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης Ολυμπιάδος (ἄρξας ἔτη τὰ σύμπαντα δώδεκα.) διαδέχεται δὲ τὴν βασιλείαν Αριδαῖος ὁ μετονομασθεὶς Φίλιππος, ἀδελφὸς ὢν Αλεξάνδρου οὐχ ὁμομήτριος. γέγονε γὰρ ἐκ Φιλίννης τῆς Λαρισσαίας τῷ Φιλίππῳ. βασιλεύει δὲ ἐπὶ ἔτεσι ζ'. καὶ ἀναιρεῖται ἐν τῇ Μακεδονίᾳ διὰ Πολυσπέρχοντος τοῦ Αντιπάτρου υἱοῦ.

Πτολεμαῖος δὲ ὁ Αρσινόης καὶ Λάγου υἱὸς μετ' ἐνιαυτὸν, καὶ διὰ τῆς εἰς Φίλιππον ἀναγεγραμμένης ἡγεμονίας Σατράπης εἰς Αἴγυπτον πέμπεται. καὶ σατραπεύει μὲν τὰ πρῶτα ἔτη ζ'. καὶ δέκα, βασιλεύει δὲ ἔτη τρία καὶ εἴκοσι, ὥστε πάντα μ'. λογίζεσθαι αὐτῷ ἄχρι τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ δὲ ζῶν ἔτι τῆς ἀρχῆς παρεχώρησε τῷ υἱῷ Πτολεμαίῳ (...) τῷ παιδὶ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένῳ, οὐκέτι δὴ τεσσαράκοντα,

regalem stirpem in Nectanebo, atque in Persas iterum translatum sceptrum, dehinc prosequitur paucis exinde repetitis, postremum Regni Aegyptiorum exponere statum Porphyrio auctore, ut patet ex sequentibus.

1 Locus plurimi faciendus, quem primum Eusebio nostro debemus exscriptori Porphyrii, cujus historica verba jam dudum è medio sublata sunt, temporis nempe injuria. Deinde verò Interpreti nostro, cujus ope Eusebium ipsum cum hujusmodi antiquis monumentis possidemus. Tertium locum merito interim habet Josephus Scaliger, qui solus hoc fragmentum satis longum e latebris in lucem vocavit, vulgavitque inter sua excerpta pag. 59. 60. 61. iisdem ferè verbis, atque ea ipsa inscriptione, quae in Arm. occurrunt. Unde verò haec cum aliis certis fragmentis opportune citandis vir sagacissimus sumpserit, non ita clare declarat, solummodo talia se habere fatetur per Isaacum Casaubonum, qui excerpta quaedam Graeculi cujusdam manu exarata ipsi donavit, cujus sane auctorem incertum, Anonymum nos identidem nominabimus, vel juxta Scal. Eclogarium seu Excerptorem Eusebii dicemus. Illud tamen diligenter animadvertendum, quod Eusebius non videtur ad amussim Porphyrii verba citasse, sed partim ad verbum transcripsisse, partim verò obiter ad sensumque decerpsisse, ita ut quandoque Eusebii ipsius etiam dicta interjaceant: quamobrem noluimus commata marginiis superaddere, sicut neque Scaliger id fecit. Idem dicendum et de praedicto Eusebii Eclogario, qui non ubique Eusebii textum servavit, sed aliquando abbreviavit, vel quaedam de suo inseruit, ut patebit ex adnot. subsequentibus. Utcumque sit, vere Scaliger ait: » Est egregium hoc fragmentum «.

2 Initium hoc sermonis, eo quod sit continuatio alterius historiae, satis prodit Porhpyrii ingenium. Anonymus tamen Eusebii excerptor voluit rem in certum dicendi genus redigi quibusdam a se insertis, ut cernitur in Gr. hoc pacto. » Obiit quidem Alexander Macedo circa centesimam et decimamquartam Olympiadem, quùm imperasset totis annis duodecim. Excipit autem regnum Aridaeus, etc «. Deinceps tamen accurate vestigium Eusebii nostri tenet.

3 Tam Gr. quàm Arm. venustè unico vocabulo rem perficiunt, ὁμομήτριος, համամայր. *commater*, sit verbo venia; vel *commatrinus*, quod pro indicio summae concordiae inter Arm. et Gr. a nobis dictum scias.

4 Lacunam in Gr. non novit Scaliger, sed nos eam assignare voluimus: siquidem lectio Eusebii nostri evidenter demonstrat aliqua hic in-

ամն եկաց առ որդւովն՝ որ առ զիշխանութիւնն. և ոչ էս ի, այլ ԼԸ առաջնում պտղովքն՝ զոր սովոր էր կոչել, համարէին։

Ով սա պայազատեալ փոխանակ պտղոմէոս որդի իւր, որ կոչեցաւ՝ որպէս ասացաք փիլադելփոս, և առ հօրն կենդանութեամբ երկուս ամն ընդ զթագաւորութեանն. և յետ մնհաւն ԼԸ. որպէս զի և սմա ԼԸ ամ թագաւորութեանն՝ հաստարակ ընդ հօրն ամնց տալ։

Ով սա պայազատ երրորդ պտղոմէոս, որ կոչեցաւ եւերգետէս. և թագաւորէ ամն ԻԵ։

Ով որ չորրորդն փոխանակէ պրտղոմէոս, որ կոչեցաւն փիլոպատովը, և թագաւորէ ամն ԼԶ։

Որ յետ սորա հինգերորդ պտղոմէոսն՝ որ եպիփանէս կոչեցաւ, թագաւորեալ ամն ԻԸ։

Սորա երկու որդիքն պտղոմեանք յետ սորա առնուն զիշխանութիւնն. երէցն՝ որ անուանեալ կոչէր փիղոմէտոր, և կրտսերն՝ որ անուանէր երկրորդ եւերգետէս. երկոցունց համարին ամք կիւ։ Վասնզի միահաս մուռ կարգեցաք զթիւ ամնց նոցա. զի վասն ընդ միմեանս պատերազմելոյ, և փոխանակաւ 'ի միմեանց առնլոյ զթագաւորութիւնն՝ շփոթութիւն եղև ժամանակացն։ Զիրէ նախ փիղոմէտորն ամն ԺԱ։ Վակ երբև անտիոքոս զօրս 'ի վերայ եգիպտացւոց գումարէր, և բառնայր 'ի նմանէ զթագն, ազէքսանդրացիքն ցկրտսերն ապաստան առնէին զերան արքունիս. հալածէին զանտիոքոս, և ապրեցու ցանէին զփիղոմէտոր. և անուանէր 'ի նոցանէ փիղոմէտորայ բԺ երրորդ ամ. իսկ եւերգետէն՝ առաջնորդ։ միաբան երթան մինչև ց'ԼԸ երորդն. և 'յբԺ երորդէն՝ միայն փիղոմետոր բայ անուանի։

Զեանէլ չիշխանութենէն երիցսուն 'ի կրտսերոյ՝ իջուցանեն զսա անդր հռոմայեցիքն. և տէրն սա եգիպտա

sub filio, qui imperium adeptus erat; ac proinde non amplius XL. sed XXXVIII. anni primo Ptolemaeo, quem Soterem vocabant, computabantur.

Hunc excipit per successionem Ptolemaeus ejus filius, Philadelphus, ut diximus, nuncupatus. In diebus ergo patris adhuc viventis, duos annos regni explet, et post (patris) mortem XXXVI [1]. ita ut huic quoque XXXVIII. anni regni aequo numero cum annis patris tribuantur.

Huic tertius Ptolemaeus [2] suffectus est, qui Evergetes appellatus: regnatque annis XXV.

Quem quartus excepit Ptolemaeus, Philopator nuncupatus; et regnat annis [3] XVII.

Qui post eum quintus Ptolemaeus, Epiphanes est vocatus; regnans annis XXIII [4].

Hujus ambo filii Ptolemaei post ipsum imperium sortiti sunt: major nempe qui dicebatur Philometor; et junior, secundus Evergetes nuncupatus: amborum itaque anni LXI [5]. computantur. Etenim insimul annorum ipsorum numerum exhibuimus; quoniam adversum invicem certantibus, et mutuo regnum desumentibus, temporum confusio accidit. Primum quidem Philometor dominatus est annis XI. Quum vero Antiochus, copiis contra Aegyptios comparatis, diadema illi abstulisset, Alexandrini regni negotia [6] ad juniorem detulerunt; Antiochum expulerunt, Philometoremque in libertatem reduxerunt. Et ab iis nuncupabatur Philometoris annus XII. Evergetis autem primus. Concorditer itaque usque ad XVII. procedunt; sed ab (anno) XVIII. solius Philometoris (anni) nominantur.

Quum ergo major natu imperio expulsus a juniore fuerit, eum Romani illuc reduxerunt: qui ut Aegypto

τριάκοντα δὲ, καὶ ὀκτὼ τὰ τοῦ πρώτου Πτολεμαίου, ὃν Σωτῆρα ἐπεκάλουν, λογίζονται.

Τοῦτον διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς ὁ ἐπικληθεὶς, ὡς ἔφαμεν, Φιλάδελφος. καὶ ζῶντος μὲν ἔτι τοῦ πατρὸς δύο πληροῖ τῆς βασιλείας ἔτη, ἀποθανόντος δὲ, ὀκτὼ καὶ τριάκοντα, ὡς καὶ τούτῳ ὀκτὼ καὶ τριάκοντα τούτους τῆς βασιλείας ἐνιαυτοὺς ἴσους τοῖς τοῦ πατρὸς ἀποδιδοῦσθαι.

Τοῦτον διαδέχεται τρίτον Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Ευεργέτης, καὶ βασιλεύει ἔτη πέντε καὶ εἴκοσι.

Ὃν ὁ τέταρτος διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Φιλοπάτωρ, καὶ βασιλεύει ἔτεσιν (ὅλοις) ἑπτὰ καὶ δέκα.

Ὁ δὲ μετ' αὐτὸν πέμπτος Πτολεμαῖος Επιφανὴς μὲν ἐπικλήθη. βασιλεύει δὲ τέσσαρσι καὶ εἴκοσι ἔτεσι.

Τούτου παῖδες δύο Πτολεμαῖοι μετ' αὐτὸν τὴν ἀρχὴν διαδεξάμενοι, ὅ, τε πρεσβύτερος ὁ κατ' ἐπίκλησιν Φιλομήτωρ, καὶ ὁ νεώτερος ὁ ἐπικαλούμενος Ευεργέτης δεύτερος. ἀμφοῖν δὲ ἔτη τέσσαρα καὶ ἑξήκοντα λογίζονται. ὑφ' ἓν γὰρ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐτάξαμεν, ὅτι διαστασιαζόντων πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐναλλὰξ βασιλευόντων σύγχυσις περὶ τούτους χρόνους γέγονεν. ἄρχει μὲν γὰρ ὁ Φιλομήτωρ πρότερος ἔτεσιν ἕνδεκα μόνος. Αντιόχου δὲ ἐπιστρατεύσαντος Αἰγύπτῳ, καὶ περιελόντος αὐτοῦ τὸ διάδημα, οἱ Ἀλεξανδρεῖς τῷ νεωτέρῳ ἐπέτρεψαν τὰ πράγματα, καὶ διώξαντες Αντίοχον ἐῤῥύσαντο τὸν Φιλομήτορα, καὶ ἐχρημάτισεν αὐτοῖς Φιλομήτορος ιϛ'. Ευεργέτου δὲ ἕν. Ομονοοῦσι δὲ ἄχρι τοῦ ἑπτακαιδεκάτου. ἀπὸ δὲ τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου μόνου χρηματίζει τοῦ Φιλομήτορος.

Ἀφαιρεθέντα γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸν πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου κατάγουσι Ρωμαῖοι. καὶ ἄρχει μὲν αὐτὸς

tercidisse a Gr. textu, quod et per se satis clarè patet; aliter illud τῷ παιδὶ etc. vix cohaeret cum antecedentibus. Adde quod vel in Gr. paulo post occurrit hoc dictum, ὁ ἐπικληθεὶς, ὡς ἔφαμεν, Φιλάδελφος; atqui minime verum esset illud, ὡς ἔφαμεν, *ut diximus*, nisi antea quid simile praemissum ab auctore fuisset, quod tamen desideratur in Gr.

1 Iterùm Gr. textum mendosum ad normam Arm. lectionis emendes oportet, ut etiam ratio postulat. Quum enim summa regni hujusce regis redigatur in annos XXXVIII. quorum duos vivo patre explevit, restat ut XXXVI. tantum post patris obitum expleverit: omnino ergo pro ὀκτὼ καὶ τριάκοντα, quod primo loco habetur, legendum ἓξ καὶ τριάκοντα, vel potius ἑκκαιτριάκοντα, ceu τριάκοντα ἓξ.

2 Tertiò tertium numerum quoad casum in Gr. corrigamus oportet; quia τρίτον in accusativo aliam plane prodit sententiam, quasi Philadelphus sit Ptolemaeus *tertius*, quem Evergetes exceperit; cum reapse Evergetes ipse sit tertius inter Ptolemaeos; legendum ergo omnino in nominativo, τρίτος.

3 *Ὅλοις, redundat in Gr. potest contra aliquis dicere, quod desit in Arm. ընդ ամենայն vel բովանդակ. sed mirum quod vix occurrat de aliis regibus dici *totis annis* eos regnasse, hoc solo excepto.

4 Cum in Gr. integra voce habeatur *quatuor et viginti*, facile irrepsisse in Arm. ԻԴ. pro ԻԲ. dicere oportet, maxime quod etiam in Canone Eusebii tot anni occurrant, sc. ԻԴ. XXIV. quamvis supra legebamus ԻԲ. XXII.

5 Graecus Eusebii eclogarius legit LXIV. tàm hìc, quàm in calce totius periodi, ubi eadem summa repetitur. Lectio tamen codicis nostri utrobique habet LXI. quod jure praeferendum esse infra patebit.

6 Ὅλην πραγματείαν. ad verb. *res regales, negotia regia*, seu *res publicas*, ubi Gr. etsi habeat tantum τὰ πράγματα, *res, negotia*, verum tamen supponit pro publicis rebus regni, ita ut non adeo deesse in Gr. βασιλικὰ, aut quid simile suspicari liceat, sed potius ab Arm. Interp. explicationis gratia accommodatum τὸ πραγματεῖον. quod et alibi experti sumus. Simillima occurrit in sequentibus conjectura, ubi Arm. habet explicite տարի, *annus*; Gr. verò satis ducit numerum tantum ιϛ'. XVI. ubi si non legas, subintelligás oportet ἔτος. Illud tamen maximè adverteudum, quod codex noster legit non ιϛ'. sed ιβ'. XII.

ամ. և եղբօրն զԼիբիացւոց աշխարհն տայ. և միայն ունի, կեցեալ ի նոյնա՝ ամս ԺԶ: Ի վախճանել նորա յասա բիա՝ քանզի և զայն աշխարհս կա լաւ, կոչեցաւ ի կիւրենայ Եւեր գէ տաիս. և անուանեցաւ Թագաւոր: Օ սորա ամն անտի գրէ՝ յորմէ հե տէ Թագաւոր համարեցաւ. որպէս վարկանել՝ յետ եղբօրն վախճանի տիրել սմա ամս ԻԵ. և հաշուել սմա ծԽ: և ի ԼՂ փիղոմէտորայ պարտ է անուանել սորա Թագաւորութեանն առաջին. խոհ նա առանիկ ինէ կար գեաց գրել. և այնպէս երիցոյնց լինին ամք կա. փիղոմէտորայ լէ, և ալլք եւեր գետի. քանզի ի միմեանց քակել դժնդէ խաբ, և զիւրաքան չիւրն առանձինն համարել:

potitus est, fratri Libyam [1] dedit; et ipse solus (imperium) tenet, annis adhuc xvm. vitam agens [2]. Eo autem in Syria defuncto, quippe qui eas quoque regiones ceperat, revocatus ex Cyrene Evergetes fuit, rexque appellatus est. Hujus annos ab eo tempore scribit, [3] quo rex jam habitus fuit; ita ut censeas post fratris obitum istum dominatum esse annis xxv. computari vero annos LIV. Philometoris autem XXXVI. hujus regni appellare oportet primum, ille vero ecce [4] xxv. scribere statuit: atque ita amborum anni sunt LXI [5]. Philometoris nimirum XXXV. caeteri vero Evergetis. Etenim unum ab altero sejungere, et singulos privatim computare in fraudem inducit,

τῆς Αἰγύπτου, τῷ δὲ ἀδελφῷ τῆς Λιβύης τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίζει. καὶ μόνος ἄρχει δεκαοκτώ. Ἀποθανόντος δὲ ἐν Συρίᾳ, καὶ γὰρ καὶ ἐκείνων ἐγκρατὴς ἦν τῶν τόπων, μετακληθεὶς ἐκ Κυρήνης ὁ Ευεργέτης, καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθείς, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἀναγράφει, ἀφ' οὗ πρῶτον βασιλεὺς ἐνομίσθη, ὡς δοκεῖν μετὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἄρξαντα αὐτὸν ἔτεσιν εἴκοσι πέντε ἀναπιθέναι ἑαυτῷ τέσσαρα καὶ πεντήκοντα. τὸ γὰρ τριακοστὸν ἕκτον Φιλομήτορος, δέον προσαγορεύεσθαι τῆς τοῦτου βασιλείας, πρῶτος αὐτὸς εἰκοστὸν πέμπτον προσέταξε γράφεσθαι. καὶ οὕτως ἀμφοτέρων μὲν ἑξήκοντα τέσσαρα. τοῦ μὲν Φιλομήτορος λέ. τὰ δὲ ὑπολειπόμενα τοῦ Ευεργέτου. ἡ δὲ ὑποδιαίρεσις ἐν τοῖς κατὰ μέρος ποιεῖ πλάνην.

Պտղոմէի՝ երկրորդի եւեր գէտի՝ լինին ի կղէոպատրայ երկու որդիք, կոչեցեալ պտղոմեանք. որոց երէցն սոփեր կոչէր, և կրտսերն պղէք սանդրոս: Թագաւորէ նախ երէցն՝ ի մօրէն մատուցեալ ի Թագաւո րութիւն. համարէր Թէ նա ինչ ըն պատակագոյն իցէ. մինչև ցժամանակ ինչ տիրէր ի մօրէն: Ետ ընդ ձեռն երկրորդ ամաւ իշխանութեանն՝ ըզ

Ex Ptolemaeo, secundo Evergete, et Cleopatra duo filii Ptolemaei vocati procreantur: quorum major Soter vocatus est, junior vero Alexander [6]. Regnat ergo primum major, a matre in regnum admotus; existimabat enim eum subjectiorem sibi fore, ad tempus (itaque) diligebatur a matre [7]. Verum enim vero quum circa VI [8]. imperii annum amicos patris et

Πτολεμαίου δὲ, τοῦ δευτέρου Ευεργέτου, ἐκ Κλεοπάτρας γίνονται υἱοὶ δύο Πτολεμαῖοι καλούμενοι. ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Σωτὴρ ἐπεκαλεῖτο, ὁ δὲ νεώτερος (. . .) ὁ πρεσβύτερος ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀναδειχθεὶς. δοκῶν δὲ αὐτῇ εἶναι πειθήνιος, ἄχρι μέν τινος ἠγαπᾶτο. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἀρχῆς τοὺς φίλους τῶν γονέων ἀπέσφαξεν, ὑπὸ τῆς μητρὸς, διὰ τὴν ὠμότητα,

1 Certo certius videtur noster legisse τῆς Λιβύης τὴν χώραν; hinc transtulit, զԼիբիացւոց աշխարհն, *Libyorum regionem*. Apud Anonymum excerptorem est, τῆς Λιβύης τὴν ἀρχήν, sc. *Libyae principatum*.

2 In Gr. non integre legitur, *et solus imperat octodecim*, quod supleri potest ex integra nostra lectione, կեցեալ ի նոյնա՝ ամս ԺԶ: Sed nota, quod haec verba sonant *vivens in iisdem, annos XVIII.* ubi τὸ ἐ նոյնա videtur habere locum vocis Gr. ἐν τοῖς ἑξῆς, sc. *in posterum, in sequentibus*, vel alterius ἐπὶ τὸ αὐτὸ, *simul*: nos ad sensum reddidimus *adhuc*, quasi *ad haec*.

3 Hactenus videtur Eusebius Porphyrii verba stricte recoluisse; dehinc verò usque ad novam successionem de suo aliquid addidisse, ad mentem nimirum ejusdem Scriptoris, quod sane indicare potest verbum tertiae personae գրէ, ἀναγράφει, quod in Gr. ad regem refertur.

4 Pro առաջին. խոհ նա առանիկ, Gr. habet πρῶτος αὐτός, *primus ipse*, utraque lectio conjuncta subobscurum, ut videtur, sensum reddit: at melior fortasse sententia erit, sic disjuncta πρῶτον. Αὐτὸς ἐν. Quod si intacta servetur Graeca lectio, hoc sensu accipi potest, *primus is fuit, qui XXV. statuit scribi*: ubi reprehenditur, ni fallor, Porphyrii sententia, contra vero commendatur aliorum computatio; quos secutus ipse Eusebius posuit in Canone annos XXIX. Sed de his vide, quae sequitur, adnotationem.

5 Anonymus legit in Gr. ἑξήκοντα τέσσαρα, sicut etiam supra habuerat τέσσαρα καὶ ἑξήκοντα, sc. LXIV. cui tamen anteferendam esse lectionem nostram LXI. utrobique, satis probat praecedens ac subsequens calculus; dicitur enim Philometor per annos omnino 35. vel potius 36. regnum obtinuisse, et 17. vel 18. cum fratre Evergete, octo vero et decem sine fratre transegisse. Philometore autem mortuo Evergetes 25. tantum annos vixit. Visne rationem inire? Invenies profecto annos 60. vel 61. minime vero 64. Sed quo, inquies, modo in Gr. pro ἐν bis irrepere potuit τέσσαρα? Non est nostrum hoc inquirere, est potius Graecorum amanuensium. Quid sentiam tamen, audi: ipse non ita facile crediderim librarii culpa lectionem variatam fuisse, sed potius culpa Anonymi eclogarii, qui annorum summam aliunde mutuatus est, à Canone videlicet Eusebii, ubi Philometori 35. Evergeti vero 29. anni adscribuntur, quorum summa est 64. Sed frustra id tentasse dixeris incognitum istum interpolatorem, qui illam summam huc intulit, minime animadvertens, quod hoc dato, necesse illi fuisset etiam numerum 25. non semel hìc insertum, mutare in 29. et vice versa, cum retinuit numerum 25. debuit aequè retinere et alterum 61. aliter ipse sibi adversatur. Neque illud umquam cognovit, quod praesens summa Porphyrii inventio fuit, quam Eusebius ipse in Canone suo minime imitatus est: imò hoc in loco illam etiam repudiasse, saltem ex parte constat; cum demonstrat duplicem summam ex Porphyrii calculo oriri, quorum una in praedictis continetur, altera vero sic exponitur. Juxta Porphyrium Philometor primum solus imperavit annis 11. postea verò pulsus ab Antiocho, et recuperans regnum, iterum imperitavit annis 18. usque ad obitum, dehinc Evergetes solus regnat annis 25. quorum annorum summa est 54. Hanc utique dinumerationem refellit Eusebius, eo quod privatim numeratis amborum fratrum imperii annis, accidit ut interciderent anni 7. intervalli, qui ab 11. anno Philometoris usque ad 18. ejus annum effluxerunt: quo nimirum spatio nunc Antiochus tyrannidem exercebat, nunc Evergetes per Alexandrinos imperabat, usque dum Philometor Romanorum ope regnum recuperavit. Itaque Eusebius dicere voluit, quod quamvis Porphyrii calculus videatur in summam 54. annorum redigi, reapse in 61. coalescit, inclusis interim annis, quibus inter fratres de regno altercabatur. An vero ipse Euseb. ratum habuerit unum vel alterum ex Porphyrii calculis, non declarat: immo in Canone aliam rationem instituit: annos enim 4. adjecit Evergeti eo spatio, quo ejus frater regno pulsus erat, et post fratris mortem 25. insuper annos ei adscripsit, omnino 29. hoc quidem in Canone habemus.

6 Lacunam hìc Scaligero vix notam assignavimus in Gr. quam vel librariorum oscitantia effecit, vel minus accurata Scaligeri editio. Illud enim ὁ δὲ νεώτερος ὁ πρεσβύτερος, nihil certi sonat hoc modo, *Junior autem major*. Supplendum ergo ex Arm. hac ratione, ὁ δὲ νεώτερος Αλέξανδρος. Βασιλεύει οὖν πρῶτον ὁ πρεσβύτερος, etc. aut quid simile; ut ipse sermonis contextus omnino expostulat.

7 Arm. codex habebat տիրէր ի մօրէն, *dominabatur*, vel *imperabat a matre*; ubi si a librario erratum non sit, duplex oritur sententia, sc. *imperabat sub tutela matris*, aut *imperabat dominio a matre sibi commendato*. Verum si Gr. textui fides habenda sit, certe pro տիրէր, ուսմբէր (այսինքն տիրեալ լինէր). *diligebatur*, *amabatur*. Sed forsitan minus etiam fidendum Gr. lectioni, ne forte pro ἠγάπατο, ἠγαπᾶτο scriptum fuerit; quum maxime desit et sequens ὑπὸ μητρός: quamquam subdubitarem an possit eleganter dici ἠγάπατο ὑπὸ μητρός, sicut etiam in μητρός, ut dici eleganter potest ἠγαπᾶτο ὑπὸ μητρὸς, sicut etiam in Arm. communis est dictio, տիրէր ի մօրէն, inusitata տիրէր ի մօրէն.

8 Noster legisse videtur ՎԵՑՆ, sc. *sextum*, si cod. Arm. careat mendo. At Gr. lectio Anonymi habet δέκατον, hoc est *decimum*, quam lectionem subsequens calculus satis probat.

բարեկամն հօր և մօրն կոտորեաց, վասն անագորոյն միտաց ընկերացաւ յիշ խանուԹենէն՝ մօրն հրամանաւ, և ի կիպրոս փախստական գնաց։

Օ կրտսերն կոչեաց մայրն ի պե-
ղուսիոս քաղաքէ, և կացոյց Թագա-
ւոր՝ խառն ընդ իւր։ Թագաւորեաց
կրտսերն առ մօրն, յերկոսին ելա-
նելով անուն պետուԹեանն. կղէո-
պատրայ ամէերորդ անուանել, և
պտղոմէայ ագէքսանդրի իբ երորդ։
Իւնգամանին և զեղծօրն ի չորրոր-
դէ ամէ ԹագաւորուԹեանն յինքն
առ զժամանակն, յորմէ հետէ կիպ-
րացոյն Թագաւորեաց. և այն առ
կղէոպատրայ իսկ կենդանւոյն էր
սովորուԹիւն։ Այլ՝ միայն յա-
ղէքսանդրոս յետ մահուան նորա առ
ին սկիզբն պատուոյ նշանք ելանել.
ժբ ընդ ամենայն կալաւ զիշխանու-
Թիւնն, յորմէ հետէ էջ յաղէքսանդ-
րիա. ը՝ ի՞ւ ամ Թագաւորել անուա-
ներ։ Յհինուտասանեերորդումն՝ ցա-
սումն արարեալ զօրականացն, և
գումարեալ ի վերայ նոցա զօրս կի-
գիպտոս. և նոքա Հալածական առ
նէին զնա, զօրավարուԹեամբ տիւ-
ռոսի՝ որ էր ազգական Թագաւորացն։
Աւանդատիկ լինէին ընդ նմա. և
փախստական մնալով ի Հանէին կը-
նաւն և դաստերք Հանդերձ անկանել
ի քաղաք Լիկիացւոց ի միրա. ուստի
ի կիպրոս դէմ եդեալ տարադէմ
գնայր. և պատերազմ՝ ի դիմի Հար-
կանէր նմա ի նաւապետէն քերայ,
մեռանէր։

Ա՛ւ յետ նորա փախստական լինէ-
լոյ՝ առ երէց եղբայրն պտղոմէոս
սովտէր Հրեշտակս արարեալ ագէք-
սանդրացւոց, տայլն միւսանգամ նը-
մա զԹագաւորուԹիւնն՝ ի կիպրոսէ
անդր նաւարկելոյ։ Իբրև անցանէին
այլ ևս Ե ամք, ընդ որով և ամիսք
Չ. քանզի այնչափ եկեաց յետ միւս
անգամ անդր իջանելոյ, ամենայն
ժամանակն յետ Հօրն երկոցունց մահ
ուան՝ ի նա ելանէ, ողջ լե ամաց
զԹիւն ասրեցուցանելով և ամենայն
վեցիւք։ Ա՛ժամանեալ ստուգիւ ի
սովտէրն պտղոմէոս յայլևայլ ժամա-
նակս՝ Է ամս, և ամիսս Չ։ Ա՛յլերկ-
րորդն՝ որ և ագէքսանդրոս, զի-
ջինն՝ յորս տիրեաց երիցն լե ամ-
բի. զորս առ չկարելոյ ի մատեան

matris trucidasset, ob animi saevitiam matris jussu imperio spoliatus fuit, et in Cyprum fugitivus se recepit.

Juniorem mater ex Pelusio urbe [1] accersit, regemque sibi collegam constituit. Regnavit itaque junior cum matre, Principatus titulo [2] ad utrumque spectante: ita ut Cleopatrae XI. (annus) appellaretur, Ptolemaei vero Alexandri VIII. Simul enim etiam fratris sui tempus a quarto regni ejus anno sibi vindicavit; ex eo tempore nimirum, quo ipse in Cypro regnavit; et ille quidem, adhuc Cleopatra vivente, mos erat [3]. Attamen, ipsa mortua, ad Alexandrum solum insignia honoris deferri coeperunt: XVIII. (itaque annos) omnino imperium tenuit, postquam Alexandriam descendisset: regnare autem dictus est annis XXVI. (Anno) decimo nono, ira concitatus contra milites, adversum illos exercitum coegit in Aegypto. Ipsi vero eum repulerunt duce Tyrro, qui ex regum cognatione erat. Praelium cum eo navale committunt, ad fugamque ipsum cum uxore ac filia compellunt; ita ut aegre se in Myram Lyciae urbem contulerit: inde Cyprum tendens propere iter maturabat: verum praelio ipsi obviam comparato a navarcho Chaereo, mortem obiit.

Τὸν δὲ νεώτερον ἡ μητὴρ ἐκ Πηλουσίου μεταπεμψαμένη βασιλέα ἀπέδειξε σὺν ἑαυτῇ. συνεβασίλευεν οὖν ὁ νεώτερος τῇ μητρὶ, τῶν χρηματισμῶν ἀναφερομένων εἰς ἀμφοτέρους. καὶ ἐνδέκατον μὲν Κλεοπάτρας ἀνηγορεύθη, ὄγδοον δὲ Πτολεμαίου Ἀλεξάνδρου. συνανέλαβε γὰρ ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς τοῦ ἀδελφοῦ βασιλείας εἰς ἑαυτὸν τοὺς χρόνους, ἀφ' οὗ τῆς Κύπρου ἐβασίλευσε. καὶ τοῦτο τῶν (τῆς) ζώσης Κλεοπάτρας τὸ ἔτος (ἔθος) περιῆν. εἰς μόνον δὲ ἤρξατο μετατίθεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ τὸν ἐκείνης θάνατον τὰ συμβόλαια. ὀκτωκαίδεκα τοὺς πάντας ἀντιλαβόμενος τῶν σκήπτρων ἐνιαυτούς, ἀφ' οὗ κατῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἓξ καὶ εἴκοσι βεβασιλευκὼς ἐχρημάτισε. τῷ δὲ ἐνεακαιδεκάτῳ τοῖς στρατεύμασιν ὀργισθεὶς ἐξῆλθε συλλέξων ἐπ' αὐτοὺς δύναμιν εἰς Αἴγυπτον. οἱ δ' ἐπιδιώξαντες, ἡγουμένου Τύρρου συγγενοῦς τῶν βασιλέων, κατεναυμάχησαν αὐτὸν, καὶ φεύγειν ἠνάγκασαν μετὰ γυναικὸς καὶ θυγατρὸς, τῆς Λυκίας εἰς πόλιν Μύρας. ὅθεν εἰς Κύπρον μεταπηδήσας, καὶ καταπολεμηθεὶς ὑπὸ ναυάρχου Χαιρέου, θνήσκει.

Postquam vero is se fugae dedisset, ad majorem fratrem Ptolemaeum Soterem nuntios mittentes Alexandrini, rursum illi regnum tradiderunt, ex Cypro renaviganti. Quum vero anni insuper VII. cum mensibus VI. transissent; tot enim annos vixit, postquam illuc redux fuit; totum tempus post amborum patris mortem ad eum refertur, integro annorum XXXV. numero, mensiumque sex conservato: distributis nempe veraciter (in) Soterem Ptolemaeum in diversis temporibus, (annis) XVII. et mensibus VI. et in secundum, qui et Alexander, intermedio annorum, in quibus major annis XVIII. dominatus est; quos (annos) cum ex libro delere non possent

Μετὰ δὲ τὴν τούτου φυγὴν, πρὸς τὸν πρεσβύτερον Πτολεμαῖον τὸν Σωτῆρα οἱ Ἀλεξανδρεῖς πρεσβευσάμενοι παραδιδόασι πάλιν τὴν βασιλείαν αὐτῷ ἐκ Κύπρου καταπλεύσαντι. Διαγινομένων δὲ ἄλλων ἐτῶν ἑπτὰ πρὸς μησὶν ἓξ, τοσαῦτα γὰρ ἐπέζησε μετὰ τὴν κάθοδον, ὁ πᾶς χρόνος ὁ μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς ἀμφοτέρων θάνατον εἰς τοῦτον ἀναφέρεται, τὸν μὲν ἀριθμὸν σώζων λέ. ἐνιαυτῶν πρὸς μησὶν ἓξ, διῳκικὼς δὲ κατὰ τὴν ἀλήθειαν εἰς μὲν τὸν Σωτῆρα Πτολεμαῖον κατὰ διαφόρους χρόνους δεκαεπτὰ ἔτη καὶ μῆνας ἓξ, εἰς δὲ τὸν δεύτερον, τὸν καὶ Ἀλέξανδρον, τοὺς μέσους, ὧν ἦρξεν ὁ πρεσβύτερος, ἐνιαυτοὺς δεκαοκτὼ, οὓς καίτοι μὴ δυνηθέντες ἐκ τῆς ἀναγραφῆς ἀφανίσαι,

1 Codex Arm. habebat ի պեղուսիոս քաղաք, *in Pelusium urbem*, pro quo tamen lego juxta Gr. in ablativo, unius litterae additione, ի պեղուսիոս քաղաքէ. *ex Pelusio urbe*.

2 Audire praestat Scaligerum haec habentem p. 430. ad 60. » Notabis in hoc fragmento non semel χρηματισμὸν à Porphyrio poni pro Aera. Ideo quod Hispanis erat Aera Caesaris, id Graecis fuerit χρηματισμός. Sic χρηματισμὸς Ἀντιοχέων saepe ab Euagrio dicitur Aera Antiochensium Juliana . . . Significat enim negotiationem, actum publicum, hoc est, ex quo negotiationum, ac contractuum aliud tempus institutum est. Propterea ὁ χρηματισμὸς τῶν Σελευκιδῶν à Judaeis vocatur ἀρίθμησις τῶν συμβολαίων, Aera contractuum, χρηματισμὸς τῶν συμβολαίων. Sic infra Porphyrius, εἰς μόνον δὲ ἤρξατο μετατίθεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον, μετὰ τὸν ἐκείνης θάνατον, τὰ συμβόλαια ».

3 Corrupta lectio in Gr. τῶν ζώσης, et τὸ ἔτος: emendandum ad normam lectionis nostrae, τῆς ζώσης, et τὸ ἔθος, quorum magnum discrimen est, ut patet; ἔτος enim *annus* est, ac ἔθος, *mos, consuetudo*: omitto articulum τῶν in plur. minime servientem singulari voci ζώσης.

(Alexandrini); etenim quantum ipsis licuit, expungebant, eo quod restituerit ipsis per quaedam Judaica subsidia; ideo haud ei tempus illud computant, sed cunctos xxxvi. annos fratri majori adscribunt. Itidem menses sex post mortem majoris (transactos,) quibus anni xxxvi. continentur, haud concedunt Cleopatrae majoris filiae, juniorisque uxori, quae post patris mortem disponebat negotia; neque Alexandro, qui cum ea diebus xix. dominatus est, dies illos novemdecim adscribunt.

(Ա)յս (Ալեքսանդր) եղեւ որդի կրտսերոյ պտղոմէի՝ որ եւ աղէքսանդրոս, եւ ուրջում կղէոպատրայ, մեռեալ ի Հռոմ քաղաքի. եւ ի ժամանակի՝ իբրեւ զբաս վարութիւն արանց յերկրին եգիպտացւոց պակասէր, կոչեցեալ էին յաղէքսանդրիա. եւ արար կին՝ զորմէ յառաջագոյն ասացաք՝ զկղէոպատրայ. առեալ ակամայ զկնոջն զկղեօպատրայ՝ սպանանէր զկինն. եւ ինքն ի վաղիւն՝ որք ի հանդիսին անցանէին, վասն աղտեղի սպանութեանն՝ ի խուճին խառնեալ սատակէր։

Hic (Alexander) filius erat junioris Ptolemaei, scilicet Alexandri, et privignus Cleopatrae, jam Romae commoratus. Quum ergo virorum administratio [1] in Aegypto defecisset, accersitus is venit Alexandriam; ipsamque de qua supra diximus, Cleopatram uxorem duxit. Accepto itaque invite [2] uxoris imperio, post novemdecim dies uxorem interfecit; ipseque ab armatis, qui in gymnasio erant [3], propter foedam necem, in tumultum incidens, necatus fuit.

Ո՚չայս զաղէքսանդրոս փոխանակէ պտղոմէոս, որ կոչեցաւ Նոր Դիոնիսոս, որդի սուաէրայն պտղոմէի, և եղբայր վերագոյն Ճառելոյն կղէոպատրայ. որոյ իշխանութեան հաշմարին ամք իբ։

Hunc Alexandrum excepit Ptolemaeus, qui novus Dionysus vocatus est, filius Soteris Ptolemaei, et frater supradictae Cleopatrae: cujus imperii computantur anni xxix.

Որոյ դուստր կղէոպատրա՝ հուսկ յեսոյ ղակիդեանց ազգին. որոյ ամք իշխանութեանն թուին իբ։

Hujus filia Cleopatra, ultima (fuit) Lagidarum generationis [4]; cujus imperii numerantur anni xxii.

Եւ ոչ այս իսկ թագաւորութիւնք միայն առ ժամանակօք՝ իսկզբանէ մինչեւ ցդէմս միբան միոջէ գրեալ գտանին, այլև իւրաքանչիւրք՝ ի նոցանէն այլ առ այլով՝ ի մէջ միմեանց մտեալ։ Իսկ առ նորումն Դիոնիսեա՝ ի նորին գտաւբ՝ ի կղէոպատրայ և ի արիփենեայ և ի բերենիկ երեքամեայ ժամանակ թագաւորութեան գրեցաւ. յերկոսին մի տարի, և ապա յետ կղէոպատրեայ և արիփենեայ մահուանն՝ զերկեամ՝

Porro neque ea ipsa haec regna singula suis singulis temporibus tantum [5] ab initio usque ad finem singulatim scripta reperiuntur; sed quoque eorum quemlibet alium sub alio regnasse comperitur. At sub novo Dionyso pro ejusdem filiabus, Cleopatra, Triphaena et Berenice triennium regni adscriptum fuit, pro utraque unicus annus, deinde vero post Cleopatrae et Triphaenae mortem, biennium pro sola Berenice. Pro-

Οὗτος γὰρ υἱὸς μὲν ἦν τοῦ νεωτέρου Πτολεμαίου, τοῦ καὶ Ἀλεξάνδρου, πρόγονος δὲ Κλεοπάτρας, καταμένων δὲ ἐν Ῥώμῃ, τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δυναστείας ἀνδρῶν ἐρήμου γενομένης, μετάκλητος ἦλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ γήμας τὴν προειρημένην Κλεοπάτραν, παραλαβών τε παρ' ἑκούσης τὴν ἐξουσίαν, ἐνεακαίδεκα διαγενομένων ἡμερῶν ἀνεῖλεν αὐτήν, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐνόπλων ἐν τῷ γυμνασίῳ, διὰ τὴν μιαιφονίαν συνεχόμενος ἀπώλετο.

Τοῦτον τὸν Ἀλέξανδρον διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς νέος Διόνυσος, υἱὸς μὲν ὢν Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος, ἀδελφὸς δὲ τῆς εἰρημένης Κλεοπάτρας, οὗ τῆς ἀρχῆς ἔτη κθ'. λογίζονται.

Τούτου θυγάτηρ Κλεοπάτρα ὑστάτη τῆς Λαγίδων γενεᾶς, ἧς ἔτη ἀριθμεῖται τῆς ἀρχῆς δύο καὶ εἴκοσι.

Οὐδ' αὐταὶ αἱ δὲ αἱ βασιλεῖαι τὸν εἰρμὸν τῶν χρόνων ἀπ' ἀρχῆς, ἄχρι τέλους, κατὰ τὸ ἑξῆς ἀναγραφόμενον ἔσχον, ἀλλ' ἐγένετο τις αὐτῶν ἐν ἑκατέρῳ διὰ μέσου παρένθεσις εἰς ἄλλους. ἐπὶ γὰρ τοῦ νέου Διονύσου εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας, Κλεοπάτραν, τήν καὶ Τρύφαιναν, καὶ Βερενίκην, τριετὴς ὡς βεβασιλευκυίας ἀνεγράφη χρόνος, εἰς μὲν ἀμφοτέρας ἐνιαυτὸς εἷς, ἡ δ' ἑξῆς μετὰ τὸν Κλεοπάτρας, τῆς καὶ Τριφαίνης, θάνατον διετία εἰς μόνην Βε-

1 Ne quis putet hic Arm. vocem զօրավարութիւն արանց, supponere pro *militari ductu*, vel *Magistratu militiae*, ut quidem apprime sonat; sed magis pro *Administratione imperii* sive *moderatione regni* accommodatam fuisse ab Interp. nostro; quandoquidem Gr. habet δυναστεία, eo sane sensu, quo alibi redditur հարատութիւն, զօրութիւն, իշխանութիւն, etc. Itaque eo conceptu usurpatum hic scias τὸ զօրավարութիւն, quo ista վարել զհարատութիւն թագաւորութեան, կամ կառավարել զզօրութիւն, այսինքն զիշխանութիւն, usurpantur.

2 Adverbium ակամայ, sc. *invitè*, videtur ad personam uxoris spectare, quàm viri, id enim apprime indicat Gr. lectio παρ' ἑκούσης, quamvis non occurrat vox γυνή. At Arm. lectio primo inspectu videtur eam praebere sententiam, quasi vir aegrè tulerit in consortium regni mulierem habendam, aut noluerit mulieris imperio uti. Sequentia utrumque sensum minime excludunt.

3 Gr. vocem Gymnasium usurpavimus, cui juxta duplicem significationem respondere potest Arm. vox հանդէս, scilicet, tam pro publico loco exercendorum militum, quàm pro ipsa actione exercitationis seu congressionis. Ad haec subjunximus verbum *erant*, pro Arm. անցանէին, quod ad verbum sonat, *transibant, peragrabant*, etc. ubi nil noscit Gr.

4 Videlicet ex stirpe Ptolemaei primi, Lagi filii.

5 Ubi Gr. habet τὸν εἰρμὸν τῶν χρόνων, sc. *seriem temporum*, Arm. fert միայն առ ժամանակօք; quae lectiones quo magis differunt inter se, eo obscuriorem reddunt sensum totius periochae. Verum si in Arm. legamus pro միայն առ., aut մի առ մի, aut միոյ միոյ, forte explicatior reddetur lectio hujuscemodi sensu. » Neque ea ipsa haec Regna unicuique singulis temporibus ab initio usque ad finem singulatim descripta reperiuntur; sed quilibet eorum utique alius sub alio regnasse comperitur «.

մի բերենիկ միայն. վասն որոյ չէ լինէր և պաղամէի երթալ ի Հռոմ, և անդր յամել ժամանակս ինչ. և գաւեբայն՝ որպէս թէ չգայցէ այնուհետև Հայրն՝ լինել յանձնաձիչս իւրայն արքունեաց, օգնական բերենիկեայ՝ ամենից արանց ազգականաց ընդ նմին սիրելոց. մինչև գալ Հասանել պաղամեայ ի Հռոմ. զգումէ և զխնամ դաւերն մտանայր, յաւելուածն գրգռեալ վասն իրայն գործելոց՝ ի կենաց արկանել։

Ընդ կղեոպատրաս՝ առաջին իշխանութեանն ամբ՝ ի նոսա և յերկից եզբայրն իւր ի պաղամէոս ելանէին. և յետ այնորիկ յայլս։ Ի սան այսպիսի ինչ պատճառանայ վախճաներ նորն գիտեիցես, զոր չորիւք որդովք՝ երկուք պաղամէիւք, և կղեոպատրաս և արսինոյիս։ Զոր երկց որդուցն իւրոց զերիշանութիւնն, պաղամեայ և կղեոպատրայ։ Ի միասին թագաւորելոց՝ անցանէր ի վերայ քառամեայ ժամանակ. և Թերևս նոյն կայր պահէր, թէ չէր անցեալ պաղամէի զՀօրն պատուիրանաւ, և միայն կալ մնացեալ ունել զսեռութիւնն, Հրաժանաւք ի կենաց արկանիլին զնա յեգիպտոս նաւամարտիկ պատերազմին յուլիոս կայսեր զօրավիդն լեալ կղեոպատրայ։

Յետ կորուսեան պաղամէի՝ կրտսեր եղբայրն կղեոպատրայ՝ քեռ իւրում եղև աթոռակից՝ անուանեալն պաղամէոս՝ կամաւք կայսեր։ և գրէր Հինգերորդ ամ կղեոպատրայ, և առաջնորդ՝ պաղամեայ. և ի սոյն յարի մինչև ցսպանութիւն նորա՝ այլ և երկուք։ Ի վախճանել սորա՝ կղեոպատրայ նենգանօք, ի չորրորդում ամի սորա՝ և յութերորդում կղեոպատրայ, որ յետոյ լինէր ժամանակին՝ ի կղեոպատրա միայն գրեցաւ՝ մինչև ցհնգետասաներորդ ամն, որ վերջաւ սահմանորդն անուանեցաւ, և առաջնորդ։ Ի վախճանել Լիսիմաքայ՝ յասորիս քաղկիդայ Թագաւորի, մարկոս անտոնիոս ինքնակալն՝ զքաղկի-

pterea quod [1] Ptolemaeo ipsi contigit Romam proficisci, ibique tempus aliquod demorari: atque adeo filiae ejus, perinde ac si non amplius rediturus esset pater, regni negotia susceperunt procuranda, adjutoribus viris nonnullis Berenices consanguineis cum ipsa dominantibus; usque dum Ptolemaeus Roma rediens, clementiae affectionisve animi erga filiam immemor, ut pote qui odio accensus erat ob res (ab ea) gestas, ei vitam ademit.

Sub diebus Cleopatrae, primi anni principatus in eam, fratremque suum majorem Ptolemaeum delati sunt, ac deinde in alios. Ob hanc causam [2] defunctus est novus Dionysus, quatuor liberos relinquens, duos Ptolemaeos, et Cleopatram ac Arsinoem, tradito imperio liberis suis natu majoribus [3] Ptolemaeo et Cleopatrae. Simul itaque regnantibus [4], quadriennium praeteriit: id quod ulterius utique reservaretur [5], nisi Ptolemaeus patris praecepto neglecto, solus imperium tenere voluisset; hinc evenit, ut fatalis lex eum vita expelleret, in Aegypto navali certamine perculsum, Julio Caesare auxilium ferente Cleopatrae.

Post interitum Ptolemaei, junior frater Cleopatrae cum sorore sua throni consors fuit, Ptolemaeus nuncupatus, Caesaris consensu: atque adeo quintus annus Cleopatrae, primusque Ptolemaei descriptus est; queis adhuc duo alii accedunt anni, usque ad ejus necem. Eo è vivis sublato, Cleopatrae sane insidiis, quarto sui anno, Cleopatrae autem octavo, succedens tempus Cleopatrae soli adscriptum fuit, usque ad annum decimum quintum, qui decimus sextus, simulque primus appellatus fuit. Lysimacho [6] in Syria Chalcidis rege defuncto, Marcus Antonius Imperator Chalcidem, et quae circa eam regio-

ρενίκην, ἕνεκα τοῦ τὸν μὲν Πτολεμαῖον εἰς Ῥώμην ἀπηρκέναι, καὶ τοῦτον ἐκεῖ διατετριφέναι τὸν χρόνον, τὰς δὲ θυγατέρας, ὡς οὐκέτι ἐπανήξοντος τοῦ πατρός, ἀντειλῆφθαι τῶν πραγμάτων, συν επισπωμένης ἑαυτῇ κατὰ (τούτους) χρόνους τῆς Βερενίκης ἄνδρας τινὰς συγγενεῖς τοὺς συνάρξαντας, μέχρις ὅτου παραγειόμενος ὁ Πτολεμαῖος ἀπὸ Ῥώμης τῆς μὲν πρὸς τὴν θυγατέρα διαθέσεως ἐπελάθετο, στυγήσας δ' αὐτὴν διὰ τὰ πραχθέντα τοῦ ζῆν ἐστέρησεν.

Ἐπεί γεῆς Κλεοπάτρας τὰ πρῶτα τῆς δυναστείας ἔτη εἰς ἐκείνην τε καὶ τὸν πρεσβύτερον αὐτῆς ἀδελφὸν ἀνετέχθη Πτολεμαῖον, τὰ δ' ἑξῆς εἰς ἑτέρας, διὰ τοιαύτην αἰτίαν τελευτῶν ὁ νέος Διόνυσος ἐπὶ παισὶ τέτρασι, Πτολεμαίοις δυσὶ, καὶ Κλεοπάτρᾳ, καὶ Ἀρσινόῃ, διέταξε τοῖς προγενεστέροις αὐτοῦ παισὶ Πτολεμαίῳ καὶ Κλεοπάτρᾳ τὴν ἀρχὴν, ὧν συμβασιλευόντων τετραετὴς διεγένετο χρόνος, καὶ τοῦτο διέμεινεν ἂν καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς τὸ ἔθος. εἰ μὴ Πτολεμαῖον παραβάντα τὰς τοῦ πατρὸς ἐντολὰς καὶ μόνον τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιεῖσθαι βουλόμενον ἡ μοῖρα τοῦ ζῆν μετέστησεν ἐν Αἰγύπτῳ καταναυμαχηθέντα ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος Κλεοπάτρᾳ συλλαμβανομένου.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπώλειαν Πτολεμαίου, ὁ νεώτερος ἀδελφὸς Κλεοπάτρας συνεθρονίσθη τῇ ἀδελφῇ Πτολεμαῖος καλούμενος, γνώμῃ Καίσαρος, καὶ ἐχρημάτισε τὸ πέμπτον ἔτος Κλεοπάτρας, τὸ καὶ πρῶτον Πτολεμαίου, καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα, μέχρι τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ, ἄλλα δύο. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου ταῖς Κλεοπάτρας ἀπάταις τῷ τετάρτῳ μὲν αὐτοῦ, τῆς δὲ Κλεοπάτρας ὀγδόῳ, ὁ μεταγενέστερος εἰς μόνην Κλεοπάτραν ἀνεγράφη χρόνος, ἕως ἐτῶν πεντεκαίδεκα. τὸ δ' ἑκκαιδέκατον ὠνομάσθη τὸ καὶ πρῶτον. ἐπειδὴ τελευτήσαντος Λυσιμάχου τῆς ἐν Συρίᾳ Χαλκίδος βασιλέως, Μάρκος Αντώνιος ὁ αὐτοκράτωρ τήν τε Χαλκίδα, καὶ

1 Վասն որոյ, etsi per se sonat, *ideo*, *propterea*, sed videtur identidem usurpatum ab Interprete nostro pro. վասն այն՝ զի, seu քանզի, sc. *eo quod*, *quoniam*. Et quidem id postulare videtur locus praesens; quum maxime in Gr. totus sermonis ambitus pedissequus comperiatur praepositionis ἕνεκα, adeoque placuit nobis interim reddi *propterea quod*.

2 Tam in Arm. վասն այսպիսի ինչ պատճառանաց, quàm in Gr. διὰ τοιαύτην αἰτίαν, de integro incipit ut novae periodi exordium, punctulo ab anterioribus dissectum, quod et nos servavimus in Lat. Verum tamen magis conveniens videtur in calcem praecedentis periodi haec referre, atque novam periocham ordiri ab iis verbis, Վախճաներ նորն գիտեիցես. Τελευτῶν ὁ νέος etc. quo posito, profecto paulo aliter sensus rerum se haberet, sed, ut puto, rectior.

3 Librarii mendum apertum, scilicet scriptum երէց, pro երէց, necesse habuimus emendare unius literae mutatione; cum *jerits* sonat *tribus*, quod minime ad rem facit: at *jerets*, *major natu*, ut expressè fert Gr. lectio.

4 Ի միասին Թագաւորելոց in cod. Arm. connectitur praemissae periodo, ex qua talis oritur sensus: Dedit imperium *Ptolemaeo et Cleopatrae simul regnantibus*, quasi *regnaturis*. Verum placuit ad fidem Gr. textus, variatis tantum punctis, sequenti copulare periochae. Gr. enim lectio clarè sic habet: » destinavit majoribus natu pueris suis Ptolemaeo et Cleopatrae principatum. Quorum simul regnantium quadriennium peractum est tempus «.

5 Anonymus in Gr. aut amplam aut diversam exhibuit lectionem hoc modo: » Et iste permaneret utique et in posterum mos, nisi etc «.

6 Ita quoque constanter fert Gr. textus. Λυσιμάχου. Scaliger tamen in adnot. p. 430. ad 16. dixit: » Lego (volo scilicet legi) Λυσανίου, de quo in Canone satis diximus «.

դիա և որ շուրջ վեսխաւ գաւառքն էին՝ մնանեաց կղէոպատրայ ։ Եւ յայսմանէ և որ յետ սոցա այլ ամքն են մինչև ցքսաներորդն երկրորդ, որ վախճանն իսկ եղև կղէոպատրայ, ըստ նմին օրինակի յաւելուածոց թուոյն ցրկր. որպէս լինել երկրորդին և քսաներորդի կղէոպատրայ. որաւմ և էն երորդին ։

Իսկ Է կղէոպատրայ սկսաբիտան կայսր՝ որ և աւգոստոս՝ առնու զթագաւորութիւնն, կալեալ զեգիպտոս յակտէայ պատերազմի՝ ըստ Հարիւրորդի ութսներորդի չորրորդի տոմարի պիտին եղելոյ՝ յերկրորդումն ամին, որպէս զի Է Հարիւրորդէ մի տասանեակ որդէ տոմարիդէն առաջնոյ ամին, ուստի արիդեոս՝ որ և փիղիպոսն՝ պայազատաց գնչխանութիւնն, մինչ Է Հարիւրորդ ձ երորդ չորրորդ տոմար պիտին, և Է ցնորին ամն երկրորդ ։ տոմարիդէ լինին ՀՔ. և տարի ։ա. այսինքն Է ամք միջ. և այնչափ Հայնորին ամք աղէքսանդրիայ քաղաքի Թագ աւորացն մինչև ցվախճան կղէոպատրայ ։

nes erant, Cleopatrae tradidit. Atque de hoc, quique post haec anni fuerunt residui, usque ad vicesimum secundum (annum), quo etiam Cleopatrae obitus accidit, secundum eundem modum superadditi numeri, scribebantur; ita ut sit Cleopatrae secundus et vicesimus, cujus etiam (xx)vii [1].

Porro a Cleopatra Octavius Caesar, qui et Augustus, regnum accepit, cum obtinuisset Aegyptum bello Actiaco, quod peractum circa centesimam octuagesimam quartam Olympiadem, anno secundo [2]: ita ut a primo anno centesimae undecimae Olympiadis, quo Aridaeus, qui et Philippus [3], imperium obtinuit, usque ad centesimam octuagesimam quartam Olympiadem, et ad annum ejus secundum, conficiantur Olympiades lxxxiii. atque annus unus: scilicet anni ccxciii. Et totidem sane computantur anni Alexandriae regum, usque ad Cleopatrae fatum.

τοὺς περὶ αὐτὴν τόπους παρέδωκε τῇ Κλεοπάτρᾳ. καὶ ἀπὸ τούτου δὲ καὶ τὰ τούτων ἕτερα ἔτη μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου, ὃ καὶ τελευταῖον ἐγένετο Κλεοπάτρας, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστιθεμένου τοῦ ἀριθμοῦ, ἐγράφετο, ὡς γενέσθαι τὸ δεύτερον καὶ εἰκοστὸν αὐτῆς τὸ κ'. ἕβδομον.

Α'πὸ δὲ Κλεοπάτρας Οκτάουιος Καῖσαρ, ὁ καὶ Αὔγουστος, τὴν ἀρχὴν διαδέχεται κρατήσας Αἰγύπτου τῇ ἐπ' Ακτίῳ μάχῃ, κατὰ τὴν ἑκατοστὴν ὀγδοηκοστὴν τετάρτην Ολυμπιάδα, ἐν ἔτει δευτέρῳ. 'Απὸ τῆς ἑκατοστῆς ἑνδεκάτης Ολυμπιάδος ἔτους πρώτου, ἀφ' οὗ Αριδαῖος, ὁ καὶ Φίλιππος (Αλέξανδρος) ὁ Φιλίππου διεδέξατο τὴν ἀρχὴν, ἐπὶ τὴν ἑκατοστὴν ὀγδοηκοστὴν τετάρτην Ολυμπιάδα, καὶ ταύτης ἔτος δεύτερον, Ολυμπιάδες γίνονται ἑβδομήκοντα τρεῖς, καὶ ἐνιαυτός. Τούτων ἔτη συγ'. Τοσαῦτα δὲ καὶ ἀριθμεῖται τὰ ἔτη τῶν ἐν Αλεξανδρείᾳ βασιλευσάντων, ἐπὶ τῆς Κλεοπάτρας τελευτῆς.

Իսկ այսուհետև ժամանակք պղտեմէոսի այսպէս Է։

Sunt igitur Ptolemaeorum tempora haec [4].

Οἱ Πτολεμαίων χρόνοι (τῶν μετὰ Αλέξανδρον βασιλευσάντων Αἰγύπτου).

Աղէքսանդրոս մակեդոն՝ յառաջնում ամի ՃԺիա ոլոմպիադին Թագաւորէր, այն՝ որ շինէ զաղէքսանդրիա յեգիպտոս, վերկոտասան ամ՝, և զամիսս Է։ Յետ որոյ աղէքսանդրիայ քաղաքի և ամենայն եգիպտոսի Թագաւորեցին այսոքիկ.

Պտղոմէոս զազոսի. ամն ԺԱ։
Պտղոմէոս փիլադելփոս. ամն ԼՁ։
Պտղոմէոս եւէրգետէս. ամն ԻԴ։

Alexander Macedo primo anno cxi. Olympiadis regnat, (qui videlicet) Alexandriam in Aegypto condit, duodecim annis, mensibusque vii. Post quem Alexandriae urbis, universaeque Aegypti regnum sortiti sunt isti [5].

Ptolemaeus Lagi (filius) annis xl.
Ptolemaeus Philadelphus. ann. xxxviii.
Ptolemaeus Evergetes. ann. xxiv.

Αλέξανδρος ὁ Μακεδὼν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἑνδεκάτης Ολυμπιάδος βασιλεύει, κτίζει τε τὴν Αλεξάνδρειαν τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ. ὁ δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνος ἔτη ιβ'. μῆνες ζ'. (...)

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἔτη μ'.
Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἔτη λη'.
Πτολεμαῖος ὁ Ευεργέτης ἔτη κδ'.

1 Supple in Arm. litteram unam Ը. numeralem, ut antecedentia postulant cum Gr. lectione, » ut fieri secundum et vigesimum ipsius (Cleopatrae), xx. septimum «. Verum mendum lectionis suppositum antiquum esse videtur, acsi Interp. Arm. legerit pro κ'. 20. *καὶ, et.*

2 Scaliger hic in addit. not. Gr. p. 430. ad 61. 11. » Quamvis in hac diatriba multa cognitu digna Porphyrius nos docuit, tamen insigni delirio sese traduxit, quod Cleopatram victam ab Augusto scribat anno primo Olympiad. clxxxiv. quum is annus fuerit primus Augusti, Caesare Idibus Martiis interfecto. Idem delirium infra iteratur, ne quis putet errorem librarii «.

3 In Gr. additur ὁ Φιλίππου, quod quamvis recte accipi possit, quia hic Philippus Aridaeus nomine, illo Philippo natus sit, qui pater Alexandri fuit, tamen mendosè omnino tam Gr. quam Arm. legunt praecedens nomen *Aridaeus, qui et Philippus:* debuit enim legi *Alexander Philippi* (filius). Siquidem Olymp. cxi. annus primus paulo ante memoratus, accurate tempus regni Alexandri demonstrat, minime vero Philippi Aridaei postea imperantis anno secundo Olimp. cxiv. quemadmodùm etiam in exordio verborum Porphyrii, haud secus ac in Canone Eusebii evidenter proditum comperias, quod et subsequens calculus cum integra sermonis serie confirmare potest. Id ergo solerter advertens Scaliger, satis studuit huic errori certissimo occurrere, adjecto nempe hoc nomine parenthesis nota intercluso (Αλέξανδρος). Quum tamen satis sciret vix expedire additionem, nisi aliquid demeret, haec in adnot. adjecit, p. 430. ad 61. 12. » Illa verba Αριδαῖος, ὁ καὶ Φίλιππος delenda sunt, et pro illis reponendum Αλέξανδρος, ut excusum est «: cui libenter subscribimus, et legendum esse affirmamus tum in Gr. tum in Arm. Αλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Պղտեմոսդր փիլոպոպոս: quamquam constet ex concordia utriusque codicis, non novum hocce mendum esse, sed olim idem irrepsisse, ita ut non adeo Arm. Interp. sed potius Gr. chirographus reprehensionem mereat. Ultimo loco dicendum erit, quod siquis fortasse sustineri velit utriusque codicis lectionem, quam nos improbamus, necesse habet aliud subesse mendum in tota hac periocha excogitare; aliter vix rem perficiat.

4 Depravatum hìc Gr. textum ab Anonymo interpolatore facile dixeris, eo quod quibusdam demptis, de suo addiderit illud τῶν μετὰ etc. sc. » Eorum, qui post Alexandrum regnarunt in Aegypto «: quod sanè ex sequentibus videtur mutuatus, eo animo, ut demonstret Alexandrum ipsum excludendum esse a serie Ptolemaeorum: gratis tamen, etenim Auctoris sententia ea est, ut Ptolemaeorum calculis inserat etiam spatium annorum Alexandri, ex quo nempe patri successit; alioquin nusquam compleretur summa annorum, quae inseritur, sc. ccxciii. ut patet ex antecedentibus, et sequentibus.

5 Integrum hoc argumentum desideratur in Gr. id quod evenisse suspicor ob causam praedictae interpolationis; itaque si utrumque locum vitiatum offendis, in eumdem Anonymum conferenda culpa est.

Պտղոմէոս փիղոպատ տուէր . ամն ԻՌ ։
Պտղոմէոս եպիփանէս . ամն ԻԲ ։
Պտղոմէոս փիղոմետ տուէր . ամն Ը ։
Պտղոմէոս կրտսեր՝ որ կոչեցաւ եւերգետէս . ամն ԻԹ ։
Պտղոմէոս փիսկոն՝ որ կոչեցաւ սոտէր . ամն ԿԶ ։ եւ ամիսս Ջ ։
Պտղոմէոս՝ որ եւ աղէք-սանդրոս՝ Հալածականն 'ի մօրէ՝ հօրն իւրոյ . ամն Ջ ։
Պտղոմէոս փիղադելփոս, որ դարձաւ 'ի փախստեանն 'ի Հալածական Լինել աղէքսանդրի . ամն ՀԸ ։
Պտղոմէոս դիոնէսիոս , որ եւ փիղադելփոս . ամն Ը ։
Պտղոմէոսի դուստր կղէոպատրա . ամն Ի ։

Ptolemaeus Philopator. ann. xxi.
Ptolemaeus Epiphanes. ann. xxii.
Ptolemaeus Philometor. ann. xxx.
Ptolemaeus junior, qui vocatus est Evergetes [1]. ann. xxix.
Ptolemaeus Physcon, qui vocatus est Soter. et mens. vi. ann. xvii.
Ptolemaeus, qui et Alexander, expulsus a matre patris sui [2]. ann. iii.
Ptolemaeus Philadelphus, qui reversus est a fuga, Alexandro jam expulso. ann. viii.
Ptolemaeus Dionysius, qui et Philadelphus. ann. xxx.
Ptolemaei filia Cleopatra . ann. xx.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ ἔτη κά.
Πτολεμαῖος ὁ Επιφανὴς ἔτη κϐ'.
Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ ἔτη λά.
Πτολεμαῖος ὁ νεώτερος Ευεργέτης ἔτη κϑ'.
Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων, ὁ καὶ Σωτὴρ, ἔτη ιϛ'. μῆνας ϛ'.
Πτολεμαῖος ὁ καὶ Αλέξανδρος, ἐξωσϑέντος μὲν τοῦ πρὸ αὐτοῦ . . .
Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος κατελϑὼν ἀπὸ τῆς φυγῆς, ἐξωσϑέντος τοῦ Αλεξάνδρου. ἔτη ϰ'.
Πτολεμαῖος ὁ Διόνυσος ἔτη λ'.
Πτολεμαίου ϑυγάτηρ Κλεοπάτρα ἔτη κϐ'.

Hujus aetate Cajus Julius Caesar [3] monarchiam exercuit in Romanos. Post quem Caesar Sebastus Octavius, qui et Augustus, Cleopatram interfecit, imperiumque Ptolemaeorum evertit; qui regnaverunt annos CCXCV [4].

Ա. սոված գայիոս յուլիոս կայսր միահեծան կալաւ զՀռոմայեցիս : Յետ որոյ կայսր սեբաստոս Հոկտաւիոն՝ որ և աւգոստոս՝ սպան զկղէոպատրա , և եբարձ զիշխանութիւնն պտղոմեանցն . որք թագաւորեցին ամն ՄՂԵ ։

Κατὰ ταύτην Γάϊος Ιούλιος Καῖσαρ (πρῶτος) ἐμονάρχησε Ρωμαίων. μέϑ' ὃν Καῖσαρ Σεβαστὸς Οκτάουιος, ὁ καὶ Αὔγουστος, Κλεοπάτραν ἐλὼν καϑεῖλε τὴν τῶν Πτολεμαίων ἀρχὴν, οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη σιγ'. . . .

ՅՈՒՆԱՑ :

Ա՛րդէօք յոյժ գրէն վաղնջական պատմաբանք :

Ո՞Թենացւոց թագաւորք : Ա՛րգիացւոց թագաւորք : Սիկիոնացւոց թագաւորք : Լակեդեմոնացւոց թագաւորք : Կորնթացւոց թագաւորք : Ո՞րնիցե՞ւ որչափ ժամանակս ծովակալեցին : Եւ որք յունաց գրին միանգամ միոջէ ողոմպիադք : Մակեդոնացւոց առաջին թագաւորք : Եւ որք յետ աղէքսանդրի մակեդոնացւոյ՝ Թեսաղացւոց , ասորւոց՝ և ասիացւոց թագաւորք :

GRAECORUM.

Quomodo Graeci majorum historias conscribant [5].

Atheniensium reges. Argivorum reges. Sicyoniorum reges. Lacedaemoniorum reges. Corinthiorum reges. Quinam et quantum temporis mare obtinuerint? Et quae Graecorum singulae Olympiades inscribantur. Macedonum primi reges. Et qui post Alexandrum Macedonem, Thessalorum, Syrorum, et Asianorum reges.

ՅՈՒՆԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՔ :

GRAECORUM TEMPORA.

(*Syncell. pag.* 78. b.)

Ոչ ոք զամենեսեան հինք ժամանակագրք յունաց գրին միանգամ միոջէ Սիկիոնացիք , և թագաւորք՝ որ 'ի սիկիո-

Omnium inter Graecos tempore antiquissimi diserte describuntur Sicyonii, regesque qui Sicyone fue-

Πάντων μὲν Ε'λλήνων παλαιότατοι τοῖς χρόνοις ἀναγράφονται Σικυώνιοι βασιλεῖς, οἱ Σικυῶνος ἡγησάμενοι, ὧν

1 Praeposterè scriptam in Arm. dixeris praesentem lineam. Verborum muta sedes, atque ita lege, Պտղոմէոս՝ որ կոչեցաւ եւերգետէս կրտսեր: » Ptolemaeus, qui vocatus est Evergetes junior «: ut correcte fert Gr. » Ptolemaeus, (qui) junior Evergetes «. Et quidem appellatus minime fuit *Ptolemaeus junior*, sed magis *Evergetes junior*. Unde Asolicus noster, Պտղոմէոս, որ երկրորդ եւերգետէս: » Ptolemaeus, qui secundus Evergetes «.

2 Lacunam in Gr. ab Scal. notatam supplere potes ex Arm. integra lectione. Ubi obiter monitum te velim sequentes annos non adeo accurate cohaerere cum praemisso Porphyrii calculo: exinde probatur hunc catalogum ab Eusebio nostro concinnatum esse non tantum ad Porphyrii fidem, sed etiam ad caeterorum auctorum normam.

3 Redundat in Gr. πρῶτος, *primus*, non incommode. Sic etima Asolicus, առաջին կայսր միահեծան:

4 Pro ՄՂԵ. 295. (apud Samuelem ՄՂՋ. 296.) vellem legi cum Gr. ՄՂՁ. 293. nam certe totidem anni colliguntur ex praemisso catalogo; quam summam et ante confirmaverat auctor: ita tamen ut includatur annis 293, et sexennium, pro Alexandri imperio nimirum post Alexandriam conditam; nec minus, nec plus. nam si integros Alexandri annos XII. vel includere, vel excludere velis, nihil perficias ad auctoris mentem: juxta enim primum efficerentur anni 299. juxta verosecundum 287.

5 Locus citatus a Samuele nostro hisce verbis: * Ոչ յետ նաեւ

runt: quorum primus dominatus est Aegialeus, qui Nini et Beli aetate fuit, quos primos Assyriorum (reges) in Asia [1] regnasse commemorant. A quo Aegiala primum appellata est (regio), quae nunc Peloponnesus vocatur.

Argivorum primus rex Inachus scribitur, qui CCXXXV. annis post Sicyoniorum principatum extitit.

Athenis primus regnat Cecrops, Diphyes cognominatus; trecentis prope annis post Argivorum principatum; Sicyoniorum vero (principatu) quingentis triginta tribus posterior.

Assumet ergo initium praesens Chronographia ab antiquioribus, Sicyoniorum reges primo declarans ac dinumerans. Magna enim discordia est inter veteres, qui Graecae historiae concinnarunt Chronographias [2]: atque adeo, prout licebit, ex multis qui invicem concorditer testantur, colligemus. Verum enim vero Castor Chronographus Sicyoniorum quoque regum tempora, in chronologicis codicibus descripta, exacto ordine digessit; eaque (demum) in epitomen redegit, hoc pacto scribens; quod

» Adposuimus [3] Sicyoniorum [4] reges, ab Aegialeo primo rege principium ducentes, in Zeuxippumque desinentes. Reges autem tenuerunt tempus annorum DCCCCLIX [5]. Et post reges fuerunt Sacerdotes Carnii VI [6]. qui sacerdotium coluerunt annis XXXIII. Post quos fuit sacerdos Charidemus,

πρῶτος ἦρξεν Αἰγιαλεὺς, κατὰ Βῆλον, καὶ Νῖνον γεγονὼς τοὺς πρώτους Ασσυρίων βασιλεῦσαι τῆς Ασίας μνημονευομένους, ἐξ οὗ Αἰγιαλεία τὸ πρὶν, ἡ νῦν Πελοπόννησος, ἐκαλεῖτο ....

(*Syncell. p.* 78. a)

Παρατίθεμεν δὲ καὶ τοὺς Σικυῶνας βασιλεύσαντας, ἀρχομένους μὲν ἀπὸ Αἰγιαλέως τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος, λήγοντας δὲ ἐπὶ Ζεύξιππον. οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς κατέσχον ἐτῶν χρόνον ,υνθ'. μετὰ δὲ τοὺς βασιλεῖς κατεστάθησαν ἱερεῖς τοῦ Καρνίου ἓξ. οὗτοι δ' ἱεράτευσαν ἔτη λγ'. μεθ' οὓς κα-

---

1 Etsi nomen Eusebii Syncellus loco citato dissimulavit, verba tamen ejus, ut vides, sibi conciliavit, ut Scaliger quoque pro certo habens transcripsit, p. 19. In sequentibus nota apud Goarum legi in neutro *παλαιότατα*, sed melius est cum Scal. legere in masc. *παλαιότατοι*. Adhaec desideratur in Gr conjunctio ante vocem *βασιλεῖς*, hinc ferme variatur sensus. Item Goar legit in Syncello *τοῦ πρώτου .... μνημονευομένου*, in genitivo casu num. sing. quorum utrumque vitiosum est. Scal. ergò emendatius habet juxta Arm. *τοὺς πρώτους ... μνημονευομένους*. Caeterum uterque periclitatur in voce *τῆς Ασίας*. Nam Goar difficultatem fugiens plane subticuit eam vocem in latina sua interpretatione. Scal. vero, ut certior erat pro ditione Beli ac Nini insertam hic esse Asiam, haud secus ac Assyriam, legit ad arbitrium cum conjunctione, *καὶ τῆς Ασίας*, quasi sensus fuerit: Assyriis et Asiae imperasse; quae certa aliàs sententia, eò minus placet, quò evidentius interpolatione critici excogitatam fuisse apparet, quum tamen Interp. Arm. satis clare ostendit ita se legisse in auctore, ut habetur hucusque apud Syncellum, sc. *τῆς Ασίας*, ideoque vertisse *ասիայ*, vel si codici fides habenda, *ասիայ*, pro *ասիայից*, quasi verò Gr. fuerit *τῶν Ασιανῶν*. Librarius Arm. in marg. reposuit *ասիացիք*, *Asiani*, unde alia exoritur sententia.

2 Similia recenset, saltem ad sensum Syncellus, p. 77. ubi ait: *Αἱ παρ' Ἕλλησιν ἀρχαιολογίαι, πᾶσαι μὲν ἀσύμφωνοι φέρονται παρὰ τοῖς συναλλαξομένοις αὐτὰς ἱστορικοῖς*. Scilicet juxta Goarum: » In nullo consentiunt antiqua Graecorum monumenta ... etiam apud eos, qui illis conciliandis studuerunt, historiarum scriptores «. Ubi etiam post pauca de Eusebio quoque mentionem facit Syncellus his verbis. *Ὅμοῦ τὰ πάντα τῆς Σικυωνίων ἀρχῆς ἔτη ,α. ὡς Απολλόδωρος καὶ ἕτεροι, ἐν οἷς καὶ Εὐσέβιος, ἐγραψαν*. » Summa itaque Sicyoniorum imperii est annorum 1000. prout Apollodorus et alii, inter quos est Eusebius, scriptum reliquerunt «. Latè dixit annos 1000, pro 998. annis, quos Eusebius exactissime tradit; ut infra videbis.

3 Ubi Goar cum nobis legit in plur. *παρατίθεμεν*, Scal. minus recte habet in sing. *παρατίθεμαι*. Insuper ipse Goar expressit in praesenti tempore *adponimus*, noster in perfecto, *adposuimus*.

4 Scal. legit *Σικυῶνος*, *Sicyonis*, in genit. casu num. sing. Goar *Σικυῶνας* in accusativo plur. numeri, *Sicyonios*. At noster tam hìc, quam in Canone, cum S. Hier. habet *Sicyoniorum*; forsitan ita ferebat et autographus, *Σικυωνίων*.

5 *ϡϑῆ*. 959. Ita omnino et Syncellus hic legit *ϡνϑ'*. 959. Verum tamen in Canone, S. Hier. 992. Interp. Arm. *ϡϰϛ*. 967. quod alibi probat vel ipse Syncellus.

6 Item summa concordia Arm. et Sync. integrè ferunt numerum sacerdotum *sex*, *ἓξ*. *ϛ'*. similiter in Canone Arm. quia tamen desideratur in Canone Latino, eo confisus Scaliger, fidem suam laesit, expuncto a Gr. textu Syncelli numero *ἓξ*. non solum in serie Canonis, sed etiam hoc in loco: consule ejus pag. 19. et 129. unde patet, id, quod sibi visum fuerit, eligendum decrevisse; aliter tutius profectò esset ampliorem, quam decurtatam sequi lectionem.

որ առ չժուժել ծախիցն՝ փախստական կան եղև։ Օ սյս կաստոմը՝ ըստ օրի- նակի բանիցս այսոցիկ։ Ասյց կար- գաւ մի ըստ միջի թագաւորութիւնն սիկնացւոց զայս ձև օրինակի ունի համար։

qui [1] sumptibus non subsistens, fugae se dedit ". Haec Castor his conceptis verbis. Verum Sicyoniorum regnum exacta successione hujusmodi habet censum.

τεστάθη ἱερεὺς Χαρίδημος, ὃς καὶ οὐχ ὑπομείνας τὴν δαπάνην ἔφυγεν...

Թագաւորք Սիկիւնացւոց։

Reges Sicyoniorum.

(Scalig. pag. 19. ex Syncello, et Anonymo.)

Նառաջին՝ եգիալև, ամն ծե։ ուստի և եգիանա, որ այժմ պե- ղո- պոնէսոս, կոչի։ Օ սմանէ ասեն առա- ջին թագաւորեալ սիկնացւոց ըստ հնգետասաներորդում ամին քէզայ առաջնոյ ասորեստանեաց թագաւո- րութեանն տիրելոյ. զոր պոսիդոնի և լիբայ որդի լիեալ բանիսարկեն։

Ներկրորդ՝ եւրոպս, ամն խե։ սա առ նինեաւ որդւով քէզայ թագա- ւորէ։

Ներրորդ՝ տելքին, ամն ե. սա առ շամիրամու թագաւորէ։

Չորրորդ՝ ապիս, ամն իե. յորմէ ապիա՝ որ այժմ պելոպոնէսոս, կո- չեցաւ։

Հինգերորդ թելքսիոն ամն ծե։

Վեցերորդ եգիդոս ամն լէ։

Նօթնեներորդ թուրիմաքոս ամն խե։ առ սուաւ արգիացւոց առաջին թա- գաւորեաց ինաքոս։

Ութերորդ ղևկիպպոս ամն ծէ։

Ինեներորդ մեսսապոս ամն խէ։ առ սուաւ դիպի տիրել եգիպտացւոց յոսեփեայ՝ որ յեբրայեցւոցն յիշա- տակի։

Տասներորդ երատոս ամն խէ։

Միհետասաներորդ պղէմնէոս ամն իը։

Ներկոտասաներորդ որթոպոլիս ամն կգ։

Ներեքտասաներորդ մարաթոնիոս

Primus [2] Aegialeus, annis LII. A quo Aegialea, quae nunc Peloponnesus, vocabatur [3]. Hunc primum in Sicyonios regnasse dicunt circa annum decimumquintum Beli primi Assyriae regni dominantis: quem Neptuni, et Libyae filium fuisse fabulantur.

Secundus Europs, annis XLV. Hic sub Nino Beli filio regnat.

Tertius Telchin, annis XX. Is sub Samiramide regnat.

Quartus Apis, annis XXV. A quo Apia [4], quae nunc Peloponnesus, appellata est.

Quintus Thelxion, annis LII.

Sextus Aegydrus, [5] annis XXXIV.

Septimus Thurimachus, annis XLV. Cujus aetate Argivorum primus regnavit Inachus.

Octavus Leucippus, annis LIII.

Nonus Messappus, annis XLVII. Hujus tempore contigit, ut dominaretur in Aegyptiis Joseph ab Hebraeis memoratus.

Decimus Eratus [6], annis XLVI.

Undecimus Plemnaeus, [7] annis XLVIII.

Duodecimus Orthopolis, annis LXIII.

Decimus tertius [8] Marathonius, an-

Πρῶτος Αἰγιαλεὺς ἔτη νβ'. (...) οὗτος λέγεται βασιλεῦσαι Σικυῶνος κατὰ τὸ ιέ. ἔτος Βήλου τοῦ πρώτου τῆς Ασσυρίων ἀρχῆς ἡγησαμένου, ὃν Ποσειδῶνος υἱὸν εἶναι, καὶ Λιβύης μυθεύουσι.

Δεύτερος Εὔρωψ ἔτη μέ. (...)

Τρίτος . . . . ἔτη ....

Τέταρτος Πέλοψ ἔτη κέ. (...) ἡ Πελοπόννησος ἐκλήθη.

Πέμπτος Θελξίων ἔτη νβ'.

Ἕκτος . . . γυδρος ἔτη λδ'.

Ἕβδομος Θουρίμαχος ἔτη μέ. Κατὰ τοῦτον Αργείων πρῶτος βασιλεύει Ἴναχος.

Ὄγδοος Λεύκιππος ἔτη νγ'.

Ἔνατος Μέσσαππος ἔτη μζ'. Κατὰ τοῦτον συνίσταται ἄρξας τῆς Αιγύπτου Ιωσὴφ, ὁ παρ' Εβραίοις μνημονευόμενος.

Δέκατος Ερατος ἔτη μς'.

Ἑνδέκατος Πλημναῖος ἔτη μή.

Δωδέκατος Ορθόπολις ἔτη ξγ'.

Τρισκαιδέκατος Μαραθώνιος ἔτη λ'.

1 Goar in Sync. junctim, ideoque vitiose legit Χαριδήμοσος, et consequenter reddidit in Lat. *Charidemosus*, pro Χαρίδημος, ὃς. *Charidemus, qui*: haec enim omnium consensu optima lectio est.

2 Praesens fragmentum Graecum satis longum affertur a solo Scaligero, ex Syncello, aut potius Anonymo Graeco, quem ipsi Isaacus Casaubonus dedit. Ubi sanè omnia ferè iisdem verbis cohaerent cum Eusebio nostro, paucis demptis, omissisque lacunis.

3 Haec ab Anonymo, vel ab ejusdem amanuensi omissa, facille supplebis tum ex praemisso Syncelli loco, ἐξ οὗ Αἰγιαλεία (τὸ πρίν), ἡ νῦν Πελοπόννησος, ἐκαλεῖτο, tum maxime ex Canone Eusebii; quem locum iterum transcripsit idem Sync. p. 77. D. ἀφ' οὗ καὶ Αἰγιαλεία, ἡ νῦν Πελοπόννησος, (τὸ πρίν) ἐκαλεῖτο. Solummodo dubitatur de voce τὸ πρίν, *primùm*, quae non habetur hic in lectione nostra, nisi dixeris eo sensu usurpatam a nostro interprete vocem առաջին *primus* in sequenti periodo; ubi deest in Gr. πρῶτος: potuit enim, ut noster secundo loco legerit illud τὸ πρίν, in suo apographo.

4 Ut passim, lectio Anonymi decurtata ac omnino depravata cernitur, quam ideo ad normam Arm. emendabis vel supplebis. Vidit haec et Scal. Canonis ope, unde dixit in adnot. 426. ad 19. » Τέταρτος Πέλοψ. Mire haec vitiata sunt, legendum: Τέταρτος Απις ἔτη κέ. ὑφ' οὗ Απία ἡ Πελοπόννησος ἐκλήθη «. Satis erudite, nihil enim deest, nisi νῦν, ante ἡ. Memorat haec et Pausanias Lib. II. c. 5. ubi postquam dixisset. Σικυώνιοι περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτῶν λέγουσιν, ὡς Αιγιαλεὺς αὐτόχθων πρῶτος ἐν αὐτῇ γένοιτο, καὶ Πελοποννήσου δὲ ὅσον ἔτι καὶ νῦν καλεῖται Αιγιαλὸς ἀπ' ἐκείνου βασιλεύοντος ὀνομασθῆναι. » Sicyonii de regione sua haec asserunt: extitisse primum Aegyaleum indigenam, ab eoque rege eam Peloponnesi partem, quae Aegyalus hoc etiam tempore nuncupatur, nomen accepisse «: haec de Api subdidit, ὡς τὴν ἐντὸς Ισθμοῦ χώραν, Απίαν ἀπ' ἐκείνου καλεῖσθαι: » ab eo regionem eam, quae intra Isthmum est, Apiam fuisse nuncupatam «. Similia repetunt et alii non pauci.

5 Jurè lacunam adnotavit Scal. in Gr. non quod quid magni deesset, sed tantum prima nominis syllaba: quam supplebis legens pro γυδρος, integrè Αἴγυδρος, ut praefert etiam Sync. p. 83. ex Canone mutuatus.

6 Syncellus legit Εραστος, cum Canone nostro, et Samuele Երաս, առս. *Erastus*. Patet similitudo litterarum ր. տ. maximè in Mss.

7 Lectionem nostram confirmat Sync. praeferens Πλημναῖος, pro corrupta lectione Anonymi apud Scal. Πιλημναῖος.

8 Non aliter legerunt et transcripserunt ordinem horum regum Anonymus Graecus, et Samuel noster Armenus, Eusebii eclogarii, cum duplice Canonis exemplari, Armeniaco inquam nostro, ac Latino Hieronymiaco; omnes enim sic contexunt seriem istorum regum, XIII. Marathonius. XIV. Marathius (vel Marathon). XV. Echyreus (vel Chyreus). Syncellus itaque solus, alter Eusebii excerptor, inverso ordine XIII. collocat Echyreum. XIV. Marathium, ac XV. Marathonium, pag. 87. et 99. quod manifestum librarii vitium et Scaliger Syncelli exscriptor suum fecit, quamquam

ամն Ը։ առ որով առաջին սահմ
կէսատանի Թագաւորեաց կեկրոփս
դիփիւէս ։

Չորեքտասաներորդ մարաթոն
ամն Ի ։ առ սովաս դիոկ. եւիցն յե-
գիպտոսէ եբրայեցւոց զօրավար մով-
սէս. որ ի ժամանակի ցուցցի ։

Հնգետասաներորդ քիւրէս ամն
ծԼ ։ առ սովաս արգիացւոց Թագա-
ւորէ դանաոս ։

Վեցտասաներորդ կորաքս ամն Ը
Եօթնուտասներորդ էպոփէս ամն
լԸ ։

Ութուտասներորդ զաւոմէդոն
ամն Իա ։

Ինուածներորդ սիկիոն ամն խԸ ։
առ սովաս արգիացւոց Թագաւորք
դադարեցին՝ ձգեալ յամն շԻա ։

Քսաներորդ պոլիբոս ամն Իա ։

Քսաներորդ առաջներորդ ինաք
քոս ամն Իա ։

Քսաներորդ երկրորդ փեստոս
ամն Ը ։

Քսաներորդ երրորդ ադրաստոս
ամն Է ։

Քսաներորդ չորրորդ պաւղիփի-
դէս ամն լԹ ։ առ սովաս իլիոն առաւ ։

Քսաներորդ հինգերորդ պէղաս-
գոս ամն Ի ։ առ սովաս Էնիաս զաւակ
Նացւոց Թագաւորեաց ։

Քսաներորդ վեցերորդ զևքսի-
պոս ամն լԹ ։

Ամենայն ընդ ամենայն վերին
սիկիոնացւոց Թագաւորք խէ. և Թա-
գաւորեն ժամանակս ամսոյ ՉՁԹաւ-
ղեա որոց Թագաւորք սչ և ա. բայց
Քուրմքն կառնեայ ։

Որոց առաջին քրմացաւ Աքքե-
ղայոս ամ Ա ։

Երկրորդ ոտոմէդոմ ամ մի ։

nis xxx. Cujus aetate primus in Attica regnavit Cecrops Diphyes.

Κατὰ τοῦτον πρῶτος τῆς Αττικῆς ἐβασίλευσε Κέκροψ ὁ διφυής.

Decimus quartus Marathon [1], annis xx. Hujus aetate fuit Moyses dux egressus Hebraeorum ex Aegypto, quod suo tempore probabitur.

Τεσσαρεσκαιδέκατος Μαρασος ἔτη ἡ. Κατὰ τοῦτον συνίσταται τῆς ἀπ' Αιγύπτου πορείας τῶν Εβραίων ἡγησάμενος Μωϋσῆς, ὡς κατὰ καιρὸν δειχθήσεται.

Decimus quintus Chyreus (al. Echyreus,) annis LV. Hujus diebus Argis regnat Danaus.

Πεντεκαιδέκατος Εχυρεὺς ἔτη νέ. Κατὰ τοῦτον Αργείων βασιλεύει Δαναός.

Decimus sextus Corax, annis xxx.

Ἐκκαιδέκατος Κόραξ ἔτη λ'.

Decimus septimus Epopeus, annis xxxv [2].

Ἑπτακαιδέκατος Εποπεὺς ἔτη λέ.

Decimus octavus Laomedon, annis XL [3].

Ὀκτωκαιδέκατος Λαομέδων ἔτη μ'.

Decimus nonus Sicyon, annis XLV. Sub hoc reges Argivorum desierunt, ad annos DXL. superstites.

Ἐννεακαιδέκατος Σικυὼν ἔτη μέ. Κατὰ τοῦτον οἱ Αργείων βασιλεῖς ἐπαύσαντο διαρκέσαντες ἔτεσι φμ'.

Vigesimus Polybus, [4] annis XL.

Εἰκοστὸς Πόλυβος ἔτη μ'.

Vigesimus primus Inachus, annis XL.

Εἰκοστὸς πρῶτος Ἴναχος ἔτη μ'.

Vigesimus secundus Phaestus [5], annis VIII.

Εἰκοστὸς δεύτερος Φαῖστος ἔτη ἡ.

Vigesimus tertius Adrastus, annis IV.

Εἰκοστὸς τρίτος Αδαρτος (Αδραστος) ἔτη δ'.

Vigesimus quartus Poliphides, annis XXXI. Cujus tempore Ilium captum.

Εἰκοστὸς τέταρτος Πολυφείδης ἔτη λά. Κατὰ τοῦτον Ἴλιον ἥλω.

Vigesimus quintus Pelasgus [6], annis XX. Hujus aetate Aeneas Latinis imperavit.

Εἰκοστὸς πέμπτος Πελασγὸν (Πελασγὸς) ἔτη ἡ. Κατὰ τοῦτον Αινείας Λατίνων ἐβασίλευσεν.

Vigesimus sextus Zeuxippus, annis XXXI.

Εἰκοστὸς ἕκτος Ζεύξιππος ἔτη λά.

Simul omnes reges Sicyoniorum sunt XXVI. Regnant autem annos DCCCCLIX [7]. Post quos [8] non amplius reges, sed Sacerdotes Carnii.

Ὁμοῦ γίνονται Σικυῶνος βασιλεῖς κϛ'. βασιλεύσι δὲ χρόνον ἐτῶν ιγθ'. Μετὰ Ζεύξιππον βασιλεῖς μὲν οὐκέτι, Ἱερεῖς δὲ τοῦ Καρνείου.

Quorum primus Sacerdotio functus est Archelaus, anno I.

Ὧν πρῶτος ἱεράσατο Αρχέλαος ἔτος ά.

Secundus Otomedom (lege, Automedon) [9] anno uno.

Δεύτερος Αυτομέδων ἔτος ά.

alibi et emendatiore lectione usus sit, Anonymi scilicet ope, cui utinam tantum aurem praebuisset, neque contrariis inter se supputationibus variis in locis laborasset.

1 Arm. cod. hic habet մարաթոն, sc. *Maratho*, vel *Marathon*. Anon. Μαρασος, *Marasus*. Sync. demum Μαράθιος, juxta nempe Canonem; ubi etiam Arm. refert մարաթիոս, *Marathius*, quamvis Lat. Hier. et Samuel noster paulo aliter legant, մարաթոս, *Marathus*; et ambo pro antecedenti praeferant cum Canone nostro մարաթիոս, *Marathius*. Nomen vero sequentis regis ab aliis Εχυρεὺς appellatum, Arm. lectio ferè ubique fert Χυρεύς.

2 Ita etiam Anonymus Gr. apud Scal. et Samuel noster cum Armeniaco Canone λέ. ϛ. 35. Sed tamen Latinus Hier. Canon exhibit XXXII. cui suffragatur et Sync. qui habet λβ'. 32. quemvis ergo praeeligas. Ut ut sit, hoc discrimen ultimae antiquitatis esse videtur; atque inde evenisse variationem trium annorum in summa, cum nunc 959. nunc 962. legatur, ut alibi vidimus, et videbimus.

3 Iterum Eusebium imitatus Anonymus Laomedonti annos adscribit μ'. 40. ita etiam Canon Eusebianus, non aliter et Samuel noster, զաւոմէդոն ամն մի. Unus igitur Syncellus discrepat, qui habet μγ'. 43.

4 Pariter Anon. et Sam. Πόλυβος պաւղիբոս· sicut etiam Canon Arm. պողիբոս, et Lat. *Polybus*. At Syncellus Πολύβιος. Idem velim intelligas de annis hujus regis, qui sunt apud omnes μ'. ϛ. 40. excepto Syncello praeferente annos μγ'. 43. Supervacuum profecto esset lectiones Sync. passim variantes annotationibus mandare, nisi iis usus fuisset Scaliger non semel tamquam Eusebianis.

5 Omnes lectiones uniformiter praeseferunt hoc nomen Φαῖστος, փեստոս, *Phaestus*, tàm hìc, quàm in Canone, excepto codice Syncellano, ubi vitiose habetur Ηφαῖστος; quam lectionem ut sinceram amplectens Goar reddidit expresse in Lat. *Vulcanus* in p. 117.

6 Sync. Πελαγὸς, *Pelagus*. Anonym. Πελασγὼν, *Pelasgon*; utrumque vitiatum, unde Scal. erudite adjunxit parenthesis nota (Πελασγὸς) nempe Canonis ope, quod et nostra lectio cum Sam. probat. Verum annos ejus κ'. ϛ. 20. omnium consensu allatos, mendose edidit Scal. in Anon. ἡ. 8. puta librarii vel typographi vitio variatum, ob similitudinem characteris.

7 Ut alibi diximus, hanc summam in Castoris textu legi ψνθ'. ϟϑϓ. 959. ita et hic comperimus: cui suffragatur et Samuel, legens. ϟϑϗ. 958. quamquam in Canone habeatur vel sub nomine Castoris Lat. 962. Arm. 967, sicut etiam Sync. interim vult 967. vel potius 966. ab anno mundi 3259. usque ad 4205. vide p. 121.

8 Eusebius dixerat μεθ' ἑαυτούς, յետ որոց, *post quos*, scilicet *praemissos reges*, at Anonymus certe explicationis gratia ultimum regem nominatim inseruit, dicens: μετὰ Ζεύξιππον, *Post Zeuxippum*, quo deviat quidem a verbis auctoris, sed sensum non alienum inducit.

9 Au, prima syllaba nominis Αυτομέδων *Automedon*, quod in Gr. legitur, deflexa videtur a librariis in Arm. ո, vel ու, ob litterarum affinitatem աւ cum ո, vel ու, sicut etiam ultima littera ն, ն, in մ vel մ transiit: si tamen certa Anonymi lectio.

Երրորդ Թեոկղիտոս ամն ԻԲ։
Չորրորդ Եւնեոս ամն Ջ։
Հինգերորդ Թեոնոմոս ամն Թ։
Վեցերորդ ամիխիքհես ամն ԺԲ։
Եւօթներորդ Հուսկ յետոյ քարիդեմոս, որ առ չժուժել ծախիցն փախեաւ. յորմէ մինչև յառաջին ողիմպիադն ամք ՅԾԲ։

Վիճակամուչն սիկիոնացւոց Թագաւորաց և քրմաց ամք ՋՂԸ։

Ընդ սիկիոնացւոց առաջնորդացն՝ ի դէպ է և ընդ արգիացւոց Թագաւորան հանդուիսութիւք անցանել. որպէս ստոյգ ի հնոցն պատմութիւնս կայ։ Ընդշատակ գնացանել և կաստորէք՝ գրեալ զայս ձև օրինակի։

Τρίτος Θεόκλυτος ἔτη ὸ'.
Τέταρτος Ευηεος ἔτη ς'.
Πέμπτος Θεόνομος ἔτη θ'.
Ἕκτος Αμφιγύης ἔτη ιή.
Ἕβδομος Χαρίδημος τελευταῖος (ἔτος ά.) οὗτος οὐχ ὑπομείνας τὴν δαπανὴν ἔφυγεν. ἀφ' οὗ ἐπὶ πρώτην Ολυμπιάδα ἔτη τνά.

Ο'μοῦ Σικυωνίων βασιλέων τε καὶ ἱερέων ἔτη υμή.

Μετὰ τοὺς Σικυῶνος ἡγησαμένους, εὖ ἂν ἔχοι καὶ τοὺς Αργείων βασιλεῖς ἐν ἐπιτομῇ διελθεῖν, καθὼς τὰ ἀκριβῆ τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν περιέχει. Μνημονεύει δὲ καὶ τούτων ὁ Κάστωρ ὧδέ πως γράφων....

Castoris de Argivorum Regno [5].

Ordinatim his proxime addemus reges Argivorum ab Inacho (incipientes), qui sub Sthenelo Crotopi (filio) desinunt: quorum intervallum annorum comperitur CCCLXXXII. Sthenelum autem Danaus expellens, tenuit Argos. Hujus vero filii usque ad Euristheum (filium) Stheneli (filii) Persei. Post quos Pelopidae regnum ceperunt. Porrò et Danaorum regni tempus reperitur annorum CLXII. Pelopidarum vero, qui ab Atreo (incipientes) regnaverunt, tenueruntque imperium usque ad Penthilum, et Tisamenum, et Cumedem Orestae (filium), sub queis Heraclidarum irruptio facta fuit, recensetur spatium CV. annorum. At cujuslibet Argivorum regum tempus ita se habet.

(Scalig. pag. 24. ex Anonymo, et Syncello)

Reges Argivorum [6].

Primus Inachus, a quo regio Inachia appellata fuit, annis L. Regnat

Αργείων Βασιλεῖς.

Πρῶτος Ἴναχος, ἀφ' οὗ Ἰναχία χώρα ἐκαλεῖτο, ἔτη ν'. βασιλεύει δὲ πρῶ-

1 Deesse fortasse suspicaris in Arm. ամ ա, *annum* I. habitum in Gr. ἔτος ά. verum si diligenter perpendas summam annorum 33, cunctis Sacerdotibus adscriptam paulo supra et in Canone, redundare potius putabis praesentem annum.

2 Nescio an in Arm. sit legendum ՅԾա. 351. vel potius in Gr. τνβ'. 352.

3 Postrema haec summa accuratissime servata tam in Arm. quam in Gr. demonstrat pro solis regibus computandos esse annos integros 965. prope ad calculum Syncelli supra laudatum 966. vel 967. siquidem si demas annos Sacerdotum 33. a summa 998, supersunt anni 965. quod sane magis accedit ad calculum Canonis.

4 Finem hic habet fragm. Gr. Anonymi laudatum inter excerpta Scaligeri p. 20, quin et pergit subjungere aliena fragmenta prorsus diversa, ut de Adamo et Abraamo, etc, hinc inde, praecipue vero a Syncello more suo transcripta, quae minime ad rem faciunt. Ubi sane vel invitus errat Scaliger, quippe qui in praesto habens apud Anonymum suum Eusebii locum de Argivis post Sicyones inserendum, decurtavit textum, atque deturbatum de suo loco collocavit alibi p. 24. ex quo accipe sequentia paulo post Gr. excerpta ejusdem Anonymi, sic apud eum inscripta. Περὶ τῶν Αργείων βασιλέων, ὡς ἐν ἐπιτομῇ. Itaque interruptum hic invenimus Anonymi excerptum apud Scal. postquam enim pollicitus auctor esset Castoris se verba allaturum, debuit ea, quae habentur in lectione nostra Castoris dicta, contexere: at ille, vel potius amanuensis ejus oscitanter se gerens, mox transit ad Laterculum regum sub inscriptione nominis Castoris.

5 Praesens Castoris textus ad sensum, quam ad verbum occurrit apud Sync. p. 124. hoc modo. Δαναὸς, ὁ καὶ Αρμαῖος, κρατήσας τοῦ Αργους, καὶ ἐκβαλὼν Σθένελον τὸν Κροτωπιοῦ, Αργείων ἐβασίλευσε. καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν Δαναΐδαι καλούμενοι ἐπ' Ευρυσθέα τὸν Σθενέλου τοῦ Περσέως. μεθ' οὓς οἱ Πελοπίδαι ἀπὸ Πέλοπος παραλαβόντες ἀρχήν. ὧν πρῶτος Ατρεύς. Quem locum et Scal. transcripsit in suo Canone p. 113.

6 Inscriptionem Gr. mutuati sumus a Syncello passim eam usurpante, in primis vero p. 99. ubi strictim Eusebiana sequentia ad sensum recoluisse arbitramur; quae et Scaliger iterum ad verbum transcripsit loco citato, ubi nimirum deinde rursus continuatur Gr. fragmentum

ի՛ առաջին հնաքոս արդիացւոց՝ առ Թուրիմաքաւ, որ Հերմոդն էր սիկիոնացւոց տէրութեանն։

Երկրորդ՝ փորոն, ամն ղ։ առ սա վաւ ովգիգոս զեղեսթնա շինեաց։

Երրորդ՝ ապիս, յորմէ աշխարհն ապիա կոչեցաւ, ամն լե։ առ սովաւ տիրէ եգիպտացւոց յովսէփ՝ յեբրայեցւոցն յիշատակեալ։

Չորրորդ՝ արգոս ած՛ոիս և Նիոբէս (այսինքն դիոսի և Նիոբեայ որդին), ուստի աշխարհին անուն փոխեցաւ արգիա, ամն ։

Հինգերորդ կրիասոս ամն ծէ։

Վեցերորդ փորբաս ամն լե։ առ սովաւ կեկրոփս դիփիւէս աթենացւոց թագաւորեաց։

Եօթներորդ տրիոպաս ամն խէ։ առ որով մովսէս զօրավարէր եղիցին եբրայեցւոց յեգիպտոսէ։

Ութերորդ կրոտոպաս ամն իա։

Իններորդ սթենելոս ամն ժա։

Միանգամայն լինին ամք ՀՃՀ։

Զսթենելոս դանաուս մերժեաց, և կալաւ զարգոս, և յետ նորա նորին ծնունդք. որոց պայազատութիւնն և թագաւորութեանն ժամանակք՝ ունին զայս ձև օրինակի.

Տասներորդ Դանաուս ամն ծ։

Միասանեներորդ ղինկեւս ամն իա։

Երկոտասաներորդ աբաս ամն իգ։

Երեքտասաներորդ պրոիտոս ամն կժ։

Չորեքտասաներորդ ակրիսիոս ամն լա։

Միանգամայն ընդ ամենայն՝ արգիացւոց իշխանութեանն ամք շխդ։

Մինչև յառա դանաականք։

Յետ ակրիսիոսի՝ ի միկինս փոխեալ պետութեանն արգիացւոց առ եւրիսթեաւ սթենելայ, սերոյթ զանք առին զիշխանութիւնն։ Յետ թագաւորէ նախ պելոպս՝ որ ի պելոպոնէսեայ, լեալ տածիչ ոլոմպիա դացն։

Յետ որոյ ի միկինս փոխելոյ իշխանութեանն արգիացւոց՝ յետ ակրիսիոսի թագաւորեաց եւրիսթեւս ամն խէ։

primum Inachus apud Argos Thurimachi aetate, qui septimus fuit Sicyoniorum imperii.

Secundus Phoroneus, annis LX. Hujus diebus Ogygus Eleusinam condidit.

Tertius Apis [1], a quo regio Apia appellata fuit, annis XXXV. Hujus aetate dominatur in Aegypto, ab Hebraeis memoratus Joseph.

Quartus Argus, ὁ Διὸς (sc. Jovis) et Niobes (filius), a quo regionis nomen mutatum appellatur Argia, annis LXX.

Quintus Criasus, annis LIV.

Sextus Phorbas, annis XXXV. Sub quo Cecrops Diphyes Athenis regnavit.

Septimus Triopas, annis XLVI. Cujus tempore Moyses dux fuit Hebraeorum ex Aegypto egredientium.

Octavus Crotopas, annis XXI.

Nonus Sthenelus, annis XI.

Simul sunt anni CCCLXXXII.

Sthenelum Danaus expulit, Argosque tenuit; ac post eum ab eodem prognati. Quorum successio regnique tempora hoc modo digeruntur.

Decimus Danaus, annis L.

Undecimus Lynceus, annis XLI.

Duodecimus Abas, annis XXIII.

Decimus tertius Proitus, annis XVII.

Decimus quartus Acrisius, annis XXXI.

Summatim omnes Argivorum principatus anni (sunt) DXLIV [2]. Ad hos usque Danaidae.

Post Acrisium [3], ad Mycenas translato Argivorum imperio, sub Euristheo Stheneli (filio), imperium Pelopidae acceperunt. Regnat autem primus Pelops, qui ex Peloponneso, progressus Olympiadum auctor [4].

Postquam vero ad Mycenas imperium Argivorum translatum fuisset, post Acrisium regnavit Euristheus, annis XLV.

τος Ἴναχος Ἀργείων κατὰ Θουρίμαχον, ὃς ἕβδομος ἦν τῆς Σικυωνίων ἀρχῆς.

Δεύτερος Φορωνεὺς ἔτη ξ'. Κατὰ τοῦτον Ὠγυγος Ἐλευσῖνα ἔκτισε.

Τρίτος Ἄπις (...) ἔτη λέ. (...)

Τέταρτος Ἄργος ὁ Διὸς καὶ Νιόβης, ἀφ' οὗ ἡ χώρα μετωνομάσθη Ἀργεία, ἔτη ὁ.

Πέμπτος Κρίασος ἔτη νδ'.

Ἕκτος Φόρβας ἔτη λέ. (....)

Ἕβδομος Τριόπας ἔτη μς'. (....)

Ὄγδοος Κροτωπὸς ἔτη κά.

Ἔνατος Σθένελος ἔτη ιά. (....)

Τοῦτον δὲ Δαναὸς ἐκβαλὼν ἐκράτησεν Ἀργους, καὶ οἱ τούτου ἀπόγονοι (....)

Δέκατος Δαναὸς ἔτη ν'.

Ἑνδέκατος Λυγκεὺς ἔτη μά.

Δωδέκατος Ἄβας ἔτη κγ'.

Τρισκαιδέκατος Προῖτος ἔτη ιζ'.

Τεσσαρεσκαιδέκατος Ἀκρίσιος ἔτη λά.

Ὁμοῦ τὰ πάντα τῆς Ἀργείων ἀρχῆς ἔτη φμέ. Μέχρι τούτων οἱ Δαναΐδαι.

Μετὰ δὲ Ἀκρίσιον, εἰς Μυκήνας μετατεθείσης τῆς Ἀργείων ἀρχῆς κατὰ Ευρυσθέα τοῦ Σθενέλου, οἱ Πελοπίδαι διεδέξαντο. Βασιλεύει δὲ πρῶτος Πελοποννήσου Πέλοψ. Πέλοψ Ολυμπίων προέστη.

Εἰς Μυκήνας μετατεθείσης τῆς Ἀργείων ἀρχῆς, μετὰ Ἀκρίσιον ἐβασίλευσεν Ευρυσθεὺς ἔτη μέ.

Anonymi jam memorati; quod paulo ante interruptum fuisse monuimus. Omitte et lacunas identidem occurrentes.

1 Apud Anonymum haec tantum habentur, « Tertius Apis, annis 35 », omissis aliis, quae in medio vel in calce leguntur apud Eusebium nostrum; sicut et plura alia desunt ibi, ut videbis ex ordine: verum de Api consule supra et in serie regum Sicyoniorum.

2 Sic accuratè etiam in Canone Lat. cum Samuele χρ. DXLIV. Anonymus unum addidit φμέ. 545. Omitto Syncellum praeferentem φνά. 551. ut p. 124. vel ut p. 99. φοέ. 575.

3 Sequentia fere ad verbum excerpsit et Sync. p. 99. C. D. ubi ait: μετὰ δὲ Ακρίσιον ἔσχατον τῶν Δαναΐδων εἰς Μυκήνας μετετέθη ἡ βασιλεία τῶν Αργείων, κατὰ Ευρυσθέα τὸν Σθενέλου, τοῦ Περσέως, καὶ διεδέξαντο τὴν βασιλείαν οἱ Πελοπίδαι, ὧν πρῶτος ἐβασίλευσε Πέλοψ, ἀφ' οὗ καὶ ἡ χώρα Πελοπόννησος. οὗτος Ολυμπίων προέστη .... μετατεθείσης τῆς Αρχῆς εἰς Μυκήνας μετὰ Ακρίσιον ἐπὶ Ευρυσθέως. ὃν ... φασὶ βασιλεῦσαι .... ἔτη μέ. εἶτα Πελοπίδαι ... Ατρεὺς καὶ Θυέστης ἔτη ξέ. μεθ' οὓς Αγαμέμνων ... λ'.... Αἴγισθος ζ'. ἢ ιζ'. Ορέστης Αγαμέμνονος υἱός, καὶ Πένθιλος, καὶ Κομίτης ἔτη νή. Ηρακλειδῶν κάθοδος, οἳ Πελοπόννησον λαβόντες ἐκράτησαν μετὰ τοὺς Πελοπίδας ἔτη νή. ἀφ' ὗς ἐπὶ τὴν Ιώνων ἀποικίαν ἔτη ξ. ἀπὸ δὲ τῆς Ιώνων ἀποικίας ἐπὶ πρώτην Ολυμπιάδα ἔτη ἀναγράφουσιν σξζ'. Ubi vides ipsa Eusebii verba interjacere, ita ut aliquanto propius accedat ad lectionem nostram quàm alter eclogarius Anonymus, cujus locus est insertus in textu Gr. Scaliger utriusque verba iterum transcripsit p. 24 quasi Eusebius bis eadem verba recoluerit.

4 Interp. Arm. illud Eusebii dictum Ολυμπίων προέστη, interim sic explicat, լեալ տածիչ ոլոմպիադացն: in Canone vero, ոլոմպիա դաց փոխ յանձին կալաւ. Ad sensum nempe Gr. verbi προΐστασθαι,

Եւ ապա պողոպիդեանք՝ ատրևան և Թիւեստես ամն կե ։

Յետ որոց ագամեմնոն ամն ղ։ առ որով ՝ յորմ ամին իղիան առաւ ։

Եգիսթոս ամն է։ ։

Որեստես և տիսամենոս և պենթիլոս և կումեդես ամն ծը. մինչև յհերակղիտացւոց ասպատակն, յորժամ զսկզբնսիսան առին. յորմէ մինչև զյունաց Թափել՝ յաշխարհին (ամք ։ ։ ։

առ ովգիգեաւ եղև սկիզբն. զի յետ նոյն փորձեալ արդեացւոց թագաւորի, առ որով յիշատակի ջրհեղեղն յաման ովգիգեայ, մինչև ցփորքաս, առ որով այժմիւ ատտիկեաստանի նախ թագաւորեաց կեկրոփս դիփիւես, գումարին ամք ՃՂ։ Եւ 'ի կեկրոպայ մինչև ցառաջին ողոմպիադն համարին թագաւորք ԼԸ. և իշխանք մինչև ցմահ ԺՔ։ Ընդ որովք ասեն լեալ 'ի ՌՂ յունաց զարմանալի ինչ առասպելականք։ Եսաի յոյնք զատտիկեացւոց թագաւորս համարին. քանզի չունին ստուգիւ գհամար ըղհնոցն։ Ալշանակէ և կաստովր զոյն ձև օրինակի 'ի պատմութեանն հայոցմոռ։

tium fuit. Siquidem post eundem Phoroneum Argivorum regem, sub quo diluvium annis Ogygi memoratur, usque ad Phorbantem, cujus diebus in hodierna Attica primum regnavit Cecrops Diphyes, colliguntur anni CXC [1]. Et a Cecrope usque ad primam Olympiadem dinumerantur reges XVII. et Principes toto ipsorum vitae cursu XII. Sub quibus ajunt inter Graecos fuisse mira quaedam fabulosa. Hinc Graeci reges Atticae recensent, quippe qui vix antiquorum enumerationem certo habeant. Assignat id et Castor in historiae epitome hoc modo.

Φορωνέως Αργείων βασιλέων, καθ' ὃν μνημονεύεται ὁ ἐπὶ Ωγύγου κατακλυσμός, ἐπὶ Φόρβαντα, ἐφ' οὗ τῆς νῦν Αττικῆς πρῶτος ἐβασίλευσε Κέκροψ ὁ διφυής, συνάγεται ἔτη ρ'. Ἀπὸ δὲ Κέκροπος ἐπὶ τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, καταριθμοῦνται βασιλεῖς μὲν ἑπτακαίδεκα, ἄρχοντες δὲ διὰ βίου δώδεκα, ἐφ' ὧν λέγεται γεγονέναι τὰ ἐν Ἕλλησι θαυμάσια μυθολογούμενα...

Ասորվոյն վան աթենացւոց թագաւորացն։

Castoris de Regno Atheniensium.

Արդեացւոք առընթեր և զաթենացւոց թագաւորսն, սկիզբն արարեալ 'ի կեկրովպայ՝ որ անուանեցաւն դիփիւես, և հանգուսցուք 'ի թիմոյխէս։ Եւ ամենայն իսկ թագաւորացն ժամանակ գտանի անուանեցեալցն երեքթիղենից ամաց Ն և Ծ ից։ Յետ որոց առ զթագաւորութիւնն մելանթեայ անգրոպոմպեայ պելէցի. և նորին որդի կոդրոս. և թագաւորեցին ընդ երկոսին ամն ծբ (....) սկիզբն առեալ 'ի մակեդնացւոց կոդրայ, գաղարեալ առ ալկմէոնիւ եսքիղեայ. և ժամանակն գտանի ամաց ՈՒԸ իննից։ Յետ որոց զտանասաներանն ունէին իշխանութիւն՝ որ էին թուով Է. և կալան 'ղՀ ամ։ Եպա տարեւորք՝ 'ի կրեոնտեայ առեալ զիշխանութիւնն, գաղարեն առ թէոփեմիւս. առ որով ամենևին իսկ գաղարէին մերոյ աշխարհիս իրք և արութիւնք։ Օձայս կաստովր։ Եայլ մեք զթագաւորացն ի ըստ միոջէ կարգեացուք ղՀամար։

Ἀθηναίων βασιλεῖς.

Πρῶτος Κέκροψ ὁ διφυὴς (....) κατὰ Μαραθώνιον βασιλεύσας, ὃς ἦρξε Σικυῶνος τρισκαιδέκατος, ἔτη ν'.

Ընթացւոց թագաւորք։

Atheniensium Reges.

Ընդաջին՝ կեկրովփս դիփիւես, ամն Ե (Ծ)։ Ընդ որով պրոմէթեւս, եպիմեթեւս, առղաս։ Եայլ թագաւ-

Primus [4] Cecrops Diphyes annis V. (lege L.) Cujus aetate fuerunt Prometheus, Epimetheus, Atlas. Regnat

1 Hic sane probare videtur lectio nostra praemissum numerum ρ'. 190. apud Anon. occurrentem. Sed mirum, quod ipse se minime probat, sed magis ad primam nostram lectionem 109. accedit, cum hic legat tantum ρ'. 100.

2 Quamvis desit hoc intervallo Gr. textus, nihilominus ipsum Castoris locum ipse Eusebius in Canone saltem ex parte, repetit; ubi melius habetur in sequentibus numerus ϟϗ. 58. quam hic ϟϐ. 52.

3 Deesse hic putatur aliquid hoc modo. „ XVIII. Cessante autem regno, Principes usque ad mortem extiterunt “: aut juxta Canonem, „ Post Codrum Principes “ etc.

4 Inscriptionem Gr. solam transcripsimus a Syncello, utpote Eusebii vestigiis inhaerente. Quod sequitur vero lateculum satis longum iterum nobis suppeditavit Anonymus Eusebii eclogarius apud Scal. ubi in calce praemissi fragmenti haec subjuncta sunt. Οἱ δ' οὖν μετὰ τὸν Ωγύγον καὶ τὸν κατακλυσμὸν, Ἀθηναίων βασιλεῖς εἰσὶν οἵδε. „ Post ergo Ogygum ac Diluvium, Atheniensium reges sunt isti “. Deinde hic Eusebii textus, Πρῶτος Κέκροψ etc. quanquam identidem interruptus.

ուրկ ամենասյուց նախ առ տրիտաւ Հերորդ Թագաւորսն արգեացւոց, և առ Մարաթոնեաւ՝ որ տրրեակ երկրատասներորդ ի սիկիոնացւոց։ Ա՛ռ սոված և մինչեւ ի մէջ երբայեցւոց Ճանաչէր. զոր ի ժամանակի ցուցցուք։ Ա՛ռ որով և ի գևկալիոնի ամն զջրհեղեղն եկեալ ասեն ի Թեսա ղիա։ Իր և առ փայեթոնիւ Հրայան բարկութիւնն եթովպացւոց աշխարհին։

Երկրորդ՝ կրանաւոս անդ ստին յաշխարհն, ամն Ի։

Երրորդ՝ ամփիկտիոն գևկալիոն նեայ, փեսայ կրանայեայ, առ որով դանաացւոց իրք պատմին, ամն Ի։

Չորրորդ՝ երիքթոնիոս եփեսաեայ, որ ի Հոմերոսէ երեքթևան կոչի, ամն Ծ։ Ա՛ռ որով իդիացիք մանկունք (Տապառնի)։

Հինգերորդ՝ պանդիոն երեքթոնեայ, ամն Իա։ Ա՛ռ որով աղջկանն առևանգութիւն, և վասն արիպտղմեայ։

Վեցերորդ երեքթևան պանդիոնի, ամն Ծ։ Ա՛ռ որով պերսեայ իրքն։

Լօթներորդ՝ կեկրոփս, եղբայր երեքթևսեայ, ամն Իա։ Ա՛ռ որով դիոնիսի իրքն։

Ութերորդ՝ պանդիոն երեքթևսեայ, ամն իե։ Ընդ որս փախստական լինէր, և ի մեգարացիս Թագաւորէր։ Ա՛ռ որով եւրոպէն, կադմոս, և որ ինչ վասն սպարտիացւոց։

Իններորդն էգևս պանդիոնիեայ, ամն իզ։ Ա՛ռ որով վասն արգիականն նաւելաստացիցն, և յունչապարիացն. ուր Հերակղէս զնահատակութիւնսն գործէր։

Տասներորդ՝ Թեսևս եգեայ, ամն Լ։ Ա՛ռ որով մինոս օրէնսդիր Նա նաչէր։

Ա՝եաասաներորդ՝ մենեսթևս պետեայ՝ առնեայ՝ երեքթեայ, ամն իզ։ Ա՛ռ որով իլիոն առաւ։

Երկոտասաներորդ՝ դեմոփոն Թեսեայ, ամն լգ։ Ա՛ռ որով ոդիսեայ իրքն, և որիստեայ։ և Էնիաս Թագաւորեաց (որդի) ղաւինեայ։

autem apud Athenienses primum sub diebus Triopi Argivorum regis VII. et Marathonii, qui decimus tertius [1] Sicyoniis imperitavit. Hujus aetate Moyses quoque apud Hebraeos agnoscitur. quod tempore suo probabimus. Sub quo etiam diluvium annis Deucalionis in Thessalia evenisse ajunt [2]; sicut etiam igniferam iram Aethiopiae in diebus Phaethontis.

Secundus Cranaus, ex eadem regione, annis IX.

Tertius Amphictyon, Deucalionis (filius), Cranai gener [3], sub quo Danaidarum res narrantur, annis IX [4].

Quartus Ericthonius Ephesti (sc. Vulcani, filius), qui ab Homero Erechtheus vocatur, annis L. Cujus tempore Idaei Digiti [5].

Quintus Pandion Erichthonii (filius), annis XL. Sub quo Puellae raptus; et quae de Triptolemo (referuntur).

Sextus Erechtheus Pandionis (filius) annis L. Sub quo ea, quae de Perseo narrantur.

Septimus Cecrops, frater Erechthei, annis XL. Cujus tempore ea, quae de Dionyso (referuntur).

Octavus Pandion Erechthei (filius) annis XXV. qui postea profugit, et apud Megarenses regnavit. Sub quo Europa, Cadmus, et quidquid de Spartanis (narratur).

Nonus Aegeus Pandionis (filius) annos XLVIII. Sub quo ea, quae de Argonautis [6], et Centauris (proferuntur); quo spatio Hercules praeclaras luctationes fecit.

Decimus Theseus Aegei (filius) annis XXX. Sub quo Minos legislator agnoscebatur.

Undecimus Menestheus Petei (filius, qui) Ornei [7], (qui) Erechthei, annis XXIII. Cujus aetate Ilium captum.

Duodecimus Demophon Thesei (filius) annis XXXIII. Sub quo ea, quae de Ulysse, et Oreste (narrantur). Aeneasque regnavit Lavinii [8].

Κατὰ δὲ τοῦτον καὶ Μωϋσῆς παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζεται, ὡς κατὰ καιρὸν ἐπιδείξομεν. ἐφ' οὗ ὁ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ, ἥτε ἐπὶ Φαέθοντος ἐκπύρωσις ἐν Αἰθιοπίᾳ.

Δεύτερος Κραναὸς αὐτόχθων ἔτη θ'.

Τρίτος Ἀμφικτύων Δευκαλίωνος (...) ἔτη ι'.

Τέταρτος Ἐριχθόνιος Ἡφαίστου, ὁ παρ' Ὁμήρῳ Ἐρεχθεύς, ἐφ' οὗ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, ἔτη ν'.

Πέμπτος Πανδίων Ἐριχθονίου, ἐφ' οὗ Κόρης ἁρπαγή, καὶ τὰ περὶ Τριπτόλεμον, ἔτη μ'.

Ἕκτος Ἐρεχθεὺς Πανδίονος, ἐφ' οὗ τὰ περὶ Περσέα, ἔτη ν'.

Ἕβδομος Κέκροψ ἀδελφὸς Ἐρεχθέως, ἐφ' οὗ τὰ περὶ Διόνυσον ἔτη μ'.

Ὄγδοος Πανδίων Ἐρεχθέως ἔτη κέ. ὃς φεύγων ἐν Μεγάροις ἐβασίλευσεν. ἐφ' οὗ Εὐρώπη, Κάδμος, καὶ τὰ περὶ Σπάρτους.

Ἔνατος Αἰγεὺς Πανδίονος ἔτη μή. ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Ἀργοναύτας καὶ Κενταύρους. Ἡρακλῆς τε τοὺς ἄθλους ἐτέλει.

Δέκατος Θησεὺς Αἰγέως ἔτη λ'. ἐφ' οὗ Μίνως ἐνομοθέτει.

Ἑνδέκατος Μενεσθεὺς Πετεῶ τοῦ Ἐρεχθέως, ἐφ' οὗ Ἴλιον ἑάλω, ἔτη κγ'.

Δωδέκατος Δημοφῶν Θησέως ἔτη λγ'. ἐφ' οὗ τὰ περὶ Ὀδυσσέα, καὶ Ὀρέστην. καὶ Αἰνείας ἐβασίλευσε Λαβινίου.

1 Concordatissima haec lectio numeri ordinalis XIII. pro Marathonio habiti una voce in Arm. et Gr. omnino favet emendationi lectioni auctoris nostri, de qua egimus supra in serie regum Sicyoniorum. Verum hic illud quoque adverte, annos nempe regum Atheniensium apud Anonymum fere semper sub fine singularum periodorum exponi; qui tamen apud Eusebium nostrum jugiter proxime post nomina collocantur, atque subinde reliqua argumenta subnectuntur: id quod semel denotasse satis erit.

2 Omisit Gr. excerptor, vel ejusdem amanuensis verbum *ajunt*, sive potius Graecorum more, *dicitur*, λέγεται, cum suo infinito *evenisse*.

3 Facile potes supplere in Gr. ex Sync. p. 125. duo illa vocabula γαμβρὸς Κραναοῦ, non ita tamen sequentia, quae omnino desunt.

4 Hic tantum codex noster exhibet numerum 9. Ⲑ. cum alii communiter, Anonymus scilicet, Sync. et Sam. cum Canone praeferant *i*. Ⲓ. 10.

5 Pro մանկունք manifesto librarii mendo, lego մատունք, ut alibi recte habetur. Verum enim verò quum Δάκτυλοι, *digitos* sonent, Interp. noster ipsam interpretationem adhibuit, quod et nos hic fecimus in Lat. quamvis enim nonnulli Gr. voce utantur, at ipse Tullius ait Lib. III. de Nat. Deor. c. 16. » Tertius (inter Jovès) est ex Idaeis *Digitis*: cui inferias afferunt «.

6 Vox dubia վասն արգիական նաւելաստացիցն. Si tamen desit error librarii, qui fortasse debuit scribere արգիական նաւաստացիցն, vel նաւաստեայ, *de Argonautis*.

7 Pro Ա՝ենեայ lego առնեայ sive ոռնեայ: Verum Anonymus peccat in ipso integro nomine τοῦ Ὀρνέως omisso, quod supplebis ex Sync. p. 138.

8 Si servandus sit in codice vox supervacua որդի *filius*, facile lapsus est Arm. Interp. ambiguo casu Λαβινίου, qui non minus ad patrem,

Յորեքտասաներորդ՝ աւքսինտէս դեմոփոնեայ, ամն ԺԲ։ ԻՌ. որով յեփեսոս զմեհեանն հրձիգ արարին ամազինք։

Decimus tertius Oxyntes [1] Demophonis (filius) annis XII. Cujus tempore Amazones templum in Epheso combusserunt.

Τρισκαιδέκατος Οξύντης Δημοφῶντος ἔτη ιβ'. ἐφ' οὗ τὸν ἐν Εφέσῳ ναὸν ἐνέπρησαν Αμαζόνες.

Չորեքտասաներորդ՝ ափիդաս աւքսինտեայ, տարի մի։

Decimus quartus Aphidas Oxyntis (filius) anno uno [2].

Τεσσαρεσκαιδέκατος Αφείδας Οξύντου ἔτος α'.

Հինգետասաներորդ՝ թիմուտէս եղբայր ափիդեայ, ամն Ը։

Decimus quintus Thymoetes frater Aphydantis annis VIII.

Πεντεκαιδέκατος Θυμοίτης Αφείδαντος ἀδελφὸς, ἔτη η'.

Ի վեցտասաներորդ՝ մելանթոս անդրոպոմպեայ պիղեցի, ամն ԼՀ։ ԻՌ. որով Հերակղիդացւոց ասպատակն, և ունել զպեղոպոնէսոս։

Decimus sextus Melanthus Andropompi (filius) Pyliensis, annis XXXVII. Cujus diebus Heraclidarum (facta est) excursio, et Peloponnesus occupata.

Ἑκκαιδέκατος Μέλανθος Ανδροπόμπου Πύλιος, ἔτη λζ'. ἐφ' οὗ Ηρακλειδῶν κάθοδος, καὶ κράτησις Πελοποννήσου.

Եւթնետասաներորդ՝ կոդրոս մելանթեայ, ամն իե։ ԻՌ. որով յոյնք թափեցան յաքայիայ աշխարհէն, և յաթենս փախստական անկան։

Decimus septimus Codrus Melanthi (filius) annis XXI. Sub quo Jones demigrarunt ab Achaïa, et Athenas confugerunt.

Ἑπτακαιδέκατος Κόδρος Μελάνθου, ἔτη κα'. ἐφ' οὗ Ἴωνες ἐξ Αχαΐας ἐκπεσόντες εἰς Αθήνας κατέφυγον...

Ի նմանէ աթենացւոց վերջ ցէից։

Atheniensium Principes integra ipsorum vita [3].

Ութնետասաներորդ՝ մեդոն կոդրեայ՝ տիրեաց ամն Ի։

Decimus octavus Medon Codri (filius) dominatus est annis XX [4].

Ὀκτωκαιδέκατος Κόδρου Μέδων ἔτη κ'.

Իննետասաներորդ՝ ակաստոս մեդոնեայ, ամն ԼՀ։ ԻՌ. որով յոյնք թափեցան. ընդ որս զՀոմերոսէն պատմեն՝ թէ էր։ ԻՌ. որով և սողոմոն յերուսաղէմ շինէր զտաճարն. զոր ի ժամանակի ցուցցուք։

Decimus nonus Acastus Medonis (filius) annis XXXVI. Sub quo Jones per coloniam migrarunt; quibuscum Homerum fuisse referunt. Cujus aetate Salomon quoque in Jerusalem templum aedificabat. Quod tempore opportuno indicabimus.

Ἐννεακαιδέκατος Ακαστος Μέδοντος ἔτη λς'. ἐφ' οὗ Ἰώνων ἀποικία· ἐν οἷς Ὅμηρον ἱστοροῦσι. Κατὰ τοῦτον (παρ' Ἑβραίοις) Σολομῶν τὸν ἐν Ιεροσολύμοις ᾠκοδόμει ναὸν, ὡς κατὰ καιρὸν ἐπιδείξομεν.

Քսաներորդ՝ արքիպպաս ակաստեայ, ամն ԺԹ։

Vigesimus Archippus Acasti (filius) annis XIX.

Εἰκοστὸς Αρχιππος Ακάστου ἔτη ιθ'.

Քսաներորդ առաջնորդ՝ թերսիպպոս արքիպպեայ, ամն խա։

Vigesimus primus Thersippus Archippi (filius) annis XLI.

Εἰκοστὸς πρῶτος Θέρσιππος Αρχίππου ἔτη μα'.

Քսաներորդ երկրորդ՝ փորբաս թերսիպպեայ, ամն Ը։

Vigesimus secundus Phorbas Thersippi (filius) annis XXX [5].

Εἰκοστὸς δεύτερος Φόρβας Θερσίππου ἔτη ...

Քսաներորդ երրորդ՝ մեգակղէս փորբասեայ, ամն Ը։

Vigesimus tertius Megacles Phorbantis (filius) annis XXX.

Εἰκοστὸς τρίτος Μεγακλῆς Φόρβαντος ἔτη ...

Քսաներորդ չորրորդ՝ դիոգնետոս մեգակղէսեայ, ամն իե։ Ի լուկուրգոս Հանապէր։

Vigesimus quartus Diognetus Megaclis (filius) annis XXVIII. (Sub quo) Lycurgus agnoscebatur.

Εἰκοστὸς τέταρτος Διόγνητος Μεγακλέους ἔτη ... ἐφ' οὗ Λυκοῦργος ἐγνωρίζετο.

Քսաներորդ հինգերորդ՝ փերեկղէս դիոգնետեայ, ամն ԹԺ։

Vigesimus quintus Pherecles Diogneti (filius) annis XIX.

Εἰκοστὸς πέμπτος Φερεκλῆς Διογνήτου ἔτη ιθ'.

Քսաներորդ վեցերորդ՝ արիփրոն փերեկղէսեայ, ամն Ի։ ԻՌ. որով ասորեստանեաց թագաւորութիւնն վախճանեցաւ, և սարդանապաղոս սպառնաւ։

Εἰκοστὸς ἕκτος Αρίφρων Φερεκλέους ἔτη κ'. ἐφ' οὗ ἡ Ἀσσυρίων ἀρχὴ κατελύθη, καὶ Σαρδανάπαλος ἀνῃρέθη.

Քսաներորդ եօթներորդ՝ թեսպիոս Ա-

Vigesimus septimus Thespieus A-

Εἰκοστὸς ἕβδομος Θεσπιεὺς Αρίφρο-

quam ad patriam pertinere posset. Sed quia Interpres noster solitus est in nominibus virorum satis ducere genitivum casum, ideo cum miramur hic addidisse *որդի filius*.

1 Աւքսինտէս valet pro Οքսինտէս, itaque probat lectionem Gr. Ὀξύντης, ut ad unum omnes habent, praeter Sync. habentem Ὀζήντις. Verum ipsam minus rectam lectionem Sync. interpres Lat. Goar adhuc interpolavit legens separatim ὁ Ζήντις, atque hinc reddidit in Lat. nudè *Zyntis*.

2 Absurdè in Gr. Anon. ἔτη α. legendum ergo ad normam auctoris cum Sync. ἔτος ἕν.

3 Inscriptionem quamvis ab Anonymo omissam praesefert vel Samuel noster, *մինչ ցկեանս իշխանք*. *Ad vitam Principes*. Idemque occurrit quoad sensum apud Sync. p. 142. Καὶ οὐκ ἔτι βασιλεῖς, Ἄρχοντες δὲ διὰ βίου τοῖς Ἀθηναίοις καθίσταντο, sc. ad verb. *Et nec ulterius Reges, Principes autem per vitam constituti sunt*. Vide etiam in Canone.

4 Librarii vitio apud Anon. legitur, ի. 8. pro κ'. 20. ut constanter fert etiam Canon.

5 Annos, qui in Gr. desunt, facile supplebis ex Sync. qui habet p. 148. juxta Eusebium nostrum λ'. 30.

6 De hoc loco ita Scal. p. 426. ad 28. „Eadem verba extant et in Canone. Sed ut Sardanapali exitium contigerit sub Ariphrone, non potuit accidere, nisi expunctis quatuor regibus Assyriorum: ut suo loco ostensum est ω. Satis erudite, sed minus certe, non enim expungendi sunt quatuor illi reges, sed transferendi de suis sedibus: videlicet qui habentur inter successores Nini, collocandi sunt inter ejus antecessores, ut suo loco demonstratum est.

պէս արիփրոնեւոյ, ամն է։ Ի՚ուս որով
ղեկուրգոս դնէր օրէնս ղակեդեմո-
նացւոց։

Վ՚ասանեւորդ ուԹերորդ՝ ագամէս-
տոր Թեսպեւոյ, ամն էԺ։

Վ՚ասանեւորդ իննեւորդ՝ էսքիղէս
ագամէստորայ, ամն իե։ Ի՚ուս որով
յերկոտասաներորդ ամին առաջին ո-
ղիմպիադն կարգեցաւ. յորում յաղ-
Թէր կուրիբոս Հեղիացի ՚ի ստա-
դիոն։

Ա՚իանգամայն գումարին աԹե-
նացւոց՝ մինչև ցառաջին ողիմպիադն,
՚ի վերայ որ դիփիան կոչէր,
ամք չձ։ և յոլկիբացւոյ ամք ջՀ։

Ի՚ս ամանէ զողիմպիադացն ժամա-
նակն ՚ի դէպ է համարել։

Յետ էսքեղեայ՝ աԹենացւոց Թա-
գաւորէ ազկմէոն ամն ը։

Յետ սորա կամ երկու պետու-
Թեանցն տասնամեայ լինել։

Վ՚արոփս ամն Ժ։ Ա՚սիմիդէս ամն
Ժ։ Կղեդիկոս ամն Ժ։ Ի՚պպոմենէս
ամն Ժ։ Կ՚էոկրատէս ամն Ժ։ Ի՚պ-
սանդրոս ամն Ժ։ Ա՚րեքսիոս ամն Ժ։

Ի՚ս սակաւ կամ երկու ընտրել իշ-
խանս տարեւորս։ Ա՚ս առաջին կալաւ
տարեւոր իշխան կրէոն՝ ՚ի Ե երոր-
դումն և ՚ի չորրորդումն ողիմպիադին։
Յետ որոյ իւրաքանչիւր ոք մի մի ամ
տիրէր. զորոց չէ հնձ Հարկ զանու-
անսն գրել։

Պոքա, և որք յաԹենացւոց նախ-
նեացն պատմեԹեանն յիշատակին
ժամանակք, որպէս ՚ի հին և մինա-
կանդ ՚ի ստոյգ պատմեԹիւնսն Հա-
մարի։ Վայց առաջին ժամանակքն
յիղձանի առնլոյն, և որ հնձ ՚ի նոսա
իրք գործեցան արժանի պատմու-
Թեան, ոչ Հաստատուն ժամանակա-
գրուԹեամբ կարծեցան. բայց որ-
պէս գիարդ մնրԹիցի ՚ի բազմացն յի-

riphronis (filius) annis vii [1]. Sub quo Lycurgus Lacedaemoniis leges ferebat.

Vigesimus octavus Agamestor Thespiei (filius) annis xvii.

Vigesimus nonus Aeschylus Agamestoris (filius) annis xxiii. Cujus diebus, duodecimo nempe anno [2], prima Olympias constituta est, in qua Corybus Helius vicit in Stadio.

Simul colliguntur Atheniensium a Cecrope, qui Diphyes cognominatus est, usque ad primam Olympiadem, anni dcclxxx [3]. Et ab Ogygo, anni dccccl xx.

Exinde Olympiadum tempus dinumerare congruum est.

Post Aeschylum [4] Athenis regnat Alcmaeon, annos ii [5].

Post hunc placuit principatus decennales fieri.

Charops annis x. Aesimides annis x. Cliticus annis x. Hyppomenes annis x. Leocrates annis x. Apsandrus [6] annis x. Eryxias annis x.

Sub hoc [7] placuit Principes annuos eligere. Primus autem Princeps annuus fuit Creon in xxiv. Olympiade. Post quem unusquisque uno anno dominabatur: quorum necesse non est nomina describere.

Isti, et quae in Atheniensium antiquorum historia memorantur tempora, [8] sicut pro vetustis, maxime vero certis historiis recensentur. Verum enim vero prisca tempora antequam Ilium captum fuerit [9], et quaecumque in iis (temporibus) res narratione dignae gestae fuerunt, non adeo certam Chronologiam praeseferre putantur. Attamen quoquomodo licebit ex

νος ἔτη κζ'. ἐφ' οὗ Λυκοῦργος ἐνομοθέτει Λακεδαιμονίοις.

Εἰκοστὸς ὄγδοος Αγαμήστωρ Θεσπιέως ἔτη ιζ'.

Εἰκοστὸς ἔνατος Αισχύλος Αγαμήστορος ἔτη κγ'. ἐφ' οὗ ἔτει δωδεκάτῳ πρώτη Ολυμπιὰς ἤχθη, ἣν ἐνίκα Κόρυβος Ηλεῖος στάδιον.

Ὁμοῦ συνάγεται ἐπὶ τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, ἀπὸ μὲν Κέκροπος τοῦ Διφυοῦς, ἔτη ψν. ἀπὸ δὲ Ωγύγου ἔτη υό.

Ἐντεῦθεν δὲ κατὰ τὰς Ολυμπιάδας ἀριθμητέον τοὺς χρόνους.

(Τριακοστὸς δὲ) μετὰ Αισχύλον Αθηναίων βασιλεύει Αλκμαίων ἔτη ιβ'.

Μετὰ τοῦτον ἔδοξεν εἶναι τὰς ἀρχὰς δεκαετεῖς.

Κάροψ ἔτη ί. Αισιμίδης ἔτη ί. Κλείδικος ἔτη ί. Ιπποµένης ἔτη ί. Λεωκράτης ἔτη ί. Αλέξανδρος ἔτη ί. Ερυξίας ἔτη ί.

Ἔδοξεν αἱρεῖσθαι ἄρχοντα κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ πρῶτος ἠγήσατο ἐνιαύσιος ἄρχων Κρέων ἐπὶ τῆς εἰκοστῆς τετάρτης Ολυμπιάδος. Μεθ' ὃν καὶ ἕκαστον ἔτος εἷς τις (παρ' αὐτοῖς) ἦρχεν, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον (ἦν) τὰ ὀνόματα παρατίθεσθαι.

Οὗτοι οἱ τῆς Αθηναίων ἀρχαιότητος ἐν ἐπιτομῇ μνημονευόμενοι χρόνοι, καὶ ὧν ἐν ταῖς παλαιαῖς καὶ μᾶλλον ἀκριβεστέραις ἱστορίαις ἀναφέρονται. Τοὺς μὲν οὖν ἔμπροσθεν χρόνους τῆς Ιλίου ἁλώσεως, καὶ τὰς ἐν τούτοις πραχθείσας ἱστορίας οὐκ ἀκριβεῖς ἀναγραφὰς ἐχούσας, ὡς οἴοντε ἦν ἐκ τῶν διαφόρως μνημονευομένων ἐπετεμόμεθα. Τὰ δὲ ἀπὸ τῆς Ιλίου ἁλώσεως, μέχρι τῆς

1 Suspicor unam literam excidisse, ita ut pro ΔΖ. 27. solum Ζ. 7. remanserit, quum non solum Anon. et Samuel, cum Canone ferant κζ'. ΔΖ. 27. sed etiam Syncellus Eusebii nostri imitator assiduus. Nihilo tamen minus lectio nostra magis congruere videtur cum summa annorum, quam inferius notabimus.

2 Hic Scal. loco citato haec habet: » Ex β'. factum ιβ'. Nam β'. non ιβ'. ἔτει Αισχύλου prima Olympias acta secundum Castorem. Quare expungenda nota denarii numeri ι. Sed lectionum concordia vix id sinit: maximè vero poterit dici, quod praesens numerus sit ad mentem Castoris, alter vero in Canone firmiter traditus, non Castoris (ut Scal. putavit), sed Eusebii juxta caeteros auctores fuerit sententia.

3 Sine ulla dubitatione librariorum incuria irrepsit in lectionem Anon. apud Scal. ϡη'. 708. pro ϡπ'. 780. ut constanter Eusebius noster affert; facile enim potuit reponi η'. pro π'. sed δ'. pro ε'. difficillime. Adjice calculum annorum praemissorum, qui juxta codicem nostrum non minus quam 774. annos conficiunt.

4 Redundat in Gr. τριακοστὸς δέ. *Tricesimus autem*, quod ab Anonymo adjectum dixeris ad continuationem laterculi.

5 Non dissimiliter in Canone duo tantum anni Alcmaeoni tribuuntur; cui suffragatur et Sync. p. 169. qui habet β'. 2. Hic ergo locus esset iis, quae Scaliger dicit de suo Anonymo, » ex β'. factum ιβ'. quare expungenda nota denarii numeri ι.

6 Absurdè irrepsit in lectionem Anon. Αλέξανδρος, pro Αλάνδρος, quod constanter praebet et Sync. juxta Euseb. tum hìc, tum in Canone. Verum nihil interest, *Apsander* juxta Hier. vel *Apsandrus* juxta Gr. dixeris. Latinorum enim est pro δρος, *der* reponere, ut Αλέξανδρος, *Alexander*. Armenii magis Gr. pronuntiationem servarunt.

7 Ի՚ս սակաւ. ἐπὶ τούτου desideratur in Gr. Anon. ut contra paulo post redundat apud eum παρ' αὐτοῖς, *apud eos*, et τοῦτ, *nunc*. Verum audias velim, ad hunc locum quod attinet, quae autumavit Scal. p. 426. ad 28. » De Creonte primo annuo Atheniensium Praetore omissum ab Hieronymo, et multa alia, quae sine dubio Eusebius notarat. Hoc non aliunde accidisse puto, quam ex nimia festinatione, per quam dictante Hieronymo, omnia notario assequi non licuit«. Sed gratis supponit, quod male excusat: fingit enim omnia, quae in prima parte Eusebius tradiderat, in Canone quoque iterum dixisse; sed talis supervacanea elaboratio uni Scaligero servata est, qui sane omnia utrobique repetenda sibi statuit.

8 Itaque Noster legit in Gr. Οὗτοι, καὶ οἱ, atque pro ὧν legit ὡς.

9 Verba Armena sonant, *prisca tempora abs Ilii captivitate;* ubi quamvis possint intelligi ea tempora, quae sequuta sunt Ilium captum, sed vera sententia anteacta tempora designat, maxime juxta Gr. fragm. idem potissimum confirmat sequens orationis membrum, quamvis Arm. aliter conjungat per Ռանգի, *Quoniam, etenim*, atque aliter Gr. δέ, *autem, vero*.

շատակելոց Համառօտաբեացուք : Պան զի յԵղիանի առնելոյն մինչև յառաջին ողիմպիադն՝ և ոչ այն արժանի եղև Հաստատուն լինել : Այլ սա կայն պորփիւրիոս յառաջնում փիլիսոփայական պատմութեանն Համառօտ զայս ձև օրինակի բանից :

multiplicibus memoratis breviter exponemus. Etenim ab Ilio capto usque ad primam Olympiadem, neque id (inquam) certam meruit memoriam. Verum tamen Porphyrius in prima historia philosophica his verbis summatim scripsit.

πρώτης Ολυμπιάδος οὐδ' αὐτὰ μὲν ἠξιώθη μνήμης ἐντελοῦς. ὅμως δ' ὁ Πορφύριος ἐν τῷ πρώτῳ τῆς φιλοσόφου ἱστορίας, ὧδέ πως ἐπιτέμνεται πρὸς λέξιν.

Պորփիւրի յառաջին փիլիսոփայական պատմութենէն :

Porphyrii ex prima historia Philosophica.

Περφυρίου (....)

ՅԵղիանի առնելոյն մինչ ՚ի Հերակղիդացւոց ՚ի պելոպոնէսոս ասպատակին՝ ամք Ճ ասէ լինել ապողոդորոս : Եւ յասպատակին մինչև ՚ցյովնեայ շինուածն ամն ԿԼ : Եւ անտի մինչև ցղիկուրգոս ամն ՌՃԽԹ (....) Եւ ընդ ամենայն յԵղիանի առնելոյն մինչև յառաջին ողիմպիադն ամք ՉԷ :

» A captivitate Ilii usque ad Heraclidarum excursionem in Peloponnesum [1], annos LXXX. ait esse Apollodorus. Et ab excursione usque ad Joniae aedificationem annos LX [2]. Et inde usque ad Lycurgum annos CLIX [3] (....) Universim autem a captivitate Ilii usque ad primam Olympiadem anni CCCCVII [4].

Α'πὸ τῆς ἁλώσεως Ιλίου, ἐπὶ τὴν τῶν Ηρακλειδῶν κάθοδον (...) ἔτη π'. φησὶν εἶναι ὁ Απολλόδωρος. Ἀπὸ δὲ τῆς καθόδου, εἰς τὴν Ιωνίας κτίσιν, ἔτη ς'. Ε'ντεῦθεν Λυκοῦργον ἔτη θ'. καὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. (ἀπὸ δὲ Λυκούργου εἰς τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, ὀκτὼ καὶ ἑκατόν). Τὰ δὲ πάντα ἀπὸ τῆς ἁλώσεως Ιλίου, ἐπὶ τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, ἔτη ἑπτὰ καὶ ύ.

Ընդաւնդ ինչ (ինձ) Թէ բարւոք լիցի՝ ՚ի սոյն և զառ ՚ի յունաց արարեալ ողիմպիադան յարել ՚ի Ճառիս :

Ενταῦθα μοι δοκεῖ καλῶς ἔχειν καὶ τὰς παρ' Ἕλλησιν ἀναγραφομένας Ολυμπιάδας ἐπισυνάψαι τῷ λόγῳ. . .

Ողիմպիադք Յունաց :

Olympiades Graecorum [6].

Ա. Ողիմպիաս. յորում յաղթէր ՚ի ստադիոն կուռիբոս Հելիացի :

Յայմմէ ժամանակէ յունաց ժամանակագրութիւնն Թուի ստոյգ գտանել. և յառաջ քան զայն՝ որպէս միտք իւրաքանչիւր ասէին վճիռ տային :

I. Olympias. Ubi in Stadio vicit Coroebus Helius.

Ex illo tempore Graecorum Chronologia videtur certa reperiri: ante hoc [7] vero, prout cujuslibet mens cogitare decreverat.

Α'πὸ (γὰρ) τούτων τὰ τῆς Ελληνίων χρονογραφίας ἀκριβοῦς ἀναγραφῆς τελευχέναι δοκεῖ, ἄττα περὶ αὐτῶν, ὡς ἑκάστῳ φίλον ἦν, ἀπεφήναντο.

Պատճառն Խաղոյն դիցէր, որ են մրցութեան հրահանգք :

De institutione Agonis, id est Colluctationis exercitatio [8].

Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀγῶνος τῶν Ολυμπίων.

Սակաւ ինչ Հարկ է վասն ազանին Ճառել. զորոյ ոմանք Հեռի ժամանակաք զդիր ազանին երիցագոյնս նեին : Ա'յս քան զՀերակղէս ասեն դնել՚ի միոյ յԻդէացւոցն մատանց. և ապա յայլեթղեայ մինչև ՚ի Հանդէս նորին որդւոց. յորմէ ազանիս ասացն աԹղեաստք կոչէին, այսինքն սխորիմք : Եետ որոյ՝ որդւոյն նորա

Ολίγα δὲ ἀναγκαῖον περὶ τοῦ ἀγῶνος εἰπεῖν, ὡς οἱ μὲν ποῤῥωτάτω τοῖς χρόνοις τὴν θέσιν αὐτοῦ προάγοντες πρὸ Ηρακλέους αὐτὸν τεθῆναί φασιν ὑπὸ ἑνὸς τῶν Ιδαίων Δακτύλων, εἶτα ὑπὸ Αεθλίου ἐπὶ διαπέρᾳ τῶν αὐτοῦ παίδων, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἀγωνισταὶ Αθληταὶ ἐκλήθησαν. μεθ' ὃν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Επειόν, εἶτα Ευδυμίω-

1 Anonymus breviorem reddidisse videtur inscriptionem, eo quod praemissa verba eam satis declarant, si tamen non ex librarii incuria quaedam exciderint; ut reapse intercidit in textu *in Peloponnesum*.

2 Ubi noster legit ξ'. 60. Anon. mendose habet ς'. 6. ut patet ex summa.

3 Desiderantur in nostro codice illa verba, » a Lycurgo autem usque ad primam Olympiadem, (anni) CVIIII «. Եւ ՚ի միկուրգոսէ մինչև յառաջին ողիմպիադն, (ամք) ՌԸ: quae supple, ut servetur exacta summa in utraque lectione Gr. et Arm.

4 Scaliger de more interrupit hic quoque Gr. fragmentum Anonymi, interjectis gratis varii generis excerptis ex aliis auctoribus, usque ad pag. 28. lin. 38. ubi vix demum sequentia inserit; quae proxime post Porphyrii verba inserenda erant.

5 Gr. lectio Anon. pro *factas*, habet *descriptas*.

6 Inscriptionem cum sequenti linea omisit Anon. atque adeo subsequentia conjunxit per γὰρ cum praecedentibus. Verum neque ipse Scaliger cognovit illam conjunctionem γὰρ in Canone, ubi similia repetit Eusebius. Item auctor noster in Praep. Evang. L. x. c. 10. affert quaedam ex Africano, quae ad hunc locum faciunt, quare adeas velim.

7 Mendose Anon. apud Scal. περὶ αὐτῶν, legendum enim juxta Euseb. πρὸ αὐτῶν.

8 Gr. verba sonant » De institutione Agonis Olympiorum «: itaque videtur Interp. noster explicatione usus esse in iis vocibus որ են մրցու. Թեան հրահանգք :

9 Interp. Arm. adjunxit սխորիմք, ut explicaret Gr. vocem serva-

Եպիտեի, և ապա Էնդիմիոնի, և ըստ նմանէ աղէքսիոսի, և ապա ոչինոմաոնի լինել վերակացու զոհիցն։ Յետ որոյ պելոպայ՝ի պատիւ Յովն մատուցանել արամազդայ։ Եւ ապա Հերակղեայ՝ աղկմինեայ և արամազդայ որդւոյ. յորմէ Ի ազգ ասեն լեալ։

quem ejusdem filium Epionem, ac deinde Endymionem [1], et post eum Alexinum, postea vero Oïnomaum, sacrificiis fuisse Praepositos. Postea Pelopen ad Patris honorem Jovis (sacrificium) obtulisse [2]. Et deinde Herculem Alcmenae et Jovis filium; a quo x. generationes transisse dicunt, (sc. usque ad praesens tempus Iphiti).

τὸν μὲν Ἐπίονα, εἶτα Ἐνδυμίωνα, καὶ μετ' ἐκεῖνον Ἀλεξῖνον, εἶτα Οἰνόμαον προστῆναι τῆς θυσίας. μεθ' ὃν Πέλοπα εἰς τιμὴν τῷ πατρίῳ Διΐ ἀγαγεῖν. εἶτα Ἡρακλέα τὸν Ἀλκμήνης καὶ Διός, ἀφ' οὗ γενεὰς δέκα τυγχάνειν.

Եւայլ ոմանք զբովանդակն՝ երիս ասեն մինչև՝ ցԻփիտոս, որ նորոգեաց զագոնն։ Այս էր Հելիայի, և Հանդերձապետ եղադացոյ աշխարհին, կամեցաւ ցածուցանել զմարտս քաղաց, ՚ի բնաւ իսկ պեղոպոնէսոյ առաքել տեսողս, որք ուսանիցին զցածնուլ գրգռելոցն պատերազմից։ ՚Ի դիցն հրամանք ինչ այսպիսիք պեղոպոնէսացւոց. * Գ՚տէք ՚ի մեհեանն, և զհն մատուցէք. և հնազանդ լերուք առնայնի՝ զոր ինչ իցէքն ձեզ հրաման տացեն։ Եւ հելիացւոցն այսպիսի ինչ նախիղձիկս բարբառեալ թե, *Հելիացիք, որ զհարցն նախնեաց օրէնս հաստատուն պահեալ՝ ապրեցուցէք զաշխարհդ ձեր, զպատերազմսն քակտեալ պատերազմից, զհամօրէն բարեկամութիւն ընդ յոյնս կալայք. մինչ ՚ի ժամս տարեկանաց եկեսցէ ուրախութեանն (ἐνιαυσίῳ) տարեկան։

Եւ վասն այսորիկ խիփիտոս պատուիրեաց դաշնաւորութեամբ հեռանալ ՚ի պատերազմից, և ուտել զիւրաքանչիւր խաղաղութեան կոտոր, հրաման առեալ ՚ի հերակղեայ՝ ձեռնամուխ ՚ի միմեանս ոչ լինել։ Եւ զագոնն կատարէր խիփիտոս զկնի երկարաւ հանդերձ, որ էր յազգ զակեդեմոնացւոց. ՚ի հերակղեայ էր երկրեան իսկ էին. և յայնժամ սուտ դին միայն մրցութիւն էր. և ապա յետոյ և այլ ևս գուպարածքն միըստ միոջէ յաւելան։

At vero quidam tres omnino dicunt (fuisse) generationes usque ad Iphitum, qui Agonem reparavit. Hic Helius cum esset, atque Procurator Helladae (sc. Graeciae), voluit ad bella sedanda civitatum, per universam Peloponnesum exploratores mitti, qui modum sedandi commota bella discerent (ab oraculo). Praeceptum ergo istiusmodi ad Peloponnesios ab Diis (prodiit, ajunt). » Fanum adite, ferte sacrificia, et vatum oraculis, quaecumque vobis imponuntur, obedite «. Et Heliensibus oraculum hoc [3] praenuntiatum: » Helienses, qui patrum antiquorum leges firmiter observantes, patriam vestram liberastis; bellorum finem facite, communem cum Graecis amicitiam servate, usquedum in solemnitatibus annuariis laetitiae annus *(quinquennalis)* adveniat «.

Atque eam ob rem Iphitus mandavit, ut foedere facto, a bellis abstineant, et suam unusquisque portionem pacis comedat; quippe qui ab Hercule ipso mandatum hoc acceperat, ne ultra invicem manus conererent [4]. Et Agonem ipsum peregit Iphitus cum Lycurgo, qui erat ex gente Lacedaemoniorum: ab Hercule enim ambo erant. Atque tunc Stadii solum agon erat, deinde vero alia quoque certamina vicissim addita sunt.

Οἱ δὲ τὰς τελείας τρεῖς φασὶν, ἐπὶ Ἰφιτον ἀνανεωσάμενον τὸν ἀγῶνα. Τοῦτον γὰρ Ἡλεῖον ὄντα, καὶ προνοούμενον τῆς Ἑλλάδος, βουλόμενόν τε παῦσαι πολέμων τὰς πόλεις ἐκ Πελοποννήσου πάσης στεῖλαι θεωροὺς τοὺς πευσομένους περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν κατεχόντων πολέμων. τὸν δὲ θεὸν τοῖς Πελοποννησίοις χρῆσαι ταῦτα.

Ὦ Πελοποννήσου νάεται, παρὰ βωμὸν ἰόντες
Θύετε, καὶ πεύθεσθε τάκεν μάντεις ἐνέπωσιν.

Τοῖς δὲ Ἡλείοις τάδε προαγορεῦσαι.

Ἡλεῖοι πρόπολοι, πατέρων νόμον ἰθύνοντες,
Τὴν αὐτῶν ῥύεσθε πάτραν, πολέμου δ' ἀπέχεσθε,
Κοινοδίκου φιλίας ἡγούμενοι Ἑλλήνεσι,
Εὖτ' ἂν πενταετὴς ἔλθῃ φιλόφρων ἐνιαυτός.

Τούτου χάριν Ἰφιτος ἀπήγγειλε τὴν ἐκεχειρίαν (supple ex Syncello. ἔτι ἡμέρᾳ τροφῇ χρῆσθαι ὑπὸ Ἡρακλέους, καὶ χεῖρας ἀλλήλοις οὐκ ἐπέφερον). καὶ τὸν ἀγῶνα ἐπετέλεσε (Ἰφιτος) σὺν Λυκούργῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ συγγενεῖ τυγχάνοντι. ἀμφότεροι γὰρ ἀφ' Ἡρακλέους, καὶ τότε μόνον ἦν σταδίου ὁ ἀγών. ὕστερον δὲ ἄλλα ἆθλα κατὰ μέρος προσετέθη.

---

tam Ἀθλητὰ πλεονασμῷ; quarum utrumque variis gaudet significationibus: ita ut possit etiam reddi, *Colluctatores, aemulatione dimicantes*, etc.

1 Anon. legit Ενδυμίωνα. Verum Syncellus nobis favet p. 156. legens Ενδυμίωνα. Item infra Anon. habet Οἰνύμαον, ubi noster habet Οἰνόμαον. Caeterum haec et sequentia ad sensum a Syncello descripta expedit audire; vide apud eum interpretatione Goari, p. 156. et 157.

2 Anonym. in Gr. τῷ πατρίῳ, sc. *patrio*, vel *paterno;* quo inducitur *Jupiter patrius*, id est, quem majores colebant, vel qui loco patris habebatur, itaque Jupiter, quasi juvans pater a Latinis dictus est. Qui sensus elicitur etiam ex Arm. lectione, si հօրն, et արամազդայ quamvis disjuncta, pro eadem persona accipiantur, quasi հայր արամազդ sit dictus vel Armeniorum more, quibus Jupiter dicebatur հայր հաստոց, sc. *Deorum pater;* vel pro հայրենի արամազդ, eo nempe sensu, quo apud Graecos epitheton Jovis usurpabatur πάτριος Ζεύς, videlicet *Patrius Jupiter*. Ut nihil dicam de Syncello, qui omissa voce Διΐ, habet tantum εἰς τιμὴν τῇ πατρίδι, *in honorem patriae*.

3 Optima accuratissimaque lectio Eusebii nostri jure improbat et corrigit praeposteram Gr. lectionem, quae pariter corrupta est tum apud Anon. tum apud Sync. nam ambo lineam hanc Ἡλεῖοι πρόπολοι πατέρων νόμον ἰθύνοντες, absurdè collocarunt in calce oraculi ad Peloponnesios; atque ideo initium sequentis oraculi ad Helienses duxerunt ex his verbis, τὴν αὐτῶν ῥύεσθε, etc. Sed quis non videt, quod postrema haec omnino anterioribus sunt connectenda, atque hinc illud primum Ἡλεῖοι πρόπολοι pro exordio secundi oraculi est habendum? Aliter plane incertum ac vagum relinquitur posterius oraculum, non secus ac extrema pars anterioris. Rem satis indicat etiam Interpretatio Latina Goari in Sync. p. 157. ubi vel ipse Interpres satis anxius de sensu oraculi ad Helienses, tamquam Peloponnesiis perperam assignati, statuit in tertiam illud personam reducere hoc cum additamento: » Qui in Elide Deorum cultum, et paterna instituta observant «: quo claudens primum oraculum, ita alterum aggressus est: » Patriam vestram liberate «. Quod sane responsum si audirent Helienses ita decurtatum, dubitarent fortasse, an ad se, vel ad alios hoc oraculum spectasset; cum de gente nulla fiat mentio juxta hanc mendosam lectionem.

4 Lacunam vix animadversam a Scaligero in suo Anon. praeter Eusebium nostrum supplere potest Syncellus alter Eusebii excerptor, p. 157. A. his verbis ἔτι ἡμέρᾳ, etc. usque ad ἐπέφερον, sicut etiam paulo post nomen Ἰφιτος, restituendum in text. Gr. quo posito satis quadrat lectioni Auctoris nostri; quamquam certi omnino non sumus, an ad Syllabas usque observarit Sync. Eusebii verba, cum eadem res per diversas voces similiter exprimi potuerit. Exemplo sint anteriora verba, quae non parum differunt apud Anon. et Sync. quamvis uterque unam ipsam sententiam declaret, simillimis, non ita tamen ipsissimis vocibus; sicut et in sequentibus Anon. ἀμφότεροι (dixit) γὰρ ἀφ' Ἡρακλέους, *ambo enim ab Heracle*, scilicet ab Hercule oriundi, iisdem verbis Eusebii textum re-

Իսայց արիստիդոմեանք հելիացիք պատմեն, որպէս թէ 'ի քսաներորդէ և յեօթներորդէ ողոմպիադէն՝ 'յիփիտոսէն, կարգեցաւ ագոնն և յաղթութիւնն. և ոմանք չգրեցաւ առ ծուղրութեան առաջնոցն։ Իսայց 'ի քսաներորդումէ ողոմպիադին յաղթեալ՝ 'ի ստադին կուռիբոս հելիացի՝ նախ գրեցաւ. և այն առաջին ողոմ պիաս կարգեցաւ. յորմէ յոյնք հա մարին զժամանակն։

Օհնոյես զարիստիդոմիոսյան պատ մէ և պաւղիբոս։ Իսայց կաղղիմաքոս ասէ ժզ՝ ողոմպիադաս անգիրս մնա ցեալս յիփիտեայ, 'ի չորեքտասաներորդումն յաղթել կուռիբայ։ Իսայց բազումք ասեն՝ թէ 'ի հերակղեայ աղկմեայ յագոնին դնելոյ՝ մինչև ցա ռաջին համարեալ ողոմպիադն՝ լինել ամն ՆՃԹ։ և ածեն հերակղացիք հինգամեայ զագոնն՝ չորից ամաց 'ի միջի կատարելոց։

Verum tamen Aristodemus Heliensis cum sociis [1] refert; quod nempe a vicesima septima Olympiade, ab Iphito (inchoante) [2], sit constitutus agon, et victoria; nullus vero ex incuria primorum scriptus fuerit (in fastis): vicesima autem Olympiade vincens in stadio Coroebus Heliensis, primus scriptus fuit; illaque prima Olympias constituta, a qua Graeci tempora dinumerant.

Haec autem, quae Aristodemus, narrat et Polybius. Callimachus vero XIII. [3] Olympiadas, quin describerentur ab Iphito, remansisse dicit, decima quarta (autem) Coroebum vicisse. Multi tamen dicunt ab ipso Hercule Alcmenae (filio) Agone posito, usque ad primam recensitam Olympiadem, annos esse CCCCLIX. Agunt autem Heraclienses (Gr. Helienses) Agonem quinquennio, quatuor annis interea completis.

Ἱστοροῦσι δὲ οἱ περὶ Ἀριστόδημον τὸν Ἠλεῖον, ὡς ἀπὸ εἰκοστῆς καὶ ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος ἤρξαντο οἱ ἀθληταὶ ἀναγράφεσθαι, οἱ δηλαδὴ νικηφόροι. πρότου γὰρ οὐδεὶς ἀνεγράφη, ἀμελησάντων τῶν προτέρων. τῇ δὲ εἰκοστῇ (ὀγδόῃ) τὸ στάδιον νικῶν Κόροιβος Ἠλεῖος ἀνεγράφη πρῶτος. καὶ ἡ Ὀλυμπιὰς αὐτὴ πρώτη ἐτάχθη, ἀφ' ἧς Ἕλληνες ἀριθμοῦσι τοὺς χρόνους.

Τὰ δὲ αὐτὰ τῷ Ἀριστοδήμῳ καὶ Πολύβιος ἱστορεῖ. Καλλίμαχος δὲ δέκα τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀπὸ Ἰφίτου παρεῖσθαί φησι μὲν ἀναγραφείσας, τῆς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτης Κόροιβον νικᾶν. Πολλοὶ δὲ λέγουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπὸ Ηρακλέους τοῦ Ἀλκμήνης τοῦ ἀγῶνος θέσεως ἐπὶ τὴν πρώτην ἀριθμουμένην Ὀλυμπιάδα, γενέσθαι ἔτη υνθ'. Ἄγουσι δὲ Ἠλεῖοι πενταετηρικὸν τὸν ἀγῶνα, τεσσάρων ἐτῶν μεταξὺ συντελουμένων.

ՅՈՒՆԱՑ ՈՂՈՄՊԻԱԴՔ

OLYMPIADES GRAECORUM

ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ.

Յառաջինէն մինչև չերիէրեւորդ տասանեւորդ եօթնեւորդն. յորոմ Թագաւորեաց հռոմայեցոց անտոնինոս որդի սեւերեայ։

A prima usque ad ducentesimam quadragesimam septimam: qua regnavit in Romanos Antoninus filius Severi [4].

Ἀπὸ τῆς πρώτης, ἐπὶ τὴν σμζ'. καθ' ἣν Ῥωμαίων ἐβασίλευσεν Αντωνῖνος υἱὸς Σεβήρου.

Ա. ՈՂՈՄՊԻԱՍ. Յորում յաղթէր կուռիբոս հելիացի 'ի ստադին. քանզի զայն ևեթ մրցէին մինչև ցերբեքտասաներորդ ողոմպիադն։

Բ. Ա՛նտիմաքոս հելիացի 'ի ստադին. Ռոմոս և ռոմիղոս ծնան։

Գ. Ա՛նդրոկղոս մեսենացի 'ի ստադ.

Դ. Պօղիքարես մեսենացի 'ի ստադ.

Ե. Էսքիդես հելիացի 'ի ստադ.

Զ. Ո՛յիբոտաս դիմեացի 'ի ստադ.

Է. Վարկղես մեսենացի 'ի ստադ.

I. Olympias. In qua vicit Coroebus Heliensis in stadio [5], eo enim tantummodo certabant, usque ad decimam tertiam Olympiadem [6].

II. Antimachus Heliensis in stadio. Romus et Romylus nati sunt.

III. Androclus Messenius in stadio.

IV. Polychares Messenius in stadio.

V. Eschides Heliensis in stadio.

VI. Oïbotas [7] Dymaeus in stadio.

VII. Darcles [8] Messenius in stadio.

Πρώτη Ολυμπιάς, ἣν ἐνίκα Κόροιβος Ηλεῖος στάδιον. τοῦτο γὰρ ἠγωνίζοντο μόνον ἐπὶ Ολυμπιακῶν ἀγώνων.

Δευτέρα. Αντίμαχος Ηλεῖος. στάδιον. Ρῶμος καὶ Ρωμύλος ἐγεννήθησαν.

Τρίτη. Ανδροκλος Μεσσήνιος στάδιον.

Τετάρτη. Πολυχάρης Μεσσήνιος στάδιον.

Πέμπτη. Αισχίνης Ηλεῖος στάδιον.

Ἕκτη. Οιβώλας Δυμαῖος στάδιον.

Ἑβδόμη. Διοκλῆς Μεσσήνιος στάδιον.

ferens; ubi tamen Sync. eandem rem aliis verbis expressit, ἑκάτεροι δὲ Ηρακλεῖδαι, *singuli autem Heraclidae*, patronomicè nempe Herculis prognatos volens assignare.

1 Οἱ περὶ Ἀριστόδημον, ut patet, in mentem revocat Aristodemum historicum ejusque asseclas, vel auctores, qui eumdem sequuntur: idipsum sane declarat in Arm. vox unica derivativa արիստոդեմեանք; quare necesse habuimus addere in Lat. *cum sociis*, quamvis aliqui Graeco more unum tantum hominem intelligi velint; qua de re etiam in posterum.

2 Anon. Gr. omittit nomen Iphiti pernecessarium, atque paulo aliter rem exhibuit, ad verb. » Velut a vicesima septima Olympiade coepti sunt Athletae describi, Victores scilicet; primum enim nullus descriptus fuit, negligentibus prioribus «. Sync. verò non integrè haec excerpsit, nisi potius amanuenses ejus integram lectionem detruncarint: igitur caetera sic Goar reddidit, » et ex incuria victoris nullius nomen in fastos referebatur «.

3 Apud Anon. mendose legitur μὲν ἀναγραφείσας, *quidem scriptas*, quod emendabis ad normam Eusebii nostri, legens cum Sync. μὴ ἀναγραφείσας, *non scriptas*.

4 Ita omnino fert et lectio Anonymi, quae sine causa manca Scaligero visa est. Nota interim hanc Olympiadum seriem reperiri etiam in Συναγωγῇ ἱστοριῶν, seu in Collectaneis Scaligeri excerptis p. 313. ab uno vel altero Anonymis desumptam; quod tamen non adeo cohaeret cum Eusebio nostro; sicut etiam cum supra laudato Anonymo, qui solus est certus Eusebii pedissequus.

5 Semel sufficiat notare Arm. Interp. vocem στάδιον, *stadium*, accusativi casus, de more efferre per alium casum 'ի ստադին, *in stadio*, quod et nos sincere in Lat. refudimus; quamvis non desint, qui Hellenismum servantes dixerunt in Lat. *vicit stadium*. Ad haec Interp. noster ad usum Arm. linguae nomina gentilia vel patria exposuit per articulum յն. quod Latinis est *ensis*, ut հելիացի, մեսենացի. Heliensis, Messenensis, etc. Sed quia familiare est Latinis uti magis strictim juxta Gr. ut Helius, Messenius, Coronaeus, etc. id et nos passim usurpavimus.

6 Optima lectio Eusebii nostri omnino ad rem facit; pro qua nescio quomodo haec apud Anon. inserta sunt, » usque ad Olympiacos agones «.

7 Mendosam Gr. lectionem Οιβώλας emendabit codex noster, ad cujus normam jure refertur et illud Scaligeri dictum 426. ad 39. » Pausaniae Οιβώτας. Ita lege «.

8 Item minus accurate habuit Anon. Διοκλῆς, pro Δαΐκλῆς; ita mallem et Arm. դարկղէս, quam դարկղէս. Aliter tamen dicendum de nomine Ξενοκλῆς, quod aeque ferunt Arm. et Gr. etsi quidam legerint Ξενόδικος, ut et Pausanias Ξενοδόκος.

Հռոմիղոս զՀռոմ՝ շինեաց ։ — Romylus Romam condidit. — Ρωμύλος Ρώμην ἔκτισε.

ը. Ա՛նտիկղէս մեսենացի ՚ի ստադ. — viii. Anticles Messenius in stadio. — Ογδόη. Αντικλῆς Μεσσήνιος στάδιον.

թ. Ք՛սենոկղէս մեսենացի ՚ի ստադ. — ix. Xenocles Messenius in stadio. — Ενάτη. Ξενοκλῆς Μεσσήνιος στάδιον.

ժ. Դոտադէս մեսենացի ՚ի ստադ. — x. Dotades Messenius in stadio. — Δεκάτη. Δωτάδης Μεσσήνιος στάδιον.

ժա. Ղէոքարէս մեսենացի ՚ի ստադ. — xi. Leochares Messenius in stadio. — Ενδεκάτη. Λεωχάρης Μεσσήνιος στάδιον.

ժբ. Ի՛քսիթեմիս կորնեցի ՚ի ստադ. — xii. Oxythemis Coronaeus in stadio. — Δωδεκάτη. Οξύθεμις Κορωναῖος στάδιον.

ժգ. Դիոկղէս կորնթացի ՚ի ստադ. — xiii. Diocles Corinthius in stadio. — Τρισκαιδεκάτη. Διοκλῆς Κορίνθιος στάδιον.

ժդ. Դէզմոն կորնթացի ՚ի ստադ. — xiv. Desmon Corinthius in stadio. — Τεσσαρεσκαιδεκάτη. Δέσμων Κορίνθιος στάδιον.

Յաւելաւ դիաւղոնէ, և յաղթեր Հիպէնոս կղէնացի ։ — Additus fuit et Diaulon: vicitque Hybenus Kliensis [1]. — Προσετέθη καὶ δίαυλον. καὶ ἐνίκα Υπήνιος Ηλεῖος.

ժե. Ո՛րսիպպոս մէգարացի ՚ի ստադ. — xv. Orsippus Megareus in stadio. — Πεντεκαιδεκάτη. Ορσιππος Μεγαρεύς στάδιον.

Յաւելաւ դողիքոն. ընթանային մերկ. և յաղթեր ականթոս զակոնացի ։ — Additus Dolichus, (et) currebant nudi; vicitque Acanthus Lacon. — Προσετέθη δολιχός. καὶ γυμνοὶ ἔδραμον. ἐνίκα Ακανθος Λάκων.

ժզ. Պ՛իթագորաս զակոնացի ՚ի ստ. — xvi. Pythagoras Lacon in stadio. — Εκκαιδεκάτη. Πυθαγόρας Λάκων στάδιον.

ժէ. Պոլղոս էպիդաւրացի ՚ի ստադ. — xvii. Polus Epidaurius in stadio. — Επτακαιδεκάτη. Πῶλος Επιδαύριος στάδιον.

ժը. Տուլղոս սիկիոնացի ՚ի ստադ. — xviii. Tullus Sicyonius in stadio. — Οκτωκαιδεκάτη. Τέλλις Σικυώνιος στάδιον.

Յաւելաւ բազկաց կռուիլն. և յաղթեր իբատոն զակոնացի ։ — Addita Lucta [2]; et vicit Hybato Lacon. — Προσετέθη πάλη, καὶ ἐνίκα Ευρύβατος Λάκων.

Յաւելաւ և պենտաթղոն. և յաղթեր զամբիս զակոնացի ։ — Additum et Pentathlum; superatque Lampis [3] Lacon. — Προσετέθη καὶ πένταθλος, καὶ ἐνίκα Λαμπίας Λάκων.

ժթ. Մ՛ինոս մէգարացի ՚ի ստադիոն. — xix. Menus [4] Megareus in stadio. — Εννεακαιδεκάτη. *Μένος (Μένων) Μεγαρεὺς στάδιον.

Ի. Ա՛թերադաս զակոնացի ՚ի ստադ. — xx. Atheradas Lacon in stadio. — Εικοστή. Αθηράδας Λάκων στάδιον.

իա. Պանտակղէս աթենացի ՚ի ստադ. — xxi. Pantacles Atheniensis in stadio. — Εικοστὴ πρώτη. Παντακλῆς Αθηναῖος στάδιον.

իբ. Կրկին զերկրորդն ՚ի ստադ. — xxii. Idem secundum in stadio. — Εικοστὴ δευτέρα. Ο' αὐτὸς τὸ δεύτερον.

իգ. Իկարիոս հիպերեսացի ՚ի ստադ. — xxiii. Icarius [5] Hyperessius in stadio. — Εικοστὴ τρίτη. Ικάριος Υπερεσσιεὺς στάδιον.

Յաւելաւ կռփամարտիկն. և ոնոմաստոս զմիւռնացի յաղթեր. որ և զկռփամարտիկ օրէնսն եդ ։ — Additus Pugilatus; Onomastusque Smyrnaeus vicit, qui et pugilatus legem tulit. — Προσετέθη πυγμὴ, καὶ Ονόμαστος Σμυρναῖος ἐνίκα, ὁ καὶ τῇ πυγμῇ νόμους θέμενος.

իդ. Կղէոպտողեմոս զակոնացի ՚ի ստադիոն. — xxiv. Cleoptolemaeus [6] Lacon in stad. — Εικοστὴ τετάρτη. Κλεοπτόλεμος Λάκων στάδιον.

իե. Թալպիս զակոնացի ՚ի ստադիոն. — xxv. Thalpis Lacon in stadio. — Εικοστὴ πέμπτη. Θάλπιος Λάκων στάδιον.

Յաւելաւ տեթռիպոնն. և յաղթեր պաորոն Թեբացի ։ — Additum Tethrippon; et vicit Paoron [7] Thebaeus. — Προσετέθη τέθριππον, καὶ ἐνίκα Πάτων Θηβαῖος.

իզ. Կաղղիսթենն զակոնացի ՚ի ստադ. — xxvi. Callisthenes Lacon in stadio. — Εικοστὴ ἕκτη. Καλλισθένης Λάκων στάδιον.

Փիղիմբրոտոս զակոնացի ՚ի պենտաթղոս կռուին՝ յերիս ողմ պիտանն յաղթեաց։ Կառնին եդաւ — Philimbrotus Lacon in Pentathli certamine, tribus Olympiadibus vicit. Carnia primum posi- — Φιλόμβροτος δὲ Λάκων πένταθλος τρισὶν Ολυμπιάσιν ἐνίκησε. Κάρνια ἐτέθη πρῶτον ἐν Λακεδαί-

1 Scal. p. 427. vult, ut cum Pausania legatur *δίαυλος*. Sed Eusebius noster constanter fert in utraque lectione *δίαυλον*: pro autem *Υπήνιος*, nobiscum Pausan. legit *Υπῆνος*, quem tamen patria *Πισαῖον*, *Pisaeum* dicit, ubi noster legit *Κλεῖος* pro *Ηλεῖος*.

2 Gr. vox *πάλη*, quae a Latinis *Lucta* dicitur, ab interprete nostro hic effertur per *բազկաց կռուիլ*, sc. *brachiorum* sive *brachiis colluctatio*, sicut etiam passim *կռիւ* vel *մարտ* tantum dixit, quod est generale nomen *congressus*, *pugnae*, vel *luctae*. Pro autem Hybatone Gr. habet *Euribatus*.

3 Jure itaque dixit Scal. p. 427. » Λάμπις, non *Λαμπίας* Pausaniae «.

4 Suffragatur Anon. auctoris nostri sectator, per *Μένος*: gratis ergo subjunxit Scal. parenthesis nota *Μένων*, ut magis idoneum.

5 Urget Scal. dicens. » Apud eundem Pausaniam ... non Ικάριος, ut hic, sed Ικάρος dicitur «. Verum tamen non Ικάρος, sed Ικάριος constanter legitur apud Euseb. Arm. et Gr. non ergo ubique Pausaniae lectio quaerenda.

6 Vel juxta Gr. legas *Cleoptolemus*.

7 Noster Chirographus ferebat *Παόρων*. Anon. *Πάτων* legit. Pausanias *Παγώνδας*, qui et pro *τέθριππον* alia expositione dixit *Ίππων τελείων δρόμον*.

նախ 'ի պակիդեմոնիա փանդրա-
նահարացն մրցութիւն ։

ԻԷ. Եւրիբոս աթենացի 'ի ստադ.

ԻԸ. Կարմիս պարսկացի 'ի ստադ.
Որ ջոր թզով ևեթ զկեանն վճարէր ։ այնմ՝ ակիզն պէսպացիք պատերն, 'ի խափանել հելիացւոցն վասն արեւմտեցւոց պատերազմին ։

ԻԹ. Քիոնիս պակնացի 'ի ստադիոն.
Որոյ մի վազ՝ էր իբ կանգունք ։

Լ. Այն յերկրորդին ։
Պիսացիք ապստամբեցին 'ի հելիացւոցն. և զայս կարգեցին. և զայլս ևս ի բաց միւոքն իբ ։

ԼԱ. Քիոնիս պակնացի յեր-
րորդ 'ի ստադիոն.
ԼԲ. Կրատիոս մեգարացի 'ի ստադ.

Զորժամ և 'ի բռնամարտիկ կռուին՝ կոմէոս երեք եղբարցն մնրատուցեալ յաղթէր ։

ԼԳ. Գիգիս պակնացի 'ի ստադիոն.
Յաւելաւ պանկրատիոնն. և յաղթէր իգդամիս սիրակուսացի յաղթանդամն. որ չափեաց զաստարէնն ոտիւքն, և վեց հարիւր միայն քայլ արար ։
Յաւելաւ և կելէսն. և յաղթէր կրաքսիլաս Թեսաղացի ։

ԼԴ. Ստոմնս աթենացի 'ի ստադիոն.

ta est Lacedaemone Citharoedorum colluctatio [1].

xxvii. Eurybus [2] Atheniensis in stad.

xxviii. Charmis Lacon in stadio.
Qui aridis ficis solummodo necessitatem explebat [3]. Ejus initium Pisaei fecerunt, Heliensibus propter bellum cum Occidentalibus impeditis.

xxix. Chionis Lacon in stadio.
Cui unus saltus erat xxii. cubitorum (Gr. pedum) [4].

xxx. Idem ipse in secundo.
Pisaei ab Heliensibus defecerunt, hancque (Olympiadem) constituerunt, alias quoque ex ordine xxii.

xxxi. Chionis Lacon in tertio stadio.

xxxii. Cratinus Megarens in stadio.

Quando et in Pugilatu [5] Comaeus tres fratres colluctatus vicit.

xxxiii. Gygis Lacon in stadio.
Adjectum Pancratium; et superat Yggamis (Gr. Lygdamis) Syracusanus procerus; qui stadium pedibus mensus est, et sexcentos tantum passus fecit.
Additus et Celes [6]; vicitque Craxillas [7] Thessalus.

xxxiv. Stomus Atheniensis in stadio.

μονι κιθαρωδῶν ἀγών.

Εἰκοστὴ ἑβδόμη. * Εὐρυβος Ἀθηναῖος στάδιον.

Εἰκοστὴ ὀγδόη. Χάρμις Λάκων στάδιον.
Ὃς σύκοις ξηροῖς ἤσκει. Ταύτην ἦξαν Πισαῖοι, Ἡλείων ἀσχολουμένων, διὰ τὸν πρὸς Δυμαίους πόλεμον.

Εἰκοστὴ ἐννάτη. Χίονις Λάκων στάδιον.
Οὗ τὸ ἅλμα ποδῶν ἦν νβ'. (lege κβ'.)

Τριακοστή. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Πισαῖοι Ἡλείων ἀποστάντες ταύτην τε ἦξαν, καὶ τὰς ἐξῆς κβ'.

Τριακοστὴ πρώτη. Χίονις Λάκων τὸ τρίτον στάδιον.

Τριακοστὴ δευτέρα. Κρατῖνος Μεγαρεὺς στάδιον.
Οτε καὶ (supple πυγμὴν) Κομαῖος τρίτος ἀδελφῶν ἀγωνισάμενος ἐνίκα.

Τριακοστὴ τρίτη. Γύγις Λάκων στάδιον.
Προσετέθη παγκράτιον. καὶ ἐνίκα Λύγδαμις Συρακούσιος ὑπερμεγέθης, ὃς στάδιον ἐξεμέτρησε τοῖς ἑαυτοῦ ποσὶ, μόνας ἑξακοσίους παραθέσεις ποιησάμενος.
Προσετέθη καὶ . . . . καὶ ἐνίκα Πραξίλλας Θεσσαλός.

Τριακοστὴ τετάρτη. * Στόμας Ἀθηναῖος στάδιον.

1 Nescio quo consilio dixerit Scal. ad hunc locum, p. 427. » Κάρνια ἐτέθη. Omisit Hieronymus, quae tamen est nobilissima Lacedaemoniorum ἐποχή. Celebrabantur plenilunio, ut Olympias, auctor Euripides «. Fortasse ea, quae in prima hac Chronici parte traduntur, in Canonem vellet Scal. ab Hier. translata fuisse: sed non illud S. Interpretis consilium fuit. Verumtamen vel ex hoc scias Scaligerum falso sibi persuasisse, omnia primae et secundae Chronicorum partibus communia esse, ut revera ipse tentavit.

2 Minime enervat vim lectionis Eusebii aequè habitae in Gr. et Arm. Ευριβος, altera a Pausania usurpata, Ευρίβοτος, vel Ευρίβατος. Sicut et Χίονις apud eum, Eusebio Χάρμις, quod et Scal. inferius probat.

3 Vel ita, *esuriem sedabat*, ubi tamen Gr. habet ἤσκει, (ἀσκεῖν), *laborabat, exercebat*. In sequenti periocha Arm. Interp. legit ἦρξατο, ideoque reddit ակիզն արաբեն: alioquin, si legisset ἦξαν, ut hodie habetur, redderet utique կարգեցին, sicut paulo post facit; sicut et pro Πισαῖοι, պիսացիք, hic legebat Παῖσιοι. Nomen autem Occidentalium demonstrat interpretem nostrum legisse Δυτικούς, cum hodierna Gr. lectio habeat Δυμαίους, ut nomen proprium.

4 Absurde Anon. legit in Gr. νβ'. 52. quod Scal. ita ab Eusebio exaratum putans, sic ratiocinatur. » Hoc prodigiosum. Nam nemo singulari saltu ultra xxvii. vestigia sua saltum expedire potest. Hic vero transmittebat longitudinem lii. pedum commodorum «. Quod si praesto habuisset Eusebium nostrum, omnino corrigeret lectionem Anonymi νβ'. pro κβ'. 22. Etenim non solum codex noster ita fert, sed quoque Moyses Chorenensis auctor saeculi quinti (et ni fallor, Interpres Eusebii nostri) sic legit, cum de Varazdate Armeniorum rege Lib. iii. cap. 40. p. 280. dixit, ' Վաղեաց զնմբռաւսն՝ առաւել քան զառեղա-
յին փութեալ վազն իբ կանգնաց չափ ։ quem locum sic reddiderunt Wistonii Lat. Interp. ejus. » Euphratem transiluit, Chionis Laconis saltum exsuperans, qui duos et viginti cubitos aequabat «. Quique haec in adnot. subjunxerunt. » Χίονις Λάκων, οὗ τὸ ἅλμα ποδῶν ἦν νβ'. Apud Thesaur. Tempor. à Scaligero edit. p. 315. Caeterum cum 22 cubiti longitudinem 52 pedum non adaequent, in alterutrum locum error irrepsit «. Erudite argumentantur viri docti, sed adhuc magis expedite rem perficerent, si scirent vel antiquitus inter Armenios versari genuinum Eusebii Chronicon, quod et ipse Chorenensis legerat, atque ex illo hunc locum transcripserat; quo posito facilius inferrent incorruptam esse Arm. lectionem adeò antiquam et tritam, atque ideo in Gr. lectionem ab Scaligero citatam irrepsisse errorem νβ'. pro κβ'. Solummodo dubitare potuerunt de eo, quod Interp. Arm. (quem et Chorenensis imitatus est, si non ipse est, ut malim, Interpres Eusebii) pro *pedibus* restituerit *cubitos*, sive pro ποδῶν reposuerit կանգունս. Verumtamen et haec conciliari possunt; cum կանգունս, seu *cubitus* sit nomen mensurae incertum et late sumptum hic pro pedum mensura, maximè quod conveniat inter interpretes Gr. vocem πούς, *pes*, solere accipi etiam pro *brachio*, idest unius cubiti mensura; quamquam per se mensura pedis sit 4. palmorum, cubitus vero palmis 6 adaequatur. Non ergo de nomine quid dubitandum, sed de numero ad normam lectionis nostrae dijudicandum.

5 Pugilatum sive πυγμὴν ab Anonymi librario omissum supplebis a nostro codice, atque ex Collect. Scal. p. 313. Ad haec notabis in Arm. interim haberi բռնամարտիկ կռիւ, eo scilicet sensu, quo antea legebatur կռփամարտիկ; quia բուռն et կռուիլ quodammodo cohaerent, cum utrumque *pugnum*, vel *manum clausam* significet, hoc saltem discrimine, quod կռուիլ designet proprie pugnum jam jam paratum ad percutiendum, sive ipsam percutiendi pugno actionem. De tribus vero fratribus, nihil habeo, quod dicam; nisi certiorem videri lectionem nostram, quam Anonymi in Gr. *tertius fratrum*.

6 Lacunam ab Scal. notatam tam in Anon. quam in Collect. suis, supple ex Eusebio nostro, unico tantum vocabulo addito Κέλης, quod Latinis est *equus Celes*, qui videlicet ab uno sessore agitabatur regebaturque.

7 Non immerito repudiavit Scal. Anonymi lectionem Πραξίλλας, et merito voluit ut legeretur in adnot. p. 427. Κραξίλλας: sed non sibi constare videtur, cum illico evertit consilium suum, quia mox ita jubet. » Repone Κραυξίδας ex Pausania «, si tamen permittat auctor noster: ut nihil dicam de altero nomine Στόμος Ἀθηναῖος, quod in Graeco Στόμας legitur; quamvis vox dubia Scaligero videatur.

ԼԶ. Սփերոս ղակոնացի ՚ի ստադին.

Յերթևեկին, կիւղոն աթենացի. որ և ՚ի վերայ բռնաւորին իսկ յարձակեցաւ։

ԼԷ. Փրինոն աթենացի ՚ի ստադին. որ ՚ի կով կղզւոջ միայն ընդ միայն մարտուցեալ սպանաւ։

ԼԸ. Եւրիկղիդաս կաղոնացի ՚ի ստադ.

Յաւելաւ ստադիոն մանկտւոյ. և յաղթեր պաղինիկէս Հելիացի։ և մանկտւոյն գիրկ ընդ խառն կռիւ. և յաղթեր իպոսթենէս ղակոնացի. որ սխալեաց զմին. և յար ՚ի հինգ ողիմպիադս, և առնց ՚ի կռուի յաղթեաց։

ԼԹ. Ոլղինթաս ղակոնացի ՚ի ստադ.

Յաւելաւ մանկտւոյ պենտաթղոն. և մնացեալին միայն յայն ժամ. և յաղթեր դևտիղիդաս ղակոնացի։

Խ. Ոլղինթոս ղակոնացի երկրորդումն։

ԽԱ. Ակէնթոս թեբայեցի ՚ի ստադ.

Յաւելաւ մանկտւոյ բռնամարտիկն. և յաղթեր փիղոտաս սիբարացի։

ԽԲ. Ղիկոտաս ղակոնացի ՚ի ստադ.

ԽԳ. Ակէոն եպիդաւրեցի ՚ի ստադ.

ԽԴ. Գելոն ղակոնացի ՚ի ստադ.

ԽԵ. Անտիկրատէս եպիդաւրեցի ՚ի ստադ.

ԽԶ. Քրիսոմնքոս ղակոնացի ՚ի ստադ.

Եւ պաւղիմնէստորը միղեսիացի ՚ի մանկտւոյ ՚ի ստադին. որ ՚ի տուարածի նապաստակի եհաս։

ԽԷ. Եւռիկէս ղակոնացի ՚ի ստադ.

ԽԸ. Գլիկոն կրոտոնացի ՚ի ստադ.

Պվթագորաս սամիացի խոտեցաւ ՚ի մանկտւոյ բռնամարտիկն,

xxxv. Sphaerus Lacon in stadio.

In Discursu [1], Cylon Atheniensis (vicit); qui etiam in Tyrannum [2] impetum fecit.

xxxvi. Phrynon Atheniensis in stadio; qui in Coo insula (Gr. qui cum Pittaco) solus cum solo pugnans, occisus est.

xxxvii. Euryclitas Calonus (Gr. Lacon) in stadio.

Superadditum stadium puerorum, et vicit Polynices Heliensis. (Addita) et puerorum Lucta, et superat Ipposthenes Lacon; qui in una errans, deinde assidue quinque Olympiadibus, et viros in certamine devicit.

xxxviii. Olyntheus Lacon in stadio.

Adjectum puerorum Pentathlum, et tunc solummodo colluctabantur; vicit autem Deutelidas [3] Lacon.

xxxix. Ripsolaus Lacon in stadio.

xl. Olynthus Lacon in secundo [4].

xli. Cleonthus Thebaeus in stadio.

Additus puerorum Pugilatus; et vicit Philotas Sibarensis [5].

xlii. Lycotas Lacon in stadio.

xliii. Cleon Epidaurius in stadio.

xliv. Gelon Lacon in stadio.

xlv. Antierates Epidaurius in stadio.

xlvi. Chrysomachus Lacon in stadio.

Et Polymnestor Milesius in puerorum stadio, qui in pascuo leporem assecutus est [6].

xlvii. Euryces Lacon in stadio.

xlviii. Glicon Crotoniensis in stadio.

Pythagoras Samius in puerorum Pugilatu despectus, et vel-

Τριακοστὴ πέμπτη. Σφαῖρος Λάκων στάδιον.

Καὶ δίαυλον Κύλων ὁ Ἀθηναῖος ὁ ἐπιθέμενος τυραννίδι.

Τριακοστὴ ἕκτη. Φρύνων Ἀθηναῖος, ὃς Πιττακῷ μονομαχῶν ἀνῃρέθη.

Τριακοστὴ ἑβδόμη. Ευρυκλείδας Λάκων στάδιον.

Προσετέθη στάδιον παίδων, καὶ ἐνίκα Πολυνείκης Ηλεῖος.

Προσετέθη καὶ παίδων πάλη, καὶ ἐνίκα Ιπποσθένης Λάκων, ὃς διαλιπὼν μίαν τὰς ἑξῆς πέντε Ολυμπιάδας ἀνδρῶν πάλην ἐνίκησε.

Τριακοστὴ ὀγδόη. Ολυνθεὺς Λάκων στάδιον.

Προσετέθη παίδων πένταθλος, καὶ ἠγωνίσαντο τότε μόνον. ἐνίκα Δευτελίδας Λάκων.

Τριακοστὴ ἐννάτη. Ρίψολκος Λάκων στάδιον.

Τεσσαρακοστή. Ολυνθεὺς Λάκων τὸ δεύτερον στάδιον.

Τεσσαρακοστὴ πρώτη. Κλεώνδας Θηβαῖος στάδιον.

Προσετέθη παίδων πυγμή. καὶ ἐνίκα Φιλώτας * συκαρίτης.

Τεσσαρακοστὴ δευτέρα. Λυκώτας Λάκων στάδιον.

Τεσσαρακοστὴ τρίτη. Κλέων Επιδαύριος στάδιον.

Τεσσαρακοστὴ τετάρτη. Γέλων Λάκων στάδιον.

Τεσσαρακοστὴ πέμπτη. Αντικράτης Ἐπιδαύριος στάδιον.

Τεσσαρακοστὴ ἕκτη. Χρυσάμαξος Λάκων στάδιον.

Καὶ Πολυμνήστωρ Μιλήσιος παίδων στάδιον, ὃς αἰπολῶν λαγὼν κατέλαβε.

Τεσσαρακοστὴ ἑβδόμη. Ευρυκλῆς Λάκων στάδιον.

Τεσσαρακοστὴ ὀγδόη. Γλύκων Κροτωνιάτης στάδιον.

Πυθαγόρας Σάμιος ἐκκριθεὶς παίδων πυγμήν. καὶ ὡς θῆλυς χλευα-

1 Hoc Interp. noster reposuit, ut explicaret Gr. vocem δίαυλον, qua signatur *cursus reciprocus*, vel *cursus duplex*, obeundi scilicet stadium et mox redeundi, quodque omnino declarat Arm. dictio *երթեւեկ*, ad verb. *itus reditusque*, pro quo restituimus nos *discursus*. Datur et δίαυλος adjectivè pro eo, qui talem cursum peragit, sed praesens locus spectat ad actionem.

2 Gr. lectio Anon. *qui invadit tyrannidem*, vel *tyrannidi impositus*. Lectores cum Scaligero ad Thucydiden mittimus.

3 Constans lectio Eusebii in Arm. et Gr. refellit conjecturam Scaligeri, qui ait: « Pausaniae Ευτελίδας. Legendum igitur (sc. in Euseb.) ἐνίκα δ' Ευτελίδας ».

4 Quod in Eusebii nostri lectione solita facile subauditur, Anonymus expresse dixit τὸ δεύτερον στάδιον, vel ut habetur in Collect. Scal. στάδιον τὸ δεύτερον: in hoc tantum errat librarius noster, quod non, ut antea, hic quoque servarit ultimam syllabam nominis *ոլինթաս*, Olyntheus.

5 Probatur ergo auctoritate codicis nostri emendatio Gr. facta ab Scaligero dicente in adnot. p. 427. » Repone Συβαρίτης ex Pausania ». ut contra improbatur addidamentum ταῖς cum corrupta voce φιλώτας, usurpatum ab Scal. in suis collectaneis.

6 Omnino ad rem facit Solini locus ab Scal. citatus. » Polymnestor Milesius puer, quum à matre locatus est ad caprarios pastus, ludicro leporem consecutus est, et ob id statim productus à gregis domino, Olympiade sexta, et quadragesima, ut Bocchus auctor est, victor in stadio meruit coronam ».

և իբրև զէդ խաբեալ, յառաջ մատուցեալ՝ ամենայն արանց քաջ ի բաց յաղթեաց։

uti foemina delusus (vel derisus), se se promovit, atque omnes omnino viros superavit.

ζόμενος, προβὰς εἰς τοὺς ἄνδρας, ἅπαντας ἐξῆς ἐνίκησε.

խԹ. Ա Լիկինոս կրովտոնացի ի մարդ.

xlix. Lycinus Crotoniensis in stadio.

Τεσσαρακοστῇ ἐννάτῃ. Λυκῖνος Κροτωνιάτης στάδιον.

ծ. Ասպետիդիաս զակո-նացի ի մարդ.

l. Epitelidas Lacon in stadio.

Πεντηκοστῇ. Επιτελίδας Λάκων στάδιον.

Որ Է իմաստունք անուանեցան։

Qui vii. Sapientes nominati (hoc tempore) fuerunt.

Οἱ ἑπτὰ σοφοὶ ὠνομάσθησαν.

ծա. Երատոսթենէս կրատիւ-նացի ի մարդ.

li. Eratosthenes Cratiniensis in stadio.

Πεντηκοστῇ πρώτῃ. Ερατοσθένης Κροτωνιάτης στάδιον.

ծբ. Ագէս Հելիացի ի մարդ.

lii. Agis Heliensis in stadio.

Πεντηκοστῇ δευτέρᾳ. Αγις Ηλεῖος στάδιον.

ծգ. Անոն պէպարէԹոնացի ի մարդ.

liii. Anon Peparethonius in stadio.

Πεντηκοστῇ τρίτῃ. Αγνων Πεπαρήθιος στάδιον.

ծդ. Իպպոստրատոս կրոտո-նացի ի մարդ.

liv. Ippostratus Crotoniensis in stad.

Πεντηκοστῇ τετάρτῃ. Ιππόστρατος Κροτωνιάτης στάδιον.

Արկիղոնէ փիգացացի յերկրորդում պանկրատին յաղԹեալ կառափնաեալ մեռաւ. և դի պսակեցաւ. քանզի յառաջագոյն պարտեալ ախոյանին, խոստացաւ՝ Թէ զոտն մի եբեկ։

Aregion [1] Phigaleus secundo in Pancratio vincens, detruncatus moritur, et cadaver (ejus) coronatur; luctator enim prius devictus, fassus est unum pedem sibi fractum.

Ἀριχίων Φυγαλεὺς τὸ τρίτον νικῶν παγκράτιον ᾑλωθεὶς ἀπέθανε, καὶ νεκρὸς ἐστέφθη, φθάσαντος ἀπειπάσθαι ἀνταγωνιστοῦ, κλωμένου αὐτῷ τοῦ ποδὸς ὑπ' ὀκείνου.

ծե. Իպոստրատոս նոյն յերկրորդումն։ Յորժամ կիւրոս պարսից Թագաւորեաց։

lv. Ippostratus idem in secundo. Quando Cyrus in Persas regnavit.

Πεντηκοστῇ πέμπτῃ. Ιππόστρατος ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον, ὅτε Κῦρος ἐβασίλευε Περσῶν.

ծզ. Փէդրոս Ֆարսաղայ ի մարդ.

lvi. Phaedrus Pharsalius in stadio.

Πεντηκοστῇ ἕκτῃ. Φαῖδρος Φαρσάλιος στάδιον.

ծէ. Ա լագրամոս զակոնացի ի մարդ.

lvii. Lagramus Lacon in stadio.

Πεντηκοστῇ ἑβδόμῃ. Λάδρομος Λάκων στάδιον.

ծը. Ա Ւիոգնետոս կրոտո-նացի ի մարդ.

lviii. Diognetus Crotoniensis in stad.

Πεντηκοστῇ ὀγδόῃ. Διόγνητος Κροτωνιάτης στάδιον.

ծԹ. Ա Ւրքիղոքոս կերկիրացի ի մարդ.

lix. Archilochus Cercyraeus in stad.

Πεντηκοστῇ ἐννάτῃ. Αρχίλοχος Κερκυραῖος στάδιον.

Հ. Ա պէղղէոս Հելիացի ի մարդ.

lx. Apellaeus Heliensis in stadio.

Ἑξηκοστῇ. Απελλαῖος Ηλεῖος στάδιον.

հա. Ա գաԹարքոս կերկիւ-րացի ի մարդ.

lxi. Agatarchus Cercyraeus in stad.

Ἑξηκοστῇ πρώτῃ. Αγάθαρχος Κερκυραῖος στάδιον.

հբ. Երգիքսեաս քաղկիդացի ի մարդ.

lxii. Eryxias Chalcideus in stadio.

Ἑξηκοστῇ δευτέρᾳ. Ερυξίας Χαλκιδεὺς στάδιον.

Ի գիրկ ընդ խաւն մարտին միլոն կրովտոնացի. որ յաղԹեաց յողումպիոնն վեցիցս. ի պիւԹիոնն վեցիցս. յիսԹմիւոնն տասնիցս. ի նէմէոնն ինիցս։

In Lucta Milon Crotoniensis, qui vicit (ludis) Olympiis sexies, Pythiis sexies, Isthmiis decies, Nemeaeis novies [2].

Μίλων Κροτωνιάτης πάλιν, ὃς νικᾷ Ολύμπια ἑξάκις, Πύθια ἑξάκις, Ισθμια δεκάκις, Νέμεα ἐννάκις.

հգ. Պարմենիդէս կամարի-նեցի ի մարդ.

lxiii. Parmenides Camarinaeus in stadio.

Ἑξηκοστῇ τρίτῃ. Παρμενίδης Καμαριναῖος στάδιον.

հդ. Ա Էնանդրոս Թեսա-ղացի ի մարդ.

lxiv. Menandrus Thessalus in stadio.

Ἑξηκοστῇ τετάρτῃ. Ευανδρος Θεσσαλεὺς στάδιον.

հե. Ա Նաքոս տարանտինացի ի մարդ.

lxv. Anachus Tarantinus in stadio.

Ἑξηκοστῇ πέμπτῃ. Ακοχᾶς Ταραντῖνος στάδιον.

Յաւելաւ ոպղիան. և յաղԹեր դամարետոս երեացի։

Additus Oplites; et vicit Damaretus Eraeus.

Προσετέθη ὁπλίτης, καὶ ἐνίκα Δαμάρητος Ηρακλείδης.

հէ. Իսքերոս իմերացի ի մարդին.

lxvi. Ischyrus Imeraeus in stadio.

Ἑξηκοστῇ ἕκτῃ. Ισχυρὸς Ιμεραῖος στάδιον.

հը. Փաննաս պէղղէնացի զառաջինն

lxvii. Phannas Pellenus, primus tri-

Ἑξηκοστῇ ἑβδόμῃ. Φανᾶς Πελληνεὺς

1 Noster legit Αρεγίων. Anon. Αριχίων. Philostratus Ἀρίχιων. Pausanias demum Ἀρχίων, qui et fuse praesentem historiam prosequitur in Arcadicis.

2 Ut Latini auctores, ita et Arm. Interp. noster Graeca ipsa nomina servavit, quorum sensus patet apud Antiquarios. Olympia enim ponitur pro ipsis ludis Olympicis peractis in honorem Jovis. Pythia pro ludis in honorem Apollinis institutis ab Agamemnone, a nomine Pythonis serpentis ab Apolline interfecti. Isthmia pro ludis in Peloponneso in honorem Neptuni celebratis. Nemaea demum pro ludis celebratis in loco hujus nominis apud Argivos; de quibus rebus plura alii.

եբեքինեաց ՚ի ստադին, և՚ է դիաւ-	plicavit in stadio, et Diaulo, et	στάδιον. Πρῶτος ἐτρίσσευσεν δίαυλον
ղանին, և ՚ի հիպղմսի. որ է ասէ	Oplone; id est colluctatio contra	ὅπλον.
ելանել զինակրին մրցութեան։	nisum hominis armati [1].	
ԿՃ. Իսոմմաքոս կրիտոնացի ՚ի ստադ.	LXVIII. Isomachus [2] Crotoniensis in stad.	Εξηκοστὴ ὀγδόη. Ισχόμαχος Κροτωνιάτης στάδιον.
ԿՃԹ. Նոյն յերկրորդումն։	LXIX. Idem in secundo.	Εξηκοστὴ ἐννάτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Ձ. Նիկեաս ոպունդացի ՚ի ստադ.	LXX. Niceas [3] Opundius in stadio.	Εβδομηκοστὴ. Νικαίστας Οπούντιος στάδιον.
ՁԱ. Տիսիկրատէս կրոտո-	LXXI. Tisicrates Crotoniensis in stad.	Εβδομηκοστὴ πρώτη. Τισικράτης Κροτωνιάτης στάδιον.
նացի ՚ի ստադ.		
ՁԲ. Նոյն յերկրորդումն։	LXXII. Idem in secundo.	Εβδομηκοστὴ δευτέρα. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
ՁԳ. Աստիալոս կրոտոնացի ՚ի ստադ.	LXXIII. Astyalus Crotoniensis in stadio.	Εβδομηκοστὴ τρίτη. Αστύαλος Κροτωνιάτης στάδιον.
ՁԴ. Նոյն յերկրորդումն։	LXXIV. Idem in secundo.	Εβδομηκοστὴ τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
ՁԵ. Նոյն յերրորդումն։	LXXV. Idem in tertio.	Εβδομηκοστὴ πέμπτη. ὁ αὐτὸς τρίτον.
ՁԶ. Սկամանդրոս միտիլէ-	LXXVI. Scamandrus Mitylenius in stad.	Εβδομηκοστὴ ἕκτη. Σκάμανδρος Μιτυληναῖος στάδιον.
նացի ՚ի ստադ.		
ՁԷ. Դանդին արգինացի ՚ի ստադ.	LXXVII. Dandinus Argivus in stadio.	Εβδομηκοστὴ ἑβδόμη. Δάνδης Αργεῖος στάδιον.
ՁԸ. Պարմենիդէս պոսիդո-	LXXVIII. Parmenides Posido-	Εβδομηκοστὴ ὀγδόη. Παρμενίδης Ποσειδωνιάτης στάδιον.
նացի ՚ի ստադ.	niates in stadio.	
ՁԹ. Քսենոփոն կորնթացի ՚ի ստադ.	LXXIX. Xenophon Corinthius in stad.	Εβδομηκοστὴ ἐννάτη. Ξενοφῶν Κορίνθιος στάδιον.
Ճ. Տորիմմաս Թեսաղացի ՚ի ստադ.	LXXX. Turimmas Thessalus in stadio.	Ογδοηκοστὴ. Τυρύμμας Θεσσαλὸς στάδιον.
՚ի մարտին ամեսինաս բարկե-	In Lucta Amesinas Barcaeus;	Πάλιν Αμησινᾶς Βαρκαῖος, ὃς
ցի. որ յանդեսրդումն ընդ	qui cum pecora pasceret, cum	βουκολῶν ταύρῳ ἐγυμνάζετο, ὃν καὶ
ցլոյ ագարէր. և՚ ի պիսան մտեալ	tauro concertabat; et Pisam in-	εἰς Πίσαν ἀναγὼν συνεγυμνάσθη.
ընդ այլ՚ի հանդիպի անցանէր։	gressus, cum altero colluctatus est.	
ՃԱ. Պաւղիմաստոս կիւրե-	LXXXI. Polymastus Cyrenaeus in stad.	Ογδοηκοστὴ πρώτη. Πολύμναστος Κυρηναῖος στάδιον.
նացի ՚ի ստադ.		
ՃԲ. Ղիկոս զասիրացի (յն.	LXXXII. Lycus Larissaeus	Ογδοηκοστὴ δευτέρα. Λύκος
ղարիսացի) ՚ի ստադ.	(cod. Lasiraeus) in stadio	Λαρισσαῖος στάδιον.
ՃԳ. Կրիսոն իմէսացի ՚ի ստադ.	LXXXIII. Crisson Immesaeus in stadio.	Ογδοηκοστὴ τρίτη. Κρίσσων Ιμεραῖος στάδιον.
ՃԴ. Նոյն յերկրորդումն։	LXXXIV. Idem in secundo.	Ογδοηκοστὴ τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
ՃԵ. Նոյն յերրորդումն։	LXXXV. Idem in tertio.	Ογδοηκοστὴ πέμπτη. ὁ αὐτὸς τὸ τρίτον στάδιον.
ՃԶ. Թէոպոմպոս Թեսա-	LXXXVI. [4] Theopompus Thes-	Ογδοηκοστὴ ἕκτη. Θεόπομπος
ղացի ՚ի ստադ.	salus in stadio.	Θεσσαλὸς στάδιον.
ՃԷ. Եւփրանովր ամբրակի-	LXXXVII. Euphranor Ambraci-	Ογδοηκοστὴ ἑβδόμη. Σώφρων
նացի ՚ի ստադ.	nensis in stadio.	Αμβρακιώτης στάδιον.
Յետ որոյ պելոպոնէսիական	Deinde Peloponnesiacum bellum.	Ἐν ᾧ ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος συνεκροτήθη.
պատերազմն։		
ՃԸ. Սիմաքոս մէսսինացի ՚ի ստադ.	LXXXVIII. Symmachus Messenius in stad.	Ογδοηκοστὴ ὀγδόη. Σύμμαχος Μεσσήνιος στάδιον.
ՃԹ. Նոյն յերկրորդումն։	LXXXIX. Idem in secundo.	Ογδοηκοστὴ ἐννάτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Ղ. Հիպերբիոս սիրակու-	XC. Hyperbius Syracusanus in stad.	Ενενηκοστὴ. Υπέρβιος Συρακούσιος στάδιον.
սացի ՚ի ստադ.		

1 Apte explicationem subjunxit Interp. Arm. Gr. nominis ὅπλον, a quo ὁπλίτης, illud enim sonat *armaturam*, *arma*, hoc *militem armatum*, vel *gravis armaturae*, atque eo sensu accipitur hic զինակիր, *armiger*; qui scilicet ipse armatus est, non ut passim, qui alterius arma gerit.

2 Gr. *Ischomachus*. Sed magis sincera videtur lectio codicis nostri, quippe qui tritum praefert etymon in nomine Ισόμαχος, sc. *aequalis in pugna*: quum alterum Ισχόμαχος, sit vox incerta, etsi poterit deduci ab ἰσχύς, vel ἰσχίον, aut ἰσχυρός.

3 Ad rem facit itaque illud Scaligeranum, ubi dixit p. 428. ad 41. » Νικαίστας. Nomen nihili. Legendum Νικίας, ut in nostris collectaneis ա: quamvis Arm. magis refunditur in Gr. Νικέας, vel Νικαίας. Nec tamen nos cogit, cum dicat Scal. in sequentibus » Αστύαλος. Repone Αστύλος ex Pausania ա. Namque non semel vidimus Pausaniae lectionem ab auctore nostro discrepare.

4 Codex noster manifesto librarii mendo praetermiserat numerum ordinalem ՃԶ. LXXXVI. ante nomen Theopompi, et praefixerat sequenti lineae eundem numerum; unde tota series Olympiadum differebat uno numero a Graeco. Nobis tamen necesse fuit supplere unum numerum loco proprio, et non deflectere a semita trita, quam tenet Gr. lectio.

ղա. Եքսեգենտոս ակրագան-
տեցի 'ի ստադ.
ղբ. Նոյն յերկրորդումն։
ղգ. Եւրովտոս կիւրենացի 'ի ստադ.

Եւ յամենախառն մարտին պա-
ղիդամոս ակոտուսացի յաղթան-
դամն. որ 'ի պարսս առաջի ավքայ
երթեալ կռտորէր առեւծս. և
ընդ վառեալս մերկանդամ կռու-
էր։ Յաւելաւ սինովրիսն. և յաղ-
թէր եւագրոս հելիացի։

ղդ. Կրոկինաս զաւրիսացի 'ի ստադ.

ղե. Մինոն աթենացի 'ի ստադ.

ղզ. Եւպողեմոս հելիացի 'ի ստադ.

Յաւելաւ փոզականն. և յաղ-
թէր տիմէոս հելիացի։
Յաւելաւ և քարոզականն. և
յաղթէր ակրատէս հելիացի։
ղէ. Տիրինէոս 'ի ստադ.

ղը. Սովսիպպոս դելփեցի 'ի ստադ.

Արիստոդիմոս հելիացի 'ի կը-
ռւսին. որոյ 'ի մէջ ոքոս (յն. ουχος)
եմուտ։
ղթ. Դիկոն սիւրակուսացի 'ի ստադ.

Յաւելաւ յուլանական կառս
մի. և յաղթէր եւռիբասոս զա-
կոնացի։
ճ. Դիոնիսիդորոս տարան-
տինացի 'ի ստադ.
ճա. Դամոն թուրացի 'ի ստադ.

ճբ. Նոյն յերկրորդումն։

ճգ. Պէթոստրատոս եփե-
սացի 'ի ստադ.
ճդ. Փոկիդէս աթենացի 'ի ստադ.

Ա՛յս ողմպիադս 'ի պիսացւոց
եղաւ։

xci. Exegentus [1] Acragantinus in stadio.
xcii. Idem in secundo.
xciii. Eurotus Cyrenaeus in stadio.

Et in certamine omnium virium [2] Polydamas Scotussaeus procerus: qui Persiam adiens, coram Ocho leones caedebat, et cum armatis nudus pugnabat [3]. Addita Synoris [4]; et vicit Evagrus Heliensis.

xciv. Crocinas Laurissaeus in stadio.
xcv. Minon Atheniensis in stadio.
xcvi. Eupolemus Heliensis in stadio.

Additus Tubicen; et vicit Timaeus Heliensis.
Adjectus et Praeco [5]; et vicit Acrates Heliensis.
xcvii. Tirinaeus (...) in stadio.
xcviii. Sosippus Delphus in stadio.

Aristodemus Heliensis in Lucta; cujus in medium nemo (cod. ουχος, vel οχος) est ingressus.
xcix. Dicon Syracusanus in stadio.

Additus Pullicus currus [6]; et vicit Eurybasus Lacon.

c. Dionysidorus Tarantinus in stadio.
ci. Damon Thurius in stadio.
cii. Idem in secundo.
ciii. Pythostratus Ephesius in stadio.
civ. Phocides Atheniensis in stadio.

Haec Olympias a Pisaeis statuta fuit.

Εννενηκοστὴ πρώτη. Ἐξάγερτος Ἀκραγαντῖνος στάδιον.
Εννενηκοστὴ δευτέρα. αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εννενηκοστὴ τρίτη. Εὐκατος Κυρηναῖος στάδιον.
Παγκράτιον Πολύδαμας Σκοτουσσαῖος ὑπερμεγέθης, ὃς ἐν Πέρσαις παρὰ Ὤχῳ γενόμενος λέοντας ἀνῄρει, καὶ ὡπλισομένους γυμνὸς κατηγωνίσατο. (Ἔστη δὲ καὶ ἅρματα ἐλαυνόμενα κατὰ κράτος.) Προσετέθη Συνωρὶς, καὶ ἐνίκα Εὐαγόρας Ἡλεῖος.
Εννενηκοστὴ τετάρτη. Κροκίνας Λαρισσαῖος στάδιον.
Εννενηκοστὴ πέμπτη. Μένων Ἀθηναῖος στάδιον.
Εννενηκοστὴ ἕκτη. Εὐπόλεμος Ἡλεῖος στάδιον.
Προσετέθη σαλπιγκτής. καὶ ἐνίκα Τίμαιος Ἡλεῖος.
Προσετέθη καὶ κήρυξ. καὶ ἐνίκα Κράτης Ἡλεῖος.
Εννενηκοστὴ ἑβδόμη. Τερινᾶιος Ἡλεῖος στάδιον.
Εννενηκοστὴ ὀγδόη. Σώσιππος ὁ Δελφὸς στάδιον.
Ἀριστόδημος Ἡλεῖος πάλην, οὗ μέσα οὐδεὶς ἔλαβεν.

Εννενηκοστὴ ἐνάτη. Δίκων Συρακούσιος στάδιον.
Προσετέθη τέθριππον πωλικόν (al. πώλων ἅρμα), καὶ ἐνίκα Εὐρυβάτας Λάκων. (στάδιον.)
Ἑκατοστή. Διονυσόδωρος Ταραντῖνος στάδιον.
Ἑκατοστὴ πρώτη. Δάμων Θούριος στάδιον.
Ἑκατοστὴ δευτέρα. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον στάδιον.
Ἑκατοστὴ τρίτη. Πυθόστρατος Ἐφέσιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ τετάρτη. Φωκίδης Ἀθηναῖος (πάλῃ). Αὕτη ὑπὸ Πισαίων ἐτέθη.

1 Scal. » Ἐξάγεντος. Legendum Ἐξαίγεντος «. Sed tamen Eusebius noster vult, ut medium teneamus Ἐξαίγεντος. Sicut et infra cum ait Scal. » Legendum Εὐβατος. Nam τὸ Εὐκατος est nomen nihili «: auctor noster suadet legendum Εὐρώτος.

2 Quum antea neglexisset Interp. Arm. explicationem vocis Παγκράτιον, hic rem perficere statuit per voces *ամենախառն մարտ*: scilicet *congressus omnicoetus*; nos, ut conveniat etiam cum Gr. *certamen omnium virium* diximus.

3 Gr. apud Anon. haec amplius fert. » detinuit autem currus impulsos per vim «, nescio an interciderit a nostro codice, vel redundet in alieno.

4 Συνωρὶς est *biga*, *duo equi conjugati*, *currus duorum equorum*, ut expresse habetur in collectaneis Scal. Interp. Arm. alibi exposite dixit *երկիր*, *duorum equorum*.

5 Քարոզական idem sonat, quod in Gr. κήρυξ, sc. *praeco*, vel *praeconialis*, etc. sumitur autem in Symphoniis pro aliquo genere buccinae, vel pro tubicine; sicut et anterior σαλπιγκτής, փոզական, tubicen vel tubarium sonat, ideoque Interp. Arm. alibi pro κήρυξ, restituit քնարաձար, *Citharoedas*. Sed de his consule commentatores glossariosque cum Scal. in adnot. p. 420. ad 55. Pro autem ἐνίκα Κράτης, Interp. Arm. legit ἐνίκ' Ακράτης.

6 Anon. τέθριππον πωλικόν. *Quadriga pullica*, quae si genuina sit Eusebii lectio, dicendum quod Interp. Arm. latè sumpserit vocem կա, *numerus*, aut juxta marginem codicis կառամարտիկ, nempe pro *quadriga*, sive *quaternorum equorum curru*, quamvis per se sonat *introitus in currum*, aut *certamen per currum*; aliter, pro կառամարտիկ legendum քառամարտիկ, quasi քառաձիամարտիկ. Verum tamen nostram lectionem probat alter Anonymus in Collect. Scal. habens tantum πώλων ἅρμα, *pullorum currus*, ubi nulla mentio τοῦ τεθρίππου: et quidem si Interp. Arm. legisset in Eusebio τέθριππον, poterat accurate reddere չորք ձիք, *quatuor equi*, ut alibi fecit. Vide in Olymp. CXCIX. Ad haec vox Arm. յուլանական, vel potius յուլանականն accurate declarat Gr. πωλικόν, i. e. *pullicus*, nam πῶλος, est *pullus*, sc. quorumlibet animalium foetus: quamvis enim apud Gr. maxime pro equinis sumatur, reperitur tamen et pro asello, ut in sacro textu. At contra in Arm. յուլանակ vel յուլանական apprime pro asello usurpatur, nisi res ipsa ad pullos cujusvis animalis spectet.

ՃԵ. Պոլըոս կիւրէնացի ՝ի ստադ.	CV.	Porus [1] Cyrenaeus in stadio.	Εκατοστὴ πέμπτη. Παῦρος Κυρηναῖος στάδιον.
ՃԶ. Կրկին յերկրորդումն։	CVI.	Idem [2] in secundo.	Εκατοστὴ ἕκτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
ՃԷ. Միկրինաս տարանտեցի ՝ի ստադ.	CVII.	Micrinas Tarantinus in stadio.	Εκατοστὴ ἑβδόμη. Μικρίνας Ταραντῖνος στάδιον.
ՃԸ. Պաւղիկղէս կիւրէնացի ՝ի ստադ.	CVIII.	Polycles Cyrenaeus in stadio.	Εκατοστὴ ὀγδόη. Πολυκλῆς Κυρηναῖος στάδιον.
ՃԹ. Արիստողքոս աթենացի ՝ի ստադ.	CIX.	Aristolochus Atheniensis in stad.	Εκατοστὴ ἐννάτη. Αριστόλοχος Αθηναῖος στάδιον.
ՃՀ. Անիկղէս աթենացի ՝ի ստադ.	CX.	Anicles [3] Atheniensis in stadio.	Εκατοστὴ δεκάτη . . .
ՃՁ. Կղէոմանտիս էկղլիտորացի ՝ի ստադ.	CXI.	Cleomantis Eclitorius in stadio.	Εκατοστὴ ἑνδεκάτη. Κλεόπαντις Κλειτόριος στάδιον.
ՃՂ. Եւրիղաս քաղկիդացի ՝ի ստադ.	CXII.	Eurylas Chalcidus in stadio.	Εκατοστὴ δωδεκάτη. Ευρύλας Χαλκιδεὺς στάδιον.
Ալէքսանդրոս զբաբելդեն կալաւ, և զդարեհ սպան։		Alexander Babylonem cepit, et Darium interfecit.	Αλέξανδρος Βαβυλῶνα κατέσχε Δαρεῖον καθελών.
ՃՃ. Կղիտոն մակեդացի ՝ի ստադ.	CXIII.	Cliton Macedo in stadio.	Εκατοστὴ τρισκαιδεκάτη. Κλίτων Μακεδὼν στάδιον.
Ագեւս արգիւեցի ՝ի դոլիքոնէն. որ յարգոս զիւր յաղթութիւնն նոյն օրին երեւեալ պատմեաց։	CXIV.	Ageus [4] Argivus in Dolicho; qui Argos profectus victoriam suam eadem statim die narravit.	Αργεὺς Αργεῖος δολιχὸν, ὃς ἐν Αργει τὴν ἑαυτοῦ νίκην αὐθημερὸν ἀνήγγειλεν.
ՃՄ. Միկինաս ռոդացի ՝ի ստադ.	CXIV.	Micennas Rhodius in stadio.	Εκατοστὴ τεσσαρεσκαιδεκάτη. Μικίννας Ρόδιος στάδιον.
Ալէքսանդրոս վախճանեցաւ. յետ որոյ ՝ի բազում բաժանեալ իշխանութիւնն՝ եգիպտոսի և ալէքսանդրիոյ թագաւորեաց պտղոմէոս։		Alexander obiit: post quem in multos imperio diviso, in Aegypto et Alexandriae regnavit Ptolemaeus.	Αλέξανδρος ἐτελεύτησε. μεθ' ὃν εἰς πολλοὺς διαιρεθείσης τῆς ἀρχῆς, Αιγύπτου καὶ Αλεξανδρείας ἐβασίλευσε Πτολεμαῖος.
ՃՅ. Դամասիաս ամփիպոլիսացի ՝ի ստադ.	CXV.	Damasias Amphipolitanus in stadio.	Εκατοστὴ πεντεκαιδεκάτη. Δαμασίας Αμφιπολίτης στάδιον.
ՃՆ. Դիմոսթենէս զակռնացի ՝ի ստադ.	CXVI.	Demosthenes [5] Lacon in stadio.	Εκατοστὴ ἑκκαιδεκάτη. Δημοσθένης Λάκων στάδιον.
ՃՇ. Պարմենիդէս միտիղենացի ՝ի ստադ.	CXVII.	Parmenides Mitylenaeus in stadio.	Εκατοστὴ ἑπτακαιδεκάτη. Παρμενίδης Μιτυληναῖος στάδιον.
ՃՈ. Անդրոմենես կորնթացի ՝ի ստադ.	CXVIII.	Andromenes Corinthius in stad.	Εκατοστὴ ὀκτωκαιδεκάτη. Ανδρομένης Κορίνθιος στάδιον.
Անտենոր աթենացի կամ միղեսացի՝ յամենասումբ մնարտին, յոսոխել, ՝ի շրջակաս, ա ռանց պարտութեան և օծանելոյ յերեսին տիւն գտանէր։		Antenor Atheniensis, vel Milesius in certamine omnium virium, in congressu, et circulo [6], invictus et minime unctus in tribus aetatibus reperitur.	Αντήνωρ Αθηναῖος, ἢ Μιλήσιος παγκράτιον, ἀκόντιον, περιοδονίκης, ἄλιπτος ἐν ταῖς τρισὶν ἡλικίαις.
ՃՀԹ. Անդրոմենես կորնթացի ՝ի ստադ.	CXIX.	Andromenes Corinthius in stad.	Εκατοστὴ ἐννεακαιδεκάτη. Ανδρομένης Κορίνθιος στάδιον.
ՄԱ. Պիւթագորաս մնդնէսացի ՝ի մինանդրեայ ՝ի ստադ.	CXX.	Pythagoras Magnesius ex Menandra (vel *μέναδρος*) in stadio.	Εκατοστὴ εἰκοστή. Πυθαγόρας Μάγνης στάδιον.
Կերասոս արգիացի, որ զկըճղակ եզինն թափեաց։		(In lucta) Cerasus Argivus, qui bovi ungulas evellit.	Πάλιν Κεραῦς Αργεῖος, ὃς χηλὰ ἀπέσπα βοός.
ՄԱ. Կրկին պիւթագորաս յերկրորդումն։	CXXI.	Idem Pythagoras in secundo.	Εκατοστὴ εἰκοστὴ πρώτη. Πυθαγόρας τὸ δεύτερον.

1 Lectio nostra Պոլըոս, probat lectionem Scal. in collect. Πῶρος, *Porus*, ex Diodoro, ubi Anon. habet Παῦρος, *Paurus*, et Pausan. Πρῶρος, *Prorus*.

2 Scaliger cum in Collectaneis suis reposuerit hic juxta alios, Πῶρος Μαλιεύς, adjunxit in adnot. p. 428. » Decepit Africanum, aut Eusebium ὁμωνυμία. Nam prior erat Πῶρος Κυρηναῖος: iste est Πῶρος Μαλιεύς «. Sed debuit aliunde firmare certiorem fidem collectionis suae.

3 Laeunam Gr. text. supplere potes ex Diodoro qui habet, » Ανσιχλης Αθηναῖος στάδιον «: quamvis auctor noster habeat Ανικλῆς.

4 Jure itaque dixit Scal. » Αργεὺς, corrige Αγεὺς «: ita enim et Eusebius noster praesefert. Δόλιχος autem ut ad syllabas retinuit Interpres noster, substantive sumptus, curriculum fuit spatii continentis duodecim stadia, vel duplum secundum Suidam, sc. viginti quatuor, ideoque cursus fuit plenus et major Diaulo, ut vel ipsa vox δόλιχος adjective sumpta, id sonat, quod *prolixus*, *longus*.

5 Scal. » Δεμοσθένης. Repone ex Pausania Δεινοσθένης, apud Diodorum mendose Δεινομένης «. quidni si et Pausaniae lectio obnoxia erroni sit?

6 Suspicamur pro շրջական, *circulari*, legendum շրջանակ, *circulo*, ut infra non semel occurrit, etsi utrumque quodammodo rem eandem fere significet. Verum magis suspicor quod pro ἀκόντιον, *telum*, *jaculum*, Interp. Arm. ἀγωνιστὴς, aut quid simile legerit; unde exposuit ոսոխ ել, *antagonista surrexit*, aut ոսոխել, *congredi*, atque praeter ἄλιπτος, *non captus*, aut legit alterum quoque vocabulum consimile ἀνάλειπτος, quasi *non unctus*, aut utrumque expressit respectu vocis antecedentis περιοδονίκης, h. e. *in circulo victor*.

ՃԽԲ. Ա՛նտիգոնոս մակեդ-
դոնացի 'ի ստադիոն.
ՃԽԳ. Նոյն երկրորդումն։

cxxii. Antigonus Macedo in stadio.

cxxiii. Idem in secundo.

Εκατοστὴ εἰκοστὴ δευτέρα.
Αντίγονος Μακεδὼν στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ τρίτη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

ՃԽԴ. Փիղոմէղոս փարսա-
ղացի 'ի ստադ.
ՃԽԵ. Ղ՛ադաս էգէացի 'ի ստադ.

cxxiv. Philomelus Pharsalius in stad.

cxxv. Ladas Aegeus in stadio.

Εκατοστὴ εἰκοστὴ τετάρτη.
Φιλόμηλος Φαρσάλιος στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ πέμπτη.
Λάδας Αιγεὺς στάδιον.

ՃԽԶ. Իդէոս, կամ Թէ նիկա-
տովը կիւրէնացի 'ի ստադ.
ՃԽԷ. Պէրիգինէս աղէքսան-
դրացի 'ի ստադ.
ՃԽԸ. Սէղեւկոս մակեդո-
նացի 'ի ստադ.
ՃԽԹ. Փիղինոս կովացի 'ի ստադ.

cxxvi. Idaeus, vel Nicator Cyrenaeus in stadio.
cxxvii. Perigenes Alexandrinus in stadio.
cxxviii. Seleucus Macedo in stadio.
cxxix. Philinus Cous in stadio.

Εκατοστὴ εἰκοστὴ ἕκτη. Ιδαῖος, ἢ Νικάτωρ, Κυρηναῖος στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ ἑβδόμη. Περιγένης Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ ὀγδόη. Σέλευκος Μακεδὼν στάδιον.
Εκατοστὴ εἰκοστὴ ἐννάτη. Φιλῖνος Κῶος στάδιον.

Յաւելաւ յովնտակական երկ-
ձին, և յաղթէր փիղիստիաքոս
մակեդոնեայ։

Addita Biga pullica, et vincebat Philistiachus Maceti (filius).

(...)

ՉՀ. Փիղինոս նոյն երկրորդումն։

cxxx. Philinus idem in secundo.

Εκατοστὴ τριακοστή. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

ՉՀԱ. Ա՛մմինիոս աղէքսան-
դրացի 'ի ստադ.
Յաւելաւ միաձին յովնտակա-
կան, և յաղթէր հիպոկրատէս
որդի Թեսաղեայ։

cxxxi. Ammonius Alexandrinus in stadio.
Additus Monippus (sc. unius equi) pullicus, et vincebat Hippocrates filius Thessali.

Εκατοστὴ τριακοστὴ πρώτη.
Αμμώνιος Αλεξανδρεὺς στάδιον.
(...)

ՉՀԲ. Վ՛ենոփանէս էտոլացի յամ
փխեայ։ 'ի ստադ.
ՉՀԳ. Սիմէղոս նէապոլի-
տացի 'ի ստադ.
Պարթեւք 'ի մակեդոնացւոց
ապստամբեցին. և առաջին Թա-
գաւորեաց Ա՛րշակ. ուստի և ար-
շակունիք։

cxxxii. Xenophanes Aetolus ex Amphisia in stadio.
cxxxiii. Simelus Neapolitanus in stad.

Parthi a Macedonibus recesserunt; et primus regnavit Arsaces, unde et Arsacidae.

Εκατοστὴ τριακοστὴ δευτέρα.
Ξενοφάνης Αιτωλὸς στάδιον.
Εκατοστὴ τριακοστὴ τρίτη.
Σιμύλος Νεαπολίτης στάδιον.
Πάρθοι Μακεδόνων ἀπέστησαν. καὶ πρῶτος ἐβασίλευσεν Αρσάκης, ὅθεν Αρσακίδαι.

ՉՀԴ. Ա՛լկիդէս ղակոնացի 'ի ստադ.

cxxxiv. Alcidas Lacon in stadio.

Εκατοστὴ τριακοστὴ τετάρτη.
Αλκίδας Λάκων στάδιον.

ՉՀԵ. Էրատոն էտոլացի 'ի ստադ.

cxxxv. Eraton Aetolus [1] in stadio.

Εκατοστὴ τριακοστὴ πέμπτη.
Εράτων Αιτωλὸς στάδιον.

Իսկ 'ի բռնամարտիկ կռուին
կղէոբսէնոս աղէքսանդրացի, 'ի
շքջանակին առանց խոթ արեղոյ։

In Pugilatu autem Cleoxenus Alexandrinus, in circulo sine ulla laesione.

Πυγμὴν Κλεόξενος Αλεξανδρεύς, περιοδονίκης ἀτραυμάτιστος.

ՉՀԶ. ՊիԹոկղէս սիկոնացի 'ի ստադ.

cxxxvi. Pythocles Sicyonius in stadio.

Εκατοστὴ τριακοστὴ ἕκτη. Πυθοκλῆς Σικυώνιος στάδιον.

ՉՀԷ. Մ՛ենեսԹէս բարկիւ-
ղացի 'ի ստադ.
ՉՀԸ. Դ՛եմետր աղէքսան-
դրացի 'ի ստադ.
ՉՀԹ. Յոլաիդաս արգեացի 'ի ստադ.

cxxxvii. Menestheus Barcylinus in stadio.
cxxxviii. Demetrius Alexandrinus in stadio.
cxxxix. Jolaïtas Argivus in stadio.

Εκατοστὴ τριακοστὴ ἑβδόμη. Μενεσθεὺς Βαρκυλίτης στάδιον.
Εκατοστὴ τριακοστὴ ὀγδόη. Δημήτριος Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ τριακοστὴ ἐννάτη. Ιωλαΐδας Αργεῖος στάδιον.

ՉՄ. Զ՛օպիրոս սիւրակու-
սացի 'ի ստադ.
ՉՄԱ. Դ՛օռոԹէոս ռոդացի 'ի ստադ.

cxl. Zopyrus Syracusanus in stadio.
cxli. Dorotheus Rhodius in stadio.

Εκατοστὴ τεσσαρακοστή. Ζώπυρος Συρακούσιος στάδιον.
Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ πρώτη. Δωρόθεος Ρόδιος στάδιον.

ՉՄԲ. Կրատէս աղէքսան-
դրացի 'ի ստադ.
Կարոս Հեղեացի 'ի ստադիոն
և 'ի պանկրատի յաղԹէր յետ
Հերակղեայ. և գրի երկրորդ 'ի
Հերակղեայ։

cxlii. Crates Alexandrinus in stadio.

Carus [2] Heliensis in stadio, et in Pancratio post Herculem vicit; et secundus ab Hercule conscribitur.

Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ δευτέρα. Κράτης Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Κάρος Ηλεῖος καὶ πάλην, καὶ παγκράτιον ἐνίκα μετὰ Ηρακλέα, καὶ ἀναγράφεται δεύτερος ἀφ' Ηρακλέους.

1 Scal. p. 429. » utroque modo dicitur, Αἰτωλός, Αἰτώλιος «, quamquam suum exemplar secundam lectionem praeseferre testetur. Arm. utrumque probat, sonat enim *Aetolensis*. Omitto notare varias Graecae lectionis aut differentias, aut lacunas.

2 Scal. » Κάρος. Repone Κάπρος ex Pausania, et Suida in Κλειτόμαχος, quem omnino adi α. Eusebius tamen constanter tenet Κάρος tam in Arm. quàm in Gr.

ՃՂԵ. Հերակղիտոս սամի- ացի ՝ի ստադին.	CXLIII. Heraclitus Samius in stadio.	Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ τρίτη. Ηράκλειτος Σάμιος στάδιον.
ՃՂԴ. Հերակղիդէս սաղամի- նացի ՝ի կիպրոս կղզւոյ ՝ի ստադ.	CXLIV. Heraclides Salaminius ex insula Cypri in stadio.	Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ τετάρτη. Ηρακλείδης Σαλαμίνιος στάδιον.
ՃՂԵ. Պիւռիաս Ետոլղացի ՝ի ստադ.	CXLV. Pyrrhias Aetolus in stadio.	Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ πέμπτη. Πυρρίας Αιτωλὸς στάδιον.
Ի մանկտւոյ բռնամարտիկ կռուին՝ Տոլքոս կողոփոնացին, միայն՝ ՝ի մանկուձեան ՝ի շրջա- նակաւ մարտին յաղթեաց: Յա- ւելաւ մանկտւոյ պանկրատիոնն, որ է հասեւտիկ. և յաղթեր փիդիմոս աղէքսանդրացի, ՝ի ստադին:	In puerorum Pugilatu Torchus (Gr. Moschus) Colophonius, solus in puerorum pugna circulari vicit. Adjectum puerorum Pancratium, quod est comprehensio; et vicit Phaedimus Alexandrinus in stadio.	Παίδων πυγμὴν Μόσχος Κολοφώνιος. Μόνος παιδικὴν περίοδον. Προσετέθη παίδων παγκράτιον, καὶ ἐνίκα Φαίδιμος Αλεξανδρεύς.
ՃՂԶ. Միկիոն բիւոտացի ՝ի ստադ.	CXLVI. Micion Boeotius in stadio.	Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ ἕκτη. Μικίων Βοιώτιος στάδιον.
ՃՂԷ. Ագեմաքոս կիզիկեցի ՝ի ստադ.	CXLVII. Agemachus Cyzicenus in stad.	Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ ἑβδόμη. Αγέμαχος Κυζικηνὸς στάδιον.
Եւ ՝ի մարտին կղիստոստրա- տոս ռոդացի. որ զվզի եւեթ կա- լեալ յաղթեր:	Et in Lucta Clistostratus [1] Rhodius; qui collo tantummodo manum inserens vincebat.	Πάλην Κλεῖτος Ρόδιος, ὃς τραχηλίζων ἀπελάμβανεν.
ՃՂԸ. Արկեսիլաոս մեգա- ղոպաւղիտացի ՝ի ստադ.	CXLVIII. Arcesilaus Megalopolitanus in stadio.	Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ ὀγδόη. Ακεσίλαος Μεγαλοπολίτης στάδιον.
ՃՂԹ. Իպոստրատոս սեղև- կիացի ՝ի պիերէ ՝ի ստադ.	CXLIX. Hippostratus Seleucius ex Piera in stadio.	Εκατοστὴ τεσσαρακοστὴ ἐννάτη. Ιππόστρατος Σελευκεὺς στάδιον.
Ճ. Հոնեսիկրատոս սաղա- մինացի ՝ի ստադ.	CL. Onesicratus Salaminius in stad.	Εκατοστὴ πεντηκοστή. Ονησίκρατος Σαλαμίνιος στάδιον.
ՃՃԱ. Թիմէղոս ասպէն- դացի ՝ի ստադ.	CLI. Thymelus Aspendius in stadio.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ πρώτη. Θύμηλος Ασπένδιος στάδιον.
ՃՃԲ. Դիմոկրատէս մէգա- րացի ՝ի ստադ.	CLII. Democrates Megareus in stadio.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ δευτέρα. Δημόκριτος Μεγαρεὺς στάδιον.
ՃՃԳ. Ալբիստանդրոս լէսբաւ- ցի յանտիսէայ ՝ի ստադ.	CLIII. Aristandrus Lesbius ex Antisa in stadio.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ τρίτη. Αρίσταιδρος Λέσβιος στάδιον.
ՃՃԴ. Ղէոնիդաս ռոդացի երեքկնող ՝ի ստադ.	CLIV. Leonidas Rhodius triplicator [2] in stadio.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ τετάρτη. Λεωνίδας Ρόδιος τριαστὴς στάδιον.
ՃՃԵ. Նոյն յերկրորդումն:	CLV. Idem in secundo.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ πέμπτη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
ՃՃԶ. Նոյն յերրորդումն: Ալբիստա- սէնեաս ռոդացի՝ երրորդ ՝ի հե- րակղէայ յաւիհնախառնէ մնարտին:	CLVI. Idem in tertio. Aristosenes [3] Rhodius, tertius ab Hercule in certamine omnium virium.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ ἕκτη. Ὁ αὐτὸς τὸ τρίτον, Ρόδιος, τρίτος ἀφ' Ηρακλέους πάλην ὁμοῦ καὶ παγκράτιον.
ՃՃԷ. Նոյն ղէոնիդէս ՝ի չորրոր- դումն՝ միայն, և նախ ՝ի չորս ո- ղիմպիադս ամս երկուտասան պսակս ողիմպիականս:	CLVII. Idem Leonidas in quarto, solus et primus quatuor Olympiadibus duodecim coronas Olympicas accepit.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ ἑβδόμη. Λεωνίδας τὸ τέταρτον στάδιον. Μόνος δὲ, καὶ πρῶτος, ἐπὶ τέσσαρας Ολυμπιάδας στεφάνους Ολυμπιακοὺς ἔχει δώδεκα.
ՃՃԸ. Որթոն սիրակուսացի ՝ի ստադ.	CLVIII. Orthon Syracusanus in stadio.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ ὀγδόη. Ορθων Συρακούσιος στάδιον.
ՃՃԹ. Ալկիմոս կիզիկե- նացի ՝ի ստադ.	CLIX. Alcimus Cyzicenus in stadio.	Εκατοστὴ πεντηκοστὴ ἐννάτη. Αλκιμος Κυζικηνὸς στάδιον.
ՃՀ. Անոդորոս կիզիկե- նացի ՝ի ստադ.	CLX. Anodorus Cyzicenus [4] in stadio.	Εκατοστὴ ἑξηκοστή. Ανώδοκος Κυζικηνὸς στάδιον.

1 Gr. Anon. decurtate Κλείτοστος, postea vero typographi culpa factum fuit Κλεῖτος. Verum enimvero vel ipse Scal. in adnot. fert Κλείτοστος, et statim tentat corrigere; ait enim p. 429. " Legendum Κλεόστρατος, ex Suida, qui hunc locum verbatim producit ". Sed tamen codex noster habebat Κλειστόστρατος.

2 Idem fere sonat et Gr. τριαστὴς, quod fuit nomen ter victoris, seu triplici vel multiplici certamine victoriam referentis; id et ex sequentibus satis apparet.

3 *Aristosenis* nulla in Gr. lectione Anon. mentio, ideo totus sermo ad Leonidam refertur. Sicut etiam in sequenti stadio *idem*, sive ὁ αὐτὸς desideratur in Gr. quamquam facile subaudiatur.

4 Pro Anodoro Cyziceno (vel Gr. minus recte Anodoco) " In nostris Collectaneis (ait Scal.) Διόδωρος Σικυώνιος, ex Pausania ". En tibi declaravit, quomodo confecerit sua Collectanea; quae tamen mirum quantum distant ab Eusebio nostro.

ՃՂԱ. Ա՛նտիպատրոս Եպիր-
ացի 'ի ստադ.
ՃՂԲ. Դամոն դելփացի 'ի ստադ.

ՃՂԳ. Տիմոթէոս տրաղլիա-
նացի 'ի ստադ.
ՃՂԴ. Բոյոտոս սիկիոնացի 'ի ստադ.

ՃՂԵ. Ա՛կուսիլաւոս կիւրէ-
նացի 'ի ստադ.
ՃՂԶ. Վ՛րիսոգոնոս նիկէ-
նացի 'ի ստադ.
ՃՂԷ. Նոյն յերկրորդումն։

ՃՂԸ. Նիկոմաքոս փիղադէղ-
փացի 'ի ստադ.
ՃՂԹ. Նիկոդէմոս ղակեդե-
մոնացի 'ի ստադ.
Ճ. Սիմմէոս սելևկացի
'ի տիգրէ 'ի ստադ.
ՃԱ. Պարմենիսկոս կերկիւ-
րացի 'ի ստադ.
ՃԲ. Եւդամոս կովացի 'ի ստադ.

Պրոտոփանէս մագնէսացի 'ի
մենանդրէայ՝ 'ի պանկրատիոն
հերկլեայ։
ՃԳ. Պարմենիսկոս կերկիւ-
րացի յերկրորդումն 'ի ստադ.

ՃԴ. Դեմոստրատոս զա-
րիսացի 'ի ստադ.
ՃԵ. Մատղիսն մանկտւոց. և յաղ-
թեր եպինետոս արգիացի. քան-
զի արք չկռուէին՝ վասն սիղլէայ
զամենեսին 'ի հռոմ կոչելոյ։

ՃԶ. Դիոն կիպարիսացի 'ի ստադ.

ՃԷ. Եկատոմնոս հեղիացի 'ի ստադ.

ՃԸ. Դիոկղէս հիպեպէ-
նացի 'ի ստադ.
Ստրատոնիկոս կորովագոյ տղէր-
ասնդրացի՝ յամենախառնէմբ մար-
տին հինգերորդ 'ի հերակղէայ.
որ և 'ի նեմէացին 'ի նմին աւուր
զմանկտւոյ և զմերուանեաց չորս
պսակս առ, զձերկանդամ մարտսն
առանց ձիոյ վարելոյ. և այն ըստ
ընտրեցաց դիպեցաւ, կամ՝ 'ի բարե-
կամն, կամ՝ 'ի թագաւորս գրել-
ուստի և վարել իսկ չհամարե-
ցան։

CLXI. Antipater Epirotes in stadio.
CLXII. Damon Delphus in stadio.
CLXIII. Timotheus Trallianus in stadio.
CLXIV. Boïotus Sicyonius in stadio.
CLXV. Acusilaus Cyrenaeus in stadio.
CLXVI. Chrysogonus Nicaenus in stad.
CLXVII. Idem in secundo.
CLXVIII. Nicomachus Philadelphicus in stadio.
CLXIX. Nicodemus Lacedaemonius in stadio.
CLXX. Simmeus Seleucius a Tigre in stadio.
CLXXI. Parmeniscus Cercyraeus in stadio.
CLXXII. Eudamus Cous in stadio.

Protophanes Magnesius ex Menandra (vel *μένανδρος*), in Pancratio, quartus ab Hercule.
CLXXIII. Parmeniscus Cercyraeus in secundo stadio.

CLXXIV. Demostratus Larissaeus in stadio [1].
CLXXV. Stadium puerorum: vincebat autem Epaenetus Argivus; viri enim non pugnarunt, eo quod Sylla omnes Romam arcessiverit.

CLXXVI. Dion Cyparisseus in stadio.

CLXXVII. Ecatomnus Heliensis in stadio.

CLXXVIII. Diocles Hypaepenus in stad.

Stratonicus Corovagi (filius) Alexandrinus in certamine omnium virium, quintus ab Hercule; quique Nemeaeis eadem die Puerorum et Barbatorum [2] quatuor coronas accepit, gymnicis peractis certaminibus sine equitatione; idque per gratias accidit, sive ad amicos, sive ad reges scribere; unde neque usum (vel equitationem) fieri arbitrati sunt.

Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ πρώτη. Αντίπατρος Ηπειρώτης στάδιον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ δευτέρα. Δάμων Δελφὸς στάδιον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ τρίτη. Τιμόθεος Τραλλιανὸς στάδιον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ τετάρτη. Βοιωτὸς Συκιώνιος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ πέμπτη. Ακουσίλαος Κυρηναῖος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ ἕκτη. Χρυσόγονος Νικαεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ ἑβδόμη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ ὀγδόη. Νικόμαχος Φιλαδελφεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ ἑξηκοστὴ ἐννάτη. Νικόδημος Λακεδαιμόνιος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστή. Σιμμίας Σελευκεὺς ἀπὸ Τίγριος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ πρώτη. Παρμενίσκος Κερκυραῖος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ δευτέρα. Ευδαμος Κῶος στάδιον.
Πρωτοφάνης Μάγνης πάλιν, καὶ παγκράτιον, τέταρτος ἀφ' Ηρακλέους.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ τρίτη. Παρμενίσκος Κερκυραῖος τὸ β'. στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ τετάρτη (...)

Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ πέμπτη (...) Επαίνετος Αργεῖος, στάδιον παίδων. Ανδρες γὰρ οὐκ ἠγωνίσαντο, Σύλλα πάντας εἰς Ρώμην μεταπεμψαμένου.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ ἕκτη. Δίων Κυπαρισσεὺς στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ ἑβδόμη. Εκατόμνως Ηλεῖος στάδιον.
Εκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ ὀγδόη. Διοκλῆς Υπαιπηνὸς στάδιον.
Στρατόνικος Κοράγου Αλεξανδρεὺς πάλιν καὶ παγκράτιον πέμπτος ἀφ' Ηρακλέους. ὃς Νεμέα τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ παίδων καὶ ἀγενείων τέσσαρας στεφάνους ἔσχεν (...)

1 Lacunam ex parte notavit Scal. itaque supple ex auctore nostro non solum *Δημόστρατος Λαρισσαῖος στάδιον*, verum etiam aliqua in sequenti linea hoc pacto, *Στάδιον παίδων, καὶ ἑνίκα* etc.

2 Barbatum satis clarè *Barbatum* designare tibi persuadebis; quamvis apud Anon. in Gr. occurrat *ἀγένειος*, quod magis *imberbem* significat: ita tamen ut possit vel *barbatum* designare, cum *ա* praepositio in compositione non tantum privationem, sed etiam non semel abundantiam vel intensionem designet. Itaque Interp. noster vel ita sumpsit, vel potius non legit *καὶ ἀγενείων*, sed *καὶ γενειήτων*, sc. *et barbatorum*. Et quidem utraque lectio et sententia suam habet rationem, sed graviorem fortasse nostra lectio praeferat; efficit enim ut credamus, de pueris et barbatis, sive de viris perfectis, sibi invicem oppositis hic mentionem fieri: quibus peraeque devictis, cunctis aetatibus Stratonicum excelluisse. Altera vero facit, ut arbitremur Stratonicum pueros et juvenes tantum superasse. Omitto sequentem lacunam Gr. lectionis, quae si integra fuisset, valde nobis prodesset; quia non apertissimus est sensus Arm. verbi *վարել*, quod multa significat: sicut etiam pro *scribere* poterat fortasse dici *adscribi*.

ՃՀԹ. Ա.Անդրեաս Լակեդեմոնացի ի ստադիոն.
ՃՀ. Ա.Անդրոմաքոս Լակեդեմոնացի ի ստադ.
ՃՀԱ. Ա.Լամաքոս Տաւրոմենացի ի ստադ.
ՃՀԲ. Ա.Անթեստիոն Արգիացի ի ստադ.
Ա՝արիոն Մարիոնայ աղէքսանդրացի դրացի յամենախուռմէ մնարիոն՝ վեցերորդ ի հերակղեայ։
ՃՀԳ. Թևոդորոս Մէսենացի ի ստադ.
Յուլիոս կայսր միահեծան կայսր Հռոմայեցիս։
ՃՀԴ. Նոյն Թևոդորոս երկրորդումն։
Ա.ւգոստոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց։
ՃՀԵ. Ա.րիստոն Թոլմացի ի ստադ.

ՃՀԶ. Սկամանդրոս աղէքսանդրացի ի տրովադայ ի ստադ.
ՃՀԷ. Ա.րիստոն Թոլմացի երկրորդումն։
ՃՀԸ. Սոսպատրոս արգիացի ի ստադ.
ՃՀԹ. Ա.սկղիպիադէս սիկիոնացի ի ստադ.
ՃՂ. Ա.փիդիոս պատրիացի ի ստադ.
ՃՂԱ. Դիոդոտոս տիանացի ի ստադ.

ՃՂԲ. Դիոփանէս էողացի ի ստադ.

ՃՂԳ. Ա.րտեմիդորոս Թիւատիրացի ի ստադ.
ՃՂԴ. Դիմատրոս եփեսացի ի ստադ.

ՃՂԵ. Նոյն երկրորդումն։

ՃՂԶ. Պասենես մագնեսացի ի Մէանդրեայ ի ստադ.

ՃՂԷ. Ա.սիատիկոս աղիկառնացի ի ստադ.
ՃՂԸ. Դիոփանէս պրոսացի յողմպիայ ի ստադ.
Ա.րիստէաս ստրատոնիկացի, կամ Մէանդրոս յամենախուռմէ մնարիոն՝ ութերորդ ի հերակղեայ։ Տիբերիոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց։
ՃՂԹ. Այսքինէս միղէսացի՝ որ գլաւկեայն էր, ի ստադ.

Նորոգեցաւ տուաձիոցն ասպարէս. և յաղթեր տիբերի կայսեր չորք ձիքն։

CLXXIX. Andreas Lacedaemonius in stadio.
CLXXX. Andromachus Lacedaemonius in stadio.
CLXXXI. Lamachus Tauromenicus in stadio.
CLXXXII. Anthestion Argivus in stadio.

Marion Marionis (filius) Alexandrinus in certamine omnium virium sextus ab Hercule.
CLXXXIII. Theodorus Messenius in stad.

Julius Caesar Monarchiam exercuit in Romanos.
CLXXXIV. Idem Theodorus [1] in secundo.

Augustus in Romanos regnavit.

CLXXXV. Ariston Thodensis in stadio.

CLXXXVI. Scamandrus Alexandrinus ex Troja in stadio.
CLXXXVII. Ariston Thodensis in secundo [2].
CLXXXVIII. Sopatrus Argivus in stadio.
CLXXXIX. Asclepiades Sicyonius in stad.
CXC. Auphidius Patrius [3] in stadio.
CXCI. Diodotus Tyanus in stadio.
CXCII. Diophanes Aeolus in stadio.
CXCIII. Artesidorus Thyatirius in stad.
CXCIV. Dimatrus Ephesius in stadio.
CXCV. Idem in secundo.
CXCVI. Pasenes Magnesius a Maeandra in stadio.
CXCVII. Asiaticus Alicarnasseus in stad.
CXCVIII. Diophanes Prusaeus ex Olympia in stadio.
Aristeas Stratonicensis, vel Maeandrius in certamine omnium virium septimus ab Hercule. Tiberius in Romanos regnavit.
CXCIX. Aeschines Milesius, qui Glauciae (filius) erat in stadio.

Instauratur Δύϊππων cursus, vicitque Tiberii Caesaris quadriga.

Ἑκατοστὴ ἑβδομηκοστὴ ἐννάτη. Ἀνδρέας Λακεδαιμόνιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστή. Ἀνδρόμαχος Ἀμβρακιώτης στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ πρώτη. Λάμαχος Ταυρομενίτης στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ δευτέρα. Αὐτεσίων Ἀργεῖος στάδιον.
Μαρίων Μαρίωνος Ἀλεξανδρεὺς πάλην καὶ παγκράτιον ἕκτος ἀφ' Ἡρακλέους.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ τρίτη. Θεόδωρος Μεσσήνιος στάδιον.
Ἰούλιος Καῖσαρ ἐμονάρχησε Ρωμαίων.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Αὔγουστος Ρωμαίων ἐβασίλευε.

Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ πέμπτη. Ἀρίστων Θούριος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἕκτη. Σκάμανδρος Ἀλεξανδρεὺς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἑβδόμη. Σώπατρος Ἀργεῖος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ὀγδόη...
Ἑκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἐννάτη. Ἀσκληπιάδης Σικυώνιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστή. Αὐφίδιος Πατρὺς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ πρώτη. Διόδοτος Τυανεὺς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ δευτέρα. Διοφάνης Αἰολεὺς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ τρίτη. Ἀρτεμίδωρος Θυατείριος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ τετάρτη. Δημάρατος Ἐφέσιος στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ πέμπτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ ἕκτη. Παμμένης Μάγνης ἀπὸ Μαιάνδρου στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ ἑβδόμη. Ἀσιατικὸς Ἁλικαρνασσεὺς στάδιον.
Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ ὀγδόη. Διοφάνης Προυσαεὺς στάδιον.
Ἀριστέας Στρατονικεὺς, ἢ Μαιάνδριος πάλην καὶ παγκράτιον ἕβδομος ἀφ' Ἡρακλέους. Τιβέριος Ρωμαίων ἐβασίλευεν.

Ἑκατοστὴ ἐνενηκοστὴ ἐννάτη. Αἰσχίνης Μιλήσιος ὁ Γλαυκίας στάδιον.
Ἀπεδόθη τῶν ἵππων ὁ δρόμος (πάλαι κωλυθείς), καὶ ἐνίκα Τιβερίου Καίσαρος τέθριππον.

1 Nomen Theodori repetitum deest in lectione Anon. habentis tantum *ὁ αὐτός, idem;* reperitur tamen in Collect. Scal. quod magis ad rem facit, cum altera intersit linea; ut passim didicimus.

2 Lacunam Gr. textus facile supplebis ad normam Eusebii nostri. Ἀρίστων Θώδιος (vel Θούριος) τὸ δεύτερον (στάδιον), ita tamen ut huic nomini praeponatur in Gr. Σώπατρος Ἀργεῖος, in Arm. postponatur.

3 Mendosam Anonymi lectionem Πατρύς, typographo magis adscri-

՟ճ. Պոլէմոն պետրացի ՚ի ստադիոն.	cc. Polemon Petraeus in stadio.	Διακοσιοστὴ. Πολέμων Πετραῖος στάδιον.
՟Ճա. Դամաս կիդնացի ՚ի ստադ.	cci. Damas Cytonicus in stadio.	Διακοσιοστὴ πρώτη. Δαμασίας Κυδωνειάτης στάδιον.
՟Ճբ. Հերմոգենէս պերգամացի ՚ի ստադ.	ccii. Hermogenes Pergamenus in stadio.	Διακοσιοστὴ δευτέρα. Ερμογένης Περγαμηνὸς στάδιον.
՟Ճգ. Ա՛պողոնիոս եպիդաւրացի ՚ի ստադ.	cciii. Apollonius Epidaurius in stadio.	Διακοσιοστὴ τρίτη. Απολλώνιος Επιδαύριος στάδιον.
՟Ճդ. Սարապիոն աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.	cciv. Sarapion Alexandrinus in stad.	Διακοσιοστὴ τετάρτη. Σαραπίων Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Նիկոստրատիս ՚Արգեացի յամենասրբոյ մարտին ութերորդ ՚ի հերակղեայ. յետ որոյ ոչ եւս ոք եղև ՚ի հերակղեայ մինչև ցմեզ, առ ՚ի չարտասիրել հելլենացոց և զկարօղսն եւս։	Nicostratis [1] Argeus in certamine omnium virium octavus ab Hercule. Post quem nemo ulterius extitit ab Hercule usque ad nos, negligentibus Heliensibus corona donare vel ipsos vi pollentes.	Στράτος Αργεάτης πάλην καὶ παγκράτιον ὄγδοος ἀφ' Ηρακλέους (...)
Գայիոս Հռոմայեցւոց թագաւորեաց։	Gajus in Romanos regnavit [2].	Ἔτι παραβραβευόντων τῶν Ηλείων τοὺς δυναμένους (...)
՟Ճե. Եւբուլիդաս ղաւոդիկեցի ՚ի ստադ.	ccv. Eubulidas Laodicensis in stadio.	Διακοσιοστὴ πέμπτη. Ευβουλίδας Λαοδικεὺς στάδιον.
Կղաւդիոս Հռոմայեցւոց թագաւորեաց։	Claudius in Romanos regnavit.	Κλαύδιος Ρωμαίων ἐβασίλευε.
՟Ճզ. Վաղերիոս միտղենացի ՚ի ստադ.	ccvi. Valerius Mitylenaeus in stadio.	Διακοσιοστὴ ἕκτη. Ουαλέριος Μιτυληναῖος στάδιον.
՟Ճէ. Ա՛թենադորոս եգեացի ՚ի ստադ.	ccvii. Athenodorus Aegieus in stadio.	Διακοσιοστὴ ἑβδόμη. Αθηνόδωρος Αιγιεὺς στάδιον.
՟Ճը. Կրկին յերկրորդումն։	ccviii. Idem in secundo.	Διακοσιοστὴ ὀγδόη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
Ներոն Հռոմայեցւոց թագաւորեաց։	Nero in Romanos regnavit.	Νέρων Ρωμαίων ἐβασίλευε.
՟Ճթ. Կաղղիկղէս սիդոնացի ՚ի ստադ.	ccix. Callicles Sidonius in stadio.	Διακοσιοστὴ ἐννάτη Καλλικλῆς Σιδώνιος στάδιον.
՟Ճժ. Ա՛թենոդորոս եգեացի ՚ի ստադ.	ccx. Athenodorus Aegieus [3] in stad.	Διακοσιοστὴ δεκάτη. Αθηνόδωρος Αιγιεὺς τὸ δεύτερον (τρίτον) στάδιον.
՟Ճիա. Ձկարգեցաւ վասն յամենայն ներսնի անդր երթալոյ. և ապա յետ երկուց ամաց կարգեցաւ. ՚ի ստադիոն տրիփոն փիղադելփացի յաղթեաց։ Ներոն ՚ի քնարահարաց պսակեր. քանզի երգեցեալ և փանդռնահարաց և ՚ի կառս յաւանախանաս, և՛ ՚ի չորս վանախեանսն յաղթեաց։	ccxi. Non est instituta, eo quod Nero tardavit illuc advenire; deinde vero post duos annos constituta est. In stadio Tryphon Philadelphicus vicit. Nero autem in Citharoedorum certamine coronatur; nam Tragicos et Lyricos vicit, atque in curru Pullico, et Decempullis [4].	Διακοσιοστὴ ἑνδεκάτη οὐκ ἦχθη, Νέρωνος ἀναβαλλομένου εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπιδημίαν. Μετὰ δὲ ἔτη δύο ἀχθείσης αὐτῆς, στάδιον μὲν Τρύφων Φιλαδελφεὺς ἐνίκα, Νέρων δὲ κιθαρῳδῶν ἀγῶνα ἐστεφανοῦτο. τραγῳδοὺς, κιθαρῳδοὺς, ἅρμα πωλικὸν, καὶ τὸ τέλειον, καὶ τὸ δεκάπωλον.
՟Ճիբ. Պողիտես կերամացի ՚ի ստադ.	ccxii. Polites Ceramicus in stadio.	Διακοσιοστὴ δωδεκάτη. Πολίτης Κεραμίτης στάδιον.
Վեսպասիանոս Հռոմայեցւոց թագաւորեաց։	Vespasianus in Romanos regnavit.	Ουεσπασιανὸς Ρωμαίων ἐβασίλευε.

bendam, emendabis addito unico charactere ꝺ. Πατρεὺς, ut habet non solum Auctor noster, sed etiam Scal. in Collect.

1 Pro Στράτος vult Scal. legi Στράτις. Verum integra lectio erit Νικοστράτις.

2 Geminas periodos integras omisit Anonymus in Gr. vel potius unam ipse, alteram ejusdem amanuensis; imitatus est et Scal. in suis Collect. minime advertens nec primam, nec secundam lacunam. Namque ob defectum anterioris, reliquum periochae membrum incertam praefert sententiam, hoc pacto. „ Stratus Argeates Luctam et Pancration, octavus ab Hercule, ulterius negligentibus Heliensibus bravio donare vi pollentes ". Ubi vox *ulterius*, sive *ἔτι* debuit esse iterata, atque privatae periochae initium ducere, quae tamen excidit a Gr. ut patet ex Eusebio nostro. Item ob defectionem posterioris, omnino silet Anon. de regno Caji Imperatoris; cum alibi omnes Romanorum Imperatores ex ordine inserere soleat in serie Olympiadum cum Eusebio nostro. De industria dixeris anteriora ab Anonymo dissimulata, ne iis verbis, *usque ad nos*, Eusebii personam falsò in se ostentaret; qua tamen industria non potuit et sequentia supprimere.

3 Manifestum Anonymi mendum in Gr. *τὸ δεύτερον*, nemo non videt, qui procul dubio deprehendit tertium in ordine esse praesens stadium, quo vicit Athenodorus, cum antea juxta auctorem bis vicerit. Id sane advertens Scaliger, adjecit in lect. Gr. parenthesis nota correctam, ut videbatur, lectionem, *τὸ τρίτον*, sc. *tertium*, atque hinc absolute id solum exaravit in suis Collect. Certa ergo auctoris nostri lectio est, servato solo *stadio*, quod pro *tertio* hic supponit.

4 Quo sensu accipiatur յաւանախանան. vel յաւանախեան, seu *pullicus*, paulo ante nonnulla diximus. Quoad verò residuas voces notabis, quod deest in Arm. *τέλειον*, quasi certamen *Perfectum*. Pro autem երգեցիկք. *Tragicos* reposuimus, Gr. dialecto adhaerentes, ubi vox Arm. ad verbum *Cantorem* exprimit. *Citharoedos* autem restituimus pro քնարահարաց, id quippe apprime exprimit vox Arm. quamvis juxta Graecum debuerat dici *Praecones;* et pro փանդռնահարաց, ubi nos diximus Lyricos, oporteret reponere Citharoedos.

ՄԽԳ. Ռոդոն կիմէացի, կամ Թէոդորոս 'ի ստադիոն.	CCXIII. Rhodon Cymeus, vel Theodorus in stadio.	Διακοσιοστὴ τρισκαιδεκάτη. Ῥόδων Κυμαῖος, ἢ Θεόδοτος στάδιον.
ՄԽԴ. Ստրատոն աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CCXIV. Straton Alexandrinus in stadio.	Διακοσιοστὴ τεσσαρεσκαιδεκάτη. Στράτων Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Տիտոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց։	Titus in Romanos regnavit.	Τίτος Ρωμαίων ἐβασίλευε.
ՄԽԵ. Հերմոգենէս քսանթացի 'ի ստադ.	CCXV. Hermogenes Xanthius in stadio.	Διακοσιοστὴ πεντεκαιδεκάτη. Ερμογένης Ξάνθιος στάδιον.
Դոմիտիանոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց։	Domitianus in Romanos regnavit.	Δομετιανὸς Ρωμαίων ἐβασίλευε.
ՄԽԶ. Ապողոփանէս՝ որ և պատի՝ տարսոնացի 'ի ստադ.	CCXVI. Apollophanes, qui et Patis Tarsonensis in stadio.	Διακοσιοστὴ ἑκκαιδεκάτη. Απολλοφάνης, ὁ καὶ Πάπης, Ταρσεὺς στάδιον.
ՄԽԷ. Հերմոգենէս քսանթացի (երկրորդումն) 'ի ստադ.	CCXVII. Hermogenes Xanthius in [1] (secundo) stadio.	Διακοσιοστὴ ἑπτακαιδεκάτη. Ερμογένης Ξάνθιος τὸ δεύτερον στάδιον.
ՄԽԸ. Ապողինոս աղէքսանդրացի կամ Հեղոդորոս 'ի ստադ.	CCXVIII. Apollinus Alexandrinus, vel Heliodorus in stadio.	Διακοσιοστὴ ὀκτωκαιδεκάτη. Απολλώνιος Αλεξανδρεύς, ἢ Ηλιόδωρος, στάδιον.
ՄԽԹ. Ստեփանոս գամիր 'ի ստադ.	CCXIX. Stephanus Cappadox in stadio.	Διακοσιοστὴ ἐννεακαιδεκάτη. Στέφανος Καππάδοξ στάδιον.
Ներուաս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց. յետ որոյ տրայիանոս։	Nerva in Romanos regnavit. Post quem Trajanus [2].	Νερούας Ρωμαίων ἐβασίλευε. Μετ' ὃν (Τραϊανός.)
ՄԾ. Քիղղէս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CCXX. Chilleus Alexandrinus in stad.	Διακοσιοστὴ εἰκοστή. Αχιλλεὺς Αλεξανδρεὺς στάδιον.
ՄԾԱ. Թէոնաս որ և սմարագդոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CCXXI. Theonas, qui et Smaragdus Alexandrinus in stad.	Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ πρώτη. Θεωνᾶς, ὁ καὶ Σμάραγδος, Αλεξανδρεὺς στάδιον.
ՄԾԲ. Կաղղիստոս սիդէացի 'ի ստադ.	CCXXII. Callistus Sidetes in stadio.	Διακοσιοστὴ (εἰκοστὴ) δευτέρα. Κάλλιστος Σιδήτης στάδιον.
Վարձեալ արշաւէն ձիք։	Rursus equi currunt.	(...)
ՄԾԳ. Եւստողոս սիդէացի 'ի ստադ.	CCXXIII. Eustolus Sidetes in stadio.	Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ τρίτη. Εὔστολος Σιδήτης στάδιον.
ՄԾԴ. Իսարիոն աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CCXXIV. Isarion [3] Alexandrinus in stad.	Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ τετάρτη. Ισαρίων Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Ադրիանոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց։	Adrianus in Romanos regnavit.	Αδριανὸς Ρωμαίων ἐβασίλευε.
ՄԾԵ. Արիստեաս միղէսացի 'ի ստադ.	CCXXV. Aristeas Milesius in stadio.	Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ πέμπτη. Αριστέας Μιλήσιος στάδιον.
ՄԾԶ. Վիոնէսիոս սամէանն աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CCXXVI. Dionysius Samaeus Alexandrinus in stadio.	Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ ἕκτη. Διονύσιος Οσαμευμὺς Αλεξανδρεὺς στάδιον.
ՄԾԷ. Նոյն կերկրորդումն։	CCXXVII. Idem in secundo.	Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ ἑβδόμη. Ο' αὐτὸς τὸ δεύτερον.
ՄԾԸ. Ղուկաս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CCXXVIII. Lucas Alexandrinus in stadio.	Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ ὀγδόη. Λουκᾶς Αλεξανδρεὺς στάδιον.
ՄԾԹ. Եպիդաւրոս, որ և ամմինիոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CCXXIX. Epidaurus, qui et Ammonius Alexandrinus in stadio.	Διακοσιοστὴ εἰκοστὴ ἐννάτη. Επίδαυρος, ὁ καὶ Αμμώνιος, Αλεξανδρεὺς στάδιον.
Անտոնինոս Եւսեբէս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց։	Antoninus Eusebes (Pius) in Romanos regnavit.	Αντωνῖνος Ευσεβὴς Ρωμαίων ἐβασίλευε.
ՄՀ. Դիդիմոս կղիդեաս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.	CCXXX. Didymus Clideus Alexandrinus in stadio.	Διακοσιοστὴ τριακοστή. Δίδυμος Αλεξανδρεὺς στάδιον.
ՄՀԱ. Կրանաոս սիկիոնացի 'ի ստադ.	CCXXXI. Cranaus Sicyonius in stadio.	Διακοσιοστὴ τριακοστὴ πρώτη. Κραναὸς Σικυώνιος στάδιον.
ՄՀԲ. Ատիկոս վարդիացի 'ի ստադ.	CCXXXII. Atticus Vardianus in stadio.	Διακοσιοστὴ τριακοστὴ δευτέρα. Αττικὸς Σαρδιανὸς στάδιον.

1 Supple ex Gr. *երկրորդումն*, *in secundo*, ut ipsa ratio postulat.

2 Deerat in Gr. nomen Trajani; quod Scal. per parenthesim restituit, sicut etiam paulo post numerum *εἰκοστὴ*: neque poterat idem divinare de altera lacuna, quam nos notavimus.

3 Pariter Anon. in Gr. Ισαρίων, neque aliter legit Scal. in Collect. nihilominus voluit ipse intra parenthesim addi Ιλαρίων, ut magis emendatum; nescio tamen an et authenticum.

Յամենախաւսիք մարթին գրեցաւ ՚ի Հելիացւոց. պսակեցաւ ՚ի դիանիսեայ սելևկեայ։

In certamine omnium virium scriptus ab Heliensibus, a Dionysio Seleucii (filio) coronatus est [1].

(Σωκράτης πάλιν καὶ) παγκράτιον ἀπογραφάμενος ὑπὸ Ηλείων, παρεβραβεύθη ὑπὸ Διονυσίου Σελευκέως.

ՄՂԴ. Դեմետրիոս քիացի ՚ի ստադ.
ccxxxiii. Demetrius Chius in stadio.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ τρίτη. Δημήτριος Χῖος στάδιον.

ՄՂԴ. Հերաս քիացի ՚ի ստադ.
ccxxxiv. Heras Chius in stadio.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ τετάρτη. Ηρᾶς Χῖος στάδιον.

ՄՂԵ. Մնասիբուղոս էղատացի ՚ի ստադ.
ccxxxv. Mnasibulus Elateus [2] in stadio.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ πέμπτη. Μνασίβουλος Ερατεὺς στάδιον.

Վերոս և անտոնինոս հռոմայեցւոց թագաւորեաց։
Verus, et Antoninus in Romanos regnarunt.
Αντωνῖνος (Μάρκος Πίος,) καὶ (Λούκιος) Βῆρος Ρωμαίων ἐβασίλευσον.

ՄՂԶ. Այթաղէս աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
ccxxxvi. Aithales Alexandrinus in stad.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ ἕκτη Αειθάλης Αλεξανδρεὺς στάδιον.

ՄՂԷ. Եւդեմոն աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
ccxxxvii. Eudaemon Alexandrinus in stadio.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ ἑβδόμη. Ευδαίμων Αλεξανδρεὺς στάδιον.

ՄՂԸ. Ագաթոպոս էգինեացի ՚ի ստադ.
ccxxxviii. Agathopus Aeginеus [3]. in stadio.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ ὀγδόη. Αγαθόπους Απινίτης (Αιγινήτης) στάδιον.

ՄՂԹ. Նոյն յերկրորդումն։
ccxxxix. Idem in secundo.
Διακοσιοστὴ τριακοστὴ ἐννάτη. Ο' αὐτὸς τὸ δεύτερον.

Կոմոդոս հռոմայեցւոց թագաւորեաց։
Commodus in Romanos regnavit.
Κόμοδος Ρωμαίων ἐβασίλευε.

ՄՀ. Անուբիոն՝ որ և փիղոս աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
ccxl. Anubion, qui et Phidus Alexandrinus in stadio.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστή. Ανουβίων, ὁ καὶ Φειδοὺς, Αλεξανδρεὺς στάδιον.

ՄՀԱ. Հերոն աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
ccxli. Heron Alexandrinus in stadio.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ πρώτη. Ηρων Αλεξανδρεὺς στάδιον.

ՄՀԲ. Մագնոս լիբիան կիւրենացի ՚ի ստադ.
ccxlii. Magnus Libycus Cyrenaeus in stadio.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ δευτέρα. Μάγνος Κυρηναῖος στάδιον.

ՄՀԳ. Սիդորոս, որ և արտեմիդորոս աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
ccxliii. Sidorus, qui et Artemidorus Alexandrinus in stadio.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ τρίτη. Ισίδωρος Αλεξανδρεὺς στάδιον.

Պերտինաքս, և սեւերոս հռոմայեցւոց թագաւորեցին։
Pertinax, et Severus in Romanos regnaverunt.
Περτίναξ, εἶτα Σεβῆρος Ρωμαίων ἐβασίλευσαν.

ՄՀԴ. Նոյն յերկրորդումն։
ccxliv. Idem in secundo.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

ՄՀԵ. Աղէքսանդրոս աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
ccxlv. Alexander Alexandrinus in stadio.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ πέμπτη. Αλέξανδρος Αλεξανδρεὺς στάδιον.

ՄՀԶ. Եպենիկոս կիզիկենացի՝ որ կոչեցաւ կինաս, ՚ի ստադ.
ccxlvi. Epenicus Cyzicenus, qui Cynas est appellatus, in stadio.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ἕκτη. Επινίκιος Κυζικηνὸς, ὁ καὶ Κυνᾶς, στάδιον.

ՄՀԷ. Սատուռնինոս կրէտեան գորտինացի ՚ի ստադ.
ccxlvii. Saturninus Cretensis a Gortyno in stadio.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ἑβδόμη. Σατορνῖος Κρὴς Γορτύνιος στάδιον.

Անտոնինոս պիսակ հռոմայեցւոց թագաւորեաց։
Antoninus Caracallus [4] in Romanos regnavit.
Αντωνῖνος, ὁ καὶ Καράκαλλος, Ρωμαίων ἐβασίλευε.

ՄՀԸ. Հելիոդորոս, որ և տրոսիդամոս աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
ccxlviii. Heliodorus, qui et Trosidamas Alexandrinus in stad.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ὀγδόη. Ηλιόδωρος, ὁ καὶ Τρωσιδάμας, Αλεξανδρεὺς στάδιον.

ՄՀԹ. Նոյն յերկրորդումն։
ccxlix. Idem in secundo.
Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ἐννάτη. Ο-αὐτὸς τὸ δεύτερον.

Մինչև ցսա ժողովմպիադացն գիր գտաք։
Usque ad istum Olympiadum descriptionem invenimus [5].
Μέχρι τούτου τὴν τῶν Ολυμπιάδων ἀναγραφὴν εὕρομεν...

1 Παραβραβεύθη, ut patet, verbum est negativi sensus; declarat enim *defraudatum a bravio fuisse*, quo sensu et a nostro interprete superius expositum fuit ՀաւակՀ. itaque hìc excidisse dixeris a Codice Arm. negationem չ. aut aliter lectum in apographo.

2 Obolum Scal. inseruit, nescio qua suspicione; quod si mendum divinavit in voce Ερατεὺς, accipiat lectionem nostram fortasse emendatiorem Ελατεὺς. Sequenti linea nomen, aut cognomen unius alteriusque Imperatoris redundat in Gr. inverso ordine.

3 Ita et Scal. ex suis collectaneis restituit Αιγινήτης, pro mendosa Anonymi lectione Απινήτης. Nostram vero lectionem ագաթոպոս mallem reddere ագաթոպաս, juxta Gr. Agathopus.

4 Lectumne dixeris ab Interp. Arm. in Gr. ποικίλος, quod respondet Arm. voci պիսակ, sc. *discolor, varius*, an potius ab eodem eam vocem usurpatam, ut per illam Caracallum denotaret, quem a quodam vestis genere ad talos usque demissae ita appellatum fuisse certum est.

5 Hic ergo, ubi Eusebius Olympiadas clausit, finem facit et Gr. frag-

Պատշաճ է ի նոյն յարել և զկորնթացւոց թագաւորս, և զղակեդեմոնացւոց զԹալասսակրատ՝, և զառաջինն վասն բիչս մակեդնացւոց աշխարհին. և եդից զտոցա հաւասար կարգաւ՝ և զժամանակս, ի դումարելոյ զիոդորի մատենագրութեան. ուր հաստատաւ գոյն զտոցա պատմութիւնն պատմէ։

Convenit iisdem addere et Corinthiorum reges, Lacedaemoniorumque Thalassocratores [1], atque primos Macedoniae Rectores. Apponam autem ex ordine ipsorum seriem atque tempora a congesta Diodori Bibliotheca, ubi horum historiam firmis rationibus narrat.

(*Syncell. pag.* 143.)

Ի դիոդորի Տաւենից վասն Կորնթացւոց թագաւորաց։

Ex Diodori libris [2] *de Corinthiorum Regibus.*

(Ἐκ τῶν Διοδώρου περὶ τῆς τῶν Κορινθίων Ἀρχῆς. Κορινθίων βασιλεῖς.)

Յետ զայս բարւոք ընտրելոյ՝ զկորնթացւոց և զսիկիւնացւոց թագաւորութենէ դիպող է ասել, թէ արդեւս ի դալթիացւոյն բնակեցան. զի պեղոպոնէսացւոց ազգին գրեթէ ամենայն իրաց (բաց) յարկադացւոցն՝ Եհաս խախտել՝ ի հերակղիդացւոց ապստամբին։ Զանգի Հերակղեանքն ի բաժանել՝ ընտիր և լաւ Տաճնեբեցան զկորնթոս և շուրջ զնովաւ աշխարհն, յղեցին առ ազետէս՝ մատնեալ նմա զյառաջագոյն յիշատակեալ աշխարհն։ Այն այր երևելի դիպեալ, և զկորնթոս մեծացուցեալ՝ թագաւորեաց ամս լը։

Tούτων ἡμῖν διευκρινημένων, λείπεται περὶ τῆς Κορινθίας καὶ Σικυωνίας εἰπεῖν, ὃν τρόπον ὑπὸ Δωριέων κατῳκίσθησαν. τὰ γὰρ κατὰ Πελοπόννησον ἔθνη σχεδὸν πάντα, πλὴν Ἀρκάδων, ἀνάστατα συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν. οἱ τοίνυν Ἡρακλεῖδαι κατὰ τὴν διαίρεσιν, ἐξαίρετον ποιησάμενοι τὴν Κορινθίαν καὶ τὴν ταύτης πλησιόχωρον, διεπέμψαντο πρὸς τὸν Ἀλήτην, παραδιδόντες αὐτῷ τὴν προειρημένην χώραν. ἐπιφανὴς δὲ ὁ ἀνὴρ γενόμενος, καὶ τὴν Κόρινθον αὐξήσας, ἐβασίλευσεν ἔτη λή.

Յետ որոյ վախճանելոյ՝ նախծին որդին ևեթ ցանգ՝ ի ծնողաց թագաւորէր, մինչև ցկիպսեղեայ բռնակալութիւն. որ քան զՀերակղի-

Μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν ὁ πρεσβύτατος ἀεὶ τῶν ἐκγόνων ἐβασίλευσε, μέχρι τῆς Κυψέλλου τυραννίδος, ἥτις τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν ὑστερεῖ ἔ-

mentum ab Anonymo laudatum; qui in calce auctoris nomen expresse notavit, dicens. Καὶ ὁ μὲν Εὐσέβιος ταῦτα. » Et quidem Eusebius haec «: ut affert Scal. in adnot. p. 429. Sed quis ferre possit ejusdem Scaligeri convicia litterato homini minime digna contra Eusebium tum loco citato, tum p. 426. quibus in locis plus aequo exagitat auctorem, eo quod cum Africanum ex integro transcripserit, minime tamen ejusdem mentem assecutus fuerit. » Quum (ait Scal. de Eusebio) ad verbum haec ex Africani Chronicis exceperit, deceptus verbis ipsius Africani, nullas alias Olympiadas fuisse putat, sed ducentesimam quadragesimam nonam omnium fuisse ultimam. Africanus enim scribit se terminasse opus suum Grato et Seleuco Consulibus, anno tertio Antonini Aviti; qui et Elagabalus dictus fuit; quarto autem Olympiadis CCXLIX, quemadmodum ad numerum CCXXXVII. notavimus. Eusebius non animadvertens illum annum, quo illa scribebat Africanus, Olympiadis CCXLIX fuisse ultimum, neque potuisse divinare futurae Olympiadis Ι τὴν σταδιονίκην, propterea putavit nullam aliam post illud tempus Olympiadem fuisse: quasi idem Olympiadum, qui et Africani Chronicorum, finis fuerit. Quae certe non minor fuit ἀλογιστία, quam illa, de qua initio horum Olympiacorum Fastorum verba fecimus «. Verum haec, et quae alia passim auctori nostro Scaliger objicit, et prolixe usque ad fastidium repetit, futilia sunt, et sine consilio prolata. Non enim dixerat Eusebius, » nullas alias Olympiadas fuisse «, sed totidem tantum scriptis mandatas se reperisse. Alioquin vel ipse Eusebius sciebat suis etiam diebus Olympiadas identidem celebrari, ut et postea sub Juliano quoque factitatum fuit, quod neque Scal. insimulat loco citato. Itaque si vis Africanum, vel alterum auctorem imitatus Eusebius, certas pariter Olympiadas scriptis traditas deprehendit, totidemque exaravit. Quod si Africanus ejus auctor existimetur, eo ipso evanescit altera incusatio Scaligeri, quasi confuderit Eusebius Antoninum Caracallam cum Elagabalo, cum enim ante oculos habuerit Africani scripta, non aliter potuit legere ac describere, quam ipse oculatus testis scripserat. Ut ut sit, gratias sane, easque maximas habeat oportet Scaliger auctori nostro, qui unus posteris tradidit certam stadiorum seriem: de qua sic laetabundus profert ipse Scal. p. 426. » Sed Deum (inquit) immortalem, quanti refert hos σταδιονίκας non periisse! Omnis enim memoria rerum Graecarum horum titulis continetur: ita ut ignorata Olympiade, τοῦ σταδιονίκου nomen superstes, neque Olympiadem, neque tempus rei gestae perire patiatur. Nam non raro Pausanias, non quota est Olympias, sed quam quidam vicit, notare solet, τρίτῳ ἔτει τῆς Ολυμπιάδος, ἣν ὁ δεῖνα ἐνίκησε. Timaeus. v. scripsit, Ολυμπιονίκας, ἃ χρεικὰ πραξείδια. Neque vero quis miretur tanti Olympionicas a Graecis fieri, ut ab eis, ut Romae a Consulibus temporum ratio in Fastis notaretur. Cicero enim in oratione pro Flacco ait, Olympia vicisse apud Graecos prope majus et gloriosius fuisse, quam Romae triumphasse «.

1 Non aliter exacte, neque commode reddi potuit Arm. vox δωմա կալք, quàm per illam Gr. dialectum; ne cogeremur ubique dissolvere in diversas voces Latinas, *Maris Dominatores*, vel *obtinentes mare*.

2 Sequens Diodori locus, valde commendabilis, est ex serie illorum ipsius librorum, qui injuria temporum exciderunt. Solus ergo auctor noster hoc fragmentum exeruit, a quo et Syncellus desumpsit, adjecta non adeo dispari inscriptione, ut vides e regione, ac demum Syncellum ipsum exscripsit non solum Scal. p. 55. sed quoque Diodori compilator editorque. Itaque reperitur praesens locus in II. Tom. Diodori, pag. 635. num. VI. excerptorum, subjecto in calce Syncelli nomine: ubi Eusebius noster primum locum tenere debebat, nisi hoc ei ignotum fuisset, qui Diodorum edidit; quod et Scal. clare testatur p. 416. ad 55. 31. dicens. » Hoc fragmentum debemus Eusebio «: quamvis Goar postponi Syncellum suum iniquo animo ferat in adnot. p. 47. ad 143.

3 Gr. textum juxta lectionem Sync. sic lege ad verbum: » quae enim circa Peloponnesum nationes (sunt), ferè omnes, exceptis Arcadibus, eversas contigit fieri «. Ubi si pro plurali ἔθνη, legas in singul. ἔθνος, sicut et Πελοποννήσιον, pro Πελοπόννησον, nostra lectio oritur; tunc enim sonaret, » quae enim circa Peloponnesiacam gentem (negotia erant), fere omnia eversa, etc «. etiam si utraque lectio cohaereat in lato sensu. Scal. addidit articulum τὴν ante Πελοπόννησον, ut magis probaretur ad regionem spectare hoc nomen, non ad nationem. Ubi obiter nota in Lat. Interp. Goari intercidisse illa *exceptis Arcadibus*, quae integra in Gr. habentur, unde et lectio Arm. adjuvatur.

4 Noster Interp. vel legit ἐκ γονέων pro ἐκγόνων, vel potius utrumque habuit.

դացաց ասպատակին յԼատին ամեքն[ե]ն և ևօթամիք ։ Եւ նախ՚ի նոցանէ յա-
ջորդեաց զԹագաւորութիւնն Լբսիան ամն ԼԸ ։ Ընդ որոյ ապրեալ ագե-
դաս ամն Լէ ։ Ընդ որոյ պրիմիխ ամն ԼԸ ։ Եւ բակքիս նոյնպէս կշիռ զնոյն
ժամանակս՝ եղև երևելի քան զիւր առաջինան . և յետ նոցա Թագաւո-
րացաւ նմին իրի խակ սէ և Հերակ-
լեանս , այլ՝ բակքիդեանս լինէր ա-
նուանեալ ։ Ընդ որոյ ապրեալ ագե-
դաս ամն Ը ։ Եւդամն ամն իԸ ։ Լբսի-
ասմիդէս Ընդ երեսնիւք ։ Այս վախ-
ճանեցաւ և ևթող որդի զտիկսաիս
մնատաղ Հասակաւ . զորոյ զայգական
Թագաւորութիւնն աւո իւր Հօրեղ-
բայր և ոստիկան՝ անուն ագեմոն .
և ապրեալ ամն Ժշ ։ Ընդ սորա կա-
լաւ ազէքսանդրոս իրրև ամն իԸ ։
Օչսա սպան տիկսաիս՝ որ զրկեցաւ
յիշխանութենէն . և ապրեալ ամն
Ժշ ։ Ի սորա սպանանէ յիւրոց ազ-
գականացն՝ աւտոմենես ապրեալ տա-
րի մի ։

Հերակղեանքն՝ որ բակքիդեն ա-
նուանեցան , աւելի քան ՇՀ. Ի[ն] , որ
կալան զիշխանութիւն , և խառն Հա-
սարակ ամենեքին տիրին քազաքին ։
յինքեանց մի մի տարի ընտրէին նա-
Հապետ , որ զԹագաւորի տեղի ու-
նէր , զամն չշ. մինչև ցկիփսելեայ
բռնակալութիւնն . յորմէ և վախճա-
նեցան խակ ։

annis cccxlvii. posterior habetur. Ac primus quidem ex ipsis, Ixion ut successor tenuit regnum annis xxxviii. Post quem Agelas dominatus est annis xxxvii. Post hunc Prymnes, annis xxxv. et Bacches pariter aequali temporis spatio, omnium qui ante se fuerant, clarissimus fuit. Quo factum, ut qui postea reges fuere, non amplius Heraclidae, sed Bacchidae appellarentur. Post quem dominatus est [1] Agelas, annis xxx. Eudamus [2], annis xxv. Aristomedes v. supra triginta [3]. Hic defunctus, filium reliquit Telestem aetate tenella, cujus regnum gentile sibi conciliavit patruus et curator ipsius Agemon nomine, potitusque est annis xvi. Post hunc (regnum) tenuit Alexander fere annis xxv. Hunc Telestes interfecit, qui (patrio) imperio orbatus erat, dominatusque annis xii. Eo vero a suis consanguineis occiso, Automenes anno uno dominatus est ».

» Heracliani ergo, qui Bacchidae nuncupati sunt, quum ducenti et amplius fuissent, imperium tenuerunt, et promiscue communiter omnes dominium civitatis exercuere. Ex suis per annos singulos Rectorem regis vice fungentem deligebant, per annos xc. usque ad Cypselli tyrannidem; a quo sane exterminati sunt ».

τεσι υμζ'. καὶ πρῶτος μὲν παρ' αὐτοῖς διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ἰξίων ἔτη λή. μεθ' ὃν ἦρξεν Ἀγέλας ἔτη λζ'. Μετὰ δὲ τούτους Πρύμνης ἔτη λέ. καὶ Βάκχης ὁμοίως τὸν ἴσον χρόνον γενόμενος ἐπιφανέστατος τῶν πρὸ αὐτοῦ. διὸ καὶ συνέβη τοὺς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντας οὐκ ἔτι Ηρακλείδας, ἀλλὰ Βακχίδας προσαγορεύεσθαι. μετὰ τοῦτον Ἀγέλας μὲν ἔτη λ'. Εὔδημος δὲ ἔτη κέ. Ἀριστομήδης ἔτη λ'. οὗτος δὲ τελευτήσας ἀπέλιπεν υἱὸν Τελεστὴν παῖδα τὴν ἡλικίαν, οὗ τὴν κατὰ γένος βασιλείαν ἀφείλατο θεῖος ὢν καὶ ἐπίτροπος Ἀγήμων, ὃς ἦρξεν ἔτη ις'. μετὰ τοῦτον κατέσχεν Ἀλέξανδρος ἔτη κέ. τοῦτον ἀνελὼν Τελεστὴς ὁ στερηθεὶς τῆς πατρώας ἀρχῆς ἦρξεν ἔτη ιβ'. τούτου ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἀναιρεθέντος, Αὐτομενὴς μὲν ἦρξεν ἐνιαυτόν.

Οἱ δ' ἀπὸ Ηρακλέους Βακχίδαι, πλείους ὄντες διακοσίων, κατέσχον τὴν ἀρχὴν, καὶ κοινῇ μὲν προειστήκεισαν τῆς πόλεως ἅπαντες. ἐξ αὐτῶν δὲ ἕνα κατ' ἐνιαυτὸν ᾑροῦντο πρύτανιν, ὃς τὴν τοῦ βασιλέως εἶχε τάξιν, ἐπὶ ἔτη ϡ'. μέχρι τῆς Κυψέλλου τυραννίδος, ὑφ' ἧς κατελύθησαν.

Այս արդ՝ են խափառք Կորնթացւոց այսոքիկ ։

Hi sunt itaque Corinthiorum Reges.

Εἰσὶ οὗτοι οἵδε βασιλεῖς Κορινθίων.

ա.	Ալէտես .	ամն	Լէ ։	I.	Aletes.	annis	xxxv [4].	Ἀλήτης	ἔτη λή.
բ.	Իքսիոն .	ամն	Լէ ։	II.	Ixion.	ann.	xxxvii.	Ἰξίων	ἔτη λή.
գ.	Ագելաս .	ամն	Լէ ։	III.	Agelas.	ann.	xxxvii.	Ἀγέλας	ἔτη λζ'.
դ.	Պրիմնիս .	ամն	Լէ ։	IV.	Prymnes.	ann.	xxxv.	Πρύμνης	ἔτη λέ.
ե.	Բակքիս .	ամն	Լէ ։	V.	Bacches.	ann.	xxxv.	Βάκχης	ἔτη λέ.
զ.	Ագելաս .	ամն	Ը ։	VI.	Agelas.	ann.	xxx [5].	Ἀγελαστὴς	ἔτη λ'.
է.	Եւդեմոս .	ամն	իԸ ։	VII.	Eudemus.	ann.	xxv.	Εὔδημος	ἔτη κέ.

1 In Gr. apud Sync. desideratur pro Agela ἦρξεν, ἀπέθανε, quamquam facile subaudiatur.

2 Etiam Scal. ut nos Εὔδαμος, ubi Goar in Sync. Εὔδημος, cui suffragatur Eusebius ipse in subsequenti catalogo.

3 Delapsis a lectione Goari anterioribus litteris, remansit solum λ'. 30. itaque Scal. integre habuit vel potius supplevit hoc pacto ε. καὶ λ'. 5. et 30. Sed malim ut legas cum Eusebio nostro ε. πρὸς τοῖς τριάκοντα, quo dicendi genere non semel uti Diodorus solet.

4 Nescio quomodo irrepserit in Syncelli lectionem, ut primus rex pro Alete Bacchis collocatus fuerit, contra praescriptam Diodori traditionem: quod minime advertens Scaliger, constanter sic digessit α. Βάκχις. β. Ἀλήτης, etc. Verum vel ipse librarius Graecus vitiosum notaverat locum, quin imo emendaverat in margine ad normam sequentis Syncellani latercul; ut videre est in editione Goari, ubi marginis catalogus recte fert Aletem primum regem, Bacchidem vero quintum. Facile id assequi poterat etiam Scal. cum vidisset Syncellum ad calcem cujuslibet regis adjecisse summam annorum ex antecedentibus collectam; e regione ergo nominis Bacchidis summam imposuit ρπέ. 185. pro Alete tamen nihil summae addidit. Hinc luce clarius cernitur, quod Aletes sit primus inter reges, et summa careat necesse sit; Bacchis vero unus ex posteris, unde et tot annorum summam praesefert. Sed Scal. minus recte putavit aliquid deesse e regione Aletis, quod per lacunam notavit (...): magis autem crescit negligentia Scaligeri, cum is inutiliter iteravit διασολογίαν Syncelli, a Canone decerptam: ubi sane recta lectio continetur; nihilominus utramque lectionem sibimet adversantem aequè probavit. Hoc itaque certissimo errore sublato a lectione Syncellana, restat ut emendemus annos Aletis, qui mendis non carent ne in Cod. quidem Arm. ՀԵ. xxxv. et λά. xxxi. apud. Scal. legendum enim magis videtur juxta Sync. λή. ՀԸ. xxxviii. sicut et Diodorus praemiserat. Totidem ex iis anni restituendi videntur Ixioni, cui nostra lectio uno minus attribuit annos ՀԷ. xxxvii. si tamen Eusebius non aliunde haec reposuerit, sed sincere praemissos a Diodoro annos repetere voluerit. Ut nihil dicam de xxxv. annis Bacchidis, quos profecto omnes auctores afferunt; ubi Goar restituit de suo in Lat. xxxii. idque in adnot. firmare tentavit. Sed apud nos semper valet concordia lectionum.

5 Agelas hic secundus a Syncello *Agelastes* nominatur, fortasse ut eum a primo secerneret; verum melius supra *Agelas* habebatur ad vestigium Eusebii nostri cum Diodoro.

Ը.	Արիստոմիդես.	ամն	Լէ։	VIII. Aristomedes.	ann.	XXXV.	Ἀριστομήδης ἔτη λέ.
Թ.	Ագեմոն.	ամն	Ժ֊։	IX. Agemon.	ann.	XVI.	Ἀγήμων ἔτη ις′.
Ժ.	Ղէքսանդրոս.	ամն	Խէ։	X. Alexander.	ann.	XXV.	Ἀλέξανδρος ἔτη κέ.
ԺԱ.	Տելէստէս.	ամն	Ժ֊Բ։	XI. Telestes.	ann.	XII.	Τελεστὴς ἔτη ιβ′.
ԺԲ.	Աւտոմենես.	ամ	ՈՒ։	XII. Automenes.	ann.	I.	Αὐτομενὴς ἔτος ἕν.
	Յետ որոց տարեւոր նահապետաք կային։			Post quos annui fuere Rectores [1].			Μεθ' οὓς ἐνιαύσιοι πρυτάνεις (ἔτη ιγ′.) (. . .)

Ցանկ թագաւորաց Լակեդեմոնացւոց ի գիրսն Դիոդորէ Սիկիղեի։

Lacedaemoniorum Reges ex Diodori libris [2].

Մեզ մեք՝ քանզի դէպ այնպէս եղեւ ի տրոյացւոց իրացն մինչեւ ցառաջին օղմպիադն ժամանակս ունել ժամանակին, քանզի չեւս ոչ յաթինա և ոչ յայլսեմ քաղաքի ընդայն ժամանակս լիներ կալ տարեւոր իշխանաց, ի կիր արկցուք յօրինակ պղակեդեմոնացւոց թագաւորս։ Ի տրոյացւոց աւերածոյ մինչեւ ցառաջին օղմպիան, որպէս ասպողոդոռոս աթինացի ասէ, ամք ը ընդ երեք հարիւրով են։ Նոցանէ ուԹսունն մինչեւ ց֊Հերակղեանցն ասպատակ. և զայլսն կալան թագաւորքն զակեդեմոնացւոց՝ պրոկղէս, եւռիսԹենես, և նոցին ծնունդք. զորոց մեք իւրաքանչիւր տանց ուրոյն ուրոյն կարգ գեացուք զԹիւ մինչեւ ցառաջին օղմպիադն։

ԵւռիսԹենես սկիզբն առ թագաւորուԹեանն յուԹսներորդի ամին ի տրոյադացւոց իրացն. և տիրեաց ամն ը ընդ երեսս։ Յետ սորա ագիս ամ ա։ Եւգեստրատոս ամ մի առելի քան զ֊ը։ Եւ ըստ նմանէ զաբոտաս է ամ ընդ երեսին։ Դորիսթոս մի ամ պակաս յերեսուն։ Եւ սոցա յառջորդ ագեսիզաւոս֊ի ամն ընդ երեսս։ Ալքեզաւոս ամն ի։ Եւ աւեղկղոս ամն ես։ Եւսկ աղկամենես ամն ը ընդ երեսին։ Այսր առ Ժերորդ ամաւ թագաւորուԹեանն դէպ էր լինել առաջին օղմպիադին. յորում չադըԹէր ի սուագին կաւռիքոս Հերմացի։ Եւսկ ի միւսմ ամանէն նախ տիրեաց պրոկղէս միով ամաւ պակաս քան զ֊ը։ Եւ ըստ նմանէ պրիտանիս միով ամաւ պակաս քան զ֊ը։ Եւ եւնոմիոս է ամաւ ընդ երեսս։ Եւ յետ սոցա քառ

Nos vero, quoniam ita evenit, ut a Trojanorum rebus usque ad primam Olympiadem tempora difficile reperiantur, quum necdum iisdem temporibus neque Athenis, neque alia in urbe annui Principes fieri solerent, Lacedaemoniorum reges pro exemplo usurpabimus. A Trojanorum eversione usque ad primam Olympiadem, prout Apollodorus Atheniensis ait, anni octo supra trecentos sunt. Ex illis octoginta (defluxerunt) usque ad Heraclidarum excursionem; reliquis vero (annis) Lacedaemoniorum reges, Procles, Euristheus, et ab iis prognati regnum tenuerunt; quorum nos juxta quamlibet familiam singillatim numerum exponemus, usque ad primam Olympiadem [a].

» Euristheus initium regni sumpsit anno octuagesimo a Trojanis rebus, dominatusque est annis II. supra XL. Post hunc Agis, anno I. Egestratus, anno uno supra XXX. Atque ordine post eum Labotas, annis VII. supra triginta. Doristhus uno anno minus quam triginta. Horum vero successor Agesilaus IV. annis supra XL. Archelaus, annis LX. Et Deleclus, annis XL. Alcamenes autem annis VIII. supra triginta. Hujus regni anno X. contigit constitutio Olympiadis primae, qua vincebat in stadio Coroebus Helius. Verum ex altera familia, primus dominatus est Procles annis undequinquaginta. Ac proinde post ipsum Pritanis, annis undequinquaginta. Atque Eunomius, annis V. supra XL. Et post istos Chariclus, annis LX. Post illum

1 Sync. addit ἔτη ιγ′. *annos* XC. quos ex iis sumpsit, quae Diodorus antea dixerat.

2 Sequentia Diodori fragmenta uni Eusebio Armeniaco debemus, cum neque apud alios Gr. auctores reperiantur citata, neque in hodiernis Diodori reliquiis inserta. Sunt enim haec a Libro ejus sexto, vel ex altero de sequentibus usque ad decimum, qui cum aliis aetatem non tulit. Verùm cum ipse Diodorus in suo prologo generali, sive Lib. I. cap. 9. de more praemittat summatim, quae in sequentibus libris sit latè dicturus, interea accidit, ut etiam praesentis fragmenti summa quodammodo ibi cernatur. Ita ergo praefatur auctor loco citato. Τῶν δὲ χρόνων τούτων περιειλημμένων ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ, τοὺς μὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐ διοριζόμεθα βεβαίως, διὰ τὸ μηδὲν παράπηγμα πεπειλῆφέναι περὶ τούτων πιστευόμενον. ἀπὸ δὲ τῶν Τρωϊκῶν, ἀκολούθως Ἀπολλοδώρῳ τῷ Ἀθηναίῳ, τίθεμεν ὀγδοήκοντα ἔτη πρὸς τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν. ἀπὸ δὲ ταύτης ἐπὶ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, δυσὶ λείποντα τῶν τριακοσίων καὶ τριάκοντα. συλλογιζόμενοι τοὺς χρόνους ἀπὸ τῶν ἐν Λακεδαίμονι βασιλευσάντων. (Interp. Lat. Rhodomano). » Porro de temporibus hoc opere comprehensis, ea, quae bellum Trojanum antecedunt, certo spatio non definimus, quia nullum certitudinis fulcrum, cui fidamus, ad nos pervenit. A bello autem Trojano, Apollodorum Atheniensem secuti, octoginta annos ad reditum Heraclidarum statuimus. Ab hoc ad Olympiadem primam, trecentos et viginti octo, a regibus Lacedaemoniorum tempora computando «.

բիկղոս Կ ամ։ Կոչ ըստ նմանէ նէ կանդրոս ամն ՃԲ պակաս ՚ի ՆԸ և։ ՈՒՀՈ պոմպոս ամն Հ ընդ քառասնիւ։ Կոյն պէս և ՚ի սորա ՚ի տասնեբորդ ամի Թագաւորութեանն դիպի լեալ առաջնոյ ողոմպիադին։ Կոչ են միանգամայն ՚ի միասին ՚ի տրոյացւոց առնլոյն մինչև ցՀերակղեանց ասպատակն ամք ՀՁ։

autem Nicandrus annis duodequadraginta. Theopompus annos VII. supra quadraginta. Similiter hujus quoque regni anno decimo prima Olympias contigit. Est autem simul a Trojanorum captivitate usque ad Heraclidarum excursionem, summa annorum LXXX.

(Locus Graeci textus)

Յետ որոց Թագաւորք Լակեդեմոնացւոց։

Post quos, Reges Lacedaemoniorum.

Ա. Կուրիսթեւս.	ամն	ԽԲ։	I. Eurystheus.	annis XLII.
Բ. Կգիս.	ամ	Ա։	II. Agis.	anno I.
Գ. Կեգեստրատոս.	ամն	ԼԷ։	III. Egestratus.	ann. XXXVII.
Դ. Կաբոտաս.	ամն	ԼԷ։	IV. Labotas.	ann. XXXVII.
Ե. Կդորիթոս.	ամն	ԽԹ։	V. Dorithus.	ann. XXIX.
Զ. Կդեսիզաւոս.	ամն	ԽԴ։	VI. Agesilaus,	ann. XLIV.
Է. Կարքեզաւոս.	ամն	Ձ։	VII. Archelaus.	ann. LX.
Ը. Կտելեկղոս.	ամն	Խ։	VIII. Teleclus.	ann. XL.
Թ. Կզկամենէս.	ամն	ԼԷ։	IX. Alcamenes.	ann. XXXVII.

Յորոյ ՚ի Ժերորդ ամին կարգեցաւ առաջին ողոմպիասն. ընդ ամենայն ամք ՌԼԸ։

Cujus anno X. prima Olympias constituta [1]. Summa, anni CCCXXV.

Կոչ ՚ի գոսէ պանէ Թագաւորեցին։

Ex altera vero familia regnaverunt.

Ա. Պրոկղէս.	ամն	ՃՁ։	I. Procles.	annis LI.
Բ. Պրիտանիս.	ամն	ԽԹ։	II. Pritanis.	ann. XLIX.
Գ. Կէնոմիոս.	ամն	ԽԵ։	III. Eunomius.	ann. XLV.
Դ. Կարիկղէս.	ամն	Ձ։	IV. Charicles.	ann. LX.
Ե. Կնիկանդրոս.	ամն	ԼՈ։	V. Nicandrus.	ann. XXXVIII.
Զ. ՈՒԵոպոմպոս.	ամն	ԽԷ։	VI. Theopompus.	ann. XLVII.

Յորոյ ՚ի Ժերորդ ամին կարգեցաւ առաջին ողոմպիասն. ընդ ամենայն ամք ՄՂ։

Cujus anno X. prima Olympias constituta. Summa, anni CCXC.

Կնախնին ՚ի գիտութէ գրոցն համառօտապէս զժամանակս Թալասսոկրատորացն, որ ծովն ընդունեին։

Յետ պատերազմին Տրովադայ ծովակալեցին։

Jaminde ex Diodori scriptis breviter, de temporibus Thalassocratorum, qui Mare obtinuerunt [2].

Post bellum Trojanum, Maris dominatum obtinuerunt.

Ա. Կլդացիք և ՈՒհովնադացիք.	ամն	ՂԲ։	I. Lydi, et Macones.	annos XCII.
Բ. Պելազգացիք.	ամն	ՃԼ։	II. Pelasgi.	ann. LXXXV.
Գ. ՈՒրակացիք.	ամն	ՀԹ։	III. Thraces.	ann. LXXIX.
Դ. Կռոդացիք.	ամն	ԽԳ։	IV. Rhodii.	ann. XXIII.
Ե. Փռիգացիք.	ամն	ԽԵ։	V. Phrygii.	ann. XXV.
Զ. Կկպրացիք.	ամն	ԼԳ։	VI. Cyprii.	ann. XXXIII.
Է. Փիւնիկեցիք.	ամն	ԽԸ։	VII. Phoenices.	ann. XLV.
Ը. Կգիպտացիք.	ամն	(..)։	VIII. Aegyptii.	ann. (...)

1 Confer haec cum Canone; atque consule, si tamen tranquille legere poteris, Scaligeri censuram de Eusebio, in adnot. p. 417. ad 37. 18.

2 Sequentem catalogum, si non integre, saltem ex parte, reperies disseminatum in serie Canonis, ex quo et apud Syncellum hic illic dispositum, ut videbis in fragmentis Canonis; noluimus enim ex dispersis verbis restaurare interim Gr. textum.

Թ. Մելեսացիք,	ամս (..):	IX.	Melesseni.	ann.	(...)
Ժ. (....)	ամս (..):	X.	(.....)[1]	ann.	(...)
ԺԱ. Կ Լսբացիք,	ամս (..):	XI.	Lesbii.	ann.	(...)
ԺԲ. Փոկացիք,	ամս ԽԵ:	XII.	Phocaei.	ann.	XLIV.
ԺԳ. Սամիացիք,	ամս (..):	XIII.	Samites.	ann.	(...)
ԺԴ. Կ ակեդեմոնացիք,	ամս Բ:	XIV.	Lacedaemonii.	ann.	II.
ԺԵ. Նաքսացիք,	ամս Ժ:	XV.	Naxaei.	ann.	X.
ԺԶ. Երէարիացիք,	ամս ԺԵ:	XVI.	Eretrii.	ann.	XV.
ԺԷ. Էգինացիք,	ամս Ժ:	XVII.	Eginaei.	ann.	X.

Մինչև ցաղկսանդրոսի յայն կոյս անցանելն:

Usque ad Alexandri transfretationem[2].

Յաջող է ըստ սոցանէ և՝ի մակեդոնացւոց թագաւորութիւնն գալ:

Convenit posthac cohaerenter et ad regnum Macedonum procedere.

(*Locus Graeci textus*)

Մակեդոնացւոց թագաւորք:

Macedonum Reges[3].

Ի վախճանել ասորեստանեաց հարստութեանն՝ յետ սարդանապալոս ղեայ վերջին թագաւորին ասորեստանեաց մնոյ, մակեդոնացւոց ժամ մնոյ սկսանելն:

» Cessante Assyriorum Dynastia, post Sardanapalli ultimi Regis Assyriorum mortem, Macedonum tempora succedunt «.

Կարանոս նախ քան զառաջին ողիմ պիտոյն ցանկացեալ իրացն՝ գումար բեաց զօրս յարդիացւոց և՝ի միւսմ պողոպոնեսկեայ, և զօրօք հանդերձ խաղաց եկն՝ի վերայ մակեդոնացւոց հողմանցն: Ընդ նոյն ժամանակս ո բեստացւոց թագաւորին պատերազմ էր ընդ իւր արուարձականս՝ որ կոչին էորդացիք. աղաչեաց զկարանոս՝ իւր զօրավիգն լինել և զիւր աշխարհին խոստացաւ զկէս նմա տալ՝ի միաբան նել իրացն որեստացւոց: Կարանոս զխոստումն հաստատելոյ՝ կալաւ կարանոս զաշխարհն, և թագեաց՝ի նմա ամն Ը: Ներուքեան ժամանակի՝ի կենաց վճարէը: Որոյ իշխանութիւնն յաջորդեաց նորին որդի՝ որ կոչեցաւ կոյինոս, և տիրեաց ամն իե: Յետ նորա թագաւորեաց տիրիմմոս ամն խգ: Պերդիկաս ամն խէ: Սա զթագաւորութիւնն իւր ընդարձակել կամէը. առաքեաց՝ի դելփուս:

» Caranus ante primam Olympiadem rerum cupiditate motus, copias collegit ab Argivis, et ab altera (regione) Peloponnesiaca [4], et cum exercitu expeditionem in partes Macedonum suscepit. Eo tempore Orestarum rex bellum cum vicinis suis, qui vocabantur Eordani, facturus, rogavit Caranum, ut sibi auxilio esset: suaeque regionis mediam partem ei se daturum pollicitus est. Orestarum rebus ita comparatis, et rege fidem exsolvente, Caranus regionem obtinuit, regnavitque in ea annis XXX. tempore senectutis è vita excessus. In cujus principatum filius ejus Coenus [5] nominatus, successit, et dominatus est annis XXVIII. Post eum regnavit Tyrimmus annis XLIII. Perdiccas, annis XLII. Hic regnum suum adaugere voluit, ac (propterea) Delphum misit «.

Կարանոս զայս ասացեալ՝ ասէ, Թէ պերդիկաս թագաւորեաց ամն իե. և եթող զինչ

Et post pauca verba iisdem addit, dicens. » Perdiccas annis regnavit XLVIII. imperiumque Argeo reli-

1 Inter Lacunas hic occurrentes, unam solam plane supplere potest Canon Euseb. hoc pacto. Ժ. Տոմակալեցին կարիացիք ամն կա. X. *Carii mare obtinuerunt annis* LXI.

2 *Alexandri transfretatio*: de hoc consule Canonem.

3 Similia aliquatenus usurpavit Syncellus p. 158. hoc modo. Μακεδόνων βασιλεῖς. Κάρανος ὁ Ἀργεῖος Φείδωνος ἀδελφὸς τοῦ τότε βασιλέως Ἀργείων, ἰδίαν κτήσασθαι χώραν σπεύδων, δύναμιν λαβὼν παρὰ Φείδωνος τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκ τε Ἀργους, καὶ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου, τοὺς κατὰ Μακεδονίαν τόπους ἐπῆλθε. συμμαχήσας δὲ τῷ τῶν Ορεστῶν βασιλεῖ κατὰ τῶν πλησιοχώρων Εορδανῶν λεγομένων, τῆς καταπτηθείσης χώρας τὸ ἥμισυ προσλαβὼν διὰ τὴν συμμαχίαν, παρέλαβε τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἔκτισε πόλιν ἐν αὐτῇ κατὰ χρησμόν, ἐξ ἧς ὁρμώμενος συνεστήσατο τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν, ἣν καθ' ἑξῆς οἱ ἀπ' αὐτοῦ διεδέχοντο. ἦν δὲ ὁ Κάρανος ἐνδέκατος ἀπὸ Ηρακλέους, ζ'. δὲ ἀπὸ Τημένου τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ηρακλειδῶν κατελθόντος εἰς Πελοπόννησον . . . . Ἀπὸ Καράνου τοῦ α. βασιλέως Μακεδόνων ἕως Αλεξάνδρου τοῦ κτίστου βασιλείας Μακεδόνων κδ'. ἔτη (ubi deest numerus, qui in marg. sic restituitur, βασιλέως Μακεδόνων κδ'. ἔτη υνέ). Quem locum qua ad verbum, qua ad sensum auctoris nostri accedentem, totidem verbis transcripsit Scal. inter excerpta Eusebiana, p. 45. additis et aliis ex Syncello. Eadem fere repetit Syncellus ipse etiam in pag. 209. cum augmentis plurimis usque ad pag. 214. quae non parum faciunt ad hunc Diodori locum. Consule et confer utrumque. Mirum quod Scaliger sine fastidio integrum hunc quoque locum sibi conciliavit p. 57. 58. 59. praemisso in titulo Dexippi nomine, quasi vero Eusebius hunc descripserit, eo quod Syncellus mentionem de eodem Auctore fecerit in calce praedicti loci.

4 Ad fidem conservandam lectionis nostrae iisdem verbis reddidimus *ab altera Peloponnesiaca*. Eadem sane sententia et apud Sync. legimus ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου, *ex altera Peloponneso*, quem locum Goar sic vertit, *totaque Peloponnesi ditione*, quasi pro ἄλλης, legerit ὅλης, ut quidem legitur secundo loco apud Sync. sc. p. 209.

5 Vulgo legitur apud Gr. auctores Κοῖνος, per diphthongum *Coenus*: noster hic habuit ut trisyllabum Κοΐνος, *Coenus*.

(Locus Graeci textus)

խանուԹիւնն արգէի ։ Ի սորա Թագաւորել միով աւելի քան Ը ամ, յաջորդաց զսկետուԹիւնն փիղիպպոս, որ երես ամն ընդ երեսին Թագաւորեաց. և Թողաւյերոպայ զՀարպատուԹիւնն ։ Ի սորա տիրել ամն Ժ. պայազատեաց զԹագաւորուԹիւնն աղկետաս. որ ըՀ ամ Հարստացաւ. և Թողաւամինտայ զՀարպատուԹիւնն ։ Ի սորա Թագաւորել ԹՀ ամ ընդ Ժիւ, յաջորդեաց զսկետուԹիւնն ա ղէքսանդրոս, որ կալաւ ամն խԺ ։ Յետ սորա Թագաւորեաց պերդէ կաս ամն իԺ ։ Ա.րքեղաւոս ամն էՀ ։ Ա.յէոպոս ամն Ջ ։ Յետ որոյ պաւսանիաս տիրեաց տարի մի ։ Պտղոմէոս ամն Ջ ։ Յետ սորա պերդիկաս ՚ղԼ ամ ։ փիղիպոս ՚ղԺ և ՀՀ ամ ։ Ա.ղէքսանդրոս՝ (ոգ) ընդ պարսիկս Ձակատս եւ, աւելի քան ՚ղ ըՀ ամ ։

Մակեդոնացիան ԹագաւորուԹեան ազգն պէս զայս օրինակ՝ Հաւատարիմք ՚ի մատենագրաց ՚ի հեթանոսէս Հանեն ։ ՚Ի կարանայ՝ որ զառաջինն միախառնմբ կալաւ զմակեդոնացւոց ՀարստուԹիւնն, մինչև յա ղէքսանդրոս՝ որ զասիացւոց աշխարհն վկանդեաց, Համարին քսան և չորք Թագաւորք. ամք ՆԾՀ ։

quit. Huic uno supra xxx. annos regnanti, Philippus in imperio suffectus est; qui annos triginta tres regnavit, dynastiamque Ajeropae dimisit. Is vero cum annis xx. dominasset, regni successionem excipit Alcetas, qui annis xviii. dynastiam exercuit; dimisitque dynastiam Amyntae. Regnante eo annis ix. supra xl. suffectus in imperio est Alexander, qui annos tenuit xliv. Post hunc regnavit Perdiccas annis xxii. Archelaus annis xvii. Aeorpus annis vi. Post quem Pausanias anno uno dominatus est. Ptolemaeus annis iii. Post eum Perdiccas annis v. Philippus annis xxiv. Alexander, contra Persas bellum movens [1], annis plusquam xii [a].

» Macedonici Regni generationem hoc quidem pacto Historici fideles ad Herculem referunt [2]. A Carano, qui primus monarchico more tenuit Macedonum Dynastiam, usque ad Alexandrum, qui Asiam subegit, vigintiquatuor reges recensentur; annique ccccliii [a].

Սունտ աութեմ սինգուլի իստի ։

Sunt autem singuli isti.

ա.	Կարանոս Թագաւորեաց	ամն Ջ ։	i.	Caranus regnavit	annis xxx.
բ.	Կոյինոս.	ամն խը ։	ii.	Coenus.	ann. xxviii.
գ.	Տիրիմմաս.	ամն խգ ։	iii.	Tyrimmas.	ann. xliii.
դ.	Պերդիկաս.	ամն խը ։	iv.	Perdiccas.	ann. xlviii.
ե.	Ա.րգեոս.	ամն լը ։	v.	Argeus.	ann. xxxviii.
զ.	փիղիպոս.	ամն լդ ։	vi.	Philippus.	ann. xxxiii.
է.	Ա.յերոպաս.	ամն Ի ։	vii.	Ajeropas.	ann. xx.
ը.	Ա.ղկետաս.	ամն ըԺ ։	viii.	Alcetas.	ann. xviii.
Ա.ռ սուվաւ կիւրոս պարսից Թագաւորեաց ։				Hujus aetate Cyrus in Persas regnavit.	
թ.	Ա.մինտաս.	ամն խը ։	ix.	Amyntas.	ann. xlii.
ժ.	Ա.ղէքսանդրոս.	ամն խդ ։	x.	Alexander.	ann. xliv.
ժա.	Պերդիկաս.	ամն խգ ։	xi.	Perdiccas.	ann. xxiii.
ժբ.	Ա.րքեղաւոս.	ամն խդ ։	xii.	Archelaus.	ann. xxiv.
ժգ.	Երեստէս.	ամն գ ։	xiii.	Orestes.	ann. iii.
ժդ.	Ա.րքեղաւոս.	ամն դ ։	xiv.	Archelaus.	ann. iv.

1 Ita in Lat. interpretatione exprimendum voluimus, quasi subaudiendum sit in lectione Arm. *որ* post nomen Ա.ղէքսանդրոս, sejungendumque subsequens membrum *աւելի քան զամն ամ*. Aliter alius omnino sensus esset, velut si Alexander per xii. annos bellum gesserit cum Persis; quum aliunde certissimum sit annos xii. pro toto imperii intervallo sumendos, ut etiam sequens laterculum confirmabit.

2 Adeo proximè accedit Syncellus, p. 209. ad praesentem lectionem, ut quodammodo supplendum esse hunc locum suadeat. Quum enim Diodorus, vel ex eo Eusebius dixerit Macedonicum regnum juxta fideles auctores ab Hercule descendisse, addens autem *hoc quidem pacto*, vel *in hunc modum*, nihil subjungat, Syncellus ipse integre rem loco citato exhibet, οὗτος ὁ Κάρανος ἀπὸ μὲν Ηρακλέους ιά. ἦν, ἀπὸ δὲ Τιμένους τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ηρακλειδῶν κατελθόντος εἰς Πελοπόννησον, ἕβδομος. γενεαλογοῦσι δ' αὐτόν (adverte bene) οὕτως, ὡς φησὶν ὁ Διόδωρος, οἱ πολλοὶ τῶν συγγραφέων, ὧν εἷς καὶ Θεόπομπος. Κάρανος Φίδωνος, τοῦ Αριστοδαμίδου, τοῦ Μέροπος, τοῦ Θεοστίου, τοῦ Κισσίου, τοῦ Τιμένου, τοῦ Αριστομάχου, τοῦ Κλεαδάστους, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ηρακλέους. ἔνιοι δὲ ἄλλως, φησί, γενεαλογοῦσι φάσκοντες εἶναι Κάρανον Ποίαντος, τοῦ Κροίσου, τοῦ Κλεοδίου, τοῦ Εὐρυβιάκα, τοῦ Τιμένου, ὃς καὶ κατῆλθεν εἰς Πελοπόννησον. Haec inquam fortasse aliquatenus subaudienda sunt etiam in lectione nostra; sed nihil certi statuere possumus, cum Syncellus ex diversis auctoribus connectit quae dicit, ita ut difficile sit secernere id quod ad solum Diodorum spectat. Qui Diodorum vulgarunt, persuasum habuerunt ut jam laudatus Syncelli locus admitteretur in Eclogen suam Tom. ii. p. 657.

ԺԵ.	Ա. Ամինտաս.	ամ	Ա։	xv. Amyntas.	anno i.
ԺԶ.	Պաւսանիաս.	ամ	Ա։	xvi. Pausanias.	anno i.
ԺԷ.	Ա. Ամինտաս.	ամն	Է։	xvii. Amyntas.	annis vi.
ԺԸ.	Ա. Արդէոս.	ամն	Բ։	xviii. Argeus.	ann. ii.
ԺԹ.	Ա. Ամինտաս.	ամն	ԻԸ։	xix. Amyntas.	ann. xviii.
Ի.	Ա. Ղէքսանդրոս.	ամ	Ա։	xx. Alexander.	anno i.
ԻԱ.	Պտղոմէոս ազգովրի- տացի.	ամն	Գ։	xxi. Ptolemaeus Aloritanus.	ann. iii.
ԻԲ.	Պերդիկաս.	ամն	Զ։	xxii. Perdiccas.	ann. vi.
ԻԳ.	Փիղիպոս.	ամն	ԻԷ։	xxiii. Philippus.	ann. xxvii.
ԻԴ.	Ա. Ղէքսանդրոս փի- ղիպեայ.	ամն	ԺԲ։	xxiv. Alexander Philippi (filius),	ann. xii.

(Anonymus apud Scaligerum pag. 62.)

Պորփիւրի՝ որ առ մեզ հակառակ մեղ էիղհոսոփոս էր։

Porphyrii, qui aetate nostra contra nos Philosophus erat [1].

(Η' Μακεδονικὴ βασιλεία ἀπὸ τῶν) Πορφυρίου τοῦ καθ' ἡμῶν φιλοσόφου.

Յետ աղէքսանդրի փիղիպեայ՝ մնաց կեդրոնացուց Թագաւորեցին այսքիկ (այս) մակեդոնացոց և եղղադացոց։ Ի՛ մակեդոնացոց իշխանու- Թեանն մինչև ՚ի հռոմայեցոց վախճան առնուլ՝ ցաւանակեցաւ զայս ձև օրինակի։

Ա. Արիդէոս փիղիպեայ և փիղին նեայ Թեսաղացւոյ, զոր մակեդոնացիք առ գութ փիղիպեան ազգին փիղիպոս անուանեցին, և կացուցին Թագաւոր յետ աղէքսանդրի. Թէպէտև յայլմէ կնոջէ էր, և անմիտ զայրն դիտէին. յաջորդէ զիշխանու- Թի նորա՝ որպէս ասացաք խսկ՝ ՚ի Հարիւրորդ չորեքտասաներորդ ողոմպիադին յերկրորդում ամին։ Հանուրն նմա ամք Է. քանզի եկեաց առ այնու՝ մինչև ցՀարիւրորդ Հնգետասաներորդ ողոմպիադն չորրորդի ամին։

Ա. եթող աղէքսանդրոս որդի զՀերակղէս ՚ի փարսինայ դստերէ փարանաբազայ. և զաղէքսանդրոս ՚յՈքսանեայ դստերէ սքսիարտեայ Թագաւորի բակտրիացւոց. որ ՚ի մանկանէլոյ աղէքսանդրի փիղիպեայ խակ և խակ ՚ի Թագաւորու- Թեան ծնաւ։ Օ արիդինոս ողոմպիա սպան մայրն աղէքսանդրի։ Ա. զնա տիրեալ մա-

» Post Alexandrum Philippi (filium), in Macedones regnarunt iidem, qui in Macedonia [2] et Graecia. Macedonum itaque imperium usquedum a Romanis deletum fuit, hoc pacto perduravit «.

» Aridaeus Philippi et Philennae Thessalae (filius), quem Macedones ob affectum erga Philippi genus Philippum nuncuparunt, regemque post Alexandrum constituerunt, quamquam ex alia uxore (procreatum), stolidumque virum esse scirent: successit in ejusdem (Alexandri) imperio, ut diximus centesimae decimaequartae Olympiadis anno secundo. Computantur autem ei anni VIII. etenim postea vixit usque ad centesimae decimae quintae Olympiadis annum quartum «.

» Reliquerat autem Alexander filios, Herculem (nimirum) ex Pharsina Pharanabazi filia, et Alexandrum ex Roxane filia Oxyartis Regis Bactrianorum, qui circa mortem Alexandri (filii) Philippi proxime in regno natus est. Aridaeum Olympias Alexandri mater interfecit. Illam autem Macedonibus imperantem, et duos

Μετὰ δὲ Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, Μακεδόνων ἐβασίλευσαν οἵδε τῆς Μακεδονίας, καὶ Ἑλλάδος. Η' τῶν Μακεδόνων ἀρχὴ, ἄχρι τῆς ὑπὸ Ρωμαίων καταλύσεως, τοῦτον διήρκησε τὸν τρόπον.

Ἀριδαῖος ὁ Φιλίππου καὶ Φιλίννης τῆς Θετταλῆς, ὃν οἱ Μακεδόνες πόθῳ τοῦ Φιλίππου γένους Φίλιππον προσαγορεύσαντες βασιλέα ἀνέδειξαν μετ' Ἀλέξανδρον, καίπερ ἐξ ἑταίρας γεγοιότα, ἢ ἄφρονα συνειδότες εἶναι, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἔφαμεν, Ολυμπιάδος τῆς ριθ'. ἔτει δευτέρῳ. λογίζεται δὲ αὐτῷ ἔτη ζ'. ἐπέζησε γὰρ ἄχρι ἑκατοστῆς πεντεκαιδεκάτης Ολυμπιάδος ἔτους τετάρτου.

Κατέλιπε δὲ ὁ Αλέξανδρος παῖδας, Ηρακλέα τε ἐκ Μαρσίνης τῆς Φαρναβάζου, Αλέξανδρόν τε ἐκ Ρωξάνης τῆς Οξυάρτου τοῦ Βάκτρων βασιλέως. Αριδαῖον μὲν οὖν Ολυμπιὰς ἔκτεινεν ἡ μήτηρ Αλεξάνδρου. αὐτὴν δὲ, καὶ τοὺς δύο παῖδας Αλεξάνδρου Κάσσανδρος ὁ Αντιπάτρου ἀναιρεῖ, τὸν μὲν αὐτὸς φονεύσας, τὸν δὲ Μαρσίνης Πολυσπέρχοντα πεί-

1 Iterum feliciter transcripsit Anonymus Graecus certum Porphyrii textum ex Eusebio; Anonymus, inquam, saepe laudatus, cujus scripta ab Isaaco Casaubono sibi tradita inseruit Scaliger inter excerpta Eusebiana p. 62. statim post alia Porphyrii commentaria, post nempe Syncelli verba sub titulo Dexippi recitata, eaque tamquam ab Eusebio desumpta: ut ergo ibi Scaliger laboravit, ita hic optime meruit. Porro advertas velim Anonymi inscriptionem ex Eusebio desumptam, sed de industria aliquantulum mutuatam. Eusebius enim dixerat: Πορφυρίου τοῦ καθ' ἡμᾶς καθ' ἡμῶν φιλοσόφου. Anonymus autem ita rem interpolavit: Η Μακεδονικὴ βασιλεία ἀπὸ τοῦ Πορφυρίου τοῦ καθ' ἡμῶν φιλοσόφου, ubi praeter voces a se additas, consulto omisit illas καθ' ἡμᾶς, sc. *aetate nostra*, ne falsò se Porphyrio aequalem faceret, ut revera Eusebius se aequalem Porphyrio dicere potuit. Quod autem soleat auctor noster passim hisce notis citare nomen Porphyrii, satis notum est iis, qui prae manibus habuerint ejus scripta, maxime Praep. Evang. ubi Lib. I. cap. 9. p. 31. A. ita eum auctorem profert: μέμνηται τούτων ὁ καθ' ἡμᾶς τὴν καθ' ἡμῶν πεποιημένος συσκευήν, ἐν τετάρτῳ τῆς πρὸς ἡμᾶς ὑποθέσεως, etc. sicut et Lib. V. c. 1. p. 179. D. dicens, καὶ αὐτὸς ὁ καθ' ἡμᾶς τῶν δαιμόνων προήγορος, ἐν τῇ καθ' ἡμῶν συσκευῇ, etc. Nota interim, sequentia magna ex parte, nunc ad sensum, nunc ad verbum usurpavisse etiam Syncellum p. 209. ita ut qui conferat ejus dicta cum nostra lectione, non parum lucis acquirat. Noluimus integre totum locum hic describere, ne longiores simus in excerptis, ut pote qui textum habemus; quae tamen iterum integrè Scaliger iteravit tamquam Dexippi verba ab Eusebio citata: cumque videret non pauca discrepare inter se, variis adnotationibus suam conjecturam declaravit; adeant qui velint, adnot. Scal. p. 420. et sequentibus.

2 Legendum in Arm. այսոքիկ՝ զյս. կամ որք աշխարհին. ut certa eliciatur sententia ad vestigium Gr. lectionis; quasi diceretur, *Macedonum reges fuerunt hi, qui Macedoniae ac Graeciae simul potiti sunt.* Sed videtur Interp. Arm. Hellenismum imitatus, ideoque τὰ αὐτοκράτ. pro οἵδε usurpasse.

հեղձացոց, և զերիւս որդիս ա-
ղեքսանդրի՝ կասանդրոս անտիպա-
տրեայ սպանանէ։ Օ մին ինքն իսկ
սպան. և զմիւսն՝ որ ի փարսի-
նեայն էր, պաւղիսպերքեայ հրամայ-
եաց սպանանել։ Իսկ ղողմպիա և
անթաղ իսկ լինի վայր ընկենաց. և
զօրացոյց զանձն մակեդոնացոց թա-
գաւոր։ Յե այսուհետև ի սմանէ
և յայլոց նախատարացն իւրաքանչիւր
ըստ թագաւորելոյ։ Ի բառնալ սղդին
աղեքսանդրի՝ արար կին զԹեսաղո-
նիկէ փիղիպպեայ, թագաւորեալ առ
որով ԼԿեաց ամս ԹԻ. և ծիւրտական
ցաւոք ջերեալ վախճանեցաւ։ Որա
ժամանակք հասին երի, և ի սոյնս
գրեալ և այն՝ զոր կալաւ յետ արի-
դաճեայ սղդմպիա, ի Ձորդէ և ի
վերատասանեերորդէ սղդմպիադէն ա-
ռաջնոյ ամին՝ մինչև ի Ձորդ ի և-
րորդ սղդմպիադ երրորդ ամին։

Օ սա պայազատեն իւր որդիք՝ փի-
ղիպպոս և աղեքսանդրոս և անտի-
պատրոս. որք ամս ջ, և ամիսս ը թա-
գաւորեցին յետ Հօրն։ Ելախ փի-
ղիպպոս, և յետոտիա մեռանէր։
Իսկ անտիպատրոս՝ զղործակից ա-
ղեքսանդրի մանկանն լեալ՝ սպանա-
նէր զնոյնն Թեսաղոնիկէ. և փա-
խստական առ լիւսիմաքոս անկա-
նէր. և զամն ի ներոս դատերացն կին
արարեալ՝ նոյն ձև օրինակի ի լի-
սիմաքոյ մեռանէր։

Իսկ աղեքսանդրոս առնէր կին զդ-
լիսանդրա զպտղոմէի. ի վերայ եր-
թեալ Լրատեերոյ եղբօրն ի մարտ պա-
տերազմի, զօրավիգն օգնականու-
թեան զդէմարիոս անտիպատրեայ
կոչէր, որոյ անուն յորջորջանաց էր
պաշարիչ. սպանանէր ի նմանէ. և
արկ մակեդոնացոց դէմարիոս։
Յե որդւոյն կասանդրեայ Համարին
ամք իշխանութեան ի չորրորդէ ամ-
Ձորդի և քսաներորդի սղդմպիադին,
մինչև ի Ձորդ ի երորդ և երրորդ
սղդմպիադին առաջնոյ ամին։ Պիւ-
ռոս ընկենու զնա՝ արքայ էպիրացւոց՝ քսաներորդ երրորդ յաքիղղեայ
որդւոյ թեսայ. որպէս թէ նմա իսկ
էր անկ իշխանութիւնն յետ փիղի-

Alexandri filios occidit Cassander Antipatris (filius). Unum ipse quidem interfecit, alterum vero, qui ex Pharsina erat, Polyspercho mandavit ut interficeret. Olympiadem vero insepultam projecit: ac se ipsum Macedonum regem confirmavit. Atque in posterum ab isto (initio facto), et unusquisque caeterorum Satraparum regnabat. Sublata Alexandri stirpe [1], Thessalonicam Philippi (regis filiam) uxorem duxit; regnans autem adhuc supervixit annis XIX. et tabido morbo confectus, obiit. Hujus (regni) tempora, inter quae computatur etiam annus, quo post Aridaeum Olympias tenuit, recensentur a centesimae, et decimae sextae Olympiadis anno primo, usque ad C. et XX. Olympiadis annum tertium «.

» Hunc exceperunt ejus filii Philippus et Alexander [2] et Antipater; qui III. annis, et mensibus VI. post patrem regnaverunt. Primo quidem Philippus, qui in Elatia moritur. Antipater autem, Alexandri pueri (ut regnaret) manum adhibentem [3] matrem Thessalonicam interfecit, ac fugitivus apud Lysimachum se recepit; et quandam ex ejus filiabus uxorem ducens, eodem (tamen) modo a Lysimacho perimitur «.

» Alexander autem Lysandram Ptolemaei (filiam) uxorem duxit; adversum vero juniorem fratrem [4] ad bellum profectus, cum Demetrium Antipatri (filium) in subsidium auxilii vocasset, cujus nomen superadditum Obsessor [5] erat, ab ipso (Demetrio) occisus est; atque adeo Macedonum Demetrius ipse potitur. Filiorum autem Cassandri imperii anni computantur ab anno quarto C. et vigesimae Olympiadis, usque ad CXX. et tertiae Olympiadis annum primum [6]. (Deinde) Pyrrhus eum (imperio) deturbat, rex nimirum Epiri, vicesimus tertius ab Achille filio Thetidis; perinde ac si ad ipsum utique post

σας, Ολυμπιάδα δὲ καὶ ἄταφον ἐκρίψας, ἀνεῖπεν ἑαυτὸν Μακεδόνων βασιλέα. καὶ ἀπὸ τοῦδε καὶ τῶν ἄλλων Σατραπῶν ἕκαστος ἐβασίλευσε, τῆς Αλεξάνδρου γενεᾶς διεφθαρμένης. Γήμας δὲ Θεσσαλονίκην τὴν Φιλίππου, βασιλεύων ἐπιβίω ἔτη ιθ'. καὶ φθινάδι νόσῳ ἐπιπόνῳ διελύθη (. . .)

Τοῦτον διαδέχονται οἱ παῖδες, Φίλιππος, (...) καὶ Αντίπατρος, οἵτινες ἔτη τρία, καὶ μῆνας ς'. ἐβασίλευσαν μετὰ τὸν πατέρα, πρῶτος μὲν Φίλιππος καὶ ἐν Ελατείᾳ ἀποθνήσκει. Αντίπατρος δὲ Αλεξάνδρῳ τῷ παιδὶ συμπράττουσαν ἀνελὼν τὴν μητέρα Θεσσαλονίκην εἰς Λυσίμαχον ἔφυγε, καὶ τῶν ἐκείνου θυγατέρων γήμας τινὰ ὁμοίως ἀνῃρέθη πρὸς αὐτοῦ Λυσιμάχου.

Αλέξανδρος δὲ γαμεῖ μὲν Λυσάνδρας τὴν τοῦ Πτολεμαίου. πρὸς τε τὸν νεώτερον (Πτολεμαῖον) ἀδελφὸν εἰς συμμαχίαν ἐπικαλεῖται Δημήτριον τὸν Αντιγόνου, ὅτῳ πολιορκητὴς ἦν ἐπώνυμον· ἀναιρεῖται τε ὑπ' αὐτοῦ. καὶ Μακεδόσιν αὐτὸς ἄρχει Δημήτριος. Τῶν οὖν παίδων Κασάνδρου τῆς ἀρχῆς ἔτη λογίζονται ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ... (ἄχρι) τοῦ τρίτου ἑκατοστῆς εἰκοστῆς πρώτης Ολυμπιάδος. Δημήτριον (juxta Arm. Αὐτὸν) δὲ ἓξ ἔτη βασιλεύσαντα Μακεδονίας Πύρρος ἐκβάλλει τῆς Ηπείρου βασιλεύς, τρίτος καὶ εἰκοστὸς ἀπ' Αχιλλέως τοῦ Θέτιδος ὤν, ὡς ἂν αὐτῷ προσηκούσης τῆς ἀρχῆς μετὰ το Φιλίππου γένος δι' Ολυμπιάδα τὴν Αλε-

1 In Gr. hoc membrum orationis anteriori conjungitur periodo, hoc pacto: » unusquisque regnabat sublata Alexandri stirpe «. Sequentia vero de integro sic incipiunt: » Uxorem vero ducens, etc «. Quod si rectius judicetur, potest etiam nostra lectio similiter disponi variatione interpunctionis.

2 Excidit a lectione Gr. nomen Αλέξανδρος; quod novit etiam Syncellus, cum similia repeteret locis supra citatis.

3 Arbitramur librarii incuria intercidisse praepositionem ϗ. ante vocem գործակից; quo posito, ad matrem ipsam spectat vox illa; atque adeo eundem sensum praefert, quem exposuimus congruenter lectioni Gr. Anon. et Sync. aliter illa vox գործակից in nominativo pertineret ad Antipatrum, ut qui opem tulerit fratri suo; quae sane nova alienaque esset sententia.

4 Ubi in Gr. *Ptolemaeum* legimus, intelligimusque quartum extitisse Cassandri filium eo nomine appellatum, nullum occurrit in Arm. nomen. Hinc probatur lectio Sync. ferens *Antipatrum*, qui in anterioribus nominatus fuit.

5 Id enim sonat Gr. vox πολιορκητής, haud secus ac Arm. պաշարիչ. Interp. noster, nunc unam, nunc alteram usurpat; sicut etiam identidem utramque.

6 Ut anterioris periochae defectum Graecus ex Arm. mutuari debet in supplendis vocibus εἰκοστῆς Ολυμπιάδος ἄχρι, ita interim facere videtur ad declarandum codicem nostrum; suadet enim pro մինչև ՃՁորդ քսաներորդ և երրորդ սղդմպիադին առաջնոյ ամին, legendum մինչև ՃՁորդ քսաներորդ և առաջնորդ սղդմպիադին երրորդ ամի: ՀՅետ վեց ամաց պիւռոս. i. e. » usque ad tertium annum C. vicesimae primae Olympiadis. Post annos sex Pyrrhus, etc «.

պետ ազգին՝ վասն ողոմպեայ մօր աղէքսանդրի. զի և մայրն՝ սիւռեայ որդւոյ նեոպտղոմէի էր լեալ։ Եւ զեօթն ամիս առին մակեդոնացւոց՝ ի Ճորդի քսանեերորդի երրորդի ո ղոմպիադին յերկերորդումանին։ Իսկ յունթերորդին զսա լիսիմաքոս փո խանորդ որդի ագաթոկղէայ. որ թետալացի էր ի կռանոնայ, և աղէքսանդրի սպասաւոր։ Այլ թրա կայ յայնժամ և քեռանի չև ևս թա գաւորէր. այլ ի դրացին և յար ուարձական Ճեպեալ երթայր ի մակեդոնիա՝ առնուլ զթագաւորու թիւն։

Ագրեալ յարսինոյեայ կնոջէ իւրմէ՝ զագաթոկղէս որդի իւր ի կենդանութենէ արկանէր. և թա գաւորէր ի Ճորդ ի երորդ երրորդ ողոմպիադին երկերորդ ամին ի հինգերորդ ամսեան, մինչև ՚ց Ճորդ ի երորդ չորրորդ ողոմպիադն երրորդ ամին. որ լինին ամք է. և ամիսք ը։ ՚Ի պարտութիւն մատնեալ լեալ ի կռուի դաշտին պատերազմ ընդ սելևկեայ ասպացւոց արքայի՝ որ նի կանորին կոչէր։ Իսկ և իսկ չեռ յաղ թութեանն սելևկեայ՝ պտղոմէոս զագոսի և եւրիդիկեայ որդի դստեր անտիպատրայ, որ կերաւնոն կոչէր՝ սպանին ի բարկութիւն, զի ւր երախ տաւորն՝ որում ՚ի փախստին ապաս տան էր լեալ՝ սպանանէր. և ինքն տիրէր մակեդոնացւոց. և մինչդեռ ընդ դաղատացիս տայր պատերազմ՝ սպանաւ, թագաւորեալ զտարի և ՂՀինգ ամիս. որպէս համարել զժա մանակ թագաւորութեան նորա ՚ի չորրորդ ամէ Ճորդի ի երորդի չոր րորդի ողոմպիադին՝ մինչև ՚ի հին գերորդ ամիսն առաջնոյ ամին Ճորդի ի երորդի և հինգերորդի ողոմպիա դին։

Իսկ պտղոմէոս՝ մեղապրոս նո րին եղբայր պայազատեաց. և մա կեդոնացիք իսկ և իսկ հանէին զնա յիշխանութենէն, կալեալ ամիսս Ը. իբրև զանարժան ինչ երևեալ։ Եւ ընդ նորա առնէին թագաւոր զան տիպատրոս եղբօրորդի կասանդրի և որդի փիլիպպոսի՝ առ չգիտա արքու նական ազգին։ Ոմն տիրեալ ա ւուրս Ե, սոսթենէս անի փախստա կան առնէր զնա, որպէս թէ չիցէ բաւական զօրավարութեան, վասն նայ գաղատացւոց այնպիսի պատե րազմաւ եկեալ՝ի վերայ հասեալ։ Եւ զնա մակեդոնացիք Տարևոր կոչե

Philippi familiam imperium propter Olympiadem Alexandri matrem pertineret: nam et ipsa mater (Alexandri) ex Pyrrho filio Neoptolemi orta erat. Mensibus autem septem, c. vicesimae tertiae Olympiadis anno secundo, Macedonibus imperat. Octavo autem (mense) Lysimachus filius Agathoclis ei suffectus est, qui Thessalus erat ex Cranone, atque Alexandri satelles. Interim vero in Thracia et Chersoneso nondum regnabat: sed ad vicinam et finitimam Macedoniam, ut regnum caperet, accelerans profectus est ».

» (Hic) ab Arsinoe uxore sua invitatus, Agathoclem filium suum vita spoliavit; et regnavit a CXXIII. Olympiadis anno secundo, mense quinto, usque ad CXXIV. Olympiadis annum tertium, qui efficiuntur anni v. et menses VI. Demum vero in congressu certaminis cum Seleuco Asiae rege, qui Nicanor cognominatus erat, in campo Corae devictus, (è vita excessit). Illico post victoriam, qua Seleucus praevaluit, Ptolemaeus Lagi et Eurydices filiae Antipatri filius, qui Ceraunus, id est Ira (fulminis instar) vocabatur, eum ipsum erga se beneficum (Seleucum), qui sibi in fuga auxilio fuerat, interfecit; et ipse Macedonibus dominatus est: quum vero adversum Galatas praelium committeret, occisus est, cum anno (uno) et mensibus quinque regnasset; quasi vero computetur tempus regni ejus ab anno quarto CXXIV. Olympiadis usque ad quintum mensem anni primi CXXV. Olympiadis ».

» Ptolemaeo autem frater ejus Meleager successit [1], quem illico Macedones tamquam indignum habitum, ab imperio expulerunt, cum tenuisset mensibus II. Et in ejus loco Antipatrum Cassandri ex fratre nepotem, et Philippi filium, ob regii generis defectum regem crearunt. Illum diebus XLV. potitum Sosthenes quidam [2] ut imparem militiae magisterio in fugam egit, dum Brennus Galata ejusmodi bello imminens supervenit. Ipsum vero Macedones Annuum vocarunt; tanto enim tempore annui venti [3] flant. Sosthenes autem Brennum

ξάνδρου μητέρα, κἀκείνην ἐκ Πύρρου τοῦ Νεοπτολέμου γενομένην. ἑπτὰ δὲ μῆνας ἄρχει Μακεδόνων (...) τῷ δὲ ὀγδόῳ τοῦτον Λυσίμαχος διαδέχεται ὁ Αγαθοκλέους, Θετταλὸς ὢν ἐκ Κρανῶνος, καὶ Αλεξάνδρου γεγονὼς δορυφόρος, Θράκης δὲ τότε (Arm. οὐδέπω) καὶ Χερρονήσου βασιλεύων, εἰς γείτονα καὶ ὅμορον τὴν Μακεδονίαν ἐπιδραμών, διεδέξατο.

Οὗτος Αρσινόῃ πεισθεὶς τῇ γυναικὶ, Αγαθοκλέα τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ ζῆν ἦρε. βασιλεύει δὲ Μακεδονίας ἔτη ε'. καὶ μῆνας ς'. ἡττᾶται δὲ ἐν τῇ περὶ Κόρου πεδίον μάχῃ πρὸς Σέλευκον τὸν τῆς Ασίας βασιλέα, ὅτῳ Νικάτωρ ἐπίκλησις ἦν, ὅτε καὶ τοῦ ζῆν ἀπαλλάττεται. Ευθὺς δ' ἐπὶ τῇ νίκῃ Σέλευκον Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου καὶ Ευρυδίκης παῖς τῆς Αντιπάτρου, ᾧ Κεραυνὸς ἐπίκλησις ἦν, εὐεργέτην τε ὄντα ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ φυγῆς ὑποδεξάμενον ἀνελών, ἦρξεν αὐτὸς Μακεδόσιν, ὅσπερ Γαλάταις πολεμῶν ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἑ...

Τὸν δὲ Πτολεμαῖον Μελέαγρος ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο. Μακεδόνες δ' αὐτὸν τῆς ἀρχῆς εὐθὺς ἐκβάλλουσιν ἄρξαντα δύο μῆνας ὡς ἀνάξιον φανέντα. καὶ ἀντ' αὐτοῦ ποιοῦνται βασιλέα Αντίπατρον ἀδελφιδοῦν μὲν ὄντα Κασσάνδρου, υἱὸν δὲ Φιλίππου κατ' ἀπορίαν γένους βασιλικοῦ. πέντε δ' αὐτὸν καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἄρχοντα Σωσθένης τις (τῶν δημοτικῶν) ἐξελαύνει ὡς ἀδύνατον στρατηγεῖν, Βρέννου τοῦ Γαλάτου ἐπιόντος τοσούτου πολεμίου. Καὶ αὐτὸν οἱ Μακεδόνες Ετησίαν ἐκάλεσαν, ὅτι χρόνῳ τοσῷδε οἱ ἐτησίαι πνέουσι. Σωσθένης δὲ Βρέννον ἐξελάσας, καὶ ὅλων δύο ἐτῶν

1 Iterum haec excerpsit Sync. p. 215. D. usque ad 216. C. quamvis magis ad sensum, quam ad verbum: expedit, ut studiosi lectores conferant.

2 Anon. habet τις τῶν δημοτικῶν, *unus ex plebejis*, idem ferè Sync. loco citato, δημοτικὸς, *privatus* a Goaro decenter redditus; quae tamen vox desideratur in cod. nostro.

3 Ἐτησία, *annuus, anniversarius*, in plur. ἐτησίαι, dicuntur a Graecis venti, qui certis anni tempestatibus flare solent; qua dialecto

ցին. քանզի այնչափ ժամանակս տա-
բեւոր հաղիւ ընդին. Իսկ սոսթենեա
և զվերինն ևս հալածեալ. և զամե-
նայն զիրս զերկեամ բռվանդակեալ՝
մեռանիլը. և լինելին անտերունչ մա-
կեդոնացիք, վասն որոյ լինելը անտե-
սութեայ և պղտոմիի և արիդեայ՝
յանձնանձիլս կալ իւրացն. բայց բո-
վանդակ և ոչինչս մնալը ունել։ Իսկ
'ի պղտոմեանց չափանան անտերունչ-
եանն, այսինքն է 'ի Ճորդէ ի երորդ-
դէ չորրորդէ ողջմիպադին՝ չորրորդ
ամին, մինչև 'ց Ճորդ ի երորդ վե-
ցերորդն. յորոց պտղոմիի բարկու-
թեանն գաանի կալեալ զաթի և
չՀինգ ամիս. և մեղեագրեայ զեր-
կուս ամիս. և անտիպատրեայ 'ղեօ-
ր. և սոսթենի զերկեամ. և այլոց
ժամանակին անտերունչ համարել։

'Ի նենդել անտիպատրայ զիրսն, անտիգոնոս դեմետրի պաշարողի՝ և փիլեասեայ դստեր անտիպատրու որդի՝ լինելը յանձնանձիլ իշխանու-
թեանն. որ 'ի գահոյիս թեսաղոս-
ացւոյ երթեալ մնալ՝ դստասաց կոչելը. և նմին համարին բնաւ իսկ
խիղ աւելն։ քանզի եր թագաւոր և
յաւաջագոյն՝ մինչև զմակեդոնիա
կալեալ եր. ընդ ամենայն Ճ ամսե
յաւաջ. և կոչեցաւ թագաւոր՝ յերկ-
րորդում ամին Ճորդի ի երորդի եր-
րորդի ողջմիպադին. բայց մնակե-
դոնացւոց՝ յաւաջնում՝ ամին Ճորդի
ի երորդի վեցերորդի ողջմիպադին։
Այս է՝ որ զերդզաւոցաց աշխարհն
ասացիկ ընդ Ճեռամբ նուաճեաց. և
կնայր ընդ ամենայն Ճ և երիս ամն.
և վախճանեալ 'ի Ճորդի երեսներորդի
ի երորդի ողջմիպադին յաւաջնում
ամին։

Օ որ փոխանակէ որդի նորին դե-
մետրիոս, որ համարին իսկ զամե-
նայն լիբէացւոյն առ, և կալաւ զկիւ-
րենէ. և բնաւ զամենայն իսկ հօրն՝
'ի միահեծան իշխանութիւն նորա
դեաց. և տիրեաց ամն Ճ. և արար
կին զանն 'ի գերեաց. և անուն գնէր
սակեակ։ փիլիպպոս յայնմ կնոջէ ա-
նէր որդի, զոյն՝ որ զառաջինն եա
Ճակատ ընդ հռոմայեցիս. և յարեաց

quoque pepulit, et totius negotii (regni) administrationem biennio peragens, mortuus est; et Macedones Anarchiam passi sunt: propterea [1] (quod) Antipatrum et Ptolemaeum, atque Aridaeum rerum (publicarum) administratores fuisse contigit, omnino tamen neminem tenuisse. At a Ptolemaeis [2] usque ad finem Anarchiae, scilicet a CXX. quartae Olympiadis anno quarto usque ad CXX. sextam; ex quibus (ex his inquam, annis) Ptolemaeum Ceraunum [3] invenimus tenuisse annum et menses quinque, Meleagrum vero menses duos, et Antipatrum dies XLV. Sosthenemque biennium: reliquum autem tempus consumptum Anarchia reputatur «.

» Insidiante vero Antipatro rebus (publicis), Antigonus Demetrii Obsessoris, et Philae filiae Antipatri filius, administrator imperii effectus est, qui in Gonis Thessaliae demoratus, educatusque, Gonatas vocabatur; ipsique XLIV. omnes omnino anni [4] adscribuntur: erat enim rex et jampridem, antequam Macedoniam obtinuisset, antea scilicet annis integris X. Rex ergo [5] renunciatus fuit (privatus) secundo anno CXXIII. Olympiadis: Macedonum vero (rex) anno primo CXXVI. Olympiadis. Hic est, qui Graeciam per vim sibi subjectam fecit; vixitque LXXXIII. omnino annis; Olympiadis autem CXXXV. anno primo mortuus est «.

» Cui filius ejus Demetrius successit, quin etiam universam Libyam cepit, et Cyrenem obtinuit; quaeque erant patris cuncta recuperans, ea in monarchicam potestatem redegit, dominatusque est annis X: quandam autem ex captivis uxorem duxit, quam appellavit Aureolam [6]. Philippum itaque ex ea uxore filium habuit; illum inquam, qui primus cum Romanis

προστὰς τῶν πραγμάτων ἀποθνήσκει. καὶ γίνεται ἀναρχία Μακεδόσι, διὰ τὸ τοὺς περὶ Αντίπατρον, καὶ Πτολεμαῖον, καὶ Αριδαῖον ἀντιποιεῖσθαι μὲν τῶν πραγμάτων, ὁλοσχερῶς δὲ μηδένα προστῆναι. Απὸ δὴ τοῦ Πτολεμαίου, ἐπὶ τὸ τέλος τῆς ἀναρχίας, τοῦτ' ἔστιν, ἀπὸ ρκδ'. Ολυμπιάδος ἔτους τετάρτου, ἄχρι τῆς ρκς'. Πτολεμαίου μὲν τοῦ Κεραυνοῦ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ε'. ἄρξαντος, Μελεάγρου δὲ μῆνας β'. Αντιπάτρου δὲ ἡμέρας μέ. Σωσθένους δὲ ἔτη β'. καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰς ἀναρχίαν λογισθέντος.

Τοῦ δ' Αντιπάτρου τοῖς πράγμασιν ἐπιβουλεύοντος, Αντίγονος ὁ Δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ, καὶ Φίλας τῆς Αντιπάτρου θυγατρὸς υἱὸς μεταποιεῖται τῆς ἀρχῆς, ὃς ἐν Γόνοις τῆς Θετταλίας γενόμενός τε καὶ τραφεὶς Γονάτας ἐπεκαλεῖτο. Λογίζεται δὲ αὐτῷ τὰ πάντα ἔτη (τῆς βασιλείας) τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα. ἦν γὰρ βασιλεὺς καὶ πρὶν τῆς Μακεδονίας κρατῆσαι, ὅλοις ἔτεσι δέκα πρότερον. (...) Οὗτός ἐστιν ὁ τὴν Ελλάδα ἐγκρατῶς χειρωσάμενος, καὶ βιοῖ μὲν τὰ πάντα ἔτη τρία καὶ ὀγδοήκοντα. τελευτᾷ δὲ τῆς ρλέ. Ολυμπιάδος ἔτει πρώτῳ.

Ὃν διαδέχεται υἱὸς Δημήτριος, ὃς καὶ πᾶσαν τὴν Λιβύην ἔλαβε, Κυρήνης τε ἐκράτησε, (...) καὶ κατέσχεν ἐτῶν δέκα. Γήμας δέ τινα τῶν αἰχμαλώτων, καὶ Χρυσηΐδα προσειπών, Φίλιππον ἐξ αὐτῆς ἔσχεν τὸν πρῶτον πολεμήσαντα Ρωμαίοις, καὶ κακῶν αἴτιον Μακεδόσι γενόμενον. Φίλιππον μὲν οὖν ὀρφανευόμενον ἐπετρόπευεν Αντίγονος ἕτερος ἐκ τοῦ βασιλείου γένους, ᾧ Φοῦσκος ἐπώ-

ntuntur etiam nonnulli Latinorum, dicentes *Etesiae* (*venti*), alii expresse, *venti anniversarii*. Interp. Arm. primo loco vocem ipsam reddens *տարեւոր*, secundo vel ipsum sensum exposuit, dicens *տարեւոր հողմք*.

1 Haec periodus in Gr. copulatur cum praecedenti, non ratione consequentiae, sed potius causae, ita ut pro *propterea*, legendum sit *eo quod*, sive *propter sequentem rationem*; nam tota subsequens perioche pendet a praepositione διά, *ob*, *propter*. Et quidem nostra quoque lectio suo gaudet sensu, sinceroque loquendi modo, tamen experti sumus non semel usurpari ab Interp. Arm. *զի վասն որոյ*, pro *վասն այն՝ զի*, ecu *քանզի*.

2 'Ի պտղոմեանց, suadet legendum in Gr. ἀπὸ δὲ τῶν περὶ Πτολεμαῖον, vel eo sensu accipiendum alterum ἀπὸ δὲ τοῦ Πτολεμαίου, quasi *a Ptolemaeanis*, sive *a Ptolemaeo cum sociis suis*.

3 Hic quoque in Arm. pro Κεραυνοῦ, *Fulminis*, (quod cognomen fuit Ptolemaei,) legitur *բարկութեան*, *Irae*, aut *acerbitatis*; verum alibi semper etiam in Arm. ponitur vox Graeca *կերաունս*, *Ceraunus*.

4 Gr. amplius fert ἔτη τῆς βασιλείας, *anni regni*, quod et in nostra lectione subauditur, vel potius subaudiendum est.

5 Sequentia iterum praetermisit Anon. in Gr. usque ad οὗτός ἐστιν, *Hic est*, Syncelli fortasse vestigio aliquantum adhaerens, qui omnino in compendium haec redegit. Ubi obiter nota apud Sync. legi pro privato Antigoni regno, ἔτη ιβ'. βασιλεύσας. *annis* XII. *regnans*, mendosè nempe repetita litera β, ex qua sequens vox incipit; alioquin tam Arm. quam Gr. apud Anonym. legerunt tantum ι'. seu δέκα. J. x.

6 Gr. nomen χρυσηΐδα exposuit Interp. Arm. accurate per vocem *սակեակ*. siquidem utraque *Auream*, *aureolam*, vel *aurei coloris* sonat.

պատձառք եղև մակեդոնացւոց։ Եւ զփիղիպպոս այնուհետև որք մնացեալ՝ փոքրիկք ոտիկանութեամբ ումն յազգէ Թագաւորութեանն, որոմ փուսկոս էր անուն յորջորջեալ նաց։ Լրդալ գտեալ յոստիկանութեանն զփուսկոս տեսանէին, արա բին Թագաւոր. և խօսէցան նմա կին զոսկեային. և նա զորդիան՝ որ եղեն յոսկեկայն՝ չնուցանէր. զի զիշխա նութիւնն անխարդախ փիղիպպեայ պահիցէ. յոր ած իսկ հասոյց, և մե ռանէր։

Վեռանէր և դեմետրիոս, որոյ անունն յորջորջանաց գեղեցիկ կո չէր, ի Ձորդի երեսներորդի ոգոմ պիտգին յերկրորդում ամին։ Ար գաւորութիւնն այնուհետև ի փի ղիպոս հասանէր. որոյ ոտիկան չան ձանձիչ յառաջագոյն յիշատակեալն անտիգոնոս էր. վախճանեցաւ ի Ձոր դի երեսներորդի հինգերորդի ոգոմ պիտգին ի չորրորդում ամին։ ընդ ոտիկանութեամբ զերկոտասան ամ և եկեաց ընդ ամենայն ամս խգ։ Իսկ փիղիպպոս առանց ոտիկանի ի Ձորդի քառասներորդի ոգոմնկրա գէն սկսաւ տիրել. և Թագաւորեաց ընդ ամենայն ամս խգ. և վախճա ներ յերկրորդ ամի Ձորդի յհսներոր դի (Ինէրդէ) ոգոմպիտգին. կեցեալ ընդ ամենայն ամս ծգ։

Իսկ պերսեւս որդի փիղիպպեայ զդեմետրոս զեղբայր իւր սպանանէր. և Թագաւորէ ամս Ը, և ամիսս ութ։ Վանդի ի Ձորդում յհսներորդում յերկրորդում ոգոմնկրագին չորրորդ ամին՝ զեւկիպպոս և ակիղեոս զմանկ դունացւոց պիտգանեայ զկողմնանն ա ւուին սասակ։ Պերսեւս ի սամոթ Թրակ անկանէր փախստական. և ապա ինքնակամ իսկ մնանեաց զանձն ի ձեռս պատերազմողաց։ Եւ անտի ի Վ.զդի փոխեալ՝ կայր ընդ պահ պանութեամբ. և յետ հինգ ամի վախճանէր։ Վակեդոնացւոց իրք առնուաւ վախճանեցան։

Եւ յայնժամ զնոսա Հռովմայեցիք

bellum gessit, malorumque Macedonibus in causa fuit. Philippum itaque, qui pupillus remansit, procurabat protectoris more [1] quidam regio genere, cognomento Phuscus. Quum vero justum in procuratione Phuscum vidissent, regem eum crearunt; uxoremque ipsi Aureolam desponderunt: ipse vero filios, qui ex Aureola nati fuerunt, vix educabat, ut imperium sine perfidia Philippo conservaret, ad quod quidem (eum) deduxit, et (ipse) mortuus est [2] «.

» Obiit etiam Demetrius cognomento Pulcher, anno c. tricesimae Olympiadis secundo. Regnum deinceps ad Philippum pervenit, cujus Procurator ac tutor antea memoratus Antigonus erat, (qui) centesimae tricesimae nonae Olympiadis anno quarto defunctus est, in procuratoris munere annos agens duodecim: omnino autem vixit annos XLII. Philippus vero sine Procuratore coepit regnare, a centesima quadragesima Olympiade; regnavitque annis integris XLII: secundo autem anno centesimae [3] quinquagesimae (nonae) Olympiadis obiit; cum omnino vixisset annos LVIII «.

» Verum Perseus filius Philippi Demetrium fratrem suum (...) interfecit [4], regnavitque annis X. et mensibus octo. Etenim centesimae quinquagesimae secundae Olympiadis anno quarto Leucippus et Acilius [5] Macedonum Pydaniae partes valide ceperunt. Perseus ergo in Samothracen fuga se recepit, ac deinde sponte quidem semetipsum [6] bellatorum manibus tradidit. Inde vero Albam translatus, sub custodia fuit, et post quinque annos obiit. Macedonum itaque res sub eo finem habuerunt «.

» Tunc autem Romani, ut illi suis

νυμον ἦν. δίκαιον δὲ Φοῦσκον εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὁρῶντες (οἱ Μακεδόνες) ἐστήσαντο βασιλεύειν, καὶ τὴν Χρυσηΐδα αὐτῷ ἥρμοσαν. ὁ δὲ παίδων γενομένων ἐκ τῆς Χρυσηΐδος οὐκ ἀνεθρέψατο, τὴν ἀρχὴν τῷ Φιλίππῳ παρασώζων, ᾧ δὴ καὶ παρέδωκεν ἀποθνήσκων.

(...) ἐπιτροπεύσας μὲν ἐπ' ἔτη ιβ'. ζήσας δὲ πάντα ἔτη μβ'. ὁ δὲ τοῦ Δημητρίου υἱός, ὃν οἱ Μακεδόνες καλὸν ἐπωνόμαζον, χωρὶς τοῦ ἐπιτρόπου ἀπὸ τῆς ρμ'. Ολυμπιάδος ἄρχειν ἤρξατο. καὶ ἐβασίλευσεν ἔτεσιν ὅλοις δύο καὶ μ'. τελευτᾷ δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς ρνθ'. Ολυμπιάδος. νή, τὰ ὅλα βιοὺς ἔτη.

Περσεὺς δὲ υἱὸς τοῦ Φιλίππου Δημητρίου τὸν ἀδελφὸν (ταῖς πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ διαβολαῖς) ἀποκτείνας, βασιλεύει ἔτεσι δέκα, καὶ μησὶν ὀκτώ. ἐπὶ γὰρ τῆς ρνβ'. Ολυμπιάδος τοῦ τετάρτου ἔτους Λεύκιος Αιμίλιος πρὸς τοὺς Μακεδόνας *περὶ τὴν Πύδναν εἶλε κατὰ κράτος. Περσεὺς δὲ εἰς τὴν Σαμοθράκην ἔφευγεν. εἶτα ἑκουσίως παρέδωκεν ἑαυτὸν (δέσμιον) τοῖς πολεμίοις, κἀκεῖθεν εἰς Αλβῖνα μετατεθείς, καὶ τηρούμενος, μετὰ πέντε ἔτη τελευτᾷ. Τὰ δὴ τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τούτου κατελύθη.

Καὶ αὐτοὺς Ρωμαῖοι τότε αὐτονόμους

1 Ubi Gr. nunc habet ἐπιτρόπευεν Αντίγονος ἕτερος, sc. *procurabat Antigonus alter*, in apographo nostro fuit certo certius separatim ἀντὶ γονέως, sc. *vice parentis*, seu *parentis loco*, atque eo sensu usurpatum ab Interprete nostro τὸ ոսոիկանութեան, sicut et alibi ponitur pro ἐπιτροπή, id est *curatio, tutela*. Quod si dicatur hic quoque pro unico verbo ἐπιτρόπευεν reposita esse gemina vocabula փոքրիկք ոսոիկանութեամբ, certum etiam est Antigoni nomen defuisse; quod tamen inferius supponitur quasi hic memoratum. Deest etiam οἱ Μακεδόνες in nostra lectione, quod facile subauditur.

2 Hic omnino mancus atque praeposterus invenitur Gr. textus; sic itaque digeres et supplebis ad normam Eusebii nostri, ᾧ δὴ καὶ παρέδωκεν, καὶ ἀποθνήσκει. Ἀποθνήσκει ὁ δὲ τοῦ Δημητρίου υἱός, (noster, καὶ Δημήτριος) ὃν οἱ Μακεδόνες Καλὸν ἐπωνόμαζον (.... multa interim desunt, quibus haec subjungenda) ἐπιτροπεύσας μὲν ἐπ' ἔτη ιβ'. ζήσας δὲ πάντα ἔτη μβ'. (Adjice. Φίλιππος δὲ) χωρὶς τοῦ ἐπιτρόπου ἀπὸ τῆς ρμ'. Ολυμπιάδος etc. dehinc recte conveniunt sequentia. Alioquin, si eo modo, qui satis Scaligero fecit, conservabis Gr. lectionem, planè confusum et diversum elicias sensum, ita ut unius regis anni pro altero, ac vicissim hujus gesta pro alterius gestis, idque haud integrè, intelligantur.

3 Non aliter legitur in Gr. δευτέρῳ ἔτει τῆς ρνδ'. Ολυμπιάδος. Sed redundat ultimus numerus քններդ. δ'. IX. in utraque lectione. Mendum corrigit Scal. sed altero vitio, dicens, in adnot. 430. ad 63. 46. » Mendose. Legendum, ρμ'. Ολυμπιάδος «: ubi reponendum ρν'.

4 Amplius haec habentur in Gr. apud Anon. » insidiis erga patrem suum «. Verum pro Δημητρίου. Arm. Interp. legit Δυμητρίου.

5 Anon. absque conjunctione unum et idem facit duo nomina, eaque legit, *Leucius Aemilius*. Scaliger paulo inferius asteriscum notavit, eo quod obscurum vidit Gr. textum. Sed genuina lectio facile dijudicari potest per Eusebium nostrum.

6 Additur apud Anon. in Gr. δέσμιον, sc. *vinctum*, seu *ligatum*.

ինքնօրէնս աղեկամիս թողին. քանզի պատիւ սրտարեալ մեծարէին զմեծաշուք փառս և զյաղթ իշխանութիւնն մակեդոնացւոց։

Յամին իննուճերորդի, որ ՟Ա որդի յիսնեւերորդի Է երորդի ողոմպիա դին երրորդ ամին կշռի, անդրիսկոս ոմն զանձն սուտ որդի պերսևսի առնուանեաց, և փոխեաց իւր անուն փիղիպոս. վասն որոյ և սուտ փիղիպոս կոչէր։ Տիրեր մակեդոնացւոց, զթրակացիս առեալ ընդ իւր զօրս վիճի։ Իբրև զտարի մի կալաւ, ՚ի Հակատուէ փախստական լինէր ՚ի Թրակացիս. մատնեալ ՚ի նոցանէ՝ առաքէր կապեալ ՚ի Հռոմ։

Հռոմայեցւոց անկոնեալ զմնացեալսն վասն սուտ փիլիպոսին օգնական լինելոյ՝ Հարկատուս առնէին, ՚ի չորրորդ ամի Ա որդի յիսնեւորդի Է երորդի ողոմպիադին։ Ա՛ւ լինին յետ աղէքսանդրի ողոմպիադք թագաւորեալ մակեդոնացւոց՝ մինչև ցվախճան Հարկատուս լինելոյ, և ցըՀռոմայեցւոց իշխանութիւնն, ՚ի Ա որդի չորեքտասաներորդի ողոմպիադին երկրորդի ամին՝ մինչև ՚ց Ա որդի յիսնեւորդ Է երորդ ողոմպիադ ամին չորրորդի, ընդ ամենայն խԷ ողոմ պիադք, և ամք երկու. և ընդ քնաւ ամք ՌՀԳ։

legibus ad libitum [1] viverent, permiserunt; namque honorifice verebantur maxime decoratam gloriam, magnificamque potestatem Macedonum ».

» Anno vero decimonono, qui CLVII. Olympiadis anno tertio quadrat, Andriscus quidam semetipsum Persei filium falso appellavit, nomenque mutatum sibi adscivit Philippum, ideoque Pseudo-Philippus dictitabatur. Potitus est ergo is Macedonum, Thracibus subsidio sibi conciliatis. Quum vero anno uno tenuisset, acie victus fuga petiit in Thracas; ab ipsis (tamen) proditus, vinctus Romam missus est ».

» Romani (itaque) despectis Macedonibus, eo quod Pseudo-Philippo auxilio fuissent, tributarios eos effecerunt, anno quarto CLVII. Olympiadis. Efficiuntur autem post Alexandrum [2] Olympiades regni Macedonum, usque ad finem, quo tributarii facti sunt, ad Romanorumque imperium, a centesimae decimae quartae (nempe) Olympiadis anno secundo, usque ad centesimae quinquagesimae septimae Olympiadis annum quartum, omnes Olympiades XLIII. et anni duo: omnino autem anni CLXXIV [3].

ἀφῆκαν αἰδούμενοι δόξαν ἀγαθὴν, καὶ μέγεθος ἀρχῆς τῆς Μακεδόνων.

Ἔτει δὲ ἐννεακαιδεκάτῳ ἐπὶ τῆς ρνζ' Ολυμπιάδος, εἰς ἔτος τρίτον, Ανδρίσκος τὶς υἱὸν ἑαυτὸν ψευσάμενος εἶναι Περσέως, καὶ Φίλιππον ἑαυτὸν μετονομάσας, παὸ ὃ καὶ Ψευδοφίλιππος ἐκαλεῖτο, κρατεῖ Μακεδονίας, Θρᾷκας λαβὼν συμμάχους. ἐνιαυτὸν δὲ κρατήσας, ἐκ παρατάξεως μὲν φεύγει εἰς τοὺς Θρᾷκας, ἔκδοτος δὲ παὸ ἐκείνων δοθεὶς ἀναπέμπεται δέσμιος εἰς τὴν Ρώμην.

Ρωμαῖοι δὲ Μακεδόνας ἀχαρίστους γενομένους, διὰ τὸ συλλαβέσθαι τῷ Ψευδοφιλίππῳ, ὑποφόρους ἐποίησαν, ἔτει τετάρτῳ τῆς ρνζ' Ολυμπιάδος. Γίνονται οὖν μετὰ Αλέξανδρον (τὸν μέγαν) (...) ἀπὸ τῆς ριὸ'. Ολυμπιάδος ἔτους δευτέρου, ἄχρι τῆς ρνζ'. τετάρτου ἔτους, ἐν ᾧ κατεδουλώθησαν Μακεδόνες, τὰ πάντα ἔτη ροδ'. ἔτους τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας ροδ'...

Ա՛ւ լինին յետ աղէքսանդրի էջղէոպեայ՝ ԹագաւորՀ Մակեդոնացւոց՝ այսոքիկ։

Fuerunt autem post Alexandrum Philippi (filium) reges Macedonum isti.

ԻԱ.	Արիդէոս՝ որ և փիլիպոս, ամն Է։	I.	Aridaeus, qui et Philippus, annis VII.	Αριδαῖος ὁ καὶ Φίλιππος ἔτη ζ'.
Իբ.	Կասանդրոս, ամն ԹՏ։	II.	Cassander, annis XIX.	Κάσσανδρος ἔτη ιθ'.
Իգ.	Կասանդրի որդիքն, ամն Գ, և ամիսս Ը։	III.	Cassandri filii, annis III. et mensibus VI.	Κασσάνδρου παῖδες ἔτη γ', μῆνας ς'.
Իդ.	Դեմետրոս պաշարիչ, ամն Ը։	IV.	Demetrius Obsessor, annis VI.	Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἔτη ς'.
Իե.	Պիւռոս, ամիսս Է։	V.	Pyrrhus, mensibus VII [4].	Πύῤῥος μῆνας ς'.
Իզ.	Լիւսիմաքոս, ամն Ե, և ամիսս Ե։	VI.	Lysimachus, annis V. et mensibus V.	Λυσίμαχος ἔτη ε', μῆνας ε.
Իէ.	Պտղոմէոս՝ որ և կերաւնոս, ամ մի, և ամիսս Ե։	VII.	Ptolemaeus, qui et Ceraunus, anno I. et mensibus V.	Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς ἔτος α'. μῆνας ε'.
Իը.	Մելէագրոս, ամիսս Բ։	VIII.	Meleager, mensibus II.	Μελέαγρος (ἔτος α'.) μῆνας β'.
Իթ.	Անտիպատրոս Լիւսիմաքոսի, աւուրս խե։	IX.	Antipater Lysimachi (filius), diebus XLV.	Αντίπατρος Λυσιμάχου (ἔτος α'.) ἡμέρας με'.

1 Gr. vox αὐτονόμος iisdem syllabis respondet Arm. ինքնօրէն adjectivè sumpta, quum utraque sonet, *suae legis, sui juris*, vel *propriis legibus*; sicut etiam in abstracto vox αὐτονομία, quae passim occurrit in sequentibus, exprimitur *libertas vivendi propriis legibus*. Verum Arm. Interp. ut rem magis explicet, jugiter adjungit voci ինքնօրէն, alteram quoque antiquam vocem ազիկամ, vel ազիկամաւէթիւն, quae cum sit composita a vocabulo կամք, *voluntas*, idem videtur designare, quod ինքնօրէն, vel ինքնօրէնաւէթիւն. sc. ratio vivendi *ad suum libitum, arbitrium, beneplacitum*, vel potius *ad suam commodissimam immunitatem*. Hunc locum transcripsit ab Eusebio nostro Samuel Arm. Chronographus, cum additamento, explicationis gratia, hoc modo ՝ Եհետ ապրեցան պերսևսի Հռոմայեցիքն զմակեդոնացիան ազատ արարին՝ ինքնօրէն ազիկամս թողին ամն ԺԳ ‖. hoc est, » Post interitum Persei, Romani libertate donarunt Macedonas, suo jure ad arbitrium vivere eos permittentes, annis XIV ».

2 Redundat apud Anon. τὸν μέγαν, *Magnum*: dehinc vero desiderantur sequentia, aut praepostere collocantur, ut patet e regione.

3 Hic itaque desinit Porphyrii locus; quem excipit Eusebius noster, in summam ejusdem calculum redacturus suo more laterculi modo. Anonymus praetermisit sequentem inscriptionem servato tamen laterculo.

4 Mendose apud Anon. ς'. VI. repetitur superior numerus Demetrii, pro ζ'. VII. ut constanter fert etiam Sync. p. 215. cum Canone, ad normam Porphyrii supra laudati. Idem dixeris de Meleagri tempore, quod omnes redigunt in menses II. μῆνας β'. ubi Anon. praefigit adhuc ἔτος α'. *annum I.* a praecedenti nimirum linea mutuatus; itidem redundat apud ipsum ἔτος α'. pro Antipatro.

Ժ. Սոսթենէս, ամն Բ։	x. Sosthenes, annis II.	Σωσθένης ἔτη β'.
ԺԱ. Ի. ՆահընշուԹեանն, ամն Բ։	xi. Anarchiae (sc. interregni) anni II[1].	Ἀναρχίας ἔτος α'. μῆνας β'.
ԺԲ. Ի. Նտիգոնոս գոնատաս, ամն ԼԳ։	xii. Antigonus Gonatas, annis XXXIII.	Ἀντίγονος ὁ Γονάτας ἔτη λδ'.
ԺԳ. Դէմէտրիոս, ամն Ժ։	xiii. Demetrius, annis X.	Δημήτριος (ὁ καλὸς) ἔτη ι'.
ԺԴ. Ի. Նտիգոնոս փուսկոս, ամն ԺԲ։	xiv. Antigonus Phuscus, annis XII.	Ἀντίγονος ὁ Φοῦσκος ἔτη ιβ'.
ԺԵ. Փիղիպպոս, ամն ԽԲ։	xv. Philippus, annis XLII.	Φίλιππος ἔτη μβ'.
ԺԶ. Պերսեւս, ամն Ը, և ամիսս Ը։	xvi. Perseus, annis X. et mensibus VIII.	Περσεὺς ἔτη ι'. μῆνας η'.
ԺԷ. Ընքնօրէն աղէկամուԹեանն, ամք ԺԹ։	xvii. Libertatis, vivendi suis legibus, anni XIX.	Αὐτονομίας ἔτη ιθ'.
ԺԸ. Սուտ փիղիպոս; ամ ա։	xviii. Pseudo-Philippus, anno I[3].	Ψευδοφίλιππος ἔτος α'.
Յետ որոց Հռոմայեցիք։	Post quos Romani.	(....)

Մակեդոնացւոց թագաւորք։

Thessalorum Reges.

Մակեդոնացւոց և եպիրացւոցն միևնոյն ցրաղումն ժամանակս նոյնք տիրեին՝ որք և մակեդոնացւոց. և առին ի հռոմայեցւոց զինքնօրէն աղէկամուԹիւն։ Յետ մատնելոյ ի պարտուԹիւն փիղիպպեայ ի Թետա ղևս ի տիտոսէ հռոմայեցւոց զօրավարէ, յետոյ և նոքա ևս ընդ հարկօք հռոմայեցւոց լինէին վասն նոցին իրաց՝ յաղագս որոց և մակեդոնացիք։ Ի ձանղի դարձեալ և սոցա յետ աղէքսանդրի՝ արիդէոս, որ և փիղիպպոս, տիրէ ամն Է։ Օ որ փոխանակ կէ կասանդրոս. և Թագաւորէ էպիրացւոցն և Թետաղացւոց ամն ԹԴ։ Յետ որոյ փիղիպոս նորին որդի ամս չորս։ Ի. պա և եղբարք նորին անտիպատրոս և աղէքսանդրոս ամն Բ. և ամիսս վեց։ Իսկ և դէմէտրոս անտիպատրեայ ամն Ջ, և ամիսս Ջ։ Յետ որոյ պիւռոս ամն Է, և ամիսս Է։ Ի. ասպա լիսիմաքոս ագաԹոկղեայ ամն Ջ։ Իսկ և պտղոմէոս՝ որ կոչեցաւն կերաւնոս՝ զտարի մի և ամիսս Ե։ Ի. պա և մէղեագրոս ամիսս Բ։ Յետ որոյ անտիպատրոս լիսիմաքեայ աւուրս խԵ։ Յետ որոյ սոս Թենէս ամ ա։ Ի. պա անտէրնչուԹեանն զերկեամ և ամիսս Բ։ Ի. պա և անտիգոնոս դէմէտրեայ ամն ԼԷ. և ամիսս Բ։

Ի. պա առ սոցին ամէն պիւռոս ած զզօրսն անտիգոնեայ, և սակաւ ինչ վայրաց տիրեաց. ի կռուի ի պարտուԹիւն մատնեալ դերդեայ ի դէմէտրեայ որդւոյ անտիգոնեայ. և յիւրացն և նա լուծանէր։ Ի. յետ սակաւ ինչ ժամանակի անտիգոնեայ մեռանելոյ՝ Թագաւորէր նորին որդի

Thessaliae et Epiro multo tempore iidem ipsi, qui et Macedoniae, dominati sunt; acceperuntque item libertatem a Romanis propriis legibus uti ad libitum. Postquam [3] Philippus a Tito Romanorum duce in Thessalia debellatus fuit, tum demum ipsi etiam eadem, qua Macedones, causa Romanorum tributarii facti sunt. Siquidem his quoque post Alexandrum Aridaeus, qui et Philippus, dominatur annis VII. Quem Cassander excipit, imperatque Epiro et Thessaliae annis XIX. Post quem Philippus ejus filius annis (lege, mensibus) quatuor [4]. Deinde et fratres ejus Antipater et Alexander annis II. et mensibus VI. Atque etiam Demetrius Antipatri (filius) annis VI. et mensibus VI. Post quem Pyrrhus annis IV. et mensibus IV. Postea Lysimachus Agathoclis (filius) annis VI. Nec non Ptolemaeus, qui Ceraunus dictus est, anno uno, et mensibus V. Deinde et Meleager mensibus II. Post quem Antipater Lysimachi (filius) diebus XLV. Post hunc Sosthenes anno I. Deinde Anarchia per biennium et menses II. Postea Antigonus Demetrii (filius) annis XXXIV, et mensibus II.

Dein vero sub horum annis Pyrrhus assumpto Antigoni exercitu, paucis quibusdam locis dominatus est. Praelio autem victus Derdiae a Demetrio Antigoni filio, rebus quoque (publicis) privatur. Et post breve tempus Antigono mortuo, regnavit ejus filius Demetrius annis X. Post quem Anti-

1 Iterum deviat Anon. legens ἔτος α'. μῆνας β'. *annum I. menses II.* Sed nobiscum facit Sync. p. 216. ἔτη β'. *annos II.* Si placet, praeter duos annos admitte et duos menses, ad normam videlicet alterius catalogi in serie regum Thessaliae.

2 Hic finem habet Anonymi fragmentum hucusque ex Scaligero transcriptum. Unde is alio se vertit extra propositum.

3 Haec periocha aequè potest in Arm. lectione connecti tam cum antecedentibus, quam cum subsequentibus verbis.

4 Hic certe erratum est, cùm pro *amsun*, *amn* amanuensis errore scriptum fuit; magna enim affinitas est inter se invicem.

(Locus Graeci textus)

գնմ արիոս ամն ՃԻ։ Յետ որոյ անմիջանօս գնմդրեայ, որ 'ի կիւբռնն չոգաւ, և աղիմնեայ գաւեր պաւղիկղիտեայ զարիսացւոյ ամն Թ։ Լքայեցւոց զօրավիդն և Թիկունք լինէր. և 'ի կռուին յաղթէր կղմնդեայ զակեգեմոնացւոց բռնաւորին. ազատէր 'զսպարտս, և Հանգոյն դից յաքայեցւոց աղգէն պատուի արժանի լինէր։

Յետ որոյ փիլիպոս գնմդրեայ Թագաւորեաց ամն իդ. և ամիս Թ։ 'ի պարտաւթիւն մնանեալ 'ի Թիտոսէ հռոմայեցւոց զօրավարէ։ Այլ Թեսաղացիք առին 'ի հռոմայեցւոց զաշխարհին ինքնօրէն ազիկամնւթիւն։ Ազգսպէս և այլք 'ի յունաց՝ որ էին հարկատուք փիլիպեայ։ Ա առաջին ամն անիշխանութեան էր 'ի Թեսաղիա։ Այլ յետոյ զօրավարք տարեւորք 'ի բազմութենէն ընտրէին։

Նա նախ ընտրեցաւ պաւսանիաս էքէկրատեայ փերեցի։ Լպա ամին տաս կրատեայ պիէրացի. առ որոյ սիտոս դարձաւ անդրէն 'ի հռոմ։ Լպա էակիդէս կաղղեայ մետրոպաւղիտացի։ Լպա էպիդրոմոս անդրոմաքեայ զարիսացի ամիս ը. և զնա յորդս տաբէոն եւնոմոս պողիկղեան զարիսացի ամիս է։ Վարձեալ եւնոմոս ամ ա։ Լպա էակիդէս կաղղեայ մետրոպողիտացի զերկրորդ ամն։ Լպա պրաւիղոս փաքսեայ կուտաւսեցի։ Լպա եւնոմոս պաւղիկղիտեայ զարիսացի զերկրորդ ամն։ Լպա անդրոսթենէս իտալէայ գորտոնացի։ Լպա Թրասիմաքոս աղէքսանդրի ատրագացի։ Լպա զաւռնտեմենէս դամնԹոնեայ փերեցի։ Լպա պաւսանիաս դամնԹոնեայ։ Լպա Թէոդորոս աղէքսանդրի արգացի։ Լպա նիկոկրատէս փաքսինայ կոտունեցի։ Լպա իպոլոքոս աղէքսիպայ զարիսացի։ Յետ որոյ կղէոմնեքիդէս էնեայ զարիսացի։ Լպա փիւբինոս արիստոմենեայ գումիեցի։ Յորում ամի փիլիպպոս արքայ վախճանեցաւ 'ի մակեդոնիա. և ետ զԹագաւորութիւնն որդւոյ իւրում պերսեայ։ Նա Թեսաղացւոց Թագաւորեաց՝ որպէս և ասացաք իսկ, ամն ՃԸ. և ամիս. Թ։ և մակեդոնացւոց ընդ ամենայն ամն խԲ. և ամիս Թ։ 'ի ՃորդԷ չորեքտասաներորդէ ոլոմպիադին երկրորդի ամին. 'ի ժամանակին՝ յորում առ յանձն փիլիպպոս

gonus Demetrii, qui Cyrenem profectus est, et Olympiadis filiae Polycleti Larissaei (filius) annis IX. Hic Achaeis auxilio atque subsidio fuit, et in certamine superat Clemenetem Lacedaemoniorum tyrannum, et Spartanos liberat: atque adeo a gente Achaeorum Deorum instar honorem sibi conciliare meruit.

Post quem Philippus Demetrii (filius) regnavit annis XXIII. et mensibus IX. Quin etiam in Thessalia a Tito Romanorum duce debellatus in acie fuit. Thessali vero, sicut alii quoque Graecorum, qui Philippi tributarii fuerant, acceperunt a Romanis libertatem, ut suis legibus viverent. Et quidem primo anno Anarchiam patitur Thessalia; deinde vero Duces annui ex multitudine eligebantur.

Primus ergo electus fuit Pausanias Echecrati (filius) Pherensis. Deinde Amyntas Cratis (filius) Pierensis; cujus diebus Titus iterum Romam reversus est. Postea Eacides Callae (filius) Metropolitanus. Dein Epidromus, Andromachi (filius) Larissaeus, mensibus VIII. reliquo vero anni spatio Eunomus Polyclitis (filius) [1] Larissaeus, mensibus IV. Rursum Eunomus anno I. Postea Eacides Callae (filius) Metropolitanus anno secundo. Postea Pravilus Phaxae (filius) Cutusaeus. Dein Eunomus Polyclitis (filius) Larissaeus, anno secundo. Deinde Androsthenes Italae (filius) Gortonaeus. Dehinc Trasimachus Alexandri (filius) Atraganus. Deinde Laontomenes Damathonis (filius) Pherensis. Eximde Pausanias Damothonis (filius). Deinceps Theodorus Alexandri (filius) Argivus. Postea Nicocrates Phaxinae (filius) Cotunensis. Deinde Ippolochus Alexippi (filius) Larissaeus. Post quem Cleomachides Aenei (filius) Larissaeus. Dein Phyrinus Aristomenis (filius) Gumphicus. Quo anno Philippus rex in Macedonia obiit, Perseoque filio suo regnum tradidit; quin etiam (sc. Philippus) Thessalis, ut dictum quidem est, imperavit annis III [2]. et mensibus IX. Macedonibus autem omnino, annis XLII. et mensibus IX. A centesimae decimae quartae Olympiadis anno secundo, quo tempore

1 Nominativum պողիկղեաւ accipe pro genitivo casu պողիկղեաւայ, aut պողիկղեաէ. ut patet ex aliis Eusebii locis habentibus եւնոմոս պողիկղեաեայ, vel tantum եւնոմոս. alioquin novum augeretur nomen in serie principum, quod facile animadverti potest.

2 In serie regum Thessaliae habentur anni XXIII. quod est rectius. Menses autem IX. qui adduntur in summa regni Macedonum, vix memorantur in serie regum; ex tempore ergo regum Thessaliae huc translati sunt, nisi ex praecedenti rege librarii vitio desumpti iterum fuerint.

զկրան , մինչև ցփիլիպպոսի դեմետրեայ վախճանն . որ կշռի Ճորդի յհանեբորդի ոգոմնիսադին յերկրորդումի , և ՚ի Ե երորդումի ամենեան : Եւ լինին ամք ՃԽԹ . և ամիսք Ե :

Philippus (Aridaeus) suscepit res (sc. publicas regni) usque ad Philippi Demetrii (filii) obitum; quod quadrat centesimae quinquagesimae Olympiadis anno secundo, mensique quinto, efficiuntur sane anni CXLIV. et menses V.

Ա՚նդամայն ՚ի թեսաղացւոց թագաւորք :

Cuncti reges Thessalorum.

ա . Ա՚րիդէոս՝ որ և փիլիպպոս , ամն Է :
բ . Կասանդրոս , ամն ԺԹ :
գ . Փիղիպպոս , ամիսս Դ :
դ . Ա՚նտիգոնոս և աղէքսանդրոս , ամն Բ . և ամիսս Զ :
ե . Դ՚եմետրոս , ամն Ջ . և ամիսս Զ :
զ . Պիւռոս , ամն Դ . և ամիսս Դ :
է . Լ՚ուսիմաքոս , ամն Զ :
ը . Պտղոմէոս՝ որ և կէրաւնոս , ամն ա . և ամիսս Է :
թ . Մ՚էղէագրոս , ամիսս Բ :
Ժ . Ա՚նտիպատրոս , աւուրս խե :
ԺԱ . Ա՚ոսթենէս , ամ ա :
ԺԲ . Ա՚նարքիայն , ամք Բ . և ամիսք Բ :
ԺԳ . Ա՚նտիգոնոս , ամն լգ . և ամիսս Բ :
ԺԴ . Դ՚եմետրոս , ամն Ժ :
ԺԵ . Ա՚նտիգոնոս , ամն Թ :
ԺԶ . Փիղիպպոս , ամն իգ . և ամիսս Թ :

I. Aridaeus, qui et Philippus, annis VII.
II. Cassander, annis XIX.
III. Philippus, mensibus IV.
IV. Antigonus, et Alexander, annis II. et mensibus VI.
V. Demetrius, annis VI. et mensibus VI.
VI. Pyrrhus, annis III. et mensibus IV.
VII. Lysimachus, annis VI.
VIII. Ptolemaeus, qui et Ceraunus, anno I. et mensibus V.
IX. Meleager, mensibus II.
X. Antipater, diebus XLV.
XI. Sosthenes, anno I.
XII[1]. Anarchiae (sive interregni), anni II. et menses II.
XIII. Antigonus, annis XXXIII. et mensibus II.
XIV. Demetrius, annis X.
XV. Antigonus, annis IX.
XVI. Philippus, ann. XXIII. et mens. IX.

Եւ յետ այսորիկ Ո՚ր՚բ՚ք այսոքիկ :

Պաւսանիաս . Ա՚մինտաս . Ա՚կակիդէս . Ե՚պիդրոմնս . Ե՚ւնոմնս . Ա՚կակիդէս զերկրորդն . Պրաւիղէս . Ե՚ւնոմնս զերկրորդն . Ա՚նդրոսթենէս . Թրասիմաքոս . Պաւսանիաս . Թէոդորոս . Ն՚իկոկրատէս . Իպպողոքէս . Կղէոմաքիդէս . Փիւրինոս . Փիղիպպոս :

Ac deinceps Duces isti.

Pausanias, Amyntas, Eacides, Epidromus, Eunomus, Eacides secunda vice, Praviles, Eunomus secunda vice, Androsthenes, Thrasimachus, Laontomenes, Pausanias, Theodorus, Nicocrates, Ippoloches, Cleomachides, Phyrinus, Philippus.

(Anonymus apud Scalig. pag. 61.)

Ա՚սիացւոց և ասորւոց թագաւորք :

Asianorum et Syrorum Reges [2].

Ασίας καὶ Συρίας βασιλεῖς (οἱ μετὰ τὸν μέγαν Αλέξανδρον.)

Փիլիպպոսի արիդեայ վեցերորդումի Հասեալոյ (ամի) Թագաւորութեանն ՚ի Ճ որդի և Եէ երորդի ո.

Philippo Aridaeo sextum Regni (annum) pertingente, CXV. Olympiadis anno tertio, Antigonus primum

Φιλίππου τοῦ Αριδαίου ἕκτον ἔτος καταγοντος τῆς βασιλείας ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς πεντεκαιδεκάτης Ολυμπιάδος

1 Librarii culpa ut alibi, hic quoque continuatur numerus marginalis XII. de Anarchia, sive interregno; et XIII. pro succedenti rege appositus; atque ita deinceps, cum excludendum esset interregni spatium dinumeratione nominum. Sed videtur antiqui exemplaris esse hoc mendum; ex quo nova absurditas in Gr. lectione Syncelli irrepsit, ita ut ejus amanuensis (nec enim Syncello ipsi tam ridiculum vitium tribuendum putamus) hoc interregnum Regem revera creaverit undecimo loco in serie Macedonici imperii, pag. 216. ubi ait: Μακεδόνων ιά. ἐβασίλευσεν Ἀναρχίας ἔτη β'. i. e. " Macedonum XI. regnavit Anarchias annis II ". Turpissimum sane indocti librarii vitium, qui genitivum casum vocis appellativae Ἀναρχία, hoc est *interregnum, spatium principatu carens*, proprium ratus nomen nominativi casus, praefixit ei, ut aliis regibus, verbum personae, *regnavit*. Quod sane facile advertens Goar Interpres Synbelli, interclusit parenthesi locum citatum, ejusque loco haec de industria reposuit in Lat. " Macedonum principis XI. loco, interregni anni 2 ". Satis bene ad mentem auctoris. Scaliger verò cum transcripsisset eundem Syncelli locum, p. 65. ita interpolavit Ἀναρχία ἔτη β'. sed servare debebat genitivum casum Ἀναρχίας.

2 Etiam hoc fragmentum nobis suppeditavit Anonymus Gr. Eusebii eclogarius, apud Scal. quamvis interruptum, atque magna ex parte mancum. Servat Anon. vel ipsam auctoris nostri inscriptionem, praeter ea, quae ipse addidit, " qui post magnum Alexandrum ". In textu sub initium gratis voluit Scal. legi ἀγοντος pro καταγοντος, melius tamen legit τῆς βασιλείας pro τὴν βασιλείαν.

զամպիադին յերրորդումն ամին, Ա-
նտիգոնոս նախ թագաւորեաց ասիացւոց ՚ի ՃԻԳ ամ. ընդ ամենայն կեցեալ ամն ՃՂ. ահաւոր քան զամենայն թագաւորս ժամանակին գտանէր. և մեռանէր ՚ի փախուցացւոց աշխարհին, ամենայն զօրաց առ ահին ՚ի վերայ նորա դիմելոց, ՚ի չորրորդումն ամի Ձորդի և ինանասաներորդի ոգոմ պիադին: Խոկ որդի նորին դեմետրիոս փախստական անկեալ յեփեսոս ապրէր. և յամենայն ասիացւոց վերեալ, քան զամենեսեան դժոգոհ թագաւոր կարծէին լինել ընա ՚ի պաշարմանն. ուստի և պաշարիչ ա-նուն կոչեցաւ յորջորջանաց: Թագաւորէ ամն ԼՃ. ընդ ամենայն ամն ՃՂ: ՚ի Ձորդէ ի երորդէ ոգոմպիա-դին առաջին ամին, զերկուս ամն ընդ հօրն թագաւորեաց. որք և այնք իսկ համարէին նմա ԼՃ ամ թագաւորութեանն: Ի բուռն անկեալ սե-ղևկեայ գերի երթայր ՚ի նիղիկիայ-ց աշխարհն, ՚ի չորրորդումն ամի Ձորդի ի երորդի ոգոմպիադին. և ՚ի պահեստի կայր առ նմա թագա-ւորաբար. որ մեռանէր ՚ի Ձորդի ի երորդի չորրորդի ոգոմպիադին ՚ի չորրորդումն ամին: Ա՚նտիգոնայ և դեմետրի զայս ձև օրինակի իրք վճա-րեին:

Կայր լեղիասատանի հանդէպ թրա-կացւոց կողմանցն լիւսիմաքոս թա-գաւորեաց. իսկ վերնոց կողմանցն և ասորւոց սեղևկոս. և ունէին երե-կոքեան Ձորդի չորեքտասաներորդի ոգոմպիադին յառաջնում ամին: Յո-րոց լիւսիմաքայ իրքն ՚ի բաց թողցին. քայց սեղևկեայ՝ թէ զիարդ և զի՞ր ձև օրինակի վճարեցան, պատմեսցին:

՚Ի գալ հասանել պտղոմէի առաջ-նոյ եգիպտացւոց արքայի ՚ի հինն գազա, ՚ի մարտ պատերազմի դա-մարեր ընդ դեմետրի անտիգոնեայ և յաղթեր, թագաւոր սեղևկոս կա-ցուցաներ ասորւոց և վերնոց կող-մանցն: Խոկ սեղևկոս իբրև չոգաւ ՚ի մեջ բաբբարոսաց և յաղթեաց, թագաւորեր. և անտի կոչեր նիկա-նոռ՝ որ է յաղթող. և ուներ զԹա-գաւորութիւնն ամն ԼՃ. սկսեալ ՚ի Ձորդէ և յեօթնասնեերորդէ ոգոմ-պիադին առաջնոյ ամին, և ձգեալ մինչև ՚ցՁորդ ի երորդ չորրորդն՝ ամին չորրորդի. և կեայր ընդ ամե-նայն ամն հինն. և խաբ գործեալ նմա ՚ի բաբելացւոց պտղոմէի՝ որ կոչեր կե-րաւնոս, մեռանէր:

Ո՚ր սա պայազատ սորին որդի ան-

regnavit in Asianos annis XVIII. annis integris LXXXVI. vitam agens. Is inter omnes (sui) temporis reges terribilior inventus fuit; mortuusque est in Phrygiae partibus, universo exercitu prae tremore in eum invadente, quarto anno centesimae decimae nonae Olympiadis. Filius autem ejus Demetrius fuga Ephesum se recipiens salvatur, et ab universa Asia destitutus, omnium ipse crudelissimus rex in obsessione credebatur: unde etiam cognomen ei Obsessor (Graecis, Poliorcetes) fuit. Regnat ergo et ille annis XVII. omnino annos agens LIV. A CXX. Olympiadis anno primo (incipiens), duos annos cum patre regnavit, qui etiam sibi in XVII. annos regni recensebantur. Anno (enim) quarto CXX. Olympiadis a Seleuco comprehensus, captivus ivit in Ciliciam, atque in custodia apud ipsum regio more demorabatur: quique CXXIV. Olympiadis anno quarto mortuus est. Antigoni et Demetrii hoc pacto res peractae sunt.

Ceterum in Lydia Thraciae partes versus Lysimachus regnavit. Superioribus vero in regionibus, et Syria Seleucus; ambo autem tenuerunt CXIV. Olympiadis anno primo: quorum ea, quae Lysimachum pertinent, seponantur; quae vero ad Seleucum, qualiter et quomodo nempe peracta fuerint, historiae tradentur.

Quum Ptolemaeus primus Aegyptiorum rex in veterem Gazam advenisset, ad bellum se contra Demetrium Antigoni (filium) accinxit; atque eo superato, Seleucum regem constituit Syriae, et superiorum partium. Seleucus autem adversum barbaros profectus vicit, et rex declaratur; atque inde Nicanor vocatus est, id est victor. Regnum autem tenuit annis XXXII. a CXVII. Olympiadis anno primo incipiens, et ad CXXIV. (Olympiadis) annum quartum usque protractum: vixit autem omnino annis LXXV. ac demum insidiis sibi comparatis ab amico Ptolemaei [1], qui vocabatur Ceraunus, interfectus est.

Hunc excepit filius ejus Antiochus

ἔτει τρίτῳ, Αντίγονος ὁ πρῶτος ἐβασίλευσε τῆς Ασίας, καὶ ἦρξε μὲν ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα, τὰ πάντα βιώσας ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα. φοβερώτατος δὲ τῶν τότε βασιλέων γέγονε, καὶ ἥνίσκει περὶ τὴν Φρυγίαν, πάντων αὐτῷ διὰ φόβον τῶν δυναστῶν ἐπιθεμένων, τετάρτῳ ἔτει τῆς ἑκατοστῆς ἐννεακαιδεκάτης Ολυμπιάδος. ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος φυγὰς εἰς τὴν Εφεσον διεσώθη, καὶ τῆς Ασίας ἁπάσης ἀποσφαλείς, πάντων δεινότατος βασιλεὺς ἔδοξεν εἶναι ἐν τῇ πολιορκίᾳ. ἀφ' οὗ δὴ καὶ πολιορκητὴς ἐπεκλήθη. βασιλεύει δὲ καὶ αὐτὸς ἔτη ιζ'...

1 Nomen պտղոմէի in genitivo casu collocatum indicat, quod non ipse Ptolemaeus per se sustulerit Severum, sed amici ope. Verumtamen ex iis, quae praemissa sunt in serie regum Macedoniae, satis patet, quod ipse Ptolemaeus Seleuci amicus ipsum defraudavit, ita ut hic quoque legendum sit in ablativo պտղոմէէ, atque intelligendum *ab amico suo Ptolemaeo*; ut idem sit amicus nominatus Seleuci, qui et interemptor.

(Locus Graeci textus)

ex Apama (uxore natus), quae ex Persia erat; vocatusque est Soter, id est Servator. Anno autem primo centesimae vigesimae nonae Olympiadis obiit, cum vixisset omnino (annis) LXIV. dominatusque esset annis XIX. a CXXV. Olympiadis nempe anno primo, usque ad CXXIX. Olympiadis annum tertium.

Fuerunt ipsi a Stratonice Demetrii filia (liberi hi): mas Antiochus, et filiae Stratonica et Apama; ex quibus Apamam deportans [1] uxorem duxit, atque Stratonicam Demetrius rex Macedonum. Defuncto laudato Antiocho Sotere, Antiochus in imperium suffectus est, cognomento Theos, incipiens a CXXIX. Olympiadis anno quarto; quin etiam annis perdurans XIX. morbo corripitur, et CXXXV. Olympiadis anno tertio Ephesi diem obiit, cum omnino annis vixisset XL. Hic filios habuit II. Seleucum cognomento Callinicum, et Antigonum; filias quoque II. ex Laodice Achaei filia, quarum unam Mithridates, alteram vero Arathes uxorem duxerunt. Hunc excepit major natu filius Seleucus, qui, ut nuper diximus, cognominabatur Callinicus; regnare exorsus anno tertio centesimae tricesimae tertiae Olympiadis, tendit usque ad secundum annum CXXXVIII. Olympiadis, annis XXI. imperium regens.

Eo autem mortuo, succedit ei filius suus Seleucus, cognomento Ceraunus. Haec vero ita postmodum peracta sunt [2]. Tamen cum adhuc esset in vivis Callinicus Seleucus, Antigonus junior frater ejus noluit acquiescere, suisque rebus attentus esse; praesidia enim et suppetias ab Alexandro etiam habebat, qui Sardium urbem tenebat, quin etiam frater matris ejus Laodicae erat; nec non Galatas in ductus praeliis auxiliatores habuit. In Lydia, (ubi primum certamen contractum fuit) Seleucus vicit; sed neque Sardes, neque Ephesum cepit, Ptolemaeus enim urbem tenebat. Quum vero in Cappadocia adversus Mithri-

1 Verba haec sonant, » ex quibus Apamam deportavit fecitque uxorem «. ubi cum vix notetur alius, qui eam uxorem duxerit, ad ipsum Antiochum sermo refertur; si tamen vel ipsi Barbari non abhorruerint filiam uxorem ducere. Nisi dixeris aut cum Stratonica Apamam quoque Demetrio concessam, aut pro verbo *տարաւ*, *darav*, sc. *deportavit*, legendum aliquod nomen proprium.

2 Placuit pro *յետ որոյ*, *post quod*, legere, vel saltem intelligere *յետ ասոյ*, *postea*, (ut alibi etiam necesse fuit ita dijudicare) atque ideo cum praecedenti orationis parte id copulari variata interpunctione. Si quis tamen velit codicis vestigio insistere, ita verba sonant: » Verum hoc ita. Postquam (vel postea) contigit in vivis adhuc agente Callinico, etc «. Obscuritas cernitur etiam in sequentibus verbis.

(*Locus Graeci textus*)

datem secundus congressus fuisset, duae myriades ex suis a barbaris caesae, ipseque occisus periit. Ptolemaeus autem, qui et Triphon, partes Syriae occupavit: quae vero apud Damascum et Orthosiam obsessio facta erat, finem accepit centesimae tricesimae quartae Olympiadis anno tertio, quum nempe Seleucus eo descendisset. Antigonus vero Callinici frater, magnam Phrygiam peragrans ad tributa incolas coegit, ducesque exercitus adversum Seleucum misit: verum a suis voluptariis ministris, barbaris traditus fuit; ex quibus cum paucis se vindicans, Magnesiam proficiscitur, et crastina die aciem instruit, atque alios, a Ptolemaeo auxilii adjumento sibi comparato, vicit: et filiam Zielis uxorem ducit. Attamen CXXXVII. Olympiadis anno quarto bellum in Lydia bis aggressus, debellatus fuit; et e regione Coloae cum Attalo praelio commisso, quum anno primo centesimae tricesimae octavae Olympiadis in Thraciam fugere ab Attalo coactus esset, post praelium in Caria factum, moritur.

Seleucus autem, qui Callinicus vocabatur, Antigoni frater, obiit anno altero. Successitque illi filius ejus Alexander, qui Seleucum semetipsum nuncupavit, Ceraunus tamen ab exercitu appellabatur. Fratrem etiam habuit, cui nomen Antiochus. Tribus annis post patrem cum regnasset Seleucus, in Phrygia insidiis sibi per dolum paratis, a Nicanore quodam Galata occisus est, circa CXXXIX. Olympiadis annum primum. Huic suffectus fuit ejusdem frater Antiochus, exercitu a Babylone cum revocante; nuncupatusque est (supplendum, Magnus). Imperavit ergo is annis XXXIV. ab anno secundo CXXXIX. Olympiadis usque ad CXLVIII. Olympiadis annum secundum; (quo) in Susam, et in superiores Satraparum provincias se conferens, cum universis (copiis) caesus est in Elamitarum praelio: remanseruntque duo filii (ejus) Seleucus et Antiochus.

Ex quibus Seleucus patri successit CXLVIII. Olympiadis anno tertio; et duodecim annis regnans, usque ad primum annum CLI. Olympiadis pervenit: vixit autem annis integris LX. Huic defuncto, frater ejus successit Antiochus, qui Epiphanes vocatus est; regnatque annis XI. a tertio anno CLI.

անտիոքոս , որ կոչեցաւ Եպիփանէս. և Թագաւորէ ամն ժա. Յերրորդէ աճէն սկսեալ Ձ որդի Լիսանէրորդ ա. ռաջնորդ ողոմպիադին մինչև ցառաջին ամ Ձ որդի Ծ երորդ չորրորդ ո. ղոմպիադին : Յե զեպիփանէսն ան. տիոքոս՝ որ կայր և ս , փոխանակէ որդի իւր անտիոքոս , մինչդեռ բժ. ամեայ իսկ էր , որ կոչէր Եւպատովր. զտարի մի և ղվեց ամիս կեցեալ առ նովաւ Հօրն : Դեմետրիոս՝ զոր Հռո. մայեցւոց պատանդ տուեալ էր սե. ղևկեայ Հօր իւրոյ , փախուցեալ՝ի Հռոմ՝ գայր Հասանէր՝ի փիւնիկէ՝ի տրապաւղիս քաղաք. զլիսիա զոս. տիկան մնկանն , և զնոյն իսկ զան. տիոքոս սպանանէր , և Թագաւորէր՝ի չորրորդումն ամին Ձ որդի Ծ երոր. դի չորրորդի ողոմպիադին . և ունէր մինչև՝ ց Ձ որդ Ծ երորդ Է երորդ ո. ղոմպիադն՝ ց չորրորդ իսկ ամն . որոյ սովաերն կոչէր անուն յորջորջանաց. և տիրեաց՝ զբժ ամ. ՝ի կռիւ գըր. գռեալ ընդ աղէքսանդրի վան Թա. գաւորութեանն՝ վախճանէր . որ զօ. տարան ունէր՝ի վարձու , և՝ի պատե. մեայ զօրավիգն , և Թագաւորն և ս առտաղացւոց նման Թիկունք լինէին :

Տիրէ և աղէքսանդրոս ասորւոց յերրորդումն ամի Ձ որդի Ծ երորդի Է երորդի ողոմպիադին . և կալաւ զՀինգ ամ: և՝ի չորրորդումն ամի Ձ որդի լիսանէրորդի Ը երորդի ողոմ պիադին սպանանի : Պատերազմեալ ընդ պտղոմեայ օգնականի դեմետրի՝ որդւոյ դեմետրեայ առ անտիոք քա. ղաքաւ , ուր եղեն խառնուրդք ձակա. տուցն , անկեալ մեռանէր՝ի խառնն և պտղոմէոս . և յաջորդէր զպատե. բազմին՝ զորմէ ասացաւն իսկ՝ դեմետրիոս , որ էր որդի դեմետրի : Յետ Հասեալ՝ի միմեանս դեմետրի սե. ղևկեայ , և անտիոքայ որդւոյ աղէք. սանդրի յասորւոց և յանտիոք քաղա. քէ , յաղթէր դեմետրիոս , և Թագա. ւորէր յառաջնումն ամի Ձ որդի Է ե. րորդի ողոմպիադին : Յե՝ի միւս և ս ամն գումարէր զօրս , և խաղայր՝ի վերայ արշակայ՝ի բաբէղն և՝ի վե. րին աշխարհն : Յե՝ի միւսում և ս ամին՝ որ էր երրորդ ամ Ձ որդ Է ե. րորդ ողոմպիադին՝ ՝ի գերութիւն ըմբռնէր յարշակայ . զոր ետ տանել ՝ի պարթևս պահել : Ասաի և Նիկա. նովը կոչեցաւ , որ է յաղթող . քան. զի յաղթեաց անտիոքայ որդւոյ աղէք. սանդրի . և սիդիդես , քանզի գե. րի չոգաւ , յերկաթս կապեալ կայր՝ի պահեստի : Յե դեմետրի եղբայր կրտսեր՝ որ կոչէր անտիոքոս՝ի սի. դէ քաղաքի մնեալ , որ յայն սակս իսկ և սիդեացի կոչէր , խնդացաւ՝ Թէ եղբայրն դեմետրիոս յանցեաւ և՝ի կալանս է , դնայր՝ի սիդէ քաղաքէ ,

Olympiadis exorsus usque ad primum annum CLIV. Olympiadis . Epiphanem vero Antiochum adhuc viventem, filius ejus Antiochus adhuc duodecim annorum excepit, qui vocabatur Eupator, patre sub eo annum unum et menses sex vitam agente . Demetrius (vero) quem Romanis Seleucus pater ejus obsidem dederat, Roma aufugiens, Trapolim Phoeniciae urbem petiit, et Lysiam pueri tutorem, ipsumque Antiochum interfecit, et regnat anno quarto CLIV. Olympiadis; atque usque ad CLVII. Olympiadis annum quidem quartum tenuit (regnum), qui Soter cognominabatur; dominatusque est annis XII. Ad praelium vero pro regno adversum Alexandrum, qui extraneos mercenarios habebat, et a Ptolemaeo suppetiis, a regeque Attaliae sibi auxiliis comparatis, excitatus, obiit.

(Locus Graeci textus)

Potitur itaque et Alexander Syriae CLVII. Olympiadis anno tertio, obtinetque annis V. Quarto vero anno CLVIII. Olympiadis occiditur; quum nempe congressus fuisset cum Ptolemaeo adjutore Demetrii filii Demetrii, juxta Antiochiam urbem, ubi sane certaminis conflictus fuit, atque in turma promiscua cecidit, mortuusque est vel ipse Ptolemaeus. Bellum vero excepit laudatus Demetrius, qui erat filius Demetrii. (Itaque) Demetrio Seleuci, et Antiocho Alexandri filio ex Syria et Antiochia urbe invicem irruentibus, vicit Demetrius, regnatque CLX. Olympiadis anno primo. Anno autem secundo copiis collectis adversum Arsacem profectus est Babylonem, et in superiores regiones. Et anno altero, qui erat CLX. Olympiadis annus tertius, ab Arsace in captivitatem redactus est; qui ipsum in Parthiam servandum misit. Igitur, tum Nicanor vocatus fuit, id est victor, eo quod Antiochum Alexandri filium vicerat; tum Sidirites, quippe qui captivus ivit, ferroque vinctus in custodia erat. Frater vero Demetrii junior, Antiochus dictus, in Sidaque urbe educatus, quapropter Sideus utique vocabatur, quum intellexisset, quod frater suus Demetrius deliquit, atque in vinculis servatur, pergit a Sida urbe, adiensque Syriam tenuit CLX. Olympiadis anno quarto. Regnat ergo is quoque annis IX. Judaeosque

և զայր ուղէր զասորիս՝ Նորդի Հէ-
բորդի ողմպիադին ՚ի չորրորդումն
ամին. Թագաւորէր և սա ամն ինն.
և սա նուաձէր զՀրէշս ընդ ձեռամբ-
՚ի պաշարմանէն զպարիսպս քաղա-
քին քակէր, և զընտիր ընտիրս ՚ի
նոցանէն կոտորէր, յերրորդումն ամի
Նորդի Հէրորդի երկրորդի ողմ-
պիադին։

Իսկ ՚ի չորրորդումն ամի Նորդի Հէ-
րորդի երկրորդի ողմպիադին՝ եր-
կոտասան բիւրու գայր Հասանէր ար-
շակ. և սա խաբ կամէր գործել. ար-
ձակէր զեղբայրն նորա զդէմ զորիս՝
որ ՚ի գերութեան էր, յասորիս։
Այլ անտիոքոս՝ քանզի ձմեռն էին
Հաս ՚ի վերայ, յանձուկ տեղի ան-
կեալ ՚ի վերայ բարբարոսացն, և
սաստկացուցանէր զպատերազմն, խո-
ցեալ անկեալ մեռանէր, որոյ չէ ամ
էր ՚ի ծննդենէն։ Իսկ զնորին որդի
զսելևկոս զեկեալ զՀայ Հօրն Հասն-
բէն մնոտաղ Հասակաւ՝ առեալ արշակ
արքայ տանէր գերի. և Թագաւո-
րաբար պահէր։

Իսկ անտիոքայ Հինգերորդի լի-
նէր՝ երեք արուք, և երկու աղջկունք.
առաջին դուստրն և երկրորդ զսե-
լիկ կոչէին, քանզի նոյն անուն էր
երկոցունց. և երրորդ անտիոքոս.
որ ցասում ինքն և քորքն վախճանէին.
և չորրորդ՝ սելևկոս, զոր արշակն
կալաւ. և Հինգերորդ՝ անտիոքոս,
որ և կիզիկոս՝ առ կրատերայ ներ-
քինոյ մնանէր, առ երկիւղն դէմ-
արի փախուցեալ անկեալ՚ի կիզիկոս
կրատերեաւ Հանդերձ, և այլովք
ծառայիւք անտիոքայ. մին վախճա-
նեցաւ քերքն Հանդերձ. և Հուսկ
կրատերն միայն միայր անտիոքոս. որ
վասն այնորիկ իսկ և կիզիկէացի կո-
չեցաւ։ Այլ դարձեալ փիւսանգամ
դէմ զորիս՝ երկրորդ ամի Նորդի
Հէրորդի երկրորդի ողմպիադին՝
Թագաւորէր, զաման ամ՚ի միջի ՚ի
գերիս լեալ. իսկ և իսկ երբև դար-
ձաւ՚ի գերեացն՝ եգիպտացւոցն ուշ
առնէր. երթեալ Հասեալ՚ի պեղու-
սիոս՝ ՚ի գիմի Հարեալ նմա փիւսկայն
պաղումի՝ դառնայր, և զօրացն և իշ-
խանութեանն պատերազմելով. քան-
զի տակին գնաց։

Իսկ պաղումիոս ՚ի ցասման լեալ՝
առաքէր Թագաւոր ասիացւոց զա-

hic subegit per obsidionem [1], muros urbis demolitur, atque electissimos ipsorum trucidat anno tertio CLXII. Olympiadis.

Anno vero quarto (ejusdem) CLXII. Olympiadis cum duodecim myriadibus supervenit Arsaces: et dolo usus, fratrem ejus Demetrium, qui in captivitate erat, dimisit in Syriam. Antiochus vero instante hieme, loco angusto in barbaros irruit, atque praelium fortiter committit; (tamen) sauciatus cadit et moritur; cui a nativitate anni erant XXXV. Filium autem ejus Seleucum, qui patrem sequutus erat, tenera adhuc aetate, comprehensum [2], Arsaces Rex captivum [3] duxit, regioque more servat.

Porro fuerunt Antiocho quinto tres mares, et puellae duae. Prima filia et secunda Laodicae dictae sunt; idem enim utrique nomen erat: tertius vero Antiochus, qui ipse et sorores dolore obierunt; et quartus Seleucus, quem Arsaces cepit; quintus vero Antiochus, qui et Cyzicenus, quum apud Craterum eunuchum educebatur, prae timore Demetrii fuga se recepit Cyzicum cum Cratero, aliisque famulis Antiochi: unus enim cum sorore [4] obiit, et solus Antiochus natu minimus remansit, qui etiam propterea Cyzicenus vocatus fuit. Sed tamen Demetrius item (ab Arsace) dimissus CLXII. Olympiadis anno secundo, iterum regnat, annis decem interea captivitatem passus. Statim vero ut ex captivitate reversus est, in Aegyptios animum advertit: perveniens itaque Pelusium, cum obviam ei restiterit Physcus Ptolemaeus, reversus est, militibus quoque imperio obstantibus: odio enim ipsum habebant.

Ptolemaeus vero ira concitatus, regem Asiae misit Alexandrum, τὸν

(Anonymus apud Scalig. p. 61.)

... κῆσαι αἰχμάλωτον βασιλικῶς ἐφύλαττεν, ἣν Αντιόχῳ (...) καὶ τοῦ Σελεύκου τούτου νεώτερος υἱὸς ὁ Αντίοχος ὁ ἐν Κυζίκῳ παρὰ Κρατερῷ τῷ εὐνούχῳ τρεφόμενος, διὰ δέος τοῦ Δημητρίου, (...) ὃς διὰ τοῦτου Κυζικηνὸς ἐπεκλήθη. ὁ τοίνυν Δημήτριος ἀπολυθεὶς ὑπὸ τοῦ Αρσάκου, ὡς εἴρηται, καὶ κατελθὼν (...) βασιλεύει (...)

Πτολεμαῖος δὲ ἀγανακτήσας, ὅτι τῷ Πιλουσίῳ προσέβαλεν ὁ Δημήτριος, ἅτε

1 Tէ ՚ի պաշարմանէն, ad verbum *ex obsidione*, in codice jungitur sequenti periodo, per punctulum; nobis tamen visum est anterioribus subjungere, idque expressius, *per obsidionem*: quod si forte tibi non arridet, ita restitue: « Judaeos hic subegit, in obsidione muros urbis demolitur ».

2 In textu habebatur մեռեալ, *mortuus*, mendosè utique; ita ut vel ipse librarius restituere voluerit in margine առեալ, quod sonat in activo *accipiens, sumens*: id quod nos in passivo expressimus *comprehensum*, ut ad Seleucum referatur ab Arsace captivatum.

3 Debinc incipit iterum Gr. fragmentum, quamvis crebro interruptum. Scaliger sequentia omnia simul continuò edidit. Sed tamen juxta Eusebium nostrum sola illa verba αἰχμάλωτον βασιλικῶς ἐφύλαττεν hic locum habent; sicut etiam sequens illud ἣν Αντιόχῳ, respondet initio sequentis lineae: reliqua vero inferius sunt collocanda; ut nihil dicam de praefixa voce detruncata κῆσαι, quae creditur composita a postrema syllaba nominis Αρσα-κῆς, et prima alterius vocis αἰ-χμάλωτον.

4 Juxta antea tradita *sororibus* debuit legi.

ղՔսանդրոս 'զիսվս ('ղվԷէոս) որդի աղՔսանդրի, այսինքն իբրև զորդի ազՔսանդրի. որ վասն ղ նեալ կարծէր 'ի պաղամէայ, և Օ աբինաս ասնուն յորջորջանաց աո յասորւոց։ Իբրև խառնուրդ ձակատուց առ դամասկաս լինէին, 'ի պարտութիւն մատնեալ դեմետրի՝ փախստական դիմէր 'ի տիւրոս։ Իբրև անդր ևս չտային մնանել, 'ի նաւ ապաստանեալ պատառ պատառ կոտորէր. Որդի ի երորդի չորրորդի ազգնիպատին՝ յառաջնում ամին. որպէս թագաւորեալ նմա յառաջ քան զգերութիւնն ամս ե. և յետ դարձին ամս չորս։

Պայազատ զդեմետրոս՝ սելևկոս նորին որդի. և իսկ և իսկ 'ի մօրն չարախօսութեանց մեռանէր։ Ի տիւրոս նորին եղբայրն կրասեր առնոյր յանձն զիրան. Որդի ի երորդի չորրորդի ազգնիպատին յերկրորդում ամին. և յերրորդում ամին յաղթէր Օ աբինայ. և նա առ չժուժալ պարտութեանն՝ դեղով անձին արարեալ սատակէր. և թագաւորէր ամս ժա. մինչև ցչորրորդ ամ Որդի ի երորդի վեցերորդի ազգնիպատին։ Նա մարի և եղբօրն իւրոյ սելևկեայ տալ մի իշխանութեանն խառն 'ի սոյն։ Ի կոյէր գռիպոս, որ և կոտիկեան, և փիղամէտոր։ Իսկ յիջանել Ցամնմծոր եղբօրն իւրոյ անտիւքայ, և եղբօրորդւոյ 'ի Հօրէ կազմանէ, որոյ անունն յորջորջանաց կիզիկենացի էր, զորմէ յառաջ քան զտակաւ ինչ ասացաք, տեղի առեալ յիշխանութեանն՝ երթայր 'յասպենատոս. ուստի և ասպենատեան կոչեցաւ. նոյն որ և գռիպոն և փիղոմէտոր անուանէր։

Իսկ յետ անտիւքայ յասպենատոն խուսեալոյ, տիրէր 'ի Ձորդի ի երորդի ազգնիպատին առաջնոյ ամին կիզիկենացին անտիւքոս. և յերկրորդում ամի նորին ազգնիպատին՝ գառնայր միւսանգամ յասպենատեայ անտիւքոս, և ունէր ինքն զասորիս. և կիզիկենացին զկոզին մի։ Ի բաժանել յերկուս իշխանութեանն՝ գրիպոն ունէր մինչև 'ՅՁորդ եօթանասներորդ ազգնիպատին չորրորդի ամին։ ամն յետ դարձին կեցեալ 'ի նոյնս ԺԵ. որպէս տիրել նմա ընդ

ὡς υἱὸν [1] filium Alexandri, scilicet quasi filium Alexandri; qui cum existimabatur a Ptolemaeo emptus, a Syris Zabinas cognomen accepit [2]. Cum vero apud Damascum congressus esset, devictus Demetrius, Tyrum fugitivus tendit. Quum ergo nec illuc ingredi ipsi liceret, in navem confugiens, undique percussus discerpitur, anno primo Olympiadis CLXIV, cum regnasset ante captivitatem annos III. et post reditum annos quatuor.

τῶν κατ' Αἰγύπτον πραγμάτων ἐχόμενος, πέμπει βασιλέα τῆς Ασίας Αλέξανδρον, ὡς υἱὸν Αλεξάνδρου, ὃς διὰ τὸ ὡς ἀγοραστὸς εἶναι νενομίσθαι τοῦ Πτολεμαίου, Ζαβινᾶς ἐπεκλήθη πρὸς τῶν Σύρων. συμβολῆς δὲ περὶ Δαμασκὸν γενομένης, ἡττηθεὶς ὁ Δημήτριος φεύγει εἰς Τύρον, κἀκεῖ κωλυόμενος εἰσελθεῖν, πλοίῳ ἐπιβὰς κατεκόπη (...) βασιλεύσας πρὸ μὲν τῆς αἰχμαλωσίας ἔτη τρία, μετὰ δὲ τὴν κάθοδον, ἔτη δ'.

Demetrio successit filius ejus Seleucus; et illico ob matris obtrectationes mortem obiit. Antiochus frater ejus junior rerum potitus est anno CLXIV. Olympiadis secundo, ac anno tertio Zabinam vicit: ipse vero cum ferre non posset se debellatum, veneno semetipsum confecit. Regnavit autem Antiochus annis XI. usque ad CLXVI. Olympiadis annum quartum; cui simul connumeratur fratris quoque sui Seleuci unus imperii annus. Et vocabatur Grypus, id est, habens nasum aduncum [3], et Philometor. Quum vero descendisset frater ejus ex eadem matre Antiochus [4], quin et nepos ex fratre de stirpe patris, cognomento Cyzicenus, de quo paulo ante diximus, (tunc Grypus) ab imperio recessit, Aspendumque proficiscitur; unde etiam Aspendius vocatus fuit, idem qui et Grypus et Philometor dicebatur.

Διαδέχεται δὲ τὸν Δημήτριον Σέλευκος ὁ υἱός. καὶ εὐθὺς ἐκ διαβολῆς τῆς μητρὸς ἀποθνήσκει. Αντίοχος δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος παραλαμβάνει τὰ πράγματα τῆς ἑκατοστῆς ἑξηκοστῆς τετάρτης Ολυμπιάδος ἔτει δευτέρῳ, καὶ τρίτῳ ἔτει νικᾷ τὸν Ζαβινᾶν. ὁ δὲ τὴν ἥτταν μὴ ἐνέγκας φαρμάκῳ ἑαυτὸν διεχρήσατο. βασιλεύει δὲ ἔτη ιά, ἄχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ἑξηκοστῆς ἕκτης Ολυμπιάδος. συναριθμεῖται γὰρ ὁ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Σελεύκου ἐνιαυτὸς τῆς ἀρχῆς εἰς τοῦτον. ἐκαλεῖτο δὲ Γρυπὸς καὶ Φιλομήτωρ. κατιόντι δὲ τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφῷ * ἀγιτράχω, καὶ ἀνεψιῷ τὰ ἐκ πατρὸς τῷ ἐπικληθέντι Κυζικηνῷ, περὶ οὗ πρὸ ὀλίγου εἰρήκαμεν, ἐχωρεῖ τῆς ἀρχῆς ἀπελθὼν εἰς τὴν Ασπενδον. ὅθεν καὶ Ασπένδιος ἐκλήθη ὁ αὐτὸς, καὶ Γρυπὸς, καὶ Φιλομήτωρ ἐπικαλούμενος.

Postquam vero Antiochus in Aspendum se recepit, dein a CLXVII. Olympiadis anno primo, Cyzicenus Antiochus est potitus. Verum secundo anno ejusdem Olympiadis, iterum reversus ab Aspendo Antiochus, ipse Syriam tenet, Cyzicenus vero aliquam partem [5]. Bipartito itaque imperio, Grypus tenuit usque ad centesimae septuagesimae Olympiadis annum quartum, post reditum [6] adhuc vivens annos XV. ita ut omnino dominatus sit annis XXVI, undecim nempe

Τοῦ τοίνυν Αντιόχου εἰς τὴν Ασπενδον ἐκχωρήσαντος ἀρχει ἀπὸ τῆς ρξζ'. Ολυμπιάδος ἔτους τοῦ πρώτου ὁ Κυζικηνὸς Αντίοχος. τῷ δὲ δευτέρῳ τῆς αὐτῆς Ολυμπιάδος κατίσει πάλιν ἀπὸ τῆς Ασπένδου ὁ Αντίοχος, καὶ κρατεῖ μὲν αὐτὸς τῆς Συρίας, ὁ δὲ Κυζικηνὸς τῆς κοίλης. διαιρεθείσης δὲ τῆς ἀρχῆς, ὁ μὲν Γρυπὸς παρατείνει ἄχρι τῆς ἑκατοστῆς ἑβδομηκοστῆς Ολυμπιάδος τοῦ τετάρτου ἔτους, ἔτι κατὰ τὴν κάθοδον ἐπιζήσας δεκαπέντε, ὡς ἄρξαι τὰ πάντα εἴκοσι ἕξ, ἕνδεκα μὲν

1 Arm. Interp. servavit voces Graecas ὡς υἱὸς, et adjunxit explicationem ipsam *quasi filius*, ac si *Osyus* fuerit tamquam cognomentum explicandum. In sequentibus lectio incertae vocis վա յին certa est վասն ի.

2 Scal. adnot. Gr. p. 430. ad 61. 52. « Ζαβινᾶς ἐπεκλήθη πρὸς τῶν Σύρων. Mediocriter (ait) Syriace docti sciunt hoc verum esse. *Zebina* est ἀγοραστὸς, *Zebuna ἀγοραστής*. Porphyrius, qui haec scribebat, sciebat Syriace, utpote homo Tyrius, cujus et cognomen Syriacum, Malchos, quomodo a popularibus suis Syris vocabatur ».

3 Significationem vocis perantiquae կռամբկան, quam usurpat Interpres Armenus ad exprimendum Gr. nomen Γρυπὸς, a se servatum, ex Graeca lingua mutuati sumus, cum hodie vix usum habeat talis vox Armena, si tamen nihil hic librarius peccavit, quod alio nomine nunc dicitur ab Armeniis կռաքիճ, կռունչ, սրճամանկն. etc.

4 Vocem inauditam in Gr. ἀγιτράχω, emendabis ad normam codicis nostri, legens Ἀντιόχῳ. Scal. mendum satis advertit, cujus indicium est asteriscus ab eo notatus; non potuit tamen certam divinare lectionem.

5 Τὴν κοίλην recte quidem exposuit Interp. Arm. per կողմն, sc. *pars*, *regio*, *plaga*. Verum locus signatus fortasse spectat ad eam regionem, quae Κοιλοσυρία, *Coelesyria* dicitur.

6 Mendosè habetur in Gr. κατὰ, quod emendabis legens juxta Eusebium nostrum μετὰ, nisi dixeris unum pro altero acceptum fuisse.

ամինայն՝ ամն իջ. Մեռաւսան առանձինն. և ժէ՝ իշխանութեանն յեր-
կուս բաժանեալ։

Յոկ կիզիկիացին կալաւ ՚ի Նորդի Հերորդի առաջնորդի ողջմիկադն առաջեայ ամին. և վախճանեալ յամի առաջնորդի Նորդի Հերորդի առաջնորդի ողջմիկադնի. Թագաւորեալ ամն ըժ. և կեցեալ ընդ ամինայն՝ ամն ծ. և վախճանեալ զոյս ձև օրինակի։ ՚Ի մեռանել գոհութեան անտիոքացւոյն ըստ ասացելոյ ժամնտակին՝ սերզևկոս նորին որդի չքնեալ զօրօք՝ բաղում քաղաքս նուաճեր։ Յե անտիոքայ կիզիկիացւոյ գումարեալ զօրս յանտիոք քաղաքէ, և տուեալ Նիկատա՝ ՚ի պարտութիւն մնանել. Նիոյ տարեալ ՚ի մէջ Թշնամեացն, իբրև մեռ յունել առնիին՝ զևր սուր հանեալ զանձն սպանաներ. իսկ Թագաւորութիւնն բովանդակ ՚ի սերզևկոս հասաներ, և ուներ զանտիոք։

Յե ընդ սմա Նիկատա տայր որդի կիզիկիացւոյն ՚ի առնել անտիոքոս. իբրև խռնուրդք Նիկատուցն ՚ի կիզիկեցւոց աշխարհին լիներ, առքաղաքան՝ որ անուանեալ կոչի մոմփեստիա, յաղթեր անտիոքոս։ Սերզևկոս փախստական ՚ի քաղաքն անկաներ. և Հարցաներ ցմարդիկն՝ Թէ Նանաչիցե՞ն զնա. իբրև լսեր Թէ Նանաչեն, Թէ գուցէ կենդանւոյն այրիցեն, Ննձագարէր՝ անձամբ զանձն սպանաներ։ Յոկ եղբարք նորա՝ որ կոչեցան երկուորիք, անտիոքոս և փիլիպպոս, եկեալ Հասեալ զօրօք՝ առնուն բռնաբար զքաղաքն. և ինքեանք զվրէժ եղբօր, և հիմն ՚ի վեր բրէին։ ՚Ի վերայ խաղայր նոցա որդի կիզիկիներեցւոյն՝ ՚ի պատերազմ, յաղթեր. և ՚ի նոցանէ անտիոքոս եղբայրն սերզևկեայ փախուցեալ ՚ի Նակատուէն՝ յանդուգն Նի ածեալ՝ անկաներ խառն ՚ի խուռն յորնտակս գետ, և ՚ի գրգանս գետոյն սատակիր։

Յե այնուհետև սկզբն գոյսպարած կայր վասն Թագաւորութեանն՝ փիլիպեայ եղբօր սերզևկեայ և որդւոյ գոհութեայ անտիոքայ, և անտիոքայ որդւոյ կիզիկիացւոյն անտիոքայ. յառաջնեորդի ամի Նորդի Հերորդի առաջնորդի ողջմիկադնի սկիզբն առեալ, և զօրս ընտիրս գումարեալ. և իւրաքանչիւր մի մի կողմն ունելն զաւարաց. և տալին Նիկատա ընդ միմեանս վասն ասրաց. մինչև ՚ի պարտութիւն մնանեալ անտիոքայ՝ ՚ի պարթեւս փախստական գնացեր. և յետոյ զոյսմիկոս ՚ի բանի

privatim, et xv. post imperium bipartitum.

Cyzicenus vero a CLXVII. Olympiadis anno primo obtinens, defunctus est anno primo [1] CLXXI. Olympiadis, annis regnans XVIII. et vitam degens omnino annis L. Obiit autem hoc pacto. Mortuo Grypo Antiocho juxta tempus praedictum, Seleucus ejus filius peragrans cum exercitu, plurimas urbes subigebat. Antiochus vero Cyzicenus, exercitu collecto ex Antiochia urbe, praelium commisit, et devictus fuit: equo autem inter hostes ipsum adducente, cum jam eo res deducta esset, ut eum comprehenderent, gladio suo evaginato, semetipsum confodit. Universo itaque regno ad Seleucum pertinente, Antiochiam obtinuit.

Verum contra ipsum filius Cyziceni, qui superstes fuit, Antiochus bellum movebat. Quum igitur in Cilicia apud urbem Mopsuestiam (vel Momphestiam) dictam, exercituum congressus fuisset, Antiochus vicit. Seleucus autem in urbem fuga se recipiens, sciscitabatur ex hominibus, num se ipsum cognoscerent? Ubi vero audivit, quod cognoscunt, ne forte ipsum vivum comburerent, properavit ac semetipsum interfecit. Fratres autem ejus, qui Didymi vocati sunt, Antiochus (nempe) et Philippus, exercitu irruentes, vi urbem ceperunt, et fratris vindictam accepturi, funditus subvertunt (urbem). Supervenit adversum eos filius Cyziceni, et praelio vicit; ex iis vero Antiochus Seleuci frater a pugna fugiens, ac temere equitans, in Orontem fluvium praeceps decidit, ac in vorticibus fluvii interiit.

Ac deinceps inter alios certamen erat de regno; nimirum, inter Philippum fratrem Seleuci, Grypique Antiochi filium, et inter Antiochum Antiochi Cyziceni filium, ab anno primo CLXXI. Olympiadis incipientes; et copiis selectis congregatis, unusquisque partem Syriae unam tenebat, atque unus contra alium pro Syria bellum movebat; usquequo victus Antiochus ad Parthos fuga petiit: ac postmodum Pompejum sibi conciliavit, ut per ipsum in Syriam reverteretur; ille vero opes ab Antiochenis assumens, ipsum

καθ' ἑαυτὸν, πεντεκαίδεκα δὲ τῆς ἀρχῆς διηρημένης.

Ο' δὲ Κυζικηνὸς κρατήσας ἀπὸ τῆς ρξζ'. ἔτους πρώτου, τελευτᾷ ἔτει ροα'. Ολυμπιάδος, βασιλεύσας μὲν ἔτη ιή, βιοὺς δὲ τὰ πάντα ἔτη ν'. Τελευτᾷ δὲ τοῦτον τρόπον. ἀποθανόντος γὰρ τοῦ Γρυποῦ Αντιόχου κατὰ τὸν εἰρημένον χρόνον, Σέλευκος ὁ τούτου παῖς ἐπελθὼν μετὰ δυνάμεως πολλὰς πόλεις προσηγάγετο. Αντίοχος δὲ ὁ Κυζικηνὸς προσαγαγὼν ἐκ τῆς Αντιοχείας τὴν δύναμιν, καὶ παραταξάμενος, ἐνικήθη. ἐξενεχθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ ἵππου αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ μέλλων συλλαμβάνεσθαι, ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. τῆς δὲ βασιλείας ὁ Σέλευκος ἐγκρατὴς γενόμενος παρέλαβε τὴν Αντιόχειαν.

Πρὸς δὲ τοῦτον ἐπολέμει τοῦ Κυζικηνοῦ υἱὸς γενόμενος Αντίοχος. γενομένης δὲ μάχης ἐν τῇ Κιλικίᾳ περὶ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Μοψουεστίαν, ἐνίκησεν ὁ Αντίοχος. Σέλευκος δὲ φυγὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ πυθόμενος τοὺς ἐγχωρίους, ὅτι διεγνώκασιν αὐτὸν (...) ζῶντα κατακαῦσαι, φθάσας ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ κληθέντες δίδυμοι, Αντίοχός τε, καὶ Φίλιππος, ἐπιφανέντες μετὰ δυνάμεως, καὶ τὴν πόλιν βίᾳ χειρωσάμενοι μετῆλθον τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀδελφοῦ, κατασκάψαντες τὴν πόλιν. Επελθὼν δὲ ὁ τοῦ Κυζικηνοῦ υἱὸς μάχῃ αὐτοὺς νικᾷ. καὶ τούτων Αντίοχος μὲν ὁ τοῦ Σελεύκου ἀδελφὸς ἀπὸ τῆς μάχης ἐλάυνων τὸν ἵππον, καὶ καταφυγὼν εἰς τὸν Ορόντην, ὑπὸ τοῦ ῥείθρου κατεφθάρη.

Λοιπῶν δὲ ὄντων τῶν ἀμφισβητούντων περὶ τῆς βασιλείας, Φιλίππου, καὶ τοῦ Σελεύκου μὲν ἀδελφοῦ, υἱοῦ δὲ τοῦ Γρυποῦ Αντιόχου, Αντιόχου τε τοῦ παιδὸς τοῦ Κυζικηνοῦ, ἀπὸ τρίτου ἔτους τῆς ροά. Ολυμπιάδος ἀρξάμενοι, καὶ δυνάμεις ἀξιολόγους ἔχοντες, καὶ μέρους τῆς Συρίας ἐπικρατοῦντες διεπολέμουν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς Συρίας. καὶ ἡττηθεὶς Αντίοχος εἰς Πάρθους ἀπέφυγε, καὶ ὕστερον Πομπηΐῳ ἑαυτὸν ἐνεχείρισεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ καταχθησόμενος εἰς τὴν Συρίαν. ὁ δὲ λαβὼν παρ' Αντιοχέων χρήματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐ-

[1] Supple in Gr. πρώτῳ post vocem ἔτει. seu, quod idem est, lege τελευτῇ α'.

առնէր , զի նովաւ գառնայցէ յասորիս . և նորա առեալ կարասի յանտիոքացւոց՝ զնմանէ ինչ փոյթ չառնէր , ինքնօրէն աղիկամի զքաղաքն Թողոյր ։

Ընդ սոսին առ նոսա զմենեղաւոս և զղամպոն և զկալիմանդրոս ազգականդրացիք, որպէս զի պտղոմէի որդւոյ գիանիսեայ՝ յազգականդրիայ ՚ի քաց մերժելոյ , նա երթեալ Թագաւորեսցէ եգիպտասի՝ հանդերձ զդստերբէն պտղոմեայ . և նա յսիսա անկեալ նեղեալ վախճաներ ։ Ընծա նէր և փիղիպոս որդի գոլեալ և արիսթենեայ գառեր պտղոմէի ըստորդի՝ յառաջագոյն ասացեալսդ . երթալ կամէր յեգիպտոս , քանզի և զնա կոչեցին յայնժամ ազգականդրացիք յիշխանութիւն . և գաբինոս ասորւոց իշխան հռոմայեցի հազարապետն պոմպէի խոչիանէր զերան ։ Եւ այսպէս ազգանուական պայազատութիւն ասորւոց մինչև ցսոսա եհաս , և վախճանեցաւ ։

neglexit, urbemque liberam permisit suis uti legibus.

Porro Alexandrini ad eos (Gr. in eum) Menelaum et Lamponem et Callimandrum miserunt, ut Ptolemaeo Dionysii filio Alexandria expulso, ipse veniens regnaret in Aegypto cum filiabus Ptolemaei: ipse vero in morbum incidens, anxius obiit. Dissolvitur et Philippus quoque filius Grypi et Tryphaenae filiae Ptolemaei VIII, quos antea nominavimus. Quum enim in Aegyptum ire vellet, nam ipsum quoque tunc Alexandrini ad imperium arcessiverunt, Gabinius princeps Syriae Romanus Pompeji tribunus impedimento fuit. Itaque regia successio Syriae ad istos usque perveniens finem habuit.

φρόντισεν, αὐτόνομον δὲ τὴν πόλιν εἴασε.

Πεμψάντων δ' ἐπ' αὐτὸν Μενέλαον, καὶ Λάμπωνα, καὶ Καλλίμανδρον Αλεξανδρέων, ὅπως Πτολεμαίου τοῦ Διονύσου τῆς Αλεξανδρείας ἐκστάντος, αὐτὸς ἐλθὼν τῆς Αιγύπτου βασιλεύσῃ μετὰ τῶν θυγατέρων τοῦ Πτολεμαίου, νόσῳ συσχεθεὶς ἐτελεύτησε. Καταλύεται δὲ καὶ Φίλιππος ὁ τοῦ Γρυποῦ καὶ Τρυφαίνης τῆς Πτολεμαίου τοῦ ογδόου υἱὸς ὁ προειρημένος. καὶ κατιέναι θέλοντα αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον, μετεπέμψαντο γὰρ καὶ τοῦτον τότε οἱ Αλεξανδρεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχήν, Γαβίνιος ὁ τῆς Συρίας ἄρχων Ρωμαῖος ἔπαρχος ὢν τοῦ Πομπηίου ἐπέσχε. καὶ οὕτως ἡ βασιλικὴ διαδοχὴ ἡ κατὰ Συρίαν ἄχρι τούτων φθάσασα κατελύθη.

Եւ են ինքեանք ասիացւոց և ասորւոց թագաւորք այսոքիկ ։

Sunt autem singuli Asiae et Syriae reges isti,

Εἰσὶν οὖν ἑφεξῆς Ασίας καὶ Συρίας βασιλεῖς οἵδε.

ա .	Ի սիացւոց Թագաւորեաց Անտիգոնոս .	ամս ԺԸ ։	I. In Asia regnavit Antigonus. annis XVIII.
բ .	Դեմետրիոս պաշարիչն՝ վերնոց կողմանց , և ասորւոց .	ամս ԼԷ ։	II. Demetrius Poliorcetes in superioribus partibus et Syriae. ann. XVII.
գ .	Սելեւկոս Նիկանովր .	ամս ԼԲ ։	III. Seleucus Nicator. ann. XXXII.
դ .	Անտիոքոս սոտեր .	ամս ԺԹ ։	IV. Antiochus Soter. ann. XIX.
ե .	Անտիոքոս Թէոս .	ամս ԺԵ ։	V. Antiochus Theos (sive Deus). ann. XV.
զ .	Սելեւկոս կալլինիկոս .	ամս ԽԱ ։	VI. Seleucus Callinicus. ann. XXI.
է .	Սելեւկոս կերաւնոս .	ամս Գ ։	VII. Seleucus Ceraunus. ann. III.
ը .	Անտիոքոս մեծ .	ամս ԼՋ ։	VIII. Antiochus Magnus. ann. XXXVI.
թ .	Սելեւկոս .	ամս ԺԲ ։	IX. Seleucus. ann. XII.
ժ .	Անտիոքոս եպիփանէս .	ամս ԺԱ ։	X. Antiochus Epiphanes. annis XI.
ժա .	Անտիոքոս Նոբին որդի , ամ ա . և	ամիսս Զ ։	XI. Antiochus ejus filius [1]. anno I. et mensibus VI.
ժբ .	Դեմետրիոս սոտեր .	ամս ԺԲ ։	XII. Demetrius Soter. ann. XII.
ժգ .	Ալեքսանդրոս .	ամս ԺԵ ։	XIII. Alexander. ann. XV.
ժդ .	Դեմետրիոս դեմետրի	ամս Գ ։	XIV. Demetrius Demetrii (filius). ann. III.
ժե .	Անտիոքոս սիդետացի .	ամս ԹԱ ։	XV. Antiochus Sidetes. ann. IX.
ժզ .	Դեմետրիոս ոզոց .	ամս Դ ։	XVI. Demetrius de integro [2]. ann. IV.
ժէ .	Անտիոքոս գռիպոս .	ամս ԽՁ ։	XVII. Antiochus Grypus. ann. XXVI.
ժը .	Անտիոքոս կիզիկենացի .	ամս ԺԶ ։	XVIII. Antiochus Cyzicenus. ann. XVII [3].
ժԹ .	Փիղիպոս գռիպեայ ։		XIX. Philippus Grypi (filius).

Ընդ որով իշխանութիւնն խակ ասորւոց վախճանեցաւ ։

Sub quo vel ipsum Imperium Syriae finitum [4].

Αντίγονος	ἐβασίλευσε τῆς Ασίας	ἔτη ιή.	
Δημήτριος	ὁ πολιορκητὴς τῶν ἄνω τόπων, καὶ Συρίας,	ἔτη ιζ'.	
Σέλευκος	ὁ Νικάτωρ	ἔτη λβ'.	
Αντίοχος	ὁ Σωτὴρ	ἔτη ιθ'.	
Αντίοχος	ὁ Θεὸς	ἔτη ιέ.	
Σέλευκος	ὁ Καλλίνικος	ἔτη κά.	
Σέλευκος	ὁ Κεραυνὸς	ἔτη γ'.	
Αντίοχος	ὁ Μέγας	ἔτη λς'.	
Σέλευκος	ὁ Φιλοπάτωρ	ἔτη ιβ'.	
Αντίοχος	ὁ Επιφανὴς	ἔτη ιά.	
Αντίοχος	(...) ὁ Ευπάτωρ	ἔτος ά. μῆνας ς'.	
Δημήτριος	ὁ Σωτὴρ	ἔτη ιβ'.	
Αλέξανδρος		ἔτη ιέ.	
Δημήτριος	Δημητρίου	ἔτη γ'.	
Αντίοχος	ὁ Σιδήτης	ἔτη θ'.	
Δημήτριος	αὖθις (Arm. ὅλως)	ἔτη ὅ'.	
Αντίοχος	ὁ Γρυπὸς	ἔτη κς'.	
Αντίοχος	ὁ Κυζικηνὸς	ἔτη ιή.	
Φίλιππος	ὁ τοῦ Γρυποῦ	ἔτη β'.	
Εφ' οὗ	ἡ κατὰ Συρίαν ἀρχὴ κατελύθη. . . .		

1 Desideratur in Gr. *ejus filius*, υἱὸς αὐτοῦ, et in Arm. *Eupator*. Եւպատոր ։

2 Si vox inaudita in Arm. *ոզոց*, *Olots*, non habuerit apud antiquos significatum Gr. vocis ἄνθις, *iterum*, *rursus*, ergo Interp. Arm. legebat in Gr. ὅλως, *totaliter*, *integre*, Hoc consilio reposuimus in Lat. *de integro*.

3 Pro XVII. Gr. lectio habet XVIII. ad normam nempe historiae praemissae, ac Canonis. Pariter pro Philippo annos II. ubi nihil in Arm.

4 Hic sane et Anonymi fragmenta plane finem habent.

ՅԵՏ ՈՐՈՑ

ՀԱՒԱՄՐԱՅԵՑԻՔ։

Հռովմայեցւոց՝ որ յՌոմիղեայ՝ թագաւորէ, մինչ յայգոստեայ և ի մեզ. որ Հռոմայեցւոց հիպատք յոլովեայ կայսերէ և ի մեզ. գումարեալ զամենայն ձառեալսն յիշատակարանս՝ որ առաջ խակ կարգաւ գրաշարեալ էին։

Ի քաղմանէն ազէքսանդրեայ։

Յաբիդենեայ՝ որ զասորեստացն և զմարաց զմատեանսն գրեաց։

Ի մանեթովեայ յեգիպ գրոցն զեղ գիպտական յիշատակացն։

Ի կեփազիոնի յինն երաժշտական մատենիցն։

Ի դիոդորի մատենագրանիցն ի ԼԹ գրոցն. յորս կարճառօտ կարգէ ըստ պատմութիւնն մինչև ցգայիոս կայսր։

Ի կասեայ ղոնգինեայ ԻԸ գրոցն. յորս համառօտեաց միլ ոլոմպիագս։

Ի փլեգոնտեայ յազատէլոյ ի կայսերէ ի ԺԴ գրոցն. յորս համառօտեաց միլ ոլոմպիագս։

Ի կաստորէի ԺԲ գրոցն. յորս ժա զոլեաց ի նինոյ և ի խնամարհ ոլոմպ սլիագս ՃՁԱ։

Ի թաղեայ յեգիպ գրոցն. յորս գումարեաց յիլիանի առնլոյն մինչև ՝ցՃՀորդ կեսրդ Կերորդ ոլոմպիադն։

Ի պորփիւրեայ՝ որ առ մեզ փիլիսոփոս, յառնլոյն իլիանի մինչև ի կլաւդի թագաւորութիւնն։

POST QUOS

ROMANI.

(Locus Graeci textus)

Romanorum, qui a Romulo reges, quique ab Augusto usque ad nos; qui demum Romanorum Consules a Julio Caesare ad nostram aetatem; postquam collegerimus [1] omnia praemissa commentaria interim hic loci ex ordine digesta.

Ex Polyhistore Alexandro.

Ex Abydeno, qui de Assyriis ac Medis libros conscripsit.

Ex Manethi tribus libris de Aegyptiorum monumentis.

Ex Cephalionis novem musicis (seu Musarum) codicibus.

Ex Diodori Bibliothecae XL. libris, in quibus breviter historiam usque ad Cajum Caesarem exponit.

Ex Cassii Longini XVIII. libris, quibus breviter in compendium redegit CXXVIII. Olympiadas.

Ex XIV. libris Phlegontis libertini Caesaris (Adriani), quibus in compendium reduxit Olympiadas CCXXIX.

Ex Castoris VI. libris; in quibus a Nino et infra confecit Olympiadas CLXXXI.

Ex Thaletis tribus libris, in quibus ab Ilio capto usque ad CLXV. Olympiadem collegit.

Ex Porphyrio, nostrae aetatis Philosopho, a capto Ilio usque ad Claudi regnum.

ՀԱՒԱՄՐԱՅԵՑԻՈՑ ԺԱՄԱՆԱԿՔ

ROMANORUM TEMPORA.

Յամ է և ի Հռոմայեցւոց թագաւորութեանն ժամանակս ընթացեալ. որ զառաջին անուն յորջորջեցաւ նոյ յեօթներորդումն ոլոմպիադին առ. յորում Ռոմիղոս զՀռոմայեցւոց քաղաքն շինեաց։ Եւյամ՝ քաղաքի, և սրոյ ընդ նորա թագաւորութեամբ, ի նմանէ սերեցաւ անուն։ Իսկ նախ քան զՃառեալ ժամանակն՝ երբեմն զատհնացիք կոչին, և երբեմն արձիկնացիք, և ընդ այլ ժամանակս պարձեալ այլազգ։

Նոյց սիրեաց նոցա յեօ զիլիոնն առնլոյ Էնիաս սնգիսեայ, և նորին

Jam adest tempus et Romanorum regni tempora percurrendi, quod primum suam nomenclationem septima Olympiade habuit, qua Romulus Romanorum urbem condidit. Siquidem ejusdem urbis, quaeque sub ejus regno fuerunt, nomen ex eo (sc. Romulo) propagatum est. Ante vero praelaudata tempora, nunc Latini, nunc Aborigines dictitabantur, itemque diverse diversis temporibus.

Ceterum, post captum Ilium dominatus est in illos Aeneas Anchisae

[1] Quamvis implicatissima videatur connexio inter se utriusque periodi, sensus tamen Auctoris satis elucet; sive eo modo, quo nos digessimus, distribuas membra sermonis; sive parenthesis loco habeas sequentia usque ad novum principium rerum Romanarum, hoc pacto. Գառաջին անուն և այլն (. . . .) Եւյամ է և այլն։ [1] Postquam collegerimus, etc. (. . . .) Jam adest, etc &c.

պայազատք նախ քան զքաղաքն շինեալց Թագաւորեցին ազգին : Այլք զնոցա պատմութիւնն բազումք և այլք՝ ոչ միայն Հռոմայեցիք յազգէ, այլև յոյնք գումարեալ գրեցին : Ի նոցանէ երիցուն միայն Թուով բաւական լեցին մեզ՝ իրացս, որ առաջի կան, երևելի վկայք լինելոց : Որոց առ այժմ եդից առընթեր զդիտենսոմն, որ զհռոմայական պատմութիւնն համառօտեաց. որ ընդ այլում Ձառիցն՝ և ընդ նախնեաց ազգն Հռոմայեցւոց անցանէ, համառօտիւք : Յինեաց և բատնեանն Թագաւորացն՝ մինչև յառնուլ զիլիոն, յառաջնում դիրսն իւրում եդեալ համառօտութեամբ. յորմէ զկարևորսն, և որ իրացս՝ որ առաջի կան՝ դիպօղ էն, համառօտիւք առընթեր եդեալ կարգեցից ընդս ձև օրինակի :

(filius), ejusque successores ante urbem conditam genti regnaveruut. Verum eorum historiam plures ac varii, non solum natione Romani, sed Graeci quoque colligentes conscripserunt. Ex illis duo saltem numero de rebus quae adsunt, satis nobis sint, ut praeclari testes adhibeantur. Quorum interim Dionysium afferam Historiae Romanae commentatorem; qui praeter alia commentaria, etiam Antiquitates Romanorum gentis breviter percurrit. Ab Aenea et vicissim [1] Regibus usque ad Ilii captivitatem, in primo suo libro constanter exposuit: ex quo necessaria, quaeque impresentiarum conveniunt, summatim afferens, hoc modo digeram.

Դիոնիսի աղիքառնացւոյ յառաջին հռոմայական պատմութենէն :

Dionysii Halicarnassei ex prima Romanorum Historia [2].

(*Dionys. Halicarn. Antiq. Rom. L. 1.*)

Զտերեալ քաղաքին ամենայն երկրի և ծովու, յորում այժմ հռոմայեցիք բնակեն, հինք ի ժամանակագրացս ասեն՝ Թէ բարբարոսք ունէին՝ սիկիղացւոց ազգն անդէնն ծնեալ : Այլ յառաջ քան զնոսա՝ ոչ Թէ արդեօ այլք ունէին, և ոչ Թէ աւերք իսկ կային, չիարէ ոք հաստատութեամբ պատմել : Իսկ յետ այնր ժամանակաց աթորիգինացիքն կալան, որք բազում ժամանակաց պատերազմ տալով ընդ բնակիչսն՝ առնուն. որք նախ ի լերինս բնակէին առանց պարսպաց ի շինս ուրեք՝ ասա անդ ցան և ցիր :

Յետ յետ նոցա զպելազգացւոց և զոմանց յոնաց ասեն ունել զերկիրն. որոց զառաջինն աթորոգինացիս անուանեալ. և յետոյ ի Թագաւորէն դասինայ զատինացիք կոչել, որ առ ելիական պատերազմսն բռնացաւ : Իսկ յետ ժ ազգաց անցանելոյ՝ առ Ռէմեայ շինեալ զքաղաքն և մեծացուցեալ, և գիրս և զօրինս յառա-

Τὴν ἡγεμόνα γῆς καὶ θαλάσσης ἁπάσης πόλιν, ἣν νῦν κατοικοῦσι Ῥωμαῖοι, παλαιότατοι τῶν μνημονευομένων λέγονται κατασχεῖν βάρβαροι Σικελοί, ἔθνος αὐθιγενές. τὰ δὲ πρὸ τούτων, οὔθ' ὡς κατείχετο πρὸς ἑτέρων, οὔθ' ὡς ἔρημος ἦν, οὐδεὶς ἔχει βεβαίως εἰπεῖν. Χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀβοριγῖνες αὐτὴν παραλαμβάνουσι, πολέμῳ μακρῷ τοὺς ἔχοντας ἀμελόμενοι. οἳ τὸ μὲν πρότερον ἐπὶ τοῖς ὄρεσιν ὤκουν ἄνευ τειχῶν κωμηδὸν καὶ σποράδες.

Ἐπεὶ δὲ Πελασγοί τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς ἀναμιχθέντες αὐτοῖς... οἱ αὐτοὶ... τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἀβοριγίνων ὀνομασίαν ἔτι σώζοντες. ἐπὶ δὲ Λατίνου βασιλέως, ὃς κατὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐδυνάστευσε, Λατῖνοι ἀρξάμενοι καλεῖσθαι. Ῥωμύλου δὲ τὴν ἐπώνυμον αὐτῷ πόλιν οἰκίσαντος, ἐκκαίδεκα γενεαῖς τῶν Τρωϊκῶν ὕστε-

1 Ըստ նմանէ, passim occurrit pro successione imitativa, quasi resolvendum, *post eum assimiliter ei*, vel *quem sequuti successive*, cui respondent aliquatenus, *juxta eum*, vel *secundum eum*, pro successione sumpta: hic tamen cum Ilii captivitas memoratur, fortasse eos etiam qui ante Aeneam fuerunt, designat; nos interim *vicissim* reddidimus, ad declarandam indifferentem successionem. Sed malim legas, *մինչև յառնուլ առաջ զիլիոն*, *jaminde usque ab Ilio capto*.

2 Graecum textum restituimus ex ipso auctoris loco. Lib. 1. Antiq. Rom. editionis Lipsiae, p. 1691. voluntariis lacunis Eclogarii, Eusebii scilicet nostri, interjectis per continuatam interpunctionem; quibus facillime advertere possunt studiosi lectores, quomodo nempe Eusebius servatis ipsis Dionysii verbis, totam historiam in compendium redegerit: ita tamen, ut nonnulla et ipse addiderit, tum ut res explicaret, tum maxime ut connecteret varias a se praetermissas orationis partes. Itaque praesens Dionysii textus non ubique ad verbum cum Eusebio nostro conferendus est, sed plerumque ad sensum intelligi debet. Nihilo tamen minus, multum perspicuitatis ambae lectiones sibi invicem praestant.

3 Frid. Sylburgius, Halicarnassaei interpres Latinus, affert in adnot. ad p. 8. v. 39. Glareani sententiam, qui vult hic pro *sexdecim aetatibus* seu *generationibus* legi *tredecim* tantum: sed frustra, cum uniformiter habeatur apud Halicarn. et Euseb. *sexdecim*. Itidem idem Sylburg. ad p. 120. v. 47. prolixam inserit disquisitionem de sensu vocis *γενεά*, quam passim Dionysius usurpat; nobis tamen id sat erit, quod Interp. Arm. satis idonee accommodarit vocem *ազգ*. sc. *generatio*, *genus*, *gens*, vel latè sumpta, *aetas*, etc. id enim omnino significare potest *ազգ* apud Arm. quod *γενεά* apud Gr.

գաւթին ածէալ։ Եւ յայսմ վայրկ անդրկէն դարձուցեալ զբանն՝ գրէ զայս ձև օրինակին զնոյն բանս ։

Օ աբորիգինայիսն՝ յորոց սկիզբ ազգն Հռոմայեցւոց , ոմանք անգրծ տին 'ի յաշխարհին խառազացոց ու ղոյն ջոկ ասեն լինել ։ Եակ խառնիս զնոսա իսկ զծովեզրեայն կոչեմ՝ գյու նիոս խորշ , և զառաջինական ծովին , և զերրորդ մասն երկրին՝ զոր զա տինայիքն ունէին ։ Եւ Թարգմանին իշխանք ազգապետք կամ նախծինք . իսկ ըստ այլոց մատենագրաց՝ Թա փառականք կոչին , 'ի բազում աշ խարհայց ժողովեալք . և ըստ այլոց՝ Թէ լիբէացւոց անգր եկք երթեալ էին . և ասջ՝ 'ի Հռոմայեցւոց մատե նագրաց ասեն , Թէ յոյնք էին . 'ի նո ցանէ՝ որ երբեմն 'յաքայիոյ բնակեալ էին , բազում ազգօք յառաջ քան զ տրոյական պատերազմն անգր Հա տուածք երթեալ ։

Եւ 'ի նոյնս յաբեալ՝ ասէ , Թէ Հիմարտութեամբ որպէս զիարդ և իցէ՝ չէ յայտ . բայց ըստ իմում կար ծեաց՝ յայն ազգէ , որ այժմ արկա դեացն կոչին , լինել նոցա ։ Եայս նո ցա անցանել ընդ յունիոս խորշ ծո վուն , և բնակել յիտազացւոց աշ խարհին . զորս տարեալ Հնովտրի լի կոնացւոց՝ որ էր Հինգերորդ Օէի և Փորոնեայ , ժէ ազգօք յառաջ քան զտրոյական պատերազմ ։ Հինով տրիա զաշխարհն կոչեալ , և զբնա կիչսն օինովտրացիս ։ Հրոց յետոյ ա նուանեալ իտազացիս յիտալոսէ Թա գաւորէ , յորմէ և ամենայն իսկ եր կիրն իտալիս անուանեալ ։ Եւ զի տացոս փոխանակեալ մորգեայ . յոր մէ մորգեացիք կոչեցան ։ Եւ օինով տրի եղբօր՝ որոյ անուն էր պևկե տիոս , ընդ նմին Հատուած եկեալ յարկադացւոց աշխարհին, բնակեալ առ յունիոս խորշին . և 'ի նմանէ պևկետեանս անուն ազգին կոչեալ ։ Օ այս ամենայն 'ի կարծեաց ասէ ։

terim vero iterum sermonem recolens (Dionysius) hoc pacto eadem verba scribit.

» Aborigines, ex quibus imperii originem ducit gens Romanorum, quidam jamdudum ex Italiae indigenis corpus privatum fuisse dicunt. Italiam autem universum littus voco, Jonium (nempe) sinum, et Tyrrhenum mare, tertiamque partem terrae, quam Latini tenebant. Per interpretationem autem sunt (Aborigines) Principes gentiarchae (sc. auctores originis) vel primogeniti [1]; juxta vero alios scriptores, vagabundi (quasi oberrantes) vocantur è multis regionibus convenae. Secundum vero alios, Libyorum [2] advenae illuc profecti erant. At Romanorum diserti scriptores, Graecos eos esse asserunt, ex illis nimirum, qui olim in Achaia habitabant, multis ante bellum Trojanum generationibus eo per coloniam migrantes «.

His autem addit, dicens. » Itaque rei veritas quomodo se habeat, non constat: juxta meam vero sententiam, ex ea gente, quae nunc [3] Arcades nuncupantur, eos fuisse dixerim. Imprimis eos per Jonium sinum maris trajectos, Italiam incoluisse; quos quidem deduxerit Oenotrus Lycaonius [4], quintus a Zeo [5] et Phoroneo, XVII. generationibus ante Trojanum bellum. Oenotrus itaque montes inhabitat, atque Oenotriam regionem vocat, incolasque Oenotrios; qui postea Itali sunt nominati ab Italo rege [6]; a quo tota quoque regio Italia denominata fuit. Italum vero Morges excepit; a quo Morgetes sunt vocati. Oenotri autem frater, cui nomen Peucetius, cum ipso colonus ab Arcadia migrans, ad sinum Jonium pervenit, atque ex ipso Peucetium nomen genti factum «. Cuncta haec ex opinione dicit.

Τοὺς δὲ Ἀβοριγῖνας, ἀφ' ὧν ἄρχει Ῥωμαίων τὸ γένος, οἱ μὲν αὐτόχθονας Ἰταλίας, γένος αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γενόμενον ἀποφαίνουσιν. Ἰταλίαν δὲ καλῶ τὴν ἀκτὴν σύμπασαν, ὅσην ὁ Ἰόνιός τε κόλπος καὶ Τυρρηνικὸς, καὶ τρίτα περιέχουσιν ἐκ γῆς... ὥσπερ ἂν ἡμεῖς εἴποιμεν γενάρχας ἢ πρωτογόνους. ἕτεροι δὲ λέγουσιν ἀνεστίους τινὰς, καὶ πλανήτας, ἐκ πολλῶν συνελθόντας χωρίων... ἄλλοι δὲ Λιγύων ἀποίκους μυθολογοῦσιν αὐτοὺς γενέσθαι ... οἱ δὲ λογιώτατοι τῶν Ρωμαίων συγγραφέων ... Ἕλληνας αὐτοὺς εἶναι λέγουσι τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ ποτὲ οἰκησάντων, πολλαῖς γενεαῖς πρότερον τοῦ πολέμου τοῦ Τρωϊκοῦ μεταναστάντας.

... Τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς ὅπως ποτ' ἔχει, ἄδηλον, εἰ δ' ἔστιν ὁ τούτων λόγος ὑγιὴς, οὐκ ἄν ἑτέρου τινὸς εἴησαν ἄποικοι γένους, ἢ τοῦ καλουμένου (νῦν) Ἀρκαδικοῦ. πρῶτοι γὰρ Ἑλλήνων οὗτοι περαιωθέντες τὸν Ἰόνιον κόλπον, ᾤκησαν Ἰταλίαν, ἄγοντος αὐτοὺς Οἰνώτρου τοῦ Λυκάονος. ἦν δὲ πέμπτος ἀπό τε Ἀζειοῦ καὶ Φορωνέως... ἐπτακαίδεκα γενεαῖς πρότερον τῶν ἐπὶ Τρωΐαν στρατευσάντων... Οἰνωτρος δὲ... ᾤκισε (πόλεις μικρὰς καὶ συνεχεῖς) ἐπὶ τοῖς ὄρεσιν... ἐκαλεῖτο δὲ ἥ τε χώρα ... Οἰνωτρία, καὶ οἱ ἄνθρωποι πάντες ὅσων ἦρξεν, Οἰνωτροι... καὶ ὡς βασιλεὺς (ἐν) αὐτοῖς Ἰταλὸς ἀνὰ χρόνον ἐγένετο, ἀφ' οὗ μεθωνομάσθησαν Ἰταλοί. Τούτου δὲ τὴν ἀρχὴν Μόργης διεδέξατο, ἀφ' οὗ Μόργητες ἐκλήθησαν ... καὶ Πευκέτιος ἀφ' οὗ Πευκέτιοι καλέονται, οἱ ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ...

1 Lectio Arm. valdè probat integrum esse Gr. textum in iis vocibus γενάρχας ἢ πρωτογόνους, quae tamen posteriores critici gratis deturbare nituntur, variis interpretationibus morem gerentes: ita enim scribit Sylburg. praelaudatus, loco citato, ad p. 8. v. 37. » Lapi versio habet πρωτογονεῖς: ex quo suspicari licet duplicem in codicibus scripturam extare, πρωτογόνους et πρωτογονεῖς: quod posterius ad γενάρχας proxime accedit «. Attamen qui Eusebio fidem adjungunt, nihil mutandum censent.

2 Dionys. in hodiernis lectionibus fert Λιγύων, sc. *Ligurum*; quorum regio *Liguria* a Latinis dicta in Italia satis nota. Eusebius tamen legit Λιβύων, qui sunt de Libya seu Africa; quae remota quidem regio, sed pariter notissima: nec mirum, cum advenae per coloniam a quantumvis remotissima orbis parte potuerint adesse; nisi dixeris, in cod. Arm. pro լիբէացւոց legendum esse լիգէացւոց.

3 Adverbium այժմ, probat τὸ νῦν parenthesis nota additum in edit. Halic. ex codice Venet.

4 Dionys. habet τοῦ Λυκάονος; quo aequè designari potest *Lycaonis filius*, et *Lycaonus*, seu *Lycaonensis*, ex vi praecedentis nominis; idem forsitan duplex sensus eliceretur a nostra lectione, si pro լիկոնացւոց (quod sonat *Lycaonensium*) legeretur լիկայոնի, *Lycaonis*.

5 Gr. lectio nunc habet Αἰζειοῦ; rectius ne, critici viderint, namque Sylburg. in adnot. Halic. ad p. 10. v. 12. haec habet: » De Aezeis nihil uspiam reperi, quare suspicari liceat pro Αἰζειός et Αἰζειοί scribendum esse Ἄζης et Ἄζῆνες: vel Dorico more, Ἀζάν et Ἀζᾶνες, nam Pausanias et Stephanus Byz. tradunt Azanem fuisse Arcadis ex Eratone nympha filium, et regionem illi a patre assignatam, nominatam fuisse Azaniam, subditosque Azanes «. Paulò anterius dixerat, pro Aezeus, a Glareano cum Lapo scribi Aegeus: ut ut sit, nostra lectio habet in genit. *Zei*, vel in ablat. *a Zeo*.

6 Vel ita, quod non abs re videtur, *quibus postea* (vir) *Italus nominatus in Italia regnat:* nam Arm. Cod. mendose habet voces իտալոս յիտալիա, quarum secunda յիտալիայ, sive յիտալոսէ legenda, ut patet ex Gr. et sequentibus, ubi nominatim habetur, և զիտալոս փոխանակեալ etc. Ad haec nota, τὸ ὁρμᾶσθαι probare Gr. lectionem αὐτοῖς,

Ա՛յլ յետ այսորիկ ասէ զպէղէգացւոց հատուածից յունաց երթեալ բնակեալ յիտալացւոց կողմանն ընդ աբորիգինացիս. իսկ պէղէգացւոցն՝ նոցին և տիւռենացիս կոչեալ, և ամենայն աշխարհին տիւռենիա, յա նուն միոյ ուրուն իշխանի նոցա՝ որ կոչէր տիւռենոս՝ անուանեալ։ Ա՛յլ եւանդրի ուրեմն յելղադացւոց աշխարհէն՝ի պաղանտիոս քաղաքէ արկադացւոց նաւատորմիղ նաւուք անցանել, յետոյ բնակեալ յիտալացւոց՝ի նոյն տեղիս, առ որով հռոմ քաղաքի շինել դիպիր։ Օ արիադացւոց ասէ զյոյն գալուխ ինն տանել յիտալիա, և զարուեստական տաւ զարն նուագարանս. և օրէնս և դնել նոցա։ Ա՛յլ յետ նոցա՝ և հերակղէայ այլ յունական նաւատորմիղս տանել ընդ իւր, և բնակել՝ի յատաջագոյն Ձառեալ տեղիսն։ Ա՛յսու սատառնիոս կոչէր. ուստի և ամենայն աշխարհին սատառնիա անուանել։ Իսկ հերակղէ լինել անգ որդի՝ անուն զատինոս. որում և աբորիգինացւոց աշխարհին տիրել. յորմէ զատինացիք կոչեցան։ և՝ի զատինայ յանորդի վախճանել՝ էնեայ որդւոյ ամբիսեայ առնուլ զիշխանութիւն։

»Deinde vero Pelasgos [1] Colonos Graecorum migrasse, ait, et habitavisse partes Italorum cum Aboriginibus. Pelasgi autem ipsi Tyrrheni quoque dicti sunt, e cujusdam eorum ducis nomine, qui Tyrrhenus vocabatur, sicut etiam universa ea regio Tyrrhenia appellata fuit. Postea Evander quidam ex Graecia, de Arcadum urbe Palantio classe transvectus, postmodum Italiae ea loca inhabitavit, ubi Romam urbem aedificari contigit. Arcadas, ait, litteraturam Graecam in Italiam attulisse, instrumenta quoque musica, nec non leges tulisse iis. Post illos vero Herculem quoque aliam Graecam classem secum duxisse, et quae supra diximus loca incoluisse. Jampridem Saturnius vocabatur, indeque tota regio illa Saturnia nuncupata fuit. Herculi autem inibi filius natus (dicitur) Latinus nomine, qui et Aboriginum regionis sit potitus; ex quo Latini nomen sortiti sunt. Latino autem sine (maribus) liberis defuncto, Aeneam Anchisae filium principatum sibi conciliasse «.

Ո՛յս ամենայն դարձեալ վերստին համառօտեալ՝ ըստ սմին բանից օրինակի հանէ՝ի գլուխ։ Ա՛ռումն բեալ ազգքն, և ընտանացեալ ընդ բնակիչսն երկրին բարուք, յորոց ազգն հռոմայեցւոց յառաջ եկեալ ընտրէր, նախ քան զնոսա՝ որ այժմ ունին զքաղաքն բնակեալ, այսոքիկ. Ա՛յսու աբորիգինացիք, որ զսիկիղացիս մերժեցեալն՝ի տեղեացն, յոյիք էին՝ի նախնեաց՝ի պողպոնէսեայ, երթեալ հատուածք ընդ ոյինովտրի՝ յայսմանէ որ այժմ արկադիա կոչի, որպէս ինձ թուի։ Ա՛յլ ապա որք անդրէն փոխեցան՝ անտի որ երբեմն կնէմոնիա, և այժմ Թետտալիա կո-

Verum omnia haec iterum breviter recolens his verbis complectitur. » Convenientes itaque gentes, et cum incolis terrae illius moribus familiaritatem colentes; ex quibus Romanum genus selectum, ante eos, qui nunc urbem inhabitatam tenent [2], provenit, hae sunt. Primum Aborigines, qui Siculos ex his locis ejecerunt, Graeci fuerunt, jam a suis majoribus oriundi a Peloponneso, coloni cum Oenotro migrantes, a regione, quae nunc Arcadia dicitur, ut mihi videtur. Deinde, qui illuc transmigrarunt, ex olim Aenemonia, et nunc Thessalia appellata, Thessali erant. Tertio [3] Pelasgi, qui

Ἔπειτα Πελασγῶν τινὲς τῶν οἰκούντων ἐν τῇ καλουμένῃ Θετταλίᾳ, τὴν ἑαυτῶν ἀναγκασθέντες ἐκλιπεῖν, σύνοικοι γίνονται τοῖς Ἀβοριγῖσι ... (ἣν γὰρ δὴ καὶ τὸ τῶν Πελασγῶν γένος Ἑλληνικὸν) ... ἐκαλοῦντο δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ... οἱ αὐτοὶ Τυῤῥηνοὶ καὶ Πελασγοί ... Τυῤῥηνὸν ἀποφαίνουσιν ἡγεμόνα τῆς ἀποικίας γενόμενον, ἀφ' ἑαυτοῦ θέσθαι τῷ ἔθνει τοὔνομα (similia replicantur passim) ... μετὰ δὲ οὐ πολὺν χρόνον στόλος ἄλλος Ἑλληνικὸς εἰς ταῦτα τὰ χωρία τῆς Ἰταλίας κατάγεται ... ἐκ Παλαντίου πόλεως Ἀρκαδικῆς ἀναστάς. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἀποικίας Εὔανδρος (paulo superius dixerat. ὅπου ... τὴν Ῥώμην ... ἐπολίσαντο) ... λέγονται δὲ καὶ γράμμάτων Ἑλληνικῶν χρῆσιν εἰς Ἰταλίαν πρῶτοι διακομίσαι, νεωστὶ φανεῖσαν Ἀρκάσι. καὶ μουσικὴν τὴν δι' ὀργάνων, ἃ δὴ λύρα τε καὶ τρίγωνα καὶ λυδοὶ καλοῦνται ... νόμους τε θέσθαι ... μετὰ τοὺς Ἀρκάδας, ἄλλος εἰς Ἰταλίαν ἀφικνεῖται στόλος Ἑλληνικός, ἄγοντος Ἡρακλέους ... περὶ ταῦτα τὰ χωρία ὑπέμειναν ... ὑπὸ δὲ τῶν τότε ἀνθρώπων Σατόρνιος ἐλέγετο ... (ἀκτὴ σύμπασα, ἣ νῦν Ἰταλία καλουμένη) ... Σατορνία πρὸς τῶν ἐνοικούντων ὀνομαζομένη ... λέγουσι δέ τινες αὐτὸν (scilicet Ηρακλεὸν) καὶ παῖδας ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις ... καταλιπεῖν. (Πάλαντα μὲν) ... Λατῖνον δὲ ... (Πάλαντα μὲν ... ἀποθανεῖν). Λατῖνον δὲ ἀνδρωθέντα τὴν Ἀβοριγίνων ἀρχὴν παραλαβεῖν. τούτου δὲ ἄπαιδος ἀῤῥένων τελευτήσαντος, ... περιστῆναι τὴν ἀρχὴν εἰς Αἰνείαν τὸν Ἀγχίσου ...

Τὰ μὲν δὴ συνελθόντα ἔθνη καὶ κοινωσάμενα, ἐξ ὧν τὸ Ῥωμαίων γένος ὥρμηται, πρὶν ἢν νῦν ἔχουσιν οἰκισθῆναι πόλιν, ταῦτά ἐστιν. Ἀποριγῖνες μὲν πρῶτον, οἳ Σικελοὺς ἐξανέστησαν ἐκ τούτων τῶν χωρίων, Ἕλληνες ὄντες τὸ ἀρχαῖον, ἐκ Πελοποννήσου, τῶν σὺν Οἰνώτρῳ μετενεγκαμένων τὴν οἴκησιν ἐκ τῆς καλουμένης νῦν Ἀρκαδίας, ὡς ἐγὼ πείθομαι. ἔπειθ' οἱ μεταστάντες ἐκ τῆς τότε μὲν Αἱμονίας, νῦν δὲ Θετταλίας καλουμένης, Πελασγοί. τρίτοι δὲ οἱ σὺν Εὐάνδρῳ παραγενηθέντες ἐς Ἰταλίαν, ἐκ Παλαντίου πόλεως. μετὰ δὲ τούτους τῶν σὺν Ἡρακλεῖ στρατευομένων Πελοποννησίων (Ἔπειοί τε

minime verò probat *ἐν αὐτοῖς*, quod parenthesi additur apud Sylburg. ex cod. Venet.

1 Pro պէղէգացւոց malim legas պէղէսգացւոց. vel potius պէլասգացւոց. ut supra rectius habebatur, conformiter cum Gr. verum eadem lectio minus recta occurrit in codice nostro etiam inferius.

2 Gr. verbum *οἰκισθῆναι*, passive passim usurpatum a Dionysio, valde exacte reddit noster interpres բնակիլ. passive nempe sumptum, sc. *habitari*, *inhabitatam fieri*. Latini vero Interpretes nunc prima, nunc altera significatione utuntur, ne dicam, confundentes cum altero verbo *οἰκοδομήσασθαι*, *condi*, *aedificari*, reponunt; unde et Sylburg. dixit, *ante urbem quam nunc tenet conditam*; quod intelligendum *inhabitatam*. Item in iis quae sequuntur idem Lat. Interp. nescio quo consilio suppressit ea *τῆς καλουμένης νῦν*, integre apud nos exposita.

3 Quum Gr. textus Dionysii habeat Πελασγοὶ τρίτοι, Latinus Interpres primam vocem a secunda sejungens interjecto punctulo, anteriori copulavit periodo, imo sub initium totius periochae collocavit hoc pa-

եի, Թեսաղացիք եին։ Յորորդ պետղեգացիք՝ որք ընդ Եւանդրին չոգան, յարկագեայ ի պատերազմ պեղպոնեսացւոց, խառնիճամանդ ինչ եղանէր։ Հուսկ յետոյ որք ընդ Էնեայն զերծան տրոացիք՝ իլիոնէ և ի դարդանայ և յայլոց ի տրոական քաղաքաց։

cum Evandro ab Arcadia ex Palantio urbe profecti sunt. Postque eos, turba quaedam [1] ex iis, qui cum Hercule ad bellum Peloponnesiacum congregati erant, accessit. Postremo vero (venerunt), qui cum Aenea elapsi fuerant Trojani, ex Ilio Dardanoque, et ceteris Trojanis oppidis ».

καὶ Φενεᾶται, οἷς καὶ Τρωϊκόν τι ἐμέμικτο.) τελευταῖοι δὲ οἱ διασωθέντες σὺν Αἰνείᾳ Τρῶες ἐξ Ἰλίου τε καὶ Δαρδάνου, καὶ τῶν ἄλλων Τρωϊκῶν πόλεων...

Ի նմին գրոց՝ ջամանաւքէն ընդաց յիտալիա երթալոյն։

Ex eodem Libro, de tempore quo Aeneas in Italiam profectus est.

Իլիոն ասէ առաւ իսկ և իսկ ի դլուխ եղանելոյ ամարայնոյն՝ է՛ձ աւուրբ յառաջ քան զձմերական փոփոխմանն լինելոյ՝ ի եզափեբռուղիոն ամսոյ, որպէս աթէնացիք ըզժամանական վարեն. քանզի աւելի աւուրբք էին՝ որ զառաին զոյն ընուին՝ յետ փոփոխմանն Ե աւուրբք։ Իսկ յԼԵ օր անցանելոյ յառնլոյն, Թուի ինձ՝ քաղաքին յանձանձիլս աքայեացւոց լինել. և հրեշտակացնոց անդր ի մերժելոցն առնել, և երդմնի և դաշնաւոր ընդ նոսա լինել։ Ի միւսմ և ամին յառաջ քան զառնուլն յետ աշունն Հաւասարելոյ աւուրցն չուեալ տրոացւոց դնացին յեվկրէն. և պարզեալ անցանէին ընդ եղեսպոնտոս. իջեալ ի Թրակ՝ անդ անցուցանէին զժամանակս ձմերայնոյն. զաւերն աւեալ ինայլին և այլոցն և՝

Ἴλιον μὲν γὰρ ἤλω τελευτῶντος ἤδη τοῦ Θέρους ἑπτακαίδεκα πρότερον ἡμέραις τῆς Θερινῆς τροπῆς, ὀγδόῃ φθίνοντος μηνὸς Θαργηλιῶνος, ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι. περιττὰ δὲ ἦσαν αἱ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον ἐκπληροῦσαι μετὰ τὴν τροπὴν εἴκοσι ἡμέραι. ἐν δὴ ταῖς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ταῖς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως διαγενομέναις, τά τε περὶ τὴν πόλιν οἶομαι διοικήσασθαι τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ τὰς πρεσβείας ἐπιδέξασθαι τὰς παρὰ τῶν ἀφεστηκότων, καὶ τὰ ὅρκια ποιήσασθαι πρὸς αὐτούς. τῷ δ' ἑξῆς ἔτει, πρώτῳ δὲ μετὰ τὴν ἅλωσιν περὶ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν ἄραντες οἱ Τρῶες ἐκ τῆς γῆς, περαιοῦνται τὸν Ἑλλήσποντον. καὶ καταχθέντες εἰς τὴν Θράκην, αὐτοῦ διατρίβουσι τὴν χειμερινὴν ὥραν, δεχόμενοί τε τοὺς ἔτι συνιόντας ἐκ τῆς φυγῆς,

eto. » Deinde Pelasgi, qui demigrarunt ex Haemonia, quae nunc dicitur Thessalia ». Dein ita secundam periochen exorsus est: » Tertio, qui ex oppido Palantio, etc ». omnino nempe abhorrens a vera lectione. Nec mirum; cum ad hanc dispositionem ductus sit vir eruditus ob decurtatam lectionem; intercidit enim ex Gr. illud membrum orationis » Thessali erant ». Sicut etiam hodierna lectio Halic. vix novit vocem *de Arcadia*, quam Eusebius legit; ut contra Eusebius non cognoscit alteram *in Italiam*, quae apud eum reperitur.

1 Satis clare apparet, Eusebium brevitatis gratia pro iis nominibus, quae apud Dionysium sunt, *Epei atque Pheneatae, quibus et Trojani generis nonnihil permixtum erat*, substituisse id tantum, *turba quaedam*. In sequentibus verò Interp. Lat. omisit vocem Τρῶες ab Eusebio nostro integre servatam.

2 Ամարայնոյն confirmat genuinam lectionem Dionys. τοῦ Θέρους, quam tamen critici ad trutinam revocant; ita enim habet Sylburg. in adnot. Halic. ad p. 51. v. 5. » Pro Θέρους Lapus videtur legisse ἔαρος: interpretatur enim *desinente jam vere*, quid si rectius ἐνιαυτοῦ? quoniam annum a Solstitio aestivo auspicabantur Attici, ut docet in sequentibus ». Subjungitur ibi et prolixa disquisitio de die, quo Troja capta fuerit. sed consule et sequentem adnotationem nostram.

3 Lectio Dionys. hodierna habet τῆς Θερινῆς τροπῆς, id est *aestivum solstitium*, ubi Interp. Lat. praetermisit τὸ *aestivum*, tamquam satis notum, cum supra *aestas* posita fuerit. Verum tamen ille errat, ut mihi videtur, cum codice suo vitioso. Eusebius enim constanter legit in antiquissimo auctoris textu τῆς χειμερινῆς τροπῆς, quod est *hibernum*, sive *hiemale solstitium*, fortassis supponens pro autumnali. Et quidem id vel recta ratio suadet demonstratque; quoniam cum dixisset auctor Ilium captum aestate jam vergente, proxime sequens solstitium certe hibernum fuit, neque aestivum. Alioquin laude digna erit Lapi animadversio solertissima; quippe qui cum vidisset hic (quamvis mendo codicis) *aestivum solstitium* haberi, illico infert Ilium antea captum, non ideo aestate vergente stabiliendum esse, sed potius *desinente vere*; quam sententiam in ipsam interpretationem induxit: ceterum legenda et quae sequitur adnotatio.

4 Vix potuit tam gravis hoc in loco exemplarium diversitas occurrere, nisi vel amanuensis Dionysii, vel Eusebius excerptor dedita opera interpolarit textum. Dionysius enim hodie habet, *octava* (*die*) *desinentis mensis Thargelionis*, ubi Eusebius dixit *mense Elaphebolion*, quorum primus, sc. Θαργηλιών congruit Aprili: secundus verò ἐλαφηβολιών Februario.

5 Nisi aliter praecedens calculus adeo discrepans persuadeat, sicut etiam quinque dierum computatio tamquam appendix anni communis quae apud Orientales, facile potest dici, quod in Cod. Arm. irrepserit Ձ. apud Orientales, facile potest dici, quod in Cod. Arm. expresse habeatur εἴκοσι, *viginti*, v. pro Ձ. xx. cum interim in Gr. xx. cum interim in Gr. expresse habeatur εἴκοσι, *viginti*, v. pro Ձ. xx. cum interim in Gr. expresse habeatur εἴκοσι, *viginti*, cui et sequens summa, magna concordia suffragatur, nam numerus 37. coalescit ex 17. et 20. qui antea memorati fuerunt.

6 Quidam legunt in Gr. ἐπιδέξασθαι τὰς παρὰ etc. alii vero ἐπιδείξασθαι τὰς περὶ etc. itaque juxta primum Lapus, reddit *legationes accepisse à discendentibus*; secundam lectionem imitatus est Gelenius, *cepisse à discendentibus*; secundam lectionem imitatus est Gelenius, cum reddit, *per legatos egisse cum his qui defecerant*: primam Eusebius sua interpretatione comprobat.

7 Cod. Arm. habet. Ձ. ի միւսմ և ամին յառաջ քան զառնուլն, ubi aut legendum յառաջնումն՝ որ յետոյ քան զառնուլն, aut vox յառաջ eo sensu accipienda, quo dici solet և անտի յառաջ, ubi յառաջ posteritatem magis indicat; et quidem praesens locus postulat, ut de posteriori tempore intelligatur, quare necesse nobis fuit reponere *quem praecedit*, quamvis verba sonant magis, *qui praecedit*. Consule Gr. textum sic habentem: » Sequenti vero anno, primoque post captam ». Et tandem potest dici, quod vox altera յետ, proximitatem (urbis) ». Et tandem potest dici, quod vox altera յետ, proximitatem (urbis) me subjuncta, sit anteferenda, nonnullis syllabis mutatis.

8 Ubi nos *trajiciunt* diximus, Cod. Arm. habet պարզեալ անցանէին, ad verb. *expandentes transibant*, seu *expansis velis trajiciebant*, նաւին, ad verb. *expandentes transibant*, seu *expansis velis trajiciebant*, sicut etiam Gr. verbum περαιοῦνται est *transfretabant*, vel (*navigio*) *transvehebantur*.

որ ընդ նոսա էին փախստականք. և կազմ և պատրաստ կային միասն. գամ նաւարկելոյ: Ի սկզբան գարնանոյն ի նաւ մտեալ գնային ի Թրակայ. և իբրև ի գլուխ հանեին զմիջոցի վայրացն նաւարկութիւն մինչև ցսկիզբս, անդ հասեալ իսկ և իսկ տարին վախճանէր. և անցուցանէին անդ ձերկրորդ ևս ձմեռունն. ի քաղաքս խառն ընդ Եղիմացիս ի սիկիղացւոց աշխարհն քնակէին:

Իբրև ժամանակք նաւարկութեանցն հասանէին, լուեալ ի կղզւոյն՝ անցանէին ընդ միւսէնական ծովն համառաւած. և իբրև զայն ի գլուխ հանէին, հասանէին ի ղովբենտոս՝ յաբորիգինացւոց ծովեզրն՝ յընդմիջել ամառանոյն. և առնուին զաշխարհն, և քնակէին ի վաւերնեան. և կատարէին զերկրորդ տարի յաւէն իղմանի: Իսկ վասն սոցա՝ որպէս ինձ թուի, յայտ իսկ արարի:

Իսկ Էնիաս մեհենիւք և այլ ևս կազմածովք զառեալ կազմէր զքաղաքս վայրս, որ այժմ ևս ցիմ ամսոն կային: Իսկ ի միւսում տարւոջն՝ որ ի երրորդ յելոյն, տրուայացոց միայն թագաւորեաց: Այլ ի չորրորդումն ի վախճանել զառինայ՝ զթագաւորութիւնն իսկ յինքն առնոյր՝ վասն խնամութեանն ընտանութեան, և ժառանգութեանն ի զաւխիսայ գալոյ յեա զաւխնեայ մնհուն:

Իսկ յեա սակաւ մի ինոյն յարեալ ասէ. Պատերազմի ինչ և սաստիկ կռուոյ վասն նորին իրացդ գոռալոյ, զառինոս մեռանի, և տուրնոս, և այլք բազումք. սակայն ունէին որ ընդ էնէայն էին. և ինդմանէ զոր ի խնամութենէն էին իշխանութիւնն՝ առնոյր Էնիաս. թագաւորեալ ամս է. յեա զաւխնեայ վախճանէին՝ ի չորրորդ ամին մեռանելոյ ի պատերազմի:

Իսկ յեա սակաւ իրիք ասէ. Յետ Էնէայ ի մարդկանէ վճարելոյ՝ յեօթներորդի իսկ ամին յեա գիղիոնն առնոյր, եւ իւլիոնն առ զզաւխնացւոց պետութիւնն, որ անուանեցաւ աս կանիոս ի փախստին: Իսկ ըստ նոցանէ զնովիմբ ածեալ՝ ասէ. Յետ

pectabant, et futurae navigationi expedite se se parabant. Vere autem incipiente, navem conscendentes a Thracia migrarunt, et quum interjectum usque ad Siciliam spatium navigatione complevissent, illuc delatis (ipsis), annus statim finem habuit [1], ibique secundam quoque hiemem traduxerunt; oppida unà cum Elymis in Sicilia incolentes [2] «.

» Quum vero tempus navigationis advenit, solventes ab insula, trajiciunt Tyrrhenicum pelagus; et cum hoc perfecissent, Lorentum [3] Aborigínum littus pervenerunt media aestate; regioneque occupata, Lavinium inhabitant [4], secundum ab Ilii captivitate explentes annum. Et de his quidem, ut mihi videtur, utique declaravi «.

» Porro Aeneas templis aliisque ornamentis seorsum [5] plurima loca instruxit, quae nunc quoque ad meos usque annos exstabant. Sequenti vero anno, hoc est tertio ab egressu, Trojanis solummodo imperat. In quarto tamen Latino defuncto, regnum quoque ejus ob affinitatis propinquitatem, haereditatemque ad Laviniam pertinentem, post Latini mortem sibi adscivit «.

Postque pauca iisdem addit, dicens: » Bello quidem, vehementique praelio ex his causis exaestuante, Latinus emoritur, atque Turnus multis cum aliis; qui tamen cum Aenea erant, obtinebant (victoriam regionemque); atque ideo imperium, quod ab affinitate provenit, Aeneas accipit: regnans autem annis III. post Latini obitum, anno quarto in bello moritur «.

Et post paululum, inquit. » Aenea ex hominibus exempto, anno quidem post Ilium captum septimo, Euryleon Latinorum imperium suscepit, qui Ascanius in fuga denominatus est «. Postque ea consequenter de iisdem agens, ait. » Anno regni tricesimo

καὶ παρασκευαζόμενοι τὰ εἰς τὸν ἀπόπλουν. ἐκ δὲ τῆς Θράκης ἀναστάντες ἔαρος ἀρχομένου, τελοῦσι τὸν μεταξὺ πλοῦν, ἄχρι Σικελίας. ἐκεῖ δὲ ὁρμισαμένοις αὐτοῖς τὸ ἔτος τοῦτο τελευτᾷ. καὶ διατρίβουσι τὸν δεύτερον χειμῶνα, τὰς πόλεις συνοικίζοντες τοῖς Ἐλύμοις ἐν Σικελίᾳ.

Πλωίμων δὲ γενομένων ἄραντες ἀπὸ τῆς νήσου, περῶσι τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, καὶ τελευτῶντες εἰς Λαυρεντὸν ἀφικνοῦνται, τὸν Ἀβοριγίνων αἰγιαλὸν, μεσούσης θερείας. λαβόντες δὲ τὸ χωρίον, οἰκίζουσιν ἐν αὐτῷ Λαουίνιον, τὸν δεύτερον ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἐκπληρώσαντες ἐνιαυτόν. καὶ περὶ μὲν τούτων ὡς ἔχω δόξης, δεδήλωταί μοι.

Αἰνείας δὲ κατασκευάσας ἱεροῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις κόσμοις ἀποχρώντως τὴν πόλιν, ὧν τὰ πλεῖστα ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦν, τῷ μὲν ἑξῆς ἐνιαυτῷ, τρίτῳ δὲ ἀπὸ τῆς ἐξόδου, Τρώων ἐβασίλευσε μόνον. τῷ δὲ τετάρτῳ τελευτήσαντος Λατίνου, καὶ τὴν ἐκείνου βασιλείαν παραλαμβάνει, τῆς τε κηδείας οἰκειότητι τῆς πρὸς αὐτὸν, ἐπικλήρου τῆς Λάυνας γενομένης μετὰ τὸν Λατίνου θάνατον.

... Πολέμου δὲ ἐκ τῶν ἐγκλημάτων τούτων γενομένου, καὶ μάχης ἰσχυρᾶς, Λατῖνος μὲν ἀποθνήσκει καὶ Τυρνὸς, καὶ τῶν ἄλλων συχνοί. κρατοῦσι δ' ὅμως οἱ σὺν Αἰνείᾳ. ἐκ δὲ τούτου τὴν ὑπὸ τῷ κηδεστῇ γενομένην ἀρχὴν Αἰνείας παραλαμβάνει. τρία δὲ βασιλεύσας ἔτη μετὰ τὴν τοῦ Λατίνου τελευτὴν, τῷ τετάρτῳ θνήσκει κατὰ πόλεμον.

... Αἰνίου δ' ἐξ ἀνθρώπων μεταστάντος ἑβδόμῳ μάλιστα ἔτει μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν, Εὐρυλέων παρέλαβε τὴν Λατίνων ἡγεμονίαν, ὁ μετονομασθεὶς Ἀσκάνιος ἐν τῇ φυγῇ... Ἀσκανίου δὲ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας τελευτήσαντος, πα-

1 Sylburg. Interpres Lat. paulo aliter rem exposuit, dicens. » In eam appulsi, manserunt ibi usque ad ejus anni exitum «. Verum Gr. textus ad verbum haec exprimit: » Illuc verò ipsis delatis annus iste finitus est «, quod magis nostrae respondet lectioni, maximè si pro *αὐτοῖς ipsis*, legas *εὐθὺς, illico, statim, confestim*.

2 Participium *συνοικίζοντες*, quod sonat *cohabitantes, una incolentes*, expressit Sylburg. *condentes*, quasi *cohabitare facientes*. Sic enim rem exponit, » cum Elymis oppida *condunt* in ea Insula «: minime, nì fallor, ad auctoris mentem.

3 *Lorentum* diximus ad fidem cod. Arm. *Ի զորէնտոս*, cui suffragatur et Gr. lectio *εἰς Λαυρεντὸν*, quanquam Latini scriptores *Laurentum* habeant.

4 Minime cernitur in nostra lectione pronomen *ἐν αὐτῷ, in eo*, quo fortasse confisus iterum pro *οἰκίζουσιν*, sc. *habitarunt*, seu *habitationem fecerunt*, Sylburg. *condiderunt* reposuit. Sed utroque modo defendi vel excludi potest illud pronomen.

5 Gr. textus hodiernus habet *ἀποχρώντως τὴν πόλιν*, quarum prima vox sonat *sufficienter, satis, abundè*, ubi tamen Eusebius noster legebat *ἀποχωρώντος*, vel quid simile, deductum nempe a verbo *ἀποχωρέω*, quod Latine *secedo, discedo*, quapropter et Arm. Interp. restituit *զաւեալ*, sc. *secedens*, vel *seorsim*, vel *secernens*. Secunda vero, *τὴν πόλιν*, singulari numero exposita, *civitatem, urbem, oppidum*: ubi videtur Eusebius legisse vel in plur. *τὰς πόλεις, urbes*, vel paulo aliter, ita ut diversa urbis loca designata fuerint; cui sententiae nonnihil favent et ea, quae sequuntur, quia pluralem numerum prae se ferunt, *ὧν τὰ πλεῖστα, quorum plura* etc. quamquam haec alii referant ad templa aliaque ornamenta paulo superius commemorata.

բեանէրորդի և յուԹէրորդի ամին Թագաւորութեանն՝ ի վախճանել սակաւոյ, առ զԹագաւորութիւնն սիղուիոս՝ եղբայրն սակաւոյ յետ է-նեաս մահուան լեալ՝ ի զաւիճակէ զբաւերէ զատնոյ։

Յարձակեալ յետ սակաւ իրիք ասէ. Յետ ունելոյ սիղուսայ միով սպառ յիւամ զԼիշխանութիւնն՝ էնիաս որդի նորին յաջորդեաց զՀարաւութիւնն. որ միով պակաս քան զիւամ Թագաւորեաց։ Յոր յետ նորա ծ և զմի ամ կալաւ զատնիոս։ Յոր յետ նորա աղբաս միով սպառ ամն ի։ Յոր յետ աղբանոյ եւլիստաս (կապետոս) ՀԸՆդ ի ամս։ Ի պաս կաղպիս՝ երկու սպառ՝ ի յերեսուն։ Յոր յետ նորա կաղպետաս մինչև յերեքտասան ամ կալաւ զԼիշխանութիւնն։ Ի պատ նմանէ տիբերիոս ըՀ ամեայ ժամանակ Թագաւորեաց։ Ոյս վախճանեցաւ՝ ի կուռին՝ որ առ գետեզեր ուրեմն ասի եղեալ, ձիոյ տարեալ արկեալ՝ ի յորձանուտ գետոյն, իւր անուամբ նակիոց Թողեալ զգետն, որ յառաջագոյն աղբան կոչեր, և ապա տիբերիս։ Յոր տիբերի պայազատ ագրիպաս Թագաւորեաց ամն ՀԱ։ Յոր յետ ագրիպայ՝ ամպիոս բռնակալ խստապարանոց և յոյժ առեալ՝ միով պակաս քան զ՚Ը։ Որոյ զդիւան անկոս նեալ՝ կազմեր փայլատականց նմին նութիւնս, և ձայնատուրս Հանգոյն որոտմանց բարբառոց, աշաբեկեալ զմարդիկ՝ Թէ ոՃ իցէ, արժանի առնէր. անձրևայ և փայլատականց՝ ի նորա տունն ՃԷպելոյ, ծովալիճն՝ որ մօտ յայսպարանս նորա էր՝ անյոյս սովորութեամբ՝ ի հեղեղ դարձեալ՝ ազազաներ զառուն. և այնպէս կործանեալ Համօրէն տաճկն Հանգերձ սատակեր։ Յոր այժմ իսկ՝ ի ծալեալն՝ ի կողմանս միում, յորժամ խա-զայք ջուրցն ցածնուցուն, և խա-զալեալ խորն Հանգարտիցէ, առա-գաստից նշմարանք երևին, և այլ ևս շինուածոց կերպարանք։

Ւսկ՝ ի սմանէ ասէնտիոս աո. բպ. Հարաւութիւնն. յորմէ մի լեօթն բլուրն անուանեցաւ, որ՝ ի մէջ քա-ղաքին Հռոմայեցւոց էն. գլէ ամ կալաւ զիշխանութիւնն։ Յետ սո-

octavo, Ascanio defuncto, Sylvius regnum accepit frater Ascanii post mortem Aeneae a Lavinia Latini filia natus ».

Item paulo post, dicit. » Postquam Sylvius undetriginta annis tenuisset imperium, Aeneas ejusdem filius in dynastiam successit, qui xxx. uno minus [1] anno regnavit. Postque eum annos LI. tenuit Latinus. Et post illum Albas annos undequadraginta. Post Albam Epistus (*Capetus*) VI. annos supra xx. deinde Capys duodetriginta. Postque eum Calpetus per annos tredecim imperium tenuit. Post illum ex ordine Tiberinus octo annorum spatio regnavit. Hic in praelio, quod ad ripam fluvii cujusdam factum fuisse dicitur, interiit, equo ipsum in fluvii gurgitem injiciente [2], sui nominis flumen reliquit, quod primo Alb*ula* vocabatur, deinde vero Tiberis. Verum Tiberii successor Agrippas regnavit annis XLI. Et post Agrippam Amulius [3] tyrannus protervus, Deoque invisus, undeviginti (annis). Qui Deorum contemptor, fulminum similitudines, quaeque clangorem emitterent tonitruum instar, excogitavit, ut terrore affectis hominibus, quasi Deus sit, dignus haberetur [4]. Pluviis (tamen) et fulminibus in suam domum irruentibus, stagnum suis aedibus proximum praeter solitum inopinato exundans, diluvio domum alluit, atque adeo cum tota eversa domo absorptus est. Et nunc quoque in una stagni parte, decrescente aquarum motu, et quiescente per tranquillitatem profundo, spectantur thalamorum vestigia [5], aliaque aedificiorum rudera,

» Verum ab isto Aventius [6] dynastiam accepit, a quo nomen uni è septem collibus inditum est; quin etiam annis xxxvm. principatum tenuit. Post hunc Procas, annis xxvm [7]. Deinde

. . . Σιλουίου δ' ἐνὸς δέοντα τριάκοντα ἔτη κατασχόντος τὴν ἀρχήν, Αἰνείας υἱὸς αὐτοῦ διαδεξάμενος τὴν δυναστείαν, ἐνὶ πλείω τριάκοντα ἐτῶν ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τοῦτον, ἓν καὶ πεντήκοντα Λατῖνος ἦρξεν ἔτη. Ἄλβας δὲ μετὰ τοῦτον ἐνὸς δέοντα τετταράκοντα ἐτῶν ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ Ἄλβαν Κάπετος ἓξ ἐπὶ τοις εἴκοσιν. ἔπειτα Κάπυς, δυοῖν δέοντα τριάκοντα. μετὰ δὲ Κάπυν, Κάλπετος ἄχρι τρισκαίδεκα ἐτῶν κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ἐξῆς δὲ Τιβερῖνος ὀκταετῆ χρόνον ἐβασίλευσε. τελευτῆσαι δὲ τοῦτον ἐν μάχῃ παρὰ ποταμῷ γενομένῃ λέγεται. παρενεχθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, ἐπώνυμον ἑαυτῷ κατέλιπε τὸν ποταμόν, Ἄλβουλαν καλούμενον πρότερον. Τιβερίνου δὲ διάδοχος Ἀγρίππας ἦν καὶ τετταράκοντα ἐβασίλευσεν ἔτη. μετὰ δὲ Ἀγρίππαν, Ἀλλάδιος, τυραννικόν τι χρῆμα καὶ θεοῖς ἀπεχθόμενον, ἐνὸς δέοντα εἴκοσιν. ᾧ περιφρονοῦντι τὰ δαιμόνια κατεσκεύαστο κεραυνῶν τε μιμήματα καὶ κτύποι βρονταῖς ἐμφερεῖς, οἷς δεδίττεσθαι τοὺς ἀνθρώπους ὡς θεὸς ἄξιον. ὄμβρων δὲ καὶ κεραυνῶν εἰς τὸν οἶκον κατασκηψάντων, τῆς τε λίμνης, παρ' ἣν οἰκῶν ἐτύγχανε, πλημμύραν οὐκ εἰωθυῖαν λαβούσης, κατακλυσθεὶς πανοίκιος ἀπόλλυται. καὶ νῦν ἔτι διαλειπούσης τῆς λίμνης ἐν μέρει τινί, ὅταν ὑπονοστήσῃ τὸ νάμα, καὶ σταθερὸς ὁ βυθὸς γένηται, παστάδων ἐρείπια, καὶ ἄλλα οἰκήσεως ἴχνη φαίνεται.

Ἀουεντῖνος δὲ παρὰ τούτου τὴν δυναστείαν διαδεξάμενος, οὗ τῶν ἑπτὰ λόφων τὶς ἐπώνυμος ἐγένετο τῶν συμπεπολισμένων τῇ Ῥώμῃ, τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη τὴν ἀρχὴν κατέσχε.

1 Dionys. contra habet πλείω, sc. *plus*, ita ut integri anni xxxi numerandi sint, cui suffragatur etiam Catalogus Eusebii suo loco collocandus: itaque vel in Arm. vel in Gr. librarii culpa pro *plus* scribi, *minus* spaka irrepsit.

2 Equi mentio nulla apud Dionys. et pro *Alba*, *Albula* legitur; atque praeterea desiderantur haec, *deinde vero Tiberis*, facile subaudienda. Sed mirum quod Sylburg. Interp. Lat. quin exacte servet Gr. voces, propius ad nos accessit; ita enim ille: » ut mutato prisco nomine, Tiberinus vocaretur pro Albula «.

3 Ubi *Amulius* (qui et *Aramulius*) apud Euseb. ibi *Allades* apud Dionys.

4 In nostra lectione illud արժանի առնէր, potest etiam ad sequentia pertinere, altero nempe expedito sensu, hoc modo: » excogitavit, terrore homines afficiens, (quo) meruit, ut pluviae et fulmina in suam domum accelerarent «. Sed placuit juxta Gr. editionem disponere interpunctiones, ambitusque orationis.

5 Quum Gr. vox πασταὶ, vel παστὸς, aequè significet *thalamum*, *velum*, *porticum*, *atrium convivii*, denique locum visibilem, qui ad domum pertinet; Interp. Arm. juxta priora reddidit սահպատ, quod *thalamum*, et *velum* designat. Sylburg. autem *atrium* voluit restituere; utrumque tamen accipiendum erit lata sententia de quovis domus ornamento, vel loco solemni.

6 Apud Dionys. Ἀουεντῖνος, *Aventinus*.

7 Melior invenitur lectio Dionys. εἴκοσι καὶ τρία, *viginti tres*, ita etiam Eusebius noster in catalogo inferius exponendo, pg. XXIII.

զա պրոկաս ամն իբ։ Լ[ա]պա ամնղիոս, որ զառախագուԹեամբ ունէր զԹա զաւորուԹիւնն. քանզի նախ[ա]տորայ անկ էր, որ էր նորա երկ եղբայր. գ'իջ[ի] ամն բռնակալ լինէր։ և 'ի մեռանել ամնղի 'յառաջագայ և 'յաջմայ աջնուական օրինօրդէն օրգուցն, զորմ[ի] յետոյ ևս ասացի, յետ նորա մնաց Հուն՝ առնոյր օրինօք զՀարսատուԹիւնն նախ[ա]տոմի Հայր մեր պատա նեկացն։ Լ[ե] 'ի միւսում ամի իշխա նուԹեանն նախ[ա]տոմի՝ յերեքչաբիւրորդում յերեաներորդում յերկրորդում ամի յետ զիշխան առնոյ՝ վարատակիսս առաքէին ազգանացիք 'ի պետուԹեան ռամիոյ և ռէմոյ, և շինէին զՀռոմ՝ 'ի նմին ամին՝ յերօԹնեերորդում օղմպիադին. յորում յաղԹէր 'ի ստադին գայիկէս մէս սէնացի, յիշխանուԹեան քարոպոյ աԹէնացւոց յառաջնում ամի Ճամբայ պետուԹեանն։

Amulius, qui per injuriam regnum obtinuit, Numitori quippe debitum, qui ejus major frater erat; annisque XLII. tyrannidem exercuit. Quum autem Amulius occisus fuisset a Romulo et Remo filiis nobilis puellae, ut postea adhuc dicetur, post mortem ejus dynastiam legitime assumpsit Numitor maternus avus [1] adolescentium. Altero autem imperantis Numitoris anno, trecentesimo [2] nempe tricesimo secundo post Ilium captum, coloniam miserunt Albani, Romuli et Remi ductu, Romamque condiderunt eodem anno, septima (nempe) Olympiade [3], qua Daicles Messenius in stadio vincebat, Archonte Athenis Charopo, decennis ejus principatus anno primo ».

Πρόκας δὲ μετὰ τοῦτον ἔτη εἴκοσι καὶ τρία. ἔπειτα Ἀμούλιος, ὃς οὐ σὺν δίκῃ τὴν βασιλείαν κατασχὼν Νομίτωρι προσήκουσαν, ὃς ἦν αὐτῷ πρεσβύτερος ἀδελφός, δύο καὶ τετταράκοντα ἔτη δυναστεύει. Ἀμουλίου δὲ ἀναιρεθέντος ὑπὸ Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου, τῶν ἐκ τῆς ἱερᾶς κόρης γενομένων, ὡς αὐτίκα λεχθήσεται, μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον ἀπολαμβάνει τὴν κατὰ νόμον δυναστείαν Νομίτωρ ὁ τῶν νεανίσκων μητροπάτωρ. τῷ δ' ἑξῆς ἔτει τῆς Νομίτωρος ἀρχῆς, δευτέρῳ καὶ τριακοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν, ἀποικίαν στείλαντες Ἀλβανοὶ, Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς ἐχόντων, κτίζουσι Ῥώμην, ἔτους ἐνεστῶτος πρώτου τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Δαΐκλῆς Μεσήνιος, ἄρχοντος Ἀθήνησι Χαροποῦ ἔτος τῆς δεκαετίας πρῶτον.

Idem ipse scriptor haec quoque iisdem verbis adjicit, diversas esse de Romanorum urbe historias declarans.

Ա[յս] չինուածոյ Հռոմ ցաղափ։

De Urbe Roma condita [4].

Բազում խնդիր վասն չինուԹեան քաղաքին լինելոյ, և վասն ժամանակի չինուածոյն, և վասն չինողաց քաղաքին, և ոչ ուրուք 'ի նոցանէ՝ որպէս Թուի ինձ՝ 'ի գիպ է պատմուԹիւնն, որպէս և յամենեցունց իսկ յայտ է՝ Հարեւանցին անցանել։ Բայց կենփաղիոն գերգեսացի մատենագիրն այլ քաջ 'իբաց Հին՝ առ երկրորդ ազգաւ յետ իղեական պատերազմին ասէ չինեալ քաղաքին 'ի նոցանէն՝ որ յիլիոնէն ապրեցան, և ընդ էնեայ էին. և բնակիչ նմին Հաշուի զզօրավար գաղԹականուԹեանն 'զռոմոն. և զնմանէ ասէ՝ Թէ մի էր յորդւոցն էնեայ։ Ա[յ]լոք չորս որդիս ասէ լեալ էնեայ, զաս կանխոս և զեւռիղեոն և զռոմիղոս և զռոմոս։

Ἀμφισβητήσεως δὲ πολλῆς οὔσης καὶ περὶ τοῦ χρόνου τῆς κτίσεως, καὶ περὶ τῶν οἰκιστῶν τῆς πόλεως, οὐδὲ αὐτὸς ᾤμην δεῖν ὥσπερ ὁμολογούμενα πρὸς ἁπάντων, ἐξ ἐπιδρομῆς ἐπελθεῖν. Κεφάλων μὲν γὰρ ὁ Γεργίθιος συγγραφεὺς παλαιὸς πάνυ, δευτέρᾳ γενεᾷ μετὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐκτίσθαι λέγει τὴν πόλιν ὑπο τῶν ἐξ Ἰλίου διασωθέντων σὺν Αἰνείᾳ. οἰκιστὴν δὲ αὐτῆς ἀποφαίνει τὸν ἡγησάμενον τῆς ἀποικίας Ῥῶμον. τοῦτον δ' εἶναι τῶν Αἰνείου παίδων ἕνα. τέτταρας δέ φησιν Αἰνείᾳ γενέσθαι παῖδας, Ἀσκάνιον, Εὐρυλέοντα, Ῥωμύλον, Ῥῶμον.

1 Maternus avus a nobis redditus, ubi ad verbum in Arm. *pater matris*, in Gr. composito nomine *matri-pater*.

2 Gr. editio Halic. habet nunc τετρακοσιοστῷ, *quadringentesimo*, legendum tamen cum Euseb. Arm. τριακοσιοστῷ, ut legebat etiam Lapus, unde et reddebat *trecentesimo*, etsi Sylburg. Glareano adhaerens, mendosum id arbitretur in adnot. ad p. 57. v. 43.

3 Verba Dionys. ita se habent, *praesenti* vel *instanti anno primo septimae Olympiadis*, ubi lectio nostra caret vocabulo *primo*. Latinus autem Interp. Halic. omisit significationem alterius vocabuli *praesenti*: itidem suppressit, nescio quo sensu, verbum *condiderant*, reddens: » Coloniam miserunt Romam «. cum Gr. integre ferat cum Armeno: » Coloniam mittentes, Romam condiderunt «.

4 Sequentia Dionysii verba proxime conjuncta sunt anterioribus. Verum posteriora haec excerpsit etiam Sync. ad sensum, p. 153. 154. cujus tamen lectio magis Eusebio accommodata, ex eo tantum se excerpsisse tradit.

5 Obscurum in Arm. cernimus locum; ubi Gr. lectio ad verbum haec sonat. » Neque ipse puto debere velut confessa apud omnes, obiter transire «. Cujus sensus obvius ita a Sylburg. Lat. interp. exponitur, » nec mihi videtur rem quasi confessam, esse obiter tantum *attingendum* «.

6 Ita fert etiam Syncelli lectio Κεφαλλίων ὁ Γεργισαῖος, at Goar in marg. reposuit Γεργίθιος. vulgatam, ut videtur, editionem Dionysii imitatus, habentem Κεφάλων ὁ Γεργίθιος.

7 Cod. Arm. fert, բնակիչ. sc. *habitator*, *incola*, sed per se patet legendum, vel saltem intelligendum in activo բնակեցուցիչ. *habitare faciens*, siquidem Interp. noster, pro Gr. voce οἰκιστὴς, non aliud, quam vel շինող, vel բնակեցուցիչ ubique usurpare solet; id que egre-

Բայց ասացեալ է և գիտօղսն և ազաթիմեայ (յն. բնմափրայ և ագաթինէայ) և այլոց բազմից, եթէ ժամանակ մի, և գաղթականութեան զօրավարն նոյն է, որ և զնհենիցն ազգ բացաւոց և զայլ և և ինչ որ իւրա քանչիւր գործք գործեցան՝ ի մի վայր գումարեաց, զինեալ ասէ՝ եթէ ի մոզաստացւոց յիտալիա եկեալ ո դխեաւ Հանդերձ՝ լինել քնահեցուցիչ քաղաքին. և անուանել զնա ըստ միում՝ ուխք ի զատնեացւոց (չեղեալ ցոց) կանանց՝ Հռոմ՝ և զնմանել ա ակ՝ եթէ այլոց քազաքաց (իմ կանանց) արուսացւոց Հրամայն տալը նոքօք Հանդերձ այրել զնաւսն. քանզի ծանրաց ցեալ տաղտկացեալ էք ի մնջորական Յափառականութենէն՝ Ասին Հանգիստ եղեալ ասէ էգամեստես սիդէացի (կամ և գամասէս սիգէացի) և այլք ոմանք։

Եւ արիստատելէս փիլիսոփայ զոմանց յաքայեցւոց պատմէ, որք ի տրոյացւոց խաղացեալ ի մանդեան նաւարկին. և ստատիկ ձմերայնով պաշարեալք, ի հողմոց այսր անդր խուսափեալք՝ յամենայն կողմանս ծովն մնջորեալք, ի գլուխ Հանեալ գայլն ի աեղին ոպիկեայ՝ որ կոչի զաոխոս, որ առ արեբինեական Հայմատարած ծովեան կայ. ուրախ լինել ընդ ցամաք էրկիրն առնսնել, ձգեալ Հանեալ գնաւն. և անդ անցուցանել գժամանակ ձմերանոյն, և պատրաստել միւսանգամ առ գաբուեան նաւարկել։ Իրրև նաւքն գէշերի այրէին, չգտանէին Հնար՝ եթէ գիայդ չու առնելոցն, ակամայ կամաք ի Հարկէ զկեանս յաշխարհին՝ յոր Հասին՝ Հաստատեալ։ Եւ այն սյնպէս նոցա գիսէր ի կանանց գէրեայց, զոր առեալ ածէին յիղձանէ. նոքա այրէին զնաւսն, երկուցեալք եթէ գուցէ յաքայեցւոց աչխարհն Հասանիցէ երթալ քնահուեան, որպէս եթէ յաղախնութիւն լինիցի անկանել։

» Verum Diodorus et Agathymus [1] pluresque alii dixerunt, tempus unum et coloniae ducem idem esse: quique (forte Anonymus) res de Argivorum Sacris, et quaevis alia gesta peracta fuerant, recollegit, Aeneam dicit ex Molottis in Italiam venientem cum Ulysse, urbis conditorem extitisse; eamque a quadam Latina (Iliade) foemina [2] Romam denominasse. Ipsam vero ait, aliis etiam Trojanis foeminis [3] adhortatis, cum ipsis naves succendisse; erant enim molestia affectae et pertaesae errabundam vagationem. His similia refert et Damastes Sygeus [4], et quidam alii «.

» Aristoteles autem philosophus de quibusdam Achaeis narrat, quod cum a Trojanis discedentes Maleum versus [5] navigarent, magnis tempestatibus hibernis circumacti, ab ventis huc illuc ferebantur, in omnibus maris partibus oberrantes, quoadusque demum venerunt ad locum Opicae illum, qui Latinus [6] vocatur, quique ad Tyrrhenum pelagus situs est. Delectati itaque ubi terram viderunt, navem subducunt, ibique hiemale tempus terunt, iterum ineunte vere se ad navigandum parantes. Quum vero naves nocte combustae essent, adempta profectionis facultate, necesse habuerunt vel inviti in ea regione, ad quam pervenerant, vitam degere. Hoc vero illis a captivis mulieribus evenit, quas ex Ilio secum ducebant; ipsae enim naves incenderunt, veritae ne forte accideret, ut (ipsae) irent in Achaeorum regionem, et ibi servitutem subirent «[7].

Εἴρηται δὲ Δημαγόρᾳ καὶ Ἀγαθύλλῳ, καὶ ἄλλοις συχνοῖς ὅ τε χρόνος, καὶ ὁ τῆς ἀποικίας ἡγεμὼν ὁ αὐτός. ὁ δὲ τὰς ἱερείας τὰς ἐν Ἄργει, καὶ τὰ καθ' ἑκάστην πραχθέντα συναγαγών, Αἰνείαν φησὶν ἐκ Μολοττῶν εἰς Ἰταλίαν ἐλθόντα μετ' Ὀδυσσέως, οἰκιστὴν γενέσθαι τῆς πόλεως. ὀνομάσαι δ' αὐτὴν ἀπὸ μιᾶς τῶν Ἰλιάδων Ῥώμης. ταύτην δὲ λέγει ταῖς ἄλλαις Τρωάσι παρακελευσαμένην, κοινῇ μετ' αὐτῶν ἐμπρῆσαι τὰ σκάφη, βαρυνομένην τῇ πλάνῃ. ὁμολογεῖ δ' αὐτῷ καὶ Δαμαστὴς ὁ Συγεύς, καὶ ἄλλοι τινές.

Ἀριστοτέλης δὲ ὁ φιλόσοφος Ἀχαιῶν τινας ἱστορεῖ τῶν ἀπὸ Τροίας ἀνακομισαμένων περιπλέοντας Μαλέαν. ἔπειτα χειμῶνι βιαίῳ καταληφθέντας, τέως μὲν ὑπὸ τῶν πνευμάτων φερομένους πολλαχῇ τοῦ πελάγους πλανᾶσθαι. τελευτῶντας δ' ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς Ὁπικῆς, ὃς καλεῖται Λάτιον, ἐπὶ τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει κείμενος. ἀσμένους δὲ τὴν γῆν ἰδόντας, ἀνελκῦσαί τε τὰς ναῦς αὐτόθι, καὶ διατρίψαι τὴν χειμερινὴν ὥραν, παρασκευαζομένους ἔαρος ἀρχομένου πλεῖν. ἐμπρησθεισῶν δὲ αὐτοῖς ὑπὸ νύκτα τῶν νηῶν, οὐκ ἔχοντας ὅπως ποιήσονται τὴν ἄπαρσιν, ἀβουλήτῳ ἀνάγκῃ τοὺς βίους ἐν ᾧ κατήχθησαν χωρίῳ ἰδρύσασθαι. συμβῆναι δὲ αὐτοῖς τοῦτο διὰ γυναῖκας αἰχμαλώτους, ἃς ἔτυχον ἔχοντες ἐξ Ἰλίου. ταύτας δὲ κατακαῦσαι τὰ πλοῖα, φοβουμένας τὴν οἰκάδε Ἀχαιῶν ἄπαρσιν, ὡς εἰς δουλείαν ἀφιζομένας.

gie sane, quod nos interim *auctorem habitandae* (urbis) diximus, passim vero *conditorem*, quo vocabulo Latinos vulgo uti certum est. Sed mirum quod Goar Antiquitatum Romanarum satis peritus *incolam* hic reddidit vocem οἰκιστής, sicut et alibi pro οἰκιστὴν γένεσθαι, *habitasse* dixit, cum res ipsa declarat *auctorem habitationis* ceu *conditorem*.

1 Pro *Diodoro*, Δημαγόρᾳ legitur tam apud Dionys. quam apud Sync. ita ut librarii errorem in codice nostro emendandum esse dixeris. Contra vero constanter habetur apud Sync. alterum nomen Ἀγάθυμος, quod minus recte apud Dionys. legitur Ἀγαθύλλος.

2 Ad verbum Arm. *juxta unam quandam ex Latinis mulieribus*. Ubi iterum conveniunt inter se Halic. et Sync. habentes *ex Iliadibus*, seu *Iliensibus*, quod et sequentia satis probant, adeo ut in Arm. pro ի լատինացւոց, *ex Latinis*, legendum censueris յիլիասացւոց vel յիլիացւոց, quamobrem *Iliade* reposuimus parenthesis nota.

3 Dubitandum non est, quin pro կանանց, amanuensis hoc in loco minus caute se gerens, reposuerit քաղաքաց· quorum primum *mulieres*, alterum *urbes* significat. Ipsa verba errorem produnt; adde quod inferius recte repetitur ex Aristotele, ի կանանց գերեաց· etc.

4 Juxta certam lectionem Dionys, καὶ Δαμαστὴς ὁ Συγεύς, codex Arm. ita corrigendus· Նմին Հանդերձ ասէ և գամասէս սիգէացի, ubi uno vel altero charactere interpolato scriptum erat, *ասէ էգամեստես սիգէացի*. *dicit Edamates Sideus*. Apud Sync. primum nomen recte habetur Δαμαστής, alterum verò mendose ὁ Σιφιὺς, quod tamen Goar emendavit in Lat. nam restituit *Sigeus*.

5 Apud Dionys. hodie legimus Μαλέαν, *Maleam*, sed Sync. juxta Eusebium nostrum fert Μάλεσν.

6 Gr. textus tam apud Sync. quam apud Halic. habet Λάτιον, vel Λατῖνον, de quo ita notavit Sylburg. ad p. 58. v. 28.» pro Λάτιον Lapi versio habet Latinius, ubi Glareanus suspicatur vel *Latinus* legendum, vel *Lavinius*, metuere tamen, ne locus non bene habeat «. Itaque Glareani observatio ab Eusebio nostro magis confirmatur.

7 Ferè ad verbum cohaeret Arm. lectio cum Gr. Dionys. cujus tamen locus non adeo feliciter exprimitur a Sylburg. Lat. Interprete; cum ipse praesertim suppresserit nomen Ἀχαίων, obvio tantundem sensu ita exposito: » Eum casum obvenisse illis captivarum Iliensium opera, quod metuentes ne se domum in servitutem ab ducerent, ignem in naves conjecissent «. Goar autem plane aliter rem expressit, quum maxime alio dicendi genere haec a Syncello digesta fuerint. » mulieres (inquit)

Իսկ կաղղիաս՝ որ զագաթոկղէայ իրան և զդործս գրեաց, Հռոմ անուն զմին կին արուայի յԼեկէոյ ընդ այլ արուայիս յիտալիա լինել կին զատնայ արքայի աբուլիոյ ինացւոց, և ծնանել զորդիս զռոմոս և զռոմիղոս. որք զքաղաքն բնակեցուցանէին, և ի մէրն անուն կոչէին զանուն քաղաքին։

Իսկ քսենագորաս մասենագիր՝ ոդիսեայ և կիրկէայ (ոդիսեայ և կիրկէայ) ասէ որդիս լեալ զռոմոս և զանտիոս և զորդեաս. որք շինեցին երիս քաղաքս. և յիւրեանց անուն կոչ եդին զանուանս քաղաքացն։ Իսկ գիոնիսոս քաղկեդացի բնակեցուցիչ քաղաքին զռոմոս յայսմ առնէ. և ըստ նմանէ ասէ ըստ ոմանց՝ թէ ասկանայ որդի էր, և ըստ այլոց՝ թէ եմաթիոնեայ։

Այլք ոմանք զՀռոմ յռոմոյ որդւոյ իտալեայ ասեն լինել, և մեր զԼևկեայ դստեր զաուինայ։ Ընդէին և այլ ևս բազումս յունաց մատնագրաց ածել ի միջ, որ այլափոխ ասեն զբնակեցուցչաց քաղաքին. բայց զի մի շատ խօսել ինչ համարիցիմ՝ ի հռոմայեցւոց մատենագրին եկից։

Հին ոչ վիպասան և ոչ պատմագիր կայ հռոմայեցւոց. բայց ի հնոց ձառից՝ որ ի միհենական մատեանս ինչ ինացեալ՝ իւրաքանչիւր ոք առնէր գրեալ։ Ի նոցանէ ոմանք եհեալ որդի ասեն լինել զռոմիղոս և զռեմոն, զբնակեցուցիչս հռոմայ։ Իսկ այլք գստեր էհեալ որդիս. և թէ որո՞յ հօր իցեն՝ զայն ինչ ոչ յայտ առնեն։ Ցուեալ զնոցանէ ասեն եհեալ՝ զաուինայ աբքայի աբուլիոյ նացւոց պատանդս, յորժամ հաւատ միմեանց աշխարհին բնակիչք և եկքն տային։ Ունեալ զնոսա զաուինայ այլովք դարմանովք քաջ և բարի ուհեալ. քանզի յարու մանկանէ անժառանգ վախճանեալ, պայազատ մնային ինչ իւրում իշխանութեանն թագաւոր զնոսա։

Իսկ այլք ասեն, թէ յենեայ վախճանեալ ասկանեա զբնաւ իսկ իշխանութիւն զաուինայ առեալ՝ բաժաներ ընդ եղբարն ընդ ռոմիղոս և

» Callias vero, qui Agathoclis res ac gesta scripsit, mulierem quamdam Trojanam, nomine Romam, quae cum caeteris Trojanis in Italiam venerat, nupsisse (ait) Latino Aborigínum regi, filiosque peperisse Remum et Romulum [1], qui urbem condiderunt, matrisque nomen ei indiderunt.

Xenagoras [2] autem scriptor, Ulyssis et Circae [3] ait filios fuisse Remum et Antiam Ardeamque; quosque, conditis tribus oppidis, propriis nominibus parem nomenclationem urbium imposuisse. Dionysius tamen Chalcidensis, urbis conditorem Romum declarat; ipsumque juxta quosdam Ascanii fuisse filium dicit, et juxta alios, Emathionis «.

» Quidam denique Romam conditam ajunt a Romo Itali filio, qui natus a matre Leuca [4] Latini filia. Possem et alios multos scriptorum Graecorum in medium afferre, qui diverso modo de Urbis conditoribus disserunt: sed ne verbosior videar, ad Romanorum jam scriptores [5] veniam «.

» Nemo sane auctor antiquus, nec historicus, neque rerum scriptor apud Romanos exstat; nisi solum ab antiquis sermonibus, qui in nonnullis templorum libris servabantur, unusquisque desumens scripsit. Eorum quidam ajunt Aeneae filios fuisse Romulum et Remum, Romae conditores. Alii vero Aeneae filiae filios: quo autem patre (nati) sint, illud vix tradunt. Illosque Aeneam Latino Aborigínum regi dedisse obsides inquiunt, ad fidem foederis icti inter indigenas et advenas. Quum ergo acceptasset eos Latinus, cum aliis alimentis bene ac benigne eos habuisse; atque adeo illos, cum ipse absque virili prole decederet, haeredes cujusdam partis sui imperii reliquisse «.

» Alii insuper dicunt, quod Aenea defuncto, Ascanius totum quidem Latini [6] imperium sibi concilians, cum fratribus Romulo et Remo regionem

Καλλίας δὲ ὁ τὰς Ἀγαθοκλέους πράξεις ἀναγράψας, Ῥώμην τινὰ Τρωάδα τῶν ἀφικνουμένων ἅματοῖς ἄλλοις Τρωσὶν εἰς Ἰταλίαν, γήμασθαι Λατίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Αβοριγίνων, καὶ γεννῆσαι δύο παῖδας, Ῥῶμον καὶ Ῥωμύλον. οἰκίσαντας δὲ πόλιν, ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῇ θέσθαι τοὔνομα.

Ξεναγόρας δὲ ὁ συγγραφεὺς Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης υἱοὺς γενέσθαι τρεῖς, Ῥῶμον, Ἀντίαν, Ἀρδέαν. οἰκίσαντας δὲ τρεῖς πόλεις, ἀφ' ἑαυτῶν θέσθαι τοῖς κτίσμασι τὰς ὀνομασίας. Διονύσιος δὲ Χαλκιδεὺς οἰκιστὴν μὲν ἀποφαίνει τῆς πόλεως Ῥῶμον. τοῦτον δὲ λέγει κατὰ μέν τινας Ἀσκανίου, κατὰ δέ τινας, Ἡμαθίωνος παῖδα εἶναι.

Εἰσὶ δέ τινες οἳ τὴν Ῥώμην ἐκτίσθαι λέγουσιν ὑπὸ Ῥώμου τοῦ Ἰταλοῦ, μητρὸς δὲ Ἠλέκτρας, τῆς Λατίνου θυγατρός. ἔχων δὲ πολλοὺς καὶ ἄλλους τῶν Ἑλληνικῶν παρέχεσθαι συγγραφέων, οἳ διαφόρους ἀποφαίνουσι τοὺς οἰκιστὰς τῆς πόλεως, ἵνα μὴ δόξαιμι μακρηγορεῖν, ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίων ἐλεύσομαι συγγραφεῖς.

Παλαιὸς μὲν οὖν οὔτε συγγραφεὺς οὔτε λογογράφος ἐστὶ Ῥωμαίων οὐδὲ εἷς. ἐκ παλαιῶν μέντοι λόγων ἐν ἱεραῖς βίβλοις σωζομένων, ἕκαστός τις παραλαβὼν ἀνέγραψε. τούτων δέ τινες μὲν Αἰνείου γενέσθαι υἱοὺς λέγουσι Ῥωμύλον καὶ Ῥῶμον, τοὺς οἰκιστὰς τῆς Ῥώμης. ἕτεροι θυγατρὸς Αἰνείου παῖδας, ὅτου δὲ πατρός, οὐκέτι διορίζοντες. δοθῆναι δ' αὐτοὺς ὑπ' Αἰνείου Λατίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀβοριγίνων ὁμηρεύσοντας, ὅτε αἱ πίστεις τοῖς ἐπιχωρίοις πρὸς τοὺς ἐπήλυδας ἐγένοντο, ἀσπαζόμενον δὲ αὐτοὺς Λατῖνον τῇ τε ἄλλῃ θεραπείᾳ περιέπειν εὖ, ἐκγόνου τε ἄῤῥενος ἄπαιδα τελευτῶντα, διαδόχους μέρους τινὸς τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς καταλιπεῖν.

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν Αἰνείου τελευτήσαντος, Ἀσκάνιον ἅπασαν τὴν ἀρχὴν παραλαβόντα, νείμασθαι πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Ῥωμύλον τε καὶ Ῥῶμον, τήν τε χώραν καὶ τὴν δύναμιν τῶν Λατί-

quaedam captivae virorum fortunam ab Ilio illuc usque temporis sequutae, ne ad eorum domos reversae pristina servitute opprimerentur, igne subjecto naves incenderunt «.

1 In Arm. lectione, ut jam inde notavi, pro *Romulo* est semper *Romylus*, perinde ac in Gr.

2 Քսենագորաս refunditur in Gr. Ξεναγόρας, quo et Sylburgensis conjectura confirmatur, ubi notat ad p. 5. v. 44. » Pro Vulg. Ξεναγόρας posui Ξεναγόρας: praesertim quum ab Herodoto quoque Ξεναγόρης quidam memoretur, 349. At Ζηναγόρας foret ut Ἑρμαγόρας «.

3 Manifestus amanuensis Arm. error est in utroque nomine: legendum ergo ոդիսեայ և կիրկեայ, *Odyssis* (Latinis, Ulysis) et *Circae*: nec miror Arm. librarium hujusmodi nomina depravate legisse exscripsisseque, cum fabulas ipsas Graecis et Latinis notissimas, ne fando quidem acceperit. Adhaec desideratur in nostra lectione τρεῖς, *tres*, de filiis, quod tamen per se subauditur.

4 Ita cum Eusebio legit Sync. nomen matris Λεύκης, quamvis apud Halic. habetur Ἠλέκτρας.

5 Vox singularis մատենագիրն, vel legenda unius literae discrimine մատենագիրս pluraliter juxta Gr. vel accipienda in abstracto pro մատենագրութիւն, tunc enim etiam singulari numero egregie ad rem facere potest. Hoc sensu in Lat. non diximus *scriptorem*, sed *scriptores*.

6 *Latini* (aut *Latinum*) nomen desideratur apud Dionys.

ընդ ոեմն զաշխարհն և զզօրս զաւրհնացուց յերիս բաժին։ Կ,մին զաղբան չինել և այլ քաղաքս. և ոեմոյ գկապիտել ի հաւոյն հօր անուն, և զսիսս, և զանբիսա ի հաւոյն անբիսայ անուն. և զինիսա՝ որ յետոյ կոչեցաւ անիկաւս՝ (յանիկաւղն) ի հաւոյն (ի հաբէն)։ և զհամ առաջին յիւր անուն։ Ո ժամանակս ինչ աւերել հաւանեալ քաղաքին. և միւսանգամ գալ գնացականացն՝ զոր ազգանացիքն արձակեցին, ի սկսուելեան առաջայ և ոեմոյ, անդրէն զառաջին շինուածն առնուլ. որպէս կրկին խակ լինել շինուածոյն հաւոյ. միւսոյն յետ սակաւ ժամանակաց տրոմական պատերազմացն, և միւսոյն հինգերորդաւն ազգաւ յետոյ քան զառաջինն։ Կ,ր եթէ և այ ոչ եղիցի յառաջին ժամանակն նայիցի, և երբորդ եւ՝ առաջին քան զսոյնս գտանի շինուած հաւոյ, մինչև էնեայ և տրոյացւոց երկեալ եր յիտալիա։

Կ,ր զայս ոչ եթէ դոյզն ոք ի մարդկանէ պատմէ, այլ անտիոքոս սիրակուսացի, զորմէ յառաջագոյն յիշատակեցաք. և ասէ այսպէս։ Ի թագաւորութեան ամորգեայ ի զանթինացւոց աշխարհին, քանզի եր ի տաղտկալ յոյնժամ ի տարանտայ մինչև ցպոսիդոնի ծովեզերն, գալ նմին անդր իբրև առն միոյ փախստականի ի հաւոյ. և պատմէ զայս ձև օրինակի։ Կ,րանզի իտալիոս ծերացեալ եր, մերկէս թագաւորեաց. առ սմա այլ հասանէր ի հաւոյ ուսուցիւն, որում անուն եր սիկելոս։ Կ,րանզի ըստ սիրակուսացւոց մինչեռագրին՝ հին և առաջին գտանի հաւոյ քան զտրոյացւոց ժամանակն, կամ՝ ի նոյն տեղիս՝ ուր այժմ խակ քաղաքն բնակեալ է, և կամ այլ գեղ ուրէք եր՝ որ ի նորա անուն կոչեր. քանզի նա անյայտ եթող, և ոչ ես կարեմ ստուգիւ ասել։

atque exercitum [1] Latinorum tripartito diviserit. Ipsum itaque Albam condidisse, aliaque oppida: Remum vero [2] Capuam proavi nomine, et Piam [3]; atque Anchisam, Anchisae avi sui nomine, et Aeneam, quae Janiculum [4] postea est appellata a nomine avi (al. patris) [5]: Romam autem Romulus [6] suo nomine (condidit). Dein aliquo tempore destrui contigit urbem; at rursum colonis adventantibus, quos Albani dimiserunt, Romuli et Remi ductu, iterum pristinam exstructionem recuperasse; ut jam geminas utique constructiones Roma habuerit: unam paulo post Trojana bella, alteram vero quindecim generationibus post priorem. Caeterum, si quis attente prisca tempora inspiciet, tertiam quoque his antiquiorem Romae aedificationem inveniet, priusquam Aeneas et Trojani in Italiam advenissent.

Hoc autem non adeo vilis aliquis inter scriptores narrat, sed Antiochus Syracusanus, cujus ante meminimus. Ita enim ait: Regnante Amorgete [7] in Latinorum regione [8], namque Italia tunc erat a Taranto usque ad oram Posidoniae, venisse ad eum quendam virum quasi Roma profugum. Refert autem his verbis. Quum Italius consensisset, Morges regnavit: hujus tempore vir pervenit Roma extorris [9], cui nomen Sicelus [10]. Itaque secundum Syracusanum scriptorem, vetustior ac superior Trojanorum temporibus Roma invenitur; eaque vel eodem loco sita, ubi hodierna urbs incolitur; vel alicubi pagus erat eodem nomine appellatus: quod equidem, cum ipse incertum reliquerit, neque ego quid certius proferre possum [11].

νων τριχῇ, αὐτὸν μὲν δὴ τήν τε Ἄλβαν κτίσαι καὶ ἀλλ' ἄττα πολίσματα. Ῥῶμον δὲ Καπύην μὲν, ἀπὸ τοῦ προπάππου Κάπυος. Ἀγχίσην δὲ, ἀπὸ τοῦ προπάτορος Ἀγχίσου. Αἰνείαν δὲ, τὴν ὕστερον κληθεῖσαν Ἰάνικλον, ἀπὸ τοῦ πατρός. Ῥώμην δὲ, ἀφ' ἑαυτοῦ (...) ταύτην δὲ χρόνους τινὰς ἐρημωθεῖσαν, ἑτέρας αὖθις ἐλθούσης ἀποικίας, ἣν Ἀλβανοὶ ἔστειλαν, ἡγουμένου Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου, τὴν ἀρχαίαν κτίσιν ἀπολαβεῖν. ὥστε διττὰς εἶναι τῇ Ῥώμῃ τὰς κτίσεις. τὴν μὲν, ὀλίγον ὕστερον τῶν Τρωϊκῶν γενομένην. τὴν δὲ, πεντεκαίδεκα γενεαῖς ὑστεροῦσαν τῆς προτέρας. Εἰ δέ τις ἀπιδεῖν βουλήσεται τὰ προσώτερα, καὶ τρίτη τις ἀρχαιοτέρα τούτων εὑρεθήσεται Ῥώμη, γενομένη πρὶν Αἰνείαν καὶ Τρῶας ἐλθεῖν ἐν Ἰταλίᾳ.

Ταῦτα δὲ οὐ τῶν ἐπιτυχόντων τις οὐδὲ νέων συγγραφεὺς ἱστόρηκεν, ἀλλ' Ἀντίοχος ὁ Συρακούσιος, οὗ καὶ πρότερον ἐμνήσθην. φησὶ δὲ Μόργητος ἐν Ἰταλίᾳ βασιλεύοντος, ἦν δὲ τότε Ἰταλία ἡ ἀπὸ Τάραντος ἄχρι Ποσειδωνίας παράλιος, ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἄνδρα φυγάδα ἐκ Ῥώμης. λέγει δὲ ὧδε. ἐπεὶ δὲ Ἰταλὸς κατεγήρα, Μόργης ἐβασίλευσεν. ἐπὶ τούτου δὲ ἀνὴρ ἀφίκετο ἐκ Ῥώμης φυγάς, Σίκελος ὄνομα αὐτῷ. κατὰ μὲν δὴ τὸν Συρακούσιον συγγραφέα, παλαιά τις εὑρίσκεται προτεροῦσα τῶν Τρωϊκῶν χρόνων ἡ Ῥώμη. πότερον δὲ περὶ τοὺς αὐτοὺς ἦν τόπους, ἐν οἷς ἡ νῦν οἰκουμένη πόλις ἐστὶν, ἢ χωρίον ἕτερον οὕτως ἐτύγχανεν ὀνομαζόμενον, ἀσαφὲς ἐκείνου καταλιπόντος, οὐδ' ἐγὼ δύναμαι συμβαλεῖν.

1 Δύναμις, ut patet, sonat *virtus*, *potestas*, etc. accipiturque etiam pro *exercitu*, ut commodè explicavit interp. noster per vocem *զօրս*· ubi Sylburg. reposuit *opes*.

2 Apud Halic. Ῥῶμον, hodie legimus, nomen nullius significationis; de quo sic notat Sylburg. ad p. 59. v. 26. » Uterque interpres (idest Capus, et Glareanus) Ῥωμύλον legit, non Ῥῶμον: haud scio an convenientius «. Neutrum probabis, secundum Eusebium, qui exhibet Ῥέμον; eamque lectionem habet et Sync.

3 Pro, *և զպիա*, *et Piam*, legendum cum Gr. *կապիայ* vel *կապիսի*, ut ferunt tam Dionys. quam Sync. *proavi Capyae nomine*.

4 Cod. Arm. *Anicavus*, ubi juxta Gr. lectionem Dionys. et Sync. *Janiclum*, legendum esset *յանիկլն*, vel *անիկլն*, Latine *Janiculum*: de quo sic profert Glareanus apud Sylburg. ad p. 59. v. 28. 29. » Janiculum est perquam vetustus locus, ac pars urbis Romae, ut Plin. testatur lib. 3. cap. 5. quo in loco quidam libri habebant *Antipolis*; Hermolaus restituit Aeniopolis. Dionysius noster vocat Aenean «.

5 Cum nemo possit dubitare, quin Anchises *pater* Aeneae fuerit, quod et expresse fert Gr. lectio, pro certo habetur in cod. Arm. pro *հաւրն*, ceu *հօրն*, *patris*, irrepsisse *հաւոյն*, *avi*.

6 *Romuli* nomen deest apud Dionys. ac Sync. quo sublato, Romae aedificatio cum aliis oppidis ad solum Remum supra memoratum pertinet. Ubi advertas velim, hunc Remum Romuli fratrem alium omnino esse a Romo, quem infra citabimus; alium item a primo Romulo fratrem Romi Romulum, ut magis aperte est apud Syncellum.

7 In lectione Dionys, *Morges* effertur sine litera A praefixa nostrae lectioni, et quidem nostra etiam lectio paulo post illam vix agnoscit.

8 Pro *Latinorum regione* apud Dionys. legitur hodie *Italia*: itaque vel in Arm. pro *ի զտրոյացւոց* legendum *խառացւոց*, vel contra in Gr. renovandum.

9 Consulto usurpavimus vocem *extorris* pro altera Arm. *աւաւեցի*, incertum quae sensum praesefert; potest enim designare, *venientem ex aliquo loco incerto*, seu *ignotum quendam profugum*, vel demum *ex quadam parte Romae advenam*, ita tamen, ut facile possis hac voce restaurare depravatum Gr. textum: legitur enim nunc ibi vox nullius significationis γυγας, at Sylburg. videtur legisse φυγάς, eo quod reddiderit *profugus*; mutuatus nempe ab exacto codice, vel a praecedentibus, ubi ἄνδρα φυγάδα praemiserat Dionys. Sed nobis certum videtur alterum hic vocabulum esse legendum, ut γήθεν, *e terra*, vel quid simile.

10 Syllabas ipsas servavimus, Σικελος, *սիկելոս*. *Sicelus*, ubi poteramus cum Sylburg. reponere in Lat. *Siculus*; sed cavendum fuit, ne nomen proprium confunderetur cum nationali.

Վասն զհին շինուածոյն թուի ինձ թէ բաւական իսկ ասացաւ։ Իսկ զյետնոյն, զոր թէ գնակութիւն պարտ իցէ ասել, կամ շինուած, կամ այլ ինչ՝ զինչ և իցէ անուանել, տիմի սիկեղացւոյ չգիտեմ արպիսի ինչ կանոն՝ ի կիր արկեալ առ կարքեդոնի շինուածոնին ասէ լեալ՝ լը ամաւ նախ քան զառաջինն ողոմպիադն։ Իսկ զերկոսին կինկղեա յն այր՝ ի խորհրդականաց առնեակա լոյն՝ զսորրորդ ամաւ երկոտասաներ րորդի ողոմպիադին։ Իսկ երկուսս փաբիացի՝ յառաջնում ամի իբ երորդի ողոմպիադին։ Իսկ կատոնն պորկիացի զյունական ինչ ժամանակս չընտրէ. բայց փոյթ յանձին կալեալ՝ թէ և այլ ոք այնպէս գտանիցի ըզնախնեաց պատմութիւն գումարեալ, նէ և իբ ամաք ասէ յետոյ քան զիլիական պատերազմն։ Եւ այս ժամանակ եթէ համեմատիցի ընդ երաստոթենեայ ժամանակագրութիւնն, առաջնոյ ամին յեօթներորդի ողոմպիադին պատահէ։ և զի են առաջք կանոնքս՝ զորս երաստոթենէս՝ ի կիր արկանէ, և թէ զիարդ ոք կշռեիցէ զհամեմատեցուց ժամանակն ընդ յունաց, ի միւսում ձառին իսկ յայտ արարեալ է իմ։ Այնչափ և դիտել սիս՝ որ յառաջնում ընդ հռոմայեցւոց նախնեացն պատմութենէ, զոյս ժամանակ՝ որ յետ զիլիոն առնելոյ են, համարի կարդալ։ զհնգեայ փախուստն՝ ի արուսդայ, և զերթալ հասանել յիտալիա. և զորս ի նմանէ և յետնորա զատնացւոց թագաւորեցին՝ մինչև ցհռոմիղոս և ցհռոմոյ շինուածն. և որ ազգի ազգի ինչ՝ ի հնոյն պատմին զշինուածոյ հռոմայեցւոց քաղաքին՝ գրէ միբան միոջէ։

Վասն ոմանք ասեն, թէ պիկոս որդի կրոնայ թագաւորեաց նախ ի զաւրենտայ աշխարհին՝ մինչև ցոյն տեղն, ուր այժմ հռոմն կայ, ամն լէ։ Եւ յետ նորա փաւնոս որդի պիկայ ամն խդ։ Եւ որով հերակղէս երթեալ՝ ի սպանիայ աշխարհէ՝ բազին կանգնեաց՝ ի հրապարակի բոյբեայ. վասն զի զՅար որդին եփեսեայ եսպան։ Յետ որոյ զաւրնոս

» Porro de antiqua aedificatione [1], ut puto, satis jam dictum fuit. Postremam vero, quam inhabitationem ne dicere oporteat, vel exstructionem, sive aliquid aliud nuncupare, Timaeus Siculus nescio quo Canone usus, aequalem Carthaginis exstructioni fuisse ait, annis xxxvm. ante primam Olympiadem: at Leucius Cincilius, vir Senatorii consilii, circa annum quartum duodecimae Olympiadis (ait). Erintus autem Fabius anno primo vm. Olympiadis [2]. Verum Cato Porcius nullam Graecam temporum rationem prosequitur, sed tamen diligentiam adhibens, si quis alius ita reperiatur antiquae historiae collector, cccxxxii. annis posteriorem bello Iliaco dicit. Atque hoc tempus si cum Heratosthenis chronographia conferatur, in primum annum septimae Olympiadis incidit. Quod autem Canones, quibus Heratosthenes usus est, integri sint, et quomodo quis Romanorum tempora cum Graecis adaequare queat, altero quidem sermone declaravi «. Totidem ergo vel ipse Dionysius in prima antiquitatum Romanorum historia, ea tempora, quae consequuntur Ilium captum, congruenter recensct. Aeneae (nempe) fugam ex Troja, eumque in Italiam delatum; et qui ab eo, postque cum Latinis imperaverunt usque ad Romulum conditamque Romam; quaeque varie ab antiquis de Romanorum urbe condita relata sunt, singula describit.

Quidam vero dixerunt, quod [3] Picus Saturni filius in Laurentia primus regnavit, ad illum usque locum, ubi nunc Roma sita est, annis xxxvii. Postque eum Faunus filius Pici, annis xliv. Cujus aetate Hercules ex Hispania delatus, aram in foro Boario exstruxit, eo quod Malum (ceu Cacum) filium [4] Vulcani necaverat. Post quem Latinus regnavit annis xxxvi.

Περὶ μὲν οὖν τῶν παλαιῶν κτίσεων ἱκανὰ ἡγοῦμαι τὰ προειρημένα. τὸν δὲ τελευταῖον τῆς Ῥώμης γενόμενον οἰκισμὸν, ἢ κτίσιν, ἢ ὅτι δήποτε χρὴ καλεῖν, Τίμαιος μὲν ὁ Σικελιώτης οὐκ οἶδ' ὅτῳ κανόνι χρησάμενος, ἅμα Καρχηδόνι κτιζομένῃ γενέσθαι φησὶν, ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ πρότερον ἔτει τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος. Λεύκιος δὲ Κίγκιος, ἀνὴρ τῶν ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ συνεδρίου, περὶ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς δωδεκάτης Ὀλυμπιάδος (...) Κάτων δὲ Πόρκιος Ἑλληνικὸν μὲν οὐχ ὁρίζει χρόνον. ἐπιμελὴς δὲ γενόμενος, εἴ καί τις ἄλλος, εἰς τὴν συναγωγὴν τῆς ἀρχαιολογουμένης ἱστορίας, ἔτεσιν ἀποφαίνει δυσὶ καὶ τριάκοντα καὶ τετρακοσίοις ὑστεροῦσαν τῶν Ἰλιακῶν. ὁ δὲ χρόνος οὗτος ἀναμετρηθεὶς ταῖς Ἐρατοσθένους χρονογραφίαις, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος πίπτει τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος. ὅτι δὲ εἰσὶν οἱ κανόνες ὑγιεῖς, οἷς Ἐρατοσθένης κέχρηται, καὶ πῶς ἄν τις ἀπευθύνοι τοὺς Ῥωμαίων χρόνους πρὸς τοὺς Ἑλληνικοὺς, ἐν ἑτέρῳ δεδήλωταί μοι λόγῳ . . .

(Syncell. pag. 136. 137.)

(. . . .) φασὶ Πῖκον υἱὸν Κρόνου βασιλεύσαι χώρας Λαυέντου λζ'. (εἶναι δὲ τὴν χώραν) ἕως τῆς νυνὶ Ῥώμης (πόλεως). μεθ' ὃν Φαῦνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πίκου (τοῦ καὶ Διός) ἔτη μδ'. (...) καθ' ὃν Ηρακλῆς ἀπὸ Σπανίας ἐπανελθὼν, ἐν φόρῳ τῷ λεγομένῳ Βοαρίῳ βωμὸν ἤγειρε, διότι ἀνεῖλε Κάκον τὸν Ηφαίστου υἱὸν. (...) ἔπειτα Λατῖνος ἔτη λς' ... τούτου κατὰ τὸ τρίτον...

1 Ita etiam in Gr. quamvis plurali numero expositum sit, *de antiquis aedificationibus*, ubi Sylburg. vertit, *de priscis conditoribus*. Idem in sequentibus alio loquendi modo usus est, sic reddens: » Extremam autem Romae aedificationem, sive ea deductio habitatorum potius dicenda est, sive quodcunque aliud «. Quùm Gr. verba haec sonent, » Postremam vero Romae factam habitationem (vel aedificationem, οἰκισμὸς utrumque significat), sive exstructionem, (id enim proprie sonat κτίσις,) sive aliquid aliud opus erit vocare «: cui magis cohaeret interpretatio Arm. cum primam vocem οἰκισμὸν pro *habitatione* accipit Interp. noster, secundam verò pro *aedificatione* seu *constructione*.

2 Integra linea excidit ab hodiernis Dionysii codicibus, librariorum nempe incuria, qui ab una voce Ολυμπιάδος, ad alteram per errorem transierunt: supplenda itaque Eusebii ope.

3 Sequentia quoque de more excerpsit ab Eusebio Syncellus p. 136. 137. quaedam tamen ipse addidit, ut patet ex locis parenthesis nota signatis, aut per puncta praetermissis.

4 Interp. Arm. nomen filii Vulcani, qui Κακὸς dicitur, refudit in Arm. Չար- sc. *Malus*, ut vox ipsa sonat, at Latini Graecam potius dialectum servant *Cacus*. Sed culpandus librarius, qui similitudine vocum delusus զՉարրորդն exscripsit, id est, *Quartum*, pro զՉար որդին, *Malum* ceu *Cacum filium*.

Թագաւորէր սմն ԼՀ. ուստի և զսահմինացիք կոչեցան։ Ի սորա յերես. Ներդդ և յերրորդ ամի առաւ ի դինն։ Զեա որոյ Էնիաս անբիսեայ ընդ ռուտուլացիս պատերազմեալ՝ սպան զառաւնոս. և զղջահինայ ըզդուստրն զաւրինիա արար կին, և շինեալ զքաղաքն զաւրինիա. յորմէ Թագաւորեաց սմն ՁԲ։ Ես զայս Համառօտիւք յարտաքինոցն գրոց կրեալ պատմեցաք։

Զնա առեալ և ի միւս և սա վիպոյ սոցին իրաց փոխեսցուք, որ է դիտգործոս. որ զամենայն մատենագրանան ի նմին միահամուռ վաստակաշխութիւն գումարեաց. քանզի և զՀռոմայեցւոց պատմութիւնն յ՚է երրորդ գիրն իւրում գրէ զայս ձև օրինակի բանից։

Ex septimo Diodori Libro de antiqua Romanorum generatione [1].

Unde et Latini sunt denominati. Hujus anno trigesimo tertio Ilium captum fuit. Post haec Aeneas Anchisae (filius) adversus Rutulos dimicans, Turnum interfecit, atque Latini filiam Laviniam uxorem duxit, urbemque Laviniam condidit; dein vero regnavit annis III. Haec ergo breviter ab exterorum libris mutuati narravimus.

Age nunc ad alterum quoque harum rerum testem gradum faciamus, Diodorum videlicet, qui cunctis Bibliothecis in unum congestis, magnum quaestum sibi comparavit: siquidem et Romanorum historiam VII. suo libro his verbis conscribit,

Ἐκ τοῦ ἑβδόμου Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου.

Περὶ τῆς Ἀρχαιογονίας Ῥωμαίων ἐκ τῆς ζ΄ Διοδώρου (Σικελιώτου.)

Αἰνείας... συμμαχήσας (...) κατὰ Ρουτούλων, καὶ Τοῦρνον ἀνελών, Λαβινίᾳ ζεύγνυται Λατίνου θυγατρὶ (τοῦ βασιλέως,) καὶ βασιλεύει (τῆς χώρας) μετὰ Λατῖνον ἔτη γ΄. κτίσας πόλιν (ἐπ᾽ ὀνόματι τῆς γυναικὸς) Λαβινίαν, ἐν ᾗ καὶ ἐβασίλευσε...

(*Syncellus p.* 133.)

Ամենք ի պատմագրաց վրիպագրեալք կարծեցին զռոմիղեանց ի յինեակ դստերէն ծնեալ՝ շինեալ զՀռոմ. այլ չի այն Ճշմարիտ. քանզի բազում ժամանակք էն ի միջի ընդ Էնիա և ընդ ռոմիղոս Թագաւորս։ Շինեալ Հռոմայ յերկրորդում ամի յերրորդում (չերրորդ) ողիմպիադին։ զի այս շինուած յետոյ է քան զտրոյական պատերազմն՝ աւելի քան զ՚ՆՂԴ ամաք։ Ոմանք Էնիաս յետ առնլոյն զտրուայոյս՝ երիւք և ամաք յետոյ՝ ի վերայ անցանելոյ՝ սա զԱլա գաւառութիւնն զաստինացւոց՝ զոր կալեալ երեքտասիւ ժամանակ՝ ի մարդկանէ անհետ լինէր, և անմահ պատուոյ հասանէր։ Որոյ իշխանութիւնն առեալ Նորին որդւոյ ասկանայ՝ շինէր զաղբան, որ այժմ զնոկան կոչի. զոր անուանեաց յանուն գետոյն՝ որ յայնժամ աղբան կոչէր, և այժմ՝ ի տիբերի անուն կոչի։

Այսց զանուանէ քաղաքին՝ փաբիոս, որ զՀռոմայեցւոց իրան գրեցաց, այլազգ իմն առասպելս յօգէ։ Ոմանք այսպէս ասէ, եթէ Էնեայ հրամանս լինէր՝ որպէս թէ չորքոտանի ինչ նշանակիցէ նմա, ուր պարտ

Ἔνιοι μὲν οὖν τῶν συγγραφέων πλανηθέντες ὑπέλαβον τοὺς περὶ τὸν Ῥωμύλλον ἐκ τῆς Αἰνείου θυγατρὸς γεγηθέντας κεκτικέναι τὴν Ῥώμην. τὸ δ᾽ ἀληθὲς οὐχ οὕτως ἔχει. πολλῶν μὲν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, τοῦτε Αἰνείου καὶ Ῥωμύλλου γεγονότων βασιλέων, ἐκτισμένης δὲ τῆς πόλεως κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ζ΄. Ὀλυμπιάδος, ἄυτη ἡ κτίσις ὑστερεῖ τῶν Τρωϊκῶν ἔτεσι πλείω τῶν υ΄. καὶ λ΄. Αἰνείας γὰρ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωίας ἐτῶν τριῶν παρελθόντων παρέλαβε τὴν τῶν Λατίνων βασιλείαν, καὶ κατασχὼν τριετῆ χρόνον ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, καὶ τιμῶν ἔτυχεν ἀθανάτων. τὴν δ᾽ ἀρχὴν διαδεξάμενος Ασκάνιος υἱὸς ἔκτισεν Αλβαν τὴν νῦν καλουμένην Λόγγαν, ἣν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ τότε μὲν Αλβᾶ καλουμένου, νῦν δὲ Τιβέριος ὀνομαζομένου.

Περὶ δὲ τῆς προσηγορίας ταύτης Φάβιος ὁ τὰς Ρωμαίων πράξεις ἀναγράψας ἄλλως μεμυθολόγηκε. φησὶ γὰρ Αἰνείαν γενέσθαι λόγιον, τετράπουν αὐτῷ καθηγήσασθαι πρὸς κτίσιν πόλεως, μέλλοντος αὐτοῦ θύειν, ὃν ἔγ-

1 Iisdem verbis, eademque inscriptione transtulit ab Eusebio Diodori locum Syncellus toties laudatus, quamvis non integre; ex quo desumptum ediderunt posteri inter fragmenta Diodori Tom. II. p. 636. V. VIII. cum interim vix reperiatur praesens Auctoris liber septimus, quemadmodum alii nonnulli. Miror haec cum praemissis Dionysii locis ad sensum saltem apud Sync. occurrentibus, omissa ab Scaligero fuisse, cum alia plurima minus certa ipse transcripserit.

2 Si incorruptam censes lectionem Syncellanam πλανηθέντες, sc. *errantes*, procul dubio pro վիպագրեալք. sc. *historiam conscribentes*, legendum վրիպագրեալք. id est *erronce scribentes*, vel potius վրիպաբեալք. videlicet *errantes*: id sane vel ex ipsa verborum serie facile subauditur. In sequentibus nomen զռոմիղեանց. exposuimus *Romulum suosque*, ne cogeremur reddere *Romulos*, ut significaretur Romulus cum fratre, etc. id enim indicat in Arm. nomen plurale patronymicum, eo modo, quo Graece dicitur τοὺς περὶ τὸν Ῥωμύλον, quem locum Goar sic exprimi voluit: *Romuli ex Aeneae filia nati socios*.

3 Gr. Olympiadem fert ζ΄. *septimam*; sicut et ex aliis locis Arm. constat: unde facile potes legere hic չերրորդ. VII. pro յերրորդ, III.

4 Syncellus legit, υ΄. καὶ λ΄. cccxxx. tribus annis minus, cum noster habuerit apographus υ΄. καὶ λγ΄.

իսկ նմա քաղաք չինել։ Յերև կամէր խոզ մի մեսակ յղի գինուլ և զոհել՝ համակ սպիտակ, ի ձեռայ վերծանէր, և սրանայր ելանէր ի բլուր ինչ, ուր և երեսուն խոճկորս ծնանէր։ գինիա այնուհետև զարմանք ունէին. և զերամանն ի գլուխ հանել կամէր, երթալ ձեռն ի գործ արկանել՝ և զաեղին չինել։ Տեսանէր երեսս ինչ ի քուն՝ որ յայտ յանդիման արգելոյր զնա, և խրատ տայր չետ Հ ամի չինել՝ գնայն կշիռ ըստ թուոյ խոճկորացն ծնեալց. յիրացն՝ զոր եգ ի մոխ՝ մեկուսի կալ։

Ցետ էնեայ վախճանելոյ՝ ասկանեայ նորին որդւոյ առեալ զթագաւորութիւնն, յետ Հ ամին անցանելոյ՝ շինեալ զԱլբան, և անուն քաղաքին կոչեալ աղբան՝ ըստ խոզին գունոյ. քանզի զատինացիք ըստ իւրեանց բարբառոյ զսպիտակ աղբան անուանեն։ Գնել նմա միւս ևս այլ անուն դիտպա, որ թարգմանեալ կայ երկայն, վասն ի լայնութիւն անձուկն լինելոյ՝ և յերկայնութիւնն մեծ։ Յոչ գնովմբ ածեալ՝ ասէ, և թէ ասկանիոս թագաւորութեան քաղաք արար զաղբան. և ոչ սակաւս ի շուրջանակի բնակչացն տապալեաց. եղև այր երևելի, և վախճանեցաւ՝ թագաւորեալ ամս Լ։

Յոչ յետ նորա վախճանի անկաւ հարց ի մէջ բազմութեանն՝ յաղագս երկուցն վասն թագաւորութեանն ընդ միմեանս վիճելոյ. քանզի յուղիոս որդի էր ասկանեայ՝ ասէր, ինձ անկ է հայրենի իշխանութիւնն. և սիղուիոս եղբայր ասկանեայ և որդի էնեայ և սիղուիայ առաջին հիմնոյն զաւրնոյ՝ ասէր, ինձ պատշաճ է։ զի սմա յետ էնեայ վախճանի նենգ գործեաւ յասկանեայ. քանզի մինուկ էր անեալ ի լերին ոմանց յանդիորդաց՝ սիղուիոս անուանէր յանուն լերինն զաւրնացեայ, զոր սիղուիա կոչէին։ Ասայց յերիւս կողմանն վիճելոյ՝ ի բազմութենէն ընտրութեան առ ըզթագաւորութիւնն սիղուիոս։ Ասկ յուղիոս վրիպեալ յիշխանութենէն՝ ի մեծ քրմութիւնն հաստատեցաւ երկաց. և իբրև երկրորդ թագաւոր էր։ յորմէ ասեն՝ թէ ցայժմ և կայ ի հռոմ յուղեան ազգն։

Սիղուիոս յիշխանութեանն ոչինչ արժանի գրելոյ գործ գործեաց. և

Quum enim vellet suem foetam, ac omnino candidam mactare ac immolare, ea e manibus elapsa, rapido cursu tendens, ascendit collem quendam, ac inibi triginta porcellos edidit. Aeneas itaque admiratione captus, et ad mandatum explendum convertens animum, statuit operam dare, ut locum exstrueret. Interea vero speciem quandam in somno vidit aperte cum prohibentem, monentemque, ut nisi post annos xxx. aequali numero editorum porcellorum monstratos, exstructionem minime aggrederetur; atque adeo a propositis rebus destitit [1].

Post Aeneam defunctum, Ascanius ejus filius regnum assumpsit: dehinc vero annis xxx. transactis, collem construxit, et urbem Albam appellavit, ad porcae colorem: nam Latini secundum suam linguam τὴν Λευκὴν Albam vocant [2]: alteram quoque ei nomenclationem imposuit, Longam (nempe) Μακρὰν interpretatam; eo quod latitudine angusta erat, et longitudine vasta «. Hisque addit dicens [3]: » Ascanius urbem regiam Albam fecit, et non paucos de circumjacentibus incolis prostravit; adeoque vir praeclarus compertus est: obiit autem annis regnans xxxviii «.

» Postque ejus obitum controversia orta est in multitudine amborum causa de regno inter se invicem contendentium. Julius enim, cum filius esset Ascanii, ad se pertinere paternum imperium contendebat; et Sylvius Ascanii frater, Aeneaeque et Sylviae primae uxoris Latini filius instabat sibi competere. Huic enim post Aeneae obitum insidiae factae sunt ab Ascanio; namque dum adhuc infantulus esset, in monte a quibusdam armentariis educatus, Sylvius est dictus a nomine montis Latinorum, quem Sylvam vocitabant. Ex utraque ergo parte disputantibus, multitudinis electione regnum Sylvius suscepit. Julius autem imperio cedere coactus, Pontifex maximus constitutus fuit, et fere secundus rex habebatur: a quo ortam hucusque Juliam familiam Romae perdurare ajunt «.

» Sylvius nihil dignum memoria (quod describi mereatur,) in imperio

κυον, τῷ χρώματι λευκήν. ἐκφυγεῖν δὲ ἐκ τῶν χειρῶν, καὶ καταδιωχθῆναι πρός τινα λόφον, πρὸς ὃν κομισθεῖσαν τεκεῖν λ'. χοίρους. τὸν δὲ Αἰνείαν τότε παράδοξον θαυμάσαντα, καὶ τὸ λόγιον ἀνανεούμενον, ἐπιχειρῆσαι μὲν οἰκῆσαι τὸν τόπον. ἰδόντα δὲ κατὰ τὸν ὕπνον ὄψιν ἐναργῶς διακωλύουσαν, καὶ συμβουλεύουσαν, μετὰ λ'. ἔτη κτίζειν, ὥσπερ ὁ τῶν τεχθέντων ἀριθμὸς ἦν, ἀποστῆναι τῆς προθέσεως...

1 Finem hic facit Syncelli fragmentum; sequentia ergo Diodori verba ex solo Eusebio-Armeniaco in promptu habebis. Caeterum de his Romanorum antiquissimis commentis plura legi possunt apud Dionys. Halicarn. Lib. I.

2 Necesse fuit per Graecam vocem procul dubio ab auctore usurpatam repetere *Albae* significationem, quam Arm. սպիտակ, *Sbidag*, appellat; ne in Latina versione per tautologiam diceremus, *Albam vocant Albam*. Idem velim conjicias de altera voce *Longa*, quae paulo post occurrit.

3 Interjectum hoc dictum forsitan quis putet Diodori esse verbum, citantis nempe Fabium supra laudatum; nobis tamen persuasum est ab Eusebio prolatum, quum Diodorum ipse recolat.

վախճանեցաւ՝ Թագաւորեալ ամս խե։ Որոյ իշխանութիւնն՝ նոքին որդի պայազատեաց Էնէաս, որոյ անուն յորջորջանաց կոչեցաւ սիղուիոս. և տիրեաց աւելի քան ղ՟ ամ։ Յետ որոյ Թագաւորեաց զատինոս, որ կոչեցաւ սիղուիոս, ամս ծ։ Որում գտեալ ժիր յիրի և ի պատերազմի՝ զարուարձանեաց աշխարհն տապալէր, և զհին քաղաքսն շինէր, որ յառաջագոյն կոչէին զատինացւոց, ժ՟. զտիբուրս. զսերեստոս. զկաբիուս. զտիւսկոլոս. զկովրս. զկոմեսրիս. զղանուիոս. զղաբիկոս. զսկապտիս. զսաորիկոս. զաորիկս. զտեզենա. զոկոստոմերիս. զկինենոս. զիրղեգենա. զկոմերիս. զմեդիոլիոն. զբոյիղոս, զոր ոմանք կոչեն բոլղոս։

Յոկ ի զատինայ վախճանել՝ ընտրեցաւ Թագաւոր նոքին որդի աղբաս սիղուիոս. որ տիրեաց ամս լ՟։ Յետ որոյ Թագաւորեաց եպիտոս սիղուիոս ամս իդ։ Յորոյ ի վախճանել՝ փախանակեաց զԹագաւորութիւնն կապիս. որ Թագաւորեաց ամս՝ ը պակաս յերեսուն։ Յոր յետ նորա կազմէտ նոքին որդի. և տիրեաց ամս ժ՟։ Յոկ տիբերիոս սիղուիոս ամս ը։ Յոր ի վերայ տիւրենացւոց չոգաւ զօրօք. և մինչդեռ ընդ աղբան գետ անցուցանէր զզօրսն, անկեալ ի յորձանուտ՝ վախճանեցաւ. ուստի և անուն գետոյն տիբերիոս անուանէր։ Յոր յետ նորա վախճանելոյ՝ ագրիպաս Թագաւորեաց զատինացւոց՝ միով աւելի քան զքառասուն ամ։ Յոր յետ նորա առամուզիոս սիղուիոս, միով ամաւ պակաս ի քսանէ։

Օսմանէ ասէն, Թէ զամենայն աւուրս կենաց ամբարտաւան եղև, և զօրայր և հակառակէր ընդ արարմանդոյ զօրութեանն. որ երբեմն ի մրգոց ժամանակի որոտմունք լսէիս սաստիկ և սաստիկ լինէին, հրամայեաց ասել զօրացն առաջորք զսպարան բռնել միաբան ի միջի հրապարակաց. և համարէր՝ Թէ որ ի սրմանէ բարբառ լինիցին՝ սաստկագոյն իցէ քան զորոտմունն. վասն որոյ և վրէժս իսկ տայր ընդ դէպն ամբարտաւանութեանն, ի փայլատականց սաստկեալ, և ամենայն տուն նորա յաղբանայ ծուլձին ընկղմէր։ Յուցանեն զնշանս նոցա մինչև ցայժմ հռոմայեցիք, որ առ ծուլձնովն բնակեալ են, սիւնս ընդ ջուրն ի վեր երևեալ, որ անդ ուրեմն ի խորան կան արքունական տանցն։

Յետ սորա ընտրեցաւ աւենտիոս. որ ե ընդ ը ամաւ տիրեաց. ի պատերազմի ուրեմն արուարձանեացն ի հնդ մեռեալ անկանէր առ աւենտիոս

agens obiit, cum regnasset annis xxix. Cujus imperium filius ejus Aeneas accipit, cognomento Sylvius; dominatusque triginta et amplius annos. Post quem Latinus regnavit, qui vocatus fuit Sylvius, annis l. Hic rebus gerendis par, atque in bello generosus repertus, suburbanam regionem evertit, atque urbes antiquas, quae antea Latinorum vocabantur, xvm. condidit. Tibur nempe, Praeneste, Gabios, Tusculum, Coram, Cometiam, Lanuvium, Labicum, Scaptiam, Satricum, Ariciam, Tellenas, Ocostomeriam, Caeninam, Flegenam, Cameriam, Mediplium, Boilumque, quam nonnulli Bolam vocant «.

» Defuncto autem Latino, rex electus est filius ejus Albas Sylvius, qui annis xxxvm. imperitavit. Post quem Epitus Sylvius annis xxvi. Quo defuncto, in regnum suffectus est Capys, qui annis regnavit duodetriginta. Et post eum Calpetus ejus filius; dominatusque est annis xm. Dein Tiberius Sylvius annis vm. Hic adversus Tyrrhenos exercitum movens, cum per Albam amnem copias traduceret, in gurgites lapsus, obiit; unde et fluvius appellatus est Tiberis. At post ejus obitum Agrippas in Latinos regnavit, unum supra quadraginta annos. Postque eum suscepit (regnum) Aramulius Sylvius, undeviginti annis «.

» De isto dicunt, quod cunctis vitae diebus superbus fuerit, adeoque se efferebat et adversabatur contra vim Jovis: quin etiam quum interdum tempore fructuum (autumni) tonitrua assidua ingentiaque fierent, mandabat exercitui, ut universi ad suum edictum unanimiter gladiis clypeos concuterent, quo existimabat sonum ex his editum superare posse vel ipsa tonitrua; propterea poenas dedit suae in Deos arrogantiae, fulminis ictu extinctus, totaque domus ejus in Albano stagno immersa fuit. Ostendunt sane hucusque rerum vestigia Romani ipsi juxta stagnum incolentes, columnas nempe subter aquis in altum visas, quae inibi in profunditate regiae domus exstant «.

» Post hunc Aventius electus fuit, qui cum vn. supra xxx. annos potitus esset, in quodam praelio cum suburbanis commisso, in angustiam actus,

(Locus Graeci textus)

(Locus Graeci textus)

քլլոսվ, ուսաի անուն բլլոյին աւեն-
տիոս կոչէր։ Փոխանակեաց զնշխա-
նութիւն վախճանեալոյն՝ նորին որդի
պրոկաս սիղուիոս։ և թագաւորեաց
ամս ՃԻ ընդ ի իւ։ Նորոյ ի վախճա-
նել՝ կրտսեր որդին ամուղիոս բռնա-
բար կալաւ զիշխանութիւնն։ քան-
զի ի տաք աշխարհս ուրեմն երթեալ
էր նամիտորը, որ էր նորին եղբայր
և հարազատ։ Ամուղիոս թագաւո-
րեաց սակաւ ինչ ամս աւելի քան
զնՃ։ Յուլիոյ և Յուլիոսէ՝ որ ըզ-
հռոմ շինեցին, մեռանէր։

juxta Aventinum collem cecidit, unde collis Aventinus dictus fuit. Dein demortui in locum suffectus est filius ejus Procas Sylvius, regnavitque annis III. supra viginti. Quo mortuo, junior filius Amulius per vim regnum tenuit; eo quod in regiones longinquas profectus erat Numitor, ejusdem frater major natu ac germanus. Amulius ergo paulo plus annis XLII. regnavit, atque a Remo et Romulo, qui Romam condiderunt, interficitur.

Այս են դասք թուոյն հռոմայեցւոց թագաւորք այսոքիկ։

Sunt autem singuli Reges Romanorum isti.

ա.	Էնիաս յետ չորրորդ ամի իլիոնի առնլոյն՝ թագաւորէ ղլատինացւոց.	ամս Ճ։	I.	Aeneas post annum quartum ab Ilio capto, in Latinos regnat annis III[1].
բ.	Ասկանիոս.	ամս ԼՃ։	II.	Ascanius. ann. XXXVIII.
գ.	Սիղուիոս Էնեայ.	ամս ԼՃ։	III.	Sylvius Aeneae (filius). ann. XXVIII.
դ.	Էնիաս սիղուիոս.	ամս ԼՈ։	IV.	Aeneas Sylvius. ann. XXXI.
ե.	Լատինոս սիղուիոս.	ամս Ծ։	V.	Latinus Sylvius. ann. L.
զ.	Ալբաս սիղուիոս.	ամս ԼԹ։	VI.	Albas Sylvius. ann. XXXIX.
է.	Եպիտաս սիղուիոս.	ամս ԻՃ։	VII.	Epitus Sylvius. ann. XXVI.
ը.	Կապիս սիղուիոս.	ամս ԻԸ։	VIII.	Capys Sylvius. ann. XXVIII.
թ.	Կարպենտաս սիղուիոս.	ամս ԺԳ։	IX.	Carpentus Sylvius. ann. XIII.
ժ.	Տիբերիոս սիղուիոս.	ամս Ը։	X.	Tiberius Sylvius. ann. VIII.
ժա.	Ագրիպպաս սիղուիոս.	ամս ԼԵ։	XI.	Agrippas Sylvius. ann. XXXV.
(ժբ.	Բոմոռէոս.	ամս ԺԲ։)	*(XII. Aremulus.*	*ann. XIX.)*
(ժգ.	Աւենտէոս.	ամս ԼՇ։)	*(XIII. Aventinus.*	*ann. XXXVII.)*
ԺԴ.	Պրոկաս սիղուաս.	ամս ԻԳ։	XIV.	Procas Sylvius. ann. XXIII.
ԺԵ.	Ամուղիոս սիղուաս.	ամս խԲ։	XV.	Amulius Sylvius. ann. XLII.

Ամուղիոս զհռոմ շինէ, և թագաւորէ եօթներորդում ողոմպիադին։ Այս են յինէայ մինչև Յուլիոս ամք ՆՃԽԸ։ Յիլիոնի առնլոյն ամք ՊՃԼ։

Romulus Romam condit, regnatque septima Olympiade. Sunt itaque ab Aenea usque ad Romulum anni CCCCXLVIII. Ab Ilio vero capto, anni CCCCXXXI[2].

Յռոմիղոյ՝ որ զհռոմ շինեաց, թագաւորք նոքա այսոքիկ։

A Romulo, qui Romam condidit, Reges hi dinumerantur.

ա.	Ռոմիղոս.	ամս ԼՃ։	I.	Romulus. ann. XXXVIII.
բ.	Նումաս պոմպիղիոս.	ամս խԳ։	II.	Numa Pompilius. ann. XLI.
գ.	Տուղղոս ոստիղիոս.	ամս ԼԳ։	III.	Tullus Hostilius. ann. XXXIII.
դ.	Անկիոս մարկոս.	ամս ԼԳ։	IV.	Ancus Marcius. ann. XXXIII.
ե.	Տարկինիոս.	ամս ԼԷ։	V.	Tarquinius. ann. XXXVII.
զ.	Սերուիղիոս.	ամս խԴ։	VI.	Servilius. ann. XLIV.
է.	Տարկինիոս սուպերբոս.	ամս խԴ։	VII.	Tarquinius superbus. ann. XXIV.

1 Tam nomina, quam tempora horum regum conferenda sunt cum Canone Eusebiano utriusque lectionis. Sylburgensis in adnot. Halic. ad pag. 57. v. 7. inducit ex Glareano catalogum quatuor columnarum ex Livio, Ovidio, Dionysio, et Eusebio-Hieronymiaco, sc. ex Canone Latino: quorum duo postremi tantum praeferunt summam annorum, ita ut juxta Halicarn. coalescant anni 424. juxta Latinum Canonem Eusebii 430. subjungitque haec: » Haec Glar. quibus addo, quatuor regum nomina in Manuscripto Eusebii (sc. canonis Hieronymiaci) codice aliter legi, quàm in vulgatis editionibus; nam sextus rex in membranis dicitur *Albas Silvius:* et septimus, *Atis Silvius*, sive *Aegyptus Silvius:* nonus, *Carpentus Silvius:* duodecimus, *Aremulus Silvius* ». Aremulum et Aventinum, qui exciderant ex codice Arm. supple ex praemissis cum Samuele Armeno.

2 Jure dubitabis, ne forte ex gemina annorum summa, una pro al-

Հռոմայեցւոց թագաւորք է, որք յետ ռոմիղոյ կացին՝ և գագարեցին, ձգեալ յամն միոգ։ Որ են յերիսեի առնլէյն մինչև ցոսմիղոս ամք նմա։ Ի՝ամք ամին ընդ ամենայն՝ ամք ռՀէ։

Որ զսոցին իսկ, յոսմիղոյ ասեմ մինչև ցառաքիմոս՝ թագաւորաց Հռոմայեցւոց ժամանակն՝ աղիկառնացին դիոնիսիոս համառօտ, ըստ առաջնում ոգոմնիպադին գրեալ զայս ձև օրինակի։

Reges Romanorum VII. qui post Romulum fuerunt, ad annos usque CCXLIV. deducti, desierunt. Fuerant autem ab Ilio capto usque ad Romulum anni CCCCXLI. Simul omnes anni DCLXXV [1].

Horum profecto a Romulo, inquam, usque ad Tarquinium, regum Romanorum tempora vel ipse Halicarnasseus Dionysius juxta primam Olympiadem breviter exponit, ita scribens.

[1] Խմբիսի աղեքսանդրացոյ՝ վասն թագաւորացն, որ յետ ռոմիղոյ կացին՝ ի հռոմ։

Dionysii Halicarnassei, de Regibus qui post Romulum Romae extiterunt.

(Dionys. Halicarn. Lib. I. Antiq. Rom.)

Բայց և յամէ եղանելոյ թագաւորացն մինչև ցառաջին իշխան քաղաքին ռոմիղոյ հաշուեալ ժամանակն՝ ամս հիդ. ածէ. և յայտ այս ի պայազատաց թագաւորացն լինի, և յամացն՝ զորս իւրաքանչիւր որ կալաւ զիշխանութիւնն։ (...) Որ յետ ռոմիղոյ մնհումանն՝ ահեթագաւոր լինէր քաղաքին տարեւոր ժամանակ։ Որմա նումաս պոմպիղիոս ընտրեցաւ ի զօրացն, և թագաւորեաց ամս խդ։

» Porro ab exactis regibus, usque ad primum urbis Principem Romulum (retro nempe) tempus computatum, annos efficit CCCCXLIV [2]. Id quod patet ex regum successionibus, annisque, quibus unusquisque imperium tenuit. (...) [3] Post vero Romuli mortem absque rege mansisse urbem annuo temporis intervallo. Dein Numa Pompilius ab exercitu [4] electus fuit, regnavitque annis XLIII ».

Καὶ μὴν ἀπό γε τῆς ἐκβολῆς τῶν βασιλέων ἐπὶ τὸν πρῶτον ἄρξαντα τῆς πόλεως ἀναβιβασθεὶς Ῥωμύλον ὁ χρόνος, ἔτη τέτταρα πρὸς τετταράκοντα καὶ διακοσίοις ἀποτελεῖ. γνωρίζεται δὲ τοῦτο ταῖς διαδοχαῖς τῶν βασιλέων καὶ τοῖς ἔτεσιν οἷς κατέσχον τὴν ἀρχὴν ἕκαστοι. Ῥωμύλος μὲν γὰρ ὁ κτίσας τὴν πόλιν, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἔτη λέγεται κατασχεῖν τὴν δυναστείαν. μετὰ δὲ τὸν Ῥωμύλου θάνατον, ἀβασίλευτος ἡ πόλις γενέσθαι χρόνον ἐνιαύσιον. ἔπειτα Νουμᾶς Πομπίλιος αἱρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου, τρία καὶ τετταράκοντα ἔτη βασιλεύσαι.

Իսկ տուլղոս ոստիլիոս յետ նումայ ամն լշ։ և որ առ սոխան թագաւորեաց անկոս մարկոս՝ ամն իբ ընդ ի իւ։ Որ յետ մարկոսին՝ զնա կիոս տարկինոս, որ կոչեցաւ պրիսկոս, ամն լշ։ Օրա յաջորդեաց սերուիոս տուլղոս, և կալաւ ամն խդ։ Օ սերուիղիոս ապան զնկիոս բռնաւոր կալ. և վասն զնրաւունս անառակ առնելոյ կոչեցաւ սուպերբոս։ Իշխանել իշխանութեանն մինչև ՚ց ներքոյ և

» Tullus autem Hostilius post Numam annis XXXIII. Et qui sub eo [5] regnavit Ancus Marcius, annis IV. supra XX. Post vero Marcium Leucius Tarquinius, qui vocatus fuit Priscus, annis XXXVIII. Huic successit Servilius Tullus, tenuitque annis XLIV. Servilium Leucius [6] vir tyrannicus interfecit, et propter legum contemptum, Superbus est vocatus; deducto imperio usque ad annum XXV. Ducentis (itaque)

Τύλλος δὲ Ὀστίλλιος μετὰ Νουμᾶν, δύο καὶ τριάκοντα. ὁ δ' ἐπὶ τούτῳ βασιλεύσας Ἄγκος Μάρκιος, τέτταρα πρὸς τοῖς εἴκοσι. μετὰ δὲ Μάρκιον, Λεύκιος Ταρκύνιος, ὁ κληθεὶς Πρίσκος, ὀκτὼ καὶ τριάκοντα. Τοῦτον δὲ διαδεξάμενος Σερούϊος Τούλλιος, τετταράκοντα καὶ τέτταρα. Σερούϊον δὲ ἀνελὼν Λεύκιος Ταρκύνιος τυραννικὸς, καὶ διὰ τὴν τοῦ δικαίου ὑπεροψίαν κληθεὶς Σούπερβος, ἕως εἰκοστοῦ καὶ πέμπτου προαγαγεῖν

tera scripta sit, cum Aeneas exordium imperii debuit ducere quatuor ferè annis post Ilium captum, ideoque aetate magis proximus Romulo fuit; vide et sequentem adnotationem.

1 Summa agit, 685. ita ut pro ռձե. librarii mendo ռձե. irrepserit, si tamen calculi praemissi errore careant. Scal. annot. in Gr. Euseb. p. 417. ad 38. 41. adducens sequentem lectionem Syncelli sub nomine auctoris nostri, ἀπὸ Ἰλίου ἁλώσεως, ἕως κτίσεως Ῥώμης, γίνονται ἔτη υμδ'. subdit: » Error librarius, legendum υλβ'. nisi alios auctores, quos et Ausonius, sequutus sit «. etc. Goar tamen in margine ejusdem loci Syncellani reponit υκδ'. et consequenter exponit in Lat. quadringenti viginti *quinque* (pro *quatuor*); et in adnot. p. 49. ad 156. rejecta Scaligeri sententia, sic profert; » imo ad Eusebii mentem repono υλ'. 430 «: quod etiam fusè firmare nititur.

2 Excidit a cod. Arm. litera ռ atque ita pro ռձդ. 244. remansit 44. sed facile reparandum, non ex Graeco tantum, sed etiam ex iis quae supra legebantur etiam in Arm. numero integro.

3 Integra hic linea intercidit a Cod. nostro, a verbis կալաւ զիշխանութիւնն, usque ad similia verba, quae repetenda erant. Ut facile intelligitur suppleturque ex Gr. textu Halic. hoc modo. * Քանզի առաջնոյ, որ գթագաւորն չիեակաց, ամն լէ. ունել ասի գնդատառութիւնն (vel գիշխանութիւնն) ||. id est, » Siquidem Romulus urbis conditor, annis XXXVII. dynastiam gessisse dicitur «. Sequentia deinde integra habentur, nisi quod in linea, quae succedit, corrupte habebatur թագաւոր, pro առինքաւոր, ceu առանց թագաւորի.

4 Ubi legitur apud Dionys. δῆμος, sc. *populus, plebs*, Eusebius videtur legisse δύναμις, sc. *exercitus*, unde et Interp. Arm. reposuit զօրս. quamquam non abs re est, si vel *exercitus* pro cunctis regis satellitibus, seu plebe regia acceptus fuisset.

5 Integerrima lectio Eusebii nostri probat sequentes geminas periochas, quae desiderantur in Dionysii codicibus hodiernis, uno excepto Veneto: de quo sic notat Sylburg. ad p. 61. v. 24. » Quae inclusa hic sunt, inserta sunt e Veneto codice, agnoscit eadem et Lapi versio: = Qui vero post eum regnavit Ancus Marcius, quatuor et viginti =. Post Marcum, Tarquinius, Priscus vocatus, octo et triginta «. Verum pro ἐπὶ τούτῳ, ubi Lapus reposuit, *post eum*, Sylburg. per paraphrasim, *hujus vero successorem*, Eusebius legebat ἐπ' τούτου, sc. *sub eo*, propterea et interp. Arm. dixit, առ սմա. quo indicatur Ancus Marcius imperium accepisse adhuc vivente suo antecessore; cui forsitan favet altera conjectura, quod nimirum Eusebius supra tribuerat Anco annos 33. Dionysius vero hic cum 24. dixerit, residui anni 9. cedunt tempori ejus cum antecessore suo: nihilominus incertam esse hanc nostram conjecturam fatemur.

6 Amplius habetur in Gr. *Tarquinius*, qui subaudiendus est etiam in nostra lectione.

Ե երորդ ամն , զերկերիւր և ՚ղՀԳ ամն զիշխանեալք եկելոց ամաց կալան Թագաւորքն , և ողոմպիադայ Է և միոյ : Յե ամենևին իսկ Հարկ է՝ ա ռաջին տիրել քաղաքին զոմիղոս ի մինալ՝ յառաջնում ամին Է երորդի ողոմպիադին առնուլ զԹագաւորու Թիւնն , յիշխանութեան քարոզիչ աԹէնացւոց Ճ ամեայ պետութեանն յառաջնում ամին : Յե զոյն իսկ պա Հանջեն միաբ զամացն . (Լ) Թէ ո՛ր չափ իւրաքանչիւր ոք ՚ի Թագաւո րացն կալաւ ամն , և այնու իսկ բա նիւ յայտնի լինին իրքն : Ո ժամա նակ՝ ո՛րչափ ինչ այժմ բռնացելոց քաղաքին բնակութեան իցէ , որպէս ինչ ոք քան զիմն յառաջագոյն ասա ցին , և ինձ այն նոյնպէս Թուի : Ո այս գիտելիս :

Իսկ յետ տարկինեալ անկանելոյն՝ ՚ի դադարել միահեծանիցն իշխա նութեան , չկային այնուհետև Հռո մայեցւոց Թագաւորք , այլ նախ հի պատք բրուտեանք . ապա ռամկա պետք . և յետ այնմիկ դիկտատորք , որ են Ձարտարախօսք . և դարձեալ հիպատք . զորոց զիւրաքանչիւր տա րի պետութեանն ունելոյ՝ աւելորդ համարիմ այժմ ասել , բազմութիւն այնչափ անուանց չեզքակուտել : Իսկ Թէ և զդրծս ևս նոցա միանր Հա մարել մտաբերիցեմք , երկայնաձիգ առողին պատմութիւնքն , և չեն ինչ դիպող կարգիս՝ որ առաջի կայ : Ո՝ ման որոյ պատշաճ Համարիմ այ լեալ ժամանակագրութեան՝ և նո բայոցն ամենայնի պարապել : զՀի պատան՝ որ յետ տարկինեալ կայցին՝ ասեմ , և զառաիպետացն , և զդի կատորացն , որք զՀռոմայեցւոց քա ղաքն վարեցին . և զԹիւ ամանն գումարեն մինչև ցկայսր : ապդր փո խեսցուք միւսանգամ յառաջին միա հեծան իշխանութիւնն նորա յետ Ձառելոցս : Յե արդ՝ լինին ժամա նակք ՚ի միջի՝ յետ տարկինեալ ան կանելոյն մինչև ՚ցՅուղիոս կայսր՝ ո ղոմպիադք ՃԽԵ . որ առնեն ամք Ն ընդ չորեքարիւրսի :

Ո՝անդի տարկինոս՝ յետ ՚ի գլուխ եւանելոյ վաԹանեորդի եօԹնեորդ դի ողոմպիադին անկանի : Յե կայսր՝ ՚ի սկզբան Ճորդի Է երորդի երրոր

et XLIV. annis ordine succedentibus, quibus reges obtinuerunt (imperium), Olympiadibus vero LXI. constitutis, omnino utique necesse est, ut primum urbis potitum Romulum conjiciamus anno primo VII. Olympiadis regnum assumpsisse, Archonte Atheniensium Charope annum primum decennalis potestatis agente: atque id sane annorum ratio postulat. Quot (autem) unusquisque regum annis potitus sit, eo quoque ipso verbo res declarantur [1]. De tempore ergo, quo urbs, quae nunc rerum potitur, habitari coepta est, prout alii ante me dixerunt, mihi quoque id ita videtur [2]. Haec Dionysius.

Ceterum post Tarquinii interitum cessante regum potestate, haud ultra Reges extiterunt Romanorum; sed primum Consules Bruti (id est Brutus et Collatinus): postea Tribuni plebis; ac deinde Dictatores [2]; et rursum Consules: quorum singulorum annos potestatis usurpatae, supervacaneum censeo nunc proferre, tot nominum copiam congesturus. Quod si acta quoque eorum minute recensere voluerimus, longae nimis erunt narrationes; neque cohaerent proposito nostro: atque adeo congruum duco, ut per aliam Chronologiam etiam de his omnibus rebus disseratur [3]: Consulibus, inquam, qui post Tarquinium fuerunt, et Tribunis plebis, Dictatoribusque (recensendis), qui Romanorum urbem gubernarunt, atque annorum numerum colligunt usque ad Caesarem. Nos interim eo iterum redeamus, ad primam nempe Monarchicam potestatem ejus post praedictos, Efficiuntur itaque post Tarquinii interitum usque ad Julium Caesarem intermedia tempora, Olympiades CXV, ex quibus anni conficiuntur LX. supra quadringentos.

Tarquinius enim post completam sexagesimam septimam Olympiadem interiit. Caesar vero initio CLXXXIII. (Olympiadis) regio imperio potitur:

τὴν ἀρχήν. τεττάρων δὲ καὶ τετταράκοντα καὶ διακοσίων ἀναπολουμένων, ἃ κατέσχον οἱ βασιλεῖς, Ὀλυμπιάδων δὲ μιᾶς καὶ ἑξήκοντα, πᾶσα ἀνάγκη τὸν πρῶτον ἄρξαντα τῆς πόλεως Ῥωμύλον, ἔτει πρώτῳ τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος παρειληφέναι τὴν βασιλείαν, ἄρχοντος Ἀθήνησι τῆς δεκαετίας Χάροπος ἔτος πρῶτον. τοῦτο γὰρ ὁ λογισμὸς τῶν ἐτῶν ἀπαιτεῖ. ὅτι δὲ τοσαῦτα ἕκαστος τῶν βασιλέων ἦρξεν ἔτη, δι' ἐκείνου δηλοῦταί μοι τοῦ λόγου. τὰ μὲν δὴ περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ νῦν δυναστεύουσα πόλις ᾠκίσθη, τοῖς τε πρὸ ἐμοῦ γενομένοις εἰρημένα, κἀμοὶ δοκοῦντα, τοιάδε ἐστίν.....

1 Pro *quot*, in Gr. *tot*. Verum utraque lectio habet proprium sensum. Illud autem *eo ipso verbo* aequè habitum in Arm. et Gr. quamvis referri videtur ad calculum praemissum, dubitare tamen quis potest, quasi vero Dionysius alibi de his nonnulla tradiderit: ideoque Sylburg. liberè exposuit, » in illo libro declaramus «.

2 Quid Graece usurpaverit Eusebius ad explicandam vocem Latinam Δικτάτωρ, *Dictator*, qua caret Graecus textus, haesitamus; non enim credam a solo Arm. Interprete additam fuisse sequentem explicationem Ձարտարախօս, quod nomen refunditur in Lat. *eloquens*, *orator*. Verum nota in Arm. ubique scribi գիկտատոր, quasi legerit in apographo Δικτάτωρ, *Dicator*. Officium vero Dictatorum patet ex Hist. Rom.

3 Praecedens periodus potest dare talem sensum, quasi vero auctor, qui in Prooemio promiserat lectoribus scripturum se de Consulibus Romanis, nunc revocet dicta sua, sicut et reipsa desiderantur Consules in Codice Armeno. Hic sane aut pollicetur de novo aliud opus Chronologicum se conscripturum de Consulibus cum sequentibus, aut alios hortari vult, ut hujusmodi opus aggrediantur. Sicut etiam subsequens admonitio auctoris (ni fallor,) praeterea suggerere videtur, se in proxima altera parte Chronologiae satis acturum de Romanis rebus, ideoque hic nolle eadem repetere. De Consulibus vero vide et sequentes adnotationes.

դին՝ տիրէ միահեծան իշխանութեան ։ և ժամանակն՝ որ ՚ի միջի՝ ձգի յամն ՌԿ ։ Այն յեօթներորդ ամի զամիսագին, և՚ի հռոմայ շինուածոյն ամէ մինդ. որպէս լինել ընդ ամենայն՝ ՚ի շինուածոյն հռոմայ մինչև ՚ցյուղիոս կայսր՝ ամն ՉՂ. ազամ սիրադս ՋՀՂ ։

Ա հայէ սոսկն և ժամանակագիրն կնոսաովը. յորում համառօտս զժամանակացն հատանէ, գրեալ զայս ձև օրինակի զսոյն բանս ։

tempus autem interjectum ad annos CCCCLX. protrahitur. Equidem erant a septima Olympiade, Romaque condita, anni CCXLIV. (usque ad mortem Tarquinii); adeo ut a condita Roma usque ad Julium Caesarem sint omnino anni DCCIV. Olympiades autem CLXXVI.

His sane suffragatur suo testimonio et Castor Chronographus, ubi breviter de temporibus tractat, hoc pacto ea, quae sequuntur verba, scribens.

(Locus Graeci textus)

Ասոգովբ վան հռոմայեցոց Ենէասեան բոլիեանն ։

Castoris de Romanorum Regno.

Զհռոմայեցոց Թագաւորս կարգեցաք մի ըստ միոջէ, սկիզբն արարեալ յԵնեայ որդւոյ անքիսեայ, ըստ ժամանակին՝ յորում զաւրհնացոյց Թագաւորեաց. և հանդուցաք յամն ղնոս սիղուիոս, զոր սպան ռոմիղոս, որ արեայ մօրն քեռի էր. և ՚ի նոյն յարակարգեացաք և զռոմիղոս. և զայլսն որ յետ նորա ՚ի հռոմ Թագաւորեցին մինչև յաստրկինոս, որ կոչեցաւն ամբարտաւան. և ժամանակն այն է ամոյ մինդ ։ Ղետ որոց զհիւպատոն ուրոյն ուրոյն զատցուք. սկսեալ ՚ի զևկեայ յունեայ բրուտեայ, և ՚ի զևկեայ տարկինեայ կոզամտինեայ. և հանգուցեալս ՚ի մարկոս վաղերիոս մեսսալիա, և ՚ի մարկոս պիսոն, որ կացին հիպատք առ Թեոփեմեա իշխանաւ աթենացոց. և ենոցա ամք նկ։ Ղայս կատարով ։

Նոյնս արդ՝ պատշաճ է ՚ի սոյնս յաբել և զնոսա՝ որք յուղեայ կայսերէ հնքնակալքն հռոմայեցոց կացին. և ըստ իւրաքանչիւր տարւոյ և ընդ հիւպատոն միոյ ըստ միոջէ անցանել. հանդերձ առընթեր գնելով զազամսիրադսն ՚ի միջի կատարեալս ։

"Romanorum Reges singillatim exposuimus, initium facientes ab Aenea Anchisae filio, quo nempe tempore Latinis ille imperavit; et in Amulium Sylvium deduximus, quem Romulus Rheae matris suae avunculum (θεῖον) occidit. Iisdem ergo Romulum quoque addemus, caeterosque, qui post eum Romae regnaverunt usque ad Tarquinium cognomento Superbum: tempus autem illud est annorum CCXLIV. Postque eos seorsum Consules disponemus, incipientes a Lucio Junio Bruto, et Lucio Tarquinio Collatino [1], et in Marcum Valerium Messalam, et Marcum Pisonem desinentes; qui tempore Theophemi Atheniensium Archontis Consules fuerunt. Sunt autem illis anni CCCCLX". Haec Castor.

Porro his eos quoque adjicere congruum est, qui a Julio Caesare Romanorum Imperatores fuerunt; atque singulis annis de Consulibus quoque singulis mentionem facere, appositis etiam Olympiadibus interea exactis [2].

. . . . .

. . . . .

(Lacuna in Codice Armeno.)

(Պակասէն յօրինակէս անտանէ ՚ցայսքրաց, և հիւպատոսաց. զորս գիւրին է ընդ ՚ցայլ օրինակաց և ՚ի տառենագրաց։ Զհիւպատոս սէնս ձեռագրէն ՚ի Վուլքէ. եսկ զինենակալս գիշեաւ ասա ըստ Զոսղայ և ըստ Վամռեէլի հեթեռղաց Լատեբէ ։)

(Facile tamen suppletur principalis pars lacunae de Imperatoribus ex Canone Armeno Latinoque, una cum Asolico, et Samuele Armenis eclogariis Eusebii, atque D. Hieronymo in serie regum, sequenti tenore.)

1 Quum inter omnes constet, primos Romae Consules fuisse L. Junium Brutum, et L. Tarquinium Collatinum, qui et Conlatinus a quibusdam dicitur, ideo nomina paululum depravata in cod. Arm. սկսեալ առզևկեայ և յունեայ ՚ի բրուտեայ, և իզևկեայ տարկինեայ կոզամտինեայ, paucis litteris mutatis facile restituo սկսեալ ՚ի զևկեայ յունեայ բրուտեայ, և ՚ի զևկեայ տարկինեայ կոզատինեայ: In fastis consularibus a Josepho Mario in lucem editis, ut anno urbis conditae 244. constituitur. L. Junius Brutus Cos. sic et anno 700 Cn. Domitius Calvinus Cos. M. Valerius Mesalla Cos. memorantur. confer et descriptionem Consulum inferius a nobis supplendam ex Idatio. num. 444. etc.

2 Patet lacuna ex anterioribus verbis; successio scilicet Augustorum Romanorum a Julio Caesare usque ad Constantinum Magnum postremo hoc capite deducenda, quo finis primae partis Chronicorum statuendus omnino fuit, ut auctor ipse constanter in Prooemio declaraverat. Vehementer ergo nobis dolendum est non adeo de his rebus neglectis, quorum locum facile supplere possunt studiosi ex innumeris scriptoribus Romanis, sed potius, quod haec lacuna in causa fuerit, ut sequentis quoque partis exordium desideraretur, de quo mox videbis sub principio Canonis. Interim vero per subsequens Supplementum a nobis adjectum satis fieri posse credidi studiosis Lectoribus.

ԻՆՔՆԱԿԱԼՔ ՀԻՈՄԱՑԵՑՈՑ

Ի Յուլիոսէ կայսերէ մինչև Կոստանդիանոս մեծ։

IMPERATORES ROMANI

a Julio Caesare ad Constantinum Magnum.

Գայիոս Յուլիոս Կայսր ամս Է. ազգաց ս, կամ ը. ամիս։
Աւգոստոս կայսր ամս ծզ. և ամիս ց։
Տիբերիոս ամս իզ։
Գայիոս (Կալիգուլա) ամս է։
Կղաւդիոս ամս ժգ։
Նէրոն ամս ժէ։
Վեսպասիանոս ամս Ժ։
Տիտոս ամս ը։
Դոմիտիանոս ամս ժզ։
Նէրուաս ամ ա։
Տրայիանոս ամս ժի։
Ադրիանոս ամս իա։
Տիտոս Անտոնիոս, որ կոչեցաւն Բարեպաշտ, հանգիստ որդւովքն Աւրելիւս և Ղուկաս ամս իը. կամ իդ։
Աւրելիոս ամս ժի. (քան ասացին; կամ քան սամ. Մարկոս աւրելիոս անտոնիոս, որ և բերոս, և վուկիոս աւրելիոս, և կոմոդոս ամս ժի։)
Կոմոդոս ամս ժգ։
Եղաս կամ Հելվիոս Պեռթինաքս ամ ա։
Սեպերիանոս կամ սեպերիոս ամս ժը։
Անտոնիոս առաջին, որդի սեպերիոյ, որ կոչեցաւ կարակաղլոս ամս է։
Մակրինոս ամ ա։
Անտոնիոս միւս, ամս է։
Աղեքսանդրոս մամէայ (որդի), ամս ժէ։
Մաքսիմոս կամ Մաքսիմիանոս ամս է։
Գորդիանոս (կամ գորդիանոս) ամս զ։
Փիլիպպոս ամս է։
Դեկիոս ամ ա։
Գաղոս, և Վողոսիանոս ամս բ։ կամ ամ ա. և ց. ամիս։
Վալերիանոս, և Գաղիանոս ամս ժէ։
Կղաւդիոս ամս բ։
Աւրելիոս ամս ե։
Տակիտոս ամիս ց։
Փռոբիանոս աւուրս 88։
Պրոբոս ամս զ. կամ է։
Կարոս հանգիստ որդւովքն Կարինոս և Նումերիանոս, ամս բ։
Դիոկղեսիանոս ամս ժ։

Կոստանդիանոսի Բասիլեւսի, որ և առաջին (ամ) խաղաղութեան եկեղեցւոյ։

Cajus Julius Caesar ann. IV. mens. 7.

Augustus Caesar ann. LVI. m. 6.
Tiberius ann. XXIII.
Cajus Caligula ann. III. m. 4.
Claudius ann. XIV. m. 8.
Nero ann. XIII. m. 7.
Vespasianus ann. X.
Titus ann. II. m. 2.
Domitianus ann. XVI.
Nerva an. I. m. 3.
Trajanus ann. XIX. m. 6.
Hadrianus ann. XXI.
T. Antoninus cognomento Pius cum liberis suis Aurelio, et Lucio, ann. XXII. m. 6.

Commodus ann. XIII.
Helvius Pertinax an. I.
Severus ann. XVIII.
Antoninus Caracalla ann. VII.

Macrinus an. I.
Antoninus alter ann. IV.
Alexander Mammeae filius ann. XIII.
Maximinus ann. III.
Gordianus ann. VI.
Philippus ann. VII.
Decius an. I. m. 3.
Gallus, et Volusianus ann. II. m. 6.

Valerianus, et Gallienus ann. XV.
Claudius an. I. m. 9.
Aurelianus ann. V. m. 6.
Tacitus menses 6.
Florianus dies 82.
Probus ann. VI. m. 4.
Carus cum filiis Carino, et Numeriano, ann. II.

Diocletianus ann. XX.
(Galerius ann. II.)
Constantinus ... Vicennalia, sive vicesimus Constantini annus, qui est primus pacis Ecclesiae.

(Pars Lacunae residua pertinens ad Descriptionem Consulum, potuit occurrere si non ob negligentiam Interpretis, certè ob taedium librarii Armeni, cui non erat facile tantam copiam nominum Occidentalium transcribere sine mendis innumeris. Qui optant supplere, in praesto habent varias collectiones Consulum Latinè editas a Roncallio. tom. II. Chron. Sicut etiam Graecè apud Scaligerum, pag. 248. et seqq. Nihilominus non abs re visum et nobis fuit, sed potius integritati operis magis congruum, sequentem tabulam Consulum, juxta nempe brevius exemplar vulgò Idatio adscriptum, hic adjungere, ab initio usque ad tempus Eusebii nostri: quamvis ipse videatur non semel promittere illos tantum Consules exarare, qui post Julium Caesarem fuerunt.)

FASTI CONSULARES

A principio usque ad vicennalia Constantini Magni Imperatoris.

Anno Urbis conditae 244, vel 245. et Olympiadis LXVII. vel LXVIII. anno 1. sive Ante Christum annis circiter 510. usque ad An. Chr. 326.

1 Brutus, et Collatinus Coss.
2 Publicola, et Lucretius.
3 Publicola II. et Publilius.
4 (Lartius, et Exquilinus.)
5 (Valerius, et Tubertus.)
6 Publicola III. et Lucretius II. An. U. C. 250.
7 Menenius Agrippa, et Postumius.
8 Tricastus, et Vistellinus.
9 Auruncus, et Flavus.
10 Camerinus et Longus.
11 Helva et Geminus.
12 Flavus et Sifulus.

13 Atratinus et Augurinus.
14 Albus et Coelimontanus.
15 Sabinus et Priscus.
16 Coelimont. II. et Vistell. II. U. C. 260.
17 Aurunceus II. et Vistell. III.
18 Macrinus et Augurinus.
19 Augurin. II. et Atratius.
20 Camerinus et Fabius.
21 Tullus, et Rufus.
His Conss. Romani Proceres dicti sunt.
22 Nautius et Rufus.
23 Tuscus et Sabinus.
24 Rutilius et Viscellinus.
25 Fabius et Maloginensis.
26 Mamercus et Fabius. U. C. 270.
27 Fabius et Volesius.
28 Tertullus et Fabius II.
29 Sabinus et Fugus.
30 Cincinnatus et Fabius III.
31 Rutilius et Fabius IV.
32 Aemilius et Aesculinus.
33 Laenas et Publilius.
34 (Tricostus et Structus.)
35 Nautius et Publicola.
36 Mallius et Furius. U. C. 280.
37 Aemilius et Julius.
38 Pinarius et Fuscus.
39 Sabinus et Capitolinus.
40 Emilius et Valerius.
41 Coelimontanus et Priscus.
42 Capitolinus et Priscus II.
43 Aemilius II. et Bibulanus.
44 Regillianus et Fuscus.
45 (Capitolinus III. et Fabius II.)
46 Priscus et Albus. U. C. 290.
47 (Priscus et Elva.)
48 Tricipitinus et Veturius.
49 Gallus et Camerius.
50 Publicola et Sabinus.
51 Vibulanus et Maloginensis.
52 Nautus et Atratinus.
53 Publilius et Hilarius.
54 Maximus et Verginius.
55 Rogus et Veturius.
56 Capitolinus et Varus. U. C. 300.
57 Festus et Quintillus.
58 Laenas et Capitolinus.
(59) His (vel sine) Conss. Decemviri creati
(60) priores et posteriores an. II.
61 Barbarus et Potitus.
62 Hermenius et Tricostus.
63 Macrinus et Julius.
64 Furius et Capitolinus.
65 Genucius et Curtius. U. C. 309.
(66) His Coss. Tribuni plebis facti III. anno I.
67 (Mugillanus et Atratinus.)
68 Macrinus et Capitolinus.
69 Vibulanus et Helva.
70 Pacilius et Crassus.
71 Macerinus et Lanatus.
72 Mallius et Capitolinus.
(73) His Coss. item Tribuni plebis III.
(74) an. II.
75 Macrinus et Fidenas.
76 Malaginensis et Crassus.
77 Julius et Verginius.
78 Capitolinus et Carinus. U. C. 320.
(79) His Coss. item Tribuni plebis III.
(80) ann. II.
81 Poenus et Melitonus.
82 Crassus et Julius.
83 Tricipitinus et Fidenas II.
84 Cossus et Poenus.
85 Achillas et Mugillanus.
(86) His Coss. item Tribuni plebis IV.
(87) annis III.
(88)
89 Atratinus et Vibulanus. U. C. 331.
90 Capitolinus et Vibulanus.
(91) His Coss. item Tribuni plebis IV.
(98) annis VIII.
99 Cossus et Medullinus. U. C. 341.
100 Ambustus et Pacilus.
101 Mugilanus et Rutilius.
102 Aemilius et Rusticus.
103 Cassus et Mudullinus.
(104 His Coss. item Tribuni plebis IV.
119) et VI. annis XV.
120 Flabus et Camerinus. U. C. 361.
121 Potitus et Capitolinus.
(122 His Coss. item Tribuni plebis creati
140) sunt ann. XVIII. Postea ann. IV. nemo curulis magistratus fuit. Item Tribuni plebis VI.
141 Mamertinus et Lateranus.
142 Genutius et Curtius.
143 Peticus et Galva. U. C. 390.
144 Mamertinus II. et Silla.
145 Achala et Genucius.
146 Stollo et Petinus.
147 (Balbus et Ambustus.)
148 Libo et Lenas.
149 Ambustus et Proculus.
150 Rusticus et Capitolinus.
151 Ambustus II. et Lenas.
152 Potitus et Publicola.
153 (Ambust. III. et Capitolinus.) U. C. 400.
154 (Peticus IV. et Publicola II.)
155 (P. Publicola et Rutilus II.)
156 Roeticus, et Poenus.
157 Scipio et Lenas II.
158 Camilius et Crassus.
159 Corvinus et Lenas.
160 Venox et Torquatus.
161 Corvinus II. et Libo.
162 Burso et Camerinus.
163 Rutilius et Torquatus II. U. C. 410.
164 Corvinus III. et Coscus.
165 Achala et Rutilius II.
166 Venox II. et Mamertinus.
167 Torquatus III. et Muso.
168 Mamertinus et Selenus.
169 Camillus et Moenius.
170 Festus et Longus.
171 Crassus et Dulillus.
172 Regulus et Corvinus.
173 Albinus et Galbinus. U. C. 420.
174 (Absque Consulibus An. U. C. 421.)
175 Galbinus et Cossus.
176 Potitus et Marcellus.
177 Crassus et Venox.
178 Mamertinus II. et Decianus.
179 Venox II. et Scipio.
180 Lentulus et Silo.
181 Libonius et Cursor.
182 Camillus et Brutus.
(183) Hic Coss. tum Dictator creatus Papyrius Cursor, et Magister Equitum Drusus. U. C. 430.
184 Longus et Ceretanus.
185 Cursor et Rullus.
186 Galbinus et Balbinus.
187 Cursor II. et Philo.
188 Papirius et Gaeretanus.
189 Venox et Flaccinus.
190 Barbulus et Bubulcus.
191 Rutilius et Lenas.
192 Cursor III. et Lenas II.
193 Samnis et Longus. U. C. 440.
194 Cursor IV. et Bubulcus II.
195 Maximus et Muso.
196 Bubulcus III. et Barbula.
197 Rullus et Rutillius.
His Coss. tum Dictator Cursor, et Magister Equitum Bubulcus.
198 Muso II. et Rullus II.
199 Appius Gaecus et Violens.
200 Remulus et Albinus.
201 Metellus et Minutius.
202 Sempronius et Faberius. U. C. 450.
203 Lentulus et Abentesis.
204 Dento et Emilius.
(205) His Coss. item Corvinus Dictator, et Emilius Magister Equitum mensibus VI. deinde fuerunt.
205 Corvinus et Pansa.
206 Poeticus et Torquatus.
207 Scipio et Maximus.
208 Rullus III. et Muso III.
209 Claudius II. et Violens II.
210 Rullus IV. et Muso IV.
211 Metellus et Regulus. U. C. 460.
212 Cursor et Maximus.
213 Maximus Gurges, et Bracchus.
214 Metellus II. et Vulbus.
215 (Ruffinus et Dentatus.)
216 Maximus et Noctuus.
217 Cremulus et Albinus.
218 Marcellus et Rutilius.
219 Potitus et Petitus.
220 Lepidus et Caecina.
221 Tacius et Danto. U. C. 470.
222 Dolabella et Maximus.
223 Lucius et Papus.
224 Barbula et Philippus.
225 Laebymnus et Caeruntanus.
226 Caverio et Muso.
227 Lucinius et Papus.
228 Rufinus et Bubulcus.
229 Gurgitus et Clepynus.
230 Benagus et Lentulus.
231 Benagus II. et Merinda. U. C. 480.
232 Licinius et Cambias.
233 Cursor et Maximus.
234 Claudius et Clepsina.
235 (Clepsina et Blasius.)
236 Gallus Sabinus et Piso.
237 Simfronius Sapiens et Rufus.
238 Regulus et Libo.
239 Fabius Pictor et Poeta.
240 Maximus et Vitulus.
241 Theudax et Flaccus. U. C. 490.
242 Maximus et Crassus.
243 Albinus et Vitulus.
244 Flaccus II. et Crassus.
245 Scipio Asina et Duillius.
246 Scipio et Florus.
247 Catacoenus et Patrevulus.
248 Regulus et Blaesus.
249 Wlso et Decius.
His Coss. (vel cui) suffectus est Regulus.
250 Paetinus et Paulus.
251 Scipio et Calatinus. U. C. 500.
252 Capito et Blaesus.
253 Cotta et Geminus.
254 Metellus et Papus.
255 Regulus II. et Wlso.
256 Pulcher et Pulcher (vel Paullus.)
257 Cotta II. et Geminus II.
258 Metellus et Buteo.
259 Crassus et Licinius.
260 Buteo II. et Bullus.
261 Torquatus et Blaesus. U. C. 510.
262 Fundolus et Gallus Longus.
263 Catulus et Albinus.
264 Torquatus et Cato.
265 Cento et Tuditanus.
266 Tuncinus et Falco.
267 Gracchus et Falco.
268 (Lentulus et Flaccus.)
269 Claudius Lentulus et Varus.
270 Torquatus et Volbus.
271 Albinus et Rogus. U. C. 520.
272 Maximus et Macho.
273 Lepidus et Balbulus.
274 Mato et Maso.
275 Balvulus II. et Pera.
276 Albinus et Centumalus.
277 Carvilius et Maximus Verus.
278 Flaccus et Regulus.
279 Maximus Messala et Arustius.
280 Papus et Regulus.
281 Torquatus et Papus. U. C. 530.
282 Flaminius et Philo.
283 Scipio et Marcellus.
284 Scipio Nasica et Rufus.
285 Catulus et Filo.

286 Paulus et Salinator.
287 Scipio et Longus.
288 Geminus et Flaminius.
His Coss. suffectus Regulus.
289 Paulus II. et Varro.
290 Fabius Maximus et Gracchus.
291 Fabius Maximus II. et Marcellus.
292 Maximus et Gracchus. U. C. 541.
293 Pulcher et Flaccus.
294 Galva et Centumalus.
295 Lebynus et Marcellus.
296 Fabius et Flaccus.
297 Marcellus et Crispinus.
298 Nero et Salinator.
299 Metellus et Filo.
300 Scipio et Crassus dives.
301 Caetegus et Tuditanus. U. C. 550.
302 Caepio et Servilius.
303 Nero et Servilius.
304 Lentulus et Paetus.
305 Galba II. et Cotta.
306 Lentulus et Tappulus.
307 Flaminius et Petus.
308 Cethegus et Rufus.
309 Porphyrius et Marcellus.
310 Festus et Flaccus.
311 Scipio Africanus et Longus. U. C. 560.
312 Merrulla et Hermus.
313 Flaminius et Ahenobarbus.
314 Glabrio et Nasica.
315 Scipio et Lelius.
316 Wulsco et Nobilior.
317 Salinator et Messala.
318 Lepidus et Flaminius.
319 Albinus et Philippus.
320 Pulcher et Tuditanus.
321 Pulcher II. et Licinius. U. C. 570.
322 Labaemis et Marcellus.
323 Pamphilius et Paulus.
324 Cethegus et Pamphilius.
325 Albinus et Piso.
326 Acindynus et Flaccus.
327 Brutus et Vulso.
328 Pulcher et Gracchus.
329 Scipio et Peticus.
330 Lepidus II. et Scaebola.
331 (Albinus et Scevola.) U. C. 580.
332 Albinus et Benas.
333 Laenas et Aelius.
334 Crassus et Longus.
335 Macrinus et Serranus.
336 Philippus et Caepio.
337 Paulus et Crassus.
338 Paetus et Paennus.
339 Gallus et Claudius.
340 Torquatus et Octabius.
341 Torquatus II. et Longinus. U. C. 590.
342 Gracchus et Talina.
343 Scipio Nasica et Figulus.
His Coss. in horum locum, quia vitio creati erant, sufficiuntur Lentulus et Domitius.
344 Messala et Carbo.
345 Gallus et Cethegus.
346 Dolabella et Fulvinus Nobilior.
347 Lepidus et Lenas II.
348 Caesar et Horestes.
349 Lentulus et Figulus.
350 Nasica et Marcellus.
351 Opimius et Albinus. U. C. 600.
352 Nobilior et Lauscus.
353 Marcellus II. et Flaccus.
354 Loculus et Albinus.
355 Flamininus et Balbus.
356 Censorinus et Manilius.
357 Albinus et Piso.
358 Scipio Aemilii et Drusus.
359 Lentulus et Numicius.
360 Maximus Aemilius et Manonus.
361 Galva et Cotta. U. C. 610.
362 Claudius et Metellus.
363 Metellus II. et Maximus.
364 (Caepio et Rufus)
365 Caepio et Lacrius.
366 Laenas et Piso.
367 Nasica Sabio et Brutus.
368 Lepidus Porcina et Mancinus.
369 Philo et Servilius.
370 Flaccus et Piso. U. C. 619.
371 Scipio Africanus et Flaccus.
372 Scaevola et Calpurnius.
373 Laenas et Rutilius.
374 Crassus et Flaccus.
375 Lentulus et Perperna.
376 Tuditanus et Anulius.
377 Octavius et Rufus.
378 Longinus et Cinna.
379 Lepidus et Orestes.
380 Hypsaeus et Flaccus.
381 Longinus et Bulvinus. U. C. 630.
382 Metellus et Flamininus.
383 Ahenobardus et Faenius.
384 Opimius et Maximus Aemilius.
385 Manilius et Carba.
386 Metellus et Cotta.
387 Cato et Marciorega (vel Marcius Rex).
388 Metellus Diademeus et Mutius Sinerebula.
389 Geta et Maximus Servilianus.
390 Scaurus et Metellus.
391 Balbus et Cato. U. C. 640.
392 Metellus et Carbo.
393 Brutus et Peo.
His Coss. initium belli Jugurthini.
394 Nasica Scipio et Bestia Calpurnius.
395 Rufus et Albinus.
396 Metellus Numidicus et Silanus.
397 Sulpitius et Scaurus.
398 Longinus et Marius.
399 Serranus et Caepio. (Cicero nascitur.)
400 Rufus et Mallius.
401 Marius II. et Fimbria. U. C. 650.
402 Marius III. et Orestes.
403 Marius IV. et Catulolus.
404 Marius V. et Aquilius.
405 Marius VI. et Flaccus.
406 Antonius et Albinus.
407 Metellus Nepos et Titus Didius.
408 Lentulus et Crassus.
409 Ahenobardus et Longinus.
410 Crassus et Scaevola.
411 Galva et Ahenobarbus. U. C. 660.
412 Flaccus et Herennius.
413 Pulcher et Perperna.
414 Philippus et Caesar.
415 Caesar et Lupus.
416 Strabo et Cato.
417 Sylla et Rufus.
418 Octavius et Cinna.
419 Marius VII. et Cinna II. (Salustius nascitur.)
420 Cinna III. et Carbo.
421 Carbo II. et Scribonius. U. C. 670.
422 Scipio et Norbanus.
423 Carbo III. et Marius.
424 Diecula (al. M. Tullius) et Dolabella.
425 Sylla et Metellus Pius.
426 Vitias et Pulcher, Claudius et Servilius.
427 Lepidus et Catullus.
428 Brutus et Mamercus.
429 Octavius et Curio.
430 Octavius et Cotta.
431 Lucullus et Micotta. U. C. 680.
432 Marcus Lucullus et Cassius Longinus.
433 Cn. Lentulus et Gellius.
434 P. Lentulus et Orestes.
435 Pompejus et Crassus.
436 Hortensius et Metellus. (Vergilius nascitur.)
437 Marcius Rex et Metellus.
438 Piso et Galbrio.
439 Bulcatius et Tullus.
440 Cotta et Torquatus.
441 L. Caesar et Figulus. U. C. 690.
442 Cicero et Antoninus. (bellum Catilinae.)
443 Silanus et Muraena.
444 Piso Frugi et Messala Niger.
445 Afronius et Metellus Celer.
446 C. Caesar et Bibolus.
447 Piso et Gabinius.
448 Lentulus et Metellus Nepos.
449 Marcellinus et Philippus.
450 Pompejus II. et Crassus II.
451 Ahenobardus et Pulcher. U. C. 700.
452 Balbinus et Messala.
453 Pompejus III. et Metellus Scipio.
454 Rufus et Marcellus.
455 Marcellus et Paulus.
456 Lentulus et Marcellus.
(Dehinc et Imperatores Romani.)
457 Caesar II. et Servilius Isauricus.
458 Calenus et Vatinus.
459 Caesar III. et Lepidus.
460 Caesar IV. solus.
461 Caesar V. et Antoninus. U. C. 710.

Deinceps ferè Eusebius recensendos sibi statuerat Consules.

462 Pansa et Hirtius.
463 Lepidus et Planus.
464 Antoninus Pietas et Isauricus.
Julius Caesar occiditur a Cassio et Bruto.
Post hunc Octavianus Caesar Augustus appellatur.
465 Galbinus II. et Pollinio.
466 Rufus Censorinus et Sabinus.
467 Pulcher et Flaccus.
468 Agrippa et Gallus.
469 Publicola et Nervæ Coccejus.
470 Cornificius et Pompejus Magnus.
471 Antoninus II. et Libo. U. C. 720.
472 Octavianus Augustus II. et Paulus.
473 (Ahenobarbus et Sosius.)
474 Octav. Augustus III. et Corbilius.
475 Octavianus IV. et Crassus.
476 Octavianus V. et Pulcher.
477 Octavianus VI. et Agrippa.
478 Octavianus VII. et Agrippa II.
479 Octavianus VIII. et Taurus.
480 Octavianus IX. et Silanus.
481 Octavianus X. et Flaccus. U. C. 730.
482 Octavianus XI. et Piso.
483 Aeserninus et Aruntius, (vel) Celsus et Hiberus.
484 Lollius et Lepidus.
485 Apulejus et Nerva.
486 Saturninus et Lucretius Cinna.
487 Duo Lentuli.
488 Fornicius et Silvanus.
489 Domitius Scipio et Ahenobarbus.
490 Libo et Piso.
491 Crassus et Lentulus. U. C. 740.
492 Nero et Varus.
493 Messala et Quirinus. Robelius et Saturninus.
494 Maximus et Tubero.
495 Africanus et Maximus.
496 Drusus et Crispinus.
497 Censorinus et Gallius.
498 Nero II. et Piso II.
499 Balbus et Vetus.
500 Octavianus XII. et Sylla.
501 Sabinus et Rufinus. U. C. 750.
502 Lentulus et Messallinus. U. C. 751.
503 Octavianus XIII. et Silanus. U. C. 752.
(Jesus Christus. D. N. nascitur. al. duobus annis prius, vel posterius.)
504 Lentulus et Piso. U. C. 753.
1 *Aera Vulg.* Caesar et Lucius Paulus.
2 Vindicius et Varus.
3 Lamia et Servilius.
4 (Aelius Cato et Saturninus.)
5 Magnus Pompejus et Valerius.
6 Lepidus et Aruntius, (Caesar, et Capito.)
7 Creticus et Nerva.
8 Camillus et Quintilianus.

9 Camerus et Sabinus.
10 Dolabella et Salinus.
11 Lepidus et Taurus.
12 Germanicus Caesar et Capito.
13 Flaccus et Silanus.
14 Duo Sexti, Pompejus Magnus et Apulejus.
15 Brutus et Flaccus.
16 Taurus et Libo.
17 Crassus et Rufus.
18 Tiberius Caesar II. et Drusus Germanicus II.
19 Silanus et Balbus.
20 Messala et Gratus.
21 Tiberius Caesar III. et Drusus Germanicus III.
22 Agrippa et Galba.
23 Pollio et Vetus.
24 Gethegus et Varus.
25 Agrippa II. et Lentulus Galva.
26 Getulius et Sabinus.
27 Crassus et Piso.
28 Silanus et Nerva.
29 Rufus et Rebellio.
30 Vinicius et Longinus Cassius.
31 Tiberius Caesar IV. solus.
32 Aruntius et Abenobarbus.
33 Galla Libolus et Sylla.
34 Persicus et Vitellio-Pulus.
35 Gallus et Nonnianus.
36 Emilianus et Plautius.
37 Proculus et Nigrinus.
38 Julianus et Asprenas.
39 Caesar II. et Caesianus.
40 Caesar III. solus.
41 Caesar IV. et Antoninus.
42 Claudius II. et Larbus (vel Largus).
43 Claudius III. et Vitellius.
44 Crispus II. et Taurus.
45 Vinitius et Corvinus.
46 Asiaticus et Silanus.
47 Claudius IV. et Vitellius III.
48 Vitellius IV. et Publicola.
49 Verianus et Gallus.
50 Vetus et Nervinianus.
51 Claudius et Orfitus.
52 Sylla et Cato.
53 Silanus et Antonianus.
54 Marcellus et Aviola.
55 Nero et Vetus.
56 Saturninus et Scipio.
57 Nero II. et Piso.
58 Nero III. et Messala Corvinus.
59 Appronianus et Capito.
60 Nero IV. et Lentulus.
61 Lacius, et Turpinianus.
62 Marius et Gallus.
63 Rufus et Regula.
64 Crassus et Bassus.
65 Helva et Vestinus.
66 Telesinus et Paulinus.
67 Capito et Rufus.
68 Italicus et Trabalus.
69 Galba II. et Titus Rufinus.
70 Vespasianus II. solus.
71 Vespasianus III. et Nerva.
72 Vespasianus IV. et Titus II.
73 Domitianus II. et Messalinus.
74 Vespasianus V. et Titus III.
75 Vespasianus VI. et Titus IV.
76 Vespasianus VII. et Titus V.
77 Vespasianus VIII. et Domitianus III. His Coss. Judaei pervicti sunt.
78 (Commodus et Priscus.)
79 Vespasianus IX. et Titus VI.
80 Titus VII. et Domitianus IV.
81 Galva et Pollio.
82 Domitianus V. et Sabinus.
83 Domitianus VI. et Rufus.
84 Domitianus VII. et Sabinus II.
85 Domitianus VIII. et Fulvius.
86 Domitianus IX. et Dolabella.
87 Domitianus X. et Saturninus.
88 Domitianus XI. et Rufus.
89 Fulvius et Atratinus.
90 Domitianus XII. et Nerva II.
91 Grabrio et Gralanus.
92 Domitianus XIII. et Saturninus.
93 Pompejanus et Priscianus.
94 Asprenas et Lateranus.
95 Domitianus XIV. et Clemens.
96 Valens et Vetus.
97 Nerva III. et Rufus III.
98 Nerva IV. et Trajanus II.
99 Palma et Senecius.
100 Trajanus III. et Pontinus.
101 Trajanus IV. et Petus.
102 Severianus et Sura.
103 Trajanus V. et Maximus.
104 Suburanus II. et Marcellus.
105 Candidus II. et Quadratus.
106 Commodus et Cerealis.
107 Sura II. et Senecio II.
108 Gallus et Bradua.
109 Palma II. et Tullus.
110 Orfitus et Priscianus.
111 Piso et Julianus.
112 Trajanus VI. et Africanus.
113 Celsus II. et Priscianus II.
114 Malsa et Volcisus.
115 Messala et Podo.
116 Elianus et Vetus.
117 Apronianus et Niger.
118 Hadrianus et Salinator.
119 Hadrianus II. et Rusticus.
120 Severus II. et Fulgus (vel Fulvus).
121 Verus II. et Augur.
122 Aviola et Pansa.
123 Apronianus et Panpinus.
124 Glabrio et Torquatus.
125 Asiaticus et Aquilinus.
126 Verus III. et Ambigulus.
127 Titianus et Gallicanus.
128 Torquatus et Libo.
129 Marcellus et Celsus.
130 Catullinus et Libo.
131 Pontianus et Rufus.
132 Augurianus et Sergianus.
133 Iliberus et Sisenna.
134 Severus III. et Varus.
135 Pontianus et Aquilinus Rufus.
136 Commodus et Pompejanus.
137 Caesar II. et Balbinus.
138 Camerinus et Niger.
139 Antoninus II. et Praesens.
140 Antoninus III. et Aurelius.
141 Severus et Silvanus.
142 Rufinus et Quadratus.
143 Torquatus et Hedor.
144 Avitus et Maximus.
145 Antoninus IV. et Aurelius II.
146 Clarus et Severus.
147 Largus et Messalinus.
148 Torquatus et Julianus.
149 Orfitus et Priscus.
150 Glabrio et Vetus.
151 Gordianus et Maximus.
152 Glabrio II. et Humillius.
153 Praesens et Ruffinus.
154 Commodus et Lateranus.
155 Severus et Sabinianus.
156 Silvanus et Augurinus.
157 Barbatus et Regulus.
158 Tullus et Sacerdos.
159 Quintillus et Priscus.
160 Bradua et Verus.
161 Antoninus V. et Aurelius Augusti.
162 Rufinus et Aequilinus.
163 Laelianus et Pastor.
164 Macrinus et Celsus.
165 Orfitus et Pudens.
166 Pudens et Pollio.
167 Verus III. et Quadratus.
168 Appronianus et Paulus.
169 Priscus et Apollinaris.
170 Gethegus et Clarus.
171 Severus et Herennianus.
172 Orfitus et Maximus.
173 Severus II. et Pompejanus.
174 Gallus et Flaccus.
175 Piso et Julianus.
176 Pollio et Aper.
177 Commodus et Quintillus.
178 Orfitus et Rufus.
179 Commodus II. et Verus.
180 Praesens et Condianus.
181 Commodus III. et Byrrus.
182 Mamertinus et Rufus.
183 Commodus IV. et Victorinus.
184 Marullus et Aelianus.
185 Maternus et Bradua.
186 Commodus V. et Glabrio.
187 Crispinus et Aelianus.
188 Fuscianus et Silanus.
189 Duo Silani.
190 Commodus VI. et Septimianus.
191 Apronianus et Bradua.
192 Commodus VII. et Pertinax.
193 Flacco et Clarus.
194 Severus II. et Albinus.
195 Tertullus et Clemens.
196 Dexter et Priscus.
197 Lateranus et Rufinus.
198 Saturninus et Gallus.
199 Anullinus et Fronto.
200 Severus II. et Victorinus.
201 Mucianus et Fabianus.
202 Severus III. et Antoninus.
203 Plautianus II. et Geta.
204 Chilo et Libo.
205 Antoninus II. et Geta II.
206 Albinus et Emilianus.
207 Aper et Maximus.
208 Antoninus III. et Geta III.
209 Pompejanus et Avitus.
210 Faustinus et Rufinus.
211 Gentianus et Bassus.
212 Duo Aspri.
213 Antoninus IV. et Balbinus.
214 Messala et Sabinus.
215 Laetus et Cerealis.
216 Sabinus et Anullinus.
217 Praesens et Extricatus.
218 Antoninus et Adventus.
219 Antoninus II. et Sacerdos.
220 Antoninus III. et Comazon.
221 Gratus et Seleucus.
222 Antoninus IV. et Alexander.
223 Maximus II. et Aelianus.
224 Fabianus et Crispinus.
225 Fuscianus et Dexter.
226 Alexander II. et Marcellus.
227 Albinus et Maximus.
228 Modestus et Probus.
229 Alexander III. et Dio.
230 Agricola et Clemens.
231 Pompejanus et Peligianus.
232 Lupus et Maximus.
233 Maximus et Paternus.
234 Maximus II. et Urbanus.
235 Severus et Quintianus.
236 Maximus III. et Africanus.
237 Perpetuus et Cornelianus.
238 Pius et Pontianus.
239 Gordianus et Aviola.
240 Albinus et Venustus.
241 Gordianus II. et Pompejanus.
242 Atticus et Praetextatus.
243 Arrianus et Papus.
244 Peregrinus et Aemilianus.
245 Philippus et Titianus.
246 Praesens et Albinus.
247 Philippus II. et Philippus.
248 (Philippus III. et Philippus II.)
249 Aemilianus et Aquilianus.
250 Decius II. et Gratus.
251 Decius III. et Decius Caesar.

252 Gallus II. et Volusianus.
253 Volusianus II. et Maximus.
254 Valerianus II. et Gallienus.
255 Valerianus III. et Gallienus II.
256 Maximus et Glabrio.
257 Valerianus IV. et Gallienus III.
258 Tuscus et Bassus.
259 Aemilianus et Bassus.
260 Secularis et Donatus.
261 Gallienus IV. et Volusianus.
262 Gallienus V. et Faustinianus.
263 Albinus et Dexter.
264 Gallienus VI. et Saturninus.
265 Valerianus V. et Lucillus.
266 Gallienus VII. et Sabinillus.
267 Paternus et Arcesilaus.
268 Paternus II. et Marinianus.
269 Claudius et Paternus.
270 Antiochianus et Orfitus.
271 Aurelianus et Bassus.
272 Quietus et Valdumianus.
273 Tacitus et Placidianus.
274 Aurelianus II. et Capitolinus.
275 Aurelianus III. et Marcellinus.
276 Tacitus II. et Aemilianus.
277 Probus et Paulinus.
278 Probus II. et Lupus.
279 Probus III. et Paternus.
280 Messala et Gratus.
281 Probus IV. et Tiberianus.
282 Probus V. et Victorinus.
283 Carus et Carinus.
284 Carus II. et Numerianus.
285 Dioclitianus II. et Aristobulus.
286 Maximus II. et Aquilinus.
287 Dioclitianus III. et Maximianus.
288 Maximianus II. et Anuarinus.
289 Bassus et Quintianus.
290 Dioclitianus IV. et Maximianus III.
291 Tiberianus et Dio.
292 Annibalianus et Asclepiodotus.
293 Dioclitianus V. et Maximianus IV.
294 Constantius et Maximianus.
295 Fuscus et Anolinus.
296 Dioclitianus VI. et Constantius II.
297 Maximianus V. et Maximianus II.
298 Faustus II. et Gallus.
299 Dioclitianus VII. et Maximianus VI.
300 Constantius III. et Maximianus III.
301 Titianus II. et Nepotianus.
302 Constantius IV. et Maximianus IV.
303 Dioclitianus VIII. et Maximianus VII.
(Persecutio Christianorum, sive Aera Martyrum.)
304 Dioclitianus IX. et Maximianus VIII.
305 Constantius V. et Maximianus V.
306 Constantius VI. et Maximianus VI.
307 Maximianus IX. et Constantinus.
308 Maximianus X. et Maximianus.
(Maxentius et Romulus.)
309 Maxentius II. et Romulus II.
310 Maxentius III. solus.
311 Rufinus et Volusianus.
312 Constantinus II. et Licinius II.
313 Constantinus III. et Licinius III.
314 Volusianus II. et Annianus.
315 Constantinus IV. et Licinius IV.
316 Sabinus et Rufinus.
317 Gallicanus et Bassus.
318 Licinius V. et Crispus Caesar.
319 Constantinus V. et Licinius Caesar.
320 Constantinus VI. et Constantinus Caesar.
321 Crispus II. et Constantinus II.
322 Probianus et Julianus.
323 Severus et Rufinus.
324 Crispus III. et Constantinus III.
325 Paulinus et Julianus.
326 Constantinus VII. et Constantinus Caesar IV.
(Januarius et Justus.)
Vicennalia Constantini Augusti.

FINIS

PRIMAE PARTIS

CHRONICI EUSEBIANI.

ԱՐԱՔԻՆ ՄԱՍԻՆ

ՔՐՈՆԻԿՈՆԻՆ ԵՒՍԵԲԵԱՑ.

INDEX XV. REGNORUM

De quibus egit Eusebius in Prima Chronici Parte divisa in Quinque Capita in genere.

				pag.
			Post Praefationem generalem,	1 = 5.
			(ubi pag. 4. et 5. pollicetur tradere sequentia.)	
Cap. I.	*Regnum*	I.	*Chaldaeorum.*	6 = 36.
	Regnum	II.	*Assyriorum.*	37 = 48.
	Regnum	III.	*Medorum.*	49.
	Regnum	IV.	*Lydorum.*	49.
	Regnum	V.	*Persarum.*	50.
Cap. II.	*Regnum*	VI.	*sive tempus Hebraeorum.*	51 = 94.
Cap. III.	*Regnum*	VII.	*Aegyptiorum.*	95 = 120.
Cap. IV.	*Regnum*		*Graecorum varii generis. ut*	120.
		VIII.	*Sicyoniorum.*	122.
		IX.	*Argivorum.*	124.
		X.	*Atheniensium.*	127.
			Olympiades Graecorum.	131 = 147.
		XI.	*Corinthiorum.*	148.
		XII.	*Lacedaemoniorum, et*	150.
			Thalassocratorum.	151.
		XIII.	*Macedonum, et*	152.
			Thessalorum.	160.
		XIV.	*Asianorum et Syrorum.*	162.
Cap. V.		XV.	*Regnum ac Imperium Romanorum.*	171 = 194.

Haec probat etiam illud, quod dicturus est Eusebius in Prologo Canonis juxta Interp. Hieronym. » In priori libello (vel libro) quasi quandam materiam futuro operi, omnium mihi Regum tempora praenotavi, Chaldaeorum, Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebraeorum, Aegyptiorum, Atheniensium, Argivorum, Sicyoniorum, Lacedaemoniorum, Corinthiorum, Thessalorum, Macedonum, Latinorum, qui postea Romani nuncupati sunt. (adde ex Gr.) simul fiunt XV. (regna) «.

SUMMA

Totius Chronologiae Eusebii in Prima sua Parte.

	juxta LXX.	*Hebr.*	*Samarit.*
Ab Adam usque ad Diluvium.	2242.	1656.	1307.
A Diluvio ad 1. *annum Abrahae.*	942.	292.	942.
A primo anno Abrahae usque ad Moysen ac egressum Judaeorum de Aegypto.	505.	505.	505.
Ab egressu de Aegypto usque ad apparatum templi anno IV. *Salomonis (440. vel)*	480.	480.	480.
Inde ad eversionem templi a Babyloniis.	432.	432.	432.
Inde ad instaurationem a Zorobabel.	70.	70.	70.
Inde ad XX. *annum Tiberii Imperatoris Romani, sive ad Baptismum Christi, praedicationemque Evangelii (542. vel).*	548.	548.	548.
Inde ad Vicennalia Constantini Magni, (anni 296, *vel* 298. *vel)*	300.	300.	300.
Summa (ann. 5517. *vel* 5518. *vel)*	5519.	4283.	4584.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΑ

EUSEBII PAMPHILI

CHRONICUM BIPARTITUM

GRAECO-ARMENO-LATINUM

ԵՒՍԵԲԻՈՒ ՊԱՄՓԻԼԱՑԻՑ

ԿԱՄԱՐԱՑՒՈՑ

ՅԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ ԵՐԿԱՄԱՆԱՑ

Ի Հայերէն Թարգմանութենէ եղեալ ի Յոյն բնագրէ
ի ձեռն սրբոյ Թարգմանչացն մերոց

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ Ի ԼԱՏԻՆ ԲԱՐԲԱՌ ԸՀԽԱՏԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ
Ս. ՄԿՐՏՈՒՉ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ԱՒԳԵՐԵԱՆՑ

Հատաքմամբ Հանդերձ յոշնական Հատուածոց գտեալոց առ մատենագիրս, և յաւելուածով կարևոր Նշանաթուեանց։

ՏՊԱԳՐԵԱԼ, ՀՐԱՄԱՆԱՒ ԱՐՀԻԱՊԱՏԻՒ ՏՆ. ՏՆ. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱԳԱՆՑ
ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԱԲԲԱՑԻ ԵՒ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ՄԱՍՆ Բ·

ՔՐՈՆԻԿՈՆ ԿԱՆՈՆ

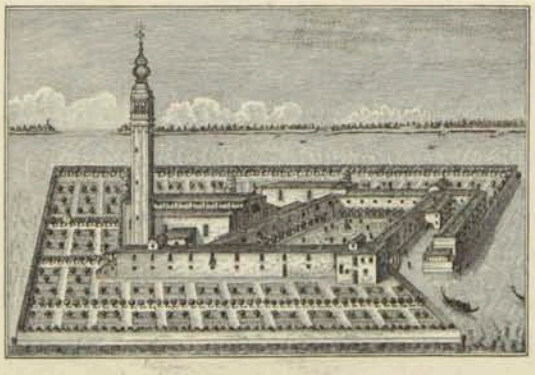

Ի ՎԻՆԵՏԻԿ

Ի ՎԱՆՍ ՍՐԲՈՑՆ ՂԱԶԱՐԱՅ

ՑԱՄՍ 1818 ՌՄԿԸ

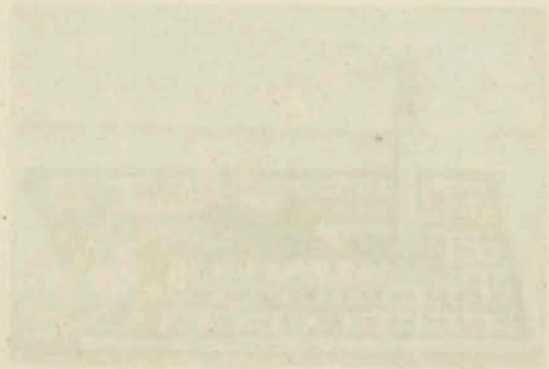

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS EPISCOPI

CHRONICON BIPARTITUM

NUNC PRIMUM EX ARMENIACO TEXTU IN LATINUM CONVERSUM
ADNOTATIONIBUS AUCTUM
GRAECIS FRAGMENTIS EXORNATUM

OPERA

P. JO: BAPTISTAE AUCHER ANCYRANI

MONACHI ARMENI ET DOCTORIS MECHITARISTAE

PARS II.

CHRONICUS CANON

VENETIIS

TYPIS COENOBII PP. ARMENORUM IN INSULA S. LAZARI.

MDCCCXVIII

SUPERIORUM PERMISSU

MONITUM EDITORIS

En tibi, Optime Lector, Secundam Eusebiani operis Partem, sive *Chronicum Canonem*; de quo, praeter ea, quae in primae partis Praefatione fusius prosecuti sumus, quaeque in adnotationibus sequentis Εἰσαγωγῆς, *Introductionis* scilicet, atque in calce Canonis dicturi sumus, nonnulla sunt quae impraesentiarum breviter animadvertamus. Ac primum illud te latere nequaquam volumus, codicem nostrum haud omnino in hac parte integrum esse, sed pagellis nonnullis avulsis mancum alicubi esse atque mutilum; quod certe in tantae antiquitatis codice nemo harum rerum paulo peritior admirabitur. Quamvis autem ea quae desiderantur, haud multa sint, haud tamen parvi momenti haberi debent: quorum tamen jacturam quo minus doleamus facit Hieronymiana Chronici interpretatio, unde quaecumque in codice nostro intercisa sunt, facili negotio suppleri possunt. Haec autem sunt quae sequuntur (sicut etiam propriis in locis distincte notentur).

I. Pars exigua Catalogi Canonem praecedentis, puta Opusculi inscripti *Series Regum*; quod quidem non novit Scaliger, at Vallarsius ex optimis Mss. eruit, et ante Canonem collocavit. Et illud quidem etiam in nostro codice habetur, attamen initio et fine caret quodam modo.

II. *Prologus* vel *Prooemium Eusebii* in Canonem, una cum ipso Canonis initio ad annum Abrahae 344. desideratur, scilicet quinternione (ut ajunt) avulso.

III. Desunt praeterea pagellae binae in ipso Canonis medio; quarum prior annorum LXX. spatium, ab anno Abrahae 1030. ad annum 1100. complectebatur, altera annos LV. ab anno ejusdem 1166. ad annum 1221.

IV. Denique postrema codicis pagella distracta adhuc anni sunt XXVI. siquidem codex desinit in annum Diocletiani 16. cum tamen Eusebius ad vicennalia Constantini opus suum omnino produxerit.

Atque haec lacunae illae sunt, quae temporum injuria habentur in nostro codice, quas tamen ex D. Hieronymo universas supplevimus, consentientibus Eclogariis Eusebii Armenis Samuele, Asolico, etc; ita ut integrum Eusebii Chronicon bipartitum, jamdiu a doctis viris desideratum nunc primum in hac nostra editione omnino habeatur.

Quod vero attinet ad Latinam Canonis versionem, merito eruditorum omnium offensionem incurrere ac invidiam subire videremur, si post Hieronymum Latinorum Patrum longe disertissimum novam ejusdem translationem moliri ausi fuissemus. At cum multa S. Doctor, quod in Praefatione monuimus, de suo addiderit, multa libere et ad sensum tantum transtulerit, nonnunquam etiam in codicem inciderit ab eo, quem Armenus Interpres secutus est, discrepantem, profecto in una Hieronymi versione consistere nequaquam nobis licebat, qui ipsum Armeniacum codicem Latinè etiam *ad verbum* exhibere constitueramus. Hoc itaque temperamento usi sumus, ut sicubi Latina Hieronymi verba Armenicis omnino responderent, ea integre ac bona fide repraesentaremus; sicubi vero ab Armeniis discreparent, tunc novam ipsi versionem (verbalem semper) adornaremus: quae etsi Hieronymianae impar videri posset, ipsum tamen Eusebium pressius sequeretur.

Ad Graeca vero fragmenta quod attinet, (praeter dicenda in sequentibus pag. 33. in not.) jam diximus in Praefatione nihil nos ex Scaligero, parum vero ex Vallarsio adjumenti accepisse, cum ille omissis locorum indicationibus eadem protulerit, multa ex corrasis undecumque variorum auctorum ramentis congesserit, nonnulla etiam suo marte confinxerit, hic vero pauca prorsus certa, multa incerta ad paginae calcem injecerit. Porro quantum ab utriusque collectione nostra haec distet, quam sincere atque integre a nobis proferatur (parce tamen, paucis nimirum *ad verbum* selectis, paucioribus *ad sensum* usurpatis), cognoscet quisque per se.

Haec habuimus, quae te, Optime Lector, in praesentia moneremus. Vale et fruere feliciter labore nostro.

Nostri autem, qui Chronica scripserunt, prius Eusebius, post Hieronymus, qui utique praecedentes aliquos historicos in hac opinione secuti sunt, post annos amplius, quam trecentos, jam secundo Argivorum Phoroneo rege regnante, Ogygii diluvium fuisse commemorant.

S. August. de Civit. Dei. L. XVIII. c. 8.

ISAGOGE

AD SECUNDAM PARTEM CHRONICI

SIVE

IN CHRONICUM CANONEM

EUSEBII CAESARIENSIS

PRAEFATIO S. HIERONYMI PRO LATINA VERSIONE.

EUSEBIUS HIERONYMUS

VINCENTIO ET GALLIENO SUIS SALUTEM.

Vetus iste disertorum mos fuit, ut exercendi ingenii causa Graecos libros Latino sermone absolverent, et quod plus in se difficultatis habet, poemata illustrium virorum, addita metri necessitate, transferrent. Unde et noster Tullius Platonis integros libros ad verbum interpretatus est: et cum Aratum jam Romanum hexametris versibus edidisset, in Xenophontis Oeconomico lusit. In quo opere ita saepe aureum illud flumen eloquentiae scabris quibusdam [1] et turbulentis obicibus retardatur, ut qui interpretata nesciunt, a Cicerone dicta non credant. Difficile est enim alienas lineas insequentem non alicubi excidere [2]: arduum, ut quae in aliena lingua bene dicta sunt, eundem decorem in translatione conservent. Significatum [3] est aliquid unius verbi proprietate, non habeo meum, quo id efferam: et dum quaero implere sententiam, longo ambitu vix brevia spatia consumo. Accedunt hyperbatorum anfractus, dissimilitudines casuum, varietates figurarum: ipsum postremo suum, et, ut ita dicam, vernaculum linguae genus. Si ad verbum interpretor, absurde resonat: si ob necessitatem aliquid in ordine, vel in sermone mutavero, ab interpretis videbor officio recessisse.

Itaque, mi Vincenti carissime, et tu Galliene, pars animae meae, obsecro, ut quicquid hoc tumultuarii operis est, amicorum, non judicum animo relegatis: praesertim cum et notario, ut scitis, velocissime dictaverim, et difficultatem rei etiam divinorum voluminum instrumenta testentur, quae a LXX. Interpretibus edita, non eundem saporem in Graeco sermone custodiunt. Quamobrem Aquila, et Symmachus, et Theodotion incitati, diversum pene opus in eodem opere prodiderunt: alio nitente verbum de verbo exprimere, alio sensum potius sequi, tertio non multum a veteribus discrepante. Quinta autem, et sexta et septima Editio, licet quibus censeantur auctoribus, ignoretur: tamen ita probabilem sui diversitatem tenent, ut auctoritatem sine nominibus meruerint. Inde adeo venit, ut sacrae literae minus comptae, et dure sonantes videantur, quod diserti homines interpretatas eas de Hebraeo nescientes, dum superficiem, non medullam inspiciunt, ante quasi vestem orationis sordidam perhorrescant, quam pulchrum intrinsecus rerum corpus inveniant. Denique quid Psalterio canorius? quod in morem nostri Flacci, et Graeci Pindari, nunc Jambo currit, nunc Alcaico personat, nunc Sapphico tumet, nunc semipede ingreditur. Quid Deuteronomii et Isaiae cantico pulchrius? quid Salomone gravius? quid perfectius Job? Quae omnia hexametris et pentametris versibus, ut Josephus et Origenes scribunt, apud suos composita decurrunt. Haec cum Graece legimus, aliud quiddam sonant: cum Latine,

1 Deest apud Scaligerum *quibusdam*.

2 Scal. legit *excedere*, alii ferunt *excidere*.

3 Quaedam Mss. *signatum*, pro *significatum*: sicut etiam *efficiam*, pro *efferam*.

penitus non cohaerent[1]. Quod si cui non videtur linguae gratiam interpretatione mutari, Homerum ad verbum exponat Latinum[2]. Plus aliquid dicam, eundem in sua lingua prosae verbis interpretetur, videbit ordinem ridiculum, et poetam eloquentissimum vix loquentem.

Quorsum ista? Videlicet ut non vobis mirum videatur, si alicubi offendimus, si tarda oratio aut consonantibus asperatur, aut vocalibus hiulca (vel divisa) fit, aut rerum ipsarum brevitate constringitur, cum eruditissimi homines in eodem opere sudaverint: et ad communem difficultatem, quam in omni interpretatione caussati sumus, hoc nobis proprium accedat, quod historia multiplex est, habens barbara nomina, res incognitas Latinis[3], numeros inexplicabiles, virgulas rebus pariter ac numeris intertextas, ut pene difficilius sit legendi ordinem discere, quam ad lectionis notitiam pervenire[4].

Ut autem manifesto cognoscatur indicio, ad quem numerum historia quaeque pertineat, has distinctiones positas Lector advertat, ut si ad primum numerum Regni primitus adnotati historia referenda est, primam literam in Explanatione historiae contempletur: et siquidem eam ex minio viderit, illi tempori applicandam, vel anno sciat, quem suggesserit numerus similiter eodem minio figuratus. Si vero numerum non puro minio, sed mixto nigro notatum esse perviderit, secundae lineae numero debetur historia. Si autem tertio numerorum ordini applicandum est quod fuerit adscriptum, medium puro minio numerum, et partem reliquam ex solo nigro expressam conspicabitur. Quarta numeri linea nihil habebit ex minio, sed indicio erit, quod sibi historia debeatur cum minio facta litera in principio enodationis historiae, quae etiam superioribus signis subdenda est[5], nihilominus apparebit, nullo superius memoratorum signorum in numeris respondere[6]. Sin vero non minio, sed mixtim nigro rubroque litera fuerit expressa, refulgens ex rubro numerus in quintam numerorum lineam poterit adverti. Et ita sexta linea numeri ut secunda, septima ut tertia designabitur, octava quoque ut quarta apparenti litera bicolori. Cum vero nec in numeris, nec in Explanatione historiae ullum illorum, quae praediximus, signorum fuerit, nona linea quod annotatum fuerit, vendicabit. Non tamen omnia hujusmodi requirenda[7] sunt necessario, cum minor est numerus linearum. Unde praemonendum puto, ut prout quaeque scripta sunt, etiam colorum diversitates serventur, ne quis irrationabili aestimet voluptate oculis tantum rem esse quaesitam, et dum scribendi taedium fugit, labyrinthum erroris intexat. Id enim elucubratum est, ut Regnorum tramites, qui per vicinitatem nimiam pene mixti erant, distinctione minii separarentur, et eundem coloris[8] locum quem prior membrana signaverat, etiam posterior servaret.

Nec ignoro multos fore, qui solita libidine detrahendi omnibus, quod vitare non potest, nisi qui omnino nil scribit, huic volumini genuinum dentem infigant. Calumniabuntur tempora, convertent ordinem, res arguent, syllabas eventilabunt. Et quod accidere plerumque solet, negligentiam librariorum ad auctores refe-

1 Scal. *haerent*, nonnulli etiam *inhaerent*. Verum non abs re videtur hic monere benignos Lectores, quicquid jure disserat S. Doctor de Sacris Scripturis externas in linguas translatis, omnino fere aliter sentiendum esse de Armeniacae Versionis integra Scriptura. Namque tam pura, tamque elegans in Sacris Litteris nitet Haicana (sc. Armena) lingua, ut totius litteraturae Haicanicae facile princeps et habeatur et sit: tanta in eis suavitas et tam concinna syntaxis, ut non solum caelestia et divina oracula dixeris, sed etiam certam addiscendae linguae regulam, atque deliciosam voluptatem spiritus sermonisque simul accipias. Sed ne longior in his videar, de nostra lectione ea quodammodo intelligenda sunt, quae Hieronymus dicit: *Quid Deuteronomii et Isaiae* (tam) *Cantico* (quam integro libro) *pulchrius? quid Salomone gravius? quid perfectius Job?* Quod si quis incredibilem hanc duxerit comparationem, (excepta variatione prosae), uno verbo rem nos perfecturos esse speramus, cum profecto testamur, Armenios minime posse taedio ullo affici in legendis Sacris Scripturis, ubi alii cum oraculis ultrò mentem adhibeant, non tanta affici voluptate propter dicendi genus se apertè fateantur. Sed haec aliò potius pertinere videntur, quam ad praesens opus. Qualis verò sit interpretatio Eusebii nostri, jam in praefatione primae partis satis dictum est.

2 Nonnulli legunt cum Scal. *exprimat in Latinum*. Illud verò inferius *vel divisa*, Scal. minime novit, et Vallarsius quidem aegrè praefert.

3 Hac de re potiori jure Armenum Interpretem, maxime verò nationis librarios conqueri posse sciant Lectores. Si enim Hieronymus Latinus cum suis non ita distans a Graecis moribus, maximè vero familiaris antiquitatibus Hellenicis, adeo abhorret ab his rebus tamquam barbaris nominibus, et traditionibus quae Latinis incognitae fuerint, quid de Armeniis dixeris interiore in Orientis parte degentibus? Ne itaque mirum tibi accidat, si uspiam Armenus Interpres in similibus rebus offendat: omnino verò veniam concedas et librariis, quibus incognita vel nomina Graeca, barbara visa sunt. Haec interim universim praenotanda fuerunt, concedente vel ipso Hieronymo, ne in Canone ipso de quovis nomine, a librariis depravato, adnotationis locus sit.

4 De his virgulis quid divinandum in una vel altera Canonis interpretatione, haeret aqua, ut ajunt. Primum enim Latini codices dissimiliter inter se ferunt virgulas et lineas annorum rerumque. Armenus verò codex, qui a cunctis posterioribus vocatis Latinae lectionis exemplaribus procul distat, quamvis aliquatenus accedere videtur ad priora nominata exemplaria, non ita tamen cohaeret, ut certe dijudicari possit prisca auctoris dispositio circa virgulas totius Canonis. Verum haec difficultas magis patebit suo loco, ubi virgulae ipsae oculis cernuntur. De coloribus verò diversis, in quorum explicatione fusè prosequitur Hieronymus, omnino nos tacere praestat. Noster enim codex nullo alio utitur colore, praeter nigrum de more, et nonnunquam etiam colore rubro in denotandis rebus praecipuis, veluti si litteris majusculis exarasset. Ita ut jure dubitare quis possit, Eusebiusne iis a S. Doctore memoratis coloribus usus fuerit, an ipse Hieronymus ad difficultatem lectionis elevandam id primus excogitaverit: quandoquidem utroquo modo potest accipi illud dictum, » Ut autem manifesto cognoscatur indicio, ad quem numerum historia quaeque pertineat, has distinctiones positas Lector advertat «. Optarem, adderet, *a me*, vel *ab auctore ipso*. Primo magis nos sensu intelligimus, cui favent et illa Hieronymi inferius dicenda verba: » Id enim elucubratum est, ut Regnorum tramites, qui per vicinitatem nimiam pene mixti erant, distinctione minii separarentur «. De secundo alii viderint, cum interim nulla afferri possit hujus rei probatio a quovis codice. Adde quod editores omnes omnino colores neglexerunt, et virgulas singulas singuli ad fidem sui codicis diverso modo digesserunt. Sed de his consule, si lubet, et adnotationes Scaligeri, et Vallarsii, si quid tamen certi haurire poteris. Nobis certam hic demonstrationem praebere videtur D. Hieronymus, se minime applicasse interpretationi primae partis Chronici Eusebiani, sed solius secundae, Canonis scilicet, cujus nempe dumtaxat describit conditionem in tota sua praefatione, ut vides.

5 Scal. non novit illa: *quae etiam superioribus signis subdenda est*.

6 Aliis, *respondente*, sicut et in sequentibus, quibusdam *mixtum*.

7 Scal. *omnes hujusmodi requirendae*; quod minus placet.

8 Deest apud Scal. nomen *coloris*. At paulo post redundant ista, *ex adverso positi numeri signarent, vel etiam*, etc.

rent. Quos cum possem meo jure repercutere, ut si displicet, non legant: malo breviter placatos dimittere, ut et Graecorum fidem, suo auctori adsignent, et quae nova inseruimus, de aliis probatissimis viris libata cognoscant [1].

Sciendum etenim est, me et Interpretis et Scriptoris ex parte officio usum; quia et Graeca fidelissime expressi, et nonnulla quae mihi intermissa videbantur, adjeci, in Romana maxime historia, quam Eusebius, hujus conditor libri, non tam ignorasse, ut pote eruditissimus, quam ut Graece scribens, parum suis necessariam perstrinxisse, mihi videtur. Itaque a Nino et Abraam usque ad Trojae captivitatem pura Graeca translatio est. A Troja usque ad vicesimum Constantini annum nunc addita, nunc mixta sunt plurima, quae de Tranquillo, et caeteris illustribus Historicis curiosissime excerpsimus. A Constantini autem supradicto anno usque ad consulatum Augustorum Valentis VI. et Valentiniani iterum, totum meum est. Quo fine contentus, reliquum tempus Gratiani et Theodosii latioris historiae stilo reservavi: non quo de viventibus timuerim libere et vere scribere: timor enim Dei hominum timorem expellit; sed quoniam debachantibus adhuc in terra nostra Barbaris, incerta sunt omnia.

(*Explicit Praefatio Hieronymi.*)

OBTESTATIO (UT DICITUR) EUSEBII [2].

Ορκίζω σε τὸν μεταγραφόμενον τὸ βιβλίον τοῦτο κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἐνδόξου παρουσίας αὐτοῦ, ἧς ἔρχεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἵνα ἀντιβάλῃς ὃ μετεγράφω, καὶ κατορθώσῃς αὐτὸ πρὸς ἀντίγραφον τοῦτο, ὅθεν μετεγράφω, ἐπιμελῶς. καὶ τὸν ὅρκον τοῦτον ὁμίως μεταγράψῃς, καὶ θήσῃς ἐν τῷ ἀντιγράφῳ.

Adjuro te, quicumque hos descripseris libros, per Dominum nostrum Jesum Christum, et gloriosum ejus adventum, in quo veniet judicare vivos et mortuos, ut conferas quod scripseris, et emendes ad exemplaria ea, de quibus scripseris, diligenter: et hoc adjurationis genus similiter transcribas, et transferas in eum codicem, quem descripseris.

1 De fide interpretationis Hier. egimus paulo ante in praefatione nostra, sicut et de criticorum supervacaneo examine; sed haec evidentius probentur in cursu Canonis.

2 Quamdiu caremus Graeco, vel saltem Armeno aditu, seu prooemio Canonis, non ita facile decernendum putamus, utrum Eusebius ipse, vel Hier. tantum (juxta non omnes, multos tamen codices) hac usus fuerit obtestatione a S. Irenaeo desumpta. Audiendus hic Vallarsius ita de hac re proferens. pag. 10. (postquam Graecè et Latinè eam excudisset). » Hujus (inquit) obtestationis auctor S. Irenaeus est, qui eam, referente Eusebio lib. v. Ecclesiasticae Histor. c. 20. et Nicephoro L. IV. c. 30. suo de Ocdoade operi subjunxit, ad falsariorum manus, et Scribarum deprecandam incuriam. Ita vero delectatus est isto ἐπιορκήσεως exemplo Eusebius (adde, aut Hieronymus), ut illam et iisdem plane verbis sibi duxerit describendam .... Confer quam Ruffinus suae libri περὶ Ἀρχῶν interpretationi praeposuit, verbis paulo exaggeratis, ejusmodi adjurationem ».

(Appendix incerti auctoris, vel Anonymi Latini, juxta nonnulla Hieronymi exemplaria [1].)

EXORDIUM LIBRI.

Incipiunt tempora totius saeculi, regesque omnium gentium, quibus locis, quibusque temporibus in suis provinciis, et quantum regnaverint, vel si quid memoriae dignum per generationes, nativitates, et regna, et ducatus, per omnem actum Judicum, et omnium regum Juda, et aliorum, qui non ex eadem tribu regnaverunt, et per regnum Assyriorum, caeterarumque gentium, et tempora Dictatorum cum Consulibus ordinariis. Sed et tempora Imperatorum, et Caesarum, et quibus temporibus historiographos fuisse dixerunt: sed et successiones eorundem, quod per ordinem rerum superius declaratum est. Quorum universa tempora, gesta, sive apud Hebraeos, vel apud Graecos, vel apud Romanos, sive apud Barbaros, caeterasque gentesque gesserunt, vel constituerunt, per historias in hoc libro plenissime demonstrantur: quod et in libro hoc (Scal. Higini) historiae singulae conscriptae declarant, deorum generationem, vel singulorum progeniem, sive his temporibus ipsis antelatis, quae gesserunt, et tempora Olympiacorum, ex quo primus agon gymnicus constitutus, quos Graeci Olympias appellant. Et quo tempore adventus fuit Salvatoris nostri Jesu Christi, sive passio ejus; simulque et nomina Episcoporum Ecclesiarum numero quattuor, hoc est, Romanorum, Alexandriae, Jerosolymorum, et Antiochiae, qui per easdem civitates Metropoles provinciarum Episcopi, quantum temporis singuli sederint, vel qui eorum Episcopatus sui tempore martyrio coronatus sit, sive tempora persequutionum, quibus temporibus Ecclesiae dissipatae sint. Sed et tempora regum Macedonum Alexandriae, et quoto agone Olympiacorum, vel quibus temporibus, seu Consulibus finem Alexander fecerit Judaeis, vel Vespasianus insequutionem, sive destructionem templi eorum miserit, et tributa eis constituit.

II. Numeratio temporum non solum ante hominum genus, sed etiam ante lumina ipsa, atque stellas esse, cognoscitur. Nam cum primum fecit Deus caelum et terram, cum ipsis quoque elementis, quae in his elementis condita sunt, id est, aqua et spiritus, abyssosque: et tenebris, necdum luminibus neque sideribus constitutis, dixit Deus: Fiat lux: et facta est lux. Et vidit Deus lucem, quia bona est, et separavit Deus inter lucem et tenebras, et vocavit Deus lucem diem, et tenebras vocavit noctem: et factum est vespere et mane dies unus. Hic primus dies saeculi, non primus dierum omnium. Ideoque non primus, sed unus nominatus est. Secundo autem die factum est firmamentum in medio aquarum, quod et divisit inter aquam et aquam. Tertio autem die congregatae sunt aquae, quae sunt sub caelo, in congregationem unam, et apparuit arida, quam Deus Terram nominavit, atque congregationes aquarum appellavit Maria, herbamque produxit terra, et lignum fructiferum cum semine suo. Quarto igitur die facta sunt luminaria duo in firmamento caeli, ut luceant super terram ad inchoationem diei et noctis, et ut dividant inter diem, et noctem, et sint in signa, et tempora, et dies, et annos, et sint in splendorem firmamenti caeli, et luceant super terram. Quibus ita perfectis, manifestum est luminibus ipsis antecedere lucem tribus diebus. Unde mihi videntur Aegyptii, caeteraeque gentes hoc sequentes decretum, quattuor annis impletis, diem integrum superfluum adjicere, quem etiam Bissextum nominavere. Nam cum tres dies istos computare qui sint, atque recogitare voluerimus, unius anni centesimam vigesimamque partem istam esse cognoscimus. Centesima autem et vigesima dies invicem computata, ista tertia pars esse anni dignoscitur. Tertia ergo addita parte annali quadriennio, dies integer completur, atque ad partium partes, menses atque anni superflui computantur, quos Hebraei quidem Embolismos vocare solent, Aegyptii autem exaltationes siderum atque stabilitates appellant: imo Bissextum ob rememorationem lucis atque dierum et noctium, quae luminibus triduum antecesserunt, celebratur, ideo quod tres dies sine auctore Sole processerunt.

III. Nos igitur tempora conscribimus, non quae sunt saeculi mundi, neque luminum aut siderum, neque fructuum, aut lignorum, aut piscium, sed generationem hominum, cujus primus fuit Adam, factus sexto die. Quinto autem die dixit Dominus: Educant aquae reptilia animarum vivarum, et volatilia caeli. Et factum est sic. Et fecit Deus belluas, et cetos, et omnem animam vivam repentem, quas eduxerunt aquae secundum suum genus, et omnem volatilem secundum genus suum. Et vidit Deus quia bona sunt, et benedixit ea Deus, et dixit: Crescite et multiplicamini, et replete aquas, quae sunt in Mari, et volatilia multiplicentur super terram. Et factum est vespere, et mane dies quintus. Sexto autem die dixit Dominus: Educat terra animam vivam secundum genus suum, quadrupedia et reptilia, bestias terrae secundum suum genus. Et vidit Deus quia bona sunt, et dixit: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, et habeat potestatem piscium maris, et volatilium caeli, et omnium jumentorum, et totius terrae, et omnium reptilium quae sunt super terram. Et fecit Deus hominem, secundum imaginem Dei fecit eum: masculum et feminam fecit eos, et benedixit eos, dicens: Crescite et multiplicamini, et replete terram, et dominamini ejus, et habete potestatem piscium maris, et volatilium caeli, et omnium reptilium, quae sunt super terram. Quomodo autem Deus eum, et unde fecerit, post alia dicit: Et finxit hominem Deus de limo terrae, et sufflavit in faciem ejus spiritum vitae, et factus est homo in animam viventem. Et iterum post alia: Et dixit Dominus Deus: non est bonum hominem solum esse, faciamus ei adjutorium secundum eum. Et post alia: Adae autem non est inventus adjutor similis illi: Et immisit Deus soporem in Adam, et obdormivit: et apprehendit unam costam de latere ejus, et replevit locum carne ejus. Et aedificavit Dominus costam, quam sumpsit ab Adam, in mulierem, et adduxit eam ad Adam videre quid eam vocaret. Et dixit Adam: Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea. Haec vocabitur Virago, quia de viro suo sumpta est. Ex his duobus omnis hominum multitudo procreata est. Unde etiam nos dinumerationem temporum facientes incipimus.

IV. Adam. Eva. Adam autem vocavit nomen mulieris suae Eva, quod interpretatur vita, quia ipsa est mater viventium. Adam autem cognovit Evam uxorem suam, et concipiens peperit Cain, et dixit: Acquisivi hominem per Deum, et adjecit fratrem illius parere Abel. Et factus est Abel pastor ovium, Cain vero agricola. Igitur cum uterque de suorum laborum fructibus immolarent, apparerent autem obla-

1 *Sub initio totius sui operis Chronologici propria sententia intrudit Scaliger istud opus, Eusebii nomine in Lat. Cod. Hier. habitum*, Exordium libri *ab aliis vocitatum, quod Scal. putat introductionem esse prioris Eusebiani Chronici partis, interjecta identidem fictitia illa conjectura*, multa desunt. *Vallarsius autem collocat medio loco inter prooemium Eusebii, et initium Canonis. Nos hic collocavimus obiter post Hieronymi Praefationem, ante nimirum Seriem regum; cui adjungatur a nobis Prooemium Eusebii sicut introductio ad Canonem.*

Poteramus quidem penitus dissimulare hanc appendicem Anonymi, non solum quod illa desit in codice Arm. verum etiam quod nec in omnibus Hier. Codd. habeatur, atque ideo ad trutinam a quibusdam revocatur. Maximè ab Hieronymo de Prato prolixe demonstratur eam abhorrere ab Eusebii ingenio et eruditione, sicut etiam a Latio Hieronymiaco; quod et nobis certissimum videtur: praesertim quod Anonymus iste, ut Latinus, in serie posterorum Adam usurpat calculum Hebraicum, non verò τῶν LXX. ex adverso in serie posterorum Noe usurpat quidem calculum Graecum, extra tamen hypothesin Eusebii, inducens nimirum et generationem Cainan secundi. Omitto quod Eusebius praefixerat vix acturum se de statu rerum ante exitum Adam ex paradiso; at anonymus fuse prosequitur antecedentia insulso loquendi modo, calculisque commentitiis. Nihilominus duplici de causa noluimus in nostra editione desiderari hanc appendicem Anonymi. Prima causa est suspicio maxima, quod eo spatio, ubi lacuna patet in nostro codice inter finem libri primi et initium secundi, fortasse aliquid simile huic Exordio libri secundi intercidisse putandum sit: neque obstat, quod desit etiam in quibusdam Hier. codicibus; namque vel Series regum desideratur in multis Hier. libris, reperitur tamen in nonnullis, haud secus ac in nostro codice. Secunda vero causa fuit fragmentum aliquod ab eclogariis Eusebii repetitum. Eclogarios intelligo, alterum ex Graecis, alterum ex Armeniis, Syncellum sc. et Samuelem; quorum verba de propagatione trium Noe filiorum mox usurpabimus. Unum nos molestia afficit, quod multum variant inter se, qui ediderunt Hier. in lectione hujus Exordii; quo tamen neglecto, recudimus sine varietate lectionum, juxta solam nimirum editionem Roncallii Vallarsianam (exceptis manifestis librarii erroribus), idque minutis characteribus, ut incertae auctoritatis.

tiones Abel acceptabiles magis coram Domino, tactus Cain invidia, insolens fratrem innocentem interemit, cujus morte genitor consternatus, ac sublatus in tempora, ab amplexu conjugis abstinuit Adam. Cum vero esset annorum CL. genuit Seth, deinde alios mares et feminas. Fuerunt autem anni ejus DCCCCXXX. Seth autem cum esset annorum CXXX. genuit Enos: deinde in tempus alios mares et feminas. Fuerunt autem anni ejus DCCCCXII. Enos vero cum jam esset nonagenarius, genuit Cainam: deinde alios filios et filias. Fuerunt autem anni ejus DCCCCV. Cainam vero cum esset septuagenarius genuit Malaleel: deinde alios filios et filias. Fuerunt omnes anni ejus DCCCCX: Malaleel quadragenarius genuit Jareth: deinde alios filios et filias. Fuerunt anni ejus DCCCXCV. Jareth in CLXII. anno genuit Enoch: deinde in tempora alios filios et filias. Fuerunt anni ejus omnes DCCCCLXII. Enoch autem LXV. anno genuit Mathusalem: deinde alios filios et filias. Vir fuit justus, vixit in humanis annis CCCLXV. et assumptus est. Mathusalem vero in CLXXXVII. anno genuit Lamech: deinde alios filios. Omnes anni ejus DCCCCLXIX. Lamech autem anno CLXXXII. genuit Noe, qui interpretatur consolator ab operibus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus: et deinde alios filios et filias. Fuerunt omnes anni vitae ejus DCCLXXVIII. Superiori tempore Cain fratricida ob divinam indignationem profugit ad orientalem plagam, et consedit apud regionem Eden. Cognovit autem uxorem suam, et genuit Enoch, ad cujus proprium nomen fundavit urbem in vocabulo filii. Porro Enoch genuit Gaidad, qui genuit Maviael, qui genuit Mathusalem, qui genuit Lamech, qui ex argumento vaticinatus divinam ultionem septuplam fuisse in Cain propter homicidium fratris; in se autem septuagies septies futuram ob necatum a se adolescentem sui vulneris in livore. Iste Lamech duxit sibi binas uxores, Adda scilicet, et Sella. Ex Adda genuit Jobel, qui primum intra tentorium habitaculis moram gessit. Ex eadem genuit Jubal, qui fuit citharoedorum primus. Ex Sella genuit Thobel, qui mirabilis malleator fuit in omni fabrili arte metallorum.

V. Noe vero cum D. esset annorum, genuit Sem, Cham, et Japhet. Et cum multiplicassent homines super terram valde, ac ducerent uxores speciosas, in quarum formam exardescerent in concubitum, prout cujusque libido fuit, ex quibus Gigantes viri famosi potentes a saeculo geniti in populos flagitiosos crescerent, proclives in omne facinus, spreto divino timore, sine cultu religionis. Cum foret autem Noe solus justus placens Deo in generationibus suis, decrevit Deus servari de quaquumque specie, ad reparandum semen cujuslibet animantium: caetera autem universa per Diluvium perdere ac ulcisci, ab homine usque ad pecus, tam volatilium, quàm reptantium super terram. Instituit ergo Noe fabricari Arcam ex lignis elaboratis, et levigatis tabulamentis: altam XXX. cubitis, latam L. longam CCCX. et in cubitu consumatam, bitumine linitam intrinsecus et extrinsecus, divisam in mansiunculas et tristega.

In quam sic dispositam introivit Noe cum filiis, et uxoribus suis, ac introduxerunt nutu Dei ex omnibus animantibus mundis, ex feminis septena, ex immundis vero bina: escam similiter juxta propriam cujuslibet naturam convenientia ad vescendum pabula. Septimo autem die ab ingressu Arcae, quae fuit XVII. mensis secundi, excesserunt aquae terminos et confinia naturae, tantaque vis imbrium largissimorum est exorta, tam ingens aquarum abyssus invasit continuo incremento per dies quadraginta, scissis cataractis caeli, donec nedum superficiem totius orbis, sed universa montium cacumina sub undis involverent cubitis XV. altiores. Porro Arca ferebatur super aquam, ex qua consumpta est omnis caro, quae movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium, quae reptabant super terram, universi homines, et cuncta in quibus erat spiraculum vitae. Obtinueruntque aquae terras CL. diebus; et recordatus est Deus Noe, et omnium animalium, quae erant cum eo in Arca, adduxitque spiritum super terram, et cessavit aqua, et adaperti sunt fontes abyssi, et cataractae caeli: et cessavit pluvia de loco, et deficiebat aqua descendens de terra, et diminuebatur aqua post CL. dies, et sedit Arca in septimo mense XVII. die mensis super montes Ararath. Isti montes in Armenia superiore sunt secus Persas. Aqua autem magis diminuebatur, usque ad decem menses; decimo autem mense, primo die mensis visa sunt capita montium. Et factum est post XL. dies, aperuit Noe fenestram arcae quam fecerat, et dimisit corvum videre, si cessasset aqua a facie terrae; et exiens non est reversus ad eum. Et sustinuit donec siccaretur aqua a terra, et dimisit columbam a se, videre si aqua cessasset a facie terrae, et non inveniens columba requiem pedibus suis, reversa est ad eum in arcam: quia aqua erat super omnem faciem terrae. Extendens autem manus suas Noe accepit eam, et induxit eam apud se in arcam. Et sustinuit adhuc septem dies alios, et iterum dimisit columbam de arca, et reversa est ad eum columba ad vesperum, et habuit folium olivae cum surculo in ore suo. Et intellexit Noe, quia cessavit aqua a facie terrae. Et sustinuit Noe adhuc septem dies alios, et dimisit columbam, et non est ausa reverti ad eum. Tenuit ergo diluvium terram, donec siccaretur annum integrum. Postquam introivit autem Noe in arcam, septimo die inclusit Deus de foris fenestram Arcae, et XL. diebus, et XL. noctibus facta est pluvia, stetitque aqua CL. dies. Post istos dies clausi sunt fontes abyssi, et coepit aqua diminui. Septimo autem mense sedit Arca super montem Ararath. Diminuebatur autem aqua usque XI. menses. Prima autem die hujus mensis capita montium reliquorum visa sunt, et caetera ut supra. Postea Noe denudavit arcae tectum post annum integrum, et hoc ipsum Scriptura significat dicens: Et factum est in primo et DC. anno vitae Noe, primo die mensis, cum minuisset aqua a facie terrae, denudavit Noe tectum arcae, quod fecerat; et vidit quod defluxisset aqua a facie terrae. In secundo autem mense VII. et XX. die mensis siccata est terra; et Noe, et uxor ejus, et filii ejus, et uxores filiorum suorum cum eo, omnes bestiae, et omnia pecora, et omnia reptilia, quae moventur super terram, secundum genus suum, et omnia volatilia secundum genus eorum exierunt de Arca.

Ab Adam usque ad Diluvium sunt anni MMCCXLII. Secundum Hebraeorum numerum, anni MDCLVI. Et facti sunt omnes dies Noe anni DCCCCL. et mortuus est.

Filii Noe [1].

VI. Sem, Cham, et Japhet.

1 *Huc ergo spectat locus duorum Eclogariorum, sc. Syncelli Gr. et Samuelis Arm. qui duo ferè unanimiter transcripsisse videntur similia, si non ab Africano, ab hoc textu, qui Eusebii vulgò creditur apud Latinos: ita tamen ut ambo magis inter se, quam cum Lat. Hier. cod. congruant, quod testantur verba ipsa eclogariorum laudatorum modo sequenti.*

Ա. Ասաւել եւէս անուն, յառաջին համեմ տրանիխեան։	*Samuel Presbyter Aniensis in prima parte Chronicorum.*	*Georgius Syncellus Chronographus. p. 56 = 39.*
Սեմայ Ծնան որդիք Ե.	Sem (filio Noe) nati sunt filii V.	Ε'κ τοῦ Σὴμ τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ Νῶε ἐθνη κε'. οὕτως.
Էղամ. և. ի նմանէ էլիմացիք։	Elam; et ab eo Elimaei.	α'. Αρφαξάδ, ἀφ' οὗ Χαλδαῖοι.
և Ասուր. և. ի նմանէ ասորեստանեայք։	Et Asur; et ab eo Assyrii.	β'. Ελὰμ, ἀφ' οὗ Ελυμαῖοι.
և Աղբաքսադ. և. ի նմանէ քաղդեացիք։	Et Arphaxad; et ab eo Chaldaei.	γ'. Ασσὺρ, ἀφ' οὗ Ασσύριοι.
և Ղուդ. և. ի նմանէ զաղդացիք (լիւդացիք)։	Et Lud; et ab eo Lazonii (marg. Lydi).	δ'. Λουδ, ἀφ' οὗ Λυδοί.
և Արամ. և. ի նմանէ արամացիք, որ և ասորիք անուանին։	Et Aram; et ab eo Aramaei, quique Syri nominantur.	ε'. Αρὰμ, ἀφ' οὗ Σύροι.
Էս որդիք արամայ։	Et filii Aram.	Υἱοὶ Αρὰμ.
Հուս. և. ի նմանէ զաղացիք։	Hus; et ab eo Lagii.	ϛ'. Ως, ἀφ' οὗ Τραχωνῖται.
և Իդուէլ. և. ի նմանէ Հնուէլացիք։	Et Enul; et ab eo Enulii.	ζ'. Ουλ, ἀφ' οὗ Μαγαρδοί.
և Գաթեր. և. ի նմանէ գասփենացիք։	Et Gather; et ab eo Gasphenii.	η'. Γαθὲρ, ἀφ' οὗ Αρμένιοι.
և Մասոք. և. ի նմանէ մոսեհեացիք։	Et Mosoch; et ab eo Mosenii.	θ'. Μοσὸχ, ἀφ' οὗ Μεσήνιοι.
Էս որդի արփաքսադայ սաղա.	Filius autem Arphaxadis Sala.	Υἱοὶ Αρφαξάδ.
և որդի սաղայի Էբեր. և. ի նմանէ եբրեացիք։	Et filius Salae Eber; ab eoque Hebraei.	ι'. Καϊνὰν, ἀφ' οὗ Γασφηνοί.
Էս որդիք Եբերայ՝ Փաղէկ. և. ի նմանէ կարգն աբրահամեան. և. Յեկտան։	Et filii Eber, Phalec, a quo ordinatur generatio Abrahae; et Jectan.	ια'. Σαλὰ, ἀφ' οὗ Κοσαῖοι. ιβ'. Εβὲρ, ἀφ' οὗ Εβραῖοι.

Filii Sem.

Elam, unde Elamitae.
Assur, unde Assyrii.
Arphaxad, unde Arabi. (al. Aradii.)
Lud, unde Lydii.
Aram, unde Syri; Aramei autem Syriaci dicuntur. Filii Aram, Us, et Ul, et Gater, et Mosoch gentes barbarorum sunt secus Persas.

Filii Cham.

Chus, unde Aethiopes.
Mestre, unde Aegyptii.
Furfur (al. Phutphut), unde Aethiopum gens.
Chanaanaei, (unde) Chananaei.
Filii autem Chus, Saba, unde Sabaei dicti. Ab ista terra regina venit videre sapientiam Salomonis. Evilat, gens Evilea.

Եւ յեկամայ Լևին որդիք գ՟.
Ասաքինն եզմովդաթ, և՝ ի նմանէ Հնդիկք։
և Սաղէք. և՝ ի նմանէ բակտրիանոք։
և Ասարմովթ. և՝ ի նմանէ արաբացիք։
և Յարաք. և՝ ի նմանէ յարաքացիք։
և Զոգոռամ. և՝ ի նմանէ կամէղացիք։
և Եղեզ. և՝ ի նմանէ արիանացիք։
և Դեկղա. և՝ ի նմանէ կեդրուսացիք։
և Գեբաղ. և՝ ի նմանէ սկիւթացիք։
և Աբիմէլ. և՝ ի նմանէ վրկանիկք։
և Սաբէի. և՝ ի նմանէ արաբացիք առաջին։

Jectani autem fiunt filii XIII.
Primus Elmodad; et ab eo Indi.
Et Salech; ab eoque Bactriani.
Et Asarmoth; ab eoque Arabes.
Et Jarach; ab eoque Jarachii.
Et Zodoram; ab eoque Camelii.
Et Jezel; ab eoque Arianei.
Et Decla; ab eoque Cedrusii.
Et Gebal; ab eoque Scythi.
Et Abimiel; ab eoque Hyrcani.
Et Sabei; ab eoque Arabes primi.

ιγ՟. Φαλὲκ, ἀφ՟ οὗ Βακτροί.
ιδ՟. Ελμωδὰδ. ἀφ՟ οὗ Ινδοί.
ιε՟. Ιεκτὰν, ἀφ՟ οὗ Μαδιναῖοι.
ις՟. Αραβωὰθ (vel Σαρμωὰθ), ἀφ՟ οὗ Αραβες.
ιζ՟. Ιέουρὰμ, ἀφ՟ οὗ Καμήλιοι.
ιη՟. Δερὰ, ἀφ՟ οὗ Μῆδοι.
ιθ՟. Ιεζιὰ, ἀφ՟ οὗ Αριαδνοί.
κ՟. Δεκλὰ, ἀφ՟ οὗ Κεδρούσιοι.
κα՟. Γεμὴλ (vel Γεβὴλ), ἀφ՟ οὗ Σκύθαι.
κβ՟. Αβιμεὴλ, ἀφ՟ οὗ Υρκανοί.
κγ՟. Σαβὰ, ἀφ՟ οὗ Αραβες Ινδῶν (infrà, ἀρχαῖοι).
κδ՟. Οὐφεὶρ, ἀφ՟ οὗ Οὐαρναῖοι.
κε՟. Εὐειλὰ, ἀφ՟ οὗ γυμνοσοφισταί.

Եւ տայ Ովփիր, և՝ Եւիղա, և՝ Յովբաբ. և՝ ի նմանէ արամացիք։
և Զեւղա. և՝ ի նմանէ գիմնոսոփիստայք։
և Յովաբ. և՝ ի նմանէ արադացիք։
Սոքունքին սպառ որդիք յեկամայ եղեալ փոսի կայ։ Եւ ելն բնակութիւն սոցա՝ ի մասեաց՝ մինչև գալ՝ ի սպերիայ լեառն արևելից։ Եւ այլաւ ասի, թէ և բնակութիւն ամենայն որդւոցն սեմայ՝ ի բակտրոնէ մինչև՝ յարևմտեան, որ մինչև ընդ ասորիս և ընդ եգիպտաս և ընդ ծովն կարմիր, ի բերանոյ ծովուն՝ որ է յանդիման ասիոյ, այսինքն հնդկաց աշխարհին։

Omnes isti filii Jectan fratris Phalec. Fuit autem habitatio istorum a Masis usque veniatur in Spheram montem Orientis. Alibi vero dicitur, quod habitatio omnium Sem filiorum est a Bactris usque Rhinocorura Syriam, et Aegyptum, et mare rubrum disterminantia, ab ore maris, quod est è regione Asiniae, Indiae videlicet.

Οὗτοι πάντες ἐκ τοῦ Σὴμ καταγονται, ὧν ἡ κατοικία ἐστὶ κατὰ μῆκος κόσμου, ἀπὸ Βακτρῶν καὶ Ινδικῆς, ἕως Ρινοκορούρων τῆς ὁριζούσης Συρίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἀπὸ στόματος τοῦ κατὰ Αρσινόην τῆς Ινδικῆς, (κατὰ πλάτος μὲν ἀπὸ Περσίδος καὶ Βακτρῶν, ἕως Ινδικῆς)....

Որդիք քամայ Ե՟.

Ասաքինն Քուշ. և՝ ի նմանէ քուշացիք։
և Մեսրայիմ. և՝ ի նմանէ եգիպտացիք։
և Փուդ, և՝ ի նմանէ տրոգլադացիք։
և Քանաան, և՝ ի նմանէ ափրիացիք, և փիւնիկեցիք։

Filii Cham v.

Primus Chus: et ab eo Chusii.
Et Mestraim: et ab eo Aegyptii.
Et Phud: et ab eo Troglitae.
Et Chanaan: et ab eo Aphrii, Phoenicesque.

Εχ τοῦ Χὰμ τοῦ δευτέρου υἱοῦ Νωε ἐθνη λβ՟. οὕτως..

Τίοὶ Χὰμ (....)

α՟. Χους, ἐξ οὗ Αἰθίοπες.
β՟. Μεστραὶμ, ἐξ οὗ Αἰγύπτιοι.
γ՟. Φοὺδ, ἐξ οὗ Τρωγλοδύται.
δ՟. Χαναὰν, ἐξ οὗ Χαναναῖοι (.....)

Եւ որդիք քուշայ։

Սաբա.
Եւիլա.
և Սաբաաթի.
և Իեգմայ.
և Սաբակաթայ։

Et filii Chus.

Saba.
Evila.
Et Sabaath.
Et Regma.
Et Sabacatha.

Τίοὶ Χους (....)

ε՟. Σαβὰ, ἐξ οὗ Σαβάτ.
ς՟. Εὐιλὰ, ἐξ οὗ Γαγγινοί.
ζ՟. Σαβαθὰ, ἐξ οὗ Σαβῖνοι.
η՟. Ρεγμὰ, ἐξ οὗ Ιχθυοφάγοι.
θ՟. Σαβαθακὰ, ἐξ οὗ ...

Եւ որդիք ռեգմայ։

Սաբա,
և Ջուդադան։
Դարձեալ ասէ ածային գիրն, Քուշ ծնաւ զՆեբրովթ. նա սկսաւ լինել սկայ ....։
Եւ մեսրայիմ հայր եգիպտացոցն ծնանի զՂուդիմ. և՝ ի նմանէ ելիպացիք.
և զԱինեիմ. և՝ ի նմանէ պամփիլացիք.
և զԱբիմ. և՝ ի նմանէ լիբիացիք.
և զԵնեփթաղին.
և զՊաթրոսաեիմ. և՝ ի նմանէ կրետացիք.
և զՔասլոիեիմ, և՝ ի նմանէ լիկիացիք, յորմէ ելին փղշտացիք.
և զԿափթորիմ. և՝ ի նմանէ դակիացիք։

Et filii Regma.

Saba.
Et Judadan.
Iterum dicit Divina Scriptura: Chus genuit Nebroth; ipse coepit esse gigas ....
Mestraim autem pater Aegyptiorum generat τὸν Ludiim; a quo Elidii.
Et Sineim; a quo Pamphylii,
Et Albim; a quo Libyes.
Et Nephthalim.
Et Patrosoniim; a quo Cretenses.
Et Chasliniim; ab eoque Licaei: unde exierunt Philistei.
Et Capthorim; et ab eo Dacaei.

Τίοὶ Ρεγμὰ.

ι՟. Σαβὰ, ἐξ οὗ Μαρμαρῖται.
ια՟. Ιουδαδὰν, ἐξ οὗ Φοίνικες.
ιβ՟. Νεμβρωδ, ἐξ οὗ γίγαντες.
ιγ՟. Λουδιεὶμ, ἐξ οὗ ...
ιδ՟. Νεμετιεὶμ, ἐξ ὧν ....
ιε՟. Λαβιεὶμ, ἐξ ὧν (marg. Λιβύες).
ις՟. Νεφθαβιεὶμ, ἐξ ὧν ....
ιζ՟. Πατροσονιεὶμ, ἐξ ὧν ....
ιη՟. Χασλονιεὶμ, ἐξ ὧν ....
ιθ՟. Φυλιστιεὶμ, ἐξ ὧν ...
κ՟. Καφθονιεὶμ, ἐξ ὧν (...)

Եւ քանաան ծնաւ

ԶՍիդոն զանդրանիկ իւր. և՝ ի նմանէ սիդոնացիք։
և զԲեեւսացին.
և զԻեբուսացին.
և զԱմորհացին.
և զԳեդեգեսացին.
և զԵւհացին.
և զԱրուկացին. ուստի արուդացիք.
և զԱմինացին.

Chanaan autem genuit

τὸν Sidon primogenitum suum; a quo Sidonii.

Et Chetaeum.
Et Iebusaeum.
Et Amorrheum.
Et Gergesaeum.
Et Chevaeum.
Et Arucaeum; unde Tropolitae.
Et Aminaeum.

Τίοὶ Χαναὰν, ὧν πρωτότοκος Σιδὼν,

κα՟. Σιδὼν, ἐξ οὗ Σιδώνιοι.
κβ՟. Χατλαῖος, ἐξ οὗ (marg. Χετταῖοι).
κγ՟. Ιεβουσαῖος, ἐξ οὗ Ιεβουσαῖοι.
κδ՟. Αμορῥαῖος, ἐξ οὗ Αμορῥαῖοι.
κε՟. Γεργεσαῖος, ἐξ οὗ Γεργεσαῖοι.
κς՟. Εὐαῖος, ἐξ οὗ Εὐαῖοι.
κζ՟. Αρουκαῖος, ἐξ οὗ (marg. Αρουκαῖοι).
κη՟. Ασεννεῖος, ἐξ οὗ ....

Filii Iaphet.

Gomer (al. Gamer), et Magog, et Madai, et Jaynan, Elissa, et Thobel, et Mosoth, et Thiras. Filii Gamer (al. Gomer), Aschonez (al. Aschenaz), unde gentes Gothicae.

Nationes Sem.

VII. Arphaxad genuit Salam, Sala autem genuit Heber, unde Hebraei. Filii autem Heber, Phalec, et Jectan. Jectan autem genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, et Jareth, et Adoram, et Aizal, et Decla, et Abimael, Saban, et Uphir, et Evilat, et Jobab. Hi omnes sunt filii Jectan. Et facta est habitatio ipsorum a Masse usque dum veniatur in Sephar montem orientis. Hi filii Sem in tribus suas, secundum linguas suas, in regiones suas, et nationes suas.

Nationes Cham.

VIII. Sabatha, et Regma, Sabathaca. Filii autem Regma, Seba, et Dadan. Chus autem genuit Nemroth. Hic coepit esse gigas super terram, venator ante Dominum. Et factum est initium regni ejus Babylon, Arach (al. Oreg.) et Acad, et Jacar, et Chalanne, in terra Senaar, ubi statuit Nabuchodonossor statuam suam. Et Mesaraim (al. Mestrem) genuit Ludim, et Anamiim, et Labiim, et Nephthuiim, et Phetrusiim (al. Patrosoniim), et Celuim (al. Casloniim): unde egressus est inde Philistiim et Caphthurim. Chanaan autem genuit Sidona primogenitum, et Cethaeum, et Jebusaeum, et Amorrhaeum, et Gergesaeum, et Arachaeum (al. Arucheum), et Samaraeum, et Amathaeum. Hi sunt filii Cham in tribus suas, secundum linguam suam, et in terris suis, et gentibus eorum.

Nationes Japhet.

IX. Gomer, et Magog, et Madai, et Jaynan, et Thobal, et Mosoch, et Thiras. Et filii Gomer, Aschonez, et Riphath, et Thogorma. Et filii Jaynan Elissa, et Tharsis, Citii, Rhodii. Ab his divisae sunt insulae gentium in terra eorum, unusquisque secundum linguam suam in tribubus suis, et gentibus suis.

X. Sem filius Noe cum esset annorum c. genuit Arphaxad secundo anno post diluvium. Et vixit Sem postquam genuit Arphaxad annis d. et genuit filios et filias, et mortuus est. Arphaxad cum esset annorum cxxxv. genuit Cainam. Et vixit Arphaxad postquam genuit Cainam, annis ccccxxx. et genuit filios ei filias. Cainam cum esset annorum cxxx. genuit Sala. Et vixit Cainam postquam genuit Sala, annis cccxxx. et genuit filios et filias, et mortuus est. Sala cum esset annorum cxxx. genuit Heber. Et vixit Sala postquam genuit Heber, annis ccc. et genuit filios et filias, et mortuus est. Heber cum esset annorum cxxxiv. genuit Phalec. Et vixit Heber postquam genuit Phalec, annis cccLxx, (al. ccLxx.) et genuit filios et filias, et mortuus est. Phalec cum esset annorum cxxx. genuit Rhagau. Et vixit Phalec postquam genuit Rhagau, annis ccix. et genuit filios et filias, et mortuus est. Rhagau cum esset annorum cxxxii. genuit Seruch. Et vixit Rhagau postquam genuit Seruch, annis c. (al. ccvii.) et genuit filios et filias, et mortuus est. Seruch cum esset annorum cxxx, genuit Nachor. Et vixit Seruch postquam genuit Nachor, annis

և ԱՒրբագիան. և 'ի նմանէ արտագային.
և ԱՒմրին, և 'ի նմանէ որթոսեցիք.
և ԱՒմաթի, և 'ի նմանէ ամաթուսացիք. (....)
Ընդ ամենայն՝ լԲ. (.....) Եւ այլուր ասի, թէ բնակութիւն սոցա յարեւմտից մինչև 'ի գադիրան ընդ կողմ հարաւոյ.

Et Auradeum; a quo Aradaei,
Et Samrin; a quo Orthosaei.
Et Amathi; a quo Amathusii. (....)
Omnes xxxii. (....) Alibi autem dicitur, quod habitatio istorum a Rhinocororis usque ad Gades per meridiem.

κδ'. Αράδιος, ἐξ οὗ Αραδες.
λ'. Σαμοραῖος, ἐξ οὗ Ορθοσιασται.
λα'. Αμαθί, ἐξ οὗ Αμαθούσιοι.
Οἱ πάντες σὺν τῷ Χάμ λβ'. Τούτων δὲ ἡ κατοικία, ἀπὸ Ρινοκορούρων ἕως Γαδείρων, τὰ πρὸς νότον. (...)

Ընդ որդիս Յափեթի.

Գամեր, և 'ի նմանէ գամիրք.
և Մագովգ, և 'ի նմանէ կելտք և գալատացիք.
և Մադա, և 'ի նմանէ մարք.
և Յաւան, և 'ի նմանէ հելլէն և յոնիք.
և Եղիսա. և 'ի նմանէ թեսսալք.
և Մոսոք. և 'ի նմանէ լիւրիկեցիք.
և Թիրաս. և 'ի նմանէ թրակացիք.
և Քեւտիմ. և 'ի նմանէ մակեդոնացիք.

Filii Japheth.

Gamer, et ab ipso Gimmeri.
Et Magog, ab ipsoque Celti et Galatae.
Et Mada, ab ipsoque Medi.
Et Javan, ab ipsoque Elleni et Jones (Graeci).
Et Elisa. Et Thobel, ab ipsoque Thessali.
Et Mosoch, ab ipsoque Illyrici.
Et Thiras, ab ipsoque Thraces.
Et Cheteim, ab ipsoque Macedones.

Υἱοὶ Ιάφεθ (...)

α'. Γόμερ, ἐξ οὗ Καππάδοκες.
β'. Μαγώγ, ἐξ οὗ Κέλτοι, οἱ καὶ Γαλάται.
γ. Μαδαί, ἐξ οὗ Μῆδοι.
δ'. Ιωυάν, ἐξ οὗ Ελληνες, οἱ καὶ Ιωνες.
ε'. Θωβέλ, ἐξ οὗ Θετταλοί.
ς'. Μοσόχ, ἐξ οὗ Ιλλυριοί.
ζ'. Θείρας, ἐξ οὗ Θρᾷκες.
η'. Χεττελείμ, ἐξ οὗ Μακεδόνες.

Եւ որդիք Գամերայ.

Աշքանազ. և 'ի նմանէ սարմատք.
և Րիփաթ. և 'ի նմանէ սորոմատք.
և Թորգոմ. և 'ի նմանէ հայք.

Filii autem Gamer.

Aschanaz, et ab ipso Sarmatae.
Et Rhiphat, et ab ipso Sauromatae.
Et Thorgom, et ab ipso Armenii.

Οἱ υἱοὶ Γάμερ τοῦ υἱοῦ Ιάφεθ.

θ'. Ασχανᾶς, ἐξ οὗ Ρηγῖνες.
ι'. Ριφάθ, ἐξ οὗ Σαυρομάται.
ια'. Θοργαμά, ἐξ οὗ Αρμένιοι.

Եւ որդիք Յաւանայ.

Եղիսա, և 'ի նմանէ սիկիլացիք և աթենացիք.
և Թարսիս. և 'ի նմանէ վիրք և սուրբինացիք.
և Կիտիս, ասասի հռոմք և լատինացիք, և ռոդացիք.

Filii vero Javan.

Elisa, et ab ipso Siculi, et Athenienses.

Et Tharsis, a quo Iberi, et Tyrinaei.
Et Citiis, unde Romani, et Latini, et Rodii.

Οἱ υἱοὶ Ιωυάν (marg. Ιαυάμ.)

κβ'. Ελισσά, ἐξ οὗ Σικελο'.

κγ'. Θαρσεῖς, ἐξ οὗ Ιβηρες.
κδ'. Κίτιοι, ἐξ οὗ Λατῖνοι, οἱ καὶ Ρωμαῖοι.
κε'. Ρόδιες, ἐξ οὗ Ρόδιοι.

Եւ ի սոցանէ մեհենեցան կղզիք ազգաց յերկիր իւրեանց։ Ընդ ամենայն ազգ եՃ։

Եւ աշխարհ սորա 'ի մարաց մինչև 'ի սպանիա. որ ձգի մինչև 'ի յովկիանոս, և հայի ընդ հիւսիսոյ։ Եւ ապա թաւալ ագռա ծով, և սահմանս նոցա 'ի մարաց ընդ կողմ հիւսիսոյ մինչև 'ի գադիրան. և ձգին 'ի պատամիոս գետոյ մինչև 'ի մասաուսիա, որ ի հելեոն։

Ex τούτων ἀφορίσθησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν (...). ὁμοῦ ἔθνη ἑβδομήκοντα δύο (...). Τὰ δὲ τοῦ Ιάφεθ ἔθνη ἀπὸ Μηδίας ἕως τοῦ ἑσπερίου Ωκεανοῦ κατέσπαρται βλέποντα πρὸς βορρᾶν. Μῆδοι, Αλβανοί (etc. ferè 50. nomina....) ἐστι δὲ κατὰ μῆκος τὰ ὅρια ἀπὸ Μηδίας ἕως δυτικοῦ Ωκεανοῦ τὰ πρὸς βορρᾶν. ὅρος δὲ ἀπὸ Ταναΐδος ποταμοῦ, ἕως Μαστουσίας τῆς κατὰ ἥλιον (vel Ηλιον).

1 *Quis non videt magnam esse affinitatem inter hos eclogarios, et inter Latinum Anonymum repertum in nonnullis Hieronymi codicibus? Contra vero quis non videt majorem inter ipsos elucere similitudinem in describendis singulis nationibus, quae desiderantur in Lat. lectione Hier. sicut etiam in epilogis, qui pariter apud Hier. desiderantur? Ita ut fatendum omnino sit, aut mutilatam esse interpretationem vel editionem Hieronymi, aut Samuelem, et Syncellum, qui pleniorem referunt lectionem, non ex Eusebio, sed ex Africano, aut ab altero auctore haec mutuatos fuisse. Si primum concedas, Eusebio adscribendum putabis hoc Exordium libri quoad sensum. Si secundum, incertum ejus auctorem dixeris.*

cc. et genuit filios et filias, et mortuus est. Nachor cum esset annorum LXXIX. genuit Thare. Et vixit Nachor postquam genuit Thare, annis CXXV (al. CXXIX.) et genuit filios et filias, et mortuus est. Thare cum esset annorum LXX. genuit Abram, et Nachor, et Aram. Aram autem ante conspectum patris sui mortuus est, reliquitque filium, qui nominabatur Loth, quem socium habuit Abram. Ab anno Diluvii usque ad nativitatem Abrae sunt anni MLXXII. Thare iste post mortem filii sui Aram adduxit omnes suos de sua regione et provincia Assyriorum, ubi nati fuerunt, et Abraam, et Nachor, et Aram mortui filium, et venit in terram Charan (al. Chanaan), et habitavit ibi annis CCV. et mortuus est in Charan, ubi habitavit in regione Chananaeorum. Hujus Thare anno XXVIII. Assyriorum rex primus Belus mortuus est, quem Assyrii Deum nominaverunt, et alii dicunt Saturnum, atque filio suo regnum tradiderunt: vocabatur autem Ninus. Hujus Thare anno XLIX. Sicyoniorum in Graecia regnavit Europs, defuncto Aegialeo, qui primus Sicyoniorum regnavit: ex quo tepritorium Peloponnesiorum Aegialea vocabatur.

XI. Nachor vir, Melcha conjux. Filii Melchae, Ox, Baux, Camuel, Cazat, Axau, Pheldas, Jeldat, Bathuel. Iste est, qui supra Bathuel, ex quo Rebecca: haec est uxor Isaac. Concubina (Nachor) Regma. Filii Regmae, Chaman, Tabee, Thocos, Maacha. Nascuntur ergo ex Nachore et Melcha uxore filii octo, atque neptis Rebecca, quae fuit uxor Isaac: et ex Regma concubina nascuntur filii quattuor. Omnes ergo filii Nachor duodecim.

Abraam maritus, Sara uxor. Isaac filius. Filii Isaac, Esau, Jacob. Concubina Agar, ancilla Sarae. Ex Agar Ismael. Filii Ismael, Nabeoth, Cedar, Nabdeel, Massa, Masna, Iduma, Masse, Codar, Theman, Jethur, Naphas, Cedma. Cethura uxor Abrahae. Filii Cethurae sex, Zambram, Iectan, Madat, Madiam (al. Maziam), Iesboch, Sobe. Filii Iecdan tres, Saba, Theba, Dadan. Filii Maziam quinque Sephar, Gephar, Enoch, Abira, Regali. Filii autem Dadan quinque, Raguel, Nabdeel, Assurum, Latusim, Jomim.

XII. Abraam primam aetatem apud Chaldaeos agebat: postea autem cum patre suo transmigravit in Charam terram Chananaeorum, ubi visus est illi Deus dicens: Exi de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui, et veni in terram, quam sibi ostendam, et faciam te in gentem magnam, etc. Qui jussioni obaudiens, accepto filio Aram fratris sui, exivit cum eo, et venit in terram Chanaam, usque ad locum Sichem ad arborem excelsam, ubi visus est illi Deus, atque promissionem seminis, atque haereditatis dedit. Erat autem tunc annorum LXXV. Abraam autem vixit annis CLXXV. cujus tempora dinumerabimus, annis expositis. Sed quia temporibus patris sui Tharae insignia regnorum esse ceperunt, jam quidem quo anno fuerint, exposuimus. Modo autem temporibus Abrahae annum ad annum comparabimus, ut sciamus quid memoriae dignum, et quibus annis gestum sit: sive apud Hebraeos, sive apud Graecos, sive Barbaros, caeterasque gentes, quarum historiographi memoriam fecerunt. (Sequentia ab initio Canonis desumpta, desunt apud Scaligerum.)

XIII. Quando natus est Abraam, jam regnabat rex secundus, qui vocabatur Ninus filius Beli. Nam primus Assyriorum regnavit Belus annis LXV. quem Assyrii deum nominaverunt Saturnum. Quo defuncto, regnum accepit filius suus Ninus, qui regnavit annis LII. Hujus regni anno XLIII. erat primus annus Abraae. Sicyoniorum in Achaja regnabat rex secundus, cui nomen erat Europs. Nam primus eorum regnavit Aegialeus, ex quo Aegialea vocabatur, quae nunc dicitur Peloponnesus, qui regnavit annis LII. Quo defuncto, regnavit Europs annis XLV. cujus annus XXII. primus annus erat Abraae. Nec non apud Aegyptios erat XVI. potentia, sicut ait Manetho, per quam regnabant Thebaei annis CXC. quorum primus annus erat aequè primus Abraae.

(Explicit Exordium Libri, quod nihil refert ad Canonem; sicut multum facit pro Canone, velut introductio ejus propria genuinaque, sequens Series Regum.)

EUSEBII CAESARIENSIS.

SERIES REGUM

SIVE

CATALOGUS, UT EPITOME UTRIUSQUE PARTIS CHRONICORUM[1].

. . . .

(Լրումն պակասորդի սեղանոյ՝ յառաջնի համանէ առեալ, հանձնատուիչամբ Յովհաննէս էլի երիցու, և ասպատնոյ ընդնէրցուածոյն Հերոնիմեայ։)

(Suppletur lacuna hujus loci ex prima parte ad normam Samuelis Arm. et praesentis lectionis Hieronymi.)

. . . . . *(Locus Graeci textus)*

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԵԱՑՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։ ASSYRIORUM REGES[2].

ա. Նինոս	ամն ծե։	I.	Ninus	annis	LII.
բ. Շամիրամ	ամն խբ։	II.	Semiramis	ann.	XLII.
գ. Ոմամոս	ամն լը։	III.	Zames	ann.	XXXVIII.
դ. Արեոս	ամն ։	IV.	Arius	ann.	XXX.
ե. Արալեոս	ամն ։	V.	Aralius	ann.	XL.
զ. Նաբերքսէս	ամն ։	VI.	Xerxes	ann.	XXX.
է. Արմամիթրէս	ամն լը։	VII.	Armamithres	ann.	XXXVIII.
ը. Նաբողոս	ամն լե։	VIII.	Belochus	ann.	XXXV.
թ. Նաղէոս	ամն ծե։	IX.	Balaeus	ann.	LII.
ժ. Արտադաս	ամն լը։	X.	Altadas	ann.	XXXII.
ժա. Մամիթոս	ամն ։	XI.	Mamithus	ann.	XXX.
ժբ. Մաքքաղէոս	ամն ։	XII.	Macchaleus	ann.	XXX.
ժգ. Սփերոս	ամն ։	XIII.	Sphaerus	ann.	XX.
ժդ. Մամիղոս	ամն ։	XIV.	Mamylus	ann.	XXX.
ժե. Սպարեթոս	ամն ։	XV.	Sparethus	ann.	XL.
ժզ. Ասկատադէս	ամն ։	XVI.	Ascatades	ann.	XL.
ժէ. Ամինտաս	ամն ։	XVII.	Amyntas	ann.	XLV.
ժը. Նաբողոս	ամն ։	XVIII.	Belochus	ann.	XXV.
ժթ. Նաղէպարէս	ամն ։	XIX.	Ballepares	ann.	XXX.
ի. Ա մամըիդէս	ամն լբ։	XX.	Lamprides	ann.	XXXII.
իա. Սոսարէս	ամն ։	XXI.	Sosares	ann.	XX.
իբ. Ա մամպարէս	ամն ։	XXII.	Lampares	ann.	XXX.
իգ. Պանիասս	ամն ։	XXIII.	Pannyas	ann.	XLV.
իդ. Սոսարմոս	ամն ժթ։	XXIV.	Sosarmus	ann.	XIX.
իե. Միթրէոս	ամն ։	XXV.	Mithraeus	ann.	XXVII.

1 Relicto in sua incerta auctoritate *Exordio libri*, ad certum opus Eusebii nostri properemus oportet, scilicet ad Seriem Regum, sive Catalogum tum Armeno Interpreti, tum Hieronymo notum, quamquam desit in nonnullis ejus codicibus; quare et Scaliger eo caret, nisi per incuriam omiserit, vel in ordine primi sui libri disseminaverit. Vallarsius ergo fideliter rem servavit, hoc titulo praemisso: „ *Regum Series, et quanto quisque tempore regnaverit* “. Pro quo (ut monet in adnot.) Parmensis Ms. sic fert. „ *Reges gentium diversarum, qui fuerunt, et quantum regnaverunt, et prius Reges Assyriorum* “. Observa tamen non eandem dispositionem Successionis regni post regnum in Lat. codicibus discerni, quam praesefert lectio nostra, digesta mira profecto concinnatione; ubi summatim ob oculos ponit auctor cunctorum regnorum et principatuum rectores fuse antea descriptos ex antiquis monumentis: idque eo ordine, ut posset facili negotio edocere studiosos, quodnam nimirum imperium qua alterius imperii aetate exordium duxerit, finemque habuerit; ita ut antiquiora regna praemittantur, posteriora iis postponantur, singula singulis laterculis comprehensa.

2 Seriem Assyriorum cum initio Hebraeorum, facile supplebit nobis superior liber, sicut etiam Chorenensis, Asolicus, Arzerunius et Samuel imitatores Eusebii, cum Lat. Codd. Hier. juxta editionem Vallarsii; ut vides.

ԽԶ. Տևատմոս	ամն ԼԲ։	XXVI. Tautanes	ann.	XXXII	
ԽԷ. Տևտէոս	ամն Ղ։	XXVII. Teuteus	ann.	XL.	
ԽԸ. Թինևս	ամն Ը։	XXVIII. Thinaeus	ann.	XXX.	
ԽԹ. Դերկիւղոս	ամն Ղ։	XXIX. Dercylus	ann.	XL.	
Ը. Եւպալմէս	ամն ԼԸ։	XXX. Eupalmes	ann.	XXXVIII.	
ԼԱ. Ղաոսթենէս	ամն խԵ։	XXXI. Laosthenes	ann.	XLV.	
ԼԲ. Պիրիտիադէս	ամն Ը։	XXXII. Piritiades	ann.	XXX.	
ԼԳ. Ոփրատէոս	ամն Ի։	XXXIII. Ophrataeus	ann.	XX.	
ԼԴ. Ոփրատանէս	ամն Ծ։	XXXIV. Ophratanes	ann.	L.	
ԼԵ. Ակրազանէս	ամն խԲ։	XXXV. Acrazanes	ann.	XLII.	
ԼԶ. Սարդանապաղղոս	ամն Ի։	XXXVI. Sardanapallus	ann.	XX.	
Ամենագումայն ամք ռիմխ։		Omnes anni MCCXL. [1]			(*Anonymus apud Scalig. pag.* 51.)

ԵԲՐԱՅԵՑԻՈՑ ՆԱՀԱՊԵՏՔ։ HEBRAEORUM PATRIARCHAE [2]. ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΓΟΝΙΑ (*καὶ τῶν κρατησάντων ἐν αὐτοῖς ἀπαρίθμησις, μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς δυναστείας, ἀπὸ τῶν Αβραὰμ ἀρχομένη, ὡς ἐν ἐπιτόμῳ.*)

Ա.բրահամ ամն Ճ։	Abraam	annos	C.	Αβραὰμ (*μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς*)	ἔτη ρ'.
Ի.սահակ ամն Կ։	Isaac	ann.	LX.	Ισαὰκ	ἔτη ξ'.
Յակոբ ամն ՃԼա։	Jacob	ann.	CXXI.	Ιακὼβ	ἔτη ρκα'.
Յովսէփ առաջնորդ յԵ-գիպտոս ամն Ձ։	Joseph dux Aegypti	ann.	LXXX.	Ιωσὴφ, *ἐν οἷς ἄρχει Αἰγύπτου*	ἔτη π'.
Ի.սրայեցիք ծառայեն յԵ-գիպտոս ամն ՃԽԴ։	Hebraei serviunt in Aegypto	ann.	CXLIV.	Εβραῖοι δουλεύουσιν Αἰγυπτίοις	ἔτη ρμ'.
Ի.նդ ամենայն ամն ՀԼ։	(Simul anni DV.) [3]				

ԱՒՏԱՀՆ ՈՐ ԴՒՔ։ HINC DUCES.

Մովսէս (*յանապատի*). ամն Խ։	Moses	annis	XL.	Μωϋσῆς *ἐν τῇ ἐρήμῳ*	ἔτη μ'.
Յեսու (*յերկիրն աւետեաց*). ամն ԻԷ։	Jesus	ann.	XXVII.	Ιησοῦς	ἔτη κζ'.

ԴԱՏԱՒՈՐՔ։ HINC JUDICES. Οἱ Κριταί.

ա. Գոդոնիէլ ամն Խ։	I. Gotoniel	annis	XL.	Οθονιὴλ	ἔτη μ'.
բ. Ի.ուդ ամն Ձ։	II. Aod	ann.	LXXX.	Αὼδ	ἔτη π'.
գ. Խարակ, և Դեբովրա ամն Խ։	III. Barach, et Debbora	ann.	XL.	Δεβόρρα, *καὶ* Βαρὰκ	ἔτη μ'.

1 Tam seriem regum Assyriorum, quam caeterorum dehinc regnorum, conferant studiosi Lectores cum Prima Parte Chronoci Eusebiani, sicut etiam cum Secunda, Canone videlicet: ne cogamur nos repetere dicta vel dicenda de varietate lectionum inter varia auctoris nostri loca, aut replicare differentias occurrentes apud eclogarios. Unum advertendum bene, quod ubi lacuna est in cod. Arm. illic Latinus textus est secundum versionem D. Hieronymi; ubi tamen integrè se habet codex Arm. ibidem Latina lectio est interpretatio nostra ex Armeno.

2 Secunda post Assyriacam debuit succedere series Hebraica, ut postulat sequens continuatio codicis nostri; quamvis in edit. Hier. multo post collocetur, scilicet post seriem Atheniensium, hoc modo incipiens. *Hebraeorum. Abraam* etc. Verum post Samuelem Armenum aequè nos juvare hac in parte videntur S. Niceph. Patriarcha, ac Anonymus Graecus Eusebii eclogarius apud Scaligerum; qui tamen ordinem rerum praeposterè disposuit, nunc juxta Hieronymum, nunc ad placitum; ut patet conferentibus ejus lectionem cum ordine praefixo ab Eusebio nostro.

3. Յ---ՀՒՆ համն Ի---ԷՒՒ.

5 Haec summa facile ex 1. parte Chron. Euseb. sic colligitur.

Ա.բրահամ լինել ամաց	Ճ-ոց,	Ծնաւ զԻսահակ։
Իսահակ լինել ամաց	կ-ից,	Ծնաւ զՅակոբ։
Յակոբ լինել ամաց	ՃԽ-ից,	Ծնաւ զԼեւի։
Ղեւի լինել ամաց	խՃ-ից,	Ծնաւ զԿահաթ։
Կահաթ լինել ամաց	կՃ-ից,	Ծնաւ զԱմրամ։
Ամրամ լինել ամաց	Հ-ից,	Ծնաւ զՄովսէս։
Մովսէս լինել ամաց	Ձ-ից,	Հանէ զժողովուրդն յԵգիպտոսէ։

Ամենագումայն ընդ ամենայն յառաջնումէ ամէն արարածոցն մինչև ցելոն յԵգիպտոսէ ամք ՀԼ։

(Եւ նա) Յակոբ լինել ամաց	ղԲ։	Ծնաւ զՅովսէփ։
Յովսէփ լինել ամաց	խԹ։	Է.լանէ ի բանտէ.

և Ձ ամեայ տիրէ յԵգիպտոս՝ ամն Ձ։

Ցեղս մանուանն յովսէփայ Ծառայեն որպէսն խոստացեալ էր Եգիպտացւոցն ամն ՃԽԴ։

Ամենագումայն ամք ՀԼ. որպէս ի վեր անգր։

(Խոհանգամուխն է նոյն հաշուի և Եգեսելն յառաջիկայ գաւառէդ. զոմանս. որպէս է աւետարէ. և ի լատ. Թարգմանութենէն հետ. քան իմեսք, և ի յն. հաստատ առ անանիմոսի։)

Abraam annorum	C.	genuit Isaacum.
Isaac annorum	LX.	genuit Jacobum.
Jacob annorum	LXXVI.	genuit Levi.
Levi annorum	XLVI.	genuit Cahath.
Cahath annorum	LXIII.	genuit Amram.
Amram annorum	LXX.	genuit Moysen.
Moyses annorum	LXXX.	educit populum ex Aegypto.

Simul omnes a primo Abraam anno usque ad Exodum anni DV.

(Item itidem) Jacob annorum	XCII.	genuit Josephum.
Joseph annorum	XXIX.	educitur ex carcere.

et annum agens XXX. potitur Aegypto annis LXXX.

Post obitum Josephi serviunt filii Israel Aegyptiis annos CXLIV.

Omnes anni, ut supra, DV.

(Summa ejusdem calculi intelligenda est apud Hieronymum, et in fragm. Gr.)

Գ. Գեդէոն	ամս	Խ։	IV. Gedeon	ann.	XL.	Γεδεὼν	ἔτη	μ′.
Դ. Աբիմելէք	ամս	Գ։	V. Abimelech	ann.	III.	Αβιμέλεκ	ἔτη	(γ′).
Ե. Թովղա	ամս	ԻԳ։	VI. Thola	ann.	XXIII.	Θωλᾶ	ἔτη	κβ′.
Զ. Յայիր	ամս	ԻԲ։	VII. Jair	ann.	XXII.	Ιάειρ	ἔτη	κβ′
Է. Եփթայէ	ամս	Ը։	VIII. Jephtai	ann.	VI.	Ιεφθαέ	ἔτη	ϛ′.
(Յայս հետէ ամբողջ գրանի և օրինակ ել։)			*(Deinceps continuat codex Arm. modo sequenti.)*					
Ընդ որով իլիոն առաւ, յամի (աբրահամու) ՈՂԱ որդի Ընդի առաջնորդի։			Sub quo Ilium captum, anno (Abrahae) DCCCXXXI.					
Թ. Եսեբոն	ամս	Է։	IX. Esebon	ann.	VII.	Εσεβὼν	ἔτη	ζ′.
Ժ. Լաբդոն	ամս	Ը։	X. Labdon	ann.	VIII.	Λαβδὼν	ἔτη	η′.
						Ἐπὶ τούτου Ιλιον ἑάλω.		
ԺԱ. Սամփսոն	ամս	Ի։	XI. Samson	ann.	XX.	Σαμψὼν		
ԺԲ. Հեղի քահանայ	ամս	Ի։	XII. Heli Sacerdos	ann.	XX.	Ελεὶ ἱερεὺς		
ԺԳ. Սամուէլ և Սաուղ	ամս	Խ։	XIII. Samuel et Saul	ann.	XL.	. . . .		
Ի խոնգ ամսոյն ամք ՉԽԱ։ Յետ որոց կացին թագաւորք. որոց առաջին դաւիթ։ Ի դատաւորացն մինչև ցսողոմոն ամք ՆՀ։			Summa anni DCCCCXL. Post quos Reges fuerunt; quorum primus David. (Verum) a Judicibus usque ad Salomonem, anni CCCCLXXX.			Ομοῦ ἔτη . . . Μεθ' οὓς κατέστησαν βασιλεῖς (ἀπὸ τοῦ Ιούδα φυλῆς), ὧν πρῶτος		

ԹԱԳԱՒՈՐՔ ՅՈՒԴԱՅ։ REGES JUDA.

Ի Վերկիղեայ Թագաւորի ասորեաց տանեալ յԵրզդի առ՝ նախ Թագաւորեաց եբրայեցւոցն յուդայաս տանի			Anno XXX. Dercyli regis Assyriorum, primus regnavit Hebraeorum Judaeae					
ԺԱ. Դաւիթ	ամս	Խ։	I. David	annis	XL.	Δαυὶδ	ἔτη	μ′.
ԺԲ. Սողոմոն	ամս	Խ։	II. Salomon	ann.	XL.	Σολομὼν	ἔτη	μ′.
Ի բաժանել Թագաւորութեանն՝ ԺԲ ուց ազգացն Թագաւորէ			Regno diviso, II. tribubus regnat					
Գ. Ռոբովամ	ամս	ԺՀ։	III. Roboam	ann.	XVII.	Ροβοὰμ	ἔτη	ιζ′.
Դ. Աբիա	ամս	Գ։	IV. Abia	ann.	III.	Αβιὰ	ἔτη	γ′.
Ե. Ասա	ամս	խա։	V. Assa	ann.	XLI.	Ασὰ	ἔτη	μα′.
Զ. Յովսափատ	ամս	ԻԵ։	VI. Josaphat	ann.	XXV.	Ιωσάφατ	ἔτη	κε′.
Է. Յովրամ	ամս	Ը։	VII. Joram	ann.	VIII.	Ιωρὰμ	ἔτη	η′.
Ը. Քոզիա	ամ	Ա։	VIII. Ochozia	anno	I.	Οχοσίας	ἔτος	α′.
Թ. Գոթողիա մայրն	ամս	Է։	IX. Gotholia mater ejus	ann.	VII.	Γοθολία μήτηρ	ἔτη	ζ′.
Ժ. Յովաս	ամս	Խ։	X. Joas	ann.	XL.	Ιωὰς	ἔτη	μ′.
ԺԱ. Ամասիա	ամս	ԻԸ։	XI. Amasia	ann.	XXVIII.	Αμεσσίας	ἔτη	κϑ′.
ԺԲ. Ազարիա, որ և Ոզիա	ամս	ԾԲ։	XII. Azaria qui et Ozia	ann.	LII.	Αζαρίας, ὁ καὶ Οζίας	ἔτη	νβ′.
ԺԳ. Յովաթամ	ամս	ԺՁ։	XIII. Joatham	ann.	XIII.	Ιωάθαν	ἔτη	ιϛ′.
ԺԴ. Քազ	ամս	ԺՂ։	XIV. Achaz	ann.	XVI.	Αχαζ	ἔτη	ιϛ′.
Ընդ որով իսրայէլ գերեցաւ։			Sub quo Israel in captivitatem ductus fuit.			ἐφ' οὗ ὁ Ισραὴλ αἰχμάλωτος ἀπήχθη.		
ԺԵ. Եզեկիա	ամս	ԻԹ։	XV. Ezechia	ann.	XXIX.	Εζεχίας	ἔτη	κϑ′.
ԺԶ. Մանասէ	ամս	Ե։	XVI. Manasse	ann.	L.	Μανασσῆς	ἔτη	νε′.
ԺԷ. Ամմա	ամս	ԺԲ։	XVII. Amos	ann.	XII.	Αμὼν	ἔτη	ιβ′.
ԺԸ. Յովսիա	ամս	ԼԱ։	XVIII. Josia	ann.	XXXI.	Ιωσίας	ἔτη	λα′.
ԺԹ. Յովաքազ	ամիս	Գ։	XIX. Joachaz	mensib.	III.	Ιωαχὰζ	μῆνας	γ′.
Ի. Եղիակիմ, որ և Յեհոյակիմ	ամս	ԺԲ։	XX. Eliachim, qui et Joachim	ann.	XII.	Ελιακεὶμ, ὁ καὶ Ιωακεὶμ,	ἔτη	ιβ′.
ԻԱ. Յովակիմ, որ և Յեքոնիա	ամիս	Գ։	XXI. Joachim, qui et Jechonia	mensib.	III.	Ιεχονίας, ὁ καὶ Ιωακεὶμ,	μῆνας	γ′.
ԻԲ. Սեդեկիա	ամս	ԺԱ։	XXII. Sedecias	ann.	XI.	Σεδεκίας	ἔτη	ια′.
Ընդ որով Յուդա գերեցաւ, և տաճարն հրձիգ եղև. Ի նաբուքոդոնոսորայ արքայէն ասորեստանեաց Ի ԺԸ որդի Ի երորդի սղոմոնիադեան ամք ՈՀԵ. ամիսք Չ։			Sub quo Judas in captivitatem ductus fuit, templumque succensum a Nabuchodonosoro rege Assyriorum XLVII. Olympiade. Omnes anni CCCCV. menses VI.			ἐφ' (οὗ) ὁ Ιούδας αἰχμάλωτος ἀπήχθη, καὶ ὁ ναὸς πυρπολεῖται ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ τοῦ Ασσυρίων βασιλέως Ολυμπιάδι τεσσαρακοστῇ ἑβδόμῃ. Ομοῦ ἔτη υπε′, μῆνες γ′.		

ԻՍՐԱՅԵԼԻ ԹԱԴԱՒՈՐՔ։ — REGES ISRAEL. — ΙΣΡΑΗΛ ΒΑΣΙΛΕΙΣ

Ի աւուրս Թէնէ արքայի ասորեստա-
նեաց յերեսմներորդումբ ամի
նախ Թագաւորէ երբայեցւոց իսրայ-
էղի

Anno tricesimo secundo Laosthe-
nis Assyriorum regis, primus He-
braeorum super Israel regnavit

ա.	Յերոբոամ	ամն	իբ։	I. Jeroboam	annis xxii.	Ιεροβοὰμ ἔτη κβ'.
բ.	Նաբատ	ամն	բ։	II. Nabad	ann. ii.	Ναβὰβ ἔτη β'.
գ.	Բաասա	ամն	իդ։	III. Baas	ann. xxiii.	Βαασὰ ἔτη κδ'.
դ.	Ելա	ամն	բ։	IV. Ela	ann. ii.	Ελα ἔτη β'.
ե.	Զամբրի	աւուրս	է։	V. Zambri	diebus vii.	Ζαμβρὶ ἡμέρας ο'.
զ.	Ամբրի	ամն	ժբ։	VI. Amri	ann. xii.	Αμβρὶ ἔτη ιβ'.
է.	Աքաաբ	ամն	իբ։	VII. Achaab	ann. xxii.	Αχαὰβ ἔτη κβ'.
ը.	Ոքոզիա	ամն	բ։	VIII. Ochozia	ann. ii.	Οχοζίας ἔτη β'.
թ.	Յովրամ	ամն	ժբ։	IX. Joram	ann. xii.	Ιωρὰμ ἔτη ιβ'.
ժ.	Յեհու	ամն	իը։	X. Jeu	ann. xxviii.	Ηοὺ ἔτη κβ'.
ժա.	Յովաքազ	ամն	ժէ։	XI. Joachaz	ann. xvii.	Ιωάχαζ ἔτη ιζ'.
ժբ.	Յովաս	ամն	ժգ։	XII. Joas	ann. xvi.	Ιωὰς ἔτη ις'.
ժգ.	Յերոբովամ	ամն	խա։	XIII. Jeroboam	ann. xli.	Ιεροβοὰμ ἔτη μα'.
ժդ.	Ո զաքարիա	ամիս	ը։	XIV. Zacharia	mensib. vi.	Ζαχαρίας μῆνας ς'. (ἡμέρας ς'.)
ժե.	Սեղղում ամիս ա. և աւուրս ժե։			XV. Sellom et diebus xv.	mense i.	Σελλοὺμ μῆνα α'. ἡμέρας ιε'.
ժզ.	Մանայեմ	ամն	ժ։	XVI. Manaem	ann. x.	Μαναὴμ ἔτη ι'.
Ընդ որով ել փուա ի վերայ իս- րայէլ։				Sub quo prodiit Phua super Israel.		ἐφ' οὗ (ἐβασίλευσεν Ασσυρίων) Φουᾶ...
ժէ.	Փակէէ	ամն	ժ։	XVII. Phacee	ann. x.	Φακεΐας ἔτη ....
ժը.	Փակէէ	ամն	ի։	XVIII. Phacee	ann. xx.	Φακεὲ ἔτη κ'.
Ընդ որով ել Թագղաթփաղասար։				Sub quo prodiit Thaglathphalsar.		...
ժթ.	Հոսէ	ամն	լթ։	XIX. Osee	ann. ix.	Ωσιὲ ἔτη Θ'.
Վերի վարեալ ի ՚ի սաղմանա- սարայ արքայէն ասորեստանեաց՝ դա- դարեաց յոլիմբերդումբ ողոմպիա- դին, սկսեալ յամէն (արբահամու) ՌՂԴ՚ի ԵՒ երորդէ առաջնորդէ, կա- ցեալ ամն ՈՂԹ. և աւուրս իը։				Captivus ductus Israel a Salmana- saro Assyriae rege, desiit (regnum ejus) octava Olympiade: quum coe- pisset ab anno (Abrahae) MXXI. atque floruisset annis CCXLIX, et diebus XXVIII.		(ἐφ οὗ) αἰχμάλωτος ληφθεὶς ὁ Ισ- ραὴλ πὸ Σαλμανασὰρ τοῦ Ασσυρίων βασιλέως κατέπαυσεν ὀγδόῃ Ολυμ- πιάδι (...) ὁμοῦ ἔτη σμβ'. μῆνες ζ'. ἡμέρας κ'.

ԲԱԲԻՂՈՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։ — BABYLONIORUM REGES.

ա.	Փուա, ի ոմէնէ ամէն, ասո- րեստանեաց։	I. Phua, ab anno MCCXXV. Assyriae (rex).
բ.	Թաղղաթփաղասար ասորեստա- նեաց։	II. Thaglathphalsar Assyriae.
գ.	Սաղմանասար ասորեստանեաց։	III. Salmanassar Assyriae.
դ.	Սենեքերիբ ասորեստանեաց։	IV. Senecherib Assyriae.
ե.	Մարոդաք բաղդան, քաղ- դեացի։	V. Marodach Baldan Chaldaeus.
զ.	Նաբուքոդոնոսոր քաղդեացի։	VI. Nabuchodonosor Chaldaeus.
է.	Իղմարոդաք քաղդեացի։	VII. Ilmarodach Chaldaeus.
ը.	Բաղտասար քաղդեացի։	VIII. Baltassar Chaldaeus.
թ.	Դարեհ մեր։	IX. Darius Medus.
ժ.	Դարեհ արշաւիր։	X. Darius Arsavirus.
Յետ որոց ի պարթեւս փոխեցաւ իշխանութիւնն, ի ՃՀ որդի ԵՒ որդի ողոմպիադին։		Post quos ad Parthos Imperium translatum fuit LV. Olympiade.

ՍԻԿՈՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։ — SICYONIORUM REGES.

Ի Նինեայ Թագաւորի ասորեստա-
նեաց յամին ԽՈ որդի՝ սիկիոնացւոց Թա-
գաւորեաց երկրորդ՝ Եւրոպս, և վա-
թսիք ղբսանեերորդ և ղերկրորդ ամն։

Anno XL. Nini Regis Assyriorum
in Sicyonios regnavit secundus (rex)
Europs, et annum agebat (in re-
gno) XXII.

(*Locus Graeci textus*)

Ա.	Եգիալևս	ամս ԾԲ։	I. Egialeus	annis LII.
Բ.	Եւրոպս	ամս խե։	II. Europs	ann. XLV.
Գ.	Տելքին	ամս Ի։	III. Telchin	ann. XX.
Դ.	Ապիս	ամս իԵ։	IV. Apis	ann. XXV.
Ե.	Թելքսիոն	ամս ԺԲ։	V. Thelxion	ann. XII.
Զ.	Եգիտրոս	ամս լԴ։	VI. Egitrus	ann. XXXIV.
Է.	Թուրիմաքոս	ամս խե։	VII. Thurimachus	ann. XLV.
Ը.	Լևկիպպոս	ամս ԾԲ։	VIII. Leucippus	ann. LIII.
Թ.	Մեսապոս	ամս խԷ։	IX. Messapus	ann. XLVII.
Ժ.	Երատոս	ամս իԳ։	X. Eratus	ann. XXVI.
ԺԱ.	Պղեմնեոս	ամս խԹ։	XI. Plemneus	ann. XLIX.
ԺԲ.	Որթոպաւղիս	ամս կԴ։	XII. Ortopolis	ann. LXIV.
ԺԳ.	Մարաթոնիոս	ամս Լ։	XIII. Marathonius	ann. XXX.
ԺԴ.	Մարաթիոս	ամս Ի։	XIV. Marathius	ann. XX.
ԺԵ.	Քիրևս	ամս ԾԵ։	XV. Chyreus	ann. LV.
ԺԶ.	Կորաքս	ամս Լ։	XVI. Corax	ann. XXX.
ԺԷ.	Եպոպևս	ամս լԵ։	XVII. Epopeus	ann. XXXV.
ԺԸ.	Ղաւոմեդոն	ամս Խս։	XVIII. Laomedon	ann. XL.
ԺԹ.	Սիկիան	ամս խԲ։	XIX. Sicyon	ann. XLIV.
Ի.	Պաղիբիոս	ամս Խս։	XX. Polybius	ann. XL.
ԻԱ.	Ինաքոս	ամս խԲ։	XXI. Inachus	ann. XLII.
ԻԲ.	Փեստոս	ամս ԸԲ։	XXII. Festus	ann. VIII.
ԻԳ.	Ադրաստոս	ամս Դ։	XXIII. Adrastus	ann. IV.
Ընդ որով իլիան առաւ յաւին ձգ որդի Ե երորդի։			Sub quo Ilium captum, anno DCCCVII.	
ԻԴ.	Պոլիփիդես	ամս Լա։	XXIV. Poliphides	ann. XXXI.
ԻԵ.	Պելազգոս	ամս Ի։	XXV. Pelasgus	ann. XX.
ԻԶ.	Օձևքսիպպոս	ամս Լա։	XXVI. Zeuxippus	ann. XXXI.
Սիկիոնացւոց թագաւորք դադաբեցին յաւի ձգ որդի Ձ որդի Ը որդի։			Sicyoniorum reges desierunt anno (Abr.) DCCCLXXXVIII.	

ԵԳԻՊՏԱՑԻՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։ AEGYPTIORUM REGES.

Ընդ նինեաւ թագաւորութեամբ ասորեստանեաց՝ կշռի եգիպտացւոց ԺԶ հարստութիւնն. ըստ որում թագաւորեին		Tempore Nini in Assyria regnantis pensatur Aegyptiorum XVI. Dynastia, in qua regnabant.	
ԺԶ. Հարստութիւն Թեբայեցիք ամս ՃԿ։		XVI. Dynastia Thebaidarum, annis CLX.	
ԺԷ. Հարստութիւն Հովիւքն ամս Ճ։		XVII. Dynastia, Pastores, annis C.	
ԺԸ. Հարստութիւն դիոպոլիտացւոց. (որոց առաջին)		XVIII. Dynastia Diopolitarum. (quorum primus)	
Ա.	Ամովսիս ամս իԵ։	I. Amosis	annis XXV.
Բ.	Չեբրոն ամս ԺԳ։	II. Chebron	ann. XIII.
Գ.	Ամենովփիս ամս իա։	III. Amenophis	ann. XXI.
Դ.	Մեմփրէս ամս ԺԲ։	IV. Memphres	ann. XII.
Ե.	ՄիսփարմուԹովսիս ամս իԶ։	V. Mispharmuthosis	ann. XXVI.
Զ.	Տութմովսիս ամս ԼԹ։	VI. Tuthmosis	ann. IX.
Է.	Ամմենովփիս ամս Լա։	VII. Ammenophis	ann. XXXI.
Ը.	Որոս ամս ԼԸ։	VIII. Orus	ann. XXXVIII.
Թ.	Աքենքերէս ամս ԺԲ։	IX. Achencheres	ann. XXXI.
Ժ.	Աթովսիս ամս ԼԹ։	X. Athoris	ann. IX.
ԺԱ.	Չենքերէս ամս ԺԶ։	XI. Chencheres	ann. XVI.
ԺԲ.	Աքերրէս ամս ԸԲ։	XII. Acherres	ann. VIII.
ԺԳ.	Չերրէս ամս ԺԲ։	XIII. Cherres	ann. XII.
ԺԴ.	Ըրմայիս՝ որ և Դանաոս ամս Ե։	XIV. Armais, qui et Danaus	ann. V.
ԺԵ.	Ռամեսէս՝ որ և Եգիպտոս ամս կԸ։	XV. Ramesses, qui et Aegyptus	ann. LXVIII.
ԺԶ.	Մենոփիս ամս Խս։	XVI. Menophis	ann. XL.
ԺԹ. Հարստութիւն սայիտացւոց. որոց (առաջին)		XIX. Dynastia Saitarum: quorum (primus)	

(Locus Graeci textus)

ա. Ա֊ստեթոս ամն ծե։
բ. Ռ֊ամփսէս ամն կգ։
գ. Ա֊մենովփիս ամն ը։
դ. Ա֊մմենեմէս ամն իգ։
ե. Թ֊ուովրիս ամն ի։
ե. Հարստութիւն՝ դիո֊ պոլիտացիք, ամք ճկը։
իա. Հարստութիւն. որոց առաջին
ա. Ա֊ինդիս ամն իգ։
բ. Փսուսեննէս ամն խա։
գ. Ն֊եփերքերէս ամն ի։
դ. Ա֊մենովփիս ամն թ։
ե. Ռսովքորիս ամն զ։
զ. Փսինաքէս ամն թ։
է. Փսուսեննէս ամն լե։
իբ. Հարստութիւն. որոց առաջին
ա. Ն֊եքոփսոս ամն իա։
բ. Ռսորթոն ամն ժե։
գ. Տակելոթիս ամն ժգ։
իգ. Հարստութիւն. որոց առաջին
ա. Պ֊ետուբաստիս ամն իե։
բ. Ռսորթոն ամն թ։
գ. Փսամմիս ամն ժ։
իդ. Հարստութիւն՝ բուկքո֊ բացիք, ամն խդ։
իե. Հարստութիւն. որոց առաջին
ա. Ռաբակոն եթէուով֊ պացի ամն ժ։
բ. Ա֊նիքոփս ամն ժբ։
գ. Տարակոս եթէուով֊ պացի ամն ի։
իզ. Հարստութիւն. որոց առա֊ ջին
ա. Ա֊մմերես եթէուով֊ պացի ամն ժբ։
բ. Ռստեփինատիս ամն է։
գ. Ն֊եքեփսոփս ամն զ։
դ. Ն֊եքաւով ամն ը։
ե. Փսամմէտիխոս ամն խդ։
զ. Ն֊եքաւով ամն է։
է. Փսանեհաւթէս ամն ժէ։

ը. Ո֊ափրէս ամն իե։
թ. Ա֊մասիս ամն իբ։
իէ. Հարստութիւն՝ պարսիկք. քանզի ունի զեդիպտոս կամբիւսէս յամին է որդի թագաւորութեանն իւրոյ, մինչև ցդարձ քսերքսէս. ձ֊ի։
իը. Հարստութիւն սայիտացւոց.
ա. Ա֊միւռէոս ամն ի։
իթ. Հարստութիւն մենդեսացւոց. որոց (առաջին)
ա. Ն֊եփիրիտէս ամն ի։
բ. Ա֊քովրիս ամն ժբ։
գ. Փսամմութէս ամ ա։
դ. Մ֊ութէս ամ ա։
ե. Ն֊եփիրիտէս ամիսս գ։
զ. Ն֊եկտենիբոս ամն ժբ։
է. Տ֊էոս ամն բ։
ը. Հարստութիւն. Ն֊եքտանե֊ բոս ամն ժը։

Ա֊յդ թագաւորացւոց Հարստութիւնն վախ֊ ճանեաց ՚ի ձ֊որդի է երորդի ոլոմ֊ պիադին, ՚ի ը որդւոմ ոմոլ ուամ ամի

1. Sethos annis LV.
II. Rampses ann. LXVI.
III. Amenophis ann. VIII.
IV. Ammenemes ann. XXVI.
V. Thuoris ann. VII.
XX. Dynastia, Diopolitae, annis CLXXVIII.
XXI. Dynastia: quorum primus
I. Mendis annis XXVI.
II. Psusennes ann. XLI.
III. Nephercheres ann. IV.
IV. Amenophis ann. IX.
V. Osochoris ann. VI.
VI. Psimnaches ann. IX.
VII. Psusennes ann. XXXV.
XXII. Dynastia: quorum primus
I. Senechosis annis XXI.
II. Osorthon ann. XV.
III. Tacellothis ann. XIII.
XXIII. Dynastia: quorum primus
I. Petubastis annis XXV.
II. Osorthon ann. IX.
III. Psammus ann. X.
XXIV. Dynastia, Bocchoridae, annis XLIV.
XXV. Dynastia: quorum primus
I. Sabacon Aethiops annis X.
II. Semichos ann. XII.
III. Taracus Aethiops ann. XX.
XXVI. Dynastia: quorum primus
I. Ammeres Aethiops annis XII.
II. Stephinatis ann. VII.
III. Nechephsos ann. VI.
IV. Necchao ann. VIII.
V. Psammeticus ann. XLIII.
VI. Necchao ann. VI.
VII. Psancauthes (vel αὖθις, rursus) ann. XVII.
VIII. Vaphres ann. XXV.
IX. Amasis ann. XLII.
XXVII. Dynastia, Persae. Siquidem Cambyses anno regni sui VI. Aegyptum obtinuit, usque ad Darium Xerxis (filium, annis) CXIV.
XXVIII. Dynastia Saitarum.
I. Amryteus ann. VI.
XXIX. Dynastia Mendisiorum: quorum (primus).
I. Nephirites annis VI.
II. Achoris ann. XII.
III. Psammuthes anno I.
IV. Muthes anno I.
V. Nephirites mensib. III.
VI. Nectinibus ann. XVIII.
VII. Teos ann. II.
XXX. Dynastia, Nechtanebus annis XVIII.

Aegyptiorum Dynastia finem habuit CVII. Olympiade, anno MDCXLVI. Aegyptiorum regni a tempore Vul-

եգիպտացւոց Թագաւորութեանն, որ յերեսաւոյ ժամանակին սկսեալ ցուցեալ է. զորմէ հնոյն ասեն լեալ դիցն հարստութեան, քանզի կարի յոյժ յառնախութեան զնախնեացն պատմութենէ ունին, և դըժուարին առ հասանել է։

cani usque ad Orum, quem ultimum fuisse ex deorum Dynastia dicunt; etenim nimis prolixam habent majorum historiam, et intellectu difficile est.

(Locus Graeci textus)

ԱՐԳԻՒԱՑԻՒՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

ARGIVORUM REGES.

Ի Թագաւորութեանն Եգիպտոսի Թագաւորին Եգիպտացւոց ամեսեայ, ի ՃԿ առաջնեբորդումն ամին ԺԶ հարստութեանն, սկզբնացւոց Թագաւորէ

Regnante Amesse, secundo rege Aegyptiorum, anno CLXI. Dynastiae XVI. in Argivos regnat.

Ա.	Ինաքոս	ամս Ծ։	I.	Inachus	annis L.
Բ.	Փորոնեւս	ամս Ղ։	II.	Phoroneus	ann. LX.
Գ.	Ապիս	ամս Լ։	III.	Apis	ann. XXXV.
Դ.	Արգոս	ամս Ճ։	IV.	Argus	ann. LXX.
Ե.	Կրիասոս	ամս ԾՂ։	V.	Criasus	ann. LIV.
Զ.	Փորբաս	ամս Լ։	VI.	Phorbas	ann. XXXV.
Է.	Տրիոպաս	ամս խԷ։	VII.	Triopas	ann. XLVII.
Ը.	Կրոտոպոս	ամս ինը։	VIII.	Crotopus	ann. XXI.
Թ.	Սթենելոս	ամս ԺԱ։	IX.	Sthenelus	ann. XI.
Ժ.	Դանաւոս	ամս Ծ։	X.	Danaus	ann. L.
ԺԱ.	Լինկևս	ամս խԱ։	XI.	Lynceus	ann. XLI.
ԺԲ.	Աբաս	ամս իԲ։	XII.	Abas	ann. XXIII.
ԺԳ.	Պրոետոս	ամս ԺԷ։	XIII.	Proitus.	ann. XVII.
ԺԴ.	Ակրիսիոս	ամս ԼԱ։	XIV.	Acrisius.	ann. XXXI.

Սկսեալք ի ՃԿ առաջնումն ամի ԺԶորդի հարստութենէն Եգիպտացւոց յամեսեայ Թագաւորէ՝ դադարեցին ՅՀորդումն Ե որդումն ամին։

Incipientes a CLXI. anno, XVI. Dynastiae Aegyptiorum sub rege Amesse, desierunt anno DCCV.

ԱԹԵՆԱՑԻՒՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

ATHENIENSIUM REGES.

ՅԵրեսնեբորդումն երկրորդումն ի Թագաւորութենէն փորբայ արդեացւոց Թագաւորի, ասէնացւոց Թագաւորեաց առաջին

Anno tricesimo secundo Phorbae regis Argivorum in Athenienses primus regnavit.

Ա.	Կեկրոպս դիփուէս	ամս Ծ։	I.	Cecrops Diphyes	annis L.
Բ.	Կրանաւոս	ամս Թ։	II.	Cranaus	ann. IX.
Գ.	Ամփիկտիոն	ամս Ժ։	III.	Amphiction	ann. X.
Դ.	Երիքթոնիոս	ամս Ծ։	IV.	Erichthonius	ann. L.
Ե.	Պանտիոն	ամս Խ։	V.	Pantion	ann. XL.
Զ.	Երեքթեւս	ամս Ծ։	VI.	Erechtheus	ann. L.
Է.	Կեկրոպս երկրորդ	ամս Խ։	VII.	Cecrops secundus	ann. XL.
Ը.	Պանտիոն	ամս իԵ։	VIII.	Pandion	ann. XXV.
Թ.	Էգևս պանտիոնի	ամս իԸ։	IX.	Egaeus Pandionis (filius)	ann. XLVIII.
Ժ.	Թեսևս էգէոյ	ամս Ը։	X.	Theseus Aegei (filius)	ann. XXX.
ԺԱ.	Մենեսթեւս պետեայ	ամս իԳ։	XI.	Menestheus Peti (filius)	ann. XXIII.
ԺԲ.	Դեմոփոն Թեսեայ	ամս ԼԳ։	XII.	Demophon Thesei (filius)	ann. XXXIII.
ԺԳ.	Ոքսինտէս	ամս ԺԲ։	XIII.	Oxintes	ann. XII.
ԺԴ.	Ափիդաս	ամ Ա։	XIV.	Aphidas.	anno I.
ԺԵ.	Թիմոյիտաս	ամս Ը։	XV.	Thimoetus	ann. VIII.
ԺԶ.	Մելանթոս	ամս ԼԷ։	XVI.	Melanthus	ann. XXXVII.
ԺԷ.	Կոդրոս	ամս իԱ։	XVII.	Codrus	ann. XXI.

(Locus Graeci textus)

Ա՛ինչև զկէտառս էլևախ։		*Principes ad (totam) vitam.*		
ա. Ա՛հդան կոդրեայ	ամս ՀՀ։	I. Medon Codri (filius)	annis	XX.
բ. Ա՛կաստոս	ամս ԼՂ։	II. Acastus	ann.	XXXVI.
գ. Ա՛րքիպպոս	ամս ԺԹ։	III. Archippus	ann.	XIX.
դ. Թերսիպպոս	ամս խա։	IV. Thersippus	ann.	XLI.
ե. Փորբաս	ամս ԼԱ։	V. Phorbas	ann.	XXXI.
զ. Ա՛մեգակղէս	ամս Լ։	VI. Amegacles	ann.	XXX.
է. Դիոգնիտոս	ամս ԽԸ։	VII. Diognitus	ann.	XXVIII.
ը. Փերեկղէս	ամս ԺԹ։	VIII. Phereclus	ann.	XIX.
թ. Ա՛րիփրոն	ամս Հ։	IX. Aryphron	ann.	XX.
ժ. Թեսպիեւս	ամս ԽԷ։	X. Thespieus	ann.	XXVII.
ժա. Ա՛գամեստոր	ամս Հ։	XI. Agamestor	ann.	XX.
ժբ. Ա՛սքիղոս	ամս ԽԳ։	XII. Eschilus	ann.	XXIII.
ժգ. Ա՛ղկանոն	ամս Բ։	XIII. Alcanon	ann.	II.
(Տասնամեայ էլևախ։)		*(Principes ad decennium.)*		
ժդ. Խ՛արոբս	ամս Ժ։	XIV. Charops	annis	X.
ժե. Ա՛սիմէդոս	ամս Ժ։	XV. Esimedus	ann.	X.
ժզ. Կղէոդիկոս	ամս Ժ։	XVI. Cliticus	ann.	X.
ժէ. Իպպոսէնէս	ամս Ժ։	XVII. Ipposenes	ann.	X.
ժը. Լեոկրատէս	ամս Ժ։	XVIII. Leocrates	ann.	X.
ժթ. Ա՛փսանդրոս	ամս Ժ։	XIX. Apsander	ann.	X.
ի. Երիքսիաս	ամս Ժ։	XX. Erixias	ann.	X.
Սկսեալք ՚ի նմա ամին՝ դադարեցին ՚ի երդումն ՃՀ ոլմպիադին։		Incipientes a CCCCLXI. anno, desierunt XXIV. Olympiade.		
ԴԱՏԻՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։		LATINORUM REGES.		
Յետ զեղծման ասլոյ ՚ի յոբրտրդ ամի դիմոփոնեայ աթենացւոց արքայի՝ զաստնացւոց թագաւորեաց առաջինն		Post Ilium captum, Demophoni regis Atheniensium anno quarto in Latinos regnavit primus		
ա. Էնիաս	ամս Գ։	I. Aeneas	annis	III.
բ. Ա՛սկանիոս	ամս ԼՂ։	II. Ascanius	ann.	XXXVIII.
գ. Սիլուէոս Էնէեայ	ամս ԽԹ։	III. Sylvius Aeneae (filius)	ann.	XXIX.
դ. Էնիաս սիլուէան	ամս ԼԹ։	IV. Aeneas Sylvius	ann.	XXXIX.
ե. Լ՛ատինոս սիլուէան	ամս Ծ։	V. Latinus Sylvius	ann.	L.
զ. Ա՛լբաս սիլուէան	ամս ԼԹ։	VI. Albas Sylvius	ann.	XXXIX.
է. Էպիստաս սիլուէան	ամս ԽՂ։	VII. Epistus Sylvius	ann.	XXVI.
ը. Կապիս սիլուէան	ամս ԽԸ։	VIII. Capys Sylvius	ann.	XXVIII.
թ. Կարպենտոս սիլուէան	ամս ԺԳ։	IX. Carpentus Sylvius	ann.	XIII.
ժ. Տիբերիոս սիլուէան	ամս Ը։	X. Tiberius Sylvius	ann.	VIII.
ժա. Ա՛գրիպպաս սիլուէան	ամս խա։	XI. Agrippas Sylvius	ann.	XLI.
ժբ. Ա՛րեմուղոս սիլուէան	ամս ԺԹ։	XII. Aremulus Sylvius	ann.	XIX.
ժգ. Ա՛էնեաս սիլուէան	ամս ԼՀ։	XIII. Aventus Sylvius	ann.	XXVII.
ժդ. Պրոկաս սիլուէան	ամս խա։	XIV. Procas Sylvius	ann.	XXI.
ժե. Ա՛մուղիոս սիլուէան	ամս խԲ։	XV. Amulius Sylvius	ann.	XLII.
ա. Ռոմիղոս ուստի Հռոմայեցիք։	ամս ԼԸ։	I. Romulus unde Romani,	ann.	XXXVIII.
բ. Նումաս պոմպիղիոս	ամս խա։	II. Numas Pompilius	ann.	XLI.
գ. Տուղոս ոստիղիոս	ամս ԼԲ։	III. Tullus Hostilius	ann.	XXXII.
դ. Ա՛նկոս մարկոս	ամս ԽԳ։	IV. Ancus Marcius	ann.	XXIII.
ե. Տարկինիոս սուպերբոս	ամս ԼԸ։	V. Tarquinius Superbus	ann.	XXXVIII.
զ. Սերուիղիոս	ամս ԼԴ։	VI. Servilius	ann.	XXXIV.
է. Տարկինոս	ամս ԼԵ։	VII. Tarquinius	ann.	XXXV.
Ոչ աստնացւոց թագաւորք դադարեցին ՚ի ՀԶ ոլմպիադին. սկսեալք ՚ի պՀԹ ամին՝ ամք ոհՀ։		Latinorum reges desiere LXVI. Olympiade, incipientes anno DCCCXXXIX. (Simul) anni DCLXVI.		

ԴԱՒԹԵՐՈՐԴՈՒՄ ԱՄԻ ՍԻԼՎԻԱՆՈՍ ԼԱՏԻՆԱՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻ ԶԱՐԿԵԴԵՄՈՆԱՑՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

LACEDAEMONIORUM REGES.

(Locus Graeci textus)

Յութերորդում ամի սիլվիւսին Լնեայ դատինացւոց թագաւորի՝ զարկեդեմոնացւոց թագաւորք առաջին

Anno octavo Aeneae Sylvii Latinorum regis in Lacedaemonios regnat primus

ա.	Լւրւխեթեւս	ամն խբ։	I. Euristheus	annis XLII.
բ.	Լգիս	ամ ա։	II. Aegis	anno I.
գ.	Լգեստրատոս	ամն լե։	III. Egestratus	ann. XXXV.
դ.	Լաբոտիս	ամն լէ։	IV. Labotes	ann. XXXVII.
ե.	Դորիսթոս	ամն խթ։	V. Doristhus	ann. XXIX.
զ.	Լգիսիլաւոս	ամն խգ։	VI. Agesilaus	ann. XLIV.
է.	Լրքեղաւոս	ամն կ։	VII. Archelaus	ann. LX.
ը.	Տելեկղոս	ամն ձ։	VIII. Teleclus	ann. XL.
թ.	Լղկմենոս	ամն լէ։	IX. Alcamenus	ann. XXXVII.

Լ՚ամբ յիե. զարկեդեմոնացւոց թագաւորացն. սկսեալք ՚ի ՋԻԳ երորդ ամէն՝ դադարեցին յառաջնոյ դում՚ ողիմպիադէն։

Lacedaemoniorum regum anni (sunt) CCCXXV. a DCCCCXVI. anno incipientes, prima Olympiade desierunt.

ԿՈՐՆԹԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

CORINTHIORUM REGES.

Երկոտասաներորդում ամի եւռւխեթեայ արքայի զարկեդեմոնացւոց՝ թագաւորէ ՚ի կորնթոս՝ առաջին

Anno duodecimo Euristhei regis Lacedaemoniorum, regnat Corinthi primus.

ա.	Լղետէս	ամն լե։	I. Aletes	annis XXXV.
բ.	Լքսիոն	ամն լէ։	II. Ixion	ann. XXXVII.
գ.	Լգեղաւոս	ամն լէ։	III. Agelaus	ann. XXXVII.
դ.	Պրիմնէս	ամն լե։	IV. Prymnes	ann. XXXV.
ե.	Բաքքիս	ամն լե։	V. Bacchis	ann. XXXV.
զ.	Լգելաս	ամն լ։	VI. Agelas	ann. XXX.
է.	Լւդեմոս	ամն խե։	VII. Eudemeus	ann. XXV.
ը.	Լրիստոմիդէս	ամն լե։	VIII. Aristomedes	ann. XXXV.
թ.	Լգեմոն	ամն ժգ։	IX. Agemon	ann. XVI.
ժ.	Լղեքսանդրոս	ամն խե։	X. Alexander	ann. XXV.
ժա.	Տելետէս	ամն ժբ։	XI. Teletes	ann. XII.
ժբ.	Լւտոմենէս	ամ ա։	XII. Automenes	anno I.

Լ՚ամբ յիգ. կորնթացւոց թագաւորք սկսեալք ՚ի ՋԻԳ որդ. ամէն՝ դադարեցին ՚ի ռը որդում՝ ՈՂԹ ամին։

Anni CCCXXIII. Corinthiorum reges a DCCCCXVI. anno incipientes, anno MCCXXXIX. desierunt.

ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

MACEDONUM REGES.

Երրորդում ամի թագաւորութեանն աղէքսանդրի կորնթացւոց արքայի՝ մակեդոնացւոց թագաւորէ առաջին

Anno tertio Alexandri regis Corinthiorum in Macedonas primus regnat

ա.	Կարանոս	ամն խը։	I. Caranus	annis XXVIII.
բ.	Կոյինդոս	ամն ժբ։	II. Coïndus	ann. XII.
գ.	Տիրիմմաս	ամն լը։	III. Tirimmas	ann. XXXVIII.
դ.	Պերդիկաս	ամն ծա։	IV. Perdiccas	ann. LI.
ե.	Լրգէոս	ամն լը։	V. Argeus	ann. XXXVIII.
զ.	Փիղիպոս	ամն լը։	VI. Philippus	ann. XXXVIII.
է.	Լէրոպոս	ամն խգ։	VII. Aerobas	ann. XXVI.
ը.	Լղկետաս	ամն խթ։	VIII. Alcetas	ann. XXIX.
թ.	Լմինտաս	ամն ծ։	IX. Amyntas	ann. L.
ժ.	Լղեքսանդրոս	ամն խզ։	X. Alexander	ann. XLIII.
ժա.	Պերդիկկաս	ամն խը։	XI. Perdiccas	ann. XXVIII.
ժբ.	Լրքեղաւոս	ամն խգ։	XII. Archelaus	ann. XXIII.
ժգ.	Որեստէս	ամն դ։	XIII. Orestes	ann. III.
ժդ.	Լրքեղաւոս	ամն ը։	XIV. Archelaus	ann. VI.
ժե.	Լմինտաս	ամ ա։	XV. Amyntas	anno I.

(*Locus Graeci textus*)

ԺԶ. Պոսանիաս ամ՟ ՟ա։
ԺԷ. Ա՛միւտաս ամն Ը։
ԺԸ. Ա՛րգէոս ամն Բ։
ԺԹ. Ա՛միւտաս ամն ԺԸ։
Ի. Ա՛ղէքսանդրոս ամ՟ ՟ա։
ԻԱ. Պտղոմէոս աղուէրացի ամն Ը։

ԻԲ. Պէրդիկաս ամն Ը։
ԻԳ. փիլէպոս ամն Ը։
ԻԴ. Ա՛ղէքսանդրոս փիղիպպեայ ամն ԺԲ. և ամիսս Ը։
ԻԵ. փիղիպպոս եղբայր աղէքսանդրի ամն Է։
ԻԶ. Կասանդրոս ամն ԺԹ։
ԻԷ. Ա՛լրդի՛ Կասանդրի ամն Ը։
ԻԸ. Դ՛եմետրիոս ամն Ը։
ԻԹ. փիռէս ամիսս Է։

Լ. Լ՛իսիմաքոս ամն Ե։
ԼԱ. Պտղոմէոս կէրաւնոս ամ՟ ՟ա։

ԼԲ. Մ՛էղէագրոս ամիսս Բ։
ԼԳ. Ա՛նտիպատրոս աւուրս խԵ։
ԼԴ. Սոսթենէս ամն Բ։
ԼԵ. Ա՛նտիգոնոս գոնատաս ամն ԼՀ։

ԼԶ. Դ՛եմետրիոս ամն Ժ։
ԼԷ. Ա՛նտիգոնոս ամն ԺԵ։
ԼԸ. փիղիպպոս ամն խԲ։
ԼԹ. Պէրսեւս ամն Ժ։
Ա՛մք ռճհ. ամիսք Է. աւուրք խԵ։ սկսեալք յամին Ե որդի ՄԳ որդի, դադարեցին ի Ճ՟որդի յիսներորդի ողոմպիադին։

ԴԻՈՒՆԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

LYDORUM REGES.

Ի Թագաւորել մակեդոնացւոց կոյնոսի՝ ղիդացւոց Թագաւորեաց առաջին

Imperante Macedonibus Coeno, in Lydos primus regnavit

՟ա. Ա՛րդիս աղիատայ ամն ԼՀ։
Բ. Ա՛ղիատէս ամն ԺԲ։
Գ. Մ՛էղէս ամն ԺԲ։
Դ. Կանդաւղէս ամն ԺՀ։
Ե. Գ՛իգէս ամն ԼՀ։
Զ. Ա՛րդս ամն խԸ։
Է. Սարդիատեէս ամն ԺԵ։
Ը. Ա՛ղիատէս ամն խԵ։
Թ. Կրոյիսոս ամն ԺԵ։
Սկսեալք ի Ե որդի ՍԼԹ որդի ամին, դադարեցին ի Ճ որդի երկրորդի ողոմպիադին։

1. Ardissus Aliatae (filius) annis XXXVI.
II. Aliates ann. XIV.
III. Meles ann. XII.
IV. Candaules ann. XVI.
V. Gyges ann. XXXVI.
VI. Ardysus ann. XLVIII.
VII. Sardiates ann. XV.
VIII. Aliates ann. XLV.
IX. Croesus ann. XV.
Ab anno MCCXXXIX. incipientes, desierunt LII. Olympiade.

ՄԱՐԱՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

MEDORUM REGES.

Սկսեալք ի Ե որդի ՉՂԶ որդի ամին՝ Հանգեան ի Ճ որդի Ը որդի ողոմպիադին, ի կիւրոսէ պարսկի սպանանել զաժդահակ, և բառնալ զիշխանութիւնն մարաց։

Ա՟. Ա՛րբակոս ամն խԸ։

1. Arbacus ann. XXVIII.

Ab anno MCXCVI. incipientes, LVIII. Olympiade desierunt, quum Cyrus Persa Astyagem interfecisset, atque Medorum imperium abstulisset.

(Locus Graeci textus)

բ.	Սոսարմոս	ամն	II. Sosarmus	ann. XXX.
գ.	Մամիկոս	ամն	III. Mamicus	ann. XL.
դ.	Կարդիկէս	ամն	IV. Cartices	ann. XIII.
ե.	Վահակէս	ամն	V. Dejoces	ann. LIV.
զ.	Փրաւորտէս	ամն	VI. Phraortes	ann. XXIV.
է.	Կշաքսարէս	ամն	VII. Cyaxares	ann. XXXII.
ը.	Ս. Աժդահակ	ամն	VIII. Astyages	ann. XXXVIII.
	Ամք ՈՃԹ։		Anni CCLIX.	

ՊԱՐՍԻՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

PERSARUM REGES.

	Ի բառնալ մարաց Թագաւորու- Թեանն՝ Թագաւորեաց պարսից ա- ռաջին		Medorum regno sublato, in Persas primus regnavit	
թ.	Կիւրոս	ամն	I. Cyrus	ann. XXX.
ժ.	Կամբիւսէս	ամն	II. Cambyses	ann. VIII.
ի.	Մոգքն եղբարք	ամիս	III. Magi fratres	mensib. VII.
ի.	Դարեհ վշտասպեայ	ամն	IV. Darius Hystaspi (filius)	ann. XXXVI.
ի.	Խսերքսէս Դարեհի	ամն	V. Xerxes Darii (filius)	ann. XXI.
ի.	Ա. Բռաուան	ամն	VI. Artabanus	ann. VII.
ի.	Ա. Բռաշէս երկայնաձա- ղուկ	ամն	VII. Artaxerxes Longimanus	ann. XL.
ը.	Խսերքսէս երկրորդ	ամիս	VIII. Xerxes secundus	mensib. II.
ի.	Սոգդիանոս	ամիս	IX. Sogdianus	mensib. VI.
ժ.	Դարեհ Հարճորդի	ամն	X. Darius Nothus	ann. XIX.
ժա.	Ա. Բռաշէս ուշեղ	ամն	XI. Artaxerxes Mnemon	ann. XL.
ժբ.	Ա. Բռաշէս՝ որ և Ոքոս	ամն	XII. Artaxerxes, qui et Ochus	ann. XXVI.
ժգ.	Ա. Քոխս Ոքոյ	ամս	XIII. Arses Ochi (filius)	ann. IV.
ժդ.	Դարեհ Արշամայ	ամն	XIV. Darius Arsami f.	ann. VI.
ժե.	Ա. զԱլեքսանդրոս մահեդնացի յա- ւի Ի երորդի Թագաւորու Թեանն իւ- րոյ սպան զդարեհ, և Թագաւորեաց ամն Ե։		XV. Alexander Macedo anno regni sui VII. Darium interfecit, regnavitque annis V.	
	Ամք սկԵ. և ամիսք ժա։ սկսեալք ի ժԵ ողիմպիադին՝ հանգեան ի Ճորդ գԺ երորդն։		Anni CCXXXV, et menses XI. A XV. Olympiade incipientes, desierunt in CXIII.	

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՒ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

AEGYPTI ET ALEXANDRIAE REGES.

	Պտղոմեանք ի Ճորդում և ի գԺ երորդում ողիմպիադին. յետ վախճանելոյ աղեքսանդրի ի բաբէ- դոնի, և ի բազումն անկանելոյ իշ- խանու Թեանն, եդ խպատոսի աղեք- սանդրեայ Թագաւորել		Ptolemaei CXIV. Olympiade (inceperunt regnare). Post obitum Alexandri in Babylone, et ad multos imperio perveniente, Aegypti Alexandriae regnat	
ա.	Պտղոմէոս ղագոսեայ	ամն	I. Ptolemaeus Lagi (filius)	annis XL.
բ.	Պտղոմէոս փիղատէլ- փոս	ամն	II. Ptolemaeus Philadelphus	ann. XXXVIII.
գ.	Պտղոմէոս եւէրգէ- տէս	ամն	III. Ptolemaeus Evergetes	ann. XXVI.
դ.	Պտղոմէոս փիղոպա- տոռը	ամն	IV. Ptolemaeus Philopator	ann. XVII.
ե.	Պտղոմէոս եպիփանէս	ամն	V. Ptolemaeus Epiphanes	ann. XXIV.
զ.	Պտղոմէոս փիղոմէտոր	ամն	VI. Ptolemaeus Philometor	ann. XXXV.
է.	Պտղոմէոս եւէրգէ- տէս	ամն	VII. Ptolemaeus Evergetes	ann. XXIX.
ը.	Պտղոմէոս փիւսկոն՝		VIII. Ptolemaeus Phys-	

որ և սոփեր ամն ԺԶ.
և ամիսս Ը։
ԺԹ. Պտղոմէոս, որ և աղէք-
սանդրոս ամն Ժ։
Ի. Պտղոմէոս փիլադէղ-
փոս, որ մերժեցաւն, ամն Ը։

ԻԱ. Պտղոմէոս դիոնիսոսն ամն Ծ։

ԻԲ. Կղէոպատրա ամն ԻԲ։
Ամք ՄՂԶ. և ամիսք Ը։ սկսեալք
'ի Ա֊ի ոլոմպիադին, ընդ Հռոմոմով
նուաճեցան 'ի Ա֊ը ոլոմպիադին։

con, qui et Soter. ann. XVII.
et mensibus VI.
IX. Ptolemaeus, qui et
Alexander ann. X.
X. Ptolemaeus Phila-
delphus, qui ex-
pulsus fuit, ann. VIII.
XI. Ptolemaeus Diony-
sus ann. XXX.
XII. Cleopatra ann. XXII.
Anni CCXCVI, et menses VI. Incipientes CXIV. Olympiade, sub Romanis redacti sunt CLXXXVIII. Olympiade.

(*Locus Graeci textus*)

ԱՍՈՐԻՈՑ ԵՒ ԲԱԲԷՂՈՆԻ ԵՒ ԱՍԻԱՑԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐՔ։

SYRIAE ET BABYLONIS ET ASIAE REGES.

Յետ աղէքսանդրի մակեդոնացւոյ. յԺԳ երորդումն ամի թագաւորութեանն պտղոմեայ որդւոյ ղագոսի՝ ասորւոց և բաբէղոնի և ասիացւոց թագաւորէ

Post Alexandrum Macedonem, XIII. anno regni Ptolemaei filii Lagi, in Syria, et Babylone, et Asia regnat

Ա. Սելեւկոս նիկանովր ամն ԼՒ։
Բ. Անտիոքոս սովտէր ամն ԺԵ։
Գ. Անտիոքոս Թէոս ամն ԺԵ։
Դ. Սելեւկոս կաղաւնիկոս ամն Ի։
Ե. Սելեւկոս կերաւնոս ամն Գ։
Զ. Անտիոքոս մեծն ամն ԼՋ։
Է. Սելեւկոս փիլոպատոսն ամն ԺԲ։
Ը. Անտիոքոս եպիփանէս ամն ԺԱ։
ԹԱ. Անտիոքոս եւպատորն ամ Ա. և ամիսս Ը։
Ժ. Դեմետրիոս սովտէրն ամն ԺԲ։
ԺԱ. Աղէքսանդրոս ամն ԹԱ. և ամիսս ԹԱ։
ԺԲ. Անտիոքոս սիդէտացին ամն ԹԱ։
ԺԳ. Դեմետրիոս ողջոյ ամն Դ։
ԺԴ. Անտիոքոս գրիպոնն ամն ԺԲ։
ԺԵ. Անտիոքոս կիւզիկենոս ամն ՃԼ։
ԺԶ. Փիլիպպոս ամն Բ։
Սկսեալք 'ի Ա֊ի ոլոմպիադէն՝ վախճանեցան 'ի Ա֊ն ոլոմպիադին։

I. Seleucus Nicanor annis XXXII.
II. Antiochus Soter ann. XV.
III. Antiochus Theus ann. XV.
IV. Seleucus Callinicus ann. XX.
V. Seleucus Ceraunus ann. III.
VI. Antiochus Magnus ann. XXXVI.
VII. Seleucus Philopator ann. XII.
VIII. Antiochus Epiphanes ann. XI.
IX. Antiochus Eupator anno I. et mensibus VI.
X. Demetrius Soter ann. XII.
XI. Alexander ann. IX. et mensibus IX.
XII. Antiochus Sidaeus ann. IX.
XIII. Demetrius (οὔλος) ann. IV.
XIV. Antiochus Grypus ann. XII.
XV. Antiochus Cyzicenus ann. LVIII.
XVI. Philippus ann. II.
A CXVII. Olympiade incipientes, desierunt Olympiade CLXXI.

Հրէից քահանայապետք, որք նոյն և Թագաւորք։

Judaeorum Pontifices, qui ipsi et Reges.

Յերրորդումն ամի թագաւորութեանն դեմետրի սովտերայ՝ Հրէից քահանայապետութեանն իշխան լինէր

Ա. Յուդաս՝ որ և մա-
կաբէ, ամն Ը։
Բ. Յովնաթէս ամն ԺԹ։
Գ. Սիմոն ամն Ը։
Դ. Հիւրկանոս՝ որ և յով-
հաննէս ամն ԻԷ։
Ե. Արիստաբուղոս ամ Ա։
Զ. Յաննէոս՝ որ և աղէք-
սանդրոս, ամն ԻԷ։
Է. Աղէքսանդրա կին
նորա ամն ԹԱ։

Anno tertio regni Demetrii Soteris, Judaeorum summo Sacerdotio Princeps fuit

I. Juda, qui et Mac-
chabaeus ann. III.
II. Jonathes ann. XIX.
III. Simon ann. VIII.
IV. Hyrcanus, qui et
Joannes ann. XXVI.
V. Aristobulus anno I.
VI. Janneus, qui et A-
lexander ann. XXVII.
VII. Alexandra uxor ejus ann. IX.

Ը. Հիւրկանոս ամս ԼԴ։
Յետ որոյ պյլաղդիք Թագաւորեն ազգին Հրէից.
Ա. Հերովդէս ամս ԼՀ։
Բ. Ա՛րքելաղոս Հերովդի ամս Թ։
Գ. Հերովդէս Տետրարգաւ ամս ԽԴ։
Դ. Ա՛գրիպպաս ամս Է։
Ե. Ա՛գրիպպաս կրտսեր ամս ԽԶ։
Ա՛մք մէ. սկսեալք՝ի Ձորդ Ծորդ Է որդ ողոմպիադէն, եղեն ընդ Հռոմովք առ վեսպիանոսիս՝ յ մ՚ոբ ողոմպիադէն. և զբուն աւերն կրեն առ ադրիանոսիս՝յ մ՚որ ողոմպիադէն։

VIII. Hyrcanus ann. XXXIV.
Deinde Alienigenae imperant genti Judaeorum.
I. Herodes annis XXXVII.
II. Archelaus Herodi f. ann. IX.
III. Herodes Tetrarcha ann. XXIV.
IV. Agrippa ann. VII.
V. Agrippa junior ann. XXVI.
Anni CCXXXV. Incipientes a CLV. Olympiade, sub Romanis fuerunt in diebus Vespasiani CCXII. Olympiade; funditus vero eversionem patiuntur sub Adriano CCXXVIII. Olympiade.

(Locus Graeci textus)

(Ա՛ահ ինձեալացն հռոմէից։)

(Mors uniuscujusque Imperatorum Romanorum)[1].

Գայիոս (Յուլիոս) կայսր սպաննաւ՝ի պալատին։
Ա՛ւգոստոս մեռաւ՝ի Նովղաս։
Տիբերիոս մեռաւ՝ի միւսէն։
(Գայիոս գալիկուղա սպանաւ՝ի պալատին)։
Տիտոս կղաւդիոս մեռաւ՝ի պալատին։
Ներոն փախաւ, և զանձն կենդանի թաղեաց։
Գալբաս սպանաւ՝ի հռոմ։
Ոթոն զանձն սպան։
Վիթելիոս սպանաւ՝ի պալատին։
Վեսպիանոս վճարեցաւ՝ի սալուստեան բուրաստանն։
Տիտոս վճարեցաւ՝ի պալատին։
Դոմիտիանոս սպանաւ։
Ներուա վճարեցաւ՝ի սալուստեան բուրաստանն։
Տրայիանոս վճարեցաւ՝ի սելենտա։
Ա՛դրիանոս վճարեցաւ ջրգողեալ թանչակալ։
Ա՛նտոնինոս եւսեբէս վճարեցաւ՝ի սիդովրիոս։
Ներոս վճարեցաւ՝ի զատինոս։
Մարկոս անտոնինոս վճարեցաւ՝ի պաննոնիա։
Կոմոդոս թաղեցաւ՝ի վիտելեայ աղարանս։
Պէրտինաքս սպանաւ՝ի պալատին։
Յուլիանոս սպանաւ՝ի պալատին։
Սեբերոս վճարեցաւ յեբուրակոս։
Ա՛նտոնինոս պիսակ՝ի մէջ խաւռանու և ուռհայէ։
Մակրինոս սպանաւ յարքելայիդ։

Cajus Julius Caesar interfectus est in Palatio.
Augustus mortuus est Nolae.
Tiberius moritur in Mysseno.
(*supple.* C. Galicula occisus est in palatio.)
Titus Claudius moritur in Palatio.

Nero fugivit, et semetipsum vivum sepelivit.
Galba Romae occisus est.
Otho semetipsum interfecit.
Vitellius in Palatio occisus est.
Vespasianus obiit in Sallustianis hortis.
Titus obiit in Palatio.
Domitianus interfectus est.
Nerva obiit in hortis Sallustianis.

Trajanus obiit apud Selenutam.

Adrianus obiit hydropica dysenteria laborans.
Antoninus Eusebes (Pius) obiit apud Silorium.
Verus obiit apud Latinum.
Marcus Antoninus obiit in Pannonia.
Commodus sepultus est in Vitellii aedibus.
Pertinax occisus est in Palatio.

Julianus occisus est in Palatio.
Severus obiit Eboraci.
Antoninus Caracalla inter Charan et Edessam (excessit).
Macrinus interfectus est apud Archelaidem (al. arce Laida).

1 Quando quidem paulo superius, sub finem videlicet primae partis Chronicorum apposuerat Eusebius Catalogum Imperatorum Romanorum, hic fortasse nolens iterum similia repetere, nec plane praetermittere, consulto medium tenuit, ut obitum singulorum Imperatorum assignaret, non sine fructu a Lectoribus colligendo. Auctorem imitari videntur ambo anonymi apud Roncallium Tom. II.

Ա՛նտոնինոս ելիոգաբաղոս սպա-
նաւ ՚ի հռոմ ։

Ա՛լէքսանդրոս սպանաւ ՚ի մոգէն-
տիաքս ։

Ա՛ղքսիմինոս սպանաւ յակիղէիա ։

Գորդիանոս զանձն խեղդեաց յա-
փրիկէ ։

Պուպինիոս և բաղբինոս սպա . . .

(Ո՛չ պակասորդն հանի ի յաղբէդ հայե-
բաց՝ գէ՛ոբա՛ւ լցցե՛ւ յայլոց մատենագրաց
այսպէս ։)

. . . նան ՚ի հռոմի ։

Ա՛ւս գորդիանոս մեռաւ ՚ի սահ-
մանս պարթեւաց ։

Փիլիպպոս մեծն սպանաւ ՚ի վե-
րոնա . և փոքրն ՚ի հռոմի ։

Դեկոս սպանաւ յասպարանս աք-
բիպդայ ։

Գալոս և վողուսիանոս սպանան
՚ի հրապարակին փլամինեայ ։

Էմիլիանոս սպանաւ ՚ի կամուրջն
սանգուինիկ (կամ արիմնային) ։

Գալէնոս սպանաւ ՚ի միգուլէ ։

Ա՛ղեքիանոս սպանաւ յասորիս .
(այլք ասեն . ըմբռնեալ ՚ի գերու-
թեան՝ վատանուն ծերութեամբ ծե-
րացաւ ՚ի պարսս ։)

Կղաւդիոս մեռաւ ՚ի սիրմին .
(կամ վնաբեցաւ ախտիւ) ։

Կուինտիղոս սպանաւ յակուիղէա ։

Ա՛ւրելիանոս սպանաւ ՚ի հաենոս
գետ ։

Տակիտոս սպանաւ ՚ի պոնտոս ։

Փլորիանոս սպանաւ ՚ի տարսոն ։

Պրոբոս սպանաւ ՚ի սիրմին ։ (ըստ
այլոց , մինչդեռ բանակեալ էր յոսին
տիգրիս գետոյ , շանթիւ կորեաւ ։)

Կարոս վնաբեցաւ ՚ի սելևկիա բա-
բելացի ։

Կարինոս սպանաւ ՚ի մարգեան
կամ յարիսեան դաշտի ։

Նումերիանոս գաւոյ ապրոսի ա-
նեծոյ իւրոյ ՚ի ճանապարհի սպանաւ ։

Դիոկղետիանոս վնաբեցաւ ՚ի սո-
ղոնս . և մաքսիմիանոս ՚ի գաղղիա ։

Սեւերոս զիւրոյն չոքաւ ՚ի ճանա-
պարհին զատինայ ։

Մաքսենտիոս սպանաւ ՚ի մուլ-
վիոն կամրջի տիբերիս գետոյ ։

Մաքսիմիանոս սպանաւ ՚ի տարսոն։

Լիկիանոս սպանաւ ՚ի թեսաղո-
նիկէ ։

Ա՛յս ամենայն էարքն պերսացւոցն ։

Antoninus Eliogabalus Romae occisus est.

Alexander interfectus Moguntiae.

Maximinus occisus est Aquilejae.

Gordianus semetipsum suffocavit in Africa.

Pupinius et Balbinius occi . . .

(desunt sequentia usque ad Constantinum M. Facile tamen supplebis ex collectione Roncallii Tom. II. Chron. XI, et XII. modo sequenti).

. . . si Romae.

Gordianus alter excessit finibus Parthiae.

Duo Philippi occisi, senior Veronae, junior Romae in castris praetoriis.

Decius occisus praetorio Abrypto. (al. in Barbaries.)

Gallus et Volusianus occisi in foro Flamini. (al. Interamnae.)

Aemilianus occisus ponte Sanguinico.

Gallienus occisus Mediolano.

Valerianus occisus in Syria. (al. captus apud Persam ignobili senectute consenuit.)

Claudius excessit Sirmi. (al. obiit morbo.)

Quintillus occisus Aquilegiae.

Aurelianus occisus Reno fluvio. (al. Cenofrurio.)

Tacitus occisus Ponto. (al. obiit morte communi.)

Florianus occisus Tharso. (al. obiit morte communi.)

Probus occisus Sirmi. (al. cum castra supra Tigridem haberet, vi divini fulminis periit.)

Carus excessit Seleucia Babylonis.

Carinus occisus campo Margense. (al. Martio).

Numerianus Apri soceri sui fraude in itinere occisus est.

Diocletianus excessit Solonas, et Maximianus in Gallia.

Severus ipse se interfecit via Latina.

Maxentius occisus ad pontem Mulvinum in Tiberim.

Maximianus occisus Tarso.

Lucinius occisus Thessalonica.

Series Regum explicit.

(Locus Graeci textus)

. . . . .

Lacuna in Codice Armeno; ubi desideratur Prologus Eusebii in Canonem, una cum initio Canonis usque ad annum Abrahae 344. Supplentur itaque haec ex Hieronymo, atque eclogariis Eusebii Graecis et Armenis, maxime Syncello, et Samuele, primoque auctoris libro, etc. reparata ac disposita ad normam totius Codicis Armeni: ut mox videbis.

. . . . .

Ոչ յառաջաբան ինչ ունէին զառ ինչ պակասեալն ընդմէջ, եթէ բարգմանելով՝ ի լատինականն Հերոնիմոսէ, և՝ ի Յոանէ հպատակեցոց Այսեբիոս առ Իւնիդոսէ, և այլն։ Իրուէս և՝ սիւնքն Յունարէն՝ պակասուածն չափ ի ընդրնդ գնելն ցամն Աբրահամ յետ։ Ուրագարեցաք ընդ Սամուէլի երիցոյ, և ընդ առաջին մասին Այսեբիոյ։ որպէս պէտք՝ ի մօտոյ։

PROOEMIUM.

EUSEBII PAMPHILI

AD CANONEM CHRONICUM.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԵՒՍԵԲԻ Ի ԿԱՆՈՆՆ

Interprete D. Hieronymo [1].

Ի սա լաւինաբանին Հերոնիմոսէ։

Mosen [2] gentis Hebraeae, qui primus omnium Prophetarum ante adventum Domini Salvatoris [3] divinas Leges sacris literis explicavit, Inachi fuisse temporibus, eruditissimi Viri tradiderunt: ex nostris, Clemens, et Africanus, et Tatianus: ex Judaeis, Josephus, et Justus, veteris historiae monimenta replicantes. Porro Inachus quingentis [4] annis Trojanum bellum antecedit. Ex Ethnicis vero, impius ille Porphyrius [5] in quarto sui Operis libro, quod adversum nos casso labore contexuit, post Mosen Semiramim fuisse adfirmat, quae apud Assyrios CL. ante Inachum regnavit annis. Itaque juxta eum DCCC. pene et L. annis Trojano bello Moses senior reperitur. Cum haec ita se habeant, necessarium duxi veritatem diligentius persequi. Et ob id in priori libello [6] quasi quandam materiam futuro operi, omnium mihi Regum tempora praenotavi, Chaldaeorum, Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebraeorum, Aegyptiorum, Atheniensium, Argivorum, Sicyoniorum, Lacedaemo-

Զմովսէս ազգաւ Հեբրայեցի, որ առաջին համարին մարգարէից նախ քան զգալուստ Տեառն փրկչի զաստուածային օրէնս գրովք սրբովք յայտնաբանեաց, ի ժամանակս Ինաքոսի լինել աւանդեցին քաջուսումն արք. ի մերոցս կղեմէս, և աֆրիկանոս, և տատիանոս. ի հրեից յովսեպոս և յուստոս, զհին պատմութեան գիշատակարանս երկրորդելով։ Զդդ՝ ինաքոս հինգ հարիւր ամաք յառաջ քան զտրոյական պատերազմ։ Իսկ ի հեթանոսաց ամպարիշտն այն պորփիւրիոս ի չորրորդ գիրս գործոց իւրոց, զորս հակառակ մեզ ունայն աշխատութեամբ շարահիւսեաց, յետ մովսէսի զշրջմիրամ լինել հաստատէ, որ առ ասորեստանեայս ձե ամաք յառաջ քան զինաքոս թագաւորեաց։ Զայս ուրեմն ըստ նորա գրեալ ի, ձ և ճ ամաք քան զտրոյական պատերազմ մովսէս երկրագործն գտանի։ Յոր ի սյս այսպէս, կարեւոր համարեցայ զնշմարտութիւնն զգուշագոյն հետազօտել. և վասն այսորիկ ի նախկին մատենի (կամ ի նախընթաց գրքոյկն) իբրու նիւթ իմն հանդերձել-

1 Pontacus, cui morem gessit Vallarsius, ad fidem, ut creditur, quorundam saltem Lat. Hier. exemplarium, decurtatam hanc fert inscriptionem. *Eusebii Praefatio:* qua sola contentus fuit Vall. nulla deinceps epigraphe habita initio Canonis, ubi Pontacus reponit. *Eusebii Caesariensis Chronicon D. Hieronymo interprete.* Ms. Rav. teste Roncallio hic habet, *Incipit Eusebii interpretata Praefatio.* In principio autem Canonis. *Eusebii Caesariensis Chronicon Liber incipit.* Ms. Venet. S. Marci. num. CCCXLVIII. hic ita habet. *Incipit Epitomen, quod significat breviarium:* post autem praefationem in capite canonis. *Eusebii Caesariensis Episcopi βιβλος Χρονικων, hoc est Liber Temporum, incipit, quem Hieronymus presbyter divino ejus ingenio suis Latinum facere curavit.* Parmensis Liber a Vallarsio citatus, hoc in loco tantum (nescio enim quomodo in principio canonis habuerit) sic fert: *Incipit Eusebii Pamphili Episcopi Caesariensis Epitome, quod Breviarium sonat, a Hieronymo traductum.* His atque simillimis lectionibus vix sibi constantibus valedicens Scaliger, novam de se inscriptionem excogitavit, primo et secundo loco aequè expressam hoc pacto. *Eusebii Pamphili Caesareae Palaestinae Episcopi Chronicorum Canonum Liber posterior, qui Chronicus Canon dicitur.* Hanc inquam inscriptionem tam in praefationis Eusebii, quam in subsequentis Canonis fronte Scaliger repetit, tantum adjiciens primo loco *Prooemium.* Melius fortasse, ut pote paucioribus verbis, in Graeco suo Pseudo-Canone, haec praefert. Εὐσέβιου τοῦ Παμφίλου Χρονικὸς Κάνων. Προοίμιον. Quod sane, ut satis clare fatetur, verbis Syncelli infra citandis non impudenter confecit, cui favet et ipse auctor, Eusebius scilicet noster, anteriore in parte, ubi in calce praelocutionis posteriorem hanc partem secundam memoraturus, *քրոնիկան Ժամանակական կանոնս, Chronicos Canones* nuncupaverat; eo nomine non semel utitur et Samuel noster, *Ժամանակական կանոն, Chronicum Canonem,* hanc partem appellans: non aliter senserunt et alii Eusebii eclogarii et sectatores apud Latinos. Itaque tam Latine, quam Armenice possumus ita legere. *Eusebii Pamphili Chronicus Canon.* Եւսեբի պամփիլէից քրոնիկոն (կամ Ժամանակական) կոչեցեալ: ut videsis post prologum in fronte Canonis.

2 Plurimum debemus Georgio Tarasii Patriarchae Constantinopoleos Syncello, qui hoc fragmentum non parvi momenti nobis servavit: etenim postquam dixisset p. 52. B. ὡσαύτως Εὐσέβιος ἐν τῷ Προοιμίῳ τοῦ Κανόνος ᾧδέπως γράφων συμμαρτυρεῖ, subjungit integram paginam, Μωσέα etc, usque ad Συντρεχόντων: sicut et p. 50. C. ex parte citans eadem, dicit de Eusebio, μαρτυρῶν καὶ αὐτὸς ἐν τῷ τοῦ Κανόνος αὐτοῦ Προλόγῳ, etc. Unde patet, quod Praefatio Eusebii in Canonem, ad vestigium Gr. aequè potest vocari *Prologus,* ac *Prooemium.* Verum hoc eximium fragmentum forte fortuna inventum apud Syncellum in causa fuit, cur Scaliger atque nonnulli alii Hieronymum carperent: illi enim videntes non ubique ipsum verbis ipsis adhaesisse, sed plerumque sensum solummodo expressisse, multa de eo indigne judicant. Uno verbo, (evenit enim, quod S. Doctor praedixerat in sua praefatione), *toti volumini genuinum dentem infigunt, et quod accidere plerumque solet, negligentiam librariorum ad auctores referunt.* Verum quod ad nos attinet, quodque certissimo experimento comperimus, palam testamur Hieronymum in Prooemio Eusebii partim verbo, partim sensui inhaesisse, ut patet ex collatione Gr. fragmentorum: in toto vero corpore Canonis (praeter ea, quae se adjecisse ipse ultro fatetur,) magna ex parte verba ipsa fideliter exposuisse, nonnullis tantum locis ad sensum merum deflexis; ut constabit ex comparatione lectionis nostrae cum Hieronymiana. Itaque sicut mendacii insimulandus Scaliger est, qui ubique Hieronymum incusat, ita non omnino laudandus Vallarsius, qui adeo acerrime lectionem Hier. defendit, ut sine electione omnem apicem plerumque tueatur, non solum posthabita Gr. lectione, sed etiam praetermissis praecipuis capitibus defensionis vel ab ipso Hier. prolatis: quorum primum est, quod Hier. non solum Interpretem, verum etiam Auctorem hujus operis se professus est; atque hinc non pauca eumdem mutare potuisse nemo dubitabit. Secun-

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

ՅԱՒՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՍԵԲԻՈՅ Ի ԿԱՆՈՆՆ

(Apud Syncellum pag. 52. vel 65.)

Μωϋσέα γένος Εβραῖον προφητῶν ἁπάντων πρῶτον ἀμφὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, λέγω δὲ τοῦ Χριστοῦ, ἀμφί τε τῆς τῶν ἐθνῶν δι' αὐτὸν θεογνωσίας χρησμοὺς καὶ λόγια θεῖα γραφῇ παραδεδωκότα τοῖς χρόνοις ἀκμᾶσαι κατὰ Ιναχον εἰρήκασιν ἄνδρες ἐν παιδεύσει γνώριμοι, Κλήμης, Αφρικανός, Τατιανὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, τῶν τε ἐκ περιτομῆς Ιώσηππος καὶ Ιοῦστος, ἰδίως ἕκαστος τὴν ἀπόδειξιν ἐκ παλαιᾶς ὑποσχόντες ἱστορίας. Ιναχον δὲ τῶν Ιλιακῶν ἔστησαν ἑπτακοσίοις πρεσβεύειν. Ελληνικῶν δὲ φιλοσόφων, ὃς τις ποτε ἦν ἐκεῖνος ἀνὴρ ὁ τὴν καθ' ἡμῶν συσκευὴν προβεβλημένος, ἐν τῇ δ'. τῆς εἰς μάτην αὐτῷ πονηθείσης καθ' ἡμῶν ὑποθέσεως, πρὸ τῆς Σεμιράμεως χρόνων τὸν Μωσέα γεγονέναι φησίν. βασιλεύει δὲ Ασσυρίων ἡ Σεμίραμις πρόσθεν ἔτεσι ν'. πρὸς τοῖς ρ'. ὥστε εἶναι κατὰ τοῦτον τῶν Τρωϊκῶν Μωσέα πρεσβύτερον ν'. καὶ ὀκτακοσίοις ἔτεσιν. Ἐγὼ δὲ περὶ πολλοῦ τὸν ἀληθῆ λόγον τιμώμενος, καὶ τὸ ἀκριβὲς ἀνιχνεύσαι διὰ σπουδῆς προυθέμην, ἔνθεν ὁρμηθεὶς ἐν μὲν τῇ πρὸ τούτης συντάξει ὕλας ἐκπορίζων ἐμαυτῷ, χρόνων ἀναγραφὰς συνελεξάμην παντοίας, βασιλείας (τε) τῶν Χαλδαίων, Ασσυρίων, Μήδων, Περσῶν, Λυδῶν, Εβραίων, Αιγυπτίων, Αθηναίων, Αργείων, Σικυωνίων, Λακεδαιμονίων, Κορινθίων, Μακεδόνων, Ρωμαίων, Συρακοσίων, Καρχηδονίων, Μασσαλιωτῶν, Περγαμηνῶν, Ιουδαίων, Αλεξανδρέων, Αντιοχέων, Ιεροσολυμιτῶν, Ιταλιωτῶν, Καππαδόκων, Ἀρμενίων, Περσῶν, Παρθυαίων, Ἀδιαβηνῶν, Ἀτραηνῶν, Ἀραβ

niorum, Corinthiorum, Thessalorum, Macedonum, Latinorum, qui postea Romani nuncupati sunt [1]. (. . .)

In praesenti autem stilo eadem tempora contra se invicem ponens, et singularum gentium annos dinumerans, ut quid cuique coaetaneum fuit, ita curioso ordine coaptavi [2]. Neque me fugit, in Hebraeis codicibus dissonos aetatum annos inveniri, plusque vel minus [3], prout interpretibus visum est, lectitari: sequendumque illud potius, quod exemplariorum multitudo in fidem traxit. Verum utquumque quis volet computet, et reperiet Inachi temporibus, quem primum Argis regnasse ajunt, Patriarcham Hebraeorum fuisse Israelem, a quo duodecim Judaeorum tribus Israelis vocabulum sortitae sunt: Semiramim autem et Abraam contemporales fuisse, manifestum est. Nam Moses, licet junior supradictis sit, omnibus tamen, quos Graeci antiquissimos putant, senior deprehenditur. Homero scilicet et Hesiodo, Trojanoque bello, ac multo superior Hercule, Musaeo, Lino, Chirone, Orpheo, Castore, Polluce, Aesculapio, Libero, Mercurio, Apolline, et caeteris diis gentium, sacrisque vel vatibus, ipsius quoque Jovis gestis, quem Graecia in arce divinitatis collocavit [4]. Hos, inquam, omnes quos enumeravimus, etiam post Cecropem Diphyem primum Atticae regem fuisse convincimus. Cecropem autem praesens historia Mosi coaetaneum ostendit, et antecedere Trojanum bellum annis CCCLXXV. Quod, ne cui dubium videatur, sequens ratio sic probabit.

լոց գործոյս զՀամօրէն ինձ [1] Թագաւորաց զԺամանակս նախանշանակեցի, քաղդէացւոց, ասորեաստանեայց, մարաց, պարսից, լուդացւոց, հեբրայեցւոց, եգիպտացւոց, աթենացւոց, արգիւացւոց, սիկիւոնացւոց, լակեդեմոնացւոց, կորնթացւոց, թեսաղացւոց, մակեդոնացւոց, լատինացւոց, որք յետոյ հռոմայեցիք յորջորջեցան (. . .):

Իսկ յառաջիկայդ ոՃ (կամ ոՃամ) զնոյն ժամանակս հանդէպ միմեանց առընթեր եդեալ, և զիրարանցիւր ազգաց զամս ՚ի Թիւ արկեալ, Թէ ո՞ւմ հասակակից գասա, զայսօրինակ հետաքննին (կամ կանոնաւոր) կարգաւ յերիւրեցի: Իսկ չեմ ինչ անաչեզակ, Թէ առ հեբրայեցի մատեանս անմիաբան գտանին ամք հասակաց (կամ գարուց), սակայն կամ նուազ, որպէս և զիարդ տեսեալ եղև վերծանել Թարգմանչաց, և հետևելի գոլ զոյն առաւել, զոր արժանահաւատ ընծայք բազմութիւն օրինակաց: Իսկզբ արդ երկոտասան ցեղք հրէից զիսրայէլ անուն ընկալան. և զայս միտամ և զբրահամ ժամանակակից լինել յայտ է: Իսկ մովսէս մինչև Թէպետև կրտսերագոյն իցէ քան զնա եհասանեալ, բայց քան զամենեսին՝ ըզբս յոյժ ամենայնիւ հինս համարին, երիցագոյն գտանի. այսինքն քան զՀամերոս, և զՀեսիոդոս, և քան զտրոյական պատերազմ. և յոյժ վերագոյն քան զՀերակղէս, զմինոս, զղինոս, զբերսեն, զորփէոս, զկաստորն և զպոլղուքս (որ են դիոսկուրք), և զասկղեպիոս, զբաքոս, զերմէս, զապողոն, և քան զայլ դիս հեԹանոսաց, և զօրքազանութիւնս կամ զիշձս, և քան զարամազդայ զկռաւին զգործս, զոր յուշադատն յամենն ածութեան զետեղեցոյց: Օ սուտս ամենեսին ասեմ, զորս ՚ի Թիւ արկաք, յետոյ լինել քանզ ցուցանեմք և քան զկեղծս երկոցս զառաջին Թագաւոր առտիկեայ. իսկ զկեղծսդ պատմութիւնս առաջիկայ Հասակակից մովսէսի ցուցանեմ գոլ, և յառաջիկ քան զտրոյականն պատերազմ յՀե ամաք: Իսկ զի մի երկբայելի ումեք եբևեսցի այդ, առաջիկայս քան այսպիս Հաւատարմագոյս:

1 Supplendum ex Gr. vel ipsis, qui Hieronymum ediderunt, non adversantibus, *simul fiunt* XV *(regna)*. Sed minime ferenda est Scaligeri assertio absoluta, cum statuit; ait enim: » de quibus (quindecim) regnis duo perjerunt in Canone, Chaldaicum, et Thessalicum «; non enim *perierunt*, sed ultro omissa, vel interclusa sunt: haud enim dicit auctor se in canone quindecim regna posita, sed ea priori quidem in libro praemisisse, ex quibus quicquid scitu dignum possit erui, et in Canonis normam reduci, hic peracturum. Atqui Canon initium ducit a Nino et Abraamo; Chaldaicum verò regnum ab Eusebio memoratum diu ante fuit; id enim pertinet ad imperium Chaldaeorum, quos ante diluvium extitisse juxta profana commentaria primo illo libro prodiderat: quomodo ergo vult Scaliger eos post Ninum collocari in Canone? Sin autem alios requirit Chaldaeorum reges in Canone reponendos, facile potuit Chaldaeorum nomine Assyrios in Canone repertos intelligere, atque ita statim reperiret, quod periisse dolet. Idem de Thessaliae regibus dicendum est, etenim Thessalos hic memoratos auctor primo libro jam dixerat non alios habuisse reges, quam eos, qui in Macedonas regnabant. Ignoscendus profecto hic error esset Scaligero, ut pote cui prior liber praesto non erat, nisi ipse se eum habere putavisset, neque tam libere locutus fuisset, tamquam omnia sibi nota essent. Adde quod poterat haec nullo negotio consequi vel ex Gr. fragmentis, quae in usum prioris partis ipse congesserat.

2 Haec lectio, quam et Vallarsius tenet *συντάξιν*, probat et alteram paulo superiorem, ubi quamvis Goar, *προτάξει* legat, Scal. tamen *συντάξει* legerat. Quod autem dicit Vall. de Scal. » Penes eundem *συντάξει*, quod vereor ne ipse ex praeconcepta opinione rescripserit pro *προτάξει* «, nihil est; nam quodvis nomen eligat, non inficias ibit librum integrum intelligi, neque ut ipse ait, *praeviam operis ordinationem*, qualem putat praefationem cum exordio libri. Librum, inquam, integrum: si enim Canon, Epitome, sive Breviarium anterioris partis a cunctis appellatus, *Liber* sine controversia dici potest, priorem partem, prolixam quidem, hoc nomine non appellabimus? Verum ut huriane Vallarsius erravit, ita inhumaniter Scaliger et Clericus contra D. Hieronymum exarserunt, eo quod latiori sensu integrum sermonis membrum ita reddiderit: *ita curioso ordine coaptavi*; quasi vir ille doctissimus ignoraret verum sensum Gr. lectionis Χρονικοῦ Κανόνος *συντάξιν ἐποιησάμην*. sc. *Chronici Canonis constructionem confeci*. Ut enim prudenter putat Vallarsius, p. 15. a. » Qui ea (Eusebii vocabula) nescierit, illum, manifestum est, Graece penitus nescisse. E contrario quam probe calluerit magnus Hieronymus Graecas literas, nihil opus est dicere. Constatque adeo, noluisse illum verbis contentiosius inhaerere, sicque paululum ablusisse, quando nullum erat boni sensus dispendium «. Utinam ubique hac ratione constantissima uteretur Vallarsius, neque, ut passim, gratis concertaret de verbis paulo aliter ab Hieronymo redditis.

3 Non minus Graeca, quam Latina hujus loci lectio, animos lectorum utriusque nationis agitavit commovitque contra Eusebium. Quum enim certissimum sit, inquiunt, septuaginta seniorum traditionem annis progredi *abundantioribus*, ut contra, Hebraicum textum *minutioribus*, quomodo ergo polliceri potest Eusebius *ἐλάσσω*, seu *minorem* sequi dinumerationem, cum reapse ubique alteram usurpare soleat *πλεονά-*

Ἰώνων, Θετταλῶν, Μακεδονίων, Λατίνων, οἷς ὕστερον γέγονεν ἐπίκλην ὄνομα Ρωμαῖοι. ὁμοῦ γίνονται ιέ.

Ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς χρόνους συναγαγών, καὶ ἀντιπαραθεὶς ἑκάστῳ ἔθνει τῶν ἐτῶν ἀριθμόν, Χρονικοῦ Κανόνος σύνταξιν ἐποιησάμην. Εὑρών τε παρ' Εβραίοις διαφόρους τῶν χρόνων ἀποδόσεις, τὴν μὲν πλεονάζουσαν, τὴν δὲ ἐνδέουσαν, τάυτην μετῆλθον. πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως κατὰ μὲν Ιναχον, ὃν πρῶτον Ελληνες Ἄργους βασιλεῦσαί φασι, τὸν Εβραίων προπάτορα Ισραὴλ γενόμενον εὗρον, ἐξ οὗ τὸ δωδεκάφυλον τοῦ Ιουδαίων ἔθνους τῆς τοῦ Ισραὴλ ἐπωνυμίας ἠξιώθη. Κατὰ δὲ Σεμίραμιν τὸν Αβραὰμ Χαλδαῖον μὲν τὸ γένος, ἄλλως γε ἄνδρα θεοφιλῆ καὶ πρῶτον τῶν παρ' Εβραίοις προφητῶν εἶναι πεπιστευμένων. Μωσέα δὲ, φιλαλήθως εἰπεῖν, τούτων μὲν νεώτερον, τῶν δὲ παρ' Ελλησιν ἀρχαιολογουμένων πρεσβύτατον, Ομήρου λέγω, καὶ Ησιόδου, καὶ αὐτῶν τῶν Τρωϊκῶν, καὶ ἔτι Διοσκόρων, Ασκληπίου, Διονύσου, ἡρώων τε πάντων, Ερμοῦ τε καὶ Απόλλωνος, τῶν τε λοιπῶν παρ' Ελλησι θεῶν, μυστηρίων τε καὶ τελετῶν, Διός τε αὐτοῦ πράξεων τῶν παρ' Ελλησι μνημονευομένων. Τούτων γὰρ ἁπάντων τὴν ἱστορίαν νεωτέραν τῆς Κέκροπος ἡλικίας παῖδες Ελλήνων παραδεδώκασι. Μωϋσέα δὲ ἡ παροῦσα ἐξέτασις τῶν χρόνων γενέσθαι κατὰ Κέκροπα τὸν διφυῆ, ὃν πρῶτόν φασι τῆς Αττικῆς βασιλεῦσαι, συνίστησι πρὸ τῶν Ιλιακῶν ἀμφὶ τν'. ἔτη . . .

Նիւթս որոնելով անձին՝ զժամանակաց մատենագրութիւնս ժողովեցի ամենազիս, և զնպատասխանութիւնս քաղդէացւոց, ասորեստանեայց, մարաց, պարսից, լիւդացւոց, եբրայեցւոց, եգիպտացւոց, աթենացւոց, արգիացւոց, սիկիւռնացւոց, լակեդեմոնացւոց, կորնթացւոց, թեսաղացւոց, մակեդոնացւոց, լատինացւոց, որոց յետոյ եղև մակածոյ անուն Հռովմայեցիք. միանգամայն լինին ԺԵ.

Իսկ յառաջիկայդ՝ ի միասին զժամանական ժողովեալ, և հանդէպ միմեանց առընթեր եդեալ համեմատութեամբ զառիւրաքանչիւր ազգի ամացն զնիւ, զհամանական կանոնին արարի զշարադրգութիւն։ Իւ գտեալ առ եբրայեցիս՝ երկրորդս զժամանակացն արուեստիւնս, զոմն առաւելեալ, և զոմն նուազեալ, ընդ այս անցի։ Իսկ սակայն և այնպէս առ ինաքն սիւ, զոր առաջին թագաւորեալ արգիացոց ասէն հեղինէացիք, զերբայեցւոց գնախահայրն գիսրայէլ լեեալ գտի. յորմէ երկոտասանացեղ հրկից ազգն գլխովին իսրայէլ անուան եղև արժանի։ Իւ առ շամիրամ մինչ զաբրահամ, թէպէտև քաղդէացի յազգէ, բայց այր ՚ուծասէր, և առաջին գոլ մարգարէից՝ որ առ եբրայեցիս, հաւատացեալ։ Իսկ զմնվնէս, Հմմարասսիւթեամբ ասէ, թէպէտև կրտսերագոյն քան զսուսա, բայց երկայնագոյն քան զառ հեղինէացիս հնախօսեալսն առ հասարակ, քան զհամերոս ասեմ, և զհեսիոդոս, և քան զտրոյացիսն անգամ, և և քան զդիոսկուրս, և զասկղեպիոս, զդիոնիսոս, և զդիւցազունս ամենայն, և զերմէս և զապողն, և քան զայլ դիս հեղինէացւոց, զնորհուրդս և զնուէրս, և քան զարամազդայ իսկ զգործս յիշատակեալս առ հեղինէացիս։ Իսկ ման զի զսոցա ամենեցուն զպատմութիւն կրտսերագոյն քան զկնկրոպոյ հասակ առանձն մանկունք հեղինէացւոց. իսկ զմիմեսէս առաջիկայս շարադասութիւն ժամանակաց առ կեկրոպաս երկբռսիս, զոր առաջին ասէն թագաւորել ատտիկեայ, հասատատ, յառաջ քան զիեսիանս իբր յԸ. ամաք . . .

ζουσαν, seu *ampliorem?* Hinc disceptatio, hinc altercatio criticorum tum inter se, tum cum auctore concertantium. Syncellus Graecus in Eusebium passim invehitur. Scaliger nunc Eusebium, nunc Syncellum incusat. Vallarsius autem Scaligerum cum aliis reprehendit. Auget litem apud recentiores Hieronymi liberior interpretatio, novam quae sententiam affert. Sed omnia (ni fallor) nullius ponderis figmenta dicenda sunt, quia pro fundamento habent falsam illam conjecturam, quod Eusebius traditionem hic aliam attulerit a traditione Septuaginta. Nam ex priori libro evidenter patet auctorem omnino sibi statuisse Judaico textui τῶν LXX interpretationem esse anteferendam; quandoquidem verò variae occurrunt lectiones in variis τῶν LXX codicibus, eam sibi hic proponit eligendam lectionem, quae minorem complectitur annorum dinumerationem; eamque solam lectionem absolute *Hebraicam veritatem* vult nominari, atque *Hebraei Codicis* titulo decorari: ita ut minime dubitandum sit, eum hic neutiquam de Judaico textu, sed tantum de lectionibus τῶν LXX. variantibus verba fecisse; etiamsi privatas Judaeorum traditiones, ut de annis Judicum, sibi conciliandas in Canone persuasum habuerit, ut videbis suo loco. Quo concesso, ut necesse videtur concedendum, evanescunt omnia criticorum argumenta. Et quidem minor est Eusebii Chronometria quoad annos, quos alii Septuaginta Seniorum imitatores tenent, ut apertissime patet: secundum enim Eusebium ab orbe condito usque ad Christum natum anni numerantur 5199. at secundum alios supra 5280 usque ad 5500. Verum enim vero ea magis lectio, quae ab Eusebio usurpata est, in Ecclesia magis in usu erat, quippe quae in plurimis habebatur codicibus, quocirca Hier. explicate apposuit *exemplariorum multitudinem*. (dummodo non ita legerit etiam in autographo suo.) Haec omnia, quae diximus, affirmat et alterum Hier. Codicis additamentum, *plus vel minus, prout Interpretibus visum est*; quo minime potest intelligi textus Judaicus, sed sola Interpretatio Graeca varie habita, vel variatim a commentatoribus accepta. Tota ergo litis causa ex eo orta est, quod minus animadverterunt critici alium esse textum Judaicum, et alium Hebraicum: primus enim Originalem textum solum inducit, secundus interpretationes etiam continet, et magis pro istis aliquando accipitur apud Eusebium, ut in I. quoque parte monuimus.

4 Plus aequo Scal. reprehendit in Hieronymo periphrasin *in arce divinitatis collocavit*, cum S. Interpres Graecorum profanam superstitionem ironice extollere voleus, per metaphoram rem manifestam exponendam voluerit; aliter poterat quidem verbum verbo reddere. Quare etiam Vallarsius frustra nititur, ut eam in Gr. textu sententiam excogitet, quam apud Hier. legit: nam velit nolit, Gr. vox. *μνημονευομένους*, nihil aliud latine significat, nisi *commemoratus, memoriae mandatus*. Igitur nescio qui ausus sit Vall. p. 18. a. haec dicere: „ Graecus tamen habet ad verbum: *quem*, sive, *cujus gesta Graecia summopere celebrat* „. Sed quis non videt nullum in Gr. vestigium esse vocabulorum *summopere* et *celebrat*; nisi et ipse fateatur, non verbum, ut pollicetur, sed tantummodo *sensum* expressisse juxta Hier.

Quadragesimo secundo anno imperii Augusti [1] CHRISTUS natus est: quintodecimo Tiberii anno praedicare orsus est. Si quis igitur retrorsum annorum supputans numerum, alterum Darii regis Persarum quaerat annum, sub quo templum Jerusalymorum, quod a Babyloniis destructum fuerat, instauratum est, reperiet a Tiberio usque ad Darium annos DXLVIII. Darii quippe secundus annus sexagesimae quintae Olympiadis anno primo fuit: et Tiberii XV. in ducentesimam primam Olympiadem incurrit. Fiunt ergo inter Darium et Tiberium Olympiades CXXXVIII. anni DXLVIII. quadriennio in una Olympiade supputato.

Ի քառասներորդ երկրորդ ամի ինքն՝ կալուԹեան աւգոստեայ՝ Ի՞ն ծնաւ. ի հնգետասաներորդ ամի տիբերեայ քարոզել սկսաւ. արդ եԹէ ոք ի վեր կոյս անդր հաշուեսցի զԹիւ ամացն, զերկրորդ աին դաբեհի պարսից արքայի խնդրեսցէ, առ որով տաձարն երուսաղէմի կործանեալն ի բաբելացւոց նորոգեցաւ, գտցէ ի տիբերեայ մինչև ի դարեհ աին շինը։ Ա աին զի երկրորդ աին դարեհի եղև յառաջնում ամի կԷ. ըորդի ողոմպիադին. և հնգետասանեներորդն տիբերեայ անկանի ի մ՚ը ողոմպիադն։ Ի՞պա լինին ընդ միջ դաբեհի և տիբերեայ ողոմպիադք ՃՀԸ. ամք շինը. չորեքամեայ զի ողոմպիադն հաշուեսցի։

Deinde secundo Darii anno LXX. desolationis templi annus expletur, a quo usque ad primam Olympiadem retrorsum numerantur Olympiades LXIV. anni CCLVI. Qui similiter supputantur a supradicto desolationis templi anno usque ad L. annum Oziae regis Judaeorum, sub quo Isaias et Osee fuerunt. Itaque prima Olympias in Isaiae, et reliquorum incurrit aetatem, qui cum eo prophetaverunt. Rursum si a prima Olympiade ad superiora tempora et usque ad captivitatem Trojae proveharis, invenies annos CCCCVI. quos et nos in priore Opusculo digessimus, ut curiosissima Graecorum historia conscribit. Item apud Hebraeos a supradicto Oziae anno et temporibus Isaiae Prophetae, usque ad Samson, et tertium annum Labdon Judicis, supputabis annos CCCCVI. Samson autem est, quem in corporis robore Herculi similem ferunt posteri Judaeorum. Et mihi videntur non multum inter se distare tempore, si quidem ambo circa Trojae captivitatem fuerunt.

Ի՞պա յերկրորդ ամի դարեհի՝ եօԹանասներորդ ամ աւերածոյ տաձարին կատարի. յորմէ մինչև ցառաջին ողոմպիադն յետս կոյս հաշուին ողոմպիադք կդ. ամք մ՚ծգ։ Որ և նոյնպէս հաշուին ՚ինախատացեալ աին աւերածոյ տաձարին մինչև ՚ց՚ծ երորդ աին ոզիայ արքայի յուդայ. առ որով եսայիաս և ովսէէ եղեն։ Ի՞ւ այսպէս առաջին ողոմպիադն անկանի ի հասակ եսայեայ, և այլոց՝ որք ընդ նմա մարգարէացան։ Վարձեալ՝ եԹէ յառաջին ողոմպիադէ ի վերագոյն ժամանակս, և մինչև ցառուն որովայ ձգեսցես, գտցես ամս նշ. զորս և մեք յառաջին գործ մեր կարգեցաք. և զգուշագոյն պատմուԹիւն յունաց շարագրէ։ Որպէս և առ հեբրայեցիս ի նախատացեալ աէն ոզիայ և ի ժամանակաց եսայեայ մարգարէի մինչև ի սամփսոն, և ցերրորդ աին զաբդոնի դատաւորի հաշուեսցես ամս նշ։ Իսկ սամփսոն է, զոր յուժի մարմնոյն նմանս հեբակղն պատմեն լինել զաւակք հրէից։ Ի՞ւ ինձ երևին ոչ յոյժ բացական լինել յիբերեայ ժամանակաւ, վասն զի երկոքեանն իսկ էին զաւուրըք առնմանն որովայ։

Post hoc iterum ad priora convertere, et cum CCC. tibi et XXIX. annos pes retroactus impleverit, Graecorum Cecropem Diphyem, et Mosem invenies Hebraeorum. Nam a XLV. Cecropis anno usque ad captivitatem Trojae, et ab LXXX. aetatis Mosi anno, in quo populum Israeliticum de Aegpyto eduxit, usque ad Labdon, et Samson Judices, computantur anni CCCXXIX. Itaque sine ulla ambiguitate Moses et Cecrops, qui primus Atheniensium rex fuit, iisdem fuere temporibus.

Ետ այսորիկ միւսանգամ դարձ յառաջինսն, և յորժամ քեզ Յ, և իՀ աին լցուսցէ յետադարձուԹիւնդ, գտցես զյունացն կեկրոփս երկրայս, և զմովսէս Հեբրայեցւոց։ Վանզի ի խե ամէն կեկրոպայ մինչև ցառուն որովայ, և ի Ճ ամ Հասակին մովսէսի, յորում ՀՀան յեգիպտոսէ զժողովուրդն իսրայէլեան, մինչև ցղաբդոն և ցսամփսոն դատաւորս Հաշուին ամք յԻՀ։ Ի՞պա ուրեմն առանց իրիք երկրայուԹեան մովսէս և կեկրոփս, որ եղև առաջին ԹագաւորաԹեանացւոց, առ նովքն ժամանակօք եղեն։

Porrò iste est Cecrops Diphyes indigena, sub quo primum in arce Oliva orta est, et Atheniensium urbs ex Minervae appellatione sortita nomen.

Որդ՝ սա է կեկրոփս երկրայս երկրածին, առ որով նախ ի բարձրաւանդակի ԱԹենեայի բուսաւ. և ԱԹենացւոց քաղաքն յանԹեռասայ կոչմանէն անուն էառ։

1 Mirum in modum, ubi primum desinit Gr. fragmentum a Syncello hucusque citatum, statim (post nempe illam lineam desideratam, *Quod, ne cui dubium videatur, sequens ratio sic probabit*) subsequitur alterum, quod sane occurrit non apud eclogarium eundem, sed penes Eusebium in Praep. Evang. Lib. x. cap. 9. p. 483. B. ubi hunc locum citare voluerat: consule locum cum antecedentibus et sequentibus, haud enim

(Ipse Euseb. Praep. Evang. Lib. x. cap. 9.)

Συντρεχόντων ὁμολογουμένως τῶν χρόνων Αὐγούστου Ρωμαίων αὐτοκράτορος, καὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν γενέσεως, ἀρχήν τε τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ ποιησαμένου κατὰ τὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος Τιβερίου Καίσαρος, εἴ τις ἀπὸ τούτου συναγαγεῖν ἐθέλοι τὸν τῶν ἐτῶν ἀριθμόν, προϊὼν ἐπὶ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους, τοὺς μέχρι Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀνανεώσεως τοῦ ἐν Ιεροσολύμοις νεῶ, ἣ γέγονε μετὰ τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον τοῦ Ιουδαίων ἔθνους, εὕροι ἂν ἀπὸ Τιβερίου ἐπὶ τὸ δεύτερον ἔτος Δαρείου, ἔτη φμή. Δαρείου μὲν γὰρ τὸ δεύτερον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ξέ. Ολυμπιάδος καταντᾷ, Τιβερίου δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον τῆς Ρωμαίων βασιλείας κατὰ τὸ τέταρτον τῆς σγ'. Ολυμπιάδος συμπίπτει. Γίνονται τοίνυν αἱ μεταξὺ Δαρείου τοῦ Πέρσου, καὶ Τιβερίου τῶν Ρωμαίων βασιλέως, Ολυμπιάδες ρλζ'. αἳ συνάγουσι χρόνον ἐτῶν φμή. τετραετείας τῇ Ολυμπιάδι λογιζομένης.

Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος Δαρείου τὸ ἑβδομηκοστὸν ὑπῆρχε τῆς ἐρημίας τοῦ ἐν Ιεροσολύμοις νεῶ, (καθὼς τὰ τῆς Εβραίων ἱστορίας παρίστησι,) κἀντεῦθεν πάλιν ἀνατρεχόντων, ἀπὸ μὲν τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου, ἐπὶ τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, ἔτη συνάγοιτ' ἂν σνς'. Ολυμπιάδες ξδ'. Τοσαῦτα δ' ἂν εὕροις τὰ ἀπὸ τοῦ ὑστάτου ἔτους τῆς ἐρημίας τοῦ δηλωθέντος ἱεροῦ, ἐπὶ τὸ ν'. ἔτος Οζίου τοῦ τῶν Ιουδαίων βασιλέως ἀνιών, καθ' ὃν ἐπροφήτευον Ησαΐας καὶ Ωσηέ, ὅσοι τε τούτοις γεγόνασι σύγχρονοι. ὥστ' εἶναι τὴν πρώτην καθ' Ελληνας Ολυμπιάδα σύνδρομον τῷ προφήτῃ Ησαΐᾳ, καὶ τοῖς τούτου συγχρόνοις. Πάλιν δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης Ολυμπιάδος, ἐπὶ τοὺς ἔμπροσθεν ἀνιὼν χρόνους, μέχρι τῆς Ιλίου ἁλώσεως, εὑρήσεις ἔτη συγκεφαλαιούμενα υἡ. ὡς αἱ παρ' Ελλησι τῶν χρόνων ἀναγραφαὶ περιέχουσι. καὶ καθ' Εβραίους ἀπὸ πεντηκοστοῦ ἔτους Οζίου τοῦ Ιουδαίων βασιλέως ἀνιὼν ἐπὶ τὸ τρίτον ἔτος Λαβδὼν τοῦ παρ' Εβραίοις γενομένου κριτοῦ, τὸν ἴσον συνάξεις ἀριθμὸν ἐτῶν υἡ. ὥστ' εἶναι τὴν Ιλίου ἅλωσιν κατὰ τοὺς Λαβδὼν τοῦ Κριτοῦ χρόνους, ἑπτὰ ἔτεσι πρότερον, ἢ Σαμψὼν ἄρξαι Εβραίων, ὃν κατὰ τὴν τοῦ σώματος ἀλκὴν ἀνυπόστατον γένεσθαί φασιν ἐοικότα τῷ βοωμένῳ παρ' Ελλησιν Ηρακλεῖ.

Καὶ ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἀνωτέρω βαδίζων ἐν ταυτῷ τε συναγαγὼν ἀριθμὸν ἐτῶν υ'. εὕροις ἂν κατὰ μὲν Εβραίους Μωσέα, κατὰ δὲ Ελληνας Κέκροπα τὸν γηγενῆ...

Նա զի խոստովանեալ է ընթացակիցն լինել ժամանակաց ազգոստեայ հռովմայեցւոց իւրնակալի, և փրկչին մերոյ Ծննդեանն, որպէս և սկիզբն աւետարանական վարդապետութեան քոյ արարաւ առ Հնդետասանեւերորդ ամաւ տիբերեայ կայսեր, եթէ ոք առ յայտնեալ ժողովել կամիցի զամացն զՀաւիս, յառաջ խաղալով ի վերագոյն անդր ժամանակս, մինչև ի դարեհ արքայ պարսից, և ցոր առ նուաւ նորոգութեան տաճարին երուսաղէմի, որ եղև յետ ի բաբելոնէ գարձի հրէից ազգին, գոցէ արգեօք ի տիբերեայ ցերկրորդ ամն գարեհի ամն շնը։ Վ.անզի երկրորդն (ամ) գարեհի հանդիպի ըստ առաջնոյ ամի կէ երորդի ոլոմպիադի. և Հնգետասաներորդն տիբերեայ թագաւորութեանն ի վերայ հռովմայեցւոց՝ անկանի ի չորրորդն մ՚ի ոլոմպիադի։ Նա արդ՝ լինին ընդ մէջ գարեհի պարսկի, և տիբերեայ հռովմայեցւոց արքայի ոլոմպիադք ՀՂԴ. որք գումարեն զժամանակ շնը ամաց, չորեքհազեայ հաշուելոյ ոլոմպիադին։

Նա զի զերկրորդ ամաւ գարեհի՝ եօթանասներորդն գտանի աւերածոյ տաճարին՝ որ յերուսաղէմ, (որպէս իրք երբայեցւոց պատմեն թէանն կայուսյա նեն), եթէ և աստուստ վերսին ի վեր ընթացիս, յերկրորդ ամն գարեհի ցառաջին ոլոմպիադն՝ ամք գումարին մ՚ծդ, ոլոմպիադք կէ։ Այսպէսի արգեօք գոցես (ասն) և ի վերջին ամ աւերածոյ նախատաճարին, ՚ց ծ երորդ ամն ոլոմպ արքայի յուդայ ի վեր խաղալով. առ որով մարգարէանալին եսայիաս և ովսէէ, և այք սոցա եղեն ժամանակակիցք. որպէս թէ լինել առաջնոյ ըստ հեղգէնացւոց ոլոմպիադի՝ զուգընթաց մարգարէին եսայեայ և ժամանակակցաց նորա։ Վարձեալ յառաջին ոլոմպիադին ի վերագոյն անդր գիմելով ժամանակս, մինչև ցառաւմն իղիմի, գտանիցես ամն բովանդակեալս նմ. որպէս առ հեղգէնացիս գրութիւնք ժամանակացն պարունակեն. և ըստ երբայեցւոց ի յիսներորդ ամէ ոլոմպ արքայի յուդայ ի վեր խաղացեալ ցերրորդ ամն զարգահի առ երբայեցիս եղելոյ գատաւորի, զՀաւասարն գումարեսցես թիւ ամաց նմ։ որպէս զի լինել առաւմն իղիմի առ ժամանակաբ զարգահի գատաւորի, եօթն ամք յառաջագոյն քան զասիսանին իշխել երբայեցւոց. զոր ըստ մարմնոյն ուժոյ անպարտելի լինել ասեն, նմանեալ համբաւելոյն առ հեղգէնս հերակղի։

Նա անտի ի վերագոյնս անդր երթեալ, և ընդ նմին գումարեալ զթիւ ամաց նն, գտանել գտանես ըստ երբայեցւոց գմանէս, և ըստ հեղգէնացւոց գկէկ րոյ երկրածին։ . . .

(Syncell. pag. 122. et ex Canone Euseb.)

Οὗτος ἐστὶν Κέκροψ ὁ διφυὴς. ἐπὶ αὐτοῦ ἡ ἐν τῇ ἀκροπόλει Ἐλαία πρώτως ἐφύη. οὗτος ἀπὸ τῆς Αθηνᾶς τὴν πόλιν Αθήνας ὠνόμασεν. ὃς πρῶτος

Նա կէկրոփս երկբոյս. առ որով ձիթենի ի բարձրաւանդակի քաղաքին նախ բուսաւ. և յաթենասայ զանունք քաղաքն անուանեաց։

obscure designat se similia in Chronico Canone declarasse, maximè cum dixerit p. 484. D. ταῦτα μὲν οὖν ἀποδεικτικῶς ἐν τοῖς προηθεῖσιν ἡμῖν Χρονικοῖς Κανόσιν εὕτως ἔχοντα συνέστη. i. e. „Verum haec certis argumentis in Chronicis Canonibus jam a nobis elaboratis, sic stabilita reperiuntur“.

Hic primus omnium [1] Jovem appellavit, simulacra reperit, aram statuit, victimas immolavit, nequaquam istiusmodi rebus in Graecia unquam visis. Caetera quoque, quae apud Graecos mira jactantur, posteriora Cecropis annis deprehenduntur. Si autem Cecropis, consequenter et Mosi, qui cum Cecrope fuit.

Post hunc enim scribitur diluvium sub Deucalione, incendium sub Phaethonte, Erichthonius Vulcani et terrae filius, Dardanus qui Dardaniam condidit: de quo Homerus:

» Quem primum genuit caelesti Jupiter arce «.

Liberae quoque raptus, et Europae: sacra Cereris atque Isidis: delubrum in Eleusina: frumenta Triptolemi: regnum Trois:

» Cujus Dii natum Ganimedem ad sidera raptum

Vina Jovis magni voluerunt fundere mensis «.

Quo tempore quoque Tantalus et Tityus fuerunt, et Apollo natus est. Nam Latona Jovis conjux tempore Tityi fuit. Latonae autem et Jovis Apollo filius. Post quos Cadmus Thebas venit:

» Qui Semelem genuit, de q[illegible] pulcherrima proles

Liber condignam partu tulit edita frugem «.

Porro Liber, et reliqui, quos mox inferemus, post CC. annum Cecropis fuerunt. Linus scilicet, et Zettus, et Amphion, Musaeus, Orpheus, Minos, Perseus, Aesculapius, gemini Castor et Pollux, Hercules, cum quo Apollo servivit Admeto. Post quos facta est Trojanae urbis eversio: quam Homerus longo sequitur intervallo. Homerus autem Solone et Thalete Milesio, caeterisque, qui cum iis septem Sapientes appellati sunt, multo prior reperitur. Deinde Pythagoras exstitit, qui se non Sapientem, ut priores, sed Philosophum, idest, amatorem sapientiae, dici voluit. Quem secutus Socrates, Platonem erudivit, a quo famosa in partes Philosophia divisa est. Horum singulos juxta ordinem sequentis historiae suis locis inferemus.

Igitur Moses cunctos quos supra memoravimus, antecedit: qui aetate Cecropis fuisse monstratus est. Ab LXXX. autem anno Mosi, et egressu Israel ab Aegypto, rursus ad superiora conversus, usque ad primum annum Abraae, reperies annos DV. Quos similiter a XLV. anno Cecropis usque ad Ninum et Semiramim Assyriorum principes supputabis. Primus quippe omni Asiae, exceptis Indis, Ninus Beli filius regnavit.

Itaque manifestum est, Abraam Nini aetate generatum, juxta cum tamen numerum, quem contractiorem editione vulgata sermo praebet Hebraeus. Verum in curiositate ne cesses: et cum divinam Scripturam dili-

Ա՛ա նախ քան զամենեսին զՕ՛ևս (կամ զդիոս) կոչեաց· դրօշեալս եդիտ, սեղան կանգնեաց, զոհս զոհեաց, ուր ոչ երբէք այսպիսի իրք՝ ի յունաստան աւետեալ էին։ Եւ այլ ևս՝ որ ինչ միանգամ առ յոյնս զարմանալիք՝ ի պարծանս առեալ լինին, յետագային քան զամն կեկրոպեայ գտանին։ Եւ եթէ կեկրոպեայ, ապա և մովսէսի՝ որ ժամանակակից էր կեկրոպեայ։

Ա՛անգիր յետ այսր գրի ջրհեղեղն՝ որ առ գեկալիոնաւ, հրդեհն առ փայեթոնաւ, երիքթոնիոս հեփեստեայ և երկրի որդին, դարդանոս՝ որ զդարդանիա շինեաց· զորմէ Հոմերոս,

— Օ՛ր նախ ծնաւ յերկնային ամբոցն արամազդ։ Եւ պերսեփոնեայ յափշտակութիւն, և եւրոպայ· խորհուրդք դեմետրի և խնդեայ· մեհեանն յէլևսին· ցորեանք (կամ արմտիք) արիսթոմոնայ· թագաւորութիւն տրոյայ·

— Օ՛որոյ գիքն զծնունդ զգանիմեդէս յաստեղս յափշտակեցին· զի

գինիս՝ կամեցան, պաշտեսցէ սեղանոյ՝ մեծին արամազդայ։

Յորում ժամանակի և տանտաղոս և տիտիոս եղեն, և ապողոն ծնաւ· վասն զի զետոյ կին արամազդայ առ տիտիոսիւ էր· և զետոյէ և արամազդայ որդի եղև ապողոն։ Յետ որոց կադմոս՝ ի թեբաս եկն·

— Որ զսեմեղէ ծնաւ· և՝ ի չքնաղ մերկ աստղ զաւակ

գիոնիսոս՝ ի լոյս ընծայեալ՝ զարժանին ծննդեան երբէք արդիւնս։

Ա՛րդ գիոնիսոս, և այլքն՝ զորս՝ ի մեծոյ յառաջ բերցուք, ի՛. ամաք յետոյ եղեն քան զկեկրոպս· այսինքն են զինոս, զեթոս, ամփիոն, մուսէոս, որփէոս, մինոսն, պերսէս, ասկղեպիոս, երկուորեակքն կաստոր և պողիկևտիս, հերակղէս, ընդ որում ապողոն ծառայեաց աղմետի։ Յետ սոցա եղև կործանումն քաղքին տրոյայ· որում Հոմերոս գչետ գոյ երկար միջոցաւ։ Իսկ Հոմերոս քան զսողոն և զթաղէս միլէսացի և զորս ընդ նմա զեօթն իմաստունս անուանակոչեալս յոյժ վաղագոյն գտանի։ Ա՛պա եկայ պիւթագորաս, որ զանձն ոչ իմաստուն, որպէս առաջինքն, այլ փիլիսոփոս, այսինքն է իմաստասէր՝ ընտրեաց կոչել։ Որում զչետ եկեալ սոկրատ՝ վարժապետ եղև պղատոնի, յորմէ հռչակաւորն իմաստասիրութիւն՝ ի մեսսենս մասունս բաժանեցաւ։ Օ՛րոտա իւրաքանչիւր բան կարդի առաջնիկայ պատմութեանս յառաջ բերցուք՝ ի տեղիս իւրեանց։

Ա՛պա ուրեմն մովսէս քան զամենեսին նախայիշատակեալս յառաջէ, այն՝ որ առ կեկրոպաւ լինել յայտեալ եղև։ Իսկ՝ ի ՃամՀ մովսէսի, և յելեկն իսրայէլի յեգիպտոսէ, վերստին՝ ի վեր կոյս անդր դարձեալ՝ մինչև յառաջին աին աբրահամու՝ գտցես աին չԸ։ Եւ նոյնչափ աին՝ ի խե ամՀ կեկրոպայ մինչև՝ ի նինոս և՝ ի շամիրամ թագաւորս ասորեստանեայց գումարեսցես։ Ալ աան զի զառաջինն ամենայն ասիոյ, բայ՝ ի հնդկայ, նինոս որդի բելոսի թագաւորեաց։

Եւ այսպէս յայտ է, թէ աբրահամ առ նինոսիս ծնաւ, բայց ըստ այնմ Տաղուի, զոր համառօտագոյն քան զՀասարակ տրւողութիւն ընծայեցուցանել քանն էր բայական։ Ա՛յլ դու մի դադարեր անհոգ (կամ՝ ի խոյզս)

1 Sequentia quoque particularia fragmenta ex eodem Eusebii libro desumpta sunt; sicut etiam non pauca apud Syncellum cernuntur. Verum tota editio Gr. a nobis non ita juxta Scaligerum facta est, quantum ad propriam lectionem Eusebii. Praep. Evang.

(Euseb. Praep. x. 9. usque ad 12.)

Λέγεται Ζῆνα κεκλῆκέναι τὸν Θεὸν, μὴ πρότερον οὕτω παρ' ἀνθρώποις ὠνομασμένον. ἔπειτα βωμὸν παρ' Αθηναίοις ἱδρύσαι πρῶτος, καὶ πάλιν πρῶτος Αθηνᾶς ἄγαλμα συστήσασθαι, ὡς οὐδὲ τούτων ἐκ παλαιοῦ ὑπαρχόντων. Κατώτερα δὲ τῶν Κέκροπος ἱστορεῖται χρόνων τὰ παρ' Ελλησι θαυμαζόμενα (...)

Γίνεται γὰρ μετὰ Κέκροπα ὁ κατὰ Δευκαλίωνα κατακλυσμὸς, καὶ ἡ ἐπὶ Φαέθοντος ἐκπύρωσις, Εριχθονίου τε γένεσις, καὶ ἡ ὑπὸ Δαρδάνου τῆς Δαρδανίας κτίσις, ὃν πρῶτον, φησὶν Ομηρος,

— Τέκεται νεφεληγερέτα Ζεύς
Κόρης τε ἁρπαγὴ, καὶ Δήμητρος μυστήρια, καὶ ἡ τοῦ ἐν Ελευσῖνι τεμένους καθίδρυσις, Τριπτολέμου γεωργία, Τρωός τε βασιλεία.

— Οὔ νίὸν ἀνηρείψαντο θεοὶ, Διὶ οἰνοχοεύειν.

Τιτυὸς δὲ συνεχρόνισε Ταντάλῳ. καὶ μὴν ἡ Λητὼ κατὰ Τιτυὸν γίνεται. καὶ Απόλλωνος γένεσις.

— Λητὼ γὰρ ἥλκυσε Διὸς κυδρὴν παράκοιτιν.

Κάδμος τε ὁ Σεμέλης πατὴρ εἰς Θήβας ἔρχεται.

— Καδμείη δὲ ἄρα Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱὸν
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διόνυσον πολυγηθῆ,

* * * *

Τούτων οὖν ἁπάντων πρεσβύτερος γεγονὼς συνίσταται Μωσῆς, ὡς ἂν κατὰ Κέκροπα τὴν ἡλικίαν ἀκμάσας. Απὸ δὲ τοῦ π'. Μωσέως (...) πάλιν ἀνιὼν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος ζωῆς Αβραὰμ, εὑρήσεις ἔτη φέ. τοσαῦτα δὲ ἀπὸ τοῦ δηλοθέντος ἔτους τῆς Κέκροπος βασιλείας τὸν ἀνωτέρω χρόνον ἀπαριθμούμενος, ἐπὶ Νίνον ἥξεις τὸν Ασσύριον, ὃν πρῶτόν φασιν ἁπάσης τῆς Ασίας, πλὴν Ινδῶν, κεκρατηκέναι.

Ὥστε εἶναι τὸν Αβραὰμ κατὰ τοῦτον ....

ἐν οἷς οὐδὲν ἐπίσημον γεγονὸς ἱστορεῖται παρ' Ελλησι....

οὔπω τότε Αθηναίων οὔτε τὴν πόλιν, οὔτε τὴν προσηγορίαν ....

(Residua, quae desunt in Gr. supplenda ex Lat. Hier.)

Ար և նախ ասի Ովս կոչել զնոճ, որ ոչն յառաջագոյն առ՝ ի մարդկանէ; այսպէս էր անուանեալ. և ևս բազին յաթենս կանդնել զառաջինն. և դարձեալ նախ յաթենս դրօշել հաստատել. ապ՝ ի վաղնջուց և ոչ մի յայսցանէ կայր; Եւ յետագոյն քան զկեկրոպայ ժամանակս պատմիչ՝ որ ինչ միանգամ առ հեղինես զարմանալիք (...)

Վասնզի յետ կեկրոպայ լինի ջրհեղեղն՝ որ առ դևկալիոնաս, և հրդեհն՝ որ առ փայեթոնտա. և Ծնունդ երիքթոնի, և որ՝ի դարդանոսէ դարդանիայ չինութիւն. զոր նախ՝ ասէ Հոմերոս,

— Ծնանի ամպապարոյկ արամազդ՝
Եւ աղջկանն հափշտուծի, և դեմետրի խորհուրդք. և ձնունդն մեհենի յեղեսոն. արիպագոմեայ մշակութիւն, և արուեստ թագաւորութիւն.

— Ո՛րոյ զորդին՝ ի վեր յափշտակեցին դէք՝
դիմեպաշտ լինել արամազդայ՝
Եւ սիսիոս ժամանակակից եղև առտաղոսի. որպէս և զէտով առ սիսիոսիս եղանի. և ապողոնի ծնունդ.
— Վասնզի զդէտով ձգեաց արամազդ զչքնաղն
՝ի լճակից՝
Եւ կադմոս հայրն սեմեղեայ՝ ի թերաս գոյ.
— Վասնզի կադմեանն սեմեղ՝ ծնաւ զորդի մեծ
ճապպիճաս, զդխնիոս զաւարթագուարձ՝ ի
խառնուրդ սիրելութեան՝

* * * *

Ընդ՝ ամենեցուն սոցա երիցագոյն լեալ հաստատի մեսխէս, որպէս այն՝ որ առ կեկրոպաւ՝ ի չորս հարեալ՝ իսկ՝ ի ձ ամէ մեսխէսի (...) վերատին՝ ի վերկոյս անդր խաղացեալ ցառաջինն ամն կենաց աբրահամ, գացես ամն չէ. և նոյնչափ՝ ի նախամանօահ ամէ կեկրոպայ թագաւորութեանն գ՝ի վեր կոյս ժամանակին հաշուեալ, ցխնիոս գայցես առաբեստանեայն. զոր նախ ասէն ամենայն ասիոյ՝ բաց՝ ի հնդկաց՝ ալբեալ՝

Որպէս թէ լինել աբրահամու առ սոսա . . . .

յորս ոչինչ նշանաւոր եղեալ պատմի առ հեղինես . . .

չև ևս յայնժամ ամենայնում՝ ոչ քաղաք, և ոչ յորջորջումն . . . .

(Վեցերորդ բանին պակասեալ է հայ. բայց՝ ի լատ. գիրսն.)

genter evolveris, a nativitate Abraae, usque ad totius orbis diluvium, invenies retrorsum annos DCCCCXLII. Item a Diluvio usque ad Adam MMCCXLII. in quibus nulla penitus nec Graeca, nec Barbara, et ut loquar in commune, gentilis reperitur historia.

Quamobrem praesens Opusculum [1] ab Abraam et Nino, usque ad nostram aetatem inferiora tempora persequetur: et statim in principio sui Hebraeorum Abraam, Assyriorum Ninum et Semiramim proponet. Quia neque Athenarum adhuc urbs, neque Argivorum regnum nomen acceperat, solis Sicyoniis in Graecia florentibus: apud quos temporibus Abraae et Nini Europem secundum regnasse ferunt. Quod cur etiam nos putemus, ex sequentibus demonstrabitur. Si enim diligenter enumeres ab ultima aetate Nini, usque ad Trojae captivitatem, invenies annos DCCCXXXIV. Item in Sicyone a XXII. anno regis Europis usque ad supradictum tempus, eosdem annos invenies DCCCXXXIV. Apud Hebraeos quoque a nativitate Abraam usque ad Labdon et Samson Judices Hebraeorum, qui Trojanis temporibus populo praefuerunt, aeque supputabis annos DCCCXXXIV. Item apud Aegyptios ab aetate Nini et Semiramidis, quo tempore sexta decima jam Dynastia Thebaei Aegyptiis imperabant, usque ad vicesimam Dynastiam, et regem Aegypti Thuorin, qui ab Homero Polybus vocatur, sub quo Troja capta est, colliguntur etiam supradicti anni DCCCXXXIV.

Igitur consequenter in libelli fronte ponimus uno eodemque tempore Abraam, Ninum, Semiramim, Europem, Aegyptiorum Thebaeos. Et haec quidem ita se habere, ut praefati sumus, posterior textus ostendet.

Nunc illud in cura est, ut etiam Hebraeorum annos in quattuor tempora dividamus. Ab Abraam usque ad Mosen: a Mose usque ad primam aedificationem templi: a prima aedificatione templi, usque ad secundam instaurationem ejus: ab instauratione ejus, usque ad adventum Christi Domini. A nativitate quippe Abraae, usque ad Mosen, et egressum Israel ex Aegypto, computantur anni DV. A Mose, usque ad Salomonem, et primam aedificationem templi, anni CCCCLXXIX, secundum minorem tamen numerum, quem tertius Regnorum liber continet. Nam juxta volumen Judicum supputantur anni DC. A Salomone vero, usque ad instaurationem templi, quae sub Dario Persarum rege facta est, colliguntur anni DXII. Porro a Dario, usque ad praedicationem Domini nostri JESU CHRISTI, et usque ad quintum decimum annum Tiberii principis Romanorum, explentur anni DXLVIII. Itaque simul fiunt ab Abraam, usque ad quintum decimum Tiberii annum, anni MMXLIV. Similiter a Nino et Semiramide, usque ad Mosen et Cecropem, anni DV. A Cecrope, usque ad captivitatem Trojae, anni CCCLXXV. A captivitate Trojae, usque da primam Olympiadem, anni CCCCVI. A prima Olympiade, usque ad secundum Darii annum, et instaurationem templi, anni CCLVI. A secundo Darii

և յորժամ զյաճեղէն գիրս փութով յուզեսցես, ՚ի ծննդենէն աբրահամու մինչև ՚ի համաշխարհական ջրհեղեղն գտցես ետուս կոյս ամս պակաս։ Պարձեալ ՚ի ջրհեղեղէ ցադամ (ամս) համրէ. յորս ամենևին՝ ոչ յունաց, և ոչ բարբարոսաց, և առ հասարակ ասացից՝ ոչինչ հեթանոսական պատմութիւն գտանի։

Վասն որոյ առաջիկայս գործ յաբրահամէ և ՚ի նինոսէ մինչև ցաւուրս մեր ընդ յետագայ ժամանակս ընթանայ. և անդէն ՚ի սկզբան իւրաւ առաջի դնէ զհեբրայեցւոցն զարբահամ, և զասորեստանեայցն զնինոս և զշամիրամ։ Վասն զի դեռ՝ ոչ աթենացւոցն քաղաք, և ոչ արգիւացւոց թագաւորութիւնն անուն էր առեալ, բայց միայն սիկիւոնացիք ծաղկեալ էին ՚ի յունաստան. առ որս ՚ի ժամանակսն աբրահամու և նինոսի զեւրոպն՝ երկրորդ թագաւորեալ ասեն։ Եւ թէ ընդէր և մեք նոյնպէս համարիցիմք, ՚ի յաջորդ բանիցդ քաջայայտ ցուցցի։ Օ՛ի եթէ զգուշութեամբ ՚ի հաշիւ արկանիցես, ՚ի յետին աւուրց նինոսի մինչև ցառաւնն տրոովայ, գտցես ամս պՂԴ։ Նոյպէս և ՚ի սիկիւոն՝ ՚ի իւր ամ եւրոպայ աբբայի ցայն ժամանակ՝ զնոյն ամս պՂԴ գտցես։ Եւ առ հեբբայեցիս ՚ի ծննդենէ աբբրահամու մինչև ցղաբդոն և ցսամիսոն գատաւորս եբբայեցւոց, որք առ տրոովական ժամանակօք վերակացու եղեն ժողովրդեան, նոյնպէս գտմարեսցես ամս պՂԴ։ Պարձեալ առ եգիպտացիս յաւուրց անտի նինոսի և շամիրամայ, յորում ժամանակի վեշտասաներորդ հարստութեամբ թեբացիք տիրէին եգիպտացւոց, մինչև քսանեերորդ հարստութիւնն, և ցթագաւորն եգիպտոսի Թուորիս անուն, որ ՚ի հոմերոսէ պողբեոս կոչի, առ որով տրոովա առաւ, գտմարին նախասացեալ ամքն պՂԴ։

Վասին իրի ՚ի ձակատ գրոցս դնեմք ՚ի մի և ՚ի նոյն ժամանակի զաբբահամ, զնինոս, զշամիրամ, զեւրոպս, և զթեբացիս եգիպտացւոց։ Եւ թէ այս այսպէս է, որպէս ասացաքն, առաջիկայս շարագրութիւն ցուցցէ։

Ցայժմուս այն փոյթ կայ առաջի, զի և զերբրայեցւոց ամն ՚ի չորս ժամանակս բաժանեսցուք։ Ցաբբահամ մինչև ՚ի մովսէս. ՚ի մովսիսէ մինչև ցառաջին շինուածն տաճարին. յառաջին շինուածէ անտի տաճարին մինչև երկրորդ նորոգութիւնն. և ՚ի նորոգութենէ անտի մինչև ՚ի գալուստ քրիստոսի տեառն մերոյ։ Իբր զի ՚ի ծննդենէն աբրահամու մինչև ցմովսէս և ցելս իսրայէլի յեգիպտոսէ հաշուին ամք չԾ։ ՚Ի մովսիսէ մինչև ցսողոմոն և ցառաջին շինուածն տաճարի ամք ՆՀԲ. բայց ըստ փոքր թուոյ, որ յերրորդ գիրս թագաւորութեանց. քանզի ըստ գրոց դատաւորաց հաշուին ամք ՈՀ։ Իսկ ՚ի սողոմոնէ մինչև ՚ի նորոգութիւն տաճարի, որ եղև առ դարեհիւ պարսից արքայիւ, գտմարին ամք չՀբ։ Եւ ՚ի դարեհէ մինչև ՚ի քարոզութիւն տեառն մերոյ յսի քրիստ, և մինչև ցհնգետասաներորդ ամն տիբերիոսի կայսերութեանն, կատարին ամք չԼը։ Եւ արդ լինին միաս համուռ յաբրահամէ մինչև ՚ի հնգետասաներորդ ամն տիբերիոսի, ամք սՂԴ։ Իսկ նոյն օրինակի ՚ի նինոսէ և ՚ի շամիրամայ մինչև ցմովսէս և ցելկրոպս ամք չԼ։ ՚Ի կեկրոպայ մինչև ցառաւնն տրոովայ ամք յՀԵ։ Ցառաւնէ տրոովայ ցառաջին ոլոմպիադն՝ ամք ՆՂ։ Ցառաջին ոլոմպիադէ երկրորդ ամն դարեհի և ցնորոգութիւն տաճարին՝ ամք մԾգ։ Ցերկրորդ ամէ դա-

1 Gaudet Vallarsius *opusculi* nomine, quasi vero hocce titulo Canonis, integer liber anterior supprimi possit, haec subdens in annot. p. 28. ad a. ν Nec porro (ait) alia totius Eusebiani Operis materies est, neque adeo nisi huncce unum Chronicorum librum praesentis Opusculi nomine denotavit ω. Cujus argumento non verbo, sed Libro ipso priori satis responsum a nobis esse ducimus; nec enim ulterius nobis, sed Eusebio ipsi par erit jus suum defendere.

anno, et instauratione templi, usque ad quintum decimum annum Tiberii Caesaris, anni DXLVII. Fiunt simul a Nino et Semiramide, usque ad quintum decimum Tiberii annum, anni MMXLIV. quos et ab Abraam, usque ad Tiberium ostendimus supputatos. A Tiberii autem quindecimo, (*addit Hieronymus*, usque ad decimum quartum annum Valentis, quo interiit, numerantur anni CCCLI. Itaque fiunt anni istius historiae MMCCCXCV)[1].

Et ne longus ordo numerorum aliquid forte turbationis afferat, omnem annorum congeriem in decadas caecidimus, quas ex singularum gentium historiis congregantes sibi invicem facimus esse contrarias, ut facilis praebeatur inventio, cujus Graeci aetate, vel Barbari, Prophetae, et Reges, et Sacerdotes fuerint Hebraeorum? Item qui diversarum gentium falso crediti Dii: qui Heroes: quae, quando urbs condita: qui de illustribus viris Philosophi, Poetae, Principes, Scriptoresque variorum operum extiterint? et si qua alia digna memoria putavit Antiquitas. Quae universa in suis locis summa cum brevitate ponemus.

(Explicit prologus Eusebii in Canonem[2]*.*

բեհի, և՝ ի նորոգութենէն տաճարին մինչև ցհնգեւտասաներորդ ամն տիբերեայ կայսերի՝ ամք շնհ։ | Լինին միանգամայն՝ ի նինոսէ և՝ ի շամիրամայ մինչև ցհնգեւտասաներորդ ամն տիբերեայ՝ ամք սխգ. որչափ և յաբրահամէ ցտիբերը գումարեալս յուցաք։ Իսկ՝ ի հնգեւտասաներորդէն տիբերեայ (յաներ Հերմէաս, մինչև ցչորրորդ ամն վաղեսի, յորում կործաւ, հաշուին ամք չծա. և այսպէս լինին ամք պատմութեանս այսորիկ ՘ՑՂՀ)։

Յոր ոմն երկաբանիցդ կարդ թուոց չիմանալիւն ինչ արգելաք բերիցէ, զբամնդակ ամացն գումար՝ ի տասնեակս արտհեցաք, զորս յիւրաքանչիւր ազգացն պատմութեանց հաւաքեալ՝ համդէպ միմեանց կարգեցաք, զի գիւրին ընծայեսցի գիւտն, որոյ յոմանի կամ բաբբարոսի յաւուրս մարդաբեր և թագաւորք և քահանայք երբայեցւոց լեալ իցեն. և ևս՝ ոյք զանազան ազգաց սուտանուն աստուածք, ոյք դիւցազունք, ոյք քաղաք երբ չինեցաւ. ոյք՝ ի հոյակապ արանց խմաստասէրք, քերթողք, իշխանապետք, և մանաւանդ իրք այլևայլ գործոց եղեալ իցեն. և ևթէ այլ ինչ արժանի յիշատակի վարկաւ հնութիւնն։ Ցայս ամենայն յիւրեանց տեղիս կարճ՝ ի կարճոյ նշանակեսցուք։

(Կատարեցաւ յառաջաբան Եւսեբի ի կանոնս։)

1 Hic procul dubio Eusebius scripserat ad suum propositum, " *A Tiberii autem quindecimo usque ad Vicennalia Constantini Augusti, anni* CCC. *Itaque fiunt anni istius Canonis (incipientis a primo anno Abrahae)*, MMCCCXLIV ". Quibus si adjungas annos 51. transactos a vicesimo anno Constantini usque ad interitum Valentis, exurgit summa Hieronymi 2395. Et contra si addas ad calculum Eusebii annos transactos ab Adam usque ad Abraam, 3184. amplius comprehensos in prima Chronici parte, exurgit summa perfecta totius Chronologiae Eusebianae 5528. vel 5518. sive 5519. ut obiter notavimus in calce P. I. pag. 196. Sed de his et alibi redibit sermo.

2 De hinc ad Canonem accessuris, Observandum primum, quod jam monuimus paulo ante pag. 24. not. 1. Titulum videlicet Canonis ita commodius a nobis inscriptum esse, quo melius etiam variantes Hieronymi codices inter se conciliari possint.

Observandum secundo: Inter varias Hier. editiones Latinas, Scaligeranam potius a nobis usurpatam sciant velim Lectores, quamvis paulo aliter dispositam; quoniam, ut alibi diximus, illa sola eo propius accedit ad formam codicis Armeni in sequentibus, quo magis ad autographum accedere creditur, atque ab Hieronymo similiter digestum esse non dubitatur. Siquidem procul dubio antiquioribus usus est Scaliger codicibus, quos *Priores* appellat, quosque jure sequendos sibi persuasit. *Posteriores* verò codices, quibus alii editores Hier. usi sunt, et nostra aetate etiam Vallarsius et Roncallius (cujus adeas velim adnotationem pag. 75. et 76. nobis faventem), quatuor vel sex columnis ambas simul implent paginas, ut possint sub unoquoque regno res eò pertinentes collocare. Ejusdem formae est et MS. Venet. S. Marci, quod ipsi vidimus. Verum omnia exemplaria Latina epocham Abrahae decenni spatio praetercurrunt hoc pacto. x. xx. xxx. etc, Sed quia codex noster assidua continuatione procedit in sequentibus, ita placuit ut et ab initio opus incipiat; neque dubitamus, quin ita omnino et in Gr. autographo ab Eusebio res disposita fuerit, ut sit basis, vel potius Canon Canonis, qui tot numeris diversis descendit. Quo simul demonstratur seriem Abrahamiticam, Hebraeorum nempe, in prima linea a sinistra lectoris esse collocandam, ut fert constanter codex Arm. haud secus ac editio Scaligeri Latina, ubi alii Hier. editores, primo loco reponunt seriem Assyriorum, secundo Sicyoniorum, tertio Hebraeorum, et quarto Aegyptiorum: quod ut a prioribus abhorret exemplaribus, ita et a nostro codice omnino distat. Item Scal. servavit fidem MSS. quae numeros quoslibet Latinis characteribus exponebant I. II. V, X. L. C. etc. neque aliter scribere potuit Hier. ubi alii Arabicis, uti vocant, notis excudere voluerunt, 1. 2. 5. 10. etc. annorum continuationes: quam novitatem vel inviti et nos secuti sumus ob angustiam columnarum; alioquin primo consilio nobis placeret non discedere a vestigiis MSS. praesertim quod et codex noster solitis Armeniacis characteribus ubique utitur ա. բ. գ. դ. etc. ut et Graecis solitum est α. β. γ. δ. etc. Item nobiscum facit editio Scal. eo quod, ut in nostro codice, ita etiam apud eum prolixae historiae collocantur plena in linea, interruptis virgulis. Differt tamen in eo, quod cuncta verba historica ubique a dextra reponit, cum codex noster quaedam a dextra, quaedam a sinistra collocet. Sed ne multum laboremus in explicandis differentiis inter editionem nostram aliorumque, Lectores ipsos moneamus liceat, ut si lubet, adeant editiones Scal. et Vall. et Roncall. etc.

Observandum tertio: De Graecis fragmentis in Canone ipso usurpandis, non aliter potuisse nos satisfacere veritati et fidei cujusvis fragmenti, nisi ipsos textus a singulis auctoribus selectos integre edendo; quamvis enim facile poteramus cum Scal. et Vall. quaedam verba mutare, ut omnino exurgeret ea lectio Eusebiana in textu Graeco, quae in Lat. vel Arm. habetur, minime tamen id tentare voluimus. Itaque quamquam Scal. et Vall. quaecumque fragmenta conati sunt, nonnullis interpolatis, conciliare cum Latina lectione, (idque uterque juxta suam editionem) nos tutius rati sumus sine ulla variatione ab ipsis fontibus citare verba auctorum Graecorum, adjecta tantum aliquando parenthesi de quibusdam vocibus, quae facile intelliguntur, aut supprimendae sunt juxta nostram lectionem: in primis verò distinctionem deposuimus inter fragmenta, quae ad sensum tantummodo, vel quae ad verbum accedunt, quorum primum non adeo valet apud eruditos, ut secundum; quare miror alios (Scal. nempe et Vall.) indistincte utroque usos fuisse modo, Armeniaca vero fragmenta, non tantum Armeniorum gratia repetenda duximus, sed potius ut lectio Eusebiana confirmaretur. Ubi sane supervacaneum nobis visum est Graeca interpretari in Lat. cum nota sit ea lingua omnibus eruditis Occidentis. Armeniaca contra necesse habuimus Latinè quoque exponere: ut mox videbis.

Observandum ultimo loco, quod dehinc adnotationes nostras noluimus sub singulis collocare paginis, ne impedimento sint dispositioni ipsius Canonis cum Fragmentis, sed placuit adjicere in calce totius Canonis ordine continuo, citando certum numerum anni Abraham, ad quem respiciat adnotatio quaesita: tempus est ergo ingrediendi in Canonem, ea conditione, quam polliciti sumus paulo superius. pag. 23.

ԵՒՍԵԲԻՈՅ ՊԱՄՓԻԼԱՑԻ

ԿԵՍԱՐԱՑԻՈՅ

ՔՐՈՆԻԿՈՆ ԿԱՆՈՆ

ՈՐ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՔ։

Ասորեստանեայց առաջին Թագաւոր Նինոս (բեղեան) Թագաւորեաց ամենայն ասիացւոց՝ բաց ՚ի Հնդկաց, ամս ծբ։ ՚Ի իջ. ամի Թագաւորութեան սորա ծնաւ արքահամ. Իսկ յեւսագս երկրորդ Թագաւոր սիկոնացւոց տիրեաց եւրոպս ամս խե։ ՚Ի սորա իջ. ամի Թագաւորութեանն ծնաւ արքահամ։ Նա առ եգիպտացիս ժղ. երկրորդ իշխանութիւն էր, զոր և հարստութիւն կոչէն. և ՚ի ժամանակի աստի Թագաւորէին նոցա Թեբացիք ամս ՟ռ՚։

Ընդ Նինեայ Թագաւորութեամբ ասորեստանեայց՝ ՚ի վերջին աւուրս նորա ծնանի արքահամ։

ԵԲՐԱՑԵՑ. ԻՈՑ ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱՍՈՐԵՍ. ՑԱՆԵԱՑ ՆԻՆՈՍ	ՍԻԿՈՆԱՑ. ԻՈՑ ԵՒՐՈՓՍ	ԵԳԻՊ. ՏԱՑԻՈՑ ԹԵԲԱՑԻՔ
ա	խգ.	իբ	ա

Ընդ Նինեայ Թագաւորութեամբ ասորեստանեայց, յեգիպտոս Թեբացիք Թագաւորէին։

՚Ինոս չինեաց զնինոս քաղաք յերկիրն ասորեստանեայց, զոր եբրայեցիք Նինուէ կոչեն։ Ընդ Նինեայ Թագաւորութեամբ ասորեստանեայց՝ առաջին Թագաւոր եգիպտոս սիկոնացւոց էգիաղևս ամս ծբ. յորմէ եգիաղիա կոչեցաւ՝ որ այժմ պելոպոննէսոս անուանի։ Յետ որոյ երկրորդ՝ եւրոպս, որ և ՚ի կանանիս նախ գահեցաւ։

Ընդ արքահամ յազգէ քաղդէացի զառաջին հայոցն անցուցանէ ած. քաղդէացիս։ Ընդ եբրայեցիս մինչև ՚ի ծնունդն արքահամու հարիւրն ամք հազար բիւնհարիւր և չետուն. քանզի յազգատոյ մինչև ջէբհնէզ գնեն ամս ՟ռ՚ծ՟ղ. և անտի մինչև ցարքահամ, մղ։ Ամին իրք ի յօբելեանք հարուածն ՚ի ծնունդն նէն արքահամու (ցազգամ). քանզի մի յօբելեանն է չետուն ամ։

բ	խգ.	իգ.	բ
գ	խե	իդ.	գ
դ	խզ	իե	դ
ե	խէ	իզ	ե
զ	խր	իէ	զ
է	խթ	իը	է
ը	ծ	իթ	ը
թ	ծա	ա	թ
ժ	ծբ	ար	ժ

Ընդ արքահամ։ յեբրայեցւոյ է. Ընդ հիւրամ, ամս իէ։

ժա	ա	ար	ժա
ժբ	բ	արգ.	ժբ
ժգ	գ	արդ	ժգ
ժդ	դ	արե	ժդ
ժե	ե	արզ	ժե
ժզ	զ	արէ	ժզ
ժէ	է	արը	ժէ
ժը	ը	արթ	ժը
ժթ	թ	ար	ժթ
ի	ժ	իաա	ի
իա	ժա	իբգ	իա

Ջյազգատոմ մեզ՝ արքայ բակտրիացւոց՝ Ճանապի. ընդ որում պատերազմ եաս նիկոս։

Ընդ արքահամ յեբրայեցիս կին նիկոսի շամիրամ, զորմէ անբաւ իրք պատմին. որ և զասիա կալաւ. և ընդդէմ յորգամեան Թան Ջուրց Թումբս կանգնեաց, և զքաղաքամ քաղաքս աշխարհին բաբելացւոց շինեաց վերստին։

Fragmenta Arm. ad verbum, vel ad sensum.

* ՚Ի կանոնի անգ գտանս զնինոս և զշամիրամ, և զարքահամ, և զվեցտասնևերորդ հարքաստութիւն եգիպտացւոց ‖ Թումբ. արծր. ե. ։ ։ In ipso Canone (Eusebii) reperies Ninum ac Semiramidem, et Abraham, decimamque sextam Aegyptiorum Dynastiam (sibi invicem concurrentes) ա. Thoma Arzerunius. Lib. I. cap. I.

* Բէլ ամենայն ասիասանի Թագաւորէ՝ բաց ՚ի հնդկաց, ամս կբ։ ՚Նինոս նոյնպէս յետ բէլայ, ամս ծբ։ ՚Ի իջ. ամին նինոսի ծնանի Թագաւոր զարքահամ... Սիկոնացւոց առաջին ՚ի եժ ամին բէլայ կացեալ Թագաւոր եգիպտոս ամս ծբ։ Եւրոպս ամս խե։ ՚Ի իբ ամին եւրոպսի ծնանի արքահամ... ժղ. հարստութիւն Թեբացւոցն՝ Ը Թագաւորաց, ամս ՟ռ՚։ ժղ.ամ՚ հարստութիւնս կշռի ըստ ամին արքահամու ‖. Ցամուէլ անեցի ՚ի քրոն ։ ։ Belus omni Asiae regnat, exceptis Indis, annos LXII. Ninus itidem post Belum, annos LII. In XLIII. anno Nini Thara generat Abraham... Sicyoniorum primus anno Beli XV. constitutus rex Aegialeus annis LII. Europs annis XLV. In XXII. anno Europis Abraham nascitur... XVI. Dynastia Thebaeorum. V. regum, annis CXC. Haec XVI. Dynastia aequiparatur I. anno Abrahae ա. Samuel Aniensis in Chron.

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS

CHRONICUS CANON

SIVE TEMPORUM CANONES.

Primus Assyriorum rex Ninus (Beli filius) regnavit omni Asiae, exceptis Indis, annos LII: cujus XLIII imperii anno natus est Abraham. In Graecia verò secundo imperio Sicyoniis imperavit Europs annis XLV: cujus XXII regni anno natus est Abraham. Porro apud Aegyptios XVI potestas erat, quam vocant Dynastiam: ab hoc tempore regnabant eis Thebaei annos CXC.

Regnante Nino apud Assyrios, novissimo ejus tempore nascitur Abraham.

HEBRAEORUM ABRAHAM.	ASSYRIORUM NINUS.	SICYONIORUM EUROPS.	AEGYPTIORUM THEBAEI.
1	43	22	1

Nino regnante apud Assyrios, Aegyptiis Thebaei imperabant.

Ninus condidit civitatem Ninum in regione Assyriorum, quam Hebraei vocant Niniven. Nino regnante apud Assyrios, primus Sicyoniis imperavit Aegialeus annos LII, à quo Aegialea nuncupata est, quae nunc Peloponnesus vocatur. Post quem secundus Europs, qui et praelatus est titulo.

Abraham natione Chaldaeus primam aetatem apud Chaldaeos terit. Apud Hebraeos, usque ad nativitatem Abrahae, computantur anni mille nongenti quinquaginta. Usque ad Diluvium enim, ab Adam, habent annos MDCLVI. et inde usque ad Abraham, CCXCIII. Et ideo XL. Jobelei à nativitate Abraham computantur. Unus enim Jobeleus quinquaginta anni sunt.

2	44	23	2
3	45	24	3
4	46	25	4
5	47	26	5
6	48	27	6
7	49	28	7
8	50	29	8
9	51	30	9
10	52	31	10
	Assyriorum II. Semiramis, annis XLII.		
11	1	32	11
12	2	33	12
13	3	34	13
14	4	35	14
15	5	36	15
16	6	37	16
17	7	38	17
18	8	39	18
19	9	40	19
20	10	41	20
21	11	42	21

Zoroastres magus rex Bactrianorum clarus habetur: adversum quem Ninus dimicavit.

Assyriis imperavit uxor Nini Semiramis, de qua innumerabilia narrantur: quae et Asiam tenuit, et propter inundationem aggeres construxit, plurimas Babyloniae urbes instaurans.

Fragmenta Graeca ad sensum tantum accedentia.

Πρῶτος ἦρξε Νῖνος ἁπάσης τῆς Ασίας, πλὴν Ινδῶν ἔτεσι νβ'. Sync. pag. 51. A.

Νίνου δὲ τοῦ πρώτου βασιλέως τῶν Ασσυρίων τεσσαρακοστὸν τρίτον ἄγοντος ἔτος τῆς βασιλείας, γεννᾶται Αβραάμ. Cedren. 24. A.

Κατὰ τὸ κ' (lege κβ') ἔτος Εὐρωπος τούτου τοῦ δευτέρου βασιλέως Σικυωνίων, ἤτοι Πελοποννησίων, γεννᾶται ὁ παρ' Εβραίοις Αβραάμ. Sync. 81. D.

Παρ' Αἰγυπτίοις ἐκκαιδεκάτη Δυναστεία, καθ' ἣν ἐβασίλευον Θηβαῖοι. Cedren. 24. A.

Οὗ (sc. Νίνου) Νῖνος ἐπώνυμος πόλις, ἥ Νινευὶ παρ' Εβραίοις ὠνόμασται. Euseb. Praep. Evang. x. 9. p. 484. D.

Fragm. ad verbum pertinens. Anno Abraham. 2.

2. Αβραὰμ χαλδαῖος ὢν τῷ γένει τὴν πρώτην ἡλικίαν παρὰ Χαλδαίοις ἐτράφη. Sync. 78. C. vel juxta Chron. Pasch. 40. D. Αβραὰμ Χαλδαῖος τὸ γένος τὴν πρώτην ἡλικίαν παρὰ Χαλδαίοις ποιεῖται.

Fragm. Gr. ad sensum.

7. Καθ' ὃν (sc. Νίνον) Ζωροάστρης ὁ Μάγος Βακτρίων ἐβασίλευσε. Euseb. Pr. Evang. x. 9.

11. Τοῦτον διεδέξατο Σεμίραμις ἡ διαβέβητος, ἣ πολλαχοῦ τῆς γῆς ἤγειρε χώματα ... διὰ κατακλυσμούς. Sync. 51. A.

Եբրայեցւոց Ակբրահամ	Ասորւոց Շամիրամ	Պարսից Եւրոպիա	Եգիպտոս Ամենայն հարց ազգաց
իբ	ԺԲ	իգ	իբ
իգ	ԺԳ	իդ	իգ
իդ	ԺԴ	իե	իդ
		Ի. Տէրէոն. ամս Ի.	
իե	ԺԵ	ա	իե
իզ	ԺԶ	բ	իզ
իէ	ԺԷ	գ	իէ
իը	ԺԸ	դ	իը
իթ	ԺԹ	ե	իթ
Ի	Ի	զ	Ի
Իա	Իա	է	Իա
Իբ	Իբ	ը	Իբ
Իգ	Իգ	թ	Իգ
Իդ	Իդ	ժ	Իդ
Իե	Իե	ԺԱ	Իե
Իզ	Իզ	ԺԲ	Իզ
Իէ	Իէ	ԺԳ	Իէ
Իը	Իը	ԺԴ	Իը
Իթ	Իթ	ԺԵ	Իթ
Ժ	Ի	ԺԶ	Ժ
Ժա	Իա	ԺԷ	Ժա
Ժբ	Իբ	ԺԸ	Ժբ
Ժգ	Իգ	ԺԹ	Ժգ
Ժդ	Իդ	Ի	Ժդ
		Ի. Ասիա. ամս ԽԵ.	
Ժե	Իե	ա	Ժե
Ժզ	Իզ	բ	Ժզ
Ժէ	Իէ	գ	Ժէ
Ժը	Իը	դ	Ժը
Ժթ	Իթ	ե	Ժթ
Ի	Ժ	զ	Ի
Իա	Ժա	է	Իա
Իբ	Ժբ	ը	Իբ
Իգ	Ժգ	թ	Իգ
Իդ	Ժդ	ժ	Իդ
Իե	Ժե	ԺԱ	Իե
Իզ	Ժզ	ԺԲ	Իզ
Իէ	Ժէ	ԺԳ	Իէ
Իը	Ժը	ԺԴ	Իը
Իթ	Ժթ	ԺԵ	Իթ
Ի	Ի	ԺԶ	Ի
Իա	Իա	ԺԷ	Իա
Իբ	Իբ	ԺԸ	Իբ
Իգ	Իգ	ԺԹ	Իգ
Իդ	Իդ	Ի	Իդ
		Ի. Ասիա. ամս ԽԵ.	
Իե	Իե	ա	Իե
Իզ	Իզ	բ	Իզ
Իէ	Իէ	գ	Իէ
Իը	Իը	դ	Իը
Իթ	Իթ	ե	Իթ
Ի	Ի	զ	Ի
Իա	Իա	է	Իա
Իբ	Իբ	ը	Իբ
		Ի. Ջաւիս, որ և Նինեասա՝ սկսէ Նինոս որ և Շամիրամայ, ամս ԼԲ.	
Իգ	ա	Իթ	Իգ
Իդ	բ	Ի	Իդ
Իե	գ	Իա	Իե
Իզ	դ	Իբ	Իզ
Իէ	ե	Իգ	Իէ
Իը	զ	Իդ	Իը
Իթ	է	Իե	Իթ
Ի	ը	Իզ	Ի
Իա	թ	Իէ	Իա
Իբ	ժ	Իը	Իբ
Իգ	ԺԱ	Իթ	Իգ
Իդ	ԺԲ	Ի	Իդ
Իե	ԺԳ	Իա	Իե
Իզ	ԺԴ	Իբ	Իզ
Իէ	ԺԵ	Իգ	Իէ
Իը	ԺԶ	Իդ	Իը
Իթ	ԺԷ	Իե	Իթ

Ցկրմէ ասէիս, որ այժմ պեղապոնէսոս, երբեմն եպիդէս, կոչեցաւ։

Ի կրետէ Թագաւորաց նախ Կրէս անգրեսմին յաշխարհէն, յորմէ կրետէ անուանեցաւ։ զորմէ ասէն լինել մի ի կուրբ ասլց, որք զգեստս Թագացին և անուցին։ Սորա շինեցին զնռասան քաղաք ի կրետէ, և զաստնարն կիւպեղէայ մօր (արտեմիզդոյ)։

Ակիզբն խոյ յօրէլենի ըստ երբայեցւոց. իսկ յօրէլեան ասի առ երբայեցիս ամն յինն նեղեակ։ Ընդ ըստ հաշուի նոցա յագտայ ինչն ցառաջիկայգ ամ եղեն ամք երկու հազար։

Fragmenta Armena.

§3. » Պալազաւեաց Զամէս, որ և Նինուա, որդի Նինոսի և շամիր թամայ, ի ծգ ամին կինադ սպրաշամուս նահապետի, որքեակ ամենայն ասխատաներ և հայոց։ որ և յետ մեռանելն զրադաչարն դարձեալ միա պետաց ամենայն արեւէլեայց պարսից՝ ի հարկի հնազանդութեան առնելով խաղաղաւոր կենաց ամս ԼԲ։ ծամամ. արծր. ա. 4։

» Successit Zames, qui et Ninyas filius Nini et Semiramidis; in ann. XLIII anno vitae Abrahae Patriarchae, imperans omni Asiae et Armeniae; quique post mortem Zoroastris iterum monarchiam iniit supra omnes orientales Persas, tributarios habens subditos pacifica conversatione annis XXXVIII. Thom. Arzerunius. L. 1. c. 4.

Fragm. ex 1. parte Chron. pag. 257.

44. Զորորդ՝ Ասիս, ամս ԽԵ. յորմէ ասէիս, որ այժմ պեղապոնէսոս՝ կոչեցաւ։

Τέταρτος ... ἔτη κέ ... ἡ ... Πελοπόννησος, ἰκλείδη.

Hebr. *Abraham*	*Assyr.* *Ninus*	*Sicyon.* *Europs*	*Aegypt.* *Thebaei* *XVI. Dyn.*	
22	12	43	22	
23	13	44	23	
24	14	45	24	
		III. Telchinus ann. XX.		
25	15	1	25	
26	16	2	26	
27	17	3	27	
28	18	4	28	
29	19	5	29	
30	20	6	30	
31	21	7	31	
32	22	8	32	
33	23	9	33	
34	24	10	34	
35	25	11	35	
36	26	12	36	
37	27	13	37	
38	28	14	38	
39	29	15	39	
40	30	16	40	
41	31	17	41	
42	32	18	42	
43	33	19	43	
44	34	20	44	
		IV. Apis, ann. XXV.		A quo Apia, quae nunc Peloponnesus, prius Aegialea, nuncupata.
45	35	1	45	
46	36	2	46	
47	37	3	47	
48	38	4	48	
49	39	5	49	
50	40	6	50	
51	41	7	51	
52	42	8	52	
	III. Zameis, qui et Ninyas, filius Nini et Semiramidis. annis XXXVIII.			
53	1	9	53	
54	2	10	54	
55	3	11	55	
56	4	12	56	Apud Cretam regnavit primus Cres indigena: à quo Creta appellata: quem ajunt unum Curetarum fuisse, à quibus Jupiter absconditus est, et nutritus. Hi Cnosson civitatem in Creta condiderunt, et Cybeles Matris templum.
57	5	13	57	
58	6	14	58	
59	7	15	59	
60	8	16	60	
61	9	17	61	
62	10	18	62	
63	11	19	63	
64	12	20	64	
65	13	21	65	
66	14	22	66	
67	15	23	67	
68	16	24	68	
69	17	25	69	

Principium XLI Jobelei secundum Hebraeos. Jobel autem apud Hebraeos quinquagenarius annus vocatur. Itaque juxta supputationem illorum, ab Adam, usque ad annum praesentem, fuerunt anni duo millia.

Fragmenta Graeca, ferè ad verbum.

51. Αρχὴ τοῦ μά. Ἰωβιλαίου παρ' Ἑβραίοις. Ἰωβὴλ δὲ παρ' αὐτοῖς πεντηκονταετηρίς, ὡς εἶναι ἀπὸ Ἀδὰμ κατ' αὐτοὺς (ἐπὶ νέ. ἔτους Ἀβραὰμ, ἔτη β). Syncell. 79. A. B.

56. (Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους) ἐβασίλευσε Κρήτης (fortasse Κρής τις, ut fert Scaliger) αὐτόχθων, ὃν ἔνιοι λέγουσι τῶν Κουρήτων, παρ' οἷς... Ζεὺς κρυφθεὶς ἀνετράφη... ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κρητὸς ἡ νῆσος ὠνομάσθη Κρήτη. Τοὺς αὐτοὺς φασι Κούρητας κτίσαι πόλιν Κνῶσον ἐν Κρήτῃ, καὶ ἱερὸν Κυβέλλης μητρός. Sync. 100. C.

Եբրայ. Աբրահամ	Ասոր. Ինոտոս	Ալէքս. Է. Ա. Ենոս	Ալէքս. Ա. Ենոսի ամ
Հ	ԺԲ	ա	Հ
Հա	ԺԹ	բ	Հա
Հբ	ի	գ	Հբ
Հգ	իա	դ	Հգ
Հդ	իբ	ե	Հդ
Հե	իգ	զ	Հե

Ընտրեալն ամ առ աբրահամ ոյ աւետեսդն ։

Ի Հե. ամի կենդանի իւրոց աբրահամ՝ ոյ յայտնութեանն արժանաւորի, և աւետեացն՝ որ առ նմա ։

Ընտրեալն ամ աւետեացն ոյ առ աբրահամ. յորմէ մինչև ցմախսն և ցելս ազգին եբրայեցւոց յեգիպտոսէ հաղորդութեան ամքն՝ զոր յիշատակէ պօղոս, և ասէ այսպէս. Ո կատարն յառաջագոյն հաստատեալ յոյ ի քէն, օրէնքն՝ որ յետ չորեքհարիւր և երեսուն ամի եգան, ոչ կարեն խափանել առ ի խափանելոյ զաւետեսն ։ Այլ ինքն իսկ մնախսն յելս անդ միաբան բարբառի, զի ասէ. Այս բնակութիւն որդւոցն իսրայէլի, զոր բնակեցին յերկրին եգիպտացւոց և յերկրին քանանացւոց, ինքեանք և հարք իւրեանց, ամք չորեքհարիւր և երեսուն ։

Հզ	իդ	է	Հզ
Հէ	իե	ը	Հէ
Հը	իզ	ը	Հը
Հթ	իէ	ժ	Հթ
Ձ	իը	ժա	Ձ
Ձա	իթ	ժբ	Ձա
Ձբ	Լ	ժգ	Ձբ
Ձգ	Լա	ժդ	Ձգ
Ձդ	Լբ	ժե	Ձդ
Ձե	Լգ	ժզ	Ձե
Ձզ	Լդ	ժէ	Ձզ
Ձէ	Լե	ժը	Ձէ
Ձը	Լզ	ժթ	Ձը
Ձթ	Լէ	ի	Ձթ
Ղ	Լը	իա	Ղ
	ր. Աբրահ. ամ. Լ.		
Ղա	ա	իբ	Ղա
Ղբ	բ	իգ	Ղբ
Ղգ	գ	իդ	Ղգ
Ղդ	դ	իե	Ղդ
Ղե	ե	իզ	Ղե
Ղզ	զ	իէ	Ղզ
Ղէ	է	իը	Ղէ
Ղը	ը	իթ	Ղը
Ղթ	թ	Լ	Ղթ
Ճ	Ժ	Լա	Ճ

Ա Եբրայ. Ամ առ աբրահամ ոյ աւետեսդն ։

Ա Եբրայ. յագարայ ազախնոյն Ծնաւ զԻսմայէլ. ուստի և իսմայէլացւոց ազգն. ուրոց են ագարենացիք, որք և սարակինոսք կոչեցան ։

Ե Եբրայ. ամ առ աբրահամ ոյ աւետեսդն ։

Ժ Եբրայ. ամ առ աբրահամ ոյ աւետեսդն ։

Սոգամ և գոմեր ազգեան ։

Ընտրեալ աբրահամ՝ Ծնանի յագարայն որդի զիսմայէլ. և եկեաց առ նովաւ այլ և այն տէր ։

Այս ի մարգարէիցն աբրահամու՝ ոյ բանն եբեւեալ ի մարդկան կերպարանս՝ զկոչումն հեթանոսացն գուշակէր. զոր ի մեզ ետան ի գլուխ բանն քրիստոսական վարդապետութեամբն յամենայն հեթանոսս ։

Fragmenta Armena.

75. " Եւ յետ հետեանոսացն և հինգ ամի կենդանի իւրոց աբրահամ ոյ յայտնութեանն (այլ ձեռ. աւետութեանն) արժանաւորի. յորում (կամ յորմէ) առնու հրամանն ելանել յերկրէն իւրմէ ։ Սամուէլ ։

» Anno autem septuagesimo quinto vitae suae Abraham Dei revelatione (vel visione) dignus habetur; quo (vel, a quo) mandatum accipit exeundi de terra sua ». Samuel.

86. " Եւ յ Ձ. և ի ամի կենդանոյ նորա ընթե օրդի յագարայ ազախնէն սարայի. և անուանեաց իսմայէլ. ուստի և իսմայէլացւոց ազգն (կամ իսմայէլացիք՝ ազգն). ուրոց են ագարենացիք, որք և սարակինոսք, և սոգդիք կոչին ։ Սամ.

» Anno vero LXXXVI. vitae ejus factus est ex Agar ancilla Sarrae filius, quem Ismaelem nuncupavit, unde et Ismaelitarum (vel, Ismaelitae) gens: hi sunt Agareni, qui et Saraceni, Tagicique (sc. Turcae) vocantur ». Sam.

100. " Նախ ի մարգարէիցն աբրահամու՝ ոյ բանն յայտնեալ ի մարդկան կերպարանս (կամ ի կերպարանս մարդոյ). զկոչումն հեթանոսաց գուշակէր. զոր ի մեզ ետան ի գլուխ վարդապետական աւետեացն յամենայն հեթանոսս ։ Ընդ լինել աբրահամ Ճ. ամեայ՝ Ծնանի զիսահակ ի սառայէ կնոջէ իւրմէ ... որդ կեցեալ աբրահամ յետ Ծնանելոյն զիսահակ՝ ամս հե ։ Սամ.

» Primo ex Prophetis Abrahamo, Dei Verbum revelatum in hominum (vel hominis) forma, vocationem Gentium praenuntiabat, quam apud nos ad finem deduxit per annuntiationem doctrinae in omnes gentes, Dei Verbum Deus. Abraham itaque factus centenarius, generat Isaac ex Sarra uxore sua ... Vixit ergo Abraham post Isaacum natum annos LXXV ». Sam.

	Hebr. Abraham	*Assyr. Ninyas*	*Sicyon. r. Thelxion ann. LII.*	*Aegypt. Thebaei XVI. Dyn.*
	70	18	1	70
	71	19	2	71
	72	20	3	72
	73	21	4	73
	74	22	5	74
Primus annus Repromissionis Dei ad Abraham.	75	23	6	75

Abraham, quum LXXV. esset annorum, divino dignus habetur alloquio, et ea repromissione, quae ad eum facta est.

Primus annus repromissionis Dei ad Abraham: à quo, usque ad Moysen, et egressum gentis Hebraeorum ex Aegypto, supputantur anni CCCCXXX: quorum meminit Paulus ita dicens: » Testamentum confirmatum à Domino, quae post quadringentos et triginta annos facta est lex, non infirmat ad evacuandam promissionem «. Ipse quoque in Exodo Moyses his congruens loquitur: » Habitatio autem filiorum Israel, qua habitaverunt in Aegypto, et in terra Chanaan, ipsi et patres eorum, anni quadringenti triginta «.

	76	24	7	76
	77	25	8	77
	78	26	9	78
	79	27	10	79
	80	28	11	80
	81	29	12	81
	82	30	13	82
	83	31	14	83
	84	32	15	84
Decimus annus Repromissionis.	85	33	16	85
Abraham ex ancilla Agar genuit Ismaelem: à quo Ismaelitarum gens, qui postea Agareni, deinde Saraceni dicti.	86	34	17	86
	87	35	18	87
	88	36	19	88
	89	37	20	89
	90	38	21	90
		IV. Arius. ann. XXX.		
	91	1	22	91
	92	2	23	92
	93	3	24	93
	94	4	25	94
Vigesimus annus Repromissionis.	95	5	26	95
	96	6	27	96
	97	7	28	97
	98	8	29	98
Sodoma et Gomorrha succensae.	99	9	30	99
	100	10	31	100

Abraham, quum centenarius esset, genuit ex libera filium Isaac: cui supervixit alios annos LXXV.

Primo omnium Prophetarum Abrahae verbum Dei, quum in figura apparuisset humana, vocationem gentium pollicetur, quam in nostrum tempus sermo Christi deduxit ad finem per evangelicam in omnes gentes praedicationem.

Fragm. Gr. ferè ad verbum.

75. Αβράμ (δέ) ἦν ἐτῶν ἑβδομήκοντα πέντε, ὅτε θείου χρησμοῦ καταξιοῦται, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν (adde ex Epitoma Chron. γενομένης) ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 42. B.

Πρῶτον ἔτος τῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Αβράμ ἐπαγγελίας. Ἀπὸ ος'. δὲ ἔτους καὶ αὐτοῦ Αβραὰμ, ἐπὶ Μωϋσέα, ἦγουν πα'. ἔτος τῆς ἐκείνου ἡλικίας, καὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν τοῦ Εβραίων ἔθνους, ἔτη συγχάσει υλ'. ὧν μέμνηται Παῦλος Γαλάταις ἐπιστέλλων. Διαθήκην προ κεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη υλ'. γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ. Καὶ Μωϋσῆς δὲ ἐν Ἐξόδῳ συνάδει λέγων. Ἡ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν Ισραὴλ, ἣν κατῴκησαν ἐν Αἰγύπτῳ. (supple ex Epit. καὶ ἐν γῇ Χανααν), αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ἔτη υλ'. Chron. Pasch. 42. D.

85. Δέκατον ἔτος τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Αβραὰμ ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 42. E.

86. Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ Αβραάμ, ἔτεκεν αὐτῷ Αγαρ ἡ παιδίσκη τὸν Ισμαήλ, ἀφ' οὗ τὸ τῶν Ισμαηλιτῶν γένος. Οἱ δὲ αὐτοί εἰσίν (Epit. εἶεν) Αγαρηνοί, οἱ καὶ Σαρακηνοί καλούμενοι. Ibidem.

95. Τὸ κ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 44. B.

100. Τούτῳ τῷ ἑκατοστῷ ἔτει τοῦ Αβραάμ, γίνεται αὐτῷ παῖς γνήσιος Ισαάκ, ᾧ ἐπέζησεν ἔτη ρ'. Id. ibid.

Πρώτῳ Προφητῶν ἅπαντι τῷ Αβραάμ, ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος φανεὶς ἐν ἀνθρώπου σχήματι, τὴν τῶν ἐθνῶν κλῆσιν θεσπίζει. ἄχρι οὗ ἡμᾶς ὁ τοῦ Χριστοῦ λόγος εἰς πέρας ἤγαγε διὰ τῆς εἰς πάντα τὰ ἔθνη εὐαγγελικῆς διδασκαλίας. Chron. Pasch. 44. C. et Cedren. 26. D.

	Ամ Ամբակում	Եբրայեցի Իսահակ երկրորդ ամս. ի.	Աստղ Աղեք	Սինան Թութեսիի	Եգիպտ Թութեսիի ծգ հարտ.
Սկիզբն քառասնեւրորդի երկրորդի յոբելենի առ հրէայս :	Ա	ա	ԺՈ	ԼԲ	Ա
	Բ	բ	ԺԲ	ԼԳ	Բ
	Գ	գ	ԺԳ	ԼԴ	Գ
	Դ	դ	ԺԴ	ԼԵ	Դ
Ը երորդ ամ առ. աբրահամ ձոյ առեւտեացն :	Ե	ե	ԺԵ	ԼԶ	Ե
	Զ	զ	ԺԶ	ԼԷ	Զ
	Է	է	ԺԷ	ԼԸ	Է
	Ը	ը	ԺԸ	ԼԹ	Ը
	Թ	թ	ԺԹ	Լ	Թ
Ա երորդ ամ աբրահամու :	Ժ	ժ	Ի	ՃԱ	Ժ
	Ժ ա	ժ ա	ԻԱ	ՃԲ	Ժ ա
	Ժ բ	ժ բ	ԻԲ	ՃԳ	Ժ բ
	Ժ գ	ժ գ	ԻԳ	ՃԴ	Ժ գ
Ի երորդ ամ աբրահամ ձոյ առեւտեացն :	Ժ դ	ժ դ	ԻԴ	ՃԵ	Ժ դ
	Ժ ե	ժ ե	ԻԵ	ՃԶ	Ժ ե
	Ժ զ	ժ զ	ԻԶ	ՃԷ	Ժ զ
	Ժ է	ժ է	ԻԷ	ՃԸ	Ժ է
	Ժ ը	ժ ը	ԻԸ	ՃԹ	Ժ ը
	Ժ թ	ժ թ	ԻԹ	Ճ	Ժ թ
Ժ երորդ ամ աբրահամու :	Ի	ի	Լ	ՃԱ	Ի
			Ի. Աբրահ. ամս. ի :		
	Իա	իա	ա	ԾԲ	Իա
			Ի. Եգիպտ. ամս. ըՀ :		
	Իբ	իբ	բ	ա	Իբ
	Իգ	իգ	գ	բ	Իգ
	Իդ	իդ	դ	գ	Իդ
Ժ երորդ ամ առ. աբրահամ ձոյ առեւտեացն :	Իե	իե	ե	դ	Իե
	Իզ	իզ	զ	ե	Իզ
	Իէ	իէ	է	զ	Իէ
	Իը	իը	ը	է	Իը
	Իթ	իթ	թ	ը	Իթ
Ի երորդ ամն աբրահամու :	Ի	ի	ժ	ԼԹ	Ի
	Իա	իա	ժ ա	ժ	Իա
	Իբ	իբ	ժ բ	ժ ա	Իբ
	Իգ	իգ	ժ գ	ժ բ	Իգ
Ի երորդ ամ առ. աբրահամ ձոյ առեւտեացն :	Իդ	իդ	ժ դ	ժ գ	Իդ
	Իե	իե	ժ ե	ժ դ	Իե
	Իզ	իզ	ժ զ	ժ ե	Իզ
	Իէ	իէ	ժ է	ժ զ	Իէ
	Իը	իը	ժ ը	ժ է	Իը
	Իթ	իթ	ժ թ	ժ ը	Իթ
Ձ երորդ ամն աբրահամու :	Խ	խ	ի	ԺԹ	Խ
	Խա	խա	իա	ի	Խա
	Խբ	խբ	իբ	իա	Խբ
	Խգ	խգ	իգ	իբ	Խգ
Ձ երորդ ամ առ. աբրահամ ձոյ առեւտեացն :	Խդ	խդ	իդ	իգ	Խդ
	Խե	խե	իե	իդ	Խե
	Խզ	խզ	իզ	իե	Խզ
	Խէ	խէ	իէ	իզ	Խէ
	Խը	խը	իը	իէ	Խը
	Խթ	խթ	իթ	իը	Խթ
Ճ երորդ ամ աբրահամու :	Ծ	ծ	Լ	իթ	Ծ
Սկիզբն խէ յոբելենի :	Ծա	ծա	Լա	Լ	Ծա
	Ծբ	ծբ	Լբ	Լա	Ծբ
	Ծգ	ծգ	Լգ	Լբ	Ծգ
	Ծդ	ծդ	Լդ	Լգ	Ծդ
Ա. երորդ ամ առ. աբրահամ ձոյ առեւտեացն :	Ծե	ծե	Լե	Լդ	Ծե

Ի կրեաւ Թագաւորեաց Նախ կրէտ անդրանիկ յաշխարհէն : Իսկ այլք ի նախագրեալ ժամանակն (ծչ) առգնեն :

Ad verbum.

105. λ'. Ἔτος τῆς Ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 44. C.

115. μ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. in Epit.

125. ν'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Ibidem.

	Anni Abrahae	*Hebr. Isaac fil. Abrah. ann.* LX.	*Assyr. Arius*	*Sicyon. Thelxion*	*Aegypt. Thebaei* XVI. *Dynastia*	
Initium quadragesimi secundi Jobelei secundum Judaeos.	101	1	11	32	101	
	102	2	12	33	102	
	103	3	13	34	103	
	104	4	14	35	104	
Tricesimus annus Repromissionis.	105	5	15	36	105	
	106	6	16	37	106	
	107	7	17	38	107	
	108	8	18	39	108	
	109	9	19	40	109	
Centesimus decimus annus Abrahae.	110	10	20	41	110	
	111	11	21	42	111	
	112	12	22	43	112	
	113	13	23	44	113	
	114	14	24	45	114	
Quadragesimus annus Repromissionis.	115	15	25	46	115	
	116	16	26	47	116	
	117	17	27	48	117	
	118	18	28	49	118	
	119	19	29	50	119	
Centesimus vicesimus annus Abrahae.	120	20	30	51	120	
			r. Aralius ann. XL.			
	121	21	1	52	121	
				*r.Aegydrus an.*XXXIV.		
	122	22	2	1	122	
	123	23	3	2	123	
	124	24	4	3	124	
Quinquagesimus annus Repromissionis.	125	25	5	4	125	
	126	26	6	5	126	
	127	27	7	6	127	
	128	28	8	7	128	In Creta regnavit primus Cres indigena. Alii vero suprascriptum tempus (56) vindicant.
	129	29	9	8	129	
Centesimus tricesimus annus Abrahae.	130	30	10	9	130	
	131	31	11	10	131	
	132	32	12	11	132	
	133	33	13	12	133	
	134	34	14	13	134	
Sexagesimus annus Repromissionis.	135	35	15	14	135	
	136	36	16	15	136	
	137	37	17	16	137	
	138	38	18	17	138	
	139	39	19	18	139	
Centesimus quadragesimus annus Abrahae.	140	40	20	19	140	
	141	41	21	20	141	
	142	42	22	21	142	
	143	43	23	22	143	
	144	44	24	23	144	
Septuagesimus annus Repromissionis.	145	45	25	24	145	
	146	46	26	25	146	
	147	47	27	26	147	
	148	48	28	27	148	
	149	49	29	28	149	
Centesimus quinquagesimus annus Abrahae.	150	50	30	29	150	
Principium Jobelei quadragesimi tertii.	151	51	31	30	151	
	152	52	32	31	152	
	153	53	33	32	153	
	154	54	34	33	154	
Octuagesimus annus Repromissionis.	155	55	35	34	155	

135. ξ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. Ibid.
145. ο'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 46. D.
155. π'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 46. E.

Աբ. Աբրահամ.	Իսահակ.	Յակ. Յակոբ.	Սիմ. ի թուա. իշխ. ամ. իէ.	Եգիպտ. թագաւ. ամ.
ՃԾզ	Ծզ	Լզ	ա	ՃԾզ
ՃԾէ	Ծէ	Լէ	բ	ՃԾէ
ՃԾը	Ծը	Լը	գ	ՃԾը
ՃԾԹ	ԾԹ	ԼԹ	դ	ՃԾԹ
Ճկ	կ	խ	է	Ճկ

Իսահակայ վախճանմանէն Ծնանին որդիք երկուորեակք. առաջինն Եսաւ, որ և Եդոմ. յորմէ ազգն իդումէացւոց. երկրորդն յակոբ, որում անուն կոչեցաւ իսրայէլ. յորմէ իսրայէլացիք, որ և Հրեայք։

Ակիզբն Թագաւորութեան արգիացւոց զոյսու ժամանակաւ։

Ո՞ր Հրէայս յակոբ որդի իսահակայ նախանշանակեալ՝ ի կանոնիս, մինչև՝ ի յովսէփ սակ Ճիւս։

Ո՞ր տասներեսանեակս ՚ի երորդ, քանըքսէս՝ որ և բաղէոս, սակ Ը։

Ո՞ր արգիացիս՝ առաջին Թագաւորեաց ինաքոս, սակ Ծ։

Կատարած ժամանակագրի վասն արգիացւոց Թագաւորութեանն։ * Կարգաւ առ սոսին գրոշմեացուք զԹագաւորս արգիացւոց յինաքոյ, որք գագաթին առ սեմնէզաւ կրճ. տասով. որոց ժամանակ ամաց գըլսանի չիշ և երկուց ||։	Աբ. Աբրահամ.	Իսհ. Իսահակ. ամ. ձ։	Ակոբ. Յակոբ. ամ. ծ։	Սիմ. Իսրայէլ. ամ.	Ակգիպտ. Յովսէփ ամ. ծ։	Եգիպտ. թագաւ. ամ. ձէ. հարած.	Ինաքոյ գաւազ յով. զոր եգիպ. ացիք փոխանակեմք անուանն՝ իսիս կարգան, և պաշտէն։ Յինաքոյ հաքէն ինաքոս գեա առ արգիացիս։ ՚ի գաւերէն ՚ի յովսէ վաճառս ա նաւն ընկալաւ։
	Ակա	ա	ա	զ	ա	Ակա	
	Ակբ	բ	բ	հ	բ	Ակբ	
	Ակգ	գ	գ	ը	գ	Ակգ	
	Ակդ	դ	դ	թ	դ	Ակդ	
ղ. երորդ ամ առ աբրահամ ոչ առէառեացն։	Ակէ	է	է	ժ	է	Ակէ	
	Ակզ	զ	զ	ժա	զ	Ակզ	
	Ակ՛	ը	ը	ժբ	ը	Ակ՛	
	Ակը	ը	ը	ժգ	ը	Ակը	
	ԱկԹ	Թ	Թ	ժդ	Թ	ԱկԹ	
ՃՀ երորդ ամ առ աբրահամ. և իսահակայ Ժ երորդ։	ԱՀ	ժ	ժ	ժէ	ժ	ԱՀ	
	ԱՀա	ժա	ժա	ժզ	ժա	ԱՀա	
	ԱՀբ	ժբ	ժբ	ժ՛	ժբ	ԱՀբ	
	ԱՀգ	ժգ	ժգ	ժը	ժգ	ԱՀգ	
	ԱՀդ	ժդ	ժդ	ժԹ	ժդ	ԱՀդ	
Ճէ երորդ ամ առէառեաց, յորում մեռանի աբրահամ ամաց ՃՀ իշ։	ԱՀէ	ժէ	ժէ	ի	ժէ	ԱՀէ	
	ԱՀզ	ժզ	ժզ	իա	ժզ	ԱՀզ	
	Ա՛Հ	ժէ	ժէ	իբ	ժէ	Ա՛Հ	
	ԱՀը	ժը	ժը	իգ	ժը	ԱՀը	
	ԱՀԹ	ժԹ	ժԹ	իդ	ժԹ	ԱՀԹ	
ձ. երորդ ամ իսահակայ։	Ա՛Ձ	ի	ի	իէ	ի	Ա՛Ձ	
	Ա՛Ձա	իա	իա	իզ	իա	Ա՛Ձա	Աշխս յեգիպտաս զառաջինն ՃԾ կարծեցաւ. զոր ապատիս ոմանք ասացին։
	Ա՛Ձբ	իբ	իբ	ի՛	իբ	Ա՛Ձբ	
	Ա՛Ձգ	իգ	իգ	իը	իգ	Ա՛Ձգ	
	Ա՛Ձդ	իդ	իդ	իԹ	իդ	Ա՛Ձդ	
ՃՁ երորդ ամ առ աբրահամ ոչ առէառեացն։	Ա՛Ձէ	իէ	իէ	լ	իէ	Ա՛Ձէ	
	Ա՛Ձզ	իզ	իզ	լա	իզ	Ա՛Ձզ	
	Ա՛Ձ՛	ի՛	ի՛	լբ	ի՛	Ա՛Ձ՛	
	Ա՛Ձը	իը	իը	լգ	իը	Ա՛Ձը	
	Ա՛ՁԹ	իԹ	իԹ	լդ	իԹ	Ա՛ՁԹ	
ղ. երորդ ամ իսահակայ։	Ա՛Ղ	լ	լ	լէ	լ	Ա՛Ղ	
			Է. Աբրահիմէս ամ. լԸ։			ՃՁ հարած պատիճան Ձ. էիսոս ամ ՃՀ	Աս. եգիպատացիս ԺՁ երորդ հաղորդաւ Թագաւորեցին հազ վիճք ամն յԺ։ Ջ Թագաւորս եգիպատացւոց հովիւս համարիմք անուա նեալս վասն յոմանէից և երորդ նորա, որք ՚ի սկզբան անգ որպէս հովիւք ԼՀին յեգիպտոս։
	Ա՛ղա	լա	ա	լզ	լա	ա	
	Ա՛ղբ	լբ	բ	լէ	լբ	բ	
	Ա՛ղգ	լգ	գ	լը	լգ	գ	
	Ա՛ղդ	լդ	դ	լԹ	լդ	դ	

168. * ՚Ի վերջին ամի սորա (ըմն արուեսաի) եղեն Եսաւ և յակոբ, որ կոչին երկու նահապետք ||. Թոմ. արծր. ա. 4։

n Postremo istius (Araliі) anno nati sunt Esau, et Jacob, qui Patriarchae duo vocantur a. Thom. Arzer. 1, 4.

161. * ՚Ի Ձ ամի Թուբխնաթայ Թագաւորէ արգիացւոց առաջին՝ ինաքոս ||. Սամ. որ և գարձեալ գրէ անդ. * Թագաւորք արգիացւոց սկսեալք ՚ի Ձ երորդ ամի Թուբխնաքայ. որոց առաջին ինաքոս, ասէ Ծ ||։

n Anno Thurimachi VI. regnat Argivis primus, Inachus a. Sam. qui iterum dicit ibidem: n Reges Argivorum inchoantes VI. Thurimachi anno; quorum primus, Inachus annis L a. Integrum Castoris textum vide Parte I. p. 124.

182. * ՚Ի ձէ ամին սահակայ՝ Ժամաներորդ հարատեւին իշխեալ Նացաւ յեգիպտոս սուխս, և ՃԾ կարծեցաւ. զնա ապատիս ոմանք ա ասացին ||. Վարդան պատմ։

n In LXXXII. anno Isaaci, XVII. dynastiae principatum tenuit in Aegypto Apis, et Deus est putatus: ipsum Sarapin nonnulli dixerunt a. Vardanes historicus.

190. * ՚Ի վերջին ամի սորա (այսինքն քանըքսակայ բաղէոսի) սկիզբն եգիպատացւոց հովիւքն ||. Թոմ. արծր. ա. 4։

Anni Abrahae	*Hebr. Isaac*	*Assyr. Aralius*	*Sicyon. VII. Thurimachus ann. XLV.*	*Aegypt. Thebaei XVI. Dynastia*
156	56	56	1	156
157	57	57	2	157
158	58	58	3	158
159	59	59	4	159
160	60	40	5	160

Sexagenario Isaac nascuntur filii gemini: primus Esau, qui et Edom: à quo gens Idumaeorum. Secundus Jacob, qui postea Israel, à quo Israelitae, qui nunc Judaei.

Initium etiam regni Argivorum his temporibus.

Apud Hebraeos Jacob filius Isaac, qui praenotatur, usque ad Joseph, ann. CXXI.

Apud Assyrios sextus Xerxes, qui et Baleus, ann. XXX.

Apud Argos primus regnavit Inachus, ann. L.

Castor Chronographus de Argivorum regno ita loquitur: » Consequenter persequemur reges Argi ab Inacho, usque in Sthenelum filium Crotopi: quorum invenitur omne tempus anni CCCLXXXII «.

Anni Abrahae.	*Hebr. Jacob annis CXXI.*	*Assyrior. VI. Xerxes an. XXX.*	*Sicyon. Thurimachus.*	*Argiv. Inachus ann. L.*	*Aegypt. Thebaei XVI. Dynastia*
161	1	1	6	1	161
162	2	2	7	2	162
163	3	3	8	3	163
164	4	4	9	4	164
165	5	5	10	5	165
166	6	6	11	6	166
167	7	7	12	7	167
168	8	8	13	8	168
169	9	9	14	9	169
170	10	10	15	10	170
171	11	11	16	11	171
172	12	12	17	12	172
173	13	13	18	13	173
174	14	14	19	14	174
175	15	15	20	15	175
176	16	16	21	16	176
177	17	17	22	17	177
178	18	18	23	18	178
179	19	19	24	19	179
180	20	20	25	20	180
181	21	21	26	21	181
182	22	22	27	22	182
183	23	23	28	23	183
184	24	24	29	24	184
185	25	25	30	25	185
186	26	26	31	26	186
187	27	27	32	27	187
188	28	28	33	28	188
189	29	29	34	29	189
190	30	30	35	30	190

VII. Armamitres ann. XXXVIII.

XVII. Dyn. Pastores ann. CIII.

191	31	1	36	31	1
192	32	2	37	32	2
193	33	3	38	33	3
194	34	4	39	34	4

Nonagesimus annus Repromissionis.

Centesimus septuagesimus annus Abrahae, et Isaac Septuagesimus.

Centesimus annus Repromissionis, in quo moritur Abraham annorum CLXXV.

Octogesimus annus Isaac.

Centesimus decimus annus Repromissionis.

Nonagesimus annus Isaac.

Inachi filia Jo, quam Aegyptii mutato nomine Isidem colunt. A patre Inacho Inachus fluvius apud Argos. A filia Jone Bosporus nuncupatur.

Apis in Aegypto primus Deus putatur, quem quidam Serapim vocant.

Apud Aegyptios per septimam decimam Dynastiam regnaverunt Pastores annis centum tribus. Reges Aegyptiorum Pastores conjicimus nuncupatos propter Joseph et fratres ejus, qui in principio pastores descendisse in Aegyptum comprobantur.

» Ultimo hujus (Xerxis Balei) anno dominantur in Aegyptios Pastores «. Arzer. 1. 4.

(ad verb.) 160. ξ'. Τούτῳ τῷ ἔτει γίνονται τῷ Ισαὰκ δύο παῖδες δίδυμοι ἐκ τῆς Ρεβέκκας, πρῶτος Ησαῦ, ὁ καὶ Εδώμ, ἀφ' οὗ τὸ Ιδουμαίων ἔθνος. δεύτερος Ιακώβ, ὁ μετονομασθεὶς Ισραήλ, ἀφ' οὗ Ισραηλῖται, οἱ καὶ Ιουδαῖοι. Chron. Pasch. 46. E.

161. Ἀρχὴ βασιλείας Αργείων. Sync. 100. a. Ἡ δυγάτηρ Ινάχου Ιω εἰς Αἴγυπτον ἐλθοῦσα Ισις ὠνομάσθη, ἣν Αιγύπτιοι σέβουσιν Ισιν Φαρίαν καλοῦντες. Sync. 101. C. Item. 51. B. τούτου δυγάτηρ Ιούς, ἣν Ισιν μετονομάσαντες σέβουσιν.

Ἀπὸ Ινάχου ποταμὸς ἐν Αργῳ ὠνομάσθη, καὶ ὁ Βόσπορος ἐπώνυμος τῆς Ιοῦς. Sync. 100. D.

165. ιε'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. in Epit.

175. ρ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 47. D.

185. ρι'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Ibid.

	Աբր. Աբրահամ	Եբր. Յակոբ	Ասոր. Աբրահամ. թգ.	Սեպտ. (Θεοδ. Ἀβρ.)	Ալեքս. Ինաց.	Եգիպտ. Հովսէփ թէ հարցաքննի
Ամ երորդ ամ առ. աբրահամ ՚ի աւետեացն :	ՃղԼ	Լե	Ե	խս	Լե	Ե
	ՃղՂ	ԼՂ	Ղ	խաս	ԼՂ	Ղ
	ՃղԿ	ԼԿ	Կ	խբ	ԼԿ	Կ
	ՃղԸ	ԼԸ	Բ	խդ	ԼԸ	Բ
	ՃղԹ	ԼԹ	Թ	խդ	ԼԹ	Թ
Ամ. որդ ամ խահակայ :	Մ	Խ	Ժ	խե	Խ	Ժ
				Ը. ՂԱՒԻԴԱՈՆ ԱՄՍ ԺԶ :		
Սկիզբն խոչ յոբելէնի ըստ հրէից աւանդութեան :	ՄՆ	Խաս	Ժա	ա	Խաս	Ժա
	ՄԲ	Խբ	Ժբ	բ	Խբ	Ժբ
	ՄԿ	Խգ	Ժգ	գ	Խգ	Ժգ
	ՄԴ	Խդ	Ժդ	դ	Խդ	Ժդ
Ամ երորդ ամ առ. աբրահամ ՚ի աւետեացն :	Մե	Խե	Ժե	ե	Խե	Ժե
	ՄՂ	Խզ	Ժզ	զ	Խզ	Ժզ
	ՄԿ	Խէ	Ժէ	է	Խէ	Ժէ
	ՄԸ	Խը	Ժը	ը	Խը	Ժը
	ՄԹ	Խթ	Ժթ	թ	Խթ	Ժթ
Ջամանակս զոյսոսիկ որպէս կարի հնագոյնս յիշատակէ պատմ՚ի ասիկերն օրինակ զոյս • Մ՚ինչ գուսմարելն կամէք գնասս յառաջ նոյն պատմութիւնս՝ զանոյշ ուրացանելոր քաղաքի նախնեացն ասել, ակիզբն ա՛ա. զիօրմնեայ առաջնոյ ձառէյնն և գնեցայ , և զորոց յետ ջրհեղեղին էին ‖ :	ՄԻ	Ծ	Լ	Ժ	Ծ	Լ
				Է. ՓՈՐՈՆԷՈՍ ԱՄՍ Ի :		
	ՄԻա	Ծա	խա	Ժա	ա	խա
	ՄԻբ	Ծբ	խբ	Ժբ	բ	խբ
	ՄԻգ	Ծգ	խգ	Ժգ	գ	խգ
	ՄԻդ	Ծդ	խդ	Ժդ	դ	խդ
Ամ. որդ ամ առ. աբրահամ ՚ի աւետեացն :	ՄԻե	Ծե	խե	Ժե	ե	խե
	ՄԻզ	Ծզ	խզ	Ժզ	զ	խզ
	ՄԻէ	Ծէ	խէ	Ժէ	է	խէ
	ՄԻը	Ծը	խը	Ժը	ը	խը
	ՄԻԹ	Ծթ	խթ	Ժթ	թ	խթ
Ամ երորդ ամ խահակայ :	Մի	Կ	Լ	ի	Ժ	Լ
	Միա	Կա	Լա	իա	Ժա	Լա
	Միբ	Կբ	Լբ	իբ	Ժբ	Լբ
	Միգ	Կգ	Լգ	իգ	Ժգ	Լգ
	Միդ	Կդ	Լդ	իդ	Ժդ	Լդ
Ամ. երորդ ամ առ. աբրահամ ՚ի աւետեացն :	Միե	Կե	Լե	իե	Ժե	Լե
	Միզ	Կզ	Լզ	իզ	Ժզ	Լզ
	Միէ	Կէ	Լէ	իէ	Ժէ	Լէ
	Միը	Կը	Լը	իը	Ժը	Լը
			Բ. ԲԷԹՈՒԷԼ ԱՄՍ ԼԷ :			
	ՄԻԹ	ԿԹ	ա	իթ	Ժթ	Լթ
Ամ երորդ ամ խահակայ :	ՄԼ	Կ	Բ	Լ	Լ	Խ
	ՄԼա	Կա	գ	Լա	իա	իա
Յակոբ ՚ի միջագետս եկեալ ծառայէ առ լաբանայ ամս է :	ՄԼԲ	ԿԲ	դ	Լբ	Լբ	Խբ
	ՄԼԳ	ԿԳ	ե	Լգ	Լգ	Խգ
	ՄԼԴ	ԿԴ	զ	Լդ	Լդ	Խդ
Ամ. երորդ ամ առ. աբրահամ ՚ի աւետեացն :	ՄԼԵ	ԿԵ	է	Լե	Լե	Խե
	ՄԼԶ	ԿԶ	Ը	Լզ	Լզ	Խզ
	ՄԼԷ	ԿԷ	Թ	Լէ	Լէ	Խէ
Յակոբ գնայ և գնդաքել ՚ի մի. լաբանոս ան. ՚ի հնուԹիւն :	ՄԼԸ	ԿԸ	Ժ	Լը	Լը	Խը
	ՄԼԹ	ԿԹ	Ժա	Լթ	Լթ	Խթ
Ամ որդ ամն խահակայ :	Մխ	Ձ	Ժբ	Խ	Լ	Ծ
	Մխա	Ձա	Ժգ	Խա	Լա	Ծա

Փորոնեա որդի ինաչայ և նիոբեայ առաջնոյ օրէնս և դատաստս եգ : Որոնք ասցա գուսար համարին զնիսոբ :

Ընդ նիոբեայ ամենայն կանանց առաջնոյ , որպէս հելլինք ասեն , խառնակեցաւ զևս • յորմէ եղև նմա որդի ապիս , որ և սերապիս :

Փոխառաւս որդի կռէգոսի Թագաւորեաց ՚ի Թեսպիա :

Տէղացին և կարխաստացին ընդգէմ փորոնեայ և պատասխանց մեծաս գրգռէն :

Ովկեանս յատուկին զերկրին չինեաց , որ յատաչն կոչեր ակոկ • որպէս և զայլ բազում քաղաքս : ՚ի ժամանակս ասցա առ. աբրամին դէ լճին երուսեղեմ կոյս մի , զոր հելլինք ասֆալտոս անուանեցին :

211. * Յաւուրս յակոբայ փորոն Թագաւոր՝ օրէնս և դատաստս եգ ‖ • Վարդան :

» In diebus Jacob , Phoroneus rex legem et judices constituit ա. Vardan .

215. * ՚ի սորա (արամաիԹրէայ) ի՛ն ամն Թեսպացւոց առաջին Թագաւորեաց (Թեսպիոս) ‖ • Ծովմ. արծր • ա. 4 :

» Hujus (Armamithris) anno xxv. Thessalorum primus (rex, Thessalus) regnavit ա. Thom. Arzer. 1. 4.

236. * Ովկիանս չինեաց զկեանսն յատուկին ‖ • Վարդան :

» Ogyges condidit Eleusiniam Atticae ա. Vardanes .

Fragmenta Gr. ad verb.

195. ρχ΄. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 47. E.

200. ρ΄. Ἔτος τοῦ Ισαάκ. Ibidem.

205. ρλ΄. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 48. A. sic etiam ρμ΄. et ρν΄. 48. A. B.

211. Αργείων β΄. ἐβασίλευσε Φορωνεύς, παῖς Ἰνάχου καὶ Νιόβης. πρῶτος λέγεται νόμους καὶ κριτήρια παρ' Ἕλλησι θέσθαι. φασί δέ τινες Νιόβην Φορωνέως εἶναι θυγατέρα. Sync. 100. B.

	Anni Abrahae	*Hebr. Jacob*	*Assyr. Armamitres*	*Sicyon. Leucippus*	*Argiv. Inachus*	*Aegypt. Pastores Dyn. XVII.*	
Centesimus vicesimus annus Repromissionis.	195	35	5	40	35	5	
	196	36	6	41	36	6	
	197	37	7	42	37	7	
	198	38	8	43	38	8	
	199	39	9	44	39	9	
Centesimus annus Isaac.	200	40	10	45	40	10	
				VIII. Leucippus ann. LIII.			
Principium Jobelei quadragesimi quarti juxta Judaeorum traditionem.	201	41	11	1	41	11	
	202	42	12	2	42	12	
	203	43	13	3	43	13	
	204	44	14	4	44	14	
Centesimus trigesimus annus Repromissionis.	205	45	15	5	45	15	
	206	46	16	6	46	16	
	207	47	17	7	47	17	
	208	48	18	8	48	18	
	209	49	19	9	49	19	
	210	50	20	10	50	20	
Horum temporum quasi valde antiquorum Plato in Timaeo ita meminit:					*II. Phoroneus an. LX.*		Phoroneus Inachi filius et Niobae primus leges judiciaque constituit. Quidam hujus filiam Nioben arbitrantur.
» Aliquando volens eos provocare in sermones de temporibus antiquis, quae cuique civitati apud veteres accidissent: de Phoroneo, qui primus hoc nomine appellatus, de Niobe, et his, qui post diluvium fuerunt ».	211	51	21	11	1	21	
	212	52	22	12	2	22	Niobae omnium primae mulierum, ut Graeci perhibent, mixtus est Jupiter: de qua nascitur Apis, quem Serapim vocant.
	213	53	23	13	3	23	
	214	54	24	14	4	24	
Centesimus quadragesimus annus Repromissionis.	215	55	25	15	5	25	
	216	56	26	16	6	26	
	217	57	27	17	7	27	
	218	58	28	18	8	28	
	219	59	29	19	9	29	
Centesimus vicesimus annus Isaac.	220	60	30	20	10	30	
	221	61	31	21	11	31	
	222	62	32	22	12	32	
	223	63	33	23	13	33	
	224	64	34	24	14	34	
Centesimus quinquagesimus annus Repromissionis.	225	65	35	25	15	35	Thessalus Graeci filius regnavit in Thessalia.
	226	66	36	26	16	36	
	227	67	37	27	17	37	
	228	68	38	28	18	38	
			VIII. Belochus ann. XXXV.				
	229	69	1	29	19	39	Telchines et Caryatae adversum Phoroneum et Parrhasios instituunt bellum.
Centesimus tricesimus annus Isaac.	230	70	2	30	20	40	
	231	71	3	31	21	41	
Jacob Mesopotamiam venit, et servit apud Laban ann. VII.	232	72	4	32	22	42	
	233	73	5	33	23	43	
	234	74	6	34	24	44	
Centesimus sexagesimus annus Repromissionis.	235	75	7	35	25	45	
	236	76	8	36	26	46	Ogyges in Attica Eleusinam condidit, quae antiquitus vocabatur Acta, et alias plurimas civitates: cujus temporibus apud lacum Trionidem virgo apparuit, quam Graeci Minervam nuncuparunt.
	237	77	9	37	27	47	
Jacob Liam et Rachel in Mesopotamia duxit uxores.	238	78	10	38	28	48	
	239	79	11	39	29	49	
Centesimus quadragesimus annus Isaac.	240	80	12	40	30	50	
	241	81	13	41	31	51	

(ad verb.) 211. Πλάτων ἐν Τιμαίῳ τῷ διαλόγῳ τῶν Φορωνέως ἐπιμέμνηται χρόνων, ὡς πάνυ παλαιῶν. Sync. 100. D.

Καί ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους τῶν τῇδε (Scal. τῇδε τῇ πόλει), τὰ ἀρχαιότατα λέγειν ἐπιχειρεῖν περὶ Φορωνέως τε τοῦ πρώτου λεχθέντος καὶ Νιόβης, καὶ (τὰ) μετὰ τὸν κατακλυσμόν. Plato in Timaeo. sub initio.

212. Νιόβῃ γεμιτῇ Ἰνάχου, μητρὶ δὲ Φορωνέως πρώτη γυναικῶν ἐμίγη Ζεύς, ἐξ ἧς ἔσχεν Ἄπιν υἱὸν τόν (καὶ) Σάραπιν. Sync. 100. D.

220. ρκ'. Ἔτος τοῦ Ἰσαάκ. Chron. Pasch. 48. A.

229. Τελχῖνες καὶ Καρυᾶται πρὸς Φορωνέα καὶ Παῤῥασίους ἐπολέμησαν. Sync. 101. A.

235. ρξ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 48. B. sic etiam ρό. ρπ'. ρϛ'. 49. A. B. C.

236. Ὠγυγος ἐν Ἀκτῇ... Τριτωνίδι λίμνῃ Ἀθηνᾶ παρ' Ἕλλησιν ὠνομάσθη. Sync. 101. A.

(Ad sens.) 225. *vel potius juxta Arzerunium* 215. Ἐβασίλευσε Θεσσαλῶν ὁ Γραικοῦ παῖς Θεσσαλός, ἀφ' οὗ καὶ (ἡ) χώρα ἕως νῦν ὠνόμασται. Sync. 100. E.

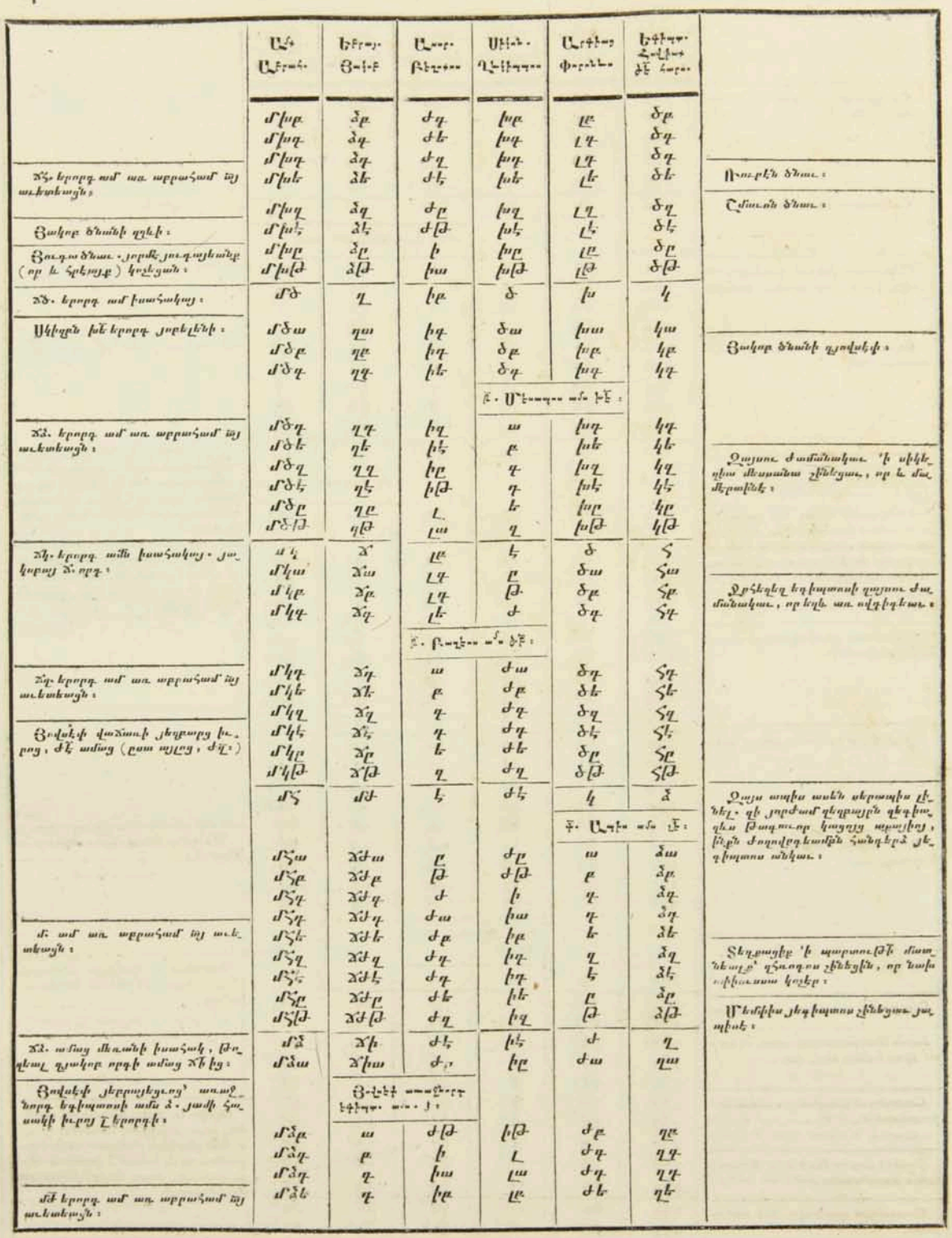

247. * Եւ Թէպէակ առաջին որդի առբէլն էր. զոր ծնաւ յամի կենաց իւրոց, և զշմաւոն յետ ամին, առկայն զնէն ի կարգ. զոր ծնաւ յ ամի. յորմէ ազգէ մեծն Մուսէս, զոր համարին այս պէս. Յակոբ ամաց ամի անց ծնաւ զնէն զգեհ ... Յակոբ ամաց ամ, ծնաւ զյուդա ... Պարձակ և զամ եւսէբեայ Ժամանակական կամոնացն, զի ամին յակոբայ լինի նմա որդի յուսէփ ի Տաբէլայ կնոջէ իւրմէ. և յ ամի իւրոյ յուսէփ վաճառի յեգիպտոս, և վեալ ի տան բանդին գէ ամ։ և ոչնչ. Այս անեկդ.

» Etsi primus filius Ruben erat, quem generavit anno LXXXV. vitae suae, sicut et Simeon anno LXXXVI. Levi tamen potius in ordinem admittitur, quem genuit LXXXVII. anno; ex qua generatione Moyses fuit: quodque sic dinumerant. Jacob annorum LXXXVI. generat Levi ... Jacob annorum LXXXVIII. generat Judam ... Adhaec secundum Eusebii Chronicos Canones, XCII. anno Jacob fit ei filius Joseph ex Rachel uxore sua. Anno vero suo XVII. Joseph venditur a fratribus in Aegyptum; agit autem in domo carceris annos XIII ա. etc. Sam. Aniensis.

262. * Բէզդրտոս ամն չէ։ ի սոսա չէ ամին համյաւտեալ քրէնգէնն ոգիգեայ ॥ Թիտմ. սրծր. ու. 4.

» Bellochus annis XXXV. Hujus anno XXXIII. celebratissimum illud Ogygi diluvium ա. Thom. Arzer. 1. 4.

	Anni Abrahae	*Hebr. Jacob*	*Assyr. Belochus*	*Sicyon. Leucippus*	*Argiv. Phoroneus*	*Aegypt. Pastor. XVII. Dyn.*	
	242	82	14	42	32	52	
	243	83	15	43	33	53	
	244	84	16	44	34	54	
Centesimus septuagesimus annus Repromissionis.	245	85	17	45	35	55	Ruben natus.
	246	86	18	46	36	56	Simeon natus.
Jacob genuit Levi.	247	87	19	47	37	57	
	248	88	20	48	38	58	
Judas natus, à quo Judaei appellati.	249	89	21	49	39	59	
Centesimus quinquagesimus annus Isaac.	250	90	22	50	40	60	
	251	91	23	51	41	61	
Initium Quadragesimi quinti Jobelei.	252	92	24	52	42	62	Jacob generat Joseph.
	253	93	25	53	43	63	
				IX. Mesapus an. XLVII.			
	254	94	26	1	44	64	
Centesimus octogesimus annus Repromissionis.	255	95	27	2	45	65	Hoc tempore in Sicilia Messana, quae et Mamertina, conditur.
	256	96	28	3	46	66	
	257	97	29	4	47	67	
	258	98	30	5	48	68	
	259	99	31	6	49	69	
Centesimus sexagesimus annus Isaac, Jacob centesimus.	260	100	32	7	50	70	
	261	101	33	8	51	71	
	262	102	34	9	52	72	Diluvium Aegypti hoc tempore fuit, quod factum est sub Ogyge.
	263	103	35	10	53	73	
			IX. Baleus ann. LII.				
	264	104	1	11	54	74	
Centesimus nonagesimus annus Repromissionis.	265	105	2	12	55	75	
	266	106	3	13	56	76	
Joseph venditur a fratribus annos agens XVI. (aliis. XVII.)	267	107	4	14	57	77	
	268	108	5	15	58	78	
	269	109	6	16	59	79	
	270	110	7	17	60	80	
					III. Apis ann. XXXV.		Ajunt hunc Apin esse Serapin. Siquidem quum fratrem Aegialeum regem praefecisset Achajae, ipse cum populo Aegyptum migravit.
	271	111	8	18	1	81	
	272	112	9	19	2	82	
	273	113	10	20	3	83	
	274	114	11	21	4	84	
Ducentesimus annus Repromissionis.	275	115	12	22	5	85	
	276	116	13	23	6	86	Telchines victi Rhodum condiderunt, quae prius Ophiussa vocabatur.
	277	117	14	24	7	87	
	278	118	15	25	8	88	
	279	119	16	26	9	89	Memphis in Aegypto ab Ape condita.
Centum octoginta annorum Isaac moritur, relinquens filium Jacob annorum CXX.	280	120	17	27	10	90	
	281	121	18	28	11	91	
		Joseph Dux Aegypti an. LXXX.					
Joseph ex Hebraeis dux Aegypti ann. LXXX. tricesimo aetatis suae anno.	282	1	19	29	12	92	
	283	2	20	30	13	93	
	284	3	21	31	14	94	
Ducentesimus decimus annus Repromissionis.	285	4	22	32	15	95	

282. Ἰωσὴφ ... ἐβασίλευσεν ἐν Αἰγύπτῳ ἔτη π' μὲν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἕνα. Syncell.

» Joseph ... anno suo XXX. Aegyptiorum potitur annos LXXX U. Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

252. Ἰακὼβ γεννᾷ τὸν Ἰωσήφ. Chron. Pasch. 49. B.

267. Ἰωσὴφ πιπράσκεται ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἔτος ἄγων ιζ'. Chron. Pasch. 49. D.

271. Ἀργείων γ'. ἐβασίλευσεν Ἄπις ἔτη λέ ... Τοῦτον τὸν Ἄπιν φασὶ πρῶτον Αἰγυπτίοις (νομισθῆναι, Θεόν) καὶ Σάραπιν κληθῆναι. Οὗτος τὸν ἀδελφὸν Αἰγιαλέα τῶν Ἀχαΐας, (ὡς φασί,) κατέστησε βασιλέα. αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον ἐστάλη σὺν ὄχλῳ. Sync. 118. A. D.

275. σ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 50. A. sicut. et σί. ibid. B.

276. Τελχῖνες ἐκπεσόντες Πελοποννήσου Ῥόδον ᾤκησαν νῆσον τὴν καλουμένην Ὀφιοῦσαν. Sync. 118. E. Τότε Μέμφις ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τούτους ἐκτίσθη τοὺς χρόνους. Id. ibid.

	Ասորեստանցի Աբրահամ	Եբրայեցի Ցնծեէ	Ասորի Բաղաամ	Սիկիմեան Մեսոպոտամ	Ասորեստանցի Ղատի	Եգիպտոսի Հովսէփ ծէ հարիւրամեայ
	մծգ	ե	իգ	լգ	ժգ	ղգ
	մծկ	զ	իդ	լդ	ժկ	ղե
	մծը	է	իե	լե	ժը	ղը
	մծթ	ը	իզ	լզ	ժթ	ղթ
ՃԼ երկրորդ ամ յակոբայ։	մլ	թ	իէ	լէ	ի	ճ՛

Յայսմ ամի, որ երկրորդ էր սովին, ետնուա յակոբ որդւովք իւրովք յԵգիպտոս. և իբրև ետկայց ցնա փարաւոն, թէ քանի՞ ամաց էս, ասաց լինել Հարիւր երեսունն ամաց։

	մղա	ժ	իը	լը	խա	ճա
	մղբ	ժա	իթ	լթ	իբ	ճբ
	մղգ	ժբ	լ	խ	իգ	ճգ
						Եգիպտ. ծէ երրորդ հարիւրամեակն գիտողէիսոյոյ (ցամս յԱբ.) որոյ առաջին Ամենէս ամս էէ։
	մղդ	ժգ	լա	խա	իդ	ա
մէ երկրդ ամ առ աբրահամ ընդ աւետեացն։	մղե	ժդ	լբ	խբ	իե	բ
	մղզ	ժե	լգ	խգ	իզ	գ
	մղէ	ժզ	լդ	խդ	իէ	դ
	մղը	ժէ	լե	խե	իը	ե
	մղթ	ժը	լզ	խզ	իթ	զ
ՃԼ երկրդ ամ յակոբայ։	յ	ժթ	լէ	խէ	լ	է
				Ջ. Երրորդ ամ Խ։		
ծ. երկրդ ամ յովսեփայ։ Սկիզբն խաչ յորելենի։	յա	ի	լը	ա	լա	ը
	յբ	իա	լթ	բ	լբ	թ
	յգ	իբ	խ	գ	լգ	ժ
	յդ	իգ	խա	դ	լդ	ժա
մէ երկրդ ամ առ աբրահամ ընդ աւետեացն։	յե	իդ	խբ	ե	լե	ժբ
					Ռ. Ահարոն ամս հ։	
	յզ	իե	խգ	զ	ա	ժգ
Յակոբ վախճանի ի ՃԼեէ ամի հասակի իւրոյ, մարգարէացեալ վասն քրիստոսի, և հնգամասոց կօշմանն։	յէ	իզ	խդ	է	բ	ժդ
	յը	իէ	խե	ը	գ	ժե
	յթ	իը	խզ	թ	դ	ժզ
	յժ	իթ	խէ	ժ	ե	ժէ
Կ. երկրդ ամ յովսեփայ։	յժա	լ	խը	ժա	զ	ժը
	յժբ	լա	խթ	ժբ	է	ժթ
	յժգ	լբ	ծ	ժգ	ը	ի
	յժդ	լգ	ծա	ժդ	թ	իա
մէ երկրդ ամ առ աբրահամ ընդ աւետեացն։	յժե	լդ	ծբ	ժե	ժ	իբ
			Ջ. Աշտարտ ամս լէ։			
	յժզ	լե	ա	ժզ	ժա	իգ
	յժէ	լզ	բ	ժէ	ժբ	իդ
	յժը	լէ	գ	ժը	ժգ	իե
						Ջ. Քէէրան ամս ծէ։
	յժթ	լը	դ	ժթ	ժդ	ա
Հ. երկրդ ամն յովսեփայ։	յի	լթ	ե	ի	ժե	բ
	յիա	խ	զ	իա	ժզ	գ
	յիբ	իա	է	իբ	ժէ	դ
	յիգ	իբ	ը	իգ	ժը	ե
	յիդ	իգ	թ	իդ	ժթ	զ
ՃԾ երկրդ ամ առ աբրահամ ընդ աւետեացն։	յիե	իդ	ժ	իե	ի	է

289. ետե. * Յառաջին ամի լիութեանն՝ եգիպտոսի սերբ յուսեփ. և ՃԸ երկրդ ամն սկիզբն առցա. և յերկրորդում ամի սովին լինել յակոբայ յերկիրսն՝ ՃԼ ամաց. կեցեալ այլ եւս ամս ԺԷ ամ՝։ Սամ։

» Primo anno abundantiae, Aegypti potitur Joseph: annus vero suus VIII. initium famis eorum; et secundo anno famis descendens Jacob in Aegyptum, annorum CXXX. agit ibi annos alios XVII a. Sam.

307. * Բաղէաս ամն ԺՃ։ Ի սորա խդ (կամ խգ) ամին վախճանեալ ՚ի սակոբ՝ մարգարէացայ վասն հնգամասոց կօշմանն։ Փիլմ. արծր. ա. 4։

» Balaeus annos LII. Hujus anno XLIII. obiturus Jacob praedicit prophetice de Gentium vocatione a. Thom. Arzer. I. 4.

* Յակոբ . . . վախճանի ՃԼեէ ամաց ՚ի իջ ամի Թագաւորութեանն յուսեփեա. որ այլ եւս ետկայ յուսեփ ամս ՃԿ ։ Սամ։

» Jacob ... obiit CXLVII. annorum, anno XXVI. regni Josephi; cui supervixit Joseph annis LIV a. Sam.

Fragm. Gr. ad verb.

290. Τούτῳ τῷ ἔτει ... δευτέρῳ τοῦ λιμοῦ, καὶ ἐννάτῳ τῆς ἐγε-

	Anni Abrahae	*Hebr. Jacob*	*Assyr. Baleus*	*Sicyon. Mesapus*	*Argiv. Apis*	*Aegypt. Pastor. XVII. Dyn.*	
	286	5	23	33	16	96	
	287	6	24	34	17	97	
	288	7	25	35	18	98	
	289	8	26	36	19	99	
Centesimus tricesimus annus Jacob.	290	9	27	37	20	100	

Hoc anno, qui secundus famis fuit, introivit Aegyptum cum filiis suis Jacob: qui cum interrogaretur à Pharaone, quotum annum ageret, respondit se esse annorum centum triginta.

	291	10	28	38	21	101	
	292	11	29	39	22	102	
	293	12	30	40	23	103	
						Aegyptiorum XVIII. Dynast. Diopolitanorum (ann. CCCXLVIII.) quorum primus Amosis ann. XXV.	
	294	13	31	41	24	1	
Ducentesimus vigesimus annus Repromissionis.	295	14	32	42	25	2	
	296	15	33	43	26	3	
	297	16	34	44	27	4	
	298	17	35	45	28	5	
	299	18	36	46	29	6	
Centesimus quadragesimus annus Jacob.	300	19	37	47	30	7	Sparta condita est à Sparto filio Phoronei.
				X. Eratus ann. XLVI.			
Quinquagesimus annus Joseph. Initium Quadragesimi sexti Jobelei.	301	20	38	1	31	8	
	302	21	39	2	32	9	
	303	22	40	3	33	10	
	304	23	41	4	34	11	
Ducentesimus tricesimus annus Repromissionis.	305	24	42	5	35	12	
					IV. Argus ann. LXX.		
	306	25	43	6	1	13	
Jacob centesimo quadragesimo septimo aetatis suae anno diem obiit prophetans de Christo, et de vocatione gentium.	307	26	44	7	2	14	
	308	27	45	8	3	15	
	309	28	46	9	4	16	
	310	29	47	10	5	17	
	311	30	48	11	6	18	
Sexagesimus annus Joseph.	312	31	49	12	7	19	
	313	32	50	13	8	20	
	314	33	51	14	9	21	
Ducentesimus quadragesimus annus Repromissionis.	315	34	52	15	10	22	
			X. Altadas ann. XXXII.				
	316	35	1	16	11	23	
	317	36	2	17	12	24	
	318	37	3	18	13	25	
						II. Chebron ann. XIII.	
	319	38	4	19	14	1	
	320	39	5	20	15	2	
Septuagesimus annus Joseph.	321	40	6	21	16	3	
	322	41	7	22	17	4	
	323	42	8	23	18	5	
	324	43	9	24	19	6	
Ducentesimus quinquagesimus annus Repromissionis.	325	44	10	25	20	7	

μονίας Ιωσὴφ, κάτεισιν Ιακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἔστιν ἐναντίον Φαραώ. Εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ιακὼβ. πόσα ἔτη (τῶν) ἡμερῶν τῆς ζωῆς σου; Καὶ εἶπεν Ιακὼβ τῷ Φαραώ. ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου, ἃς παροικῶ, ρλ' ἔτη. Chron. Pasch. 50. C.

294. Ὀκτωκαιδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ιδ' (ις'). ὧν πρῶτος Αμωσις ἔτη κε. Euseb. I. Parte apud Sync. 55. B. ut etiam in Arm. vide pag. 104.

295. σκ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 50. C. sicut et σλ'. σμ'. ibid. D. E.

300. Σπάρτα ἐκτίσθη ὑπὸ Σπάρτου παιδὸς Φορωνέως. Sync. 118. E.

307. Ἑκατοστὸν τεσσαρακοστὸν ἕβδομον ἔτος ἄγων Ιακὼβ προφητεύει περὶ τοῦ Κυρίου, καὶ περὶ τῆς τῶν ἐθνῶν κλήσεως διὰ Χριστοῦ. Chron. Pasch. 50. D.

325. σν'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 50. E. sicut et σξ'. ibidem.

	Ամ Ամբրամ	Եբրոյ Յակոբ	Աստր Աստրոթ	Սիմն Երուսաղ	Աստխ Աստիճ	Եփեթ Ք. Հարս Քերբեր	
	ՅԻԳ	ԽԵ	ԺԱ	ԻԳ	ԽԱ	Ը	
	ՅԻՀ	ԽԳ	ԺԲ	ԻՀ	ԼԲ	Թ	
	ՅԻԲ	ԽՀ	ԺԳ	ԻԲ	ԻԳ	Ժ	
	ՅԻԹ	ԽԲ	ԺԴ	ԻԹ	ԻԴ	Ժ Ա	
Ա. երդ. ամ յովսեփայ։	ՅԼ	ԽԹ	ԺԵ	Լ	ԻԵ	Ժ Բ	
	ՅԼԱ	Ծ	ԺԶ	ԼԱ	ԼԶ	Ժ Գ	
						Ք. Ընդ. Ի Քերբեր ամս Խ։	
	ՅԼԲ	ԾԱ	ԺԷ	ԼԲ	ԻԷ	Ա	Ջայսու ժամանակաւ էր ըստ ոմանց պտոլեմեոս, յորմէ զմարդիկ կազմէալս յերրասակեն · իսը զի է մատաւան էր, զանազանաբարբոս և պլոյտ անգլացոն ի մարգկութեան և ի գիտութեան փոխոկերպէր։
	ՅԼԳ	ԾԲ	ԺԸ	ԼԳ	ԻԸ	Բ	
	ՅԼԴ	ԾԳ	ԺԹ	ԼԴ	ԻԹ	Գ	
Ք. երդ. ամ առ. աբրահամ ծոյ առեաւացն։	ՅԼԵ	ԾԴ	Ի	ԼԵ	Լ	Դ	
	ՅԼԶ	ԾԵ	ԻԱ	ԼԶ	ԼԱ	Ե	
	ՅԼԷ	ԾԶ	ԻԲ	ԼԷ	ԼԲ	Զ	
	ՅԼԸ	ԾԷ	ԻԳ	ԼԸ	ԼԳ	Է	
	ՅԼԹ	ԾԸ	ԻԴ	(ԼԹ)	ԼԴ	Ը	
	ՅՄ	ԾԹ	ԻԵ	(Խ)	ԼԵ	Թ	
Զ. երդ. ամ յովսեփայ։	ՅՄԱ	Կ	ԻԶ	(ԽԱ)	ԼԶ	Ժ	
	ՅՄԲ	ԿԱ	ԻԷ	(ԽԲ)	ԼԷ	Ժ Ա	
	ՅՄԳ	ԿԲ	(ԻԸ)	(ԽԳ)	(ԼԸ)	(Ժ Բ)	
	(Յայլ ՚ի Սամուէլէ և յայլոց լբաչոցած ալլոնն, որ յայսմհետէ շարադրեալ յօբինածի մերոյ։)						
	ՅԽԴ	ԿԳ	ԻԸ	ԼԹ	ԼԸ	Ժ Բ	
Ի. որդ. ամ առ. աբրահամ ծոյ առեաւացն։	ՅԽԵ	ԿԴ	ԻԹ	ԽԱ	ԼԹ	Ժ Գ	
	ՅԽԶ	ԿԵ	Լ	ԽԲ	ԽԱ	Ժ Դ	
	ՅԽԷ	ԿԶ	ԼԱ	ԽԳ	ԽԲ	Ժ Ե	
	ՅԽԸ	ԿԷ	ԼԲ	ԽԴ	ԽԳ	Ժ Զ	
			Ծն. Մահ Ամս Ե։				
	ՅԽԹ	ԿԸ	ԼԳ	ԽԵ	ԽԴ	Ժ Է	
Ա. որդ. ամն յովսեփայ։	ՅԾ	ԿԹ	ԼԴ	ԽԶ	ԽԵ	Ժ Ը	
	ՅԾԱ	Հ	ԼԵ	ԽԷ	ԽԶ	Ժ Թ	
				Ծն. Պղնձեայ ամս ԽԶ։			
	ՅԾԲ	ՀԱ	ԼԶ	ԼԳ	ԽԷ	Ի	
	ՅԾԳ	ՀԲ	Լ	Բ	ԽԸ	ԻԱ	
						Ք. Ամ Խ Ե Ամս Ձ։	
	ՅԾԴ	ՀԳ	ԼԷ	Գ	ԽԹ	Ա	
Ի որդ, Ա. որդ. ամ առ. աբրահամ ծոյ առեաւացն։	ՅԾԵ	ՀԴ	ԼԸ	Դ	ԽԹ	Բ	
	ՅԾԶ	ՀԵ	ԼԹ	Ե	Ծ	Գ	
	ՅԾԷ	ՀԶ	Ի	Զ	ԾԱ	Դ	
	ՅԾԸ	ՀԷ	ԻԱ	Է	ԾԲ	Ե	
	ՅԾԹ	ՀԸ	ԻԲ	Ը	ԾԳ	Զ	
Ձի ամն յովսեփայ, յորում վախ Ճանեկաս։ Յետ որոյ մահու՝ Ծռասայն եգիպտացւոց երրայեցիքն ամս ՃԶգ։ և ընդ ամենայն յեգիպտոս յամենայն երրայեցւոց ժամանակ ՃԽԵ։ Համարեալ յԱբիքան յոտ կօթայ և որգւոյն խրոյց։	ՅԿ	ՀԹ	ԺԲ	Թ	ԾԴ	Է	
	ՅԿԱ	Ձ	ԺԳ	Ժ	ԾԵ	Ը	
		ՅԱբիքաս Ծռասայն Ք. Ամ Ճ Ե։					
	ՅԿԲ	Ա	ԺԴ	ԺԱ	ԾԶ	Թ	
	ՅԿԳ	Բ	ԺԵ	ԺԲ	ԾԷ	Ժ	
	ՅԿԴ	Գ	ԺԶ	ԺԳ	ԾԸ	ԺԱ	
	ՅԿԵ	Դ	ԺԷ	ԺԴ	ԾԹ	ԺԲ	

332. * Ազատաս ամս ԼԲ։ Ընդ սովաւ պրոմեթէոս այլք խնդասուն երկնցաւ ॥ · Թռմմ. արծր · ամ · 4 ·

n Altadas annos xxxii. Sub isto Prometheus vir sapiens apparuit u. Thom. Arzer. 1. 4.

361. * Մահիգաս ամս Ը։ ՚Ի ժԷ ամի սորա վախճանի յովսէփ ॥ · Թռմմ. արծր · ամ · 4 · ՚Ելդնակս և Սամուէլ · ՚ի սորա ԺԷ ամին վախ Ճանէ յոտակի ॥ ·

* Յետ մահուանն յոսէփայ Ծռասայն որդիքն իսրայէլի եգիպտա-

ցոցն ամն ՃԽԵ։ ՅԱբիքան յակոբայ լիներն ամք ՄԺԱ ॥ Սամ·

n Mamylus annos xxx. In xiv. anno istius obiit Joseph u. Thom. Arzer. 1. 4. Similiter et Sam. Aniensis; n Hujus anno xiv. obiit Josephus u.

n Post mortem Josephi serviunt filii Israel Aegyptiis annos cxliv. A descensu Jacobi fiunt anni ccxv u. Sam.

(ad verbum) 330. ϛ΄. Ἔτος Ἰωσήφ. Chron. Pasch. 51. A.

332. Τούτοις τοῖς χρόνοις, ὡς φασί, Προμηθεὺς ἦν, ὃς ἐμυθεύετο

	Anni Abrahae	*Hebr. Joseph*	*Assyr. Altadas*	*Sicyon. Eratus*	*Argiv. Argus*	*Aegypt.* *XVIII. Dyn. Chebron*	
	326	45	11	26	21	8	
	327	46	12	27	22	9	
	328	47	13	28	23	10	
	329	48	14	29	24	11	
Octogesimus annus Joseph.	330	49	15	30	25	12	
	331	50	16	31	26	13	
						III. Amenophes an. XXI.	
	332	51	17	32	27	1	His temporibus secundum quorundam opinionem Prometheus fuit, à quo homines factos commemorant: et revera, quum sapiens esset, feritatem eorum et nimiam imperitiam ad humanitatem et scientiam transfigurabat.
	333	52	18	33	28	2	
	334	53	19	34	29	3	
Ducentesimus sexagesimus annus Repromissionis.	335	54	20	35	30	4	
	336	55	21	36	31	5	
	337	56	22	37	32	6	
	338	57	23	38	33	7	
	339	58	24	(39)	34	8	
	340	59	25	(40)	35	9	
Nonagesimus annus Joseph.	341	60	26	(41)	36	10	
	342	61	27	(42)	37	11	
	343	62	(28)	(43)	(38)	(12)	
	(Deinceps succedit codex Armenus; cujus Latinam interpretationem sequentes paginae indicabunt).						
	344	63	28	39	38	12	
CCLXX. annus ad Abraham Dei repromissionis.	345	64	29	40	39	13	
	346	65	30	41	40	14	
	347	66	31	42	41	15	
	348	67	32	43	42	16	
			XI. Mamythusan. XXX				
	349	68	1	44	43	17	
	350	69	2	45	44	18	
C. annus Joseph.	351	70	3	46	45	19	
				XI. Plemnaeus an. XLV.			
	352	71	4	1	46	20	
	353	72	5	2	47	21	
						IV. Memphres annis XII.	
	354	73	6	3	48	1	
CC LXXX. annus ad Abraham Dei repromissionis.	355	74	7	4	49	2	
	356	75	8	5	50	3	
	357	76	9	6	51	4	
	358	77	10	7	52	5	
	359	78	11	8	53	6	
	360	79	12	9	54	7	
CX. annus Joseph, quo obiit. Post cujus mortem serviunt Aegyptiis Hebraei annos CXLIV. Simul autem in Aegypto demorandi Hebraeorum tempora CCXV. computata a descensione Jacob et filiorum ejus.	361	80	13	10	55	8	
		In Aegypto servitutis anni CXLIV.					
	362	1	14	11	56	9	
	363	2	15	12	57	10	
	364	3	16	13	58	11	
	365	4	17	14	59	12	

πλάττων ἀνθρώπους, ἐξ ἀπαιδευσίας καὶ ἀλογίας εἰς παίδευσιν μετάγειν. Sync. 119. A. vel potius (...) πλάσσειν ἀνθρώπους, σοφὸς γὰρ ὤν, εἰς παιδείαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀγαν ἰδιωτείας μετέπλαττε. Africanus apud Euseb. Praep. Evang. x. 10. 491. B. (consule et Chron. Pasch. 63. C.)

(ad verb. et sens.) 345. σϛ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. pag. 51. A.

355. σπ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 51. A.

361. Τούτῳ τῷ ἔτει, πᾶ. ἔτος ἄγων τῆς ἡγεμονίας Ἰωσὴφ, καὶ ριά. τῆς αὐτοῦ ἡλικίας τελευτᾷ τὸν βιόν. Μετὰ θάνατον Ἰωσὴφ, δουλεύουσιν Ἑβραῖοι τοῖς Αἰγυπτίοις ἔτερα ἔτη ρμδ'. Τὰ δὲ πάντα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ διατριβῆς τῶν Ἰουδαίων (Scal. Ἑβραίων) ἔτει τυγχάνει σιέ. ἀριθμούμενα ἀπὸ τῆς καθόδου Ἰακὼβ, καὶ τῶν τούτου παίδων εἰς Αἴγυπτον. Chron. Pasch. 51. A.

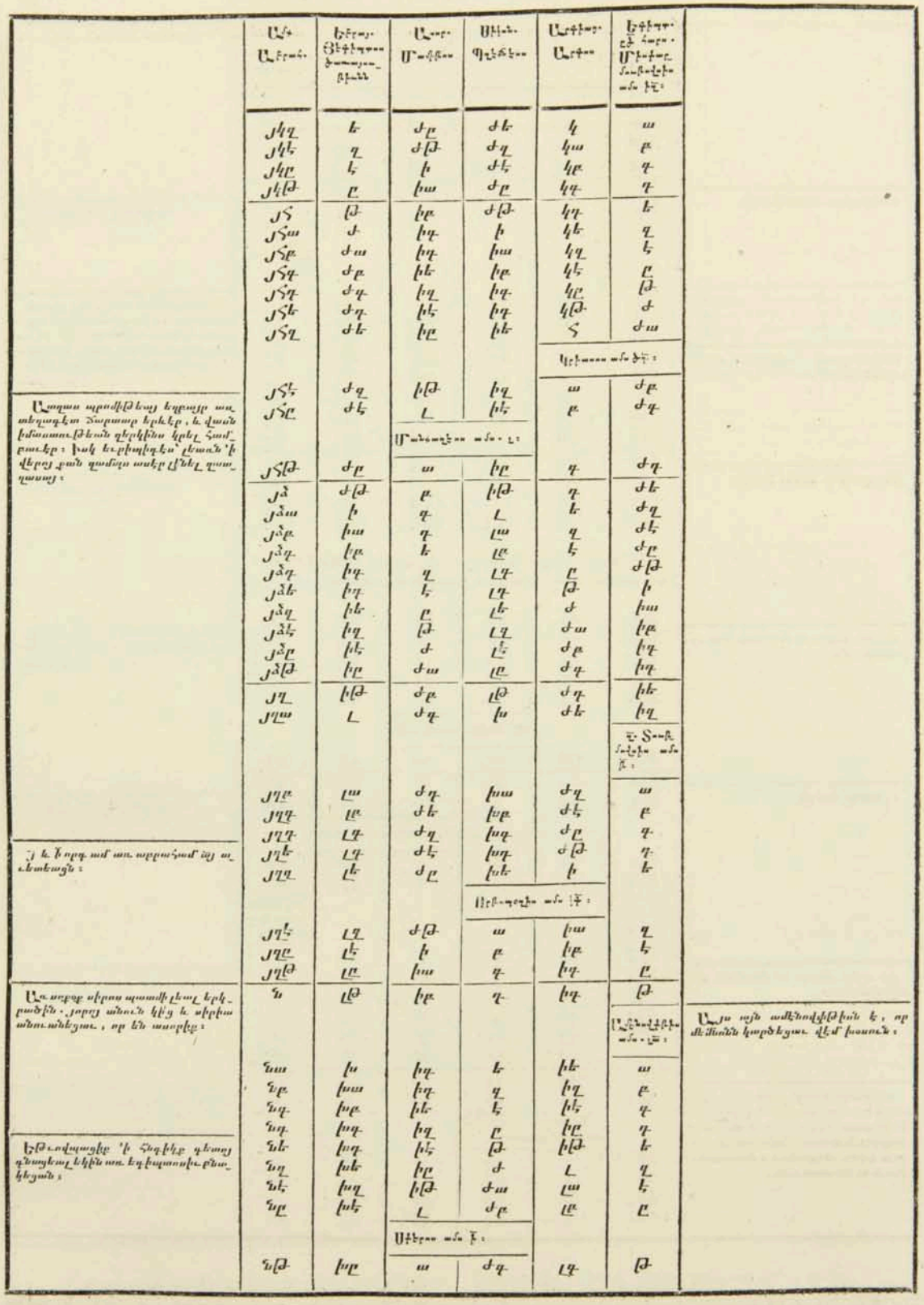

378. * Ա՛պագիս ամն ՟Ը: Ա՛ս Նովա ապագա աստեղագէտ երեւեցաւ ըստ Ի. Տիմոթ. արձր. ա. 4:
19 Machales annos xxx. Sub eo Atlas astronomus apparuit ա. Thom. Arser. 1. 4.

Fragm. Gr. ad verbum.

378. Ατλας ὁ Προμηθέως ἀδελφὸς ἄριστος ἀστρολόγος διέλαμψε

	Anni Abrahae	*Hebr. In Aegypto servitus*	*Assyr. Mamythus*	*Sicyon. Plemnaeus*	*Argiv. Argus*	*Aegypt. XVIII. Dyn. Misphar-muthosis ann. XXVI.*	
	366	5	18	15	60	1	
	367	6	19	16	61	2	
	368	7	20	17	62	3	
	369	8	21	18	63	4	
	370	9	22	19	64	5	
	371	10	23	20	65	6	
	372	11	24	21	66	7	
	373	12	25	22	67	8	
	374	13	26	23	68	9	
	375	14	27	24	69	10	
	376	15	28	25	70	11	
					Criasus annos LIV.		
	377	16	29	26	1	12	
Atlas Promethei frater astrologus optimus apparebat, et propter sapientiam caelum sustinere fama divulgabatur. Verum Euripides montem supra nubes esse dicebat Atlantem.	378	17	30	27	2	13	
			Manchaleus ann. XXX.				
	379	18	1	28	3	14	
	380	19	2	29	4	15	
	381	20	3	30	5	16	
	382	21	4	31	6	17	
	383	22	5	32	7	18	
	384	23	6	33	8	19	
	385	24	7	34	9	20	
	386	25	8	35	10	21	
	387	26	9	36	11	22	
	388	27	10	37	12	23	
	389	28	11	38	13	24	
	390	29	12	39	14	25	
	391	30	13	40	15	26	
						VI. Tuthmosis ann. IX.	
	392	31	14	41	16	1	
	393	32	15	42	17	2	
	394	33	16	43	18	3	
CCC. et XX. annus ad Abraham Dei repromissionis.	395	34	17	44	19	4	
	396	35	18	45	20	5	
				Orthopolis an. LXIII			
	397	36	19	1	21	6	
	398	37	20	2	22	7	
	399	38	21	3	23	8	
Sub his Syrus fuisse traditur terrigena; ad cujus nomen apte et Syria denominata est, qui sunt Syri (Armeniis Asurii).	400	39	22	4	24	9	
						Amenopht. an. XXXI.	Hic ille Amenophthis est, qui Memnon ipse creditus fuit, lapis loquax.
	401	40	23	5	25	1	
	402	41	24	6	26	2	
	403	42	25	7	27	3	
	404	43	26	8	28	4	
Aethiopes ab Indo flumine migrantes, venerunt, atque juxta Aegyptum habitaverunt.	405	44	27	9	29	5	
	406	45	28	10	30	6	
	407	46	29	11	31	7	
	408	47	30	12	32	8	
			Spherus annis XX.				
	409	48	1	13	33	9	

καὶ τῆς ἐπιστήμης ἕνεκεν τὸν οὐρανὸν αὐτὸν φέρειν πεφήμισται. Εὐριπίδης δὲ τὸν Ατλαντα ὄρος εἶναι φησὶν ὑπερνεφές. Sync. ex Afric. 119. B.

401. Οὗτος Αμενῶφθις ἐστὶν ὁ Μέμνων εἶναι νομιζόμενος, καὶ φθεγγόμενος λίθος. Sync. 120. D.

405. Αἰθίοπες ἀπὸ Ινδοῦ ποταμοῦ ἀναστάντες πρὸς τῇ Αἰγύπτῳ ᾤκησαν. Sync. 120. D.

(ad sensum) 395. πκ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 51. C.

400. Τούτοις τοῖς χρόνοις Σύρος ἱστορεῖται γεγονέναι γηγενὴς, οὗ ἐπώνυμος ἡ Συρία. ἄλλοι δὲ πρότερον ἔτεσι ρ'. Sync. ex Afric. 119. C.

Աբր. Աբրամ.	Եբրայ. Յետիզադա Ծառայող Թութն	Ասոր. Սիւրը	Սիւն. Ըմբռնողութիւն	Ալեքս. Կենսատու	Եգիպտա. Ընդ հարս. Ամենից էին
ՆԺ	խԹ	բ	ԺԳ	ԼԳ	Ժ
ՆԺա	Ճ	գ	Ժե	Լե	Ժա
ՆԺբ	Ճա	դ	Ժզ	Լզ	Ժբ
ՆԺգ	Ճբ	ե	Ժէ	Լէ	Ժգ
ՆԺդ	Ճգ	զ	Ժը	Լը	Ժդ
ՆԺե	Ճդ	է	ԺԹ	ԼԹ	Ժե
ՆԺզ	Ճե	ը	թ	խ	Ժզ
ՆԺէ	Ճզ	Թ	թա	խա	Ժէ
ՆԺը	Ճէ	ժ	թբ	խբ	Ժը
ՆԺԹ	Ճը	ժա	թգ	խգ	ԺԹ
Նի	ՃԹ	ժբ	թդ	խդ	խգ	ի
Նիա	կ	ժգ	թե	խե	խա
ՆիԲ	կա	ժդ	թզ	խզ	խբ
Նիգ	կբ	ժե	թէ	խէ	խգ
Նիդ	կգ	ժզ	թը	խը	խդ
Նիե	կդ	ժէ	թԹ	խԹ	խե
Նիզ	կե	ԺԸ	Լ	Ճ	խզ
Նիէ	կզ	ԺԹ	ա	Ճա	խէ
ՆիԸ	կէ	ի	ա	Ճբ	խը
ՆիԹ	կը	ա	ԼԳ	Ճգ	խԹ
Նլ	լԹ	բ	ԼԴ	ա	Լ
Նլա	Ն	դ	Լե	բ	Լա
Նլբ	Նա	դ	ԼԶ	գ	Լբ
Նլգ	Նբ	ե	Լէ	դ	Լգ
Նլդ	Նգ	զ	ԼԸ	ե	Լդ
Նլե	Նդ	է	ԼԹ	զ	Լե
Նլզ	Նե	ը	ի	է	Լզ
Նլէ	Նզ	Թ	իա	ը	Լէ
Նլը	Նէ	ժ	իբ	Թ	Լը
ՆլԹ	Նը	ժա	իգ	ժ	ԼԹ
Նխ	ՆԹ	ժբ	իդ	ժա	Խ
Նխա	Շ	ժգ	իե	ժբ	Ժ
Նխբ	Շա	ժդ	իզ	ժգ	ժա
Նխգ	Շբ	ժե	իէ	ժդ	ժբ
Նխդ	Շգ	ժզ	իը	ժե	ժգ
Նխե	Շդ	ժէ	իԹ	ժզ	ժդ
Նխզ	Շե	ԺԸ	Ճ	ժէ	ժե
Նխէ	Շզ	ԺԹ	Ճա	ժը	ժզ
ՆխԸ	Շէ	ի	Ճբ	ժԹ	ժէ
ՆխԹ	Շը	իա	Ճգ	ի	ժը
Նծ	ՇԹ	իբ	Ճդ	իա	ժԹ
Նծա	ղ	իգ	Ճե	իբ	ի
Նծբ	ղա	իդ	Ճզ	իգ	իա
Նծգ	ղբ	իե	Ճէ	իդ	իբ
Նծդ	ղգ	իզ	ՃԸ	իե	իգ
Նծե	ղդ	իէ	ՃԹ	իզ	իդ
Նծզ	ղե	իը	կ	իէ	իե
Նծէ	ղզ	իԹ	կա	իը	իզ
ՆծԸ	ղէ	Լ	կբ	իԹ	իէ
ՆծԹ	ղը	ա	կգ	Լ	իը

Յ որդ, և Ճ երբրդ ամ առ արքա համ ՀՀ առեւտուր։ յայնմ ամի սկսաւ Ծնանի գնովսկս, լեալ ա մաց Ծ իշ. և էր յիգիպտոս Ծառայ ութեամն կզ ամս։

Ա մահուան գրա նաւ. ամս. Լ։

Փորբաս ամս. Լ։

Ժ ամն մովսէս. և առ արքահամ առեւտուր ՀԿ։

Յ և Ճ. ամ առ արքահամ ՀՀ առեւտուր։

Եգիպտոս (ըստ լաս. հոիգաւրթս չինեցաւ։

Ա. սոքօք սկսաւ լեալք պատմիւն զպրոմիթեայ և զատլայ վնասին կզ բօրէ և զարգայ սկիւռազիսէ, և գրեալ գասուիկ պրոմիթեայ. ոմանք առ կիկրոպէաս, և ոմանք յատաւ ջագոյն քան զկիկրոպս ասեն կ. լեալ, և ոմանք ասեն Ը. խաչ։

Նախ՝ ի թեսպիոս թագաւորեաց գիմայիս։

Փորբաս զոգոս կալաւ։

411. * Սկիւրս ամն Շ։ Ի սորա կեկրոպ սկսեալ նախ կիկրոպս թագաւ. սորեաց սկիճնացաւ ։ Սամ։

n Spherus annos xx. Hujus anno tertio primum Cecrops regnavit Athenis a. Sam.

425. * Ի կԳ. սկիզբն կեգիպտոս ծառայութեանն Ծնանի մովսէս ։ Սամ։

n In LXIV. anno servitutis in Aegypto, nascitur Moyses a. Sam.

426. * Սկիւրս ամն Շ։ Ի սորա ԺԸ սկիզն Ծնանի մովսէս սկսաւ կեկրոպ ։ Թռմմ. պրծր. ա. 41

	Anni Abrahae	*Hebr. In Aegypto servitus*	*Assyr. Spherus*	*Sicyon. Orthopolis*	*Argiv. Criasus*	*Aegypt. XVIII. Dyn. Amenophtes*	
	410	49	2	14	34	10	
	411	50	3	15	35	11	
	412	51	4	16	36	12	
	413	52	5	17	37	13	
	414	53	6	18	38	14	
	415	54	7	19	39	15	
	416	55	8	20	40	16	
	417	56	9	21	41	17	
	418	57	10	22	42	18	
	419	58	11	23	43	19	
	420	59	12	24	44	20	
	421	60	13	25	45	21	
	422	61	14	26	46	22	
	423	62	15	27	47	23	
	424	63	16	28	48	24	
CCC. et L. annus ad Abraham Dei repromissionis. Eo anno Amram generat Moysen, cum esset annorum LXX. Erat autem in Aegypto servitutis LXIV. annus.	425	64	17	29	49	25	
	426	65	18	30	50	26	Aegyptus (al. Epidaurus) condita est.
	427	66	19	31	51	27	Sub his alii narrant fuisse Prometheum, et Atlantem ejus fratrem, et Argum cuncta cernentem, et Jo filiam Promethei: nonnulli sub Cecrope dicunt, alii vero ante Cecropem annis LX. et alii annis XC.
	428	67	20	32	52	28	
			Mamilus alter annis XXX.				
	429	68	1	33	53	29	
					Phorbas annis XXX.		
	430	69	2	34	1	30	
	431	70	3	35	2	31	
						Orus annis XXXVII.	
	432	71	4	36	3	1	
	433	72	5	37	4	2	
	434	73	6	38	5	3	
X. annus Moysis, et ad Abraham repromissionis CCCLX.	435	74	7	39	6	4	
	436	75	8	40	7	5	Primus in Thessalia regnavit Dimo.
	437	76	9	41	8	6	
	438	77	10	42	9	7	
	439	78	11	43	10	8	Phorbas Rhodum obtinuit.
	440	79	12	44	11	9	
	441	80	13	45	12	10	
	442	81	14	46	13	11	
	443	82	15	47	14	12	
	444	83	16	48	15	13	
	445	84	17	49	16	14	
	446	85	18	50	17	15	
	447	86	19	51	18	16	
	448	87	20	52	19	17	
	449	88	21	53	20	18	
	450	89	22	54	21	19	
	451	90	23	55	22	20	
	452	91	24	56	23	21	
	453	92	25	57	24	22	
	454	93	26	58	25	23	
CCC. et LXXX. annus ad Abraham Dei repromissionis.	455	94	27	59	26	24	
	456	95	28	60	27	25	
	457	96	29	61	28	26	
	458	97	30	62	29	27	
			Sparethus annos XL.				
	459	98	1	63	30	28	

[a] Spherus annos XX. Hujus anno XVIII. nascitur Moyses propheta [a]. Thom. Arzer. 1. 4.

436. * Ամիքդա մին ամն Ը. Ա. ամա. այլ Թագաւոր եկաց ի Քաղդեա ||. * Լոյնե անգ.

[a] Mamylus alter annos XXX. Sub isto alius rex exstitit Thessaliae [a]. Idem ibid.

(ad verb.) 439. Φορβᾶς(...) Ρόδου ἐκράτησε. Sync. 121. B.
(ad sens.) 425. τν'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 51. D.
435. τπ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 52. A.

Աբր.	Եբրայ. Յեփեթոս Ծառայք. Բխան	Ասոր. Մոգեր	Սխին. Ուխուդոզոր	Ասքէնաց Փորթաս	Եգիպտ. Ոնէրոս ըստ հարցման Բխան
նկ	ղԹ	բ	կգ	Լա	իԹ

Ա՛ռ սկսցաք նախ կենկրոպս դիմիկս, ակաեայ՝ որ այժմ աւտիկէ անուանի՝ Թագաւորեաց։ Ա՛ռ կենկրոպեաւ ձիթենի՝ ի բարձաւանդակի քաղաքին նախ բուսաւ. և յաձիկնայ աճիկնք անուանեցան։ Կոչի երկրորդ՝ կամ վասն հաստակին երկայնութեան, կամ զի երկիսքն լերուս գիտիք։ Նո՛ւ՝ի կենկրոպեայ մինչև յառաջին ոգոմպիադն Թուին Թագաւորք ԺՀ. և իշխանք մինչև ցկեանս ԺՅ. առ որով՛ք՝ի մէջ յունաց զարմանալիք պատմին ըստ առասպելացն։ Նո՛ւ նախ եղեն կենկրոպս զՀեգ և Օգիա՝ի նմանել զառաջինն անուանեցաւ. ուստի և աշխարհն՝ կենկրոպիա։

Աբր.	Եբրայ. Յեփեթոս Ծառայք.	Ասոր. Սգոբէիս	Սխին. Մարոքոզ նո՛ւ իԵ։	Ասքէնաց Փորթաս	Ընթն. կենտրօն երկիր. ամս ծ.	Եգիպտ. Ոնէրոս ըստ հարցման։
նկա	Ա՛	գ	ա	Լբ	ա	Լ
նկբ	Ձա	դ	բ	ԼԳ	բ	Լա
նկգ	Ձբ	ե	գ	ԼԴ	գ	Լբ
				Տրիոպս ամս իԵ։		
նկդ	Ձգ	զ	դ	ա	դ	ԼԳ
նկե	Ձդ	է	ե	բ	ե	ԼԴ
նկզ	Ձե	ը	զ	գ	զ	Լե
նկէ	Ձզ	ը	է	դ	է	ԼԶ
նկը	Ձէ	ժ	ը	ե	ը	Լէ
						Ա՛ռնէ ֆերէս ամս ք՛։
նկթ	Ձը	ժա	թ	զ	թ	ա
նհ	Ձթ	ժբ	ժ	է	ժ	բ
նհա	Ձժ	ժգ	ժա	ը	ժա	գ
նհբ	Ձժա	ժդ	ժբ	թ	ժբ	դ
նհգ	Ձժբ	ժե	ժգ	ժ	ժգ	ե
նհդ	Ձժգ	ժզ	ժդ	ժա	ժդ	զ
նհե	Ձժդ	ժէ	ժե	ժբ	ժե	է
նհզ	Ձժե	ժը	ժզ	ժգ	ժզ	ը
նհէ	Ձժզ	ժթ	ժէ	ժդ	ժէ	թ
նհը	Ձժէ	ի	ժը	ժե	ժը	ժ
նհթ	Ձժը	իա	ժթ	ժզ	ժթ	ժա
նձ	Ձժթ	իբ	ի	ժէ	ի	ժբ
						Ա՛ռնէ ամս ք՛։
նձա	Ձի	իգ	իա	ժը	իա	ա
նձբ	Ձիա	իդ	իբ	ժթ	իբ	բ
նձգ	Ձիբ	իե	իգ	ի	իգ	գ
նձդ	Ձիգ	իզ	իդ	իա	իդ	դ
նձե	Ձիդ	իէ	իե	իբ	իե	ե
նձզ	Ձիե	իը	իզ	իգ	իզ	զ
նձէ	Ձիզ	իթ	իէ	իդ	իէ	է
նձը	Ձիէ	Լ	իը	իե	իը	ը
			Մարոքոս ամս է՛։			
նձթ	Ձիը	լա	ա	իզ	իթ	թ

Յ որդ ՀՀ որդ ամ աւէտաւան ձեռ առ արթահամ։

Ա՛մսխի Թագեաւ զեգիպտաց ւոց հրաշանգան, յանապատին զգաստութեան առաքինութեամբ ի Հարաւտմեաց յանձին ցուցանէր։

Ն ամ աւէտաւան. և մնվսխի Ծ։

Ա՛ռ գենկալիոնիս ջրհեղեղն ի Թեսալիա. և առ փայէթոնիս յեթովպիա հրայրեացք. և բազմ զոմ ապականութիւնք գրծեցան ի տեղիս տեղիս. որպէս պատմեն պատմիչ։

467. * Սպարեթոս ամս ՀԸ՝ ի որոմ ՀՀ ամի գնացեալ մովսէս յԵգիպտոսէ՝ առաքինանալոյ յանապատին ‖ ՝ Թոմմ. արձր. ա. 4։

ν Sparethus annos xl. Hujus anno x. abiens Moyses ex Aegypto, virtutem colebat in deserto α. Thom. Arzer. 3. 4.

477. * Ի՛ս առա (այս է յառաջս մովսէսի) տան լեալ առ գենկալիոնիս ջրհեղեղ՝ ի Թեսալիա, և առ փայէթոնիս յեթեպիա հրայրեացք. և այլ բազում ապականութիւնք՝ ի տեղիս տեղիս, որպէս պատան պատմիչ. իսկ գենկալիոն պատանասցոց կոզմոնգն Թագաւորէր ‖ ՝ Վարգան։

ν Quo spatio (in diebus Moysis) dicunt fuisse sub Deucalione diluvium in Thessalia, et sub Phaethonte in Aethiopia incendium, et multas alias corruptiones variis in locis; ut Plato refert. Deucalion autem Parnasseorum partibus regnabat α. Vardanes.

460. *Ad sens. quam ad verb.* Κέκροψ ὁ διφυὴς τῆς πόλεως Ἀκτῆς, οὗτος δὲ Ἀττικῆς ἐβασίλευσεν ἔτη ν'. διὰ μῆκος χρόνου οὕτω καλούμενος, ὡς φησιν ὁ Φιλόχορος, ἢ ὅτι τῶν Αἰγυπτίων τὰς δύο γλώσσας ἠπίστατο. οὗτος ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν πόλιν Ἀθήνας ὠνόμασεν. ἐπὶ αὐτοῦ ἡ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐλαία πρώτη ἐφύη. ἀπ' αὐτοῦ δὲ Κεκροπία ἡ χώρα ἐκλήθη. οὗτος πρῶτος βοῦν ἔθυσε, καὶ Ζῆνα προσηγόρευσεν, ὥς τινες. ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ πρώτην Ὀλυμπιάδα βασιλεῖς ιϛ', ἄρχοντες δὲ διὰ βίου ιά. ἔτη δὲ ↓', Κατὰ τούτους τὰ παρ' Ἕλλησι θαυμαστὰ δεκοῦντα μυθολογεῖται. Sync. 122. A. B.

Anni Abrahae	*Hebr. In Aegypto servitus*	*Assyr. Mamilus*	*Sicyon. Orthopolis*	*Argiv. Phorbas*	*Aegypt. XVIII. Dyn. Orus*
460	99	2	64	31	29

Sub his primus, Cecrops Diphyes in Acta, quae nunc Attica nuncupatur, regnavit. Sub Cecrope oliva in summitate urbis primum orta est, et ex Athena (sc. Minerva) Athenae nuncupatae sunt. Vocatur (autem) Cecrops vir duplicis germinis (Graecis Diphyes), sive ob staturae longitudinem, sive eo quod Aegyptius erat, et utramque linguam callebat. Et a Cecrope usque ad primam Olympiadem numerantur Reges XVI. et Principes ad (totam) vitam XI. Sub quibus apud Graecos mirabilia referuntur juxta fabellas. Primus autem Cecrops bovem immolavit, et Jupiter (Gr. Ζεὺς) ab eo in primis nominatus est, unde et regio Cecropia.

	Anni Abrahae	*Hebr. In Aegypto servitus*	*Assyr. Spare-thus*	*Sicyon. Marathonius an. XXVIII.*	*Argiv. Phorbas*	*Athen. Cecrops Diphyes an. L.*	*Aegypt. XVIII. Dynast. Orus*	
	461	100	3	1	32	1	30	
	462	101	4	2	33	2	31	
	463	102	5	3	34	3	32	
					Triopas an. XLVIII.			
	464	103	6	4	1	4	33	
CCC. XC. annus repromissionis Dei ad Abraham.	465	104	7	5	2	5	34	
	466	105	8	6	3	6	35	
	467	106	9	7	4	7	36	
Moyses relictis Aegyptiorum studiis, in eremo sobrietatis virtute studium eruditionis prae se ferebat,	468	107	10	8	5	8	37	
							Achencheres an. XII.	
	469	108	11	9	6	9	1	
	470	109	12	10	7	10	2	Curetes, et Corybantes Cnosson incoluerunt: qui in armis pulchrè editas saltationes reperere.
	471	110	13	11	8	11	3	
	472	111	14	12	9	12	4	
	473	112	15	13	10	13	5	
	474	113	16	14	11	14	6	
CCCC. annus repromissionis, ac Moysis I.	475	114	17	15	12	15	7	Musicus Euctei et Nimphae (filius) vivebat.
	476	115	18	16	13	16	8	
	477	116	19	17	14	17	9	Deucalion Parnasseorum in partibus regnare orsus est.
Illud sub Deucalione diluvium in Thessalia, atque sub Phaethonte in Aethiopia incendium, multae que corruptiones factae sunt in diversis locis, ut Plato narrat.	478	117	20	18	15	18	10	
	479	118	21	19	16	19	11	Cum Jo filia Inachi mixtus est Jupiter, quam et bovem utique effecit; unde et Bosporus appellatus est, quod est bovis transitus.
	480	119	22	20	17	20	12	
							Athoris an. IX.	
	481	120	23	21	18	21	1	Cecrops (in) Euboea Athenas et Diadas condidit. Chaldaei in Phoenices expeditionem fecerunt. Ab Elleno filio Deucalionis et Pyrrhae Elleni nuncupati sunt (Graeci), qui sunt Hellenes; ab eo et Acta, Attica vocata.
	482	121	24	22	19	22	2	
	483	122	25	23	20	23	3	
	484	123	26	24	21	24	4	
	485	124	27	25	22	25	5	
	486	125	28	26	23	26	6	
	487	126	29	27	24	27	7	
	488	127	30	28	25	28	8	
				Marathius an. XX.				
	489	128	31	1	26	29	9	

(ad verbum) 470. Κουρῆτες καὶ Κορύβαντες Κνῶσον ᾤκησαν, οἱ ἐν ὅπλοις εὐρυθμον κίνησιν εὑρόντες. Sync. ex Afric. 119. C.

475. ϛ'. Ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 52. D.

475. Μουσικὸς ὁ Εὐκταίου καὶ Νύμφης ἠκμαζεν. Sync. 122. C.

477. Δευκαλίων βασιλεύειν τῶν κατὰ Παρνασσὸν ἤρξατο. Sync. 122. C.

477. Ο' ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ, καὶ ὁ ἐπὶ Φαέθοντος ἐμπρησμὸς ἐν Αἰθιοπίᾳ. πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι γεγόνασιν (Ἕλλησι) τοπικαὶ φθοραί, ὡς Πλάτων (ἐν Τιμαίῳ). Sync. 125. C. D.

482. Χαλδαῖοι κατὰ Φοινίκων ἐστράτευσαν. Sync. 122. B.

(ad sensum) 465. ϛ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 52. D.

468. Τούτῳ τῷ ἔτει Μωϋσῆς τὰς ἐν Αἰγύπτῳ καταλιπὼν διατριβὰς, κατὰ τὴν ἔρημον ἐφιλοσόφει. Chron. Pasch. 52. D. et Cedren. 41. C.

479. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους μυθεύονται Ἕλληνες μιγῆναι τὸν αἰσχρότατον Δία τῇ θυγατρὶ Ἰνάχου, ἣν δὴ καὶ βοῦν ἐποίησεν, ἀφ' ἧς ὁ Βόσπορος ἐκλήθη. Sync. 100. D.

482. Κέκροψ Ἀθήνας, τάς καὶ Διάδας, ἐν Εὐβοίᾳ ἔκτισεν. Sync. 122. C.

485. Ἀπὸ δὲ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος Ἕλληνες οἱ Γραικοὶ καλοῦνται. Sync. 125. D. et 122. C.

Աբր. Աբրահամ	Եբր. Ցեփեդաս ծոռայրդ	Ասոր. Սդուրէ	Սիւռ. Մորմէ	Ասք. Տէրդաս	Ասիա. Կենդրէս տէրէս	Եգիպ. Վենենդրես սա ծէ. էչ հարտ.	
Նղ	Ձիլ	լը	բ	լիդ	լ	ա	
Նղա	Ձլ	լգ	գ	լիր	լա	բ	
Նղբ	Ձլա	լգ	դ	լիթ	լբ	գ	
Նղգ	Ձլբ	լե	ե	լ	լգ	դ	
Նղդ	Ձլգ	լզ	զ	լա	լդ	ե	
Նղե	Ձլդ	լէ	է	լը	լե	զ	Կօրնեծոս չինեցաւ. որ երբեմն վիկա (Եէէտո) կոչէր:
Նղզ	Ձլե	լը	ը	լգ	լզ	է	
Նղէ	Ձլզ	լթ	թ	լգ	լէ	ը	
		Ասիդոգէս սա. խ:					
Նղը	Ձլէ	ա	ժ	լե	լը	թ	Յով յեգիպտաս չոգաւ. քան զ. մանց պատուիրեց. որ և խոան յոր. ջորչեցաւ:
Նղթ	Ձլը	բ	ժա	լզ	լթ	ժ	
Նղժ	Ձլթ	գ	ժբ	լէ	լի	ժա	Ասպոնի ի գէզիտա մեհեան կանգնեցաւ. յերկամեծնեայ:
Նղի	Ձխ	դ	ժգ	լը	խա	ժբ	
Նղիա	Ձխա	ե	ժդ	լթ	խբ	ժգ	
Նղիբ	Ձխբ	զ	ժե	լի	խդ	ժդ	
Նղիգ	Ձխգ	է	ժզ	խա	խե	ժե	
Նղիդ	Ձխդ	ը	ժէ	խբ	խէ	ժզ	

Ի սրդ և Ը սրդ սա սա սբբահամ ծոյ սահմանին: Ա՛ինչ զՁ սրդ սան վարէր մեմֆիս՝ ծնդայոյանալ Թհանան ի լերինն սրժանի լինելը. և նոյն գօրաւոր յեգիպտոսէ հրամայեցաց. և լուզ նոսա յանդարտութիւն սան ի. և անտի ցասդմանի չինուած տաճարին երուսաղէմի սակ ինձ:

		Մոգիս չորեքեր սա. խ:				Ասիոնս սա. ճ:	
	ՇՂ	ա	Թ	ժբ	խդ	խզ	ա
զՁ սակս գործելոյն զհորանն:	Շի	բ	ժ	ժՁ	խդ	խի	բ
Ասիդոյ գնա ի գիւղսէսայ ծա նեաս, որ ի սեմֆիսայ:	ՇԸ	գ	ժա	ի	խե	խը	գ
				Վիերս սա ծէ:			
	ՇԹ	դ	ժբ	ա	խզ	խԹ	դ
	Շժ	ե	ժգ	բ	խի	ծ	ե
						Կարտոս սա Ճ:	
Ուլսա երբայեցւոց քահանայա պետաց ասպոն եղբայր մեմֆսի:	Շժա	զ	ժդ	գ	խը	ա	զ
					Կէսդոս սա ի:		
	Շժբ	է	ժե	դ	ա	բ	է
	Շժգ	ը	ժզ	ե	բ	գ	ը
						Քիոս սա ծէ:	
	Շժդ	Թ	ժէ	զ	դ	դ	ա
	Շժե	ժ	ժը	է	դ	ե	բ
	Շժզ	ժա	ժԹ	ը	ե	զ	գ
	Շժէ	ժբ	ի	Ժ	զ	է	դ
Մ տմեա յանապատին հրէից ազգին առաջնորդ ը:	Շժը	ժգ	իա	ժ	է	ը	ե
	ՇժԹ	ժդ	իբ	ժա	ը	Թ	զ
						Ասիէպոս սա. ի:	
	Շի	ժե	իգ	ժբ	Թ	ա	է
	Շիա	ժզ	իդ	ժգ	ժ	բ	ը
	Շիբ	ժէ	իե	ժդ	ժա	գ	Թ
	Շիգ	ժը	իզ	ժե	ժբ	դ	ժ
	Շիդ	ժԹ	իէ	ժզ	ժգ	ե	ժա
Պատուէրցոյ իրին:	Շիե	ի	իը	ժէ	ժդ	զ	ժբ

Ար ի գիւղսա մեհեանն է՝ յորմէ քսիմանոյ սրգոյ կիսրապեայ կազմեցաւ:

505. * Ասկատագէս ամս ճա: Ի սորա ջ ամին եգիպ. մովսէս առաջնորդ և օրինագիր հրէից ‖ Թոմմ. արձր. ա. 4:

n Ascatades annos XL. Hujus anno VIII. fuit Moyses dux et legislator Judaeorum ω. Thom. Arzer. I. 4.

* Ի սորա ջ. ամին մեռանի Լեւի ն. ամեայ, և հանէ զժողովուրդն յեգիպտոսէ ‖ Սամ:

n Hujus anno VIII. Moyses octogintennis factus, educit populum ex Aegypto ω. Sam.

(ad verbum) 495. Κόριθος ἡ πάλαι Εφύρα καλουμένη ἐκτίσθη. Sync. 121. D.

498. Ἰὼ (ἡ δευτέρα) εἰς Αἴγυπτον ἐλθοῦσα, κατά τινας, ἡ καὶ Ισις προσηγορεύθη. Idem ibidem.

505. Τῷ μέ. ἔτει Κέκροπος τοῦ διφυοῦς πρώτου βασιλέως Ἀθηνῶν, τὸν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν τοῦ Ισραὴλ διὰ Μωσέως, φησὶν ὁ Παμφίλου ἐμβρόντητος Εὐσέβιος γενέσθαι, ὅπερ κατὰ μὲν τὸν ἐκείνου παραλογισμὸν τῶν ἐξ Ἀδὰμ ἐτῶν ἦν γχπθ'. κβ'. δι' οὗ Ἀωδ. Sync. 122. C. D.

	Anni Abrahae	*Hebr. in Aegypto servitus*	*Assyr. Sparethus*	*Sicy. Marathius*	*Argiv. Triopas*	*Athen. Cecrops Diphyes*	*Aegy. XVIII. Dynast. Chencheresan. XVI*	
	490	129	32	2	27	30	1	
	491	130	33	3	28	31	2	
	492	131	34	4	29	32	3	
	493	132	35	5	30	33	4	
	494	133	36	6	31	34	5	
CCCC et XX annus repromissionis Dei ad Abraham.	495	134	37	7	32	35	6	Corinthus condita est, quae olim Phyra (al. Ephyra) vocabatur.
	496	135	38	8	33	36	7	
	497	136	39	9	34	37	8	
			Ascatades ann. XL.					
	498	137	1	10	35	38	9	Jo in Aegyptum profecta est, ut nonnulli referunt: quaeque Isis nuncupata.
	499	138	2	11	36	39	10	
Apollinis in Delphis (al. Delo) templum ab Erychsithione erectum fuit.	500	139	3	12	37	40	11	
	501	140	4	13	38	41	12	
	502	141	5	14	39	42	13	
	503	142	6	15	40	43	14	
	504	143	7	16	41	44	15	
	505	144	8	17	42	45	16	

CCCC et XXX. annus repromissionis Dei ad Abraham. Cum LXXX. ageret annum Moyses, Divina revelatione in monte dignus efficitur. Idemque Dux egressus ex Aegypto Hebraeorum gentis, atque cum eis in eremo annos XL. Inde vero (usque) ad Salomonis templi aedificationem in Hierusalem anni CCCCLXXX.

		Moyses dux annis XL.					*Acheres an. VIII.*	
Septem mensibus tabernaculum confecerunt.	506	1	9	18	43	46	1	Areos pagus (sive Areopagus) vocatus fuit.
	507	2	10	19	44	47	2	
Vitis inventio a Dionysio agnita fuit, qui erat ex Semela (natus).	508	3	11	20	45	48	3	Hercules in Phoenice agnoscebatur Desandas appellatus: quique hactenus quidem a Cappadocibus et Heliensibus (ita) nuncupatur.
				Chereus ann. LV.				
	509	4	12	1	46	49	4	
	510	5	13	2	47	50	5	
						Caranus an. IX.		Caranus (al. Cranaus) Athenaeorum indigena. Cujus filia Actis (al. Atthis); unde et Attica nomen regionis est vocatum.
Primus Hebraeorum Pontifex constitutus est Aaron frater Moysis.	511	6	14	3	48	1	6	
					Crotopas ann. XXI.			
	512	7	15	4	1	2	7	
	513	8	16	5	2	3	8	Apud Cretenses regnavit Apteras.
							Cheres an. XV.	
	514	9	17	6	3	4	1	
	515	10	18	7	4	5	2	
	516	11	19	8	5	6	3	
	517	12	20	9	6	7	4	
Moyses in deserto Judaeorum gentem ducebat.	518	13	21	10	7	8	5	
	519	14	22	11	8	9	6	
						Amphictias ann. X.		Hic ille Amphictyon Deucalionis filius est.
	520	15	23	12	9	1	7	
	521	16	24	13	10	2	8	
	522	17	25	14	11	3	9	
	523	18	26	15	12	4	10	
	524	19	27	16	13	5	11	Quod in Delphis templum est, ab Erychsithone filio Cecropis constructum fuit.
Danaidarum res.	525	20	28	17	14	6	12	

508. Αμπελουργία ὑπὸ Διονύσου ἐγνωρίσθη, (οὐχὶ) τοῦ ἐκ Σεμέλης. Sync. 122. C.

513. Κρήτης ἐβασίλευσεν Απτέρας. Sync. 125. C.

(*ad sensum*) 495. υκ'. ἔτος ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 52. E.

500. Τὸ ἐν Δήλῳ ἱερὸν Απόλλωνος Δηλίου ὑπὸ Ερυχθονος (lege Ερυσίχθονος) υἱοῦ Κέκροπος ἱδρύνθη. Sync. 112. B. et Cedren. 67. C.

505. Μοῦσῆς θεοφανείας ἐπὶ τοῦ Σιναίου ὄρους ἤξιοῦτο. υκ'. ἔτος τῆς ἐπαγγελίας. Chron. Pasch. 55. A.

506. Αρειος πάγος ἐκλήθη, καὶ δικαστήριον κατέστη. Sync. 122. C.

508. Ηρακλέα τινὲς φασιν ἐν Φοινίκῃ γνωρίζεσθαι, Διβδᾶν (Scal. Διωδᾶν) ἐπιλεγόμενον. ὃς καὶ μέχρι νῦν ὑπὸ Καππαδόκων, καὶ Ιλίων (marg. Ηλιέων) οὕτω καλεῖσθαι. Sync. 122. D.

511. Κραναοῦ τούτου δευτέρου βασιλέως τῆς Αττικῆς θυγάτηρ ἦν Ατθίς, καθ' ἣν ἡ Αττικὴ ἡ χώρα ὠνομάσθη, πρότερον Ακτὴ λεγομένη. Sync. 125. C. ubi praemiserat: Αθηναίων δεύτερος ἐβασίλευσε Κραναός αὐτόχθων.

518. Καθηγεῖται τοῦ λαοῦ Μοῦσῆς ἐπὶ τῆς ἐρήμου. S. Niceph. 516. D.

Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Մ-ւէսէս	Աւոր. Աւուր. տոքես	Սիւն. Քեբես	Ասէփ Արտաքսես	Աբիմ. Ամենի. տէս	Եգիպ. Ըստ հաբաբ. Քեհես	
ՌՀԶ	ԻԱ	ԻԹ	Ժ Ը	Ժ Է	Է	Ժ Գ	
ՌՀԷ	ԻԲ	Լ	Ժ Թ	Ժ Զ	Ը	Ժ Դ	
ՌՀԸ	ԻԳ	ԼԱ	Ի	Ժ Է	Թ	Ժ Ե	
						Աբրահամ՝ ըստ Ե գրոց. ամս Ի։	
ՌՀԹ	ԻԴ	ԼԲ	ԻԱ	Ժ Ը	Ժ	Ա	Եպաֆրա յոմայ և արամազդայ զՔուփիա ՀԻՆԿ. երկրորդ եգիպ. տոսի Թագաւորեաց։
					Եբէսիոս ամս Ջ։		
ՍԼ	ԻԵ	ԼԳ	ԻԲ	Ժ Թ	Ա	Բ	
ՍԼԱ	Ի Լ	ԼԴ	Ի Գ	Ի	Բ	Գ	
ՍԼԲ	Ի Ե	ԼԵ	Ի Դ	ԻԱ	Գ	Դ	Աբիա կաղքեառայ և գիայ զգէ. զՆագայիս կալաւ. և արկագիա զալմաքսն անուանեաց։
				Սիննէդոս ամս ԺԸ։			
ՍԼԳ	ԻԸ	ԼԶ	ԻԶ	Ա	Գ	Ե	
						Եգիպտոս՝ որ յառաջագոյն ասէր ԻՐԱ կոչէր, յԵգիպտոսէ արքայիկ անուանեցաւ։	
ՍԼԴ	ԻԹ	ԼԷ	ԻՀ	Բ	Ե	Ա	
ՍԼԵ	Լ	ԼԸ	Իփ	Գ	Զ	Բ	
ՍԼԶ	ԼԱ	ԼԹ	ԻԸ	Դ	Է	Գ	
ՍԼԷ	ԼԲ	Լ	ԻԹ	Ե	Ը	Դ	
		Ասիննես ամս Խ։					
ՍԼԸ	ԼԳ	Ա	Լ	Զ	Թ	Ե	Դարգանոս ՀԻՆԿ զդ արդ անիա։
ՍԼԹ	ԼԴ	Բ	ԼԱ	Է	Ժ	Զ	
ՍԽ	ԼԵ	Գ	ԼԲ	Ը	Ժա	Է	
ՍԽԱ	ԼԶ	Դ	ԼԳ	Թ	Ժ Բ	Ը	
ՍԽԲ	ԼԷ	Ե	ԼԴ	Ժ	Ժ Գ	Թ	
ՍԽԳ	ԼԸ	Զ	ԼԵ	Ժա	Ժ Դ	Ժ	
				Պահասս ամս Է։			
ՍԽԴ	ԼԹ	Է	ԼԶ	Ա	Ժ Ե	Ժ Ա	
ՍԽԵ	Ա	Ը	Ա	Բ	Ժ Զ	Ժ Բ	Մովսէս վախճանի. Յետ որոյ երբայեցւոց առաջնորդէ յետուսն իւր. Մինչև ցաս հինգ գիրքն մովսէսի. յորս կան պատմութիւնք և գործք ձ ից, և Չ և Ջ ամաց՝ ըստ եօթանասնից թարգմանութեան։
ՍԽԶ	Բ	Ժ	ԼԹ	Գ	Ժ Է	Ժ Գ	
ՍԽԷ	Գ	Ժա	Լ	Դ	Ժ Ը	Ժ Դ	
ՍԽԸ	Դ	Ժ Բ	Լա	Ե	Ժ Թ	Ժ Ե	
					Յեսուս ամս Ի։		
ՍԾ	Ե	Ժ Գ	ԼԲ	Է	Լա	Ժ Է	Յեսուս Ն գաւերջ զերկիր աւաց զերջոր իւրոյ Ն որդիս կռապեաց, բայց ի զինեալ՝ որ յետ նորա Թագաւորեաց։ Ընդ անաւասիկ բազում որդւոց էինել ասս բարբարոս, բազմաբոյնն (յոմ խառնի) էինելոց։
ՍԾԱ	Զ	Ժ Դ	Լ Գ	Ը	Լ Բ	Ժ Ը	
ՍԾԲ	Է	Ժ Ե	Լ Դ	Թ	Լ Գ	Ժ Թ	
ՍԾԳ	Ը	Ժ Զ	Լ Ե	Ժ	Լ Դ	Ի	
ՍԾԴ	Թ	Ժ Է	Լ Զ	Ժա	Լ Ե	Լա	
ՍԾԵ	Ժ	Ժ Ը	Լ Է	Ժ Բ	Լ Զ	Լ Բ	
ՍԾԶ	Ժա	Ժ Թ	Լ Ը	Ժ Գ	Լ Է	Լ Գ	
ՍԾԷ	Ժ Բ	Ի	Լ Թ	Ժ Դ	Լ Ը	Լ Դ	Կրէատացւոց Թագաւորեաց էզամ ակս (յին և լու զապես)։
ՍԾԸ	Ժ Գ	Իա	Ծ	Ժ Ե	Լ Թ	Լ Ե	
ՍԾԹ	Ժ Դ	Իբ	Ծա	Ժ Զ	Ծ	Լ Զ	
ՍՀ	Ժ Ե	Իգ	Ծ Բ	Ժ Է	Լա	Լ Է	
ՍՀԱ	Ժ Զ	Իդ	Ծ Գ	Ժ Ը	Լ Բ	Լ Ը	Ֆինեես և կազմոն՝ ի Թերայէ. ցոց եգիպատացոյն յաստօրս եկ հաւէ աւրտոսի և սեղոնի Թագաւոր բեցին։
ՍՀԲ	Ժ Է	Իե	Ծ Դ	Ժ Թ	Լ Գ	Լ Թ	
ՍՀԳ	Ժ Ը	Իզ	Ծ Ե	Ի	Լ Դ	Ծ	

545. * Ամինեաս ամս ԽԵ։ Ի սորա Ջ ամին Յովսէս մարգարէ վախճանի։ Լինի յայսմանէ մինչև յառն յայս։ վՀՀ։ ըստ եօթանասնից թարգմանութեանն ‖։ Թովմ. արծր. ես. 4։

n Amintes annos XLV. Hujus anno VIII. Moyses propheta diem obiit. Fiunt autem ab Adam usque ad istum annum, (anni) MMMDCCXXX. secundum versionem τῶν LXX a. Thom. Arzer. 1. 4.

546. * Եւ ասէին հինգ գիրքն մովսէսի զոյգս երեք ԱԱց. և չՀ ամաց՝ ըստ եւսեբեայ ‖։ Վարգան։

n Habent autem Pentateuchi Moysis verba historica trium M. et DCCXXX. annorum, secundum Eusebium a. Vardanes.

551. * Ի Ջ. ամին յետուսէ՝ գանաւոս եգրայր եգիպտոսի Թագաւորի եգիպատացւոց։ Ն գաւերջ զՆ որդիս եղոյր իւրոյ կռապեաց. և լինդոս զերծեալ Թագաւորեաց։ զոր ասէն ամենայն ուսուեք աչս ցեալ։ զի խնասուն էր ‖։ Վարգան։

n Anno Josue VI. Danaus frater Aegypti regis Aegyptiorum L. filiabus, L. filios fratris sui caecidit; Lynceus tamen exemptus regnavit, quem dicunt undique oculatum, quia sapiens fuit a. Vardan.

563. * Ի ԺԶ. ամին յետուսէ փիւնեես և կազմոն՝ ի Թերայեցւոց յաստօրս եկեալ Թագաւորեցին։ և ուխտարն կոչեցաւ փիւնիկէ և տուն կազմոնայ։ և սորա բերբին անդ զխնդուսութիւն ‖։ Վարգան։

	Anni Abrahae	*Hebr. Moyses*	*Assyr. Ascatades*	*Sicyon. Chereus*	*Argivor. Crotopas*	*Athen. Amphictius*	*Aegypt. XVIII. Dynast. Cheres*	
	526	21	29	18	15	7	13	
	527	22	30	19	16	8	14	
	528	23	31	20	17	9	15	
							Armais, qui et Danaus, ann. V.	
	529	24	32	21	18	10	1	Epaphus (filius) Jo et Jovis Memphim condidit: in secunda Aegypto regnavit.
Is Erichthonius est filius Vulcani, quem Homerus Erechtheum vocat. Dicitur autem, quod Minervae filius fuerit.						*Erichteus ann. L.*		
	530	25	33	22	19	1	2	
	531	26	34	23	20	2	3	
Castor, XI. anno principatus Argivorum, Sthenelo expulso, Danaus, Argos, inquit, tenuit: ejusque posteri usque ad Euristheum (filium) Stheneli filii Persei. Post quem Pelopidae regnum excepere-runt.	532	27	35	24	21	3	4	Arcas (filius) Callistae et Jovis, Pelasgos obtinuit, et Arcadiam regionem nuncupavit.
					Sthenelus an. XI.			
	533	28	36	25	1	4	5	
							Aegyptus annis LXVIII.	Aegyptus, quae prius Aeria vocabatur ab Aegypto rege nomen habuit.
	534	29	37	26	2	5	1	
	535	30	38	27	3	6	2	
	536	31	39	28	4	7	3	
	537	32	40	29	5	8	4	
			Amyntas an. XLV.					
	538	33	1	30	6	9	5	Dardanus condidit Dardaniam.
	539	34	2	31	7	10	6	
	540	35	3	32	8	11	7	
	541	36	4	33	9	12	8	
	542	37	5	34	10	13	9	
	543	38	6	35	11	14	10	
					Danaus ann. L.			
	544	39	7	36	1	15	11	
Moyses moritur. Post quem Hebraeorum dux efficitur Jesu annis XXVII. Huc usque Quinque libri Moysis; quibus continentur historiae et gesta MMM et DCC et XXX annorum secundum versionem τῶν LXX.	545	40	8	37	2	16	12	
		Josue ann. XXVII.						
	546	1	9	38	3	17	13	
	547	2	10	39	4	18	14	
	548	3	11	40	5	19	15	
	549	4	12	41	6	20	16	
	550	5	13	42	7	21	17	
Principium quinquagesimi primi Jubilaei secundum Hebraeorum supputationem.	551	6	14	43	8	22	18	Danaus per L. filias, Aegypti fratris sui L. filios interfecit, dempto Lynceo, qui post eum regnavit.
	552	7	15	44	9	23	19	
	553	8	16	45	10	24	20	Verisimile est multos esse filios apud Barbaros, cum multae fuerint mulieres.
	554	9	17	46	11	25	21	
	555	10	18	47	12	26	22	
	556	11	19	48	13	27	23	
Apud Cretenses regnavit Elamites (al. Lapis).	557	12	20	49	14	28	24	
	558	13	21	50	15	29	25	
	559	14	22	51	16	30	26	
	560	15	23	52	17	31	27	
Phoenix et Cadmus de Thebis Aegyptiorum in Syriam venientes, apud Tyrum et Sidonem regnaverunt.	561	16	24	53	18	32	28	Busirus in partibus Nili fluvii tyrannidem exercebat, transeuntesque peregrinos spoliabat.
	562	17	25	54	19	33	29	
	563	18	26	55	20	34	30	

» XVIII. anno Josue Phoenix et Cadmus ex Thaebis Syriam advenientes regnaverunt: regio autem appellata fuit Phoenice, et domus Cadmi; isti vero attulerunt illuc sapientiam ». Vardan.

*(ad verbum.)*532. Αρκὰς ὁ Καλλιστοῦς καὶ Διὸς (υἱὸς) Πελασγῶν κρατήσας, Αρκαδίαν τὴν χώραν μετωνόμασεν. Sync. 126. A. B.

538. Δάρδανος ἔκτισε Δαρδανίαν. Sync. 126. B.

551. Οὐκ ἄπιστον (δὲ) ἐν βαρβάροις ἡ πολυτεκνία διὰ τὸ πλῆθος τῶν παλλακῶν. Sync. 121. C.

557. Κρήτως ἐβασίλευσε Λάπις. Sync. 125. C.

561. Βούσιρις ... τῶν κατὰ τὸν Νεῖλον τόπων ἐτυράννει, καὶ τοὺς παροδεύοντας κατέδυε ξένους. Sync. 121. D.

562. Φοῖνιξ καὶ Κάδμος ἀπὸ Θηβῶν τῶν κατ' Αἴγυπτον (Scal. τῶν Αἰγυπτίων) ἐξελθόντες εἰς τὴν Συρίαν, Τύρου καὶ Σιδῶνος ἐβασίλευσαν. Sync. 121. D.

Fragm. Gr. ad sensum.

529. Επαφος Ιεὺς τῆς δευτέρας καὶ Διὸς υἱὸς Μέμφιν ἔκτισεν ἐν Αἰγύπτῳ. Sync. 126. A. item. Επαφος Ιεὺς τῆς δευτέρας ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου, καὶ Μέμφιν ἔκτισε. Sync. 121. D.

529. Οὗτος Εριχθόνιος Ηφαίστου, ὁ παρ' Ομήρῳ Ερεχθεὺς ἐστίν. Sync. 125. E.

	ԱՀԻ	ԵՐԲԱՅ·	ԱՍՈՒՐ·	ՍԻՒՆ·	ԱՐԳՈ·	ԱՆԱՆ·	ԵՓԵՌ·
	ՇԿԳ	ԺԶԹ	ԽԻ	ո	խա	ԼԵ	Լա
	ՇԿԵ	թ	իր	բ	իբ	ԼՂ	Լբ
	ՇԿՂ	իա	իԹ	գ	իգ	Լճ	ԼԳ
	ՇԿՀ	իբ	Լ	դ	իդ	Լը	ԼԴ
	ՇԿՔ	իդ	Լա	ե	իե	ԼԹ	Լե
	ՇԿԹ	իդ	Լբ	զ	իզ	խ	ԼՂ
	ՇՏ	լՀ	ԼԳ	է	իէ	իա	Լէ
	ՇՏա	իզ	ԼԴ	ը	իը	իբ	Լը
	ՇՏբ	իէ	Լե	թ	իթ	իգ	Լթ
Ձեռ յեսուայ մինչեւ նորա մեռանելոյ ոմանք ընդ նմա եւ ընդ նորա ծերոց ասեն եղեալ զամս ԻԸ. որ և խաւարին խաչ ընդ գոգանեկի ամացն ըստ հրեից առնդառնթեան։		Դատաւոր Գոթո- նիէլ ամս խ։					
	ՇՏգ	ա	ԼԳ	ժ	Լ	իդ	խ
	ՇՏդ	բ	Լէ	ժա	լա	իե	իա
	ՇՏե	գ	Լը	ժբ	Լբ	իզ	իբ
	ՇՏզ	դ	ԼԹ	ժգ	ԼԳ	իէ	իգ
	ՇՏէ	ե	խ	ժդ	ԼԴ	իը	իդ
Չկերպիչեցւոց քահանապետաթեան յաջորդեաց փինհէսեա։	ՇՏը	զ	իա	ժե	Լե	իթ	իե
	ՇՏթ	է	իբ	ժզ	ԼԳ	ծ	իզ
						Պանդխտ ամս ի։	
	ՇՃ	ը	իգ	ժէ	լՀ	ա	իէ
	ՇՃա	թ	իդ	ժը	լԲ	բ	իը
	ՇՃբ	ժ	իե	ժԹ	լԹ	գ	իթ
Բէզղայ գուսար բռատասաց՝ ոյ անուանեցաւ չամիրամ, թագաւոր քեաց ընդ նմին ամս Ղ։		Բէզղա- ամս իԲ։					
	ՇՃգ	ժա	ա	ի	խ	ղ	ծ
	ՇՃդ	ժբ	բ	իա	իա	Հ	ծա
	ՇՃե	ժգ	գ	իբ	իբ	ղ	ծբ
	ՇՃզ	ժդ	դ	իգ	իգ	Ղ	ծգ
	ՇՃէ	ժե	Ե	իդ	իդ	ը	ծդ
Նագմա թերպիչեցւոց թագաւորեաց· որոյ գաւառն խորոյ անուն զերայ էին որգի գեոնիսոս· ուստի ոմն գինաս և ամփիոն և զիմա ծնեալ բայիցիս· որք գուսանական գործ ծնացն Հռոմոսքսականք Հանապէն։	ՇՃե	ժզ	է	իզ	իզ	Ժ	ծզ
	ՇՃը	ժէ	Ը	իէ	իէ	ժա	ծե
	ՇՃթ	ժը	ը	իը	իը	ժբ	ծը
	ՇՄ	ժթ	թ	իթ	իթ	ժգ	ծթ
	ՇՄա	ի	ժ	ի	ծ	ժդ	կ
	ՇՄբ	իա	ժա	Լ			
				Երկոտա- ամս ի։	Գահիճ- ամս իե։		
	ՇՄգ	իբ	ժբ	ա	ա	ժե	կա
	ՇՄդ	իգ	ժգ	բ	բ	ժզ	կբ
	ՇՄե	իդ	ժդ	գ	գ	ժէ	կգ
	ՇՄզ	իե	ժե	դ	դ	ժը	կդ
	ՇՄէ	իզ	ժզ	ե	ե	ժԹ	կե
	ՇՄը	իէ	ժէ	զ	զ	ի	կզ
Ամփիոն և զիմա թերպիչեցւոց թագաւորեցին։	ո	իը	ժը	է	է	իա	կէ
	ոա	իթ	ժթ	ը	ը	իբ	կը
						Ամ- փիոն ամս խ։	
Դարգամեայ թագաւորէր և- թերմոնեոս որդի գարգամեայ։	ոբ	Լ	ի	Ի	Ի	իգ	ա
	ոգ	Լա	իա	ժ	ժ	իդ	բ
	ոդ	Լբ	իբ	ժա	ժա	իե	գ

573. * Դատաւոր եղեւ գոթոնիէլ ամս Խ. ամբիկնաոս Շամ գնէ 'ի մէջ յեսուայ և գոթոնիէլի· և յայնք Ծ ամաւն գոթոնիէլի· զի Ը ամ Ծառայեցին քուսայ· զոր ամս Հաւսին ‖· Վարդան։

ո Judex fuit Gothoniel annos xl. Africanus xxx. annos ponit inter Josue et Gothoniel; Graeci vero x. annos dicunt pro Gothoniel; nam viii. annos servierunt Chusio, quos huic adscribunt ա. Vardanes.

600. 602. etc. * Բէզղայ ամս իէ· Ընդ սոսա այլ բազամ թագաւորք կացին 'ի տեղիս տեղիս ‖· Թոռմ. արծր. եւ. 4։

ո Belochus annos xxv. Hujus aetate plures alii reges exstitere diversis in locis ա. Thom. Arzer. i. 4.

608. 619. * Բազէպարէս ամս Շ· Ընդ սոսա և արգիացւոց թագաւոր Նաուա (պելոպս) ‖· Եղեն անդ։

ո Balepares annos xxx. Hujus diebus et Argivorum rex sedit (Pelops) ա. Idem ibid.

Fragm. Gr. ad verbum.

572. Μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰησοῦ ... κρατοῦσιν Ἑβραίων ἀλλόφυλοι ἔτη ιʹ. καὶ συνάπτονται τοῖς τοῦ Γοθονιὴλ κατὰ τὰς Ἰουδαίων παραδόσεις. Chron. Pasch. 63. B. C.

578. Ἑβραίων τὴν ἀρχιερωσύνην (τρίτος) διεδέξατο Φινεές. Chron. Pasch. 63. C.

	Anni Abrahae	*Hebr. Josue*	*Assyr. Amyntas*	*Sicy. Corax an. XXX.*	*Argiv. Danaus*	*Athen. Erichteus*	*Aegyp. XVIII. Dynast. Aegyptus*	
	564	19	27	1	21	35	31	
	565	20	28	2	22	36	32	
	566	21	29	3	23	37	33	
	567	22	30	4	24	38	34	Europae Phoenici mixtus est Jupiter: quam postea uxorem duxit Cerius rex Cretensium; ex qua procreantur Minos et Rhamanithus (lege Rhadamantheus) et Sarpedon.
	568	23	31	5	25	39	35	
	569	24	32	6	26	40	36	
	570	25	33	7	27	41	37	
	571	26	34	8	28	42	38	
Post Jesum defunctum dominantur in Hebraeos alienigenae annis VIII. qui et miscentur utique Gothonielis annis secundum Judaeorum traditionem.	572	27	35	9	29	43	39	
		Judex Gotoniel an. XL.						
	573	1	36	10	30	44	40	
	574	2	37	11	31	45	41	
	575	3	38	12	32	46	42	
	576	4	39	13	33	47	43	
	577	5	40	14	34	48	44	
Hebraeorum Pontificatum accepit Phinees.	578	6	41	15	35	49	45	
	579	7	42	16	36	50	46	
						Pandion ann. XL.		Pandion Erichthonii (filius), cujus filiae Procne et Philomela.
	580	8	43	17	37	1	47	
	581	9	44	18	38	2	48	
	582	10	45	19	39	3	49	Apud Argos sacerdotio functa est Danai filia.
Belochi filia Batossa, quae Semiramis nominata est, regnavit cum illo annis VII.			*Belochus ann. XXV.*					
	583	11	1	20	40	4	50	
	584	12	2	21	41	5	51	
	585	13	3	22	42	6	52	
	586	14	4	23	43	7	53	Rhadamantheus et Sarpedon in Leucios dominabantur.
	587	15	5	24	44	8	54	
Cadmus Thebis regnavit; cujus filiae propriae Semelis fuit filius Dionysus. Unde Linus, et Amphion, et Zethus Thebaei, qui musicorum instrumentorum artifices agnoscebantur.	588	16	6	25	45	9	55	
	589	17	7	26	46	10	56	Europae raptus.
	590	18	8	27	47	11	57	
	591	19	9	28	48	12	58	
	592	20	10	29	49	13	59	
	593	21	11	30	50	14	60	
				Epopeus an. XXXV.	*Lynceus ann. XLI.*			
	594	22	12	1	1	15	61	
	595	23	13	2	2	16	62	
	596	24	14	3	3	17	63	Idaei Δακτύλοι (sc. Digiti) sub his erant.
	597	25	15	4	4	18	64	
	598	26	16	5	5	19	65	
	599	27	17	6	6	20	66	
Amphion et Zethus Thebis regnabant.	600	28	18	7	7	21	67	
	601	29	19	8	8	22	68	
							Menophis an. XL.	Demetrae (Lat. Cereris) cujusdam mulieris res, de qua ajunt, quod Isis ipsa sit: atque Danaae alterius mulieris, ex qua Perseus fuit.
Dardaniae regnabat Erichthonius filius Dardani.	602	30	20	9	9	23	1	
	603	31	21	10	10	24	2	
	604	32	22	11	11	25	3	

582. Ἐν Ἄργει ἱεράτευσεν (Ὑπερμνήστρα) Δαναοῦ. Sync. 125. B.

586. Ῥαδάμανθυς, καὶ Σαρπηδὼν Λυκίων ἦρχον. Sync. 126. B.

Εὐρώπης ἁρπαγή. Sync. 126. C.

588. Κάδμος Θηβαίων ἐβασίλευσεν, οὗ τῆς θυγατρὸς Σεμέλης υἱὸς ὁ Διονύσιος. Sync. 126. B.

597. Οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ... κατὰ τούτους ἦσαν. Sync. 126. C.

600. Ἀμφίων καὶ Ζῆθος Θηβαίων (ἑπτασύλων) ἐβασίλευον. Sync. 126. C.

601. Τὰ κατὰ Δήμητραν, ἣν τινες Ἰσιν φασι. Καὶ τὰ περὶ Δαναήν, ἐξ ἧς ὁ Περσεύς —. Sync. 129. C.

602. Δαρδανίας Ἐριχθόνιος Δαρδάνου ἐβασίλευσεν. Sync. 126. C.

Fragmenta Gr. ad sensum.

569. Εὐρώπη τῇ Φοίνικος μυθεύεται Ζεὺς μιγῆναι ... αὕτη δ' ἦν Ἀστερίου τοῦ Κρητῶν βασιλέως γαμετή, ἐξ ἧς ἔσχε τρεῖς υἱοὺς Μίνω, καὶ Ῥαδάμανθυν, καὶ Σαρπηδόνα. Sync. 121. E.

580. Παιδίων ... τούτου θυγατέρες Πρόκνη καὶ Φιλομήλα. Sync. 126. A.

588. Κατὰ τούτους Λίνος καὶ Ἀμφίων καὶ Ζῆθος λυρικοὶ Θηβαῖοι, καὶ μουσουργοὶ ἐγνωρίζοντο, ὥς τινες. ἄλλοι δὲ μετὰ ταῦτα. Sync. 126. B.

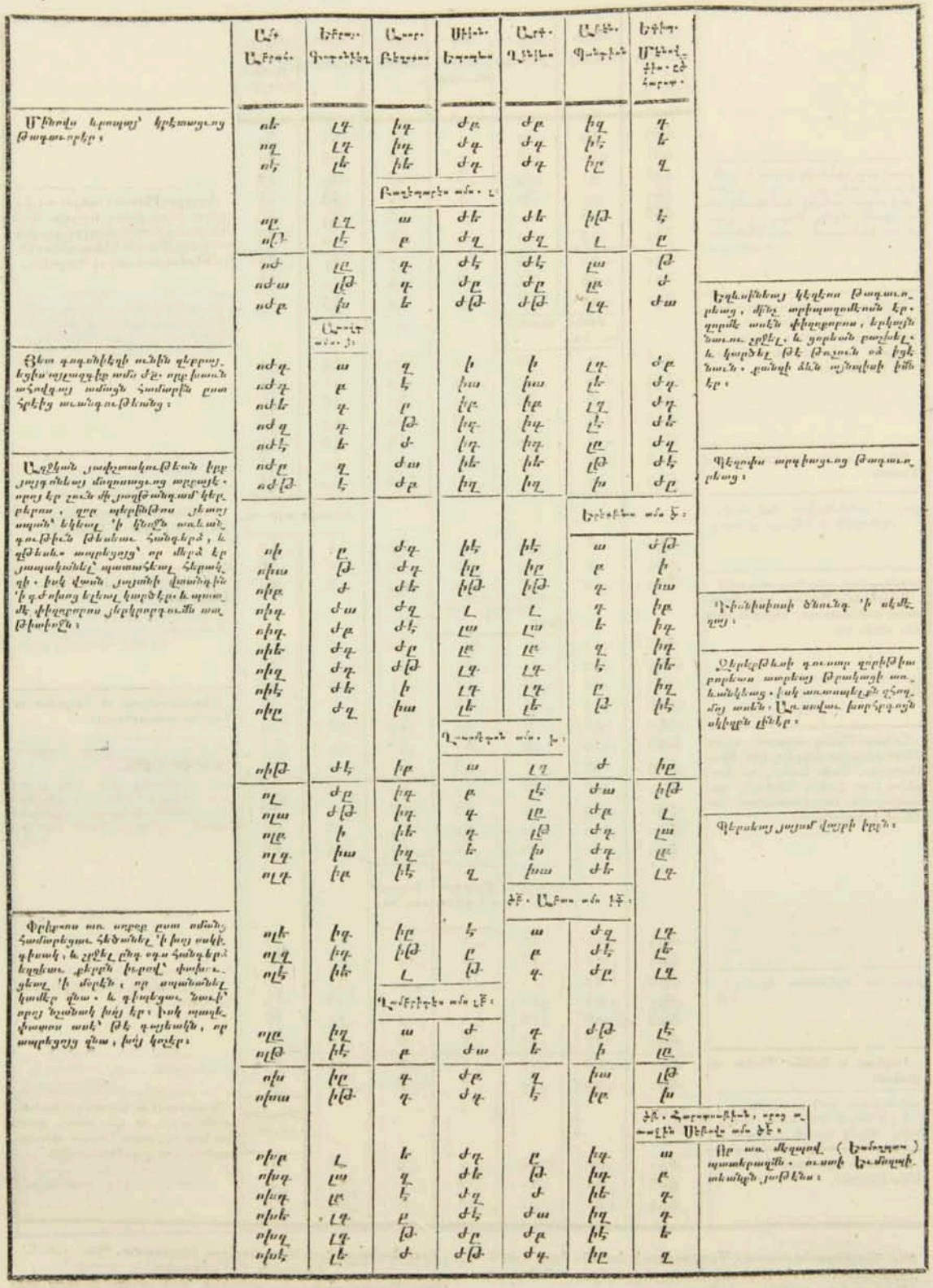

	Anni Abrahae	*Hebr. Gotoniel*	*Assyr. Belochus*	*Sicy. Epopeus*	*Argiv. Lynceus*	*Athen. Pandion*	*Aegy. XVIII. Dynast. Menophis*	
Minos Europae (filius) apud Cretentes regnabat.	605	33	23	12	12	26	4	
	606	34	24	13	13	27	5	
	607	35	25	14	14	28	6	
			Palebares an. XXX.					
	608	36	1	15	15	29	7	
	609	37	2	16	16	30	8	
	610	38	3	17	17	31	9	
	611	39	4	18	18	32	10	
	612	40	5	19	19	33	11	Eleusinae Celeus regnavit, dum erat Triptolemus, quem Philochorus ait longa navi peragrasse, frumentaque distribuisse, et putatum fuisse, quod pennatus serpens fuerit navis, figura enim talis quaedam erat.
Post Gothonielem obtinent Hebraeos alienigenae annis XVIII. qui simul cum Aod annis computantur secundum Judaeorum traditionem.		*Aod. an. LXXX.*						
	613	1	6	20	20	34	12	
	614	2	7	21	21	35	13	
	615	3	8	22	22	36	14	
	616	4	9	23	23	37	15	
	617	5	10	24	24	38	16	
Res de Puellae raptu ab Aedone Molossorum rege, cujus erat Canis ingentis magnitudinis, Cerberus (dictus), qui Perinthum postea interfecit venientem ad uxoris raptum cum Theseo. Theseum vero jam exitio proximum liberavit Hercules superveniens, at propter evidens periculum ab inferis egressus putabatur. Narrat autem Philochorus in secundo Atthidis (libro).	618	6	11	25	25	39	17	
	619	7	12	26	26	40	18	Pelops Argivis regnavit.
						Erechtheus ann. L.		
	620	8	13	27	27	1	19	
	621	9	14	28	28	2	20	
	622	10	15	29	29	3	21	
	623	11	16	30	30	4	22	Dionysii nativitas ex Semele.
	624	12	17	31	31	5	23	
	625	13	18	32	32	6	24	
	626	14	19	33	33	7	25	
	627	15	20	34	34	8	26	Erichthei filiam Orithyam Boreas Atraei (filius) Thrax rapuit, fabulae vero de vento (id) asserunt. Sub hoc mysteriorum principium fuit.
	628	16	21	35	35	9	27	
				Laomedon ann. XL.				
	629	17	22	1	36	10	28	
	630	18	23	2	37	11	29	
	631	19	24	3	38	12	30	
	632	20	25	4	39	13	31	Persei res hoc spatio.
	633	21	26	5	40	14	32	
	634	22	27	6	41	15	33	
					XII. Abas ann. XXIII.			
Phrixus sub his juxta quosdam, visus est ascendere arietem velleris aurei, et obambulare per aerem cum Helle sorore sua matrem fugiens, quae interitum ejus machinabatur: casu autem invenit navigium, cujus insigne Aries erat. Verum Palephatus dicit, quod nutritor, qui eum servavit, Aries vocabatur.	635	23	28	7	1	16	34	
	636	24	29	8	2	17	35	
	637	25	30	9	3	18	36	
			Lampridea ann. XXXII.					
	638	26	1	10	4	19	37	
	639	27	2	11	5	20	38	
	640	28	3	12	6	21	39	
	641	29	4	13	7	22	40	
							XIX. Dynastia, quorum primus Sethosis ann. LV.	
	642	30	5	14	8	23	1	Bellum, quod sub Eumolpo: unde Eumolpidae Athenis.
	643	31	6	15	9	24	2	
	644	32	7	16	10	25	3	
	645	33	8	17	11	26	4	
	646	34	9	18	12	27	5	
	647	35	10	19	13	28	6	

624. Διονύσου γένεσις ἐκ Σεμέλης. Sync. E. 621.

627. Ἐριχθέως (τούτου) θυγατέρα Βορέας υἱὸς Ἀστραίου Θρᾷξ ἥρπασεν Ὀριθυίαν. ὁ δὲ μῦθος τὸν ἄνεμον... Ἐπὶ τούτου (δὲ) καὶ τὰ λεγόμενα μυστήρια ἤρξαντο. Sync. 128. D.

633. Κατὰ τούτου Φρίξος ἐδοξεστισὶν ὀχεῖσθαι ἐπὶ χρυσομάλλῳ κριῷ, ἅμα τῇ ἀδελφῇ Ἕλλῃ φεύγων μητρυιὰν ἐπιβουλεύσασαν, ἐυτύχησε (Scal. καὶ ἐτύχησε) πλοίου, ᾧ τὸ παράσημον κριὸς ἦν. Παλαίφατος δὲ Κριὸν φησὶ καλεῖσθαι τὸν σώσαντα αὐτοὺς τροφέα. Sync. 129. A.

642. Ὁ κατὰ Εὔμολπον πόλεμος, ἀφ' οὗ οἱ Εὐμολπίδαι Ἀθήνησι. Sync. 129. A.

Ամ՝ Աբրահ՝	Եբրայ՝ Ածուէ տոհմագր՝	Ասոր՝ Գամբ՝ բիբէոս	Սիկիւն՝ Գրագր՝ Ագրիպ՝	Ասիա՝ Ասիա՝	Աթին՝ Երեւելիս՝	Եգիպ՝ Սեսոճ՝ թագ՝ Հարտոպ՝	
ոխը	ԼԳ	Ժա	ի	Ժգ	իԹ	կ	Ա՛եղամպուս իշխ՝ Ճանաչէր ։
ոխԹ	լԷ	Ժբ	իա	ԺԷ	ւ	ր	
ոծ	լը	Ժգ	իբ	Ժգ	լա	Ը	
ոծա	լԹ	Ժդ	իգ	Ժէ	լբ	Ժ	
ոծբ	խ	ԺԷ	իդ	Ժը	ԼԴ	Ժա	Դարգանոյ Թագաւորեաց տրուէ ։ ուսաի և տրովացիք իսկ կոչեցան ։
ոծգ	խա	Ժգ	իե	ԺԹ	ԼԴ	Ժբ	
ոծդ	խբ	Ժէ	իզ	ի	լԷ	Ժգ	
ոծե	խգ	Ժը	իէ	իա	ԼԳ	Ժդ	
ոծզ	խդ	ԺԹ	իը	իբ	լԷ	ԺԷ	
ոծէ	խե	ի	իԹ	իգ	լը	Ժզ	Փոխադարձաց Թագաւորեաց ասն՝ ասղա ։ որք և Միովացիք կոչէին ։ Վասն գանխմիդեայ առաւանգաւ Թեանն, տրովայ հօր գանխմիդեայ և ասանասղայ Ճակատը լինէին ։ արպէս և պատմէ փանսկղէս ։ ա պա ուրեմն զնոր են տատապէլեն պէտսիկոսին, որ իբրև զարծուոյ իւն առա բանա կարկառէ ։
				Ծբ. Պիրոպոս ասն Ծէ։			
ոծը	խզ	իա	Լ	ա	լԹ	Ժէ	
ոծԹ	խէ	իբ	լա	բ	խ	Ժը	
ոկ	էը	իգ	լբ	գ	իա	ԺԹ	Տիտոսի Ժամանակակից էր ասէ ասող ։
ոկա	խԹ	իդ	ԼԳ	դ	իբ	ի	
ոկբ	ծ	իե	ԼԴ	ե	իգ	իա	Ա՛ն տեսաւ զչաւղ կին ։ յոր ժ և ապղոնէն, որ և ընդ հերակ զի ազգէսայ ծառայեաց ։
ոկգ	ծա	իզ	լե	զ	իդ	իբ	
ոկդ	ծբ	իէ	ԼԶ	է	իե	իգ	
ոկե	ծգ	իը	լէ	ը	իզ	իդ	
ոկզ	ծդ	իԹ	լը	Ը	իէ	իե	Փրկչաննայ և մկրկչառեայ իրքն ։ առ որով իսԹ իմին ։
ոկէ	ծե	Լ	լԹ	ժ	իը	իզ	
ոկը	ծզ	լա	խ	Ժա	իԹ	իէ	Պէզոմս զիպպոդամիա ան կնուԹեան ։
			Սիկիւն ասն Խդ ։				Սիկիւն՝ յորմէ սիկիւնացիք անուա նեցան, որք յառաջադոյն էգիա ղացիք էին ։
ոկԹ	ծէ	լը	ա	Ժբ	ծ	իը	
		Ջուխարէս ասն Է ։			Կիւրոպ ասն Խդ ։		
ոՀ	ծը	ա	բ	Ժգ	ա	իԹ	Պերաես (՝ի վերայ) պարսից զօ բաժանող եղև ։ զդորգոնա գ լաս ուաց ։ և ինքն այլ կին գնէ գիցկ արաբ ։ որ առնեցուցանէր զան ասան գէզով ։ մինչ քարանալ հա մարէլ ։ զորմէ գիշխոնս ասէ ՝ի Նորան մասանին ։ և գնորին մա անուագիր առաջնԹեր գնէ ։
ոՀա	ծԹ	բ	գ	Ժգ	բ	Լ	
ոՀբ	կ	գ	դ	ԺԷ	գ	Լա	
ոՀգ	կա	դ	Ե	Ժզ	դ	Լբ	
ոՀդ	կբ	Ե	զ	Ժէ	Ե	ԼԳ	
				Ասիւոս ասն Լբ ։			
ոՀե	կգ	զ	է	ա	զ	ԼԴ	
ոՀզ	կդ	է	ը	բ	է	ԼԷ	
ոՀէ	կե	ը	Թ	գ	ը	ԼԶ	
ոՀը	կզ	Թ	ժ	դ	Թ	Լէ	
ոՀԹ	կէ	ժ	ժա	Ե	ժ	Լը	
ոձ	կը	ժա	ժբ	զ	ժա	ԼԹ	
ոձա	կԹ	ժբ	ժգ	է	ժբ	խ	
ոձբ	Հ	ժգ	ժդ	ը	ժգ	իա	
ոձգ	Հա	ժդ	ժԵ	Թ	ժդ	իբ	Կիւրենէ քաղաք չինեցաւ ՝ի լիբիասանի ։
ոձդ	Հբ	ժե	ժզ	ժ	ժԵ	իգ	
ոձե	Հգ	ժզ	ժէ	ժա	ժզ	իդ	Հռոմէ կացեալ ասպարապետ ա Թէնացւոց՝ յիսը անուն զամէնա ցիս յոյնս անուանէր ։
ոձզ	Հդ	ժէ	ժը	ժբ	ժէ	իե	
ոձէ	Հե	ժը	ժԹ	ժգ	ժը	իզ	
ոձը	Հզ	ժԹ	ի	ժդ	ժԹ	իէ	
ոձԹ	Հէ	ի	իա	ժե	ի	իը	Դիանէխոս ՝ի Հնդիկս զրաժ ո զամ էգև ։ և գնիսա քաղաք չինեաց առ Հնդիկ գետով ։
		Ղամբիւես ասն Ը ։					
ող	Հը	ա	իբ	Ժզ	իա	իԹ	

652. * Դարգանեայ Թագաւորեաց տրուէ · ուսաի և տրովացիք կոչեցան ‖ · Սամ՝։

» Dardaniae regnavit Trous; unde et Troes (vel Trojani) vocati fuerunt ա. Sam.

669. * Սիկիւն ասն իԹ · Սիկիւն, յորմէ սիկիւնացիք կոչեցան, որք յառաջ էգիպացիք կոչէին ‖ · Սամ՝։

» Sicyon annos XLV. Sicyon, ex quo Sicyonii sunt vocati, qui antea Aegialei vocabantur ա. Sam.

669. * Ղամբիւես ասն Լբ · Ա՛ն սովաս պիղատոսն երևեցաւ, զոր Համբաւեն՝ Թէ ձի Թեռւոր է ‖ · Թռւմ՝ · արձր · ա · 4 ։

» Lamrides annos XXXII. Hujus aetate Pegasus apparuit, quem fama celebrat equum esse alatum ա. Thom. Arzer. 1. 4.

689. * Զոսիսարէս ասն Ը · Ա՛ն սովաս գիանեսեայ զորաժողովի ՝ի վերայ Հնդկաց ‖ · Թռւմ՝ · արձր · ա · 4 ։

» Zosares annos XX. Sub hoc Dionysi expeditio in Indos ա. Thom. Arzer. 1. 4.

(ad verbum) 649. Μελάμπους μάντις ἐγνωρίζετο. Sync. 129. A.

652. Τῆς Δαρδανίας ἐβασίλευσε Τρῶος ... ἀφ' οὗ οἱ Τρῶες (...). Sync. 129. A. B.

660. Τιτυὸς συνεχρόνισε Ταντάλῳ. Κατὰ δὲ Τιτυὸν Λυτὸν, ἀφ'

	Anni Abrahae	*Hebr. Judex Aod*	*Assyr. Lampri-des*	*Sicy. Laome-don*	*Argiv. Abas*	*Athen. Erech-theus*	*Aegy. XIX. Dyn. Sethosis*	
	648	56	11	20	14	29	7	
	649	57	12	21	15	30	8	Melampus divinator agnoscebatur.
	650	58	13	22	16	31	9	
Dardaniae regnavit Trous; unde et incolae Trojani nuncupati sunt.	651	59	14	23	17	32	10	
	652	40	15	24	18	33	11	
	653	41	16	25	19	34	12	
	654	42	17	26	20	35	13	
	655	43	18	27	21	36	14	
	656	44	19	28	22	37	15	
In Phrygas regnavit Tantalus, qui etiam Maeones vocabantur.	657	45	20	29	23	38	16	Ob Ganymedis raptum, inter Troem patrem Ganymedis et Tantalum bellum fuit, ut refert Phanocles. Frustra igitur fabula poetae, qui tanquam de aquila quadam commentitia adstruit verba.
					XIII. Proetus ann. XVII.			
	658	46	21	30	1	39	17	
	659	47	22	31	2	40	18	
Tityo aequalis fuit Tantalus.	660	48	23	32	3	41	19	
	661	49	24	33	4	42	20	
Sub Tityo Latona mulier; ex qua et Apollo, quique cum Hercule servivit Admeto.	662	50	25	34	5	43	21	
	663	51	26	35	6	44	22	
	664	52	27	36	7	45	23	
	665	53	28	37	8	46	24	
	666	54	29	38	9	47	25	
Phrixonis et Melicertae res, sub quo Isthmia.	667	55	30	39	10	48	26	Pelops Hippodamiam duxit uxorem.
	668	56	31	40	11	49	27	
				Sicyon ann. XLIV.				
Pegasus ille forsitan equus fuit velocissimus, quem mulier quaedam possidebat. Verum Palephatus dicit, quod navis Bellerophontis erat Pegasus.								Sicyon, a quo Sicyonii nuncupati sunt, qui primo Aegialaei erant.
	669	57	32	1	12	50	28	
			Zosares ann. XX.			*Cecrops ann. XLIV.*		Perseus in Persas expeditionem fecit; Gorgonam decollavit: et ipse aliam duxit uxorem pulcherrimam, quae venustate ingentem admirationem movebat spectatoribus, ita ut in lapides verti putarentur. De qua agit Didymus in nova (vel in ejus) Syngraphi, et apponit scriptorem ejus.
	670	58	1	2	13	1	29	
	671	59	2	3	14	2	30	
	672	60	3	4	15	3	31	
	673	61	4	5	16	4	32	
	674	62	5	6	17	5	33	
					Acrisus ann. XXXI.			
	675	63	6	7	1	6	34	
	676	64	7	8	2	7	35	
	677	65	8	9	3	8	36	
	678	66	9	10	4	9	37	
	679	67	10	11	5	10	38	
	680	68	11	12	6	11	39	
	681	69	12	13	7	12	40	
	682	70	13	14	8	13	41	
	683	71	14	15	9	14	42	Cyrene civitas condita est in Libya.
	684	72	15	16	10	15	43	
	685	73	16	17	11	16	44	Jon magister militiae apud Athenienses constitutus, suo nomine Athenienses Jones denominabat.
	686	74	17	18	12	17	45	
	687	75	18	19	13	18	46	
	688	76	19	20	14	19	47	
	689	77	20	21	15	20	48	
			Lampereus ann. XXX.					Dionysus contra Indos expeditionem fecit, et Nysam urbem juxta Indum flumen condidit.
	690	78	1	22	16	21	49	

ἧς Ἀπόλλων, ὃς καὶ σὺν Ἡρακλεῖ τῷ Ἀδμήτῳ ἐδούλευσεν. Sync. 129. B.

667. Τὰ κατὰ Φρίξον καὶ Μελικέρτην, ἐφ' οὗ τὰ Ἰσθμια. Sync. 129. C.

668. Πέλοψ ... Ἱπποδάμειαν ἔγημεν. Sync. 128. B.

669. Ὁ Πήγασος, τάχα τὶς ἵππος ὀξύς, κτῆμα τῆς γυναικός. ὡς δὲ Παλαίφατος, Βελλεροφόντου πλοῖον ἦν ὁ Πήγασος. Sync. 124. B.

670. Περσεὺς ... ἐπὶ Πέρσας ἐστράτευσε, τὴν δὲ Γοργόνα ἐκαρατόμησεν ἐπεῖρε κῦμορφον διὰ κάλλος ἐξιστῶσαν τοὺς θεατάς, ὡς ἀπολιθοῦσθαι δοκεῖν. Δίδυμός φησιν ἐν ἱστορίᾳ ξένῃ, καὶ παρατίθεται τὸν συγγραφέα ταύτης. Sync. 129. C.

683. Κυρήνη ἐκτίσθη ἐν Λιβύῃ. Sync. 129. C.

685. Ἰων πολέμαρχος γεγονὼς (...) Ἴωνας τοὺς Ἀθηναίους ἀφ' ἑαυτοῦ ὠνόμασεν. Sync. 129. D.

689. Διόνυσος ἐπὶ Ἰνδοὺς ἐστράτευσε, καὶ τὴν Νύσαν πόλιν ἔκτισε πρὸς τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ. Sync. 129. D.

(*ad sens.*) 657. Τάνταλος ἐβασίλευσε τῆς Φρυγίας, ἥτοι Μαιονίας, ἀφ' ἧς καὶ Μαίονες. Sync. 129. B.

657. Γανυμήδην Τάνταλος ἁρπάσας υἱὸν τοῦ Τρωὸς ὑπ' αὐτοῦ κατεπολεμεῖτο Τρωὸς, ὡς ἱστορεῖ Δίδυμος ἐν ἱστορίᾳ ξένῃ, καὶ Φανοκλῆς. μάτην ἄρα τοῦ Διὸς ὡς ἀετοῦ τοῦτον ἁρπάσαντος ὁ μῦθος κατα|ψεύδεται. Sync. 129. B.

Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Աստեղ բազասար	Աստր. Գոմբեր.	Սիւն. Սիւն	Աստղ. Ափրոդ.	Աթեն. Կերտող	Եգիպտ. Սեբաստ. Քջ հարտ.	
ՈՂԱ	ՀԼԹ	Բ	ԻԳ	ԺԿ	ԻԲ	Ծ	
ՈՂԲ	Ճ	Գ	ԻԳ	ԺԲ	ԻԳ	Ծա	
Յետ ահագին վոխհանելոյ եբրայեցւոց սերնդն պղտգիք ամն ԻՈՂԲ ընդ գերովբայի և ընդ բանակով Ժամանական հաւատրին քան հրեիցն աւանդութեանց :	Պահքովքըս Եհուդա ամս Ի:						
ՈՂԳ	Ա	Դ	ԼԻԵ	ԺԹ	ԻԴ	ԾԲ	Աբիմեղն Թերայեցւոց Թագաւորեաց զորմէ վկայ գամին (կամ գամ) հարկանել և զաթենա գորձն չեցուցանել. քանզի էին ապուշք ոմանք լսողքն :
ՈՂԴ	Բ	Ե	ԻՂ	Լ	ԻԵ	ԾԳ	
ՈՂԵ	Գ	Զ	ԻԿ	ԻԱ	ԻՂ	ԾԴ	
ՈՂԶ	Դ	Է	ԻԲ	ԻԲ	ԻԵ	ԾԵ	
						Բահպեն ամս Խ:	
ՈՂԷ	Ե	Ը	ԻԹ	ԻԳ	ԻԲ	Ա	
ՈՂԸ	Զ	Թ	Լ	ԻԴ	ԻԹ	Բ	
ՈՂԹ	Է	Ժ	Ի	ԻԵ	Լ	Գ	Բաս ոմանց՝ Թերայեցւոց Թագաւորեաց կադմոս :
(Յագամայ՝ ամք) ի պձգ :	Է	Ը	Ժա	ԼԲ	ԻԶ	ԼԱ	Գ
Պէդէպանէսայ Թագաւորէ պէդոմա և ոգոմպիադաց փոյթ յանձն կալաւ և զօրաժողով լեալ ՚ի վերայ իդիւնի՚՚ ՚ի պարսուԹիւն մաանէք ՚ի գաբգանայ :	ԷՀ	Թ	ԺԲ	ԼԳ	ԻԿ	ԼԲ	Ե
	ԷԲ	Ժ	ԺԳ	ԼԴ	ԻԲ	ԼԳ	Զ
	ԷԳ	ԺԱ	ԺԴ	ԼԵ	ԻԹ	ԼԴ	Է
	ԷԴ	ԺԲ	ԺԵ	ԼԶ	Լ	ԼԵ	Ը
	ԷԵ	ԺԳ	ԺԶ	ԼԷ	ԼԱ	ԼԶ	Թ
	ԷԶ	ԺԴ	ԺԷ	ԼԸ		ԼԷ	Ժ
Ա՚ինդաս փոխգացւոց Թագաւորաց :	ԷՇ	ԺԵ	ԺԸ	ԼԹ		ԼԸ	ԺԱ
	ԷԸ	ԺԶ	ԺԹ	Խ		ԼԹ	ԺԲ
Իդիոն յերկոսկ չինեցաւ :	ԷԹ	ԺԷ	Ի	ԽԱ		Խ	ԺԳ

Աբդիացւոց Թագաւորք գաղարնչին, բաւեալք յամս չԻԳ-մինչև սպեզդիա, որ Թագաւորեաց ամս ԾԹ :

Յետ սիրեսայ՝ ՚ի միկեանս իշխանութեանն արդիացւոց փոխեցաւ՝ Թագաւորք կացին ալտրիկ. պերսա. սեմենդես. Թիկաէս. ագամիճեն. էգիսթոս. որէստէս. ախաումենես. պանԹէս. և կոմաէս, մինչև ցհերակղեանց առպատուն :

Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Բասան և Պինհաս	Աստր. Գոմբերբ	Սիւն. Սիւն	Աթեն. Պանդիոն ամս Խ:	Եգիպտ. Բահպեն. Քջ հարտ.	
Եւրոպէ ՚ի կրէտացւոց հափաֆենաւ. և նաւին նշան ցուլ էր :	ԺԲ	ԻԱ	ԽԲ	Ա	ԺԴ	
Ըստ սմանց՝ գիմնախոսի գործէն, և ՚ի հնգիկս նորին իրին. և զի կուրգայ, և ակաւայ, և պէնԹեհայ. և Թէ զիարդ յորոյ կացեալ ՚ի կառնէն մեռանի. և ասէ գինարբոս պէհաէս, ոչ հաճաորն :	ԺԳ	ԻԲ	ԽԳ	Բ	ԺԵ	Սպարտացւոց իրին. զորոց պատճէնաւոս ասէ՝ Թէ արուարձանէսին էին, որ ՚ի վերայ կատմոսի անդան : զորս ժամն յանկարծ եհին և չամՒնոյն կրգամնց գուամնբէյն՝ սպարտա անուանել. որ է՝ յետն ժողովարչք :
Իւր որ կամիցի ՚ի մտոյ սեռանել զդիանիսոսի գերեզմանն ՚ի գեղիս առ խիՒնա առ ոսկին ատրզոնէ : Քանզի հանել է յերկի կերպարանս զդիանիսոս՝ որ էր զօրավար, ժամն իդախառնութեան զօրացն՝ որ ընդ նովա էին. քանզի ընդ արուս և զէգս վարէր ՚ի պատերազմ. որպես փիղոքորոս յերկրագրութիւն պատմէ :	ԺԴ	ԻԳ	ԽԴ	Գ	ԺԶ	
	ԺԵ	ԻԴ	ԽԵ	Դ	ԺԷ	
	ԺԶ	ԻԵ	ԽԶ	Ե	ԺԸ	
	ԺԷ	ԻԶ	ԽԷ	Զ	ԺԹ	
	ԺԸ	ԻԷ	ԽԸ	Է	Ի	
	ԺԹ	ԻԸ	ԽԹ	Ը	ԻԱ	
	Ի	ԻԹ	Ի	Թ	ԻԲ	
		Պանդիոն ամս Խ:		Ժ	ԻԳ	
Ելի	ԻԲ	Ա	Ը	ԺԱ	ԻԴ	Մերոպեայ չինեցաւ :
ԻԱ	ԻԹ	Բ	ԼԹ	ԺԲ	ԻԵ	Եւրոպէ ազէնորայ առեանգեալ ցաւ, որպէս բան այլոց պատմէ. որ միաբան է մինեայ Ջառիցն :
ԻԲ	Լ	Գ	Ժ	ԺԳ	ԻԶ	
ԻԳ	Լա	Դ	ԺԱ	ԺԴ	ԻԷ	
ԻԴ	ԼԲ	Ե	ԺԲ	ԺԵ	ԻԸ	Փիղոմեն գեղմացի ՚ի չոփ հա-

693. etc. * Ղամպարէս ամն Ճ: Ա. սոփոս. Թագաւորք բաղումք կացին ՚ի տեղիս տեղիս՚՚ : Ֆիտմ. ոյծր. ես. 4 :

՚՚ Lampares annos xxx. sub hoc reges multi extiterunt variis in locis ա. Thom. Arzer. ւ. 4.

693. * Յետ գառեաց վհատչել բարակ գերովբայիւ. ամն ՀՀ. յարեաւ զգառասյուԹիւն պղտգեաց : Յաւուրս սորա յոյնք կացեալ սպա. բապետ ամֆէնացոյն՝ յոյնք (կամ յոյնք) անուանեցան և Նոբա՚՚ : Վարգան :

՚՚ Et judicavit Israel Barac cum Debbora annis xl. conjuncta servitudine alienigenarum. Hujus diebus Jon extitit imperator exercitus Atheniensium, a quo et ipsi Jones nominati fuerunt՚՚. Vardanes.

Fragm. Gr. ad verbum.

706. Μετὰ Ἀκρίσιον ... τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀργείων εἰς Μυκήνας μετατεθείσης, διεγένοντο βασιλεῖς οἵδε, Περσεὺς ... Σθένελος, (Εὐρυσθεύς, Πέλοψ, Ἀτρεύς) Θυέστης, Ἀγαμέμνων, Αἴγισθος, Ὀρέστης, Τισαμενός, Πενθεύς, καὶ Κομίτης. μεθ' οὓς Ἡρακλειδῶν κάθοδος. Sync. 124. B. C.

707. Μίδας Φρυγῶν ἐβασίλευσεν. Syn. 129. D.

709. Ἰλιον ὑπὸ Ἰλίου ἐκτίσθη. Sync. 129. B. et Chron. Pasch. 64. D.

710. Εὐρώπη ... ὑπὸ Κρητῶν ἁρπάγη ... τοῦ δὲ πλοίου παράσημον ἦν Ταῦρος. Sync. 129. D.

(...) Διονύσου πράξεις, καὶ τὰ περὶ Ἰνδούς, Λυκοῦργόντε καὶ Α-

	Anni Abrahae	*Hebr. Judex Aod*	*Assyr. Lampereus*	*Sicyo. Sicyon*	*Argiv. Acrisius*	*Athen. Cecrops*	*Aegypt. XIX. Dyn. Sethosis*	
	691	79	2	23	17	22	50	
	692	80	3	24	18	23	51	
Post Aod defunctum in Hebraeos dominantur alienigenae annis XX. qui cum Debborae et Barach temporibus computantur secundum Judaeorum traditiones.		*Debbora et Barac an. XL.*						
	693	1	4	25	19	24	52	Amphion Thebis regnavit; de quo fertur citharam pulsare solere, et saxa ad sonum commovere, eo quod stupidi quidam erant auditores.
	694	2	5	26	20	25	53	
	695	3	6	27	21	26	54	
	696	4	7	28	22	27	55	
							Rampses ann. LXVI.	
	697	5	8	29	23	28	1	
	698	6	9	30	24	29	2	
	699	7	10	31	25	30	3	Secundum quosdam Thebis regnavit Cadmus.
(Ab Adamo anni) MMMDCCCLXXXIV.	700	8	11	32	26	31	4	
In Peloponneso regnat Pelops; qui et Olympiorum curam gessit: atque expeditione facta contra Ilium, superatur a Dardano.	701	9	12	33	27	32	5	
	702	10	13	34	28	33	6	
	703	11	14	35	29	34	7	
	704	12	15	36	30	35	8	
	705	13	16	37	31	36	9	Argivorum reges desierunt, cum perdurassent annos DXLIII. usque ad Pelopem, qui regnavit annos LIX. Post Acrisium, in Mycenas Argivorum regno translato, hi fuerunt reges: Perseus, Sthenelus Thyestes, Agamemnon, Aegysthus, Orestes, Tisamenus, Pantheus, et Cometes, usque ad Heraclidarum irruptionem.
Midas in Phrygas regnavit.	706	14	17	38	. . .	37	10	
	707	15	18	39		38	11	
	708	16	19	40		39	12	
Ilium ab Ilio conditum.	709	17	20	41		40	13	

	Anni Abrahae	*Hebr. Debbora et Barac*	*Assyr. Lampereus*	*Sicyo. Sicyon*	*Athen. Pandion ann. XXV.*	*Aegypt. XIX. Dyn. Rampses*	
Europa à Cretensibus rapta est, navis autem insigne Taurus erat.	710	18	21	42	1	14	Spartorum res, de quibus Palephatus dicit, quod accolae erant finitimi, qui Cadmum adorti sunt, eosque ob repentinam, et ex omni parte coactionem Spartos esse nominatos; quasi dixeris Sparsos collectivos.
	711	19	22	43	2	15	
Secundum quosdam Dionysi gesta, et ejusdem apud Indos res; atque Lycurgi, et Actaei et Penthei, necnon quomodo persistens in praelio occiditur. Dicit autem (de his) Dinarchus Poeta, non Rhetor.	712	20	23	44	3	16	
				Polybus an. XL.			
	713	21	24	1	4	17	
	714	22	25	2	5	18	
	715	23	26	3	6	19	
	716	24	27	4	7	20	
	717	25	28	5	8	21	
Qui autem voluerit cominus inspicere Dionysi sepulcrum in Delphis, adest juxta Aureum Apollinem. Namque pictus est foeminea forma Dionysus, qui dux fuit militiae, eo quod mixtae fuerint foeminae in exercitu sub eo militante: nam cum hominibus foeminas quoque ducebat in praelium: ut Philochorus in secundo (libro) narrat.	718	26	29	6	9	22	
	719	27	30	7	10	23	
			Pannias annis XLV.				Meletus condita.
	720	28	1	8	11	24	Europa Agenoris (filia) rapta est, ut alii quidem ferunt, quod congruit de Minoe dictis.
	721	29	2	9	12	25	
	722	30	3	10	13	26	
	723	31	4	11	14	27	
	724	32	5	12	15	28	Philammon Delphius jamjam aeta-

κταίωνα, καὶ Πενθέα. ὅπως τε Περσεῖ συστὰς εἰς μάχην ἀναιρεῖται, ὡς φησὶ Δήχαρνος (Scal. Δεινάρχος) ὁ ποιητής, οὐχ ὁ ῥήτωρ. Τῷ δὲ βουλομένῳ πάρεστιν ἰδεῖν αὐτοῦ τὴν ταφὴν ἐν Δελφοῖς περὶ (Scal. παρὰ) τὸν Ἀπόλλωνα τὸν χρυσοῦν ... στρατηγὸς δὲ δοκεῖ γενέσθαι, καὶ οὕτω γράφεται θηλύμορφος ... διὰ τὸ μιξοθηλύστρατον ὁπλίζειν. ὥπλιζε γὰρ σὺν τοῖς ἄρρεσι καὶ τὰς θηλείας, ὡς φησὶν ὁ Φιλόχορος ἐν δευτέρῳ. Sync. 129. 130.

724. Φιλάμμων ὁ Δέλφιος ἤκμαζεν, ὁ πρῶτος στήσας Πυθοῖ χόρον. Sync. 130. B.

(ad sensum) 693. Ἀμφίων Θηβῶν ἐβασίλευσεν ... οὗτος ἐμυθεύετο λιθαρίζων θέλγειν τοὺς λίθους, οὓς εὐλόγως ὑπολαπτέον ἠλιθίους τινὰς ἀνθρώπους. Sync. 125. A.

701. Τὸν Πέλοπα τινὲς οὐ μόνον Ἀργείων καὶ Μυκηνῶν ἱστοροῦσι βασιλεῦσαι, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Πελοποννήσου. Οὗτος Ὀλυμπίων προέστη, καὶ στρατεύσας κατὰ Ἰλιον ἠττήθη ὑπὸ Δαρδάνου. Sync. 128. B.

712. Κάδμος ... κτίζει τὴν Καδμείαν, καὶ Θηβῶν ἐβασίλευσε. τοὺς δὲ πλησιοχώρους αἰφνιδίως ἐπαναθόντας αὐτῷ, διὰ τὸ παυσαχόθεν ὡς ἀπὸ γῆς συρρεῖν κατ' αὐτοῦ, Σπάρτους ὠνόμασεν, ὡς Παλαίφατος ἐν πρώτῳ φησίν. Sync. 129. D. E.

719. Μίλητος ἐκτίσθη πόλις. Sync. 129. D.

Ամ Ամբոհս	Եբրայ. Բառս և Դիմբարբ	Ասոր. Պանդխտ	Սիւռս. Պանդխտ	Արաբ. Պանդխտ	Եգիպտ. Բանբեռ. թղթ հարտ.	
չիե	ԼԳ	ղ	ժգ	ժղ	իճ	սկսաւ էբ. և էբ որ զառաքինն ի պիւթհագիս կարգեաց պարս գնդեաց (գինեպաց)։ Պանդխտն փախեաւ. նմին գնդեալ ի Մեսիանացւոց։
չիզ	ԼԳ	ի	ժդ	ժհ	Լ	
չիհ	Լե	բ	ժե	ժը	լա	
չիր	ԼԳ	ի	ժգ	ժթ	լբ	
չիթ	Լէ	ժ	ժհ	ի	ԼԳ	
չԼ	լը	ժա	ժբ	իա	ԼԳ	
չԼա	լի	ժբ	ժի	իբ	Լե	
չԼբ	իա	ժգ	ի	իգ	ԼՂ	
	Գ. Նէֆեռն դոցաւոր յապէն Մահասէն էբ. ամս. Խ։					
չԼգ	ա	ժդ	իա	իդ	Լէ	
չԼդ	բ	ժե	իբ	իե	լը	
				Իշբա ամս Խբ։		Էդեսա պանգիոն որպէս։
չԼե	գ	ժզ	իգ	ա	լի	Դէզդայ էբն. որ կոտծեցաւ յանէբ, Եհ պատկերս չարժանաւ առնիցէ. քանզի նախ զոսս պատկերաց ի մէնանց զատանէբ. զի ոչ յայն կէց դոյծեալ եւ նանկէն. և պատմէ պարսիփատաս. և Եհ որ ոչս հանդերձ որդւոցն իւրով կխաւսիս. զնաւէ կալեալ փախեաւ ի Պիռոմ. և վասն չդատանէզդ պատրպարան փախաւանն՝ հատարէ յաւ Եհռանէզ։
չԼէ	դ	ժէ	իդ	բ	ի	
չԼզ	ե	ժը	իե	գ	իա	
չԼը	զ	ժի	իզ	դ	իբ	
չԼթ	է	ի	իէ	ե	իգ	
չխ	ը	իա	իը	զ	իդ	Տէրբա քաղաք չհինեցաւ. նախ քան զառաջնն Էբեսացիսն մեռաւ. և պատմի յովսեպոս յերկրորդումն։
չխա	ի	իբ	իի	է	իե	
չխբ	ժ	իգ	Լ	ը	իզ	
չխգ	ժա	իդ	Լա	թ	իէ	
չխդ	ժբ	իե	Լբ	ժ	իը	
չխե	ժգ	իզ	Լգ	ժա	իի	
չխզ	ժդ	իէ	Լդ	ժբ	ժ	
չխէ	ժե	իը	Լե	ժգ	ժա	
չխը	ժզ	իի	Լզ	ժդ	ժբ	Որմէս թրակացի Նանտէբ. որոյ աշակերտ մուսէոս եւմպղոյ էր։
չխի	ժէ	Լ	Լէ	ժե	ժգ	
չծ	ժը	Լա	Լը	ժզ	ժդ	
չծա	ժի	Լբ	Լի	ժէ	ժե	
չծբ	ի	Լգ	իա	ժը	ժզ	
			Իշբա ամս Խէ։			Իոսէփիդեայ էրն։
չծգ	իա	Լդ	ա	ժի	ժէ	
չծդ	իբ	Լե	բ	ի	ժը	
չծե	իգ	Լզ	գ	իա	ժի	
չծզ	իդ	Լէ	դ	իբ	կ	
չծէ	իե	Լը	ե	իգ	կա	
չծը	իզ	Լի	զ	իդ	կբ	
չծի	իէ	իա	է	իե	կգ	
չկ	իը	իա	ը	իզ	կդ	
չկա	իի	իբ	թ	իէ	կե	Սփինգսն՝ ասէ պատկ փաւաս՝ Եհ կազմէալ կին էր, և առ նախանձու արմենեայ ապատամբեալ՝ ընդ կազմսկա մեռանել։
չկբ	Լ	իգ	ժ	իը	կզ	
					Ալքնէնէյն ամս. Խ։	
չկգ	Լա	իդ	ժա	իի	ա	Սինուհ Ծովակալէր. և օրէնս գոմասանաւի գնէր իբրև յարտուեալ գայ. զոր յանգիմանէ պղատոն։
չկդ	Լբ	իե	ժբ	Լ	բ	
		Սէնաէրմս ամս Խէ։				
չկե	Լգ	ա	ժգ	Լա	գ	
չկզ	Լդ	բ	ժդ	Լբ	դ	
չկէ	Լե	գ	ժե	Լգ	ե	
չկը	Լզ	դ	ժզ	Լդ	զ	
չկի	Լէ	ե	ժէ	Լե	է	

735. * Եւ գատեաց վեսպասէէ գեդէոն ամս Խ. յարէլով զալազգեացն։ Դէդալոս հիւսն և նկարիչ ասու էրէէցաւ. որ ասէն՝ Եհ չարժէր պատկերն՝ զոր գոյծէր՝ Թռուցուցանել։ Վարդան։

n Et judicavit Israel Gedeo annis xl. conjuncto tempore alienigenarum. Daedalus faber (lignorum) et pictor hoc spatio apparuit; de quo ajunt, facere apparere, quasi moveretur imago ab ipso laborata ». Vardanes.

745. * Պանդխտս ամս իճ։ ատ սակաւ ախւրտս քաղաք չհինեցաւ։ Ծնաւդ. արձ. ա. 4։

n Pannias annos xlv. Sub quo Tyrus urbs condita ». Thom. Arzer. 1. 4.

Fragm. Gr. ad verbum.

735. Τὰ κατὰ Δαίδαλον, ὃς εἰδέξει ἀγάλματα κινούμενα ποιεῖν. πρῶτος γὰρ διέστησε τοὺς τῶν ἀγαλμάτων πόδας, ὡς ὁ Παλαίφατος ἱστορεῖ, τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντων συμπεφυκότας αὐτοὺς πλαττόντων. Sync. 130. B.

749. Ορφεὺς Θρᾴξ ἐγνωρίζετο. τούτου μαθητὴς Μοῦσαῖος Εὐμόλπου υἱός. Sync. 125. A.

	Anni Abrahae	*Hebr. Debbora et Barac*	*Assyr. Pannias*	*Sicyon. Polybus*	*Athen. Pandion*	*Aegypt. XIX Dyn. Eampses*	
	725	33	6	13	16	29	tem attigerat. Is autem erat, qui primus apud Pythios constituit choros (Delphicos).
	726	34	7	14	17	30	
	727	35	8	15	18	31	Pandion fugit, insidias passus a Metionensibus.
	728	36	9	16	19	32	
	729	37	10	17	20	33	
	730	38	11	18	21	34	
	731	39	12	19	22	35	
Post Debboram regunt Hebraeos alienigenae annis VII. qui una cum Gedeonis annis computantur secundum Judaeorum traditiones.	732	40	13	20	23	36	
		Gedeo judex ex tribu Manasse ann. XL.					
	733	1	14	21	24	37	
	734	2	15	22	25	38	
					Aegeus ann. XLVIII.		Aegeus Pandionis filius.
	735	3	16	23	1	39	Daedali res; qui ostentabat simulacra facere mobilia, primus enim (is) pedes statuarum à se invicem separavit, quum alii conjunctim fabricantes comperiebantur. Narrat autem (haec) Palaephatus, sicut etiam, quod quomodo cum filio suo Icaro navim conscendens fugerit Minoem, atque eo quod minime repertus fuerit fugae locus, (eum) avolasse creditum est.
	736	4	17	24	2	40	
	737	5	18	25	3	41	
	738	6	19	26	4	42	
	739	7	20	27	5	43	
Cyzicus civitas condita.	740	8	21	28	6	44	
	741	9	22	29	7	45	
	742	10	23	30	8	46	
Argonautarum navigatio (seu Argonum classis.)	743	11	24	31	9	47	
	744	12	25	32	10	48	
Atreus et Thyestes post Pelopem diviserunt imperium Peloponnesi.	745	13	26	33	11	49	Tyrus civitas condita ante Templum Jerosolymitanum annis CCXLI. narrat autem Josephus in secundo (libro).
	746	14	27	34	12	50	
	747	15	28	35	13	51	
	748	16	29	36	14	52	
	749	17	30	37	15	53	Orpheus Thrax agnoscebatur, cujus discipulus Musaeus Eumolpi (filius) erat.
Linus magister Herculis agnoscebatur.	750	18	31	38	16	54	
	751	19	32	39	17	55	
	752	20	33	40	18	56	
				Inachus annis XLII.			Hypsipylis res.
	753	21	34	1	19	57	
Mycenis regnavit Euristheus.	754	22	35	2	20	58	
	755	23	36	3	21	59	
	756	24	37	4	22	60	
	757	25	38	5	23	61	
	758	26	39	6	24	62	
Sphingae et Oedipodis res: necnon Argonis, et Argonautarum, in quibus erant Hercules, et Dioscoridae (sc. Castor et Pollux).	759	27	40	7	25	63	
	760	28	41	8	26	64	
	761	29	42	9	27	65	Sphyngam ait Palaephatus, Cadmi uxorem fuisse, atque propter zelum Harmoniae (a viro) rebellantem contra Cadmios iniisse bellum.
	762	30	43	10	28	66	
						Amenophis an. XL.	(Minos) mare obtinebat, et leges judicii statuebat tamquam ab Jove, quod Plato confutat.
	763	31	44	11	29	1	
At quomodo potest dici Dioscoridarum sororem fuisse Helenam, quae post multos annos virgo rapitur Theseo?	764	32	45	12	30	2	
			Sosarmus annis XIX.				
	765	33	1	13	31	3	
	766	34	2	14	32	4	
	767	35	3	15	33	5	
	768	36	4	16	34	6	
	769	37	5	17	35	7	

751. Λῖνος διδάσκαλος Ηρακλέους ἐγνωρίζετο. Sync. 130. A.

752. Τὰ κατὰ Τ↓ιπύλην. Sync. 125. A.

(ad verbum) 760. (Τὰ κατὰ Σφίγγα) τότε περὶ Οἰδίπου ... καὶ κατὰ τὴν Ἀργώ, καὶ τοὺς Ἀργοναύτας, ἐν οἷς ἦσαν Ηρακλῆς, καὶ οἱ Διόσκοροι. Sync. 125. B.

Πῶς δύναται τούτων ἀδελφὴ Ἑλένη, εἰ μή που (lege ἡ) μετὰ πολλὰ ἔτη παρθένος ἁρπάζεσθαι ὑπὸ Θησέως. Sync. 125. B.

762. Καὶ Σφίγγα Παλαίφατος Κάδμου γυναῖκα φησι γενομένην, διὰ ζῆλον Ἁρμονίας ἀποστάσαι Καδμείοις πολεμεῖν. Sync. 125. B.

764. Μίνως ἐθαλασσοκράτει, καὶ κρίσιν (Scal. Κρησίν) (ὡς) παρὰ Διὸς ἐνομοθέτει ... ὅπερ ὁ Πλάτων ... ἐλέγχει. Sync. 130. B.

(ad sensum) 735. Οὗτος ἀποστῆναι (Scal. ἀποπτῆναι) μυθεύεται σὺν Ἰκάρῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, πλοίου λαβόμενος, καὶ διαφυγὼν τὸν Μίνωα διὰ τὸ ἀνεύρετον γενέσθαι τῷ διώκοντι. Sync. 130. B.

745. Μετὰ δὲ Πέλοπος τελευτὴν ἐμερίσαντο τὴν ἀρχὴν Ατρεὺς καὶ Θυέστης. Sync. 128. C.

Τύρος ἐκτίσθη πρὸ τοῦ ἐν Ιεροσολύμοις τῷ, ἔτεσι τριακοσίοις πεντήκοντα καὶ ἑνί. Chron. Pasch. 65. A. et Cedren. 48. E.

Ամ Ասիրիա	Երրոյ· Գենեթեն	Ասոր· Սասարտա	Սիկիո· Խոռոս	Ասիա· Էգիա	Եգիպտո· Ազգեռ էյե· Ռեֆ հարս	
ՀՏ	ԼԲ	ղ	ԺԲ	ԼԶ	Ը	
ՀՅա	ԼԹ	կ	ԺԹ	Լէ	Թ	Հերակղէս զնահատակութեանն կատարէր, և զանուէռս ապանդնէ, և զիլիան ուսր հարկանէ։ Աթէ Թէ երկրածին էր անուռան. քանզի միայն յանուռանէլոյն կառոպաց ՚ի գեանի՝ հմուտ էր կառոցն. մինչև կարծել յերկրէ մօրէն խրմէ օգնա- կանութիւն գտանել։
ՀՅբ	խ	ը	ի	ԼԸ	Ժ	
Աբիդիքէ· ամս Ջ։						
ՀՅգ	ա	Ի	իա	ԼԹ	Ժա	
ՀՅդ	բ	Ժ	իբ	խ	Ժբ	
ՀՅե	գ	Ժա	իգ	իա	Ժգ	Ջհիդրայ կնոջէ ասիմիսէ պատմ պղտատն, Թէ անհնարին սոփետէս էր։
Թուէա· ամս ԼԲ։						
ՀՅզ	ա	Ժբ	իդ	իբ	Ժդ	
ՀՅէ	բ	Ժգ	իե	իգ	Ժե	
ՀՅը	գ	Ժդ	իզ	իդ	Ժզ	Պրհամոս Թագաւորեաց յետ զա- ռանգեայ՝ իղնոսի։
ՀՅԹ	դ	Ժե	իէ	իե	Ժէ	Իշացուէցն և զապիթաց կռիւ։ Իշացուէցն՝ Թեառպացուց հե- ծեալք էին. որպէս պատմ պագ- փատոս յառաջաբանին վասն անհա- ւատից։
ՀՆ	ե	Ժզ	իը	իզ	Ժը	
ՀՆա	զ	Ժէ	իԹ	իէ	ԺԹ	
ՀՆբ	է	Ժը	Լ	իը	ի	
Ծուէա· ամս ԼԲ։						
ՀՆգ	ը	ԺԹ	ա	ա	իա	Իշոմանէսեան ՚ի վերայ Թերա- կացւոց զբաժանուվ էղեն։
Միդրէս· ամս ԼԷ։						
ՀՆդ	Ի	ա	Լ	բ	իբ	Մէդիա կողքցի մնինեցաւ յե- գեայ։
ՀՆե	Ժ	բ	ԼԱ	գ	իգ	
ՀՆզ	Ժա	գ	ԼԲ	դ	իդ	Աղբոզ էօանենգաւ ապանաւ յա- Թէնա։
ՀՆէ	Ժբ	դ	Լգ	ե	իե	
ՀՆը	Ժգ	ե	ԼԴ	զ	իզ	
ՀՆԹ	Ժդ	զ	Լէ	է	իէ	
ՀՂ	Ժե	է	Լը	ը	իը	Մինուարոսի իրն, զոր փեղջաս- թոս պատմ յերկրորդումբ առնէ դին, եթէ մինուայ տարս անուն ոմն զօրավարէ անապօրէն և խիստ բարկութ։ քանզի մինաս ՚ի կռիւ ագանին ՚ի վերայ անդրզգեայ գե- մէր՝ զոր սպանին աթենացիքն, և ընդ կառոյն յաղթելոյ պարգև զոր- գիսն տալը զասուկկեցոն. ուժգին էր գիւռարան, և առնեցուն յաղ- Թէր. մինչև Թևսեայ ՚ի մարս գրգռ- ռեալ, և յաղթեալ գիւռարոսին, խռատացաւ զորգիսն տարեցուցա նել ՚ի պարս բաշխից։ սոցին իրաց վկայ լինել և գիռոդոսոց։	
Ֆոյէէ· ամս ԼԷ։						
ՀՂա	Ժզ	Ը	Լ	Թ	իԹ	
ՀՂբ	Ժէ	Թ	խ	Ժ	Լ	
ՀՂգ	Ժը	Ժ	իա	Ժա	Լա	
ՀՂդ	ԺԹ	Ժա	իբ	Ժբ	Լբ	
Փէռոս· ամս Ջ։						
ՀՂե	ի	Ժբ	ա	Ժգ	Լգ	Թևսեա առևանգեալ գԵլինէ· զոր գարձեալ անդրէն հանին եղբարքն և զմայրն Թևսեայ գերի առին, յոր- ժամ՝ նա ՚ի առաջխարհ Ճանապարհ գնաց։
ՀՂզ	իա	Ժգ	բ	Ժդ	Լդ	
ՀՂէ	իբ	Ժդ	գ	Ժե	Լե	
Ցոյէէ· ամս ԼԷ։						
ՀՂը	ա	Ժե	դ	Ժզ	Լզ	
ՀՂԹ	բ	Ժզ	ե	Ժէ	Լէ	
պ	գ	Ժէ	զ	Ժը	Լը	Թևսեա՝ Նախ զաԹէնացիս ցրուե- ալս բնդ ալիարհս՝ ՚ի մի քաղաք Ժողովեաց, և զնեցեկոյս մահու վճիռ առ. և ալիամ Լիկն Նախ եգ օրէնս։
պա	գ	Ժը	է	ԺԹ	ԼԹ	
պբ	ե	ԺԹ	ը	ի	խ	
Աէրոս· ամս Ջ։						Ազեն- գե· ամս Լէ։
պգ	զ	խ	ա	իա	ա	Թևսեա փախաւ յաԹէնացւոց։
պդ	է	իա	բ	իբ	բ	
պե	ը	իբ	գ	իգ	գ	
պզ	Թ	իգ	դ	իդ	գ	
Պոլիէռգես· ամս ԻԸ։						
պէ	Ժ	իդ	ա	իե	ե	Ամազոնաց ՚ի վերայ աԹէնաց զբաժանելն։

771. ՚ Սոսարմոս ամս ԺԸ· ՚ի որս ջ ամին՝ հերակղէայ նահատա- կուՀեն եղեն ։ Թոմմ. արձր. ա. 4։

» Sosarmus annos XV. Hujus anno VIII. Herculis certamina facta sunt ա. Thom. Arzer. ւ. հ.

776. ՚ Թոռգոս ամն իԲ· Էշ հերակղէս ասէն գիլիան աւար հարկա- նէր, սպանանելով զանուռան՝ զոր երկրածին համարէին ։ Վարգան։

» Thola annis XXII. Hercules autem, ut ajunt, Ilium devastabat, occiso Anteone, quem terrigenam existimabant ա. Vardanes.

Fragm. Gr. ad verbum.

772. Θάμυρις ὁ Φιλάμμωνος ᾄκμαζε. Sync. 130. B.

779. Πόλεμος Κενταύρων καὶ Λαπίθων. Κένταυροι (δὲ) Θεσσα- λῶν ἱππεῖς ἦσαν (ἄριστοι), ὡς φησὶ Παλαίφατος ἐν πρώτῃ ἀπίστων. Sync. 130. C. D.

783. Οἱ ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας ἐστράτευσαν. Sync. 130. D.

784. Μήδεια Κολχὶς ἀνεχώρησεν Αἰγέως. Sync. 130. C.

786. Ἀνδρόγεως ἐδολοφονήθη ἐν Ἀθήναις. Sync. 130. A.

790. Τὰ περὶ τὸν Μινώταυρον, ὡς Φιλόχορος ἱστόρησεν ἐν δευτέρᾳ Ἀτθίδος, τοῦ Μίνωος στρατηγός (ὢν), ὃς ὠνομάζετο (μὲν) Ταῦρος, τὴν δὲ φύσιν ὠμός, καὶ ἀνήμερος ἦν. ἐπεὶ δὲ Μίνως ἀγῶνα ἐπ' Ἀν- δρογέῳ ἐτίθει, ὃν ἀφείκεσαν Ἀθηναῖοι, τοὺς Ἀττικοὺς δὲ παῖδας

	Anni Abrahae	*Hebr. Gedeo*	*Assyr. Sosarmus*	*Sicyon. Inachus*	*Athen. Aegeus*	*Aegypt. XIX. Dyn. Amenophis*	
	770	38	6	18	36	8	
Thamyris Philammonis (filius) his temporibus fuit.	771	39	7	19	37	9	Hercules certamina conficit, atque Antaeum interficit, et Ilium vastat. Dicitur autem Antaeus terrigena (seu terrae filius) esse, quia solus inter nominatos luctantes in terra, luctandi peritissimus erat, ita ut visus sit à Terra matre sua subsidium assequi.
	772	40	8	20	38	10	
		Abimelech an. III.					
	773	1	9	21	39	11	
	774	2	10	22	40	12	
De Hydra quadam muliere narrat Plato, quod sophistria fuerit acutissima.	775	3	11	23	41	13	
		Thola an. XXIII.					
	776	1	12	24	42	14	
	777	2	13	25	43	15	
	778	3	14	26	44	16	
Priamus regnat post Laomedontem in Ilio.	779	4	15	27	45	17	Centaurorum et Lapitharum congressus.
	780	5	16	28	46	18	Centauri, Thessalorum equites fuere, ut narrat Palaephatus in primo de Incredibilibus (libro).
	781	6	17	29	47	19	
	782	7	18	30	48	20	
					Theseus Aegei annis XXX.		
Septeni adversus Thebas expeditionem fecerunt.	783	8	19	31	1	21	
			Mithreus annis XXVII				
	784	9	1	32	2	22	Medea Colchica ab Aegeo discessit.
	785	10	2	33	3	23	
	786	11	3	34	4	24	Androgeus dolo interfectus est Athenis.
	787	12	4	35	5	25	
	788	13	5	36	6	26	
	789	14	6	37	7	27	
	790	15	7	38	8	28	
	791	16	8	39	9	29	
	792	17	9	40	10	30	
	793	18	10	41	11	31	
	794	19	11	42	12	32	
				Festus an. VIII.			
Minotauri res, de quo Philochorus narrat in secundo Atthidis (libro), quod Minoi Taurus quis nomine magister militiae constituitur inhumanus ac crudelis more. Quia Minos in certamen agonis ferebatur in Androgeum, quem Athenienses interfecere, et pro certaminis victoria praemii loco dabat pueros Atticos. Fortissimus erat (Mino) Taurus, et omnes superabat, usque dum Theseus in certamen provocatus, et, victo Tauro, pollicitus est eximere pueros a debitis tributis: et harum rerum testes esse (ait) Cnosios ipsos.	795	20	12	1	13	33	Theseus Helenam rapuit, quam rursus fratres abduxeruut, atque matrem Thesei captivam duxerunt, cum ille longinquum iter faceret.
	796	21	13	2	14	34	
	797	22	14	3	15	35	
		Jair ann. XXII.					
	798	1	15	4	16	36	
	799	2	16	5	17	37	
	800	3	17	6	18	38	Theseus primus Athenienses per regionem dispersos in unam civitatem congregavit, atque Ostracismo multatus est, cum ipse primus eam statuerit legem.
	801	4	18	7	19	39	
	802	5	19	8	20	40	
				Adrastus ann. IV.		*Amenemes an. XXVI.*	
	803	6	20	1	21	1	Theseus fugit ab Athenis.
	804	7	21	2	22	2	
	805	8	22	3	23	3	
	806	9	23	4	24	4	
				Polyphales an. XXXI.			
Amazonum expeditio contra Athenas.	807	10	24	1	25	5	

ἐπαθλον εἶδεν. ἰσχυρὸς ὢν ὁ Ταῦρος πάντων κατεκράτει, ὡς καὶ δὲ τῷ Θησεῖ τοῦ ἀγῶνος μετεδόθη, καὶ τὸν Ταῦρον κατεπάλαισε, συνέβη δὲ τοὺς παῖδας διασωθῆναι, καὶ τὴν πόλιν ἀφαιρεθῆναι τοῦ δασμοῦ. (αὐτοὶ δὲ Κνώσιοι λέγουσιν). Sync. 130. D. E. praepostero ordine.

795. Θησεὺς Ἑλένην ἥρπασεν, ἣν αὖθις ἀπέλαβον οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς... τὴν μητέρα Θησέως αἰχμαλωτίσαντες, ἀποδημοῦντος τοῦ Θησέως. Sync. 137. D.

800. Θησεὺς Ἀθηναίους κατὰ χώρας διεσπαρμένους εἰς ἓν συναγαγών, ἦτοι εἰς μίαν πόλιν, πρῶτος ἐξωστρακίσθη αὐτός, πρῶτος δεὶς τὸν τόμον. Sync. 137. E.

803. Θησεὺς ἔφυγεν ἀπὸ Ἀθηνῶν. Id. ibid.

(ad sensum) 771. Ἡρακλῆς τοὺς ἀθλους ἐκτελεῖ, καὶ Ἀνταῖον ἐν Λιβύῃ καταπαλαίσας ἀναιρεῖ, τὸν λεγόμενον γηγενῆ, διὰ τὸ ἐπιστήμονα εἶναι τὸν λεγόμενον παρὰ τοῖς παλαισταῖς πρόσω χαμαί, ὡς ἀπὸ τῆς μητρὸς γῆς βοηθεῖσθαι δοκεῖν ... Αὐτὸς Ἡρακλῆς τὸ Ἴλιον ἐπόρθησεν. Sync. 130. C.

775. Τὴν δὲ Τροίαν τὸ μυθευόμενον ζῶον ὁ Πλάτων Σοφίστρικν λέγει. Sync. 130. C.

779. Πρίαμος υἱὸς Λαομέδοντος τῆς Τροίας καὶ Ἰλίου ἐβασίλευσε. Sync. 136. A.

Աբր. Աբրահ.	Եբրայ. Ցոյներ	Ասոր. Մերդիս.	Սիւն. Պտղոմեացն.	Աթեն. Թագաւոր Աթենաց	Եգիպտ. Իշխանք Եգիպտ.
պկր	ժա	իե	բ	իզ	ղ
պկթ	ժբ	իզ	գ	իէ	է
պժ	ժգ	իէ	դ	իը	ը
		Տատանէս ամս լը։			
պժա	ժդ	ա	ե	իթ	թ
պժբ	ժե	բ	զ	ի	ժ
				Մենեսթեոս ամս իէ։	
պժգ	ժզ	գ	է	ա	ժա
պժդ	ժէ	դ	ը	բ	ժբ
պժե	ժը	ե	թ	գ	ժգ
պժզ	ժթ	զ	ժ	դ	ժդ
պժէ	ի	է	ժա	ե	ժե
պժը	իա	ը	ժբ	զ	ժզ
պժթ	իբ	թ	ժգ	է	ժէ
	Ցէրքսէսի ամս ը։				
պլ	ա	ժ	ժդ	ը	ժը
պլա	բ	ժա	ժե	թ	ժթ
պլբ	գ	ժբ	ժզ	ժ	ի
պլգ	դ	ժգ	ժէ	ժա	իա
պլդ	ե	ժդ	ժը	ժբ	իբ
պլե	զ	ժե	ժթ	ժգ	իգ
	Լսներիոյ ամս է։				
պլզ	է	ժզ	ի	ժդ	իդ
պլէ	ը	ժէ	իա	ժե	իե
պլը	թ	ժը	իբ	ժզ	իզ
				Փսամետիքոս ամս է։	
պլթ	ժ	ժթ	իգ	ժէ	ա
պղ	ե	ի	իդ	ժը	բ
պղա	զ	իա	իե	ժթ	գ
պղբ	է	իբ	իզ	ի	դ
	Դարեհ ամս ը։				
պղգ	ա	իգ	իէ	իա	ե
պղդ	բ	իդ	իը	իբ	զ
պղե	գ	իե	իթ	իգ	է

Ի Դ Ի Ո Ն Ա Թ Ա Ի ։

Պատմութիւն ամենայն ժամանակաց՝ ըստ ասորեստանեաց ևս և երկրորդ՝ ի նախնեայ թագաւորութիւնէն յասն ալէ ։ Իսկ ըստ եբրայեցւոց յաբրահամու ծննդենէն ասն ալէ ։ Իսկ ըստ սիկիւնացւոց՝ ի ե որդէ երկրորդ եւրոպայ ասն ալէ ։ Իսկ յառաջմէ ասկն կիկրոպայ նախնի թագաւորին ատտիկեացւոց՝ մինչև յաւերն տրովադոց, և՝ ի ի երրորդ երրորդ ասն մինչ ասիայ՝ զորմէ յիշատակէ Հոմերոս, ժողովին ամք յՀղ՝ Լսիւտաի և յերեմեերորդ հինգերորդէն մինչև յասն՝ որ առաջիկայ, ամք յՀղ՝

				Պտղոմ. ֆառ. ամս լէ։	Եգիպտացւոց յերրորդ գոմ. մարդն հանդերձեալ ի հարց գոմիական գիտողութեանց՝ ամս ձիբ։
պլզ	դ	իզ	լ	ա	ա
պլէ	ե	իէ	լա	բ	բ
			Պերսաց ամս է։		
պլը	զ	իը	ա	գ	գ

811. * Տատանէս ասն լա։ Ի սորա ինն ասին առաւ ելիան քաղաք ի յաթենացւոց աստի. և ասմիսանի հզին իբրն առ սոխս ։ Թոմմ. սրծր. ա. 4։

» Tautanes annos xxxi. Hujus anno xxv. capta fuit urbs Ilium ab Atheniensibus, et Sampsonis res hujus aetate fuerunt ɑ. Thom. Arzer. 1. 4.

826. 835. * Աքեքսանդրոս զհնէնէ առեւանկաց. և յ ասի պատերազմեալ վասն այնր, և առնուլն զկնն. և հերակլէս խոցեալ ընկճաց զինքն ի հուր ։ Վարգան։

» Alexander Helenam rapuit; et decennium praelium hac de causa, et Ilii captura. Hercules autem sauciatus projecit se in ignem ɑ. Vardanes.

833. * Ցնա եսեբեան յերրորդ. օրինակի դրի գասաւորս, ի. էզդն, ասն ասան։ որ չկայ յհօմանականէն։ Ի սորա երրորդ ասին իլեան (կամ էլեան) առաւ ։ Սամ։ * Տատանէս ասն լա։ Ի ինն ասին

	Anni Abrahae	*Hebr. Jair*	*Assyr. Mithreus*	*Sicyon. Polyphales*	*Athen. Theseus Aegei*	*Aegypt. XIX. Dyn. Amenemes*	
	808	11	25	2	26	6	
	809	12	26	3	27	7	
	810	13	27	4	28	8	
			Tautames annis XXXI.				(Tautames) Sub quo Ilium captum.
	811	14	1	5	29	9	
	812	15	2	6	30	10	
					Melesthens an. XXIII.		
	813	16	3	7	1	11	
Atreus Argis regnavit, et Mycenis Thyestes.	814	17	4	8	2	12	Minos in Sicilia expeditionem constituens adversus Daedalum, a filiabus Cocali occiditur.
	815	18	5	9	3	13	
	816	19	6	10	4	14	
	817	20	7	11	5	15	Mycenis regnavit Agamemnon annis XXXV. cujus anno XVII. Ilium captum fuit.
Phaedra Hippolitum concupiscit.	818	21	8	12	6	16	
	819	22	9	13	7	17	
Post Jair regunt Hebraeos Ammonitae annis III. qui simul cum temporibus posteriorum Judicum connumerantur juxta Hebraeorum traditiones.		*Jephthai an. VI.*					
	820	1	10	14	8	18	Hercules in Libya Antaeum occidit.
	821	2	11	15	9	19	
	822	3	12	16	10	20	
	823	4	13	17	11	21	Lacedemone Menelaus regnavit.
	824	5	14	18	12	22	
Aegyptii (lege, Epigoni) expeditionem fecerunt adversus Thebas.	825	6	15	19	13	23	
		Esebon an. VII.					
Alexander Helenam rapuit, et Iliacum bellum annis decem coactum propter malum pulchritudinis ... quibus dijudicandis praerat Paris Pastor.	826	1	16	20	14	24	Hercules in pestilentiae morbum incidens, in ignem se injecit, et sic ab hominibus decessit, annos vivens LII. Quidam tamen ante annos XXX. eum decessisse ferunt.
	827	2	17	21	15	25	
	828	3	18	22	16	26	
						Thuoris an. VII.	
	829	4	19	23	17	1	
	830	5	20	24	18	2	Memnon et Amazones cum Priamo consociati sunt in bello.
Mompsus Cilicibus imperavit.	831	6	21	25	19	3	
	832	7	22	26	20	4	
Post Hesebon juxta Hebraeorum exemplar habetur Judex, Aelon annis X. qui non invenitur apud Septuaginta.		*Labdon an. VIII.*					Thuoris Aegyptiorum rex ab Homero Polybus vocatur, maritus Alcandrae. De eo meminit in Odyssea. Sub eo ait factum excidium (Trojae).
	833	1	23	27	21	5	
	834	2	24	28	22	6	
A Moysis nativitate anni CCCCXI.	835	3	25	29	23	7	A captivitate Ilii usque ad primam Olympiadem anni CCCCV.

ILIUM CAPTUM.

Colligitur omne tempus, secundum Assyrios a XL. tertio regni Nini, in annos DCCCXXXV. Et secundum Hebraeos a nativitate Abraam in annos DCCCXXXV. Et secundum Sicyonios a XXII. Europis in annos DCCCXXXV. A primo vero Cecropis anno, primi Atticorum regis, usque ad excidium Trojanorum, et (usque) ad XX. tertium annum Menesthei, de quo Homerus memnit, colliguntur anni CCCLXXVI. Totidem et a tricesimo quinto Moysis usque ad annum praesentem, anni CCCLXXVI.

				Demophon annis XXXIII.	*Aegyptiorum ex tertio tomo Manethi XX. Dynastia Diopolitarum, annis CLXXVIII.*	
	836	4	26	30	1	1
	837	5	27	31	2	2
				Pelasgus an. XX.		
	838	6	28	1	3	3

ﻣﻠﻮﻙ ﻣﺼﺮ ﻭﻣﻠﻮﻙ ﺍﻟﻘﺒﻂ ‖ ٥ ﻭﻓﻴﻬﺎ ٥

» Post Esebonem in Hebraeorum exemplari scribitur X. Judex Aelo annis decem, qui non datur apud Septuaginta. Hujus anno tertio Ilium captum «. Sam. » Tautanes annos XXXI. Anno Tautanis XXV. Ilium captum «. Idem. Similiter et Arzerunius, ut paulo supra.

(*ad verb.*) 813. Μίνως ἐπὶ (marg. εἰς) Σικελίαν στρατεύσας διὰ Δαίδαλον, ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν Κωκάλου θυγατέρων. Sync. 131. A.

818. Φαίδρα Ἱππολύτου ἐρᾷ σθε. Sync. 131. A.

825. Οἱ Ἐπίγονοι (τῶν ἑπτὰ) ἐπὶ Θήβας ἐστράτευσαν. Sync. 131. A.

831. (...) Ἀμαζόνες Πριάμῳ συνεμάχησαν. Sync. 137. C.

835. Τὸ Ἴλιον ἅλω. Chron. Pasch. 66. C. et Sync. 137. 138.

Ամ՝ Ընդհան՝	Եբրայ՝ Պատգամ՝	Ասոր՝ Տաղտաղ՝	Սեպտ՝ Պենտատեւք՝	Ալեքս՝ Դատաւորք՝	Պատրիարքք՝ Դիւրաքանչիւր ցեղից՝	Եգիպտ՝ Հարք՝	Քահանայապետք՝ որ յետոյ հռոմայեցւոց եկն, եկեալ Յուդայն եղեռնի, ամս ՟Ջ. Իսայ՝ ոմանց ասեն՝ ԹԽ ։
ալֆ	Է	իԹ	բ	գ	ա	գ	
ալե	Բ	Լ	գ	Է	բ	Է	
	Յոմիսոն ամս Ջ։						Ջամփսոնէ ասեն՝ Թէ կարի՛ն՛լ նաւսը էր զօրաւ Թէամբ · մինչև հասնել հեթակրի գործոցն ։
ալսա	ա	Լա	դ	ղ	դ	ղ	
		Տնեբեա ամս ։ խ ։			Աւոնիոս ամս ւԷ ։		
ալաբ	բ	ա	Է	Է	ա	Է	
ալագ	գ	բ	ղ	բ	բ	Բ	
ալադ	դ	գ	Է	Թ	գ	Թ	Աթոնիա էնէայ՝ քաղաք շինեաց գազրան ։
ալաե	Է	դ	բ	ժ	դ	ժ	
ալաղ	ղ	Է	Թ	ժա	Է	ժա	
ալաէ	Է	ղ	ժ	ժբ	ղ	ժբ	Եգիպտոյ իշխն · և Թէ զնաբդ յոտնէն փախեաւ արիւբ նոաւսն, մինչ սեւբենացիք զանգր նոաւսբ կնայն առազակէին · և պատմէ պատմուտաս յոտաչեաւմ անհատա տիչն մատնելի ։
ալը	Բ	Է	ժա	ժգ	Է	ժգ	
ալԹ	Թ	Բ	ժբ	ժէ	Թ	ժէ	
ալծ	ժ	Թ	ժգ	ժԷ	Թ	ժԷ	
ալծա	ժա	ժ	ժդ	ժղ	ժ	ժղ	
ալծբ	ժբ	ժա	ժԷ	ժէ	ժա	ժէ	
ալծգ	ժգ	ժբ	ժղ	ժը	ժբ	ժը	
ալծդ	ժդ	ժգ	ժէ	ժԹ	ժգ	ժԹ	Ա՛իէնից Թագաւորաց ոմիսն յետ եգիպտոնի ։
ալծե	ժե	ժդ	ժը	ի	ժդ	ի	
ալծզ	ժզ	ժե	ժԹ	իա	ժե	իա	
ալծէ	ժէ	ժզ	ի	իբ	ժզ	իբ	Պիւռաս յոմբէաստյ յազ իս սպա նաին՝ յաստղոնի մէ հնինն, մատ նեալ ՝ի քէրէ քրմէ ։ ատ օրով ո մանք գչոմէքոսէ ասեն վինէլ ։
		Օնէսիփոս ամս ԻԲ ։					
ալծը	ժը	ժէ	ա	իգ	ժէ	իգ	
ալծԹ	ժԹ	ժը	բ	իգ	ժը	իգ	
ալկ	ի	ժԹ	գ	իե	ժԹ	իե	
	Հերմայականն ևս ամ ուսի · և ՚ի յոն Հատ ։						
ալկա	ա	ի	դ	իզ	ի	իզ	
ալկբ	բ	իա	Է	իէ	իա	իէ	
ալկգ	գ	իբ	ղ	իը	իբ	իը	
ալկդ	դ	իգ	Է	իԹ	իգ	իԹ	
ալկե	Է	իդ	բ	Լ	իդ	Լ	
ալկզ	ղ	իե	Թ	Լա	իե	Լա	
ալկէ	Է	իզ	ժ	Լբ	իզ	Լբ	
ալկը	Բ	իէ	ժա	Լգ	իէ	Լգ	
				Օսէնոփս ամս ԺԲ ։			
ալկԹ	Թ	իը	ժբ	ա	իը	Լգ	
ալկՀ	ժ	իԹ	ժգ	բ	իԹ	Լէ	
ալկՀա	ժա	Լ	ժդ	գ	Լ	Լզ	
ալկՀբ	ժբ	Լա	ժե	դ	Լա	Լէ	
ալկՀգ	ժգ	Լբ	ժզ	Է	Լբ	Լը	Ամոնիք զեւեւսացւոց մէհեանն այրեցին ։
ալկՀդ	ժդ	Լգ	ժէ	ղ	Լգ	ԼԹ	
ալկՀե	ժե	Լդ	ժը	Է	Լդ	խ	
ալկՀզ	ժզ	Լե	ժԹ	բ	Լե	խա	
ալկՀէ	ժէ	Լզ	ի	Թ	Լզ	խբ	
ալկՀը	ժը	Լէ	իա	ժ	Լէ	խգ	
ալկՀԹ	ժԹ	Լը	իբ	ժա	Լը	խդ	
					Աէլոս ամս ԻՀ ։		
ալձ	ի	ԼԹ	իգ	ժը	ա	խե	
				Ասիւս ամս Ը ։			
ալձա	իա	խ	իդ	ա	բ	խզ	

839. * Յետ երից ամաց առնլոյն զէլեան՝ Թագաւորէ գատիւսացւոց՝ ի ամու յոտաչ քան գամսեան, որ է իԹ ամ աստանակայ, գաստ քինն Էնէիա ամն Ջ ։ Սամ։

n Tribus annis post Ilium captum regnat in Latinos, II. annis ante Samson, id est XXIX. anno Tautanis, primum Aenias annos III. ա. Sam.

845. * Ի Ջ. ամին սորա (այսինքն ասեփսանի) եգէն իրն հռոմ Թագի ։ Վարգան ։

n Anno Samsonis V. factae sunt res Rhuth ա. Vardan.

860. * Հէգէ ամս քառասուն · յ Դ իրն Ի ամ ասէ ։ Սամ։

n Heli annos quadraginta: apud LXX. versionem dicitur XX ա. Sam.

	Anni Abrahae	*Hebr. Labdon*	*Assyr. Tautames*	*Sicy. Pelasgus*	*Athen. Demophon*	*Latinorum qui postea Romani, Aeneas rex fuit tribus post annis ab Ilio capto, ann. III. sed nonnulli dicunt VIII.*	*Aegypt. XX. Dyn. Diopolit.*	
	839	7	29	2	4	1	4	
	840	8	30	3	5	2	5	
		Sampson ann. XX.						De Sampsone ajunt, quod nimis insignis vi fuerit, ita ut comparetur Herculis factis.
Post Labdonem regunt Hebraeos alienigenae annis XL. qui una cum temporibus posteriorum Judicum computantur secundum Judaeorum traditiones. In quibus erant et res Rhuth.	841	1	31	4	6	3	6	
			Touteus an. XL.			*Ascanius ann. XXXVIII.*		
	842	2	1	5	7	1	7	
	843	3	2	6	8	2	8	
	844	4	3	7	9	3	9	Ascanius Aeneae (filius) urbem condidit Albam.
	845	5	4	8	10	4	10	
	846	6	5	9	11	5	11	
	847	7	6	10	12	6	12	Ulyssis res, et quod quomodo virum fugerit Trieri navi, dum Tyrrheni eò navigantes spoliabant. Narrat autem Palephatus in Primo Incredibilium libro.
Primum Lydii mare obtinuerunt annis XCII.	848	8	7	11	13	7	13	
	849	9	8	12	14	8	14	
	850	10	9	13	15	9	15	
	851	11	10	14	16	10	16	
	852	12	11	15	17	11	17	
	853	13	12	16	18	12	18	
	854	14	13	17	19	13	19	Mycenis regnavit Orestes post Aegisthum.
	855	15	14	18	20	14	20	
	856	16	15	19	21	15	21	
	857	17	16	20	22	16	22	Pyrrhus ab Oreste occiditur Delphis in templo Apollinis, a Chaere (al. Macareo) Sacerdote proditus. Sub quo quidam Homerum fuisse dicunt.
				Zeuxippus ann. XXXI.				
	858	18	17	1	23	17	23	
	859	19	18	2	24	18	24	
Hebraicum (exemplar) XL. annos habet. τῶν autem LXX. XX. dicit.	860	20	19	3	25	19	25	
		Heli Sacerdos an. XL.						
	861	1	20	4	26	20	26	
	862	2	21	5	27	21	27	
	863	3	22	6	28	22	28	
	864	4	23	7	29	23	29	Hectoris filii Ilium restaurarunt, expulsis Antenoridis, consensu Heleni.
	865	5	24	8	30	24	30	
	866	6	25	9	31	25	31	
	867	7	26	10	32	26	32	
	868	8	27	11	33	27	33	
					Oxyntes ann. XII.			
Secundum quosdam Heraclidarum obitus.	869	9	28	12	1	28	34	
	870	10	29	13	2	29	35	
	871	11	30	14	3	30	36	
	872	12	31	15	4	31	37	
	873	13	32	16	5	32	38	Amazones Ephesiorum templum succenderunt.
	874	14	33	17	6	33	39	
	875	15	34	18	7	34	40	
	876	16	35	19	8	35	41	
	877	17	36	20	9	36	42	
	878	18	37	21	10	37	43	
	879	19	38	22	11	38	44	
						Sylvius Aeneae ann. XXIX.		
	880	20	39	23	12	1	45	
					Aphidas an. I.			
	881	21	40	24	1	2	46	

Fragm. Gr. ad verbum.

860. Ηλεὶ ἱερεὺς ἡγήσατο τοῦ Ισραὴλ ἔτη κ'. κατὰ τοὺς ὁ. κατὰ δὲ τὸ Εβραϊκόν', ᾧ καὶ Ευσέβιος ἠκολούθησεν, ἔτη μ'. καὶ οὐχ οὕτως ἀπαγγειλάμενος. Sync. 141. A.

864. Οἱ Εκτορος παῖδες τὸ Ιλιον ἀνεκτίσαντο, τοὺς Αντηνορίδας ἐκβαλόντες Ελένου γνώμῃ. Sync. 136. D. (Obliti sumus edere Arm. textum Euseb. qui iisdem verbis sic habet in cod. nostro. պակ. Ելեալքն որդիք Ելենի Հարագելին, զագիհորայն մերժեցին ի քաղաքէն Թեմրէ Երկնոյ.)

873. Αμαζόνες ... τὸ ἐν Εφέσῳ ἱερὸν προσεπάρησαν. Sync. 142. C.

Fragm. Gr. ad sensum.

841. Τὸν Σαμψὼν ... ἰσχύι διάσημον γεγονέναι φασί ... Καὶ παρά τισι τὰς πράξεις αὐτοῦ παραβάλλεσθαι ταῖς τοῦ Ηρακλέους φασί. Chron. Pasch. 66. E.

Ամ Ամիսք	Եբրայ. Հնդկ. տումարք	Ասոր. Ի Քիսլևու ամս. լե	Սիւն. Յունուար.	Ասիա. Մարտ.	Դաբի. Սիզոնիոս հնդ.	Եգիպ. Դիոդոր. ի Հաթ.
պձՔ	իՔ	ա	իե	ա	գ	խհ
պձգ	իգ	Ք	իզ	Ք	դ	խը
պձդ	իդ	դ	իէ	գ	ե	խԹ
պձե	իե	դ	իը	դ	զ	ծ
պձզ	իզ	ե	իԹ	ե	է	ծա
պձէ	իէ	զ	Լ	զ	ը	ծը
պձը	իը	է	՛Ա	է	Ժ	ծգ

Ասիոնի Թագաւորք պակասեցին ամենայն յամն Ջիր։ Ցետ որոյ Թագաւորք ոչ ևս կացին, բայց քուրմքն կառնեայ։

Այսպիսի ժամանակագրի՝ վասն սիւնացւոց իշխանութեանն։

Արդեւցաք մի ըստ միոջէ զսիկիւնացւոց Թագաւորսն, սկիզբն արարեալ յեգիպտեայ առաջին Թագաւորին՝ Հանդուցեալք ՚ի զևքսիպոս։ Թագաւորքն կալան ամս ՃԿԱ։ Ապ յետ Թագաւորացն քուրմքն կառնեայ կացին Ճ, որք կալան զքրմութիւնն ամս ՌՔ։ յետ որոց եկաց քուրմ քարիդեմոս, որ առ չԺուժալ ծախուցն՝ վախճտական եղև։

Ամ Ամիսք	Եբրայ. Հնդկ. տումար.	Ասոր. Թիսիւե	Ասիա. Թիմոզ. իոքե	Դաբի. Սիզոնիոս հնդ.	Եգիպ. Դիոդոր. ի Հաթ.
պձԹ	իԹ	Ը	Ը	Ժ	ծգ

Ապրեքեդեանց Թագաւորութիւնն վախճանեցաւ։ և առաւիկեցւոց Թագաւորացն իշխանութիւնն յայլ ազգ փոխեցաւ. զԹիմոյիտ յառաջ կալեալ քսանԹիոսի բիւզատեայ, և ջունել յանձին Թիմոյիտի, մեղանԹոս անդրոպոմանեայ սկիզբն միոյն ընդ միոյն կառուցաւ, յաղԹեաց և Թագաւորեաց. ամաւ և խաբեբէից ասն լինի յաԹենս, վասն խաբէութեամբ լինելոյ յաղԹութեանն։

Այսպիսի ժամանակագրի՝ վասն ասիացւոց իշխանութեանն։

Արդեւցուք առընԹեր և զաԹենացւոց Թագաւորսն, սկիզբն արարեալ ՚ի հեկրոպայ՝ որ կոչէր զՔփիւս, Հանդուցուք ՚ի Թիմոյիտեա։ Իսկ ամէն Թագաւորացն ժամանակ՝ որ կոչէին երեքԹիպեանք, գտանի ամաց նմին։ Ցետ որոց ևս զԹագաւորութիւնն մեղանԹոս անդրոպոմանեայ սկիզբն։ և Տոլին որդի կոդրոս, որք Թագաւորեցին ամն ծԸ։

			Մեղանթոս ամս ԼԸ։		
պղ	Լ	Թ	ա	ժա	ծե
պղա	Լա	ժ	Ք	ժք	ծզ
պղք	Լք	ժա	գ	ժգ	ծէ
պղգ	Լգ	ժք	դ	ժդ	ծը
պղդ	Լդ	ժգ	ե	ժե	ծԹ
պղե	Լե	ժդ	զ	ժզ	կ
պղզ	Լզ	ժե	է	ժէ	կա
պղէ	Լէ	ժզ	ը	ժը	կք
պղը	Լը	ժէ	Ժ	ժԹ	կգ
պղԹ	ԼԹ	ժը	ժ	լ	կդ
Ջ	Խ	ժԹ	ժա	խա	կե
	Սամսէդ ամս. Խ։				
Ջա	ա	լ	ժք	իք	կզ
Ջք	Ք	խա	ժգ	իգ	կէ
Ջգ	գ	իք	ժդ	իդ	կը
Ջդ	դ	իգ	ժե	իե	կԹ

Ի վախճանել հեղեայ քահանային առ պանակն ընդ այլազգիսք լինի. և յետ այնորիկ գայ ՚ի տուն ամենագաւ թայ։

Fragm. Gr. ad verbum.

888. Κάστορος (...) περὶ τῆς βασιλείας τῶν Σικυωνίων. Παρατίθεμεν δὲ καὶ τοὺς Σικυῶνας βασιλεύσαντας, ἀρχομένους μὲν ἀπὸ Αἰγιαλέως τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος, λήγοντας δὲ ἐπὶ Ζεύξιππον. οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς κατέσχον ἐτῶν χρόνον ͵ηϡ΄. μετὰ δὲ τοὺς βασιλεῖς κατεστάθησαν ἱερεῖς τοῦ Καρνίου ἕξ, οὗτοι δ' ἱεράτευσαν ἔτη ͵λγ΄. μεθ' οὓς κατεστάθη ἱερεὺς Χαρίδημος, ὃς καὶ οὐχ ὑπομείνας τὴν ὀπάτην ἔφυγεν. Sync. 78. A. (Confer cum 1. Parte Chron. Eusebii. p. 121.)

889. Η' τῶν Ερεχθειδῶν βασιλεία κατελύθη παρὰ Αθηναίοις Αστικῶν λεγομένη, καὶ μετῴκησεν εἰς ἕτερον γένος. Θυμοίτην γὰρ προσ-

Anni Abrahae	*Hebr. Heli sacerdos*	*Assyr. ὁ Thineus an. XXX.*	*Sicy. Zeuxippus*	*Athen. Thymoetes an. VIII.*	*Latin. Sylvius Aeneae*	*Aegypt. XX. Dyn. Diopolit.*
882	22	1	25	1	3	47
883	23	2	26	2	4	48
884	24	3	27	3	5	49
885	25	4	28	4	6	50
886	26	5	29	5	7	51
887	27	6	30	6	8	52
888	28	7	31	7	9	53

Sicyonis Reges defecerunt, cum perdurassent AER. DCCCCLVIII. Post quod reges non amplius fuerunt, sed Sacerdotes Carnii.

Castoris Chronographi de Sicyoniorum imperio.

Exposuimus singillatim Sicyoniorum reges, incipientes ab Aegyaleo primo rege, et finem fecimus in Zeuxippo. Reges tenuerunt annis DCCCCLXVII. Postque reges, Sacerdotes constituti sunt VI, qui tenuerunt sacerdotium annis XXXIII. Post quos sacerdos constitutus est Charidemus, qui sumptibus non subsistens fugam capessivit.

Anni Abrahae	*Hebr. Heli Sacer.*	*Assyr. Thineus*	*Athen. Thymoetes*	*Latin. Sylvius Aeneae*	*Aegy. XX. Dyn. Diopol.*
889	29	8	8	10	54

Erechthidarum regnum finitum, et Atticorum regum imperium ad aliud genus translatum est. Thimoeten quum provocasset Xanthius Boeotius, Thimoetes autem recusasset, Melanthus Andropompi (filius) Pyliensis solus cum solo congressus est, superavit regnavitque. Inde et Fallaciarum solemnitas agitur Athenis, eo quod per fallaciam peracta fuerit victoria.

Castoris Chronographi de Atheniensium imperio.

Apponemus et Atheniensium reges, incipientes a Cecrope qui vocabatur Diphyes, et finem facientes in Thimoete. Universum autem tempus regum qui vocabantur Erechthidae, invenitur annorum CCCCXLIX. Post quos suscepit regnum Melanthus Andropompi (filius) Pyliensis, et ejusdem filius Codrus, qui regnaverunt annis LVIII.

				Melanthus ann. XXXVII.		
	890	30	9	1	11	55
	891	31	10	2	12	56
	892	32	11	3	13	57
	893	33	12	4	14	58
	894	34	13	5	15	59
	895	35	14	6	16	60
	896	36	15	7	17	61
	897	37	16	8	18	62
	898	38	17	9	19	63
	899	39	18	10	20	64
Defuncto Heli Sacerdote, Arca sub alienigenis fuit, ac deinde venit in domum Aminadab.	900	40	19	11	21	65
		Samuel annis XL.				
	901	1	20	12	22	66
	902	2	21	13	23	67
	903	3	22	14	24	68
	904	4	23	15	25	69

καλεσαμένου Ξάνθου τοῦ Βοιωτίου, καὶ μὴ ὑπακούσαντος τοῦ Θυμοίτου, Μέλανθος Ανδροπόμπου Πύλιος ἀναδεξάμενος ἐμονομάχησε, καὶ νικήσας ἐβασίλευσεν. ἐνθεν Αθήνησιν ἡ τῶν Απατουρίων ἑορτὴ ἄγεται, διὰ τὸ σὺν ἀπάτῃ γενέσθαι τὴν νίκην. Sync. 142. C. D. (Sequentem Castoris textum confer cum 1. P. Euseb. p. 127.)

900. Τελευτήσαντος Ηλεὶ τοῦ ἱερέως ἡ κιβωτὸς ὑπὸ ἀλλοφύλων γίνεται, καὶ μετὰ ταῦτα ἄγεται εἰς οἶκον Αμιναδάβ (ἔτη κ'.) Sync. 141. A.

Ամ	Եբր.	Ասոր.	Ալք.	Գաբ.	Եգիպ.
Ադամ	Սահաք	Թիխնա	Մէ. ղանիա	Սիլուան երկայ	Դիոդեկ. զէտ. Հոր.
ՌԼ	Լ	ԽԳ	ԺԳ	ԻԳ	Կ
ՌՂ	Ղ	ԻԼ	ԺԼ	ԻԼ	Կա
ՌԿ	Կ	ԻՂ	ԺԸ	ԻԸ	ԿԸ
ՌԸ	Ը	ԻԿ	ԺԹ	ԻԹ	ԿԳ
				Գաթինա սիլուան ամս ԻԸ։	
ՌԹ	Թ	ԻԸ	Լ	Ա	ԿԴ
ՌԺ	Ժ	ԻԹ	Ի	Բ	ԿԵ
ՌԺա	Ժա	Լ	ԻԲ	Գ	ԿԶ
		Դերիտես ամս. Ի։			
ՌԺԲ	ԺԲ	Ա	ԻԳ	Դ	ԿԷ
ՌԺԳ	ԺԳ	Բ	ԻԴ	Ե	ԿԸ
ՌԺԴ	ԺԴ	Գ	ԻԵ	Զ	ԿԹ
ՌԺԵ	ԺԵ	Դ	ԻԶ	Է	Ձ

Հազարամ պակա Ադամայէ քան ամանց։

ԼԹԷ սրպէս զՀամբրամ առ՝ի բազմաց էզև երկբանութիւն, յայտ անտի՝ իսկ է, զի ամանք առ կրէտատաեաւ կարգէն զնա՝ նախ քան զՀերակղէանցն ասպատակ. և այլք առ Էրատոսթենեաւ՝ յետ Ձ՝ ամի իղիմպի աւերածին. և ամանք առ արիստարքոսիւ, քան զոր է յաշնական գաղթականութիւնն Ձ՝ ամամբ յետոյ. և ամանք առ փիղոքորոնեաւ առ յաշնական գաղթականութեամբն, առ միով միոյն ցկեանս իշխատնացն արքիպաւ աթենացւոց իշխանաւն. որպէս լինել յետոյ քան զիղիական իրան Ձ՝ ամամբ. և ամանք առ ապողոդորեաւ՝ յետոյ քան զիղիական իրան մ՝ի ամամբ. և ամանք սակաւ ինչ յառաջ քան զղոդմպիադն՝ յետ իղիմպի առնլոյն Ե ամամբ. և այլք առ արքիղոքաւ՝ զքսանեքորդ և զերրորդ ոլոմպիադաւն՝ յետոյ քան զիղիականն Շ ամամբ։

Ամ	Եբր.	Ասոր.	Կոչ. Բաբելոն	Գալիէդմն Իշխան Բաբ. ամ Խե։	Ալք. Մեդեն Բաբ	Գաբ. Գաթինա	Եգիպ. Դիոդ. զէտ. Հարտ.	
ՌԺԶ	ԺԶ	Ե		ա	ԻԿ	Բ	Ձա	
			Ադէթե ամս ԼԷ։					
ՌԺԿ	ԺԿ	Զ	ա	բ	ԻԲ	Գ	Ձբ	
ՌԺԲ	ԺԲ	Է	բ	գ	ԻԹ	Ժ	Ձգ	
ՌԺԹ	ԺԹ	Ը	գ	դ	Լ	Ժա	Ձդ	
ՌԻ	Ի	Թ	դ	Ե	Լա	Ժբ	Ձե	
ՌԻա	Իա	Ժ	Ե	զ	Լբ	Ժգ	Ձզ	
ՌԻբ	Իբ	Ժա	զ	Է	ԼԴ	Ժդ	Ձէ	
ՌԻգ	Իգ	Ժբ	Է	Ը	ԼԵ	Ժե	Ձը	
ՌԻդ	Իդ	Ժգ	Ը	Թ	ԼԶ	Ժզ	Ձթ	
ՌԻե	Իե	Ժդ	Թ	Ժ	ԼԷ	Ժէ	ղ	
ՌԻզ	Իզ	Ժե	Ժ	Ժա	Լը	Ժը	ղա	
					Կոչ. ամ Խ։			
ՌԻէ	Իէ	Ժզ	Ժա	Ժբ	ա	ԺԹ	ղբ	
ՌԻը	Իը	Ժէ	Ժբ	Ժգ	բ	Ի	ղգ	Երկրորդ՝ ակզէսագլիք Ժո վակալչեն ամս Ձէ։
ՌԻԹ	ԻԹ	Ժը	Ժգ	Ժդ	գ	Իա	ղդ	
ՌԼ	Լ	ԺԹ	Ժդ	Ժե	դ	Իբ	ղե	
ՌԼա	Լա	Ի	Ժե	Ժզ	Ե	Իգ	ղզ	
ՌԼբ	Լբ	Իա	Ժզ	Ժէ	զ	Իդ	ղէ	
ՌԼԳ	ԼԳ	Իբ	Ժէ	Ժը	Է	Իե	ղը	
ՌԼԴ	ԼԴ	Իգ	Ժը	ԺԹ	Ը	Իզ	ղԹ	
ՌԼԵ	ԼԵ	Իդ	ԺԹ	Ի	Թ	Իէ	Ձ՝	Պէզէպոնէացիք՝ի վերայ ա. Թէնացւոց զօրաժողով եղեն։
ՌԼԶ	ԼԶ	Իե	Ի	Իա	Ժ	Իը	Ձա	
ՌԼԷ	ԼԷ	Իզ	Իա	Իբ	Ժա	ԻԹ	Ձբ	
ՌԼը	Լը	Իէ	Իբ	Իգ	Ժբ	Լ	Ձգ	
ՌԼԹ	ԼԹ	Իը	Իգ	Իդ	Ժգ	Լա	Ձդ	Ամազնաց յասիա ասպատակ զիմիրացւոցն հանդերձ։

Fragm. Gr. ad verbum.

915. Ομηρος (...) κατὰ τινας ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 68. C.

915. (...) Ομηρον ... οἱ μὲν πρὸ τῆς Ηρακλειδῶν καθόδου φασὶ γεγονέναι, (ὡς οἱ) περὶ Κράτητα, οἱ δὲ περὶ Ερατοσθένην μετὰ ἔτη ρ΄. τῶν Τρωϊκῶν, οἱ δὲ περὶ Αρίσταρχον κατὰ τὴν Ιωνικὴν ἀποικίαν μετὰ ἔτη ρ΄. οἱ δὲ περὶ Φιλόχορον ἐπὶ τῆς Ιωνικῆς ἀποικίας, καθ' ὃν καὶ τῶν διὰ βίου Αρχόντων Αθήνησιν Αρχίππου μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἔτεσιν

Anni Abrahae	*Hebr. Samuel*	*Assyr. Thineus*	*Athen. Melanthus*	*Latin. Sylvius Aeneae*	*Aegypt. XX. Dyn. Diopol.*	
905	5	24	16	26	70	
906	6	25	17	27	71	
907	7	26	18	28	72	
908	8	27	19	29	73	
				Latinus Sylvius an. XXXI.		
909	9	28	20	1	74	
910	10	29	21	2	75	
911	11	30	22	3	76	
		Dercylus an. XL.				
912	12	1	23	4	77	
913	13	2	24	5	78	
914	14	3	25	6	79	
915	15	4	26	7	80	Homerus Poeta agnoscebatur, secundum quosdam.

Quomodo de Homero apud multos discrepantia fuerit, vel inde manifestum est, quod quidam, ut Crates, collocant eum ante Heraclidarum irruptionem; alii vero, ut Eratosthenes, post c. annos eversionis Ilii: nonnulli, ut Aristarchus, c. annis post Jonicam emigrationem, et nonnulli ut Philochorus, tempore Jonicae emigrationis, sub uno Principum usque ad vitam (totam degentium), sub Archippo (nimirum) Atheniensium principe, quasi vero annis CLXXX post Iliaca gesta. Quidam vero, ut Apollodorus, post Iliaca gesta annis CCXL. et aliqui paulo ante Olympiadas, post Ilium captum annis CCCC. alii demum ut Archilochus, circa vicesimam tertiam Olympiadem, post Iliaca (gesta) annis D.

Anni Abrahae	*Hebr. Samuel*	*Assyr. Dercylus*	*Corinthiorum*	*Laced. Euristheus an. XLIX.*	*Athen. Melanthus*	*Latin. Latinus Sylvius*	*Aegypt. XX. Dyn. Diopolit.*	
916	16	5		1	27	8	81	
			Aletes ann. XXXV					
917	17	6	1	2	28	9	82	
918	18	7	2	3	29	10	83	
919	19	8	3	4	30	11	84	
920	20	9	4	5	31	12	85	
921	21	10	5	6	32	13	86	
922	22	11	6	7	33	14	87	
923	23	12	7	8	34	15	88	
924	24	13	8	9	35	16	89	
925	25	14	9	10	36	17	90	
926	26	15	10	11	37	18	91	
					Codrus ann. XXI.			
927	27	16	11	12	1	19	92	Secundo Pelasgi mare obtinuerunt annis LXXXV.
928	28	17	12	13	2	20	93	
929	29	18	13	14	3	21	94	
930	30	19	14	15	4	22	95	
931	31	20	15	16	5	23	96	
932	32	21	16	17	6	24	97	
933	33	22	17	18	7	25	98	
934	34	23	18	19	8	26	99	
935	35	24	19	20	9	27	100	Peloponnesii in Athenienses expeditionem moverunt.
936	36	25	20	21	10	28	101	
937	37	26	21	22	11	29	102	
938	38	27	22	23	12	30	103	Amazonum in Asiam incursio cum Gimmeriis.
939	39	28	23	24	13	31	104	

ρπ'. οἱ δὲ περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀθηναῖον, ὕστερον τῶν Ἰλιακῶν σμ'. ἄλλοι μικρὸν πρὸ τῶν Ὀλυμπιάδων, ἔτεσι υ'. ἐγγὺς μετὰ Ἰλίου ἅλωσιν. καὶ ἕτεροι κατὰ Ἀρχίλοχον περὶ τὴν κγ'. Ὀλυμπιάδα, μετὰ ἔτη φ'. που τῆς ἁλώσεως Τρωϊκῆς. Sync. 144. D.

928. Πελασγοὶ β'. ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη πέ. Sync. 144. C.

936. Πελοποννήσιοι ἐστράτευσαν ἐπ' Ἀθήνας. Sync. 142. E.

939. Ἀμαζόνες τῇ Ἀσίᾳ ἐπῆλθον ἅμα τοῖς Κιμμερίοις. Sync. 142. C.

Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Սահաթէ	Ասոր. Պեր Ինդր	Կրիճոյ. Աղէքսան.	Պտղնփրհն. Եռասիր.	Ասիան. Կտրրս	Զատիկ. Իսխիս ութսուն ամս ի:	Եգիպտ. Պետրոս Ի հարս.	
ՋԽԱ	Խ	ԽԶ	ԽԳ	ԽԵ	Ժ գ	ա	ՉՀ	
	Յայսմ ետուր Դա ութ ամս. Խ:							
ՋԽԱ	ա	Լ	ԽԵ	ԽՉ	Ժ Ե	բ	ՉՂ	
ՋԽԲ	բ	ԼԱ	ԽՉ	ԽԸ	Ժ Զ	գ	ՉՃ	
ՋԽԳ	գ	ԼԲ	ԽԸ	ԽԹ	Ժ Ը	դ	ՉԸ	
ՋԽԴ	դ	ԼԳ	ԽԹ	ԽՄ	Ժ Թ	Ե	ՉՄ	
ՋԽԵ	Ե	ԼԴ	ԽՄ	Լ	Ժ Ի	զ	ՉԺ	
ՋԽԶ	զ	ԼԵ	Լ	ԼԱ	Ի	Է	ՉԺ ա	Կոգբոս վախճանեցաւ՝ առաջնորդ զանձն ի մահ վասն յայտնի նաւթելանի՝ ոչ զգայնէ առցուց ի վերայ սմէնցուց զբաւ ժողով լինելոյ · առ որով զա գաբեաց երիցի իգնանցն իշխանութիւն , սեպհ. յամս չՅր : Հետ կոգբոսի յամենին էշխանիք միւնչ ցկեանս · որոց առաջին Ակգով կոգբեայ ամս ի :
ՋԽԷ	Է	ԼԲ	ԼԳ	ԼԴ	Ի	Ը	ՉԺ դ	
ՋԽԸ	Ը	ԼԳ	ԼԴ	ԼԵ	Ժ ա	Թ	ՉԺ Ե	
ՋԽԹ	Թ	ԼԴ	ԼԵ	ԼԶ	Ժ բ	Ժ	ՉԺ զ	
ՋԾ	Ժ	ԼԵ	ԼԶ	ԼԷ	Ժ գ	Ժ ա	ՉԺ է	
ՋԾ ա	Ժ ա	ԼԶ	ԼԷ	ԼԸ	Ժ դ	Ժ բ	ՉԺ ը	
		Լուսաբեր ամս ԼԶ:	Լուսին ամս ԼԷ:					
ՋԾԲ	Ժ բ	ա	ա	ԼԹ	Ժ Ե	Ժ գ	ՉԺ Ի	
ՋԾԳ	Ժ գ	բ	բ	Լ	Ժ զ	Ժ դ	ՉԺ Լ	
ՋԾԴ	Ժ դ	գ	գ	ԼԱ	Ժ Է	Ժ Ե	ՉԺ Ծ	
ՋԾԵ	Ժ Ե	դ	դ	ԼԲ	Ը	Ժ զ	ՉԽ	
ՋԾԶ	Ժ զ	Ե	Ե	ԼԳ	Ժ Ը	Ժ Է	ՉԽ ա	
ՋԾԷ	Ժ Է	զ	զ	ԼԴ	Ժ	Ժ Ը	ՉԽ Բ	
				Ագին ամ ա:				
ՋԾԸ	Ժ Ը	Է	Է	ա	Ժ ա	Ժ Թ	ՉԽ Գ	
				Լուսնոյ ամս ԼԷ:				
ՋԾԹ	Ժ Թ	Ը	Ը	ա	Ժ Ը	Ի	ՉԽ Դ	
ՋԿ	Ի	Թ	Թ	Բ	Ժ զ	Ժ ա	ՉԽ Ե	
ՋԿ ա	Ժ ա	Ժ	Ժ	գ	Ժ դ	Ժ Բ	ՉԽ Զ	
ՋԿԲ	Ժ Բ	Ժ ա	Ժ ա	դ	Ժ Ե	Ժ գ	ՉԽ Է	
ՋԿԳ	Ժ գ	Ժ Բ	Ժ Բ	Ե	Ժ զ	Ժ դ	ՉԽ Ը	
ՋԿԴ	Ժ դ	Ժ գ	Ժ գ	զ	Ժ Է	Ժ Ե	ՉԽ Թ	Ա ագնէսիա յաստիճանեայս.
ՋԿԵ	Ժ Ե	Ժ դ	Ժ դ	Է	Ժ Ը	Ժ զ	ՉԾ	
ՋԿԶ	Ժ զ	Ժ Ե	Ժ Ե	Ը	Ժ Թ	Ժ Է	ՉԾ ա	
ՋԿԷ	Ժ Է	Ժ զ	Ժ զ	Թ	Ի	Ժ Ը	ՉԾ Բ	
					Ալուսոյ ամս ԼԶ:			
ՋԿԸ	Ժ Ը	Ժ Է	Ժ Է	Ժ	ա	Ժ Թ	ՉԾ Գ	
ՋԿԹ	Ժ Թ	Ժ Ը	Ժ Ը	Ժ ա	Բ	Լ	ՉԾ Դ	
ՋՀ	Լ	Ժ Թ	Ժ Թ	Ժ Բ	գ	Լա	ՉԾ Ե	
ՋՀ ա	Լա	Ի	Ի	Ժ գ	դ	Լբ	ՉԾ Զ	
ՋՀԲ	Լբ	Ժ ա	Ժ ա	Ժ դ	Ե	ԼԳ	ՉԾ Է	
ՋՀԳ	ԼԳ	Ժ Բ	Ժ Բ	Ժ Ե	զ	ԼԴ	ՉԾ Ը	
ՋՀԴ	ԼԴ	Ժ գ	Ժ գ	Ժ զ	Է	ԼԵ	ՉԾ Թ	
ՋՀԵ	ԼԵ	Ժ դ	Ժ դ	Ժ Է	Ը	ԼԶ	ՉԿ	
ՋՀԶ	ԼԶ	Ժ Ե	Ժ Ե	Ժ Ը	Թ	ԼԷ	ՉԿ ա	
ՋՀԷ	ԼԷ	Ժ զ	Ժ զ	Ժ Թ	Ի	ԼԸ	ՉԿ Բ	
ՋՀԸ	ԼԸ	Ժ Է	Ժ Է	Ի	Ի	ԼԹ	ՉԿ Գ	
ՋՀԹ	ԼԹ	Ժ Ը	Ժ Ը	Ի ա	Ի ա	Լ	ՉԿ Դ	
ՋՁ	Խ	ԽԹ	ԽԹ	ԽԲ	Ժ գ	Խա	ՉԿ Ե	Ճառագ գալիմակին · յորս և գՀամբրա ոմանք պատմեն :
	Ա-ոմսի սրդի գաւ ի ամս. Խ:							
ՋՁ ա	ա	Լ	Լ	Խգ	Ժ դ	Խբ	ՉԿ Զ	
ՋՁԲ	Բ	Լա	Լա	Խգ	Ժ Ե	Խգ	ՉԿ Է	

941. * Դերկիլլոս ամս (Խ): Ընդ այսու ժամանակս գաւիթ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ. և թագաւորութիւնն ասորեաստանեայց նըւազեալ, բանակալք ոմանք կացին ի նոցանէ ի կողմանս դամասկոսի: Ծիրեմ. արձր. ԱԱ. 4:

n Dercyllus annos (xl). Circa hoc tempus David regnavit in Jerusalem; regno autem Assyriorum decrescente, tyranni quidam exstitere ab eis in partibus Damasci α. Thom. Arzer. ı. 4.

949. * Մարգարէանային յաւուրս գաւթի գոգ. Նաթան, (և) ս ասաք || · Սաա:

	Anni Abrahae	*Hebr. Samuel*	*Assyr. Dercylus*	*Corinthior. Aletes*	*Lacedaem. Euristhenus*	*Athen. Codrus*	*Latin. Aeneas Sylvius an. L.*	*Aegypt. xx.Dyn. Diopolit.*	
	940	40	29	24	25	14	1	105	
		Ex gente Juda, David ann. XL.							
	941	1	30	25	26	15	2	106	
	942	2	31	26	27	16	3	107	
	943	3	32	27	28	17	4	108	
	944	4	33	28	29	18	5	109	
	945	5	34	29	30	19	6	110	
	946	6	35	30	31	20	7	111	
	947	7	36	31	32	21	8	112	Codrus obiit, morti se tradens ob revelationem, Peloponnesiis contra Athenienses expeditionem moventibus. Sub quibus finem habuit Erechthidarum imperium, cum perdurasset annos DLVIII. Post Codrum Athenis (constituti sunt) Principes toto suae vitae tempore; quorum primus Medo Codri (filius) annis XX.
						Medo Codri an XX.			
	948	8	37	32	33	1	9	113	
Hebraeorum pontifex Abiathar agnoscebatur. Prophetabant autem Gad, Nathan, Asaph.	949	9	38	33	34	2	10	114	
	950	10	39	34	35	3	11	115	
	951	11	40	35	36	4	12	116	
			Eupales ann. 38.	*Ixion an. XXXV.*					
	952	12	1	1	37	5	13	117	
	953	13	2	2	38	6	14	118	
	954	14	3	3	39	7	15	119	
	955	15	4	4	40	8	16	120	
	956	16	5	5	41	9	17	121	
	957	17	6	6	42	10	18	122	
					Agys. an. I.				
	958	18	7	7	1	11	19	123	
					Aegystratus ann. XXXV.				
	959	19	8	8	1	12	20	124	
	960	20	9	9	2	13	21	125	
	961	21	10	10	3	14	22	126	
	962	22	11	11	4	15	23	127	
	963	23	12	12	5	16	24	128	
	964	24	13	13	6	17	25	129	Magnesia in Asia condita.
	965	25	14	14	7	18	26	130	
	966	26	15	15	8	19	27	131	
	967	27	16	16	9	20	28	132	
						Acastus an. XXXVI.			
	968	28	17	17	10	1	29	133	
	969	29	18	18	11	2	30	134	
	970	30	19	19	12	3	31	135	
	971	31	20	20	13	4	32	136	
	972	32	21	21	14	5	33	137	
	973	33	22	22	15	6	34	138	
	974	34	23	23	16	7	35	139	
	975	35	24	24	17	8	36	140	
	976	36	25	25	18	9	37	141	
	977	37	26	26	19	10	38	142	
Carchedo (Latinis Carthago) condita est secundum quosdam à Carchedone Tyrio; secundum vero alios, a Didone ejusdem filia post Trojanorum res annis CXLIII.	978	38	27	27	20	11	39	143	
	979	39	28	28	21	12	40	144	
	980	40	29	29	22	13	41	145	Jonum migratio, in quibus et Homerum quidam ferunt.
		Salomon filius David, ann. XL.							
	981	1	30	30	23	14	42	146	
	982	2	31	31	24	15	43	147	

» Prophetabant in diebus David, Gad, Nathan, Asaph ». Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

949. Εβραίων Αρχιερεὺς Αβιαθὰρ ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 68. E.

949. Προεφήτευον Γὰδ, Ναθὰν, καὶ Ασάφ. Chron. Pasch. 68. E. et Sync. 141. B.

978. Καρχηδὼν ἐκτίστο θη ὑπὸ Καρχηδόνος τοῦ Τυρίου. ὡς δὲ ἄλλοι, ὑπὸ Διδοῦς τῆς ἐκείνου θυγατρὸς μετὰ τὰ Τροϊκὰ ἔτεσι ρλγ'. Sync. 144. 145.

(ad sensum) 980. Ἰώνων ἀποικία, καὶ Ὅμηρος ἱστορεῖται γεγονὼς παρὰ Ελλησιν ... Sync. 143. A.

Ադ	Եբրա-	Ասո-	Կրնե-	Գալե-	Ամեն-	Գաթե-	Եփէ-
Աբրահ.	Սղոմո.	Եւագաէս	Լեւիէ	Էրգես- տրատես	Ափոլո- նիոս	Դիմոգէ- նէ հարպ.	
ՋՃԳ	գ	ԼԲ	ԼԲ	ԼԵ	ԺՂ	ԽԴ	ՃԽԲ
ՋՃԴ	դ	ԼԳ	ԼԳ	ԼԶ	ԺԷ	ԽԵ	ՃԽԹ
ՋՃԵ	ե	ԼԴ	ԼԴ	ԼԷ	ԺԲ	ԽՂ	ՃԾ
ՋՃԶ	զ	ԼԵ	ԼԵ	ԼԸ	ԺԹ	ԽԶ	ՃԾԱ
ՋՃԷ	է	ԼԶ	ԼԶ	ԼԹ	Ի	ԽԸ	ՃԾԲ
ՋՃԸ	ը	ԼԷ	ԼԷ	Լ	ԻԱ	ԽԹ	ՃԾԳ
			Ա՛փէդոս սմն ԼԷ։				
ՋՃԹ	թ	ԼԸ	Ա	ԼԱ	ԼԲ	Ծ	ՃԾԴ
		Գաոաթէնէս սմն ԼԹ։				Ադրաս սմն ԼԸ։	
ՋՂ	ժ	Ա	Բ	ԼԲ	ԼԳ	Ա	Ճ՛ԾԵ
ՋՂԱ	ժԱ	Բ	Գ	ԼԳ	ԼԴ	Բ	ՃԾԶ
ՋՂԲ	ժԲ	Գ	Դ	ԼԴ	ԼԵ	Գ	ՃԾԷ
ՋՂԳ	ժԳ	Դ	Ե	ԼԵ	ԼԶ	Դ	ՃԾԸ
				Գաբրոնես սմն ԼԷ։			
ՋՂԴ	ժԴ	Ե	Զ	Ա	ԼԷ	Ե	ՃԾԹ
ՋՂԵ	ժԵ	Զ	Է	Բ	ԼԸ	Զ	Ճ՛Կ
ՋՂԶ	ժԶ	Է	Ը	Գ	ԼԹ	Է	ՃԿԱ
ՋՂԷ	ժԷ	Ը	Թ	Դ	Լ	Ը	ՃԿԲ
ՋՂԸ	ժԸ	Թ	Ժ	Ե	ԿԱ	Թ	ՃԿԳ
ՋՂԹ	ժԹ	Ժ	ԺԱ	Զ	ԿԲ	Ժ	ՃԿԴ
Ռ	Ի	ԺԱ	ԺԲ	Է	ԿԳ	ԺԱ	ՃԿԵ
ՌԱ	ԻԱ	ԺԲ	ԺԳ	Ը	ԿԴ	ԺԲ	ՃԿԶ
ՌԲ	ԻԲ	ԺԳ	ԺԴ	Թ	ԿԵ	ԺԳ	ՃԿԷ
ՌԳ	ԻԳ	ԺԴ	ԺԵ	Ժ	ԿԶ	ԺԴ	ՃԿԸ
					Ա՛ռէլսս սմն ՃԸ։		
ՌԴ	ԻԴ	ԺԵ	ԺԶ	ԺԱ	ԿԷ	ԺԵ	ՃԿԹ
ՌԵ	ԻԵ	ԺԶ	ԺԷ	ԺԲ	ԿԸ	ԺԶ	ՃՀ
ՌԶ	ԻԶ	ԺԷ	ԺԸ	ԺԳ	ԿԹ	ԺԷ	ՃՀԱ
ՌԷ	ԻԷ	ԺԸ	ԺԹ	ԺԴ	Հ	ԺԸ	ՃՀԲ
ՌԸ	ԻԸ	ԺԹ	Ի	ԺԵ	Հ	ԺԹ	ՃՀԳ
ՌԹ	ԻԹ	Ի	ԻԱ	ԺԶ	Ղ	Ի	ՃՀԴ
ՌԺ	Լ	ԻԱ	ԻԲ	ԺԷ	Ճ	ԻԱ	ՃՀԵ
ՌԺԱ	ԼԱ	ԻԲ	ԻԳ	ԺԸ	Ը	ԻԲ	ՃՀԶ
ՌԺԲ	ԼԲ	ԻԳ	ԻԴ	ԺԹ	Թ	ԻԳ	ՃՀԷ
ՌԺԳ	ԼԳ	ԻԴ	ԻԵ	Ի	Ժ	ԻԴ	ՃՀԸ
							Ա՛ղիէդ սմն ԻԷ։
ՌԺԴ	ԼԴ	ԻԵ	ԻԶ	ԻԱ	ԺԱ	ԻԵ	Ա
ՌԺԵ	ԼԵ	ԻԶ	ԻԷ	ԻԲ	ԺԲ	ԻԶ	Բ
ՌԺԶ	ԼԶ	ԻԷ	ԻԸ	ԻԳ	ԺԳ	ԻԷ	Գ
ՌԺԷ	ԼԷ	ԻԸ	ԻԹ	ԻԴ	ԺԴ	ԻԸ	Դ
ՌԺԸ	ԼԸ	ԻԹ	Լ	ԻԵ	ԺԵ	ԻԹ	Ե
ՌԺԹ	ԼԹ	Լ	ԼԱ	ԻԶ	ԺԶ	Լ	Զ
Ռի	Խ	ԼԱ	ԼԲ	ԻԷ	ԺԷ	ԼԱ	Է

Ժամանակագրութիւն Սաղովի ըստ յատկութեան Ազանաչելոյն։

Ժամանակագրութիւն Սաղովի ըստ Եբրայեցւոց քահանայապետաց։

Ժամանակագրութիւն Սաղովի ըստ Եբրայեցւոց թագաւորաց։

Սաղոմոն տաճարին երեսուն ութ ակիպն առնէր չինելոյ. և կատարէ զնա։

Մարգարէանային յերեսուն ամ ազգի, ոչինա սկզբնացն, և ասէին։

Ամանչ զհամերս և զեսեղոս առ սովոյ պատճառ. և այլ և այս յատակագոյն. որպէս և կայնի ընդ ասա։

Քան սմանց կարճագոյնի չինեաց ՚ի դէզայ. և քան այլոց ևս յատակագոյն, որպէս և ասացաւ նախ։

Ոչնա սողոմոնի վախճանելոյ, և ազգին հրէից ընդ միմեանս անկանելոյ, և թագաւորութեան նոցա յերկուս բաժանելոյ, ՚ի տամբիա տասն ազգին տիրէր յերոբոամ՝ որդի սողոմոնի թագաւորաց յերուսաղէմ՝ զ ազգաց, որոյ անուն յորջորջանաց յուդայ կոչէր՝ վասն յազգին յուդայ թագաւորայ ազգին իջանելոյ. ուստի և ամենայն իսկ ազգն յուդայեանք. և թագաւորէ ամն ԽԺ։

984. * Եւապաղէս՝ ամն ԼԶ։ Սորա ԼԶ ամն՝ չորրորդ ամն սողոմոնի, և չինուած տաճարին ։ Սամ։

99 Eupalles an. XXXVIII. Hujus an. XXXIII. quartus fuit Salomonis, quo aedificatio templi ա. Sam.

996. * Մարգարէանային ... յառաջս սողոմոնի սազովկ, որ նախ սէլոնացի, ասէր ։ Սամ։

99 Prophetabant ... in diebus Salomonis Sadoc, Achia Selonensis, et Samea ա. Sam.

1020. * Դաւաթեանս սմն խե։ Հրէից ազգն յերկուս բաժանի ։ Սամ։

99 Laosthenes annos XLV. Judaeorum natio in duas dividitur ա. Sam.

	Anni Abrahae	*Hebr.* *Salomon*	*Assyr.* *Eupales*	*Corinthior.* *Ixion*	*Lacedaem.* *Aegestratus*	*Athen.* *Acastus*	*Latin.* *Aenias Sylvius*	*Aegypt.* *xx. Dyn. Diopolit.*	
	983	3	32	32	25	16	44	148	
	984	4	33	33	26	17	45	149	Salomon templum Hierosolymitarum incipiebat aedificare: perficit autem annis VIII.
	985	5	34	34	27	18	46	150	
	986	6	35	35	28	19	47	151	
Colligitur omne tempus à Moyse et egressu ex Aegypto (usque) ad octavum Salomonis annum praesentem, ut tertio Regnorum capite habetur, in annos CCCCLXXX.	987	7	36	36	29	20	48	152	
	988	8	37	37	30	21	49	153	
				Agelaus an. XXXVII.					
	989	9	38	1	31	22	50	154	
			Laosthenes an. XLV.				*Albas an. XXXIX.*		
	990	10	1	2	32	23	1	155	
	991	11	2	3	33	24	2	156	
	992	12	3	4	34	25	3	157	
	993	13	4	5	35	26	4	158	
					Labotes an. XXXV.				
	994	14	5	6	1	27	5	159	
	995	15	6	7	2	28	6	160	
	996	16	7	8	3	29	7	161	Prophetabant apud Hebraeos Sadoc, Achias Silonites, et Samcas.
Hebraeorum Pontifex Sadoc VIII. ab Aaron, agnoscebatur.	997	17	8	9	4	30	8	162	
	998	18	9	10	5	31	9	163	
	999	19	10	11	6	32	10	164	
	1000	20	11	12	7	33	11	165	
	1001	21	12	13	8	34	12	166	
	1002	22	13	14	9	35	13	167	Quidam Homerum, et Hesiodum sub his referunt: alii autem multo ante, sicut et hic quidem habetur.
	1003	23	14	15	10	36	14	168	
						Archippus an. XIX.			
	1004	24	15	16	11	1	15	169	
	1005	25	16	17	12	2	16	170	Secundum quosdam, Carchedonis (sc. Carthaginis) exstructio a Didone. Secundum vero alios multo ante, sicut et dictum quidem est.
	1006	26	17	18	13	3	17	171	
	1007	27	18	19	14	4	18	172	
	1008	28	19	20	15	5	19	173	
	1009	29	20	21	16	6	20	174	
	1010	30	21	22	17	7	21	175	
	1011	31	22	23	18	8	22	176	
	1012	32	23	24	19	9	23	177	
	1013	33	24	25	20	10	24	178	
								Amendis an. XXVI.	
	1014	34	25	26	21	11	25	1	
	1015	35	26	27	22	12	26	2	
	1016	36	27	28	23	13	27	3	
	1017	37	28	29	24	14	28	4	
	1018	38	29	30	25	15	29	5	
	1019	39	30	31	26	16	30	6	
	1020	40	31	32	27	17	31	7	

Post Salomonem defunctum, gente Judaeorum contra se invicem altercante, regnoque eorum bifariam diviso, in Samaria decem tribubus imperabat Jeroboam annis XXII. Rhoboam autem filius Salomonis regnavit in Jerusalem duobus tribubus; quorum nomen appellativum Juda erat ob reges nationis, qui a Judae tribu descendebant; unde et universa utique gens Judaei: regnat vero (is) annis XVII.

Fragm. Gr. ad verb.

984. Σολομὼν τὸν ἐν Ιεροσολύμοις ναὸν οἰκοδομεῖν ἤρξατο ... ὃ καὶ συνετέλεσεν ἔτεσιν (vel ἔτη) ὀκτώ. Chron. Pasch. 75. D.

997. Ἑβραίων Ἀρχιερεὺς ἡ. ἀπὸ Ἀαρὼν Σαδὼκ ἐγνωρίζετο (κατὰ τὸν Εὐσέβιον ait) Sync. 145. C. D. vide et Chr. Pasch. 74. A.

1020. Μετὰ τὴν τελευτὴν Σολομῶντος, στασιάσαντος τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους, καὶ τῆς βασιλείας αὐτῶν διαιρεθείσης, ἐν Σαμαρείᾳ δέκα φυλῶν ἡγεῖται (τοῦ Ισραὴλ) Ιεροβοάμ ... (Ἰούδα δὲ καὶ Βενιαμὶν) ἐν Ιερουσαλὴμ βασιλεύει Ροβοὰμ υἱὸς Σολομῶντος, οἷς ἐπώνυμον Ἰουδαίοι, διὰ τὸ ἐκ φυλῆς Ἰούδα κρατεῖν τοὺς βασιλεῖς, ὅθεν καὶ τὰ πᾶν ἔθνος τῶν Ἰουδαίων εἴληφεν ἐπωνυμίαν. Chron. Pasch. 74.

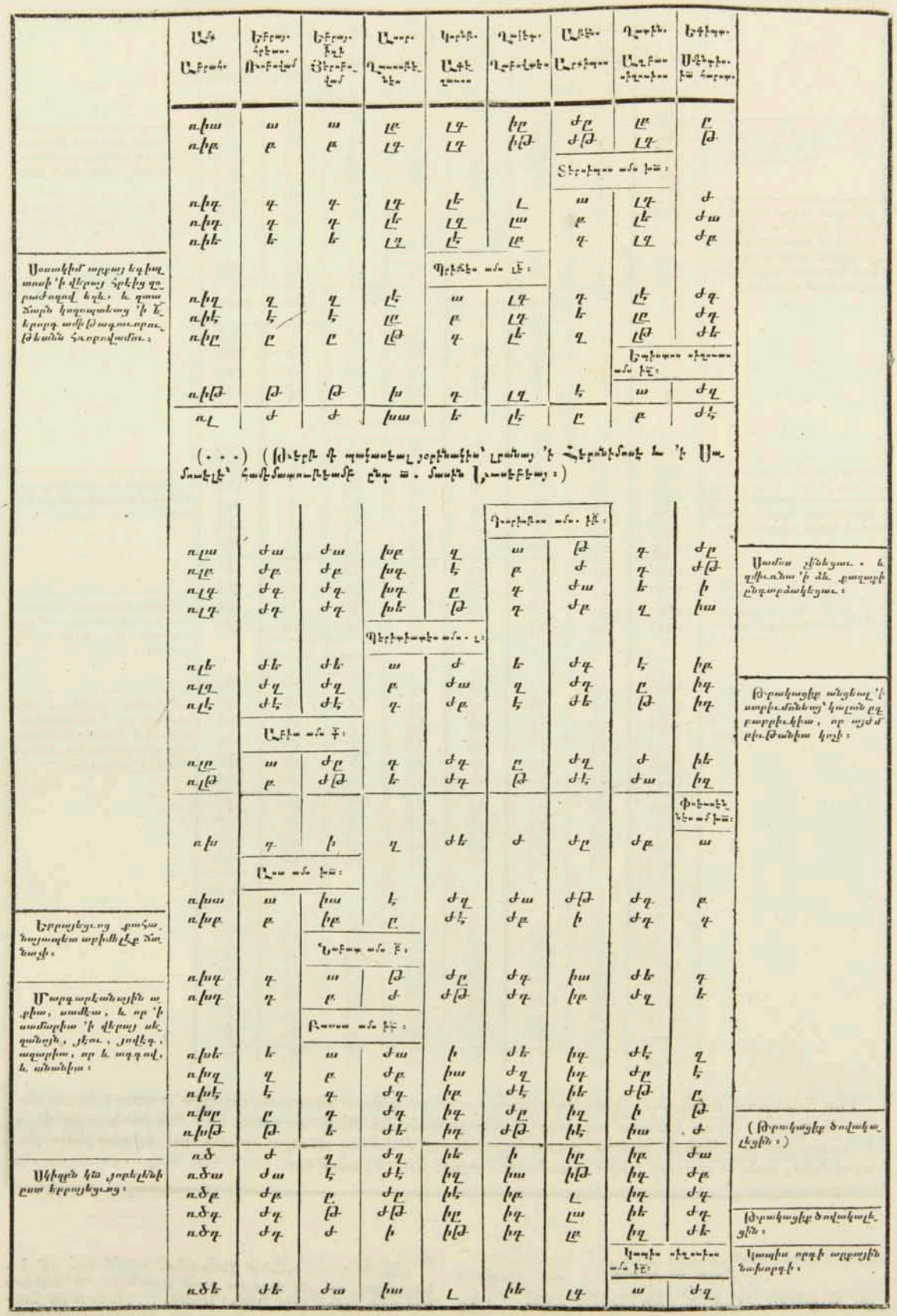

1043.* Յաւուրս ... Նաբատայ (Մնդպաբէանցին) պիտ, ամէա, և որ ի ամանիա ի վերայ անշանդն, յովս, յովէլ, ազարիա, որ և ագգով, և անանիա ‖ Սամ.

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Rhoboam*	*Hebr. Israel. Jeroboam*	*Assyr. Laosthen.*	*Corinthior. Agelaus*	*Lacedaem. Labotas*	*Athen. Archippus*	*Latin. Albas Sylvius*	*Aegypt. XXI. Dyn. Smendis*	
	1021	1	1	32	33	28	18	32	8	
	1022	2	2	33	34	29	19	33	9	
							Tersippus ann. XLI.			
	1023	3	3	34	35	30	1	34	10	
	1024	4	4	35	36	31	2	35	11	
Sosakim rex Aegypti contra Judaeos expeditionem fecit, templumque spoliavit quinto anno regni Rhoboam.	1025	5	5	36	37	32	3	36	12	
					Prymnes an. XXXV.					
	1026	6	6	37	1	33	4	37	13	
	1027	7	7	38	2	34	5	38	14	
	1028	8	8	39	3	35	6	39	15	
								Epistus Sylvius an. XXVI.		
	1029	9	9	40	4	36	7	1	16	
	1030	10	10	41	5	37	8	2	17	
	(. . .) *(Lacuna unius Chartae in Cod. Arm. supplenda ex Hieron. et Sam. juxta I. P. Eusebii, hoc pacto.)*									
							Doristhus an. XXIX.			
	1031	11	11	42	6	1	9	3	18	Samus condita, et Smyrna in urbis modum ampliata.
	1032	12	12	43	7	2	10	4	19	
	1033	13	13	44	8	3	11	5	20	
	1034	14	14	45	9	4	12	6	21	
				Peritiates an. XXX.						
	1035	15	15	1	10	5	13	7	22	
	1036	16	16	2	11	6	14	8	23	Thraces Babryciam, quae nunc Bithynia nuncupatur, transeuntes a Strymone, occupaverunt.
	1037	17	17	3	12	7	15	9	24	
		Abia an. III.								
	1038	1	18	4	13	8	16	10	25	
	1039	2	19	5	14	9	17	11	26	
									Pseusennes an. 41	
	1040	3	20	6	15	10	18	12	1	
		Asa an. XLI.								
	1041	1	21	7	16	11	19	13	2	
Hebraeorum Pontifex maximus Abimelech illustris habetur.	1042	2	22	8	17	12	20	14	3	
			Nadab an. II.							
	1043	3	1	9	18	13	21	15	4	
Prophetabant Achia, Samaeas, et is qui fuerat apud altare Samariae, Hieu, Joede, Azarias, qui et Addo, Anania.	1044	4	2	10	19	14	22	16	5	
			Baasa ann. XXIV.							
	1045	5	1	11	20	15	23	17	6	
	1046	6	2	12	21	16	24	18	7	
	1047	7	3	13	22	17	25	19	8	(Thraces mare obtinuerunt).
	1048	8	4	14	23	18	26	20	9	
	1049	9	5	15	24	19	27	21	10	
	1050	10	6	16	25	20	28	22	11	
Principium sexagesimi primi Jubilei secundum Hebraeos.	1051	11	7	17	26	21	29	23	12	
	1052	12	8	18	27	22	30	24	13	
	1053	13	9	19	28	23	31	25	14	Thraces mare obtinuerunt.
	1054	14	10	20	29	24	32	26	15	
								Capis Sylvius ann. XXVIII.		Capis superioris regis filius.
	1055	15	11	21	30	25	33	1	16	

» In diebus ... Nabat (prophetabant) Achia, Samaea, et qui Samariae super altare, Joa, Joel, Azaria, qui et Addo, et Anania «. Sam.

Աբ	Եբրայ. Աբէ	Եբրայ. Բեէր	Ասոր. Պէթհէթա	Կոպտ. Պէթհէ	Ղևտ. Դաբէթա	Ամհա. Տէրէխա	Ղևտ. Կոպտ.	Եթովպ. Փոխուին հա իւ հարտ.	
ռձզ	ժզ	ժբ	իբ	լա	իզ	լգ	բ	ժհ	
ռձէ	ժէ	ժգ	իգ	լբ	իէ	լէ	գ	ժբ	
ռձբ	ժբ	ժդ	իդ	լգ	իբ	լզ	դ	ժթ	
ռձթ	ժթ	ժե	իե	լդ	իթ	լը	ե	ի	
					Աբէթէդա ոմ իժ։				
ռկ	ի	ժզ	իզ	լե	ա	լթ	զ	ա	Յորմէ ծագաւորք բակքեդոնեայք անուանեցան։
					Բաւթու ոմ իէ։				
ռկա	ա	ժհ	իհ	ա	բ	լժ	է	իբ	
ռկբ	իբ	ժը	իը	բ	գ	խ	ը	իգ	
ռկգ	իգ	ժթ	իթ	գ	դ	խա	ժ	իդ	
						Փուքա ոմ իա։			
ռկդ	իդ	ի	ւ	դ	ե	ա	ժ	իե	
				Ոէրագէս ոմ ի։					
ռկե	իե	ա	ը	ե	զ	բ	ժա	իզ	
ռկզ	իզ	իբ	բ	զ	է	գ	ժբ	իէ	
ռկէ	իէ	իգ	գ	է	ը	դ	ժգ	իը	
ռկը	իը	իդ	դ	ը	ժ	ե	ժդ	իժ	
		Էլա ոմ է։							
ռկժ	իժ	ա	ե	ժ	ժա	զ	ժե	ւ	
ռհ	ւ	բ	զ	ժ	ժա	է	ժզ	լա	
		Աէրէի ոմ ժ։							
ռհա	լա	ա	է	ժա	ժբ	բ	ժէ	լբ	
ռհբ	լբ	բ	ը	ժբ	ժդ	ժ	ժը	լգ	
ռհգ	լգ	գ	ժ	ժգ	ժգ	ժ	ժթ	լդ	
ռհդ	լդ	դ	ժ	ժդ	ժե	ժա	ի	լե	
ռհե	լե	ե	ժա	ժե	ժզ	ժբ	իա	լզ	
ռհզ	լզ	զ	ժբ	ժզ	ժէ	ժդ	իբ	լէ	
ռհէ	լէ	է	ժգ	ժէ	ժը	ժգ	իգ	լը	
ռհը	լը	ը	ժդ	ժը	ժժ	ժե	իդ	լժ	
ռհժ	լժ	ժ	ժե	ժժ	ի	ժզ	իե	խ	
ռձ	խ	ժ	ժզ	ի	իա	ժէ	իզ	իա	
								Ղևբէբէրի ոմ ը։	
ռձա	իա	ժա	ժէ	իա	իբ	ժը	իէ	ա	
	Յուխտաւ ոմ իշ, ւէ իէ։								
ռձբ	աւէբ	ժբ	ժը	իբ	իգ	ժթ	իը	բ	
	Ասոսք ոմ իէ։						Կորնէիա ուիւսէա ոմ ժէ։		Սա է սրգի Նախորգին կաղնեայ արքային։
ռձգ	գ	ա	ժթ	իգ	իդ	ի	ա	գ	
ռձդ	դ	բ	ի	իգ	իե	իա	բ	դ	
			Ոէրագոնէս ոմ ֆ։					Ղևնոսէ էհս ոմ ֆ։	
ռձե	ե	գ	ա	իե	իզ	իբ	գ	ա	Ըբրայեցիս մարգ գարէանոցին արգիաւ, յէաւ, ոգնա, և միքէաս։
ռձզ	զ	դ	բ	իզ	իէ	իգ	դ	բ	
ռձէ	է	ե	գ	իէ	իը	իդ	ե	գ	
ռձը	ը	զ	դ	իը	իժ	իե	զ	դ	
ռձժ	ժ	է	ե	իժ	ւ	իզ	է	ե	
ռղ	ժ	բ	զ	ւ	լա	իէ	բ	զ	Սուտ մարգարէք կին սեզեկիա, եղեզկը։
ռղա	ժա	ժ	է	լա	լբ	իը	ժ	է	
ռղբ	ժբ	ժ	ը	լբ	լգ	իժ	ժ	ը	
ռղգ	ժգ	ժա	ժ	լգ	լդ	ւ	ժա	ժ	

1685։ * Աքաաբ ամն իբ։ Աս սուտ մարգարէք՝ արգիաւ, եղիա, յէաւ, ոգնէզ, միքաէլ. իսկ սուտ մարգարէք սեզեկիա, եղեզկը ։։ Վա՛։

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Asa*	*Hebr. Israel. Baasa*	*Assyr. Peritiates*	*Corinthior. Prymnes*	*Lacedaem. Doristhus*	*Athen. Tersippus*	*Latin. Capis Sylvius*	*Aegypt. XXI. Dyn. Pseusenn.*	
	1056	16	12	22	31	26	34	2	17	
	1057	17	13	23	32	27	35	3	18	
	1058	18	14	24	33	28	36	4	19	
	1059	19	15	25	34	29	37	5	20	
						Agesilaus an. XLIV.				
	1060	20	16	26	35	1	38	6	21	
					Bacchis an. XXXV.					(Bacchis.) A quo reges Bacchidae cognominati.
	1061	21	17	27	1	2	39	7	22	
	1062	22	18	28	2	3	40	8	23	
	1063	23	19	29	3	4	41	9	24	
							Phorbas ann. XXI.			
	1064	24	20	30	4	5	1	10	25	
				Ophrateus ann. XX.						
	1065	25	21	1	5	6	2	11	26	
	1066	26	22	2	6	7	3	12	27	
	1067	27	23	3	7	8	4	13	28	
	1068	28	24	4	8	9	5	14	29	
			Hela an. II.							
	1069	29	1	5	9	10	6	15	30	
	1070	30	2	6	10	11	7	16	31	
			Ambri ann. XII.							
	1071	31	1	7	11	12	8	17	32	
	1072	32	2	8	12	13	9	18	33	
	1073	33	3	9	13	14	10	19	34	
	1074	34	4	10	14	15	11	20	35	
	1075	35	5	11	15	16	12	21	36	
	1076	36	6	12	16	17	13	22	37	
	1077	37	7	13	17	18	14	23	38	
	1078	38	8	14	18	19	15	24	39	
	1079	39	9	15	19	20	16	25	40	
	1080	40	10	16	20	21	17	26	41	
									Nepherecheres IV.	
	1081	41	11	17	21	22	18	27	1	
		Josaphat an. XXV. vel XXVI.								
	1082	1. 2	12	18	22	23	19	28	2	
			Achab ann. XXII					*Carpentus Sylvius ann. XIII.*		Hic fuit filius regis superioris Capis.
	1083	3	1	19	23	24	20	1	3	
	1084	4	2	20	24	25	21	2	4	
				Ophratanes an. L.					*Ammenophisan. IX*	
Apud Hebraeos prophetabant Abdias, Hieu, Ozias, et Michaeas.	1085	5	3	1	25	26	22	3	1	
	1086	6	4	2	26	27	23	4	2	
	1087	7	5	3	27	28	24	5	3	
	1088	8	6	4	28	29	25	6	4	
	1089	9	7	5	29	30	26	7	5	
Pseudoprophetae erant Sedechias, Eliezer.	1090	10	8	6	30	31	27	8	6	
	1091	11	9	7	31	32	28	9	7	
	1092	12	10	8	32	33	29	10	8	
	1093	13	11	9	33	34	30	11	9	

n Achaab annos XXII. Sub isto prophetae Abdiu, Elia, Hieu, Oziel, Michael: Pseudoprophetae autem Sedecia, Eliezer G. Sam.

1096. Euseb. in I. parte, pag. 185. * Տիբերիոս սիղուիոս ... մինչ զեռ ընդ ապրան գետ անցուցանէր զզօրսն, անկեալ ՚ի յորձանուտ՝ վախճանեցաւ. ուստի և անուն գետոյն սիբերիոս անուանեցաւ ||։

» Tiberius Sylvius ... cum per Albam amnem copias traduceret, in gurgites lapsus obiit, unde et fluvius appellatus est Tiberis «.

1113. * Յեհովնադրագ ամի յորմանդ վերացաւ եղիա ||։ Սամ։

» Anno septimo Joram elevatus est Elia «. Sam.

1118. * Յեհու ... հոտոփուտ ՚զնչ. օգիան ապատրեա, և գսիգաձ յեն յեզաբէլ ||։ Սամ։

» Jeu ... caecidit LXX. filios Achaab, et Sidonissam Jezabel «. Sam.

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Josaphat*	*Hebr. Israel Achab*	*Assyr. Ophratanes*	*Corinthior. Bacchis*	*Lacedaem. Agesilaus*	*Athen. Phorbas*	*Latin. Carpentus*	*Aegypt. XXI. Dyn. Osochor ann. VI.*	
	1094	14	12	10	34	35	31	12	1	
							Megacles an. XXX.			
	1095	15	13	11	35	36	1	13	2	
					Agelas ann. XXX.			*Tiberinus Sylvius ann. VIII.*		Tiberinus Carpenti filius, a quo et fluvius appellatus est Tiberis, qui prius Albula dicebatur.
	1096	16	14	12	1	37	2	1	3	
	1097	17	15	13	2	38	3	2	4	
	1098	18	16	14	3	39	4	3	5	
	1099	19	17	15	4	40	5	4	6	Quarto mare obtinuerunt Rhodii annis XXIII.
									Psinaches an. IX.	
Prophetabant Elias, et Elisaeus.	1100	20	18	16	5	41	6	5	1	*(Deinceps continuat rursus Cod. Arm.)*
	1101	21	19	17	6	42	7	6	2	
	1102	22	20	18	7	43	8	7	3	
	1103	23	21	19	8	44	9	8	4	
						Archelaus an. LX.		*Agrippas Sylvius an. XLI.*		
	1104	24	22	20	9	1	10	1	5	
			Ochozia ann. II.							
	1105	25	1	21	10	2	11	2	6	
	1106	26	2	22	11	3	12	3	7	
		Joram an. VIII.	*Joram ann. XII.*							
	1107	1	1	23	12	4	13	4	8	
	1108	2	2	24	13	5	14	5	9	
									Psusennes an. XXXV.	
	1109	3	3	25	14	6	15	6	1	
	1110	4	4	26	15	7	16	7	2	
	1111	5	5	27	16	8	17	8	3	
	1112	6	6	28	17	9	18	9	4	Mare obtinuerunt Phryges annis XXV.
Elias assumptus.	1113	7	7	29	18	10	19	10	5	
	1114	8	8	30	19	11	20	11	6	
		Ochozia an. I.								
	1115	1	9	31	20	12	21	12	7	
		Gotolia mater an. VII.								
Jonadab filius Rachab agnoscebatur.	1116	1	10	32	21	13	22	13	8	
	1117	2	11	33	22	14	23	14	9	
	1118	3	12	34	23	15	24	15	10	Jeu trucidavit LXX filios Achaab, et Ezabel uxorem ejus Sidonicam.
			Jeu ann. XXVIII.							
	1119	4	1	35	24	16	25	16	11	
	1120	5	2	36	25	17	26	17	12	
	1121	6	3	37	26	18	27	18	13	
	1122	7	4	38	27	19	28	19	14	
		Joas an. XL.								
	1123	1	5	39	28	20	29	20	15	
	1124	2	6	40	29	21	30	21	16	
							Diognetus an. XXV.			
Joedae apud Hebraeos pontifex agnoscebatur, solus post Moysen in viris agens annos CXXX.	1125	3	7	41	30	22	1	22	17	
					Eudomus an. XXV.					
	1126	4	8	42	1	23	2	23	18	

1125. ՚Եւ եկեաց յամին միոյն զկնի մեռանելոյ սմա Ա՚Ը. որդի որդւոյն ազարեայ մարգարէանայր · և. եղև քահանայապետ զկնի հօրն · և. սպան զնա յամսա ՚ի Ը. ամի Թագաւորութեան իւրոյ ։ Վարգաման ։

" Et vixit Joida solus post Moysen annos CXXX. cujus filius Azaria prophetabat, atque factus est Pontifex post patrem; et interfecit illum

Joas anno XXX. regni sui ω. Vardan.

(ad verbum) 1113. Ηλίας (ὁ Θεσβίτης) ἀνελήφθη. Sync. 149. E.

1116. Ἰωναδὰβ υἱὸς Ῥηχὰβ ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 80. A.

1125. Ἰωδαὲ παρ' Ἑβραίοις Ἀρχιερεὺς ἐγνωρίζετο, μέσος μετὰ Μωϋσέα βιώσας ἔτη ρλ'. Chron. Pasch. 81. B.

	Ահ	Երբայեցիք	Երբայեցիք	Աղաբ	Կուինթոս	Պտղոմէոս	Ասիա	Պտղոմէոս	Եփիփան
	Ազիէլ	Ե	Ք	Խգ	Բ	Խգ	Գ	Խգ	Ժք
	Ազիր	Զ	Ժ	Խգ	Գ	Խե	Գ	Խե	Լ
	Ազիքա	Է	Ժա	Խե	Դ	Խգ	Ե	Խգ	Իա
Ցերբայեցիք մարգա-	Ազլ	Ը	Ժբ	Խգ	Ե	Խլ	Զ	Խլ	Խբ
քէ ազաբիա ձախակէր։	Ազլա	Ք	Ժգ	Խե	Զ	Խբ	Է	Խբ	Խգ
	Ազլբ	Ժ	Ժդ	Խբ	Է	Խք	Ը	Խք	Խդ
	Ազլգ	Ժա	Ժե	Խք	Ը	Լ	Ք	Լ	Խե
	Ազլդ	Ժբ	Ժզ	Ծ	Ք	Լա	Ժ	Լա	Խզ
				Ասիոպացիք սով խէ։					
	Ազլե	Ժգ	Ժէ	Ա	Ժ	Լբ	Ժա	Լբ	Խէ
	Ազլզ	Ժդ	Ժը	Բ	Ժա	Լգ	Ժբ	Լգ	Խը
	Ազլէ	Ժե	Ժք	Գ	Ժբ	Լդ	Ժգ	Լդ	Խք
	Ազլը	Ժզ	Ի	Դ	Ժգ	Լե	Ժդ	Լե	Լ
	Ազլթ	Ժէ	Իա	Ե	Ժդ	Լզ	Ժե	Լզ	Լա
	Ազխա	Ժը	Իբ	Զ	Ժե	Լէ	Ժզ	Լէ	Լբ
	Ազխաա	Ժք	Իգ	Է	Ժզ	Լը	Ժէ	Լը	Լգ
	Ազխբ	Ի	Իդ	Ը	Ժէ	Լթ	Ժը	Լթ	Լդ
	Ազխգ	Իա	Իե	Թ	Ժը	Խ	Ժք	Խ	Լե
									Ի՛ Հարտաբիքան ի՛ւ-ի՛ւ-ա-
									ցուց։ որց սահմանն Սի-
									ռանիտաց սով ի՛ւ։
	Ազխդ	Իբ	Իզ	Ժ	Ժք	Խա	Ի	Խաա	Ա
								Ասիմոպա սիրուա-	
								սով ի՛ւ։	
	Ազխե	Իգ	Իէ	Ժա	Ի	Իբ	Իա	Ա	Բ
	Ազխզ	Իդ	Իը	Ժբ	Իա	Իգ	Իբ	Բ	Գ
			Ցուխատաց սով ի՛ւ։						
	Ազխէ	Իե	Ա	Ժգ	Իբ	Իդ	Իգ	Գ	Դ
	Ազխը	Իզ	Բ	Ժգ	Իգ	Իե	Իդ	Դ	Ե
	Ազխթ	Իէ	Գ	Ժե	Իդ	Իզ	Իե	Ե	Զ
	Ազծ	Իը	Դ	Ժզ	Իե	Իէ	Իզ	Զ	Է
					Ասիոպացիք սով ի՛ւ։				
	Ազծա	Իթ	Ե	Ժէ	Ա	Իը	Իէ	Է	Ը
	Ազծբ	Լ	Զ	Ժը	Բ	Իթ	Իը	Ը	Ք
							Փիրիկաց սով ի՛ւ։		
	Ազծգ	Լա	Է	Ժք	Գ	Ծ	Ա	Ք	Ժ
	Ազծդ	Լբ	Ը	Ի	Դ	Ծա	Բ	Ժ	Ժա
	Ազծե	Լգ	Ք	Իա	Ե	Ծբ	Գ	Ժա	Ժբ
Ցերբայեցիք ազաբիա	Ազծզ	Լդ	Ժ	Իբ	Զ	Ծգ	Դ	Ժբ	Ժգ
մարգաբէ ազանաս. ի՛	Ազծէ	Լե	Ժա	Իգ	Է	Ծդ	Ե	Ժգ	Ժդ
յոկաազ։	Ազծը	Լզ	Ժբ	Իդ	Ը	Ծե	Զ	Ժդ	Ժե
	Ազծթ	Լէ	Ժգ	Իե	Ք	Ծզ	Է	Ժե	Ժզ
	Ազկ	Լը	Ժդ	Իզ	Ժ	Ծէ	Ը	Ժզ	Ժէ
	Ազկա	Լթ	Ժե	Իէ	Ժա	Ծը	Ք	Ժէ	Ժը
	Ազկբ	Խ	Ժզ	Իը	Ժբ	Ծթ	Ժ	Ժը	Ժք
		Ամոխա սով խէ։							
	Ազկգ	Ա	Ժէ	Իթ	Ժգ	Կ	Ժա	Ժք	Ի
			Ցուխա սով ի՛ւ։			Տէրիկաց սով։ խ։		Ասիոպացիք սիրուա- սով ի՛ւ։	
	Ազկդ	Բ	Ա	Լ	Ժդ	Ա	Ժբ	Ա	Իա
									Ասորեաց սով ի՛ւ։
	Ազկե	Գ	Բ	Լա	Ժե	Բ	Ժգ	Բ	Ա
	Ազկզ	Դ	Գ	Լբ	Ժզ	Դ	Ժդ	Գ	Բ

Հայաբերական տառեր

1156. * Ցուխա արքայ յուդայ սպանանի զազարիա || ¤ Սամ. ¤ Joas rex Juda occidit Azariam ¤. Sam.

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Joas*	*Hebr. Israel. Joa*	*Assyr. Ophratanes*	*Corinthior. Eudomus*	*Lacedaem. Archelaus*	*Athen. Diognetus*	*Latin. Agrippas*	*Aegypt. XXI. Dyn. Psusennes*	
	1127	5	9	43	2	24	5	24	19	
	1128	6	10	44	3	25	4	25	20	
	1129	7	11	45	4	26	5	26	21	
Apud Hebraeos prophe-ta Azarias agnoscebatur.	1130	8	12	46	5	27	6	27	22	
	1131	9	13	47	6	28	7	28	23	
	1132	10	14	48	7	29	8	29	24	
	1133	11	15	49	8	30	9	30	25	
	1134	12	16	50	9	31	10	31	26	
				Acrazapes an. XLII.						
	1135	13	17	1	10	32	11	32	27	
	1136	14	18	2	11	33	12	33	28	
	1137	15	19	3	12	34	13	34	29	
	1138	16	20	4	13	35	14	35	30	
	1139	17	21	5	14	36	15	36	31	
	1140	18	22	6	15	37	16	37	32	
	1141	19	23	7	16	38	17	38	33	
	1142	20	24	8	17	39	18	39	34	
	1143	21	25	9	18	40	19	40	33	
									XXII. Dynastia Bubastarum, quorum primus Sesonchusis ann. XXI.	
	1144	22	26	10	19	41	20	41	1	
								Aremulus Sylvius an. XIX.		
	1145	23	27	11	20	42	21	1	2	
	1146	24	28	12	21	43	22	2	3	
			Joachaz ann. XVII.							
	1147	25	1	13	22	44	23	3	4	
	1148	26	2	14	23	45	24	4	5	
	1149	27	3	15	24	46	25	5	6	
	1150	28	4	16	25	47	26	6	7	
					Aristomedes ann. XXXV.					
	1151	29	5	17	1	48	27	7	8	
	1152	30	6	18	2	49	28	8	9	
							Phereclus ann. XIX.			
	1153	31	7	19	3	50	1	9	10	
	1154	32	8	20	4	51	2	10	11	
	1155	33	9	21	5	52	3	11	12	
Apud Hebraeos Azarias propheta occisus a Joas.	1156	34	10	22	6	53	4	12	13	
	1157	35	11	23	7	54	5	13	14	
	1158	36	12	24	8	55	6	14	15	
	1159	37	13	25	9	56	7	15	16	
	1160	38	14	26	10	57	8	16	17	
	1161	39	15	27	11	58	9	17	18	
	1162	40	16	28	12	59	10	18	19	
		Amasia ann. XXIX.								
	1163	1	17	29	13	60	11	19	20	
			Joas ann. XVI.			*Teleclus an. XL.*		*Aventinus Sylvius ann. XXXVII.*		
	1164	2	1	30	14	1	12	1	21	
									Osorthon an. XV.	
	1165	3	2	31	15	2	13	2	1	
	1166	4	3	32	16	3	14	3	2	Carthaginem hoc tem-

(ad sensum) 1156. Παρ' Εβραίοις Ζαχαρίας ὁ προφήτης ἀναιρεῖται ὑπὸ Ἰωᾶς τοῦ βασιλέως, ἐν ἄλλῳ δὲ Αζαρίας. Sync. 150. B.

(...) (Այնս ևս ինչքն պահասեալ յօլինածէն ինքսա՝ դէնարաս մարինի լրանալ ՚ի հերքնէմոսէ ընդ սամաքելէ և ընդ առաջին մասին եւսեբեայ ։)

Ա՛ Ասրա՛	Եբերա՛ հրեա՛ Ամոսի	Եբերա՛ Իելի Ցոնա՛	Ասա՛ Ասիա՛ դպրե՛	Կարիա՛ Ասրիա՛ պրե՛	Գալիլեա՛ Տերնիա՛	Աբնե՛ փերեզա՛	Գաթա՛ Աշնափա՛ սիդոնա՛	Եփեսո՛ Ասրիան ՚ի հարա՛
ռՃՂ՚	է	գ	ԼԳ	ԺԿ	գ	ԺԵ	գ	գ
ռՃԿԲ	կ	է	ԼԴ	ԺԲ	է	ԺԶ	է	գ
ռՃԿԹ	է	զ	լԵ	ԺԹ	զ	ԺԿ	զ	է
ռՃՀ	բ	է	ԼԶ	ի	է	ԺԲ	է	զ
ռՃՀա	Թ	Բ	Լ՚	իա	Բ	ԺԹ	Բ	է
						Ասրիէրն ամս Է։		
ռՃՀԲ	ժ	Թ	լԲ	իԲ	Թ	ա	Թ	Բ
ռՃՀԳ	ժա	ժ	լԳ	իԳ	ժ	Բ	ժ	Թ
ռՃՀԴ	ժԲ	ժա	խ	իԴ	ժա	գ	ժա	ժ
ռՃՀԵ	ժԳ	ժԲ	խա	իԵ	ժԲ	գ	ժԲ	ժա
ռՃՀԶ	ժԴ	ժԳ	խԲ	իԶ	ժԳ	է	ժԳ	ժԲ
			Ինձնա ինիւզէասա, որ նուի յառնարքն Սոր գտնոգուցս, ամս Է։					
ռՃՀԷ	ժԵ	ժԴ	ա	իէ	ժԴ	զ	ժԴ	ժԴ
ռՃՀը	ժԶ	ժԵ	Բ	իը	ժԵ	է	ժԵ	ժԴ
ռՃՀԹ	ժէ	ժԶ	Գ	իԹ	ժԶ	Ը	ժԶ	ժԵ
		Ցերուխամ ամս Խ։						Տալէպէն ամս ՃՔ։
ռՃՁ	ԺԸ	ա	Դ	Լ	Ժէ	ՃԹ	Ժէ	ա
ռՃՁա	ԺՃ	Բ	է	Լա	Ժը	Ժ	ԺԸ	Բ
ռՃՁԲ	ի	Գ	Զ	ԼԲ	ԺՃ	Ժա	ԺՃ	Գ
ռՃՁԳ	իա	Դ	է	ԼԳ	ի	ԺԲ	ի	Դ
ռՃՁԴ	իԲ	է	Ը	ԼԴ	իա	ԺԳ	իա	է
ռՃՁԵ	իԳ	Զ	Թ	ԼԵ	իԲ	ԺԴ	իԲ	Զ
				Ասիէրն ամս ՃՀ։				
ռՃՁԶ	իԴ	է	Ժ	ա	իԳ	ԺԵ	իԳ	է
ռՃՁէ	իԵ	Ը	Ժա	Բ	իԴ	ԺԶ	իԵ	Ը
ռՃՁը	իԶ	ՃԹ	ԺԲ	Դ	իԵ	Ժէ	իԶ	ՃԹ
ռՃՁԹ	իէ	Ժ	ԺԳ	Դ	իԶ	ԺԸ	իէ	Ժ
ռՃՂ	իը	Ժա	ԺԴ	է	իէ	ԺՃ	իէ	Ժա
ռՃՂա	իՃ	ԺԲ	ԺԵ	Զ	իը	ի	իը	ԺԲ
	Ասրիա՛, որ և Ռէհա՛, ամս ՃԷ։					Թիւդիա ամս իէ։		
ռՃՂԲ	ա	ԺԳ	ԺԶ	է	իՃ	ա	իՃ	ԺԳ
						Ի Հարսաստան է՛ փիղոպատոս · Պէ՚ փոխադրեաց ամս իէ։		
ռՃՂԳ	Բ	ԺԴ	Ժէ	Ը	Լ	Ը	Լ	ա
ռՃՂԴ	Գ	ԺԵ	ԺԸ	Թ	Լա	Գ	Լա	Բ
ռՃՂԵ	Դ	ԺԶ	ԺՃ	Ժ	ԼԲ	Դ	ԼԲ	Գ
ռՃՂԶ	Է	Ժէ	Ի	Ժա	ԼԳ	Է	ԼԳ	Դ

Ա՛ինչև ցայս ժամանակ եղեն Թագաւորք ասորեստանեայց, ասէ պատմեԹիւնն, և լինին միանդամայն ամք ռՃՂ (յաբրահամէ)։ Ի՚նդ առնելոյն Թագաւորելն ասորեստանեայց յառաջին ամէ նինոսի համա. րին ամք Ճամի ։

ռՃՂԷ	Զ	ԺԸ		ԺԲ	ԼԳ	Զ	ԼԴ	Է	Ա՛ստաց առաջին Թագաւորք վարեցին ամս իՁ։ Ձաբրակէս մար քանեալ զԹագաւորու. Թիւն ասորեստանեայց՝ ՚ի մարթ փոխադրեաց ։ և առ ժամն առանց իշխա. նաց լինելոյ արքունեան Թիւնն մինչև ՚ի դեռևս Թագաւոր մնալոց ։ ։ ։
ռՃՂԸ	է	ԺԸ		ԺԳ	Լէ	է	Լէ	զ	
ռՃՂԹ	Ը	ի		ԺԴ	ԼԶ	Ը	ԼԶ	է	
ռամ	Թ	իա		ԺԵ	Լէ	Թ	Լէ	Ը	
							Պիտիա տէրտիա ամս Խ։		
ռամա	ժ	իԲ		ԺԶ	ԼԸ	ժ	ա	Թ	Փիգան ասղեացի՚նոյն

Ա՛ստ ասորեստանեայց մար. տիս յաղԹեալ ՚ի վար. դակայ մարէ՚ անձամբ զանձն սպրեաց ։

Ա՛ստ ասորեստանեայց ՚ի միում ժամանակի ըզ. ատրսոն և զանգիսաղ չի. նեաց ։

Ա՛ստ ասորեստանեայց ՚ի թագաւորել ամէն նացաց ենեսպեսի որգ. ուդ արքիբաղոյ բարձաւ Թագաւորութիւն ասո. ր՚ստանեայց ։

Եղեն երկրորդ փիւնիկէ. ցիք Ծովակալչին ամս իԵ։ Գնկատգաս ակնգամ. նացաց սրինա է ։

(...) *(Lacuna alterius chartae itidem supplenda nullo negotio ex Hier. et Sam. cum I. parte Eusebii.)*

Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Amasia*	*Hebr. Israel. Joas*	*Assyr. Acraza-pes*	*Corin-thior. Aristome-des*	*Lace-daem. Teleclus*	*Athen. Phere-clus*	*Latin. Avent. Sylv.*	*Aegypt. XXII. Dyn. Osorthon*	
1167	5	4	33	17	4	15	4	5	pore quidam conditam referunt; alli verò multo ante, ut quidem indicatum est.
1168	6	5	34	18	5	16	5	4	
1169	7	6	35	19	6	17	6	5	
1170	8	7	36	20	7	18	7	6	
1171	9	8	37	21	8	19	8	7	
						Ariphron ann. XX.			Sub Ariphrone Assyriorum regnum destructum, ut nonnulli scriptitant.
1172	10	9	38	22	9	1	9	8	
1173	11	10	39	23	10	2	10	9	
1174	12	11	40	24	11	3	11	10	
1175	13	12	41	25	12	4	12	11	
1176	14	13	42	26	13	5	13	12	
			Thonus Concolerus, qui vocatur Graece Sardanapal. an. XX.						
1177	15	14	1	27	14	6	14	13	
1178	16	15	2	28	15	7	15	14	
1179	17	16	3	29	16	8	16	15	
		Jeroboam ann. XLI.						*Tachelotis an. XIII*	
1180	18	1	4	30	17	9	17	1	
1181	19	2	5	31	18	10	18	2	
1182	20	3	6	32	19	11	19	3	
1183	21	4	7	33	20	12	20	4	Sardanapalus eodem tempore Tarsum atque Anchialem condidit.
1184	22	5	8	34	21	13	21	5	
1185	23	6	9	35	22	14	22	6	
				Agemon ann. XVI.					
1186	24	7	10	1	23	15	23	7	
1187	25	8	11	2	24	16	24	8	
1188	26	9	12	3	25	17	25	9	
1189	27	10	13	4	26	18	26	10	
1190	28	11	14	5	27	19	27	11	
1191	29	12	15	6	28	20	28	12	
	Azarias, qui et Ozias ann. LII.					*Thespieus annis XXVII.*			Thespio, Ariphronis filio, Athenis regnante, Assyriorum regnum deletum est.
1192	1	13	16	7	29	1	29	13	
							Aegyptiorum XXIII. Dynastia, Petubastis an. XXV.		
1193	2	14	17	8	30	2	30	1	Septimo Phoenices mare obtinuerunt an. XLV. Lycurgus Lacedaemoniis jura imponit.
1194	3	15	18	9	31	3	31	2	
1195	4	16	19	10	32	4	32	3	
1196	5	17	20	11	33	5	33	4	Sardanapalus in praelio victus ab Arbace Medo, semet incendio cremavit.
			* * *						

Usque ad id tempus fuisse reges Assyriorum historia refert, et fiunt simul anni (Abr.) MCXCVII. Omnes autem anni regni Assyriorum a primo anno Nini supputantur MCCXI.

Arbaces primus regnavit Medis ann. XXVIII. Arbaces Medus Assyriorum imperio destructo, regnum in Medos transtulit, et interim sine principibus res agebatur ... (subdit et alia Hieron. cum successione Medo-	1197	6	18		12	34	6	34	5	
	1198	7	19		13	35	7	35	6	
	1199	8	20		14	36	8	36	7	
	1200	9	21		15	37	9	37	8	(Hic fuit Aventini superioris regis filius.)
								Procas Sylvius an. XXI.		
	1201	10	22		16	38	10	1	9	Phidon Argivus men-

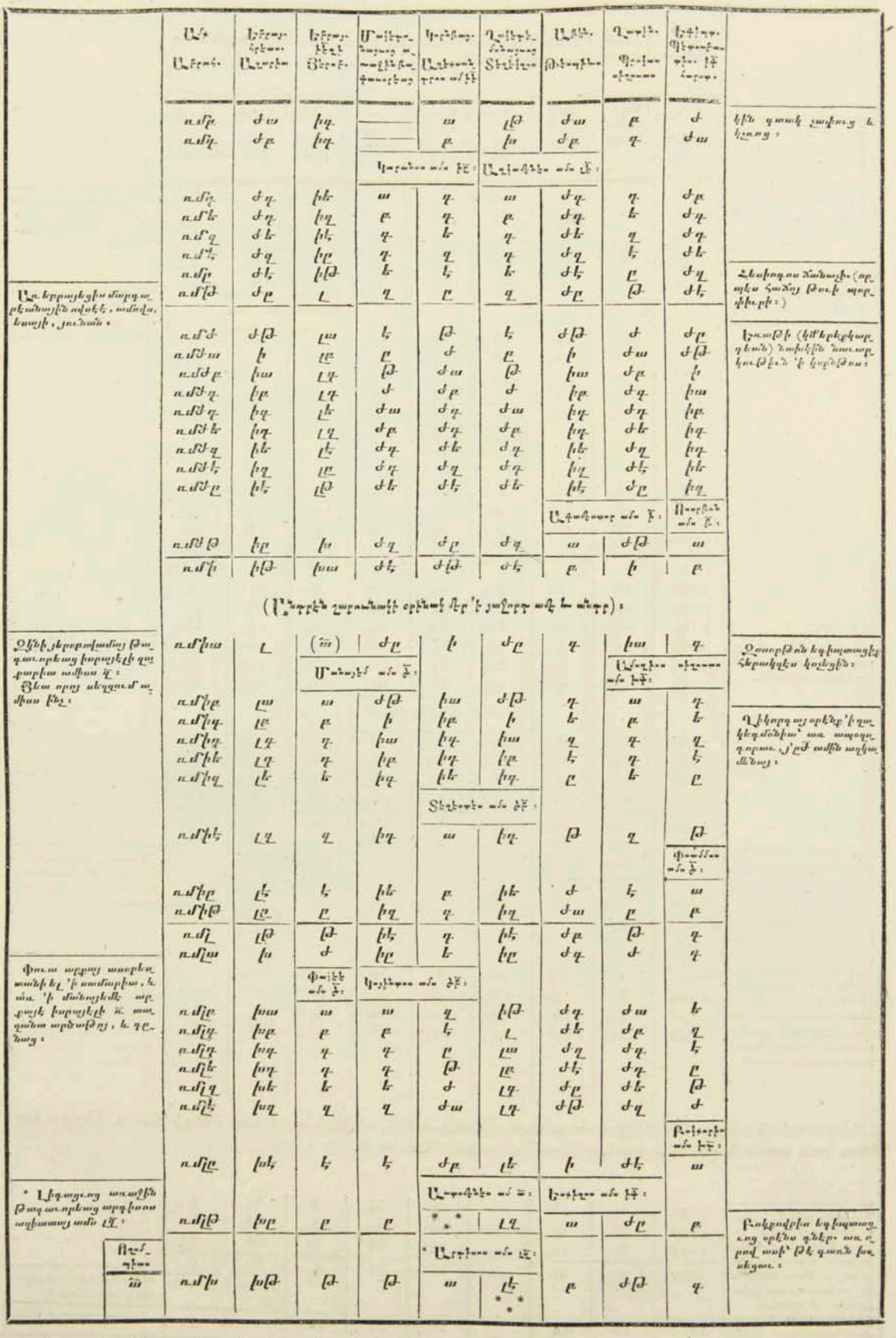

(ad sensum) 1223. Απολλόδωρος Λυκούργου νόμιμα ἐν τῷ ιʹ. Αλκαμένους. Sync. 148. C.

	Anni Abrahae	*Hebr. Judae. Azarias*	*Hebr. Israel. Jeroboam*	*Macedonum primus rex*	*Corinthior. Alexander an. XXV.*	*Lacedaemoniorum Teleclus*	*Athen. Thespieus*	*Latin. Procas Sylvius*	*Aegypt. XXIII. Dyn. Petubastis*	
rum; quae tamen in Cod. Arm. initium ducit a Dejoce, ut post videbis An. Abr. 1309.)	1202	11	23		1	39	11	2	10	suras et pondera primus invenit (aut instituit).
	1203	12	24		2	40	12	3	11	
				Caranus an. XXVIII.		*Alcamenes ann. XXXVII.*				
	1204	13	25	1	3	1	13	4	12	
	1205	14	26	2	4	2	14	5	13	
	1206	15	27	3	5	3	15	6	14	
	1207	16	28	4	6	4	16	7	15	
	1208	17	29	5	7	5	17	8	16	Hesiodus insignis habetur, (ut vult Porphyrius.)
Prophetabant apud Hebraeos Osee, Amos, Esajas, et Jonas prophetae.	1209	18	30	6	8	6	18	9	17	
	1210	19	31	7	9	7	19	10	18	Trieris prima navigatio in Corintho.
	1211	20	32	8	10	8	20	11	19	
	1212	21	33	9	11	9	21	12	20	
	1213	22	34	10	12	10	22	13	21	
	1214	23	35	11	13	11	23	14	22	
	1215	24	36	12	14	12	24	15	23	
	1216	25	37	13	15	13	25	16	24	
	1217	26	38	14	16	14	26	17	25	
	1218	27	39	15	17	15	27	18	26	
							Agamestor ann. XX.		*Osorthon ann. IX.*	
	1219	28	40	16	18	16	1	19	1	
	1220	29	41	17	19	17	2	20	2	
				(Deinceps continuat iterum Codex Arm.)						
Post Jeroboam regnavit in Israel Zacharia menses VI.	1221	30	(1)	18	20	18	3	21	3	Osorthonem Aegyptii Herculem appellarunt.
			Manajem ann. X.					*Amulius Sylvius an. XLIII.*		
Post quem Sellum per aliquot menses.	1222	31	1	19	21	19	4	1	4	
	1223	32	2	20	22	20	5	2	5	Lycurgi leges Lacedaemone, ut Apollodoro placet, XVIII. anno Alcamenis.
	1224	33	3	21	23	21	6	3	6	
	1225	34	4	22	24	22	7	4	7	
	1226	35	5	23	25	23	8	5	8	
					Telestes ann. XII.					
	1227	36	6	24	1	24	9	6	9	
									Psammus an. X.	
	1228	37	7	25	2	25	10	7	1	
	1229	38	8	26	3	26	11	8	2	
	1230	39	9	27	4	27	12	9	3	
Phua rex Assyriae ascendit in Samariam, acceptisque a Manaem rege Israel M. talentis, abscessit.	1231	40	10	28	5	28	13	10	4	
			Phacee ann. X.	*Coentus an. XII.*						
	1232	41	1	1	6	29	14	11	5	
	1233	42	2	2	7	30	15	12	6	
	1234	43	3	3	8	31	16	13	7	
	1235	44	4	4	9	32	17	14	8	
	1236	45	5	5	10	33	18	15	9	
	1237	46	6	6	11	34	19	16	10	
									Bocchoris an. XLIV.	
	1238	47	7	7	12	35	20	17	1	
* In Lydos primus regnavit Ardysus Alyatae (filius) annis XXXVI.					*Automenes ann. I.*		*Aeschylus ann. XXIII.*			
	1239	48	8	8	* * *	36	1	18	2	Bocchoris Aegyptiis legem ferebat. Sub quo ajunt, agnum locutum esse.
					* *Ardysus ann. XXXVI.*					
Olympias 1	1240	49	9	9	1	37 * * *	2	19	3	

Ա՝ինչև ցասա զակեզմնացւոց օրէնք տիբեցին յամս չծ։ Ա՝ինչև ցասա ՚ի կորնթաս Թագաւորք. յետ որոց կացին տարւոր նահատակք։ Ի՝ա իշխանաւն ասիոյ էսբիղաւ՝ յամին երկրորդի՝ առա ջին Ողոմպիասն եղաւ. յորում յաղթեր ՚ի սահղին կուռիքաս Հեղիացի։ Ա՝արեն Հեղիացիքն Հաւեայ զագմեն, ՚ի նց ամաց ՚ի միջն կատարելոց. և յայնժամ իշխանք տարւորք կան։ Ո՝ր այս Ողոմպիաս եղ խիտաս պատքիոսի դիմնեաց։ Ի՝ր յայն ժամանակէ Թուի յունաց ժամանակագրութիւնն վաւերական. զի յառաջ քան զայսոսիկ՝ իւրաքանչիւրոք որպէս և յօժարէր՝ վՀիա տայր։ Ո՝ւաջին ողոմպիադն ափ բիկանաս աւ յոլեթամաւ հրէից սպքային գուամարէ. նաև մեր իսկ կանոնս աւ նոքօք յանդիման կացուցանել։ Ի՝ր արդ գրի աիբրիկանոս զայս ձև օրինակի բանից. Ի՝սքիղոս ազամէատրայ միևնէ ցկեանս տիբերաց աթէնացւոց ամն իբ. աւ որով յոլեթամ Թագաւորաց յերուսաղէմ։ Ի՝ր մեք իսկ կանոնս ընդ առաջին ողոմպիադսն փակեաց զյոլեթամ։

	Ոլմպիաս	Ա՝ն Ա՝ետոն	Էբէրայ հրէից Ա՝ետոն	Էբէրայ յԷդէմ փիլեաս	Դ՝իտոյ Ա՝ետոն	Մ՝ինէր հոյակաս	Ա՝ռնեն Ի՝ոթէրս	Ղ՝ուբին Ա՝մազեաս սիդրաս	Եփէդոր Բաքոքէնէս իէ հարոբ	
Ա՝բրահամ մեկնացի մի պագարծ հատանէր։		ռ՝ամաս	ծ	ժ	բ · գ	ժ	գ	ի	գ	
			փ՝իլէն ան՝ ի։							
		ռ՝ամբ	ծա	ա	դ	ժա	դ	իա	ե	
Յիսաղիա պանդոսիա և Ա՝մասդոնաս չինէցաւ։		ռ՝ամգ	ծբ	բ	ե	ժբ	ե	իբ	զ	Ա՝ս փակեաս տրբտյիւ փաղաս Թագաւորս ա՝ սրբասանեաց եւ՝ի վերայ հրէասանէր։ և ըզմեծ մասն ամենայն ժողովրդեանն երբայեցւոց առաս յատ բնասան։
		ռ՝ամդ	ա	գ	զ	ա	զ	իգ	է	
		ռ՝ամե	բ	դ	է	բ	է	իդ	ը	
Մ՝արգարէանայր մի քիա մարտասլե։		ռ՝ամզ	գ	ե	ը	գ	ը	իե	թ	
		ռ՝ամէ	դ	զ	թ	դ	թ	իզ	ժ	
	ՀՀ	ռ՝ամը	ե	է	ժ	ե	ժ	իէ	ժա	Ի՝ոսէա և ա՝միգաս ծը նան արեի և հիվոյ։
		ռ՝ամ՚թ	զ	ը	ժա	զ	ժա	իը	ժբ	
		ռ՝ամծ	է	թ	ժբ	է	ժբ	իթ	ժգ	Կ՝ինեթեան զակեզմնաց յի պէսէս, որ զանգաղանին արար՝ և ա՝ծանաչէր։
		ռ՝ամծա	ը	ժ	ժգ	ը	ժգ	լ	ժդ	
	ՀԷ	ռ՝ամծբ	թ	ժա	ժդ	թ	ժդ	լա	ժե	
		ռ՝ամծգ	ժ	ժբ	ժե	ժ	ժե	լբ	ժզ	
		ռ՝ամծդ	ժա	ժգ	ժզ	ժա	ժզ	լգ	ժէ	
Ա՝բգաս կղզի չինէցաւ։	ՀԸ	ռ՝ամծե	ժբ	ժդ	ժէ	ժբ	ժէ	լդ	ժը	Եւսեբիս պատմէս, որ զՔրագոնին արար՝ և զկիւրոսին • և արտխեաս՝ որ զՔեմիոպատան և զՔեղեանէ առնուլն, չանտ չբ։
		ռ՝ամծզ	ժգ	ժե	ժը	ժգ	ժը	լե	ժթ	
		ռ՝ամծէ	ժդ	ժզ	ժթ	ժդ	ժթ	լզ	ի	
Ի՝մերայիցիք զիւրովնէ բնակեցան ըստ յայսմ նուիրեան և էր բնակեցուցիչ բաւասաս, որոյ էր այն բանն անուն արիս սասեղէս։		ռ՝ամծը	ժե	ժէ	ի	ժե	ի	լը	իա	
Ղաթ ՚ի զակեզմնիա եկաց պարկա։		ռ՝ամծթ	ժգ	ժը	իա	ժգ	իա	լը	իբ	
			Ա՝ռաջ ան՝ ի։							
՚Ի պոնտաս արքապէզաս չինէցաւ։	Ձ	ռ՝ամկ	ա	ժթ	իբ	ժէ	իբ	լթ	իգ	Յիսափիա կափկան և պիկոնիա չինէցան։
Յամէնս անէնի զիշխանութիւն միևնէ ցնոյն, Վախճանեցաւ, և փոխեցաւ ՚ի սասանասեանն • և Թագաւորեաց քսորս եւբիցայ։		ռ՝ամկա	բ	ի	իգ	ժը	իդ	ա	իդ	
				Ո՝ւնն ան՝ ի։			Ա՝նիֆոն ան՝ ի։			
		ռ՝ամկբ	գ	ա	իդ	ժթ	ա	իա	իե	
	Ձ	ռ՝ամկգ	շ	բ	իե	ի	բ	իբ	իզ	Ձհամ ամաք ՚ի հաստացաց ասէն չինել։
Շ՝ն՝ Ձ՝ուէմայ							Վ՝ասբ՝ան ան՝ ի։			
Կա	Կ՝ա՝. (id est՝ Կտίστης Բա՝ μης ἑ՝τος ա՝.) Շ՝ն՝ Ձ՝ուէմայ ան՝ ա։	ռ՝ամկդ	ե	դ	իզ	ա	ա	իգ	իէ	
								Բ՝ան՝ ան՝ իէ։		
		ռ՝ամկե	զ	գ	իէ	իբ	բ	ա	իը	

1239. ՚Պորփիւրեաս պաէսէս Նաճաչէր • և մարգարէք յեսաի, յովնան, ամովս, ովսէէ • և բաւիքարիս օրէնս գնէր • աս որով գասն Ես սեցաւ ‖ • Վարդան։

ν Porphyrus poeta agnoscebatur; et prophetae Jesaias, Jonas, Amos, Osee: et Bocchoris legem ponebat; sub quo agnus locutus est ա. Vardanes.

1240. ՚Ի իե • ամի ողոյ եգաւ առաջին ողոմպիադն ‖ • Սամ՝ • Փաւա ամն ԺՁ։ ՚Ի սորա վերստասան ամին եգաւ առաջին ողոմպիադն ‖ • Կպյն։

ν Anno Oziae xlix. posita fuit prima Olympias ա. Sam. ν Phua annos xvi. Hujus anno decimo sexto statuta fuit Olympias prima ա. Idem.

1240. (Samuel Aniensis in suis Arm. Chronicis verbatim describit majorem hujus loci partem:)

Hucusque Lacedaemoniorum leges praevaluere per annos CCCL. Hucusque Corinthi reges (fuere), post quos constituti sunt annui Prytanes. Sub Principe Atheniensium Aeschylo, secundo ejus anno, prima Olympias acta (est), qua vincebat in Stadio Coroebus Heliensis. Usurpant Helienses quinquennio Agonem, quattuor annis in medio expletis, tunc autem Principes annui constituuntur. Hanc Olympiadem constituit Iphitus (filius) Prachionis (filii) Dimonis. Et ab hoc tempore, Graecorum chronographia creditur authentica, nam ante haec (tempora) ut cuique videbatur, sententiam praeferebant. Primam Olympiadem Africanus sub Joatham Judaeorum rege refert. Noster quoque canon iisdem temporibus rem profecto exhibet. Scribit itaque Africanus his verbis: Aeschylus Agamestoris quamdiu vixit, imperavit Atheniensibus annis XXIII. sub quo Joatham regnavit in Jerusalem. Et noster quoque canon sub prima Olympiade Joatham inclusit.

	Olympias	*Anni Abrahae*	*Hebr. Iudae. Azarias*	*Hebr. Israel. Phaceas*	*Lydor. Ardysus*	*Maced. Coentus*	*Athen. Aeschylus*	*Latin. Amulius Sylvius*	*Aegypt. XXIV. Dyn. Bocchoris*	
Arctius Milesius versificator florebat.		1241	50	10	2. 3	10	3	20	4	
				Phacee ann. XX.						
		1242	51	1	4	11	4	21	5	
In Italia Pandosia et Metapontius conditae.		1243	52	2	5	12	5	22	6	Sub Phacee rege Phalassar rex Assyriorum ascendit contra Judaeam, et magnam partem universi populi Hebraeorum abduxit in Assyriam.
			Joatham ann. XVI.			*Tirimmas ann. XXXII.*				
	2	1244	1	3	6	1	6	23	7	
		1245	2	4	7	2	7	24	8	
Prophetabat Micheas Morstensis.		1246	3	5	8	3	8	25	9	
		1247	4	6	9	4	9	26	10	
	3	1248	5	7	10	5	10	27	11	Romus et Romulus nati sunt Marti et Iliae.
		1249	6	8	11	6	11	28	12	
		1250	7	9	12	7	12	29	13	
		1251	8	10	13	8	13	30	14	Cynaethon Lacedaemonius Poeta, qui Telegoniam composuit, agnoscebatur.
	4	1252	9	11	14	9	14	31	15	
		1253	10	12	15	10	15	32	16	
		1254	11	13	19	11	16	33	17	
Aradus insula condita.		1255	12	14	17	12	17	34	18	Eumelus Poeta, qui Bugoniam composuit, et Europiam; et Artinus, qui Aethiopicam, et Ilii captivitatem, agnoscebantur.
	5	1256	13	15	18	13	18	35	19	
		1257	14	16	19	14	19	36	20	
Thebaei Cyrenen habitationi aptam condiderunt, juxta revelationem. Erat autem conditor Battus, cujus proprium nomen fuit Aristoteles.		1258	15	17	20	15	20	37	21	
		1259	16	18	21	16	21	38	22	
Primus in Lacedaemone Ephorus constitutus.			*Acaz an. XVI.*							
	6	1260	1	19	22	17	22	39	23	In Italia Gallicum et Liconia conditae.
		1261	2	20	23	18	23	40	24	
Athenis tenebant principatum toto vitae tempore; quo finito, mutatur in decennale, regnavitque primus Charops Aeschyli (filius).				*Osee an. IX.*			*Alcmaeon ann. II.*			
		1262	3	1	24	19	1	41	25	
		1263	4	2	25	20	2	42	26	Romam, nonnulli Romanorum, conditam ajunt.
							Charops an. X.			
U. C. 1.	7 (*Urbis conditae annus I.*)	1264	5	3	26	21	1	43	27	
								Romulus ann. XXXVIII.		
		1265	6	4	27	22	2	1	28	

(*ad verbum*) 1259. Βόχχωρις Αἰγυπτίοις ἐνομοθέτει, ἐφ' οὗ (...) ἀρνίον ἐφθέγξατο. Sync. 147. D.

1240. Τὴν πρώτην Ολυμπιάδα ὁ Αφρικανὸς κατὰ Ιωαθὰμ Εβραίων τοῦ Ιούδα βασιλέα συνάγει. Καὶ ὁ ἡμέτερος δὲ κανὼν κατὰ τὸν αὐτὸν παρίστησι. Γράφει δὲ ὁ Αφρικανὸς ὧδε πρὸς λέξιν. Αἰσχύλος ὁ Αγαμήστορος ἦρξε (Scal. supplet. διὰ βίου) τῶν Αθηναίων ἔτη κγ'. ἐφ' οὗ Ιωαθὰμ ἐβασίλευσεν ἐν Ιερουσαλήμ. Καὶ ὁ ἡμέτερος κανών, λέγει, ἐπὶ τῆς πρώτης Ολυμπιάδος τὸν Ιωαθὰμ βασιλέα Ιούδα συνείλεφεν. Chron. Pasch. 84. A. B.

1248. Ρῶμος καὶ Ρωμύλος ἐγεννίθησαν Αρει καὶ Ηλίᾳ (marg. Ιλίᾳ). Sync. 153. D.

1258. Θηβαῖοι (Scal. Θηρκῖοι) Κυρήνην ᾤκισαν κατὰ χρησμόν, οἰκιστὴς δὲ αὐτῆς Βάττος (...) ὁ καὶ Αριστοτέλης. Sync. 170. A.

1259. Ἐν Λακεδαιμονίᾳ πρῶτος Εφορος κατεστάθη. Sync. 148. D.

Ընդ. Հռոմ.		Ոլմպ.	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. հրեաս. Աստ.	Եբրայ. ինչ ի Ասէն	Գլխաւոր Ասորեստ.	Մուխտ. Տէրմմս.	Աքեմ. Քաղդ.	Գլխաւ. Բաբել.	Եգիպտ. Ռուխովէն ին հարաք.
			ռամկզ	ի	ե	իը	իգ	գ	բ	իթ
			ռամկէ	բ	զ	իթ	իդ	դ	գ	լ
		Ը	ռամկը	թ	է	լ	իե	ե	դ	լա
			ռամկթ	ժ	ը	լա	իզ	զ	ե	լբ
			ռամկ	ժա	թ	լբ	իէ	է	զ	լգ

* * *

Առաջին գերութիւնն իսրայէղի՝ ի ձեռից հրէից ազգին՝ որ իսրայէղ կոչէին, որոց ի սամարիա թա-գաւորութիւնն էր, գերեցան ի լերինն մարաց, հասեալ զօրօք ի սամարիա և պաշարեալ զնա տարին տարւոյ արքայի քաղդէացւոց։ և եկեաց թագաւորութիւնն ի սամարիա ամն մ՚ծ։ Աղմնանասար արքայ քաղդէացւոց ի պահպանութիւն աշխարհին հրեից առաքեաց ասորեստանեայս պանդուխտս. որք և նախանձաւորք իսկ օրինացն հրէից լինէին. և անուանեցան շամըրատացիք. զի և անուն իսկ պահպանս յայտ առնէ։

		Ոլմպ.	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. հրեաս. Աստ.	Գլխաւոր Ասորեստ.	Մուխտ. Տէրմմս.	Աքեմ. Քաղդ.	Գլխաւ. Բաբել.	Եգիպտ. Ռուխովէն ին հարաք.	
			ռամնա	ժբ	լգ	լը	բ	է	լգ	Եւ ամէն կողմերացն վիպագործ հասանէր։
		Թ	ռամնբ	ժգ	լդ	իթ	թ	բ	լե	
			ռամնգ	ժդ	լե	լ	ժ	թ	լզ	
							Էսէրիէս ամս ը։			
Կ Ժ			ռամնդ	ժե	լզ	լա	ա	ժ	լէ	Ղազկեամնասղէք ընդ Ազատենացիս Հակատա տային։
					Ակէտասես ամս ի։					
			ռամնե	ժզ	ա	լբ	բ	ժա	լը	Սիբիղյա Երէթրեացին Հանապէր։
				Եզեկիա ամս իբ։						
		Ժ	ռամնզ	ա	բ	լգ	գ	ժբ	լթ	
			ռամնէ	բ	գ	լդ	դ	ժգ	լժ	
			ռամնը	գ	դ	լե	ե	ժդ	լիա	Փոխագացոց Թագաւորեաց մեզաս։
			ռամնթ	դ	ե	լզ	զ	ժե	լիբ	
	Մարգարէանային և ապրի, և ասէ, Նա ւոամ։	Ժա	ռամէ	է	զ	լէ	է	ժզ	լիգ	Ի սիկիղիա անապատս չինեցաւ։
			ռամէա	զ	է	լը	ը	ժէ	լիդ	
						Պէրդիէս ամս ժա։		Ի՚ր հարուածոքն, Ազատենացիք (իմ Սոքոթ նոթ) չինեցին զիրեանց տեղի ամ ժի		Ասաւանն զրակքովիա գերի առ, և կենդանի աղն այրեաց։
	Սերակուսէ և կատաղ նէ՚ի սիկիղիա չինեցան։		ռամնբ	է	բ	ա	լթ	ժը	ա	
			ռամնգ	ը	թ	բ	ժ	ժթ	բ	Ասորիքս նախ յոտմ կէ գինուորեցոյց ասս, և ծերս ապնուականս՝ ձ. սինկղակիկոս ասար, և որք բան նոցանէն էին՝ պատարիկս կոչեաց. առաջաս և պարեսպս ի հոմ չինեաց։
							Կէրէմէս ամս ը։			
Կ է		Ժէ	ռամնգ	լթ	ժ	գ	ա	լ	գ	
			ռամնէ	ժ	ժա	դ	բ	լա	դ	
	Ի երրգ. ծովակալ. յին կարեացկ ամս կա։		ռամնզ	ժա	ժբ	ե	գ	լբ	ե	
			ռամնէ	ժբ	ժգ	զ	դ	լգ	զ	
		Ժէ	ռամնը	ժգ	ժդ	է	ե	լդ	է	
					Մէնէս ամս ժէ։					
			ռամնթ	ժդ	ա	ը	զ	լե	ը	

Ամենքեքեան արքայ ասորեստանի էլ՚ի վերայ էրուսաղէմ, և գքաղաքսն յուդայ պաշարէը. իսկ հրեշտակ տէն՚ի գիշերի կոտորեաց՚ի բանակին ասորեստանեաց, ՃՀԵ. այլ. բայց և լուր ևս եղև՝ Թէ Թարակ արքայ Հեղկայ էլեալ գայ տալ ընդ նմա պատերազմ, գնաց՚ի նինուէ։

1270. ᵃ Ի ՃԺ. ամի սքաղաս գերեցաւ իսրայէղ՚ի սամարիասարայ|| • Սամ.

» XI. anno Achaz captivus ductus est Israel a Salmanassar ᴜ. Sam.

1283. ᵃ Յիննէրորգ ամի էզեկիայ՝ ռոմէաս կհամ չինեաց Յարքա. համէ ռմճգ ամբ || • Սամ.

» Anno nono Ezeciae Romulus Romam condidit. Anni Abraam MCCLXXXIII ᴜ. Sam. et Vardan.

1283. ᵃ Ռոմէաս ամս ԼԸ. Սա՚ի ԺԹ ամի իշխոյ, որ էր Ը. ամ, ՃԺ պանդխագին, տաճարս և պարիսպս՚ի հոմ չինեաց || • Սամ.

» Romulus annos XXXVIII. Hic anno suo XIX. qui erat IV. annus Olympiadis XI. templa moeniaque Romae construxit ᴜ. Sam.

Urbis Conditae	*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Acaz*	*Hebr. Israel. Osee*	*Lydor. Ardysus*	*Maced. Tirimmas*	*Athen. Charops*	*Latin. Romulus*	*Aegypt. XXIV. Dy. Bocchoris*
		1266	7	5	28	23	3	2	29
		1267	8	6	29	24	4	3	30
	8	1268	9	7	30	25	5	4	31
		1269	10	8	31	26	6	5	32
		1270	11	9 * * *	32	27	7	6	33

Prima Israelis captivitas. Decem tribus gentis Judaeorum, qui Israel vocabantur, et quorum regnum in Samaria erat, captivi ducti sunt in montes Medorum, perveniente cum exercitu in Samariam, obsidenteque eam Salmanasaro Chaldaeorum rege. Duravit autem regnum in Samaria annis CCL. Salmanasar rex Chaldaeorum ad custodiam regionis Judaeorum misit Assyrios peregrinos, quique aemulatores legis Judaeorum efficiebantur, et Samaritae nuncupati sunt, etenim nomen ipsum Custodes declarat.

	Olympias	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Achaz*	*Lydor. Ardysus*	*Maced. Tirimmas*	*Athen. Charops*	*Latin. Romulus*	*Aegypt. XXIV. Dyn. Bocchoris*	
		1271	12	33	28	8	7	34	
	9	1272	13	34	29	9	8	35	Eumeles Corinthius versificator florebat.
		1273	14	35	30	10	9	36	
						Aesimides ann. X.			
U. C. 10		1274	15	36	31	1	10	37	Lacedaemonii contra Messenios aciem comparabant.
				Aliattes ann. XIV.					
		1275	16	1	32	2	11	38	Sibylla Erythraea agnoscebatur.
				Ezekia ann. XXIX.					
	10	1276	1	2	33	3	12	39	
		1277	2	3	34	4	13	40	
		1278	3	4	35	5	14	41	Phrygibus imperavit Mydas.
		1279	4	5	36	6	15	42	
	11	1280	5	6	37	7	16	43	In Sicilia Anaxus condita. (al. Naxus)
Prophetabant Esajas, Osee, et Nahum.		1281	6	7	38	8	17	44	
					Perdiccas ann. LI.		*XXV. Dyn. Sabacon Aethiops an. XII.*		Sabacon Bocchorim captivum duxit, et vivum combussit.
Syracusae et Catane in Sicilia conditae.		1282	7	8	1	9	18	1	
		1283	8	9	2	10	19	2	Romulus primus ex plebe militiae adscripsit viros, et senes nobilissimos c. Senatores constituit; quique eosdem imitabantur, Patricios appellavit. Templa et muros Romae extruxit.
						Cliticus annis X.			
U. C. 20	12	1284	9	10	3	1	20	3	
		1285	10	11	4	2	21	4	
Decimò mare obtinuerunt Cares annis LXI.		1286	11	12	5	3	22	5	
		1287	12	13	6	4	23	6	
	13	1288	13	14	7	5	24	7	
				Meles ann. XII.					
		1289	14	1	8	6	25	8	

Simnecherim rex Assyriae ascendit contra Jerusalem, et civitates Judae obsidebat. Porrò Angelus Domini nocte internecione delevit ex castris Assyriorum CLXXXV. M. viros. Verum cum adhuc nuntiatum quoque esset, quod Tharacus rex Indorum irruens advenit committere cum eo bellum, Ninyam profectus est.

Fragm. Gr. ad verbum.

1275. Σιβύλλα ἡ Ερυθραία ... ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 87. C.
1280. Ἐν Σικελίᾳ Νάξος ἐκτίσθη. Sync. 170. A.
1282. Σαβάκων ... τὸν Βόκχωριν αἰχμάλωτον λαβὼν ζῶντα ἐκαυσεν. Sync. 147. D.
1283. Ρωμύλος πρῶτος ἐκ τοῦ δήμου ἐστράτευσεν ἄνδρας, συγκλητικούς δέ (Scal. τε), ῥ. γέροντας ἐποίησε, καὶ Πατρικίους (supple, τοὺς) ἐξ αὐτῶν ἐκάλεσε. ναούς τε καὶ τεῖχη ἐν Ρώμῃ ᾠκοδόμησεν. Sync. 156. B.

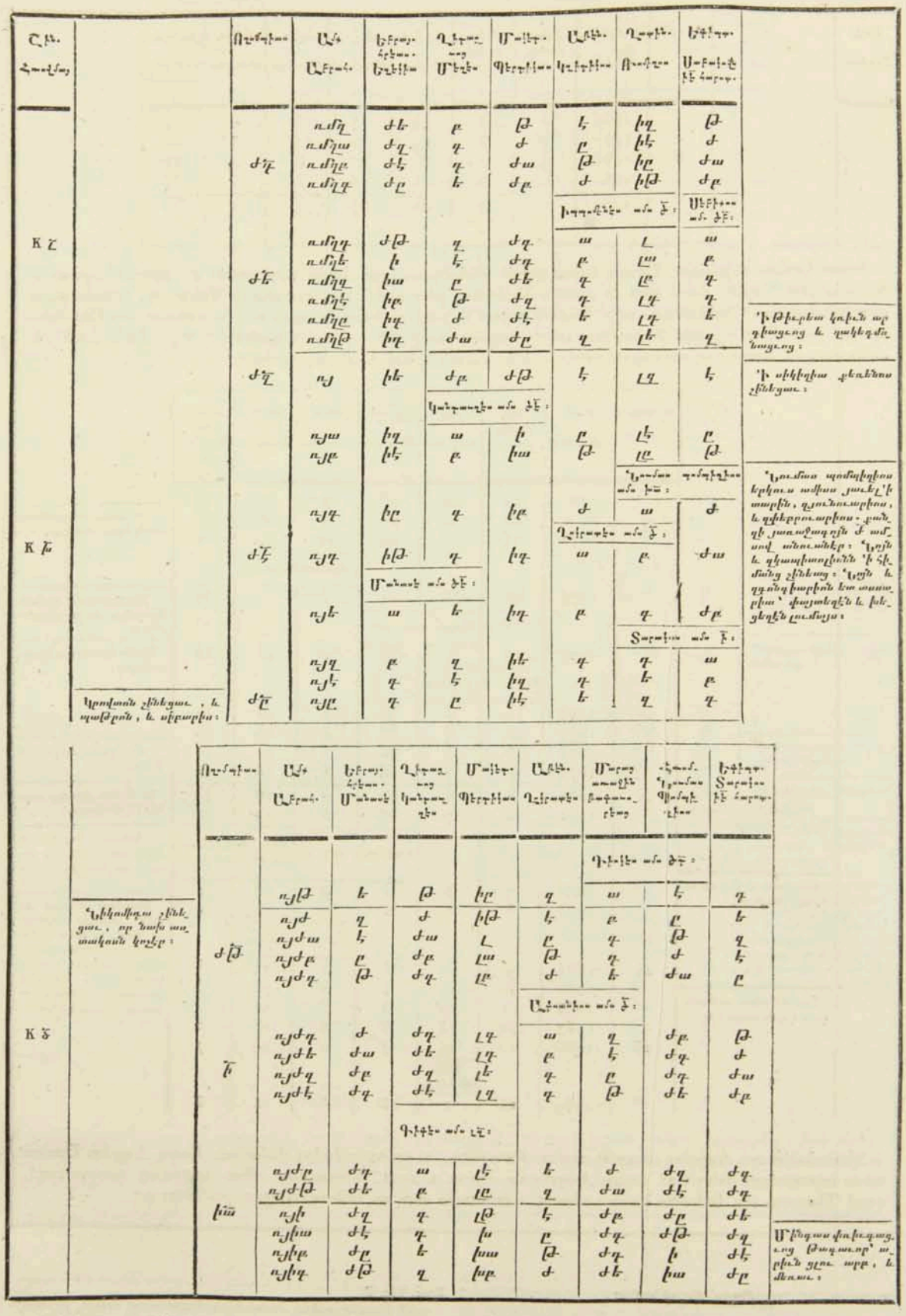

Urbis Conditae	*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Ezekia*	*Lydor. Meles*	*Maced. Perdiccas*	*Athen. Cliticus*	*Latin. Romulus*	*Aegypt. xxv. Dyn. Sabacon*	
		1290	15	2	9	7	26	9	
		1291	16	3	10	8	27	10	
	14	1292	17	4	11	9	28	11	
		1293	18	5	12	10	29	12	
						Ippomenes ann. x.		*Sebichus ann. xii.*	
U. C. 30		1294	19	6	13	1	30	1	
		1295	20	7	14	2	31	2	
	15	1296	21	8	15	3	32	3	
		1297	22	9	16	4	33	4	
		1298	23	10	17	5	34	5	In Thyrea, Argivorum Lacedaemoniorumque congressus.
		1299	24	11	18	6	35	6	
	16	1300	25	12	19	7	36	7	In Sicilia Cherrenus (seu Cherronesus) condita.
				Candaules an. xvii.					
		1301	26	1	20	8	37	8	
		1302	27	2	21	9	38	9	
							Numa Pompilius ann. xli.		Numa Pompilius duos menses anno addidit, Januarium et Februarium, quoniam prius x. mensibus (annus) appellabatur. Idem et Capitolium a fundamentis aedificavit. Idem et congiarium dedit assarium, asses (nimirum) ligneos et scorteos.
		1303	28	3	22	10	1	10	
						Locrates ann. x.			
U. C. 40	17	1304	29	4	23	1	2	11	
			Manasse ann. lv.						
		1305	1	5	24	2	3	12	
								Tarachus ann. xx.	
		1306	2	6	25	3	4	1	
		1307	3	7	26	4	5	2	
Croton condita, et Pathron, et Sybaris.	18	1308	4	8	27	5	6	3	

	Olympias	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Manasse*	*Lydor. Candaules*	*Macedonum Perdiccas*	*Athen. Locrates*	*Medis primus regnavit*	*Roman. Numa Pompilius*	*Aegypt. Dyn. xxv. Tarachus*	
							Dejoces ann. lii.			
		1309	5	9	28	6	1	7	4	
Nicomedia condita, quae prius Astacus vocabatur.		1310	6	10	29	7	2	8	5	
		1311	7	11	30	8	3	9	6	
	19	1312	8	12	31	9	4	10	7	
		1313	9	13	32	10	5	11	8	
						Apsanius ann. x.				
U. C. 50		1314	10	14	33	1	6	12	9	
		1315	11	15	34	2	7	13	10	
	20	1316	12	16	35	3	8	14	11	
		1317	13	17	36	4	8	15	12	
				Gyges ann. xxxvi.						
		1318	14	1	37	5	10	16	13	
		1319	15	2	38	6	11	17	14	
	21	1320	16	3	39	7	12	18	15	
		1321	17	4	40	8	13	19	16	Mydas rex Phrygum sanguine tauri poto interiit.
		1322	18	5	41	9	14	20	17	
		1323	19	6	42	10	15	21	18	

τόντῳ Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον, δεκαμηνιαίου τοῦ ἐνιαυτοῦ πρὸ τούτου χρηματίζοντος. Sync. 168. E.

Ὁ αὐτὸς τὸ Καπιτώλιον ἐκ θεμελίων ᾠκοδόμησεν. Id. ibid. Ὁ αὐτὸς γογγιάριον ἔδωκεν, ἀσσάρια ξύλινα, καὶ σκύτινα, καὶ ὀστράκινα (vel ὀστράκινα). Id. ibid.

Ամ. Համեմ.		Ոչխար	Ահ Ակբաս.	Եգիպտ. Հրեաս. Մահաս.	Գիշեր. ազգ Գիշեր.	Մանե. Պերգամ.	Ալեքս. Երուսաղեմ.	Մարդ Դիմիք.	Համ. Ներսես Պետրոս.	Եգիպտ. Տարսես Եր. հարց.	
Կ	Գալատիա քաղաք, որ վերոյիշեալ գազան լմնցաս. Ճանաչէր։	՟ի	՟այիգ	ի	է	խգ	ա	ժգ	իբ	ժԹ	
			՟այիե	իա	ը	խդ	բ	ժէ	իգ	ի	
		՟ի	՟այիզ	իբ	Թ	խե	գ	ժը	իդ	ա	՟ի սկիզբա ազգա չինեցաս. և վասն որ ՟ի պատիւս։
			՟այիէ	իգ	ժ	խզ	դ	ժԹ	իե	բ	
		՟ի	՟այիը	իդ	ժա	խէ	ե	ի	իզ	գ	
			՟այիԹ	իե	ժբ	խը	զ	իա	իէ	դ	
			՟այլ	իզ	ժգ	խԹ	է	իբ	իը	ե	
			՟այլա	իէ	ժդ	ճ	ը	իգ	իԹ	զ	
		՟ի	՟այլը	իը	ժե	ճա	ի	իդ	Լ	է	
						Ա՛րջեաս մա ԼԷ։					
			՟այլգ	իԹ	ժզ	ա	ժ	իե	Լա	ը	

Ընդհանուր Թագաւորք գազանիցն. և իշխանք տարեւորք կացին յեւպատրկեանցն ՝ ըստ իշխանաց եկաց իշխանութեանն ։

		Ոչխար	Ահ Ակբաս.	Եգիպտ. Հրեաս. Մահաս.	Գիշեր. Գիշեր.	Մանե. Ակբեսս.	Մարդ Դիմիք.	Համ. Ներսես	Եգիպտ. Ակբեսս. Եր. հարց.	
Կ			՟այլգ	Լ	ժէ	բ	իզ	Լը	Թ	
			՟այլե	Լա	ժբ	գ	իէ	Լգ	ժ	
		՟ի	՟այլգ	Լը	ժԹ	դ	իը	Լդ	ժա	
			՟այլէ	Լգ	ի	ե	իԹ	Լե	ժբ	
									Ա՛ղէքիոսի չի մա Է։	
			՟այլը	Լդ	իա	զ	Լ	Լգ	ա	
			՟այլԹ	Լե	իբ	է	Լա	Լէ	բ	
		՟ի	՟այխ	Լգ	իգ	ը	Լը	Լը	գ	
			՟այխա	Լէ	իդ	ի	Լգ	Լի	դ	Կիպիկեան չինեցաս։
			՟այխբ	Լը	իե	ժ	Լդ	խ	ե	
			՟այխգ	Լի	իզ	ժա	Լե	խա	զ	Ցիսաւրիա գահերք չինեցաս։
								Տ՛ուքս ոչխրաս մա ԼԷ։		
Կ		՟ի	՟այխգ	խ	իե	ժբ	Լգ	ա	է	
									Ե՛ղեկիոս մա Ը։	
			՟այխե	խա	իը	ժդ	Լէ	բ	ա	Ցիտ կարեաց ծո վահաւիցին գիրկացիք։
			՟այխգ	խբ	իի	ժդ	Լը	գ	բ	
			՟այխէ	խդ	Լ	ժե	Լի	դ	գ	
		՟ի	՟այխը	խդ	Լա	ժդ	խ	ե	դ	
			՟այխի	խե	Լբ	ժէ	խա	զ	է	
			՟այծ	խգ	Լգ	ժը	խբ	է	զ	
									Ե՛ղեկաոսի մա Ը։	
	Աբրիզոնա և սիմոնի գիտ Ճանաչին։	՟ի	՟այծա	խէ	Լդ	ժի	խգ	բ	ա	Մանկաւոյ միրկ կաթ՝ նախ ՟ի գահկեցմունիս Է գաւ։
			՟այծբ	խը	Լե	է	խդ	ի	բ	
			՟այծգ	խի	Լզ	իա	խե	ժ	գ	Սերիզաս որ և Հրոմիզա ՟ի տատաս Ճանաչէր։
						Ա՛ղէս մա Լբ։				
Կ	Ջաղիկաս գոհարացի օրինագիս Ճանաչէր։		՟այծգ	ճ	ա	իբ	խգ	ժա	դ	
			՟այծե	ճա	բ	իգ	խէ	ժբ	է	
		Լ	՟այծզ	ճբ	գ	իդ	խը	ժգ	զ	
			՟այծէ	ճգ	դ	իե	խի	ժդ	է	Բիւզանտիոն չինեցաս։

(ad verb.) 1333. Ἀδυκίου βασιλεὺς ... ἐπαύσαντο. (μετὰ τούτους) Ἄρχοντες ἐνιαύσιοι εὑρέθησαν ἐξ ὑπατριδῶν. ἐννέα τὰ ἀρχόντων Ἀθήνησιν ἀρχὴ κατεστάθη. Sync. 169. C. D.

1351. Ἀρχίλοχος, καὶ Σιμωνίδης ... ἐγωρίζοντο. Sync. 170. B. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Manasse*	*Lydor. Gyges*	*Maced. Perdiccas*	*Athen. Erixias ann. x.*	*Medor. Dejoces*	*Roman. Numa Pompilius*	*Aegypt. Dyn. XXV. Terachus*	
U. C. 60	Glaucus Chius, qui ferri conglutinationem excogitavit, agnoscebatur.	22	1324	20	7	43	1	16	22	19	
			1325	21	8	44	2	17	23	20	
										XXVI. Dyn. Ammeres Aethiops an. XII.	
			1326	22	9	45	3	18	24	1	In Sicilia Agela condita, et Phaselis in Pamphilia.
			1327	23	10	46	4	19	25	2	
		23	1328	24	11	47	5	20	26	3	
			1329	25	12	48	6	21	27	4	
			1330	26	13	49	7	22	28	5	
			1331	27	14	50	8	23	29	6	
		24	1332	28	15	51	9	24	30	7	
						Argaeus ann. XXXVIII.					
			1333	29	16	1	10	25	31	8	
							* * *				

Atheniensium reges cessarunt, et Principes annui constituti ex Eupatridis: novem principum extitit principatus.

		Olympias	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Manasse*	*Lydor. Gyges*	*Maced. Argaeus*	*Medorum Dejoces*	*Roman. Numa Pompilius*	*Aegypt. XXVI. Dyn. Ammeres Aethiops*	
U. C. 70			1334	30	17	2	26	32	9	
			1335	31	18	3	27	33	10	
		25	1336	32	19	4	28	34	11	
			1337	33	20	5	29	35	12	
									Stephinatis ann. VII.	
			1338	34	21	6	30	36	1	
			1339	35	22	7	31	37	2	
		26	1340	36	23	8	32	38	3	
			1341	37	24	9	33	39	4	Cyzicus condita.
			1342	38	25	10	34	40	5	
			1343	39	26	11	35	41	6	In Italia Locri conditi.
								Tullus Sylvius ann. XXXII.		
U. C. 80		27	1344	40	27	12	36	1	7	
									Nechepsus ann. VI.	
			1345	41	28	13	37	2	1	Post Cares mare obtinuerunt Libyes.
			1346	42	29	14	38	3	2	
			1347	43	30	15	39	4	3	
		28	1348	44	31	16	40	5	4	
			1349	45	32	17	41	6	5	
			1350	46	33	18	42	7	6	
									Nechao ann. VIII.	
	Archilochus et Simonides agnoscebantur.		1351	47	34	19	43	8	1	Puerorum nudum certamen primum actum in Lacedaemone.
		29	1352	48	35	20	44	9	2	
			1353	49	36	21	45	10	3	Sibylla, quae et Herophila, in Samo agnoscebatur.
					Ardysus an. XXXVI.					
U. C. 90	Zaleucus Locrensis legisperitus agnoscebatur.		1354	50	1	22	46	11	4	
			1355	51	2	23	47	12	5	
		30	1356	52	3	24	48	13	6	
			1357	53	4	25	49	14	7	Byzantium conditum.

1351. Γυμνὴ παιδεία πρῶτον ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἤχθη. Sync. 170. C. (ad sens.) 1353. Σίβυλλα Σαμία χρησμῳδός, ἡ καὶ Ηροφίλα, ἐγνωρίζετο. Syn. 170. C.
1354. Ζάλευκος ὁ νομοθέτης Λοκρῶν ἤκμαζεν. Sync. 170. C.

Ամ. Տարի		Ոսկիադ.	Ա.Ք. Աբրահ.	Ասորեստ. Մանանէ	Պետեր. Աբդեե.	Մուսեր. Ասրիել	Մարդ. Դիմոխ.	Հռոմ. Տուզլե.	Լիդիաց. Ներսեսի Ի. Հարց.	
	Կեփհազոս կոմնիթաց. ւոց քանայաւ. ամս իբ։		ռյծբ	ծդ	ե	իզ	ծ	ԺԵ	բ	Դեղքիա՝ որ գիրքը և գիւղացին սպան, և ազգ. մին՝ Ջանաչիը։
								Փառիթիոս ամ ի։		
			ռյծթ	ծե	զ	իէ	ծա	Ժզ	ա	
	Ըստ Եբրայականին ա. մուխ ամն իւ։			Ամուն ամ իւ ըստ Եօթանն։						
		Լա	ռյկ	ա	է	իբ	ծբ	Ժէ	բ	Ի պնառաս՝ քաղաք Խարտա չինեցաւ։
			ռյկա	բ	ը	իթ	ծգ	Ժը	գ	
			ռյկգ	գ	ւթ	լ	ծդ	Ժթ	դ	Ականնեոս և սպան. գիա չինեցան։
							Փրաուրթես ամ ի։			
			ռյկդ	դ	ժ	լա	ա	ի	ե	
Կ ա		Լբ	ռյկդ	ե	ժա	լբ	բ	իա	զ	
			ռյկե	զ	ժբ	լգ	գ	իբ	է	Վամիսակա և ազե. գա չինեցան։
	Փոզաբիա ակրական. ամենայւոց քանայաւ։		ռյկզ	է	ժգ	լդ	դ	իգ	ը	
			ռյկէ	ը	ժդ	լե	ե	իդ	թ	
		Լգ	ռյկը	թ	ժե	լզ	զ	իե	ժ	
			ռյկթ	ժ	ժզ	լէ	է	իզ	ժա	
			ռյհ	ժա	ժէ	լը	ը	իէ	ժբ	
						Փիլիպոս ամ լէ։				
			ռյհա	ժբ	ժը	ա	թ	իը	ժգ	
				Ցուբէա ամ լբ։						
		Լդ	ռյհբ	ա	ժթ	բ	ժ	իթ	ժդ	
			ռյհգ	բ	ի	գ	ժա	Լ	ժէ	
Կ աժ			ռյհդ	գ	իա	դ	ժբ	Լա	ժզ	
	Ցեբրայեցիս քեզկիա քահանայապետ Նաննա. էլը։		ռյհե	դ	իբ	ե	ժգ	Լբ	ժէ	Տուղզոս սիզուաս հը. ռամայեցւոց Թագաւոր սպանէ՝ ի կիր գերեա. նիս և զաւակի գաւազանս։
								Ընչու Տարիս ամ իթ։		
		Լե	ռյհզ	է	իգ	զ	ժդ	ա	ժը	
	Թագզէս յամիրայ մէ. զեասցի, առաջին փեա. կեան Նաննէրս և ասէ ձգելալ. Ղորա զկնան մինչև ցկնեղորդ շնչորդ սղոմիպադն։		ռյհէ	ը	իդ	է	ժե	բ	ժԹ	Ի ուսն Ղորա փայլա. տակունք սեզոյին։ և Դա խարշուռեալ սատա. կէր։
			ռյհը	է	իե	ը	ժզ	գ	ի	
			ռյհթ	ը	իզ	թ	ժէ	դ	իա	
		Լզ	ռյձ	ԼԹ	իէ	ժ	ժը	է	իբ	Գոգոնիէսաս ըղձաս վասկին յոյնք։
			ռյձա	ժ	իը	ժա	ժԹ	զ	իգ	
			ռյձբ	ժա	իԹ	ժբ	ի	է	իդ	Մ էսէննէ սպասամ. բաց Ի պակեդմնաց. ւոց։
			ռյձգ	ժբ	Լ	ժգ	իա	ը	իե	
Կ աշ	Ակհաթացիք Մինէ ցպա. զեասինէ կաշան։	Լէ	ռյձդ	ժգ	Լա	ժդ	իբ	Ժ	իզ	Տիմեոս (կամ Ալբեթս. Էբրեաւ) ամենայն Նա. նաչէր։
			ռյձե	ժդ	Լբ	ժե	իգ	ժ	իէ	Բասաոս չինեաց ըզ. կեւրինէ։
	Երեմիա սկիզբն առնէ մարգարէութեան։		ռյձզ	ժե	Լգ	ժզ	իդ	ժա	իը	
							Կիաւորիս ամ լէ։			
	Սիգոն (այլք՝ սինոպ) չինեցաւ։		ռյձէ	ժգ	Լդ	ժէ	ա	ժբ	իԹ	Կորնթացւոց բանա. յաւ պերճանգը կիսկե. զայ։
	Ոզգա կին մարդ յեբ. բայեցիս մարգարեա. նայր։	Լը	ռյձը	ժէ	Լե	ժը	բ	ժգ	Լ	
			ռյձթ	ժբ	Լզ	ժԹ	գ	ժդ	Լա	Վեպար չինեցաւ։
			ռյղ	ժԹ	Լէ	ի	դ	ժե	Լբ	Պրաւսիա չինեցաւ։
	Եպեգորաս՝ որ կոչեցաւ գիւրակիոն, չինեցաւ։		ռյղա	ի	Լը	իա	ե	ժզ	Լգ	
					Սոսիոսէս ամ իէ։					
	Սոփոնիա և Երեմիա մարգարէանային։	ԼԹ	ռյղբ	իա	ա	իբ	զ	ժէ	Լդ	
			ռյղգ	իբ	բ	իգ	է	ժը	Լե	Փաղարիս Ի քանաւա. ցաց քաղեցաւ։

1386. * Ի գՀ-ան ամի յովսիայ սկիզբն արար մար. գարէուԹեանն Երեմիա ‖ ». Sam.

» XIII. anno Josiae regis Juda initium prophetiae fecit Jeremias ». Sam.

1393. * Ի իբ. ամի Ղորադն (յովսիայ) սոփոնիա և Երեմիա մար. գարէանային ‖ ». Sam.

» Anno ejusdem (Josiae) XXII. Sophonias et Jeremias prophetabant ». Samuel.

(ad verb.) 1358. Κύξελλος Κορίνθου (Scal. Κορινθίων) ἐτυράννησεν ἔτη χϐ΄. Sync. 170. C.

1358. Λέσχης (Λέσβιος), ὁ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα ποιήσας, καὶ Ἀλκμαίων ᾄσμασιν. Sync. 170. C.

1360. Ἐν Πόντῳ πόλις Ἴστρος ἐκτίσθη. Sync. 170. C.

Ἀκανθος καὶ Στάγειρα ... ἐκτίσθησαν. Sync. 170. C.

1360. Ἀμώς ... ἔτη β΄ ... ιβ΄. ἔτη Εὐσέβιος λέγει βασιλεύσαι κατὰ τοὺς ὁ. ἡνδεται δέ. Sync. 171. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Manasse*	*Lydor. Ardysus*	*Maced. Argaeus*	*Medor. Dejoces*	*Roman. Tullus Sylvius*	*Aegypt. XXVI. Dynast. Nechao*	
	Cypsellus in Corinthios tyrannidem exercuit, annis XXVIII.		1358	54	5	26	50	15	8	Delches, qui parvam Iliada fecit, et Alcmaeon, agnoscebantur.
								Psammedichus an. XLIV.		
			1359	55	6	27	51	16	1	
	Secundum Hebraicum (exemplar) Amos annis II.			*Amos ann. XII. secundum septuaginta*						
		51	1360	1	7	28	52	17	2	In Ponto Histrus civitas condita.
			1361	2	8	29	53	18	3	
			1362	3	9	30	54	19	4	Acanthus, et Strandia (al. Stagira) conditae.
							Phraortes an. XXII.			
U. C. 100			1363	4	10	31	1	20	5	
		52	1364	5	11	32	2	21	6	
			1365	6	12	33	3	22	7	Lampsacus, et Abdera conditae.
	Phalaris apud Agragantinos tyrannidem capessivit,		1366	7	13	34	4	23	8	
			1367	8	14	35	5	24	9	
		53	1368	9	15	26	6	25	10	
			1369	10	16	37	7	26	11	
			1370	11	17	38	8	27	12	
						Philippus annis XXXVIII.				
			1371	12	18	1	9	28	13	
				Josia ann. XXXI.						
		54	1372	1	19	2	10	29	14	
			1373	2	20	3	11	30	15	
			1374	3	21	4	12	31	16	
U. C. 110	Apud Hebraeos Chelcias pontifex agnoscebatur.		1375	4	22	5	13	32	17	Tullus Sylvius Romanorum rex usurpat purpuram et virgas aureas. In domum ejus fulmina collapsa sunt, et ipse conflagrans interiit.
								Ancus Marcius an. XXIII.		
		55	1376	5	23	6	14	1	18	
	Thales ex Amila Milesius, primus Physicus agnoscebatur: dicitur autem vitam protraxisse suam usque ad XLVIII. Olympiadem.		1377	6	24	7	15	2	19	
			1378	7	25	8	16	3	20	
			1379	8	26	9	17	4	21	
		56	1380	9	27	10	18	5	22	Dodona divinatrice Graeci utebantur.
			1381	10	28	11	19	6	23	
			1382	11	29	12	20	7	24	Messena a Lacedaemoniis descivit.
			1383	12	30	13	21	8	25	
U. C. 120	Scythae usque ad Palaestinam dominati sunt.	57	1384	13	31	14	22	9	26	Tymaeus (vel Myrtaeus poeta) Atheniensis agnoscebatur.
			1385	14	32	15	23	10	27	Battus condidit Cyrenem,
	Jeremias initium agit prophetiae.		1386	15	33	16	24	11	28	
							Cyaxares an. XXXII.			
	Sidon (vel Sinope) condita.		1387	16	34	17	1	12	29	Apud Corinthios tyrannidem exercuit Periander Cypselli (filius.)
	Olda mulier apud Hebraeos prophetabat.	58	1388	17	35	18	2	13	30	
			1389	18	36	19	3	14	31	Lipara condita.
			1390	19	37	20	4	15	32	Prussia condita.
	Epidaurus, quae vocata est Dyrrachium, condita.		1391	20	38	21	5	16	33	
					Satiates ann. XV.					
					1	22	6	17	34	
	Sophonias, et Jeremias prophetabant.	59	1392	21	2	23	7	18	35	Phalaris a tyrannis de-
			1393	22						

1365. Λάμψακος καὶ Ἄβδηρα ἐκτίσθησαν. Sync. 170. C. Φάλαρις Ἀκραγαντίνων ἐτυράννησεν. Sync. 170. C.

1380. Δωδώνης τῷ μαντείῳ (κατὰ τούτους) Ἕλληνες (τοὺς χρόνους) ἐχρήσαντο. Sync. 170. D.

1384. Μυρταῖος Ἀθηναῖος ποιητὴς ἐγνωρίζετο. Sync. 170. D. Σινώπη ἐκτίσθη. Sync. 170. D.

1384. Σαῦδαι ... τὴν Παλαιστίνην κατέδραμον. Sync. 171. D.

1385. Βάττος Κυρήνην ἐκτίσεν. Sync. 170. D.

1387. Κορινθίων Περίανδρος ὁ Κυψέλλου ἐτυράννησεν. Sync. 170.

1388. Ὀλδὰ γυνὴ παρ' Ἑβραίοις προεφήτευσεν. Sync. 171. B.

1389. Λίπαρα ἐκτίσθη. Sync. 170. E.

1390. Προῦσια ἐκτίσθη. Sync. 170. E.

1391. Ἐπίδαμνος, ἡ (νῦν) καλουμένη Δυρράχιον, ἐκτίσθη. Sync. 170. E.

1393. Φάλαρις τυραννῶν κατελύθη. Sync. 170. E.

(*ad sensum*) 1378. Θαλῆς Ἐξαμίου (Arm. ἐξ Ἀμίλου) Μιλήσιος (φιλόσοφος, εἷς τῶν ζ'. σοφῶν) ἐγνωρίζετο. λέγεται ζήσας ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Sync. 170. D.

Ընդ. Համեմ.		Ոչխարիս	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. հրեայ. Յովսէս	Գլխաւոր Սովխոս	Մուխտ. Փինէհաս	Մուտ կնոջ.	Հաւոր. Ազնու	Իփիգոն. Փառաւոր, ոյժ հարաւ.	
Կ ՃՀ			ՈՂԴ	ԻԳ	Գ	ԻԳ	Բ	ԺԹ	ԼԶ	
			ՈՂԵ	ԻԳ	Դ	ԻԵ	Թ	Ի	Լ	
		ՀՈ	ՈՂԶ	ԻԵ	Ե	ԻԶ	Ժ	ԻԱ	ԼԲ	Ջրբակոնէ ասէն՝ թէ սրէնս դնէը :
			ՈՂԷ	ԻԶ	Զ	ԻԷ	ԺԱ	ԻԲ	ԼԳ	Կխբասրէս 'ի վերայ ասրէսասունեաց զբա- Ժողով էգն. և զհինուէ պաշարեալ ա :
			ՈՂԸ	ԻԷ	Է	ԻԸ	ԺԲ	ԻԳ	Լ	
							Տարէին ազնիւեց-			
			ՈՂԹ	ԻԸ	Բ	ԻԹ	ԺԳ	Ա	ԻԱ	Տարկինս հասնուեց- ւոց Թագաւոր գիտակ- ասրիան կացին ա :
		ՀՈՈ	ՈՆ	ԻԹ	Գ	Լ	ԺԴ	Բ	ԻԲ	
			ՈՆԱ	Լ	Ժ	ԼԱ	ԺԵ	Դ	ԻԳ	
	Յամսեա ասրէայ հրէից առեալ Նաևաս ընդ- քաւուղ սրբոյն և- դիսասացուց՝ ասանաս- 'ի նմանէ : և ես զաբ- ամցեալ հիանամ, զինչդ կէց ընթանան ժամա- նակքն 'ի կանոնս՝ որ առաջի կայ . որպէս զի հանդէպ երեսաց իսկ յոմանայ գիտեցաս և- դիսասացուց ասրէայ նէ- քաւուղ , զոր ասէղին գիրք վարաւոն կոչին :		ՈՆՂ	Ա	ԺԲ	ԼԴ	ԺԷ	Ե	Ա	
Կ ՃՁ		ԽԹԲ	ՈՆԴ	Բ	ԺԴ	ԼԴ	ԺԲ	Զ	Բ	
			ՈՆԵ	Դ	ԺԴ	ԼԵ	ԺԹ	Է	Դ	
			ՈՆԶ	Դ	ԺԵ	Լ	Ի	Ը	Դ	Ակբոն ՀՀԹիննացի Նաեսչէր . որ առ գէդ փիննաս. 'ի առէնաթան գերծաս առկաս :
					Ակէոթես առ ԽԸ :					
			ՈՆԷ	Ե	Ա	ԼԷ	ԻԱ	ԹԲ	Ե	
	Պառնէսթոս նախ 'ի սէ- կիղիա բաղնացաս :	ԽՂԲ	ՈՆԸ	Զ	Ը	ԼԸ	ԻԸ	Ժ	Զ	Կխբասրէս մեր՝ աս- տակաց զինուս :
						Ա յերդոս առ ԽՂ :			Փառաւորես գաս եաս՝ որ և ֆառիգիոս , առ ԾԷ :	
	Սահակթրաս պաէահս Նաևաչէր :		ՈՆԹ	Է	Զ	Ա	ԻԶ	ԺԱ	Ա	
			ՈՆԺ	Ը	Դ	Ը	ԻԶ	ԺԲ	Ը	
	Յամին Ժ երբորդ և զինակիսոյ Նաբուքոդո- նոսոր արքայ բաբէղոց- ւոց զերեսասան հնա- զանդաց , և զրաւուեն 'ի հրէից՝ և զԱԺ մաան 'ի սը ազասուցն խոզա- ցոյց . և հարկս հրա- մայեաց հարկանել ե- զինակիսոյ , և գնաց :	ԽՂԳ	ՈՆԺԱ	Ը	Թ	Ա	ԻԹ	ԺԳ	Թ	Պիասակ մեռանէնաս- յն՝ մի յեսէն իսնաս- նոցն՝ ընդ փրեսն ասէէ- նացոյց զազգսիպասանն մեռանասրսի կռուեցաս, և սպան զնա :
			ՈՆԺԲ	Ժ	Ղ	Դ	ԻԿ	ԺԴ	Դ	
			ՈՆԺԳ	ԺԱ	Ա	Ե	ԻԷ	ԺԵ	Ե	
Կ ՃՃ			ՈՆԺԴ	ԺԲ	Ը	Զ	ԻԸ	ԺԶ	Զ	
				Յովսէ. որ և յէ- ղեխ սկիզ. Մեդեկիս առ ԺԲ :						
			ՈՆԺԵ	Ա	Թ	Ա	ԻԹ	ԺԷ	Ա	Յառնեսանն ի Թագա- ւորսէեսնն յէքոնիայ էկէալ Նաբուքոդոնո- սոր արքայ բաբէղոց- ւոց՝ առ զնա գերի , և զՈՒԺ մաան ժողովը- գեսանն :
		ԽՂԵ	ՈՆԺԶ	Բ	Ժ	Բ	Լ	ԺԲ	Բ	
	'Ի բաբէղոնի գանիէղ , անանիա , ազարիա և մի- սայէղ Նաևաչէին :		ՈՆԺԷ	Գ	ԺԱ	Թ	ԼԱ	ԺԹ	Թ	
			ՈՆԺԸ	Դ	ԺԲ	Ժ	ԼԲ	Ի	Ժ	Կառնբինս քաղաք չի- նէցաս :
							Աքեռսաւի առ ԼԸ :			
			ՈՆԺԹ	Ե	ԺԳ	ԺԱ	Ա	ԻԱ	ԺԱ	Երեսիա և բարուք մարգարէք 'ի հրէաս- սան :
		ԽՂԶ	ՈՆԻ	Զ	ԺԴ	ԺԲ	Բ	ԻԲ	ԺԲ	
			ՈՆԻԱ	Է	ԺԵ	ԺԴ	Գ	ԻԳ	ԺԳ	Սափրալ և ագիէաս պէհուղք Նաևաչէին :
			ՈՆԻԲ	Ը	ԺԶ	ԺԴ	Դ	ԻԴ	ԺԶ	
			ՈՆԻԳ	Թ	ԺԷ	ԺԵ	Ե	ԻԵ	ԺԵ	Մատգիաս չհեկցաս . հագէմհեկիէաս առէբեաց զսհեկնա :
Կ ՃԻ		ԽՂԷ	ՈՆԻԴ	Ժ	ԺԸ	ԺԶ	Զ	ԻԶ	ԺԶ	
			ՈՆԻԵ	ԺԱ	ԺԹ	ԺԷ	Է	ԻԷ	ԺԷ	
				Գերութեան և հրէից գերաւեր առ Նեբող՝ առ Ա :					Վերէին առ ԼԷ :	Սոգոն եգ օրէնս . և քահանայ զդրահեն 'բաց 'ի ժիւնհեկեցւոց (՚ի գերասարակ տէեաս) :
			ՈՆԻԶ	Ա	Ի	ԺԸ	Բ	ԻԲ	Ա	

1412 * Եղիակիմ, որ և Յոահիմ, առն ԺԲ : Ի սորա Ժ երբորդ ամին Նաբուքոդոնոսոր զերեսասան հնազանդեաց , և հարկ առեալ յեհոա- կիմայ՝ գնաց || · Սամ.

» Eliakim, qui et Joachim annis XII. Hujus anno X. Nabuchodonosor Judaeam subjugavit, et tributo accepto ab Joakim, discessit a. Sam.

1419· * Ի չորրորդ ամին սեդեկիայ՝ բարուք և երեմիա || · Սամ.

» Quarto anno Sedeciae Baruch et Jeremias a. Sam.

1426· * Յ բԺ ան ամի սեդեկիայ Նաբուքոդոնոսոր քաղաքացի սուռ զերասաղէմ , և զառաջին հրձիգ արար : Տեհաց առաջին զամս Դեր || · Սամ.

» XII. anno Sedeciae Nabuchodonosor Chaldaeus cepit Jerusalem, et templum succendit. Duravit templum annis CCCCXLII. a Sam.

(ad verb.) 1402. Ιωσίας βασιλεὺς Ιούδα συμβαλὼν Νεχαῶ, (τῷ καὶ Νεχὼ ΐῶ) ἀναιρεῖται ὑπ' αὐτοῦ ... Καὶ μοι δαυμάζειν ἔστιεσι, πῶς συνέδραμεν οἱ χρόνοι κατὰ τὸν προκείμενον Κανόνα, ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ Ιωσίου (Scal. supplet εἶναι) τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα Νεχαῶ, (τὸν καὶ Ψαμμίτιχον*), ὃν καὶ ἡ θεία γραφὴ (τοῦ Ιερεμίου) Φαραὼ (Νεχαῶ) ὀνομάζει. Chron. Pasch. 97. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Josia*	*Lydor. Satiates*	*Maced. Philippus*	*Medor. Cyaxares*	*Roman. Ancus Marcius*	*Aegypt. XXVI. Dyn. Psammeticus*	
U. C. 130			1394	23	3	24	8	19	36	structus. (vel Phalaridis tyrannis destructa).
			1395	24	4	25	9	20	37	
		40	1396	25	5	26	10	21	38	Draconem ajunt leges tulisse.
			1397	26	6	27	11	22	39	
			1398	27	7	28	12	23	40	Cyaxares contra Assyrios expeditionem fecit, et Ninyam obsessam cepit.
								Tarquinius Priscus ann. XXXVII.		
			1399	28	8	29	13	1	41	Tarquinius Romanorum rex Capitolium extruxit.
		41	1400	29	9	30	14	2	42	
			1401	30	10	31	15	3	43	
	Josias rex Judaeorum congressus cum Nechaone rege Aegyptiorum, occisus ab illo est. Ego autem valde miror, quomodo exacte concurrunt tempora in praesenti Canone, ita ut accurate è regione Josiae contigerit Aegyptiorum rex Nechao, quem divina scriptura Pharaonem appellat.		1402	31	11	32	16	4	44	
				Joachaz menses III. Eliakim annis XII.					*Nechao an. VI.*	Nechao captivum adduxit Joachaz in Aegyptum, et regem Judaeae constituit Eliacim, atque tributis ei impositis, abiit.
U. C. 140			1403	1	12	33	17	5	1	
		42	1404	2	13	34	18	6	2	
			1405	3	14	35	19	7	3	
			1406	4	15	36	20	8	4	Arion Methymnaeus agnoscebatur, qui per delphinum in Staenaron se contulit.
					Aliates an. XLIX.					
			1407	5	1	37	21	9	5	
	Panaetius, primus in Sicilia arripuit tyrannidem.	43	1408	6	2	38	22	10	6	Cyaxares Medus disperdidit Ninum.
						Aeropas ann. XXVI.			*Psammuthes alter, qui et Psammetichus, an. XVII.*	
	Stesichorus Poeta agnoscebatur.		1409	7	3	1	23	11	1	
			1410	8	4	2	24	12	2	Pittacus Mitylenaeus, unus septem Sapientium, cum Phryone Atheniense Olympiacam monomachiam congressus, eum interfecit.
			1411	9	5	3	25	13	3	
	Anno X. Eliacim Nabuchodonosor rex Babyloniae Judaeam subegit, et complures Judaeorum, magnamque partem sacrorum vasorum abduxit, atque tributa indicens Eliacim sibi solvenda, discessit.	44	1412	10	6	4	26	14	4	
			1413	11	7	5	27	15	5	
U. C. 150			1414	12	8	6	28	16	6	
				Joachim, qui et Jechonia menses III. Sedekia annis X.						Mense III. regni Jechoniae ascendens Nabuchodonosor rex Babyloniae, captivum eum duxit, cum magna populi parte.
			1415	1	9	7	29	17	7	
		45	1416	2	10	8	30	18	8	
	Babylone Daniel, Ananias, Azarias et Misael agnoscebantur.		1417	3	11	9	31	19	9	
			1418	4	12	10	32	20	10	Camarina urbs condita.
							Astyages an. XXXVIII.			
			1419	5	13	11	1	21	11	Jeremias et Baruch prophetae in Judaea.
		46	1420	6	14	12	2	22	12	
			1421	7	15	13	3	23	13	Sappho et Alcaeus Poetae agnoscebantur.
			1422	8	16	14	4	24	14	
			1423	9	17	15	5	25	15	Massalia condita. Epimenides destruxit Athenas.
U. C. 160		47	1424	10	18	16	6	26	16	
			1425	11	19	17	7	27	17	Solon leges tulit, et a Dracone latas abrogavit, praeter Phynicas, (lege *phonicas*, πλὴν τῶν φονικῶν, sc. praeter eas leges, quae ad *necem* pertinebant).
				Captivitatis, et succensi templi anni LXX.					*Vaphres ann. XXV.*	
			1426	1	20	18	8	28	1	

1406. Ἀρίων ἐγνωρίζετο Μηθυμναῖος. οὗτος ἐπὶ δελφῖνος εἰς Ταίναρον διεσώθη. Sync. 170. E.

1418. Καμαρίνα πόλις ἐκτίσθη. Sync. 190. D.

1426. Πρῶτον ἔτος αἰχμαλωσίας τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους, καθ' ὃν ὁ τῶν χαλδαίων βασιλεὺς (Ναβουχοδονόσορ) πολιορκήσας τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν ναὸν πυρπολεῖ. διήρκεσέ τε ὁ ναὸς (ἀπὸ πρώτης κατασκευῆς) ἔτεσιν υμβ'. συνάδει δὲ ἡμῖν καὶ ὁ Κλήμης ἐν τῷ πρώτῳ στρώματι φάσκων, Ἐπὶ τῆς ὀγδόης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος τὴν εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίαν τοῦ Ἰουδαίων λαοῦ γεγενῆσθαι, βασιλεύσαντος μὲν Αἰγυπτίων Οὐαφρί, ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησι Φιλίππου, συνάγεσθαι τὰ ὁ'. ἔτη τῆς ἱρημίας τοῦ τόπου, εἰς τὸ β'. ἔτος Δαρείου (Ἑβραίων ναοῦ). Οὐαφρὶ τῷ αἰχμαλωσίας καὶ ἀφανισμοῦ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ). Οὐαφρὶ τῷ Αἰγυπτίων βασιλεῖ προσέφυγον, ἀλοῦσης ὑπὸ Ἀσσυρίων τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ τῶν Ἰουδαίων ὑπόλοιποι. μέμνηται δὲ καὶ τοῦ Οὐαφρὶ καὶ Ἱερεμίας ὁ προφήτης. Euseb. apud Sync. 181. C. (ταῦτα Εὐσέβιος, etc.) (*ad sensum*) 1396. Δράκων κατά τινας ἐνομοθέτει. Sync. 170. E.

Ա. առաջին ամ գերութեան աղքին Հրէից. յորում ազբայն քաղդէացւոց պաշարեալ զերուսաղէմ՝ զատ ձաթն Հրձիգ արար. ՅԱւետաց տաճարն զամն ինքը. Մինաքանչ մեզ յայսմ և կղէմէս. քանզի և նա յառաջնում մատենին ասէ. Ա. թե խը ոգոմնիադաւն՝ ի բաբելոն գերութեան ժողովրդեանն Հրէից լինել, ի թագաւորութեանն եգիպտացւոց վախրեայ՝ և յիշխանութեան աթէնացւոց փիղիպեայ. Գումարէ զամս աւերածի տեղւոյն՝ ցերկրորդ ամն դարեհի. Ա. վախրէս ազբայ եգիպտացւոց՝ յաձնուելն երուսաղէմի յաորեստանեաց թագաւորէն՝ դիմելին ապաստան լինել միացորդք Հրէից. Բայց յիշատակէ զվախրէս և երեմիա մարգարէ. Օ. սեգեկիա կուրացոյց նաբուգոդոնոսոր, և տարաւ գերի. Ւսկ նաբուզարդան Հրձիգ առնէր զտաճարն յետ Հինգ ամսոյ.

Ե. թ. Հաւմայ		Ոչխարք	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Գնբոյ.	Գնդաց. Աքէոսեն	Մոլեր. Աներ.	Մոլոց. Ազգա.	Հաւտ. Տարին	Եգիպտ. Վերեր. Ի հարց.	
			ռնիհ	բ	խա	ժԹ	Թ	իԹ	բ	Ա. այսու ժամանակ կաղ՝ ազնաբարացն արագս առաւ, որ և քոչ. ուսեալ ասէն զարա գովգեանս կոչել՝
		խԸ	ռնիբ	գ	իբ	ի	ժ	Լ	գ	
			ռնիհԹ	դ	իդ	իա	ժա	Լա	դ	
	Կօրնէլացւոց իշխանութենն վախճանեցաւ.		ռնԼ	ե	իդ	իբ	ժբ	Լբ	ե	
			ռնլա	զ	իե	իգ	ժգ	ԼԳ	զ	
		խԹ	ռնլը	է	իզ	իդ	ժդ	ԼԴ	է	
			ռնլգ	ը	իէ	իե	ժե	Լե	ը	Ա. թեգաթն Նաւագեցաւ, Թագայի իմաստնոյ յաւարագդոյն գաւշակելով.
Կ ԺԶ	Ի բաբելոն մարգարէանային գանիէլ և եզեկիէլ.		ռնլդ	Թ	իը	իզ	ժզ	ԼԶ	Թ	
						Ա. ամ է.				Ագեաւես և ժգաւհակ Ջանիատա ասին.
			ռնլե	ժ	իԹ	ա	ժէ	Լէ	ժ	
								Ս. ամ է.		
		ծ	ռնլգ	ժա	Լ	բ	ժը	ա	ժա	Խոմին յետ մեղիկը անց, և պիւճին յառաջագոյն կարգեցաւ.
			ռնլէ	ժբ	լա	գ	ժԹ	բ	ժբ	
			ռնլը	ժգ	լբ	դ	ի	գ	ժգ	
			ռնլԹ	ժդ	լգ	ե	իա	դ	ժդ	Ի խնդասանք անուանեցան.
	Ժբ Ծովակալէցին փովկիացիք ամն իԹ.	ծա	ռնխ	ժե	լդ	զ	իբ	ե	ժե	
			ռնխա	ժզ	լե	է	իգ	զ	ժզ	Ա. ժգահակ ընդ զեգեցեան սատիկ պատերազմ եղև.
			ռնխբ	ժէ	լզ	ը	իդ	է	ժէ	
	Ի. էմեին դարձ եգաւ ագան յարգիացւոց յետ ապրեմոլայն.		ռնխգ	ժը	լէ	Թ	իե	ը	ժը	
Կ ԺՀ		ծբ	ռնխդ	ժԹ	լը	ժ	իզ	Թ	ժԹ	Ա. ազաբսիմնգրաս մի զեգացի փիւնկան Նաւնէր.
			ռնխե	ի	լԹ	ժա	իէ	ժ	ի	
	Ի վախճանել Նաբուքոդոնոսոր արքայի բաբելացւոց, յաղթողեան գեց զքաղդէացւոց իշխանութենն լսմնբոլգաք. Յետ որոյ եղբայր Նորա բազասար, առ որով գանիէլ զերևեալ յարին զդիմն մեհենից. որ յայտ առնէր, Թէ փոխելոց է իշխանութենն քաղդէացւոց՝ ի մարս և ի պարսիկս.		ռնխզ	իա	իա	ժբ	իը	ժա	իա	Փաղարիս սիրագան ասացաց բանացաւ ամն ժգ.
		ծգ	ռնխէ	իբ	իբ	ժգ	իԹ	ժբ	իբ	
			ռնխը	իգ	իգ	ժդ	Լ	ժգ	իգ	Ա. բաբիս եկն ի սիւսթացւոց յերգաղա.
			ռնխԹ	իդ	իդ	ժե	լա	ժդ	իդ	
			ռնծ	իե	իզ	ժզ	լբ	ժե	իե	Եգամեն կիւբէնաչի՝ որ զսեզեգոնին յարգա քաց, Նաճալէր.
								Ս. ամ է.		
			ռնծա	իզ	իե	ժէ	ԼԳ	ժզ	ա	Ա. ժգահակ սերիա կոխ ագանն եգաւ.
		ծգ	ռնծբ	իէ	իզ	ժը	ԼԴ	ժէ	բ	
Կ ԺԳ			ռնծգ	իը	իէ	ժԹ	լե	ժը	գ	Էսովպոս բանասեզի ի գեզմացւոց ասաս կեցաւ.
			ռնծդ	իԹ	իը	ի	ԼԶ	ժԹ	դ	
			ռնծե	Լ	իԹ	իա	լէ	ի	ե	Պիսիտրատոս սահմանացաւ բռնացաւ, և յիւ ասպիս անց.
						Կ. ամ ծէ.				
		ծէ	ռնծզ	Լա	ա	իբ	լը	իա	զ	

1433. * ՚յ Հերոդ ամի գերութեանն՝ դանիէլ և եզեկիէլ ՚ի բաբելոն։ Սամ.

» VIII. anno captivitatis, Daniel et Ezekiel in Babylone (prophetabant) a. Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1428. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τοῖς ἀγωνιζομένοις (παρ' Ελλησι) τρόπος εἰδίδοτο, ἀφ' οὗ Τραχινοὶ ἐκλίθησαν. Sync. 190. D. E.

1430. Η' τῶν Κορινθίων κατελύθη μοναρχία. Sync. 190. D.

1436. Ισθμία καὶ Πύθια πρῶτοι ἤχθη μετὰ Μελικέρτην. Sync. 190. E.

1439. Οἱ ἐπτὰ σοφοὶ ὠνομάσθησαν. Sync. 190. E.

1441. Αστυάγης Λυδοὺς κατεπολέμει. Idem. ibid.

1443. Νέμεα πρῶτος (Scal. πρῶτον) ἤχθη ἀγὼν ὑπ' Αργείων μετὰ τὸν ὑπ' Αρχεμόρῳ. Sync. 191. A.

Primus annus captivitatis gentis Judaeae, quo rex Chaldaeorum Hierosolyma obsessa, templum igne vastavit. Permansit templum annis CCCCXLII. Consentit nobiscum hac in re et Clemens, quoniam et ipse in primo libro dicit: Sub XLVIII. Olympiade captivitatem populi Judaeorum in Babylonem fuisse, regnante apud Aegyptios Vaphre, et principatum gerente Philippo apud Athenienses. Colligit (autem) LXX. annos desolationis ejusdem loci (usque) in secundum annum Darii. Ad Vaphrem regem Aegyptiorum, capta Hierosolyma ab Assyriorum rege, se se fuga contulerunt reliqui Judaeorum. Porro meminit de Vaphre et Jeremias propheta. Sedeciae oculos eripuit Nabuchodonosor, et captivum duxit. Nabuzardan vero igne vastabat templum post quinque menses.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Captivitatis*	*Lydor. Aliates*	*Maced. Aeropas*	*Medor. Astyages*	*Roman. Tarquin.*	*Aegypt. XXVI. Dynast. Vaphres*	
			1427	2	21	19	9	29	2	His temporibus, certantibus in Agone dabatur Tragus, id est hyrcus; unde ajunt Tragoedos nuncupari.
		48	1428	3	22	20	10	30	3	
			1429	4	23	21	11	31	4	
	Corinthiorum imperium extinctum.		1430	5	24	22	12	32	5	
			1431	6	25	23	13	33	6	
		49	1432	7	26	24	14	34	7	
	Babylone prophetabant		1433	8	27	25	15	35	8	Sol defecit, Thalete philosopho antea praedicente.
U. C. 170	Daniel, et Ezechiel.		1434	9	28	26	16	36	9	Alyattes et Astiages praelium movebant.
						Alcetas an. XX.				
			1435	10	29	1	17	37	10	
								Servius Tullus ann. XXXIV.		
		50	1436	11	30	2	18	1	11	Isthmia post Melicertem, et Phythia prius constituta.
			1437	12	31	3	19	2	12	
			1438	13	32	4	20	3	13	
			1439	14	33	5	21	4	14	Septem sapientes nominati.
		51	1440	15	34	6	22	5	15	
	XII. mare obtinuerunt Phocei annis XLIV.		1441	16	35	7	23	6	16	Astyages cum Lydis acerrimum bellum commisit.
			1442	17	36	8	24	7	17	
			1443	18	37	9	25	8	18	Anaximander Milesius Physicus agnoscebatur.
U. C. 180	Nemeaeus primum Agon ab Argivis actus, post alterum sub Archemoro.	52	1444	19	38	10	26	9	19	
			1445	20	39	11	27	10	20	
	Mortuo Nabuchodonosor Babyloniorum rege, excepit Chaldaeorum imperium Ilmarodach. Post quem frater ejus Baltasar; sub quo Daniel, eam quae in pariete apparuerat, scripturam interpretatus est; quae declarabat imperium Chaldaeorum ad Medos et Persas transferundum.		1446	21	40	12	28	11	21	Phalaris apud Acragantinos tyrannidem exercuit annis XVI.
			1447	22	41	13	29	12	22	
		53	1448	23	42	14	30	13	23	Abaris venit e Scythia in Graeciam.
			1449	24	43	15	31	14	24	
			1450	25	44	16	32	15	25	Eugamon Cyrenaeus, qui Telegoniam composuit, agnoscebatur.
									Amosis ann. XLII.	
			1451	26	45	17	33	16	1	Atheniensium agon gymnicus (sc. nudi certaminis) actus.
		54	1452	27	46	18	34	17	2	
			1453	28	47	19	35	18	3	Aesopus fabellarum auctor a Delphis interemptus.
			1454	29	48	20	36	19	4	
U. C. 190			1455	30	49	21	37	20	5	Pisistratus apud Athenienses tyrannidem exercuit, et in Italiam migravit.
					Croesus an. XV.					
		55	1456	31	1	22	38	21	6	

1443. Ἀναξίμανδρος Μιλήσιος φυσικὸς (φιλόσοφος) ἐγνωρίζετο. Sync. 190. E.

1448. Ἄβαρις ἦλθον (Scal. Ἄβαρις ἦλθεν) ἐκ τῆς Σκυθίας εἰς Ἑλλάδα. Sync. 190. E.

1450. Εὐγάμμων Κυρηναῖος, ὁ τὴν Τηλεγονίαν ποιήσας, ἐγνωρίζετο. Sync. 191. A.

1451. Ὁ τῶν Παναθηναίων (Scal. supplet, γυμνικὸς) ἀγὼν ἤχθη. Sync. 191. A.

1453. Αἴσωπός μυθοποιὸς (ἐγνωρίζετο, ὃς) ὑπὸ Δελφῶν ἀπώλετο. Sync. 191. A.

1455. Πεισίστρατος Ἀθηναίων ἐτυράννησε, καὶ εἰς Ἰταλίαν παρῆλθεν. Sync. 191. B.

Ը.ԲՈ. Հաւքմայ		Ոչ՝ոգիաս	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Գիրք բեան	Գլխոյ. Կրնաս	Մ՝ուն Աղեքս	Պատե Կնոջ	Հասմ. Սերբիա	Եգիպտ. Ամենի. իշ հարտ.
			ունծէ	լը	բ	իգ	կնոջ զատե բաժանութեան, և ընդելալ զածիսամի՝ երթալ գմարդ իշխանութիւնն, ամս ։	ա	իբ	է

Աբրահամ արձակեաց զգերի ազգին հրեից. առ որով դարձեալք ի բաբելոնէ իբրև հինգ բերք հրեից, զսեզանն կանգնեցին՝ և հիմունս տաճարին արկին. և քանզի ի շուրջ բնակելոց ազգացն արգել լինէր, մնաց գործն անկատար՝ մինչև ցգարեհ արքայ, բայց միայն ի սեղանոյն կանգնելոյ ։ Յե գումարի ամենայն ժամանակ գերութեանն հրեից ազգին յամն Ս. համարեալ ըստ ոմանց յերորդ ամ Թագաւորութեանն էղեակիմայ՝ մինչև ցիննսուտաներորդ ամ արտաշէսի պարսից արքայի. իսկ ըստ այլոց՝ ի սկզբանէ մարգարէութեանն երեմիայ՝ որ էզև յերեքտասան ամին յովսեայ արքայի հրեից. քանզի ի հինգերորդ ամ երեմիայի մարգարէութեանն մինչև ցառաջին ամն կիւրոսի լինին ամք Ս. և յաւերածոյ տաճարին Ջ ամ կատարի յերկրորդ ամն դարեհի պարսից արքայի ։

			ունծը	լգ	գ	իգ	բ	իգ	ը	Աստիքորս վախճան նէր ։
			ունծթ	լգ	գ	իե	գ	իգ	թ	Ամմոնիգէս Ջանաչէր, Քանոփոն կազմիացի Ջանաչէր ։
		ծջ	ունկ	լէ	է	իզ	դ	իե	ժ	
			ունկա	լգ	գ	իէ	է	իզ	ժա	
			ունկբ	լէ	է	իը	գ	իէ	ժբ	
			ունկգ	լը	ը	իթ	է	իը	ժգ	
						Աթոռ ամ Ջ ։				Քնդան յէ անդ խմաստ նոցն պարէա զանէգամն նազաց եղև ։
Կ ՟		ծէ	ունկդ	լթ	թ	ա	ը	իթ	ժդ	Մարգարէանային անդեա և զաքարիա ։ Ընդ որով յետս յովսեգէ կեայ քահանայապետ Ջանաչէր, և զորաթաբէլ սպասեցին Յայրունական ազգին. որք և առաջնորդք իսկ եղեցին ի բաբելոնէ լինելոյն ։
	Կրոյեսայ երբն և հանգեա ըզնէցն ։		ունկե	խ	ժ	բ	թ	լ	ժե	
			ունկզ	խա	ժա	գ	ժ	լա	ժզ	
	Կիւրոսա՝ի վերայ կիւրոսի զորաժողով եղև ։	ծէ	ունկէ	խբ	ժբ	դ	ժա	լբ	ժէ	
			ունկը	խգ	ժգ	է	ժբ	լգ	ժը	
	Թագէշ վախճանի ։		ունկթ	խդ	ժդ	զ	ժգ	լդ	ժթ	
	Աքեզմիացւոց մի հետն կրկին հրթիռ եղև ։							Տարինս սիրոյ ամ լէ ։		
	Տարինս սիրոյ եղեա կապանս, գանս, կռանգս, բանաս, պահս, պաշտանգս, անաւրս, չղթայս, ըստ աչխարհ հանել, ի պղնձահատս տալ ։		ունհ	խե	ժէ * * *	է	ժդ	ա	ի	

Կիւրոսա ըմբռնեցաւ ի կիւրոսէ, և լիզացւոց Թագաւորութիւնն վախճանեցաւ հասեալ յամն մէջ ։

		Ոչ՝ոգիաս	Ամ Աբրահ.	Եբրայ. Գիրք բեան	Մ՝ուէ. Աղեքս	Պատ. Կնոջ	Հասմ. Տարինս	Եգիպտ. Ամենի. իշ հարտ.
			ունհա	խգ	բ	ժե	բ	իա	Թէոպղէս պէհէա Ջանաչէր ։
		ծէ	ունհբ	խէ	թ	ժգ	գ	իբ	
			ունհգ	իր	ժ	ժէ	գ	իգ	Պիսատրատոս աթէնացւոց կրկին Թագաւորեաց ։
			ունհդ	խթ	ժա	ժբ	է	իդ	
			ունհե	ծ	ժբ	ժթ	զ	իե	
		ՀՀ	ունհզ	ծա	ժդ	ի	է	իզ	Փերիկղէս պատմագիր՝ վարգապետ պիթագորայ Ջանաչէր ։
			ունհէ	ծբ	ժդ	իա	բ	իէ	
			ունհը	ծգ	ժե	իբ	թ	իը	

1457. * Կիւրոս ամն Ջ։ Սա յառաջին ամին իւրոյ արձակեաց զգերի ազգին հրեից, և բնութ. որք էլեալ յերուսաղէմ՝ զսեզանն կանգնեցին, և հիմունս արկին տաճարին. և վասն չարքնակ ազգացն անդ կատար միայ գործն՝ մինչև ցգարեհ վերատպեալ ։ Սամ։

(Iisdem fere verbis Eusebii, quae replicare in Lat. vix expedit). Sam.

1464. * ՚յ ԼԸ ամին (գերութեան) անդէոս և զաքարիա ։ Սամ։

» XXXVIII. anno (captivitatis) Aggaeus et Zacharia «. Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1457. Κῦρος ἀνῆλε τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Ἰουδαίων γένους. Καὶ ὃν ἐπανελθόντες ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίας ἅμα τοῖς πέντε μυριάσι Ἰουδαίων, τὸ θυσιαστήριον ᾠκοδόμησαν, καὶ τοὺς θεμελίους κατεβάλλοντο τοῦ ἱεροῦ. τῶν δὲ περιοίκων ἐπισχόντων, διέμεινε τὸ ἔργον ἀτελὲς, μέχρι Δαρείου τοῦ (Ὑστάσπου), μόνου τοῦ θυσιαστηρίου συνεστῶτος. Συνάγεται δὲ ὁ πᾶς χρόνος τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους ἔτη δ. ἀριθμούμενα, κατὰ μὲν τινὰς, ἀπὸ τοῦ τρίτου ἔτους Ἰωακείμ, (ἐπὶ κ. ἔτος Κύρου καὶ) Περσῶν βασιλέως. Κατὰ δὲ ἑτέρους, ἀπο

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Captivitatis*	*Lydor. Croesus*	*Maced. Alcetas*	*Persarum Cyrus*	*Roman. Servius*	*Aegypt. XXVI. Dyn. Amosis*	
							Cyrus in Persas regnavit, et deposito Astyage, extinxit imperium Medorum. ann. XXX.			
			1457	32	2	23	1	22	7	

Cyrus solvit captivitatem gentis Judaeae, sub quo revenerunt ex Babylone quinque ferè myriades Judaeorum, altare erexere, fundamentaque Templi jecerunt. Et quia circumcolentes populi impedimento fuerunt, permansit opus imperfectum usque ad Darium regem, praeter altare tantum erectum. Colligitur autem omne tempus captivitatis Judaeorum in annos LXX. computatum secundum quosdam a tertio anno regni Eliacim usque ad undevicesimum annum Artaxerxis Persarum regis. Secundum verò alios, a principio prophetiae Jeremiae, quod factum est decimotertio anno Josiae regis Judaeorum (seu Judae): siquidem a quinto anno Jeremiae Prophetiae usque ad primum Cyri annum conficiuntur anni LXX. et ab eversione Templi LXX. annus perficitur in secundo anno Darii Persarum regis.

			1458	33	3	24	2	25	8	Stesichorus obiit.
			1459	34	4	25	3	24	9	Simonides agnoscebatur.
		56	1460	35	5	26	4	25	10	
			1461	36	6	27	5	26	11	Xenophanes Colophonius agnoscebatur.
			1462	37	7	28	6	27	12	
			1463	38	8	29	7	28	13	
						Amintas ann. L.				Chilo (unus) ex VII. sapientibus Ephorus Lacedaemoniorum constitutus.
U. C. 200		57	1464	39	9	1	8	29	14	Prophetabant Aggaeus et Zacharias. Quo spatio Jesus Josedech (filius) pontifex agnoscebatur, et Zorobabel Salathielis (filius) regio genere; qui et Duces utique fuerunt egressus ex Babylone.
			1465	40	10	2	9	30	15	
	Croesi res, et experimentum oraculi.		1466	41	11	3	10	31	16	
	Croesus in Cyrum expeditionem fecit.		1467	42	12	4	11	32	17	
		58	1468	43	13	5	12	33	18	
	Thales moritur.		1469	44	14	6	13	34	19	
	Delphicum templum secunda vice incensum.							*Tarquinius Superbus an. XXXV.*		
	Tarquinius Superbus invenit vincula, flagella, cippos, carceres, custodias, ligamina, collaria, catenas, exilia, metalla.		1470	45	15 * * *	7	14	1	20	

Croesus à Cyro captus est, et Lydorum regnum extinctum, cum perdurasset ann. CCXXXII.

Olympias	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judae. Captivitatis*	*Maced. Amintas*	*Persar. Cyrus*	*Roman. Tarquin.*	*Aegypt. XXVI. Dynast. Amosis*	
	1471	46	8	15	2	21	Theognis poeta agnoscebatur.
59	1472	47	9	16	3	22	
	1473	48	10	17	4	23	Pisistratus apud Athenienses iterum regnavit.
	1474	49	11	18	5	24	
	1475	50	12	19	6	25	
60	1476	51	13	20	7	26	Pherecides historicus, magister Pytaghorae agnoscebatur.
	1477	52	14	21	8	27	
	1478	53	15	22	9	28	

U. C. 210

τῆς ἀρχῆς τῆς προφητείας Ιερεμίου, ἢ ἐγεγόνει κατὰ τὸ ιγ'. ἔτος Ιωσίου βασιλέως Ιουδαίων. ἀπὸ δὲ τοῦ (supple. ἐ.) ἔτους τῆς προφητείας Ιερεμίου, ἕως τὸ ά. ἔτος Κύρου. ἔτη ὁ. γίνεται. τῆς δὲ ἐρημίας τοῦ ἱεροῦ ἢ ἐβδομηκονταετὴς ἀποπερισῴζεται κατὰ τὸ β'. ἔτος Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως. Euseb. apud Sync. 181. D. E.

1458. Στησίχορος τέθνηκεν. Sync. 191 B.

1459. Σιμωνίδης ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 114. E.

1461. Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 115. A.

1463. Χίλων ὁ τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἔφορος ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἐγένετο. Chron. Pasch. 115. A.

1467. Κροῖσος ἐπὶ Κῦρον ἐστράτευσεν. Chron. Pasch. 115. B.

1469. Θαλῆς τέθνηκεν. Sync. 190. A.

1470. Ταρκύνιος Σοῦπερβος ... ἐξεῦρε δεσμά, μάστιγας, ξύλα, εἱρκτάς, φυλακάς, κλοιούς, πέδας, ἀλύσεις, ἐξορίας, μέταλλα. Cedren. 119. D.

1471. Θέογνις ποιητὴς ἐγνωρίζετο. Sync. 190. B.

1473. Πεισίστρατος Ἀθηναίων τὸ δεύτερον ἐβασίλευσεν. Sync. 190. B.

1476. Φερεκύδης ἱστορικὸς ἐγνωρίζετο, Πυθαγόρου διδάσκαλος. Sync. 190. B.

Շրջ. Հաւասար		Ոլմպիադ.	Ամք Ընդհան.	Եբրայ. Գերազն. թեանն	Մարդիք. Ընդհան.	Պարսից Կիւրոս	Հռոմ. Տարիներ	Եգիպտ. Ամենեքին իշ հարաւ.	
			ռնՀԹ	ծդ	ժզ	իզ	ժ	իԹ	Սիմոնիդես Նուագապրդաբ Ճանապէր. և փակիզդիգես, և քսենոփոնէս յախտաբա- կաց երգահան Ճանապէր:
		կիա	ռնՀ	ծե	ժէ	իդ	ժա	Լ	
	Ասակիան Նուագապար- դաբ Ճանապէր:		ռնՀա	ծդ	ժբ	իե	ժբ	լա	
			ռնՀբ	ծէ	ժԹ	իզ	ժգ	լբ	
			ռնՀգ	ծբ	ի	իէ	ժդ	լգ	
Կ մԹ	Պրեմագորաս յախտաբա- կաց փիղիսոփաս Ճանապէր:	կիբ	ռնՀդ	ծԹ	իա	իբ	ժե	լդ	Սամոյ բանասրդբ՝ կրաաէս և սիգոս, որդ և պանդիոնա- աոս երգրդբ եղեն:
			ռնՀե	կ	իբ	իԹ	ժզ	լե	
	ԺԹ Ծովակալդբեն աամա- ցեբ:		ռնՀզ	կա	իգ	ւ	ժէ	լզ	Տբմբրես բամբեն մասա- գեցաց սպան պղեւրաս:
						Կամբիւս- եէոաս Ը:			Ջկամբեա (լատրաէէ է.) աան աա՝ յերբայեցաց երկորդ Նաբուքոդոնոսոր կոչել. աա որով հրեից (յաէ- Ճաց) պատմութեանց լինել
		կիգ	ռնՀէ	կբ	իգ	ա	ժը	լէ	
			ռնՀը	կգ	իե	բ	ժԹ	լը	
			ռնՀԹ	կդ	իզ	գ	ի	լԹ	
	Լսաբբաս և իսիաս աԹե- Նացաց բանասրդբ Ճանա- պէին:		ռնՂ	կե	իէ	դ	իա	խ	
			ռնՂա	կզ	իը	ե	իբ	խա	
		կիդ	ռնՂբ	կէ	իԹ	զ	իգ	խբ	
			ռնՂգ	կը	Լ	է	իդ	Եգիպտացւոց իշ հարաւոբեան՝ Պա- բիէիս. փոաքի ասի չիեիպոս՝ իշ ևի- շերբդ ասի բաֆասորոբեան իորդ իսիբիաէս. և լինին միւսև օդասիս ասերբօի ասս ձիբ:
Կ մԼ	Հներրայեցիս քահանայա- պետ յովսեդեկ Ճանապէր: և սերբե ազգին զորաբա- բելդ. և մարդաբէանային հուսկ յետոյ անգէաս, զա- քարիա, մալաքիաս:		ռնՂե	Հ	լբ	ա	իզ		
						Դարեհ սա լէ:			
		կիե	ռնՂզ	Հա	Լգ	ա	իէ		

Ընդ հիբոսիբ արձակելոյն հրէից ազատութիւն լինի, և թագաւորութիւն տաձարին շինուելեան. ի գարձ անկանի, և կատարի տաձարն առ դարեհիւ, ի չորրորդ բնակելոյն գիրիզին ժամնանակն խափանելոյ գշինուածն: առ որով պարսից թագաւորին դարեհի ուսանել վճռասպեալ էր առ երկրորդ:

Ոլմպիադ.	Ամք Ընդհան.	Մարդիք. Ընդհան.	Պարսից Դարեհ	Հռոմ. Տարիներ
	ռնՂէ	Լգ	բ	իբ

Չամին երկրորդի գարեհի տաձարն երուսաղէմի շինի՝ ի զօրաբաղդայ, և կատարի՝ ի չորս ամս: Արիա բանի սոցին և կղէմէս՝ յառաջնում մատենին գրեալ զայս ձև օրինակի. Յե ձգեցաւ գերութիւնն մինչև յամն Ջ երորդ. ցածուցեալ յերկրորդ ամին դարեհի ուսանել վճռասպեալ՝ պարսից և ասորեստա- նեաց և եգիպտացւոց իշխանութեանն եղելոյ թագաւորի, առ որով անգէ և զաքարիա, և յՀԺ մար- գարէին հրեշտակին՝ որ և մալաքիա՝ մարգարէանային. և էր քահանայապետ յեսու ուսոր յովսեդեկեայ: Օ այս՝ յիշատակեալ՝ ի մէնջ այրս կղէմէս: Նայց մինչև ցերկրորդ ամն դարեհի ձգելոյ Ջ երորդ ամի տաձարին աւերածի՝ վկայ՝ ի մեծոջ երաշխաւոր զաքարիա մարգարէ է. Տէր ասէ առմնական՝ մինչև ցԷրբ ոչ ողորմեացիս երուսաղէմի և քաղաքացն հրէաստանի, զորս անտես արարեր, այս Ջ որդ ամ:

		ռնՂբ	Լե	գ	իԹ
		ռնՂԹ	Լգ	դ	Լ
	կիՀ	ռՀ	Լե	ե	լա
		ռՀա	Լբ	զ	լբ
		ռՀբ	ԼԹ	է	Լգ

Եբմադիա և արիաւագիաան զիպաբ գրա բանակալ սպանին. աա որով գիՀնա ապիճ նոցին բանագաւակ գնե- ցոց գաշնաւորացն գուշակել Հրեայի զնոբ Լեզան կարեաց:

1486. * Տիմբիս բամբին մասագեցոց սպան գկիւրոս ‖ · Սամ:
n Tmyris regina Massagaeorum occidit Cyrum a. Sam.

1487. * Ձնոտ կիւրոսի՝ կամբիւսես որդի նորա ամս ը· հրեայք նա- բուգոնոսոր զսա կոչեն ‖ · Վարգան:
n Post Cyrum Cambysus filius ejus annis VIII. Judaei Nabuchodonosor istum vocant a. Vardan.

1493. * Ի վերջոյ՝ ի կգ ամին (գերուեեան նոյնք՝ անգէ և զաքա- րիա, և մալաքիա ‖ · Սամ:
n Postremum, anno (captiv.) LXVI. iidem Aggaeus et Zacharia, atque Malachias a. Sam.

1497. * Դարեհ ուսոր վճռասպեալ ամն Լէ· Ի սորա երկրորդ ամին շինի զորաբաբէլ զտաձարն· և կատարի, Ջ ամս, կէ ազամեիադ ին ‖ · Սամ:
n Darius Hystaspis filius annos XXXVI. Hujus anno secundo construit Zorababel templum; et perficitur IV. annis, Olympiade LXV. a. Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1479. Σιμωνίδης μελοποιὸς ἐγνωρίζετο. Φωκυλίδης καὶ Ζευξάμης φυσικὸς τραγῳδοποιὸς ἐγνωρίζετο. Sync. 190. B.

1484. Πυθαγόρας φυσικὸς φιλόσοφος ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 115. A.

1484. Σάμου τύραννοι Πολυκράτης, καὶ Συλοσῶν, καὶ Παντέγνω- στος ἀδελφοὶ γεγόνασι. Sync. 190. A. (juxta lectionem Scal.)

1486. Τόμυρις γυνὴ, Μασσαγετῶν βασίλισσα, Κύρου ἀνεῖλε. Chron. Pasch. 115. E.

1487. Καμβύσην φασὶν παρ' Ἑβραίοις δεύτερον Ναβουχοδονόσορ κα-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Hebr. Judaei Captivitatis*	*Maced. Amintas*	*Persar. Cyrus*	*Roman. Tarquin.*	*Aegypt. XXVI. Dynast. Amosis*	
			1479	54	16	23	10	29	Simonides Lyricus agnoscebatur, et Phocylides, necnon Xenophanes Physicus, Tragoediarum scriptor agnoscebatur.
		61	1480	55	17	24	11	30	
	Anacreon Lyricus agnoscebatur.		1481	56	18	25	12	31	
			1482	57	19	26	13	32	
U. C. 220			1483	58	20	27	14	33	
	Pythagoras Physicus philosophus agnoscebatur.	62	1484	59	21	28	15	34	Sami tyranni, Crates, et Syloson, et Pandognostus fratres fuere. (πρὸς redundat post nomen ὄφρων : lectum enim est Συλὸς ὢν pro Συλοσὼν.)
			1485	60	22	29	16	35	
	XIII. mare obtinuerunt Samii.		1486	61	23	30	17	36	Tomyris regina Massagetarum Cyrum interfecit.
						Cambyses ann. VIII.			
			1487	62	24	1	18	37	Cambysen (in marg. qui est Artaxerxes) ajunt ab Hebraeis secundum Nabuchodonosor vocari. Sub quo Judaeorum (legendum teste Hier. Judith) historia facta.
		63	1488	63	25	2	19	38	
	Hypparchus et Hippias Atheniensium tyranni agnoscebantur.		1489	64	26	5	20	39	
			1490	65	27	4	21	40	
			1491	66	28	5	22	41	
		64	1492	67	29	6	23	42	
			1493	68	30	7	24		*Aegyptiorum XXVII. Dyn. Persae: obtinet quippe Aegyptum sexto regni sui anno Cambyses; efficiuntur autem usque ad Darium Xerxis (filium) ann. CXXII.*
U. C. 230	Apud Hebraeos Pontifex (Jesus) Josedech (filius) agnoscebatur, et praerat genti Zorobabel. Prophetabant autem novissime Aggaeus, Zacharias, Malachias.		1494	69	31	8	25		
						Magi VII. fratres menses VII.			
			1495	70	32	1	26		
						Darius an. XXXVI.			
		65	1496	71	33	1	27		

Sub Cyro remissionis Judaeorum libertas datur, et licentia Templi aedificandi; exsequitur, et consummatur autem templum sub Dario, mediis temporibus a circumcolentibus impedita aedificatione: qua absoluta, annus erat secundus Darii Persarum regis, filii Hystaspis.

Olympias	*Anni Abrahae*	*Maced. Amintas*	*Persar. Darius*	*Roman. Tarquin.*
	1497	34	2	28

Anno secundo Darii templum Hierosolymitanum extruitur à Zorobabel, consummaturque spatio quatuor annorum. Congruit cum his Clemens quoque, in primo libro ita scribens: Et protracta est captivitas usque in annos LXX. conquiescens anno secundo Darii filii Hystaspis, facti regis Persarum, et Assyriorum, Aegyptiorumque imperii: sub quo Aggaeus, et Zacharias, et ex duodecim Angelus ipse, qui et Malachias, prophetabant. Pontifex autem erat Jesus filius Josedech. Haec supra dictus a nobis vir, Clemens. Verum quod usque ad secundum Darii annum protractus fuerit LXX. annus desolationis Templi, testis proximus tamquam sponsor est Zacharias Propheta: Domine, inquiens, omnipotens, quousque non misereberis Jerusalem, et civitatibus Judeae, quas despexisti? Iste LXX. annus (est).

		1498	35	3	29	Armodius et Aristogiton Hipparchum tyrannum interfecerunt. Interea Leaena meretrix eorum coacta ut suos socios proderet, per se linguam suam amputavit.
		1499	36	4	30	
	66	1500	37	5	31	
		1501	38	6	32	
		1502	39	7	33	

λεῖσθαι, ἐφ' οὗ τὴν κατὰ Ἰουδαίᾳ ἱστορίαν λέγουσιν γεγωῆσθαι. Chron. Pasch. 116. A.

1496. Κατὰ μὲν Κύρον, ἡ τῆς αἰχμαλωσίας (τοῦ) Ἰουδαίων (ἔθνους) ἐλευθερία γίνεται, καὶ ἡ συγχώρησις τῆς τοῦ ἱεροῦ οἰκοδομῆς. εἰς ἔργον δὲ χωρεῖ καὶ τελειοῦται ὁ ναὸς κατὰ τὸ (ἡ ἔτος) Δαρείου (Ὑστάσπου)... τῶν περιοίκων ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὴν οἰκοδομὴν ἐπισχόντων. Chron. Pasch. 116. C. et E.

1497. Ετους (τρίτου) Δαρείου (τοῦ Ὑστάσπου), ὁ ἐν Ιερουσολύμοις ναὸς οἰκοδομεῖται ὑπὸ Ζοροβάβελ, τελειοῦται δὲ ἐν (ϛ'. lege δ'.) ἔτεσιν. Chron. Pasch. 117. A.

Συνάδει δὲ τούτοις καὶ ὁ Κλήμης, ὁ ἐν τῷ πρώτῳ Στρώματι γράφων οὕτω. Καὶ ἔμεινεν ἡ αἰχμαλωσία ἔτη ὁ, καταλήξασα εἰς τὸ β'. ἔτος Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου Περσῶν, καὶ Ασσυρίων, καὶ Αἰγυπτίων γενομένου βασιλέως, ἐφ' οὗ Αγγαῖος καὶ Ζαχαρίας, καὶ ὁ ἐκ τῶν ιβ'. Αγγελος προφητέυουσι (...). Καὶ ταῦτα μὲν ὁ δολωθεὶς ἀνήρ. Περὶ δὲ μέχρι δευτέρου ἔτους Δαρείου, τὸ ὁ. τῆς ἐρημίας τοῦ ἱεροῦ ἔτος παρατεῖναι μάρτυς ἐχέγγυος ὁ προφήτης Ζαχαρίας ... εἰπών. Κύριε παντοκράτωρ, ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσεις τὴν Ιερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις Ιούδα, ἃς ὠτίρισες, τοῦτο ὁ. ἔτος. Chron. Pasch. 116. C. D. E.

1498. Αρμόδιος καὶ Αριστογείτων ἀνεῖλον Ιππαρχον τύραννον, καθ' οὓς Λέαινα ἡ ἑταίρα (ὑπ') αὐτῶν ἐταζομένη κατασταῖν τοὺς συνομώτας τὴν ἑαυτῆς ἀπέτρισεν γλῶσσαν. Sync. 190. C.

Շրջ. Տ-ութ-		Ոչխար-	Ախ Ասբաս-	Մ-ւնէ- Ամիծա-	Պ-ռ-ւէ- Դ-ռբէ	Հ-ռմ- Տ-ռւիս-	
		ՌՀԳ	ԼԹ	ՐԸ	ՀԴ		ԺԳ Ծովախալեցին պակեդոնացիք ամն ՐՀ :
Կ ՄԸ		ՀԺԷ	ՌՀԴ	ԽԱ	ՔԹ	ԼԷ * * *	Հռոմայեցւոց Ի Թագաւորէ կացեալ յառաջոյ ցաթկինաս . ասաի և Ի խռաջոյ դադարեցին :

Ի հռոմ նախ հիպատք յետ Թագաւորացն կացին բրուտեանք : Ապա ռամպատեաք , և դիկատորք . և դարձեալ հիպատք : Ար ընդ ամենեսեան կալան ամն ՆԿ . մինչև ցյուլիոս կայսեր իշխանութիւնն , որ նախ միահեծան ընտրեցաւ Ի Յորդի ՃԵրորդի ողոմպիագին :

		Ոչխար-	Ախ Ասբաս-	Մ-ւնէ- Ամիծա-	Պ-ռ-ւէ Դ-ռբէ	
		ՌՀԵ	ԽԲ	Ժ		
		ՌՀԶ	ԽԴ	Ժա		
		ՌՀԷ	ԽԴ	ԺԲ		
		ՀՁ	ՌՀԸ	ԽԵ	ԺԳ	
			ՌՀԹ	ԽԶ	Ժդ	
			ՌՂԺ	ԽԿ	Ժե	
			ՌՂԺա	ԽՐ	Ժչ	
		ՀՁԺ	ՌՂԺԲ	ԽԼԹ	Ժէ	
			ՌՂԺԳ	Ծ	ԺՐ	
				Ասէիսանդրոս սմն Իէ :		
Կ ՄԾ	Ժչ Ծովախալեցին աներեսթացիք ամն ԺԵ :		ՌՂԺԴ	ա	ԺԹ	Հռոմայեցիս պատճագիր , և դէսկրիտաս փիլիսոփա , և հերակղիտաս կրաճնագի , և անաքսագորաս փիլոսէսանք Ճանաչէին :
	Պիթագորաս փիլիսոփա վախճանեցաւ :	ՀՃ	ՌՂԺԵ	Բ	Ի	
			ՌՂԺՁ	Գ	ԽԱ	
			ՌՂԺԷ	Դ	ԽԲ	
	Էմպեդոս երգահան Ճանաչէր :		ՌՂԺԸ	Ե	ԽԳ	Ղաւթնացիք Ի հռոմայեցւոց ապատամբեցին :
	Ար Պիերա պարապեցաւ Ի Թեսիաոսկէոյ :	ՀՃԱ	ՌՂԻ	Զ	ԽԴ	
			ՌՂԻա	Է	ԽԵ	Ի հռոմ ամիկ ապատամբեաց Ի սինկղետասն :
			ՌՂԻԲ	Ը	ԽԶ	
			ՌՂԻԳ	Թ	ԽԿ	Հռոմայեցւոց գեկատաք հկաց սիքսիթաս գարկաս ռուսիաս :
Կ ՄԿ		ՀՃԲ	ՌՂԻԴ	Ժ	ԽԸ	
			ՌՂԻԵ	ԺԱ	ԽԹ	
			ՌՂԻԶ	ԺԲ	Լ	
	Պանթաաս պլէաէս Ճանաչէր :		ՌՂԻԿ	ԺԳ	Լա	Եգիպտացւոց աշխարն Ի գաբէհէ ապրատամբեաց :
			ՌՂԻԸ	ԺԴ	ԼԲ	
		ՀՃԳ	ՌՂԻԹ	ԺԵ	ԼԳ	
			ՌՂԼ	ԺԶ	ԼԴ	Պինդարաս և սիմոնիդէս նուագարարդութ Ճանաչէին :
	Ժէ Ծովախալեցին եգինացիքն ամն Ժ . մինչև ցքսերքսէսայ անգր անցանէին :		ՌՂԼա	ԺԸ	ԼԵ	
				ՀԱՆԴՐԱՏՈՍ ամն ԻՀ :		
	Ի հռոմ պոպլիկոլա (պոմիկա) կոչս Ի խաթգահուսէեան գահալ կինգանուոյն Թարքյաս :	ՀՃԴ	ՌՂԼԲ	ԺԹ	ա	Քաերքսէս զեգիպտաս հնազանգեաց :
	Քերիդիոս և պրոնիկոս Ճանաչէին :					
Կ ՄՀ	Դիագորեանքն փիլիսոփայք Ճանաչէին :		ՌՂԼԳ	Ի	Բ	
			ՌՂԼԴ	ԻԱ	Գ	Քաերքսէս եկեալ յաթինա՝ գքաղաքն հրձիգ արար , ապ կաղնագաս իշխանաս :
			ՌՂԼԵ	ԻԲ	Դ	
		ՀՃԵ	ՌՂԼԶ	ԻԳ	Ե	
			ՌՂԼԷ	ԻԴ	Զ	Ար Ի Թերմոպիլս կռիւն , և Ի սաղամինա նաւամարտին :

1504. * Ապաքեր գագաթէն սպա . և ապա հիպատք յետ Թագաւորացն կացան զհռոմ բրուտեանք . ապա ռամպատեաք . և յետ այնորիկ դիկատորք , որ են հարտաբսոսք , և գարձեալ հիպատք , որք կացին յետ տարիինոյ միջև. ցյուլիոս զոյիոս սմն ՆԿ ։ Սամ։

» Heic cessant isti. Deinceps consules post reges tenuerunt Romam Bruti; postea Tribuni plebis; deinde Dictatores, qui sunt Oratores: et rursus Consules, qui exstiterunt post Tarquinium usque ad Julium Cajum annis ccccLx ». Sam.

Fragm. Gr. ad verbum.

1514. Ελλάνικος ἱστοριογράφος, καὶ Δημόκριτος φιλόσοφος, καὶ Ἡράκλειτος ὁ Σκοτεινός, καὶ Ἀναξαγόρας φυσικὸς (φιλόσοφος) ἐγνωρίζοντο. Chron. Pasch. 117. D.

1517. Πυθαγόρας ὁ φιλόσοφος τέθνηκεν. Sync. 197. E.

1518. Ἀκτῖνοι Ῥωμαίων ἀπέστησαν. Idem. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Maced. Amintas*	*Persar. Darius*	*Roman. Tarquin.*	
			1503	40	8	34	XIV. mare obtinuerunt Lacedaemonii annis II.
U. C. 240		67	1504	41	9	35 * * *	Romanorum Reges VII. incipientes à Romulo (usque) ad Tarquinium, deinceps cessaverunt.

Romae post Reges primum Consules exstitere Bruti. Deinde Tribuni plebis, ac Dictatores, et rursum Consules. Omnes verò obtinuerunt annis CCCCLX. usque ad Julii Caesaris imperium, qui primus Monarcha electus fuit Olympiade CLXXX.

		Olympias	*Anni Abrahae*	*Maced. Amintas*	*Persar. Darius*	
			1505	42	10	
			1506	43	11	
			1507	44	12	
		68	1508	45	13	
			1509	46	14	
			1510	47	15	
			1511	48	16	
		69	1512	49	17	
			1513	50	18	
				Alexander ann. XLV.		
U. C. 250	XVI. mare obtinuerunt Aneretrii annis XV.		1514	1	19	Hellanicus historiographus, et Deocritus Philosophus, et Heraclitus Crtinaeus (lege Scotinus), et Anaxagoras Physici agnoscebantur.
			1515	2	20	
		70	1516	3	21	
	Pytagoras philosophus obiit.		1517	4	22	
			1518	5	23	Latini a Romanis defecerunt.
	Aeschylus Tragoediarum scriptor agnoscebatur.		1519	6	24	
	Pyraeus circummunita moenibus a Themistocle.	71	1520	7	25	Romae populus descivit à Senatu.
			1521	8	26	
			1522	9	27	Romanorum Dictator exstitit Tiberius Largius (vel Darcus) Rufus.
			1523	10	28	
U. C. 260.		72	1524	11	29	
			1525	12	30	
			1526	13	31	Aegyptiorum regio à Dario recessit.
	Paniasus poeta agnoscebatur.		1527	14	32	
		73	1528	15	33	
			1529	16	34	Pindarus et Simonides Lyrici agnoscebantur.
			1530	17	35	
	XVII. mare obtinuerunt Aeginetae annis X. usque ad Xerxis transitum.		1531	18	36	
					Xerxes f. Darii annis XXI.	
	Romae Porphilia (Pompila) virgo in stupro deprehensa, viva defossa est.	74	1532	19	1	Xerxes Aegyptum subegit.
	Choerilius et Phrynicus agnoscebantur.		1533	20	2	
U. C. 270	Diagorii Philosophi agnoscebantur.		1534	21	3	Xerxes cum Athenas venisset, incendit urbem sub principe Calliade.
			1535	22	4	
		75	1536	23	5	
			1537	24	6	Quod in Thermopylis bellum, et apud Salaminam navale certamen.

1519. Αἰσχύλος ὁ τραγῳδοποιὸς ἐγνωρίζετο. Sync. 197. C.
1520. Ὁ Πειρικιὸς ἐτελεύτησε ὑπὸ Θεμιστοκλέους. Sync. 197. C.
Ἐν Ρώμῃ ὁ δῆμος ἀπέστη τῆς συγκλήτου. Sync. 197. C.
1527. Πανίης (marg. Πανίασος) ποιητὴς ἐγνωρίζετο. Sync. 198. B.
1529. Πίνδαρος καὶ Σιμωνίδης μελοποιοὶ ἐγνωρίζοντο. Sync. 202. E.
1532. Ξέρξης Αἴγυπτον παρέλαβεν. Sync. 200. A.
Ἐν Ρώμῃ Πομπίλα τις παρθένος ἐπὶ διαφορᾷ κατακεντηθεῖσα ζῶσα κατωρύγη. Sync. 202. E.
1533. Χοίριλλος καὶ Πρόυνικος ἐγνωρίζοντο. Sync. 202. E.
1534. Ξέρξης εἰς Ἀθήνας ἐλθὼν ἐνέπρησεν αὐτὰς ἐπὶ Καλλιάδου (Ἀθηναίων) Ἄρχοντος. Sync. 200. A.
1537. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη, καὶ ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία. Sync. 202. E.
(ad sens.) 1522. Δικτάτωρ ἐν Ρώμῃ πρῶτος κατεστάθη Ῥοῦφος Λάρκιος. Sync. 198. B.

Ըստ Հռոմայ		Յիշատակ	Ած Աբրահ.	Մարդ. Ածէ. ամեր.	Պարսից Թագաւ.	
			ՌՀԼԲ	ԻԵ	Ի	Ի պատմէս կոխն, և որ ի միկազէն։
			ՌՀԼԹ	ԻԶ	Ը	
	Էսթիրոս երգահան Ճանաչէր (լս. հասս. նէր)։	ՀՂ	ՌՀՄ	ԻԿ	Թ	
			ՌՀՄԱ	ԻԲ	Ժ	
			ՌՀՄԲ	ԻԹ	ԺԱ	
	Յետ սեբաքուսացուոյ բռնացաւ յետ գերման։	ՀԸ	ՌՀՄԴ	Լ	ԺԲ	
Կ ՓՃ			ՌՀՄԴ	ԼԱ	ԺԳ	Պինդարոս ընդ այն ժամանակս գրէր։
	Սամոկղէս երգահան նախ երևեցաւ։		ՌՀՄԶ	ԼԲ	ԺԴ	Թուկիդոսկղէս ի պարս փոխեաւ։
			ՌՀՄԶ	ԼԳ	ԺԵ	Ի հոմ առնիա կոյս գաւազ ի խորգա խաթեան՝ կինդանդայն թագեցաւ։
			ՌՀՄԽ	ԼԴ	ԺԶ	
		ՀԸ	ՌՀՄԾ	ԼԵ	ԺԷ	Սոփէկղէս և Եւրիպիդէս Ճանաչէին։
			ՌՀՄԹ	ԼԶ	ԺԸ	Հերոդոտոս պատմագիր Ճանաչէր։
	Թուկիդոսկղէս արիւն ցըլաս արբեալ վախ Ճանեցաւ։		ՌՀՆ	ԼԷ	ԺԹ	Բակխագիդէս հասանէր. և գիագորաս անաստաւածն։
			ՌՀՆԱ	ԼԸ	Ի	
	Սոկրատէս ծնաւ։	ՀԹ	ՌՀՆԲ	ԼԹ	Իա	Յեղկոսաս գետաքար (Յեղինոս գետ՝ քար) տէղաց յերկինց։
				Արքաս սկս Է։ Յետ որ Արքաւէս Երկայնա բազում ամս։ Ի։		
Կ ՓԶ	Ջևսթերայ և զմուրթքէի իրան ամուրք առ սովաս ասէն։ Ինայց ես չառնում յանձն։ Գանգի ոչ էին լսէին գնորա գործոն՝ եղրի գիրքն, որ առ սովաս պատմեն զերգրի և գնե միայ ի բաբէղոնէ եկանէին, և զգործն ի նոցանէ լեալ՝ որ ի նոյն գիրս կրին։		ՌՀՇԳ	Իս	Ա	Ի սիկիղիա բնակերհայաստանեցին կալան։
			ՌՀՇԴ	Իաս	Բ	Աբեգաին նաւագաց։ Աչաբաագոյա վախճանեցաւ։
			ՌՀՇԵ	Իբ	Գ	Կիմոն առ հերիմեդոն գնաց՝ և պար սից յաղթէր ի նաւամարտի կռուին։ և մոլոկոսն պատերազմն ցածնոյր։
		Ձ	ՌՀՇԶ	Իգ	Դ	Եւրևոս չափագք բանից յարգարել Ճանաչէր։
				Պերդիկա ամս Իբ։		
	Էզր քահանայ հրեից Ճանաչէր։ Ած որով քահանայապետ էր եղիասիբ՝ որդի յոյակիմայ. որոյ հայր յեսու յովսեդեկեայ էր։ Բայց եր եզր և գիրք օրինացն սրբոց, և վարդապետ հրեից՝ նոցա՝ որ ի բաբէղոնէ ի հրէաստանն էլանէին։		ՌՀՇԸ	Ա	Ե	Հերակղեաս Ճանաչէր։
			ՌՀՇԹ	Բ	Զ	
			ՌՀՈ	Գ	Է	
		ՁՈ	ՌՀԿ	Դ	Ը	Էմպեդոկղէս և պարմենիդէս փիւսիկանք փիլիսոփայք Ճանաչէին։
			ՌՀԿԱ	Ե	Թ	Օէնեն և հերակղեաս կրեմնացի և բևեցան։
	Փերեկղիդէս երկրորդ պատմագիր Ճանաչէր։		ՌՀԿԲ	Զ	Ժ	Պիմազորեանք ընդ այն ժամանակս գի ոչին։
	Եւրիտարբոս երգահան պատահէր։		ՌՀԿԳ	Է	ԺԱ	Կրատինոս և պատան կոմիկեանք ընդ այն ժամանակս յառնէին։
Կ Յ	Ոմանգ պէտ՝ ի հոմ, և՝ ի հրատարակի օրէնք հաճոյ եղեն, զի մի ևս կացցեն հիպատոք։	ՁԸ	ՌՀԿԴ	Ը	ԺԲ	
			ՌՀԿԵ	Թ	ԺԳ	Ի հոմ կռապաշտոց պատճն Ք. ամեայ կարգեցաւ զատաչինն։
			ՌՀԿԶ	Ժ	ԺԴ	
			ՌՀԿԷ	ԺԱ	ԺԵ	Կրատէս կոմիկեան և ատզէսիպա Ճանաչէին։
		ՁԹ	ՌՀԿԸ	ԺԲ	ԺԶ	Երկոյ միհեանն յարգոս հրէից եզէ։
			ՌՀԿԹ	ԺԳ	ԺԷ	Ալեքսանդիք և գակեգոնացիք զՀ ամեայ հաշուեքիւնն պարբին։

1553. * Ջևսթեր ոմանք առ սովաս ասէն. բայց ես չառնում յանձն սասց Եւսեբի. զի եզրի գիրքն՝ որ առ սովաս էին, չյիշէ անդ ‖. Սամ.

» Esther nonnulli sub isto dicunt; ego tamen vix concedo, inquit Eusebius: quia Esdrae liber, qui sub ipso erat, non commemorat illic ա. Sam.

* Ժամանակ էրացն Եսթերայ և մուրթքէի, զոր պատմեն գիրքս այս, ոմանց առ երկայնաձեռն արտաշէսէ Թուկեցւոյ լինել. այլ ես ոչ առնումն յանձն՝ ասէ Եւսեբի. զի ոչ լսէին ասէ զայսպիսի գործս գիրք եզրի, որ առ այսոս արտաշէսէ պատմեն զգործս եզրայ և Նեեմիայ արձակելոց ի բաբէղոն յերուսաղէմ ‖. Վաթագր. Եսթերայ.

» Tempus rerum Esther et Mardochaei, quas narrat is liber, quibusdam sub Longimano Artaxerxe fuisse visum est. Sed ego vix concedo, inquit Eusebius: non enim siluisset ait, hujusmodi facta liber Esdrae, qui sub isto Artaxerxe refert acta Esdrae et Neemiae dimissorum ex Babylone in Jerusalem ա. Praef. Esther in Bib. Arm.

1557. * Եղարոս, որ և եզեսիբ որդի յակիմայ (կամ յովակիմայ էր)։ Եւ եր եզր քահանայ և գիրք օրինացն տրց, և վարդապետ էր հրեից նոցայ. որ ի բաբէղոնէ ի հրէաստան էլանէր ‖. Սամ.

(Samuel, fere iisdem verbis Eusebii.)

Fragm. Gr. ad verbum

1545. Θεμιστοκλῆς εἰς Πέρσας φεύγει. Sync. 203. A.

1545. Σοφοκλῆς τραγῳδοποιὸς πρῶτον ἐπεδείξατο. Sync. 203. A. et Chron. Pasch. 130. A.

1546. Ἐν τῇ Ῥώμῃ Σουΐα παρθένος φθαρεῖσα κατωρύγη ζῶσα. Sync. 202. D. E.

1549. Ηρόδοτος Ἱστοριογράφος ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 130. B.

1550. Βακχυλίδης ἤκμαζεν. Chron. Pasch. 130. B.

1550. Θεμιστοκλῆς αἷμα ταύρου πιὼν τελευτᾷ. Chron. Pasch. 130. C.

1552. Σωκράτης ἐγεννήθη. Chron. Pasch. 130. B. et Sync. 202. E.

1555. Τὰ κατὰ τὸν Ἐσθὴρ καὶ Μαρδοχαῖον φασί τινες (Sync. 198. D.) (ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις γεγεννῆσθαι. Chron. Pasch. 130. D.)

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Maced. Alexander*	*Persar. Xerxes*	
			1538	25	7	Quae in Plateis pugna, quaeque in Mycale.
			1539	26	8	
		76	1540	27	9	
	Aeschylus Tragoediarum scriptor agnoscebatur.		1541	28	10	
			1542	29	11	
	Hieron Syracusis tyrannidem exercuit post Gelonem.		1543	30	12	
U. C. 280		77	1544	31	13	Pindarus iis temporibus floruit.
	Sophocles Tragoediarum scriptor primum apparuit.		1545	32	14	Themistocles in Persas fugit.
			1546	33	15	Romae virgo Sunia deprehensa in stupro, viva defossa est.
			1547	34	16	
		78	1548	35	17	Sophocles et Euripides agnoscebantur.
			1549	36	18	Herodotus historiographus agnoscebatur.
	Themistocles, poto tauri sanguine, obiit.		1550	37	19	Bacchylides florebat, et Diagoras Atheus.
			1551	38	20	
	Socrates natus est.	79	1552	39	21	In Aegyptum lapis flumineus de coelo lapsus. (lege. In Aegon fluvium lapis de coelo lapsus).
				Artaban menses VII.		
	Res Esther et Mardochaei quidam sub isto contigisse ajunt. Ego tamen vix concedo: non enim silui sset sua gesta Liber Esdrae, qui hoc spatio narrat egressum Esdrae et Neemiae ex Babylone, gestaque ab eis facta, quae eodem libro continentur.			*Post quem Artaxerxes Longimanus ann. XL.*		
U. C. 290			1553	40	1	In Sicilia Democratiam coluerunt.
			1554	41	2	Sol defecit. Anaxagoras obiit.
			1555	42	3	Cimon juxta fluvium Eurimedontem et Persas navali certamine superat: et Medicum bellum conquiescit.
		80	1556	43	4	Evenus metricus poeseos constructor agnoscebatur.
				Perdiccas ann. XXVIII.		
	Esdras sacerdos Judaeorum agnoscebatur, sub quo Pontificatum gerebat Eliasib filius Joachim, cujus pater Jesus fuit Josedech (filius). Erat autem Esdras et scriba Legis sacrae, et clarus magister eorum, qui Babylone in Judaeam ascenderant.		1557	1	5	Heraclitus agnoscebatur.
			1558	2	6	
			1559	3	7	
		81	1560	4	8	Empedocles et Parmenides Physici Philosophi agnoscebantur.
			1561	5	9	Zeno et Heraclitus Critinius (lege Scotinus) apparuerunt.
	Phereclydes secundus historiographus agnoscebatur.		1562	6	10	Pythagoras cum suis fuit iis temporibus.
	Aristarchus tragoediarum scriptor vivebat.		1563	7	11	Cratinus et Plato Comici iis temporibus surgebant.
U. C. 300	Tribuni plebis Romae, et Aediles placuerunt, ne amplius essent Consules.	82	1564	8	12	
			1565	9	13	Romae Clariorum Agon C. annorum primus actus.
			1566	10	14	
			1567	11	15	Crates comicus, et Telesilla agnoscebantur.
		83	1568	12	16	Junonis templum Argis incensum.
			1569	13	17	Atheniensis et Lacedaemonii XXX. annorum reconciliationem constituerunt.

ἐγὼ δὲ οὐ πείθομαι. εὐκ ἂν γάρ (Sync. οὐ γάρ ἂν. Pasch.) ἐσιώπησε τὰς κατ' αὐτὴν πράξεις ἡ τοῦ Ἔσδρα γραφή (Sync. et Pasch.) ἥτις κατὰ τὸν Ἀρταξέρξην ἱστορεῖ (καὶ) Ἔσδρᾶν καὶ Νεεμίαν ἐκ Βαβυλῶνος ἀνελθηλυθέναι, καὶ τὰς ἐμφερομένας πράξεις αὐτῶν γεγονέναι. Chron. Pasch. 130. D.

1552. Λίθος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσεν ἐν ποταμοῖς Αἰγός. Sync. 202. E.

1553. Σικελίας δημοκρατία. Sync. 203. A.

1554. Ὁ ἥλιος ἐξέλιπεν. Chron. Pasch. 130. D.

1555. Κίμων ἐπ' Εὐρυμέδοντι (supplet Scal. ποταμῷ) Πέρσας ἐνίκα ναυμαχίᾳ (καὶ πεζομαχίᾳ), καὶ ὁ Μηδικὸς πόλεμος ἐπαύσατο. Sync. 197. D.

1557. Ἔσδρας ἱερεὺς παρὰ Ἰουδαίοις ἐγνωρίζετο, καθ' ὃν Ἀρχιερεὺς ἦν Ἐλιασίβ υἱὸς Ἰωακείμ τοῦ υἱοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ. ἦν δὲ ὁ Ἔσδρας γραμματεὺς νόμων ἱερῶν διδάσκαλος ἐπιφανὴς, τῶν ἀπὸ Βαβυλωνίας εἰς Ἰουδαίαν ἐπανελθόντων. Sync. 198. D.

1560. Ἐμπεδοκλῆς καὶ Παρμενίδης φυσικοὶ φιλόσοφοι ἐγνωρίζοντο. Sync. 203. A. et Chron. Pasch. 131. A.

1561. Ζήνων καὶ Ἡράκλειτος ὁ Σκοτεινὸς ἠκμαζον. Sync. 203. B.

1562. Φερεκύδης ὁ δεύτερος ἱστοριογράφος ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 131. A.

1564. Δήμαρχοι ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀγορανόμοι (Scal. supplet ἠρέθησαν) μηκέτι ὄντων ὑπάτων. Sync. 203. B.

1563. Ἐν Ῥώμῃ Κλαρίων ἀγὼν ἐκατονταετὴς ἦχθη πρῶτος. Sync. 197. D.

1567. Κράτης ὁ Κωμικὸς καὶ Τελεσίλλα ... ἐγνωρίζοντο. Sync. 197. D.

1568. Ὁ τῆς Ἥρας ναὸς (...) ἐνεπρήσθη. Sync. 197. D.

1569. Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς ἀλλήλους πρὸ ἐτῶν τριακοντούτεις. Sync. 197. D. E.

(ad sens.) 1554. Οἱ περὶ Διαγόραν φυσικοὶ φιλόσοφοι ἠκμαζον. Sync. 202. E.

1554. Ἀναξαγόρας θνήσκει. Sync. 203. A.

Ամ. Հաւտ.		Ոչմոխ.	Ամ Ասբան.	Մ-ԼԸ. ՊերդԼ.	Պ-ՐՒՒ Ասուած.	
			ռշՀ	ԺԳ	ԺԸ	Երեդասեայ յաթԼՆա գԼբս ընԹԼբցեալ՝ պատուէրցաւ։
			ռշՀա	ԺԵ	ԺԹ	
		ՃՂ	ռշՀԲ	ԺԶ	Լ	

Ա՛ԼԷմի Էբրայեցի տակառապետ արտաշէսի արքայի՝ արձակեալ ՚ի Նաման ՚ի բաբէղոնէ՝ յամին քսանեըորդի արտաշէսի, կանգնէ զքաղաքն, և ածէ զպարիսպն Երուսաղէմի՝ յԵբկիսներորդի և յԵրկրորդի ամի արտաշէսի. որպէս պատմեն գԼբքն Եզրի. և կատարի գործն առ յովզայէաւ քահանայապետիս որդւոյ յասեբայ. և փոխանակէ զյովզայէ յովՀաննէս որդի իւր։ և յատդուա լՀալ առ աղէքսանդր մակեդոնացւով։ Ա՛ինչև ցայսմայր ունին Էբրայեցւոց մարդարէական գԼբքն։ Այլ որ ինչ յետ այսորիկ գործեցաւ ՚ի նոցանէ, ՚ի գրոցն՝ որ մնակաբայեցւոց կոչին՝ կարդացից, և ՚ի յովսեպոյ և յատրիկանոյ, որ զևս յառաջ ժամանակս պատմութիւնսն մինչև ՚ի հռոմայեցւոց ժամանական իջուցին։

Կ յԺ			ռշՀԳ	ԺԷ	իա	Եւբիպիդէս երգահան, և պրոմապորաս սոփեստէս։ զորոյ զդերան վՃիռ եառն այլ ևս աԹէնացիք։
			ռշՀԴ	ԺԸ	իԲ	
			ռշՀԵ	ԺԹ	իԳ	
		ՃԵ	ռշՀԶ	Լ	իԴ	՚Ի հռոմ դաբձեալ հիպատոս։
	Փիղիաս զփղոսկրեայ պատկերն աԹէնայ գործնայ։		ռշՀԷ	իա	իԵ	Էֆեսեացոց մաԹէսիկես (կամ Թիւեսիքոս մաԹէմատիկոս) Ճանաչէր։
	Սոփիկղէս երգահան Ճանաչէր։		ռշՀը	իԲ	իԶ	
			ռշՀԹ	իԳ	իԷ	
		ՃԸ	ռշՃ	իԴ	իը	Կամպանացւոց ազգն յետաչխա գումարեցաւ։
			ռշՃա	իԵ	իԹ	Դէմոկրէտոս արդերացի, և էմպեդոկղէս, և իպպոկրատէս բժիշկ։ գորդիաս և իպպիաս, արձիկոս և զԷնոն, և պարմենիդէս փիղոսոփայք Ճանաչէին։
			ռշՃԲ	իԶ	Լ	
Կ յԹ	Ա՛ԼԷմայ Էբրայեցւոյ չինեալ զպարիսպն Երուսաղէմ՝ կատարէ զգործն յԵրկրորդի և յԵրկրորդի ամի արտաշէսի արքայի պարսից։ որպէս պատմեն գԼբքն Եզրի։	ՃԹ	ռշՃԳ	իԷ	Լա	
				Ասբեղոյս ամս ԽԲ։		Պիկպոնէսիական պատերազմին սկիզբն առ, յերկաբեալ ամս ԻՓ։
			ռշՃԵ	ա	ԼԳ	
	Եւ անուն Թէ ոք Թուէ զՆեմենէրոպան՝ որ ՚ի դանիէլ կան, որ լինին ամք նոր, զոա նէ առ Ներոնէս Թիբերակեաս ՚ի գլուխ Ե-լեալ Է երորդայն։ առ որով սկիզբն պատմութեան քաղաքին լինէր։ յետ Ներոնի յեր-կրորդ ամին վեսպիանոսի, յորմէ գլխովին խակ զաւերն կրեր։		ռշՃԶ	բ	ԼԴ	Բակքիղիդէս նաւագոյժարդար Ճանաչէր։
			ռշՃԷ	գ	Լե	Պղամիոս (կամ ո զլամա, ուէ) զաԹէնացիս հաւանեցոյց։
		ՃԺ	ռշՃը	դ	ԼՁ	Թուկիդիդէս Ճանաչէր։
			ռշՃԹ	ե	Լէ	Եւպոլիս և արիստոփանէս երգոյժարդարք Ճանաչէին։
			ռշՂ	զ	ԼԸ	՚Ի լինել շարժմանց ՚ի զոկէբս աստղանաց հերձեալ կղզի եղև։
			ռշՂա	է	ԼԹ	
		ՃԺ	ռշՂԲ	ը	Խ	Պղատոն Ծանեալ (կամ Ծնեալ)
						ՔՈԷրմոս Էրիւրդ՝ ամս Է։ Ցետ որոյ Սոփոնիս ամս Է։ Ցետ որոյ Դիոբէս հարձորդի ամս ՃԲ։
			ռշՂԳ	Թ	ա	Վարկղմնացիք և աԹէնացիք նաւէբս ձօ-նեաց կատարէցին։
Կ յԺ			ռշՂԴ	ժ	Բ	Էւդոբսէոս կիճիացի Ճանաչէր։
			ռշՂԵ	ժա	գ	Վարկղմնացիք զՀերակղէս խոխաւէցին՝ ՚ի բնակուԹիւնէ։
	Ղ		ռշՂԶ	ժԲ	դ	
			ռշՂԷ	ժգ	ե	ԱԹէնացւոց ՚ի սիկիղիա վիշտ։
			ռշՂը	ժդ	զ	
			ռշՂԹ	ժե	է	
		ՃԻ	ռռ	ժզ	Բ	Վարկիբիատէս փոխատակեն դնաց առ սիսափրնէս։
			ռռա	ժէ	Թ	
			ռռԲ	ժը	ժ	
			ռռԳ	ժԹ	ժա	
Կ յԽ		ՂՃ	ռռԴ	ի	ժԲ	

1572. * Յոգդա որդի ասբիայ։ Ա՛ռ սովաւ Նեհեմի տակառապետ արտաշէսի, որ և էր Էբրայեցի, եւլանէ ՚ի բաբէղոնէ յԵրուսաղէմ, և կանգնէ զպարիսպն ‖ ։ Սամ։

19 Joëda filius Asibi. Sub isto Neemias pincerna Artaxerxis Hebraeus ascendit de Babylone in Jerusalem, exstruitquè moenia ‖. Sam.

(*Gr. ad verbum,*) 1576. Ἐν Ῥώμῃ πάλιν Τρατοι, Sync. 197. E.

1580. Καμπανῶν ἔθνος ἐν Ἰταλίᾳ συνέστη. Chron. Pasch. 134. D.

1586. Βακχυλίδης μελοποιὸς ἐγνωρίζετο. Sync. 205. C.

1590. Σεισμῶν γεγονότων κατὰ Λοκροὺς Ἀταλάντη σχισθεῖσα νῆσος ἐγένετο. Sync. 205. D.

1592. Πλάτων ἐγεννήθη. Chron. Pasch. 132. E.

(Εὐσέβιος δέ ὁ Καισαρεύς φησιν, ὅτι) εἰ τις ἐνταῦθα ἀριθμήσειε τὰς παρὰ τῷ Δανιὴλ ὁ. ἑβδομάδας, γίνονται ἐτῶν ψϛ. εὕροι δ' ἂν αὐτὰς ἐπὶ Νέρωνα (Ρωμαίων) αὐτοκράτορα πεπερασμένας, καθ' ὃν πολιορκεῖ-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Maced. Perdiccas*	*Persar. Artaxerxes*	
			1570	14	18	Herodotus Athenis libros (suos) legens, honoratus est.
			1571	15	19	
		84	1572	16	20	

Neemias Hebraeus architrichlinus Artaxerxis regis, remissus ab eo de Babylone, anno vicesimo Artaxerxis restituit civitatem, et moenia Jerusalem circumducit tricesimo et secundo anno Artaxerxis, ut narrat Esdrae Liber: absolvitur autem opus sub Jodae Pontifice filio Joasib. Et successit in Jodae locum Joannes filius ejus, et Jatdus, qui sub Alexandro Macedone fuit. Hic finem faciunt Hebraeorum libri Prophetici. Ea verò quae post haec ab eis gesta sunt, de libro qui Maccabaeorum nominatus, exhibebo, necnon ex Josepho Africanoque, qui adhuc sequentem omnem historiam usque ad Romanorum tempora perduxerunt.

U. C. 310			1573	17	21	Euripides Tragoediarum scriptor, et Protagoras Sophista, cujus libri ut comburerentur, decreverunt Athenienses.
			1574	18	22	
			1575	19	23	
	Phidias eburneam Minervae statuam fecit.	85	1576	20	24	Romae rursum Consules.
			1577	21	25	Ethetius (vel Theaitetus) Mathematicus agnoscebatur.
	Sophocles tragoediarum scriptor agnoscebatur.		1578	22	26	
			1579	23	27	
		86	1580	24	28	Campanorum gens in Italia coacta.
			1581	25	29	Democritus Abderites, et Empedocles, et Hippocrates medicus, Gorgias, Hippiasque, Prodicus, et Zeno, et Parmenides philosophi agnoscebantur.
			1582	26	30	
			1583	27	31	
U. C. 320	Neemias Hebraeus construens muros Jerusalem, consummat opus XXX. et secundo anno Artaxerxis regis Persarum; ut narrant Esdrae libri.	87	1584	28	32	Peloponnesiacum bellum initium habet, perdurans annis XXI.
				Archelaus ann. XXIV.		
			1585	1	33	
	Siquis autem inde numeret LXX. hebdomadas apud Danielem occurrentes, quibus efficiuntur anni CCCCXC. reperiet sub Nerone Imperatore completas hebdomadas, sub quo obsidionis urbis initium fuit: post Neronem secundo anno Vespasiani ab eodem postremam eversionem patitur.		1586	2	34	Bacchylides carminum auctor agnoscebatur.
			1587	3	35	Olomius Athenienses in suam perduxit sententiam. (juxta Gr. et Lat. ὁ λοιμός, sc. pestilentia Athenienses obtinuit.)
		88	1588	4	36	Thucydides agnoscebatur.
			1589	5	37	Eupolis et Aristophanes scriptores Comoediarum agnoscebantur.
			1590	6	38	Terrae motu apud Locro facto, scissa Atalante, insula facta est.
			1591	7	39	
		89	1592	8	40	Plato natus est.
					Xerxes secundus menses II. Post quem Sogdianus menses VII. Post quem Darius Nothus ann. XIX.	
			1593	9	1	Lacedaemonii et Athenienses oblationes libaminum confecerunt.
U. C. 330			1594	10	2	Eudoxius Cnidius agnoscebatur.
			1595	11	3	Lacedaemonii Herculeam ex habitatione amoverunt.
		90	1596	12	4	
			1597	13	5	Atheniensium in Sicilia calamitates.
			1598	14	6	
			1599	15	7	
		91	1600	16	8	Alcibiades profugus se contulit ad Tisaphernem.
			1601	17	9	
			1602	18	10	
			1603	19	11	
U. C. 340		92	1604	20	12	

σθαι ἀρξαμένη ἡ πόλις, μετὰ β'. ἔτος (Scal. μετὰ Νέρωνα ἔτει β'.) Οὐεσπασιανοῦ τὴν ἐσχάτην ἅλωσιν ὑπομένει. Euseb. apud Sync. 199. B.

1594. Εὔδοξος ὁ Κνίδιος ἐγνωρίζετο. Sync. 205. D.

1595. Λακεδαιμόνιοι ἀπῴκησαν Ἡράκλειαν. Sync. 205. D.

1597. Ἀθηναίων συμφορὰ ἐν Σικελίᾳ. Sync. 205. D.

(ad sensum) 1570. Ἡρόδοτος ἱστορικὸς ἐτιμήθη παρὰ τῆς Ἀθηναίων βουλῆς, ἐπαναγνοὺς αὐτοῖς τὰς βίβλους. Sync. 197. E.

1573. Εὐριπίδης ὁ τραγῳδοποιὸς ἐγνωρίζετο. Sync. 197. E. Πρωταγόρας ὁ σοφιστὴς ἠκμαζε. τούτου Ἀθηναῖοι τὰς βίβλους ἐψηφίσαντο καῦσαι. Sync. 197. E.

1577. Θεαιτήτος μαθηματικὸς ἤνθει. Sync. 198. A.

Φειδίας ... τὴν ἐλεφαντίνην Ἀθηνᾶν ἐποίησεν. Sync. 198. A.

1587. Ἀθηναίους ἔπίεσεν ὁ λιμὸς (fames). Sync. 205. C.

1593. Λακεδαιμόνιοι πρὸς Ἀθηναίους ἐσπείσαντο. Sync. 205. D.

Ամ. Հռ.		Ոլմպ.	Ամ Աբր.	Մ. Ալէք. Աւրել. Ասիա.	Պտղոմ. Հռչակաւոր	Եգիպտ. Իշ Հարցաբանութ. Ամիրսէսոս չիպոսի ամս Ը:	
			ռոե	ֆա	ԺԹ	ա	Եւբուա յետս Ակաց:
			ռոզ	ֆբ	Ի	բ	Եւբիպիդէս առ արքեպատոսիս վախճանի. և սոփոկղէս յաջորդեաց:
			ռոէ	ֆգ	ԻԱ	գ	
		ՂՁ	ռոը	ֆդ	ԻԲ	դ	
				Ամիսոպես ամս Է:			
			ռոթ	ա	ԻԳ	ե	
			ռոժ	բ	ԻԴ	զ	Ի սիկիղիա գիւանէսիս բռնացաւ:
						Եպիրիքես ամս Ը:	
			ռոժա	գ	ԻՀ	է	
	Ած սոփա. Թուի ինալ Եսթերայ պատմութիւնն, որ ի հրէից պատմի. եթէ նոյն իցէ՝ որ յերբայեցւոց արշաւիրն անուանի, և քան նմա ոմն անուանի ընդ Թարգամանութեան արտաշէս կոչի:	ՂԶ	ռոժբ	ա	Ա	բ	
			ռոժգ	բ	Բ	գ	Գ. խմնկրիտաս վախճանեալ:
Կ ՃՁ			ռոժդ	գ	Գ	դ	Ջաղկիպիագէս ազան վարձաւորս:
	Գ. խմնէսիոս ի սիբարս բռնացաւ:		ռոժե	դ	Դ	ե	Կիւբրսի պարակի կամնէն. զոր պատ. քէնոփոն:
				Ամիսոպես ամ Ա:			
	Աթէնացիք բռնաւթիւն կրկնեն:	ՂԷ	ռոժզ	ա	ե	զ	
				Պատ. նիս ամ Ա:		Ասփէնդես ամս ԹԷ:	
	Ի Սակրատէս հանաւոր Ճանաչէր:		ռոժէ	ա	զ	ա	
				Ամիսոպես ամս Ը:			
	Աթէնացիք սկան իշ գէրս ի կիր արկանել. քանզի զառաջինն ժէ վա. բէին:		ռոժը	ա	ֆ	բ	Վախճանեցան բռնակալքն աթէնացւոց:
			ռոժԹ	բ	Բ	գ	Քսենոփոն գրէիայ և դիոդորի ուսոյ՝ Ճանաչէր:
		ՂԸ	ռոի	գ	ՀԹ	դ	
	Սակրատէս որբ կիսէրնեն, և մեռաւ, որ է ինդ ամոլի:		ռոիա	դ	Ժ	ե	
	Սոկրատեանք Ճանաչէին:		ռոիբ	ե	Ժա	զ	Եպիմենիդոց մեհենէն արքունւոյ մեռանել ամիս:
	Սոփոխղես Ճանաչէր:		ռոիգ	զ	Ժբ	ֆ	Գ. խոգինէս կիւռնիկոս փիղոսոփոս Ճանաչէր:
				Ամիսոպես ամս Ի:			
Կ ՃԿ	Քաղկեդոնացւոց (կարթագինացւոց) մեհենական պատերազմ:	ՂԸ	ռոիդ	ա	Ժգ	Բ	
			ռոիե	բ	Ժդ	ՀԹ	
				Ամիսոպես դամոնես ամս ՃԺ:			
			ռոիզ	ա	Ժե	Ժ	Գաղատացիք և կեզատացիք գհռոմ կալան՝ բայց ի կապիտոլեացին:
			ռոիէ	բ	Ժզ	Ժա	
		ՂԸ	ռոիը	գ	Ժէ	Ժբ	
						Փատա. ռես ամ Ա:	
	Պղատոն փիղոսոփոս ի յասիա հասեալ երեւէր:		ռոիԹ	գ	Ժը	ա	
						Դնէքէրէքես (ամս Ը): (Դնիկանէքես. ամս ԹԷ):	
			ռոլ	ե	ՃՀ	ա	Եւագորաս ի մեաց անկաւ Թագաւորութիւն կիպրոս կղզւոյ:
			ռոլա	զ	ֆ	բ	
		ՂՃ	ռոլբ	է	ֆա	գ	
			ռոլգ	ը	ֆբ	դ	
Կ ՃՀ			ռոլդ	Թ	ֆգ	ե	
			ռոլե	Ժ	ֆդ	զ	
		ՃՀ	ռոլզ	Ժա	ֆե	է	

1612. * Ած սկիզբն կոչեցեալ պատասխոս. Հանդիպի Ժամանակ իրացս եսթերայ ։ Դարձագրս · եսթերայ ։

» Sub Artaxerxe Mnemone nuncupato occurrit tempus istarum rerum Esther «. Praefat. Esther in Babliis Armenis.

* Ած սոփա. եսթեր ։ Սամ:

» Sub isto Esther «. Sam.

(*Gr. ad verbum.*) 1606. Εὐριπίδης τελευτᾷ (...), καὶ Σοφοκλῆς ἐν Αἴαντι. Chron. Pasch. 133. D.

1612. Κατὰ τοῦτον μοι δοκεῖ ἡ κατὰ τὴν Ἐσθὴρ ἱστορία (...), εἰ δὴ αὐτός ἐστιν ὁ παρὰ μὲν Ἑβραίοις Ἀσσουῆρος, παρὰ δὲ τοῖς ἑβδομήκοντα ἑρμηνεύσασι Ἀρταξέρξης. Euseb. apud Sync. 203. D. E.

1614. Ἀλκιβιάδης ἀνῄρει Φαρνάβαζος. Sync. 205. D.

1615. Κύρου Πέρσου ἀνάβασις, ἣν ἱστορεῖ Ξενοφῶν. Sync. 205. D.

1616. Ἀθηναῖοι ἐτυραννεύθησαν. Sync. 250. D.

1617. Ἰσοκράτης ὁ Ῥήτωρ ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 133. 134. 135. ter script.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Maced. Archelaus*	*Persar. Darius nothus*	*Aegy. XXVIII. Dyn. Amyrtaeus Saites ann. VI.*	
			1605	21	13	1	Eubua (...) recessit.
			1606	22	14	2	Euripides apud Archelaum moritur,
			1607	23	15	3	et Sophocles Athenis.
		93	1608	24	16	4	
				Orestes ann III.			
			1609	1	17	5	
			1610	2	18	6	In Sicilia Dionysius tyrannidem exercuit.
						Ephirites ann. VI.	
			1611	3	19	1	
	Sub hoc videtur esse Esther historia, quae a Judaeis refertur; si quidem idem sit, qui ab Hebraeis Assuerus nominatur, et secundum Septuagintaversionem Artaxerxes vocatur.			*Archelaus ann. IV.*	*Artaxerxes ann. XL.*		
		94	1612	1	1	2	
			1613	2	2	3	Democritus obiit.
U. C. 350	Dionysius Syracusis tyrannidem exercuit.		1614	3	3	4	Alcibiadem Pharnabazus interfecit.
			1615	4	4	5	Cyri Persae ascensus, de quo refert Xenophon.
				Amintas an. I.			
	Athenienses tyrannidem sustinuerunt.	95	1616	1	5	6	
				Pausanias an. I.		*Achoris ann. XII.*	
	Isocrates Rhetor agnoscebatur.		1617	1	6	1	
				Amintas ann. VI.			
	Athenienses XXIV. literis uti coeperunt, cum antea XVI. usurparent.		1618	1	7	2	Extincti tyranni Atheniensium.
			1619	2	8	3	Xenophon Grylli et Diodorae filius agnoscebatur.
		96	1620	3	9	4	
			1621	4	10	5	Socrates Conion, id est cicutam hausit, et mortuus est.
	Socrates cum suis agnoscebatur.		1622	5	11	6	Ephesiorum delubrum rursus concrematum fuit.
	Speusippus agnoscebatur.		1623	6	12	7	Diogenes Cynicus philosophus agnoscebatur.
				Argeus ann. II.			
U. C. 360	Carchedonensium, (sc. Carthaginensium) bellum sacrum.	97	1624	1	13	8	
			1625	2	14	9	
				Amintas iterum ann. XVIII.			
			1626	1	15	10	Galatae (sc. Galli) et Celti Romam occuparunt, excepto Capitolio.
			1627	2	16	11	
		98	1628	3	17	12	
	Plato philosophus florens apparebat.					*Psammuthes an. I.*	
			1629	4	18	1	
						Nepherites mens. IV. Nectanebus annis XVIII.	
			1630	5	19	1	Euagoras mente captus, cum regnaret in Cypro insula.
			1631	6	20	2	
		99	1632	7	21	3	
			1633	8	22	4	
U. C. 370			1634	9	23	5	
			1635	10	24	6	
		100	1636	11	25	7	

1618. Ἀθηναῖοι ἦρξαντο στοιχείοις χρῆσθαι, πρότερον ις'. χρώμενοι. Chr. Pasch. 134. A.

1621. Σωκράτης ... πιὼν τὸ κώνειον ἀπέθανε. Chron. Pasch. 135. A.

1622. Ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς αὖθις ἐνεπρήσθη. Sync. 206. B.

1623. Διογένης Κυνικὸς φιλόσοφος ἐγνωρίζετο. Sync. 206. B.

1624. Καρχηδονίων ὁ ἱερὸς πόλεμος. Sync. 206. A.

1626. Γαλάται, καὶ Κέλται Ῥώμης ἐκράτησαν, πλὴν τοῦ Καπιτωλίου. Sync. 206. B. et Chron. Pasch. 134. B.

1629. Πλάτων ὁ φιλόσοφος ἤκμαζεν. Chron. Pasch. 134. C. *Fragm. Gr. ad sensum.*

1605. Καὶ Αἴγυπτος ἀπέστη Περσῶν. Sync. 205. D. et 204. E. (*quod si constet, lege in Arm. et Lat.* [illegible] *ann.* ωξγ. Et Aegyptus recessit a Persis.)

1615. Διονύσιος Σικελίας ἐτυράννει. Sync. 206. B.

1618. Οἱ ἐν Ἀθήναις τύραννοι κατελύθησαν. Sync. 205. E.

1630. Εὐαγόρας βασιλεύων τῆς Κύπρου ἐξέστη. Sync. 206. B.

Ճիւ. Համար		Ոտանաւոր	Ամ Աբրահ.	Մ-ներ. Ամիսք	Պ-րդին Ասրտաքս-	Իշխանք. Նահանգք. Թուականք Հարտք.	
	Ի լինել մեծի չարժմանն՝ էրկիկ և բուռն քաղաքք սկզբնէպոնէացոց կործանեցան :		ռոկէ	ժբ	իզ	ը	Պրէսանատացիք ի հռոմայեցւոց յաղթեցան :
			ռոկը	ժդ	իէ	իթ	
			ռոկթ	ժդ	իը	ժ	
	Ախէնացիք զիշխանութիւն ետին գացւոց առին :	ՉՀ	ռոկի	ժէ	իթ	ժա	Խոհրատէս սոփեատէս ի լսի հաւատալ երեւէր :
			ռոկիա	ժդ	լ	ժբ	
			ռոկիբ	ժէ	լա	ժդ	
			ռոկիգ	ժը	լբ	ժդ	
	Պղտատն և քսէնոփոն և այլք սակրատ ուսուիք ի լսի հաւատալ երեւէին :			Ասիէոտէր ամ ա :			
Կ յժ		ՉՔ	ռոկիդ	ա	լգ	ժէ	
				Պղատիս ամս ը :			
			ռոկիե	ա	լդ	ժզ	Դիոնիսիոս վախճանի , սկիւթ սիկիպացւոց սմս ըժ . յետ որոյ մանուկն դիոնէսիոս :
			ռոկիզ	բ	լէ	ժէ	
			ռոկիէ	գ	լզ	ժը	
						Հարպաւսիան նէպոտէք իշխեաց՝ Տէտս ամս ի :	
		ՉՁ	ռոկիը	դ	լէ	ա	
				Պէրդիկս ամս ը :			
			ռոկիթ	ա	լը	բ	
						Նէպոտէք իշխեաց՝ ամս ծը :	
			ռոճ	բ	լթ	ա	
			ռոճա	գ	խ	բ	
					Ասրտաքս . ար և ամս ի :		
	Աբիատաէկէս ի ուժամուխ էր , և պղատոնի բանիցն մխա գնէր :	ՉՁ	ռոճբ	դ	ա	գ	Կամիղոս զիկզատցիս ընդ հռոմայեցս սկսաւ պատերազմիլ հնազանդեաց :
Կ յկ			ռոճգ	ե	բ	դ	
			ռոճդ	զ	դ	ե	
				Փիղիպոս ամս իէ :			
			ռոճե	ա	դ	զ	
		ՉՀ	ռոճզ	բ	ե	է	
	Դէմոսթենէս հռետոր ծանուցեր :		ռոճէ	գ	զ	ը	Ի վերս զմանն ինչ՝ ի հռոմայեցւոց և՝ ի հրէից ատ , և բնակեցոյց՝ ի վերս կանս ատ կազրիկ ծովուն :
			ռոճը	դ	է	իթ	
			ռոճթ	ե	ը	ժ	
	Ախէքսանդրոս փիղիպոսեայ և ոգիմպիական ծնաւ :	ՉՂ	ռոկ	զ	իթ	ժա	Դիոնիսիոս եղ՝ ի սիկիղիայ :
			ռոկա	է	ժ	ժբ	
			ռոկբ	ը	ժա	ժգ	Դիոնիսիոս՝ ի սիւրակուսա սպանաւ :
			ռոկգ	իթ	ժբ	ժգ	
Կ է	Խպարիոս դիոնիսիոյ սիւրակուսացւոց բռնացաւ :	ՉՀ	ռոկդ	ժ	ժգ	ժէ	Բիւնա կին մարգ պուէական ծանուցեր :
			ռոկէ	ժա	ժգ	ժզ	
			ռոկզ	ժբ	ժէ	ժէ	Դէմոսթենէս հռետոր երեւէր :
			ռոկէ	ժգ	ժզ	ժը	
	Հռոմայեցիք գաղատացւոց յաղթեցին :	ՉՃ	ռոկը	ժդ	ժէ	ժիթ	Ի վերս կալաւ զիգիպատս՝ ի փախստական կանուխեանն նէքտանեբոյ յԵթիոպիա . ատ որով գազաքեցին Թագաւորք եգիպտացւոց :
			ռոկթ	ժէ	ժը	* *	

Ոտանաւոր	Ամ Աբրահ.	Մ-ներ. Փիղիպոս	Պ-րդին Ասրտաքս-	
ՉԻԹ	ռոհ	ժզ	ժիթ	Հռոմայեցիք սամնիտացւոց յերկուս կը-
	ռոհա	ժէ	խ	
	ռոհբ	ժը	խա	
	ռոհգ	ժիթ	խբ	

(ad verbum) 1637. Σεισμοῦ (...) γενομένου (ἐν Ἀχαΐᾳ), Ἑλίκη (Scal. Ἑλίκιν) καὶ Βούρα (...) κατεπόθησαν. Chron. Pasch. 155. C.
1657. Δημοσθένης ὁ Ῥήτωρ ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 136. A.

(ad sensum) 1640. Σοκράτης (Scal. Ισοκράτης) σοφιστὴς ἠκμαζεν. Sync. 206. B.
1643. Πλάτων, καὶ Ξενοφῶν, καὶ ἄλλοι Σωκρατικοὶ ἐγνωρίζοντο.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Maced. Amintas*	*Persar. Artaxerxes*	*Aegypt. XXVIII. Dyn. Nectanebus*	
	Magno terraemotu facto, Helice et Bura Peloponnesi urbes corruerunt.		1637	12	26	8	Praenestini a Romanis superati.
			1638	13	27	9	
			1639	14	28	10	
		101	1640	15	29	11	Isocrates sophista vigebat.
	Athenienses principatum Graecorum assumpserunt.		1641	16	30	12	
			1642	17	31	13	
			1643	14	32	14	
	Plato et Xenophon, aliique Socratici vigentes apparebant.			*Alexander an. I.*			
U. C. 380		102	1644	1	33	15	
				Ptolemaeus ann. IV.			
			1645	1	34	16	Dionysius moritur, cum regnasset in Siculos annos XVIII. post quem Dionysius Junior.
			1646	2	35	17	
			1647	3	36	18	
						Dynast. Nectanebiorum Teos ann. II.	
		103	1648	4	37	1	
				Perdicas ann. VI.			
			1649	1	38	2	
						Nectanebus alter an. XVIII.	
			1650	2	39	1	
			1651	3	40	2	
					Artaxerxes, qui et Ochus, ann. XXVI.		
	Aristoteles VII. et X. annorum erat, Platonisque verba audiebat.	104	1652	4	1	3	
U. C. 390			1653	5	2	4	Camillus Celtos bellum Romanis inferentes subegit.
			1654	6	3	5	
				Philippus an. XXVI.			
			1655	1	4	6	
		105	1656	2	5	7	
	Demosthenes Rhetor agnoscebatur.		1657	3	6	8	Ochus partem aliquam de Romanis Judaeisque cepit, et habitare fecit in Hyrcania juxta mare Caspium.
			1658	4	7	9	
			1659	5	8	10	
	Alexander Philippi et Olympiadis (filius) natus est.	106	1660	6	9	11	Dionysius e Sicilia egressus est.
			1661	7	10	12	
			1662	8	11	13	Dionysius Syracusis interemptus.
			1663	9	12	14	
U. C. 400	Hipparinus Dionysii (filius) Syracusis tyrannidem exercuit.	107	1664	10	13	15	Rinna poetria agnoscebatur.
			1665	11	14	16	
			1666	12	15	17	Demosthenes Rhetor apparebat.
			1667	13	16	18	
	Romani Galatas (sc. Gallos) vicerunt.	108	1668	14	17	19	Ochus Aegyptum tenuit, Nectanebo in Aethiopiam pulso, sub quo desierunt reges Aegyptiorum.
			1669	15	18	* * *	

Olympias	*Anni Abrahae*	*Maced. Philippus*	*Persar. Artaxerx.*	
	1670	16	19	
	1671	17	20	
109	1672	18	21	
	1673	19	22	Romani Samnites duobus praeliis superа-

Chron. Pasch. 134. E.

1643. Διονύσιος Σικελίας τύραννος ἀπέδειξε χρατήσας ἔτη ιδ'. μεθ' ὃν ὁ δεύτερος υἱὸς αὐτοῦ Διονύσιος ὁ νεώτερος. Sync. 206. C.

1652. Ἀριστοτέλης Πλάτωνι ἐμαθήτευσεν ἀπὸ ιζ'. ἔτους τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Sync. 206. C.

1660. Διονύσιος ... ἔξέπεσε Σικελίας. Sync. 207. C.

Ըստ Հայոց		Ոսկրագիր	Ամ Ասորոց	Մանր Փիլիպոս	Պատ Ասորեստ	
Կ ՆԺ		ՃԺ	ռ ՀԴ ռ ՀԵ ռ ՀԶ ռ ՀԷ	ի ια ιβ ιγ	իգ իդ իե իզ	Ասիս յայլեկէն. և զամենայն առհմանա-կեցս ապաստամբս Նաբոնդեցին։
	Հանդիպ՝ ի հաւտ եղէջն՝ գոան բեւեր ԺԷ. և հազարք Է։				Ասորեստ ամ Ճ։	
			ռ ՀՂ ռ ՀԹ	իդ իե	ա բ	Սակաւիկս վախճանէր. զոր փոխանակեաց քաղնեղբաւրէս։
		ՃԺ ա	ռ Ձ	իզ	գ	
	Աղէքսանդրոս՝ ի վերայ զեբրիկացւոց և Թրակացւոց զօրաժողով եղև. և զԹէբ բացեան վանեաց՝ ի վերայ պարսից զօրս գումարեաց. և զաւրգիացիս առ, յայլեկաղ զօրավարաց Թագաւորին առ գրաւնիկ գեաւղ։		Ասորեստ ամ Ճ։		Պատ ամ Ը։	Աղէքսանդրոս զհնդս պաշարեաց. և զՀրէաստան առ՝ ի հրէից. մեծարեալ՝ մատոյց պատարագս նմ, և պատուեաց զքահանայապետն։ Զանգրոմարս կողմանցն տեսուչ կացոյց. զոր սպանին չամեաց-քաղաքին բնակիչք. զոր պատժեաց աղէքսանդրոս՝ գաբձեալ յեգիպտոս. առեալ զքաղաքն՝ բնակեցոյց անդ մակեդոնացիս։
Կ ՆԷ	Աղէքսանդրոս զաւուրն զամուր քարն առ, և ընդ հնդկաց գեան անց։ Աղէքսանդրիա յեգիպտոս շինեցաւ յամին Է երորդի Թագաւորութեանն աղէքսանդրի։ Յօրում և ասիացւոց Թագաւորեացն նաղէքսանդրոս։	ՃԺ բ	ռ ՃԱ ռ ՃԲ ռ ՃԳ ռ ՃԴ ռ ՃԵ ռ ՃԶ	ια ιβ ιγ ιδ ιε ιζ	ա բ գ դ ե զ	Հռոմայեցւոց հիպատոսն զորդի իւր առնէաց առաջարաւ, Թէ ընդէր առանց նմա կամաց Ճակատս եաս, և յայլեկաց։

Աղէքսանդրոս զվիրահիկս և զմարս հնազանդեաց. և եղեալ՝ ի սամոնոս՝ շինեաց զպոնիոն։
Աղէքսանդրոս զբաբելոն կալաւ. զդարեհ սպան. առ որով զգաւթեաց իսկ պարսից իշխանութիւնն, կալեալ ամս Մ։

	Ոսկրագիր	Ամ Ասորոց	Մանր Ասիական	
Հռոմայեցիք զսենացիս պարսեցին, և տարան զլեռն բնակեցուցին։ Սոնացիքն (յն. սաննիթէ։ լտ. սանիթէ) արաբացիքն են յհնդեմոնեայ։	ՃԺ գ	ռ ՃՁ ռ ՃՂ ռ ՃՃ	կ լ մ	Աղաքաւմնեա և եպիկուրոս Ճանաչէին։ Աստուած յասիս փախուաւ։
		ռ ՃՄ	ժ	Կռիւն աղէքսանդրի՝ ի հնդիկս ընդ պօրոսի և ասքսիղոյ։
	ՃԺ դ	ռ ՃՆ ռ ՃՇ	ժա ժբ	Լիգացւոց և Թրակեայ կողմանց և եղեսպոնտեայ Թագաւորեաց լիսիմաքոս։

Աղէքսանդրոս լԲ ամաց եղեալ վախճանեցաւ՝ ի բաբելոն։ Զեռ որոյ՝ ի բազումն անկանելոյ իշխանութեանն՝ Թագաւորեաց նախ եգիպտացւոց պտղոմիոս զազոսեայ ամն Ժ։ Ապա եգիպտացւոց փիլիպոս՝ որ և արիդէոս՝ եղբայր աղէքսանդրի ամն Է։

	Ոսկրագիր	Ամ Ասորոց	Աղեքսանդրի և Փիլիպոսի որ և Արիդէոսի ամ։	Մանր Փիլիպոս որ և Արիդէոս	
Պտղոմիոս պազոսեայ՝ նենգութեամբ և բանիւք կալեալ զերուսաղէմացիս և զհրէաստան, և գրաւումս՝ ի նոցանէ իջուցեալ՝ գեգիպտոս բնակեցոյց։	ՃԺ ե	ռ ՃՈ ռ ՃՊ ռ ՃՌ ռ ՃՍ ռ ՃՎ	ա բ գ դ ե	ա բ գ դ ե	Մակեդոնացւոց իշխանք ընդ միմեանս անկան։ Պարգա (պէրգէոն) յեգիպտոս յուեաց։ Մէանդրոս նախ առաքինութիւն էցոյց, զի ցասման յաղթէր։ Թէոփրաստոս փիղոսոփոս Ճանաչէր։
Հրէից սնոտ քահանայապետս Ճանաչէր որ գեւ յոգոյ։		ռ ՃՖ	զ	զ	Հռոմայեցիք սաւէնացւոցն արաբացւոցն համարէն տիրեցին։

Fragm. Gr. ad verbum.

1686. Ὑπατος (...) τὸν ἴδιον υἱὸν ἐπελέκισε, παρὰ γνώμην αὐτοῦ συμβαλόντα πόλιμον, καὶ νικήσαντα. Chron. Pasch. 137. C.

1687. Ἀναξιμένης καὶ Ἐπίκουρος ἐγνωρίζετο. Sync. 219. C.

1693. Πτολιμαῖος ὁ Λάγου δόλῳ παραλαβὼν τὴν Ιερουσαλὴμ καὶ ἁπάτῃ, πολλοὺς ἐκ τῆς Ιουδαίας μετῴκισεν εἰς Αἴγυπτον. Sync. 216. C.

1695. Μέανδρος (ὁ κωμικὸς ποιητὴς) πρῶτον δρᾶμα διδάξας Ὀργὴν

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Maced. Philippus*	*Persar. Artaxerx.*	
U. C. 410			1674	20	23	runt, universosque finitimos rebellantes subegerunt.
			1675	21	24	
	Descriptione Romae facta, invenerunt myriadas XVI. et V. mille.	110	1676	22	25	
			1677	23	26	
					Arses Ochi ann. III.	
			1678	24	1	Speusippus obiit, cui successit Xenocrates.
			1679	25	2	
		111	1680	26	3	
	Alexander adversus Illyricos et Thracas expeditionem fecit, et Thebaeos profligavit, contra Persas exercitum movit; Sardesque cepit, devictis Regis Ducibus apud Granicum flumen.		*Alexander Philippi ann. XII.*		*Darius ann. VI.*	Alexander Tyrum obsedit, et Judaeam cepit; honorifice exceptus, Deo victimas immolavit, Pontificemque honoravit. Andromachum partium illarum procuratorem constituit, quem incolae urbis Samaritarum interfecerunt: quos Alexander ab Aegypto reversus punivit: capta urbe, Macedonas ut ibi habitarent collocavit.
			1681	1	1	
			1682	2	2	
	Alexander Aornin petram munitam cepit, et Indum amnem transgressus est.		1683	3	3	
U. C. 420	Alexandria condita in Aegypto, anno VII. regni Alexandri. Quo et in Asianos regnavit idem Alexander.	112	1684	4	4	
			1685	5	5	
			1686	6	6	Romanorum consul filium suum securi percussit, quoniam nempe praeter ejus voluntatem congressus superaverit.
					* * *	

Alexander Hyrcanos et Medos in obedientiam duxit, ascendensque in Sammonum, Ponion condidit.
Alexander Babylonem obtinuit, Darium interfecit, sub quo exstinctum utique est Persarum imperium, postquam perdurasset annos CCXXX.

	Olympias	*Anni Abrahae*	*Maced. Alexander*	
		1687	7	Anaximenes, et Epicurus agnoscebantur.
Romani Sonios (seu Savnites) superarunt, et transferentes ut alibi habitarent, collocaverunt. Sonii Arabes erant ex Eudaemone (vel juxta Eudaemonem).	113	1688	8	Attalus fugit in Asiam.
		1689	9	
		1690	10	Bellum Alexandri in India cum Poro et Taxile.
		1691	11	Lydis, et Thraciae partibus, et Hellesponto Lysimachus imperavit.
	114	1692	12	

Alexander annos agens XXXII. obiit Babylone. Post quem translato in multos imperio, Aegyptiis primus imperavit Ptolemaeus Lagi (filius) annis XL. Macedonibus (vero) Philippus, qui et Aridaeus frater Alexandri, annis VII.

	Olympias	*Anni Abrahae*	*Alexand. et Aegypti. Ptolemaeus ann. XL.*	*Macedon. Philippus qui et Aridaeus ann. VII.*	
		1693	1	1	Macedonum Principes inter se altercantur.
		1694	2	2	Parda (lege Perdicca) in Aegyptum irruit.
U. C. 430		1695	3	3	Meander (al. Menander) primus virtutem ostentavit, superabat enim ἐργῶν (Iracundiam nempe nominatam fabulam).
	115	1696	4	4	
		1697	5	5	Theophrastus philosophus agnoscebatur.
		1698	6	6	Romani Savnites Arabas penitus in potestatem redegerunt.
Ptolemaeus Lagi (filius) dolo et industria capiens Jerusalem Judaeamque, plurimos eorum in Aegyptum transtulit, ut (ibi) habitarent.					
Judaeorum Onias Pontifex agnoscebatur filius Jaddi.					

ἐνίκα. Sync. 219. C.
1697. Θεόφραστος φιλόσοφος ἐγνωρίζετο. Sync. 219. C.
1698. Ἰουδαίων Ὀνείας Ἀρχιερεὺς ἐγνωρίζετο υἱὸς Ἰαδδοῦς. Sync. 214. E.
1698. Ῥωμαῖοι Σαυνιτῶν Ἀράβων τελείως κράτησαν. Sync. 219. C.
(ad sensum) 1693. Οἱ Μακεδόνων ἡγεμόνες ἐστασίασαν. Sync. 219. B.
1694. Περδίκκας εἰς Αἴγυπτον ἐστράτευσεν. Sync. 219. B.

Ամ. Հռոմայեցւոց	Ամ. Աբրահ.	Ազգ. Պարսից	Մարդ. Փիլիպպոս	Ազգ. Պտղոմ.	
	ռոդԹ	Ի	Ի	ա	Ձատիգոնոս զանաքիգոնէ առ օրէնս գեառվ չինեաց · զոր սեղևկոս Նոթագեաց , և անուանեաց անտիոք :
			Մարդ. կասանդրու ամս ԺԲ :		
ՌԺՀ	ռկ	Ը	ա	Բ	Մենանդրոս (Ֆենէդիոս) և ապեսիպաս փիլիսոփայք ճանաչէին :
	ռկա	ԼԹ	Բ	Գ	
	ռկԲ	Ժ	Գ	Դ	Մակաբայեցւոց գիրքն գյուռնաց ԹագաւորեԹիւն ասաւ Հաւորիեն : և Ի ինչ՝ որ ոչ ՚ի մեհենական մատեանս նոցա կարգեալ գտանի :
ՌԺԶ	ռկԳ	Ժա	Դ	Ե	
ՌԺԷ	ռկԴ	ԺԲ	Ե	Զ	

Ամ. Հռոմայեցւոց	Ամ. Աբրահ.	Ազգ. Պարսից	Մարդ. կասանդրու	Ազգ. Անտիոք.	Ազգ. Պտղոմ. և Բաբելաց նի և Ընդնոյ Իսմանոյն Թագաւորեաց սելեւկոս նիկանոր ամս ԼԲ :	
	ռկԵ	ԺԳ	Գ	Ի	ա	
	ռկՂ	ԺԴ	Ի	Բ	Բ	
	ռկԻ	ԺԵ	Բ	ԼԹ	Գ	
ՌԺԸ	ռկԸ	ԺԶ	ԼԹ	Ժ	Դ	Ախոմեպիա ՚ի Թրակ չինեաց :
	ռկԹ	ԺԷ	Ժ	Ժա	Ե	
	ռկՀ	ԺԸ	Ժա	ԺԲ	Զ	Դեմետրիոս փոլիորկէտ առ պտղոմէոս եկն , որ աԲեհնացւոց պընկերհաշտուԹիւն ՚ի ձեռս եառ :
ՌԺԹ	ռկՁ	ԺԹ	ԺԲ	ԺԳ	Է	
	ռկՁա	Ի	ԺԳ	ԺԴ	Ը	
	ռկՁԲ	Իա	ԺԴ	ԺԵ	ԼԹ	
	ռկՁԳ	ԻԲ	ԺԵ	ԺԶ	Ժ	
	ռկՁԴ	ԻԳ	ԺԶ	ԺԷ	Ժա	Սելեւկոս զանտիոք և զդաւոգիկիա չինեաց · նաև զասպամիա , և զեգիպտոս , և զբերբիա , և զբեգդատ Ի Բակտր զանտիոք յ՚ԹԺ ամի ԹագաւորուԹեանն իւրոյ չինէ :
ՌԺՀ	ռկՁԵ	ԻԴ	ԺԷ	ԺԸ	ԺԲ	
				Դեմետրիոս ամս ԵԼ :		
	ռկՁԶ	ԻԵ	ԺԸ	ա	ԺԳ	
	ռկՁԷ	ԻԶ	ԺԹ	Բ	ԺԴ	
			Անտիոք Իասանդրի ամս Ե :			
	ռկՁԹ	ԻԷ	ա	Գ	ԺԵ	
ՌԺԹ	ռկՂ	ԻԸ	Բ	Դ	ԺԶ	Դեմետրիոս ասիացւոց Թագաւոր՝ կռիւս պատերազմէս , զամբասից քաղաքն ՚ի պերգիկոյ բնակեցուցեալ միահամուռ առ :
	ռկՂա	ԻԹ	Գ	Ե	ԺԷ	
	ռկՂԲ	Լ	Դ	Զ	ԺԸ	
			Դեմետրիոս ամս Է :			
ՌՀ	ռկՂԳ	ԼԱ	ա	Է	ԺԹ	Ա՚Հնանգրոս կոմիկիան վախճանի :
	ռկՂԴ	ԼԲ	Բ	Բ	Ի	
	ռկՂԵ	ԼԳ	Գ	Թ	Իա	
	ռկՂԶ	ԼԴ	Դ	Ժ	Իբ	Սելեւկոս ՚ի քաղաքն զոր չինեաց , հրէշայս բնակեցուց · քաղաքային կարգաց պարծանս արար զնոսա · և հանգիստապահս բոլոր նահանգն հրամայեաց եառ լինել :
	ռկՂԷ	ԼԵ	Ե	ԺԱ	Իգ	
			Պետրոս ամս Է :			
ՌՀԱ	ռկՂԸ	ԼԶ	ա	ԺԲ	Իդ	
			Լիսիմաքոս ամս Է :			
	ռկՂԹ	ԼԷ	ա	ԺԳ	Իե	
ՌՀԲ	ռկՃ	ԼԸ	Բ	ԺԴ	Իզ	Ա՚Հնանգրոս գահատաւ՝ զդակեդմնացիս կալաւ :
	ռկՃա	ԼԹ	Գ	ԺԵ	Իէ	
ՌՀԳ	ռկՃԲ	Ա	Դ	ԺԶ	Իը	Հռոմայեցիք զԻրաուան առին :
			Պետրոս Փիլոպէպէոս ամս ԼԷ :			
	ռկՃԳ	Ա	Ե	ԺԷ	Իթ	

1705. * Ձեա քՁ ամի մահուանն ազէքսանդրի, սասուց և բաբելոնի և վերնոյ կողմանցն Թագաւորեաց սելեւկոս Նիկանովր || · Սամ՝

» Annis XII. post obitum Alexandri, Syriae et Babyloni superioribusque regionibus regnavit Seleucus Nicanor a., Sam.

(ad verbum) 1701. Μενέδημος, καὶ Σπεύσιππος φιλόσοφοι ἐγνωρίζοντο. Sync. 219. B.

1708. Ρωμαῖοι Μαρσοὺς καὶ Ομβρους καὶ Παλλαντεὺς παρεστήσαντο. Idem.

1709. Λυσιμαχία ἐν Θρᾴκῃ ἐκτίσθη. Idem.

1710. Ρωμαῖοι ἀποικίας ἔστειλαν. Idem.

1712. Κύπρου Πτολεμαῖος ἐκράτησεν. Idem.

1716. Σίμων (...) Ἀρχιερεὺς ... ἐγνωρίζετο. ὃς δὲ εὐσέβειαν πρὸ

Urbis Conditae		Olympias	Anni Abrahae	Alex. Ptolemaeus	Maced. Philippus	Asianorum Antigonus ann. XVIII.	
			1699	7	7	1	Antigonus Antigoniam apud Orontem fluvium condidit, quam Seleucus restauravit, Antiochiamque appellavit.
					Maced. Cassander annis XIX.		
		116	1700	8	1	2	
			1701	9	2	3	Menander et Speusippus philosophi agnoscebantur.
			1702	10	3	4	
U. C. 440			1703	11	4	5	Macchabaeorum libri Graecorum regnum hinc computant; id quod in sacerdotalibus ipsorum Codicibus haud numeratum comperitur.
		117	1704	12	5	6	

		Olympias	Anni Abrahae	Alex. Ptolemaeus	Maced. Cassander	Asianorum Antigonus	Syris et Babyloni superioribusque partibus regnavit Seleucus Nicanor annis XXXII.	
			1705	13	6	7	1	
			1706	14	7	8	2	
			1707	15	8	9	3	
	Romani Marsos, Umbros, et Palignos subegerunt.	118	1708	16	9	10	4	
			1709	17	10	11	5	Lysimachia in Thracia condita.
	Romani colonias deduxerunt.		1710	18	11	12	6	
			1711	19	12	13	7	Demetrius Phalereus ad Ptolemaeum venit, qui Atheniensibus Democratiam tradidit.
	Cyprum insulam Ptolemaeus obtinuit.	119	1712	20	13	14	8	
U. C. 450			1713	21	14	15	9	
			1714	22	15	16	10	
			1715	23	16	17	11	
	Simon Judaeorum Pontifex, qui et Justus quidem vocatus est tum ob magnam in Deum religionem, tum ob in suae gentis homines procurationem, agnoscebatur.	120	1716	24	17	18	12	Seleucus Antiochiam, et Laodiciam condidit, necnon Apamiam, Edessam, Berocam, et Bellam: verum Antiochiam XII. anno regni sui construit.
						Demetrius an. XVII.		
			1717	25	18	1	13	
			1718	26	19	2	14	
					Filii Cassandri ann. IV.			
			1719	27	1	3	15	
		121	1720	28	2	4	16	Demetrius rex Asiae, Poliorcetes appellatus, Samaritanorum urbem a Perdicca constructam, totam obtinuit.
			1721	29	3	5	17	
			1722	30	4	6	18	
					Demetrius ann. V.			
	Censu apud Romanos confecto, invenerunt myriadas XXII.		1723	31	1	7	19	
U. C. 460		122	1724	32	2	8	20	Menander Comicus moritur.
			1725	33	3	9	21	
	Romani Celtos, Sabinosque superaverunt, et Sabinorum terra sorte divisa est.		1726	34	4	10	22	Seleucus in urbibus, quas exstruxit, Judaeos collocavit; civili ordine eos donavit, et aequali cum civibus honore gaudere eos voluit.
			1727	35	5	11	23	
					Pyrrhus menses VII.			
		123	1728	36	1	12	24	
					Lysimachus ann. V.			
			1729	37	1	13	25	
	Judaeorum pontifex Eleazarus frater Simonis suscepit ordinem officii, eo quod filius Simonis Onias parvulus relictus fuerat.		1730	38	2	14	26	
			1731	39	3	15	27	Antigonus Gonatas Lacedaemoniis imperavit.
		124	1732	40	4	16	28	Romani Crotonem ceperunt.
					Ptolemaeus Philadelphus ann. XXXVIII.			
			1733	1	5	17	29	

Θεόν, Δίκαιος ἐκλίθη, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς εὐνοιαν. Sync. 214. E.

1724. Μένανδρος ὁ κωμικὸς τελευτᾷ. Chron. Pasch. 138. A.

1726. Ρωμαῖοι Κελτοὺς καὶ (τυράννους, Scal. Τυρρηνοὺς) ἐνίκησαν, καὶ τὴν Σαβίνων γῆν ἐκληρώσαντο. Sync. 219. B.

1732. Ρωμαῖοι Κρότωνα ἑλκβον. Sync 219. D.

(ad sens.) 1699. Αντίγονος Αντιγονίαν τὴν πρὸς τῷ Ορόντῃ ποταμῷ ἔκτισεν, ἣν Σέλευκος ἐπικτίσας Αντιόχειαν ὠνόμασεν. Sync. 218. C.

1715. Σέλευκος Νικάνωρ... Αντιγονίαν ἐπέκτισεν ιβ'. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. ὁ αὐτὸς Λαοδίκειαν, Σελεύκειαν, Απάμειαν, Εδεσσαν, Βερρόειαν, Πέλλαν. Sync. 218. B.

Ամ. Հայոց		Ոլիմպ.	Ամ Աբրահ.	Եգիպտ. Պտղոմ. էրեաս.	Մակեդ. Պտղոմ. էրեաս. ամ ք։	Ասուր. Սելեւկ. Նիկանոր	
Կ ՆՀ	Ասորաստան գերքսերքսէսի՝ կինդ ազի, կանգնեաց յաղէքսանդրիայ գիտանոցին աշտարակ քարձրաբերձ։		ռչկգ	ք	ա	Լ	
			ռչկը	գ	ք	Լա	
					Մենոփրէս ամիս Ի։ Անթիոքոս տասն Ե։ Ասթենես ամ Ք։		
		Ճիե	ռչկդ	դ	ա	Լք	
	Պատմէաս փիզադելփոս զՀրէաչս՝ որ յերգիսաս գերքէ էին, ազա ատաս արձակեաց, նուէրս արքունական յերուսաղէմ եղիազարայ քահանայապետ առաքեաց. և զհրեից գերս յերկրէն յերգոյ քաքաստոյ՝ ի յոյն լեզուփոյթ յանձին կալաւ գարձուցանել, զոր և յաղէքսանդրիա կազմեալ յիւրոց մատենից գարանս եդ։					Անթիոքոս ասվածը ամ ՃԲ։	
			ռչկե	ե	ք	ա	Մինդն հռոմայեցւոց մանանեայ զասբանաս։
					Անթիոքոս գնացաւ ամ ՃԷ։		
			ռչկզ	զ	ա	ք	Սարապիս յաղէքսանդրիա էին, որ և սորապիս, կամ թէ՝ որ և սէրապիս՝ ըստ ոմանց. և անդ գնակեցաւ։
			ռչկէ	է	ք	գ	
		Ճիզ	ռչկը	ը	գ	դ	
			ռչկա	ժ	դ	ե	
			ռչկբ	ժա	ե	զ	Մի ի հռոմայեցւոց զամս ապականեալ ապանաս։
Կ ՆԺ			ռչկգ	ժա	զ	է	Պոզէմոն փիլոսոփոս վախճանէր։ Յետ սորոյ արկեզաւոս՝ որ և կոտն՝ Ճանաչէր։
		Ճիէ	ռչկդ	ժբ	է	ը	
			ռչկե	ժգ	ը	թ	
			ռչկզ	ժդ	թ	ժ	Ի սիկիոնիա բազում քաղաքք ի հող մտրհոյս ձեռս եառան։
			ռչկէ	ժե	ժ	ժա	
		Ճիը	ռչկը	ժզ	ժա	ժբ	Ջէնոն ստոյիկեան վախճանէր։ Յետ որոյ կղեանթէս Ճանաչէր։
	Հռոմայեցիք զկապաբրիա Հնդոյն գերցին, և զՔեսէն կալան։		ռչկթ	ժէ	ժբ	ժգ	
			ռչծ	ժը	ժգ	ժդ	Հռոմայեցիք վարսակեան ի բնակութիւն առաքցին։
			ռչծա	ժթ	ժդ	ժե	
	ի հռոմ կոչս մի եառնոյ բազաւորալ՝ զանձն սպան։	Ճիթ	ռչծբ	ի	ժե	ժզ	Կլեոմիդէս արքայ բիւթանացւոց զքաղաքն Նորգեաց. և Նիկոմիդա անուանեաց։
			ռչծգ	իա	ժզ	ժէ	
Կ ՆՂ	Հռոմայեցիք զքեր բակուսատ պատերգին։		ռչծդ	իբ	ժէ	ժը	
			ռչծե	իգ	ժը	ժթ	
					Անթիոքոս որ ի Հռոմ եկեալ ամ ՃԸ։		
	Հռոմայեցիք կարքեգոնացւոց յաղթեցին ի Նաւամաքիկ կռուին. և զքաղաքն Ճ. քաղաք առին։	Ճլ	ռչծզ	իդ	ժթ	ա	
			ռչծէ	իե	ի	բ	
			ռչծը	իզ	ια	գ	Երասիարատաս բժիշկ հոյակապ Ճառեալ։
			ռչծթ	իէ	իբ	դ	
	Ջհրէից քահանայապետութիւնն յետ եղիազարայ Նորին հօրեղբայրն առնոյր մանասէ։	Ճլա	ռչկ	իը	իգ	ե	
			ռչկա	իթ	իդ	զ	Ասիոքոս ամէնացւոց եա միւսանգամ ազատութիւն։
			ռչկբ	Լ	իե	է	
			ռչկգ	ια	իզ	ը	
Կ Հ	Կարքեգոնացիք զՀռոմայեցւոց ի սիկիոնիա ննարքն նաւ առին. և զՔեսէզոս հեպատաս ի Նեղ արկին, որ փոխբանական լինէր։	Ճլբ	ռչկդ	իթ	իէ	ժ	
			ռչկե	լգ	իը	ժա	
			ռչկզ	լդ	իթ	ժբ	Պարթևք ի ժամկոնացւոց տալաստանէն. և ի նոցանէ Թագաւորեաց Արշակ ուսաի և Արշակունիք։
			ռչկէ	լե	Լ	ժգ	
		Ճլգ	ռչկը	լզ	ια	ժդ	
			ռչկթ	լէ	իբ	ժդ	
	Հրէից ազնս քահանայապետ Ճոնաթէս, որգի սիմոնի արգարոյն կոչեցեալ. որ զսովորութեան հարկն չետ պատմի արքայի, և ի բարեհաճութիւն գրգռեաց։ Հռոմէացոց ոմն այր երևելի՝ ի զորաւորացն հրէից առաքեալ		ռչհ	լը	լգ	ժե	
				Պտղոմէս Իւեր. գերս ամ ԻԸ։		Սելեւկ. Իւպատոր ամ Ի։	
			ռչհա	ա	լգ	ա	

1766. * Անթիոքոս Թէոս ամն ԺԸ. ի սորա ետ ամի պարթևք ի մեդհէդոնացւոց ապստամբեցին. և ի նոցանէ Թագաւորէ արշակ. ուստի արշակունիք ‖ Սամ. (զնոյնս Նմիագոյն երկրորդ այլուր ըստ խորենացւոյն)։

n Antiochus Theos annis xv. Hujus anno xi. Parthi a Macedonibus defecerunt, et regnat ex ipsis Arsaces, unde Arsacidae a. Sam. (qui et eadem fusius prosequitur alibi juxta Chorenensem.)

Fragm. Gr. ad verbum.

1736. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος τοὺς κατ' Αἴγυπτον αἰχμαλώτους Ἰουδαίους ... ἐλευθέρους ἀνῆκεν, ἀναθήματά τε βασιλικὰ ἐν Ἱεροσολύμοις (Ελεαζάρῳ τῷ ἀρχιερεῖ, ex Sync. 217.) διαπεμψάμενος τὰς Ἰουδαίων γραφὰς ἐκ τῆς Ἑβραίων φωνῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβληθῆναι ἐσπούδασε ... (supple ἃς) καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατασκευασθείσαις αὐτῷ βιβλιοθήκαις ἀπέθετο. Chron. Pasch. 138. D. E.

1737. Μίλων παρέδωκε Ρωμαίοις Τάραντον (Scal. Τάραντα). Sync. 216. A.

1742. Μίκ τῶν ἐν Ρώμῃ παρθένων ἀνηρέθη φθαρεῖσα. Sync. 219. C. D.

1750. Ρωμαῖοι ἀποικίας ἐστείλαντο, Sync. 129. D. E.

1752. Ἐν Ρώμῃ παρθένος καταγνωσθεῖσα (τοῦ ἱεροῦ) τῆς Ἑστίας

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptol. Philad.*	*Maced. Ptolemaeus Ceraunus*	*Syr. Seleucus Nicanor*	
					ann. II.		
U. C. 470	Sostratus Dexiphonis (filius) Cnidius erexit in Alexandriae specula turrim mirae altitudinis (sc. Pharum).		1754	2	1	30	
			1755	3	2	31	
					Meleager menses II. Antipater dies XLV. Sosthenes ann. II.		
		125	1756	4	1	32	
	Ptolemaeus Philadelphus Judaeos, qui in Aegypto captivi erant, liberos dimisit, munera regia in Jerusalem Eleazaro Pontifici transmisit, et Judaeorum scripturas ex Hebraea in Graecam linguam transferri curavit, quas et in sua bibliotheca Alexandriae comparata reposuit.					*Antiochus Soter ann. XIX.*	
			1757	5	2	1	Milo Romanis Tarentum tradidit.
					Antiochus Gonatas ann. XXXVI.		
			1758	6	1	2	Sarapis Alexandriam venit, qui et Sorapis, vel etiam Sirapis secundum quosdam, et illic habitavit.
			1759	7	2	3	
		126	1760	8	3	4	
			1761	9	4	5	
			1762	10	5	6	Una virginum Romae corrupta occiditur.
U. C. 480			1763	11	6	7	Polemon philosophus moritur. Post quem Arcesilaus, qui et Coton, agnoscebatur.
		127	1764	12	7	8	
			1765	13	8	9	
			1766	14	9	10	In Sicilia multae urbes Romanis deditae.
			1767	15	10	11	
	Romani Calabriam subegerunt, Messanamque tenuerunt.	128	1768	16	11	12	Zeno Stoicus moritur. Post quem Cleanthes agnoscebatur.
			1769	17	12	13	
			1770	18	13	14	Romani Colonias deduxerunt.
			1771	19	14	15	
	Romae virgo una vestalis deprehensa, seipsam interfecit.	129	1772	20	15	16	Nicomedes rex Pithyniae, urbem restauravit, et Nicomediam appellavit.
			1773	21	16	17	
U. C. 490	Romani Syracusas obsederunt.		1774	22	17	18	
			1775	23	18	19	
					Syr. Antiochus, qui vocatus est Theos, ann. XV.		
	Romani Carthaginenses navali certamine superarunt, et Libyae C. urbes ceperunt.	130	1776	24	19	1	
			1777	25	20	2	
			1778	26	21	3	Erasistratus medicus celeberrimus agnoscebatur.
			1779	27	22	4	
	Judaeorum Pontificatum post Eleazarum, ejusdem patruus Manasses accepit.	131	1780	28	23	5	
			1781	29	24	6	Antigonus Atheniensibus rursus concedit libertatem.
			1782	30	25	7	
			1783	31	26	8	
U. C. 500	Carthaginenses Romanorum in Sicilia nonaginta naves ceperunt, Metellumque Consulem in fugam impulerunt.	132	1784	32	27	9	
			1785	33	28	10	
			1786	34	29	11	Parthi a Macedonibus recesserunt, et ex iis regnavit Arsaces; unde et Arsacidae.
			1787	35	30	12	
		133	1788	36	31	13	
			1789	37	32	14	
			1790	38	33	15	
	Judaeorum Onias Pontifex agnoscebatur filius Simonis qui Justus dictus est. Iste consueta tributa non dedit Ptolemaeo regi, qui propterea ira incensus est. Josephus quidam vir insignis a dynastis Judaeorum ad Ptolemaeum mis-				*Ptolemaeus Evergetes ann. XXVI.*	*Seleucus Callinicus ann. XX.*	
			1791	1	34	1	

ἑαυτὴν ἀνεῖλεν. Idem. ibid.

1756. Ῥωμαῖοι Καρχηδονίους ναυμαχίᾳ νικήσαντες ἑκατὸν πόλεις τῆς Λιβύης ἔλαβον. Sync. 219. E.

1758. Ἐρασίστρατος διαφανὴς ἰατρὸς ... ἐγνωρίζετο. Sync. 218. D.

1761. Ἀθηναίοις Ἀντίγονος τὴν ἐλευθερίαν ἀπέδωκεν. Sync. 220. B.

1764. Καρχηδόνιοι Ῥωμαίων ιʹ. ναῦς ἔλαβον ἐν Σικελίᾳ, τρίψαντες καὶ τὸν Ὕπατον Μέτελλον. Sync. 219. D.

(*ad sensum*) 1743. Πολέμων διήκει ὁ φιλόσοφος: μεθ' ὃν Ἀρκεσίλαος καὶ Κράτης γνωρίζονται. Sync. 220. C.

1749. Ζήνωνα Στωϊκὸν διακέντα Κλεάνθης μαθητὴς διεδέξατο. Sync. 220. C.

1749. Ῥωμαῖοι Καλαβρίαν ἔλαβον, καὶ ὑπέταξαν, καὶ Μεσσήνην. Sync. 219. D.

1752. Νικομήδης Βιθυνῶν βασιλεύσας, Ἀστάκειαν ἐκτίσας, Νικομήδειαν ὠνόμασεν. Chron. Pasch. 159. C.

1760. Ἰουδαίων ἀρχιεράτευσεν ... μετὰ Ἐλεάζαρον Μανασσῆς ὁ θεῖος τοῦ Ὀνείου. Sync. 215. A.

1766. Παρθοὶ τῆς Μακεδόνων ἀρχῆς ἀπέστησαν, καὶ πρῶτος βασιλεύει Ἀρσάκης, ἀφ' οὗ οἱ Παρθῶν βασιλεῖς Ἀρσακίδαι ἐχρημάτισαν. Sync. 226. D. E.

Ըստ Հատվ.		Ոտանաւոր	Ամ Ընթաց.	Եգիպտ. Պտղոմ. նոյնք.	Մոլիք. Ասորեստ. Անտիպատ. նոյն.	Աւստրոց Մակեդ. Սելեւկիա.	
	առ. պատմեաս՝ բարեկամիցս. ընդ նմա, և ցածոյց զգաստութիւն. զբաւակար ամենայն հրեաստանի և շուրջ զնա վաս. քաղաքացն՝ ի նմանէ կայր։	ՃԼՃ	ռչՀԹ	ք	ԼԻ	ք	
			ռչՀԶ	զ	ԼԶ	զ	
					Դիադոքիս ամս Ջ։		
Կ չՃ			ռչՀԴ	դ	ա	դ	Հանդէս լեալ՝ ի հռոմ՝ դատեցան բեւեռք իւ։
			ռչՀԻ	ի	ք	ի	
		ՃԼԼ	ռչՀԶ	զ	զ	զ	
			ռչՀԽ	խ	դ	խ	
			ռչՀԼ	ք	ի	ք	
			ռչՀԹ	ը	զ	ը	
		ՃԼՃ	ռչՃ	ժ	խ	ժ	Կոյս՝ ի հռոմ խարդաւանեալ՝ ի ծառայէ՝ անձին սրաբ։
			ռչՃա	ժա	ը	ժա	
			ռչՃբ	ժբ	ԼԹ	ժբ	
			ռչՃգ	ժգ	ժ	ժգ	
					Անտիգոնոս ամս ԼԵ։		
Կ չԻ		ՃԼԻ	ռչՃդ	ժդ	ա	ժդ	
			ռչՃե	ժե	ք	ժե	
	Հրեից քահանայապետ սիմոն որդի ոնիայի Ճանապէր. առ. որով լեալ սէ. բաթայ էր։		ռչՃզ	ժզ	զ	ժզ	
			ռչՃէ	ժէ	դ	ժէ	
	Ցեւսաւ սիրաբայ՝ որ կոչեցեալ ամէն արուեստ խնամաւութիւնն կարգեաց, զսիմոնէ յէլեաստակէ։	ՃԼԸ	ռչՃը	ժը	ե	ժը	
			ռչՃԹ	ժԹ	զ	ժԹ	
			ռչՂ	լ	խ	լ	Հռոմայեցիք՝ ի պատասգաց կողմանց ջ բեւրս կատարեցին։
					Սելեւկոս ներատոր ամս Ջ։		
		ՃԼԹ	ռչՂա	խա	ը	ա	
	Կարթա և ռոդոս չարժեցան. մինչև մեծի կազմին անկանել։		ռչՂբ	խբ	Թ	բ	
			ռչՂգ	խգ	ժ	գ	
							Անտիոքոս Քնդն ամս Ի։
Կ չՀ			ռչՂդ	խդ	ժա	ա	
			ռչՂե	խե	ժբ	բ	Ահաւասիկ պատմութիւն մակաբայեցւոցն՝ հրեից իրք առ առաւ կատարին։
		ՃԼՄ	ռչՂզ	խզ	ժգ	գ	
				Պտղոմէոս Քիւերգետ ամս ԼԵ։			
			ռչՂէ	ա	ժդ	դ	
			ռչՂը	բ	ժե	ե	
					Փիլոմետոս ամս ԻԲ։		
			ռչՂԹ	գ	ա	ղ	
		ՃԼՅ	ռոլ	գ	բ	ե	
			ռոլա	ե	գ	ը	
			ռոլբ	զ	դ	Թ	Էրատոսթենէսն Ճանապէր։
Կ չԽ			ռոլգ	է	ե	ժ	
		ՃԼՆ	ռոլդ	ը	զ	ժա	
	Հռոմայեցիք զերկրակալսաս պատրիկին՝ ի զբաւարութեան մարկեզի։		ռոլե	Ժ	է	ժբ	
			ռոլզ	ժ	ը	ժգ	Հռոմայեցիք՝ զկապարատան Տիգան գնչին. և սկիճիա՝ ի նաս ձեռս եա։
			ռոլէ	ժա	Լ	ժդ	
	Ընտիրոս առուց Թագաւոր՝ մեծն կոչեցեալ՝ յորմէ սոց փիղոպատորոյ պատմեի. մեռ և. ի հրեաստան։	ՃԼՇ	ռոլը	ժբ	ժ	ժե	
			ռոլԹ	ժգ	ժա	ժզ	Հրեից քահանայապետ սիմ որդի սիմոնի Ճանապէր։
			ռոլժ	ժդ	ժբ	ժէ	Ար. որ զսկեգմնացւոց արքայն ա բիս հրեաստացոց արքեալ խոսէր։
			ռոլժա	ժե	ժգ	ժբ	
		ՃԼՊ	ռոլժբ	ժզ	ժդ	ժԹ	
			ռոլժգ	ժէ	ժե	ի	
	Պտղոմէոս եպիփանէս զկապան զբաւար առաքեաց, և հնազանդեաց ի հրեաստան, և զայլս բազումս ի քաղաց։			Պտղոմէոս եպիփանէս ամս ԽԲ։			
Կ չՅ			ռոլժդ	ա	ժզ	խա	

1796. Ի լուսանցս գրեալ էր. ՝ Երբորգ մակաբայեցին երեի սատ կատարել։

In marg. codicis Arm. » Tertius Maccabeorum liber hic perfici videtur «.

Fragm. Gr. ad verbum.

1774. Τιμόσως ἐν Ῥώμῃ γενομένης εὐρέσθαι μυριάδες κϛ'. Sync. 220. C.

1780. Ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ δούλου διακρουσθεῖσα παρθένος ἑαυτὴν διεχειρίσατο. Sync. 220. B.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptol. Everg.*	*Maced. Antiochus Gonat.*	*Syr. Seleucus Callin.*	
	sus, in amicitiam ejus receptus est, et iracundiam sedavit, (ita ut) Dux universae Judaeae et civitatum circumsedentium ab eo constitueretur.	134	1772	2	35	2	
			1773	3	36	3	
					Demetrius ann. X.		
U. C. 510			1774	4	1	4	Censu Romae agitato, inveniebantur myriades XXV.
			1775	5	2	5	
		135	1776	6	3	6	
			1777	7	4	7	
			1778	8	5	8	
			1779	9	6	9	
		136	1780	10	7	10	Virgo Romae à servo corrupta, seipsam interfecit.
			1781	11	8	11	
			1782	12	9	12	
			1783	13	10	13	
					Antigonus ann. XV.		
U. C. 520		137	1784	14	1	14	
			1785	15	2	15	
	Judaeorum Pontifex Simon filius Oniae agnoscebatur. Sub quo Jesus (filius) Sirach fuit.		1786	16	3	16	
			1787	17	4	17	
	Jesus Sirach (filius), qui eam, quae Omnis artis dicitur, Sapientiam composuit, de Simone mentionem facit.	138	1788	18	5	18	
			1789	19	6	19	
			1790	20	7	20	Romani ex Galatarum (sc. Gallorum) partibus IV myriadas caeciderunt.
						Seleucus Ceraunus ann. III.	
			1791	21	8	1	
	Caria et Rhodus terraemotu agitatae, ita ut Colossus magnus rueret.	139	1792	22	9	2	
			1793	23	10	3	
						Antiochus magnus an. XXXVI.	
U. C. 530			1794	24	11	1	
			1795	25	12	2	Prima Maccabaeorum historia; Judaeorum res sub isto peraguntur.
		140	1796	26	13	3	
				Ptolemaeus Philopator ann. XVII.			
			1797	1	14	4	
			1798	2	15	5	
					Philippus an. XLII.		
			1799	3	1	6	
		141	1800	4	2	7	
			1801	5	3	8	
	Virgines Romae in stupro comprehensae, vivae defossae sunt.		1802	6	4	9	Eratosthenes agnoscebatur.
U. C. 540			1803	7	5	10	
		142	1804	8	6	11	
	Romani Syracusas obsederunt, duce Marcello.		1805	9	7	12	
			1806	10	8	13	Romani Capuam subegerunt, et Sicilia eis sese dedidit.
			1807	11	9	14	
	Antiochus rex Syriae, cognomento Magnus, victo Philopatore Ptolemaeo, introducitur etiam in Judaeam.	143	1808	12	10	15	
			1809	13	11	16	Judaeorum Pontifex Onias filius Simonis agnoscebatur. Ad quem Lacedaemoniorum rex Arius, legatis missis, loquebatur.
			1810	14	12	17	
			1811	15	13	18	
		144	1812	16	14	19	
			1813	17	15	20	
	Ptolemaeus Epiphanes, misso Scopa militiae duce, Judaeam subegit et alias plurimas civitates.				*Ptolemaeus Epiphanes ann. XXIV.*		
U. C. 550			1814	1	16	21	

(ad verb.) 1788. Ιησοῦς ὁ τοῦ Σειρὰχ τὴν καλουμένην Πανάρετον σοφίαν συντάξας, αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος ἐμνημόνευσεν. Chr. Pasch. 140. D.

1792. Καρία καὶ Ῥόδος ἐσείσθησαν, ὡς καὶ τὸν μέγαν Κολοσσὸν καταπεσεῖν. Sync. 220. C.

1802. Ἐν Ῥώμῃ παρθένοι ἀλοῦσαι φθορᾷ, ζῶσαι κατορύγησαν. Sync. 220. B.

1802. Ἐρατοσθένης ἐγνωρίζετο. Chron. Pasch. 140. E. et Sync. 225. B.

(ad sens.) 1790. Ῥωμαῖοι Γάλλων μυριάδας δ'. πρὸς τοῖς τριακοσίοις ἀπέκτειναν. Sync. 220. B.

Ըստ Հռոմայ		Ոսկեթիւ	Ըստ Աբրահ.	Եգիպտ. Պտղոմ. կոչեցելոց	Մուհամմ. Փիլիպպոսի	Ըստ Ասորւոց Ազգին	
		ռպժե	բ	ժհ	իբ		Ընդ Թերեաւ երեւեցաւ կղզի՝ որ կոչի յիւրաս։
	Ամն	ռպժզ	գ	ժը	իգ		
		ռպժէ	դ	ժԹ	իդ		
		ռպժը	ե	ի	իե		Ընտրեալ յայմհետ սիտոպնոյ պատրաստեալ՝ առնոյր զարտաքսն։ ձեւս այսին և հրեայք ածեանց յօժարութիւ։
	Ամն	ռպէ	է	իբ	իե		
		ռպիա	ը	իգ	իը		
		ռպիբ	Թ	իդ	իԹ		
		ռպիգ	ժ	իե	լ		Հռոմայեցիք զարատան արձակիցին։ և իբեւրիա սահնոյն հետազնդեցաւ նոյա։
Կ ⸗	Ամն	ռպիդ	ժա	իզ	լա		
		ռպիե	ժբ	իէ	լբ		
		ռպիզ	ժգ	իը	լգ		Ընտրեալս բարեկամեալ ընդ պատգամի՝ գաշինս հաստատեան կոչէ։ և զկէսպատարա զգեստս իւր տայր նմա հնուԹեան։ և ընդհէր նմա՝ ի Թագաւորեան յանուանէ զատրիա։ և զիւրնիկ, զատմերիա, և զհրեաստան։
	Ամն	ռպիէ	ժդ	իԹ	լգ		
		ռպիը	ժե	լ	լե		
		ռպիԹ	ժզ	լա	լզ		
					Սկսեալ ամս ձի։		
		ռպլ	ժէ	լբ	ա		Սկսան վերակացու երուսաղէմացւոց անձնարին փախստական առ ազգսն փիւնիկեցւոց զբաժակ անկանէր։ և խռամանայր ինչս վասն գաղանեայս։ ԹիւնեաՆ էր սեպհական խորէզոյ։ Իրրև իբքն ի սեղեկաս հասանէին, առ սքեր զհեղոզ օրոս անգր, և զդրծս անբրնեաԹեան գործեր։ որ և կապեալ կծկեալ ասնջանաք խրատեր։ Բայց ոչ նա քահանայապետ գրգռեալց զամսն լինել փախստական։ օրպէս ի մակբայեցւոց գիրն պատմի։
Կ ⸗	Ամն	ռպլա	ժզ	լա	բ		
		ռպլբ	ժէ	լբ	գ		
		ռպլգ	ժը	լգ	դ		
		ռպլդ	ժԹ	լդ	ե		
		ռպլե	ի	լե	զ		
		ռպլզ	իա	լզ	է		
			Ցիւնի առնչի ամս ը։				
	Ամն	ռպլէ	իբ	լէ	ը		Ահաբիանոս ուսար յամենակոյ հրէից զօրավարին երԹեալ առ պտղոմէոս՝ մեծ ծարանաբ պատուէր։ ընդ օրում՝ ի կըռնի գլգռեալ եգիպտոս՝ մեծի խռովուԹեան պատճառք ազգին լինելին։
	Ամն	ռպլը	իգ	լը	Թ		
		ռպլԹ	իդ	լԹ	ժ		
			Պտղ. էնեաւորեր ամս չէ։				
		ռպլը	ա	ի	ի		
		ռպլԹ	բ	իա	ժ		
	Ամն	ռպլո	գ	իբ	ժա		
				Պերսաս ամս ՟։			
		ռպլա	դ	ա	ժբ		
					Ընդ եգիպտոս նե ամս ՟։		Ընտրեալս եպիփանէս պատմեան Թագաւորեանն ամի հգեալ վատբեր. արգելեալ ի հռոմայեցւոց. դառնայր ի հրեաստան, զհրեից քահանայապետաւԹիւնն յեսուայ՝ որ և յասոնն կոչէր՝ եգիպտ ոնիայ։ և ապա ի նեռնէ հանեալ՝ ասէր ոնիայ՝ որ և մենէլաոս կոչէր՝ ի ձեռն գներ։ որք և ընդ միանա եսկ անկեալք՝ մեծաց չաԹից պատճառք հրեից լինէին։
		ռպլբ	է	ը	ա		
		ռպլգ	զ	զ	բ		
Կ ⸗	Ամն	ռպլդ	է	դ	դ		
		ռպլե	բ	է	զ		
		ռպլզ	Թ	զ	է		
		ռպլէ	ժ	է	զ		
	Ամն	ռպլը	ժա	ը	է		
		ռպլԹ	ժբ	Թ	ը		
		ռպմ	ժգ	ժ	Թ		Օմանկգնացիս հռոմայիցիք՝ յետ պատնանեչոյ զգեստս՝ պատս Թագին։ և զդիրկացիս և զպատարիս։

Ընտրեցաք զկրօնս հրէից եզբմանէր. և նախ նա բանագատեր ազգին կռապաշտեալ, անհնարին չարչարանաք յոկտոնոյ կամն նոցա, և վիշտս ի վերայ հասուցեալ. ապա երԹեալ յերուսաղէմ, զտաճարն և

1842: * Ընտրեցաս եպիփանէսի երԹեալ ի հրեաստան՝ գքահանապետութիւնն հրէից՝ յեսուայ. որ և յասոնն կոչէր. ապա՝ եգիպտոս ոնիայ. և ապայ ի նեռնէ հանեալ՝ ասէր ոնիայ, որ և մենելաուսն կոչէր ||։ Յամենէ երկոյ անեցի։ (Սա է՝ որ ի հռոմէն գէնեզոյն ինքնագլխոյ, այր ինչ ոտքեն գերասի. յօրինեաց գնոր գրութիւն. և բնչես գիտի գրոյն օրինաւ ետնէն ի յետին ոտնէ. ըստ և բան գէ).

» Antiochus Epiphanes profectus Judaeam, pontificatum Judaeorum Jasonae, qui et Jason vocabatur, dabat, fratri Oniae. Postmodum ab eo detractum dabat Joniae, qui et Menelaus vocabatur «. Samuel presb. Aniensis, *(Is est, qui ex mandato Gregorii Catholici, sc. generalis Patriarchae Armenorum, cujus hic sigillum cernimus, conscripsit suum Chronicum, prae manibus fortasse habens ipsum Eusebii codicem Armenum, quo nos usi sumus. Vide adnot. ad hunc annum in calce operis).*

1850: * Ընտրեցաս եպիփանէսն... Սա գնրհպա նախ բանագատեր հռոմպատակ անհնարին վիշտ ||։ Իս. ևս՝ Յետ ևամաց երԹեալ յերուսաղէմ գաղտագողակ զաստնարն և զարատանզգեստ պղծակերպ կռապաշտ զատնարն. և զարատանզգեստ պղծակերպ կռապաշտ զատնարն. և զարատանզգեստ պղծակերպ կռապաշտ զատնարն. Ընտ. տղեր

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptol. Epiphanes*	*Maced. Philippus*	*Syr. Antiochus magnus*	
			1815	2	17	22	
		145	1816	3	18	23	Juxta Theram apparuit insula, quae vocatur Hera.
			1817	4	19	24	
			1818	5	20	25	
			1819	6	21	26	
	Antiochus suam benignitatem erga Judaeos patefaciens, magnis eos muneribus donabat, et per diplomata multam probitatem de iis testabatur.	146	1820	7	22	27	Antiochus, Scopa superato in pugna, civitates cepit; victas manus dederunt et Judaei sponte sua.
			1821	8	23	28	
			1822	9	24	29	
U. C. 560			1823	10	25	30	Romani (Hier. Graecos) liberos dimiserunt, et universa Iberia paruit eis.
	Inter Antiochum et Romanos pacta sanciebantur, ut solveret is illis M. talenta, post quam in Thermopylis victus esset.	147	1824	11	26	31	
			1825	12	27	32	
			1826	13	28	33	
			1827	14	29	34	Antiochus in amicitiam cum Ptolemaeo conveniens, pactum pacis sanciebat, et Cleopatra filia sua in uxorem ei tradita, concedebat ei dotis nomine Syriam, et Phoenicen, Samariam, et Judaeam.
		148	1828	15	30	35	
	Romani colonias deduxerunt (ad verb. gentium advenas dimiserunt).		1829	16	31	36	
						Seleucus ann. XII.	
	Sub isto altera Maccabaeorum historia; Judaeorum res praeguntur.		1830	17	32	1	
			1831	18	33	2	Simon Praepositus templi Hierosolymitani ad Apollonium Phoeniciae ducem confugiens, pecunias promittebat ob Sacerdotium sibi omnino vindicandum. Quum res ad Seleucum relatae sunt, mittebat eò Heliodorum, et facinus impietatis perpetrabatur; qui et convictus ac lacessitus suppliciis afficiebatur. Verum Onias Pontifex compulit Simonem, ut profugus fieret, sicut in Macabaeorum libro narratur.
		149	1832	19	34	3	
			1833	20	35	4	
U. C. 570			1834	21	36	5	
			Ab Ilio capta anni M.				
	Hyrcanus Josephi Judaeorum ducis filius, cum ad Ptolemaeum perrexisset, honorifice (ab eo) susceptus est: adversus quem seditione mota a fratre, magnae pertur bationis causae nationi extiterunt.		1835	22	37	6	
		150	1836	23	38	7	
			1837	24	39	8	
				Ptolemaeus Philometor ann. XXXV.			
			1838	1	40	9	
			1839	2	41	10	
		151	1840	3	42	11	
					Perseus ann. X.		
	Aristobulus Judaeus Peripateticus Philosophus agnoscebatur, qui et Philometori Ptolemaeo enarrationem librorum Moysis (exhibuit).		1841	4	1	12	
						Antiochus Epiphanes an. XI.	Antiochus Epiphanes Ptolemaeorum regni cupiditate incensus, repellebatur, ab Romanis impeditus: in Judaeam revertens, Judaeorum Pontificatum Jesu, qui et Jason vocabatur, fratri Oniae tradebat. Deinde verò ab illo desumens, Oniae, qui et Menelaus vocabatur, in manum dedit. Quique inter se altercantes magnorum malorum Judaeis causa extiterunt.
			1842	5	2	1	
			1843	6	3	2	
U. C. 580	*(L. S. DOM. GREGORII CATHOLICI ARM. possidentis Codicem).*	152	1844	7	4	3	
			1845	8	5	4	
			1846	9	6	5	
			1847	10	7	6	
		153	1848	11	8	7	
			1849	12	9	8	
			1850	13	10	9	Macedonas Romani, interfecto Perseo, liberos reliquerunt: necnon Illyricos, et Galatas.

Antiochus Judaeorum religionem violabat, et primus ipse cogebat nationem ad idololatriam vehementissimis tormentis vel invitos compellens, adjectis calamitatibus. Postea Jerosolymam profectus, templum et

ⵛⵡⵏⵏⵏⵡⵏⵏ ⵛⵡⵡⵡⵒⵒⵡ ⵡⵏⵏ 'ⵒ ⵛⵡⵏⵏⵏⵡⵏⵒⵒ' ⵡⵒⵛ ⵡⵡⵏⵏⵏⵒⵒⵡ 'ⵒ ⵛⵡ, ⵒⵒⵒⵒ' ⵒⵒⵒⵒ' ⵏⵏⵡⵒⵒⵒ ⵛⵡⵡⵏⵏⵒⵒ ⵡⵒⵛ ⵡⵡⵏⵏⵏⵒⵒⵡ ⵒⵒⵒ. ⵛⵡⵡⵏⵏ ⵡⵒⵛ ⵡⵡⵏⵏⵏⵒⵒⵡ ⵒⵒⵒ ⵛⵡⵡⵏⵏⵒⵒ ⵡⵒⵛ ⵡⵡⵏⵏⵏⵒⵒⵡ ⵒⵒⵒ. ⵒⵡⵏⵏ:

(Sam. pene verbotenus in compendium redigit praesentem locum; sicut et sequentia.)

Fragm. Gr. ad verbum.

1826. Ἀντίοχος ... φιλωθεὶς τῷ Πτολεμαίῳ ... σπονδὰς πρὸς αὐτὸν ἐποιήσατο, καὶ Κλεοπάτραν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐκδίδωσι (τῷ Πτολεμαίῳ) εἰς γυναῖκα, παραχωρήσας αὐτῷ φορῶν ὀνόματι Συρίας, καὶ Φοινίκων, καὶ Σαμάρειαν, καὶ Ἰουδαίαν. Chron. Pasch. 142. A.

1829. Ῥωμαῖοι διαφόρους παροικίας ἐπημλαν. Sync. 220. C.

1836. Ὑρκανὸς Ἰωσήπου παῖς στρατηγοῦ τῶν Ἰουδαίων πρὸς Πτολεμαῖον ἐλθών, καλῶς ὑπεδέχθη, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν στασιάσαντες, μεγάλης ταραχῆς αἴτιοι γεγόνασιν (Ἰουδαίοις). Sync. 225. D, E.

1841. Ἀριστόβουλος Ἰουδαῖος Περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐγνωρίζετο, ὃς Πτολεμαίῳ τῷ Φιλομήτορι ἐξηγήσεις τῆς Μωϋσέως γραφῆς ἀπέδωκεν. Chron. Pasch. 143. B.

որ ’ի նմա նուիրքն ոչ էին՝ կողոպտէր, և ’ի տաճարին զարամազդայ ողոմպիական պատկերն կանգնէր։ Իսկ ’ի շամբին ’ի գարիզին լերին՝ արամազդայ օտարաբերին մեհեան չինէր. և զայն ’ի շամիրացւոց առեալ զնա աղաչէլոյ։ Ա. այնու ժամանակաւ մատաթիաս ումն ’ի քահանայիցն՝ որդի սասմոնեայ ’ի մոդեիմ գեղջէ՝ դիմէր ’ի վերայ զօրավարացն անտիոքոյ որդւոյնչն հանգերձ, հայրենի օրինացն վերահաստատել ’ի ձեզ ողոմպիադին։

Ըստ Հռոմ.	Ամ	Եգիպտ. Պտղ. ի ցնծութ.	Աւուրց Ընթացից եգիպ.	
	ասծա	ժդ	ժ	Հրէից զօրավար յուդա մակաբէ որդի մատաթիայ՝ զանախորժ զօրավարն հելլադական առնէր յաշխարհն. և զառաջին արբեր, որ զերիս ամս քաշքշեալ էին, ’ի ձեզ ողոմպիադին։
Ձծդ	ասծբ	ժե	ժա	
		Ընթացից եգիպ. տուէր ամս ՟Ը։		
	ասծգ	ժզ	ա	
Կ շղ	ասծգ	ժէ	բ	
		Դիմիսորիս տուեալ ամս ՟Բ։		
	ասծե	ժը	ա	
Ձծե	ասծզ	ժԹ	բ	

Յետ մեռանելոյ քահանայապետի հրէից սպանման ’ի մանկանէ անաւրէնէ, որ զաղջն մատնեաց անաւրէնս երեւեալոյ, աղկիմոս՝ որ չէր յազգէ քահանայապետութեանն, ’ի շուքջանակի պատասպարութենէ յաջորդէր զքահանայապետութիւնն։ Ա՝ ասն որոյ մնիայ քահանայապետի որդի երեթեալ յեզեկիասէ՝ յաբեզ քաղաքի զոմնացոցիս շինեալ, որ և անեայն իսկ կոչէր. յորում և տաճար նմին երուսաղէմի շինեալ։ Իսկ աղկիմոս ընդ յուդայի մակաբեայ գրգռեալ՝ յետ ոչ բազում ժամանակաց ոչ կարացեալ անկեալ սատակէր. և ամենայն ժողովուրդն հրէից յուդայի մակաբեայ զքահանայապետութիւնն տային։ Իսկ նորա առեալ զպատիւն առ հռոմայեցիս հրեշտակադնաց լինել խոսէր. և վճիռ հրամանաց ’ի սին կղնտոսացն ելանէր՝ բարեկամն և զօրավիգն հռոմայեցւոց համարել զհրեայս։

	Ամ	Եգիպտ. Պտղ. ի ցնծութ.	Աւուրց Ընթացից եգիպ.	Հրէից զօրավարք յաշխարհս որ ամք եղեն։	
	ասծէ	լ	գ	ա	
	ասծը	լա	դ	բ	
Շամրացիք և հրեայք վիճին յաղէքսանդրիա առաջի պալատիէ վասն իրաւացն քաղաքին պատուոց և աշխատութեան. և յաղթեն հրեայք։	ասծթ	լբ	ե	գ	
				Յաջորդեն ամս ՟Բ։	
Ձծէ	ասկ	լգ	զ	ա	Ա՝ բխաւարքոս գրամաբանիս հրեայ։
	ասկա	լդ	է	բ	Հրէից զօրավարք յաշխարհս որ և զքահանայապետութիւնն առ, սա էր եղբայր յուդայի մակաբայեցւոյ, որ և զրակքիգեօն զդէմաբի զօրավարն հելլադեացս ’ի հրէաստանէ։
	ասկբ	լե	ը	գ	
	ասկգ	լզ	լթ	դ	
Ձծէ	ասկդ	լէ	ժ	ե	
	ասկե	լը	ժա	զ	
	ասկզ	լժ	ժբ	է	
			Ընթացից ամս ՟Բ։		
Ապիոս զնկղոք հնազանդեաց, և կաբեգոն առաւ ’ի սիխէմնեայ, որոյ յառաջին շինուածոյն էին ամք ... և քառ ամանց ամք ...։	ասկէ	լ	ա	ը	Ա՝ ղբասիդգոս անտիոքայ երեւելոյ որդի գյումլաեէս պատկեր և բազմ. պատիկ պարգեւօք պատուեաց։
Ձծը	ասկբ	լա	բ	լթ	
	ասկգ	լբ	գ	ժ	
Հանգեաւ լեալ ’ի հռոմ՝ գաան բեւրք լ՟Ը, և հազարք ՟Ը։	ասկե	լգ	դ	ժա	Ա՝ մակեգանացւոց թագաւորեալ սաւա փիլիպոսն ամ մի, հանգերձ ընկերշաւտասնեամն ամք ժԹ։
Յումլիանէս հրէից քահանայապետ՝ միանգամայն և զօրավար, ընդ հռոմայեցիս մարտնչեցաւ և ընդ սպարապետս բաբելացւոց գաղիս արար։	ասկզ	լդ	ե	ժբ	Հռոմայեցիք զմակեգանացիս ընդ հարկաւ արարին՝ յետ սպանանելոյ զնաւսան փիլիպոս։
Ձծէ	ասկէ	լե	զ	ժգ	
		Պտղ. եգիպտ. ամս ՟Բ։			
	ասկը	ա	է	ժդ	

1851 — 1856. * Յորում և յուդա որդի նորա հալածէը զնաս, և պատերն արբեր, և զպղպէնի կրծեան նորոգէր, որ զերիս ամն եղծեալ էր։ Իսկ յետ մեռանելոյ քահանայապետի հրէից՝ ազկիմոս, որ և յակէմոս, որ չէր յազգէ քահանայիցն, յաջորդեր զքահանայութիւնն վասն որոյ ոչինչ քահանայի որդի երեւեալ յեզեկիասէս, քաղաք չինէ զամվպողիս. և ’ի նմա տաճար նման երուսաղէմին։ Իսկ ազկիմոս զերկոսեան ընդ յուդայի, և յետ սակաւուց աւուրց մեռանի յայ. և ամենեքեան յաջորդեն զքահանայապետութեան։ Յուդա՝ որ և մակաբէ ասն է, ’ի ձեզ ողոմպիադին։ Սաո՛. (և զկնի.)՝ Դեմետր սմեռաւ ... ’ի սորա յ՟Է ամի յուդա մակաբէ զօրավար հրէից։

Fragm. Gr. ad verbum.

1852-56. Μενελάου Ἀρχιερέως Ἰουδαίων, τοῦ καὶ τὸ ἔθνος προεδοκόστος Ἀντιόχῳ τῷ Ἐπιφανεῖ, ἀνῃρέθησαν ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ (Εὐπάτορος) Ἄλκιμος, οὐκ ὢν ἐκ γένους ἱερατικοῦ, τὴν ἱερωσύνην ἐκπεριορμῆς διαδεξάμενος, δι᾽ ὃν (Ὀνείας) Ὀνείου τοῦ Ἀρχιερέως υἱὸς ἐλθὼν εἰς Αἴγυπτον, κτίζει πόλιν (...) τὴν ἰσχιλωθεῖσαν Ὀνείου,

quae in eo Deo sacra (vasa) erant, spoliabat, et in templo Jovis Olympici simulacrum erigebat. In Samaria vero in monte Garizin Jovis Peregrinorum amantis delubrum aedificabat; idque ex multis precibus Samaritanorum. Eo tempore Matathias quidam ex Sacerdotibus, filius Assamonei e vico Modiim, irruit in duces Antiochi una cum filiis, curam gerens patriae legis, Olympiade CLIII.

Urbis Conditae	*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptol. Philometor*	*Syr. Antiochus Epiph.*	
		1851	14	10	Judaeorum dux Judas Maccabaeus, filius Matathiae, Antiochi ducem e Judaea expellebat, et Templum mundabat tribus interim annis depopulatum, Olympiade CLIV.
	154	1852	15	11	
			Antiochus Eupator annis II.		
		1853	16	1	
U. C. 590		1054	17	2	
			Demetrius Soter ann. XII.		
		1855	18	1	
	155	1856	19	2	

Post Menelaum Pontificem Judaeorum a juniore Antiocho interemptum, qui gentem Antiocho Epiphani prodiderat, Alcimus, qui non erat ex genere pontificali, circumquisito subsidio Pontificatum excipit. Quapropter Oniae Pontificis filius Aegyptum profectus, in Heliopoli Omapolin condidit, quae quidem Oniae vocata, in qua et templum ad similitudinem Hierosolymitani aedificavit. Alcimus verò adversus Judam Maccabaeum incitatus, post non multum temporis, Deo puniente, percussus interiit. Omnis autem populus Judaeorum Judae Maccabaeo Pontificatum decernit. Quique suscepta dignitate, legatione ad Romanos missa loquitur, atque decretum ex Senatu prodiit, amicos et auxiliatores Romanorum habendos Judaeos.

	Olympias	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptol. Philometor*	*Syr. Demetrius Soter*	*Judaeor. dux Juda Maccab. ann. III.*	
		1857	20	3	1	
		1858	21	4	2	
Samaritani et Judaei disceptant Alexandriae coram Ptolemaeo de singulis dignitatibus ac meritis, et superant Judaei.		1859	22	5	3	
					Jonathan ann. XIX.	
	156	1860	23	6	1	Aristarchus Grammaticus apparebat.
		1861	24	7	2	
		1862	25	8	3	Judaeorum dux erat Jonathes, qui et Pontificatum suscepit. Is frater fuit Judae Maccabaei, quique Bacchiden Demetrii ducem a Judaea expulit.
		1863	26	9	4	
U. C. 600	157	1864	27	10	5	
		1865	28	11	6	
		1866	29	12	7	
				Alexander ann. X.		
Oppius Celtos subegit: et Carthago a Scipione capta; cujus a prima conditione anni erant ... secundum alios verò anni ...		1867	30	1	8	Alexander Antiochi Epiphanis filius Jonathen coronis donisque multis honoravit.
	158	1868	31	2	9	
		1869	32	3	10	
Censu Romae peracto, inventae sunt myriades XXXVI, et millia II.		1870	33	4	11	Apud Macedonas regnavit Pseudophilippus anno uno; una cum Democratia annis XIX.
		1871	34	5	12	Romani Macedonas tributarios fecerunt, post interfectum Pseudophilippum.
Jonathes Judaeorum Pontifex pariter et dux cum Romanis et Spartanis amicitiae pacta confecit.	159	1872	35	6	13	
			Ptolemaeus Evergetes ann. XXIX.			
		1873	1	7	14	

ἐν ᾗ καὶ ἱερὸν οἰκοδομεῖ ὅμοιον (τοῦ ναοῦ) τοῦ ἐν Ιεροσολύμοις. Αλκιμος δὲ (ὁ Αρχιερεύς) πρὸς Ιούδαν τὸν Μακκαβαῖον στασιάσας, μετ' οὐ πολὺν χρόνον Θεοῦ πληγῇ περιπεσὼν τελευτᾷ, ὁ δὲ πᾶς τῶν Ιουδαίων λαὸς Ιούδα τῷ Μακκαβαίῳ τὴν Αρχιερωσύνην δίδωσιν. ὁ δὲ ταύτην ὑποδεξάμενος πρεσβεύεται πρὸς τοὺς Ρωμαίους, καὶ ψηφίζεται ὑπ' Σύγκλητος φίλους καὶ συμμάχους Ρωμαίων τοὺς Ιουδαίους ἀπογράψασθαι. Chron. Pasch. 143. 144.

1859. Σαμαρεῖται καὶ Ιουδαῖοι ἐν Αλεξανδρείᾳ παρὰ Πτολεμαίῳ (τῷ Φιλομήτορι) διακρίνονται περὶ τῶν παρ' ἑκατέρῳ μέρει τιμωμένων ἱερῶν· καὶ νικῶσιν οἱ Ιουδαῖοι. Chron. Pasch. 144. D.

1860. Αρίσταρχος Γραμματικὸς ἐκμανζεν. Chron. Pasch. 144. C.

(ad sensum) 1867. Οππιος Κελτοὺς ἐχειρώσατο. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἑάλω Καρχηδὼν τὸ ἔσχατον ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος Αφρικανοῦ, ἔχουσα ἔτη χμ'. ἀπὸ κτίσεως, κατὰ δὲ ἄλλους ψμ'. κατοῦ τοῦ νέου. Sync. 253. D.

Ամ. Համեմ.		Ոսկեհատ.	Ամ Արաբ.	Եգիպտ. Պաշտօն. Եպիփեփ.	Աստղ. ասիական Աղեքս.	Հրէից Յունական	
Կ ոժ	Աղէքսանդրի արքայի առօրեայ պատմութիւն սայ զգուսար իւր կենսելեան։	ՍԺԿ	ռպհդ	Բ	Բ	ԺԵ	Պոմպէոս (Պոմպէոս Սիլվեան) զնուաճանախանացիս վանեաց։
			ռպհե	Գ	Թ	Ժզ	
			ռպհզ	Դ	Ժ	ԺԷ	Իրուսաղէս զերկրիս մինչև յավկիւնոս ընդ հռոմայեցւոք տրամ։
					Պենտեքոս. ամ Ի։		
	Վեմերի պատմիոս զգուսար իւր սայ, հանգերձ նաւաւ և զկատարուրթիւնն՝ հանելով յաղէքսանդրէ։		ռպհէ	Ե	ա	Ժը	
			ռպհը	Զ	Բ	ԺԹ	Տրիփոն պղծութեան հրէից քահանայապետ նենգաւ սպանանէ։
						Շաւուն ամ Գ։	
			ռպհթ	Է	Գ	ա	Տրիփոն հասեալ յասորոց էշխանութիւնն՝ զագէքսանդրի օրդի զանտիոքոս սպանանէ. յետոյ և ինքն՝ ի վերոյ նորին ասատակի։
	Ձնեա գեմերի թագաւորէ ասորւոց՝ նորին եղբայր անտիոքոս, որ կոչեցաւ սիդետացի։				Ընթացք սիդետի ամ Ը։		
	Շմաւոն հրէից քահանայապետ եկաց։ հռոմայեցիք և սպարտացիք պատգամաւորեալ գալին բարեկամութեան առաքեցին միմեանց։	ՍԺՈ	ռպձ	Ը	ա	Բ	
			ռպձա	Թ	Բ	Գ	
			ռպձբ	Ժ	Գ	Դ	Դատաւոր պատերազմ՝ որ յորեաւ ի սիկիղիա։
			ռպձգ	Ժա	Դ	Ե	
Կ ոկ	Անտիոքոս սիդետացի ի վերոյ ելոյս սպէմացւոց եկեալ Ճակատակաւ պատերազմ, վանն դաշանցն՝ որ ընդ շմաւոնի առաք, հանդարտէ ի ՍԺԷ սղմիսիգին։	ՍԺԷ	ռպձդ	Ժբ	Ե	Զ	
			ռպձե	Ժգ	Զ	Է	Երկրորդ պատմութիւնն մակաբայեցւոց ի սուս թումգակի։
			ռպձզ	Ժդ	Է	Ը	Շմաւոն հրէից քահանայապետ սպանանի. զոր յաջորդէ յովաննէս նորին որդի։
						Հինգ ամ Խ։	
	Ալբակ պարթև զանտիոքոս սպանանէ։	ՍԺԸ	ռպձէ	Ժե	Ը	ա	Աստաղոս վախճանի, և հռոմայեցւոց թողու զիշխանութիւնն։
			ռպձը	Ժզ	Թ	Բ	
					Պենտեքոս հրեայն գամ ամ Ի։		
	Պոպոմիոս մեծացաւ (Ալէքսիոս) յեգիպտոսէ։		ռպձթ	Ժէ	ա	Գ	
	ի սիկիղիա ծագալք պատերազմի զիմիլանս ուսել սկսան։	ՍԺԹ	ռպղ	Ժը	Ը	Դ	Յոպիացւոց կղզիան հուր ընկալ՝ երևեցաւ որ այժմ յերա կղզին կոչի։
			ռպղա	Ժթ	Գ	Ե	
			ռպղբ	Ի	Դ	Զ	
					Ընթացք գահանի ամ ՃԲ։		
Կ ոշ	Յովհաննէս հրէից զօրավար և քահանայապետ ի վերոյ ի բրկանայ չորաւ զօրօք. և ի հիւրկանոյ (Հիւրկանոս) յորձրձեցաւ. որ և հրէշտակագնոյց առ հռոմայեցիս ելեալ՝ հրամանաւ սինկղիտոսի պարեկամութեան գաշինս ընդ նոսա հաստատեր։	ՍԻԵ	ռպղգ	իա	ա	Է	
			ռպղդ	իբ	Բ	Ը	
			ռպղե	իգ	Գ	Թ	
			ռպղզ	իդ	Դ	Ժ	Հիւրկանոս հրէից քահանայապետ զամսոքիս՝ որ առ մեր սերասակ կոչի, զամսրատոյց քազաքն պաշարեաց, և ի հիմանց կործանեաց. զոր յետոյ հերովդէս կանգնեաց, և սերասաէ անուանեաց։
			ռպղէ	իե	Ե	ԺԱ	
			ռպղը	իզ	Զ	ԺԲ	
			ռպղթ	իէ	Է	ԺԳ	
		ՍԻԶ	ռչ	իը	Ը	ԺԴ	
			ռչա	իթ	Թ	ԺԵ	
			Պենտեքոս էխեան՝ որ և ասէին ամ ԹՂ և ամ Է։				
Կ ոխ		ՍԻՀ	ռչբ	ա	Ժ	ԺԶ	
			ռչգ	Բ	ԺԱ	ԺԷ	
			ռչդ	Գ	ԺԲ	ԺԲ	
					Ընթացք ինչեան ամ ԹԷ։		
			ռչե	Դ	ա	ԺԹ	Ընթացք կիզիկենոս զգաբաոն մերԺԷ, և զաւորիս ունի. և քանզի օրդի ի հօրէ կարգաւ ունէին, ընդ միմեանս մաքանչէին։
			ռչզ	Ե	Բ	Ի	
			ռչէ	Զ	Գ	ԻԱ	
	Յուդաս ընդ հռոմայեցիս պատերազմէր՝ ի պարտութիւն մատնեցաւ։	ՍԻԸ	ռչը	Է	Դ	ԻԲ	Ուզոս չարժեցաւ, և կոզոսանն կոչ ծանեցաւ։
			ռչթ	Ը	Ե	ԻԳ	

Fragm. Gr. ad verbum.

1874. Ἀλεξάνδρῳ Συρίας ... βασιλεῖ, Πτολεμαίος ... τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς γάμον ἐκδίδωσι. Chron. Pasch. 144. E.

1891 Οἱ ἐν Σικελίᾳ δοῦλοι πολιορκούμενοι εἰς ἀλληλοσφαγίαν ἐτράπησαν. Syncc. 233. A.

1896. (...) Ἰουδαίων ὀρχιερεὺς τὴν Σαμάρειαν, τὴν καθ' ἡμᾶς Σεβαστὴν καλουμένην, Σαμαρίαν οὖσαν, πολιορκήσας εἷς ἔδαφος καθεῖλεν. ἣν ὕστερον Ἡρῴδης ... ἀνεστήσας Σεβαστὴν ὠνόμασεν. Chron. Pasch.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptol. Everg.*	*Syr. et Asian. Alexand.*	*Judae. dux Jonathes*	
U. C. 610	Alexandro regi Syriae Ptolemaeus filiam suam tradidit uxorem.		1874	2	8	15	Pompejus (*lege*, Publius Scipio) Numantinos dissipavit.
			1875	3	9	16	
		160	1876	4	10	17	Brutus Hiberiam usque ad Oceanum sub Romanos redegit.
					Demetrius ann. III.		
	Demetrio Ptolemaeus filiam suam tradit; una cum illa regnum quoque Alexandro ablatum.		1877	5	1	18	
			1878	6	2	19	Tryphon Jonathen Judaeorum Pontificem dolo interficit.
						Simon annis VIII.	
			1879	7	3	1	Tryphon Syriae imperium assecutus, Alexandri filium Antiochum occidit, tandem et ipse post eum interiit.
	Post Demetrium regnat in Syria frater ejus Antiochus, qui cognominatus est Sidetes.				*Antiochus Sidetes ann. IX.*		
		161	1880	8	1	2	
	Simeon Judaeorum Pontifex constitutus. Romani et Spartani legatione (ejus) excepta, pactiones amicitiae sibi invicem remiserunt.		1881	9	2	3	
			1882	10	3	4	Bellum servile, quod in Sicilia exortum.
			1883	11	4	5	
U. C. 620	Antiochus Sidetes contra Jerosolymam veniens acie comparata obsidioneque adjecta, ob foedus quod cum Simeone iniit, sedatur Olympiade CLXII.	162	1884	12	5	6	
			1885	13	6	7	Secunda Maccabaeorum historia in his concluditur.
			1886	14	7	8	Simeon Judaeorum Pontifex occiditur, cui succedit Joannes ejusdem filius.
						Hyrcanus qui et Joannes ann. XXVI.	
			1887	15	8	1	Attalus moritur, et Romanis regnum relinquit.
	Arsaces Parthus Antiochum interficit.	163	1888	16	9	2	
					Demetrius rursus ann. IV.		
	Ptolemaeus pulsus ab Aegypto.		1889	17	1	3	
			1890	18	2	4	In Aeolorum insulas igne exspirante, apparuit, quae nunc Hiera vocatur, insula.
	In Sicilia Servi obsessi se invicem devorare coeperunt.		1891	19	3	5	
		164	1892	20	4	6	
					Antiochus Grypus ann. XII.		
U. C. 630	Joannes Judaeorum dux et Pontifex contra Hyrcanos exercitum movit, et ab Hyrcania nomen sortitus est (sc. Hyrcanus cognominatus); quique legatione ad Romanos missa, jussu Senatorum pacta amicitiae cum iis iniit.		1893	21	1	7	
			1894	22	2	8	
			1895	23	3	9	
		165	1896	24	4	10	Hyrcanus Judaeorum Pontifex Samariam, quae nostro tempore Sebaste vocatur, Samaritanorum urbem obsedit, et a fundamentis evertit, quam postea Herodes restituit, Sebastenque appellavit.
			1897	25	5	11	
			1898	26	6	12	
			1899	27	7	13	
		166	1900	28	8	14	
			1901	29	9	15	
					Ptolemaeus Physcon, qui et Soter an. XVII. et mens. VI.		
			1902	1	10	16	
			1903	2	11	17	
U. C. 640		167	1904	3	12	18	
					Antiochus Cyzicenus ann. XVIII.		
			1905	4	1	19	Antiochus Cyzicenus Grypum ejicit, Syriamque obtinet: et quia filius a parte ex ordine successionem habebat, inter se invicem dimicabant.
			1906	5	2	20	
			1907	6	3	21	
		168	1908	7	4	22	Rhodo terraemotu concussa, Colossus ruit.
	Jugurtha contra Romanos dimicans devictus est.		1909	8	5	23	

145. D.
(ad sensum) 1882. Κατὰ Σικελίαν ὁ δουλικὸς πόλεμος. Sync. 233. A.

1888. Αντίοχον τὸν Σιδιρίτην (Scal. Σιδήτην) Αρσάκης Πάρθος ἀνεῖλεν. Sync. 235. D.

1893. Ιωάνδης ἱερεὺς ὁμοῦ καὶ στρατηγὸς κατὰ Ὑρκανῶν στρατηγήσας, Ὑρκανὸς μετωνομάσθη. ἐς καὶ πρεσβεύσας πρὸς Ρωμαίους, δόγματι Συγκλήτου φιλίαν πρὸς αὐτοὺς σπένδεται. Chron. Pasch. 146. D.

Ամ. Տառ.		Ոչխ.	Ամ Աբր.	Եգիպտ. Պտղմ.	Ասիոց. Ա. աստր.	Հռոմէ. Յաննէս
			ռϟժ	ԹՀ	ϛ	իգ
			ռϟժա	Ժ	է	իե
		ՅԿԼԹ	ռϟժբ	ժա	Բ	իզ
						Աբէօփա- ֆուգա ամ ԻԸ։
	՚Ի հրէից արիստաբուղա՝ որպէս յոյիոսեթայ՝ առ քահանայութեամբն և Թագ. և առ նմա, յետ ի որպէս ձ. որպէս ամաց ՚ի բաբելոն գերութեան։ Ձեռ որոյ Թագաւորէ յաննեա՝ որ և ալէքսանդրա. քանզի և նա քահանայապետ էր. որ և անագորդն խառուեցաւ վարդը պիշանութեան։		ռϟժ	ԺԲ	Ը	ա
			ռϟժգ	ԺԳ	Ժ	ա
			ռϟժե	ԺԴ	ԺԱ	Բ
		ՅԿՀ	ռϟժզ	ԺԵ	ԺԲ	Գ
			ռϟժէ	ԺԶ	ԺԳ	Դ
			ռϟժը	ԺԷ	ԺԴ	Ե
	* Ձեռ պագամէի յիշխանութենէն Ասիժէլըչ ՚ի կղէսպատրոյ մերկ եւ մէկ։ Մեղկոս յանախոչոյ կիպիկիոյ։			* Պտղմ. որ Ե աչէօռանդրա ամ Ժ։		
			ռϟիա	ա	ԺԵ	Զ
		ՅԿՈ	ռϟիբ	Բ	ԺԶ	է
			ռϟիգ	Գ	ԺԷ	Բ
	Ասիոց ՚ի պոլիեւս փախաւ. և յետոյ զանձն պոմպէի յանձն արար. յետ որոյ փիղիպոս ըմբռնեցաւ. ՚ի գաբինոսէ։		ռϟիդ	Դ	ԺԸ	Ը
					Փիղէիպոս ամ Ը։	
			ռϟիգ	Ե	ա	Ժ
		ՅԿՂ	ռϟիդ	Զ	Բ	ԺԱ

Ա՛ինչև ցսոսա հասեալ ասորւոց իշխանութեանն՝ վախճանեցաւ։

Ոչխ.	Ամ Աբր.	Եգիպտ. Պտղմ. աչէօռ.	Հռոմէ. Յաննէս աչէօռ.
	ռϟլե	է	ԺԲ
	ռϟլզ	Բ	ԺԳ
	ռϟլէ	ԼԹ	ԺԴ
ՅԿՂԲ	ռϟլը	Ժ	ԺԵ
		* Պտղմ. որ Գէր Թէյսան ամ Շ։	
	ռϟլԹ	ա	ԺԶ
	ռϟմ	Բ	ԺԷ
	ռϟմա	Գ	ԺԸ
ՅԿՂԳ	ռϟմբ	Դ	ԺԹ
	ռϟմգ	Ե	Ի
	ռϟմդ	Զ	Իա
	ռϟմե	է	Իբ
ՅԿՂԴ	ռϟմզ	Ը	Իգ
		Պտղմ. որ Ե Փիլ. նիոս ամ. Լ։	
	ռϟմէ	ա	Իդ
	ռϟմը	Բ	Իե
	ռϟմԹ	Գ	Իզ
ՅԿՂԵ	ռϟն	Դ	Իէ
			Աղէքս. էրս ամ Ը։
	ռϟնա	Ե	ա
	ռϟնբ	Զ	Բ
	ռϟնգ	է	Գ
ՅԿՂԶ	ռϟնդ	Ը	Դ
	ռϟնե	ԼԹ	Ե
	ռϟնզ	Ժ	Զ
	ռϟնէ	Ժա	է

Պոմպէոս ձաղէաց։

Զաչխուզոս նախ հեշտու եկաց, և ինքնակալ անուանեցաւ։

Զիսոս հռոմէից սխորիմ ընաբերցաւ։

Ալէքսանդրա, որ և սոզինա՝ կին ալէքսանդրի՝ հրէից Թագաւորէր. և անտի իրք հրէից եղծանէին։

Ալեքսիոն պատերազմի յաբեաւ։

Արեսթիական պատերազմի յաբեաւ։

1913. * Աբիստաբուղա ՚ի վերոյ քահանայութենէն Թագ. եգ.։ » Aristobulus supra pontificatum diadema sibi imposuit ». Sam. Սամ.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptolom. Physcon*	*Syr. Antiochus Cyzic.*	*Jud. Hyrcanus*	
			1910	9	6	24	
			1911	10	7	25	
		169	1912	11	8	26	
						Aristobulus an. I.	
	Apud Judaeos Aristobolus filius Jonathae praeter Sacerdotium diadema quoque primus sumpsit, post CCCC. LXXX. annum Babylonicae captivitatis. Post quem regnat Jannaeus, qui et Alexander, cum ipse quoque Pontifex esset, quique immanem crudelitatem in principatu exercebat.		1913	12	9	1	
U. C. 650						*Jannaeus, qui et Alexander, ann. XXVII.*	
			1914	13	10	1	Cajus Marius quinquies Consul creatus, qui Cimbros superavit juxta Eridanum fluvium.
			1915	14	11	2	
		170	1916	15	12	3	
			1917	16	13	4	
			1918	17	14	5	Thraces à Romanis subacti.
	* Post Ptolemaeum regno pulsum per matrem suam Cleopatram. Seleucus ab Antiocho Cyziceni (filio) combustus est.			*Ptolemaeus, qui et Alexander, annis X.*			
			1919	1	15	6	Servilis rursum rebellio in Sicilia facta.
		171	1920	2	16	7	
			1921	3	17	8	Aquilius in Sicilia bellum Servilis rebellionis compescuit.
	Antiochus in Parthos fugit, et deinde Pompejo se tradidit. Post quem Philippus captus est a Gabinio.		1922	4	18	9	
					Philippus ann. II.		
U. C. 660			1923	5	1	10	
		172	1924	6	2	11	
					* * *		

Hucusque perveniens Syriae imperium, exstinctum.

		Olympias	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptol. Alex.*	*Jud. Jannaeus*	
			1925	7	12	
			1926	8	13	
			1927	9	14	
		173	1928	10	15	
	* Postquam reversus est (Ptolemaeus) de fuga ad matrem; qui ante eum fuerat Alexander, regno pulsus.			*Ptolemaeus, qui exoulsus fuit, an. VIII.*		
			1929	1	16	
			1930	2	17	
			1931	3	18	
		174	1932	4	19	
			1933	5	20	
U. C. 670			1934	6	21	
			1935	7	22	
		175	1936	8	23	
				Ptolemaeus, qui et Dionysus, an. XXX.		
			1937	1	24	
			1938	2	25	
			1939	3	26	Lipius (lege Lepidus) Romanorum publicus hostis judicatus.
	Pompejus triumphavit.	176	1940	4	27	
					Alexandra an. IX.	
			1941	5	1	Alexandra, quae et Salina, uxor Alexandri, in Judaeos regnavit, et deinceps Judaeorum res depravatae.
			1942	6	2	
	Lucullus primum in otio deguit, et Imperator appellatus est.		1943	7	3	
U. C. 680		177	1944	8	4	Antiochia, quae est in Syria, à Romanis capta.
			1945	9	5	
			1946	10	6	Creticum bellum exortum.
			1947	11	7	

1941. * Ընդօրինակեալ կին աղբիւրագրէ՝ առ Քր. այս աղբիւրագրս՝ առաջին կոչեցաւ ։ Սամ։

» Alexandra uxor Alexandri annis IX. quae Salena est appellata «. Sam.

Ընդհան.	Ամ Ամբող.	Եգիպտ. Պտղմէոս թինիոս	Հրեից Աբէոան. թրա	
Ա՚Ն՚Ը՚	ռ.ՔԽԲ	ԺԲ	Բ	
	ռ.ՔԽԹ	ԺԹ	Թ	
				Հրեայք ընդ համայնից հարիւր հին, և ԹՀամայապետէր Հերովդէս համա ամ չ՚։
	ռ.ՔԾ	ԺԶ	ա	Աբիսաթարոս և հիւրկանոս տիգքան դրայ որդիք՝ ընդ միմեանս անկեալ վասն իշխանութեան կռուէին. եկեալ հասեալ պոմպէի հռովմայեցւոց զօրավարին յերուսաղէմ պաշարէր, և ի սրսուԹիւնն մտանել ժամբ։ Զաբիսաթարոս կապեալ առեալ ընդ իւր տանէր. և հիւրկանոյ զքահանայապետութիւնն հաստատէր։ Նա զանախաթարս հիւրկանոյ մանկանն ասկաղոնացոյ՝ ի պոմպէ սիմեացոց աշխարհին ոսոխական կացուցանէր։
Ա՚Ն՚Թ՚	ռ.ՔԾա	ԺԷ	Բ	
	ռ.ՔԾԲ	ԺԺ	Գ	
	ռ.ՔԾԳ	ԺԷ	Դ	
	ռ.ՔԾԴ	ԺԸ	Ե	
	ռ.ՔԾԵ	ԺԹ	Զ	
Կ ոգ	ռ.ՔԾԶ Ա՚Ն՚	Ի	Է	
	ռ.ՔԾԷ	ԻԱ	Ը	
Կայսր զչխտանեաց և զոմանս յովկիխանի կղզեան վանեաց։	ռ.ՔԾԸ	ԻԲ	Թ	
	ռ.ՔԾԹ	ԻԳ	Ժ	
	ռ.ՔԿ Ա՚Ն՚ա՚	ԻԴ	ԺԱ	
Կայսր ընդ ռէնոն անց, և զկէլտոնիկս վանեաց։	ռ.ՔԿԱ	ԻԵ	ԺԲ	Որ յառաջիկս (յաջմէս) պատկերն էր՝ վասն լատակտմոս այրեցաւ։
	ռ.ՔԿԲ	ԻԶ	ԺԳ	
	ռ.ՔԿԳ	ԻԷ	ԺԴ	
Կ է	ռ.ՔԿԴ Ա՚Ն՚Բ՚	ԻԸ	ԺԵ	
	ռ.ՔԿԵ	ԻԹ	ԺԶ	
Կայսր զկէլտոնիկս և զգալատացիս հնազանդեաց։	ռ.ՔԿԶ	Լ	ԺԷ	
		Կղեոպատրա ամս ԻԲ։		
	ռ.ՔԿԷ	ա	ԺԸ	
	ռ.ՔԿԸ Ա՚Ն՚Գ՚	Բ	ԺԹ	

Ընդհան.	Ամ Ամբող.	Եգիպտ. Կղեոպատրա	Գայիս յուլիոս կայսր հռոմ. ամս Է։ *	Հրեից Հերովդես	
Աքաւնիոս հարուեցաւ յուլիոս կոչել զԼաբիենոսիոս ամիս՝ վի յայսմ ամսեան Յուլի ծնանելոյ։	ռ.ՔԿԹ	Գ	ա	Լ	Սկիպէն կայսեր և պոմպէի պատ բազմեն։
	ռ.ՔՀ	Դ	Բ	Խա	
	ռ.ՔՀա	Ե	Գ	Խբ	
Ա՚Ն՚Է՚	ռ.ՔՀԲ	Զ	Դ	Խգ	
	ռ.ՔՀԳ	Է	Ե	Խդ	
Կասիոս ընդ հրէայս պատերազմեալ՝ զամաներն կողոպտեաց։ Գայիոս յուլիոս կայսր սպանաւ։			Կայսր ՀԷՓատրս Հռոփոխեան, որ և Ագրիպպաս, ամս ԵԸ. և ամիս Է։		
Կ չԶ	ռ.ՔՀԴ	Ը	ա	Խե	Ագռաւացիք վերսանց ժամանակս Թուեն։
	ռ.ՔՀԵ	Թ	Բ	Խզ	
Ա՚Ն՚Ը՚	ռ.ՔՀԶ	Ժ	Գ	Խէ	
	ռ.ՔՀԷ	Ժա	Դ	Խը	
	ռ.ՔՀը	Ժբ	Ե	Խթ	
	ռ.ՔՀԹ	Ժգ	Զ	Լ	
Ա՚Ն՚Թ՚	ռ.ՔՁ	Ժդ	Է	Լա	
	ռ.ՔՁա	Ժե	Ը	Լբ	
	ռ.ՔՁԲ	Ժզ	Թ	Լգ	
	ռ.ՔՁԳ	Ժէ	Ժ	Լդ	

* Յնոխիգոնոս հրէից Թագաւորութեանն ի վերայ յարուցեալ, և բազում պատերազմունս հաստուցեալ սպանանի։ Յօտ վախճանի և Թագաւորութիւնն հրէից։ Յօտ և օծեալն առաքնորդ, զորմէ դանիէլ մարգարէանայ, առնու վախճան։ Այնչէ ցհերովդէս՝ օծեալք առաքնորդք քահանայապետքն էին. որք

1950. * Աբիսաթարոս և հիւրկանոս որդիք ապէքսանդրու ընդ միմեանս կռուէին. պոմպէիս հռոմեցիք եկեալ, զաբիսաթարոս կապեալ ընդ իւր տարան, և զհիւրկանոս քահանայապետ հաստատէր ‖. Սամ.

(Est epitome verborum Eusebii apud Samuelem).

1969. * Յուլիոս կայսր Թագաւորեալ ամս չ. և ամիս է ... ի սմանէ կոչեցան կայսերք՝ հռոմայ Թագաւորքն ‖. Վարգան։

ո Julius Caesar regnat annos IV. et menses VII ... Ab hoc Caesares sunt vocati Reges Romae ա. Vardanes.

1974. * Ի սորա (հռոմաւիոսէ) առաջին ամէն անախթացիք զամս իւրեանց Թուէին ‖. Սամ.

ո Ab istius (Octavii) anno primo Antiocheni annos suos dinumerant ա. Sam.

1983. * Ի սորա Ա. ամին բարձան հրէից առաքնորդք. և Թագաւորք հերովդէս սկսազդի ‖. Կոյին. (որ և քառէ գՀեռոդէ բանս եւսեբի.)

ո Hujus anno X. sublati sunt Judaeorum rectores; et regnat Herodes alienigena ա. Idem: (qui et sequentia in summam redigit.)

(ad verb.) 1962. Τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγαλμα ἐκφανὲς ἐγένετο. Sync. 340. A.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Ptol. Dionys.*	*Judaeor. Alexandra*	
		178	1948	12	8	
			1949	13	9	
					Judaei vectigales fuerunt Romanorum, et Pontificio fungebatur Hyrcanus ann. XXXIV.	
			1950	14	1	Aristobulus et Hyrcanus filii Alexandrae, quum inter se dissidentes de imperio dimicabant, superveniens Pompejus Romanorum dux in Jerosolymam, obsedit, et ad Sancta ipsa ingredi non dubitavit. Aristobulum vinctum secum adduxit, et Pontificatum confirmat Hyrcano. Antipatrum vero Herodis pueri Ascalonitae (filium) Palestinae Procuratorem constituit.
			1951	15	2	
		179	1952	16	3	
U. C. 690			1953	17	4	
			1954	18	5	
			1955	19	6	
		180	1956	20	7	
			1957	21	8	
	Caesar Lusitaniam, et quasdam in Oceano insulas subegit.		1958	22	9	
			1959	23	10	
		181	1960	24	11	
	Caesar Rhenum transiit, Germanosque profligavit.		1961	25	12	
			1962	26	13	Quod Alypiae (lege, in Olympia) simulacrum erat, fulmine succensum.
			1963	27	14	
U. C. 700		182	1964	28	15	
			1965	29	16	
	Caesar Germanos Galatasque subegit.		1966	30	17	
				Cleopatra ann. XXII.		
			1967	1	18	
		183	1968	2	19	

	Olimpias	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Cleopatra*	*Cajus Julius Caesar Imper. Romae ann. V.* *	*Jud. Hyrcanus*	
		1969	3	1	20	Principium belli inter Caesarem et Pompejum.
Antoninus ratum habuit Julium vocari Quintilem mensem, propter Julium eo mense natum.		1970	4	2	21	
		1971	5	3	22	
	184	1972	6	4	23	
Cassius dimicans contra Judaeos, Templum spoliavit.		1973	7	5	24	
Cajus Julius Caesar occisus.				*Caesar Octavius Sebastus, sive Augustus, ann. LVI. et mens. VI.*		
		1974	8	1	25	Antiocheni sua tempora computant.
U. C. 710		1975	9	2	26	
	185	1976	10	3	27	
		1977	11	4	28	
		1978	12	5	29	
		1979	13	6	30	
	186	1980	14	7	31	
	*	1981	15	8	32	
		1982	16	9	33	
		1983	17	10	34	

* * *

* A quo Romanorum res peractae; quique post eum fuerunt, Caesares appellati.

* Antigonus Judaeorum regnum invadens, multaque bella movens occiditur. Hic finem facit etiam et regnum Judaeorum. Hic etiam Unctus dux, de quo Daniel prophetat, finem accipit. Usque ad Herodem Ungnum Judaeorum. Hic etiam Unctus dux, de quo Daniel prophetat, finem accipit. Usque ad Herodem Ungeti duces Sacerdotes erant, qui praefuerunt genti Judaeorum, incipientes juxta instaurationem Templi sub

1969. Αντώνιος (ὁ Τραπος) ἐψηφίσατο τὸν μῆνα Κυντίλλιον, Ἰούλιον λέγεσθαι διὰ τὸ (αὐτὸν) ἐν αὐτῷ γεγενῆσθαι. Chron. Pasch. 150. C.

1969. Γαῖος Ἰούλιος Καῖσαρ πρῶτος Ρωμαίων ἡρέθη Μοναρχης βασιλεύς, ἀφ' οὗ τὰ Ρωμαίων ἤκμαζεν, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Καίσαρες προσηγορεύθησαν. Chron. Pasch. 150. A.

1974. Αντιοχεῖς τοὺς ἑαυτῶν χρόνους ἀριθμοῦσι. Chron. Pasch. 150. B.

1981. Fragm. Gr. apud ipsum Euseb. Demonstr. Evang. L. VIII. transcriptum etiam apud Sync. p. 246. vel 309. hoc tenore. Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου ... Αντίγονος τὴ Ἰουδαίων βασιλείᾳ ἐπανίστατο, καὶ πολλὰ διαμαχησάμενος, ἀναιρεῖται· καὶ ἐνταῦθα καταλήγει τὰ τῶν Ἰουδαίων βασίλειον. (Ηρώδης δὲ etc. ... paulo inferius collocandam).

Ἐνταῦθα δὲ ὁ προφητευόμενος παρὰ τῷ Δανιὴλ Χριστὸς ἡγούμενος τέλος λαμβάνει, μέχρι γὰρ Ηρώδου Χριστοὶ ἡγούμενοι, οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ Αρχιερεῖς, οἵ τινες προειστήκεισαν τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους· ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Δαρεῖον ἀνανεώσεως τοῦ ἱεροῦ, κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Δαρεῖον ἀνανεώσεως τοῦ ἱεροῦ, κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν καὶ πεμπτὴν Ολυμπιάδα, λήξαντες τε ἐπὶ Τραιανοῦ, ἐπὶ τὰς ρπϛ'.

կացին վերակացուք ազգին հրէից, սկսեալք առ գարեհիւ նորոգութեան տաճարին՝ ըստ ՀԸ որդի Ե որդի ողոմպիադին, և գադարեալք առ հիւրկանոսիւ ի Ձ որդի Ձ որդի Ը որդի ողոմպիադին: և որ ի միջի ամին լինին սոցա՝ են ամք ՃՁԷ: որպէս գանիէլ ի մարգարէութեանն կանխաս կարապետեալ ասէ. և ծանիցես և ի միտ առցես յելից բանին տալ պատասխանի. և շինեալ վերստացուիմ՝ միւնդ ցօճեալն առաջնորդ՝ եօթնեբորդք եօթն, և եօթնեբորդք կիբ: այս կիբ եօթնեբորդք կատարեն զժամանակս ամաց ՃՁէ, որչափ ինչ են ամք իշխանութեան օծելոյն առաջնորդաց. որոց հուսկ յետոյ էր հիւրկանոս, որ ի պարթեւացն գերի առաւ: Հերովդէս անտիպատրեայ՝ որում չէր անկ, զթագաւորութիւնն հրէից՝ յաւգոստէայ և ի սենկղիտոսէն հռոմայեցւոց առնու. և յետ սորա՝ սորին որդիք միւնդ ցհուսկ յետին երուսաղէմացւոց պաշարումն: Այս այնուհետև ոչ էս պայազատ ի պայազատէ ի քահանայական ազգէն կային քահանայք ոյ, և ոչ միւնդ ցկէեան՝ ըստ մովսիսեան օրինացն, այլ՝ աննշանաւորք ոմանք, այլք երբեք երբեք, ոմանք տարեւորք, ոմանք ևս սակաւք, ի հռոմայեցւոց զօրավարացն գնելին զքահանայապետութիւնն: Հերովդէս անթիպատրեայ ասկաղնացւոյ որդի՝ և մեր կիպրեայ արաբացւոյ, որում չէր անկ թագաւորութիւնն հրէից, ի հռոմայեցւոց առնոյր զիշխանութիւնն: Այս որով ի հասանել քոյն գալատեանն, որ ըստ հայրենի յաջորդութեան քահանայապետութիւնն և իշխանութիւնն ի մէջ հրէից կարգէր՝ վախճանեցաւ, ի կատարել մովսիսական մարգարէութեանն՝ որ ասէ, թէ մի պակասեսցէ իշխան յուդայ, և մի պետ յերանայ նորա, մինչև եկեսցէ որում կայն մնայ. և նա է ակնկալութիւն հեթանոսաց: Եւս գանիէլ յաջորդօքս զսոյն մարգարէացեալ ասէ, թէ յետ (եօթանց Ե) կիբուց եօթնեբորդաց բարձցի օծումն, և իրաւունք մի լիցին ինձնմ. և զտաճարն և զսրբութիւնն ապականեսցի ժողովուրդն ի սկզբան առաջնորդին, և գերփեսցին ջրհեղեղաւ պատերազմին: և եւս յառաջ մատուցեալ՝ ասէ. և ի տաճարն պղծութիւն աւերածոյ. և մինչև ցկատարումն ժամանակաց վախճան տացի աւերածոյն:

Ըստ Հռովմ.		Ամ Աբրահ.	Եգիպտ. Կլեոպատ.	Հռոմ. Աւգոստ.	Հրէից Հերովդես տյուպի թագաւորէ՝ ի դարուէ՝ ի նորանէ տասնեւոցերկրորդ ամ կէ:	
Կ կէ	Պատճառ և ազգատոհմ Հաշուութիւն:	ՃՁԿ	ոՂԶ	ԺԸ	ա	Հերովդէս՝ զանանէզաց կռնգեալ սին՝ ինքն քահանայապետ հրէից կացոյց. և զնա ցածուցեալ՝ զբիտաս բուզաս զերդայր կնոջ Խրոյ, որ էր որդի հիւրկանոսի, ածէր յայս պատիւ: Իրրև տեսի մի անցանէր, դարձեալ միանգամ անանկեալ տայր զպատմանն, և զբիտաս բուզաս սպանանէր:
	Հռոմայեցիք վարտապանք ի բնակութիւն առաքեցին:		ոՂԷ	ԺԹ	Ը	
	Աւգոստոս ձագեաց գհետևակ ձագումն:		ոՂԸ	Ի	Ժզ	Թ
	Պատերնոս զաջաբիա կղեոպատրեայ էս՝ զերկրորդ աւգոստի և անտոնեայ կալուածոցն իշխանութիւն:	ՃՁԸ	ոՂԸ	ԽԱ	Ժդ	Ժ
			ոՂԸ	ԻԲ	ԺԵ	ԺԱ

Կղեոպատրա և անտոնիոս անձանց սրարին. և եգիպտոս ընդ հռոմայեցւովք եղեն: Մինչև ցկղեոպատրա զջրհեղեղք թագաւորեցին յեգիպտոս ամս ՄԼԵ:

	Ըստ Հռովմ.	Ամ Աբրահ.	Հռոմ. Աւգոստ.	Հրէից Հերովդես տյուպի	
Աւգոստոս սերաստոս անուանեցաւ. և զսկզբանս ամիս՝ աւգոստոս անուանեաց: և այնվէ նիկոպոլիս առ ակտեաւ շինեցաւ:		ոՂԸԹ	ԺԶ	Զ	Ըստ ոմանք Թուին զառաջին աւգոստի միաձեռն սերաստիայն. իսկ ոմանք յառիք անդրնոյ ի չորեքտասաներորդին:
		ոՂԶ	ԺԼ	Լ	Զաղումն յաղթութեան կարգեաց աւգոստոս. ի կղեոպատրայ Հազարեանն՝ որ զանն և լուսին որդիք նորա երկեցան:
Աւգոստոս օրէնս եզ հռոմայեցւոց: Վաթարդիին արձակեցան:		ոՂՁ	ԺԸ	Ը	Հանգիսի ի հռոմ շինելոյ՝ գրեցան հռոմայեցւոց բեւեր՝ ն և վեցտասան, և այլ:
Թէոբուլիք արաւարձանեալք եգիպտոսի յաստղ երկնից:	ՃՁԹ	ոՂԸ	ԺԹ	Թ	Ջրատպիք չարժմամբ կործանեցան:
Մարկոս զոլիոս՝ զդազատացիս հռոմայեցիս արար:		ոՂՂ	Ի	Ժ	Աւգոստոս զկալաթրի և զդազատացիս ընդ հարիւք արար:

Ολυμπιάδος, τὰ δὲ μεταξὺ τούτων γενέσθαι ἔτη υπγ'. ὁπόσα δὲ ὁ τοῦ Δανιὴλ προφητεία θεσπίζει λέγουσα, καὶ γνῶσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ιερουσαλὴμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἑπτά, καὶ ἑβδομάδες ξβ'. αὗται αἱ ἐννέα καὶ ἑξήκοντα ἑβδομάδες συμπληροῦσαι χρόνον ἐτῶν υπγ'. ὁπόσα ἔτη συγχάνει τὰ τῆς ἀρχῆς τῶν Χριστῶν ἡγουμένων, ὧν τελευταῖος Υρκανοῦ ἀπὸ Πάρθων αἰχμαλώτου ληφθέντος, ὁ Ηρῴδης τοῦ Αντιπάτρου μηδὲν προσήκουσαν αὐτῷ τὴν τῶν Ιουδαίων βασιλείαν ὑπὸ Αὐγούστου καὶ συγκλήτου Ρωμαίων παρελαμβάνει. κατ' ἔτη τε οἱ τούτου παῖδες μέχρι τῆς ὑστάτης Ιεροσολύμων πολιορκίας, οὐκ ἔτι οἱ ἐκ διαδοχῆς τοῦ ἱερατικοῦ γένους ἱερῶντο τῷ Θεῷ, οὐδὲ διὰ βίου κατὰ τὸν Μωϋσέως νόμον, ἀσημοι δέ τινες ἄλλοτε ἄλλοι, καὶ οἱ μὲν ἐπιεικέστεροι, οἱ δὲ ἔτι ὀλίγῳ (πλέον) παρὰ τῶν Ρωμαίων ἡγουμένων τὴν Αρχιερωσύνην ἐξωνοῦντο. Ηρῴδης Αντιπάτρου τοῦ Ασκαλωνίτου, καὶ μητρὸς Κύπριδος Αραβίσσης οὐδὲν αὐτῷ προσήκουσαν τὴν Ιουδαίων βασιλείαν ὑπὸ Ρωμαίων ἐγχειρίζεται. καθ' ὃν τῆς τοῦ Χριστοῦ γενήσεως πλησιαζούσης, ἡ ἐκ προγόνων διαδοχὴ, ἀρχιερωσύνη τε, καὶ ἀρχὴ τῶν Ιουδαίων κατελύθη, συμπληρουμένης τῆς παρὰ Μωσῇ λεγούσης προφητείας· οὐκ ἐκλείψει Αρχων ἐξ Ιούδα, οὐδὲ Ηγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. ἑξῆς δὲ ὁ Δανιὴλ προφητεύει λέγων, καὶ μετὰ τὰς ζ'. καὶ ξβ'. ἑβδομάδας ἑξακοσθρευθήσεται χρῖσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ ἅγιον διαφθερεῖ

Dario circa LXV. Olympiadem, cessantesque sub Hyrcano CLXXXVI. Olympiade, qui verò in medio aguntur anni istorum, sunt anni CCCCLXXXIII. quemadmodum Daniel in prophetia jam factus praecursor, ait: Et agnosces et intelliges ab egressu sermonis responsum dare, et ab aedificata Jerusalem usque ad Unctum ducem hebdomades septem, et hebdomades LXII. Haec LIX. hebdomades peragunt tempora annorum CCCCLXXXIII. quotquot sunt anni principatus Unctorum ducum, quorum ultimus fuit Hyrcanus à Parthis captus. Herodes Antipatri (filius) quod minime ad se pertinebat, regnum Judaeorum ab Augusto et Senatu Romanorum accipit: postque eum filii ejus usque ad novissimam Hierosolymae obsidionem. Atque deinceps nequaquam ex successione Sacerdotalis generis constituebantur Sacerdotes Dei, neque toto ipsorum vitae tempore secundum legem Mosaicam; sed ignobiles quidam, alii identidem, alii annui, nonnullique etiam minus, a Romanis militiae ducibus Pontificatum emebant. Herodes Antipatri Ascalonitae filius, et matris Cypridis ex Arabia, ad quem minime spectabat regnum Judaeorum, a Romanis accepit principatum. Sub quo cum pervenisset Christi adventus, illud, quod juxta paternam successionem summum Sacerdotium et imperium apud Judaeos erat, extinctum fuit, completa Mosaica prophetia quae dicit: Non deficiet Princeps ex Juda, neque dux de femoribus ejus, donec veniat, cui restat; et ipse est expectatio Gentium. Daniel quoque sequentibus verbis eadem vaticinatur dicens: Post LXVII. hebdomadas auferetur Unctio, et jura non erunt in eo, et Templum et Sanctum corrumpet populus in principio ducis, et caedentur per diluvium belli. Atque adhuc prosequitur dicens: Et in templo abominatio desolationis; et usque ad consummationem temporum, finis detur desolationi.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Aegypt. Cleopatra*	*Rom. Augustus*	*Judaeorum Herodes alienigena regnat, deficientibus ab ipsis Pontificibus ann. XXXVII.*	
U. C. 720	Antonii et Augusti foedus pacis.	187	1984	18	11	1	Herodes quendam Ananelum vocatum, per se Pontificem Judaeorum constituit; eoque deposito, Aristobulum fratrem uxoris suae, qui erat filius Hyrcani, extulit in hunc honorem. Anno verò transacto, denuo rursum in Ananelum munus illud contulit, Aristobulum autem occidit.
	Romani colonias deduxerunt.		1985	19	12	2	
	Augustus triumphavit pedestri triumpho.		1986	20	13	3	
	Antonius Cleopatrae concedit Arabiam, secundam scilicet Augusti Antoniique possessionem principatus.	188	1987 1988	21 22 * * *	14 15	4 5	

Cleopatra et Antonius sibimetipsis manus intulerunt: et Aegyptus sub Romanos redacta. Usque ad Cleopatram Lagidae in Aegypto regnaverunt annis CCXCV.

	Olympias	*Anni Abrahae*	*Rom. Augustus*	*Judae. Herodes alien.*	
Augustus Sebastus appellatus est, et Sextum mensem Augustum nuncupavit. Atque Nicopolis juxta Actium condita.		1989	16	6	Hinc quidam computant primam Augusti monarchiam, nonnulli vero Alexandriae à quarto decimo.
		1990	17	7	Triumphum victoriae constituit Augustus; in Cleopatrae triumphatu, Sol et Luna ejus liberi apparuere.
Augustus Romanis legem tulit. Coloniae deductae.		1991	18	8	Censu Romae habito descriptae fuerunt Romanorum myriades CCCC et sexdecim, et MMMM.
Thebaei in suburbanis Aegypti e solo eruti sunt.	189	1992	19	9	Trallii terraemotu conciderunt.
Marcus Lollius Galatas Romanos effecit.		1993	20	10	Augustus Calabriam et Galatas vectigales fecit.

λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου (Cod. Arm. ἀρχομένου), καὶ κοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ πολέμου· καὶ ἕξῆς φησί·. καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλειαι δοδήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. (Vide et I. P. Chron. Euseb. p. 92. 94.)

1986. Αὔγουστος πεζὸν ἐδριάμβευσε Βρίαμβον. Sync. 243. D.

1987. Αντώνιος Αραβίαν Κλεοπάτρᾳ προύδωκεν (...) Sync. 241. C.

1989 Εντεῦθέν τινες ἀριθμοῦσι τὸ πρῶτον ἔτος Αὐγούστου Μοναρχίας. Chron. Pasch. 154. B.

1991. Αὔγουστος Ρωμαίοις ἐνομοθέτησεν. Sync. 249. D.

1993. Λόλλιος Μάρκος Ρωμαίοις Γαλατίαν ἐπεστήσατο. Sync. 249. D.

1991. Τιμήσεως γενομένης ἐν Ρώμῃ, ἀπεγράφησαν Ρωμαίων μυριάδες υις'. καὶ χιλιάδες τέσσαρες. Sync. 249. D. E.

1993. Αὔγουστος (Καῖσαρ) Καλαβρίαν καὶ Γαλάτας ὑποφόρους ἐποίησε. Chron. Pasch. 154. D.

Fragm. Gr. ad sensum.

1984. Ηρώδης δὲ Ανανηλόν τινα μεταπεμψάμενος ἀπὸ Βαβυλῶνος, Ιουδαίων Αρχιερέα καθίστησι. μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦτον παύσας, Αριστόβουλον τὸν ἀδελφὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, υἱὸν δὲ Τρκανοῦ, ἐπὶ τὴν τιμὴν προάγει. Ενιαυτοῦ δὲ διαγενομένου, πάλιν τῷ Ανανήλῳ ἀποδίδωσι τὴν λειτουργίαν, τὸν Αριστόβουλον ἀνελών. Chron. Pasch. 152. C.

Ըստ Հայոց		Ոլմպ.	Աբր.	Հռոմ. Աթոռ.	Հրէից Հերովդէս	
Կ ՀՀ	Աւգոստոս զհամաբերակ Նմա միահեծան տէրութիւնն կալաւ յանձին:		ՌՂՂԴ	խա	ԺԱ	
	Տիբերիոս առաքեալ ՚ի Նմանէ՝ զԽրիստոս (Ջոյս) յիւր առ:		ՌՂՂԵ	խբ	ԺԲ	Աւգոստոս զկիպրիկացւոց ազատութիւնն կարձակ:
		ՍՂ	ՌՂՂԶ	խգ	ԺԳ	Հերովդէս յերուսաղէմ բազում ինչ և մեծամեծս շինեաց. նոյն և զվազուց տէրեան ՚ի հինից զամրին կանգնեաց. և ՚ի պատիւ տէրասեալ տէրասս անուանեաց: և ՚ի պատիւ զպանիին կազմեաց:
	Աւգոստոս տամարացւոց (կամ տամիայ ւոց) ազատութիւն ետ:		ՌՂՂԷ	խդ	ԺԴ	
	Վիպրոս կղզւոյ մեծ մասն կործանմամբ ապականեցաւ:		ՌՂՂԸ	խե	ԺԵ	Եւ զերեմիացիս առաջահետաւք մարիս զուսիս յատակաց:
	Տիբերիոս կոյսք յորջորջեցաւ:	ՍՂՈ	ՌՂՂԹ	խզ	ԺԶ	
	Աւգոստոս զգալիս որպէ խոր արար:		ս	խէ	ԺԷ	
	Կոյսք սիբերիոս զվինդիկեացիս և զամենայն որ չուրջ զնոքաւք էին՝ հնազանդեաց:		սա	խը	ԺԸ	Գաղեացիան հզ ՚ի բերիոս և ՚ի պատ ատրս:
Կ ՀԽ			սբ	խԹ	ԺԹ	Զբռատզուն ագրիպպա հնազանդեաց:
		ՍՂՃ	սգ	Լ	Ի	Աւգոստոս համարեցաւ մեծ քրմապետ:
			սդ	Լա	ԻԱ	Հերովդէս զանթիդոն նորոգեաց, և զանմոպատրիգա՝ զոր ՚ի պատիւ անեպատարէզ հօրն իւրոյ յորջորջեաց. և միւս քաղաք զոր յիւր անուն հերովդիան անուանեաց:
			սե	Լբ	ԻԲ	
			սզ	Լգ	ԻԳ	
	Տիբերիոս գերմանիկոս՝ ինքնակալ անուանեցաւ:		սէ	Լդ	ԻԴ	
		ՍՂՄ	սը	Լե	ԻԵ	Հերովդէս գհիւրկանոս զվազուց քահանայապետական հրէից ապանեակ, որ պատապանութեամբ իւրոյն գարձեալ էր ՚ի գերութենէն պաբելացւոց. ասաակէ և գերբին որդի՝ որ գքահանայապետութիւն հօրն առ:
			սթ	Լզ	ԻԶ	
	Տիբերիոս ձագեաց յաբեաց և ՚ի հայոց, և ՚ի վինդիկացւոց և ՚ի պաննոնիացւոց:		սժ	Լէ	Իէ	
			սժա	Լը	ԻԸ	ապանեակ և գերբին քոյր՝ զկնի կին. քանզի երկու որդիք լեալ նորա ՚ի Նմանէ, զորս ասա իսկ կատարեալս ապանեակ. և զմոյր ապանէջն կնոքն՝ զկնի զբաղնէ: Եւ յատկ ևս յիւր առաջին ապանեալ ապանեութենէն՝ զազգացի գքեռ. եւրոյ զոյրն ապանեաց. և արարեալ գնա ալոյ կին՝ և գնա ևս յատկուս սատակել և ՚ի նոյնս զպատմիչս օրինացն սէց, և գնահանձապուռս Հայրենի կրօնիցն սատակեր:
	Կոզագւոյ քաղաքին բազում մասն ապահանեցաւ:	ՍՂՂ	սժբ	Լթ	ԻԹ	
Կ ՀԾ	Աւգոստոս զմենատրա և զնաւատրա կռուին կարգեաց:		սժգ	Խ	Լ	
			սժդ	Խա	Լա	
	ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ որգի ևն ՚ի բեթղահէմ հրէաստանի ծնաւեր: ՚ի միասին ժո զոմին յարբահամ մինչև ՚ի քրի ծնունդն՝ ամք սժԵ: Գալիս կոյսք ընդ պարթեւս բարեկամութիւն արար:	ՍՂԵ	սժե	Խբ	Լբ	Սիբիեիոս՝ ՚ի խորհրդ սինկղետացն առաքեալ ՚ի հրէաստան՝ գեր արարոյ և իւրաքանչիւր բնակութեանց արար:
			սժզ	Խգ	ԼԳ	
	Սկսաւս պլեթագորեան փիլիսոփա ձանդէր:		սժէ	Խդ	ԼԴ	Աւգոստոս զբերբիոս և զագրիպպա յօրգեգիրս արար:
	Հերովդէս զան սերոյ խմացեալ գծնունդն ՚ի բեթղահէմ՝ կոտորէր զմանկունսն:		սժը	Խե	ԼԵ	Հուդաս գալիլէացի յաւատարութիւն զհրէայս գրգռեաց:
			սժԹ	Խզ	ԼԶ	
	Ջարբրգաւոս կացուցանէ աւգոստաս՝ զհերովդէս, և զանախպատուս, և զլիւսանիս, և զփիլիպպոս, զազգարս արքեալսն:	ՍՂԶ	սի	Խէ	ԼԷ	Հերովդէս անհաւրին ջրգռութեամբ զգաձեալ՝ որգնեաց մարիամով ՚ի կնոջ սատակէր:
					Ար՛ե՛ գաստ ամ Ը:	
			սիա	Խը	Ը	Հրէից ազգապետ գարքեգաւս գրգռի հերոդ աւգոստաս կացուցանէ:
			սիբ	Խթ	Թ	Տիբերիոս կոյսք գգամատս և գաբմնատս ընդ ձեռամբ հնազանդեաց:
			սիգ	Ծ	Ժ	
Կ ՀԿ		ՍՂԷ	սիդ	Ծա	ԺԱ	Ալեքսանդրոս տարառացի փիլիսոփոս փիլոսկեան ձանձէր:
	՚ի հում սատակ սով եղև, մինչև վաճառել յոսկեայն գրիս մի՝ քսան և եօթն դենարի և կիսոյ:		սիե	Ծբ	ԺԲ	

2015. * ՚ի խէ ամի աւգոստոսի, և չբ ամի հերովդէի անժամանակ որդին ևս Ժամանակաւ ծնեալ լինի ՚ի սրբոյ կուսէն ‖. Սամ.

" XLII. anno Augusti, et XXXII. Herodis, Filius Dei tempore carens, sub tempore nascitur ex Sancta Virgine ". Sam.

* Յագամայ ՚ի Ծնունդն քրի ամբ բՂՂԸ. ըստ եօթանասնիցն‖. Սամ.

" Ab Adam ad nativitatem Christi, anni 5198. secundum Septuagin-ta ". Sam.

2015. (Սամուէլ օրինակէ ՚ի կանոնի խորամ գրազամ ինչ յայամ հետէ և անգր. ՚ի ՀՀԷ ամէն.)

(Samuel multa deinceps transcribit in suo Canone *supra Annos a Christo nato*.)

Fragm. Gr. ad verbum.

1994. Αὔγουστος μοναρχίαν ἐγχειριζομένην ἀπώσατο. Sync. 249. D.

1995. Αὔγουστος Κυζικηνῶν ἐλευθερίαν ἀφείλατο. Sync. 249. D.

1996. Ἡρῴδης ἐν Ἱεροσολύμοις πλείστα καὶ μεγάλα ἔκτισεν. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ τὸν πάλαι Σεμίραιον κατεριποιήσεν ἐκ θεμελίων ἐγείρας, εἰς τιμὴν τοῦ Σεβαστοῦ (Αὐγούστου) Σεβαστὸν ὀνόμασεν. Ἐν Παταιδὶ δὲ τὸ Πάνιον κατεσκεύασεν. Chron. Pasch. 154. E.

1997. Αὔγουστος Σαμίοις ἐλευθερίαν παρέσχεν. Sync. 249. D.

1998. Γερμανοὺς κατεστρέψατο Λαίλιος Μάρκος νικτερίσαντας. Sync. 250. A.

2002. Ἀγρίππας Βόσπορον ἐχειρώσατο. Sync. 250. A.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Annî Abrahae*	*Rom. Augustus*	*Judae. Herodes*	
U. C. 730	Augustus delatam sibi monarchicam potestatem accepit.		1994	21	11	
	Tiberius ab eo missus in Judaeam (lege Armeniam), eam subegit.		1995	22	12	Augustus Cyzicenis libertatem ademit.
		190	1996	23	13	Herodes in Hierusalem multa et magnifica construxit. Idem et Samariam olim jam desolatam, a fundamentis erexit, atque in honorem Sebasti (sc. Augusti) Sebasten appellavit, et in Paniade Panionem extruxit.
	Augustus Samaritanis (lege Samiis) libertatem dedit.		1997	24	14	
	Cypri insulae magna pars ruina corrupta.		1998	25	15	Germanos autem insolentes Marcus Lollius solo aequavit.
	Tiberius Caesar appellatus.	191	1999	26	16	
			2000	27	17	
	Augustus Cajum sibi in filium adoptavit.		2001	28	18	Colonia est deducta in Berytum et Patras.
	Caesar Tiberius Vindelicos, et omnes qui circa Thraciam erant, subegit.		2002	29	19	Bosporum Agrippa subegit.
			2003	30	20	Augustus Pontifex Maximus creatus.
U. C. 740		192	2004	31	21	Herodes Anthedonam restauravit, et Antipatridam, quam in honorem Antipatri patris sui denominavit; et alteram civitatem, quam suo nomine Herodionem nuncupavit.
	Herodes Caesaream ex nomine Caesaris condidit, quae prius Stratonis turris vocabatur, multaque in singulis Syrorum et Palaestinorum urbibus restauravit.		2005	32	22	
			2006	33	23	
			2007	34	24	Tiberius Germanicus, Imperator appellatus.
	Tiberius Caesar, subactis Pannoniis, triumphavit.	193	2008	35	25	Herodes Hyrcanum Judaeorum olim Pontificem occidit, qui suorum ope reversus fuerat e captivitate Parthorum. Interimit et ejusdem filium, qui pontificatum patris susceperat; occidit et ejusdem sororem, uxorem suam. Quum duo filii ex illa procreati ei essent, eosdem jam aetate virili vigentes necavit, necnon et matrem interfectae uxoris socrum suam. Atque addens ad suam pristinam internecionem foedissimam, Salomae sororis suae virum interfecit, eamque alteri tradens uxorem, etiam hunc necare procedit. Adhaec et interpretes sacrae legis, aemulatoresque paternae religionis interemit.
			2009	36	26	
			2010	37	27	
	Tiberius de Ariis (sc. fortibus, sive Persis), Armeniis, Vindelicis, ac Pannoniis triumphavit.		2011	38	28	
	Coensium urbis pars magna corrupta.	194	2012	39	29	
	Augustus Juliam filiam suam in adulterio deprehensam ejecit.		2013	40	30	
U. C. 750	Augustus monomachiam naumachiamque constituit. (sc. gladiatorium ludum, et navale certamen).		2014	41	31	
			2015	42	32	Quirinus ex Senatus consulto in Judaeam missus descriptionem possessionum et singulorum domiciliorum fecit.
	JESUS CHRISTUS filius Dei in Bethlehem Judae nascitur. Simul colliguntur ab Abraam usque ad nativitatem Christi, annis MMXV. Cajus Caesar amicitiam cum Parthis fecit.	195	2016	43	33	
	Sextus (Hier. Xistus) Pythagoricus Philosophus agnoscebatur.		2017	44	34	Augustus Tiberium et Agrippam in filios adoptavit.
	Herodes cognita Domini nostri nativitate in Bethlehem, infantes occidit.		2018	45	35	Judas Galilaeus ad rebellionem Judaeos incitavit.
			2019	46	36	
		196	2020	47	37	Herodes ingenti hydropi affectus, scatentibus toto corpore vermibus, vita sublatus est.
	Tetrarchas constituit Augustus Herodem, Antipatrum, Lysaniam, et Philippum, fratres Archelai.				*Archelaus ann. IX.*	
			2021	48	1	Judaeis Ethnarcham Archelaum filium Herodis Augustus substituit.
			2022	49	2	Tiberius Caesar Dalmatas, Sarmatasque subegit.
			2023	50	3	Athenodorus Tarsensis Philosophus Physicus agnoscebatur.
U. C. 760		197	2024	51	4	
	Fames Romae ita ingens facta, ut venderetur ex cibariis modius unus denariis septem et viginti semis.		2025	52	5	

2003. Αὔγουστος μέγας Ἀρχιερεὺς ἐμφέρεται. Sync. 250. B.

2005. Ἡρῴδης Καισάρειαν εἰς ὄνομα Καίσαρος (Αὐγούστου) ἔκτισε, Στράτωνος πύργον τὸ πρὶν καλουμένην (...). Chron. Pasch. 155. B.

2011. Τιβέριος ... ἐπὶ νίκῃ Ραιτῶν, καὶ Ἀρμενίων, καὶ Οὐινδικίων, καὶ Παννονίων ἐθριάμβευσεν. Sync. 250. A.

2011. (ex parte). (Ἡρῴδης) πρὸς ταῖς ἑτέραις αὐτοῦ μιαιφονίαις, Σαλώμης τῆς ἰδίας ἀδελφῆς ἁναιρεῖ τὸν ἄνδρα. Γαμήσαντος δὲ αὐτὴν ἑτέρου, καὶ τοῦτον ἐπιπροστίθησιν. Καὶ ἕτι πρὸς τούτοις τοὺς ὑφηγητὰς τῶν ἱερῶν νόμων, καὶ τοὺς τῶν πατρίων ζηλωτὰς κτίνυσι. Chron. Pasch. 162. E.

2014. Αὔγουστος παρίσχει ναυμαχίαν καὶ μονομαχίαν. Sync. 250. A.

2015. Κυρήνιος ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀπεσταλμένος εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἀπογραφὰς ἐποιήσατο τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν οἰκητόρων. Cedren. 150. E. et S. Niceph. 518. E.

2015. Ἰησοῦς Χριστὸς (ὁ Θεὸς ἡμῶν, Eus. dixerat ὁ υἱὸς Θεοῦ), ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας γεννᾶται. Cedren. p. 150. E. Ὁμοῦ συνάγεται ἀπὸ Ἀβραὰμ ἐπὶ τὸν Χριστοῦ γέννησιν, ἔτη (βρέ. lege βιέ.) Cedr. 150. E.

2020. Ἡρῴδης ὑδέρῳ δεινῷ πιεσθείς, σκωλήκας δὲ ἐκβράσας ἀπὸ σώματος, καὶ σαπεὶς ὅλος καταπαρῇσι τὸν βίον. Chron. Pasch. 165. B.

(ad sensum) 2007. Τιβέριος Καῖσαρ καταπολεμήσας Γερμανοὺς αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται. Sync. 250. A.

2009. Τιβέριος ἐπὶ νίκῃ Παννονίων ἐθριάμβευσεν. Sync. 250. A.

Շն. Համեմ.		Ոգեմտ.	Ամ Աբրահ.	Համ. Ափոփտ.	Հրէից Աբրէեմ.	
			սիզ	Ծգ	զ	* Աբրեզաւս հրէից արքայ զի ամ կա- լաւ զազգապետութիւնն . և ՚ի բնենա քա- զաք գազատացւոց ՚ի վտարանդիս հա- նեալ ասՏմաներ :
			սիհ	Ծգ	է	
		ՃղԸ	սիր	Ծե	ը	
	Աբեհացիք ձեռնարկեց ՚ի կռիւ լինելոյ դա- դարեցին՝ ՚ի պատճառ կռուարարացն :		սիթ	Ծգ	թ *	Սկսան աղբանագրացի փիղիստիոս ձա- նապէր :
				Մխահէ ծան ի- սա Տիրէ- րիոս ամ իՃ:	Հերոդես Տետրարքեւ գեր ամ իՃ:	Սկսաւոս արար հանդէս տիրերեաւ հան- դերձ . և էգիա զգազմութիւնն ՚ի համ բնւբս ն և ամ . հարիւր և Ճժ գլուխ : Կռուազութիւն Արեգական եղև . և աւգուստոս վախճանեցաւ :
			սլ	ա	ա	
			սլա	բ	բ	
	Գերմանիկոս կոյսը ձաղեաց զպարթևս :	ՃղԹ	սլբ	գ	գ	
			սլգ	դ	դ	
Կ չհ			սլդ	ե	ե	Շարժմամբ գի քաղաք կործանեցան . եմիսաս . մագնեսիա . սարդիս . մատիէնէ . էգէ . լերոկեսարիա . փիլադելփիա . ամով- դոս . ոէժիա . միրինէա . ապոլոնիա . գիա . հիերականիա :
		ՙի	սլե	զ	զ	
			սլզ	է	է	
	Պոմպէի Թէատրոն հրձիգ եղև :		սլէ	ը	ը	
			սլը	Թ	Թ	Տիբերիոս զդրուսոս թարձակից իշխանու- Թեանն արար :
	Դրիւսոս կոյսը կախարդութեամբ սպա- նաւ :		սլԹ	ժ	ժ	
		ՄՙՃ	սխ	ժա	ժա	Փիղիպպոս չորրորդապետ զգեհենագա չի- նէ . և զկեսարիա ՚ի զոր փիղիպեան ան- ուանեաց . և այլ քաղաք գյուսիպագա :
			սխա	ժբ	ժբ	Պիղատոս ասիկան հրէաստանի ՚ի սիբե- րեայ առաքէ :
			սխբ	ժգ	ժգ	
			սխգ	ժդ	ժդ	Հերոդէս չինեաց զսիբերիգա և զգի- բիագա :
Կ չճ		ՄՙՃ	սխդ	ժե	ժե	

Յոմհաննէս զաքարեայ որդի քարոզէր յանապատին յորդանան գետոյ . և ասէ առ նմա , Թէ ՚ի միջի նոցա է օծեալն ՙայ : Եւ ինքն Յա օծեալն ՙայ անտի առնէ սկիզբն կենարար և աւետաւր վարդապետութեանն . արդեամբք և բանիւք զՅիսուսէնէն զօրութեանն առաքինութիւն տեսողաց ցուցա- նէր : Եւ ժողովին մինչև յամն հինգետասաներորդ տիբերի՝ որ առաջին կայ , ՚ի կրկին նորոգութե- նէն երեսաղէմացւոց տաճարին , որ եղև յերկրորդում ամին դարեհի պարսից Թագաւորի , ՚ի Ե որդի և Ե որդի ողջմնիագին , ամք չհՃ : Իսկ ՚ի սողոմոնէ և յառաջին կազմածոյ տաճարին , ամք ռիՂ : Եւ ՚ի մովսիսէ և յելեցն եգիպտոսէ՝ ՌՀա : Իսկ յաբրաամէ և ՚ի նինեայ և ՚ի շամիրամայ Թագաւորութենէն՝ ամք սխԹ : Եւ ՚ի ջրհեղեղէն՝ ամք սՋՃ : Եւ յադամայ՝ ամք բՙիբ :

Յա օծեալն ՙայ ՙիր մէր՝ կենարար ամենից ցուն վարդապետութիւնն քարոզէր . և զմի- բառնիկէ գրեալ վերածագործութենան կա- տարէր :		սխե	ժզ	ժզ	Յա օծեալն ՙայ ՙիր մէր՝ իւրոց աշակեր- տացն վերջնաւրդա արքայութենան երկինից յայտնէր , և զդարձն յամենեցունցն ՙած , և զնոքոյ արքայութենանն հանգամանս ամե- նայն հնձանոտաց քարոզէլ հրամայէր :
		սխզ	ժէ	ժէ	
		սխէ	ժը	ժը	
	ՄՙՀ	սխը	ժԹ	ժԹ	

Յա օծեալն ՙայ՝ ՙիր մէր , ըստ մարգարէութեանցն՝ որ զնմանէ էին , գայ ՚ի յերկաբանս՝ լինելոց բորդի ամ տիբերի Թագաւորութենան : Ի սա որում ժամանակի և յայլ յունական իշխանաց գտաք՝ ըստ նմին օրինակի բանից պատմել , Թէ արեգական նուազեաց , բնութիւնս չարժեցաւ , նիկեայ մեծ մանն կործանեցաւ . որ և միաբանք իսկ պատմին իրացն՝ որ ՚ի չարչարանս կենարարին մերոյ պատահեցան : Գրէ և փլեգոնն՝ որ զողմպիադացոյն անդստին ՚ի նոցանէն , յերկրաշաւանեբորդումն պատմէ , զայս ձև օրինակի բանից , Թէ ՚ի չորրորդում ամին երկերիւրորդի և երրորդի ողջմնիագին՝ եղև մեծ նուա զութիւն արեգական , քան զոր յառաջագոյն ոչ ոք գիտեր . և գիշեր ՚ի վեցերորդ տուբնջեանն եղև , մինչև

Fragm. Gr. ad verbum.

2029. Ἀθηναῖοι στασιάζειν ἀρξάμενοι , κολασθέντες ἐπαύσαντο. Sync. 253. C. D.

2033. Σεισμῷ ιγ΄. πόλεις κατεπτώθησαν . Ἔφεσος , Μαγνησία , Σάρ- δεις , Μοστήνη , Αἴγαι , Ἱεροκαισάρεια , Φιλαδέλφεια , Τμῶλος , Τῦμος , Μυρίνα , (Κύμη) , Ἀπολλωνία , Δία , Τρκανία . Sync. 254. A.

2037. Πομπηίου θέατρον ἐπρήσθη. Idem. E.

2038. Τιβέριος Δροῦσον τῆς ἀρχῆς κοινωνὸν προσλαβόμενος ... Sync. 254. E.

2039. Φίλιππος τετράρχης Παναιάδα ἀνακτήσας Καισάρειαν Φιλίπ- που προσωνόμασεν ... Sync. 255. A.

2041. Πιλάτος ἐπίτροπος τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ Τιβερίου ἐκπέμπεται . Chron. Pasch. 166. B.

2043. Ἡρῴδης ἔκτισε Τιβεριάδα ... Sync. 255. A.

2045. (Totum locum utriusque spatii historici transcribit et Sam. Arm. in suo Canone, anno Christi 31. Tiberii 16. sicut et antecedentia sub anno Abr. 2044. habita apud Euseb.)

2048. (Syncell. p. 258. vel 324.)

Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου .

Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς (ὁ υἱὸς) τοῦ Θεοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας ἐπὶ τὸ πάθος προῆει ἔτους ιθ΄. (Arm. ιδ΄.) τῆς Τιβε- ρίου βασιλείας . καθ' ὃν καιρὸν καὶ ἐν ἄλλοις μὲν Ἑλληνικοῖς ὑπομνήμα-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Augustus*	*Judaeor. Archelaus*	
			2026	53	6	* Archelaus Judaeorum rex IX. annis Ethnarchiam obtinuit, ac deinde exul factus, in Viennam Galatarum urbem relegatus est.
			2027	54	7	
	Athenienses ab arrogantia res novas moliendi cessarunt, auctoribus seditionis supplicio affectis.	198	2028	55	8	
			2029	56	9 *	Sotio Alexandrinus Philosophus agnoscebatur.
				Monarcha Imperator Tiberius annis XXIII.	*Herodes Tetrarcha ann. XXIV.*	Sebastus (sc. Augustus) censum habuit cum Tiberio, et invenit multitudinem Romae, myriadas CCCC et XIX. centum et XVII. hominum capita. Defectio Solis facta, et Augustus mortuus est.
			2030	1	1	
			2031	2	2	
	Germanicus Caesar de Parthis triumphavit.	199	2032	3	3	
U. C. 770			2033	4	4	Terraemotu XIII. urbes corruerunt, Ephesus, Magnesia, Sardis, Mostene, Aegae, Hierocaesarea, Philadelphia, Tmolus, Temus, Myrhina, Apollonia, Dia, Hyrcania.
			2034	5	5	
			2035	6	6	
	Pompeji theatrum incensum.	200	2036	7	7	
			2037	8	8	
			2038	9	9	Tiberius Drusum consortem imperii fecit.
	Drusus Caesar veneficio interemptus.		2039	10	10	
		201	2040	11	11	Philippus Tetrarcha Pennadam (Hier. Paneadem) construit, et Caesaream, quam Philippi nuncupavit, et Juliadem aliam civitatem.
			2041	12	12	Pilatus Procurator Judaeae à Tiberio mittitur.
			2042	13	13	
U. C. 780			2043	14	14	Herodes Tiberiadem condidit, et Libiadem.
		202	2044	15	15	

Joannes Zachariae filius praedicabat in deserto Jordanis fluvii, atque omnibus annuntiat, quod in medio eorum est Unctus Dei. Ipse quoque Jesus Unctus Dei hinc initium facit salutaris et evangelicae doctrinae, meritis et verbis probans videntibus divinae virtutis vires. Colliguntur autem usque ad hunc Tiberii annum decimum quintum, a secunda instauratione Templi Hierosolymitani, quae facta est secundo anno Darii Persarum regis, LX. et V. Olympiade, anni DXLII. A Salomon autem et prima aedificatione Templi, anni MLXIV. Et a Moyse, et egressu ex Aegypto, MDXL. Ab Abraam verò, et a Nini ac Semiramidis regno, anni MMXLIV. Et a Diluvio anni MMDCCCCLXXXVI. Et ab Adamo anni MMMMMCCXXVIII.

	Jesus Unctus Dei, Dominus noster, salutarem cunctis doctrinam praedicabat, et singula miracula scriptis mandata perpetrabat.		2045	16	16	Jesus Unctus Dei, Dominus noster, discipulis suis mysteria regni caelorum revelabat, atque ut conversionem ad universorum Deum, suique regni conditiones cunctis Gentibus praedicarent, imperabat.
			2046	17	17	
			2047	18	18	
		203	2048	19	19	

Jesus Unctus Dei, Dominus noster, secundum prophetias, quae de eo factae erant, ad passionem venit undevicesimo anno regni Tiberii. Juxta quod tempus etiam in aliis Hellenicis commentariis reperimus his verbis enarratum, quod Sol defecit, Bithynia terraemotu concussa, Nicaeae magna pars corruit. Et congruenter utique his narrantur, quae in passione Salvatoris nostri acciderunt. Scribit et Phlegon, qui de Olympiadibus verba fecit jamindè ex primordio, tertio decimo (libro) haec narrans his verbis. » Quarto (ait) piadibus verba fecit jamindè ex primordio, tertio decimo (libro) haec narrans his verbis. » Quarto (ait) anno biscentesimae et tertiae Olympiadis, magna solis defectio est facta, qua superiorem nullam nemo cognoverat, atque ita nox (hora) sexta facta est, ut stellae in coelo visae sint. Terraemotus in Bithynia

σιν εὕρομεν ἱστορούμενα κατὰ λέξιν ταῦτα. ὁ ἥλιος ἐξέλιπε. Βιθυνία σεισθεῖσα. Νικαίας τὰ πολλὰ ἔπεσεν. ἃ καὶ συνάδει τοῖς περὶ τὸ πάθος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν συμβεβηκόσι. Γράφει δὲ καὶ Φλέγων ὁ τὰς Ολυμπιάδας συναγαγὼν περὶ τῶν αὐτῶν ἐν τῇ ιγ'. ῥήμασιν αὐτοῖς τάδε. τῇ δ'. ἔτει τῆς σβ'. Ολυμπιάδος ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωσμένων πρότερον· καὶ νὺξ ὥρα ἕκτῃ τῆς ἡμέρας ἐγένετο, ὥστε καὶ ἀστέρας ἐν οὐρανῷ φανῆναι, σεισμός τε μέγας κατὰ Βιθυνίαν τὰ πολλὰ Νικαίας κατέστρεψατο. καὶ ταῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς ἀνήρ. τεθνάναι δ' ἂν γένοιτο τοῦ κατὰ τόδε τὸ ἔτος πεπονθέναι τὸν Σωτῆρα ἡ ἡμέριον δ' ἂν γένοιτο τοῦ κατὰ τόδε τὸ ἔτος πεπονθέναι τὸν Σωτῆρα ἡ τοῦ κυρίου κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου μαρτυρία, ἥτις μετὰ τὸ ιε'. ἔτος Τιβερίου τριετῆ χρόνον τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ διαγενέσθαι μαρτυρεῖ. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους καὶ Ἰώσηπος ἱστορεῖ ἐν ἡμέρᾳ Πεντηκοστῆς κινήσεως καὶ πνεύσεως οἱ ἱερεῖς ἀντιλαμβάνεσθαι πρῶτον, ἔπειτα φωνῆς ἀθρόας ἐνδοθεν ἀκοῦσαι, ἀπὸ τοῦ ἐσωτάτου ἱεροῦ, αὐτοῖς ῥήμασιν εἰπούσης. μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν. Καὶ ἄλλο δέ τι ὁ αὐτὸς ἀναγράφει Ἰώσηπος, ὡς Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Καίσαρος τὰς εἰκόνας νύκτωρ εἰς τὸ ἱερόν, ἃς περ οὐκ ἦν θέμις, ἀναδέντος, μεγίστου θορύβου καὶ στάσεως ἀρχὴν ἐμβεβληκότος Ἰουδαίοις· ἔνθεν ἐπιστήσεις πόσαι τὸ Ἰουδαίων ἔθνος διεδέξαντο συμφοραί. Φλάκκος Ασύλλιος (marg. Αβίλιος) τῆς Αλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου ἐπίτροπος ὑπὸ Τιβερίου ἐκπέμπεται, πολλὰ δὲ τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους ἐπεβούλευσεν. (Eadem ex Armeno codice totidem verbis transcribit etiam Samuel Arm. in suo Canone, anno Domini 34. Tiberii 19. Abagari Armenorum regis 35. Artaxerxis Persarum 8.)

Σέξτος φιλόσοφος Πυθαγορικὸς ἤκμαζεν. Sync. 252. A.

աստեղաց յերկինս երևել. շարժուին մեծ ի բիւթանիա. և մեծ մասն նիկիայ կործանեցաւ։ Ոչ այս՝ այժմու յիշատակեալ այրս։ Լոյս այս մեծ իսկ նշանակ է ամին՝ յորում կենդանարար մեր յարքարէր՝ ըստ վկայութեանն յովհաննու աւետարանին, որ յետ հինգհետասանեքորդի ամին տիբերի՝ երեքամեայ ժամանակ վարդապետութեանն քոյ լրեալ վկայէ։ Իսկ սոցին ժամանակաց և յովսէպոս պատմէ, թէ յաւուրս պենտակոստէից գղզղիւն նախ զքահանայիւքն պատէր. և ապա բարբառ յանկարծակի անտուստ ի ներքուստ ի տաճարէն լսելի լինէր զայս ձև օրինակի, թէ գնամք աստ գնամք։ Լոյս այլ ևս նոյն յովսէպոս գրէ. որպէս թէ պիղատոս դատաւոր առ այնու ժամանակաւ զկայսերական պատկերն գիշերի ուր չէր օրէն ի տաճարին եմոյծ կանգնեաց, և մեծի խռովութեան և կռուոյ սկիզբն արկ ի մէջ հրէից. և անտի բազում վիշտք ի վերայ հասանէին ազգին հրէից։ Փղակոս աւուղիոս՝ աղէքսանդրեայ և եգիպտոսի ոստիկան առաքի ի տիբերեայ, և բազում նեղութիւն ազգին հրէից գործէր։

Ըստ Հռովմ.		Ոլմպ.	Ամ Աբրահ.	Հռոմ. Տիբերիոս	Հրէից Հերովդէս	
	Երուսաղէմացւոց ի եպիսկոպոս յաջորդէլոյն առնու ձեռնադրութիւնն յակովբոս եղբայր ած մերոյ յիւ քի։		սխթ	ի	ի	Պիղատոս յետ խակագործութեանն՝ որ պատմեցաւ զկայսերական պատկերացն, զդանձանակն՝ որ ի հրէից կորզան կոչէր, ի ջրկէս ջուրց ծախուց, և կրկին կռուոյ նոցա եղև պատճառք։
	Փիղոն աղէքսանդրացի այր բանիբուն ճանաչէր։		սծ	իա	իա	

Ակնարկս տիբերի հաղարապետ՝ որ յոյժ բանիակ էր արքային, միանգամայն զազգն հրէից կորուսանել խնդրէր, և յիշատակ զայս փիղոն յերկրորդում պատմագրութեանն։

Ըստ Հռովմ.		Ոլմպ.	Ամ Աբրահ.	Հռոմ. Տիբերիոս	Հրէից Հերովդէս	
	Տիբերիոս մահ սպառնացաւ՝ որք զքրիստոսէ չտրախտեսցեն. և պատմէ ոչգ[1] զնոսա հռոմայեցի։		սճա	իբ	իբ	Պիղատոս զքրիստոսէ կրօնիւ զդացողս տիբերի. և նա սինկղիտոսացն, և մերն իւրում յեմնեալ։
		ՌԳ	սճբ	իգ	իգ	Աքրիպպա որդի հերովդէ արքայի ամբաստան գներովդէ չորրորդապետէ հասեալ՝ ի հռոմ՝ կայի՝ ի տիբերեայ։
	Գայիոս զանձն աստուածացոյց։ Գայիոս մեմեայ բեգուզայ որդւոյ կին ած. և բռնադատեաց զմեմիոս հայր կնոջն գրել։			Գայիոս ամս գ. և ամիս ը։		Բազումք ի սինկղիտոսացն և ի հեծելազօրաց կատարեցան։
			սճգ	ա	իդ	
	Պետոս պիղատոս ի պէտսէս վիշտս մատնեալ՝ անձամբ յանձն ձեռնամուխ լինէր. և պատմէ՝ որ զհռոմայեցւոց էրան գրեցին։				Աֆրիդոս ամս ը։	Գայիոս զազգ բրիստոս արձակեաց ի կապանացն, և թագաւորեցոյց հրէից։ Փղակոս աւուղիոս հաղարապետ եգիպտոսի՝ հրէից պէտսէս վիշտս հատուցանէր։ Գայիոս զխռհատականան կատարեաց։
Կ ԼԶ	Բազումք ի նշանաւորաց կատարեցան ի գայիոսէ. որ և զքոյրն իւր հալածականս արկ ի կղզիս։		սճգ	բ	ա	Գայիոս պետրոսի տարուց ետ պատկերն զատմոզդոյ պատկերին՝ որ կոչէր երկերէ, հրամայեաց յերուսաղէմ կանգնել։
	Պետրոսի առաքելոյ նախ գահակալութեանց եկեղեցին հաստատեալ՝ ի հռոմայեցւոց քաղաքն երթայ. և անդ գաւառացան քարոզէ. և կայ անդ առաքնորգ եկեղեցւոյն ամս քսան (Լ հինգ)։		սճե	գ	բ	ի փակայ հրէից նենգ գործեալ՝ ընդ նմին մեռանելով աղէքսանդրացւոց ռամիկն, պէսպէս չարչարանս ի վերայ նոցա յարուցանէին. և զանուանեալ ժողովրդապետացն նոցա պատկերաց և անդրեառաջ, բազնոջ և զոհիւք պղծէին։ Փիղոն ի մտաբնին՝ զոր ինքն առ փղակոս գրեաց՝ պատմէ. քաղքն ինքն իսկ անդ էր. մինչդեռ այն իրք կատարէին. և հրէշտակութեան պատգամ առ յանձն առնէր առ գայիոս։
	Գայիոս սպանաւ յիւրոց սպասաւորաց։	ՌԼ	սճզ	գ	գ	Իւ ընդ ամենայն տիեզերաց ժողովրդապետացն հրէից՝ անդրեառաջ և պատկերք գայիոսի և բագինք կանգնեին. և պատմէ փիղոն և յովսէպոս։
				Կղավդիոս ամս ժգ. և ամիս ը։		
	Սով սաստիկ ունէր զաբեգկերս. և որ ի գործս առաքելոյն՝ պատրոյ մարգարէութիւնն կայ՝ ի գլուխ էլանէր. որով նշանակաց, թէ սով սաստիկ լինելոց է ընդ ամենայն տիեզերս։		սծէ	ա	դ	Մարկոս աւետարանիչ թարգմանն պետրոսի՝ յեգիպտոս և յապէքսանդրիա քաղաք, և աւետարանէր զծննդեանն որ զրան։
			սծը	բ	ե	Ջաւաքինն յանտիոք եպիսկոպոս կայ եւոդիոս։
			սծթ	գ	զ	
	Կղաւդիոս ձազեաց զքրէատեացիս։	ՌԶ	սկ	դ	է	Ագրիպպա վախճանեցաւ. յետ որոյ ազգին կոյր ի կղաւդեայ։

2053. et 2056. [1] Գայիոս ամս գ. ևս եւս սա անուանել զինքն, և սպան զսա ևս ‖. Վարդան։

» Cajus annis IV. Hic deum se nominare fecit; et Deus ipsum interfecit ա. Vardan..

2055. (Թարգմանիչն կամ մեկնիչն փիլոնի, ի նախադրանս՝ որ ի սկիզբն հատն նախախնամութեան.)

[1] Մեծխոսան փիլոն իսրայէլացի գործ... քաղաքապետ էր զայնու ժամանակաւ յայգիպտոս. և հրէշտակութեամբ չդաս սա ի հռոմ առ գայիոս կայսր. և գործս անգրկին անաթգանաք. և այս ի ժամանակի քարոզութեանն պետրոսի ի հռոմ զրկի պատմէ եւսեբիոս պամփիլէայ ‖.

(Interpres, vel Glossarius Philonis in argumento sub principio Sermonis de Providentia).

» Magnae sapientiae vir Philo Israelita ... praefectus tunc temporis Alexandriae, legatione functus est Romae apud Cajum Caesarem, rediit autem cum ignominia; et hoc factum fuit tempore praedicationis Petri

(factus), et magna pars Nicaeae corruit a. Haec supradictus vir. Hoc autem sanè magnum est argumentum ejus anni, quo Salvator noster passus est, secundum testimonium Evangelii Joannis, quod post decimum quintum annum Tiberii triennium doctrinae Christi fuisse testatur. Juxta haec tempora Josephus quoque refert, in diebus Pentecostes commotionem strepitumque primùm sacerdotes occupasse, ac deinde vocem repentinam ex adyto templi auditam fuisse haec ita dicentem, Migremus hinc, migremus. Atque aliud quidpiam idem Josephus scribit, quippe quod Pilatus Praeses eo tempore Caesaris imaginem nocte in templum, ubi minime fas erat, introductam statuit, et magnae perturbationis, et seditionis exordium injecit inter Judaeos, atque inde multae calamitates supra calamitates genti Judaeorum accesserunt. Flaccus Avilius, Alexandriae et Aegypti Praefectus a Tiberio missus, plurimas fraudes in gentem Judaeorum subtexebat.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Tiberius*	*Judaeor. Herodes*	
	Jerosolymitarum 1. Episcopus ab Apostolis ordinationem suscipit, Jacobus Frater Domini nostri Jesu Christi.		2049	20	20	Pilatus post insolentiam de Caesaris imagine relatam Gazophilacium, quod a Judaeis Corban vocabatur, in aquaeductum expendens, duplicis seditionis eis caussa extitit.
	Philo Alexandrinus vir eruditissimus agnoscebatur.		2050	21	21	

Sejanus Tiberii Procurator, qui plurimum poterat apud regem, universim gentem Judaeorum deperdendam exposcit. Meminit autem hujus Philo in secunda relatione.

	Tiberius mortem comminatus est accusatoribus Chistianorum. Refert autem Tertullianus Romanus (scriptor).		2051	22	22	Pilatus de Christianorum religione Tiberium certiorem fecit, ille vero Senatum et Matrem suam Hemenam.
		204	2052	23	23	Agrippa filius (sc. nepos) Herodis regis accusator Herodis Tetrarchae Romam profectus, a Tiberio in vincula conjicitur. Multi Senatorum et Equitum caesi.
	Cajus semetipsum inter Deos refert. Cajus Memmii Reguli filii uxorem duxit, impellens Memmium, ut uxoris suae patrem esse se scriberet.			*Cajus ann. III. mens. IV.*		
			2053	1	24	
	Pontius Pilatus in multas incidens calamitates, sibi ipsi manus infert. Narrant autem, qui Romanorum res scriptis mandaverunt.				*Agrippas annis VII.*	Cajus Agrippam vinculis liberatum, regem Judaeorum fecit. Flaccus Avilius Procurator Aegypti, multis Judaeos calamitatibus opprimit.
U. C. 790	Plurimi nobilium à Cajo caesi; quique sorores suas exilio multatas in insulas conjecit.		2054	2	1	Cajus transfugas internecione delevit. Cajus Petronio Syriae Procuratori, ut simulacrum Jovis qui celebris dicebatur, Jerosolymis statueret, mandavit. Flacco in Judaeos fraudes facienti consentientes turbae Alexandrinorum, varios cruciatus in eos excitabant; Synagogamque eorum appellatam imaginibus, statuis, aris et victimis polluebant. Philo in eo libro, quem ipse ad Flaccum scripsit, (haec) refert, siquidem ipse quoque adfuit, dum haec fierent, atque Legationis responsum ad Cajum deportandum suscepit.
	Petrus Apostolus cum primùm Antiochenam ecclesiam fundasset, Romanorum urbem proficiscitur, ibique Evangelium praedicat, et commoratur illic Antistes Ecclesiae annis viginti *(quinque)*.		2055	3	2	
	Cajus a suis ministris occisus.	205	2056	4	3	Et per totius orbis Synagogas Judaeorum statuae et imagines Caji, necnon aras erectae. Narrat autem Philo, et Josephus.
				Claudius an. XIV. menses VIII.		
	Ingens fames orbem terrarum obtinet, et ea, quae in Actibus Apostolorum prophetia Agabi habetur, completur, qua nimirum famem in toto orbe futuram praesignaverat.		2057	1	4	Marcus Evangelista interpres Petri, Aegyptum et Alexandriam profectus, Uncti Domini verbum annuntiabat.
			2058	2	5	Primus Antiochiae Episcopus constituitur
			2059	3	6	Evodius.
	Claudius de Britannis triumphavit.	206	2060	4	7	Agrippa mortuus est. Post quem Agrippa ejusdem filius, rex gentis à Claudio substituitur.

Romae, de quo refert Eusebius Pamphili a.

Fragm. Gr. ad verbum.

2049. Πιλάτος μετὰ τὴν στάσιν Ιουδαίων διὰ τὰς Καίσαρος εἰκόνας, τὸν λεγόμενον Κορβανᾶν, ἤτοι θεῖον θησαυρόν, εἰς ὕδατων καταγωγὴν ἐδαπάνησε, καὶ αὖθις στασιάζειν ἠνάγκαζεν. Sync. 261. D.

2052. Αγρίππας υἱὸς Ηρώδου τοῦ βασιλέως, κατήγορος Ηρώδου τοῦ Τετράρχου, ἀφικόμενος ἐν Ρώμῃ, δεσμεῖται ὑπὸ Τιβερίου. Chron. Pasch. 184. A.

2053. Γάϊος ἑαυτὸν ἀποδεοῖ. Sync. 261. E.

2054. Γάϊος ... Αγρίππαν λύσας τῶν δεσμῶν βασιλέα τῶν Ιουδαίων κατέστησεν. Chron. Pasch. 184. C.

2054. Φλάκκος Αβίλιος Αἰγύπτου ἔπαρχος παντοίαις συμφοραῖς τὸ Ιουδαίων ἔθνος καθυπέλαβεν. Sync. 263. D.

2060. Κλάυδιος κατὰ Βρεττανῶν ἐθριάμβευσεν. Sync. 264. D.

Ընդ. Հռոմայ		Ոլմպ.	Ամ Աբրահ.	Հռոմ. կազմ.	Հրէից Ազգ. ամ. իշ.	
	Ի լինել հանգիստ ի հռոմ ի կալուգիայ գաւառ գրեալք քաղաքացւոցն բերդք ոչ հ. ու մի։		սկա	ե	ա	Ի ՄՀ թերայ և թերաւայ ուռեալ կղզին իրրև վտանգս է։
	Յոսեփեանոս Թեանն կռմայ հրէասացի՝ յաւուրս բազմաչարիցն այնպիսի կռիւ յերուսաղէմ յառնէր, մինչ ի միմեանց կոխէլոցն և յելս գրանցն ի խաւարն սատակէլոցն՝ աւելի քան զերից բիւրուց թիւ հրէից գացեալք։	ՓԿ	սկդ սկե սկզ սկէ սկը	Ը Թ Ժ Ժա Ժբ	դ ե զ է ը	Սով սաստիկ եղև յերզագա, մինչև գրուի միջ վաճառել ի դիզրաքմեայի։ Սով ուժգին եղև ի հռոմ,
	Ի փեղիկայ հրէից սահմանաւթեան՝ բազում խաբեբայք յարուցեալ խաբէին զժողովուրդն, յորս և սին եգիպտացի մարգարէ՝ երրև երես բերս յիւր պատերազմն գուժաբեալ՝ ի Ա.ժեան իբր մասրերեր, որ զօրավարութեամբն փեղիկայ քակեցուս. և պատճ յովսեպոս՝ հանգոյց առաքելոցն, որ առացան պղտոն ի հոգարարակէն. մինէ գու այն եգիպտացի իցես, որ յառաջ քան զաւուրս զայսոսիկ փոյթ-քեցեր հանել յանապատ զբս հազարս արանց։	ՓԸ	սկը սկթ	Ժբ Ժգ	ը թ	Կղզուցիոս զինեցիս հրէասացի սահման առաքէ. առ որով պօղոս առաքեալ յարեաս. սեալ ի հրէից առեալ ընդ անձին պատասխանի։ Ի գաւառութեանն փեղիկայ՝ կաթ. լինէր հրէից ի կեսարիա սորատանեայ. և բազում գունգք անկանէին ի նոցանէ։
			սհ	Ժդ	ժ	Փեստոս փոխանակ առաքի փեղիկայ. առորով եկաց ի մէջ պօղոս առաքեալ. և պատասխանի տայր՝ ասե որոյ և պաշտաէրն. և անդ յատնէին գիպէր լսել ագրիպպա թագաւոր. և կապեալ ի հռոմ առաքէր։
				Ներոն ամս ԺԴ. և ամիս Է։		
Ը պԺ		ՓԹ	սհա սհբ սհգ սհդ սհե	ա բ գ դ ե	ԺԱ ԺԲ ԺԳ ԺԴ ԺԵ	Ներոն զագրիպպա սպան զկիր մայր, և զկնոքայրն։
	Ներոն ի հռոմ յաղթեաց քնարահարաց։	ՄԺ	սհշ	զ	ԺԶ	Ջիւտասս գաւառս հրէասացի ապրնոս յաջորդեաց։
	Յետ մահուան աւետարանչի՝ ագիքոսի գրացոյց եկեղեցւոյն եպիսկոպոս անուն անկի. որ և կալաւ զաւագնորդութիւնն սմս իչ։		սհէ սհը	է ը	ԺԷ ԺԸ	Ջյակոբոս եղբայր ան՝ որ ամենեքեան արդար կոչէին, քարամբք սպանին հրէայք. և յաջորդէ պաճոս. եպիսկոպոսութեան նորս սիմեան, որ և սիմոն։
	Ներոն մինչդեռ անգամ առաջի կայր. փայլատակումն ահկան ի վերայ։ Ջաղբիանոս՝ փղորս փոխանակեաց. առորով հրէից ապատամբութիւնն լինէր։		սհթ	թ	ԺԹ	Ներոն ի հռոմ քնարահարաց յաղթեաց։ Հրայրկացք բազում եղեն ի հռոմ։ Շաժժամբք ի քաղաք կործանեցան. զառագելիա. և յերուսաղէմ, և կողմանս։
	Ոգոմպիոս այս չեգաւ՝ վասն ներոնի յամենայն անգք գալոյ. և յաջորդին եղև։	ՄԺա	սձ	Ժ	ի	Բազում նշանաւորք ի հռոմ կատարեցան։ Ներոն ընդ այլ սուս փառաւորս և գործս բիս զինն իւր սպան. նոյն և զկրնուսոս փիղիսոփոս հալածեաց։
	Ներոն յոյժամիտգին պատկեցաւ. քանզի քարոզեցին և երգեկեցին քնարահարաց, և ի կառս յոմանականերս, և ի կառս բեալն, և ի տան յոմանակեանն յաղթեաց։		սձա	Ժա	իա	Մուսոնիոս և պղուտարքոս փիղիսոփայք ճանաչէին։
	Դարձեալ ներոն ի ռհոմիա և ի պիեթիա և յաիաիա, և քարոզս և երգեկիկս և քնաբահարս եա և պատկեաց։		սձբ	Ժբ	իբ	Ջհռոմայեցւոց եկեղեցւոյն յետ պետրոսի զպաիկապետութիւնն յաջորդեաց ղինոս ամս Ժ։
	Ներոն անկղխանկան ի համար պատարագ ճանի բերս և ա. գահեկան ի տուրս համարեցաւ տալ։		սձգ	Ժգ	իգ	Ներոն ի վերայ ամենայն յանցանացն նախ հալածանս քրիստոնէից յարոյց. առորով Պետրոս և Պաւղոս առաքեալքն ի հռոմ վկայեցին։
Ը պԸ	Փղաւիոս յովսէպոս պատմագիր՝ եղև ազբաւոր հրէից ի պատերազմին. և իրրև միրձ ի սպանանել էր ի հռոմայեցւոց, յաւաջագոյն գուշակէ վեսպասիանոսի զկերպի վախճանին, և զնորս թագաւորութենէ։	ՄԺԸ	սձդ	Ժդ	իդ	Ջրէայք ի հռոմայեցւոց ապատամբելոցն. քանզի կեսարիայ օրգուոյ փղորի պահանջ. Թեանն չկարացին հանգարտել. առ որով ներոն առաքեալ զվեսպասիանոս ապատամբ. որ պրազում ինչ զհրէիցն նորոգեաց։

Ա Հեսպիանոս յերկուս պատերազմունս յաղթեաց հրէից, և պաշարեաց։ Գ տարեաս՝ ԼՕԹՆ ամիս Թ աւուրեաց, և՝ ի մէջ հրապարակին՝ ի հռոմ քաղաքի գլխատեցաւ։ Խոտորոտս Թագաւորեաց ամիս Է. և անձին արար։ Ներոն առ չ ուժով լարաչար գուժիցն՝ որ յամենայն կողմանց պատմին նմա, ի բուրաստանի ուրեմն անձին արար։ Ջետ ներոնի գաղեաս յիւրեքրիա, և բիտիղոս ի գերմանիա, և ոմն ի հռոմ, առանձինն իւրաքանչիւրոք անդստարկին յիշխանութենն։

(ad verbum) 2064. Λιμοῦ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γεγονότος μιγάλου, ὁ (τοῦ σίτου) μόδιος ἓξ διδράχμων ἐπράθη. Sync. 265. C.

2071. Νέρων ἀγεῖλε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα Ἀγριππίναν, καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀδελφήν. Sync. 267. E.

2078. Νέρων ἐπὶ Ῥώμης κιθαρίζων ἐνίκησεν. Sync. 267. E.

2079. Κατὰ τὴς Νέρωνος τραπέζης κεραυνὸς ἔπεσεν. Sync. 267. E.

2081. Μουσώνιος καὶ Πλούταρχος φιλόσοφοι γνωρίζοντο. Chron. Pasch. 192. E.

2084. Φλάβιος Ἰώσηπος συγγραφεύς, στρατηγήσας ὑπὲρ Ἰουδαίων, καὶ μέλλων ... ἁπαρτίσθαι, διεστέλλετο Οὐεσπασιανῷ περὶ τῆς Νέρωνος τελευτῆς, καὶ τῆς αὐτοῦ ... βασιλείας. Chron. Pasch. 192. D.

2084. Ἰουδαῖοι Ῥωμαίων ἀπέστησαν ἐπὶ Κεστίου Φλώρου διὰ πλεονεξίαν αὐτοῦ ἄμετρον. ἐφ' οἷς ὁ Νέρων Οὐεσπασιανὸν στρατοπεδάρχην ἐξέπεμψε, πολλὰ τῆς Ἰουδαίας ἀγαγακτησάμενον (lege cum Scal. ἀνα-

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Claudius*	*Judae. Agrippae an. XXVI.*	
	Censu Romae a Claudio agitato, inventae sunt civium descriptae myriades DCXCIV. et M. unum.		2061	5	1	Inter Theram et Therasiam exorta est insula, ferè stadiis XXX.
	Sub Procuratore Judaeae Cumano in diebus azymorum tanta est Jerosolymis orta seditio, ut se invicem conculcantibus, et in portarum exitu ex turba corruente deperditis,		2062	6	2	Thracia hucusque regnata, in Provinciae deinceps statum redacta.
			2063	7	3	
U. C. 800	trium amplius myriadum numerus Judaeorum reperiretur.	207	2064	8	4	Fames ita praevaluit in Graecia, ut modius unus sex didrachmis venundatus fuerit.
			2065	9	5	Magna fames Romae facta.
			2066	10	6	
	Sub Felice Procuratore Judaeae multi seductores surgentes decipiebant populum, in quibus et Aegyptius quidam (pseudo) propheta, ferè tribus myriadibus ex suis seductis coactis, magnas res moliebatur, qui tamen Felice duce militiae dissipatus. Narrat autem Josephus consentaneum Apostolorum Actibus, id quod Paulo dictum à Tribuno: Tune ille Aegyptius es, qui ante hos dies, discerpens eduxisti in desertum quatuor millia virorum?		2067	11	7	
		208	2068	12	8	Claudius Felicem Procuratorem Judaeae mittit; apud quem Paulus Apostolus a Judaeis accusatus pro seipso respondebat.
			2069	13	9	Sub Felice Praeside seditio Judaeorum in Caesarea Stratonis orta, et multa eorum agmina deperdita.
			2070	14	10	Festus in Felicis locum mittitur, apud quem in medio (tribunali) stetit Paulus Apostolus, respondens pro iis, de quibus exposcebatur, et ibi in tribunali accidit ut audiret Agrippa rex; vinctus autem Romam mittitur.
				Nero annis XIII. mens. VII.		
			2071	1	11	Nero Agrippinam occidit suam matrem, sororemque patris sui.
		209	2072	2	12	
U. C. 810			2073	3	13	
			2074	4	14	
			2075	5	15	
	Nero Romae Citharoedos vicit.	210	2076	6	16	Festo Judaeae praesidi Albinus succedit.
	Post Marcum Evangelistam, Alexandrinae Ecclesiae Episcopus constituitur Ananius (Hier. Annianus), quique obtinuit dignitatem annis XXVI.		2077	7	17	Jacobum Fratrem Domini quem omnes Justum appellabant, lapidibus oppresserunt Judaei. Succedit autem in throno episcopatus ejus Simeo, qui et Simon.
			2078	8	18	
	Dum ante Neronem mensa erat posita, fulmen supercecidit.		2079	9	19	Nero Romae Citharistas superavit.
	Albino Florus successit, sub quo Judaeorum rebellatio facta.					Incendia multa Romae facta. Terraemotu III. urbes conciderunt, Laodicia, Hierapolis, et Collossae.
	Olympias ista non est acta, Nerone suam praesentiam differente, atque adeo (anno) insequenti facta.	211	2080	10	20	Multi nobilium Romae caesi. Nero cum caeteris viris insignibus et Octaviam uxorem suam interfecit. Idem et Cornutum Philosophum expulit.
	Nero in Olympiade coronatus fuit. Siquidem Cerycas, Tragoedos, Citharistasque, necnon Aurigas pullicos, Teletosque, et Decem pullicos superavit.		2081	11	21	Musonius et Plutarchus Philosophi agnoscebantur.
	Rursum Nero in Isthmiis, Pythiis, Actiis, inter Cerycas, Tragoedos, et Citharistas coronas adeptus est.		2082	12	22	Romanae Ecclesiae post Petrum episcopatum excepit Linus annis XIV.
	Neroni Senatus expensarum nomine myriadem et mille pecuniarum annuatim tribui ratum habuit.		2083	13	23	Nero super omnia delicta, primus persecutionem in Christianos excitavit, in qua Petrus et Paulus Apostoli Romae martyrium passi sunt.
U. C. 820	Flavius Josephus historiographus, dux belli Judaeorum creatus est; cum autem jam jam à Romanis interficiendus esset, Vespasiano praedicit de morte Neronis, et ejus regno.	212	2084	14	24	Judaei a Romanis defecerunt, quum non possent sustinere avaritiam Cestii filii Flori. Interea Nero transmisit Vespasianum magistrum militiae, qui plurima Judaeorum (negotia) restauravit.

Vespasianus duobus praeliis Judaeos superavit obseditque. Galba septem menses regnavit, et in medio Romanae urbis foro decollatus fuit. Vitellius regnavit menses III. et se ipsum interfecit. Nero cum non posset ferre pessimos rumores undique ad se relatos, in horto quopiam semet interfecit. Post Neronem Galba in Hyberia, Vitellius in Germania, Otho Romae, singuli privatim festinabant ad imperium.

κτισάμενος). Sync. 268. A.

(ad sens.) 2061. Νῆσος μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας σταδίων λ'. ἐφάνη. Sync. 265. B.

2062. Θρᾴκη ἀπὸ τοῦ δε τοῦ χρόνου ἐπαρχία ἐχρημάτισε, βασιλεύουσα πρίν. Sync. 265. B.

2070. Φῆστος διάδοχος Φήλικος ὑπὸ Νέρωνος ἐπέμφθη, ἐφ' οὗ ὁ θεῖος Παῦλος, παρόντος καὶ Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως Ἰουδαίων, ἀπολογησάμενος, δέσμιος εἰς Ῥώμην ἐκπέμπεται. Sync. 268. A.

2084. Μετὰ Νέρωνα Γάλβας ἐβασίλευσεν ἐν Ἰβηρίᾳ, Οὐιτέλλιος (ἐν) Γερμανίᾳ, Ὄθων ἐπὶ Ῥώμης. Ἕκαστος αὐτῶν ἰδίᾳ ἐπέβη τῇ ἀρχῇ. Γάλβας ἐβασίλευσε μῆνας ζ'. καὶ ἐν μέσῃ τῇ Ῥωμαίων ἀγορᾷ τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη. Ὄθων βασιλεύσας μῆνας ς', διεχειρίσατο ἑαυτόν. Οὐιτέλλιος βασιλεύσας μῆνας ι', ἐσφάγη ἐν τῷ Παλατίῳ Ῥώμης. Chron. Pasch. 196. E.

Ըստ Հռոմայեցւոց		Ոլոմպիա.	Ամք Աբրահ.	Հռոմ.	Հրէից Աթրիս.	
				Վեսպասիանոս ամ. Ը. և աիս ծ. և տասըն և Ը։		
	Վեսպասիանոս ինքնակալ՝ ի հրեաստանէ յԻտրոց զօրացն անուանեցաւ։		սձե	ա	լե	Յանտոնիոք երկրորդ եպիսկոպոս եկաց եկեղեցոյն Նաստիս։
	Սկիպիոն պատերազմի ընդ հրեայս արար՝ սխտասբ. օրգուով իւրով. յայրկասնդրացւոց քաղաքին և ինքն ի հռոմայեցւոց քաղ զքաղն չուներ։		սձզ	բ	լզ	Մեհևան կալաւորչին ի հռոմ հրձիզ եղև։
						Հռոմ յերկին տարի պաշարեցին եհան։

Տիտոս զհրեայս պաշարեաց. զերուսաղէմ՝ ի հիմանց բրեաց. և զ բժբ արանց կոտորեաց. պատմէ յովսէպոս՝ սովով և սրով ՀՇ և Ե բիւրուց կոտորեալ. և այլ ևս ՆԾ և Ժ բիւրուց դերեաց վաճառակուր լինել։ Եւ պատճառս այնչափ բազմութեան՝ ի քաղաքին գտանել՝ զգաստիկ պատերազմունին ասէ լինել. յորում ամենայն ազգն ի մի վայր գումարեալ էին. և միանգամայն իբրև ի բանտի արգելան։ Պարտ իսկ և պատշաճ էր նոցա՝ որ զկենդանարարն մեր յոյնմ ածնի նենդեցին, ոչ այլ ուրեք եթերեք՝ այլ յոյնմ ժամանակի զՏատուցչութիւն յանդգնութեանն կրել։ Եւ ժողովի ամենայն ժամանակին միտեալ ցերկրորդ անն վեսպասիանոսի՝ յորում էղև հռոսկ յետին աւերն, ի հնգետասաներորդին տիբերի կայսեր, և ի սկզբանէ կենդարար քարոզութեանն քրի՝ ամք խբ։ Իսկ յանտիոքայ պաշարմանէն՝ ամք մլբ։ Եւ յերկրորդ ամէն գաբէհի՝ յորում կրկին շինուած տաճարին եղև, ամք շղ։ Եւ յառաջին կազմածոյ նորին առ սողոմոնիւ, ամք ռձզ։

		Ոլոմպիա.	Ամք Աբրահ.	Հռոմ. Վեսպասիանոս	
			սձէ	գ	
		ՄԺՃ	սձը	դ	Վեսպասիանոս սկսաւ շինել զկապիտոլիոնն։
			սձԹ	ե	
	Յաղէքսանդրիա կռիւ եղև։		սղ	զ	
	Կիպրոս կղզոյ շարժմամբ Ջ քաղաք կործան նեցան։		սղա	է	Կազմսան կանդնեցաւ յերկայնութիւն ձիր կանգնոյն։
		ՄԺԶ	սղբ	ը	
			սղգ	Թ	Սով (ահ) առաքիկ եղև ի հռոմ. մինչև ի բազում աւուրս՝ գինոյ աւուր մեռեալս հանել աւելի քան զքերս։
Կ սղ	Վեսպասիանոս զվատոնդիս արձակեաց. որ և վախճանեցաւ խակ։		սղգ	ժ	
				Տիտոս ամ. Ջ. և աիս Ջ։	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն երկրորդ յաղբրդեաց գիտոս (Լինոս) ամս Ջ։		սղե	ա	Սերսիոս (Գերբիոս, որ է Վերոբ) լուաւ ի գլխոյ պատառելոյ, և այնչափ հաւր շնչեաց, մինչև չհաւքն զդեղն և զքաղաքն այրեաց։
	Մեծ հրայրեաց չինուածոց եղեն ի հռոմ։ Տիտոս խնդացաւ և վախճանեցաւ։	ՄԺԷ	սղզ	բ	
				Դոմիտիոս Նռոմ. Ամ Ջ	
	Սինկղիտիկոսն վճիռ պատգամաւորութեան առաքի սխտաս սատուած անուանեցաւ։		սղէ	ա	Դոմետիանոսի կինն սերսատէ անուանեցաւ։
	Հիւսոյ ի նազիրեան կոյսէ ի խարդաւանս նենգեան ըմբռնեալ պատժեցան։		սղը	բ	Դոմետիանոս ներքինի առնել զարս արգել։
	Աղբատանդրացւոց եկեղեցւոյն առնու զեպիս կոպատութիւնն արիդիոս ամ Ժ։		սղԹ	գ	Դոմետիանոս յերուսաղէմացին զրպարտմամ հալածեաց և կոտրեաց, որ են արնուահոք։
	Կատամնիք և գոկք եւսեն պատերազմ ընդ հռոմայեցիս, և սատակեցան։	ՄԺՂ	սՀ	դ	
			սՀա	ե	Դոմետիանոս զանփայտկերտ մեհեանն կազմեաց։
			սՀբ	զ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն Ջ յաղբրդեաց կղեմէս ամս Թ։		սՀգ	է	Երկուց ամաց անուանք փոխեցան. սկբանեմբերի՝ գեբմանիկոս. և հոքտեմբերի՝ պարթեներիկոս։
Կ սլն		ՄԺԸ	սՀդ	ը	
	Դոմետիանոս զուսոզս և գիրիստիայս հալածելոյ մերժեաց։		սՀե	Թ	Դոմետիանոս զրպարտմամ հալածեաց և կոտրեաց։
	Գրիսոս որ յեսուայ կուսանացն կոռնելիա յաւպահանութեան չարախօսեալ՝ կենդանւոյն Թաղեցաւ ըստ օրինաց։		սՀզ	ժ	Դոմետիանոս զդակս և զգերմանիկիս ձագեաց։

(ad verbum) 2090. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ στάσις. Sync. 272. B.

2091. Ἐν Κύπρῳ τρεῖς πόλεις σεισμῷ κατεστρώθησαν. Sync. 272. B.

2095. Τὸ Βέσβιον ὄρος ... κατὰ κορυφῆς ῥαγὲν, ἐξεφύσησε πῦρ τοσοῦτον, ὡς κατακλύσαι τὴν παρακειμένην χώραν καὶ τὰς πόλεις. Cedren. 191. D. vide et Sync. 273. B.

2097. Τῆς συγκλήτου ψηφισαμένης Τίτος Θεὸς ἀπηγορεύθη. Cedren. 175. A.

2098. Δομετιανὸς ἐνόχλειν ἄνδρας ἐκώλυσεν. Chron. Pasch. 199. C.

Τῆς ἑστίας τρεῖς παρθένοι ἱέρειαι κατεδικάσθησαν ἁλοῦσαι φθορᾷ (Scal. φθορὰς). Sync. 273. C.

2101. Δομετιανὸς τὸν ἄξυλον ναὸν κατεσκεύασεν. Chron. Pasch. 199. C.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom.*	*Judae. Agrippae*	
				Vespasianus ann. IX. mens. XI. dies XXII.		
	Vespasianus apud Judaeam Imperator a suo exercitu appellatus est.		2085	1	25	Antiochiae secundus Episcopus constitutus est Ignatius.
	Initium belli cum Judaeis fecit per Titum filium suum; et ab urbe Alexandrinorum ipse Romanorum urbem perrexit.		2086	2	26	Templum Capitolii Romae incensum.
						Novissima eversio Templi Hierosolymitani.

Titus, Judaeis obsidione pressis, et Jerosolymis funditus eversis, VI. myriadas virorum interfecit. Josephus refert fame et gladio CXX. myriadas periisse, et alias quoque XL. atque X. myriadas captivorum publice venundatas. Caussam verò tantae multitudinis in urbe repertae, Paschatis solemnitatem fuisse asserit, qua gens universa in unum locum collecta fuerat, atque uno quasi carcere inclusa. Et quidem jure meritoque oportuit eos, qui in Salvatorem nostrum ea solemnitate conspirarunt, non aliàs unquam, sed eodem tempore poenas luere temeritatis. Colligitur autem omne tempus usque ad secundum annum Vespasiani, quo est facta novissima eversio, à quinto decimo Tiberii Caesaris (anno), et ab exordio salutaris praedicationis Christi, anni XLII. Ab obsidione vero Antiochi, anni CCXXXVIII. Et a secundo anno Darii, quo secunda aedificatio templi est facta, anni DXC. A prima autem exstructione ejus sub Salomone, anni MCII.

		Olympias	*Anni Abrahae*	*Rom. Vespasianus*	
			2087	3	
		213	2088	4	Vespasianus Capitolium aedificare caepit.
			2089	5	
	Alexandriae facta seditio.		2090	6	
	Cypri insulae III. civitates terraemotu corruerunt.		2091	7	Colossus erectus in longitudinem CXXVIII. cubitorum.
		214	2092	8	
			2093	9	Fames (lege, pestis, λοιμός, non λιμός) ingens Romae facta, ita ut plurium dierum spatio singulis diebus mortuos educerent plus quam myriadas.
U. C. 830	Vespasianus Colonias deduxit, qui et mortuus utique est.		2094	10	
				Titus ann. II. mens. II.	
	Romanae ecclesiae Episcopatum secundus excepit Linus (Cletus, vel Anacletus) annis VIII.		2095	1	Vesuvius mons à vertice ruptus tantum expiravit ignis, ut circumjacentes villas et urbes exureret.
	Magnum incendium aedium, Romae factum. Titus morbo laborans decessit.	215	2096	2	
				Domitianus ann. XVI.	
	Senatu decretum publicum dante Titus Deus est appellatus.		2097	1	Domitiani uxor Sebaste (sc. Augusta) appellata.
	Vestae III. virgines consecratae, quum in strupro deprehensae fuerint, poenas dedere.		2098	2	Domitianus viros Eunuchos fieri prohibuit.
	Alexandrinae ecclesiae episcopatum suscipit Abilius annis XIII.		2099	3	Domitianus plurimos Eupatridarum expulit caeciditque, qui sunt Nobiles (Patricii).
	Nasamones et Daci bellum cum Romanis committentes, interempti.	216	2100	4	Domitianus templum ligni expers construxit.
			2101	5	
			2102	6	Duorum mensium nomina mutata, Septembris in Germanicum, et Octobris in Parthenicum.
	Romanae Ecclesiae episcopatum III. excepit Clemens annis IX.		2103	7	
U. C. 840		217	2104	8	Domitianus plurimos proscripsit, et occidit.
	Domitianus Mathematicos et Philosophos Romanorum expulit.		2105	9	
	Principalis inter virgines vestales Cornelia stupri accusata, juxta legem viva defossa est.		2106	10	Domitianus de Dacis et Germanis triumphavit.

2102. Δύω μῆνες μετωνομάσθησαν Σεπτέμβριος Γερμανικός, καὶ Ὀκτώβριος Δομετιανός. Chron. Pasch. 199. D.

2106. Η' πρώτη τῶν τῆς Ἑστίας παρθένων Κορνηλία ἐπὶ φθορᾷ κατηχορήθη καὶ ζῶσα κατωρύγη... κατὰ τοῦτο μόνον. Chron. Pasch. 199. E.

2106. Δομετιανὸς ἐθριάμβευσε κατὰ τῶν Δακῶν καὶ Γερμανῶν. Sync. 273. D.

(*ad sensum*) 2091. (ὁ) Κολοσσὸς ἀνεστάθη μῆκος πόδων ρκζ'. ἐκ χαλκοῦ. Sync. 272. B.

2093. Λοιμὸς κατὰ τὴν Ῥώμην μέγας, ὡς καθ' ἡμέραν ὑπὲρ μυρίους θνήσκειν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Sync. 272. B.

2099. Δομετιανὸς εὐπατρίδας πολλοὺς μετέστησε Ῥώμης. Sync. 273. C.

Շխ. Համ.		Ոչխ.	Ամ Աբր.	Համ. Դեկտ.	
			ամհ	ժա	
	Փրաւոս յովհաննս յայսմ բանդակէ գերկ- բորդ նախնեացն պատմութիւն։	միը	ամը	ժբ	Հրաման եհաս կայսր ՚ի քաղաքս որթ մի անկել։
	Դոմէտիանոս դադարեալ զուսոզս և զիկղեսս- փայլ հաւատացելոց հալածեաց։ Երկրորդ յետ ներքոյ դոմէտիանոս հալածեաց զքրիստոնեայս. առ որով առաքեալն յովհան նէս ՚ի պատմեն կղզի առաւ. ուր գրայտնու- թիւնն ասեն լինել նմա տեսանել. և պատմէ ի բինէոս։		ամգ	ժգ	Դոմէտիանոս զրպարտեալ կատարեաց յերւսաղէմ դացոց, և հալածեաց։
	Ընդդէմ հաւատացելոց եկեղեցւոյն եպիսկո- պոս կայ եւսեբէոս ասմ ը։		ամժ	ժդ	Աղտոնիոս տիւանացի, և եփրաէս փիղոս- փայք ծանուցին։

Դոմէտիանոս զադգն դաւթի հրաման եհաս կոտորել, զի մի ոք պարագայ թագաւորութեանն հրէից մնասցէ։ և պատմէ քրէտոս, բազում քրիստոնէից առ դոմէտիանոսիւ վկայել։ և փղաւեա դոմէ- տիոս (և) փղաւոս կղէմեայ հիպատի քեռորդի փախեաւ ՚ի կղզին պանտիա. քանզի քրիստոնեայ զանձն խոստացաւ։

		ամժա	ժե	Ընծանդակ բազում ՚ի հաւատ և ընդ տիեզերս լինէին։
	միթ	ամժբ	ժզ	Դոմէտիանոս սպանաւ ՚ի պալատան։
			Կեներաս ամ ը. և հաս ։	
	Աղեքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ։ եպիսկոպոս կաց (ԼՀ=, կամ Լ=) կերդոն՝ ամս ժը։	ամժգ	ա	Յոասաս տիեզերայն հրէից մատենագիր ձա- նաչէր։

Ո՛ դոմէտիանոսի պատիւ համարեցաւ սինկղիտոսն լուծանել, և զհալածականսն ածել՝ զորս միան- դամ ՚ի գուբ համարեցան փախստական լինել. և գիւրաքանչիւր տունս և զարարս առնուլ միւսան- դամ։ Եւսեբն յայնմ ժամանակի և գյովհաննէս առաքեալ արձակեալ ՚ի կղզւոյն յեփեսոս, և յիւր կայանսն դառնալ։

	Ներուաս յախտէ ապականեցաւ ՚ի սաղումն տեսն բուբաստանն։		Տրայիանոս ամ ի. և ամս ։	
Կ պծ		ամժդ	ա	Սինկղետոսն գինեցաւս ածի համարեցաւ։

Ո՛ յովհաննէ առաքելոյ մինչև ցտրայիանոսի ժամանակն պատմէ յերկարել իրմէնէոս։ Յետ որոյ լսողք նորին ձանաչէին՝ պատիաս յերապօղիտացի, և պօղիկարպոս գմիւռնացւոց նահանգին եպիսկոպոս։

		ամժե	բ	
	մի	ամժզ	գ	
	Տրայիանոս զգակս և զսկիւթացիս ձագեաց։	ամժէ	դ	Տրայիանոս զգակն ընդ նահանգաւ արար։
		ամժը	ե	
	Հաւատացելոց եկեղեցւոյն գնախնապատու- թիւնն յաշխարհէ ի աղեքսանդրս ամս ժ։	ամժթ	զ	
		ամի	է	՚ի հաւատ ասկղէն առնն ՚ի հրգեհէ ապակա- նեցաւ։
		ամիա	ը	Շարժումն մեծ լեալ՝ կործանեաց զմինէսիայ աշխարհն ի քաղաքս, զեգիա, զիիքնիա, զսիկ- սանէ, և զկիւսէ։ Եւ զեղեգացւոցն, զոսրուենաց- ւոցն, և զսիրիացւոց։
		ամիբ	թ	
		ամիգ	ժ	

՚Ի տրայիանոսի՝ հալածումն ՚ի վերայ քրիստոնէից յարուցանել, սիմէն կղէոպայ՝ երուսաղէմի եկեղեցւոյն եպիսկոպոս՝ վկայեցաւ։ զոր յաջորդեաց յոստոս։ Ներնակս անտիոքացւոց եպիսկոպոս մարտիւրոսացաւ. յետ որոյ ի անտիոքացւոց եպիսկոպոս եկաց երեն։

Պղինէոս սեկունդոս դատաւոր նահանգի ուրումն՝ մեհեապարտս բազումս ՚ի քրիստոնէից արար. և արժանի ըստ իւրոցն նոյնպէս և առնոյր փոխարինս. յամերոս երկար բազմութեանն՝ չդիտեր զինչ պարտ իցէ նմա գործել. զդացուցեալ տրայիանոսի արքայի՝ ցուցանէր, թէ բայց միայն զկուռս չպաշտելոյ՝ ոչինչ անբիծութիւն գտանել ՚ի նոսա. և այնմ ևս հմուտ առնէր, ընդ առաւօտս յառնել քրիստոնէից, և զ քե ոճ փառաւորել, և արգելուլ ՚ի հնութենէ, և ՚ի սպանութենէ, և յայլոց ևս նոյնպիսի իրաց։ և առ այս պատասխանի գրէր, ինդիր առնել աղգիս քրիստոնէից։ և պատմէ տէրտիղիանոս։

Fragm. Gr. ad verbum.

2109. Δομετιανὸς ... τοὺς μαθητικοὺς δεύτερον ἀπήλασε καὶ φιλοσόφους τῆς Ρώμης. Sync. 273. C.

2109. Δεύτερος μετὰ τὸν Νέρωνα Δομετιανὸς Χριστιανοὺς ἐδίωξεν. ἐπ' αὐτοῦ (δέ, καὶ) ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης εἰς Πάτμον ἐξορίζεται τὴν νῆσον, ἔνθα τὴν Ἀποκάλυψιν ἑωρακέναι λέγεται, ὡς δηλοῖ Εἰρηναῖος. Chron. Pasch. 200. B. C.

2110. Δομετιανὸς τοὺς ἀπὸ γένους Δαβὶδ ἀναιρεῖσθαι προσέταξεν, ἵνα μή τις διαμείνῃ διάδοχος τῆς τῶν Ἰουδαίων βασιλικῆς φυλῆς. Chron. Pasch. 200. C. et Sync. 273. D. Ἱστορεῖ ὁ Βρέττιος πολλοὺς χριστιανοὺς κατὰ Δομετιανὸν μεμαρτυρηκέναι. Iidem ibidem. (ἐν οἷς) καὶ Φλαυία Δομετίλλα ἐξάδελφὴ Κλήμεντος Φλαυίου Ὑπατικοῦ, ὡς χριστιανὴ εἰς νῆσον Ποντίαν φυγαδεύεται. Sync. 273. E.

2111. Ἐν Ρώμῃ θεσσημεῖαι πολλαὶ καὶ καθόλης (Scal. καθ' ὅλης)

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Domitianus*	
			2107	11	
	Flavius Josephus hac (Olympiade) concludit Secundam Antiquorum historiam.	218	2108	12	Mandavit Caesar, ne vites in urbibus plantare quis posset.
	Domitianus rursum Mathematicos et Philosophos Romanorum ejecit.		2109	13	Domitianus multos Eupatridarum caecidit, expulitque.
	Secundus post Neronem Domitianus Christianos persequutus est, sub quo Apostolus Joannes in Patmum insulam relegatus fuit, ubi Apocalypsin vidisse eum ajunt. Refert autem Irenaeus.				
	Quartus Ecclesiae Romanae episcopus constituitur Euarestus annis XIII.		2110	14	Apollonius Tyaneus, et Euphrates Philosophi agnoscebantur.

Domitianus stirpem David interfici praecepit, ut nullus successor regni Judaeorum superstes foret. Refert autem Brettius, plurimos Christianorum sub Domitiano subiisse martyrium: Flavia vero Domitilla, Flavii Clementis Consulis ex sorore neptis, in insulam Pontiam fugit, quia se Christianam esse professa est.

		2111	15	Divina signa plurima Romae et toto orbe eveniebant.
	219	2112	16	Domitianus occisus in Palatio.
			Nerva an. I. mens. III.	
Alexandrinae ecclesiae III. episcopus constituitur Cerdo annis XI.		2113	1	Justus à Tiberiade Judaeorum Scriptor agnoscebatur.

Domitiani honorem Senatus tollendum censuit, exulesque reducendos quoscumque frustra ejectos putaverunt, atque singulos domos possessionesque recipere. Ajunt et Joannem Apostolum eo tempore remissum ex insula in Ephesum, atque in propriam domum reversum.

	Nerva morbo extinctus in hortis Sallustianis.			*Trajanus ann. XIX. mens. VI.*	
U. C. 850			2114	1	Senatus Nervam Deum reputavit.

Joannem Apostolum usque ad Trajani tempora permansisse Irenaeus tradit. Post quem ejusdem auditores agnoscebantur Papias Jeropolitanus, et Polycarpus Smyrnaeorum regionis episcopus.

		2115	2	
	220	2116	3	
Trajanus de Dacis et Scythis triumphavit.		2117	4	Trajanus Daciam sub provinciae jus redegit.
		2118	5	
Romanae ecclesiae episcopatum excepit V. Alexander annis X.		2119	6	
	221	2120	7	Romae aurea domus incendio consumpta.
		2121	8	Terraemotus magnus factus Menesiae regionis IV. urbes concussit, Elaeam, Myrrhinam, Pyitanas, et Cymas. Et Graeciae Opuntiorum, et Oritarum (urbes).
		2122	9	
		2123	10	

Trajano adversus Christianos persecutionem movente, Simon Cleopae (filius) Hierosolymitanae Ecclesiae episcopus martyrio coronatus, cui successit Justus. Itidem Antiochenae ecclesiae Episcopus martyrium passus, post quem III. Antiochenorum Episcopus constitutus Eron.

Plinius Secundus, cujusdam provinciae Praeses, plurimos Christianorum capitis damnavit, et condignam suis factis similiter retributionem recipit, turba nimirum in multitudine exorta, anxius haerebat, quid facto opus esset. Rem ad Trajanum regem deferendam putavit, declarans ei, praeter cultum Idolis non adhibitum, nihil dedecoris apud eos reperiri. De hoc etiam cum certiorem faciebat, diluculo surgere Christianos solere, et Christum ut Deum glorificare, atque prohibere (suos) ab adulterio, homicidio, aliisque simillimis rebus. Ad haec vero rescribit (Trajanus), inquirendas (non esse) gentes Christianorum. Refert autem (haec) Tertullianus.

τῆς οἰκουμένης γεγόνασι. Sync. 274. C.

2113. Ἰοῦστος Τιβεριεὺς Ἰουδαίοις συγγραφεὺς ἐγνωρίζετο. Sync. 276. A.

2114. Νέρουας ... νόσῳ τελευτᾷ ἐν κήποις Σαλουστιανοῖς. Sync. 275. A.

2120. Ἐν Ῥώμῃ ἐνεπρήσθη ἡ χρυσῆ οἰκία. Sync. 276.

2123. Τραϊανοῦ κατὰ χριστιανῶν δεύτερον κινήσαντος, Σίμων ὁ τοῦ Κλεόπα τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας ἐπίσκοπος (γενόμενος), ἐμαρτύρησε. Chron. Pasch. 201. 202.

(ad sensum) 2108. Δομετιανὸς διετάξατο ἐν ταῖς πόλεσιν ἀμπελον μὴ φυτεύεσθαι. Chron. Pasch. 200. A.

2110. Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς καὶ Εὐφράτης φιλόσοφοι ἤκμαζον. Sync. 275. A.

Շար. Համար		Ոսկեգիր	Ամ Ասբուկ.	Համ. Տառեր	
Κ ογ	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ի եպիսկոպոս կոչ պիծոս ամս ԺԲ։	Միջ	ՍՃԻԴ	Ժա	Պանթենոն՝ որ և առնեագիւց մեհենի՝ ի փոյլ լսատականց առասակեցաւ։
	Յետ յոսեսի՝ երուսաղէմի եկեղեցւոյն զանոռ ի յաջորդաց գահակեցաւ։ յետ որոյ և առվրիաս։ յետ որոյ իլ բենիամին։ յետ որոյ է յովհաննէս։ յետ որոյ ը մատաթիաս։ յետ որոյ ի փիլիպոս։	Միդ	ՍՃԻԵ ՍՃԻԶ ՍՃԻԿ ՍՃԻՐ ՍՃԻԹ	Ժբ Ժգ Ժդ Ժե Ժզ	Գաղատացւոց ի քաղաք շարժմամբ կործանեցան։
	Համբէնեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն ի յաջորդաց քահանս ամս Ժը։		ՍՃԼ ՍՃԼԱ	Ժէ Ժը	Շարժեաւն եղև յանտիոք. և սակաւ ինչ պա. կաս ի քաղաքի կործանել։

Որ ի լերկասատանի հրեայքն էին, առ յոյնան՝ որ ընդ նոսա բնակեալ էին՝ ի մարտ և ի կռիւ սկսան դրգռել. և յերկիսատս և յաղէքսանդրիա, և ի կիւրենէ, և ի թեբայիդ. և յաղէքսանդրիա յոյնքն էին։ Նոքա երբև ի միջագետս ևս դրգռէին, հրամանն եւս ինքնակալն լիսիոյ՝ հանել ի նահանգէն։ Պալմիրա ձնկատս կիտոս. և բազում բեւրս ի հրէից սատակեաց. որոց յարդա. բել սրբել իրացն՝ դատաւոր հրէասատանի լինքնակալէն ցուցաւ։

	Տրոյիանոս հիւանդութեամբ վախճանեցաւ։	Միդ	ՍՃԼԲ	ԺԹ Աշխարհս ամ իբ։	ի սազամին քաղաք կիպրոս կղզւոյ գիմեցին հրեայք. և զյոյնան՝ զոր անդ գտին, կատրեցին, և զքաղաքն ի հիմանց յատակեցին։
	Ադրիանոս զաղէքսանդրիա խախտեալ՝ ի հրէից նորոգեաց։		ՍՃԼԳ	ա	Ադրիանոս հնազանդեաց զհրեայս՝ երից տալը. ատրեխալը ի հռոմայեցւոց։
Κ պհ	Սինկլիտոս համարեցաւ զագրիանոս աստուած։		ՍՃԼԳ	բ	
	Պղուտարքոս քերոնացի, և սեքստոս, և ապա. թէուղոս, և ոյինոմաւոս փիղոսոփայք ճա. նաչէին։		ՍՃԼԵ	գ	
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ե եպիսկոպոս անկի յատաոս ամս Ժե։	Միե	ՍՃԼԶ	դ	Ասբամաղ պատերազմ կրեցին։ Էսփրատէս առոիկեան փիղոսոփոս ճանաչէր։ Ադրիանոս՝ ի պիէսատան՝ ի հրէից պանդոխտս առաքեաց։
	ի լինել շարժման՝ նիկոմիդա կործանեցաւ, և ի նիկիա բազում մեղք. որոյ ի՝ նորոգութիւն ինչս եւս ապրիանոս։		ՍՃԼԷ	ե	Ադրիանոս ասէնացւոց՝ որ ազաչէին զնա, օրէնս ի դրախնայ և ի սաղնայ և յայլոցն կոթ. գնաց։
	Կիպիոս գետ զղեսիա հնազանդեաց (հնդ. ջոց)։ որում և կամուրջ գործեաց ապրիանոս. և յանէնս իսկ ձմերեաց։		ՍՃԼԸ ՍՃԼԹ	զ է	

Ոլոմպիադի եկեղեցւոյն տասնհնգերդութիւնն կետ փիղոսիոյ ի յաջորդաց ենէկաս (ենէկս)։ յետ որոյ ժա յոսեսս։ յետ որոյ ԺԲ դևի։ յետ որոյ ԺԳ եփրեմ։ յետ որոյ ԺԴ յովսէփ։ յետ որոյ ԺԵ յուդա։ սոքա ամենեքեան ի թլփատութենէն եպիսկոպոսք բաւեցին մինչ ի յադրիանոսի պաշարումն։

	Ադրիանոս հմաս եղև երից եպետնեացւոց. և բազում ինչ ամենացւոց քաղաքին պար. գևնաց։	Միզ	ՍՃԼ	Բ	Համայնեցւոց եկեղեցւոյն վեպիսկոպոսութիւնն յաջորդաց ի երրորդ տեղեսփորս ամս Ժե։

Կոդրատոս առաքելոցն ունկնդիրը, և արիատիդես մեր իրի փիղոսոփոս ամենացի, ադրիանոսի պաղա. տանս վասն հրամանին պատասխանատուս եղեն։ Նոյց առեալ էր և ի սերենիանոս լուսաւոր դատաւորն գիր վասն քրիստոնէից, թէ սպանանել գնոսա չէն իրաւունք համբաւաւ միայն առանց քննութեան՝ մի և յիմիք ամբաստանութեան։ Գրէ առ մինուկիոս փունդեան՝ առ հիպատին ասիացւոց փոխանակ, առանց ինչոսու ինչ և ամբաստանութեան մի դատել։ և պաշտիկ հրովարտակին մինչև ցայժմ շրջի։

	Ինքնակալն հայր ասիարհի անուանեցաւ, և նորին կինն ասբասէ։		ՍՃԼԱ	ԼԹ	
			ՍՃԼԲ	Ժ	
	Ընտանիոս սին սրբազնական վախճանեցաւ յե դիպատս. և վասն յայտնութեանն իրըև զնծ պատուեցաւ։	Միէ	ՍՃԼԳ	Ժա	Դևիկոդոս և կեսարիա՝ ի շարժմանէ կործա. նեցան։
Κ պձ			ՍՃԼԴ	Ժբ	Հայաստոց ի եպիսկոպոս եկաց կառնէդիոս։
			ՍՃԼԵ	Ժգ	Ադրիանոս յաթենս ձմերեաց. և եաես զիրս եպետնեացւոց. որոց և բազում ինչ կազմեաց. և զազգն եգ. և մատնեագաթեաս գործեաց։
			ՍՃԼԶ	Ժդ	
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ի եպիսկոպոս եւմինեւս ամս Ժբ։		ՍՃԼԷ	ԺԵ	
		Միը	ՍՃԼԸ	Ժզ	Փաբարինոս և պղեմոն հաւատոյ ճանաչէին։

Fragm. Gr. ad verbum.

2124. Τὸ Πάνθεον ὑπὸ κεραυνοῦ διεφθάρη. Sync. 276. B.

2125. Γαλατίας γ'. πόλεις σεισμῷ κατεπτώθησαν. Sync. 276. B.

2132. Τοὺς ἐν Σαλαμῖνι τῆς Κύπρου Ελληνας Ιουδαῖοι ἀνελόντες τὴν πόλιν κατέκαυσαν. Sync. 277. A.

2136. Σαυρομάται κατεπολεμήθησαν. Sync. 278. A.

2134. (Τραϊανὸν. et *infra* Ἀδριανὸν) ἡ σύγκλητος θεὸν ἀνέφησατο. Sync. 277. A. et E.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Trajanus*	
U. C. 860	Alexandrinae ecclesiae IV. Episcopus constituitur Pocitus (Hier. Primus) annis XII.	222	2124	11	Pantheon, id est Omnium Deorum templum, fulmine deperditum.
	Post Justum, in Ecclesiae Hierosolymitanae throno IV. successit Zacchaeus. Post quem V. Tobias. Post quem VI. Beniamin. Post quem VII. Joannes. Post quem VIII. Matthias. Post quem IX. Philippus.	223	2125 2126 2127 2128 2129	12 13 14 15 16	Galatarum III. civitates terraemotu conciderunt.
	Romanae ecclesiae episcopatum VI. suscepit Xistus annis XI.		2130 2131	17 18	Terraemotus Antiochiae factus, et fere III. urbis subruit *(partes)*.

Judaei, qui in Libya erant, adversum Graecos cohabitatores suos in certamen et seditionem concitari coepti sunt, necnon in Aegypto, et Alexandriae, Cyrenis et Thebaide, verum superaverunt, qui Alexandriae Graeci erant. Quum autem in Mesopotamia quoque moverentur, praecepit Imperator Lysiae Quieto, ut eos provincia ejectos exterminaret. Quietus acie instructa, plurimas myriadas Judaeorum internecione delevit, quibus rebus compositis, Praeses Judaeae ab Imperatore declaratus est.

	Trajanus morbo decessit.	224	2132	19 *Adrianus ann. XXI.*	Salaminam Cypri insulae urbem Judaei adorti, Graecos, quos ibi nacti sunt, occiderunt, urbemque a fundamentis subvertentes solo aequarunt.
	Hadrianus Alexandriam a Judaeis (Hier. a Romanis) subversam restauravit.		2133	1	Hadrianus Judaeos subegit tertio contra Romanos rebellantes.
U. C. 870	Senatus Hadrianum Deum adscripsit.		2134	2	
	Plutarchus Chaeronaeus, et Sextus, et Agathobulus, et Oenomaus Philosophi agnoscebantur.		2135	3	
	Alexandrinae ecclesiae V. Episcopus constituitur Justus annis XI.	225	2136	4	Sauromatae bellum sustinuerunt. Euphrates Stoicus Philosophus agnoscebatur. Hadrianus in Libyam ex Judaeis colonias deduxit.
	Terraemotu Nicomedia concidit, et Nicaeae plurima loca: ad quarum instaurationem pecunias Hadrianus largitus est.		2137	5	Hadrianus Atheniensibus eum precantibus, leges ex Draconis, et Solonis, reliquorumque (scriptis) composuit.
	Cephisus fluvius Eleusinam oppressit *(inundavit)*, cuique pontem Hadrianus conjuxit, et Athenis quidem hibernavit.		2138 2139	6 7	

Hierosolymitanae ecclesiae dignitatem post Philippum, X. excepit Eneeas *(Seneca)*. Post quem XI. Justus. Post quem XII. Levi. Post quem XIII. Ephraem. Post quem XIV. Josephus. Post quem XV. Juda. Hi omnes ex circumcisione Episcopi perseverarunt usque ad obsidionem Hadriani.

	Hadrianus Eleusinas res calluit, multaque (dona) Atheniensium urbi largitus est.	226	2140	8	Romanae ecclesiae episcopatum excepit VI. Telesphorus annis XI.

Quadratus Apostolorum auditor, et Aristides nostri dogmatis Philosophus Atheniensis, Hadriano supplicationes dedere apologeticas ob mandatum. Acceperat tamen et a Sereno Lucido (Granio) praeside literas de Christianis, quod nempe iniquum sit occidi eos solo rumore sine inquisitione, neque ullo accusationis loco. Scribit (itaque Hadrianus) ad Minucium Fundanum Proconsulem Asiae, sine ullo damno et accusatione minime eos judicari. Pagina vero diplomatis illius hucusque circumfertur.

	Imperator pater patriae appellatus, et uxor ejus Sebaste (sc. Augusta, appellata).		2141 2142	9 10	
U. C. 880	Antoninus quidam (Hier. Antinous puer) regius in Aegypto mortuus, et propter revelationem ut Deus honoratus fuit.	227	2143 2144 2145 2146 2147	11 12 13 14 15	Nicopolis et Caesarea terraemotu conciderunt. Antiochiae IV. episcopus constitutus Cornelius. Hadrianus Athenis hiemavit, et Eleusinas res invisit, quibus etiam multa (loca) construxit, et agonem edidit, bibliothecasque fecit.
	Alexandrinae ecclesiae VI. episcopus Eumennes annis XIII.	228	2148	16	Phavorinus et Polemon Rhetores agnoscebantur.

2141. (Ἀδριανὸς) ὁ αὐτοκράτωρ πατὴρ πατρίδος ἀνηγορεύθη, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Σεβαστή. Chron. Pasch. 205. D.

2143. Νικόπολις καὶ Καισάρεια σεισμῷ κατεπτώθησαν. Sync. 278. B.

2143. Ἀδριανὸς παραχειμάζων ἐν Ἀθήναις μυεῖται τὰ Ἐλευσίνια, ἔνθα καὶ ἄξιον ἀγῶνα, ἐπισκευάσας πολλὰ τῷ τόπῳ, καὶ βιβλιοθήκας συστησάμενος. Sync. 278. C.

Հրէայք ապստամբեցին, և 'ի պաղեստինացւոց աշխարհն դիմեցին՝ 'ի գատաւորութեան նահանգին տկնեայ որդւոյ ռովփայ. որում և զօր առաքեաց Ինքնակալն։

Ընդ. Համար.		Ոչխար.	Ամ	Համ. Աբրահամ. Աբրահամ.	
			ՍՁԽԹ	ԺԿ	Բասիղիդէս հերձուածապետ ընդ այն ժամանակս երևեցաւ։

Որ հրէից ապստամբութեանն առաջնորդ էր՝ քովքերաս, զբազումս 'ի քրիստոնէից պէսպէս տանջանօք պատժեաց. քանզի չկամէին երթալ ընդ նմա 'ի ձակատս 'ի վերայ հռոմայեցւոց։

Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց Ը հիգինոս ամս Դ։	ՍՁԾ ՍՁԾա	Ժբ Ժգ	

Որ 'ի պաղեստինացւոց աշխարհին հրէական պատերազմին էր՝ վախճանեցաւ, չարաչար մեզապուր առրեալ հրէից. յայնմ ժամանակի հետէ և ելանել յերուսաղէմ ամենևին արգելան՝ նախ ոչ կամօք, և ապա հռոմայեցւոց հրամանաւ։

Ադրիանոս մահկանացու քաղաքութեամբ ոչ կեալ վախճանեցաւ 'ի բաիէս։	ՄիլԽ	ՍՁԾբ ՍՁԾգ	ի իա	Երուսաղէմացւոց եկեղեցւոյն առաջին 'ի հեթանոսաց եկաց եպիսկոպոս մարկոս ամս Ժգ, 'ի նուազել 'ի թվաքառութենէն եպիսկոպոսաց։

'Ի հիւգենեայ հռոմայեցւոց եպիսկոպոսութեանն՝ վաղենտինոս հերձուածապետ, և կերդոն մարկիոնացւոց հերձուածոյն առաջնորդ՝ 'ի հռոմ հասին։

				Տիտոս անտոնինոս՝ որ էր չաւն բարեպաշտն, հանդերձ որդւովքն ասրեքեաս և զսոխա ամս ԽԲ և ամիս Ը։	
Կ պղ	Ընտանիոս հայր աշխարհն անուանեցաւ։		ՍՁԾդ ՍՁԾե	ա բ	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն թ՝ յաջորդեաց պիոս ամս ԺԸ։
	Յուստինոս փիղիսոփոս 'ի մէր հասարթ' դէր պատասխանոյ անձին վասն հրամանին մատոյց։	Մ Ը	ՍՁԾզ ՍՁԾէ	դ դ	
	Վաղենտինոս ընդ այն ժամանակս էր, և անէաց Եհաս մինչև յանիկետս։		ՍՁԾը ՍՁԾթ	ե զ	Յանախոք եպիսկոպոս եկաց երկու։
		Մլիս	ՍՁԿ ՍՁԿա ՍՁԿբ ՍՁԿգ	է բ թ ժ	Մերսիդէս (Գեսդէս) կրետացի՝ քաջաբարոյ օրինաց հաստատութեան ձանաչէր։
Կ ջ		Մլիբ	ՍՁԿդ	ժա	

Ուրբանոս փիղիսոփոս նիկոդրացի, և մաքսիմոս տիւրացի, և ապողինիոս ատոլիկեան կարքեդոնացի, և քաղիղեադէս սկիւթուպոլիտացի՝ փիղիսոփայք ձանաչէին. որ և վարդապետք իսկ բերէսիմոյ կայսեր եղեն։

			ՍՁԿե ՍՁԿզ ՍՁԿէ	ԺԲ Ժգ Ժդ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն Ժ անկիանոս յաջորդեաց ամս Ժե. առ որով պատկառեալ երթեալ 'ի հռոմ՝ զբազումս 'ի հերետիկոսացն գարձոյց։	Մլիգ	ՍՁԿը ՍՁԿթ	Ժե Ժզ	Կրէսկէս փիղիսոփոս կիւնիկոս ձանաչէր. նա յուստինէայ փիղիսոփայի՝ որ 'ի մերմէ ազգս էր՝ խարգմանեաց զմարտիրոսութեան մեծն. քանզի առ նովաս կուգեն և չփիղիսոփոս երևէր։
	Աղբիանոս մարդիրոսեալ եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն Ը յաջորդեաց կղեմադիան ամս Ժգ։	Մլիդ	ՍՁԿ ՍՁԿա ՍՁԿբ ՍՁԿգ	Ժե Ժբ Ժթ ի	
Կ քԺ			ՍՁԿդ ՍՁԿե	իա իբ	
	Երուսաղէմացւոց եկեղեցւոյն գեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց ԺԷ կասիանոս։ յետ որոյ ԺԸ պռոկղիոս։ յետ որոյ ԺԹ մաքսիմիանոս։ յետ որոյ Ի յուլիանոս։ յետ որոյ ԻԱ գայիանոս։ յետ որոյ ԻԲ սեմոնաբոս։ յետ որոյ ԻԳ գայիոս։ յետ որոյ ԻԴ յուլիանոս։ յետ որոյ ԻԵ ալիեոն։	Մլիե	ՍՁԿէ ՍՁԿզ	իգ իդ	Մարիոս աւրելիանոս, որ և Բերոս։ Գաւիոս աւրելիոս Հոնորոս ամս ԺԸ։
	Վղոզոէսոս արքայ պարթեաց 'ի հռոմայեցւոց վայրս արշաւեաց։		ՍՁԿէ ՍՁԿը ՍՁԿթ	ա բ գ	Մինուգեա զուգիոս կայսր յաթենս զմեհեանն չինեաց, հաւր յերկնից յարևմտից յարեւելս ցալեցեալ երեեցաւ։

Fragm. Gr. ad verbum.

2148. Φαβουρῖνος καὶ Πολέμων ὁ ῥήτωρ ἐγνωρίζοντο. Sync. 278. E.

2154. Αντωνῖνος πατὴρ πατρίδος προσηγορεύθη. Sync. 279. B.

2160. Μεσομέδης Κρὴς ποιητὴς νόμων κιθαρωδικῶν ἐγνωρίζετο. Sync. 279. C.

Judaei rebellarunt, et Palaestinam invaserunt, sub Praeside provinciae Tycinio filio Rufi, cui et exercitum Imperator misit.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Adrianus*	
			2149	17	Basilides haeresiarcha iis temporibus apparuit.

Qui dux factionis Judaeorum fuerat Cochebas, plurimos Christianorum diversis suppliciis affecit, eo quod noluissent proficisci cum illo pugnatum contra Romanos.

Romanae ecclesiae episcopatum excepit VIII. Hyginus annis IV.		2150	18	
		2151	19	

Quod in Palaestina bellum Judaicum gerebatur finem habuit, vix demum ignominiose et infeliciter servatis Judaeis. Ex eo tempore etiam ascendere in Hierosolymam omnino prohibiti, primum Dei nutu, deinde Romanorum interdictione.

	229	2152	20	Hierosolymitanae ecclesiae primus ex Ethnicis episcopus constitutus est Marcus annis XVI. deficientibus ex circumcisione episcopis.
Hadrianus lethali hydropisi jacens decessit apud Bajas.		2153	21	

Sub Hyginio Romanorum episcopo Valentinus haeresiarcha, et Cerdon Marcionistarum haeresis auctor, Romam pervenerunt.

				Titus Antonius, qui vocatus est Pius, cum filiis Aurelio et Lucio an. XXII. et mens. VI.	
U. C. 890	Antoninus Pater Patriae appellatus.		2154	1	Romanae ecclesiae episcopatum IX. excepit Pius annis XV.
			2155	2	
	Justinus nostri dogmatis Philosophus librum supplicationis propriae ob mandatum adhibuit.	230	2156	3	
			2157	4	
			2158	5	Antiochiae episcopus constitutus Eron.
	Valentinus iis temporibus fuit, et permansit usque ad Anicetum.		2159	6	
		231	2160	7	Mesodemes (*Mesomides*) Cretensis Citharoedorum legis artifex agnoscebatur.
			2161	8	
			2162	9	
			2163	10	
U. C. 900		232	2164	11	

Arrianus Philosophus Nicomediensis, et Maximus Tyrius, et Apollonius Stoicus Carchedonius, et Basylides Scythopolitanus Philosophi agnoscebantur, quique Verissimi Caesaris praeceptores utique fuerunt.

			2165	12	
			2166	13	
			2167	14	
	Romanae ecclesiae episcopatum X. excepit Anicetus annis XI. Sub quo Polycarpus Romam veniens, multos ex haereticis convertit (vel multos ab haeretico errore, juxta Hier.)	233	2168	15	Crescens Cynicus Philosophus agnoscebatur. Is Justino nostri dogmatis Philosopho mortem martyrii insidiatus est, quia apud ipsum helluo et Philosophiae expers apparebat.
			2169	16	
			2170	17	
	Alexandrinae ecclesiae episcopatum VIII. excepit Celadion annis XIV.		2171	18	
		234	2172	19	
			2173	20	
U. C. 910			2174	21	
			2175	22	
	Hierosolymitanae ecclesiae episcopatum suscepit XVII. Cassianus. Post quem XVIII. Publius: post quem XIX. Maximianus. Post quem XX. Julianus, post quem XXI. Cajanus, post quem XXII. Symmachus, post quem XXIII. Cajus, post quem XXIV. Julianus, post quem XXV. Apion.	235	2176	23	
					Marcus Aurelianus, qui et Verus. Lucius Aurelius Commodus. ann. XIX.
			2177	1	Lucio Caesare Athenis templum aedificante, ignis de caelo ab Occidente in Orientem ferri visus.
			2178	2	
	Vologesus rex Parthorum, Romanorum fines invasit.		2179	3	

2179. Οὐολόγεσσος Πάρθων βασιλεὺς τὴν Ρωμαίων χώραν κατέδραμεν. Sync. 280. C.

Fragm. Gr. ad sensum.

2156. Ἰουστῖνος φιλόσοφος προσηγορεύθη, ὃς ὑπὲρ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐρθοῦ λόγου βίβλον ἀπολογίας Ἀντωνίνῳ ἐπέδωκεν. Sync. 279. B.

Ըստ Հատվ.		Ոտմ.	Ամ Ասբհ.	Հատ. Մարխս ասբհ. ենթս ասբհ.
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն ժե եպիսկոպոս եկաց ամս ը։	մկ	ամձ	գ
	Զբաւիոս կոյսը զպարթևս հնազանդեաց, և եղ՝ ի ձեռն իւր հանգերձ եղբարբն։		ամձա	ե
			ամձբ	զ
			ամձգ	է

Ի հասանել հալածանաց եկեղեցւոյն վկայեաց պօղիկարպոս. որոյ և վկայութիւնն գրով յիշատակի. բազումք և՝ի գաղղիա քաջութեամբ վկայեցան. որոց ձգունք և ցայժմ իսկ կարգաւ գրեալ կան։

Կ ղշ					
	Սրածութեան ախտ կալաւ, և մինչև՝ ի հոմ եհաս։	մկէ	ամձդ	ը	Հռոմայեցւոց պատերազմ յարեաւ ընդ գէր մանացիս և ընդ դակս և ընդ սարմատս և ընդ կուադս։
	Հռոմայեցւոց (Աղբեանդրացւոց) եկեղեցւոյն ժը եպիսկոպոս եկաց ագրիպինոս ամս թ։		ամձե	թ	Աղեխքացւոց եկեղեցւոյն ը եպիսկոպոս եկաց Թէոփիղոս. որոյ բազումք գիրք ցայժմ շրջին։
			ամձզ	ժ	Ղազիկոս հիքեական վախճանեցաւ, Թագաւոր բեալ ամս թ։
	Պիսիանոս կիղիկեցի պատեան՝ որ զծովական մրմունջն առեղծ, Ճանաչէր։		ամձէ	ժա	Ալոդիանոս ասիացի յերապօղիտացւոց նա- հանգին եպիսկոպոս Ճանաչէր։
		մկը	ամձը	ժբ	Փռիւգացւոց սուտ մարգարէութիւնն յարեաւ։

Ալեքսանդրոս հիքեական ստէպ գրգռէր՝ ի պատերազմունս, հիքեին երթայր, և զպարապետսն առաքէր. յորժամ պերտինաքս և որ ընդ նմայն՝ էին՝ ի կուադս, ի ծարաւոյ նեղէին, և վասն քրիստոնէից ղինուորաց աղօթիկ անձրև էին յոյց. և՝ի վերայ թշնամեացն՝ գերմանից և սարմատաց՝ կայծակունք տեղային, և զազուռն՝ի նոցանէ սատակեցին։ Ալս թէ և թուղթք ևս կան մարկոսի արքայի, յորս վկայէ՝ թէ սատակելոց էին զօրք նորա, և քրիստոնէից աղօթիւք ապրեցան։

Կ ղշ					
			ամձթ	ժգ	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն ժէ յաջորդեաց եղեւթերիոս ամս ժե։
			ամղ	ժդ	
			ամղա	ժե	
	Աղոնինոս զիմոդոս զորդի իւր բարձակից թագաւորութեանն արար։	մլթ	ամղբ	ժզ	Աղոնինոս պատանիկեան Ճանաչէր։
			ամղգ	ժէ	Աղեխքացւոց է եպիսկոպոս եկաց մարքեոս։
			ամղդ	ժը	Աղոնինոս հանդերձ որդւովքն հակառակ պա- տերազմեցան կառավարաց գիրիքացեան ձեռն լին։

Ինքնակալքն պարգև առաքեցին, և ազգի ազգի տեսիլս թաւերց ցուցին. և որ ինչ ոք արծաթ յարքունիս պատէր՝ թողին, և զմարքոմանեսիայ (՝ի հռոմայ) հրապարակի այրեցին. և զոր ինչ օրէնս և հրամանս ազնուագոյնս գիտէին՝ նորոգեցին։

	Սատոնա (սիրեանս) ասիացւոց՝ ի շարժմանէ կործանեցաւ. և նախ քան զքնելն՝ ասան ամի հարկ թագաւ։		ամղե	ժԹ	Աղոնինոս ջերեակ վախճանեցաւ՝ ի պանեմիա։
				կոմոդոս ամս ժե։	Կոմոդոս՝ եբրատոս՝ ի սենկղիտոսն անուա- նեցաւ։
	Սարապիոն յոգեբանդրիա պրկեցաւ։	մկս	ամղզ	ա	
	Աղեքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ժ եպիսկոպոս եկաց յուլիանոս ամս ժ։		ամղէ	բ	
			ամղը	գ	
			ամղթ	դ	
		մխա	սմ	ե	

Ալրեսաղէմացւոց եկեղեցւոյն իզ եպիսկոպոս եկաց մնքեոմոս։ Ցետ որոյ իէ անտոնինոս։ Ցետ որոյ իը վաղէս։ Ցետ որոյ իթ գուղքեհանոս։ Ցետ որոյ լ նարկիսոս։ Ցետ որոյ լա գերմանիոն։ Ցետ որոյ լբ գերմանիոն։ Ցետ որոյ լգ գորդիանոս։ Ցետ որոյ լդ՝ դարձեալ նոյն նարկիսս, որ յառա- ջագոյն ասացաւ։ Ովայտաի եպիսկոպոս յերուսաղէմ կացեալ՝ չորս ամ՝ի դէպ զնւբաքանչիւր ժա- մանակս յօրինեալ՝ վասն չգտանելոյ ամբողջ զամն վերակացութեանն։

Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց բեկտոր ամս ժբ։		սմա	զ	
		սմբ	է	

Fragm. Gr. ad verbum.

2184. Λοιμώδης νόσος ἐπικρατήσασα μέχρι Ῥώμης ἐθάσευ. Sync. 280. D.

2188. Αντωνίνος αὐτοκράτωρ πυκνῶς τοῖς πολεμίοις ἐπέκειτο, αὐτός τε παρὼν, καὶ τοὺς πολεμάρχας ἀποστέλλων. Καὶ Περτίνακι καὶ τοῖς ἄλλοις σὺν αὐτῷ (supplet Scal. ἐν Κουάδοις) δίψει πιεζομένοις, ὄμβρος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (Scal. Θεοῦ) ἐγένετο, καὶ τοῖς ἀντιτασσομένοις Γερμανικοῖς, καὶ Σαρμάταις σκηπτὸς ἔπεσε (Scal. ἐπέπεσεν), πολλούς τε αὐτῶν διέφθειρε. Λέγεται δὲ, ὡς καὶ ἐπιστολαὶ φέρονται Μάρκου τοῦ βασιλέως, ἐν αἷς μαρτυρεῖ μᾶλλον τὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ διαφθείρεσθαι, ταῖς τῶν χριστιανῶν εὐχαῖς διασεισῶσθαι. Chron. Pasch. 208. D.

2192. Αντωνίνος κοινωνὸν τῆς βασιλείας Κόμοδον ἴδιον παῖδα ἀνέδειξεν. Sync. 281. C.

2194. Οἱ αὐτοκράτορες διανομὰς καὶ διακαινοίας παρέσχον, τάτε δημόσια (Scal. suppl. τέλη) ἀνῆκαν, καὶ τοὺς τῶν χρεῶν χάρτας ἐπὶ

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Roman. Marcus Aurelius Anton. Severus*	
	Romanae ecclesiae XI. episcopus constitutus Soter annis VIII.	236	2180	4	
	Lucius Caesar Parthos subegit, triumphavitque cum fratre.		2181	5	
			2182	6	
			2183	7	

Persecutione Ecclesiam occupante, Polycarpus martyrium subiit, cujusque Martyrium scriptis traditum memoratur. Plurimi etiam in Gallia generosè martyrium passi; quorum certamina hucusque sanè ex ordine scripta perseverant.

U. C. 920					
	Pestilentiae morbus saeviit, et usque Romam pervenit.	237	2184	8	Romanorum bellum exortum contra Germanos, Dacos, Sarmatas, et Quados.
	Romanae (Alexandrinae) ecclesiae XII. episcopus constitutus Agrippinus annis IX.		2185	9	Antiochenae ecclesiae VI. episcopus constitutus Theophilus, cujus plurimi libri hucusque circumferuntur.
	Pipianus (lege Oppianus) Cilix poeta, qui marinas susurrationes creavit, agnoscebatur.		2186	10	Lucius Imperator decessit, cum regnasset annos IX.
			2187	11	Apollinaris Asianus Hierapolitinae provinciae episcopus agnoscebatur.
		238	2188	12	Phrygum pseudoprophetia orta.

Antoninus Imperator saepe excitatus in bella, nunc per se pergebat, nunc Duces militares destinabat. Quum vero Pertinax, et qui cum eo erant, apud Quados siti laborarent, propter militum Christianorum preces pluvia divinitùs missa est, atque super hostes Germanos et Sarmatas fulmina e coelo jactata plurimos eorum deperdiderunt. Dicitur, quod et literae quoque extant Marci Regis, quibus testatur exercitum suum periturum fuisse, at Christianorum precibus servatum esse.

U. C. 930					
			2189	13	Romanae ecclesiae episcopatum XIII. excepit Eleutherius annis XV.
			2190	14	
			2191	15	
	Antoninus Commodum filium suum consortem regni fecit.	239	2192	16	Atticus Platonicus agnoscebatur.
			2193	17	Antiochensium VII. episcopus constitutus Maximus.
			2194	18	Antoninus cum filiis contra praeliantes triumphum peregit.

Imperatores dona distribuerunt, et diversi generis spectacula theatralia exhibuerunt, et pecuniam, quam Fisco quisque debebat, indulserunt, tabulasque in medio foro Romano incenderunt, atque quascumque leges et constitutiones optimas cognoscebant, repararunt.

Savona (lege, Smyrna) Asianorum terraemotu corruit, ante reparationem vero decennale tributum permissum.		2195	19	Antoninus febri laborans decessit in Pannonia.
			Commodus annis XIII.	Commodus à Senatu Sebastus (Augustus) appellatus.
Sarabion Alexandriae incensum.	240	2196	1	
Alexandrinae ecclesiae X. episcopus constitutus Julianus annis X.		2197	2	
		1198	3	
		2199	4	
	241	2200	5	

Hierosolymitanae ecclesiae XXVI. episcopus constitutus Maximus. Post quem XXVII. Antoninus. Post quem XXVIII. Valens. Post quem XXIX. Dulichianus. Post quem XXX. Narcissus. Post quem XXXI. Dius. Post quem XXXII. Germanio. Post quem XXXIII. Gordianus. Post quem XXXIV. rursum idem Narcissus praedictus. Tot in Hierusalem Episcopis constitutis, vix convenit nobis singulorum tempora discernere, eo quod non invenimus integros annos dignitatis.

Romanae ecclesiae episcopatum accepit Victor annis XII.		2201	6	
		2202	7	In Capitolium fulmina ruere, et magna incendia bibliothecam et alias quoque partes plurimas concremarunt.

τῆς Ρωμαικησίας ἀγορᾶς κατέφλεξαν. νόμους καὶ διατάξεις εὖ συνειδότες ἀνεκαίσαντο. Sync. 281. D.

2195. Σμύρνα πόλις Ασίας σεισμῷ κατεπτώθη, καὶ πρὸς οἰκοδομὴν ἀνέθη τῶν φόρων ἔτη ί. Sync. 281. E.

Κόμοδος ὑπὸ τῆς συγκλήτου Σεβαστὸς ἀνερρήθη. Sync. 282. A.

2196. Τὸ Σεραπεῖον ἐν Αλεξανδρείᾳ κατεφλέχθη. Sync. 282. A.

2202. Ἐν τῷ Καπετωλίῳ (Ρώμης) σκηπτὸς ἔπεσε, καὶ σφοδρὸς ἐμπρησμὸς γέγονε, καὶ τὰς βιβλιοθήκας, καὶ ὅλα (lege ἄλλα) τὰ μέρη (Ρώμης αὐτῆς) διέφλεξεν. Chron. Pasch. 210. E.

(ad sens.) 2182. Λούκιος Καῖσαρ Πάρθους ὑποτάξας, κατ' αὐτῶν ἐθριάμβευσεν. Sync. 280. B.

2184. Ρωμαῖοι Γερμανούς, καὶ Σαυρομάτας, καὶ Δάκας, καὶ Κυάδας κατεπάλαισαν. Sync. 280. C. D.

2187. Ἀπολλινάριος ἐπίσκοπος Ιεραπόλεως τῆς ἐν Ασίᾳ (ἱερὸς ἀνὴρ) ἠκμαζε. Sync. 280. D.

Շխ. Համ.		Ոսկեթ.	Ամ Աբրահ.	Հռմ. Կոմմոդ.	
Կ ջն		մխբ	ամգ	Բ	
			ամդ	Գ	
			ամե	Ժ	
	Ջհայոսին գլուխ ի բաց առ կոմմոդոս, և զնոր պատկեր եդ։				
	Ջաղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն Ժե յաջորդեաց զԵմէսիոս ամս իգ։		ամզ	Ժա	Աւետեցաւոց եկեղեցւոյն Ը եպիսկոպոս եկաց ասպետիան։
	Սաստիկ հրայրեացք չինուածոց եղեն, և զգաստասան և զկուսանաց առնն և զայլ ինչ բազում ապականեցին ի հռմ։	մխդ	ամը	Ժբ	Կոմմոդոս զբազումս ի նշանաւորաց կատորէր. և բազում չքնաղ տեսիլս ցուցանէր։
		մխդ	ամը	Ժգ	
				Իշխնոս դերբինոսս ամ ա։	Կոմմոդոս յանկարծակի վախճանեցաւ հերձեալ (յն. և լտ. հեղձեալ) յատարանն բէստիլիա նոսի։
	Կղէմէս աղէքսանդրացի երէց, և պանտենոս փիլոսոփոս ատոյիկեան՝ ի մերմէ ոճոյս պայծառացան։		ամթ	ա	Պերթինաքս ապանա՝ ի պատառաս։
				Սներոս ամս ըժ։	Յաղաչէլ զօրինկիտան ինձ նորա սերասէկ կոչէր, զորդի իւր կայր կացուցանէր. պերթէկ նաքս գիմագրժ լինէր. բանաբար գոյր հաստ նէր իշխանութեան։
			ամժ	ա	
	Էրուսաղէմացւոց եկեղեցւոյն լը եպիսկոպոս եկաց նարկիսոս։ Եւ կեսարացւոց եկեղեցւոյն պողիկրատէս, և բաբիղոս եպիսկոպոս, ասպաց ւոց նահանգաց հովիւք ճանաչէին։	մխէ	ամժա	Բ		
			ամժբ	Գ	
			ամժգ	Դ	
Կ ջծ			ամժդ	Ե	
			ամժե	Զ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց Ժէ զեփրինոս ամս Ժբ։	մխե	ամժզ	Է	ի հասանել հարճանաց աղէքսանդրացւոց և եկեղեցւոյն՝ զանդիգէս հայր որոդէնի գրագրի վկայեաց։
			ամժէ	Ը	
			ամժը	Թ	
	Աղէքսանդրոս ի դատաստանի պայծառացաւ։		ամժթ	Ժ	
	Կղէմէս ընդ այն ժամանակս գնէր գիրս։	մխզ	ամի	Ժա	Մատխանոս մեր գրագիր ճանաչէր։
	Որոգէնէս պարմանալի յաղէքսանդրիա ի մեծաւղ հասակի ճանաչէր։		ամիա	Ժբ	
			ամիբ	Ժգ	
			ամիգ	Ժդ	
Կ ջկ		մխէ	ամիդ	Ժե	
			ամիե	Ժզ	
			ամիզ	Ժէ	
			ամիէ	Ժը	Ակերոս վախճանեցաւ ի բարբարոսաց։
				Անտենոս արդի սենեբեայ, ար իւլիոս ֆրոնտոս ամս է։	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց կանիսթոսս ամս Ը։	մխը	ամիը	ա	Ազաեցաւոց Ը եպիսկոպոս եկաց ասկղէպիդէս։
			ամիթ	Բ	
	Էրուսաղէմացւոց եկեղեցւոյն լԶ եպիսկոպոս արժանի լինէր աղէքսանդրոս, մինչև կենդանի էր նարկիսոս։	մխթ	ամլ	Գ	
			ամլա	Դ	
			ամլբ	Ե	
			ամլգ	Զ	Ազաեցաւոց եպիսկոպոս Ժ եկաց փիղիպոս։
Կ ջհ			ամլդ	Է	
				Մարկիոնոս ամ ա։	
	Կրկէսիոն ի հռմ չուրջ սեաւանէլեաց սեղէք այրեցան։ Մակրինոս ապանա յաբգէղէյից։		ամլե	ա	Ալեքսանդրացւոց թագաւորեաց սուր ապին. որպէս ասքրկիանոս պատմէ։
				Ագրիպպոս փիլոս ամս Ը։	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց Ժէ ուբրանոս։	մծ	ամլզ	ա	
			ամլէ	Բ	ի պատճառանէ հին եմաւուս նորոգեցաւ, և նիկոպօղիս կոչեցաւ՝ վերանգումենամբ և ապաքանաք առ արքայ՝ յաղիսէ ասքրկիանոսի ժամանակակից։
			ամլը	Գ	
	Աշտենոս ապանա ի հռմ։		ամլթ	Դ	
				Ալեքսանդրոս մաջոյ արդի ամս ձէ։	
		մծա	ամմ	ա	
			ամմա	Բ	
			ամմբ	Գ	

(ad verbum) 2204. Τοῦ Κολοσσοῦ (Ρόδου) τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν Κόμμοδος, ἰδίαν ἐπέθηκεν εἰκόνα. Chron. Pasch. 210. E.

2207. Ἐμπρησμὸς μέγας τὸ παλάτιον Ῥώμης, καὶ τὴν οἰκίαν τῶν παρδίνων, καὶ ἄλλα πλεῖστα ἐνέπρησεν. Sync. 282. B.

2208. Κόμμοδος αἰφνίδιον ἐτελεύτησεν, ἀποπνιγεὶς ἐν οἰκίᾳ Βεττιανου. Chron. Pasch. 211. A.

2209. Περτίναξ, ἀξιούσῃ τῇ Συγκλήτῳ (Ρωμαίων) τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Σεβαστὴν ὀνομάσαι, καὶ τὸν υἱὸν Καίσαρα ἀποδεῖξαι, ἀντεῖπε, φάσκων, ἱκανόν, ὅτι βεβιασμένος πάρεισι ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Chron. Pasch. 211. B.

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Commodus*	
U. C. 940		242	2203	8	
			2204	9	
	Colossi caput sustulit Commodus, suamque imaginem reposuit.		2205	10	
	Alexandrinae ecclesiae episcopatum XI. accepit Demetrius annis XLIII.		2206	11	Antiochenae ecclesiae VIII. episcopus constitutus Sarapion.
	Maxima incendia aedificiorum facta sunt, et palatium, et aedes Virginum, plurimaque Romae (loca) devastarunt.	243	2207	12	Commodus multos nobilium interimit, multaque spectacula venusta exhibet.
			2208	13	
				Elinus Pertinax ann. I.	Commodus ex improviso obiit strangulatus in aedibus Vestiliani.
	Clemens Alexandriae presbyter, et Pantaenus Philosophus Stoicus, ex nostro dogmate, clari habentur.		2209	1	Pertinax in Palatio occisus.
				Severus annis XVIII.	Obsecranti Senatui ut uxorem suam Sebasten (Augustam) appellaret, et filium suum Caesarem crearet, contradicit Pertinax; (quum vel ipse) per vim ad imperium adductus fuerit.
			2210	1	
	Hierosolymitanae ecclesiae XXXV. episcopus constitutus Narcissus, Caesariensis vero ecclesiae Polycrates, et Bacchylus episcopus, Asianae provinciae pastores agnoscebantur.	244	2211	2	
			2212	3	
U. C. 950			2213	4	
			2214	5	
			2215	6	
	Romanae ecclesiae episcopatum accepit XIV. Zephyrinus annis XII.	245	2216	7	Persecutione Alexandrinam ecclesiam pervadente, Leonides Origenis scriptoris pater martyrium passus est.
			2217	8	
			2218	9	
	Alexander in Confessione claruit.		2219	10	
	Clemens iis temporibus libris conscribendis operam dabat.	246	2220	11	Musianus noster Scriptor agnoscebatur.
	Origenes mirabilis Alexandriae puerili aetate agnoscebatur.		2221	12	
			2222	13	
			2223	14	
U. C. 960		247	2224	15	
			2225	16	
			2226	17	
			2227	18	Severus a Barbaris morte multatus.
				Antoninus filius Severi, Caracallus dictus, annis VII.	
		248	2228	1	Antiochensium IX. episcopus constitutus Asclepiades.
	Romanae ecclesiae episcopatum excepit Callistus annis IX.		2229	2	
			2230	3	
	Hierosolymitanae ecclesiae XXXVI. episcopus qui eligeretur dignus est effectus Alexander, adhuc vivente Narcisso.	249	2231	4	
			2232	5	
			2233	6	Antiochensium episcopus X. constitutus Philippus.
U. C. 970			2234	7	
				Macrinus an. I.	
	Circensium Romae loca Ampitheatralia succensa. Macrinus occisus Archelaide.		2235	1	Edessae regnavit Abgarius vir probus, ut Africanus refert.
				Antoninus alter an. IV.	
	Romanae ecclesiae episcopatum accepit XVI. Urbanus.	250	2236	1	
			2237	2	In Palaestina, antiqua Emmaus restaurata, Nicopolisque vocata, praefectura et interpellatione ad regem, Julii Africani chronographi.
			2238	3	
	Antoninus Romae occisus.		2239	4	
				Alexander Mammae filius ann. XIII.	
		251	2240	1	
			2241	2	
			2242	3	

2235. Κιρκισίοις (Ηφαιστίοις) ἐκάη τὸ ἀμφιθέατρον ἐν Ρώμῃ. Sync. 284. D.

Μακρῖνος ἐσφάγη ἐν Αρχελαΐδι. Chron. Pasch. 213. E.

2237. Παλαιστίνης Νικόπολις, ἡ πρότερον Εμμαοῦς, ἐκτίσθη πόλις, πρεσβεύοντος ὑπὲρ αὐτῆς καὶ προϊσταμένου Ιουλίου Αφρικανοῦ τοῦ τὰ χρονικὰ συγγραψαμένου (Scal. συγγράψαντος). Chron. Pasch. 214. A.

(*ad sensum*) 2216. Λεωνίδης Ωριγένης πατὴρ ἐμαρτύρησε, διωγμοῦ γεγονότος ἐν Αλεξανδρείᾳ. Sync. 283. A.

2220. Μουσιανὸς ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς ἐγνωρίζετο. Sync. 328. A.

Ըստ Հռոմայ		Ոչ հին	Ամ Աբր.	Հռոմ. Աղեք. տարեգր.	
			ամխգ	դ	
Կ ջմ		ՄԾՃ	ամխդ	ե	
			ամխե	զ	Յանտիոք ԺԱ եպիսկոպոս եկաց զբՀննոս ։
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն ԺԷ յաջորդեաց պնտիանոս ամս Թ ։		ամխզ	է	
			ամխէ	ը	Որոգինէս գնաց յազէքսանդրիա ՚ի գպրոցի էր ընդ այն ժամանակս ։
		ՄԾՉ	ամխը	թ	
			ամխթ	ժ	
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ԺԲ եպիսկոպոս եկաց հերակղէս ամս ԺԶ ։		ամծ	ժա	
			ամծա	ժբ	
		ՄԾԻ	ամծբ	ժգ	Աղէքսանդրոս սպանաւ ՚ի մոգոնեաիսց ։
			Մաթխիդնաս ամս Ի ։		Որոգինէս գնաց յազէքսանդրեայ , և ՚ի կեսարիա պաղեստինացւոց կայր ՚ի հրահանգս ։
			ամծգ	ա	
Կ ջզ			ամծգ	բ	Մաքսիմինոս առաջնորդաց եկեղեցւոյ հալածանս յարոյց ։
			ամծէ	գ	Մաքսիմինոս սպանաւ յակիղեիա ։
			Գորդիոնոս ամս Ջ ։		
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն ԺԸ յաջորդեաց անտերոս ամիս ա ։ Ընտ որոյ ԺԹ փաբիանոս ամս ԺԳ ։	ՄԾԷ	ամծզ	ա	
			ամծէ	բ	
			ամծը	գ	
			ամծթ	դ	
		ՄԾՂ	ամկ	ե	
			ամկա	զ	Գորդիանոս սպանաւ ՚ի պարթեւս ։
	՚Ի սկզբան թագաւորութեանն փիլիպոսի հանդերձ որդւովն ՚ի. ամ լցաւ հռոմոյ · և գազանք կռուեցան ՚ի մէնին կրկիսի · թաւերք ՚ի գաշտին առնայ գոյգ գերիս առուր եգան · և ղոյզ վախճան գերիս առուր առնէին ։ Թէատրոն պոմպէի կռնցաւ · և Ռ. տիւն ։ Ասպարէզք ըստ նաւահատեայն (հռոմոյ) քաղաքի ընթանային ։		Փիլիպոս ամս Ջ ։		
			ամկբ	ա	
			ամկգ	բ	
Կ ՃԸ		ՄԾԷ	ամկդ	գ	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն զեպիսկոպոսութիւնն յաջորդեաց ՚ի կառնէլիոս ամս Ի ։
			ամկե	դ	
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ԺԳ եպիսկոպոս եկաց դեմետրիոս · այս գերնէսիոս այր Ճար տաբաթան յիւր ժամանակին առաւել պայծառանայր ։		ամկզ	է	
			ամկէ	զ	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն ԻԸ եպիսկոպոս և կաց զուկիոս ոչիս ՚ի · յետ որոյ ստեփանոս ամս ՚ի ։	ՄԾԸ	ամկը	է	Փիլիպոս հանդերձ որդւովն սպանաւ ։
			Դեկիոս ամս Ե և ամիս Ի ։		
			ամկթ	ա	՚Ի հռոմ շուրջ զԼ տարբն տյրեցաւ ։

Դեկիոս զփիլիպոս հանդերձ որդւովն սպանանէ · և վասն նորա քինին , և սերոմն ևս կարգի հալածանս յարոյց ։ Դեկիոս հանդերձ որդւովն յաբրիտոս սպանաւ ։ Նոյնս սրածութեան ՚ի բազում կողմանս տիեզերաց տարածեցաւ , և աւելի յաղէքսանդրիա և յեգիպտոս · և պատմ դիոնէսիոս ։ Օ՚աղէքսանդրոս յերուսաղէմ յաջորդեաց ԼԸ եպիսկոպոս մնզբանոս ։

	Անտիոքացւոց եկեղեցւոյն ԺԸ եպիսկոպոս և կաց բաբիղոս ։ Ընտ որոյ ԺԹ փաբիանոս ։			Փաբիոս և ֆաբիոս ամս Ի · և ամիս Չ ։	
			ամկ	ա	՚Աւուրսն յեկեղեցւոյ Ճգնեցաւ , և նաւաստիանոս հերձուած յարոյց · զորմէ բազում ինչ գրեալ դիոնէսիոսի՝ յանգիմանէ ։
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն ԻԹ եպիսկոպոս և կաց քսէստոս ամս ԺԱ ։		ամկա	բ	
			Վալերիոս և Վալերիանոս ամս Ե ։		
	Յանտիոք Լ (ԺԲ) եպիսկոպոս եկաց դեմետրիոս ։	ՄԾԹ	ամկբ	ա	Գազզոս և վռոսիանոս սպանան ՚ի հրապարակ կին փղամինոյ ։
			ամկգ	բ	
Կ ռԺ	Վալերիանոս յարոյց հալածանս կրիսաեղէց · և առ ժամայն ծառայութիւն կրեաց ՚ի բարբարոսաց ։		ամկդ	գ	՚Ի վալերիանոսէ գերի ՚ի պարս երթալոյ՝ գալիանոս մերոմ ոձոյս արաբ գիւրութիւն ։
			ամկե	դ	
		ՄԿ	ամկզ	է	
	Յանտիոք ԺԸ եպիսկոպոս եկաց պաղոս սամոսատացի · որ և հերետիկոս գտեալ մերժեցաւ ։		ամկէ	զ	
			ամկը	է	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն ԻԲ եպիսկոպոս եկաց դիոնէսիոս ամս ԺԸ ։
		ՄԿԱ	ամկթ	ը	
			ամձ	թ	
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ԺԴ եպիսկոպոս եկաց մաքսիմոս ամս ԺԸ ։		ամձա	ժ	
			ամձբ	ժա	Երուսաղէմի եկեղեցւոյն ԼԸ եպիսկոպոս եկաց հիւմենոս ։

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Alexander*	
			2243	4	
U. C. 980		252	2244	5	
			2245	6	Antiochiae XI. episcopus constitutus Zebennus.
	Romanae ecclesiae episcopatum XVII. accepit Pontianus annis IX.		2246	7	
			2247	8	Origenes Alexandriae in Scholis erat iis temporibus.
		253	2248	9	
			2249	10	
	Alexandrinae ecclesiae XII. episcopus constitutus Heracles annis XVI.		2250	11	
			2251	12	
		254	2252	13	Alexander Moguntiaci occisus.
				Maximinus an. III	Origenes Alexandria discedit, et in Caesarea Palaestinorum exercitabatur.
			2253	1	
U. C. 990			2254	2	Maximinus adversum ecclesiae antistites persecutionem movit.
			2255	3	Maximinus Aquilejae occisus.
				Gordianus an. VI.	
	Romanae ecclesiae episcopatum XVIII. accepit Anterus mense I. Post quem XIX. Fabianus annis XIII.	255	2256	1	
			2257	2	
			2258	3	
			2259	4	
		256	2260	5	
	In principio regni Philippi cum filio, millesimus annus Romae completus est, et bestiae in Circo magno interfectae, ludique theatrales in Campo Martio per noctem tribus diebus celebrati, peragebant autem tribus diebus noctes integras. Theatrum Pompeji vocatum (lege, incensum), et Hecatostylon. Stadia pro dedicatione Urbis currebant.		2261	6	Gordianus in Parthia occisus.
				Philippus ann. VII.	
			2262	1	
U. C. 1000			2263	2	
		257	2264	3	Romanae ecclesiae episcopatum accepit XX. Cornelius annis III.
	Alexandrinae ecclesiae XIII. episcopus constitutus Dionysius. Dionysius iste vir disertissimus suis temporibus magis clarebat.		2265	4	
			2266	5	
			2267	6	
	Romanae ecclesiae XXI. episcopus constitutus Lucius mensibus II. post quem Stephanus annis II.	258	2268	7	Philippus cum filio occisus.
				Decius an. I. mens. III.	
			2269	1	Romae Amphitheatrum incensum.

Decius Philippum cum filio interficit, atque propter odium in eum, adversum nostram quoque religionem persecutionem movit. Decius cum filio in Abritto occisus. Pestilens morbus multas totius orbis partes occupavit, maximeque Alexandriam et Aegyptum. Refert autem Dionysius. Alexandro Jerosolymis successit XXXVI. episcopus Mazbanus.

	Antiochenae ecclesiae XII. episcopus constitutus Babylas. Post quem XIII. Fabianus.			*Gallus, et Volusianus ann. II. mens. VI.*	
			2270	1	Novatus ab Ecclesia abscissus est, et Novatianus haeresim suscitavit, quem plurimis scriptis convincit Dionysius.
	Romanae ecclesiae XXIII. episcopus constitutus Xistus annis XI.		2271	2	
				Valerianus et Gallienus ann. XV.	
	Antiochiae IX. (XIV) episcopus constitutus Demetrius.	259	2272	1	Gallus et Volusianus in foro Flaminii occisi.
			2273	2	
U. C. 1010	Valerianus persecutionem in Christianos movit, et illico servitutem barbarorum passus est.		2274	3	Valeriano captivo in Persas ducto, Gallienus nostrae institutioni commoditatem reddidit.
			2275	4	
		260	2276	5	
			2277	6	
	Antiochiae XV. episcopus constitutus Paulus Samosatenus; quique haereticus repertus, ejectus fuit.		2278	7	
			2279	8	Romanae Ecclesiae XXIV. episcopus constitutus Dionysius annis XII.
		261	2280	9	
			2281	10	
	Alexandrinae ecclesiae XIV. episcopus constitutus Maximus annis XVIII.		2282	11	Hierosolymitanae eccl. XXV. episc. constitutus Hymenaeus.

Ըստ Հայոց		Ոսկեթիւ	Ըստ Ասորւոց	Ըստ Յոյն. Վաղիր. և Գալիանոս	
			ամՃգ	Ժ ք	Ամենատակին պտղոց գաւազք կանոնն որոշեաց, և զաթոռմանի հերձուածն նորոգեաց. ընդ որոյ անկանելն փախանակ կայ Ժչ եպիսկոպոս գումուս: Գաղիանոս սպանաւ՝ ի մեդիողանն:
Կ աչ		ՄԿՃ	ամՃգ	Ժ գ	
			ամՃե	Ժ դ	
			ամՃզ	Ժ ե	
				Կղեոպիոս ամ ա. և ի. և ին ք:	
	Ջաղքսանդրեայ արաբքին անդաստանն բազում պաշարեալ՝ ի վերջին ապականութիւն է հաս:	ՄԿԳ	ամՃէ	ա	
			ամՃը	բ	
				Աւրելիոս ամ ե. և ամիս ը:	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն իճ եպիսկոպոս է, կաց վեցեքս ամս ժԹ:		ամՃԹ	ա	Աւրելիանոս զպատմիչեացիս նուաճեաց, և զգազդիս հնազանդեաց:
			ամՃ	բ	
	Աւրելիանոս խօրհեալ հալածանս յարուցանել մերում ոճոյ, այլ բարկութեամբ զիարգացանս նորա արգել, և նենգութեամբ սպանաւ՝ ի նոր քաղաքն. (καινῇ φρουρίῳ, pro Καινοφρουρίῳ.)	ՄԿԴ	ամՃի	գ	Ղաւոգիկեցւոց եպիսկոպոս եւսեբէս Ճանաչէր:
Կ աչ			ամՃիա	դ	
			ամՃիբ	ե	
			ամՃիգ	զ	
				Տալիկոս ամիս ը: Յորոյ օգոստոսի ԺՀ՝ ի գահոյ՝ հաճատուէաց Փղոսիանոս սուրբ չէ: Յետ որոյ օգոստոսի ԺԹ՝ նստաւ՝ ի գահոյն՝ ը հաճատուէաց Պիւոիոս ամ ը և ամիս է:	
			ամՃիե	ա	
	Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյն իզ եպիսկոպոս է, կաց... (եւսեբիանոս) ամիս ը: Յետ որոյ իճ գայիոս ամս ժԵ:	ՄԿԵ	ամՃիզ	բ	
			ամՃիէ	գ	
	Ա՛ոլեկան մանիքեցւոց համարձն աստուիչ կոչ ծանուցաւ՝ ի վարս մարգկան սպրդեալ եմուտ:		ամՃիը	դ	
			ամՃիթ	ե	
		ՄԿԶ	այ	զ	
			այա	է	
				Կարոս հանգերձ որդւովքն իւրովքն և նումերիանոսիս ամ ը:	
	Աղէքսանդրացւոց եկեղեցւոյն ժէ եպիսկոպոս Թէոնաս ամս ժԲ:		այբ	ա	... ի կարոյ վախճանելն՝ ի միջագետս, նումերիա նոսն առ նովաս լիներ սպանանել՝ ի թագ. և կարինոսի նոյնպէս ի կռնակայ պատերազմին:
			այգ	բ	
				Դիոկղէտիանոս ամ ի:	
Կ աե		ՄԿԷ	այդ	ա	
			այե	բ	
			այզ	գ	
			այէ	դ	
		ՄԿԸ	այը	ե	
			այթ	զ	
	Ռուսիք և կոպտով քաղաքք Թէոպոլեցւոց յէ գիտոս՝ ի հռոմայեցւոց սպատամբեալք՝ ի հէմոնց յատակեցան:		այժ	է	Կոստանդիոս և մաքսիմիանոս կայսերք՝ եղբարք գրեցան յիշխանութեան:
			այժա	ը	
		ՄԿԹ	այժբ	թ	Աղէքսանդրիա հանդերձ եգիպտոսիս յապըստամբութիւն եկեալ՝ ապէքսանդրիա ընկոյց ընդ գէմ հռոմայեցւոց Ճակատուն:
Կ աճ			այժգ	ժ	
			այժդ	ժա	
			այժե	ժբ	(՝ի հռոմ. եպիսկոպոս իբ. մարկելլիանոս ամս ժ:)
		ՄՀ	այժզ	ժգ	
	Վէսուբիոս ապստամբեալ զոյս՝ ի զօրսն քրիստոնէից էին լռելեայն խուճապեր. և յայնմ հետէ յայնկոյս իսկ տեղիս տարածեցան հալածանք:		այժէ	ժդ	Երկրաշարժեցւոց եկեղեցւոյն իգ եպիսկ. զաբդաս:
			այժը	ժե	
			այժթ	ժզ	Երկրաշարժի եկեղեցւոյն իթ եպիսկ. եկաց հերմեան:

(Ա երկին ինչքն պակասեալ գծանէ. զոր մարքն է ընտրել՝ ի Սամոսէլէ զոտ ընկնացէց Հասեբէի՝ այսպէս:) ...

		ՄՃՈ	այի	ժէ	
	Յանտոք ԹԺ. եպիսկոպոս Տիանոս (կամ Տուբիանոս):		այիա	ժը	
	Յաղէքսանդրիա ԺԶ եպիսկոպոս Պետրոս. ամս Ժ:		այիբ	ժԹ	
			այիգ	ի	
				Կոստանդիանոս, ամ...	
Կ ան		ՄՃԲ	այիդ	ա	Ի հռոմ եպիսկոպոս իԹ. եւսեբէ և Ք. Միլոմեագէս:

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Valer. et Gallienus*	
U. C. 1020			2283	12	Paulus Samosatenus, sanis regulis sepositis, Artemonis haeresim renovavit, in cujus ejecti locum sufficitur XVI. episc. Domnus.
		262	2284	13	
			2285	14	Gallienus Mediolani occisus.
			2286	15	
				Claudius ann. I. mens. IX.	
	Alexandria, externis agris diu obsessis, novissimam corruptionem experta est.		2287	1	
		263	2288	2	
				Aurelianus an. V. mens. VI.	
	Romanae ecclesiae XXV. episcopus constitutus Felix annis XIX.		2289	1	Aurelianus Palmirenos subegit, Galliamque domuit.
			2290	2	
			2291	3	
	Aurelianus cum adversum nostrates persecutionem movendam excogitasset, divina iracundia ejusdem stratagema impeditum fuit, et ipse in Novo Carcere (Caenophrurio) dolo occisus est.	264	2292	4	Laodicensium episcopus Eusebius (Pius) agnoscebatur.
U. C. 1030			2293	5	
			2294	6	
				Tacitus menses VI. Quo occiso in Ponto, regnavit Florianus dies LXXXII. Eoque interfecto Tarsi, XXXI (rex) regnavit Probus an. VI. mens. IV.	
			2295	1	
	Romanae ecclesiae XXVI. episcopus constitutus . . . (*supple*, Eutychianus) mensibus II. Post quem XXVII. Cajus annis XV.	265	2296	2	
			2297	3	
	Insana Manichaeorum ruina universis mortifera in hominum mores surrepsit.		2298	4	
			2299	5	
		266	2300	6	
			2301	7	
				Carus cum filiis Carino et Numeriano ann. II.	
	Alexandrinae ecclesiae XVII. episcopus Theonas annis XIX.		2302	1	Caro in Mesopotamia extincto, Numeriano quoque interea contigit occidi in Thracia, pariter et Carino in Cornacis praelio.
			2303	2	
				Diocletianus ann. XX.	
U. C. 1040		267	2304	1	
			2305	2	
			2306	3	
			2307	4	
		268	2308	5	
			2309	6	
	Busiris et Coptus civitates Thebaeorum in Aegypto contra Romanos rebellantes, a fundamentis ad solum usque subversae sunt.		2310	7	Constantinus et Maximianus Caesares, socii imperii adscripti.
			2311	8	
		269	2312	9	Cum Alexandria una cum Aegypto in rebellionem venisset, Alexandria nequivit resistere Romanorum exercitui.
			2313	10	
U. C. 1050			2314	11	
			2315	12	(*suppl.* Romae episcopus XXVIII. Marcellinus annis IX.)
		270	2316	13	
			2317	14	Herosolymitarum ecclesiae XXXVIII. episc. Zabdas.
	Veturius magister militiae eos qui in exercitu Christiani erant, clanculum opprimebat, atque ex illo jam tempore ubique locorum persecutio se extendit.		2318	15	
			2319	16	Hierosolymitanae ecclesiae XXXIX. episcop. constitutus Hermon.

... (Ultima pag. quae desideratur in Cod. Arm. suppletur a Sam. Arm. Eusebii eclogario, sequenti tenore.)

		271	2320	17	
			2321	18	
	Antiochiae XIX. Episcopus Tyanus (vel Tyriannus).		2322	19	
	Alexandriae XVI. Episcopus Petrus annis X.		2323	20	
				Constantinus ann. . .	
U. C. 1060		272	2324	1	Romae Episcopus XXIX. Eusebius, et XXX. Mildiates.

ՇԻ. Հաւելուած		Ոչխարիս	Ա՛ն Ամբառն.	Հաւտ. կոտորած դիմաց	
			ՈՀԵ	Բ
			ՈՀԶ	Գ
			ՈՀԷ	Դ	Ի հռոմ՛ եպիսկոպոս լե՛ւ Սկզբնաբոյս։
		ՄՂԳ	ՈՀԸ	Ե
			ՈՀԹ	Զ
	Յաղէքսանդրիա պետրոս վկայեաց. և յաջորդէ զեպիսկոպոսութիւն ԺԷ. աթեղաս ամիս Է։		ՈՂ	Է
			ՈՂԱ	Ը
	Յաղէքսանդրիա եպիսկոպոս ԺԸ. ագէքսանդրոս ամս ԺԷ։	ՄՂԴ	ՈՂԲ	Թ
			ՈՂԳ	Ժ	(ըստ ՈՂ օրինակի ասա գնի Սկզբնաբոյս։)
Կ ՚ի			ՈՂԴ	Ժա
			ՈՂԵ	Ժբ
		ՄՂԵ	ՈՂԶ	Ժգ
			ՈՂԷ	Ժդ
	Ագէքսանդրի և արիոսի դժուարութիւն։		ՈՂԸ	Ժե	(ըստ Հերոն. յազգ Նիկիոյ։)
			ՈՂԹ	Ժզ
		ՄՂԶ	ՈՃ	Ժէ	Յերուսաղէմ եպիսկոպոս մնրկիոս (կամ մնրկարիոս)։
			ՈՃԱ	Ժը
			ՈՃԲ	Ժթ
	(ըստ Թէոփանեայ. Ժող. Նիկ.)։		ՈՃԳ	ի	Քահանայապետն Կոստանդիանոսի։

Այս. * Ձատանօր աւարտուեաւ գիրքիկոն գրոցն Եւսեբեայ ‖։ (և յետ երբ երից ամաց) * Սուրբ Ժողովն՝ որ ՚ի Նիկիա յիջը ԹՅՆ ‖։

Իսկ հերքնիմոս Թէպէտ և վեց կամ եօթն ամաք յառաջ յիշէ զժող. Նիկ. այսինքն ՚ի ԺԵ. ամի կոստ. և առկայն ինքն և ս ՚ի քառերորդ ամի կոստանդիանոսի՝ հանգէպ պետ. կամ պաւէ. ամի Աբրահամու. դնէ զվախճան քրոնիկոնին Եւսեբեայ։

Theophanes in Chron. anno xx. Constantini Magni. Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ εἰκοσαετηρὶς τῆς Κωνσταντίνου Αὐγούστου βασιλείας ἐτελειώθη. καὶ ἐγένετο ἡ ἁγία οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος τῶν τιὴ. πατέρων. » Hoc anno Vicennalia Constantini Augusti celebrata, et facta est sancta oecumenica Synodus prima CCCXVIII. Patrum ա. (sicut et annos a Christo nato supponit tunc esse CCCXVIII. juxta traditionem Graecorum: quam-

ՎԱԽՃԱՆ ՔՐՈՆԻԿՈՆ ԿԱՆՈՆԻՆ

ԵՒՍԵԲԻՈՅ ԿԱՅՍՐԱՑՒՈՅ։

Urbis Conditae		*Olympias*	*Anni Abrahae*	*Rom. Constantinus*	
			2325	2	
			2326	3	
			2327	4	Romae Episcopus XXXI. Syl vester (al. anno Const. 10.)
		273	2328	5	
			2329	6	
	Alexandriae Petrus martyrio confectus est. Excepit autem Episcopatum Achylas menses VII.		2330	7	
			2331	8	
	Alexandriae Episcopus XVIII. Alexander annis XVII.	274	2332	9	
U. C. 1070			2333	10	
			2334	11	
			2335	12	
		275	2336	13	
			2337	14	
	Arii et Alexandri discordia.		2338	15	
			2339	16	
		276	2340	17	Jerosolymarum Episcopus Macarius (vel Marcus).
			2341	18	
			2342	19	
			2343	20	Vicennalia Constantini.

vis vulgo creditur fuisse Anno Aerae Vulg. CCCXXV. vel juxta Hier. anno XV. Constantini. Secundum vero aliquot exemplaria Samuelis Arm. anno Const. XXI. vel XXII. vel XXIII.)

Idem Samuel Arm. Olymp. CCLXXVI. 3. vel 4. Domini 328. vel 329. Const. 20. » Hic finis Chronici libri Eusebii &c.

Hier. in Chron. (apud Scal.) anno Abr. 2342. Olymp. CCLXXVI. 2. Domini 327. Const. 20. » Vicennalia Constantini Nicomediae facta, et sequenti anno Romae edita. Hucusque historiam scribit Eusebius Pamphili Martyris contubernalis: cui nos ista subjecimus &c. etc.

FINIS CHRONICI CANONIS

EUSEBII CAESARIENSIS

» Post mirandum opus, quod à mundi fabrica usque in Constantinum Principem Eusebius Caesariensis, hujus saeculi originem, tempora, annos, regna, virtutesque mortalium, et variarum artium repertores, omniumque penè provinciarum monumenta commemorans, Graeco edidit stylo, noster Hieronymus cuncta transtulit in Latinum, et usque in Valentem Caesarem Romano adjecit eloquio «.

Marcellinus Comes in Praefat. Chron.

ADNOTATIONES

IN CANONEM EUSEBII

Reducendae ad annos Abrahae adsignatos.

Anno Abr. 1. » Ninus *Beli filius* «. Ita ferunt non pauca S. Hieronymi exemplaria; optime tamen notavit Henricus Leonardus Schurzfleischus Not. Biblioth. Vinariensis. pag. 100. In Eusebii Lat. Chron. ad pag. XI. dicens: » Pro vulgata linea 11. lectione in omnibus Pa» latinis codd. scribitur: *Primus omni Asiae re*» *gnavit Ninus, exceptis Indis.* At verba, *Beli* » *filius*, veteres omnes PP. non agnoscunt «. Addendum, ad sensum Eusebii nihil refert, si Ninus vocitetur Beli filius strictè, aut latè: ipse enim, ut vidimus in I. P. non decidit hanc quaestionem, sed more suo adducit auctores, qui sic illum nominarunt, vix tamen negligit citare Abydenum majoris momenti testem, qui Ninum ponit inter posteros Beli septimum. Consule dicta a nobis P. I. pag. 37 — 39.

Item An. Abr. 1. In posteriora Hier. exemplaria quibus usus est Vallarsius, nescio quo vitio amanuensium qui res interpolare gaudent, irrepsit illud dictum absurdissimum de Ninive civitate, » quae ad praesens Nisibis nuncupatur «. Sed quis Geographorum id ferat? at si ferre etiam possent qui procul sunt, ipsi Nisibis incolae, quae olim fuit sedes Armenorum regum ex stirpe Arsacidarum, auctores inquam tam Armeni quam Syri, minime concederent; sicut etiam neque ipse Vallarsius, cum dicit in adnot. » Vix adduci possum, ut credam (hanc pericopen) ab ipso vel Auctore operis vel Interprete adsutam «.

Verum ubi optime legit Vall. e regione primi anni Abrahae, » nascitur Abraam «, nescio qua confusione Scaliger id notavit septimo anno ejusdem Abrahae; quod ridiculum est: quare se ipsum emendasse quodam modo videtur in principio canonis sui Graeci.

An. Abr. 51. Inter variantes Hier. lectiones certissima est ea MM, sive *duo millia*, ut jure contendit Scaliger cum aliis; atque in fragmento apud Syncellum occurrente legendum decernit ἐπὶ νϛ. ἔτους Αβραάμ, ἔτη βʹ. quam lectionem interpolatam ut omnino perpolitam accepit vel ipse Goar Syncelli interpres, eumque Vallarsius imitatus est. Verum cum viderit Vallarsius ab auctore usurpatum numerum Judaicum, sententiam alienam amplexus est; imo mendosum suum sensum Eusebio facile adscribendum putavit, atque laetus disserit ad pag. 100. not. b.

» Nihil evidentius hoc loco ad probandum, » quod contra receptam vulgo sententiam dixi» mus ad hujusce libri Praefationem, Euse» bium adeo non sequi calculos τῶν LXX, ut » cum caetera Chronologiam suam post ea tem» pora exordiatur, quae illi exaggerarunt, etiam » ubi superioris ejus intervalli ab Adam memi» nisse oportuit, ab eoque rationes inire, mino» rem numerum, sive Hebraei codicis, non » Graecorum supputationem praetulerit. Vide, » si id potuit probari manifestius, quam ducto » Jubilaeorum initio ab Adamo, et quadragesi» mo primo Jubilaeo in Abraami quinquagesi» mum primum annum conjecto. Hoc tamen » ipsum minime videtur Scaliger assequutus, » qui cum aliis modis heic erratum esse ab » Eusebio contendit; tum isto, quod suismet » ipse rationibus contradicat, quas ex dinume» ratione Septuaginta Seniorum inierat. Nos » hac de re, ut pote manifesta, et de qua plura » alias nec uno in loco diximus, nihil heic ad » eam refellendam objectionem addemus «. Adeo egregius laborat Vallarsius mendo, quod ferri non potest, ut molestum nobis sit eum confutare; satis est scire, quod Vallarsii verba in ipsum reflecti facile possunt. Sit itaque fas nobis dicere: » Nihil evidentius hoc loco ad pro» bandum, quod contra non tantum receptam » vulgo sententiam, verum etiam, quod potissi» mum est, contra Eusebii evidentissimam sen» tentiam, dixit Vallarsius ad praedicti libri » praefationem, Eusebium adeo non sequi cal» culos τῶν LXX. etc «. usque ad postrema illa. » Nos hac de re, ut pote manifesta, et de » qua plura alias nec uno in loco diximus con» tra Vallarsium aliosque, nihil heic ad eam » refellendam objectionem addemus «. Sed tota causa erroris Vallarsii atque aliorum fuit falsa conjectura, sive praepostera intelligentia *minoris numeri*; de quo actum superius pag. 26. adnot. 3. ut nihil dicam de Hier. de Prato, qui ante nos de hac re certavit: non enim quaeritur hic alius concertator, cum Eusebius se se feliciter defendere satis valeat, non minus in prima, quam in secunda Chronicorum parte.

An. Abr. 226. Thessalus, qui in edit. Vallarsii collocatur anno Armamitris 32. Abr. 222. apud Scal. 36. et 226. juxta Arzerunium nostrum reducendus fuit in annum 25. et 215.

262. Diluvium Ogygicum, quod juxta Scal. adaptavimus anno Belochi 34. Arzerunius refert anno 33. nihil obstat tamen, si in Arm. pro ϗ. 3. legatur ϗ. 4. aut in Scaligero corrigatur unius anni lapsus: ubi valde distat Vallarsius, cum transfert rem ad annum Belochi 26.

267. Tam Gr. ιϛʹ. apud excerptores Eusebii, quam Arm. ϛιʹ. demonstrant legendum etiam in Lat. juxta edit. Vallarsii XVII. annos Joseph venditi a fratribus; ubi Scal. habet XVI. quod librarios de industria inserusse dixeris ex Vulgata interp. Script. Sacrae, quum tamen tam Hebr. quam Septuaginta praeferant XVII. ex quibus desumpsisse Vallarsium suam lectionem gratis autumat Roncallius, cum potuisset dicere fideliter codices suos expressisse, quamvis citet et locum scripturae.

291. Cum ad sensum magis, quam ad verbum pertineat Samuelis locus, etsi quodam modo favere videatur Vallarsio, non dirimit tamen litem Vallarsii contra Scaligerum legentem, *Hoc anno, qui secundus famis fuit*, etc; cum ipse vellet ut legeretur, *Secundo anno famis ingressus* etc. Ubi pro Scaligero stat Roncallius, dicens. » qui (Scal.) licet expressius, » non tamen de suo exagerans dixit, ut vult Val» larsius, sic enim legitur in Ms. Rav «. Adde quod non parum favet Scaligero et Fragm. Gr. nisi eo ipso impulsus Vallarsius, putarit locum ab Scal. interpolatum esse. Verum nos semper experti sumus Scaligerum Graeca ad normam Lat. lectionis interpolasse, non autem vice versa; sed potius ubique fidem Latt. Codd. secutum fuisse, quod et ex sequenti adnot. clarius patebit.

294. Scaliger cum vidisset omnes Hier. codices pariter ferre nomen *Diopolitanorum*, non est ausus vel unam litteram addere, sed satis duxit monere lectores in animadv. 23. CCXCIV. correctiorem esse lectionem *Diospolitanorum*. Et sane tam praecautio quam admonitio ejus nobis expedire videntur, cum Eusebius noster, et Samuel (juxta exemplaria intacta) uti soleant magis lectione գիոպոլիտացւոց, *Diopolitarum*, quam գիոսպոլիտացւոց *Diospolitarum*. Verum hic audiendus Roncallius jure haec disserens, p. 123. a. » Scal. retinuit *Diopolitanorum*, li» cet animadvertat mendum Exemplarium es» se, legendumque *Diospolitanorum*. Quod si in » hisce levioribus rebus, quaeque aperte men» dum redolebant, nihil in textu (Latino) im» mutavit Scaliger, quis sibi suadebit plura » ausum esse ex ingenio immutare, ut saepe » conqueritur Vallarsius? «. Omnino probandum putamus Roncallii argumentum, et ubique admonendum, quod Scaliger quò arrogantius se gessit in Graecis fragmentis interpolandis, eò cautius procedit in servandis Latt. Codd. lectionibus vetustissimis, quamquam a Vallarsii lectione multum distantibus; et contra Vallarsius quamvis fidem servare creditur tam Gr. fragmentorum, quam Latt. codicum, non semel tamen unum ex altero libere interpolat: sicut etiam hic fecit, ut ipse testatur, 145. D. dicens. » Reposuimus denique *Diospolitanorum*, pro mendose *Diopolitanorum* «. Verum etsi concedamus Vallarsio mendum irrepsisse in hoc nomen, (quod facile potuit irrepere ob nimiam affinitatem inter litteras Gr. ϖ, et ϖ,) non debuit tamen sola Syncelli hodierna lectione adduci, ut putaret in omnibus omnino Hier. codicibus antiquis mendum inesse. Et revera sicut Hier. ipse procul dubio ϖ legit, non ϖ. ita quoque Interp. noster, ut patet ex Samuele quoque nostro, qui ut alibi, ita hic etiam habet, * Յեր հաւատեցին գիոպոլիտացւոց ||. և. այլք. » XVIII. Dynastia Diopolitanorum «. etc. nec aliter habetur etiam in I. parte Eusebii nostri, pag. 103 — 105.

316. Ita etiam Eusebius noster in sequentibus, ադամադաս, *Altadas*, haud dissimiliter et in I. parte, sicut et Arzerunius. At Samuel Chorenensem imitatus praefert, Աղամադաս, *Altadus*, quod

minus differt. Ubi obiter nota in posterioribus Chorenensis exemplaribus diverso modo haberi, ⲡⲁⲣⲁⲙⲩⲑⲟⲩ, ⲙⲁⲙⲩⲑⲟⲩ, vel etiam ⲙⲁⲙⲩⲑⲁⲩⲟⲩ. quorum postremum omnino depravatum attigerunt Latini ejus interpretes, atque ideo vel inviti mendum in Lat. refuderunt *Azatagus*.

344. Hactenus Hieronymi fere lectione usi sumus cum auxilio Eclogariorum Armenorum ad resarciendam codicis nostri lacunam. De hinc ergo, ubi resumit continuationem Eusebius noster Armeniacus, codex noster erit regulae instar ad dijudicandum inter variantes Hier. lectiones, vel ad expellendas amanuensium interpolationes erroresque. Interim verò animadvertas velim in ipso fronte modicam inter se dissonantiam lectionis Eusebio-Armeniacae et Hieronymiaco-Eusebianae: juxta enim Eusebium nostrum Anno Abrahae 344 concurrebant anni Joseph. 63. Altadae 28. Erasti vel Erati 39. Argi 38. Aegypt. in Dynast. XVIII. Amenophis, 12. Secundum vero Hier. lectionem eidem anno Abrahamitico 344. (qui si non expresse, ex serie tamen annorum colligitur) respondent anni Joseph 63. Altadae 29. Erati 48. Argi 39. et Amenophis 13. ubi vides Josephi annos accurate haberi in utraque lectione, trium aliorum uno tantum anno discrepare; quod minus nocet: restat ergo differentia quinque annorum in Erasto seu Erato. Quae tamen difficultas quodammodo tollitur in ancipiti spatio successoris ejus, sc. Plemnaei; cui Canon noster adscribit annos 46. Hier. vero 48. De epocha autem Abrahae, quae assidua continuatione apud nos habetur, apud Hieronymum verò decenni spatio metiri solita, jam monuimus lectores, pag. 33. not. 2.

345. Eusebius noster docet legendum tam hic, quam alibi, ἔτος τῆς πρὸς τὸν Ἀβραὰμ τοῦ Θεοῦ ἐπαγγελίας. Sed quia Hier. breviter solitus est exprimere, cohaeret ejusdem lectioni stylus Chron. Pasch. habentis nunc ἔτος τῆς ἐπαγγελίας, nunc ἔτος μετὰ τῆς ἐπαγγελίας. Verum et ipse eclogarius Eusebii, auctor sc. Chron. Pasch. in principio habuerat, δέκατον ἔτος τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ἐπαγγελίας. In vulgatis exemplaribus Hier. omni decennio assignantur anni repromissionis, quos codex noster passim omittit.

347. En tibi locus celebris, ubi de aliqua pericope in quibusdam Hier. codicibus reperta controvertitur ancipiti marte inter criticos, Eusebii ne sit, an Hieronymi? Nunc itaque primum illam pericopem ad Eusebium nullo modo pertinere per Armenium codicem detectum est. Tamen utrum D. Hieronymo adscribenda sit, viderint qui ejus opera ediderunt. Haec pericope talis est in edit. Vall. anno 15. praesentis Aegyptiorum regis. » Aegyptiorum reges » omnes tunc Pharaones dicebantur, non hoc » proprium habentes nomen, sed pro dignitate » reges tunc utebantur hoc nomine, sicut et apud » nos Imperatores Augusti appellantur. Habebat » ergo unusquisque Pharao proprium nomen. » Hoc nos ex libris Manethonis Sacerdotis Ae» gyptiorum lectum posuimus «.

Haec sane (ni fallor) non solum Eusebiana non sunt, verum utrum Hieronymi sint necne, dubitabis, cum in multis ejus exemplaribus, iisque vetustissimis non appareant; ideoque omissa a Scal. Verum Vall. demonstrare nititur non solum Hier. sed etiam Eusebii esse: fragmenta enim similia a Gr. haec adducit. Αἰγυπτίων οἱ βασιλεῖς κατὰ τὸ πλεῖστον Φαραὼ λέγονται, ὅπερ ἦν τοῖς πᾶσι κοινόν τε καὶ προσηγορικὸν ὄνομα. Sync. p. 50. Φαραὼ κοινὸν ὄνομα πάντων τῶν Αἰγύπτου βασιλέων ἐστὶν ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραὼ, ὥσπερ καὶ ... Αὐγούστου οἱ βασιλεῖς Ρωμαίων ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου ἐκαλοῦντο. Ἰδίῳ δὲ ὀνόματι ἕκαστος ἐχρῶτο. Cedren. p. 35.

Subjungitque Vall. adnotationem hoc pacto. » Scaliger hanc pericopem, ut pote suppositi» tiam repudiat, aitque, planum illum, qui » haec commentus est, quod parum fidei sibi » habitum iri vereretur, Manethonis auctorita» tem inepte mentitum: denique nullum scri» ptum codicem ea habere. Omnino autem fa» cit ipse temere, nam etsi plerique Mss. iis » carent, quos inter et Parmensis noster, ut » nihil dissimulemus, sunt tamen alii, iique » vetustiores, quos laudavit pridem Pontacus, » qui ea pari consensu retinent. Evincunt ve» ro germana esse, quae superant laudata nos» tra ex Syncello et Cedreno Graeca, quae si » alias, heic certe bene Latinis ita respondent, » ut propria Eusebii verba jure merito videantur. » Ad haec eadem vetustiorum sententia Jose» phus antiquitt. lib. VII. cap. 6. ὅτι πάντες » οἱ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖς ... Φαραῶνες » ἐκλήθησαν, ἀπὸ τοῦ μετὰ τοὺς ἐν τῷ μετα» ξὺ χρόνους ἀρξαντος βασιλέως Φαραῶνες τὴν » προσηγορίαν λαβόντες ... Ο Φαραὼ καθ' » Αἰγυπτίους βασιλέα σημαίνει. εἶμαι δὲ αὐ» τοὺς ἐκ παίδων ἄλλοις χρωμένους ὀνόμασιν. » ἐπειδὰν δὲ βασιλεῖς γένωνται, τὸ σημαῖνον » αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν κατὰ τὸν πάτριον γλῶτ» ταν μετονομάζεσθαι, καὶ γὰρ κ. τ. λ. » *Quod omnes Aegyptiorum Reges Pharaoni* » *dicti fuerint ab eo qui interjectis post tem*» *poribus imperavit, Pharaonis appellatione* » *desumpta... Pharaon Aegyptiis regem sonat.* » *Opinor autem ipsos a pueritia aliis nomini*» *bus usos: postquam vero reges facti fuerint,* » *ab eo denominari, quod patria lingua potes*» *tatem eorum indicat* «. etc.

Valide quidem argumentatur Vall. et per ea quae affert, rem pene conficere videtur. Sed quid ad nos? Velit nolit, Eusebius haec nec dixit, nec cognovit. Nondum porro in aperto est an Hier. ea scripserit, cum vel ipse Vall. testetur, quod *plerique Mss. iis carent:* quid ergo? Sive Hier. sive alius quidam Hieronymi interpolator haec adjunxit, non ab Eusebio, sed ex aliis Graecorum auctoribus; quorum primus fuit Josephus aliqua ex parte, dein Syncellus, ac demum Cedrenus, quem solum citat Scaliger post repudiatam praemissam in Hier. infarcitam pericopem, his verbis: » Planus ille (ait » Scal. p. 23. ad CCCXLVI), qui haec com» mentus est (in edit. Hier.), parum fidei sibi » habitum iri veritus est, nisi etiam Manetho» nis auctoritatem tam inepte mentiretur. » Et merito nullus scriptus codex haec habet. » Haec sunt veterum Scripturae interpretum » conjecturae. Cedrenus 16, 5o. Ἀνέστη δὲ » μετ' αὐτὸν βασιλεὺς ἐπ' Αἰγυπτον Φαραώ, » ὁ καὶ Νεκχὼ καλούμενος κρατήσας ἔτη, ὥς » φασι, πεντήκοντα. ἐκ τούτου οἱ ἀπὸ τοῦ » γένους αὐτοῦ κατεγόμενοι βασιλεῖς Φαραὼ » προσαγορεύον. Quae procul dubio sunt à quo» dam vetere Ecclesiastico Chronico, Panodori » puta, aut Aniani, aut Joannis Antiocheni «. Hactenus satis expedite Scaliger: periclitatur tamen in eo, quod statim subdit, incerta conjectura ut firmissima usus. » In priore (ait) parte » Graecorum Eusebianorum legimus, Αἰγυπ» τίων βασιλεὺς Ραμμεσσαμισῶς ἔτη ιϑ'. οὗτος » πρῶτος Φαραὼ ἐν τῇ ἐνῳ γραφῇ μνημονεύε» ται «. Haec enim non Eusebius dixerat, sed is, quem Eusebii nomine excerpit Scal. in sua promiscua collectione prioris partis.

349. Ⲙⲁⲙⲫⲱⲑⲟⲩ, *Mamythus*, constans videtur lectio, ut habebatur etiam in 1. parte: ita fert etiam Sync. in Gr. Μαμυθος, sicut et in Lat. Vall. non adeo deviat et Scal. habens *Mamitus*, ubi apud alios editores vel librarios Latt. teste Vall. varie occurrit, *Amythus*, *Namitus*, *Marintus*, *Maimtus*, vel denum *Maminthum*. Constans inquam videtur lectio *Mamythus*, nec tamen omnino certa: siquidem infra habet canon noster, Ⲙⲁⲙⲫⲱⲑⲩⲗⲟⲩ. *Mamylus alter*, quo supponitur quod is quoque eodem nomine appellaretur, sicut et reapse ita legebat Samuel, cum scribit pro isto Mamytho, Ⲙⲁⲙⲫⲱⲑⲩⲗⲟⲩ, *Mamylus*, et pro secundo Ⲙⲁⲙⲫⲱⲑⲩⲗⲟⲩ ⲁⲗⲗⲟ. *Mamylus alter*. Nec aliter videtur legisse Arzerunius, cum pro Mamytho isto reponit Ⲙⲁⲙⲫⲱⲑⲩⲙ, quod legendum, Ⲙⲁⲙⲫⲱⲑⲩⲗ, nisi dixeris ⲑ. et ⲩ. ϑ, et ζ, vel σ, aliquando pro se invicem valere, ita ut idem sit Mamyzus et Mamythus, ut Ottomanus, et Osmanus.

361. Huc pertinet locus S. Augustini Lib. XVIII. de Civit. Dei. cap. 7. » Regnantibus As» syriorum duodecimo Mamito, et undecimo » Sicyoniorum Plemnaeo, et Argis adhuc ma» nente Argo, mortuus est Joseph in Aegypto » annorum centum et decem «.

377. Anno Criassi primo haec amplius habentur in Canone Hier. » In Argis prima Acer» dotio functa est Callithya Piranthi filia (vel fi» lia Peirantis) «. Cui suffragatur et Africanus apud Sync. 119. B. dicens: Καλλιδυσίᾳ Σπειράντος ἐν Ἄργει πρῶτος ἱερατεύσαι τῆς Ηρας. Verum Eusebius noster nec in priori parte, neque impraesentiarum id novit.

378. Gr. textus omnino fere ad verbum cohaerens cum Arm. probare videtur magis lectionem Scaligeri, quam Vallarsii in Hier. quamvis Goar Syncelli interpres quodammodo Vallarsianam lectionem imitatus fuerit in auctore suo exprimendo. Verum res Atlantis uno alterove anno esse differendas, docet non tantum codex Lat. Hier, sed etiam Arzerunius noster, qui Atlantem memorat sub Manchaleo. Et revera si in codice Arm. extremitas paginae non occurreret hoc spatio, fortassis aliquot annis post scriberetur a librario. Hoc semel notasse sufficiat pro simillimis differentiis pendentibus ex causis externis.

379. Ita quoque Samuel noster, Ⲙⲁⲛⲭⲁⲗⲉⲟⲩ. et Scal. in Hier. *Manchaleus*, sicut et alii *Mancaleus*. Vallarsius verò *Machaleus*, ut etiam nonnulli *Maccaleus*, proxime accedentes ad lectionem 1. partis, ubi habebatur Ⲙⲁⲭⲁⲗⲉⲟⲩ, *Macchaleus*, quam lectionem videtur retinere voluisse et Arzer. supra memoratus. Omitto Petavium legentem *Aschartus*, quasi ex Hier-Euseb. Africanus aliique apud Sync. Ασχαλέος, *Aschaleus*, vel Ασχαλίος, *Aschalius*. Medium omnium tenuisse dixeris Chorenensem nostrum legentem Ⲙⲁⲥⲭⲁⲗⲉⲟⲩ, *Maschaleus*, quamvis vel ipsius codices non adeo inter se conveniant; ita ut reperiatur etiam Ⲗⲁⲥⲭⲁⲗⲉⲟⲩ. *Aschalius*.

392. Optime legit Vall. in Hier. juxta Eusebium nostrum *Tuthmosis*, ideoque non immerito rejecit in annot. variantes lectiones, dicens. 163. c. » Antea scribebatur *Thuthemosis:* mi» nus adhuc bene penes Scaligerum *Thomo*» *sis*. Josepho lib. contra Apionem Thmosis, si» ve Θμῶσις, ex Manethone dicitur «.

397. Item emendatius legit Vall. in Hier. pro Orthopoli cum Eusebio nostro in utraque parte, annos LXIII. quam Scal. LXII.

400. Interpres Arm. postquam observasset *Syriae* nomen juxta Eusebium in Gr. idiomate vocitatum, ⲁⲣⲣⲁⲙ. Συρία, adjicere voluit Armeniorum suorum gratia sequentia, ⲛⲣ ⲓⲛ ⲱⲁⲣⲣⲓⲕ. *qui sunt Asorik*; nam sicut Assyrios, *Asoresdanjajk*, ita Syros, cum Syria, Asorik Armenii nuncupant, sicut et ab aliis hodie *Suriani* dicuntur; id quod Latinum reddere supervacuum profecto esset, nisi vellemus omnino codicis nostri fidem studiosis lectoribus patefacere. Quid vero de hoc loco disquirant Scal. et Vall. ipsi viderint.

401. Hier. *Amenophis*, juxta nempe 1. Eusebii partem ⲁⲙⲓⲛⲱⲫⲓⲥ, seu ⲁⲙⲉⲛⲱⲫⲓⲥ, ut et Sync. Αμενώφις. Similiter habuerat et Josephus. Nihilominus vestigium codicis nostri hic tenere videtur Vallarsius, illud addendo in Hier. textu, *seu Amenoptes*. Posteriora vero quae in historico spatio dicta sunt, nec Eusebius novit, neque ipse Hier. apud Scal. illa, inquam, quae in editione Vallarsii leguntur: » quippe cujus » statua usque ad adventum Christi, Sole orien» te, vocem dare dicebatur «. Quaeque frustra

defendenda suscepit ipse editor, cum ita prosequitur in annot. 165. e. » Quae hinc subsequuntur » reliqua, *quippe cujus statua etc.* Scaliger re» pudiavit non sine ἀλαζονείᾳ, In excussis in» quiens, sequebantur quaedam nugatoria, quae » a nobis, ut alia, illuc unde venerunt ire jus» simus. At verò quanquam illa et in Parmensi » nostro, et in duobus Palatinis, aliisque non» nullis apud Pontacum mss. desiderentur, mi» nime nugatoria esse, aliorum codicum non » exiguo numero, veterumque editionum, et » cumprimis Sichardinae auctoritas probat. » Nec sane facti seu fabulae narrationem re» pudiabit Scaliger apud Pausaniam, qui post » adhuc Christi adventum scripsit, atque id » tamen ipsum in Attici loco laudato, se ait » cum admiratione spectasse in ea statua, quae » inquit, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀνίσχοντος ἡλίου » βοᾷ, *quotidie oriente Sole, sonum edit* «. Sed quid ad nos, cum id ad Eusebium minime spectet? spectabit fortasse ad Hieronymum, vel potius ad ejus amanuenses, qui voluerint quaedam addere ab aliis auctoribus.

405. Mirum quod Scaliger in Gr. Canone hunc Eusebii locum accurate a Syncello usurpatum ignoravit. Vallarsius ergo feliciter ante nos eum attigit. Verum res Aethiopum melius collocat in Lat. Scaliger cum Ms. Rav. anno Abr. 404. juxta ferè auctorem nostrum. Vallarsius multo ante, sc. anno 395. quod minime probandum.

409. Sic etiam in 1. parte, ita quoque accurate legit in Hier. Scal. cum Ms. Rav. *Spherus*; ut etiam Sync. in Gr. Σφαιρος, *Sphaerus*, ubi Vall. mendose exhibet *Iphereus*, alii magis corrupte *Phereus* dixere. De annis verò hujus regis quamvis consentiant hic inter se lectiones, in superiore tamen libro auctor praemiserat ϟϗ. xxii. neque aliter ex eodem legerat Sync. κβ'. Scaliger tamen dempsit numerum β', servato solo κ', ut Canoni morem gereret; idem fecit Vall. rectene, an secus, non statuo, ubi ipse dicit pag. 167. a. » cui numero β' notam, ut cum Eusebio consentirent Graeca, nos demi» mus «. Fugit enim Vallarsium, vel ipsam κβ. lectionem Eusebii esse in prima parte, quam funditus evertere voluerat.

425. Variantes Hier. lectiones, eaque decurtatae, ad normam Eusebii nostri restituendae sunt. Vall. enim haec tantum fert: » Amram genuit Mosen, cum esset annorum cxx «. Scal. eadem, praemissis tamen his, » Hoc anno natus Moyses «. Sed ne omnia, quae diverse habentur in lectione Hier. discutienda nobis sint, Lectores ipsos hortamur adire Latt. editt. Scal. et Vall. maximè de concordia annorum, qui saepenumero dissentiunt in lect. Arm. et Lat. imo etiam inter varios Hier. codices.

426. Si constet lectio Hier. » Epidaurus civitas condita est «, ut credimus, non leve mendum librarius Arm. admisit qui scripsit, Կպիմաս pro Եպիքարոս: Item in sequentibus pro Լեալ պատմեն, *factos*, vel *fuisse narrant*, minus recte scriptum Լեալք պատմին, *facta narrantur*. Ad haec deest in Codice nostro nomen *Epimethei*, quod apud Hier. legitur, quodque et in 1. parte auctor adposuerat.

429. Ita constanter legebant et Arzer. et Sam. nostri. Մամիթոս միւս ոմն Ը. *Mamilus (vel Mamylus) alter, ann.* xxx. Qui Hier. ediderunt, dissentiunt. Vall. optime videtur habere, *Mamylus*, nec tamen novit *alterum*. Scal. *Mamitus*, tamen ne ille quidem *alterum* cognovit. Verum enim vero ipsa lectio *Mamitus* non minus supponit subaudiendum *alterum*, quandoquidem paulo ante fuerit alius rex *Mamythus*, qui in Canone nostro supponitur ut *Mamylus* jam dictus, quamvis reapse *Mamythus* ibi fuit. Utcumque sit, auctor ut in 1. parte unum *Mamithum*, alterum *Mamilum* nominaverat, idem et in Canone fecit, sed quasi vero idem nomen sit, *alterum* hic subdidit. Melius fortasse Arzer. et Sam. jam citati, qui pro utroque idem nomen repetunt, Մամիթոս. Vide et dicta ad an. Abr. 349.

430. Ut Phorbantis, ita et Ori anni vitiose positi in titulo Ը. ϟϚ, revera habentur ϟϑ. ϟϚ, in continuatione annorum, unde necesse fuit, ut restituerentur et in titulo; maximè quod facile confunditur Ϛ cum ϗ. Verum Hier. utrumque regem singulis auget annis, Phorbanti videlicet tribuens annos xxxv. et Oro xxxviii. primam accurate Chronicorum Eus. partem imitatus, sive casu, sive de industria. Utrum enim Hieronymus quaedam ex illa parte transtulerit in Canonem, an ita hic legerit, nos latet. Id nobis affirmandum erit, auctorem nostrum ibidem aliorum usum auctoritate hic propriam protulisse sententiam, alioquin non pauca aliter in Canone, aliter in 1. parte inveniuntur. Certe Africanus quoque λζ'. 37. tantum annos Oro dedit, teste Syncello p. 57. D. Anonymus Eusebii eclogarius juxta quosdam praefert λσ'. 36. secundum verò alios λη'. 38. Medius itaque numerus λζ'. 37. cum Africano hic auctori nostro placuit, ut Arm. lectio testatur.

436. Pro *Dimone* Hier. legit *Haemon*. Arzerunius nomen integrum dissimulavit, dicens: » alius Rex in Thessalia extitit «. Interea Scal. bis, aut amplius legit in spatio historico *Hoc tempore*, quod nec Euseb. noster, neque Hier. apud Vall. novit. Id sane parvi momenti erit, sed quid dixeris, si hoc intervallo tria vel quatuor membra historica abunde nimis occurrant in variis Hier. editionibus, eaque paulo ante vel post collocata; quorum nullum auctor noster affirmare videtur. Inter haec illa de Hercule pericope » Hercules primus fertur Antaeum luctae vicisse certamine «, non solum Eusebio, verum etiam Hieronymo tribui posse non facile concedas velim, ob nimiam temporis inconvenientiam, quae propterea suadet hoc dictum amanuensi ignoto atque imperito vitio vertendum esse. Sed mirum quod Vall. cum anachronismum satis noverit, nihilo tamen minus illud peccatum contra rationem temporis non solum Hieronymo, sed etiam Eusebio tribuendum esse putavit, atque ut rem confirmaret, vide quae in adnot. ipse excogitaverit p. 174. 1. » Hercu» les Olympiacum certamen, Jairo judice, hoc » est, post annos ab hinc ferme trecentos sexa» ginta instituit: quod infra ipsemet Eusebius » ad numerum dcccx. non diffitetur. *Hercules* » *in Libya occidit Antaeum. Hercules ago*» *nem Olympiacum constituit, a quo usque ad* » *primam Olympiadem supputantur anni* 430. » Retulerit proinde huc ex aliorum, ut saepe » facit, sententia, non sua: nam et verbo *fer*» *tur*, ad illud significandum utitur. Sanctus » autem Prosper in Chronico integro ἀπλῶς, » ac proprio sensu ait. *Anno (Servitutis) octa*» *gesimo secundo Hercules Antaeum luctae* » *certamine superat:* qui error est manifestus «. Vereor ne ipse Vall. graviorem quam Prosper errorem commiserit, de incerto hoc loco, (ne dicam de Prospero huc translato) tamquam Eusebiano dimicans. Nos edocet Eusebius, haec vel similia repudianda. Vallarsius viderit, an Hieronymo, vel potius librariis ejus sint adscribenda; sicut etiam quae sequuntur, quae paulo aliter apud Scal. leguntur. » Trochilus primus » fertur junxisse quadrigam. Hoc tempore Xan» thus Triopa Lesbon condidit. Hoc tempore Cy» don reguat in Creta «: quae, inquam, cum non noverit Eusebius, si Hieronymo adscribas, non moleste feremus; tamen amanuensium Latinorum esse additamenta contra S. Interpretis sententiam suspicabimur. Quamquam plura se addidisse S. Doctor fateatur in praefatione, non tamen ante Trojanum bellum, quaeque ad Romanos potius spectant: consule, si vis, certissimam contestationem D. Interpretis; ex qua evidenter elicitur si non negatio absoluta, saltem suspicio magna de amplioribus lectionibus, quae desiderantur in Eusebio, occurrunt verò in variis codicibus Hieronymi ante Trojae captivitatem. Sed tamen Vall. contrario pergit argumento, cum scilicet nihil interpolaverit S. Hier. in rebus antiquioribus, quicquid ergo cernitur in lectione ejus, ipsius Eusebii sit oportet. Ita sane poterat vir eruditus conjicere, si nihil vitii foret apud amanuenses Latt. quod tamen aliter se habere non semel vel ipse Vall. expertus est. Ac demum ita credere potuit, quamdiu Eusebio certo careret; deinceps verò omnis ambigua conjectura amandanda est, qua inter se digladiantur Vall. et Scal. de praemissis locis sub futili nomine auctoris nostri.

460. Haec omnia paulo aliter digesta comperies variis in lectionibus Hier: sicut etiam Syncellus Eusebii eclogarius non pauca interpolavit; cujusque textum Graecum non sine interpolatione transcripserunt Scal. et Vall. more suo. Ut ut sit, summa de numeris concordia inter Eusebium nostrum et Syncellum, una voce legentes ις'. ϑχ. suadet emendandam esse Hier. lectionem xvii. et reponendum xvi. Idem velim intelligas de sequenti numero ια'. ϑω. qui concorditer in Arm. et Gr. observatur: quo discimus etiam apud Hier. substituendum esse xi. pro xii. Sed vide Vallarsii fidentiam; (hoc enim nec Scaliger quidem tentavit, qui multa tamen in Gr. perturbavit.) Syncellum enim transcripturus, accuratam ejus lectionem sui codicis duobus erroribus deturpavit, repositis ιζ'. et ιβ'. pro ις'. et ια'. quod nec S. Hieronymo gratum fore dixeris, sc. sic magis magisque confirmari errores librariorum Latt. pessima interpolatione Gr. textus constantissimi; id tamen non semel fecere ejusdem editores. Optime tamen idem Vall. in annot. subdit aliter haberi in genuina lectione Syncelli; quamvis et id minus feliciter perfecit, ubi ait p. 177. h. » Supputat Syncellus reges dumtaxat sexdecim, principes verò perpetuos tredecim «. Ubi verè fatetur sexdecim reges a Syncello computari, illud tamen eum fugit, quod non de suo, sed auctore Eusebio id affirmat. At omnino falso pergit et testatur, quod Sync. principes *tredecim* recensuerit, nam ille constanter ια'. xi. *undecim* dixerat cum Eusebio. Interpres tamen ejus Latinus, Goar scilicet ad arbitrium restituere voluit in margine ιγ'. xiii. suamque mendosam emendationem in Lat. refudit, reddens *tredecim*, a quo sane Vall. deceptus est, ideoque omnis culpa in deceptorem ipsum conferenda est. Hactenus adversum eos qui corrumpunt fidem codicum; nunc pauca praeter morem dicamus de ipsa probitate auctoris nostri, de quo fortasse alii aliter sentientes codici manum intulerunt. Verum enim verò Eusebius ter statuit, sc. in 1. parte, in serie regum, et in sequenti continuatione canonis, *septemdecim* reges Atheniensium cum certis nominibus: quorum primus Cecrops, extremus Codrus. Item *tredecim* Principes usque ad mortem nominatim recensuit a Medone filio Codri usque ad Alcmeonem. Quod cum omnino firmatum esset, sine ulla dubitatione interpolarunt antiquarii Hier. Canonis praedictum locum, reponentes xvii. reges, nec tamen perturbarunt numerum principum xii. cum debuissent eodem consilio restituere pro his quoque xiii. id demum tentavit Goar in Syncello suo, ut vidimus. Sed inaniter omnia, ideoque firmiter servanda praesens lectio ις'. xvi. et ια'. xi. Quoniam quoad primum numerum, non dicit auctor noster hoc in loco *sexdecim* omnino Atheniensium reges fuisse, sed totidem reges ordine succedaneo post Cecropem extitisse; quibus additus Cecrops, implet numerum alibi stabilitum *septemdecim*. Illud itaque dictum *a Cecrope*, assumpsit hic exclusive, ideoque xvi. computavit. Quoad verò secundum numerum, nec dixit neque somniavit Eusebius *undecim* dumtaxat Principes fuisse, sed cum praemissa nota *usque ad primam Olympiadem*. Verè enim cir-

ca primam Olympiadem desinit Agamestor *undecimus* Princeps Atheniensium; cui mortuo posthac suffecti sunt alii quoquo gemini Principes Aeschilus, sub quo Olympias prima constituitur, et Alcmeon: quibus conficitur perfectus numerus XIII. a Goaro quaesitus. Hinc patet, quam arrogans ille futurus sit, qui quodvis mendum in antiquorum operibus emendare sine matura inquisitione ad arbitrium voluerit; quamvis et illa adhibita, aliquid mutare religio sit. Ubi vero Interp. Arm. et Hier. legerunt in Gr. ὧν Αἰγύπτιος, corruptè legitur nunc apud Sync. τῶν Αἰγυπτίων, quo elicitur alter sensus sic redditus a Goaro, » quia geminam Aegyptiorum linguam egregie callebat «.

461. Nomen hujus regis legendum juxta I. P. cum Sync. Մարաթիոնա, *Marathonius*, ut suo successori servetur altera nomenclatio Մարաթիոս, *Marathius;* alioquin si iste Մարաթիոս *Marathius*, alter Մարաթիոս *Marathus* erit, ut constanter habet Samuel noster cum Hieronymo.

464. Triopae anni XLVI. ab auctore in I. P. assignati, usurpantur etiam abs Hier. in Canone. Samuel juxta seriem regum, in nostra lectione ՌԽ. XLVII. dixit. Canon noster in titulo exhibet ՌԽ. XLV. fortasse pro ՌԽ. XLVII. re tamen ipsa continuat integros annos ՌԾ. XLVIII.

470. Fallitur Scaliger, cum voluerit ita omnino ab Eusebio scriptum fuisse Gr. textum, ut habetur apud Sync. quare jure confutatur a Vallarsio his verbis, 179. a. » Plus est in » Graeco apud Syncellum. Οἱ ἀπὸ τῆς Κουρη» τίας τῆς νῦν Ακαρνανίας, Κουρῆτες etc. quae » verba queritur Scaliger, quod Hieronymus » praetermiserit, vel potius neglexerit, cum » praetereunda non essent. Debuerat ergo prius » docuisse certo aliquo testimonio, penes Eu» sebium extitisse, quod non est tamen verosi» mile: Siquidem ille ex Africano hanc perio» cham describens, satis habuit quae ad condi» tae Cnossos epocham pertinebant, comme» morare «.

475. Pro *Musico*, quod apud Scal. quoque recte legitur, Vallarsius habens *Musaeus*, gratis objicit Scaligero interpolationem quasi factam ad normam Gr. lectionis Sync. In sequenti vero nomine *Euctaei* vel ipse Scaligero morem gerit, quamquam vana suspicione laborans; postquam enim dixisset diverse legi apud varios, *Erectei, Ericiei, Eutaei, Euthaei, Evethei,* et *Erhithei*, subdidit, » Emendantur ex Graeco Ευκταίου, ad cujus fidem etiam *Musicus* pro *Musaeus* fecit Scaliger «. Sed incerta nobis videtur haec conjectura, ideoque potius dicendum erit, fideliter Lat. lectionem accuratam Scaligerum edidisse, Graecam autem contra nonnihil interpolatam fuisse: quum enim in Lat. retinuerit Scal. *Euctaei*, in Gr. voluit legi Ευταίου, minus recte. Sicut etiam frustra laboravit idem Scal. cum pro ἤκμαζεν in imperfecto quod praeferebat Sync. juxta Eusebium nostrum, restituerit in perfecto ἤκμασεν: ut nihil dicam de Lat. interpretatione Hier. latiore sententia de more expressa, *agnoscitur*.

477. Feliciter praefert Scal. in Hier. τὸ *in Aethiopia*, anterioribus subjunctum, atque de novo incipit sequentia, *et multae* etc. id enim satis demonstrat ordo rerum juxta accuratam lectionem auctoris nostri in Arm. et Gr. Vallarsius tamen vult ut legamus, *In Aethiopia multae etc.* quodque mendum a librariis desumptum adeo retinet, ut non dubitaverit eodem modo interpolare et Gr. textum, dempta nimirum conjunctione δέ: sic enim restituit, ἐν Αἰθιοπίᾳ πολλαὶ καὶ ἄλλαι etc. Et quod maximum est, tum absurdam lectionem, tum interpolationem suam acriter defendit, ait deceptum Scaligerum a Gr. loco Syncelli, et plura alia congerit. Verum tamen quicquid dixerit, Eusebius ita scripsit, ut Sync. in Gr. et Scal. in Lat. legerunt. Neque aliter sonant illa in I. P. p. 128. ab auctore praemissa. Իր և առ փայլեցուցանել աշխարհին Յունաց բարեկամեանն Եվսեբեայ աշխարհին. ὅτε ἐπὶ Φαίδοντος ἐκπύρωσις ἐν Αἰθιοπίᾳ: ubi nec sequens periocha talis est, ut illi possit Vall. adnectere illud ἐν Αἰθιοπίᾳ. Reponit Vallarsius dicens. 189. d. » In his qui su» perant Platonis codicibus, quod notatum est » Schurzfleischio, nihil de Aethiopia, deque Pes» tilentiis illis legere est: quamquam laudet Sca» liger ex Timaeo illa, τὸ δὲ τούτων αἴτιον τό» δε. πολλαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν » ἀνθρώπων «. etc. Equidem tam Vallarsius, quam alter criticus ab eo citatus, manifeste oberrant; siquidem Eusebius non pro Aethiopia Platonem testem adducit, sed pro diversis calamitatibus quae diversis in locis evenerunt, quod quidem assignat Plato loco citato. Qui ergo ausus est Vall. dicere *nihil de pestilentiis illis legere est* nempe apud Platonem? numquid vocem ipsam *pestilentiam* ab Hier. usurpatam vellet reperire apud Platonem? Nonne satis haec πολλαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν? quibus certe verbis et Eusebius in Platone citando usus est; ut patet non solum ex Syncello Eusebii exscriptore, qui constanter habet vocem φθοραί, sed etiam ex Interp. Arm. ապականութիւնք, sc. *corruptiones*, id est Gr. φθοραί. Gratis itaque pergit Vallarsius persuadere lectoribus locum ab Eusebio, ut ait digito notatum, *extitisse olim* in libro Platonis, hodie tamen desiderari. Nam velit nolit, possunt qui volunt, ea in Plat. legere, cum in praesto sit locus memoratus. Adeo sane loquacitatis causa nobis Vall. fuit; alioquin satis esset dicere, ita habet Eusebius, quicquid criticus dixerit. Verum ad rem facit locus S. Augustini. Civ. L. XVIII. c. x. » His tem» poribus, ut Varro scribit, regnante Athenien» sibus Cranao successore Cecropis, ut autem » nostri, Eusebius et Hieronymus, adhuc eo» dem Cecrope permanente, Diluvium fuit, » quod appellatum est Deucalionis eo quod ipse » regnabat in earum terrarum partibus, ubi » maxime factum est. Hoc autem diluvium ne» quaquam ad Aegyptum, neque ejus vicina » pervenit «.

479. et 498. Patet ex Eusebio nostro repudiandam esse lectionem Scaligeri in Hier. continuatam nempe cum antecedentibus, *et secundum* etc. contra verò diligenter tenendam lectionem Vall. interruptam scilicet cum auctore nostro, ac post multum intervallum de integro inchoatam hoc pacto: » Secundum nonnullos » Jo in Aegyptum profecta, et ibi Isis nuncu» pata, etc «. Praeterea Scal. pro *Inachi* legerat mendose *Jasi*; de quo fuse agit Vall. in annot. 183. e. ubi etiam non immerito conqueritur de anteriori vitiosa lectione.

481. Scal. ut in Hier. legit cum Ms. Rav. » Achoris ann. VII. «. ita etiam in Gr. suo restituit Αχωρις ἐτη ζ'. Sed Vall. in eodem Hier. accuratissime habet cum auctore nostro *Athoris ann. IX.* Ita accurate auctor praemiserat in primo quoque libro, Աթոռիս ամս. Թ. Αθωρις ἐτη θ'. quod idem Vall. citat in Gr. sub nomine Syncelli ex pag. 58. cum debuerat dici *Eusebius apud Sync.* ipse tamen Sync. suam sententiam reposuit in pag. 120. E. Αθωρις ἐτη κθ'. ubi sane redundat κ'.

481. Arm. Interp. videtur legisse in Gr. disjunctim Αθήνας δὲ, καὶ Διαδας, quasi vero diversae sint urbes; immo primam pro regione quoque accepit: id enim sonat Աթենասան *Athenia*, ceu *regio Athenarum;* cui favet et plurale nomen ipsius urbis. Hier. tamen vel articulum legebat ταὶς cum Sync. vel relativum αἳς, quocirca et reddebat, *quas et Diadas*. Utcumque sit, tam Arm. quam Gr. probant lectionem Scal. in Hier. habentem unicum verbum *condidit*, cui alii addunt et alterum *nominavit*, quodque frustra tuetur Vall. dicens. 183. f: » Ne» que heic satis bene lectum antea. Pontacus, » *Athenas condidit, quam et Diadas nomina» vit*. Scaliger, *Athenas quas et Diadas con» didit*: alii, *quae et Diades*. Vera Mss. est lectio » *Athenas condidit, quas et Diadas nomina» vit* «. Sed quum soli Eusebio fides habenda sit, dicendum, veram lectionem esse, quam tenuit Scal. Sequentia verò quae apud Hier. leguntur » hanc urbem Euboici Orchomenon appellave» runt «, lectio nostra non habet.

485. Lego պետակ, pro պետակք, nullius significationis; immo suspicor supplendum et nomen գրեկեանք, vel հռէգք. Ceterum Scaliger Syncelli locum a nobis citatum ignoravit, ubi omnia Eusebiana sunt (praeter nomen καὶ Πύρρου quod desideratur); quo quia caruit, se contulit ad alterum Syncelli locum p. 122. c. Ελλην υἱὸς Δευκαλιώνος ἐγγωρίζετο, ἀφ' οὗ Ελληνες οἱ Γραικοὶ μετεκλήθησαν. quod minus favet; adde quod Syncellus haec alibi scribit, ea vero a nobis relata statim post alia Eusebii verba desumpta ex hac pagina: feliciter ergo Vallarsius nobiscum egit, describens Sync. ex pag. 125. D. Miro modo Eznicus noster saeculo quinto celebris praesentem Eusebii locum indicare videtur, una cum variis locis ejusdem Canonis in unum redactis, quum scripserit. num. LVI. * Հելեանասւթեան սկիզբն ի սկզբանէ ժամանակաց անտի եղեւ . . . . և անտի կարգեալ հաւանեալ յելպիպատիս և ի բաբելոնացիս և ի փռեւգացիս և ի փռեւգեցիս գործ գրոյցագրութեան, և խոր հուրգք նոքին. և ապա ի հելլենս, որ են յոյնք, առ հին գրագիտս, և ևս յետոյ առաւել ասացք առ կաւնեան և բնաւ ի գիտս և ապոգոնիս և առ այլովք բազմօք, զորս մի զսոմիոքն ասեն անուանելին: Իշւ հելլեցք կոչին յոյնք յառնէ միոյէ, որում հելլենս անուն էր յելլադացւոց աշխարհին: Բայց այլք ասեն, թէ ի հիթեանոսէն՝ որ յասիացւոց էգէա կոչի: Բայց յոյնք ի յաւանայ, որ էր մի յառաջնոց գաց աշխարհագրութեանն, զոմն զորոյ մերովպս առնեն ոմանք կոչին յաղագս բազմութեան բազմանալոյ քանզի բազմանալ յաւանայն ասի բնական կոչի ‖ h. e. » Paganismi initium jamiude » a temporibus Seruch fuit . . . Exinde consti» tutis rebus, perveniebat ad Aegyptios, Baby» lonios, Phrygas, et Phoenicas opus simulacri » conficiendi cum mysteriis suis: postea ad » Hellenes, qui sunt Jones (Graeci), sub Ce» crope; et postmodum major (fuit) progressus » sub Saturno, Junone, Jove, Apolline, cae» terisque pluribus, quorum singulos deos ap» pellabant. Hellenes autem vocantur Graeci a » viro quodam, cui nomen Hellen fuit in Ella» da. Alii tamen dicunt, quod ex Oliva, quae » Athenis per se germinata fuerit; nam Oliva » Graece *Elaea* (ἐλαία) audit. *Jones* autem » (dicti sunt) a Javano, qui unus erat ex au» ctoribus turris opificii: quapropter *Merops* » (*meropes*, μέροπ, μέροπες) universi (homi» nes) nuncupantur ob divisionem dialecti; *Di» visio* enim Graece *Merismus* (μερισμός) voca» tur «.

490. Constans lectio Eusebii tum hic, tum in I. P. Arm. et Gr. suadet emendandam esse editionem Hier. habentem apud Vall. *Chencres*, et penes Scal. *Cenchres*; legendum autem est *Chencheres*, sicut etiam Sync. legebat Χέγχερης. Item facile emendabis numerum XVIII. in lectione Scal. ubi Vall. recte fert cum auctore nostro XVI. quem et Sync. transcripserat ις'. 16. p. 58. B. eumque Scal. in Gr. canone imitatus fuerat; omitte alteram Syncelli lectionem propria sententia κς'. 26. p. 120. E. Verum redundat interea illa apud Vall. pericope, quae certè a posteris relata fuit in textum Hier. » Iste est Pha» rao Chencres, qui contradixit per Mosen » Deo, atque mari Rubro obrutus est. Post » quem regnavit Aegyptiis Acherres Pharao: nam » Pharao cognomen est dignitatis «. ubi vel ipse Vallarsius sincere fatetur inconstantiam hujus

loci 185. b. » Quae hinc (ait) subsequitur ῥῆ-» σις, Iste est Pharao Chencres, etc. tota ad » finem usque in Parmensi ms. desideratur, ut » etiam in duobus Palatinis. Nec sane eam Sca-» liger novit (adde, qui plures, quam Vall. vi-» derat codices): et veteres quidam editi libri » ex parte tantum habent, sive priorem perio-» cham usque ad verba *obrutus est* «. Nihilo-minus instat Vallarsius, ut probet haec non minus Eusebii, quam Hieronymi esse: probat autem hoc argumento, quod » Quoad histo-» riam (ait) concinunt quidem Eusebio Orosius, » Theodoretus » etc: quasi vero non potuerit interpolator similia addere, ut reapse addidit; et quidem ea, quae certos auctores habebant.

498. Commodius emendabis ad normam auctoris nostri qui in utraque parte habet *Ascatades*, variantem Hier. lectionem depravatam, apud Vall. *Ascades*, penes Scal. *Astacadis*, apud alios *Ascatadis*, quibus omnibus jure fidem negat Vallarsius ac solerter infert 187. a: » Rectissime apud Gobelinum Personam Cos-» modr. aet. III. cap. VIII. *Ascatades* legitur, » quomodo Ασκατάδης habetur apud Syncel-» lum «. De numero annorum XL. omnes consentiunt praeter Syncellum ferentem propria sententia, vel juxta Africanum, λϑ'. XXXVIII.

505. Syncelli citatum locum ne forte putent lectores Eusebii verba ipsa prae se ferre, sed potius sensum aliquantulum cum nomine auctoris; audire lubeat et Latinam ejus interpretationem juxta Goarum: » Anno biformis Cecropis regis » Atheniensium primi, quinto supra quadrage-» simum, Israelis ex Aegypto, Moyse duce, pro-» fectionem stupidus (*sic enim passim mor-» det Sync. Eusebium non sibi amicum*) Pam-» phili Eusebius assignat: eademque halluci-» nantibus ejus calculis anno ab Adam creato » 3989. Aod autem 22. contingere debuerat «. Parum curabimus Eusebianum calculum Syncello displicuisse; satis est, quod certam ejus supputationem hic habitam libaverit. Ubi nimis incaute (ut passim) deceptus est Scaliger, quippe qui ubi primum vidit Eusebium a Syncello nominari, illico conjecit integram auctoris nostri pericopem ab eo transcriptam fuisse. Quoniam verò in infinito, ut ajunt, modo verbum invenit apud Sync. usurpatum cum accusativo nominis casu, eclogarii illud opus esse credens, fidenter omnia sibi conciliavit ut vera Eusebiana, et restituit tantum verbo indicativi modi, nomineque casus recti, atque ita sine ulla haesitatione in suo Pseudo-Canone Graeco excudit his verbis. Τῷ μϛ'. ἐτει Κέκροπος τοῦ διφυοῦς πρώτου βασιλέως Ἀθηναίων ἡ ἐξ Αἰγύπτου πορεία τοῦ Ἰσραὴλ διὰ Μωσέως ἐγένεται. Quae quò magis cohaerent Syncello (Syncelli enim certo verba sunt), eò magis abhorrent ab Eusebio; qui tantummodo μϛ'. XLV. annum Cecropis praefixerat anno egressus Hebraeorum ex Aegypto; unde Syncellus expresse argumentum illud confecit, quo Scaliger offendit: nec mirum, cum ejusmodi sint non pauca inter selecta Scaligeri, eo quod minus credere voluerit Hieronymo certo ac fideli Interpreti, quam Syncello Eusebii ut putabat eclogario. Quod autem Hier. paulo liberius reddiderit auctoris verba, ideoque paululum discedat a lectione nostra, nihil vel parum interest.

506. Corrigenda est editio nostra Arm. habens *ἐδίκαιωσε, ἐκτίσθη*, ubi Cod. habet *ἐκλήθη, ἐκλήθη* cum Syncello. De sequentibus, quae in Hier. potius promiscue occurrunt, haesitant vel ipsi critici. Itaque Vallarsius sic queritur de auctoritate Gr. contra Scaligerum, dicens. 194. f. » Si quae et nos adducimus ex Syncello pro-» pria Eusebii sunt verba, damus Scaligero, » fideliter potuisse converti Latine, *Areopago » nomen impositum est, et judiciorum locus » constitutus*. Verum aliter videtur ab eo scrip-» tum, ac ferme ut est apud Hesychium. » Αρειος πάγος τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον » (vel δικαστηρίου ὄνομα) κατέστη. In reli-» quis Scaliger ipse vitiligat «. Sed ne in aliorum nos litem immittamus, hoc tantum dicimus, quod sicut Scaliger plus aequo S. Interpretem laedere, sic et Vallarsius eumdem nimis defendere videtur; nam certe librarii mendum inest Latt. editt. tum Scal. habentis, » Hoc tempore Areopagus nomen judicii consti-» tutus «. tum Vall. ferentis » Areopagus apud » Athenas nomen judicii constituitur «: quod malim ita scriptum a Hier. fuisse, » Arius pa-» gus nomen sortitus, judicii locus (vel fo-» rum) constituitur «; alioquin τὸ *nomen* nihil certum sonaret. Quod autem Latinorum amanuensium culpa aliqua hic mutata fuerint, satis indicat illud, quod bene notavit Vall. » Pro » *Areopagus* in veteri codice legi *Arius pagus* » notatum Palatino Antiquario apud Salma-» sium «: juxta nempe Gr. dialectum, quam et Arm. servavit.

507. Tabernaculi mentio nulla in hodiernis Hier. codicibus; librarii ejus Graeci vel Latini culpa intercidisse dixeris.

508. Scaliger vult in Gr. legi Διωδᾶν, quem et Bochartus in Chanaan lib. I. cap. 14. imitatus est, Phoeniciam insuper dialectum excogitans in vocibus *Dioda*, vel *Diuda*. Pro dissonantibus Latt. lectionibus jure haec profert Vall. 192. D. » Fixit locus iste editoribus, » aliisque magni nominis literatis crucem «. Adeas velim quae disserit in sequentibus, haud secus ac Scal. p. 31. CCCCXCVIII. Generaliter tamen adverte quod apud Sync. legitur Διβδᾶν. apud Hier. vero *Desinaus*, ut habet Vall. vel *Desanaus* juxta Scal. quodque nomen bis occurrit penes S. Interpretem. Utrum nostra lectio *Desandas* plus sit valitura apud Criticos, adhuc ignoro. Ut ut sit, haesitant critici de altero quoque nomine *Heliensium*, quod diverse apud alios habetur. Syncellus praefert Ιλίων, pro quo Scal. substituit Ιλιέων, minus recte; emendatius itaque reposuit Goar in marg. Ηλιειών: sic enim in Eusebio Interpretem Arm. legisse arbitramur, cum reddiderit *ելեալացոց*, quod refertur in Gr. Ηλιείων, vel saltem Ηλιέων. Ita profecto legisse putatur Hier. quum pluris facienda est ejus lectio quae est apud Scal. *Eliensibus*, quam quae apud Vall. *Iliensibus*. Cappadocas vero Armenii *Kamirk* solent appellare, tamquam a *Gomer* vel *Gamir* filio Japhet oriundos.

508. Sicut Hier. *sed non Semelae filio*, pariter et Sync. negative legerat in Euseb. οὐχὶ τοῦ ἐκ Σεμέλης, *non a Semelae (filio)*. At Interp. noster absque negatione Eusebium attigit: quam lectionem anteferendam omnino duxit et Scaliger, cum abjici voluit adverbium οὐχί a lectione Sync. idem senserunt et alii inter Graecos; quod tamen aegre fert Vallarsius, qui ita pergit in annot. 196. D. » Porro » autem etsi ipse dicitur Semelae filius Nonno, » Cedreno, Malala, atque aliis, adnotante » Schurzfleischio, nihil dubium est tamen » scriptum ab Eusebio quemadmodum et Syn-» cellani codices ferunt οὐχὶ τοῦ ἐκ Σεμέ-» λης «. Ubi micor Vallarsii fiduciam, qua asserit dubitandum non esse, quin ita scripserit Eusebius. Commodius dixisset, *ita lectum ab Hier.* ut nos contendimus de contraria *Interpretis* nostri lectione; quam potissimum ad rem facere minime inficias ibit Vall. cum sarem facere minime inficias ibit Vall. cum satis noverit Dionysum, qui et Bacchus ac Liber Pater vocatur, vini ebrietatisque antesignanum, Semelae Cadmi filiae partum apud fere omnes constanter haberi. Non aliter legerat et ipse Vall. apud Eusebium in ipso Canonis prooemio juxta translationem Hier: » Qui Semelem » genuit, de qua pulcherrima proles, — Li-» ber (Gr. Διόνυσος) condignam partu tulit » edita frugem «. Quae si advertisset vir criticus, dixisset potius, *nihil dubium est scriptum* hic quoque *ab Eusebio* absque οὐχί. Quod si temporis inconvenientia eum offendit (quod tamen vix memorat), ipse viderit, ne forte locum habeat illud dictum ab eo non semel usurpatum, plura in Canone occurrere variis in temporibus juxta fidem variorum auctorum: et quidem aliter vel alter quoque Dionysus in sequentibus memorabitur. Praetermitto ethnicorum fabulas, qui Bacchum bis natum confinxerunt, quasi vero geminas habuerit matres: nos taedet de profanis profana subtexere.

511. Quamvis desit certa lectio Gr. nullo tamen negotio elicitur ex Arm. hoc pacto. Πρῶτος Ἑβραίων ἀρχιερατέυσεν Ἀαρὼν ἀδελφὸς Μωϋσέως. Quod diximus, ne quis decipiatur loco Chron. Pasch. p. 62. A. ad sensum tantummodo pertinente. Ἀαρὼν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ . . . πρῶτος Ἑβραίων Ἀρχιερεὺς κατέστη: quamquam hoc tantum contentus fuerit Scal. in suo Gr. pseudo-canone, nec tamen sine interpolatione. Verum in hoc fragmento incerto non solum inverso ordine collocantur omnia, sed quoque minime occurrit verbum ἀρχιερατέυσε omnino necessarium, eo enim solo exactissime exprimi potest Arm. *քահանայապետեաց*, ad syllabas *pontificavit*. Latine autem cum Hier. *Pontifex constitutus est*, altera oritur Gr. lectio Chron. Pasch. itaque malim ut lectio nostra ita exponeretur, *Pontifex factus est, Pontificatum sortitus est, Pontificatu functus est*, aut alia ejusmodi. Syncelli vero locum de Cranao integre ab Scaligero usurpatum scias velim, eumque ut sincerum Eusebii textum falsò ab eodem habitum. Idem intellige etiam de plurimis (ne dicam de omnibus) incertis fragmentis, quae nimirum nos pro sensu tantum citamus, absolutissima autem Eusebii auctoritate apud Scaligerum gaudent; quod semel dixisse satis sit, ne ubique eadem repetamus.

512. Arm. nunc habet *Crotopus*, ut Scal. nunc *Crotopas* cum I. parte Eusebii. Vall. *Crothopus*. Numerum annorum κϛ'. 21. bene restituit Scal. ex I. P. ope Anonymi eclogarii: quem praetermittens Vallarsius, ad Syncellum se contulit; videns tamen eum discrepare, dum legit, κδ'. 24. facile interpolandum duxit, restituto κϛ'. Ubi adverte ita signari locum citationis: » Ex Syncell. pag. 121 «. De industria nempe in obliquo casu, ne si recte nominasset, *Syncell.* ut alias consuevit, integre transcriptum putaretur.

520. Quod post multum laboris divinarunt editores Hier. de hac linea, quae ad Amphictyonem spectat, id sincere nos legimus apud auctorem nostrum: nec tamen novimus reliqua, quae habentur in dubia Hier. lectione de Dionyso qui hospitio à Semaco acceptus est; nisi quis eoquod similia legantur apud Syncellum quoque p. 125. D. certum habeat intercidisse a nostro codice. Neque novit Eusebius noster alteram de Telegono apud Aegyptios regnante pericopem, cujus causam agunt contra se invicem Scal. et Vall. qui post multa haec adjicit p. 195. b. » Demum neque ἀλογιστία est, ut Scaliger » nimis temere vocat, quod septimum ab Ina-» cho Telegonum dicit, neque enim convinci » veteris alicujus Scriptoris auctoritate potest: » cumque ipsimet in diversa abeant, qui Ina-» chi progeniem enarrant, Apollodorus et Pau-» sanias, nec tamen Telegoni verbo tenus me-» minerint, manifesto indicio est, Eusebium » ab aliis, qui minime supersunt, Auctoribus » haec accepisse «. Eusebius sane, ut diximus, vix talia novit: undenam vero Hier. vel potius amanuenses ejus haec acceperint, Vallarsius viderit; verum enim verò tam promiscua est hoc intervallo lectio Lat. ut interea oblivioni traditum dixeris illud Eusebii nostri dictum *Danaidarum res*.

529. Sic quoque praemiserat auctor in I. P. cum Josepho, quo comprobatur lectio Scal. in Hier. *Armais*, haud secus in Gr. Αρμαΐς

Solus ergo Vall. *Armeus*, dixit, minus recte: cui tamen suffragari videtur Sync. p. 58. legens quasi de persona auctoris nostri Ἀρμεΐς; sicut et de sua, p. 123. Ἀρμαΐας. De annis convenit apud omnes, excepto ipso Syncello, propriam sententiam praeferente *S'*. IX.

529. Variant Hier. lectiones; apud Scal. » Epaphus filius Jonis Memphim condidit, quum » in secunda Aegypto regnaret ». et apud Vall. » Epaphus filius Jo et Jovis, Memphim condidit, cum Aegypto secundae regnavit ». quorum postremâ magis ad nostram lectionem accedit. Illud vero, *Jone* an *Jonis* legas, nihil interest, cum etiam *Jo*, genitivi casus hic vicem gerat. Certum est tamen quod penes Scal. mendose legitur tantum *Jonis*, pro *Jo et Jovis*, quod advertere potuit Scal. vel ex Gr. fragmento pleniore quod apud Sync. legitur; quamquam is, sc. Syncellus, adjectivum τῆς δευτέρας ad Ἰοῦς referri voluerit, quod tamen Eusebius Aegypto adjunxerat, ut fidem faciunt ambo Interpp.

530. Manifestus est sensus Eusebii, quem saltem ex parte et Syncellus tenuit, quod scilicet idem ipse rex Erichthius vel Erichthonius in serie Atheniensium regum collocatus ille sit, cujus Homerus meminerit; hoc enim prodit pronomen αὐτο-. οὗτος: ideoque appositè è regione nominis ejusdem regis historia illa assignatur in codice nostro. Hieronymus tamen, vel potius ejus scriptores uno alterove anno haec differunt, hoc cum additamento, *his regnantibus fuit;* quasi verò alius sit Erichthonius rex ab Erichthonio Vulcani filio: verum neque editoribus Hier. placet ista lectio interpolata. Locus autem Homeri ab illis quoque citatus ita se habet in Boeotia.

Οἳ δ' ἀρ' Ἀθήνας εἶχον εὐκτίμενον πτολίεθρον
Δήμου Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὃν ποτ' Ἀθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ ζείδωρος ἄρουρα·

de quo loco vide Eustathium, atque alios interpretes.

532. Non immerito repudiat Vallarsius lectionem Scal. in Hier. *Callisto:* nec tamen ipse accuratior est, qui habet *Callistionis;* cum enim concedit foeminae hoc nomen fuisse, *Callistae* potius scriptum ab Hier. dixerim, quae lectio satis commode continetur apud Scal. si legas *ae*, pro *o*: quamvis non desunt, qui Gr. dialecto genitivum referant casum *Callistus*; quod tamen in rebus ignotis lectores vexat.

532. Ita accurate praefert etiam Scal. in Hier. *Castor;* ubi Vall. minus recte *Castoris:* omitto quaedam in textu redundantia apud Vall. quae nec auctor noster, neque Hier. ad fidem Scal. noverunt. Porro hunc locum totidem verbis jam praemissum in 1. P. consulas velim, ut conferas inter se quaeque vel leviter differunt. Ea vero, *Post quem Pelopidae* etc, immerito sejunxit Vall. a Castoris textu diversis characteribus, tamquam ad solum Eusebium pertinerent. Scal. solerter inter Castoriana retinuit.

534. Summa inter Interpretes utriusque linguae concordia refellit Gr. fragmentum Syncelli tamquam Eusebianum a Scal. venditatum. Ea vero, a calce hujus periochae apud Vall. lecta, non solum auctor noster non novit, sed ne certiores quidem Hier. codices noverunt. Dicit enim Roncallius, p. 159. b. » Mss. Rav. et » Caes. et Scal. non habent haec verba: *cui datum est regnum ejecto Danao*, quae in pluribus » Mss. deesse notat Pontacus «. Idem forsitan dicendum de voculis *Post quem*, quae sub initium totius sermonis legerat Vall. Haec sane et similia non pauca nos edocent plura in codd. Hier. a librariis assuta, ideoque non mirum videtur, si identidem discrepat ab Eusebio nostrae lectionis.

538 Auctor in 1. P. habuerat Ամմինաս, *Amyntas*, quaeque est lectio Hier. teste Vallarsio. Verumtamen Samuel noster cum Arzerunio legerat in Canone ամփնտէս, *Amyntes*, vel *Amintes*, haud secus ac Scal. in Hier. immo et Sync. in Gr. Ἀμυντης: ita profecto mallem ut et hic legeretur uniformiter aut ամփնտէս, aut ամփնտաս: librarius tamen nunc habet ամիան-տէս, nunc ամփնտաս:

551. Jure reprehendit Scaligerum mira Interpretum Arm. et Lat. consonantia; cum enim hi ita rem expresserint, ut legerant in auctore suo, inaniter ergo Scal. satis longo Syncelli fragmento deceptus, temere aggressus est accusare Hieronymum negligentiae, eo quod Syncellanam lectionem non servaverit; nec ergo immerito coarguit ante nos Scaligerum vel ipse Vallarsius p. 210. l.

557. Redundat apud Vall. illa pericope p. 206. » Orithya Erechthei, qui et Erichthonius » dictus est, a Borea Thrace rapitur «, superflua quidem, ut aliunde huc translata; quare nec apud Scal. cernitur, quem hac de causa gratis incusat Vall. p. 206. g. Audi Roncallium dicentem 162. f: » Hanc periocham omittunt Ms. » Rav. et Scal. Pontacus deesse testatur in plu» ribus Mss. et delendum putat »: jure meritoque, cum nec Eusebius eam hic noverit.

561. Legebat ergo Interp. noster, κατεσύλε, *spoliabat*, aut κατελύε, *dissolvebat*, vel quid simile, hinc reddidit in Arm. կոպստէր, *spoliabat:* nisi dixeris legendum in cod. Arm. կոտորէր quod accedit ad Gr. κατέθυε, vel potius ad Lat. *interficiebat*. Porro etiam Hieronymum juvat tum κατελύε, tum, ut habetur apud Sync. κατέθυε, *immolabat*, siquidem alterutrum potuit stylo liberiore exponere, *crudeli scelere interficiens*. Ubi tamen Scal. qui pro certo accipit Gr. textum, ita libere argumentatur contra Hier. 36. 546. dicens. » Graeca καὶ τοὺς παρο» δεύοντας κατέθυε ξένους, *praetereuntes im» molans hospites*. Nisi ita verteris, omnino, » quod praecipuum in hac historia est, ignora» bitur, a Busiride homines non caesos, quod » commune est Sicariis, aut latronibus, sed » immolatos, quae immanitas illius propria » fuit «. Verum tamen ambo Interpp. non certam immolationem, sed solitam sicariorum immanitatem intellexerunt in Gr. quia fortasse aliter rem legerunt. Debuit Scal. primum demonstrare auctoritatem Gr. textus, antequam Interpretem culparet.

583. Anteferenda itaque lectio Vall. in Hier. *Belochus*, contra autem mendi coarguenda Scal. editio *Bolochus*. De nomine *Batossa*, quod apud Scal. legitur *Atossa*, penes vero Vall. *Actosa*, nihil certi proferre possumus, quum et in 1. P. omnino depravatam invenimus lectionem.

589. Sic accurate etiam Hier. in edit. Vall. *Raptus Europae*, ubi Scal. in interpolatam lectionem incidit » Hoc tempore rapta Europa «.

593. Ծաղատրուկտ *artificem* expressimus, ita tamen ut simul intelligatur *artisperitus, optimus magister* in arte musica; sicut etiam Gr. μουσουργός, musicae factor audit.

602. Emendatius itaque Vall. quoque in Hier. *Menophis*, quam Scal. *Menophes*. Syncellus ut p. 127. E. primae partis Chron. Euseb. vestigium tenuerat legens *Amenophis*, sic praesentem etiam lectionem retinuit p. 58. B. teste Scaligero, qui geminis locis diverso modo usus est

608. Բաղատարիս, *Balatores*, is in 1. P. nominatus fuerat ab Eusebio, ita etiam hic legit Scal. in Gr. Βαλατορης, juxta Syncellum; quamquam Goar praetulerit Βαλετορης. Praesentem verò lectionem constanter tenet etiam Arzerunius noster, cum habeat, բաղեպարիս, *Balepares*. Itaque corrigenda lectio Hier. quae varia est, *Bellepares*, vel *Bellopares*; sicut et in excerptis Barbarolatinis apud Scal. *Beellepares*, vel *Belleroparus* dicitur.

611. Magis emendate legit Scal. in Hier. *pennatus*. Vall. mendose *prinnatus*, fortasse pro *pinnatus*, ut fert Roncall. Arm. juxta Gr. potest reddi, *volans*, vel *volatilis*, sive ad sensum *alatus, pennatus*.

618. Կերբերաս, որ պերբինեա յետոյ սպան. ad verbum, *Cerberus quem Perinthus postea interfecit*, mendum manifestum: quare lego, Կերբերաս, որ զպերբինեաս. *Cerberus, qui Perinthum* vel *Pirithum* etc.

635. *Sub his*, ad verbum more nostro; quo comprobatur Gr. lectio κατὰ τούτους, explicite reddita a Scal. in not. *tempore horum regum* sive *Heroum:* quique injuria infert dicens, » Hieronymus, *secundum quosdam*, longe à sen» tentia «. Ubi nimis utique praeceps fuit vir criticus in reprehendendo Hieronymo, ideoque ipse longè distat a veritate. Non enim S. Interpres illud κατὰ τούτους expresserat *secundum quosdam*, sed pro sequentibus ἐδοξέ τισιν, egregie dixerat *secundum quorundam opinionem*. Pro autem superioribus rite subjunxit, *hac aetate*. Verum enim verò decepit Scaligerum dispositio vocum aliter habita in Lat. quam in Gr. quod tamen mirum in viro tam astuto, ne quid gravius more suo dicamus.

642. Hier. lectio decurtata a librariis, haec tantum fert apud Vall. » Bellum, quod sub » Eumolpo fuit ». etsi Scal. paulo plenius legat. » Bellum quod sub Eumolpo dicitur ges» tum, hoc tempore fuit «. Plenissima sane nostra lectio est. Verum Gr. textum Syncelli, qui nobis favet, minus recte dissecuit Goar. p. 129. postremam enim vocem Αὐσονησι in sequentem transtulit periocham, eamque inverso ordine restituit in Lat. hocce modo. » Bellum in » Eumolpum (debuit reddere, *sub Eumolpo*), » a quo Eumolpidae. Res a Procne et Philo» mela Pandionis filiabus *Athenis* gestae «, quae vox *Athenis* in calce anterioris pericopae reponenda fuit.

649. Խաժ quod supponit pro Gr. Μάντις, aeque sonat *Vates, augur, placita dictans*, seu *ad libitum vaticinator*, atque eo sensu dixit Hier. *Divinus*.

658. Quum Gr. nomen Προῖτος diphthongum praeseferat, Hier. solito Latinorum more pro οῖ reposuit oe. Noster restituit ա., ac si fuerit ου. sic enim identidem reducitur in Arm. οε. Verum in 1. P. codex noster habuerat separatim per duas syllabas Պրօիտոս, atque hinc Arm. cod. ferebat, պրոիտաս, quam lectionem et Samuel servavit պրոյտաս, melius itaque hic in Arm. legerem պրոեյտաս:

660. Nescio Graecusne, an Armenus codex hoc inverso ordine casus nominum exposuerit: alioquin juxta Sync. ac Hier. legendum fuit Տիտոս համահաւասիկ էր տանտալոս. *Titus aequalis fuit Tantalo*. Sic enim et locus postulare videtur.

669. Fugit diligentiam Scaligeri praesens Syncelli locus tam Eusebio, quam Hieronymo conveniens; sicut etiam alterum de Cyrene fragmentum allatum. Vallarsius feliciter utrumque locum ante nos assequutus est. Verum hic animadvertas velim, quod non immerito conjecerit Schurzfleischius Hieronymum legisse τινὸς γυναικός, pro τῆς γυναικός: idem ferè dixerim et de Interprete nostro. Nihilominus accepta etiam hodierna Syncelli lectione, nullo negotio potuerunt ambo Interpretes ita rem exprimere, ut praeferunt.

670. Ad rem facit Hieronymi lectio interpretatioque, » Gorgonis meretricis capite desecto, quae propter eximiam pulchritudinem « etc. eandem enim praefert sententiam et Gr. textus a Sync. allegatus. Itaque non adeo Interp. nostrum offendit Graeca vox ἑταίρα, quum alibi commodius reddidit պոռնկ, sc. *meretrix*, ut sonat; sed potius depravatam in Gr. lectionem attigit ἑτέρα, id est, *altera*, fortasse cum altero quoque verbo quod amanuenses intruserunt, ideoque coactus est ita rem exprimere, ut hodie legimus. Attamen Gorgonis fabula satis nota non permittit, ut sequentia de altera potius muliere, quam de ipsa sola intelligantur.

685. Quamvis ad verbum fere Eusebium

transcripserit Sync. loco citato, praetermisit tamen nomen Αθηναίων pernecessarium, quo carebat et codex Hier. atque ideo coactus est S. Doctor generali sententia reponere *vir fortis*, pro πολέμαρχος voce notissima; unde ansam cepit Scaliger ut culparet liberam interpretationem, eique morem gessit hac parte Vallarsius, dicens in annot. p. 242. ad c. » Jure Scaliger, quod in Graeco πολέμαρχος dicitur, » verti maluisset *Imperator*, aut *Dux belli*, » quam *vir fortis*. Attamen haud puto, Eusebium illud heic gestum designare, quando ab » Atheniensibus tradita Joni fuit summa belli » administrandi contra Eleusinios, ut quoniam » sub Eumolpo illud gestum est bellum, ita ad » superiora, quae eo spectant tempora, sive » ad numer. DCXLVI. haec de Jone ῥῆσις sit » referenda. Proprie enim aliud posterius no» tat, quando, ut ait Strabo lib. VIII. post mul» ta praeclare gesta, et prudenter constituta » apud Athenienses, *τὴν χώραν ἐπώνυμον* » *ἑαυτοῦ καταλιπεῖν*. *Regioni a se nomen fac*» *tum reliquit* ». Verum quae intruduntur hoc spatio ambo editores Hier. sc. Vallarsius memoratus, legens: *Gesta Persei*, et Scal. *Hoc tempora gesta Persei sunt*, vix novit hic auctor noster; propria ergo sedes horum verborum fuit annus Abr. 632. quo intervallo ad normam codicis nostri praetulerat et Hier. in edit. Vall. » Ea, quae de Perseo dicuntur, tunc gesta sunt ».

689. Mallem cum eruditis viris legi *գիտիքսաս*, pro *գիտիքսաս*, ut facile possit secerni Bacchi nomen usitatum Διόνυσος, diversum sane ab altero, quod multis convenit Διονύσιος. quae tamen inter se confundi passi sunt etiam Latinorum plurimi, ut jure conqueritur Scal. 43. 686. Certe genitivus casus Arm. *գիտիքսոյ* aequè servit quovis nomini. Haec ergo apposite memorat et Arzerunius noster, ut vides in Fragm. Arm. Porro iterum praesens locus Scaligerum fugit in Gr. Canone, quem Vallarsius expedite assecutus est apud Sync.

690. Arm. nunc *զամպիրքս*, *Lampereus*, nunc *զամպիրքս*, *Lamperes* hic fert. Hier. *Lampares* legit, haud secus ac auctor noster in I. P. praescripserat *Ղամպարքս*, qua lectione usus est et Arzer. Sic restituo et Syncellanum codicem nunc habentem *Lampraes*. Solus ergo Samuel ad praesentem magis lectionem accedit, legens, *Ղամպիրքս*, *Lamperes*.

692. Recentioris potius, quam antiquioris cujusque exscriptoris additamentum puto illud dictum margini cod. Arm. mandatum. » Ցառաջ » գայ յետ առեալքն չկայ առաջի ». » Samegar » post Aod non extat hic ».

693. Scal. dicit pro ἠλιδίους, sc. *stolidos*, lectum ab Hier. λιδίνους, *saxeos*: noster certe primum ante oculos habuit. Interim verò mirari liceat, qua scilicet periphrasi praesentem locum transtulerit Goar interpres Syncelli. » Hic cythara delinitos lapides quo vellet trahe» re fictus est: verum stolidis et agrestibus non» nullis hominibus ad civilem vitam ejus inge» nio traductis portentum ejus modi aequiori » sensu asserendum ». Quod si Hier. tam liber fuisset in officio suo, vix effugere potuisset Scaligeri censuram. Illud verò in praecedentibus ὡς ἄλλοι, Syncellanum, gratis retinuere inter excerpta Eusebiana Scal. et Vall. quodque sonat quidem *ut alii*, supponit tamen pro, *ut produnt alii auctorum*; quamvis suspicamur a Goaro acceptum pro, *ut etiam alii reges regnarunt*, quo fortasse sensu ita in Lat. reposuit. » Amphion, ut plures alii, Thebis regnavit ». Tandem si divinare liceat, illud frustulum ὡς ἄλλοι, ex sequenti Eusebii pericopa de Cadmo est deductum, quae incipit. *Secundum quosdam*.

705. Ita ferè Hier. in edit. Vall. » Argivorum reges defecerunt, qui imperaverunt » etc. improbanda itaque lectio Scal. » Argivorum regnum deficit, quod stetit » etc. quamquam melius se habet verbum *stare* apud Scal. quam *imperare* apud Vall. Miror tantam differentiam inter exscriptores Hier. quasi ad diversa Gr. verba accedentes, ἀρχεμαι, et ἀρκέω, quorum secundum affirmat Arm. *բաւել*, *sufficere*, *durare*. Item consentit nobis Vall. in numero annorum Pelopis LIX. pro quo Scal. fert LVIII. Praetereo sequentia paulo aliter habita in Hier. Nonnulla verò nomina quae fortasse interciderunt a cod. Arm. supplebis ex Hier. et Sync. etiam si ipsi non tot nominent reges; redundat enim apud Sync. Πελοψ alter, quem Scal. jure suppressit in Gr. ipse tamen alterum amplius legit Θυέστην, typographi fortasse vitio, pro Ορέστης. Sicut etiam bene cogitavit Scal. cum restituit Κομήτης pro Κομίτης, ut est apud Sync. gratis tamen tentavit legere Πενθίλος juxta Lat. Hier, pro Πενθέυς, id enim proprius accedit ad lectionem auctoris nostri Πενθένς.

707. Non tam mendum librarii Arm. existimo lectionem *միդաս*. *Mindas*, (pro altera jam recepta apud Gr. et Lat. *միգաս*, *Midas*) quam vel proprium Armeniis usum (ut liquet in nominibus, *անդրեասն*, *անդամեդ*, etc. pro *ասդրեասն*, *ադամեդ*); vel ita quoque loquendi consuetudinem apud majores Graecorum: similiter enim occurrit et in vetustissimo codice nostro de fabulis a S. Gr. Theologo memoratis, atque a Nonno, ut ajunt, enarratis, quod opus ab antiquis temporibus translatum fuit in linguam Armenam.

712. *Նորին*, *ejusdem* vel *ipsius*, quo carent Hier. et Sync. interpres noster fortasse expresse adjunxit, ut commodius sequentia quoque nomina eodem casu continuare posset; sicut diverse Hier. addidit de se verbum *memorantur*. Illud vero in Arm. *յորոյ կացեալ*, nihil est, nisi legeris juxta Gr. et Lat. *ընդգէմ պերսեայ կացեալ*. Quemadmodum et in sequentibus obscurus redditur sensus, si non supplebis, vel saltem subintelliges *կոյ*, sive *է*, post adverbium *Ի մասին*. Ut nihil dicam de voce dubia *ա բաիցն*, quae videtur mendosa repetitio vocis emendatae *ա. ամին*.

713. De suo, ut creditur, adjecit Interp. noster explicationem nominis *Spartorum*; cum nec Hier. neque Sync. similia attigerint, quamquam Gr. textus Syncellanus non ad amussim conveniat cum Interpretibus. Quae vero disserunt editores Hier. de variantibus ejus codicibus, vix ad nos pertinet. Unum adjicio, quod ea, quae hocce intervallo de Aesculapio confinxit Scaliger in Gr. suo Canone, cave credas Eusebii esse; certus auctor eorum est auctor Chronici Pasch. nomine carens.

724. In calce hujus periochae redundat in cod. Arm. *գիգիաց*, vox incerta, quae ideo a nobis praetermissa in Lat. Sed quia facile potest legi *գիդիաց*, ideo addidimus in Folio, *Delphicos*.

735. Ut Hier. pro Gr. ἀγάλματα, nunc *simulacra*, nunc *statuas* reposuit, ita nos quoque diverso modo restituimus Arm. vocem *պատկեր*. quae quamvis vulgò sonet *imago*, sed non semel supponit pro ipsa statua, cum sit nomen generale, haud secus ac Gr. ἄγαλμα.

745. Parvi momenti est nomen πόλις desideratum apud eclogarios Eusebii Graecos, cum per se subaudiatur. Verum Scaliger etiam in Lat. caret nomine *civitatis*. Vallarsius qui pleniorem nobiscum attigerat lectionem, postponendam eam duxit, nova hac conjectura usus, 255. a. » Porro Scaliger *Tyrus* legit pro *Tyro*» *rum civitas*, quod melius habet, siquidem de » nova Tyro, non de veteri loquitur Eusebius ». quibus tamen non rejicit vir criticus lectionem nostram, ubi non *Tyrorum*, sed *Tyrus civitas* scribitur. Idem asserit et ecloge Arzerunii.

745. Hier. uno minus, CCXL. totidem hodie fert et Josephus citatus, *ἔτων τεσσαράκοντα καὶ διακοσίων*, quod si constaret, facile dicerem redundare in cod. Arm. postremum numerum *ռծ*. quasi vero desumptum ex subsequenti voce *ամին*. Verum tamen unius anni additamentum praeseferunt etiam Chron. Pasch. et Cedren. quamquam hi altero quoque decennio cum centenario excedant, habentes annos 351. quod et Scal. in suo Gr. Canone retinuit, in adnotationibus verò sequentia protulit, p. 46. ad DCCXLIV. » Intervallum, hinc ad epocham » Templi conditi Eusebianam, satis falsitatem » coarguit aliorum codicum, PR. qui omnes » habent, CCXLIII, et PET. qui CCXLVI. et » Graeca, quae depravata sunt. BONG. Maria» nus. Fr. et Edit. recte CCXL ». De *tertio* verò juxta Hier. vel *secundo* juxta nos, Josephi libro citato, subdit. » Imo in quarto: *ἀπὸ δὲ* » *τῆς εἰκάστου Τύρου εἰς τὴν οἰκεδομίαν τοῦ* » *ναοῦ, διηγεγότει χρόνος ἐτῶν τεσσαράκοντα* » *καὶ διακοσίων*. Tamen in superiore testimo» nio ex lib. VIII. triennio plus dicit, ut Edi» tiones, et PR ».

763. Plane satisfecit Interpres noster Scaligero volenti Καδμείους, exponi *Cadmeis*, hoc est *Thebanis*. Verè enim *կադմեացդ* socios aequè ac posteros Cadmi Thebanos inducit: ubi Lat. interpretatio Hier. *contra Cadmum*, non ita accurate auctoris sensum patefacit. Palephati verò textus in praesto est etiam apud Scal.

763. Elapso e medio nomine *մինովս*, *Minos*, geminae periochae commixtae sunt inter se in Cod. nostro, sed facile res reparatur. Illud in sequentibus maximum videri debet, ac admiratione dignum, quod Gr. codices utriusque Interpretis Arm. et Lat. negligenter se gerentes, unum uno, alterum altero errore vel invite laborare coegerunt. Error apographi nostri fuit ille, qui habetur in Gr. textu apud Sync. sc. *χρίσει*, *judicium*, ubi (etsi subintelligatur) debuit reponi *Κρησὶν*, *Cretensibus*, ut accurate fert lectio Hier. Lat. unde et Gr. textum restituit Scal. Hieronymiaci vero Gr. apographi crassior error fuit promiscua lectio Παράδεισος, ad normam unius proprii nominis; cum deberit disjunctim scribi παρὰ Διός, sicut feliciter legit, accurateque expressit Interpres Armenus *բերե յոգաւորացդ*, *quasi ab Jove*, ad sensum *Jovis nomine*: qua correctiore lectione destitutus Hier. sincere transcripsit in Lat. *Paradius*; siquidem vox incerta, credita fuit a S. Interprete cujusdam ignoti auctoris nomen, ideoque pro sequenti verbo *ἐνομοθέτησε*, id est *legem fert*, *legislator existit*, restituit, *memorat*. Haec sane ante nos advertit Vall. et antè eum Scaliger animadverterat. Ubi obiter nota, quod nec Hier. neque Interp. Arm. noverunt additamenta illa a Syncello adsuta *κομίζων τοὺς νόμους* etc. quae frustra sibi conciliavit Scaliger tamquam Eusebiana.

764. Huc respicit nimis curiosum, imo praeposterum examen Scaligeri dicentis p. 47. ad DCCLVI. » In Graecis: *ἡ μήπω μετὰ πολλὰ ἔτη* » *παρθένος ἁρπάζεται*, *quae non multis post* » *annis virgo capitur*. Sive culpa librariorum, » sive, quod verisimilius, Hieronymi prope» rantia, accidit, ut negatio in Latina interpre» tatione expressa non sit, omnino ridicula sen» tentia efficitur. Nam quo remotior fuerit ra» ptus Helenae, eo credibilior erit; contra, quo » propior his temporibus, eo remotior à Tro» jae excidio, ideoque minus credibile Helenae » tempus in hujus saeculi tractum incidisse ». Cui obviare volens Vallarsius, haec infert. p. 262. d. » Potest vero Hieronymi sensus commo» dius exponi, ut illud mirum de Helena esse » voluerit significare, quod virgo tamdiu perstiterit. Ad eum modum etiam Goarus interpre» tatur: *quomodo soror eorum Helena a The*» *seo deinceps potuit rapi*, *nisi forsan post an*» *nos plurimos virgo permanserit* ». Horum judicio (quamvis diverso modo) nos quoque subscribamus liceat, cum omnino idem legerint et intellexerint ambo Interp. Arm. et Lat. Itaque

non satis mirari possum Scaligeri tergiversationem a sententia Hier. quae et nostri Interpretis fuit, quinimmo ipsiusmet Eusebii, quem certo scimus scripsisse affirmative Ἑλένη, ἡ μετὰ πολλὰ ἔτη etc. Sensus autem auctoris certissimus, ni fallor, est talis. Quum (inquit) juxta probatam traditionem, Dioscori (sc. Castor et Pollux) socii Argonautarum sint, quomodo ergo altera defendi possit traditio, quasi verò Helena virgo a Theseo rapta (qui raptus multos post annos accidit) istorum soror fuerit, siquidem aetate Thesei vel anus, vel nulla extare potuit Helena? Itaque (subaudiri vult Eusebius) aut Helena non fuit soror Dioscororum, aut istorum soror non potuit rapi ut virgo a Theseo. Breviter dicam, multi anni praeterierant juxta Eusebium a Dioscuris usque ad raptum Helenae a Theseo.

771. Herculis res Vall. in Hier. primo Sosarmi Assyriorum regis collocavit. Scal. quarto ejusdem anno. Codex tamen noster ad VII. differt annum, ne dicam in VIII. ut constanter legerat in vetustiori exemplari Arzerunius toties citatus.

772. Hinc patet, quod erudite adverterit Vallarsius cum Scal. mendum librariorum in codd. Hier. *Ammonis*, pro *Philammonis filius*.

779. Quum alibi յունգապարկ vel Յիպպուկ dicebatur pro *Centauro*, tam ab Interprete nostro, quam ab aliis Arm. scriptoribus, hic Կաղաւուկ, bis exponitur, quod nomen monstri ferè ejusdem formae cum centauro memoratum reperitur etiam apud Eznicum nostrum quinti saeculi auctorem, quo nempe, floruisse et Interp. nostrum certum est. Quod si velis id nomen refundi in Gr. ὀνοτάυρος facit, ceu *asinotaurus*, deductum ab ὀνοκένταυρος, sicut etiam Յիպպուկ, quasi ἱππόταυρος, *equinotaurus*, est abbreviatio alterius nominis Gr. ἱπποκένταυρος. Verba Eznici ita se habent num. XXIV. * Յունգապարկաց ասէն բնակել յաւերակսն, որք յոյն Լիկոս կոչէ ‖ · » Centauros » (Arm. Husgabarig) in locis ajunt desolatis » habitare, quos lingua Graeca onotauros (vel » onocentauros) appellat ». In sequentibus desideratur in Arm. vox, quae respondeat illi Gr. ἀριστοι, juxta Hier. *nobiles*: քաջք ab Interprete nostro scriptum divinare liceat, quod tamen interciderit.

791. Pro մինոսորոս անուն ոմն զօրավարէ, lego unius syllabae additione մինոսոյ տոքոս անուն ոմն զօրավարէ (այսինքն զօրավար Լիբիէ). Quo procul dubio supposito, corrigenda ad fidem Arm. et Gr. editio Hier. legenda nimirum *militiae magistrum*, pro nudo *magistro*, ut apud Vall. vel juxta Scal. *magistratu* abs re legitur. Deinceps satis conveniunt inter se ambo Interpp. quique suadent textum Gr. praepostero ordine digestum fuisse a Syncello: itaque legas eo ordine, quo nos transcripsimus.

795. Certissimum est Gr. fragmentum a Syncello citatum: solummodo pro nomine τοῦ Θησέως, ultimo loco, uterque Interpres in autographo commodius legerat pronomen τοῦ αὐτοῦ. Ceterum Vallarsius Syncelli hoc loco destitutus, ex pag. 137. D. Scaligerum solum citare voluit, adjecta pag. 125. edit. Sync. ac si ex illa pagina haec Scaliger confecerit, quod est falsum. Interea Scaliger posthabita Hier. interpretatione *ipso peregrinante*, ita vult ut reddatur illud Gr. Θησέως ἀποδημοῦντος, *ipso absente*; medium tenet elegantior in Arm. expositio Interp. nostri, յորժամ էր տարաշխարհ Հանապարհ գնաց, quamquam magis Hieronymo faveat, quam Scaligero. Quod autem hoc spatio legitur apud Hier. » Minos leges ac jura constituit », id superius praemiserat auctor noster, haud secus ac Hier. frustra ergo Gr. textum ibidem occurrentem aliqua ex parte hic iterarunt editores Hier. Μίνως ἐνομοθέτει. Ut ut sit, in quibusdam Hier. Mss. Vallarsio adnotante pro *jura*, *fora* lectum, ansam praebet nobis ut suspicemur, ne forte pro Κρήσιν, sc. *Cretensibus*, ut supra habebatur in editione Hier. lectum olim fuerit κρίσιν, sc. *judicium* juxta codicem nostrum ac Syncellum, atque ideo *jura* vel *fora* Hieronymus exposuit, postea verò ab antiquariis restitutum fortasse anteriori loco *Cretensibus*.

802. Ամենէից, *Amentes*, lego Ամենեից, *Amenemes*, quia librarii est lapsus scribentis ա pro եմ.

807. Erudite notaverunt editores Hier. mendose ab eo lectum κατὰ Θήβων, pro κατ' Ἀθηναίων, quod accurate fert Eusebius noster, eumque imitatus Sync. is tamen casum minus recte fert Ἀθηναίους; aliter pro κατὰ reponendum ἐπὶ, ut sonat etiam Arm. Վերայ, *super*, *supra*, quod in re militari supponit pro *adversus*, *contra*.

811. Տաւտամէս, *Tautames*, etsi propius accedat ad tritam lectionem I. P. Մեսամոլոս, *Teutamus*, hic tamen persuasum habebis legendum fore Տաւտանէս cum Samuele et Arzerunio atque Hier. *Tautanes*, ita ut duplicem auctoris lectionem certo memoratam a Syncello dixeris in iis verbis. » Ασσυρίων κζ'. ἐβασί- » λευσε Τεύταμος, ὁ καὶ Ταυτάνης παρά τι- » σι λεγόμενος, ἔτη λβ'. ἐπὶ τούτου Ιλιον » Εὐσέβιος φησὶν ἁλῶναι ». Assyriorum XXVII. » regnavit Teutamus, qui et Tautanes quibus- » dam vocitatus. Sub eo Ilium Eusebius captam » dixit ». Ubi Τεύταμος, primi libri auctoris nostri est lectio. Ταυτάνης verò, ut supponitur, Canonis. Sicut etiam anni λβ'. ad superiorem librum referuntur, ubi legebamus λε'. XXXII. totidem sane fert et Hier. in Canone. Verum Canon noster vel antiquitus habuerat λα'. XXXI. testibus Arzerunio, et Samuele.

819. Quasi dubia erat lectio in Arm. ամնիկ, ammanigk ne legendum, an ամիներացիկ. Primam tenet Scal. qui tam in Lat. editione Hier. quam in sua Gr. ecloge vult ut legatur Ammonitae, ut vulgò usuvenit. Vallarsius tamen secundam habet in Hier. *Ammanitae*: ita legerunt et Sync. et auctor Chron. Pasch. suffragatur et S. Epiphanius a Samuele citatus. Quae verò leguntur hìc de Jephte apud Hier. et Sync. ex Judic. XI. 26. minime novit codex noster in Canone: fusius tamen egerat de his auctor in I. P. adi p. 81. 82. Quod autem de his opponit Auctori nostro Syncellus, ac Scaliger, ipsos consulas velim.

825. Crasso librarii mendo, pro Եբիդնացիկ, vel potius Եբիդնէիկ, habetur in Cod. Եգիպտացիկ, *Aegyptii*, quod offendit animos lectorum. Poterat quidem Interp. Arm. expresse reponere Ձեռներգ, vel զաւակ, Graeca tamen dialecto uti debuit, ut propria his septem posteris apud antiquos celebratis; sicut etiam omnes fere Latt. Interpp. eandem vocem usurparunt, qua de re et Scal. apposite notavit. p. 52. ad DCCCXXII. » Epigoni est omnis poteri- » tas, sed κάτ' ἐξοχήν ita vocantur posteri eo- » rum, qui ad Thebas occubuerunt ». Ubi gratis studuit Scal. evertere textum Gr. Syncellanum, verè Eusebianum, ut Apollodori locum paulo latiorem substitueret, falso hoc argumento usus: » Graeca *(inquit)* mutilavit Georgius » *(qui et Syncellus)*; quae integra ad verbum » extant in iis, quae ex Appollodoro adduxi- » mus, unde Eusebius ad verbum exscripse- » rat: οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες κληδέντες » Επίγονοι στρατεύουσιν ἐπὶ Θήβας. Ita » Apollodorus: ita etiam totidem verbis Hiero- » nymus, et ita Graeca supplenda ». Sed quis non videt Georgium nihil de Eusebio dempsisse, sed potius supplevisse ad majorem declarationem τῶν ἐπτά, eo verò solummodo, non aliter ab auctore nostro discrepasse: ita ut Eusebium Apollodori sensum, non ita verba imitatum comperimus; Syncellus vel ipsas Eusebii syllabas observavit: an vero Hieronymus Apollodorum quoque inviserit, id alii viderint. Certe Apollodori locus ex lib. III. citatus, ita se habet, μετὰ δ' ἔτη δέκα οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες κληδέντες ἐπίγονοι στρατεύουσιν ἐπὶ Θήβας προηρούντο τὸν τῶν πατέρων θάνατον τιμωρήσασθαι βουλόμενοι. » Post autem annos decem, caeso- » rum filii, Posteri dicti, exercitum movere su- » pra Thebas statuerunt, patrum ulcisci vo- » lentes mortem ». Ex his itaque ad arbitrium confecit Scal. Gr. textum, ut sibi videbatur, ut Eusebianum, ope Lat. interpretationis Hier. eumque frustra objecit Syncello.

826. Immerito tentarunt ambo editores Hier. Scal. et Vall. Graecum hic restaurare textum ex incerto Syncelli loco. Vallarsius quidem sincere integrum locum transcripsit. Scaliger solita confidentia, ne dicam audacia, restituit τελευτῇ, Hieronymo morem gerens, pro καὶ οὕτως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, quae sola sunt Eusebiana apud Syncellum; ut nihil dicam de frustulo Syncellano, ἄλλοι δὲ πλείονα ἔτη ζήσαι αὐτόν, quod gratis accepit Scal. tamquam Eusebianum, vel saltem ut tale aliis venditavit.

833. Quae nos fortasse oporteret hìc libare, tam de variantibus Hier. lectionibus, quam de Eusebii dictis, ea jam adnotaverat Vall. dicens: 288. b. » In aliis libris *Elon* dicitur. Ms. qui- » dam Pithoeanus *Aelaon*, Regius, teste Pat- » tero, *Elaon*, Vulgata *Ahialon* vocat. Sed il- » lud mirum magis, quod ait Eusebius, eum » fuisse a LXX. praetermissum, cum legatur ta- » men Judicum XII. v. 11. Καὶ ἐκρινεν μετ' » αὐτὸν τὸν Ισραὴλ Αἰλὼμ ὁ Ζαβουλωνίτης. » significare fortasse voluit, annos illos decem » in Graeco codice non haberi; si omnino dee- » rat haec ῥῆσις, ejus fuit, quod ob oculos ha- » bebat, defectus ». Verè et Armena versio S. Scripturae juxta exemplaria emendatiora τῶν LXX. reddita, integre fert Elonis mentionem in libro Judic. loco signato. Sed quia Eusebius diverso interim codice usus dixerat non haberi ejus memoriam apud septuaginta seniores, eadem simpliciter et Samuel noster repetiit totidem verbis: consule et I. P. Euseb. p. 78. 82.

833. Aegrè fert Scaliger, quod Eusebius auctor fuerit lectionis Λαββώθ, quem sequuti sunt auctor Chron. Pasch. et Augustinus, sicut et Niceph. Λαμβώθ, » quum tamen (ait) in edi- » tione LXX. interpretum sit recte Αββώθ ». Sed debuit vir criticus lustrare varia exempla τῶν LXX. quorum nonnulla usque in hodiernam diem Eusebii praeferunt lectionem. Eodem pacto immerito fortasse conqueritur Scal. et de nomine Εσεβών.

833. Homeri locus in Οδυσσ. Δ. ita se habet. Φυλὼ δ' ἀργύρεον τάλαρον φέρε, τόν οἱ ἔδωκε Αλκάνδρα Πολύβοιο δάμαρ, ὃς ἔναι ἐνὶ Θήβῃς Αιγυπτίαις.

835. Nil expedit perpendere variantes Hier. lectiones, easque iterato a quibusdam editas. *Troja capta*, ac post paululum *Capta Troja*. Illud nos movet, quod editores ejus ad normam Lat. excogitarunt restaurare Gr. textum ad placitum. Τροίας ἁλώσις, sc. *Trojae captivitas*; quum certus Eusebii nostri loquendi modus Ιλιον ἥλω, non semel occurrat apud eclogarios Graecos, et Armenos.

835. Sic XXIII. accurate praefert etiam in Hier. Vallarsius, quique merito repudiat mendum Scaligeri, dicens 290. E. » Falso in Scaligeri » editione legitur, *usque ad vicesimum annum*, » tantum. Error quem dudum Lydiatus exagi- » tabat, ex ipsa temporum dinumeratione, et » comparatione inter se Epochae utriusque li- » quet ». Homeri verò verba haec sunt in Boeotia. Τῶν δ' αὖ ἡγεμόνευ υἱὸς Πειτῶ ὁ Μενεσθεύς.

836. Deinceps non adeo curamus augmenta quae occurrunt in Canone Hieronymiaco; immo ultro concedimus multa posthac ibi redundare debere, cum manifeste declaraverit S. Interpres in Praef. plura post Trojam captam de suo adjecisse, maximè ubi erit sermo de Romanis. Ita-

que potes, si vis, inter ejusmodi augmenta annumerare locum de Demophono iterato lectum in editt. Hier. » Menestheus . . . post quem » Athenis regnavit Demophon «. Vall. duobus in locis Demophoon.

858. Ita omnes lectiones cum superiore parte Chron. Euseb. ergo corruit conjectura Vallarsii dicentis 291. a. » Fortasse rectius in » Parmensi ms. juxta Graecum *Pelagus* dici» tur, in reliquis tamen libris omnibus *Pelas*» *gus* «, nam auctor jubet etiam in Gr. legi Πελάσγος.

842. Arm. aequè potest exprimi *Teutaeus*, vel *Teuteus*, ut satis bene fert Scal. in Hier. Alii cum Vall. corrupte *Tauteus*, vel *Tautaeus*, immo nonnulli magis corrupte *Tenteus*.

847. Sincera lectio expositioque Interpretis nostri non modicum criticis favere creditur, qui varia disserunt de lectione Hier. dubia, eaque variata in diversis codd. Nobis sufficiat declarare, quod nobiscum facit edit. Scal. *Trieri*, ubi Pontacus fert *Triremi*, Vall. *Trierem* mendose. Omitto sequentia ab Hier. addita de Sirenis. Solummodo dubitabis de voce *յառնէն ab viro*, sive *virum*, aut *qui surgit*, in Arm. lecta.

854. Annos hic praeferunt Oresti XV. Hieronymi editores; ne itaque facile credas excidisse eos annos a codice nostro, fidem fortasse facit Hier. ipse, qui nec praecedenti Mycenorum regi Aegystho, neque subsequenti Tisameno annos ullos assignavit: idem ergo et hic factum ab eo puto cum Eusebio nostro. Si Syncello credas, ἔτη κγ'. *annos* XXIII. Oresti dixit; alii nec iis contenti: unde et Vall. subdidit in annot. 294. h. » Syncellus Orestis annos ad viginti tres us» que protrahit: eo autem magis exaggerant re» centiores Chronologi, qui eum septuaginta » annis regnasse scribunt «. Certe auctor noster in I. P. annos adscripserat LVIII. Oresti, non huic tantum, sed una cum ejus successoribus.

857. Pro *ի քիրկ*, mallem ut legatur cum Hier. *ի մաքիրկ*. quamquam nec ejus exscriptores conveniant inter se; nam apud Scal. habetur, *Macarei*, a Pontaco et ab aliis *Macharei* dicitur. Solus itaque Vall. accurate, ut videtur, edidit *Machaerei;* utinam ad fidem Codd. Latt. sed tamen vel ipse fatetur id ad normam Gr. a se interpolatum. » quod (inquiens) ex » Graecis, Schurzfleischio jubente castigamus » in *Machaerei* «.

860. Aegrè fert Syncellus, quod Eusebius relicto τῶν LXX. calculo in Heli annis, Judaicam hic praetulerit traditionem, ideoque infert, p. 141. A. ᾧ καὶ Εὐσέβιος ἠκολούθησεν . . . καὶ οὐχ οὕτως ἐπαγγειλάμενος. » quem (sc. Hebr. » textum habentem annos XL.) et Eusebius » imitatus est, nec tamen ita pollicitus erat «. Verè quidem pollicitus erat auctor, ac multis declaraverat in I. P. septuaginta seniorum se lectionem imitaturum, nec tamen obesse putavit singularia quaedam discrimina; id enim in more est apud omnes eos, qui LXX. interpretum imitatores se profitentur, in rebus levissimis vel Judaico textui morem gerere; sicut et contra, qui Hebraicum voluerunt usurpare textum, non semel altero uti aequius duxerunt. Vallarsius tamen novo quidem consilio excusare vult auctorem nostrum. » Eusebius (inquiens. not. p. » 299. ad b), ut vides, Hebraeorum numerum » praefert . . . quod Hebraeo archetypo fidelis» sime adhaerere, semel propositum habuerit. » Hanc Auctoris nostri mentem neque Syncel» lus assecutus est «. etc. Sed pace dixerim tanti viri; utinam ipse assequutus fuisset auctoris mentem, nec frustra novam sententiam excogitasset, quam se reperisse gloriatur, » contra receptam hactenus vulgo sententiam «. Verum nos ultro concedimus Vallarsio quicquid dixerit, cum non noverit superiorem Eusebii librum (etsi in eo minime excusandus, quod nec nosse voluerit), ideoque aliter accepit obscurum locum in Praefatione Canonis occurrentem; de quo jam actum a nobis suo loco et alibi. Nunc veniamus ad Scaligerum altero hic vitio de more laborantem; quippe qui cum viderit Eusebium nominari a Syncello, hujus integrum textum tamquam Eusebianum hilariter in Canonem suum recipit, hoc modo. Ηλεὶ ἱερεὺς ἠγήσατο τοῦ Ισραὴλ ἔτη κ'. κατὰ τοὺς ὁ'. κατὰ δὲ τὸ Εβραϊκον . . . ἔτη μ'. Quae omnia Syncelli sunt, Eusebium nominantis eo intervallo, ubi interpunctiones notavimus. Eusebius tamen ipse tantum dixerat Ηλεὶ ἱερεύς, ἔτη μ'. In spatio verò historico haec adjecerat. Τὸ Εβραϊκον ἔχει μ'. ἔτη. τὸ δὲ τῶν ὁ. κ'. ἔτει, ut patet ex lectione nostra, a quo non longe et Hier. abest. De more, inquam, Scal. hoc vitio laborat, etenim paulo ante, cum vidisset iterum nominari Eusebium a Syncello in illa pericope, p. 140. D. Τὰ κατὰ Αφρικανὸν ἀπὸ Αδὰμ ἕως τέλους τῶν Κριτῶν καὶ ἀρχῆς Ηλεὶ τοῦ ἱερέως ἔτη ,δσνβ'. κατὰ δὲ Εὐσέβιον τὸν Παμφίλου, ,δμδ'. illico conjecit haec omnia his verbis ab auctore nostro prolata fuisse, atque hinc aequum duxit eadem transcribi in suo Pseudocanone Graeco aliquantulum interpolata in hunc modum. Ἀπὸ Αδὰμ ἕως τέλους τῶν Κριτῶν, καὶ ἀρχῆς Ηλεὶ τοῦ ἱερέως συνάγεται ἔτη ,δμδ'. Adeo sane deceptus est vir solertissimus Eusebiano nomine, ut minime potuerit advertere calculum potius, quam verbum Eusebii citatum a Syncello fuisse. Minus quidem peccasset Scal. si non hac falsa conjectura ductus, identidem objecisset Hieronymo plura in Canonis translatione praetermissa: nec enim Syncellum, sed Eusebium solum ante oculos habuerat S. Interpres; contrà Scaliger Syncelli unius opus vidit. Denique notabis redundare apud Scal. edit. Lat. in calce hujus loci ea de Heli verba inaudita » Hebraei hunc tradunt esse Phinecm «. quae jure repudiat Vall. vide utriusque adnotationes: namque tota quaestio est de lectione Hier. non Eusebii; quamvis critici supra memorati gratis Eusebii nomine certent.

864. Supplenda ad hunc annum de filiis Hectoris verba; vide sub calce operis nostri in 4. inter errata corrigenda: ut supplevimus in folio.

869. Ἡρακλειδῶν κάθοδος, sonat *Heraclidarum mors*, quamvis locus postulabat *descensus*, vel *reditus* in Peloponnesum. Consule, si vis, Scaligeri dicta pro elucidatione hujus historiae. p. 55. ubi tamen postquam dixisset: » Heraclidarum descensus: quando (nimirum) » Hyllus interfectus est ex provocatione certa» minis, triginta annis post Ilii eversionem, » (juxta) Diodor «, frustra subjungit, » Eu» sebius libro priore: κάθοδος Υλλου τοῦ πρεσ» βυτέρου παιδὸς Ηρακλέους « etc: quamvis enim favere haec possent nobis, reapse tamen fictitia sunt; nam ea, quae sub falso nomine Eusebii praemiserat Scal. in suis excerptis, hic iterum falso repetit tamquam certa Eusebiana: eodem animo pergit et in p. 58. ad DCCCXVIII. contra auctorem nostrum.

880. Totidem verbis et Hier. in edit. Vall. » Sylvius Aeneae filius «; ubi Scal. variat, legens » Sylvius Posthumus «.

889. Syncellus Eusebii eclogarius, aliqua, ut passim, de suo immiscuit, atque conjunctionem καὶ de propria sede deturbans (si librarius non erravit), alienum ita sensum reddidit, » Erechthidarum regnum desolutum est apud » Athenienses Atticorum denominatum, et ad » aliud genus translatum fuit «. Sed quum accurate consentiant inter se ambo Interpp. Arm. et Lat. commodius restituendum suggerunt Gr. textum hoc pacto, ἡ τῶν Ερεχθειδῶν βασιλεία κατελύθη, καὶ ἡ τῶν Αττικῶν Αρχόντων βασιλεία (vel βασιλέων ἀρχὴ) μετῆλθεν etc. Quo irritus redditur Scal. discursus, quippe qui illaesum arbitratus Syncelli locum, postquam tamquam verum Eusebianum usurpasset in Canone suo Gr. haec tandem proponit in animadv. p. 56. ad DCCCLXXXIX. ibid. IV. » Quaeratur igitur à studiosis, an uspiam » Erechthidae vocati sint βασιλεῖς Ἀττικοί, » hoc est, reges a Cecrope ad Melanthum « etc. Haec objiciat Scal. non auctori nostro, sed Syncello, vel potius ejusdem amanuensibus.

900. Celebris est locus, de quo inter se acriter digladiantur qui Hieronymi opera ediderunt, iidemque in ea inquisiverunt, quorum antesignanus Scaliger vir sagacissimus quò fidentius invehitur in S. Interpretem, eò miserius refellitur. Is enim in primis falsa conjectura ductus, quasi verò genuinus Gr. textus erui posset ex prolixis verbis Chron. Pasch. p. 67. 68. cum Cedr. 51. etc. hoc fragmentum confectum collocavit in suo Gr. Pseudocanone. Μετὰ τελευτὴν Ηλεὶ τοῦ ἱερέως ἡ κιβωτὸς διαθήκης εἰς οἶκον Αμιναδαβ ποιεῖ ἔτη κ'. His itaque suppositis certissime pro Eusebianis, quum vidisset Scaliger paulo aliter haberi Hier. lectionem Lat. ita in eum praeceps ruit. p. 57. DCCCC. » *Mortuo Heli Sacerdote, Arca testa*» *menti ab alienigenis possidetur*. Imo Heli » Sacerdos propter arcam testamenti ab alieni» genis possessam, animi dolore moritur. I. » Samuel. III. 18. Attentionem in interprete re» quirimus, qui per properantiam praepostere » haec vertit: Μετὰ τελευτὴν Ηλεὶ τοῦ ἱε» ρέως ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης εἰς οἶκον Αμι» ναδαβ ποιεῖ ἔτη κ'. *Post mortem Eli Sacer*» *dotis Arca testamenti* XX. *annos fucit in* » *domo Aminadab.* I. *Samuel.* VII. 1. In Grae» cis ergo nulla mentio possessae arcae post » mortem Heli «. Nimius fortasse est vir criticus in arguendo, sed inepte, imò longe a veritate. Graeca enim, quae Hier. in autographo Eusebii legebat, non ea sunt, quae Scaliger autumavit mera conjectura, ideoque fallaci, sed ista apud Syncellum lecta, quae aut cum praeterfugere, vel nescio quo animo posthabita sunt ab illo. Τελευτήσαντος Ηλεὶ etc. ut vides inter fragmenta nostra pag. 141. Haec inquam sunt vera Eusebiana, quae totidem verbis lectionem nostram, ferè et Lat. exprimunt. Haec itaque, ea, quam Scal. requirit, attentione transtulerat Hieronymus, nisi solummodo noluerit S. Interpres restricte dicere nobiscum, *sub alienigenis fuit*, sed magis politè dixerit *ab alienigenis possidetur;* quod idem hic sonat: attentionem itaque Hier. postulat ab Scaligero, ut verba sua pacato animo concipiat de arca non quasi nunc primum ab alienigenis possessa, sed potius tamquam jam sub eorum potestatem redacta. Verum Graeca ab Scal. ficta ipsum fefellerunt, quare et jure refellit eum Vallarsius, sicut etiam Hieronymus de Prato.

915. Hellenismum merum redolet interpretatio Arm. adhibens praepositionem *ա.*, cum *ամենայն* vel *այլք*. pro *οἱ περί* etc. quod vix potest reduci ad syllabas in Lat. aliter risum vix tenerent lectores, si hic diceremus *apud*, vel *circa*, *juxta*, *sub*. Commodius alibi Armeniaco potius more rem explicaverat Interp. noster, per articulum derivativum *ական*, quo inducitur quivis auctor cum suis asseclis; quamquam Graeci passim pro singulari auctore, eoque celebratissimo usurpent *οἱ περί*: quo sensu et Hier. in Lat. sola nomina auctorum exponenda satis duxit; etiam si alibi alio quoque modo, nobis qui magis favet, expresserit. Vellem itaque pro Armeniis adnotari hic, ut illa *ամենայն ած. կրօնաւորք*, *այլք ած. երանաւետականք*, & *այլք*. accipiant pro *երանելի պատմագիր*, *երկրաչափ պատմագիր*, *ճարտարախօս այլք պարզ դիտողք*, *խոհական*. Porrò illa apud Syncellum vox promiscua *περιφρονήσαντα*, nihil valet, nisi legas cum Scal. *ὡς οἱ περὶ Κράτητα*. Adhaec magis emendate Scal. in Hier. *migrationis Jonicae tempore*, quam Vall. aliò cedens, vel confundens cum praemissis, *post emigrationem Jonicam*. Ubi et illud notabis, Syncellum

de suo addidisse hic vocem συγγραφέα, qua exurgit novus sensus minime probandus. » Philochorus Jonicae emigrationis scriptor «. Jurè itaque suppressit eam vocem Scal. cum suo articulo praepositivo τόν, et reposuit aptius ἐπί, quo admisso, genuinus coalescit textus. Uno tantum deliquit Scal. vel potius typographus qui de integro incepit sequentia Καδ' ἑνα. Vallarsius alia agitat contra Goarum et Scaligerum ad defensionem lectionis suae 311. D. Itidem, ubi cum auctore nostro in Arm. et Gr. etiam Hieronymus apud Vall. fert numerum CCXL. mendum fortasse codicis attigit Scal. legens inverso ordine CCLX. Praetermitto additamentum Syncellanum in calce hujus periochae, quod Scal. frustra tentavit pro Eusebiano venditare.

941. Eusebius noster haec tantum habuit, ad fidem cod. Arm. ἐκ φυλῆς Ιούδα Δαβὶδ, ἔτη μ'. De Hieronymo quid dicam, nescio, quandoquidem variant ejus codices, atque hinc ejus editores singuli singula sibi fragmenta Gr. adsciscere voluerunt; miro tamen ambitu. Scaliger enim, qui legit in Lat. » David primus ex tribu Juda regnavit apud Hebraeos ann. XL «, usurpavit pro Gr. textu Chron. Paschalis locum ex p. 68. C. » Εβραίων βασιλεὺς πρῶτερος ἐκ φυλῆς Ιούδα Δαβὶδ ἔτη μ'. quod tamen omnino conveniens est non suae, sed potius Vallarsii lectioni, quae talis est: » Hebraeorum primus rex ex tribu Juda David annis XL «. At contra Vallarsius usus est altero Gr. loco ex Sync. p. 141. desumpto. Δαβὶδ ἐκ φυλῆς Ιούδα ἐβασίλευσεν ἔτη μ'. quod sane faveret Scaligero, non ita sibi. Hinc patet quod nec Scaliger Syncellum, neque Vallarsius Chron. Paschalem hoc spatio inspexerunt, ex quo factum est, ut unusquisque in unum solum eclogarium oculos defigens inutilem sibi syllogen collegerit. Ridiculum ergo comperitur Vallarsii de Scaligero dictum, in adnot. p. 320. ad d. » Graeca apud eumdem liberius interpolata «. Namque plane aliter res se habet, ut patet ex iis quae jam diximus. Certe plura alibi Scal. liberius in Gr. interpolare solitus est, hic tamen eo sincere Gr. textu usus est, qui Vallarsium penitus fugit. Contra vero, jure poterat hic Scal. urgere Vallarsium, ejusdem verbis eum reprehendendo » Graeca apud Vallarsium liberius interpolata «, cum integer locus Syncelli pag. 141. (quem solum Vall. citat) ita se habeat. Δαβὶδ ὁ μέγας ἐν προφήταις καὶ βασιλεύσιν, υἱὸς Ιεσσαί, βωθλεεμίτης, ἐκ φυλῆς Ιούδα. οὗτος ἐβασίλευσε τοῦ Ισραὴλ ἔτη μ'. Quae si conferas cum excerptis Vall. perfectam interpolandi libertatem in eo deprehendes, imo et reprehendes.

947. Similia de Codro Syncellus. p. 142.143. non tamen stricte Eusebii verbis; ita ut frustra tentasse dixeris editores Hieronymi Graeca exinde restituere posse. Ita ergo habet Sync. Πελοποννήσιοι ἐστράτευσαν ἐπ' Αθήνας, οἷς ἑαυτὸν ἐξέδωκε διὰ χρησμὸν Κόδρος Μελάνθου. Καὶ οὐκ ἔτι βασιλεῖς, Αρχοντες δὲ διὰ βίου τοῖς Αθηναίοις καθίσταντο. Αθηναίων ιη'. ἐβασίλευσε Μελόδων ἔτη κ'. οὗτος πρῶτός ἐστιν τῶν διὰ βίου λεγομένων Αρχόντων παρ' Αθηναίοις. » Peloponnesii adversus Athenienses » bellum moverunt, quibus ex oraculi responso Codrus Melanthi (filius) se tradidit. » Neque ulterius reges, sed Principes ad vitam Atheniensibus statuebantur. Athenien» sium XVIII regnavit Melodon annis XX. is pri» mus est Principum ad vitam nominatorum » apud Athenienses «.

964. Quamquam gratis dimicant inter se Val. et Scal. Eusebii nomine de *Myrina condita*, cum vix noverit id auctor noster, postremo tamen Vallarsius victor extitit, jure sequentia proferens contra Scal. in pag. 325. e. » Parmensis » ms. et vetustiores editiones hanc periocham » non habent. Scaliger, ut diximus, eam ante » conditum Cumanum refert, scilicet ad num. » DCCCCLXXXIV. In Notis Hieronymum paulo » iniquius reprehendit, quod non omnia ver» terit omiseritque quod praecipuum erat ἡ » παρὰ τισι Σμύρνα λεγομένη. At Syncelli, » quod tam saepe monuimus, illa sunt, ut est » omnino par credere, non Eusebii verba «. Certe omnino pro doctissimo Vallarsio stat Eusebius ipse.

978. Manifesta librarii culpa non semel cod. Arm. fert քաղկեդոն, *Chalcedo*, imo etiam ubi melius habetur in textu, in margine notatur քաղկեդոն pro կարթագոն, id est Graecis *Carchedo*, Latinis *Carthago*; ut locus postulat. De numero annorum subdito variant omnes omnino lectiones. Noster enim Interp. legebat ρμγ'. 143. Sync. ρλγ'. 133. Hier. υμγ'. 443. Ubi pro certo habebis aequiorem esse lectionem nostram, cui suffragatur Sync. quoad primam notam ρ. sicut et Hier. quoad secundam μ. ac demum in tertia γ. conciliantur feliciter.

984. Pro nobis stat Hier. lectio apud Scal. *annos octo*, ubi Vall. minus recte legit *opus annis* 7. quique ideo haec in annot. ambigua subjunxit 329. C. » Scaliger, *consummavitque annis octo*, praetermisso pressius ad Graecum » *opus*, quod nomen et nonnulli e suis mss. » agnoscebant. Sed et quod *octo* legit, pro *sep*» *tem*, quos dumtaxat impensos operi non dif» fitetur, juxta ejusdem Synceliani textus ves» tigia, et fidem est. Caeterum *octo* legit etiam » Prosper: atque ita potuit revera ab Eusebio » scribi «. Et quidem revera ita scripsit auctor noster, quodque commodius accipitur ab Scal. jure dicente. » Eusebius annum labentem pro » absoluto posuit «. Ut nihil dicam de Gr. Syncelli loco in Scaligeri animadversionibus allato, quem huc (ad annum Abr. 988) spectare putavit Vall. cum reapse ad superiorem librum ipsi ignotum referendus sit.

1001. His evertitur Scaligeri conjectura libere prolata. p. 61. ad DCCCCXCVI. » *Homerum*, at» *que Hesiodum*. Sunt Hieronymi «. Undenam verò divinarit vir acutissimus haec Eusebio deneganda fuisse, ac Hieronymo soli adscribenda, patefecit in sequentibus, ubi recenso Gellii de his rebus loco, ita demum concludit. » Atque » haec ex historia Latina Cassii, vel potius ex » Gellio, Hieronymus hic annotavit «. Sed Eusebius vir Graecus res Graecorum sibi magis reservandas jubet, Latinas non paucas Latino Hieronymo, nec tamen omnes: quare facile resolves et alteram Scal. sententiam de sequenti loco qui ad Carthaginem spectat: » Putamus esse Hieronymi «. Eusebius enim se primum auctorem declarat teste Arm. Interp.

1004. Pro Ամենդիս *Amendis*, mendosa librarii scriptione rescribo in sequentibus juxta P. I. Ամենդիս Σμένδις, cui fidem facit et Hier. in edit. Vall. licet Scaliger ut in Lat. legit *Semendis*, ita et in Gr. reposuit Σεμενδίς: qui sane minus peccasset, si non falso iterasset haec in animadv. 61. MIV. » *Semendis*. Ita etiam in Graecis prioris libri «: ibi tamen vel Graecum ex Syncello desumptum juxta accuratiorem lectionem Goari Σμένδις, *Smendis* hucusque haberi observatum est. Sed arrogantius disserit idem Scal. de annis XIX. quos ipse solus mendose fert, pro XXVI. apud omnes habitis; sic enim impudenter profert loco citato: » Ibid. » *ann. XIX*. Dissentit (quasi Eusebius) pri» mum ab Africano, qui habet κϛ'. deinde a se » ipso, qui totidem posuit in priore libro. VII » igitur annos γνωσιμαχῶν amputavit «. Quae sane futilia sunt, cum Scal. minime advertens inconstantem suam lectionem, gratis contra se ipsum fertur veluti contra Eusebium.

1020. Aut pro որոյ· sing. *cujus*, legendum plur. որոց, *quorum* vel *quarum*, aut potius eo sensu accipiendum, sicut relativum vocis ազգ· ut patet ex Hier. *quae*, et Gr. οἷς apud Chron. Pasch. *quibus*, masc. gen. vel αἷς foem. juxta Epitom, et Scal. Illud verò Ιουδαΐοι ambo Interpp. legerunt Ιούδα. Pro vero altero Ιουδαίων aeque potest reddi vox Arm. յուդայեցաց, յուդայեցից, *Judaeorum*, ac *Judaistarum*, ubi Hier. posuit *Judae*, juxta Vall. vel *Judaeae* secundum Scal. Ut ut sit, Arm. Interp. in recto, alii in obliquo casu id exprimunt.

1025. Summa Interpretum concordia (cui nihil detrahit illud ex librariis Hier. praetermissum, *in quarto anno regni Rhoboam*) omnino reprimit liberam Scaligeri conjecturam, immò audaciam, qua Hieronymum negligentiae accusat, quasi vero decurtaverit D. Interpres Gr. textum Syncelli, quem ipse Scaliger ad Eusebium pertinere vellet. Itaque jure refutat Vallarsius Scaligerum, dicens. p. 341. f. » In notis » denuo calumniose multa ait fuisse abs Hiero» nymo praetermissa, quae certum est Syncel» lum exaggerasse de suo «.

1029. Ita etiam superiore in libro auctor nominaverat hunc regem Եպիտոս, *Epitus*, vel Եպիտոսոս, *Epistus* cum Diod. Sicul. ad quam lectionem fortasse referenda est Hieronymi editio apud Scal. *Aegipus*, et apud Vall. *Aegyptus*, sicut et pro annis XXIV. in codd. Hier. habitis, reponendi XXVI. juxta auctorem.

1100. In ipso suo aditu, continuata lectio Arm. cogere videtur codices Hier. variantes, ut premant vestigia sua. Itaque prophetiam Eliae una cum Elisaeo, quam Vall. posuit anno Abr. 1108 vel 1109. Scaliger 1110 vel 1111. Ms. Rav. 1106. reponendam dixeris anno 1100 ad fidem nostrae lectionis.

1125. Optima Arm. lectio, quae multum favet Vallarsio; quippe qui repudiata Scaligeri editione minus recta *Diogenetus*, accurate restituit juxta utramque partem Eusebii nostri *Diognetus*; atque ut rem probaret, haec addidit p. 362. ad f. » Antea erat *Diogenetus*, quod no» men ad melioris notae mss. fidem, Graecum» que textum etiam in marmore Arundelliano, » emendavimus in *Diognetum* «. Sequenti anno in Arm. inseritur, *Eudomus*, sed in titulo melius habetur *Eudemus*.

1135. Consulto in Arm. cudimus *Acrapazes*, et in Lat. *Acrazapes*. Mira enim lectionum dissonantia est in barbaro hoc nomine regis Assyr. Eusebius noster superiore libro praescripserat Ակրապանէս *Acrazanes*; nec aliter fere legerat Chorenensis noster Ակռապանիս *Acrazanis*: ad quos accedere videtur et codex Sync. *Agraganes*, aliis *Acragaris*; vel juxta Africanum *Acracarnes*. Nunc verò auctor noster ad fidem cod. Arm. cum Arzerunio nostro praefert Ակրապազէս *Acrapazes*. ad quod referendum et illud Samuelis ակրապազէս, mutato ը in է Hier. autem praefert *Acrazapes*, ut habetur in edit. Vall. vel juxta Scal. *Ocrazapes*, vel perperam juxta alios *Acratapes*, vel *Octozapes*. Interea autem quasi parva esset confusio in nomine dubio, » Jubet Schurzfleischius (adnotante » Vall. 363. a) inquiri, num hic sit *Asbazareth* » ille magus, qui memoratur II. Esr. v. 69 «.

1151. Suffragantur huic nomenclaturae praeter Auctorem ipsum in I. P. cum Diod. Siculo Syncellus apud Gr. et Samuel apud Arm. Արիստόմեդես, արիսաոմեդէս. Similiter accurate legit et Vall. in Lat. edit. Hier. *Aristomedes*, et merito haec in adnot. addit. » Perperam legit » Scaliger *Aristodemus*, et in Graecis collecta» neis Αριστόδημος, nec recte codices duo Pa» latini *Restomedes*, editi vetustiores *Aristheme*» *des* «.

1221. Ubi primum redintegratur lectio Arm. laborant editiones Hier. ignoro enim quid causae fuerit, cur pro mensibus Sellum indefinitis ab auctore nostro memoratis, legatur apud Vall. *diebus* II. apud Scal. vero *dies tres*, quam lectionem ad Eusebium pertinere idem Scaliger falso putans, similiter in Gr. quoque Canone restituit. Quoniam vero vidit ferri non posse manifestum mendum, malignus atque iniquus in auctorem nostrum inventus est: haec enim habet annot. MCCXX. p. 66. » Hic dormitabat Euse-

bius ». eo audacius, quo minus viderat certum Eusebii textum. Verè miror, quod noluerit aliquid vel librariis, iisque Latinis adscribi; alioquin retorquetur in eum typographi ejus error duplex loco citato, et suis ipse verbis illaqueatur. » Scaliger hic altius dormitabat ». sic enim citat locum sacrae scripturae. » II Reg. XV. 8 ». et » Ibid. 31 ». quum debuisset reponere IV pro II. et 13. pro 31. Vallarsius primum emendavit, secundo vel ipse erravit. Omitto variantes Hier. lectiones in sequentibus, ubi redundat in edit. Scal. illud addidamentum librarii ignoti ex margine fortasse in textum translatum. » Hic annus consumitur per diversos ».

1228. Optime itaque et Vall. in Hier. *Psammus*, quae est constantissima lectio auctoris nostri tam hic, quam in I. P. Arm. et Gr. Ψαμμοῦς. Perperam ergo Scal. in Lat. *Psammis*, quod mendum et in Gr. refundit Ψαμμις. Quae verò interea agitat Scal. p. 66. 67. de Triere, nihil ad nos.

1237. Quum Scal. in Hier. legerit XLIII. poterat ei juvare et cod. Arm. habens tituli loco ԽԳ. XLIII. nisi fuisset manifesta amanuensis culpa pro ԽԴ. XLIV. aliter ipsa continuatio Canonis annos assiduè quadraginta quatuor exhibet: totidem sane praemiserat et in I. P. auctor, ԽԴ. ՄԴ. XLIV. ita constanter fert etiam Canon Hier. apud Vall.

1239. Gr. fragmentum mancum exscripserunt ambo editores Hier. a Sync. p. 60. idque desumptum ex superiore Eusebii libro. Hic verò Canonis locus itidem alias a Syncello usurpatus, est ille, quo nos usi sumus in fragm. Gr. quamvis supplendum sit juxta Arm. λέγεται, et postremum verbum perfecti temporis in infinitivum redigendum.

1240. Ut priore libro, ita et in Canone Interp. Arm. πρυτάνεις expressit նահապետք, sc. *Patriarchas*, vel potius *Patriae principes*, *Regionis capita* dixeris. Quomodo vero Hier. exposuerit, haesitant editores ob variantes codices. Olim *Principes* praeferebant vetustiores editi, teste Vallarsio; vel juxta quosdam *Principatus*. Nunc idem Vall. *Prytani*, Gr. dialecto, excudit. Scal. merum Hellenismum imitatus, *Prytanis*. Ut ut sit, integrae periochae digestio in edit. Scal. propius accedit ad lectionem nostram. Vallarsii editio aliquatenus superiorem sapit librum: nonnulla itaque interpolarunt Hieronymi exscriptores.

1240. Fluctuant editiones Hier. in historico hoc spatio satis longo, ita tamen ut Vallarsii lectio magis congruat cum auctore nostro, Scaligeriana autem omnino mendis laborare videatur, quare dixit et Vall. p. 39. a. » Scaliger omnia susdeque vertit prout lubitum fuit ». Attamen non Scaligeri est culpa, sed Codd. Latt. ut patet etiam ex Ms. Rav. quem citat Roncallius ad normam editionis Scal. Haec diximus de distributione sermonis quoad diversa membra. Verba tamen ipsa, vel particulares voces melius habentur identidem apud Scal. quam apud Vall. qui velint, conferant inter se, ut possint certiorem eruere lectionem Hier. ad vestigium Eusebii nostri.

1240. Gravis agitatur controversia apud criticos, utra lectio codd. Hier. anteferenda sit, Scaligerana ne *filii Aemonis*, an Vallarsiana *sive Hemonis*, qua omnino variatur sensus. Vallarsius facile triumphare visus est de Scal. hoc argumento. » Quin ipse etiam Scaliger in Sylloge Eusebiana ὃν Ἰφιτος, ὁ Αἱμόνος, κατὰ τὰ δὲ ἄλλους Πραξωνίδου τίνος τῶν κ.τ.λ. » Nempe cum de ejus genere constituendo dissentiant Veteres, aliis a Praxonida, aliis ab » Haemone ducentibus, utramque sententiam » voluit adnotare Eusebius, nec sane eum potuit Haemonis nepotem dicere, quod nemo » Veterum unquam somniavit ». 595. a. Attamen funditus evertit hanc conjecturam Eusebius noster, quum sine ulla conjunctione dixerit, *Iphitus Prachionis Dimonis*, vel *Iphitus Praxonidis Aemonis*; ubi quemadmodum secundum nomen supponit pro *filio* antecedentis (juxta tritam Hellenismi regulam), sic quoque tertium pro *filio* secundi sumi debere nemo inficiabitur: nisi dixeris unum virum duobus nominibus appellatum fuisse, quod nec Vall. concedit. Itaque posthabito Gr. fragmento incerto, imo falso, quod inter excerpta Scal. legitur, genuina Eusebii nostri lectio elucet apud Hier. juxta editionem Scaligeri, sc. *filii*, cujus loco exscriptorum negligentia vel de industria repositum fuit *sive* in nonnullis codicibus, quibus Vall. usus est. Defendit tamen Vallarsius lectionem suam *sive*, dicens: » Probat etiam luculentissimo testimonio Pausanias in Eliacis cap. IV. Inscriptio, inquit, » quae in Olympia est, Iphitum testatur Haemonis filium fuisse: Graecorum plerique non » Haemonis eum, sed Praxonidae filium dixere ». Verum haec non ita nos urgent, ut nequeamus vel Pausaniae locum ultro amplecti: siquidem non solum *filius* late potest accipi pro *nepote*, atque hinc vere dici Iphitus Haemonis filius, verum etiam sequentia mire Eusebio favere videntur. Si enim *Graecorum plerique Praxonidae filium Iphitum dixere*, eam itaque sententiam rite tenere potuit, ac reapse tenendam Eusebius statuit: quod autem Praxonidas ipse sit filius Haemonis, id ut Pausanias non negavit, ita Eusebius cum aliis affirmare potuit.

1241. Arm. վիպագրի, satis clare inducit Gr. nomen ἐποποιός, proprium scriptoribus heroici carminis, atque ab Hieronymo *versificator* expositum. Verum enim verò վէպ vel վիպասանութիւն supponit identidem pro quavis historia, պատմութիւն· sed apud majores saepenumero accipitur pro *versu*, vel *carmine poetico*. Sicut imprimis Homeri opus apud nostrates վիպասանութիւն rite appellari solet, haud secus ac S. Niersis nostri Clajensis insignis poetae carmen de Majoribus. Certe et Arctius Poetae titulo ornatur a Dionys. Halic. Lib. I, nec desunt, qui eum Homeri auditorem faciant. Haec suadent ut et in Gr. eclogo Scal. non ἐπὶ τόλυ, sed potius ἐποποιός legendum sit. Nomen verò hujus viri Hier. legit cum Suida Ἀρκτῖνος, quod propius accedit ad lectionem nostram Ἀρκτίος, quam offerunt Syncelli Ἀκτίων.

1248. Plurimum expedit transcribi hic illa S. Hier. dicta Epist. XVIII. ad Damasum: » Post cujus » (sc. Azariae, inquit) mortem, Isaias Pro» pheta hanc visionem, quam explanare nunc » nitimur, vidit, id est, eo anno, quo Romu» lus Romani Imperii conditor natus est, sicut » manifestum poterit esse his, qui voluerint le» gere Temporum librum, quem nos in Lati» nam linguam ex Graeco sermone transtuli» mus ».

1255. Feliciter clausit Interp. noster accuratissima sua expositione զիպանի ասացն. *Ilii captivitatem*, ora obloquentium criticorum, qui aperto ore invehuntur in Hieronymum ob translationem dubiam; videntes enim in codicibus Hieronymiacis (quamvis non in omnibus) legi Gr. Dialecto *Ilii Persin*, illico statuerunt D. Interpretem non intellexisse certum auctoris sensum, maximè in πέρσιν, rariore, ut ajunt, voce. Verum tamen cum non desint codices hic praeferentes *vastationem*, iis rite adhaesit Vallarsius, atque non abs re conjecit in annot. aut ultro observatam fuisse a S. Hier. vocem πέρσιν tamquam titulum libri poetici de Persi, seu de Excidio Ilii, aut commodius fortasse repositum ab eo fuisse » Ilii Persin, id est vastationem »: exscriptores tamen Latinos unam vel alteram vocem omisisse. Plura hac de re agit Vall. qui velint, adeant locum; nihil enim ad nos.

1258. Pro *Thebaei* Scal. legit in Gr. Θηβαῖοι, juxta Latinam Hieronymi editionem: at apographum Interpretis nostri ita constanter habuit, ut hactenus fert codex Syncellanus, Θηβαῖοι, quamobrem siquid peccati est, Graecis codicibus, non autem Armenis objiciendum erit. Nomen vero Aristotelis, de quo et in Arm. et Gr. accurata mentio est, fert etiam Hier. in edit. Scal. ubi Vallarsius corruptè habet *Aristeus*. Denique integra restituitur Gr. lectio, si pro ὁ καὶ, ut apud Sync. legitur, reponas οὗ τὸ ἰδιόν ὄνομα ἦν. juxta Arm.

1270. Pro nomine *Salmanasaris*, quod unum novit auctor noster, nescio qua librariorum Latt. libertate repositum est in vulgatis Hier. codicibus *Sennacherib*, *qui et Salmanasar*, atque deinde *Sennacherib* tantum usurpatur: quinimmo in aliquot exemplaribus nulla mentio de *Salmanasar*; qua re decepti Melchior Canus et Franciscus Haraeus, injuria erroris accusarunt Eusebium, quum potuissent vel ipsius Hier. exemplaria magis exacta consulere, quaeque a Pontaco citantur, quae nempe accurate *Salmanassar* tantum ferunt, ut reapse auctor scripserat, teste Interp. Arm. Verum de sententia Eusebii in tota hac historia fusè agunt editores Hier. Scaliger et Vallarsius, cum aliis. Nos de certa lectione magis solliciti monitos lectores volumus, frustra insudasse Scaligerum in reparando Gr. textu ex iis Chron. Pasch. verbis p. 87. A. Τούτῳ τῷ ἔτει Δ'. τῆς βασιλείας Ὡσηὲ υἱοῦ Ηλὲ, πρώτη αἰχμαλωσία γέγονε τοῦ Ἰσραὴλ τῶν δέκα φύλων, βασιλευομένων μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, νῦν δὲ μετῳκισθέντων εἰς ὄρη Μήδων, καὶ Χαλδαίων, ἐπιστρατεύσαντος αὐτὴν Σαλμανάσαρ τοῦ τῶν Χαλδαίων βασιλέως . . . ἐβασιλεύθησαν δὲ ἐν Σαμαρείᾳ ἔτεσι διακοσίοις ἑξήκοντα τρισί. quae Scal. paulo interpolavit.

1270. Huc fere spectat, vel potius ex hoc loco desumptum creditur illud eximii Rhetoris nostri S. Gregorii Naricensis in Orat. XIV. dictum de parabola Samaritae, quem Dominus noster sub tacito suo nomine adduxerat. Rhetor enim laudatus nomen Samaritanum silentio dissimulans պահպան անուամբ *Custodis nomine* ab Assyriis derivato rem exponit. Verba ipsa pro curiosis lectoribus hic transcribuntur. « Ել քահանայապէս քան աշխարհական ակաւ օրինին զգեստուք ու մանուն պահպան գասուպարտիչն անիծից, և բանիւք քաղցունն ձգմամբ՝ ի խորտակումն խոցելոյն արագել մատուար, և ոչ արդէս զնատկանն կարասել ասացին . . . այլ՝ հինանասցն պահպան անուն ասորեստանեայցն, որք ի հրեից ընկալեալ զօրէնս ամրոցք պահիցին զոր նոցա մատաչան. նոցին կցորդեալ մարմնոյդ վէրսաւ կուսաւ՝ մերակրպարան խառնուեմամբ. զաւազաւրն գծագրեցեր գանախս ու տարաւագիսն, և ետնարարդ ներգործութեամբ անդամոյն. ձեռն կարկառեալ յարուցեր զմարդն նախին՝ մեզանէ ի մահ իւրմէն ծննդովք ». Նարեկ. ԺԳ. 3. h. e. » *Non more sacerdotali accedens secundum Aaronis legem infirmam, quae valida erat ad munus mortis per damnativas maledictiones, factionesque lapidum plenis pugnis, ad confringendum vulneratum properasti; neque Levitico more Praecursoris etc. . . . sed Ethnicis ipsis Assyriacis, quorum nomen Custodes sonat, quique acceptas ex Judaeis leges integre observarunt, quas isti oblivioni tradidere, iis inquam particeps factus per carnis tuae habitum, nostrae formae admixtione tibi adscita, liberatricem delineasti promissionem apud alienigenas; atque per Divinam actionem illibatam, porrecta manu, resuscitasti primum hominem mortaliter peccantem una cum natis propriis* ».

1278. Iterum hic usurpant Scal. et Vall. pro Gr. textu illud Syncelli ex p. 129. D. Μίδας Φρυγῶν ἐβασίλευσεν. Sed haec nos multo ante praemiseramus cum Eusebio, anno Abr. 707. quum hic inverso potius ordine legendum sit Φρυγῶν ἐβασίλευσεν Μίδας. Nota tamen primo loco haberi in Cod. Arm. վիգաս. nunc վի-

χωσ', pro nimirum *ἀβρωσ*, vel iterum pro *ἀβλαβως*, ut habebis etiam paulo post, ubi mortem ejus memoraturus est auctor. Olymp. xx. Quod si de anachronismo dubitare quis velit, sciat etiam alios scriptores non convenire inter se de certa Midae aetate; unde et diversis aetatibus juxta varietatem auctoritatum proditam rem fuisse dixeris, ut non semel occurrit in Canone: si tamen unus tantum sit Midas Phrygum rex appellatus.

1281. Quod dicit S. August. de Civit. Dei L. XVIII. c. 31. » Tres prophetae de minoribus, Abdias, Naum, Ambagum, nec sua tempora dicunt ipsi, nec in Chronicis Eusebii, et Hieronymi quando prophetaverint, invenitur «: nos de Abdia, et Ambagum intelligimus in Eusebio nostro, qui hic Naum commemoravit, quamvis non noverit Hier. praesentem locum integrum apud Scal. vel ex parte apud Vall.

1300. Pro *χερκῆνα*, *Cherrenus*, in animum inducimus legendum esse juxta Gr. Sync. *χερρωνῆτα*, vel *χερωνῆκαν*, Χερρόνησος, neque fidem habemus Scaligero, qui ad normam Lat. editionis Hier. voluit et in Gr. vulgari usu ut legeretur Χερσόνησος, quique gratis perturbavit sedes vocum, postremo loco servans illud *ἐν Σικελίᾳ*, cum initio statim locum habere debeat.

1302. Supervacuo tenet Scal. in Hier. *qui et*, et immerito hinc eadem adstruit in Gr. suo canone; ubi Vall. nobiscum, suffragantibus et Graecis auctoribus, legit continua serie *Numa Pompilius*. Sicut etiam accuratissime praefert annos XLI. juxta tum Canonem, tum anteriorem auctoris nostri librum, haud secus ac Sync. *μα'*. p. 168. E. solus ergo Scal. deviat a vero, non solum quod in Lat. mendose legerit XL. verum etiam (quod maximum est, ei tamen usitatissimum) quod in Gr. quoque restituerit *μ'*.

1305. Ultro licet concedamus Vallarsio amplius haec legenti in Hier. Lat. editione, (quamquam Scal. non noverit). » Manasses impius Esaiam interfecit, statuamque suam posuit quinque facies habentem «. Non possumus tamen aegre non ferre, quod studuerit incertis fragmentis, iisque non integris, Graecum quoque reparare textum, falso credens Eusebii esse haec dicta, cum vix probare queat ea Hieronymo potius adscribenda esse, quam ejus exscriptoribus; etenim teste Roncallio » Ms. Rav. et plures alii apud Pontacum, et Scaliger haec omittunt «.

1308. Juxta Arm. ex Gr. exprimendum erat in Lat. *Gongiarium*, sed Latinorum more vulgatissimo *Congiarium* dico. *ասարքա ձասձարիա* verò est merus Hellenismus ad syllabas usque; ad cujus explicationem refertur postrema vox Arm. *լուծայս, asses*.

1308. *խնդկէն* adnotat accurate Gr. vocem ὀστράκινος juxta duplicem significationem sc. *testaceus*, et *fictilis*, ita ergo legit Interp. noster. Hieronymus tamen legebat *σκύτινα*, et hinc reddebat *scorteos*. Verè enim σκύτινος Latinis est *scorteus*, ceu *coriaceus*, *pelliceus*. Mirum, quod Sync. utramque utriusque Interpretis Arm. et Lat. lectionem praefert *σκύτινα καὶ ὀστράκινα*, *scorteos et testaceos*, integriore procul dubio Eusebii codice usus, at Chron. Pasch. ὀστράκινα tantum nobiscum habuit, ubi tamen Interp. Lat. Du Cange Hieronymo morem gerens *scorteos* reposuit, sane contra fidem, cum debuisset auctorem suum exprimere habentem *testaceos*. Ad haec nota Syncelli textum alio ordine ab eo digestum, consultò à nobis membratim de integro citari ad imitationem Eusebii. Vallarsius assidua serie Syncellum transcripsit. Scaliger verò Chron. Paschalis locum potius sibi conciliandum duxit, nonnullis interpolatis, ex p. 94. D. E. ubi haec leguntur. Νουμᾶς Πομπήλιος τετάρτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐν Ῥώμῃ κτίζει τὸ Καπιτώλιον ἐκ θεμελίων. (Anno post) Νουμᾶς Πομπήλιος κογγιάριον ἔδωκεν ἐν Ῥώμῃ ἀσσάρια ξύλινα καὶ ὀστράκινα. Denique quae in calce praesentis loci legit in Hier. Vallarsius, » nullum cum finitimis bellum gessit «, ea paulo superius privatim ediderat Scal. et Graeco gratis textu adornare non dubitaverat, cum sint augmenta Hieronymi, non verba auctoris nostri teste cod. Arm.

1318. In 1. Parte legebamus *ιε'*. XXXV. sed praesens Canonis calculus habetur etiam in Catalogo *ιϛ'*. XXXVI. nec aliter habuit et Sync. p. 191. C. *λϛ'*. 36. quamquam Vallarsii typographus ediderit *λβ'*. 32. Mitto Herodotum, qui annos tribuerat huic regi *μ'*. 40. Verum hic Scaliger more suo ad normam Lat. Hier. *Lydorum quintus Gyges* etc. reposuit in Gr. Λύδων ἐβασίλευσε etc. Contrà Vallarsius, qui legebat in Lat. *Post quem Gyges r.* etc, eo pacto et Gr. de suo restituit, Μετ' ὃν ὁ Γυγις etc. minus peccasset, si Syncellum non citasset ex pag. 191. cum nullum sit ibi vestigium vocum Μετ' ὃν. De Scaligero minus solliciti sumus, cum ipse ubique quin Gr. auctorem citet, ad arbitrium suum rem conficiat.

1326. Lego *Ալեքս* (pro *Ալեքս* manifesto calami lapsu), ut constanter habebatur etiam in 1. P. Arm. et Gr. ad cujus normam restituenda et editio Hier. mutilata a librariis *Merres*, facile enim prima littera A, permixta fuit cum antecedenti voce *Dynastia*, aliis *Dynastiae*. Syncellus, qui p. 61. B. ex Eusebio legerat Ἀμμερίς, de suo Ἀμάης dixit p. 153. c.

1326. His probatur lectio Hier. apud Vall. redundat itaque penes Scal. *junxitque*; postremum vero verbum *Ձանաչէր agnoscebatur*, desideratur in omnibus Hier. editionibus.

1345. Sola editio Scal. cum Ms. Rav. rectam praesefert lectionem nobiscum, aliis corrupte ferentibus, *Nichepos*, *Nicopsos*, *Nechipso*. Quae vero amplius de hoc rege legit Vallarsius, vel ipso fatente » Scaliger respuit, nec in Parmensi quidem Ms. sunt «, quibus adde et Ms. Rav. a Roncallio citatum. Pro *Lesbeis* autem irrepsit in Cod. nostrum *Libyes*, quod inviti servavimus.

1351. Lectio Arm. satis commendare videtur Gr. textum a Sync. transcriptum; quem affirmat et Suidas cum caeteris, atque ideo accurate rem ab Interprete nostro expositam invenimus, ita ut placeat vel ipsis criticis, qui de lectione Hier. aliter sentiunt.

1360. Hoc dictum Eusebii luculenter demonstrat etiam lectio Armeniacae interpretationis in sacris libris, quippe quae ab optimo codice septuaginta seniorum transcripta. IV. Reg. XXI. 19. *Ամբն քսանեհրկուց ամաց սկսեալ Ամովնայ որդւոյ Յովսիա, և երկոտասան ամ Յովսիայ թագաւորեաց Յերուսաղէմ*. i. e. » Filius viginti duo annorum Ammon, quum regnat, et duodecim annos regnavit in Jerusalem «. Minus ergo maturè objicit Scal. auctori nostro. p. 81. ad MCCCLX. dicens: » Quis est ille codex Bibliorum LXX seniorum, qui soli Eusebio notus fuerit, vetustissimis autem scriptoribus ignotus ?«, et caetera, quae gratis prosequitur, et Syncellum sibi tamquam socium adhibet. Feliciter tamen utrumque refellit Vallarsius p. 440. b. atque codicis Alexandrini auctoritate fidem Eusebii affirmat: adire ne pigeat locum citatum magnopere commendabilem.

1362. Pro *ստրանդիա*, *Strandia*, legendum cum Sync. et Hier. *ստագիրա*, Στάγειρα, *Stagira*.

1366. Frustra reposuit Scal. in Gr. ἐκράτησεν, sc. *obtinuit*, *potitus est*, pro accuratissima lectione Sync. ἐτυράννησεν, *tyrannidem exercuit*, juxta Eusebium, testantibus Arm. et Lat.

1375. His satis conciliatur, saltem ex parte, Gr. textus ab Scaligero usurpatus, ubi tamen cum paulo aliter reddiderit Hier. huc illuc agitatur Scal. p. 80. ad MCCCXLIV. dicens. » Graeca, καὶ ῥάβδον κατέσχεν. *et sceptrum tenuit*, *gestavit*. Hieronymi codex videtur habuisse ῥάβδους, *fasces*, cum securibus scilicet, sed nec sic quidem constaret lectio. Nam τὸ κατέσχεν ei notioni non convenit. Non enim rex τὰς ῥάβδους κατέσχεν, sed Lictores. Videndum tamen, num ita legendum: καὶ ῥάβδους κδ'. ἔσχεν, quod videatur ita Hieronymus legisse; videtur verum esse «. Quod tamen si constaret, numerus quoque apud Hier. extare debuisset: verum aliter certo certius judicaret Scal. si sciret Eusebium dixisse χρύσινους ῥάβδους, teste lectione nostra.

1377. Justa quidem expositione usus Hieronymus, *Examii filium* Thaletem dixit; legerat enim in Gr. cum Sync. casum genitivum Ἐξαμίου. Ubi tamen Interp. Arm. legebat ablativum, ideoque disjunctum ἐξ Ἀμίλου, et hinc oportuit ut redderet *յամիլոյ*. In sequentibus summa inter Interpp. concordia apparet, ita ut vel ipsi Hieronymo placuerit uti nobiscum verbo *agnoscitur*, valde exacta ferè translatione ex Gr. ἐγνωρίζετο (quod sonat juxta Arm. *agnoscebatur*), quamquam alibi diverso modo Latium exprimere soleret, *clarus habetur*, etc. Sed mirum quod praesens locutio Hier. displicuerit Vallarsio ex alio capite: dixit enim p. 444. c. » Pro *agnoscitur* mallem legere *nascitur* «, eo quod hac Olympiade Thaletem natum alii auctores tradiderint. Sed quid, si Eusebius paulo aliter cum aliis senserit, vel generaliter tantum primordia ejus adnotaverit hac aetate? Quod si molestiam attulit viro erudito, tum ei optandum erat, ut non tam Latina Hier. editio, quam Gr. textus legendus aliter esset.

1380. *Դոդոնիական բրմաս*, sicut ex aliis locis versionis nostrae patet, aut *Dodoneus divinator*, aut *Dodonea divinatrix* intelligitur; itaque videtur Interp. noster legisse in Eusebio Δωδώνησῳ τῷ vel τῇ μάντει, quam juxta alios Δωδώνης τῷ μαντείῳ. Ut ut sit, gaudeant critici, cum viderint deesse apud auctorem nostrum illud *primum*, quod in codicibus Hier. supervacuo legitur; cujus causa hucusque certabant inter se invicem editores ejus Latini sub grato nomine Eusebii nostri.

1384. Nescio an emendatior sit habenda lectio haec nostra *Tymaeus* inter tot variantes Hier. editiones; quarum fidem sic expandit Vall. p. 449. e: » Rescribit Scaliger *Tyrthaeus*, quod et nobis quidem probatur prae *Misthaeus*, et *Mysteus*, et *Myrtaeus* et *Myrieus*, et si qua alia sunt in antiquis libris nominum commenta, quae nec Graecam originem sapiunt. Sane et Tyrtaeum vocat Plutarchus in Apophthegmatibus, et Horatius de Arte Poetica V. 402. *Tyrteusque mares animos in Martia bella*, *Versibus exacuit*: denique Suidas, qui Τυρσαῖος, ait, ἤκμαζε κατὰ τὴν λέ. Ὀλυμπιάδα «.

1385. Mallem ut legeretur juxta Hier. et Sync. *սիկոպ*, pro *սիկան*, quod habet codex Arm. Verum hic de alio capite, non immerito, queritur Vall. p. 449. f. dicens. » Apud Scal. praepostero ordine primum Sinope, deinde Lipara, tertio Cyrene recensentur «. Ipse itaque Vall. tantum constanter hoc spatio vestigium tenet auctoris nostri.

1388. Accuratissimam attigit Vall. lectionem in Hier. eo nempe ordine vocum, quo Eusebius noster procedit, ubi Scal. inverso ordine legerat » Apud Hebraeos prophetabat Olda mulier «. Sed non satis mirari possum, quod Scal. genuinam in Gr. Syncelli editionem usurpavit, contrà Vallarsius erravit, ubi sine causa haec sibi proposuit » Ολδα γυνὴ Εβραία προεφήτευσεν. Syncelli pag. 171. D. et Chronicou Pasch. pag. 96 «. Bene consuluit paginam cod. Syncelli 171. sed debuit ejusdem paginae regionem B. transcribere, ubi certior occurrit textus, vel saltem Chronicon

Pasch. a se citatum describere, ubi item occurrit illud παρ' Εβραίοις ad normam Eusebii, haud secus ac Lat. Hier. Haec ideo plus aequo prosecuti sumus, ut pateat nos ubique Eusebium ipsum Graece loquentem solitos quaerere, alios passim quavis Graeca locutione contentos fuisse, etiam si (quod plerumque accidit) cum Eusebio minus conveniat.

1390. Inter variantes Hier. editiones *Prusia*, *Prusias*, *Prusina*, *Perusina*, prima tantum lectio ut *Prussia*, est anteferenda ad fidem Arm. et Gr. quamquam tum Scal. tum Vall. secundam retinere maluerint. Praetermitto Schurzfleischium frustra contendentem legi hic oportere *Perusia*, quae Etruriae urbs est notissima; cui erudite occurrit Vall. his verbis p. 450. i. » Minime diffitendum, Bithyniae civitatem ab Eusebio innui: sive autem illa sit » Prusa Olympi, sive alia cognominis sub Hy» pio monte, sive demum Prusias ad Cianum; » quaerant ii, quibus tantum otii suppetet » rit «. Vide et Scal.

1391. Pro *Epidauro*, Vallars. *Epidamnus*. Scal. *Epidammus*: emendationem eligent studiosi lectionem.

1402. Multa hic agitant viri critici de certo auctoris sensu, maxime secundum Hier. translationem decurtatam. Sed quid ad nos? Armena editio ad amussim exprimit Gr. textum allatum, nisi quod desit ibidem verbum respondens illi Arm. *qhuqtgwu.*, *contigit, occurrit*, pro quo restituit Scal. parenthesis nota, *εἶναι, fieri, esse*: et contra redundant quaedam ab eclogario adjecta, quae nos de more parenthesi intercludimus. His itaque interpolatis, quicquid dixerint critici, accipe Eusebium sibi constantem in Gr. et Arm.

1408. Resistit Scal. p. 85. ad MCCCCIII. dicens: » Si primus tyrannus Siciliae, quid ergo facient Phalarida, quem tot annis antea tyrannidem Agrigentinorum arripuisse novimus? Manifesta *ἀντιλογία* «. Haec dixerat vir criticus primo animi ardore, quem tamen de industria sedavit in secunda operis editione, adjecta sequenti ratione pro auctore nostro. » Sed diversos auctores sequitur «. Cui addere potes et alteram excusationem majorem ex Arm. interpretatione desumptam, ubi nimirum non ponitur adjectivum *առաջին*, *primus*, sed adverbium *նախ*, *primùm*, ex quo fortasse elicienda erit haec sententia tamquam verissima, » nunc primum coepit Panaetius tyrannidem exercere «, sc. *hoc tempore coepit*: quod si constet, nullam patitur *ἀντιλογίαν*. De Phalaride verò de quo et infra, haec non contemnenda Scal. ad num. MCCCCLII. » Melius (ait) » in hoc tempus confertur, quam super» rius MCCCCXC (lege MCCCXC). Nam eum » floruisse Olympiade LII. scribit Suidas «.

1408. Quum *Ninus* hic supponat pro urbe, non pro homine, (namque Ninus etiam junior dictus multo ante erat sub Arbace Medo) quomodo defendi potest verbum Arm. *unuuhkuy*, quod internecionem exprimit? Ad quod fortasse dicendum esset, urbis nomine urbanos intelligendos fere, ac si dictum fuerit *qhpnuhu ghu unuuhkuy*. Sed commodius dici potest eo verbo etiam eversionem aedificii signari, ut alibi, quasi *gjuuuuhkl*· aut legendum esse in Arm. unius tantum litterae variatione *juuuuhkuy*, sc. *subvertit, solo aequavit*: quo accurata Hier. lectio comparatur. Obstat tamen Scaligeri censura, qui sic animadvertit in interpretationem Hier. p. 85. ad MCCCCX. » Fortas» se in Graeco conceptum fuit: Κυαξάρης ὁ » Μῆδος τὴν Νίνον αἱρεῖ, *capit, expugnat*. » Nam procul dubio non subvertit. Sed haec » asserere, temerarium. Non raro imponunt » nobis conjecturae nostrae «. Satis bene: nihil nos certius addere possumus ob verbum Arm. ambiguum ferme, de quo et alibi verba faciemus. Sed ut vere subdit Scal. » supra MCCCXCVIII. idem gestum narratur «, ubi Arm. apposite reddidit, *qhpnuhu պաշարեալ ան*· *Niniven obsessam cepit*. Hier. *Ninum capit*.

1409. Ita omnino omnes Canonis lectiones cum I. P. Jure itaque arguit Vall. p. 457. d. dicens. » Nugari videtur Schurzfleischius, cum » in Graeco pro Ψαμμουδὶς ἕτερος, legere ma» vult uno verbo, nec uno tamen loco Ψαμμου» δισέτερος, quod alius Psammuthes non prae» cesserit. At vero praecessit, qui cognominis » est Psammeticus «.

1412. Irrito labore refellit Scaliger id quod gratis auctori nostro imponit. » Mirum (in» quiens. p. 85. ad MCCCCIII) Graeca lectio » concipit, Γκγ΄. Ιουδαίων αἰχμαλώτους λα» βών, quae Hieronymus omisit, et merito. » Nullum enim hujus numeri vestigium extat » in scripturae contextu «. Nec Eusebius talem somniaverat numerum, sed Scaliger falso ei adscripsit haec nescio a quo pseudoeclogario desumpta. Vallarsius judicavit ex Cedreni pag. 91. ea mutuata fuisse, quod tamen vix constat, ut patet locum inspicientibus. Verum hic quid dicturi essent critici, si scirent pro *anno tertio Joachim* ut apud Hier. legitur, repositum esse in canone nostro Eusebiano *annum decimum*, tam in spatio historico, quam in serie calculi? namque è regione x. anni ejusdem regis haec narrantur: nec aliter legerat et Samuel. Certè non pauca paulo superius vel inferius collocantur in edit. Hier. hoc intervallo; aliis si vacat, dimittimus ut omnia inter se conferant.

1418. Vall. in Hier. minus recte, *Camerina*, cum omnes reliquae lectiones constanter praeferant *Camarina*. Scaliger contra, ut non novit in Lat. *urbem*, sic quoque de more Gr. restituit, expuncta probatissima voce πόλις. In sequentibus verò amplius de Massilia (in Arm. Massalia) fert editio Vallarsiana explicationem hanc, *civitas Galliae*, cujus nullum vestigium neque apud nos, neque penes Scal. sicut et altera illa linea quae apud Hier. legitur *Perinthus condita*, desideratur in nostra lectione. Utcumque sit, illud quoque hic notabis, nihil obesse nobis Scaligeri conjecturam, multis ab eo probatam, verbum scilicet κτίζειν, *condere*, passim ab auctore usurpari solere pro ἀποικίζειν, *colonias deducere*; id enim satis commode retineri potest etiam in nostra dialecto, ut *հիմնել* dicatur non solum pro *հիմարկել զքաղաք*, *կանգնել զբնակիչս*, verum etiam pro *հիմնեցուցանել բնակիչս զարգարել*· alii viderint de Lat. verbo *condere*.

1419. Huc spectat Syncelli locus. p. 181. B. Ο΄ μέντοι Εὐσέβιος τὸν Αστυάγην ἀπὸ τοῦδε τοῦ Σεδεκίου ἐστοιχείωσε βασιλεύσαντα ἔτη λή. ἤτοι ἀπὸ ιβ΄. ἔτους τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἕως τοῦ ε. ἔτους Νιριγλησάρου. (marg. μετὰ δὲ τὸ ὕστερον) τοῦτον τὸ ἔτος λογισάμενος α. ἔτος τῶν Κύρου βασιλείας ἐν τῷ Κανονίῳ αὐτοῦ. Goaro interprete: » Eusebius porro As» tyagem jam a Sedeciae temporibus regno po» titum describit, (supple annis. 38) ab anno » nimirum Nabuchodonosor 12. ad quintum » usque Niriglesari: post ejus vero postremum » annum, digesto a se latercullo, regni Cyri pri» mum ordinat «.

1424. Ambo Interpp. Arm. et Lat. legerant, et ambo reddiderant *ակրեաց*, *subvertit*: postea verò exscriptores Lat. interpretationis Hier. reposuerunt *emundavit* ex industria, atque haec hodie interpolatio praevaluit in editionibus. Rem sic proponit Vallarsius post alios. » Sunt » (ait) alii Pontaco, itemque alii Scaligero lau» dati mss. qui *subvertit* pro *emundavit* legant. » Ac sane Scaliger erudite, utramque lectionem » ab eodem Graeco verbo, sine accentuum api» cibus, ut olim scribi consueverat, expres» sam notat. Est enim καθαιρεῖ, *subvertit*; » καθαίρει, *emundat*. Est etiam verosimilius » utroque sensu Hieronymum fuisse interpreta» tum, altera lectione ad libri oram adposita, » quam pro ejus verbo *subvertit*, alios postea, » quibus nota historia erat, supposuisse *emun*» *davit* «. Vera conjectura, imo et verissima, in eo, quod posteriorum quorundam ope interpolata fuerit Lat. lectio *emundavit*, hodie vulgata, qua et omnes ejus editores usi sunt, etiam si non ignorarent ab ipso interprete positum *subvertit*.

1424. Cod. Arm. nunc habet *վաֆրէս*, *Vaphres*, nunc *վաֆառ*, *Vaphar*, quomodo habetur etiam in Bibl. Arm. Jerem. XLIV. 30.

1426. Quamvis paulo prolixior fuerit Scaliger in Gr. fragmento, ad usum hujus loci hinc inde conquierendo, maxime a Josepho; non minus tamen juvat ejusdem labor ad explicandam, imo et emendandam lectionem nostram, quae aliter inutilis esset: namque satis compertum est pro *πλὴν τῶν φονικῶν*, sc. *praeter mortificas (leges)*, seu ad necem pertinentes, mendosissime lectum fuisse in apographo nostro, *πλὴν τῶν Φοινικῶν*, *praeter Phoenices*, vel *Puniceos*.

1428. Ubi Hier. exposite dixit, *certantibus in agone*, refragatur Scal. in animadv. dicens: » Αγωνιζομένοις, *certantibus*: nam superflua » vox *agone* «. Nescio quid dicturus esset, si vidisset Interpretem nostrum usurpasse verbum novum pulchre concinnatum ad normam Gr. *ագոնարարաց*, quod non aliter explicari potest in Lat. nisi dixeris cum Hieronymo *certantibus in agone*; aliter vel Hellenismum exprimas oportet, *agonizantibus*, vel barbarismum *agonificantibus*. Porrò in his rebus Graecorum minus notis librario Armeniaco facile irrepsit mendum in vocibus *արագաս արաւն*, et *զարագաղգաւան*, pro itaque priore lego *արագաս առաւ*, vel *առաւել քիչ*, vel *աւագաս ասյին*, posterioris verò loco facile substituo *զարագաղգաւան*, quasi *Tragodos* cum Gr. Latinis *Tragoedos*, vel *զարագիկեան*, ceu *Tragicos* sive *Tragicones*.

1433. Parum juvat illud Gr. fragmentum Syncellanum ab editoribus Hier. usurpatum. Θαλῆς Μιλήσιος ἐκλειψιν ἡλίου σύμπασαι (ita Goar. ubi Scal. legit σύμβασαι) προεῖπεν. sc. ad verb. » Thales Milesius defectionem solis integram (ut sonat σύμπασαι, vel *futuram*, ut σύμβασαν) praedixit «.

1436. Totidem annos fert et canon Hieronymiacus; quare subirascitur Scaliger auctori nostro, quod deviarit a vestigio Livii et Dionysii Halicarn. qui tribuunt huic regi annos XLIV. Vallarsius contra defendit Eusebii calculum. Sed irritus est utriusque labor, cum reapse Eusebius superiore libro annos praemiserit ϟϗ. XLIV. ex quo patet minime fugisse eum traditionem Livii cum Halicarnasseo, sed alios fortasse auctores aequius duxisse sibi in canone imitandos.

1443. Probanda itaque lectio Scal. in Gr. μετὰ τὸν ἐπ' Αρχεμόρῳ, nec improbanda ejusdem interpretatio explicite proposita in animadv. » post eum, qui in honorem Archemori cele» bratus est «: eadem enim sentire videtur et lectio nostra, ubi Goar minus recte ediderat apud Sync. *τῶν Επαρχεμόρων*. Quod autem scribitur in cod. Arm. *եպ.*, sine scrupulo restituo *եպաս.*, ut postulat et subsequens casus *յարքեացդ* a passivo verbo regendus.

1445. Non immerito queritur Scal. hanc periochen variis captivitatis annis collocari apud variantes Hier. codices; alii ponunt, inquit, anno IX. alii XV. alii XVIII. quorum postremum vel invitus ipse tenuit. Vallarsius anno post edidit. sc. XIX. noster denique codex altero post anno XX. » Sed » nullo modo recte (subdit Scal). Nam Nabu» chodonosor obiit trigesimo septimo anno de» portationis Joiachin numero MCCCCLII. Ita» que (adjicit) nescio quid habebat in animo, » quum haec scriberet, Eusebius «. Haec fortasse jure objecisset vir criticus auctori nostro, si habuisset certum indicium constantioris ejus

lectionis; verum tamen totum vitium librariis adscribendum dixerim, inter quos ferendus videtur noster, qui hanc periocham posuit eo historico spatio, quod initium ducit ab anno Abr. MCCCCXLV. extenditurque fere ad annum MCCCCLII. ab Scaligero postulatum; ita ut si non certus annus, certum tamen spatium accurate continetur in nostro codice; idem quodammodo dicendum est de editione Vall. Itaque editio tantum Scaligeri improbanda, ubi tota haec periocha collocatur anno MCCCCXLIV. linea videlicet abs re interrupta.

1452. Պարկապիւ. vox composita, *nudi certaminis*, *nudus certans*, demonstrat supplendum esse in Gr. cum Scal. γυμνικός: quod quidem sonat *nudus*, vel *ad nudum pertinens*, Latinis tamen usuvenit Hellenismum servare *Gymnicus*. Ceterum pro Παναθηναίων, noster habuit tantum Αθηναίων.

1457. Locus nominatim citatus a Syncello p. 181. statim post praemissum fragmentum, hoc modo. Ταῦτα Εὐσέβιος . . . μεθ' ὃν Κύρου ἀ. ἔτος παραδεὶς γράφει πρὸς λέξιν ταῦτα. Κῦρος ἀνῆκε τὴν αἰχμαλωσίαν, etc. sc. » Haec » Eusebius . . . Postea vero Cyri I. annum » subjungens scribit ad verbum haec. Cyrus » dimisit captivitatem, etc «. Ubi quamvis expresse testatus erat Syncellus *ad verbum* se Eusebium descripturum, nihilominus editores Hieronymi Scal. et Vall. relicto hoc loco tutissimo, alterum sibi sumpserunt locum ex Chron. Pasch. eoque diversa ratione usi sunt juxta variantes Lat. codices.

1461. Accurate nobiscum sentit Scaliger, usurpans pro Gr. textu locum Chron. Pasch. citatum. Contrà Vallarsius Syncello solo usus est ex p. 190. qui tamen locus propriam inferius habebit sedem in Canone Euseb. id sane designat vel ipsius Vallarsii dictum, p. 478. c. » Eum (Xenophanem) iterum Eusebius cum » Simonide ac Phocylide inferius recenset «. Praesentis ergo loci genuinum fragmentum Vallarsius ignoravit.

1463. Item satis accurate Eusebii verba jacent in Chron. Pasch. loco signato, quo et Scal. usus est. Non contemnendus et Syncellus a Vallarsio laudatus p. 191. c. Χίλων εἷς τῶν ἐπτὰ φιλοσόφων Λακεδαιμονίων ἔφορος ἐγένετο. Ubi et illud notabis, Gr. vocem ἔφορος apud nos redditam non semel արքեա, servari abs Hier. *Ephorus*, adjecta simul Lat. explicatione, *id est respector*, ut fert editio Vall. cujus tamen loco haec praefert edit. Scal. *dispositione communis gentis*. Goar in Syncello suo sic reddi voluit, p. 191. C. » In Lacedaemoniorum Magistratum evectus est «. Verum Du Cange in Chron. Pasch. 115. A. Gr. dialecto contentus fuit, » Ephorus (inquiens) erat Lacedaemone «: quique late anteriora exponens, *unus e VII. sapientibus*, Syncellanum Gr. textum potius expressisse visus est, etiam si sensus idem sit apud omnes; nobis tamen minime satisfacit sensus, si non accedat et verbum Eusebianum.

1469. Hic ambo editores Hier. carentes citato Syncelli loco, frustra tentarunt Graecum textum desumere ex satis longis Chron. Pasch. verbis. 115. B. C. » Θαλῆς ὁ Ἐξαμύου (vel Εκαμίου) Μιλήσιος, πρῶτος φυσικὸς φιλόσοφος ἀπέθανε, ζήσας ἔτη οϛ΄. Haec inquam, quae potius pertinerent ad alterum Canonis locum. Olymp. XXXV. Scaliger integra hic transcripsit cum interpolatione annorum οϛ΄. Vallarsius prudentior evasit; videns enim ad praesentem locum duo tantum requiri vocabula, haec sola ex praemissis excerpsit, Θαλῆς . . . ἀπέθανε. Eusebius tamen in praesenti tempore dixerat ἀποθνῄσκει, vel potius θνῄσκει juxta Sync. et Hier. *moritur*, ne dicam τελευτᾷ, ut sonat Arm. վախճանի.

1470. Displicet viris criticis, quod tot annos attribuerit huic regi Eusebius, cum Livius et Dionysius decennio minus dixerint, sc. XXV. Sed jam eis satisfecit auctor noster priori libro per annos ϗ. XXIV. haud secus ac Sync. χδ΄. Hunc tamen calculum tenere maluit et Cassiodorus, sc. annos XXXV. cum Hieronymo in Canone, et in prologo in Haggaeum, ubi secundus annus Darii filii Hystaspis comparatur cum XXVII Tarq. Superbi, quique post annos VIII. ejectus sit à Bruto.

1470. *Cippum* accipe pro tormento, ceu instrumento ligneo, ad imitationem Arm. et Gr. ξύλον, quae voces pariter sibi invicem comparatae occurrunt etiam in Job. XXXIII. 11. et Act. XVI. 26. etiam si Vulgata Lat. lectio primo loco habeat *nervum*, secundo *lignum*. Pari modo conciliantur Arm. et Gr. etiam in sequentibus Eusebii verbis, maximè si պարսաւանդ, *ligamen* late sumptum, referatur ad πέδας, *compedes*, et պնուք, *collaria*, ad κλοιούς, ceu *ligamina cervicis*, quamquam et aliter possit accipi vox Gr. Lubeat hic audire Xilandri quoque translationem in Cedreno suo. » Tarquinius superbus etc . . . Etenim vincu- » la, flagella, ligna, carceres, custodiae, nu- » mellae, compedes, catenae, exilia, metalla, » et si qua alia sunt mala, hujus sunt in- » venta «. De Hieronymo videant ejusdem editores, qui diverse fruunt sedes vocum, haud secus ac numeros annorum Canonis.

1471. Totidem annos dixit et Sync. in his verbis, p. 191. D. Κροῖσος κατὰ Κύρου στρατεύσας, ἥλω σὺν τῷ Λυδῶν βασιλείᾳ διαρκεσάσῃ ἔτη σλβ΄. quae frustra pro Eusebiano textu usurpavit Scal. Numerus solus favet nobis, quo liberius emendare nobis licet Hier. codices habentes tantum 230. ceu σλ΄. omitto sententiam Scaligeri, qui annos vult computari 249.

1473. Nescio cur pro τὸ δεύτερον, quae est lectio utrique Interpretum probatissima, restituerit Scal. in Gr. τὸ ε΄. nisi forte typographus in locum β΄, reposuerit ε΄, sequentis verbi ἐβασίλευσεν prima littera deceptus, omissa plena voce δεύτερον. Porrò Vallarsius alterum proponit dubium p. 479 b. » Eusebius videbatur ter- » tium dicere debuisse, Athenas a Pisistrato » occupatas. Vide Herodotum in Cleio cap. » 62. Aristotelem Politicor. lib. V. cap. 12. » cum primis vero Perizonium ad Aeliani III. » cap. 21 «.

1476. Crassiore, ac potius ridiculo librarii Arm. mendo, pro պիւթագորայ, *Pythagorae* irrepsit Ի թագաւորայ, *a regibus*, non ita quidem distans quoad vocem, quoad vero rem toto coelo aberrans. De cetero պատմագիր cohaeret cum Gr. Sync. lectione ἱστορικός, qua voce *historicus* et Hier. de more usus est; nihilominus quum Arm. ad syllabas exprimatur ἱστοριογράφος, non contemnenda erit et lectio similis ἱστοριοποιός, habita in Chron. Pasch. eaque memoriae lapsu Syncello à Vallarsio adscripta. Sed integer locus Chronici Pasch. minus favet auctori nostro. Φερεκύδης ἱστοριοποιὸς ἐγνωρίζετο, καὶ Πυθαγόρας.

1479. Երաժշտարար egregie exprimit illud Gr. μελοποιός, *melodiae factor*, vel *compositor*, ceu *modulandi exercens scientiam*, ubi Hier. *Lyricus* dixit, Goar *musicus*, non abs re, cum melodiae dent operam poetae Lyrici vel musici. Quod sane minime advertens Vallarsius, expunxit de textu Syncellano vocem μελοποιός, quasi vero minus faventem Hieronymo, quod falsum est. Mitto Scaligerum negligentem in integra memoria Simonidis. Altera verò vox Arm. երգահան, quamvis videatur sonare *cantus* vel *carminis auctor*, non semel tamen usurpatur ab Interprete nostro pro τραγῳδοποιός; quamobrem et nobis liceat reponere in Lat. cum Hier. *Tragoediarum scriptor*, vel *auctor* juxta Goarum, si tamen permittant critici, qui diverso animo tergiversantur in praesenti loco; vide annot. Scal. et Vall. Nota demum Arm. Interpretem alias dicentem փիլիկոսն Graeca fermè dialecto, pro nempe φυσικός, hac pagina bis usurpasse novam vocem, antiquis potius Armeniis consuetam, յարատարակաց, quae putatur apprime assignare *genethliacos*, ac proinde latè sumi pro quovis *Physico*.

1487. Cambysem idem esse cum Artaxerxe Esther marito peculiari sententia amanuensis notaverat in margine, eo quod in Euseb. Arm. non erat nomen *Judith*, sed historia *Judaeorum*, quae sane poterat ad varia respicere tempora. Quod autem pro nomine κατὰ Ἰουδίδ lecto apud Hier. Interpres noster legerit κατὰ Ἰουδαίους, id omnino asserit etiam antiquissimus auctor Praefationum Bibl. Arm. sub initio Libri Judith totidem terminis cum Eusebio Armeno: « Գիտասցեն ինդրողք, զի չէ նա բուդդոնոսորա այս՝ նա, որ գերեաց զերուսաղէմ. զի ասէ Եւսեբի՝ Ի գրոնիկոնին իւրմէ՝ Ի առաջինն զայս ինչ. Զկամբիսեսէ՝ (որ յետ կիւրոսի պարսից) ասէ՝ Ի հերքոյկեցսայ երկրորդ նարուգոդոնոսոր կոչէլ, ում երամ հրէից պատմեալին լինել ասէ. որ առաջս կարծելի է զալ այս ». i. e. » Sciant » velim inquirentes, quod hic Nabuchodonosor » non ille est, qui captavit Jerusalem; dicit enim » Eusebius in Chronico velut ex traditione » haec: *Cambysen (successorem Cyri in regno* » *Persarum) ajunt ab Hebraeis secundum Na-* » *buchodonosor vocari; sub quo Judaeorum hi-* » *storiam factam fuisse* dicit, qui certo pu- » tandus, ut iste fuerit «. Inservit ergo hic locus pro testimonio antiquitatis Armenicae lectionis Eusebii: ut diximus in Praefat.

1493. Annum *quintum* praeferunt vulgatae Hier. editiones; nec tamen deest codex habens *sextum*, teste Scaligero in animadv. ista itaque dehinc lectio pro certa Eusebiana habenda etiam apud editores Hier. nec mirum in codd. Latt. intercidisse notam I. de numero VI. atque ita factum V. tantum.

1497. Tam Interp. noster, quam Hier. decenter singuli proprio sermone expresserunt illud Gr. τὴν οἰκοδομὴν ἐπισχόντων, quod de verbo sonat, *detinentibus*, seu *compescentibus aedificationem*. Minus ergo rectè Du Cange reddi maluit, *aedificationi incumbentibus*, quod magis opem tulisse vicinos declarat, quam impedimento fuisse; id tamen locus postulabat. Confundit itaque Du Cange verbum ἐπισχεῖν, vel si quid aliud ejusmodi cum ἐπίσχοπον. Neque illud lateat lectores, hoc spatio collocari in edit. Vall. magnam partem ejus spatii historici, quod supra in Olymp. LV. praemiserat Eusebius.

1497. *Malachiae* nomen, cujus interpretatio est ex Hebraeo in Gr. praecedens vox *Angelus*, desideratur non solum apud Hier. sed etiam penes Clementem ipsum ab auctore citatum, haud secus ac in Chron. Pasch. Vide et I. P. Eusebii p. 89. De voce երաշխաւոր *fidejussorem* exprimente, non tam putamus, quod Interp. noster legerit in Gr. μεσεγγυητής, sc. *fidejussor*, quam quod ita potius exponi voluerit illud ἐχέγγυος, cujus loco Hier. *domesticus* dixit, quod Scal. improbat. Du Cange reddidit *omni exceptione major*, quod nemo probat, cum reapse vox Gr. composita ex ἔχω, *teneo*, et ἐγγύη, *sponsio*, *promissio*, sonet *observans promissionem*, seu ut vult Scal. *fide dignus*, *idoneus defensor* etc. quae omnia nobis favere nemo inficiabitur.

1498. Quicquid dixerit Scal. in animadv. p. 98. tam Interp. noster, quam Hier. non legerunt καθ' ὧν, sed καθ' οὓς, ut fert etiam Sync. loco citato; contrà legerunt ἀυτῶν, non ὑπ' ἀυτῶν, quamquam ita nunc ferat codex Syncellanus. De caetero summa cernitur concordia inter Interpp. et Gr. textum: quare miror, cur Vallarsius relictis Syncelli verbis anterioribus, voluerit usurpare locum Chron. Pasch. minus faventem. Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων Ἱππαρχον καὶ Ἱππίαν Αθηναίων τύραννους ἀνεῖλον.

1504. Concedere, nobis liceat, Scaligero

quicquid dixerit ad praesentem locum p. 99. MDVI. sed minime concedit ei auctor noster illud dictum. » Tota haec periocha est Hieronymi «. Immò miror, quod id potuerit Scal. dicere cum vel ipse legerit similia saltem ad sensum occurrentia apud. Gr. auctorem Syncellum, his verbis. p. 189. E. et 190. A. » Ἀπὸ δὲ Ρω- » μύλου ἐπὶ τὸ κδ'. ἔτος Ταρκυΐνου Σουπέρβου » ἔτη μὲν γίνονται σκέ. ἤτοι ἀπὸ τοῦ ιγ'. ἔτους » αὐτοῦ, καθ' ὃ ἔκτισε Ρώμην. βασιλεῖς δὲ Ρω- » μαίων ζ'. μεθ' οὓς λοιπὸν Τάρκοι, ἀρξάμενοι » ἀπὸ Κολλατίνου καὶ Βρούτου, εἶτα Δήμαρ- » χοι καὶ Δικτάτορες. Μεθ' οὓς πάλιν Τάρκοι » πάντες διεγένοντο ἔτεσι υογ'. τοῦτ' ἔστιν » ἀπὸ τοῦ δμπά. κοσμικοῦ ἔτους, ἕως τοῦ » ,υιθ'. καθ' ὃ Γαΐος Ἰούλιος Καῖσαρ ἐμονάρ- » χησε πρῶτος «. Haec inquam legerat, imo et ad placitum exinde collegerat sequentia in suo Gr. canone collocata, magis Eusebio nostro cohaerentia, Ομοῦ βασιλεῖς Ρωμαίων ζ'. Μεθ' οὓς λοιπὸν Τάρκοι ἀρξάμενοι ἀπὸ Κολλατίνου καὶ Βρούτου, εἶτα δήμαρχοι, καὶ δικτάτωρες, μεθ' οὓς πάλιν Τάρκοι πάντες διεγένοντο ἔτεσι υογ', ἕως Ἰουλίου Καίσαρος πρώτου μοναρχή- σαντος. Vall. anteriora integre excerpsit a Sync. praeter postremum locum, quem de suo in Gr. transfudit » ἕως Ἰουλίου Καίσαρος, ὃ ἐμονάρ- χησε πρῶτος «. Sed quia haec ad arbitrium sunt composita, nos certa sola fragmenta in Gr. retinuimus, omissis incertis.

1505. Quod passim usurpat Scaliger illud suum, *Hieronymi est*, utinam idem hic quoque repeteret de inscriptione quae apud Hier. solummodo legitur, *Initium Consulum*, auctori scilicet nostro plane incognita. Ille tamen contra conjecit, non solum *Consules* hic ab Eusebio memoratos fuisse inscriptionis loco, verum etiam (in quo valde sibi blanditus est Scaliger) nomina quoque eorum omnium singulis annis in sequentibus subtexenda in animo esse auctori: quae sane falsa conjectura gratis coegit Scaligerum, ut in Graeco-Pseudo-Canone suo omnes deinceps Consules nominatim recenseret ex variis auctoribus. Satis bene eum urget hac de re Vallarsius in praefatione, sicut etiam hic obiter haec adnotavit. p. 491. b. dicens: » Per- » stat in ea Scaliger opinatione, quod Consules » Canoni suo inseruerit Eusebius, cujus rei ar- » gumenta Lectorem jubet repetere a priore li- » bro Eusebii. Nos ad eum locum, quod est » Libri hujus Prooemium, ea nihil esse, hallu- » cinari autem splendide Scaligerum demon- » stravimus «. Certe Vallarsius alio ferè animo acriter certat contra Scaligerum, quasi vero falso conjecerit ille esse et priorem Librum ab Eusebio conscriptum, (quod negat Vallarsius), sed tamen si concessisset ei Vallarsius illam certissimam sententiam, funditus evertisset alteram hic de consulibus omnino falsam. Siquidem eo ipso primo libro (quem Vallarsius non novit) aperte innuerat Eusebius noster describere in suo opere Chronico nomina consulum, maxime postsequentia aetatem Julii Caesaris, eaque non in Canone, sed in calce ejusdem primi libri, ubi lacuna laborat codex noster. Consule locum p. 189. Quid verò sibi velint illa verba librariorum Hier. hoc spatio adjecta multis in codicibus. » Haec per tempora in » ordinem, non per annum diriguntur (for- » te, digeruntur) «, alii viderint; lectio nostra solitam Canonis formam assidue praesefert. Editio Hier. maximè apud Scal. paululum mutasse videtur dehinc methodum, quod non ad nos pertinet; nisi dixeris, eo quod diminuantur series in canone, sive causa virgularum dehinc in paucitatem redactarum, transformata quodammodo successio canonis videatur.

1522. Non Arm. librarii culpa potuit scribi φ· pro ζ· vel χ· in nomine ψωμμω, pro ὠμμω. sed potius Graeci reponentis Δ pro Λ. Utcumque sit, ubi apographum nostrum Gr. habuerat Τιβέριος Δάρκος (vel Δάρκιος) Ροῦφος, Syncellus hodie praefert Ρούφος Λάρ- γιος, pro quo etiam in Vulg. edit. Hier. lecto *Largius*, commodius restituit Scal. Λάρκιος. Vallarsius adjecit in annot. 493. b. » Vera scri- ptio est *Lartius* «. Quoniam verò desunt apud Hier. duo alia cognomenta, merito fortasse sup- plendum putavit Vall. cum subjunxit. » Nomen » integrum *T. Lartius Flavus*. Norisius ex » Anonymo *Rufum* vocat pro *Flavo*, quod idem » sonat «. Quid vero sentiendum de nota T. dissimulavit vir doctissimus, accipe ergo ab auctore nostro *Tiberium*.

1531. Quis non corriget τὸ ϧφμωωϧϩ. in ϧφβτωωϧϩ. ut emendatius fert non solum editio Hier. in canone, verum etiam codex noster libro primo. De annis verò ϡ. x. aequè habitis in utraque lectione Arm. et Lat. quicquid dixerint viri critici, non multum laboramus. Illud bene notabis, quod quanto certior est praesens lectio *Xerxis transitus*, eo magis correctionem meretur nomen *Alexandri* lectum in P. 1. pag. 152.

1534. Pro Diagoriis, seu Diagorianis Hier. exponit *Diagoram et sectatores ejus*, quod quamvis accedere videtur ad sententiam Arm. articuli ⲉⲱⲧ, improbatur tamen a criticis tamquam abhorrens a Gr. οἱ περί, ita ut Vallarsius quoque alibi Hieronymi fidelis defensor, dixerit. p. 497. d. » Recte notatum Scaligero, » Graeca οἱ περὶ Διαγόραν, ex notissimo idio- » tismo vertenda fuisse, *Diagoras*, non *secta- » tores Diagorae* «. Sed Scaligerum audiamus, » Οἱ περὶ Διαγόραν (inquit p. 101. ad » MDXXX), non sunt sectatores Diagorae, sed » Diagoras ipse, ut et pueri sciunt, οἱ περὶ » Σωκράτην, est Σωκράτης. Vertendum erat, » Diagoras Phisicus Philosophus florebat «. Ubi tria agit vir criticus nimis sibi confisus. In primis enim supponit Graeca quae apud Sync. leguntur, ad verbum Eusebium praeseferre, maximè in verbo ἠκμαζον, quod ideo vult red- di *florebat* ad sensum, Eusebius tamen scri- psserat ἐγνωρίζοντο, ut patet ex utroque Interprete. Arm. ճանաչէին, exprimente, et Hier. *agnoscitur*. Deinde arguit Hieronymum, quasi vero sectatores tantum Diagorae memoraverit, cum ille potius Diagoram praemiserit, et sectatores secundo loco adjecerit. *Diagoras agnoscitur* dicebat Hier. quod neque Scal. inficiari potest, *et sectatores ejus Physici Philosophi* adjunxerat, ut posset quodammodo satisfacere Hellenismo οἱ περί. Quae tamen expositio si Hellenismo fecerit Scaligero, inde vel pueris indo- nauseam fecerit Scaligero, inde vel puerris indo- ctiorem haberi D. Interpretem quis ferat? Itaque pace dixerim graecantis viri; illo fuit Hie- ronymus senior, fuit etiam Interpres Arme- nus, qui ejusdem est aetatis, atque ideo anti- quioris Hellenismi peritior esse debet. Sed ad pueros etiam accedamus jubente Scaligero, si hoc nomine vult intelligi novissimae aetatis au- ctores Graecismum colentes, Glossarios, Gram- maticos etc. Hi inquam omnes consentiunt illud οἱ περί promiscue accipi solere tam pro una persona (ea tamen celeberrima vel notissima, quae etiamsi non habuerit, potuit tamen habe- re asseclas), quam pro ipsa persona cum suis comitibus, sectatoribus, etc. passim enim, in- quiunt, hac nota infertur caput cum membris, dominus cum servis, magister cum discipulis, auctor cujuslibet operis cum suis subscriptori- bus: sicut et in sacris literis S. Paulus cum Barnaba et Joanne Act. XIII. 13. ubi Arm. juxta praesentem lectionem fert, պաւղոսեանք, et Lat. *Paulus, et qui cum eo erant*, etc. Quid er- go puerile commisisse credantur Interpretes Eusebii (ultro enim conjungo Armenum nostrum cum Hieronymo), cum secundo hoc sensu non minus usitato, eoque valde huic loco accommo- dato, rem exprimi voluerint? aliter vel ipsi scie- bant singulariter exponi posse hunc loquendi modum, ut aliunde patet. Unum poterat dice- re, vel potius debuerat confiteri Scaliger, quod scilicet Latini destituti tali nota, quae omnino respondeat illi οἱ περί, nunc omittunt, nunc late reddunt in Lat. alioquin nomen singulare nude sumptum nequit exprimere subtilem pa- raphrasin, quae continetur sub dicto Gr. οἱ περί, cui accedit ex parte Arm. ⲉⲱⲧ, quamvis non semper.

1537. *Pugnam*, non *bellum* dicendum esse ab Hier. contendit Scal. p. 101. satisfaciet for- tasse viro critico Interp. noster, qui usurpavit կռիւ, quae tamen vox per se aequè potest sumi pro μάχη, *diuturna pugna*, ac πόλεμος, *diuturna bellum*, itaquè favet etiam Hieronymo.

1545. Si certum est Gr. fragmentum, Interp. Arm. primariam verbi ἐπιδείκνυμι significationem, sc. *ostendo, indico, specimen praebeo*, in passivo sumptum, *appareo, claras* vel *manifestus fio*, expressit. Hieronymus secun- dariam, quod est *documentum ingenii edo*, in activo exposuit: neutrum placet Scaligero dicenti, p. 102. ad MDXLV. » πρῶτον ἐπιδείξατο. » Verte: *primum commissione fabulae certa- » vit;* hoc enim est ἐπιδείξασθαι «. Sed nescio an si ita late reddidissent vetusti interpre- tes, a criticorum censura se eripere potuerint.

1550. Huc refertur sententia Eznici nostri num. VI. * Ջգուա մս ասեն՝ զարմանն ի մարմնոյ բոյդ եթէ զարմանն ար բնութեն, սասակի ‖: » Tauri carnem edere nutrimen- » tum est corpori; si tamen sanguinem quis » bibat, deperditur «.

1550. Vall. in Hier. mendose *Athenis*, pro *Atheus* emendate lectum in edit. Scal. cui et Vall. morem gerit in annot. 500. b. eaque est firmissima auctoris nostri lectio.

1551. Promiscua codicis nostri lectio resti- tuenda erit ad fidem Gr. Sync. et Lat. Hier. hoc pacto. » Ցկոս գնա՛ զար ակաց յերկնից «. quo admisso, nulla supererit discrepantia inter Interpp. nisi quod noster metaphorice dixerit ակաց, pro անկաւ, quod fert Gr. et Lat. alioquin ակաց refunditur in Gr. ὗω, vel βρέχω, atque ideo per se putatur inducere talem historiam, qualem et aliis aetatibus a diversis auctoribus proditam comperimus. Ut Tibull. II. 5. » Multus et in terra deplueretque lapis «. et Liv. I. 56. » Nunciatum est, lapidibus pluis- se «. At verba Hier. et Sync. ad unicum lapi- dem spectant, fortuito inquam decisum, quo sensu sequentia refert Vall. in notis 501. d. » Plinius lib. II. cap. 58. Celebrant Graeci Ana- » xagoram Clazomenium Olympiadis septuage- » simae octavae secundo anno praedixisse coe- » lestium literarum scientia, quibus diebus sa- » xum casurum esset e sole: idque factum in- » terdiu in Thraciae parte ad Aegos flumen. » Meminit ejus portenti Plutarchus quoque in » Lysandro, et Diogenes Laertius in vita Anaxa- » gorae, quo loco cum diceretur ἐπ' ἄρκτε- » τος Διμύλου lapidem decidisse, Scaliger acu- » te, siquid alias, verbum διμύλου ad λίθου » referri docuit, quod est, *lapidem instar dua- » rum molarum:* nomen vero Archontis exci- » disse «. His itaque morem gerentes dicen- dum duximus hic verbum ակաց *pluit*, usur- patum fuisse a nostro Interp. lata sententia seu metaphorice, pro *cecidit ab alto*.

1553. Hunc Eusebii locum aliqua ex parte usurpavit Syncellus, ex magna vero parte au- ctor Chronici Paschalis usus est; ita ut et duo- bus inter se collatis accuratam Gr. lectionem emendari posse non dubitamus. Idem fere egerat Scaliger, eumque Vallarsius descripserat, citato solo Chron. Pasch. quasi inde tantum rem con- fecerit Scal. Verum minus recte sibi concilia- runt Scal. et Vall. pronomen masculini generis κατ' αὐτόν, juncta auctorem Chron. Pasch. vix advertentes, quod ille cum Mardocheum solum memorasset, jure eo genere usus est: aliter de- buissent reponere cum Sync. in foemin. κατ' αὐτήν, ut postulabat nomen Esther primo lo-

eo praemissum, ut expresse reddiderat etiam Hier. eo itaque sensu dicitur etiam apud nos *ejus*, sc. *Estheri*, cujus nomine et totus liber inscribitur. Praetereo leviores apud varios discrepantias: solummodo abhorreo a libera Goari translatione, » hujusmodi namque insolita nusquam Esdras scriptis suis praeteriisset «. Praeterea observa, quod Eusebius I. P. pag. 92. juxta cod. Arm. dixerat. » Xerxis anni XX. » Sub quo ea, quae de Esther (narrantur), » peracta sunt. Artaxerxis anni XLI. Hujus » tempore Esdras « etc. Quo putantur res Esther referri in dies Xerxis potius, quam Artaxerxis: quod videbatur aliquo modo confirmare et praesens locus Canonis in Cod. Arm. ubi linea illa, » Esther et Mardochei res « etc. incipiebat ex regione anni Abr. 1552. sive ultimo anno Xerxis. Verum quia tota periocha respondebat anno 1553. primo nempe anno Artaxerxis, illuc referri debere nihil dubitatur; ita ut potest dici, quod etiam in I. P. memoria Esther vitio librarii translata fuerit a diebus Artaxerxis in dies antecessoris sui Xerxis. Ut ut sit, propria sententia Eusebii ea est, quae post paulo Canon repraesentet, Esther nimirum floruisse sub Artaxerxe Mnemone, qui regnavit anno Abr. 1612.

1555. Integra linea in Cod. Arm. obscuritatem patitur ob defectum unicae vocis ‘ի հետակ· lege itaque una cum illa hoc pacto. Ելեալն առ երկիրն գեամ զարանց յայնմէր ‘ի հետակ և ‘ի ռատուարսին կամին, etc. sicut et Lat. et Gr. editiones testantur. Graecam intellige lectionem apud Syncellum, loco citato eamque ab Scal. usurpatam, et apposite interpolatam augmento vocis necessariae ποταμῷ, ubi Vall. minus feliciter alterum Syncelli locum, ex p. 203. A. mutilum sibi conciliavit. Κίμων ἐπ' Εὐρυμέδοντι ναυμαχίᾳ Πέρσας νικᾷ, καὶ πεζομαχίᾳ.

1565. Dubitandi locus relictus est, an Hieronimus illud Gr. Κλαρίων juxta Sync. lectum (etiam si noster habuerit Καλαρίων) consulto ut Latinam vocem expresserit *clarior*, aut pro ultimo *r.* legendum sit Graeco more *n. Clarion*, vel saltem ad Latinorum casum *Clariorum*, quandoquidem Arm. et Gr. conveniunt in secundo casu pluralis numeri. Qui vero agon hoc nomine incerto intelligi debeat, sic disserit Vall. p. 505. a. » Ludos, qui *saeculares* dicti » sunt, dubio procul notat. Omnino autem, » inquit Schurzfleischius, scribere Eusebius » debuisset Σαικλαρίων, non Κλαρίων. Etsi » enim neque accurate Saeculares hi ludi vocentur, tamen eo nomine eos quoque compellavit Valerius Antias apud Cesarinum » cap. XVII. «. etc. Ut ut res se habeat, melius fecit Scal. exarans majuscolo *Clarior agon*, quam Vall. ut adjectivum *clarior Agon*.

1572. Arm. *Jasib.* Hier. *Joasib.* Sync. *Eliasib.* Scal. de suo restituit in Gr. Ιακείμ. *Jakim*. Verum ob decurtatam Hier. editionem intercidit et nomen Jaddus, ex quo sequens orationis pars Joanni ejus antecessori convenit, quasi verò is fuerit Alexandri diebus. Poterant editores ejus Scal. et Vall facile animadvertere mendum ope Gr. textus Syncellani, quem incunctanter transcripserunt. Sed illi contra fecerunt; (in quo sane nimis arroganter se se gesserunt) mendum enim codicis Lat. in ipsum Gr. textum Syncellanum transfuderunt, expuncto nomine Ιαδδοῦς, contra omnem fidem ac historiam ab universis probatam, quum omnium consensu Alexandro aequalis sit Jaddus.

1580. In sequentibus tam Interp. Arm. quam Hier. ita constanter legerunt in autographo Eusebiano, ut omnino refellerint alienum sensum incerti Gr. fragmenti, quod confundit absurdè auctorem libri Macchabaeorum cum Josepho, qua de re Vall. 507. b. » Graecus ipsum videtur » Josephum auctorem Machabaeorum historiae » confirmare: quod scio quidem de secundo libro alias probatum expresse Eusebio lib. III. » Hist. Eccl. cap. 10. Sunt et qui ipsi Hieronymo persuasum id putent, cui lib. II. Dialog. » contra Pelagium. pag. 735. dicitur *Josephus Machabaeorum scriptor historiae*. Sed laudari ab eo librum Josephi εἰς Μακκαβαίους, » sive, *de imperio rationis*, notatum est nobis eo loci: qui quidem liber elegantissimus » e Machabaeo secundo expressus, incautis lectoribus in caussa fuit, ut pro ipso Machabaico secundo haberetur «.

1580. Unius literae mutatione legimus in Arm. juxta Gr. et Lat. *Campanorum* կամպանացոց, pro կարպատացոց, *Carpanorum*. Caeterum hanc Canonis lineam quamvis ambo Graeci eclogarii transcripserint, sc. auctor Chron. Pasch. et Syncellus, ita tamen ut primus etiam ordinem verborum servaverit, ut vides in nostris excerptis; alter vero anteverterit illud ἐν Ιταλίᾳ. quo minus accurate usi sunt editores Hier.

1584. Minus juvat pro Gr. fragmento locus Africani apud Sync. p. 205. B. ὁ Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμος ἑπτακαιεικοσαετὴς . . . συνέστη, quo aliqua ex parte usus est Vall. Scaliger hoc modo interpolavit, ὁ Πελοποννησιακὸς συνέστη πόλεμος. Sed adhuc quaerendus certus Eusebii Gr. textus.

1587. Noster legebat Ὁλοίμιος vel Ὁλομιός ut nomen proprium; quo dato, et consequens verbum alio, quam ut par erat, sensu exprimendum fortasse duxit. Hieronymus quia legerat ὁ λοιμός, sc. *pestis*, ideo et verbum adjectum simili sententia exposuit ad vestigium Thucydidis. Syncellus demum fert ὁ λιμός, sc. *fames, esuries*.

1593. Verba ferè verbis reddidimus, ut potuimus, de certo sensu non ita certiores: itaque ignoramus, an cohaereat lectioni Interpretis nostri interpretatio Hier. *foedus percutiunt*, vel Goari idem dicentis *foedus ineunt*. Gr. verbum ἐσπίσαντο in textu Syncellano sonat ad verbum *salutati sunt*, sive ad sensum *amplexati in osculo pacis, familiariter excepti*; si tamen Interpres uterque sic omnino legerit. Certe nihil impedit quo minus dicamus, quod ողջերդ տուեալ hic supponat pro signo pacis; nihilominus et in codd. Hier. vestigium lectionis nostrae fortasse requirendum est, idque ex praesenti loco in sequentia a librariis redactum hoc pacto. » Lacedaemonii ver sacrum destinantes « etc. Ubi haesitare videntur editores ejus, quo sensu hoc dictum ibidem locum habere possit.

1596. Quoniam Gr. ἀποικίζω, sonat *in coloniam deduco*, et *cogo migrare ex habitatione*, Interp. noster, secundum expressit sensum. Hieronymus melius primum tenere videtur; nisi dixeris et in Arm. intelligi debere, amotis incolis, novam ibi coloniam constituisse.

1597. Nobiscum sentit Scal. in Gr. fragmento citando ex eodem Syncelli loco, ubi Vall. alterum hunc locum aliqua ex parte usurpavit, ex p. 203. C. D. Κατὰ τοῦτον τὸν ἐπικληθέντα Δαρεῖον Νόθον, ἡ Ἀθηναίων συμφορὰ γέγονεν ἐν Σικελίᾳ. Ubi obiter nota Goarum utrobique pro συμφορὰ reposuisse *clades*, quo Hieronymum imitatus fuit: sed Gr. apprime id sonat, quod Arm. վիրս· hoc est, *calamitas*, vel quodvis grave incommodum.

1605. Locus mancus ac incertus: ita ut si legas cum Hier. amplius *a societate Atheniensium*, tunc pro *Eubua* legendum *Euboea:* si vero cum Syncello legatur *Aegyptus*, tunc addendum etiam *a Persis*.

1610. Lege ՚Հիքրաէս, supraddita mentione *Dynastiae* XIX. *Mendesiorum*, եվ. Հարուածիւն մեհեկացոց, juxta I. P. ut patet ex Canone Hier. ubi in Canone Arm. perpetuo continuat in titulo Dynast. XVIII. mendose, et apud Hier. confusio est varia.

1612. Syncellus loco citato, descripturus praesentem Canonis locum, non neglexit nominare et auctorem nostrum. Εὐσέβιος φησί, moxque verba ejus subjunxit. Κατὰ τοῦτον etc. Erravit itaque Scaliger, qui Syncello ipsi attribuens illa verba, Κατὰ τοῦτον μοὶ δοκεῖ, expunxit ex Gr. canone, initio ducto a sequentibus, Κατὰ τὴν. Mirum quod nec Latinam consuluit Hier. translationem, ubi occurrunt ea praecedentia ex persona Eusebii. Mitto, quod pro Εσθὴρ Scal. legit Εσθῆρα, ut magis expresse notaretur casus accusativus, sicut et pro verbo ἑρμηνεύεται, substituit nomen ἑρμηνευταῖς: quod etiamsi propius accedat ad lectionem nostram, affirmare nolumus; alioquin tunc superaddi vel subaudiri oportuit aliquod verbum, ut καλεῖται. In sequentibus sub conditione loquitur auctor tam in Arm. quam in Gr. Hieronymus tamen affirmative rem exponere voluit » ipse quippe est «, fortasse incertam Eusebii opinionem pro certa sententia habendam sibi duxit; quamquam obstent non pauci criticorum. Verum hic obiter nota Assuerum apud Arm. orientalium potius more *Arsciavir* appellari, quod minime expediret in Lat. refundi; sicut etiam Artaxerxem ab Armeniis *Ardasces* vocari.

1615. Bene admonet Vall. 519. C. de lectione Hier. discrepante. » Praestabat *regis* no» men siluisse, quod nec est in Graeco (ad» de, *haud secus ac in Arm.*), neque esse » debet, ut et Scaligero notatum est «, ne forte cum Cyro Magno, is qui junior cognominatur, neque rex fuit, confunderetur. Poterat etiam addere Vall. omnino praestabat servare nomen *Persae*, apud Hier. desideratum. Sed quid vetat nos dicere, quod librariorum lapsu vel sinistro consilio in Hier. codicibus pro *Persae* irrepserit *Regis?*

1617. Si concedatur (ut concedendum esse putamus), quod pro *Socrates*, *Isocrates* legendum sit, iisdem verbis ter hanc lineam descripsit auctor Chron. Pasch. locis citatis; quorum nec unum (quod valde miror) Vall. tetigit, quamquam easdem paginas non semel expenderit, quocirca necesse ei fuit, ut ex Sync. p. 205. D. ad arbitrium novum textum conficeret.

1619. Pro գրիպաց fidenter lego գրիպաց, quum id calami manifesto errore accidere potuerit, ut գ pro գ ederetur: quid tamen de sequentibus dicendum sit, nescio. Id unum praestat dicere quod Interp. noster constanter legerit in suo apographo Graeco, ὁ Γρύλλου καὶ Διοδορῆς παῖς; quasi vero unus genitor, altera genitrix Xenophontis sint, idque legerit, inquam, singulari verbo ἐγνωρίζετο, quo totus sermo ad Xenophontem solum refertur. Hieronymus tamen legebat Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου, καὶ Κτησίας ἐγνωρίζοντο, ut restituit Scal. ex Chron. Pasch. 135. A. ad normam Lat. edit. Hier. quamquam in Gr. edit. Du Cange hodie habeatur Ορζυλάου, pro ὁ Γρύλλου. Nihilominus neque Hier. lectio pro vera habita immunis est a censura Scaligeri contendentis p. 122. ad MDCXVII. Ctesiam anno tertio Olympiadis centesimae floruisse, ibique debere assignari ejus aetatem.

1626. Chron. Pasch. οἱ καὶ Κελτοί, vel Κέλται. Syncellus nobiscum facit, absque articulo οἱ, quem et Vall. imitatus est, sicut et praecedentem lectionem Scal. retinuit. Ambo verò Scal. et Vall. cum Sync. legunt Καπιτωλίου, sed pro nobis stat lectio Chron. Pasch. Καπιτωλίου.

1630. Tam Hieronymus, quam Interp. Arm. illud τοῦ Κύπρου legerunt conjunctim cum βασιλεύων, quasi ab eo rectum, et hinc alterum verbum ἔξέστι seorsum sumptum, non temere acceperunt (ut revera sonat) pro raptu mentis, sive insania, furore. Sed quia Diodorus Lib. XV. dixerat Evagoram a Persis devictum, omnibus in Cypro urbibus cessisse, unius Salaminis dominio contentum, commodius dici potest, quod Eusebius etiam nomen Κύπρου adjunxerit verbo ἔξέστι, tunc enim sen-

sus erit, *Cypro excessit*, ad imitationem Diodori. Ita ut quamquam defendi possit etiam mentis insania in Evagora ob malum perpessum, magis tamen expedit dicere, quod Gr. codex minus accurate exaratus utrique Interpretum parum emendatam sententiam proposuerit. Hinc motus Scaliger (cui et Vall. hac in parte morem gessit), diverso ferè animo haec animadvertit, p. 123. MDCXXX. » Hieronymus verbum ἐξέστη absolutè accepit, ut Marci III. 21. » quem locum habebat in animo, ἔλεγον γάρ » ὅτι ἐξέστι. *Dicebant enim, quod extra se* » *esset, quod sanae mentis non esset.* At in » vulgari Latina interpretatione, quam correxit Hieronymus, *dicebant enim, quoniam in* » *furorem versus est.* Quae sunt eadem verba, » quae hic usurpat «. Iis infert alias divinationes, quae ad nos non pertinent. Sed quid dicturus esset Scal. de Interprete nostro, qui nulla habita ratione interpretationis Arm. in Evang. Marc. ⲙⲓⲗⲓⲁⲛⲁⲙ ⲗⲩⲕ. *efferatus sit, in furorem redactus fuerit*, alia hic expressit ad sensum tantum accedentia, *ἐξ ἴδιας ψυχῆς. mente excessit, mente captus fuit.* Quo patet, geminos Interpretes simillimo Gr. apographo Eusebiano usos fuisse, atque eundem ferme sensum expressisse, absque ullo stratagemate a criticis excogitato: quod si non ita accurata judicetur lectio eorum, omnis culpa in Graecum amanuensem conferenda erit.

1634. Deerat dehinc in codice continuatio aerae urbis conditae: nos tamen pro commoditate lectorum perpetuo tenuimus continuationem ejus, praetermissam, ni fallor, negligentia librarii.

1637. Ut ex parte juvat locus Chron. Pasch. citatus, ita ex altera parte saltem ad sensum juvare potest Syncelli locus, p. 206. A. Ἑλίκη καὶ Βοῦρα πόλεις ἐν Ἀχαΐᾳ, ἤτοι Πελοποννήσῳ, καθειτώθησαν μεγάλῳ σεισμῷ. Consule auctores apud Scal. citatos de hoc terraemotu.

1637. Eadem activo verbo dixit Sync. 206. B. Πραινεστίνους ἐνίκησαν Ρωμαῖοι, quo loco ut certo fragmento usi sunt editores Hier. minus accuratè. Ceterum tam Hier. quam Sync. suadent legendum in Arm. ⲡⲣⲓⲛⲉⲥⲧⲓⲛⲟⲩⲥ, vel potius ⲡⲣⲓⲛⲉⲥⲧⲓⲛⲟⲩⲥ pro ⲡⲣⲓⲛⲁⲥⲧⲓⲛⲟⲩⲥ.

1640. Syncellus Σωκράτης legit, ut habebatur etiam apud nos paulo superius minus recte: pro quo ex Lat. restituit Scal. Ἰσοκράτης, ut nihil dicam de Vallarsio, qui emendationis nominis causa alienum sibi conciliavit textum ex Chron. Pasch. p. 133. Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ ἐγνωρίζετο. cujus sedes propria jam supra statuta fuit.

1645. Sic accuratè fert etiam Sync. in Gr. ιη'. XVIII. una cum Hier. in Lat. juxta edit. Scal. *decimo octavo*, ubi Vall. uno plus edidit XIX. quamquam ambo editores Hier. malint cum Diod. annos λη'. XXXVIII.

1647. Pro ⲛⲉⲕⲧⲁⲛⲉⲃⲣⲩⲁⲛ, *Nectanebiorum* Hier. suadet legendum ⲁⲛⲉⲕⲧⲁⲛⲉⲃⲟⲩⲁⲛ *Sebennitarum* ad imitationem I. P. idque transferendum in dies antecessoris, sc. Nectanebi; quod tamen non facile concedere possumus: quamvis enim ita praemiserat auctor superiore libro cum Manethone, hic tamen potuit aliter, ut non pauca, reponere. Adhaec nota, optimam lectionem codicis nostri Τεώς quamvis sibi conciliaverit Scal. in Gr. verum in animadv. p. 123. ad MDCXLVIII. diversa proponit, cum vellet improbare lectionem Hier. *Theo*: vide locum citatum.

1650. ⲩⲁⲗ ⲗⲱ, tam *alter*, quam *adhuc* potest verti, sed res postulat alterum dici, quamquam desit apud Hier. *alter*, librariorum fortasse culpa; quandoquidem praecesserat anterior *Nectanebus*, qui in I. P. pro diversitatis nota *Nectanebis*, sive, ut catalogus ferebat, *Nectinibus*, appellabatur. De annis vero hujus secundi Nectanebi etiamsi conveniat apud omnes Canonis lectiones cum Catalogo, necnon Africano apud Sync. *ἀρ. ιή.* XVIII. (solummodo in columna Canonis continuatur usque ad XIX.) superiore tamen libro auctor praemiserat juxta Manethonem annos *ἀ. ί.* VIII. tantum. Ubi nota redundare in Lat. edit. Scal. mentionem *XXXI Dynastiae*, quae Persis reservanda esset ad fidem I. P.

1652. Discrepat Hier. uno anno, ferens XVIII. sed consentit nobiscum Gr. ιζ', sive integra voce apud Scal. δέκα ἑπτά. Itaque Hieronymo suffragatur solus Dionys. Halic. a Vallarsio citatus.

1653. Certe vix obviat Gr. fragmentum certum huic loco aptatum. Vallarsius tamen voluit aliqua excerpere ab illo Sync. loco satis prolixo. p. 202. B. Ut ut sit, ubi putatur (sola conjectura ex Latt. codd. desumpta) Hieronymum legisse in Gr. ἀποδασμόν, Interp. noster legerat amplius vel ejus loco Ρωμαίων. de qua voce nulla mentio apud Hier. nec apud Sync. ut nihil dicam de altera conjectura Scaligeri falsitatis coarguenda, cum judicarit haec etiam in prima parte ab auctore nostro jam tradita fuisse. Quod autem aliquo tempore colonia Romana translata fuerit in Persiam, vix dubitat qui scit multa vocabula eadem esse Persis ac Romanis, ut *Pater*, *Peder*. *Mater*, *Mader*. *Frater*, *Birader*. etc.

1662. Quum apud Hier. legatur, » Dion Syracusis interimitur «, ad ejus normam restituerunt ejusdem editores hoc fragmentum in Gr. Δίων ἀνῃρεῖται. quod excerptum ab iis fuit ex Syncelli loco satis longo. p. 207. B. ὁ δὲ Δίων ἐπαναστὰς μεθ' Ἑλληνικῆς δυνάμεως, ἐκβάλλει Διονύσιον τῆς ἀρχῆς. αὐτὸς τέ μετ' ὀλίγον ἀνῃρεῖται. Quae falsò credidit Scal. a superiore Eusebii libro desumpta fuisse.

1664. Syncellus tantum dixit. p. 207. C. Ηρίνα ποιήτρια. cui Vallarsius adjecit verbum ἐγνωρίζετο. quod textum ferè Eusebianum efficit, maxime si legas Ηρίννα, ut multis placet; nec aliter legisse nostrum Interpretem dixerim, quamquam lectio nostra audit Ρίννα.

1668. Addit Hier. » Hucusque Manethos «, quod cohaeret cum Syncelli loco p. 62. B. Μέχρι τῶνδε Μανεθῶς. utrumque excerptum ex I. P. ubi luculentissimo Manethi testimonio auctor usus fuerat. Verum inter varia Gr. fragmenta ab editoribus Hier. hoc intervallo usurpata, quodammodo locum habere potest textus Sync. p. 204. Οὗτος ὁ Ὦχος εἰς Αἴγυπτον ἐπιστρατεύσας ... ἐκράτησεν Αἰγίπτου, φεύγοντος Νεκταναβῶ, ὥς τινες, εἰς Αἰθιοπίαν· etc. Postremum verò Nectanebi annum decimum nonum in serie canonis nostri habitum, non novit Hier. et reapse *ἀρ.* XVIII. tantum ferebat in titulo etiam codex noster: itaque aut librario adscribas velim redundantem numerum, vel completis annis XVIII. Nectanebo assignatis, anno demum XIX. deturbatum a sede tibi persuadebis; ut non semel occurrit et in aliis regibus. Vide et adnot. 1650.

1678. Apographum nostrum promiscue praeferebat Αρσισοχοῦ. non tantum hic, sed etiam in catalogo; unde et Arm. lectio magis corrupta ⲁⲣⲥⲓⲥⲟⲩⲣⲟⲩ, pro ⲁⲣⲱⲩⲥ ⲟⲩⲣⲟⲩ. ut restituit Scal. in Gr. Αρσης τοῦ Οχοῦ. sed mirum quod Vall. retinuit corruptissimam lectionem Chron. Pasch. Αρσιοχος.

1670. vel 1672. Ut Eusebiana passim Hieronymo, ita et Hieronymiaca non semel auctori nostro adscribere solitus Scaliger, queritur hic de anno obitus Platonis, qui apud Hier. traditur. Concedamus itaque ei metachronismum biennii commissum sive abs Hier. sive a librariis ejus, quod nihil ad nos. Concedamus insuper rationi ab Scal. allatae. » Moritur enim (Plato) » anno primo Olymp. CVIII. Diodor. Laert. vide » collectanea «. Minime tamen ferre possumus, quod subdit. » In priori libro Eusebii Ολυμπιάδι ρζ'. frustra «. Namque ipse potius Scal. frustra haec supponit tam in Canone, quam in priori libro contineri, pro eo quod debuisset dicere. » Ita ego collegi in Pseudo-Eusebiana eclo» ge mea, Ολυμπιάδι ρζ'. frustra «.

1686. Hier. *Ammon* dixit, ad fidem edit. Scal. vel juxta Vall. *Hammon*: praecedens itaque elementum *ա. s.* ut apud nos legitur, vel redundavit in Arm. fortasse ex praepositione Gr. εἰς, vel contra intercidit apud Hier. sicut et pro *Ponion* legendum juxta alios *Paraetonium*.

1688. *Arpalum* dixit Hier. non *Attalum*. Nomen verò regionis constanter legerat nobiscum *in Asiam*; quod tamen recentiores editores voluerunt deflecti in *Atticam*, ut gratis sibi blanditur de facto Vallarsius. p. 535. C. » Rescripsimus *in Atticam*, ipso admonente in Curis » posterioribus Pontaco, cum antea perperam » *in Asiam* legeretur etiam apud Scaligerum, » cui tamen ipsa illa emendatio loci suboluit «. Scaliger sanè cautius se gesserat; postquam enim dixisset. p. 127. ad MDCXCI. » Imo fugit ex Asia, non in Asiam «, multisque id, ut sibi videbatur, probasset, subjunxit: » Secundum ea, » quae demonstravimus, scribendum erat *in* » *Atticam*. Sed quia omnes codices adversantur, » vulgatam lectionem mutare religio fuit «.

1695. Hieronymus ita rem explicite in Latinum convertit: » Menander primam fabulam co» gnomento Orgen docens superat «. Quod equidem ad rem facit: verum tamen cum δρᾶμα non solum *fabulam*, sed quoque *acta praeclare gesta* aeque significare certum est, ut derivatum a δράω, *facio*; sicut etiam ὀργὴ apprime sonat *ira*, *iracundia*, non temere ad moralem sensum haec Interp. noster deflexisse videtur.

1698. Fideliter servavit Vall. in Gr. nomen Αράβων ab ipso Eusebio traditum, testantibus Interprete nostro, et Syncello: sed quia deerat apud Hier, ejus gratia dissimulavit et Scal. quem plus aequo secutus est etiam Goar Syncelli editor, cum adnotavit malle se id nomen expungi tanquam supervacaneum, in Latina verò interpretatione liberè reposuit *praedonum*. Contra autem Vallarsius minus recte legit in Gr. Σαννιτων, ut quodammodo accedat ad Lat. nomen. *Samnitum*, vel *Samnitarum*, et hinc repudiavit constantem Scaligeri lectionem, dicens. 538. d. » Caeterum et Σαυνίτων vitiose Scaliger » pro Σαμνίτων, aut Σαννίτων retinuit «. Quid dixisset, si et in Arm. legisset *Saunitum*, vel *Savinitarum*, atque *Soniorum*, quasi *Savniorum*.

1702. Haec ita Syncellus de suo interpolavit. p. 218. A. Η' τῶν Μακκαβαίων ἱστορικὴ γραφὴ τοὺς Ελλήνων βασιλεῖς ἀπὸ Αντιγόνου ἀριθμεῖ, ὧν Ἰώσηπος ἐγραψεν, ὅτις τῶν μὲν θεοπνεύστων οὐκ ἔστι, χρησίμη δὲ παντὶ πέφυκεν: quibus verbis pro Eusebianis uti Vallarsius non dubitavit; irrita ferè contentione. Melius Scaliger haec tantum ex parte usurpat pro Gr. fragm. ἐντεῦθεν τὴν Ελλήνων βασιλείαν ἡ Μακκαβαίων ἀρχὴ καταριθμεῖσθαι ἄρχεται.

1705. Scal. ut paulo aliter legerat in Hier. sic de more Graeca adstruxit. Vallarsius tamen propius ad nostram lectionem accedens, sic etiam non immerito usurpavit pro fragmento sequentia: Συρίας καὶ Βαβυλωνίας, καὶ τῶν ἄνω τόπων πρῶτος Σελευκος Νικατωρ ἐβασίλευσεν ἔτη λβ'. Syncell. pag. 218. Quae non solum Canoni, verum etiam superiori auctoris nostri libro inservire nemo inficiabitur.

1710. Accedit ad sententiam auctoris Syncelli textus p. 219. A. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐγνωρίζετο τρίτος νομοθέτης Ἀθήνησιν, οὗτος Ἀθηναίοις ἀποδούς τὴν δημοκρατίαν ἦλθεν εἰς Αἴγυπτον: quo loco usi sunt et editores Hier. cum aliqua interpolatione. Quod si et nobis in animo esset quaedam mutare, facile Eusebii textum ita restituissemus. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἦλθεν πρὸς Πτολεμαῖον, ὁ ἀποδοὺς Ἀθήνησιν τὴν δημοκρατίαν.

1726. Commodius ope Hieronymi emendarunt editores ejus textum Syncelli, qui cor-

rupte habebat in edit. Goari τυράννους, *tyrannos*, pro Τυρρήνους, *Tyrrhenos*, ut legerat et verterat Hier. Ubi tamen apographum nostrum habuit Σαβινούς, quod quò accommodatius est sequenti de Sabinis dicto, eò magis auget suspicionem de vocabulorum confusione librariorum culpa.

1726. Juvat ex parte Syncelli locus, p. 218. D. Σέλευκος ἐν ταῖς νέαις πόλεσιν Ιουδαίους συνῴκησεν Ελλησιν. Hellenorum ceu Graecorum mentio occurrit etiam apud Hier. quod tamen desideratur apud nos. Sed haec luculenter a Josepho traduntur Antiq. XII. 3.

1734. Scal. omisit Gr. fragm. Vallarsius ex parte transcripsit Syncelli verba p. 216. ad sensum tantummodo accedentia. Οὗτος (sc. Φιλάδελφος) τὸν Φάρον Αλεξανδρείας μεγαλοπρεπῶς ἀνέστησε διὰ Σωστράτου Δεξιφανοῦς Κνιδίου.

1760. Nemo eruditorum turbari potest propter dissonantiam Interpretum in voce Θεῖος, cujus loco Interp. Arm. ՀօրեղբայրՀ, *patruum* reposuit, Hier. *avunculum* dixit: nemo siquidem ignorat Gr. dialectum utroque sensu accipi solere; neque aliter ambiguitas tollitur, nisi adjiciatur explicatio ὁ πρὸς πατρὸς Θεῖος, pro *patruo*, ac ὁ πρὸς μητρὸς Θεῖος, pro *avunculo*. Uter vero Interpretum hic ad rem fecerit, testes adducamus liceat vel ipsos editores Hier. maxime Vallarsium fidelem D. Interpretis defensorem. Is ergo (post Scaligerum p. 136.) manifeste haec profert p. 551. b. » Quod in Graeco » est Θεῖος, praestabat transferri *Patruus*, uti » Scaliger animadvertit: tametsi promiscue pro » patris et pro matris fratre sumitur apud au» ctores bonos «. Hinc et Itali solent tam patruum quam avunculum *Zio* vocitare, quod procul dubio oritur e Gr. voce Θεῖος. Haec non potuerunt latere Goarum: ergo nescio quomodo in Latina interpretatione Syncelli sui pro Θεῖος, quod constanter legit, reposuerit *filius*, quasi vero legisset υἱός. Sed ex industria fortasse id fecit Goar: quum enim Syncellus dixisset *patruus Oniae*, mendum nominis Oniae (pro Eleazaro) emendare volens, *filium* substituit; sed certiorem omnino reperisset lectionem, si pro τοῦ Ονείου legisset juxta Eusebium τοῦ αὐτοῦ, quo Eleazarus ipse inducitur. Ut ut sit, confusa est hoc spatio Latina Goari expressio: ita ut paulo ante eadem pag. 215. (referenda ad ann. Abr. 1729.) ubi accurate legerat in Gr. ἀνα' Ωνείου παιδὸς Σίμωνος etc. miro lapsu scripsit in Lat. *Antonio Simonis filio* etc.

1766. Gr. textum ad sensum apposuimus juxta interpolationem Scaligeri; alias apud Sync. pro *Parthis* ponitur generale nomen *Persarum*.

1771. Auctor in I. P. annos scripserat ϐϡ. XXIV. eumque Sync. p. 218. imitatus fuerat, ferens χδ'. quo motus Vall. haec adnotavit p. 551. a. » Sunt e recentioribus Chronologis, » qui solos viginti quatuor regni annos Ever» getae tribuunt: verum ipse suorum anno» rum, quibus regnum obtinuit, fidejussor rex » est in monumento Adulitano in fine, ubi » vigesimum usque septimum notat. Puta eum, » ut cum Eusebio conveniat, hoc ipso ineunte » anno occubuisse «. Item pro Callinico in I. P. Eusebii habentur anni ϐϡ. XXI. totidem praefert etiam Sync. 226. d. sc. annos κα'. 21.

1774. Fugit Scaligerum Gr. textus verè Eusebianus ex Syncello descriptus, quem Vallarsius feliciter equidem attigit, nimis tamen negligenter se gerens non animadvertit emendari debere ab eo editionem suam Latinam CLX *millia*, atque restitui juxta edit. Scal. CCLX. tot enim millia conficiunt μυριάδες κϛ'. XXVI. quamquam lectio nostra, una myriade inferior sit ϐξ. κϛ'. XXV. quae differentia a Graeco nostro codice vel Armeno pendet.

1796. *Prima Maccabeorum historia*: Haec pericope, convenit ut collocetur una et altera linea inferius, e regione videlicet Ptolemaei Philopatoris: *Prima* autem, ut patet, dicitur *historia* quoad temporis dispositionem, ita ut *tertii*, ut nominatur, *Maccabeorum libri historiam* indicet: quare Hier. dixit. » Ea quae in » III. Maccabeorum libro scripta sunt, sub hoc » Ptolemaeo gesta referuntur «. de quo loco frustra inter se altercantur Scal. et Vall. *Primi* autem et *secundi librorum Macc.* historiae sub nomine *secundae* occurrent tibi paulo post, ab anno Abr. 1830. usque ad 1885. His solvitur et dubium auctoris praefationis in I. Maccab. juxta edit. Arm. ubi sic habetur. ՚ Բայց զի ոմանք աւանդեալ ՚ի ՀՀ կոչեցեալով՝ զառաջինն մակաբայեցւոցն իբրև վիպասիրեալ ասէ ինքն Էլեազարն, որ քահանայն է. ուրեք ասէ ինքն յառաջ է քան զանախորդս եղիցիանէ՝ այս իբրեզգ մակաբայեցւոցն Նաշատարբ՝ զի ոմանք ՀՀ անուանեալ. հանգիսիլ պատմիցս փիղոպատորայ. ոմանք որովք իբրև իբրեզգ մակաբայեցւոցն՝ Էշ Թէ զինչ այսմ պատճառս, ոչ ունիմ ասել՝ Եւ զի ոմանք անուանէն չմատանի ասել կիսիրեզգ մակաբայեցւոցն իբրև կատարել՝ ես յայնմ է ՚ի գրոց ասել, զի առաջինն է ոչ իբրեզգ մակաբայեցիցն հասուցանէ զպատմութիւնս մինչև ցամաւան՝ կալցի զայս ոք որպէս է սխալանէ, կամ գրչին սխալէ, կամ կարգի գրոցս փոխելՀ ‖ ՚Եպիտագր. ու. մակաբ: Ըստ վերջին բանն է սայդ, զի ըստ Էւսեբի՝ իբրեզգ մակաբայեցւոցն պատմութիւն կոչի առաջինն՝ Հայելով՝ ի ժամանակն. իսկ առաջինն է իբրեզգ միանգամայն կոչին իբրեզգ: Ո՛ր պէս է խչ՝ ասի առեալ է. եգեալ է ՚ի լուսանցս Էւսեբի այն բան, ՚ իբրեզգ մակաբայեցիցն Էրևի ասա կատարել ‖: Haec pro Armenis lectoribus dicta a nobis scias velim.

1802. Series verborum Eusebii magis accurate cernitur in decurtata lectione Chron. Pasch. Αἱ παρθένοι ἐν Ρώμῃ ἁλοῦσαι κατωρύγησαν, ubi intercidisse dixeris geminas voces φθορᾷ et ζῶσαι, quas integerrime expressit Du Cange in Lat. » Virgines Romae in stupro deprehensae, vivae defossae sunt «.

1808. Ad sensum accedit Syncelli locus, p. 225. c. Vallarsio usurpatus, a Scaligero omissus. Αντίοχος ὁ μέγας Πτολεμαίου, τὸν Ιουδαίων κρατοῦντος τοῦ Φιλοπάτορος, πολέμῳ νικήσας αὐτὸν τὴν χώραν ἀφείλατο. Ubi Vallarsius censuit illud τοῦ Φιλοπατορος habere locum τοῦ *Philopatoris filius*, quasi verò hac divinatione reconcilari posset cum aliis scriptoribus praesens Eusebii locus. Verum tamen quicquid alii dixerint, de ipso Philopatore auctor loquitur: sic intellexerat etiam Syncellus, atque ejusdem regis diebus haec aptaverat; nec aliter expressit Goar in Latina ejus editione, quamvis libera, vel potius obscura. » Antiochus » magnus Ptolemaeo Philopatori Judaeam sibi » vindicanti et armis victo memoratam abstulit » regionem «.

1830. Consule dicta paulo superius ad annum 1796. de Maccabaeorum libris. Hic autem audi sequentia. Exacta succinctaque lectio Eusebii nostri quò egregius commendat Hieronymi fidem in officio quod fideli Interpreti convenit, eò efficacius summae insolentiae Scaligerum arguit, qui nempe falsa conjectura putans ita rem fusiori stylo traditam ab Eusebio fuisse, ut auctor Chronici Paschalis habuerat p. 144. B. sic animadvertit p. 140. ad MDCCCXXIX. » Longe » plura sunt in Graecis Eusebii, quae in tria » verba contraxit Hieronymus «. Mira viri critici confidentia, quae ad ingenium Scaligeri facit, cui non immerito occurrit Vallarsius p. 563. a. nisi is solum pro Chron. Pasch. Syncellum nominaverit, cum dixit praeter alia. » Quis » enim Scaligerum ea docuit Eusebii esse, quae » Syncellus exaggerat? «.

1830. Iterum gravis agitatur controversia inter editores Hier. de tota hac pericope, ubi iterum corruit Scaligeri conjectura de Eusebio, etiam si aliter ejus sententia defendi possit. Namque Scaliger, qui omnem lapidem moverat, ut Graecum Eusebii textum restituere integrum posset, atque ejus ope reprehendere D. Hieronymum, id maxime hic tentavit. Itaque supponit in primis pro certo Eusebii textu futilem suam eclogen; qua fretus contendit contra Hieronymum, non solum falsum esse Simonem Sacerdotio sibi comparando studuisse, (eo quod, ait, non erat ex Sacerdotali stirpe), sed etiam minime id ab Eusebio scriptum fuisse, qui est suus Achilles: sic enim pergit p. 141. ad MDCCCXXXIII. » Adde quod caput est, nun» quam venisse in mentem Eusebio, ut hoc scri» beret. Abest enim hoc comma à Graecis ejus » (*excerptoribus ejus puta*). Quare quum Hie» ronymus in Epistola liminari (ceu praef. Can.) » dicat se quaedam Eusebianis verbis inseruis» se, sciat Lector candidus, hoc illi infeliciter » propter properantiam cessisse, in quibus ista » sententia, quam huc infulsit, non postremo » loco habenda est «: adeo haec fidenter vir criticus. Sed tamen velit nolit Scal. Eusebius haec dixit, et ambo Interpretes fideliter expresserunt in Arm. et Lat.

1844. Olymp. CLII. Locus itaque Sigilli Gregorii Armeniorum generalis Patriarchae hoc spatio fuit in codice nostro vetusto: de quo egimus in Praefatione nostra P. I. §. III. et in margine hujus loci. Hic addo primum, quod praeter proprios sigilli characteres in circuitu impressos ✠ ՏՐ ԳՐԻԳՈՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՀԱՅՈՑ· DOMINUS GREGORIUS CATHOLICUS ARMENIORUM, in medio secunda manu per calamum addita erant de novo duo anteriora vocabula minutis litteris տէր գրիգոր, *dominus gregorius* juxta iconem Jesu Christi, omnino sane abs re, quare omissa a nobis fuerunt: abs re inquam, nam interpolator aut censuit iconem illam esse ipsius Patriarchae, quod falsum est; aut voluit majuscula elementa vulgo difficile legenda replicare per minutas litteras lectu faciles. Secundo Sigillum praesens juxta usum antiquorum aequè potest signare, quod auctor sigilli sit possessor libri tam ad autum suum nuper scripti, quam jam antiquitus exarati, et nunc demum a se acquisiti: secunda ergo significatio, quae probabilior videtur nobis, vetustatem codicis majorem lectori persuadebit. Tertio (quod idem stabilire videtur,) si dubitetur quare hoc spatio potius quam sub initio vel calce codicis sigillum sit exaratum, ratio adest opportuna ex antiquitate codicis desumpta: siquidem possessor invenerat codicem jam prae vetustate corrosum in principio ac in fine; ne autem memoria possidentis oblivioni traderetur, elegit locum sanum ac solidum aliquot pagellis ante finem, eumque tamquam spatium liberum inter condensa Canonis spatia historica: fortasse consulto etiam eligens situm celebris epochae Maccabeorum M. annis post Ilium captum; maxime tempus proprium, quo Aristobulus signatur enarrationem librorum Moysis Philometori exhibuisse; et id genus alia motiva. Quarto sciant velim studiosi lectores me oculatum testem esse, quod sigillum in ipso codice proprio erat ea mensura, eoque rubro colore, aliisque conditionibus, quas quoad fieri potuit, cum rigore in nostra editione repraesentavimus.

1856. Hier. » in Hieropolitano pago civitatem nominis sui condidit «. ubi subauditur *Oniam dictam*, ut expresse habet Gr. *civitatem supernominatam Oniae*. Plena ergo lectio Arm. fert sensum perfectum hoc modo: Onias Oniae filius Oniapolin condidit, vulgò Omapolin dictam, quae est Oniae civitas, in finibus Heliopoleos.

1867. Similia Sync. p. 229. non tamen ad amussim iisdem verbis. Ο' τοῦ Βαλὲ υἱὸς Αντιόχου τοῦ Επιφανῆς Αλεξανδρος ἐν Πτολεμαΐδι φιλοξεὶς Ιωνάθῃ, δώροις καὶ στέφανοις αὐτὸν ἐτίμησεν. Quo loco, non sine interpola-

tione, usi sunt et editores Hier. Idem Syncellus, qui annos Ϛ'. IX. huic regi tantum adscribit, consultò adjecit p. 232. A. » τινες δὲ ἐτη » ι'. φασὶν αὐτὸν βασιλεῦσαι, ἐν οἷς καὶ Εὐ» σέβιος «. Veraciter omnino, sic enim accurate fert Canon auctoris nostri, quamquam apud Hier. menses insuper VII. addantur. Sed in Catalogo *mſs β. h. mſſum β.* legebamus, sc. *ann. IX. et menses IX.* sicut et apud Samuelem nostrum *mſs β. h. mſſum ϝ. ann. IX. et menses X.* quae omnia conveniunt cum statutis annis X. Sed nescio quid dicam de superioris libri calculo, sc. de annis ϡϚ. ιϛ'. XV.

1867. Lacunam numerorum quis tandem supplebit? Hieronymus ne, qui dixit: » ann. 668. » ut vero alii affirmant, 748 «, an Syncellus discrepans in numero priori, cum dixerit: » ann. » 640. secundum vero alios 748 «?

1872. Quamquam inaniter laboraverit Scal. in restituendo Gr. fragmento p. 190. ab iis verbis Ιωνάθης πρὸς Ρωμαίους etc, usque ad καὶ συγγένειαν, nec tamen ita impudenter, ut Vallarsius fecit, ridiculo certè modo. Namque manum attulit in eum Chron. Pasch. textum, p. 146. D. Ιωνάθης Ιερεὺς ὁμοῦ καὶ Στρατηγός, κατὰ Τρκανῶν στρατηγήσας, Τρκανὸς μετανομάσθη. ὃς καὶ πρεσβεύσας πρὸς Ρωμαίους, δόγματι Συγκλήτου φιλίαν πρὸς αὐτοὺς σπένδεται. Haec, inquam, quae ad Joannem Hyrcanum spectant, pro Jonathan absurdè usurpavit Valiarsius p. 577. mutato primo nomine in Ιωνάθης, expunctisque illis κατὰ Τρκανῶν, usque ad ὃς καὶ. Commodius poterat artem subtegere, si non laudasset pro auctore » Chron. Pasch. pag. 146 «. ubi ea, quae recensuimus, habentur, quaeque conveniant Eusebio infrà Olymp. CLXIII. Sicut etiam vel ipse Vallarsius ibidem integre haec repetiturus est p. 585.

1878. Inter superflua fragmenta mirum omnino videtur id, quod tam Goar Syncelli editor, quam Vall. exscriptor, retinuerint vocem υἱὸς *filius*, quum omnino pateat non solum auctoritate Eusebii vel Hieronymi, sed etiam sacrarum literarum firmissimo testimonio non filium Jonathae Simonem fuisse, sed fratrem; quisnam de hoc dubitabit? itaque instar miraculi mihi videtur silentium praedictorum criticorum; quippe qui res vel certissimas ad trutinam revocabant, hic mendum apertissimum vel non deprehenderunt, vel deprehendere noluerunt.

1879. Quae Scal. frustra usurpaverat in Gr. Τρύφων Αντίοχον Αλεξάνδρου παῖδα ἀποκτίννει, non recte conjecit Vall. desumpta fuisse ex his Syncelli verbis p. 232. Οὗτος (ὁ Δημήτριος) τὸν Τρυφῶνα τὸν ἀνελόντα Ιωνάθην καὶ Αντίοχον τὸν υἱὸν Αλεξάνδρου, καὶ ἑαυτὸν βασιλέα Συρίας ἀνειπόντα, ἐκ Σίδης ἐλθὼν πολιορκεῖ εἰς Δαρὰ καταφυγόντα, κἀκεῖθεν εἰς Ορθωσίαν, ἐξ ἧς διακωθεὶς εἰς πῦρ ἑναλλόμενος θνήσκει. Quo fretus ipse Vallarsius, ex his Syncellanis hoc fragmentum truncum decerpere tentavit. Τρύφων . . . ὁ ἀνελὼν . . . Αντίοχον τὸν υἱὸν Αλεξάνδρου . . . θνήσκει. Nonne figmenta potius, quam fragmenta Eusebiana haec dicenda sunt? Jure meritoque hoc iis accidit, qui omnia Eusebii Graeca aliorum ope reparari posse praeter rationem contendunt. Sed quid, quod praemissa iterum alibi usurpavit Vall. utrobique aeque abs re; ut nihil dicam de Scaligero, qui et alia non pauca quae cum Canone minime faciunt, libere congessit in suo Graeco Pseudo-Canone.

1885. Verè ad sensum accedit Sync. locus, p. 234. A. a Vallarsio usurpatus. Ἕως τούτου περιέχει ἡ πρώτη τῶν Μακκαβαίων: ubi vox πρώτη servit lectioni Hier. nostra fuit δεύτερα. Ordo vero verborum neutri Interpretum servit, quare sic locum restituit Scal. ἡ πρώτη τῶν Μακκαβαίκων βίβλος ἕως τούτου περιέχει. Nec ita tamen credas velim certum Eusebii textum exsurrexisse, ut plus aequo sibi blanditus est Scal. atque eò animo ductus libere in Hier. invehitur. Id unum nos non immerito affirmamus, eandem sententiam, aliis licet verbis, exprimi apud geminos Interpretes; ita tamen ut nobis faveat quodammodo Syncellus, Hieronymum magis juvat alter Eusebii locus in Demonst. Evang. Lib. VIII. p. 245. Πρώτη καλουμένη τῶν Μακκαβαίων βίβλος εἰς τοῦτο τοῦ χρόνου κατέλυσε τὴν ἱστορίαν.

1889. Facile irrepsit in cod. Arm. *mezatsav, magnus est factus*, pro *mergetsav, pulsus est*.

1891. Constanter ergo legit Interp. Arm. sicut et Hier. in Gr. ἀλληλοφαγία, quae est *mutua devoratio:* etsi Goar in Syncello suo legerit ἀλληλοσφαγία, et consequenter reddiderit *mutuis caedibus se confecerunt*.

1893. Ιωάννης Eusebio fuit ad fidem amborum Interpretum, pro quo eclogarius minus accuratus Ιωάνθης dixit. Litterae unius fortasse mendum putarem, si non essent alii, qui syllabam mutantes vellent ut legeretur Ιωνάθης, ut fert Scaliger non semel cum Casaubono; idem probare videtur et Eusebius infra ad annum ϡϚϡ. 1913. Accedit et Samuel noster, qui Joannem hunc Hyrcanum *յովհաննէս* nominavit, ceu Ιωναθάνης.

1905. Ut ⱡⱡⱡⱡⱡⱡ probat semel illud Κυζικός, saepius apud Scal. usurpatum, sic etiam ⱡⱡⱡⱡⱡⱡⱡⱡ, vel ⱡⱡⱡⱡⱡⱡⱡⱡⱡ aliter Arm. interpretis dictum affirmat lectionem Syncelli Κυζικήνος. Verum amplior est impraesentiarum lectio Hier. » ac rursum Grypus, superato » Cyziceno, eandem recepit «. Cui suffragatur et Syncellus p. 292. E. ad sensum. Illud autem Gr. ἐκ διαδοχῆς, ad verbum *ex successione* apud Hier. aequivocum est, ita ut etiam *vicissim* potest significare, ac respicere ad dimicationem inter Cyzicenum et Grypum solos factam; ubi Interp. Arm. extendit rem etiam ad filium patri succedentem: utrumque sensum elicere possis etiam ex I. Parte p. 169. Porrò nota novam dehinc Scaligeri deceptionem, qua deceptus crebrè intrudit in Gr. canonem suum epochas variarum gentium apud varios Gr. auctores memoratas, falso credens ab ipso Eusebio primum eas traditas fuisse, ab Hieronymo tamen neglectas. Nihil ergo Hieronymus neglexit, sed Eusebius fortasse peccavit, eo quod ea quae Scal. cupiebat, minime in canonem recepit. Contrà verè Scal. statuit de illis quae in Lat. Canone leguntur, *Cicero Arpini nascitur*, etc. Hieronymi ea esse augmenta, non Eusebii. Quod si Fr. Fabricius in vita Cic. dixerit, » Patrem Cice» ronis ex regio Volscorum genere fuisse, in » Eusebii Chronicis legimus «, nihil miraberis. Integer enim Canon Hieronymiacus, quo solo usus fuit Fabricius, Eusebii nomen gerebat: deinceps verò ope Canonis nostri distincte innotescat oportet universis Chronographiae studiosis, quae Eusebio, quae privatim Hieronymo tribuenda sint.

1944. His ergo tollitur suspicio Scaligeri dicentis. » *Antiochia capta a Romanis* . . . Haec su» spicor esse Hieronymi, non Eusebii «. sapienter usus nunc fuit verbo *suspicor*, quod utinam et alibi usurpasset; hoc enim minuitur error, ut contra augetur per liberam sententiam Scaligero magis familiarem.

1974. Plenior sane est in se locus citatus ex Chron. Pasch. p. 150 A. B. Ἀπὸ πρώτου ἔτους τοῦ Γαΐου Ιουλίου Καίσαρος . . . Αντιοχεῖς τοὺς ἑαυτῶν χρόνους ἀριθμοῦσι. Quae totidem verbis transcripsit Scal. in suo Gr. canone. Vallarsius cum vidisset anteriora redundare, posteriorem partem tantum nobiscum accepit; sed quia Hier. dixerat, *Ab hoc loco*, supplevit Vall. de suo in Gr. ἐντεῦθεν: sed nos ne illa quidem voce indigemus, nisi dixeris intercidisse a codice nostro adverbium *ſuuſſ*. quod si concedis, locum habebit omnino textus Syncellanus. p. 243. C. Οἱ Αντιοχεῖς ἐνθεν ἀριθμοῦσι τοὺς ἑαυτῶν χρόνους. Sed haec leviora sunt. Illud majoris momenti est, quod alii reponunt haec anno primo vel secundo Julii Caesaris, codex verò noster anno primo successoris ejus, sc. Augusti; quod ne putes recentioris exscriptoris esse culpam, affirmat Samuel noster.

1984. Tam Sync. quam Hier. persuadent hic *vocatum* intelligendum esse aliunde adductum, accitum, puta ἀπὸ Βαβυλώνος, *a Babylone*.

1986. Hellenismum ab Interprete Arm. observatum minime dubitavimus simili syntaxi in Lat. refundere, hoc enim palam fit certus Eusebii loquendi modus, quem praesefert etiam Gr. textus citatus. Hier. dixerat Latino magis more. » Augustus triumphavit pedestris certaminis triumpho «. cui tamen refragatur Scal. jubens auferri redundantem vocem *certaminis*, atque reddi, *triumpho pedestri*.

1987. Hier. melius, ut videtur, rem in duas divisit periochas, quo alteram prodit sententiam, cum augmento dicens: » Antonius Cleo» patrae Arabiam dedit. Augusti et Antonii » tertiae dissentionis exordium, quod repudiata » sorore Caesaris, Cleopatram induxisset uxo» rem «.

1988. Convenit apud omnes de totidem annis in lectione canonis, juxta I. P. ex Porphyrio, exceptis nonnullis Latt. exscriptoribus, qui posuerunt CCXCVIII. At ipse Eusebius in catalogo jam dixerat *mſs ſſqı. h. mſſum ϗ. annos CCXCVI. et menses VI.* quem locum (praeter menses VI) imitandum sibi duxerunt S. Niceph. et auctor Chron. Pasch. necnon Samuel noster: ferunt enim annos *σϙϛ'. ſſqı.* 296. Pro Gr. verò fragmento hujus loci satis duxit Scal. illa Africani verba, quae apud Sync. occurrunt. p. 245. D. Κλεοπάτρα ἑαυτὴν διεχρήσατο, cum sequentibus ibidem E. Μέχρι τοῦδε οἱ Λαγίδαι. Facile, inquam, his contentus fuit Scal. semel sibi persuadens, ubique ferè Africani verbis Eusebium usum fuisse, sed non semel ea conjectura deceptus est.

1991. Accurratissime sibi invicem cohaerent Arm. et Gr. Eadem Hieronymus diversa ratione computaverat, sed tamen depravata est ejus lectio apud quosdam, sicut et in editione Vallarsii habentis p. 624. » Censu Romae agitato, inventa » sunt civium Romanorum XL. centena, et » LXIII. millia «. Ubi in annot. d. ait Vall. » In » Parmensi ms. ut et primo Palatino, *inventa* » *sunt civium Romanorum* MCCLXIIII. *milia*. » Apud Scaligerum *XCI. centena XLIV. et milia*, » id est 4164000. quam lectionem et numerum » Graeca apud Syncellum confirmant «.

1994. Optima lectio, probatissimaque interpretatio Armena non permittit nobis, ut morem geramus Hieronymo et Syncello negativum verbum usurpantibus ἀπώσατο, *renuit, recusavit*: non sinit, inquam, ut dicamus intercidisse ex cod. Arm. negationem *ոչ*. siquidem vel ipsi editores Hier. etsi Latina lectione ducti sint ad credendum, quod Eusebius ipse negative rem exposuerit, contendunt tamen vix constare eam sententiam, sed potius affirmative loquutum esse mallent. En itaque satisfacit eis auctor per Interpretem nostrum: vide animadv. Scal. p. 168. et Vall. p. 626. e.

1995. Hunc de Cyzicenis locum probato Gr. fragmento donavit etiam Vall. Scaliger eo caruit. Quae verò divinat idem Scal. p. 169. de lectione Graeca aliter ab Hier. accepta, mera figmenta sunt, quandoquidem illa de choro, et fistula pericope integra solius Hieronymi est. Nunc ergo debuit Scal. dicere, id quod passim gratis dixerat, » Hieronymus ex historia Latina «. vel » Hieronymi sunt, non Eusebii «.

1995. Facillimo librarii Arm. lapsu pro *ՀԱՅԿ Hajk, Armenii* sive *Armenia*, irrepsit in cod. nostrum *ՀՐԵԱՅԿ Hreajk, Judaei* vel *Judaea*; nec mirum quod Armenus ipse exscriptor magis in nomine, quod ad nationem suam pertinet, lapsus fuerit, quum ferè inauditum esset Armeniis Tiberium Augusti jussu suam in regionem

venisse; id tamen dixerat auctor juxta traditionem Romanorum: similia repetit et Syncellus ab aliis citatus. p. 249. D. Τιβέριος Αρμενίαν Αὐγούστῳ παρεστήσατο: de quo loco expunxit Scal. nomen Αὐγούστῳ, subaudire tamen debuit eodem sensu aliquod pronomen.

1996. *Idem et Samariam*. Ita continuata serie fert etiam Chron. Pasch. loco citato, pro pronomine ὁ αὐτός, sed quia apud Hier. dissecatur sequens periocha, et seorsum post alia collocatur, quamobrem editores ejus interpolarunt et Gr. textum, reponentes de integro Ηρώδης. Adde quod Vallarsius pro anteriori parte maluit usurpare illud Syncellanum ex p. 250. Ηρώδης πόλλα καὶ μεγάλα ἔκτισεν ἐν Ιερουσαλὴμ, quod nihil commendatius habet, sed potius praepostere digesta fert Eusebii verba. Sed de Hieronymi interpretatione ad examen ab editoribus ejus vocata, ipsos, si vacat, consule; nihil enim ad nos, cum Arm. et Gr. Chron. Pasch. inter se mire consentiant.

2011. Arm. constanter legit Արատῶν, *Persarum*. Hier. et Sync. Ραιτῶν, *de Rhethis*. Adeant velim lectores, quae disserit Scal. de his rebus. p. 173. ad MMVI. ubi inter alia dicit: » De Armenis ut una de Germanis triumpha- » verit, hoc nullis annalium monimentis con- » firmari potest «. et iterum audacius, » est » hallucinatio Eusebii «. Nos persuasi sumus de Persis et Armeniis simul memoratis, quicquid alii dixerint.

2015. Eadem ex Cedreno usurpavit Scal. in Gr. minime advertens differentiam a nobis adnotatam parenthesi. Vallarsius qui nescivit unde haec Scaliger hausisset, pro anterioribus recurrit ad Syncelli locum. p. 251. B. ubi haec habentur, ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ιησοῦς ὁ Χριστὸς ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ υἱὸς ἐν Βηθλεὲμ πόλει τῆς Ιουδαίας. posteriora vero ex Scaligero transcripsit, falsò reputans eum haec a praemisso loco Sync. 251. excerpsisse.

2015. Accuratissimum Eusebii nostri textum praeseferunt auctores citati. Cedr. et Nicephr. quibus et Scaliger usus est, unico tantum verbo interpolato, vel aliter lecto, sc. σταλείς, ubi Niceph. dixerat ἀποσταλείς, et Cedren. ἀπεσταλμένος: quorum omnia idem sonant, sc. *missus*, sicut etiam ὑπό apud Cedr. valet hic pro ἀπό penes Niceph. Longe ergò distat Vallarsius, qui neglectis his auctoribus, manum attulit illis Syncelli verbis. p. 251. D. (τάυτης) τῆς κατὰ τὴν Ιουδαίαν ἐπιγραφῆς ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς Κυρίνιος ἐπιμελητὴς ἐξεπέμφθη, (κατὰ τόδε τὸ κοσμικὸν ἔτος), οὐσιῶν καὶ οἰκητόρων ἀναγραφὰς ποιούμενος. Haec itaque integra (exceptis tantum iis, quae parenthesis nota sunt inclusa) sincere transcripsit Vall. frustra nempe, relictis aliis auctoribus certum Eusebii textum exhibentibus; ita ut ei opus non esset Syncellano loco, ubi pauca Eusebio favent. His itaque constitutis, accedamus ad Interpretes, qui ambo, sc. Arm. noster, et Lat. Hier. illud Gr. ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς, ita acceperunt, ut per se sonat, sc. *ex consilio*, vel *consulto Senatus*: quod tamen Scaligero nimis hic scrupuloso displicuit; vertendum enim erat, ait, *a Senatu* tantum, eo usus argumento, quod quemadmodum Latinis idem est *Senatus consultum*, ac *Senatus* tantum, sic etiam apud Gr. συγκλήτος βουλή, idem sit, ac si tantum diceretur συγκλήτος, *Senatus*, vel solum βουλή, *consultum*, sive *consilium*. Quod sane certum est, cum utraque vox in recto concurrat casu, in obliquo tamen, (ut hic est genit. vel abl. casus) indiscriminatim potest accipi vox una ut junctim vel disjunctim cum altera, atque ideo indifferenter sonare tam ita, ut veteres Interpp. expresserunt, quam aliter, ut Scal. vellet; cui morem gerunt et alii ex recentioribus Lat. interpretibus Syncelli, Cedreni, et Nicephori: eo animo interpolarunt et quidam minus cauti editores textum Hieronymiacum (inter quos est et Vallarsius), legentes *ex Senatusconsulto*, praefixis et his *edicente Caesare*, quae quidem Eusebii non sunt, ut etiam Scal. fatetur, sed ex sacris litteris, vel ex aliis auctoribus desumpta; nihilominus facile subauditur in textu Eusebiano, tam in Gr. quam in Arm. cum Lat. si tamen firmiter teneatur lectio genuina *ex consilio senatus* missus; subintelligitur, inquam, in hac lectione *ab Augusto*, cujus consensu id consilium factum esse certum est, quod tamen non adeo faciliter elicitur, si dicas cum Scal. tantum *a Senatu*. Ipse tamen Scaliger certè nugari voluit, cum ex una parte Hieronymo vitio vertit, quod primam lectionem expresserit; ex altera verò Eusebio subirascitur, quasi verò Senatum solum auctorem census fecerit.

2016. Dissipat hinc omnem caliginem elucida auctoritas Eusebii nostri, cum penitus liberat ab anxietate editores Hieronymi cum aliis criticis, qui hactenus haesitabant, Eusebiine sit Aera Christiana, quae in multis Latt. codicibus reperta, et in editis libris usurpata fuit. Nihil enim de ea apud auctorem nostrum; nec sane puto Hieronymo ipsi familiarem esse. Ita certe conjecerat etiam Vall. in annot. p. 635. a. » Laterculum (inquiens) annorum a Christo » nato, tametsi post Pontacum et Scaligerum, » aliosve vetustiores, qui hunc librum recen- » suerunt, retinemus, ut nequid receptum vul- » go antea immutasse temere videamur: senti- » mus tamen non fuisse sive ab Eusebio, sive » abs Hieronymo continua serie huic operi » adpositum; haec enim annos numerandi ra- » tio, auctore demum Dionysio Exiguo, post » quintum a Christo nato saeculum inducta est. » Re etiam vera in antiquioribus manu exara- » tis codicibus, cujusmodi est unus Amaudi- » nus Schelestratio laudatus, filum istud, si- » ve laterculum annorum Christi omnino non » invenitur «. Quae cum certissima sint, miror Scaligeri errorem, qui vel in Gr. Canone usurpare Aeram Christi non dubitavit; quo probavit ita rem ab ipso Eusebio traditam fuisse: probavit, inquam, nescio an lectoribus, an sibi ipsi; cum non adeo sibi constare videatur in animadv. p. 175. 176. Ut ut ipse crediderit, ipse viderit. Sed quod voluerit Gr. Canonem suum ea Aera adornari, satis bene cogitavit, ne quid fortasse deesset ad demonstrandum, quod omnino fictitius sit ille Canon Scaligerianus. Verum nec illud praetermittere volumus, opus nempe ipsum Eusebii, sc. Canonem temporum per singulos annos digestum, facilius edocere posteros ut continuata serie numerent annos a Christo nato ad comparationem calculi Eusebiani, imo etiam ut proferant Eusebii nomine hoc vel illud factum, tamquam hoc anno Christi juxta Eusebium evenerit. Hinc plures auctores tam Graeci, quam Armeni, qui nec Dionysium Exiguum noverant pro auctore Aerae vulgaris, neque apud Eusebium viderant aliquod exemplum Aerae Christianae, varia de se ratione locaverunt certam continuationem annorum a Christo nato. Talis fuit aliquatenus Syncelli methodus, quam Theophanes ejus continuator in certam laterculi formam redegit. Similiter et Samuel noster toties citatus ex professo in hanc rem incubuit. Is enim cum statuisset sibi Canonem subnectere Armeniacum post Christum natum usque ad sua tempora, (anteriora enim Historiographico-Chronologicè complexus erat), caput Canonis, seu primam columnam Epocha Christi adornavit, adjecta quinquenni Olympiade à regione, reliquas deinde columnas variis servavit regnis, ut singula saecula postulabant, maximè regibus Romanorum, Persarum, et Armeniorum, praeter spatia hinc inde historica.

2023. Sync. p. 253. c. cum generatim mentionem fecisset de sapientibus qui sub Augusto claruerunt, iis annumeraverat et Athenodorum hoc pacto. Επὶ Καίσαρος Αὐγουστου φιλόσοφοι ἤκμαζον ἐπίσημοι οὗτοι. Βιργίλιος, Σαλούστιος, Λίβιος, Ορτένσιος, Ταρέντιος, Οράτιος, Αθηνόδωρος Ταρσεύς, καὶ Σιτίων Αλεξανδρεύς. Horum ope textum Eusebianum confici posse falsò credidit Scal. hisce verbis. Αθηνόδορος Ταρσεὺς φιλόσοφος ἤκμαζεν. quem secutus est Vall. suppresso tamen gratis nomine φιλόσοφος, cui et alterum adjicere oportebat φυσικός, cum mutatione verbi in ἐγνωρίζετο.

2025. Discrepat Hier. per *quinque modios*, pro nostra tamen lectione stant et Gr. eclogarii, etiam si non tam ad verbum, quam ad sensum Eusebium describentes: ut Sync. p. 253. D. (quem locum Vall. sibi ascirit) Λιμός τε κατέσχε τὴν Ρωμαίων ἰσχυρός, ὡς πολλῶν δηναρίων τὸν μόδιον τοῦ σίτου πραθῆναι. et Cedr. p. 146. C. (cui Scal. adhaesit). Τότε καὶ λιμὸς ἐν Ρώμῃ γέγονεν, ὡς πραθῆναι τὸν μόδιον χρυσίνων κζ'. in quibus certum est τὸν μόδιον supponere pro *unico modio*.

2029. Syncellum descripserunt in Gr. Scal. et Vall. ex pag. 253. D. Ο' αὐτος (sc. Αὔγουστος) τοὺς οἰκήτορας Ρώμης κατὰ πρόσωπον ἀριθμήσας, εὗρεν οἰκοῦντας αὐτὴν ἀνδρῶν μυριάδας ιγ'. καὶ ,αλζ'. Sed non multum favet. De varietate numerorum apud varias lectiones haeret aqua, ut ajunt. Sed audiamus quid breviter Vall. habeat p. 640. D. » Actum sequenti » anno: si quidem numeres a Kalendis Janua- » riis, quod tamen minime Eusebius facit. Ita » fidejubet esse Augustus ipsemet in indice suo: » Nuperrime. Lustrum. (egi) Conlega. Tibe- » rio. Sext. Pompejo. Et Sext. Apulejo. Cos. » Quo. Lustro. Rom. Capitum. Quadragies Cen- » tum. Milia. Triginta. Et. Septem. (censa sunt). » Quo loco Scaliger, Melius, ait, crediderim » ipsi Augusto. Multum sane differunt 9370000, » et 4137000, utique plus semisse. In Par- » mensi ms. *nonnagies cccLx millia* dumtaxat » sunt «.

2033. Parthorum nomen displicet hic Scaligero dicenti cum risu. p. 183. ad MMXXIII. » Ridiculum. Legendum *de Chattis* «. Sed quicquid dixerit, tam Hier. quam Interp. Arm. constanter legerant in Eusebio *de Parthis*.

2033. Tam Hier. quam Sync. amplius ferunt nomen Κύμη, *Cyme*, de quo ideo jure haesitabant viri critici; siquidem *tredecim* urbes praemittuntur ab auctore, numerus autem una cum *Cyme* exurgit quartusdecimus. Varii quidem variatim dijudicarunt, multi tamen in eo convenerunt, extrema nomina *Dia*, et *Hyrcania* promiscuè pro uno habenda esse, quasi *Diahyrcania*, quo fortasse consilio expunxerunt nonnulli nomen *Dia*, contenti altero tantum nomine *Hyrcania*, ut cernitur etiam in edit. Vall. Sed quid ad nos? Eusebius in nostra lectione totidem refert nomina, quot pollicitus erat. Interea verò pro Τῦμος, [illegible], quod item habetur in Gr. Sync. et Arm. volunt alii ut cum Stephano et Strabone legamus Τῆμνος, sicut et Hier. praefert *Temnus*. Pro nihilo igitur ducendum Scaligeri dictum. » In Graecis Euse- » bii (quo nomine se ipsum commendat, vel » pessumdat Scal. in Gr. collect.) Τῖμνος vi- » tiose, ut apud Nicephorum Callistum «.

2039. Potest facili negotio mutari sedes vocum, et legi, si placet, cum Syncello et Hieronymo, [illegible], *quam et Caesaream Philippi nuncupavit*.

2044. Ad sensum praesentis loci (mitto et varia loca eodem sensu) apposite scribit Cedrenus, nominatim citans auctorem nostrum hoc pacto, p. 156. A. Φησὶ δὲ Εὐσέβιος, ὅτι τῷ ιέ. ἔτει Τιβερίου βαπτίζεται ὁ Κύριος ἡμων Ιησοῦς Χριστός, sc. ad verb. » Dicit au- » tem Eusebius, quod xv. anno Tiberii bap- » tizatur Dominus noster Jesus Christus «. Scaliger tamen non minus nominis Eusebii, quam sermonis avidus, facile deceptus fuit Cedreni loco, eumque iisdem verbis in Graecum

stum canonem laeto animo transcripsit; frustra quidem, sententia enim, non ita verba Eusebii in Cedreno intelligenda erant: aliter neque Hier. neque Interp. Arm. illa hic legerunt. Adde, quod Cedreni dicta tam manifesta, ad omnia quae ab Eusebio de baptismo Christi tradita sunt, referri possunt, vel etiam extra canonem: non enim nova in iis sententia continetur, sed potius traditio Evangelica ubique auctori nostro commendanda praefertur. Verè Vallarsium fugit Cedreni locus, alioquin antecederet nos in Scaligero coarguendo. Ubi et illud advertas velim, quod nimis negligenter se gesserit Xylander Cedreni Interpres Lat. loco citato, p. 156. A. ita ut subsequentia Cedreni dicta, pariterque Josephi verba ab ipso ibidem recensa ea assiduitate contexuerit in Latio, ac si omnia ab Eusebio dicta fuissent. Confer eodem in loco Gr. textum cum Lat. sermone Xylandri, ut facile mendum deprehendas; cave ducem tibi eligas Lat. tantummodo interpretationem.

2045. Ferè pro certo habebis Interpretem nostrum tunc solum Gr. dialectum servasse ՔՐԻ, *Christus*, dum absolutè proprii nominis more legerit Χριστός, tunc autem Armeniace expressisse Օծեալն, *Unctus (ille)*, dum legerit tamquam nomen appellativum praepositivo articulo praeditum ὁ Χριστός, maxime cum genitivo casu adjecto τοῦ Θεοῦ: quae, ni fallor, observatio, sicut prudentissima comperitur, ita etiam in Lat. sermone a nobis exponenda fuit; quamquam non ita accurate, ob defectum articuli apud Latinos.

2048. Hier. cum Sync. uno minus, ιη'. XVIII. Nostram tamen lectionem constanter tenuit non solus Samuel Arm. ՔԺԹ. XIX. verum etiam Cedrenus Gr. p. 315. B. ιθ'. XIX. quem et Scaliger in Gr. textu imitatus est: quod non advertens Vall. putavit eum ex Syncelli Ms. id hausisse, quasi verò editio Goari depravata fuerit; quae est conjectura incerta. Ut ut sit, vel ipso Vallarsio commendata fuit certa lectio auctoris nostri. Praeterea si eodem codice Syncelli usus sit Scal. quo Goar (ut ipse Goar contendit), nescio quomodo potuit pro nomine Φλέγων legere verbum λέγει, vitiose, sicut etiam omisit vocem συναγαγών: oscitanter dixeris legerat, sive oculi eum fefellerunt; sed tamen lacunam adnotavit, quo probavit in codice ipso aliquod deesse, vel mendum inesse. Goar ergo divinando certam lectionem enucleavit. Interim notabis ad praesentis loci sensum spectare dictum Zachariae Catholici Arm. auctoris IX. saeculi, in sermone ad sepulturam Domini: «Ոչ՝ եթէ մասունք երկրի շարժեսցաւ, այլ համարէն ոտիցս սիրելոյդ. Երանելի ժամս՝ նահապետ ասէ. Թէ քանզի քաղաք յասիա քանկոնեցան» - h. e. » Non enim pars aliqua terrae » mota est, sed communis terrarum orbis. Eu- » sebius Chronographus dicit, quod plures » Asiae urbes demersae sunt «.

2048. Quo autem fidentius animadvertit Scaliger tam in Hier. quam in Euseb. hoc intervallo, eo magis ridicula profert: nam praeter metachronismum a se cogitatum, sequentia etiam adjecit, quae adduxisse refellere est: » Porro (ait) hae omnes ingentes periochae » de passione Christi ex priore libro in hunc » Canonem traductae sunt ab Hieronymo, » quemadmodum et aliae. Nam τὸ χωρίον » ἱστορικὸν non admodum capax ab Eusebio » relictum ab Hieronymo amplificatum est. » Possumus multas περιοχὰς colligere, quae ab » Hieronymo, non ab Eusebio, huc conjectae » sunt (*ex prima nempe Eusebii parte*). Nam » Canon hic, ut alibi diximus, prioris libri » index erat duntaxat, non justa Chronogra- » phia. Numero MCCXLI tres periochae perti- » nebant ad priorem librum. In prima legimus: » *Nostra quoque supputatio iisdem temporibus* » *eam exhibuit*. In Graecis: καὶ ὁ ἡμέτερος » δὲ κανών. *Noster autem Canon*. Non ergo » in Canone haec posita sunt ab Eusebio, ne- » que profecto ad Canonem pertinent. Quid? » Eusebius in ipso Canone Canonem citasset «? Toto coelo errat vir criticus, gratis divinans ita et ita digestum opus totum ab Eusebio, cujus contrarium nunc primum auctor ipse edocet; ita ut nihil novi ipsi addere potuerimus, nisi solum affirmare fragilitatem humani judicii, quod et ea, quae indubia videbantur, passim falsa reperiuntur. Verum ne quid grave a nobis proferatur, retorqueant ipsi Lectores in dicentem, conclusionem Scaligeri praedicto loco habitam hoc pacto. » Quod igitur multa » sint in spatio historico hujus Canonis, quae » Hieronymus, non Eusebius eo contulit (*a* » *priore libro*), accurato Lectori constare po- » terit: quae ideo nunc omisimus, ne videamur » λύχνον ἅπτειν ἐν μεσημβρίᾳ «: nunc tamen fatendum ei esset meridiana in luce etiam caecutiri posse.

2051. Haec partim ad verbum, partim ad sensum recolit et auctor Chronici Paschalis, p. 184. A. magis ad lectionem Hieronymi accedens: nam ambo referunt rem a Tiberio Senatui communicatam, Senatum non admisisse: ubi Interp. Arm. pro Gr. τῆς δὲ μὴ προσιεμένης, in apographo suo legebat abs re, τῇ δὲ μητρῇ Ιεμένῃ.

2052. Sync. p. 261. E. similia repetit, γυναῖκα Μεμμίου Ρηγούλου λαβών, ubi Interp. Arm. si non expresse legit Ρηγούλου υἱοῦ, ipse tamen ita expressit, eo quod casus secundus proprii nominis in Gr. filium inducit: sic occurrit alibi quoque anno Abr. 2084. 2148., et fortassis aliquando verificatur, quia et pluralitas nominum saepe a patre, avo, aliisque majoribus provenit.

2052. Quis ferat Scaligeri opprobria, quibus auctorem nostrum insequitur dicens: » Anile delirium « etc. p. 188. ad MMLI. quae recensere religio nobis erit. Satis erit dicere, quod somnium Eusebio adscriptum ipse insimulator subiit, cum Syncelli verba, ex p. 263. C. ab ipso in Pseudo priore suo libro usurpata Eusebio nostro adscribit, sicut etiam librarii lapsum auctori ipsi.

2053. Feliciter usurpaverat Scal. locum Chron. Pasch. a nobis citatum, sed frustra iterum transcribi voluit paulo post etiam haec ex Sync. p. 263. C. Ἀγρίππας ἀνεδείς τῶν δεσμῶν ὑπὸ Γαΐου Καίσαρος βασιλεὺς Ιουδαίων ἐκπέμπεται: bis ergo eadem Scaliger ex duobus Gr. eclogariis repetit, nec tamen Eusebius tautologus fuit.

2055. Scaliger de more usurpans incertum vel etiam fictitium Gr. fragmentum pro certo Eusebiano, sic animadvertit p. 188. ad MMLIII. » Ἀλεξανδρίων δήμος συνεπισέμενος. Alexan- » drinorum populus, impeto una facto «: quo admisso, postponit Hier. interpretationem sic se habentem, *consentiente Alexandriae populo*, atque infert. » Nam Hieronymus putat συνεπι- » σέμενος esse συνσέμενος «. Modestius dixisset, legisse alterum pro altero. Et revera συνσέμενος lectum tam abs Hier. quam ab Interprete nostro Armeno ferè pro certissimo habeprete nostro Armeno ferè pro certissimo habemus. Non repugnamus Scaligero dicenti paulò liberius haec exposita ab Hier. fuisse, nec tamen concedimus ut dicatur, ut dixit Scal. » neglecto Eusebianorum verborum ordine «. Sed potius eodem ordine congruisse affirmamus cum nostro Interprete, qui verba verbis ferè ubique reddere consuevit. Sed quidquid dixerit Scal. Graeco textu a se interpolato deceptus, de sensu nobiscum agit, dicens: » Eusebius » enim intelligit Alexandrinum populum una » cum Flacco vires et animos conjunxisse, ut » Judaeos perderent «; an aliter et ambo Interpp. senserint, non video.

2055. ՅրԹով evidenter probat lectionem Hier. vulgatam *proficiscitur*, minime verò alteram quae apud aliquos habetur *mittitur*, cui diverso sane animo morem gerens Scaliger in animadv. p. 189. ad MMLVIII. dixit: » Ego » non dubito Eusebium scripsisse στέλλεται, » cujus interpretationem posuit Georgius, ἄπει- » σι «. Nos repetamus liceat, procul dubio Eusebius non scripsit στέλλεται; aliter Interp. Arm. Hellenismi cultor, ac nativo sermone locupletissimus, expressisset ապաքի, vel saltem գիմի· quia vero expressit ՅրԹով, ἄπεισι potius cum Syncello legit in autographo Graeco. Quod si dixeris, nihil refert, cum idem fere sonet utrumque Gr. verbum, sicut etiam Scal. superaddidit. » Ἀπιέναι et στέλλεσθαι est *abire* «, minime ergo debebat Scal. unum potius quam alterum Eusebio adscribi velle.

2057. *Menses* VIII. constanter fert etiam Hier. in edit. Vall. ubi Scaliger quia legit IX. totidem etiam in Gr. reposuit, θ'. Certe et Josephus *menses octo* dixerat, sed adjectis etiam diebus viginti, quo reconciliantur omnes lectiones.

2064. In Lat. editionem nostram irrepsit *drachmis*, pro *didrachmis*; ut fert Cod. Arm. cui suffragatur et Gr. textus loco citato: solus ergo Hier. discrepat *drachmis*, pro *didrachmis*; quod tamen mendum non Hieronymo, sed librariis adscribendum, unde et Vall. adnotavit p. 664. ad e. » Pro sex *drachmis* verosimilius » habet Syncellus ἓξ διδράχμων, quae faciunt » drachmas duodecim: idque et Scaligero pro- » batur magis, sex quod drachmarum venalis » modius caritatem annonae, non famem ar- » guit «. Optimè omnia; sed pro eo, quod dixit *verosimilius habet Syncellus*, tu repone, *ita constanter habuerat Eusebius*, teste Interp. Arm. Graeca itaque omnino cohaerent nobis, excepto nomine τοῦ σίτου, *frumenti*, quod explicationis gratia Sync. adjecit.

2080. Quamvis erravit Scal. dicens de his, » Videntur esse Hieronymi «, non tamen tamquam audax, (ut alias), accusandus, eo quod illud *videntur* eum timide dixisse significat.

2081. Fugit Scaligerum Gr. textus certissimus, quem Vall. feliciter attigit.

2083. Ի հանդար պատրաստական, vel *ob oves* dixeris, vel juxta Hier. *in expensas*; ubi autem Hier. dixit *centies centena millia*, Arm. բիւր ի հազար· *myriadem et mille*: quod erit *undecim millia*; si vero legas sine conjunctione բիւր հազար, *myrias mille*, erit *decem millies mille*, id est *centies centena millia*. Scaliger vult legi μύριαι μυριάδες, vide apud eum, p. 196. 197.

2084. Hieronymus aliam hic sententiam exposuit. » Vespasianus plurimas urbes Judaeae capit «. Syncellus tamen nobiscum facit juxta accuratam lectionem Scal. maxime in voce ἀναπτησόμενον, sc. *instaurantem, reparantem*, directa ad Vespasianum, sicut et in Arm. habetur. Sed quia Goar corrupte legerat ἀγα- νακτησάμενος, sc. *ira concitatus, exacerbatus*, ad Neronem id spectare vel invitus credidit; quo tamen admisso, nihil valent illa τολλὰ τῆς Ιουδαίας proprio verbo carentia, sicut et reapse dissimulavit haec Goar in Lat. interpretatione in hunc modum exposita, » in quas Vespasia- » num belli Ducem iratus Nero expedit «.

2086. Si librarii error in Cod. Arm. non insit, Graeca ipsa ambigua fortasse Interpretem nostrum deceperunt. Itaque etiamsi desit hodie Gr. textus integer, possumus tamen ope Chron. Pasch. divinare, quod illud ἐγχειρίσας, *manum imponens*, Interp. noster acceperit pro *operam dans, incipiens*, et hinc nomen Τίτῳ sumpserit in sexto casu, quasi *cum Tito*. Felicior itaque Hieronymus, qui ut ἐγχειρίσας exposuit *commendans*, sic et dativo casu praefixit *Tito*.

2093. Hic sanè manifesto Gr. apographi mendo laboravit et ipse Interp. Arm. cum scriptum vidit λιμὸς pro λοιμὸς, quare սով, *famem* reddidit, pro ահաւադիկն (*impiissimi*

aliàs reddito, sc. *pestis*, *lues pestilentiae*, ut patet ex Lat. Hier. et Gr. Sync. Et quidem famis etiamsi calamitas maxima sit, et mortifera, non ita tamen, ut juxta dicta quotidie decem et amplius hominum millia de medio tollere possit, quod pestilentia nullo fere negotio efficere potuit.

2095. Χώρα vox ambigua, aequè habita apud ambos Gr. eclogarios Eusebii, quum indifferenter significat *regionem* et *villam*, alteram Hier. alteram Interp. Arm. expresserunt, aequali ferè verisimilitudine, idque ambo plurali numero exponentes, unus *regiones vicinas*, alter ⟨illegible⟩, quamquam hodie singulariter in Gr. legatur, ut vidimus apud Cedr. et Sync. quod etiamsi minus obesse videatur, dicendum tamen non injuria, Interpretem Arm. tunc jure *villas* potuisse reddere, si legisset in Gr. plur. χώρας: aliter sing. χώραν, *regionem* potius exhibuisset; contrarium vero fortasse de Hier. ratiocinandum dicendum est.

2095. Pro ⟨illegible⟩, lego sine ulla haesitatione ⟨illegible⟩. Sic certe legerat et Samuel noster, librarii tamen ejus minus exacte reposuerunt ⟨illegible⟩, vel ⟨illegible⟩. quod confunditur cum successoris ejus nomine, qui ⟨illegible⟩ ab omnibus dicitur. Confirmat sententiam lectio Hier. in edit. Vall. *Cletus*, quamvis apud Scal. juxta alios legatur *Anacletus*. Alioquin ⟨illegible⟩, *Linus*, jam supra memoratus fuerat anno Abr. 2082. Ubi adverte numerum ordinalem Pontificum Romm. exordium in Canone ducere ab eo qui statim in Petri locum suffectus est, non autem ab ipso Petro. Itaque *primus post Petrum*, ut aperte dixit Hier. fuit *Linus*, ⟨illegible⟩. *Secundus*, hinc dicitur ⟨illegible⟩. *Cletus*, de quo est sermo. *Tertius* in sequentibus nominetur ⟨illegible⟩, *Clemens*, etc. omitto alios qui volunt Clementem ipsum primum esse post Petrum. Haec enim non ad Canonem pertinent.

2097. ⟨illegible⟩ in codice habebatur, pro ⟨illegible⟩. quod unius alteriusque elementi mutatione sine scrupulo restituo ex sequenti nomine foemin. gen. ⟨illegible⟩: ut patet etiam ex Hier. suffragatur quoad sensum et Syncellus p. 273. c. Δομετιανὸς . . . Σεβαστὴν ἀπηγόρευσε τὴν ἰδίαν γαμετήν, quo loco usi sunt et editores Hier. pro Gr. fragm. Verum nota obiter *Domitianum*, ab Armeniis dici Graecorum more *Dometianus*, quod nomen certò nullus postulabit a nobis usque ad litteras in Lat. refundi.

2101. Quidquid dixerint viri critici de lectione Syncellana, constat omnino Eusebium scripsisse ἄξυλον, teste Arm. Interprete, qui simili voce composita dixit ⟨illegible⟩. quamquam hodie legatur ⟨illegible⟩. vox mutila.

2102. Curiosos omnino lectores reddat necesse est lectio Arm. *Parthenicus*, pro nomine *Domitianus* habito in Gr. et Lat. apud universos auctores cum Suetonio: nemo enim, ut puto, facile credere potest quod librarii lapsu pro ⟨illegible⟩ *Domitianus*, irrepserit ⟨illegible⟩ *Parthenicus*; praesertim quod etiam Samuel constanter ferat eandem lectionem in vetustiori Ms. (etsi recentiores decurtate mendoseque exaraverint ⟨illegible⟩ *Parthicus*; quod si constaret, Armenice dicendum erat potius ⟨illegible⟩, vel ⟨illegible⟩, quam ⟨illegible⟩: mitto quod nec ita ad rem faceret, quum sermo sit de nomine mensis.) Quid ergo? Si *Parthenicus* Παρθενικός accipiatur, ut sonat, sicut *Virginalis*, fortasse mensem declarat Octobrem prope Septembrem, quasi in viciniis signi Virginis in coelo. Si *Parthenicus* Domitiani cubicularius, idemque auctor mortis domini sui a Suetonio relatus intelligatur, aliqua hic deesse fatendum est ad historiam supplendam. Quo tamen concesso, melius suppleri posset locus alio modo, praesentia cum sequentibus sic disponendo (ad mentem Suetonii). » Domitianus Dacis et Germanis bis superatis, » Germanicus est nominatus: ideo duorum » mensium nomina mutata sunt, Septembris » (quo imperaverat) in Germanicum, et Octobris (quo natus erat) in Domitianum *Para*, » vel *Peri tis nikis*, Παρὰ vel περὶ τῆς νί» κης, *ex victoria*, vel *propter victoriam* «. Unde librarii Graeci mendo fuerit Παρθενικός, sicut etiam poterat esse Πρωτόνικος, quasi *princeps victor*, et id genus: hoc ut expendant, aliis libenter relinquimus. Mihi placeret, si dixisset Eusebius, haec facta fuisse a Domitiano Παρατονικῶς, *inconvenienter*, *inepte*, *absurde*.

2109. Mira concordia inter Arm. et Gr. textum Chron. Pasch. quo et Vallarsius usus est. Scaliger aliqua ei immiscuit ex sequentibus Syncelli verbis, p. 273. D. Οὗτος μετὰ Νέρωνα δεύτερος Χριστιανοὺς ἐδίωξε. καὶ Ἰωάννην τὸν θεολόγον ἀπολιν ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ περιώρισεν. ἔνθα τὴν ἀποκάλυψιν ἑώρακεν, ὡς ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος φησί. Quae si aliquatenus favere Eusebio putaverit Scaliger, sciat tamen Eusebium ipsum certissime verbis apud Chron. Pasch. repertis loquutum fuisse. Talis enim est, ut nobis videtur, Interpretatio Arm. ubi adeo Graeca elucent, ut etiam casus nominis ⟨illegible⟩ merum Hellenismum praeseferat εἰς Πάτμον. De Hieronymi interpretatione editores ejus satis superque certant, atque varias varii critici conjecturas pronuntiant de illis Lat. verbis, *quam Iraeneus interpretatur*. Sed reducendus locus ad Graecum fontem: ubi verbum δηλοῖ, quod per se sonat, *manifestat*, *patefacit*, *declarat*, supponit pro *refert*, *narrat*, *tradit*, ut apposite reddidit noster ⟨illegible⟩, *narrat*, et Du Cange in Chron. Pasch. *tradit*, quam sententiam et Sync. expressit altero verbo φησί, *dicit*; ergo horum sensu accipiendum et Hieronymi verbum *interpretatur*, quamvis late sumptum. Verum hic nolumus praeterire quin reprehendamus illam Scaligeri hallucinationem, qua conjecit, immo statuit, Syncelli locum laudatum ex priori Eusebii libro desumptum fuisse, alterum verò (cui soli nos subscribimus) Chron. Pasch. textum a praesenti Canone. » In Graecis (ait p. 204. ad MMCX) » ὡς Εἰρηναῖος δηλοῖ. Vel, ut in priore libro, » ὡς ἅγιος Εἰρηναῖος φησιν «. Quod sic accipe. Scaliger in suo Pseudo-Graeco-Eusebiano libro priore Syncellum pro Eusebio coluerat: utinam et auctorem Chron. Pasch. recoluisset in Canone sine interpolatione!

2110. Haec omnia accurate restituuntur ex duobus Gr. eclogariis, nec verò ex uno tantum, ut frustra tentarunt editores Hier. qui Syncellum tantum transcripserunt. Interea tamen pro nomine Βρέττιος (quod constanter fert Sync. nobiscum) aut antetulerunt lectionem Chron. Pasch. Βροῦτος, vel potius interpolarunt ad normam lectionis Hier. *Brutius*, reponentes Βρούττιος. In sequentibus, quum ambo Interpretes expresserint *sororis filiam*, id satis declarat, eos aut legisse in Gr. disjunctim, quasi ἐξ ἀδελφῆς γεγονυῖαν (ut habetur in Historia Eccl. ipsiusmet auctoris nostri altero opere. Lib. III. c. 19), aut ope loci citati eodem sensu accipiendum duxisse illud ἐξαδελφή, quod apud Sync. legitur. Nec obstat, quod hoc nomen malint alii ut exprimatur per vocem *patruelis*; nam sicut ἐξάδελφος, *natum*, sic ἐξαδελφὴ *natam* indifferenter *ex fratre* ac *sorore* inducit. Goar in Syncello suo *consobrinam* dixit: si quis velit, adeat et animadv. Scal. p. 205. ad MMCXII.

2111. Non leviter peccavit Scal. legens in Gr. διοσημεῖαι, quo falsorum potius deorum prodigia, sive profana artificia Jovi adscripta inducerentur pro veris signis Dei veri, quod unum patefacere in animo habuerat Eusebius per vocem Θεοσημεῖαι, quae emendate legitur apud Sync. cui ad syllabas usque cohaeret et Arm. vox ⟨illegible⟩, aliter loco alterius dicendum foret ⟨illegible⟩. Sed fortasse interpretatio Hier. indiscreta, » Multa signa atque portenta «. in eam interpolationem periculosam Scaligerum adduxit. In sequentibus malim cum Scal. ut legeretur καθ' ὅλης, quam cum Goaro κατὰ ὅλης: quod autem desit in Arm. nomen adjectivum ⟨illegible⟩, *universae*, vel quid simile, (ut habetur apud Hier. *toto* juxta Gr.) vel librarii lapsum dixeris, vel potius in significatione substantivi ⟨illegible⟩ commodius subaudias.

2113. *Nerva*, Latina est nomenclatura; alioquin ab Armeniis juxta Graecos Nervas vocitatur.

2114. Deest Gr. textus, cujus avidissimus cum esset Vallarsius, miram interpolationem (ne quid gravius dicam) excogitavit; quippe qui libere usurpaverit hic locum Syncelli. ex p. 277. Τραϊανὸν ἡ σύγκλητος θεὸν ἐψήφισατο, solummodo nomine transmutato in Νερουᾶν, quod parenthesis nota reposuit. Sed melius fecisset, si illud fragmentum sine ulla variatione servasset alteri loco, ut proprio.

2121. Pro *Asia* habita apud Hier. in Cod. Arm. *Menesia* legitur, fortasse *Manisam* Asiae provinciam indicans, alias in Gr. fuit alia vox conjuncta ut μέν, quamvis desit apud Syncellum, qui dixit ad sensum. p. 276. B. Ἀσίας δ'. πόλεις κατεπτώθησαν, Ελαία, Μυρίνα, Πυτάνη, καὶ Κύμη. Ελλάδος δὲ Ὀπουντία καὶ Ὠριτος. ubi pro δέ. videtur Hier. legisse β'. II.

2124. Excepta explicatione ab interp. Arm. apposita, ⟨illegible⟩, reliqua verba eadem et numero fert etiam Gr. textus laudatus verè Eusebianus: de suo itaque ausus est Scal. initio addere ἐν Ρώμῃ, ad normam Lat. edit. Hieronymi: eodem animo interpolavit casum sextum ⟨illegible⟩, ad imitationem Hier. *fulmine*, quasi verò non potuerit D. Interpres *fulmine* dicere Latino more pro *a fulmine*, quorum utrumque pro eodem hic valet: itaque tantum Interpreti Armeno datum est, ut vel casum eundem servaret cum Graeco. sc. *a fulmine*. Ut nihil dicam de ridiculo (*ni* fallor) examine Scaligeri ac Vallarsii invicem certantium, an fidem mereatur, nec ne, praesens historia, quae uno tantum, ajunt, fulminis ictu tam insigne aedificium in pulverem redactum indicare videtur: certè non ita aperte loquutus erat auctor, vel etiam si loquutus esset, de visibili jactura facile intelligeretur: nihilominus non adeo talis inopinatus casus nos movet, quum non desint exempla magnorum incendiorum, quae ab una scintilla principium duxerunt. Ut ut sit, Gr. verbum διεφθάρη apud Sync. sonat *corruptum est*, sive *destructum*, *labefactatum*, ubi Goar placita explicatione dixit *insigniter laesum*. Mirum, quod Interp. noster ⟨illegible⟩ dixit, quod viventibus potius ignominiosam mortem subeuntibus, vel animalibus convenit, sed tamen non semel vidimus usurpatum id ab ipso Interprete pro et sensu carentibus; nisi, ut alibi diximus, malis legere ⟨illegible⟩, vel intelligere ⟨illegible⟩. *eversum est*, vel *solo aequatum*.

2130. Obscurus est in Arm. sensus, quia deest vox *partes*, vel *partem*, ubi Hier. dixit, *penè totam civitatem*.

2131. Ex his breviter excerpsit, immo mutilavit interpolavitque Syncellus p. 276. E. sequentia gratis pro certo fragmento ab aliis usurpata. Ἰουδαῖοι κατὰ Λιβύην, καὶ Κυρήνην, καὶ Αἴγυπτον, καὶ Αλεξάνδρειαν, καὶ Θηβαΐδα, πολεμήσαντες πρὸς τοὺς συνοικοῦντας Ελληνας, διεφθάρησαν. Ubi nota nomen Ελληνας, ceu *Hellenos*, rite ab interprete nostro per ⟨illegible⟩, *Graecos* expressum, sicut apprimè sonat; nec tamen abs re judicatur Hieronymi expositio nunc *alienigenae*, nunc *gentiles*, secundum latam ejusdem nominis sententiam; siquidem Graeci antiqui, sive Helleni, gentiles ipsi erant,

quo sensu etiam apud Armenios non semel Ελληνες, Ηելլեններ *Ethnici* exprimuntur.

2131. Դատաւոր, *Judex*, passim usurpatur pro *Praeses*, immo pro Gr. ἡγεμών, ut patet ex Armena interpretatione sacrarum literarum, sicut etiam hic ejusdem vocis locum tenet. *Procurator* Hieronymo dicebatur, cui minime concedit Scal. dicens. » ἡγεμών in Graecis. *Praefectus, Dux* «.

2132. Haec tantum hoc in loco legebat Interpres noster in Eusebio suo, Τραϊανὸς νόσῳ ἐτελεύτησεν. Sed quia in Catalogo praeferebat etiam nomen urbis Ի Սելինունտ, *Selenunte*, (vide superius p. 21.) utrumque locum simul citasse visus est Sync. p. 277. A. cum dixit. Τραϊανὸς νόσῳ τελευτᾷ κατ' Εὐσέβιον ἐν Σελινοῦντι, (quibus infert idem Sync.) κατὰ δὲ ἄλλους ἐν Σελευκείᾳ τῆς Ισαυρίας δυσεντερίᾳ. Ubi, ut dixi, anteriora Eusebii sunt, quamvis non eodem loco scripta ad fidem lectionis Arm. sequentia verò quis neget aliunde adjecta fuisse ad arbitrium eclogarii, sc. Syncelli? verumtamen Hieronymus nos cogit ut dicamus, quod integra Syncelli verba recensita, ab ipso Eusebio tradita fuerint in canone, siquidem ad amussim eo cedit interpretatio Hier. Latina, sic habita: » Trajanus morbo in Selinunte perit, sive, » ut alibi scriptum reperimus, apud Seleuciam » Isauriae profluvio ventris extinctus est «. Quae sane accuratissime cohaerent cum Sync. loco citato; quod ut magis palam fiat, de verbo reducamus Graeca in Lat. hoc pacto. » Trajanus » morbo decedit secundum Eusebium in Seli» nunte. Secundum verò alios in Seleucia Isau» riae dysenteria «. Nec aliud, ut vidimus, Hieronymus dixit, idque tam diligenter expressit, ut ex ipso Hieronymo corrigenda sit etiam Latina interpretatio Goari in suo Syncello, tam libera, quam praepostera, his verbis. » Traja» nus dysenteriae labe percussus, Selenunte, » si Eusebio; sin aliis fides detur, Seleuciae » Isauriae moritur «. Ubi vides non ita Goarum, ut Hieronymum Syncelli verba fideliter praeseferre. His ita positis, facile concedendum dixeris excidisse a codice nostro ea, quae una voce ferunt Hier. et Sync. quod et nobis ultro fatendum esset, nisi obstare videretur ipsiusmet Syncelli modus loquendi, qui (ni fallor) demonstrat Eusebium tantum dixisse Trajanum in Selinunte diem obiise; alteram verò sententiam, quae eundem fert in Seleucia Isauriae mortuum esse, apud alios auctores repertam fuisse ab ipso Syncello. Quod si constet, nihil mirum, quod eosdem auctores quos Syncellus inspexit, inspexerit etiam Hier. et hinc eadem adjecerit in Lat. Canone suo; sicut etiam haec in sequentibus idem Hier. addidit: »... extinctus est anno aetatis LXIII. mense IX. die IV. Ossa ejus in urnam auream collata, et in foro sub columna » posita: solusque omnium intra urbem sepultus » est «. Omitto infinita alia ab. Hier. in rebus Romanorum addita, quae possunt occurrere etiam apud Graecos auctores, quamvis minime eorum Eusebius meminerit. Sed liberi sunt lectores, ut quam velint ex duabus sententiis oppositis, eam sibi eligant: nos non semel libavimus quamdam intimam affinitatem inter codices Hier. et Sync. (perraro saltem) visam, quae tacitae interpolationis in Gr. vel Lat. suspicionem mihi praebet, quam nullam esse valde aveo.

2133. Plus aequo invehitur Scaliger in Hier. propter Alexandriam labefactatam. Eusebius id dixerat. Tantum per hyperbolen videtur D. Interpres, *subversam* dixisse: certe non debuit vir criticus stricte illud accipere, quasi verò Alexandria funditus eversa, et clade deleta fuisset; sed Interpres noster litem sedabit.

2133. Si non certè, non ita tamen abs re conjecit Scal. p. 209. ad MMCXXXIV. dicens: » Puto in Graecis fuisse Ἀδριανὸς τῶν Ἰου» δαίων κρατεῖ τὸ δεύτερον κατὰ τῶν Ῥω» μαίων νεωτερισάντων. Nam (inquit) sem» per τὸ κρατεῖν καὶ τὸ χειρώσασθαι, Hiero» nymus vertit *capere*, non, quod debebat, » *domare, subigere* «. Plenius itaque satisfecit Scaligero Interp. Arm. exprimens Հնազան֊դեաց. ad verb. *in obedientiam redegit, subegit, subjecit, parere coegit*. Verum si constabit lectio τὸ δεύτερον, ut Hier. legebat, vertebatque *secundo*, legendum erit etiam in Arm. unius litterae additione երկիցս, pro երկս: quod si concedimus, ad rem facit expositio Scaligeri, » nimirum prius sub Vespasiano (rebel» lantes), iterum sub Hadriano «. Sin verò երկիցս, *tertio*, vel *ter*, tenendum sit, corruit critici viri interpretatio.

2135. Satis bene confecit Gr. textum ex Sync. loco citato Scaliger; erravit tamen, quia omisit nomen καὶ Οἰνόμαος: ubi risum omnibus movet id quod Scaliger fecit, post quam enim erravit in eo nomine, dum Syncellum transcribit, oculis in ejus scripta defixis, accusat ipsum Syncellum, vel ejus codicem, ubi ait p. 211. » *Oenomaus*. Omissum est in Grae» cis culpa Georgii, aut librarii «. Dicendum erat, mea culpa. Quod qui neget, idem negabit unicum esse codicem Syncellanum, quo usus fuerat Scal. eumque postea in lucem Goarum edidisse, ut ipse editor contendit: neque enim dicere possumus id nomen a Goaro in editionem suam fuisse tacite insertum.

2136. Ubi nos diximus *bellum sustinuerunt*, ferè Armeniacis verbis, poteratque etiam dici, *bellum passi sunt*, vel *bello laboraverunt*, Scaliger vult ex Gr. reddi, *bello domiti*, non abs re; si tamen non iniquè reprehenderet Hieronymum, qui ut passim, latiore sensu procedit. » Bellum contra Sauromatas gestum «.

2140. Qui sit hujus loci sensus, paulo expressius Hier. voluit declarare, de quo mox iterum verba faciemus ad ann. 2145. Interim juvant geminae voces illae Syncellanae μυηθεὶς τὰ Ελευσίνια, ubi Scal. reposuit τὰ μυστήρια.

2140. Utcumque velit, legat nomen codici nostro incognitum Scaliger, qui p. 213. ad MMCXLII. contendit pro *Grannio* ut apud Hier. legitur, legendum esse *Grannianus* ex epistola ipsiusmet Hadriani, et ex Hist. Eccl. auctoris nostri. Quod autem dixit pro λαμπρότατος, *clarissimus* vertendum esse, nobiscum facit. Hier. paraphrasi dixerat, *vir apprimè nobilis*, cum diversa constructione praesentis sermonis. Nomen vero *Minutii* confuse habitum in Arm. *Armonicos*, lego *Ar Minocios*, i. e. *Ad Minucium*.

2143. Կրոնաւորն, dirimit litem quae inter editores Hier. viget, quò enim evidentius probat lectionem Scaligeri *regius*, eò magis erroris arguit alteram apud Vall. *egregius*. Quod si nova dissonantia accidat inter sequentia Hieronymi augmenta, non ad nos ea pertinet.

2145. Qui satis perite intelligunt Arm. verba ad comparationem Gr. tum hic, եաեւ զիս երկնաբնացոց, tum paulo superius, զնաւսա երկն իրաց երկնաբնացոց, quasi sensus sit, այլ արար կամ հաղորդ դաւս երկնեաւն պաշտաւնեից, omnino accuratam comperiunt tam lectionem, quam expressionem Interpretis nostri. Verè enim is ut legerat juxta genuinum textum Gr. μυεῖται vel μυηθεὶς τὰ Ελευσίνια, ita et rem in Armenum transtulit eo ferè modo, quo optaverat Scaliger ab Hier. expressum fuisse *visit*, vel *visens Eleusinia*; ubi tamen Hieronymus, aut potius ejusdem codex depravatus homus, aut potius ejusdem codex depravatus homus, aut potius ejusdem codex depravatus hom

2183. Plurimum valet hic locus ad dirimendam controversiam, quae hactenus viget tam inter editores Hieronymi, quam apud Bollandistas aliosque criticos, eam scilicet, an Eusebiana tantum an etiam sua exposuerit Hieronymus his verbis Lat. Canonis. » Persecutione orta in Asia, Po» lycarpus et Pionius fecere martyrium, quo» rum scriptae quoque Passiones feruntur «. Causa dubitandi quamvis ex alio fonte manabat, quod scilicet Pionius vel Poeonius juxta probatam sententiam post Polycarpum sit sub Decio; altera tamen ratio accedebat ex auctoritate Syncelli, qui p. 280. C. hunc Canonis locum praeseferre visus est, quin ullam de Pionio mentionem faceret. Sed quia nemo pro certo habebat, utrum Syncellus integre transcripserit, an potius excerpserit Eusebium, eumque ad sensumne, an ad verbum; quocirca quaestio adhuc erat incerta, atque pro utraque parte suus stabat Achilles. Nunc itaque primum omnino certiores omnes esse debent propter certissimum fidelissimi dilegentissimique Interpretis nostri testimonium, de Pionio hic Eusebium nullatenus mentionem facere, sed ab Hieronymo adjectam fuisse; cuperem quidem Hieronymi librarios id fecisse, ut S. Doctor excusari facile possit. Excusari inquam, non, quod ipse aliqua in Canone addiderit, (id enim vitio ei minime vertendum est, cum aperte in praefat. multa a se inserta fuisse dicat, quod et opus totum demonstrat) sed quod quae minus conveniunt, hic addiderit. Certe enim, sive Hieronymus sit, sive ejus interpolator, qui Pionium Polycarpo adjunxerit, erravit; imo eum decepit locus Histor. Eccl. Eusebii nostri Lib. IV. cap. XV. siquidem cum ibi post longam enarrationem martyrii S. Polycarpi, in calce ejusdem capitis obiter auctor mentionem etiam fecerit aliis de martyribus qui Smyrnae (non tamen eodem anno), martyrium fortiter tolerarunt, in primis verò de celebratissimo S. Pionio presbytero, lector sibi persuasit Pionium Polycarpi socium in martyrio fuisse, et hinc aequum duxit in Canonem Latinum Pionii memoriam referre, nempe ubi de Polycarpo memorabatur. Haec satis noverint ii, qui acta Martyrum juxta traditionem Occidentalis simul ac Orientalis Ecclesiae inter se conferre velint.

2186. Ita ferè sonant Arm. voces usurpatae ab Interprete nostro, ut auctorem suum explanaret, in quo certe non erravit. Hieronymus Graeca dialecto contentus est, cum dixit » Halieutica miro splendore conscribit «. Porrò satis nota est vox Gr. Ἁλιευτικὸς *piscatorius*, ex quo τὸ ἁλιευτικὸν opus, ceu commentatio Oppiani de piscatu, ἁλιευτικὴ, *Piscatus, ars piscatoria*. Omitto criticorum verba, qui jurè fortasse contendunt Oppianum sub Antonino Caracalla floruisse, cui opus suum nuncupaverit, non autem sub M. Aur. Antonino Philosopho. Ut ut sit, nescio quomodo pro Πομπω̃νιος Ὀππιανὸς irrepsit in Cod. nostrum Gr. vel Arm. Պիպիանոս. Պիպիանոս.

2188. Eusebium, ut vides, accurate transcripsit auctor Chron. Pasch. in tota hac historia, praeter aliquas voces, quae, quia interpolationi obnoxiae erant, nota parenthesis restituimus: certe ad emendationem juvat ex parte Syncelli locus p. 280. E. etiamsi breviter expositus vel ad sensum tantummodo accedens hoc modo. Ταῖς Χριστιανῶν εὐχαῖς ὁ Ῥωμαίων στρατὸς δίωξει διαφθείρεσθαι μέλλων ἐν Κυπέδοις περισώζεται Θεοῦ ὕσαντος, καὶ τοὺς πολεμίους Γερμανοὺς καὶ Σαυρομάτας σκηπτῷ διαφθείραντος, ὡς καὶ αὐτὸς Αντωνῖνος ἐπιστέλλων μαρτυρεῖ. Περτίναξ ἠγεῖτο τοῦ στρατοῦ.

2192. Eadem sunt verba apud Sync. quae Interpres noster legerat in Eusebio, et verbum verbo redditerat in Arm. nisi tantum ordo vocum aliquatenus differre videatur, quem ideo interpolare cum Scal. religio nobis censetur.

2194. Pro յեւրոմանեկսոյ lego cum Graecis et Latinis, 'ի ռոմանոյ, vel 'յռոմանոյ: Sicut et in sequentibus legendum ամիանա vel ամիանիա pro սաւսիա:

2196. Totidem annos fert et Hier. apud Vall. quamvis Scaliger uno minus legerit XII. medium tenet Eutropius ab eo laudatus, sc. annos XII. cum mensibus VIII. qui tamen calculus jure tredecim annos in canone occupat.

2202. Constans haec lectio emendabit tibi editionem Hier. ubi X. tantum anni hodie leguntur, quod librarii (ni fallor) mendum etiam in Gr. Canonem suum Scaliger transferre non dubitavit; utinam Graecum consuluisset eclogarium sibi amicissimum, sc. Syncellum, qui p. 282. omnino *annos XII.* ἔτη ιβ'. praefixerat cum auctore nostro. Certè Vallarsius voluit Syncello morem gerere, sed nescio quo lapsu (typographi crediderim) pro ιβ'. ιδ' ipse excudit: causa confusionis fuit praecedens numerus ordinalis ιδ'. Tandem ipse Vallarsius ultro anteferendum putavit calculum nostrum, quem Eusebii esse ignoravit, his verbis in annot. » Exin» de docti Chronologi annos solidos XII, diesque » X. praeterea supputant «.

2202. Textus est Eusebianus, quem ex Chron. Pasch. citavimus; expunge dumtaxat nomen Ῥώμης, eumque bis repetitum ab eclogario explicationis gratia. Scal. primum expunxit, secundo morem gessit; adde quod et alia supervacanea retinuit vel interpolavit. Adhaec pro ὅλα legendum erat ἄλλα, vel etiam πόλλα, quod tamen Scal. vix animadvertit. Juvat ex parte Syncelli locus, p. 282. B. Τὰς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ βιβλιοθήκας καὶ ἄλλα τούτου μέρη σκηπτὸς κατέφλεξεν.

2204. Item accurate Eusebii textum descripsit auctor Chron. Pasch. si excipias additionem nominis Ῥόδου, quod ut Eusebius non posuerat tamquam rem omnibus notam, ita et uterque Interpres non habuit. Vallarsius itaque commendandus, qui Graeca eadem assequtus est. Contrà Scaliger reprehendendus, qui his relictis, Syncellum (non sine interpolatione) sibi ascivit ex p. 282. B. ubi legimus, Τοῦ ἐν Ῥόδῳ ἡλιακοῦ Κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν Κόμοδος τὴν ἑαυτοῦ ἔστησεν. Haec inquam minus recte usurpavit Scaliger interpolavitque de more, quod ei concedimus; sed minime ferenda sunt quae absurdè animadversionis loco scripsit p. 226. ad MMCCV. dicens. » In Graecis Eusebii » ἡλιακῷ Κολοσσῷ, quod quare omiserit Hie» ronymus, caussam nullam video «. Nobis ergo liceat potius dicere. » In Graecis Eusebii » apud Chron. Pasch. haud secus ac in Lat. » Hier. et in Arm. nostra interpretatione, nulla » est mentio ἡλιακοῦ, quod quare Eusebio » adscripserit Scaliger, caussam nullam vidi» mus «.

2208. Eusebianum textum praeseferre Syncellus satis visus est, malim tamen ut pro ἐνέπρησεν restituereturr διαφθάρησεν, quod vel digito demonstrat Arm. verbum ապականել. *corrumpere, devastare*, cuique ad sensum accedit modus loquendi Hieronymiacus, *solo coaequatur*.

2209. Accurata et plenior lectio nostra commendat Gr. fragmentum quoad omnia verba, praeter Βεστιανου, quod Βεστιλιανου legendum demonstrat, sicut etiam probat vulgatam Hier. *Vestiliani*; et hinc irritum reddit conatum criticorum, quorum postremus Roncallius dixerat. » Legendum *Vectiliani*, quod jam ante » Vallarsium praenotaverunt Pontacus et Sca» liger «. Omitto decurtatam expressionem Hier. ubi suppressa est significatio vocum αἰφνίδιον ἐτελεύτησεν, ad amussim observata in Arm. յանկարծակի վախճանեցաւ.

2209. Nimis obscura, immo depravata ac mutila est hic lectio codicis nostri, ita ut quaedam praeposterè collocata sint, quaedam mendose scripta, si non ab Interprete, certe a librariis. Sincera autem est omnino lectio interpretatioque Hieronymi, cui accurate cohaeret et Gr. textus, quem tamen accuratius praeseferret Arm. interpretatio, si paucis interpolatis, sic legeretur ' Յաղագ[ի] զնա սիրկլիտոսին' կնոջ նորա սերտաւ կոչէ, և զորդի իւր կայսր կացուցանէ, սերտիտոսս զխնդալարձ լինէր' ասէրով, եթէ ինքն իսկ բանտարար զայր հաւանէր իշխանութեան: Պերտիտոսս սպանաւ. 'ի պաշտաման: Alioquin promiscua lectio codicis nostri aeque ferè faveret contrariis inter se sententiis Dionis, et Jul. Capitolini; de quibus sic agit Scal. in animadv. p. 227. in hunc locum. » *Pertinax obsecrante Senatu*. » Eusebius ex Dione: ὀυτε δὲ τὴν γυναῖκα » Αυγοῦσταν, οὔτε τὸν υἱὸν Καίσαρα, καί» περ ψηφισαμένων ἡμῶν, ποιῆσαι ἠθέλησεν. » Ideo nullus nummus extat istius mulieris. » Adversus Dionem Jul. Capitolinus: *Eadem* » *die, qua Augustus est appellatus, et Flavia* » *Titiana uxor ejus Augusta est appellata*. » Cui melius credetur, quam Dioni ipsi, qui » interfuit? «.

2210. XVIII. Ita etiam Hier. ad fidem omnium fere codicum, excepto tantum Parmensi, quem XIX. ferre Vallarsius testatus est, sicut etiam auctor Chron. Pasch. ιδ'. habuerat; cui morem gessit et Scal. in Gr. canone suo, quasi verò desit auctor Graecus, qui ιη'. praeferat cum Eusebio, ut reapse Syncellus ita constanter habuit, quem et Vallarsius feliciter imitatus est.

2212. Supple ad imitationem Hier. » Theo» philus Caesariensis, Polycrates quoque, et » Bacchilus « etc.

2220. Constantissima lectio, quaeque numquam varia habetur in Gr. Sync. Μουσιανὸς, reprehendit primum variantes Hier. codices, *Musanus, Musonius, Clusianus*, quorum omnia referenda sunt in lectionem nostram *Musianus*: secundo reprehendit Scaligerum restituentem in Gr. juxta lectionem suam minus correctam Μουσάνος. Sed alia de causa magis reprehendendus est; siquidem cum legerit vir criticus in quibusdam Hier. exemplaribus illud antiquariorum augmentum ab Eusebio inauditum: » Hoc anno Jobileum a majoribus inve» nimus celebratum «, nimis arroganter animadvertit in auctorem nostrum p. 229. sic rem concludens. » Est hallucinatio Eusebii «: cui respondere potest omnis, qui verum Eusebium nostrum dehinc possidebit.

2227. Non Hieronymus tantum suadet ut legamus 'ի բարեաւթիւն, pro 'ի բարբարոսաց, sed etiam verbum praecedens վախճանեցաւ. minus recte regens casum ablativum, mendi eam vocem accusare visum est: adde auctoritatem Syncelli ad sensum haec dicentis, p. 283. D. Σευῆρος εἰς Βρεττανίαν ἐλθὼν, τόσῳ πολεμίᾳ τελευτᾷ, ἤγουν ἐπιληξίᾳ. Praeterea notabis apud Hier. praemissum nomen civitatis *Eboraci*, ad imitationem Catalogi nostri, ubi haec legebamus. Վերկրա վախճեցաւ. յերգրա. կոյս:

2228. Probatur itaque magis lectio Vallarsii in Hier. VII. quàm Scaligeri habentis tantum VI. Adjice suffragium Syncelli juxta Eusebium dicentis p. 284. A. Αντωνῖνος, ὁ ἐπικληθεὶς Καράκαλλος, υἱὸς ὢν Σευήρου, ἔτη ζ'. Ubi obiter adverte quod in Arm. cum Gr. dicitur *Caracallus*, nos autem Latino more aliquando dixisse *Caracalla*.

2235. Desideratur apud nos ζևֆեստանեաց, quod respondeat illi in Gr. apud Sync. Ηφαιστίοις, et in Lat. apud Hier. *Vulcanaliorum*. Pro autem ἀμφιθέατρον explicite reposuit Interp. noster *locum circumspeculatorium*, quod minus expediret refundere in Latinam nostram interpretationem, cum magis usitatum sit Romanis nomen ipsum Amphitheatri.

2255. *Edessam* sciant lectores in Arm. exprimi *Urha*; nec tamen offendiculo cuipiam id esse potest, quasi vero Interpres noster nomen hodie alienigenis potius usitatum usur-

paverit. Vetustissima est talis nomenclatio apud Orientales, cum ea urbs ita appellata sit, ut quidam volunt, ubi primum condita fuit, atque hinc non semel occurrit id nomen etiam apud majores nostros, praesertim verò (quod mire ad rem facit) eo nomine *Urha* usus fuit alter Armenus Interpres Historiae Ecclesiasticae Eusebii nostri, quinto ipso saeculo, sicut etiam Moses Chorenensis noster, ejusdem aetatis auctor, quem nostrum Interpretem esse contendimus.

2256. Ergo Eusebius habuit in lectione Interpretis nostri Αντερος vel Αντυρος, id enim satis prodit Arm. անտերս, nec vero Αρτερος, cui respondere debuisset ատտերս. Idem dicendum et de Hieronymo, qui procul dubio priori modo legerat expresseratque *Anterus*, quamvis postea librarii inseruerint aspirationem supervacaneam *Antherus*. Frustrà ergo recentiores editores tentarunt restituere in Hier. *Anteros*, ut fatetur Vallarsius, idque ante eum contenderat gratis Scal. p. 254. ad MMCCLIV. sed hujus verba videntur magis facere adversus aspirationem *th*, quam et Eusebius noster rejiciendam docet.

2262. Historia haec tota, quae diversis lineis continetur, pertinet ad annum ՈՂԿԲ. ևամ ՈՂԿԳ. 2263, vel 2264 juxta systema auctoris nostri, quo Romae fundatio praefixa erat anno ՈՂԿԳ. 1264. sic enim millesimus annus urbis conditae accuratè se habet: itaque late dixit auctor *sub initium* regni Philippi, pro anno *secundo* vel *tertio*, ad fidem nostri canonis cum Hier. in edit. Scal. vel pro *quarto* juxta editionem Vall. quamvis enim apud editores Hier. historia collocetur anno Philippi *secundo*, in *tertio* tamen, vel in *quarto* memoratur *Agon mille annorum*, qui annus est etiam *tertius Olympiadis* CCLVI. juxta Scal. et *quartus* juxta Vall. apud nos verò *primus* annus sequentis *Olympiadis* CCLVII. Hinc patet, quod cum jure accusare posset Scaliger editionem Latinam (eamque variatam), injuste librariorum incuriam Hieronymo vitio vertit, dicens, p. 234. ad MMCCLXI. » Quare hic millesimum » annum assignaverit, quum ad hunc nume» rum non pertineret, et iterum infra etiam » Agonis millenarii meminerit, quaerant alii. » Ita non raro Hieronymus alieno loco pone» re gesta solet «. Tu replica. » Ita non » raro Scaliger scribarum lapsum gratis S. » Interpreti objicere solet «. Alioquin debuisset culpare non Interpretem, sed Auctorem, sc. Eusebium; quem tamen fortasse non credidit tenuisse res Romanorum, et hinc ab Hier. haec addita fuisse. Sed virum criticum sua potius editio decepit, ubi spatium hoc historicum collocatur in medio interrupti canonis plenis lineis, sub anno Abr. MMCCLXI. quum debuisset arctari in regione Canonis; tunc enim non facile credidisset haec stricte referenda esse ad annum praescriptum, sed potius ad annum MMCCLXIV. ubi finem haberet spatium historicum; sicut revera fert Canon noster: cui aliqua ex parte suffragatur editio Vall. Id sane et ipse Scal. multis probaverat in animadv. loco citato, scilicet haec debere reponi *numero* MMCCLXIV. Sed quia ipse ediderat integra verba anno MMCCLXI. non immerito adjecit. » Triennii prochronismus «. Quod autem in praesenti loco non desit mendum in variis Lat. codicibus, luculenter probant illa in sequentibus verba confusa. » Atlas mons » natali (sic in edit. Scal. ubi Vall. *Quadra*» *gesimus missus natali*) Romanae urbis cu» currit, et Agon mille annorum actus «. Quae utcumque velint lectores, reducant ad vestigium auctoris nostri, quamquam servatis et quibusdam Hieronymo. Contrà lectio Hier. fortasse accurata fuit in Gr. ex verbo καίω, unde reddidit *incensum*, ubi apographum nostrum habuit passivum verbi καλέω, quare reddit Arm. Interp. կոչեցաւ, *vocatum*, pro այրեցաւ, quod bene habetur infra anno ՈՂԿԹ. 2269.

2269. Eadem aliis verbis Sync. p. 289. A. Δέκιος δὲ τὴν ἀρχὴν διαδεξάμενος, δύο ἔτη, διὰ τὸ πρὸς Φίλιππον ἔχθος, πικρὸν ἤγειρε κατὰ Χριστιανῶν διωγμόν. Adde quae Vall. adnotavit, Hieronymum quoque affirmavisse Lib. de viris illustribus, cap. LIV. motam a Decio persecutionem » eo quod in religionem » Philippi desaevisset, quem et interfecit «. Sed clarius est testimonium Hier. de religione Philippi, in ipso Canone, ubi primo ejus anno haec addiderat. » Philippus Philippum » filium suum consortem regni facit, pri» musque omnium ex Romanis Imperatoribus » Christianus fuit «. Quae Hier. augmenta pro certo Eusebii textu gratis habuerunt alii: solummodo dicere debuerunt, quod certe id supponit et auctor noster tum hic, ubi de persecutione Decii agit, tum in Hist. Eccl. L. VI. c. 39.

2270. Graecorum more nominantur hi in Arm. Ναυάτος, vel Ναβάτιος, et Ναυατιάνος.

2287. Locus obscurus, quia depravatus tum a librario Armeno, tum antea etiam a Graeco. Nota itaque Hieronymum commodius, nescio, an emendatius, legisse in Gr. Βρουχεῖον, nomen loci ab aliis vocitatum Προυχεῖον, Πυρουχεῖον, Βραχεῖον, etc. atque adeo integrum locum sic exposuisse. » In Alexandria Bruchium, quod » per multos annos fuerat obsessum, tandem » capitur «. Noster verò Interpres quomodo legerit in apographo suo, nos latet, cum desit nomen proprium, inque ejus locum succedat *externi agri*, արտաքին անգաւառաց: adde quod verba Armena tam possunt intelligi de hostibus suburbana Alexandriae obsidentibus, quam de altera calamitate superveniente, ita ut posset quis dicere lectum esse in Gr. βροῦχος, quod est species locustarum, vel vermis genus, qui herbas et arborum frondes rodit. Sed id divinare est sine ratione, an in Arm. habeatur ՃրՃուր, vel quid simile.

2303. Juxta Eusebium Carus dicitur in mesopotamia extinctus, vel mortuus, et Carinus occisus *in Cornacis praelio*. Hier. autem Carinum dicit praelio victum occisumque apud Margum, et de Caro ait: *super Tigrim castra ponens, fulmine ictus interiit*. Ubi videtur Hier. aut alios Romanos auctores imitatus, aut confundentibus librariis Carum cum Carino, pro proprio nomine Κορνακῆς, vel Κορνέκος, legisse Κερανός, sc. *fulmen*. Verum Cornacis nomen (quod et uni ex antiquis regibus Armeniae proprium est) etsi ignotum videatur aliis, notissimum tamen est in historia Armena, obiter quidem laudatum apud Choren. L. II. c. 76. at satis luculenter descriptum apud Samuelem hoc spatio totidem verbis. * Կռաւնակ սպարապետս մեծին Խոսրովու. Կորն սպարապետ՝ ասէն յերկարեալ ամեն կենդանի ՉԿ. և ասել՝ ի ժամ մանկանն զայն և պանծալ և գՀերս և զաստուածն և զզօրութիւնն մարդկեայ ասելով. ոմն և Հայր զԱրտաշէս կոչեցեալ և սպանեալ. կարս երդասէր խրամ (կայծակնահար) ի պատերազմին ||. id est ad verbum. » Cornax dux exercitus magni Chosrois patris » Tiridatis dicitur protraxisse annos vitae CLX. » atque tenuisse in hora mortis oculos, aures, » capillos, dentes, vimque corporis juventu» tis. Is percussit Carum Imperatorem, oc» cisus autem fuit Carus cum filio (Carino) » in praelio «, commisso videlicet contra Persas, quorum praefectus militiae erat Cornax Armenius.

2319. Ultimo hoc loco intercidit a codice nostro una sola pagina, quae requiritur ab anno Diocletiani XVII. usque ad vicennalia Constantini Magni, ubi finem toti operi impositurum se non obscure declaraverat auctor in principio operis: quodque affirmant omnes ferè, qui hac de re mentionem fecerunt. Supplebit ergo quod deest, potius Samuelis nostri, quam Hieronymi lectio; quum multa hic Hieronymiana, paucissima ut Eusebiana habenda sint. Quod autem Hieronymus abundet multis post medium Canonem, non est necesse id ut probemus, quum ipse S. Interpres jam id de se fassus sit.

2343. Traditio Ecclesiae Orientalis de Sacrosancta Synodo Nicaena congregata Anno Christi 318. juxta numerum SS. Patrum ejusdem Concilii, considerata est apud antiquos tamquam adumbrata in antiquo etiam testamento, ubi *Genes.* XIV. 14. refertur S. Patriarcha Abraam stipatus suis vernaculis 318. famosam illam victoriam de quinque regibus reportasse; sicut et nomen *Nicaea*, *Victoria* audit, ut νίκη, vel νίκημα, aut *victoriae largitrix*, ut νικεῖα. Unde et Hymnus Arm. de eadem S. Synodo. * Ո՛վ հրաշալի նախաւորք մեր յաղՀողք ի մարտ, որք գաւազակցեալք ի Նիկիոյ գաւառ, զաղ երջանիկ դիտացեալ եկաք՝ նիդ ||. h. e. » O admirandi Patriarchae *sem*» *per victores* in bello, qui congregati fuistis » in *Nicaeae* congressum, *cohortes* felicium » Speculatorum (sive Episcoporum) uno ver» bo procedentium «.

Interim multum mihi displicet Eusebium inter Patres Nicaenos annumeratum Canonem suum conclusisse aliquot annis ante ipsum S. Concilium Nicaenum; vereor enim non inconsulto id facere deliberasse, ne forte cogeretur veram de illo sententiam declarare contra Arianos, et Semiarianos, quibus, ut dicitur, plus aequo favebat: sed de his rebus fusè alii. (Hic reponendam Summam Chronologiae Eusebii vide in calce P. I. p. 196.)

Plura fortasse adhuc scitu digna, vel meliora oporteret addere praesentis operis celebratissimi dilucidandi gratia; verum nos satis, imo plusquam satis ducimus a nobis hactenus dicta, eaque imprimis directa ad demonstrandam fidem Interpretis Codicisque Armeni, fidelitatemque nostram in Latina ejus versione, et in seligendis Graecis fragmentis indubie Eusebio juvantibus. Reliqua momenta magis optanda aliis remittimus studiosis antiquitatis exploratoribus, quos optamus nostris laboribus ad meliora proficere.

Sane vicario aliquatenus munere, licet per omnia tibi impar, ut jusseras, providi illam Eusebii venerabilis Episcopi Constantinopolitani (lege, Caesariensis) de cunctis temporibus historiam. Sed in hoc fuit obtemperandi mora, quod instructu tuo, quia ipse non haberem hunc codicem, Romae reperi apud parentem nostrum vere sanctissimum Domnionem, qui procul dubio promtius mihi paruit in hoc beneficio, quod tibi deferendum indicavi.

In serie Epist. S. August. XXIV. *vel* XXXV. n. 3. Paulinus, et Therasia ad Alypium Episc.

INDEX

NOMINUM RERUMQUE MEMORABILIUM IN UTRAQUE PARTE

CHRONICI EUSEBIANI

UNA CUM SUIS ADNOTATIONIBUS

I. partem Primam, *II.* Secundam; numerus adjunctus paginam notat.

A

Aaron Pontifex. *II.* 59.
Abas rex Argivorum. *I.* 125. *II.* 65.
Abdamonus, vel *Abdemonus Tyrus*. *I.* 86. 87.
Abdon. v. *Labdon*.
Abgarius (secundus) rex Edessae. *II.* 165.
Abia rex Juda. *I.* 89. *II.* 87.
Abiathar pontifex. *II.* 83.
Abibalus rex Tyri. *I.* 85. 86.
Abidenus, vel *Abydenus auctor citatus*. *I.* 23-30. *celebris ejus locus de successoribus Beli usque ad Ninum*. 37-39. 68. 171.
Abimelech judex. *I.* 78. 82. *II.* 73.
Aborigines, Romanorum antiqui. *I.* 172. 173. *et seqq.*
Abraam, vel *Abraham Patriarcha*. *I.* 47. 52. 53. 68-74. *II.* 10. 35-43. 173.
Acastus princeps vel *rex Athenarum*. *I.* 129. *II.* 83.
Achab (Arm. Achaab) rex Israel. *II.* 89.
Achaz rex Juda. *I.* 89. *II.* 99.
Achencheres rex Aegypt. *I.* 104. *item* 111. *II.* 57.
Acheres rex Aegypt. *I.* 104. *alter Achoris*. *I.* 106. *II.* 123. v. *et Athoris*.
Achurardista. vide Atossa.
Acises rex Babyloniae. *I.* 21.
Acrazanes, vel *Acrazapes*, vel *Acrapazes rex Assyriorum*. *I.* 48. *II.* 93. 182.
Acrisius rex Argivorum. *I.* 125. *II.* 67.
Acta. Actis. v. *Attica*.
Adam primus homo. *I.* 54-61.
Adramel rex Assyr. et Babyl. *I.* 26.
Adrastus rex Sicyoniorum. *I.* 123. *II.* 73.
Adrianus, vel *Hadrianus Imp*. *I.* 146. *II.* 159.
Aedo Molossorum rex. *II.* 65.
Aegeus rex Athen. *I.* 128. *II.* 71.
Aegeus, vel *Aeteus rex Colchicus*. *I.* 46. *II.* 73.
Aegialea regio, sive Peloponnesus. *I.* 121. 122.
Aegialeus rex Sicyoniorum. ibid. *et II.* 35. 89.
Aeginaei, vel *Aeginetae, qui mare obtinuerunt*. *I.* 152. *II.* 117.
Aeglon, vel *Aelon judex, qui deest in nonnullis exemplaribus τῶν* LXX. *I.* 78. 82. *II.* 75. 180.
Aegydrus rex Sicyoniorum. *I.* 122. *II.* 41.
Aegyptus rex, a quo nomen regionis. *I.* 104. *II.* 61.
Aegyptus Mezraim (unde nomen loci vulg. Misir). *I.* 97.
Aegyptiorum fabulae. *I.* 3. *Chronologia*. 95-120. *II.* 19. v. *et Dynastiae*.
Aeneas rex Latinorum. *I.* 123. 128. 174-176. 183. *II.* 77. *alter Aeneas Sylvius*. *I.* 177. 184. 186. *II.* 85.
Aenomonia, quae et Thessalia. *I.* 174.
Aeschylus poeta. *II.* 117. 119.
Aeschylus princeps Athen. *I.* 130. *II.* 97.
Aesopus fabulator. *II.* 111.
Aethiopes. *I.* 95. 96.
Aethiopiae incendium. *I.* 128. *II.* 57. 176.
Africanus chronographus. *I.* 51. 75-77. 94. *II.* 99. 121. 165.
Agamemnon Mycenaeus. *I.* 42. 46. *II.* 75.
Agamestor princeps Athen. *I.* 130. *II.* 97.
Agapus prophetans de fame. *II.* 151.
Agathodaemon quasi successor Solis. *I.* 97.
Agelas vel *Agelaus rex Corinth. unus et alter*. *I.* 149. *II.* 85. 91.
Agemon rex Corinth. *I.* 149. 150. *II.* 95.
Agesilaus rex Lacedaem. *I.* 150. 151. *II.* 89.
Aggaeus propheta. *I.* 89. *II.* 113. 115.
Agon, et Agonistae. *I.* 131. *II.* 99.
Agrippa, vel *Agrippas Sylvius rex Lat*. *I.* 177. *II.* 91.
Agrippas Herodes, unus et alter. *II.* 21. 151-155.
Agys rex Lacedaem. *I.* 150. 151. *II.* 83.
Ajeropas rex Macedonum. *I.* 155.
Aladas. v. *Altadas*.
Alaparus rex Chaldaeorum. *I.* 7. 24.
Alba, vel *Albula fl. i. e. Tiberis*. *I.* 177. 183. 184.
Alba Longa civ. *I.* 181. 183. 184.
Albas Sylvius rex Lat. *I.* 177. 185. 186. *II.* 85.
Alcandra uxor Polybi Thuoris. *I.* 104. *II.* 75.
Alcemenes rex Laced. *I.* 149. 150. *II.* 97.
Alcetas rex Maced. *I.* 153.
Alcibiades dux. *II.* 121. 123.
Alcimus pseudopontifex. *II.* 137.
Alcmaeon rex Athen. *I.* 130. *II.* 99.
Alcmaeon poeta. *II.* 107.
Aletes rex Corinth. *I.* 149. *II.* 81.
Alexander I. et II. reges Maced. *I.* 153-154. *II.* 117. 125.
Alexander III. magnus, Macedo. *I.* 50. 93. 106. 113. 119. 140. 153 159. *II.* 127.
Alexander Zabinas rex Syr. *I.* 167. 168. 170. *II.* 137.
Alexander fil. Alex. magni. *I.* 154.
Alexander Jannaeus rex Judaeorum. *I.* 94. *II.* 139.
Alexander Mammae fil. Imp. *II.* 165.
Alexander Ptol. v. *Ptolemaeus Alex*.
Alexander Polyhistor citatus. *I.* 6. 8-23. 68. 171.
Alexander rex Corinth. *I.* 149. 150. *II.* 97.
Alexandra Messalina vel *Salina regina Jud*. *I.* 94. *II.* 141.
Alexandria civ. condita. *I.* 113. 119. *II.* 127.
Aliates vel *Aliattes rex Lydorum*. *I.* 49. *II.* 101.
Almelon rex Chald. *I.* 7. 24.
Alorus rex putatus Chaldaeorum, reapse Adam primus homo. *I.* 6. 8. 14. 23.
Altadas vel *Aladas rex Assyr*. *I.* 47. *II.* 49.
Amasias, vel *Amesia rex Juda*. *I.* 89. *II.* 93.
Amazones. *I.* 129. *II.* 75. 77. 81.
Ambri rex Israel. *II.* 89.
Amegalarus rex Chald. *I.* 7. 23.
Amenephtis rex Aegypt. *I.* 104.
Amenophis vel *Amenophes rex Aegypt. unus et alter. etc*. *I.* 104. 111. *II.* 51. 71. 89. 175. *vide et Memnon*.
Amenophthis rex Aegypt. *I.* 105. *II.* 53.
Amenpsinus, vel *Amempsinus rex Chald*. *I.* 7. 8.
Amenses regina Aegypt. *I.* 111.
Amilmaradochus, sive Ilmarudochus rex Chald. vel *Babyl*. *I.* 22. 30.
Amintas rex Assyr. *I.* 47. *II.* 61. 178.
Amintas vel *Amyntes rex Maced*. *I.* 153. *alter*, 154. *II.* 125.
Ammenemes vel *Amenemes rex Aegypt. unus et alter, etc*. *I.* 102. *item*. 104. *II.* 73.
Ammenon rex Chald. *I.* 7. 24.
Ammeres rex Aegypt. *I.* 105. *II.* 105. 184.
Amophis, vel *Amenophis rex Aegypt*. *I.* 104.
Amos, sive Amon, rex Juda. *I.* 22. 89. *II.* 107. 185.
Amoses, vel *Amosis rex Aegypt*. *I.* 104. *II.* 49.

Amphictyon, vel *Amphictius rex Athen.* I. 128. II. 59. 177.
Amphion et Zethus. II. 63. 69.
Amram fil. Cahath. I. 74.
Amuhea, vel *Aroites filia Astyagis Medi, uxor Nabuchodrossori*. I. 22. 27. 34.
Amulius. v. *Aramulius*.
Amulius Sylvius. I. 178. 186. II. 97.
Amyntas. v. *Amintas*.
Amyrtaeus Saites rex Aegypt. I. 106. II. 123.
Anacreon lyricus. II. 115.
Anan rex Aegypt. I. 109.
Anaxagoras philosophus. II. 117. 119.
Anaximenes philos. II. 127.
Ancus Marcius rex Rom. I. 186. 187. II. 107.
Androgeus. II. 73.
Anebus rex Assyr. I. 38.
Annidotus, sive Idotion Oan monstrum. I. 7. 24.
Annus Chaldaicus, et Aegyptiacus. I. 13. 14. 97. 98.
Anodaphus monstrum. I. 24.
Antaeus gigas. II. 73. 75.
Antigonus rex Asiae. I. 163. 170. II. 129.
Antigonus Gonatas rex Maced. I. 157. 160. *qui et Antiochus*. II. 131.
Antigonus Phuscus rex Maced. I. 158. 160. II. 133.
Antiochia condita. II. 129.
Antiochus Magnus. I. 165. 170. II. 133.
Antiochus Epiphanes. I. 91. 166. 170. II. 135.
Antiochus Eupator. I. 166. 170. II. 137.
Antiochus Soter. I. 164. 170. II. 131.
Antiochus Theos, vel *Deus*. I. 164. 170. II. 131.
Antiochus Cyzicenus vel *Cyzicus*. I. 167-170. II. 139.
Antiochus Grypus vel *Grippus Philometor*. I. 168-170. II. 139.
Antiochus Sidetes, vel *Sideus*. I. 166. 170. II. 139.
Antiochus Syracusanus scriptor. I. 181.
Antipater rex Maced. Annuus (ventus) dictus. 156. 157. 159. II. 131.
Antipater Ascalonita. II. 143.
Antoninus Caracallus vel *Caracalla Imp.* I. 147. II. 165.
Antoninus vel *Antonius Pius Imp.* I. 146. II. 161.
Antoninus vel *Antonius consul*. II. 143-145.
Aod Judex. I. 78. II. 65.
Apachnan rex Aegypt. I. 109.
Aphidas rex Athen. I. 129. II. 77.
Aphophis rex Aegypt. I. 103.
Aphosis rex Aegypt. I. 109.
Apia regio, quae et Peloponnesus. I. 122. II. 57.
Apis deus Aegypt. I. 100. II. 43. 45. 47.
Apis rex Sicyon. I. 122. II. 57. 47.
Apollinaris Hierapol. episc. II. 163.
Apollodorus scriptor. I. 6. 10. II. 81.
Apollonius Tyaneus. II. 155.
Arabes potiti Babyloniae. I. 20. v. *et Saunites*.
Aralius, qui et Amyrus rex Assyr. I. 47. II. 41.
Aram pater Syrorum. I. 53.
Aramulius, vel *Aremulius Sylvius rex Lat.* I. 177. 185. 186. II. 93.
Arbaces Medus destructor imperii Assyriorum. I. 43. 47. 48. 49. II. 95.
Arbelus I. rex Assyr. I. 38.
Arbelus II. rex Assyr. pater Nini. I. 38.
Arcas, a quo Arcadia. II. 61.
Archelaus rex Lacedaem. I. 150. 151. II. 91.
Archelaus rex Maced. unus et alter. I. 153. II. 121. 123.
Archelaus rex Jud. II. 147.
Archilochus auctor. II. 81.
Archippus princeps Athen. I. 129.
Archles rex Aegypt. I. 104.
Arctius poeta. II. 99. (*ibid et Artinus*.) 183.
Ardius, vel *Ardysus I. rex Lydorum*. I. 49. II. 97.
Ardisus II. rex Lyd. 50. II. 105.
Ardumusanus f. Senecherim. I. 21.
Areopagus condita vel *vocata*. II. 59. 177.
Argeus vel *Argaeus rex Maced.* I. 153. *alter* 154. II. 105. 123.
Argia ab Argo. I. 125.
Argivorum regnum. I. 124-126. II. 15. 43.
Argonautae. I. 46. 48. II. 71.
Argus, vel *Argum, Argos, Argi, regia Argivorum*. I. 104. 112. 125.
Argus rex Argivorum. I. 125. II. 49.
Argus omnia cernens. II. 55.
Aridaeus. v. *Philippus Arid.*
Arii, vel *Araetae qui sint?* II. 147. 192.
Ariphron princeps Athen. I. 125. II. 95.
Aristarchus auctor. II. 81. *poeta*. 119.
Aristides philosophus II. 159.
Aristobulus sacerdos et rex Jud. I. 94. II. 139.
Aristobulus Jud. philosophus. II. 135.
Aristomedes rex Corinth. I. 149. 150. II. 93. 182.
Aristophanes poeta. II. 121.
Aristoteles philosophus. I. 179. II. 125. *v. et Battus*.
Arius rex Assyr. I. 47. II. 39.
Arius haeresiarcha. II. 171.
Armachales fl. pars Euphratis. I. 27.
Armais, qui et Danaus rex Aegypt. I. 104. 111. 112. II. 61. 178.
Armamitres, vel *Armamithes*, vel *Amramithes rex Assyr.* I. 47. II. 43.
Armenia, ubi sedit arca Noe, sive Xisuthri. I. 18. 24. 25. 31.
Armesis, vel *Ammesis*. v. *Ramesses*.
Arphaxad pater Chaldaeorum. I. 53. 64-70.
Arsaces rex Parthorum, unde Arsacidae. I. 166. 167. II. 131. *alter* 139.
Arses rex Persarum. I. 50. 93. 106. 112. II. 127. 189.
Artaxerxes Longimanus rex Pers. I. 50. 106. II. 119-121.
Artaxerxes Mnemon rex Pers. I. 50. 93. II. 123.
Artaxerxes Ochus. v. *Ochus*.
Artemo haereticus. II. 169.
Articas rex Medorum. I. 49.
Asa rex Juda. I. 88. II. 87.
Ascanius Euryleon rex Lat. I. 176. 181. 183. 184. 186. II. 77. (*aliis, Euryleon frater Ascanii*. I. 179.)
Ascatades rex Assyr. I. 47. II. 59. 177.
Aseth rex Aegypt. I. 109.
Asianorum et Syrorum reges. I. 162-170.
Asordan rex Assyr. et Babyl. I. 20. 21.
Assur conditor Ninive. I. 53.
Assyrii, ut Chaldaei, et Babylonenses. I. 4. 20. 21. 53. *ut Syri*. I. 5. (*qui Armeniis dicuntur Asorik*, vel *Asuri; aliis, Suriani*.)
Assyriorum (qui Arm. Asorestanii) regnum, regesque. I. 37-48.
Astyages rex Medorum. I. 49. II. 109. 111.
Athenas. v. *Minerva*.
Athenae (quae et Diadae) conditae. II. 57. 176.
Atheniensium regnum et principatus. I. 127-130. II. 15. 16. 105.
Athenodorus philos. II. 147.
Athletae ab Aethleo. I. 132.
Athoris rex Aegypt. I. 104. (*in Gr*). II. 57. 176. *idem Athoyis*. I. 111.
Athotis rex Aegypt. medico-chirurgus. I. 99.
Atlas (sub Cecrope). I. 127. II. 53. 55.
Atossa, vel *Batossa, sive Achurardista regina Assyriae, secunda Semiramis dicta*. I. 47. II. 63. 178.
Attica, olim Acta. II. 45. 57. *ab Actis* vel *Atthis*. 59.
Atticae regnum, sive Atheniensium. I. 126. 127.
Atticus Platonicus. II. 163.
Avarim fl. Aegypt. I. 108. *datur et Aurais nomen loci in Aegypto*. 109.
Aventius, vel *Aventinus rex Lat.* I. 177. 185. 186. II. 93.
Augustus (Gr. Sebastus. i. e. colendus) Octavius, vel *Octavianus Imp.* I. 51. 92. 94. 119. 120. 144. II. 143-149.
Aureola regina. I. 157. 158.
Automenes rex Corinth. I. 149. 150.
Axerdis rex Assyr. vel *Syr. et Aegypt.* I. 26. 27.
Azarias propheta. II. 93.
Azarias, sive Ozias rex Jud. II. 95.

B

Baasa rex Israel. II. 89.
Babius f. Beli rex Assyr. I. 38.
Babylo urbs. I. 18. *sub diversis dominiis*. 19. 20. *restauratur*. 28. 33-35. *primum a Nembrode condita*. 53. 28.
Babylonia descripta. I. 9. 10.
Babylonii, qui et Chaldaei, Assyriique. I. 4-20. 26-37. II. 9. 12.
Bacches vel *Bacchis rex Corinth. unde Bacchidae*. I. 149. II. 89.
Bacchus. v. *Dionysus*.
Bacchylides poeta. II. 119. 121.
Balaeus vel Baleus I. Xerxes dictus, rex Assyr. I. 47. II. 43.
Balaeus II. rex Assyr. I. 47. II. 47.
Balatores vel *Balepaers rex Assyr.* I. 47. II. 65. 178.
Balatorus rex Tyri. I. 36.
Balla, vel *Baal rex Tyri*. I. 36.
Banon rex Aegypt. I. 108.
Basilides haeresiarcha. II. 161.
Batossa. v. *Atossa*.
Battus Aristoteles conditor Cyreneos. II. 99. 107.
Belesis, vel *Belesius rex Babyl. qui et Ninus secundus*. I. 47.
Belimus rex Assyr. I. 45.
Belochus I. rex Assyr. I. 47. 126. II. 45.
Belochus II. rex Assyr. I. 47. II. 63.
Belus, qui et Nebroth, vel *Nembrod, honoratus ut Deus*. I. 12. *variis nominibus vocitatur apud varias gentes*. 12. *primus conditor Babylonis*. 28. *templum suum*. 33.

Belus, non est Nini pater, sed proavus antiquus. I. 37-39. *et si vulgo teneatur ut pater Nini.* 40. 121. 122. *II.* 171.
Berenice regina Aegypt. I. 117.
Berosus, vel *Berossus Chaldaeus auctor citatus. I.* 6. 9-29. 31-35.
Biophis rex Aegypt. I. 100.
Bitis rex Aegypt. I. 97.
Bnon rex Aegypt. I. 103.
Bocchoris rex Aegypt. I. 105. *II.* 97.
Bochus rex Aegypt. I. 100.
Booz f. Salmon. I. 76.
Boreas Thrax. II. 65.
Borsipus, vel *Borsipenarum urbs. I.* 35.
Bosporus unde nomen sumpserit? II. 43. 57.
Brettius scriptor. II. 155. 194.
Brutus, primus Consul Rom. I. 188. 189. 190.
Busalossorus. v. Nabupalsar.
Busiris vel *Busiris tyrann. II.* 62. 178.
Byzantium conditum. II. 105.

C

Cacus, sc. Malus fil. Vulcani. I. 182.
Cadmus et Phoenix. II. 63.
Cadmus Phoenix auctor litteraturae Graecae. I. 3.
Caechous, vel *Cechous*, vel *Chous rex Aegypt. I.* 100.
Cahath f. Levi. I. 74.
Cain. I. 55.
Cainan f. Enos. I. 57. 59. 61.
Cajus Jul. v. Julius Caj. Caes.
Cajus, vel *Gajus Caligula. I.* 145. *II.* 151.
Callias scriptor. I. 180.
Calpetus vel *Capetus. v. Epistus.*
Calpetus, vel *Carpentus rex Lat. I.* 177. 185. 186.
Cambyses rex Pers. et Babyl. I. 22. 50. 92. 96. 106. *II.* 115. 186.
Candaules rex Lydorum. I. 49. *II.* 103.
Canon Chronicus divisus a prima parte Chronologiae. I. 5.
Cappadoces iidem ac Gimmeri (Arm. Kamirk. al. Cimmeri.) I. 46. *II.* 7.
Captivitas Judaeorum. I. 89. *et seqq. II.* 111. 115.
Capys, vel *Capis rex Lat. I.* 177. 185. 186. *II.* 87.
Caranus rex Maced. I. 152. 153. *II.* 97.
Cares mare obtinent. I. 152. *II.* 101.
Carmania (Arm. Grman) regio Persiae (al. Germania Orientalis.) I. 30. 36.
Carnii Sacerdotes apud Sicyonios. I. 123.
Carthago (Gr. et Arm. Carchedo) condita a Tyriis. I. 85-88. *II.* 83. 85. 93. 182.
Carus, et Carinus Impp. II. 169. 197.
Cassander rex Maced. I. 155. 159. *II.* 129.
Cassius Longinus scriptor. I. 171.
Castor chronographus. I. 39. 121. 124. 127. 171. 189. *II.* 43. 61. 79.
Castor et Pollux. v. Dioscoridae.
Cecrops Diphyes rex Athen. I. 125-127. *II.* 57.
Cecrops alter. I. 128.
Celeus rex Eleusinae. II. 65.
Cencenis rex Aegypt. I. 99.
Cencheres rex Aegypt. I. 111. *v. et Chencheres.*
Centauri et Lapithae. II. 75. 180.
Cephalio historicus. I. 43-47. 171. 178.
Ceravnus. v. Seleucus, et Ptolemaeus.
Cerdon haeresiarcha. II. 161.
Ceres (Gr. et Arm. Demetra). II. 63.
Chaalus rex Assyr. I. 38.
Chaldaei, qui et Arphaxadei. I. 53.
Chaldaeorum fabulae. I. 4. 8. 12-14. *Chronologia.* 6-37.
Cham f. Noe. I. 53. 98.
Chanicles, rex Laced. I. 151.
Charidemus sacerdos Carnii. I. 122. 124.
Charops princeps Athen. I. 130. 188. *II.* 99.
Chebron rex Aegypt. I. 104. 111. *II.* 49.
Chelcias Pontifex Jud. II. 107.
Chencheres rex Aegypt. I. 111. *(et* 104. *Gr.) II.* 59. 176.
Cheops artifex. I. 101.
Cherres vel *Cheres rex Aegypt. I.* 104. *II.* 59.
Chilo sapiens. II. 115.
Chireus, aut Chereus, vel *Echyreus rex Sicyoniorum. I.* 123. *II.* 59.
CHRISTUS, sive Unctus (Hebr. Messias). v. Jesus Christus.
Chronus, Χρόνος, *Tempus. I.* 16.
Chus, qui et Aethiops pater Nembrodis. I. 53.
Ciaxares. v. Cyaxares.
Cimon dux. II. 119.
Claudius Imp. I. 145. *II.* 151. *alter.* 169.
Cleanthes philosophus. II. 131.
Clemens Alexandrinus citatus. I. 77. 89. *II.* 111. 115. 163.
Cleopatra I. regina Aegypt. I. 115. 116.
Cleopatra II. regina Aegypt. ultima. I. 51. 117-120. *II.* 143-145. 191.
Cochebas seditiosus. II. 161.
Codrus rex Athen. I. 129. *II.* 81. 83. 182.
Coenus vel *Coentus rex Maced. I.* 152. 153. *II.* 97.
Commodus Imp. I. 147. *II.* 163.
Comosbelus, vel *Chomasbelus rex Chald. I.* 19.
Constantini M. Imp. Vicennalia. I. 51. 95. 190. 194. *II.* 171.
Consules Romani. I. 5. 188-194. *II.* 117. 187.
Corax rex Sicyon. I. 123. *II.* 63.
Corinthiorum reges. I. 148-150. *II.* 17. 111.
Corinthus condita. II. 59.
Cornax Dux Arm. II. 169. 197.
Coroebus victor primus in stadio Olymp. I. 130-133. *II.* 99.
Cranaus (Arm. Caranus) rex Athen. I. 128. *II.* 59.
Crates auctor. II. 81.
Crates tyrannus. II. 115.
Crates comicus. II. 119.
Cratinus comicus. II. 119.
Cres, a quo Creta. II. 37. 41.
Crescens Cynicus. II. 162.
Criasus rex Argiv. I. 125. *II.* 53.
Crocodilus. I. 102.
Croesus rex Lydorum. I. 50. *II.* 111. 113.
Cronus. v. Saturnus.
Crotopas vel *Crotopus rex Argiv. I.* 125. *II.* 59. 177.
Curetes. II. 37. 41. 57.
Ctesias, vel *Ctesies Cnidius historicus. I.* 42. 44. 45.
Cyaxares rex Med. I. 49. *II.* 107. 109.
Cyclopes. I. 39.
Cydnus fl. Tarsi. I. 26.
Cynaethon poeta. II. 99.
Cyprii, qui mare obtinuerunt. I. 151.
Cypsellus Tyrannus. I. 148. 149. *II.* 107.
Cyrene in Libya condita. II. 67.
Cyrus Persa potitur Babyloniae. I. 22. 30. 35. *et Mediae.* 49. *destruit regnum Lydorum.* 50. *fundat imperium Persarum.* 50. *jubet instaurationem templi Jerosol.* 90-92. *II.* 113-115.
Cyrus Xenophontis. II. 123.

D

Daedali, vel *Dedali fabula. II.* 71. 75.
Daesius, vel *Desius nomen mensis. I.* 16. 24.
Danae mater Persei. I. 45. 47. *II.* 63.
Danaus rex Argivorum. I. 123. 125. *II.* 61. *vide et Armais.*
Daniel propheta. II. 109. 111.
Daonus pastor rex Chald. I. 17. 24.
Dardanus Dardaniae conditor. II. 61.
Darius I. Hystaspis f. rex Persarum. I. 50. 89-93. 106. *II.* 115.
Darius II. Nothus. I. 50. 93. 106. *II.* 121.
Darius III. I. 50. 93. 106. 113. *II.* 127.
David rex et propheta. I. 48. 76. *II.* 83.
Debbora, et Barac. I. 78. 81. *II.* 69.
Decius Imp. II. 167.
Dejoces, vel *Dioeces rex Medorum. I.* 49. *II.* 103.
Delphini fabula. II. 109.
Demetrius Obsessor aut Poliorcetes rex Asiae etc. I. 157. 159. 165. 170. *II.* 129.
Demetrius Soter rex Asiae. I. 166. 170. *II.* 137.
Demetrius f. Demetrii, Nicanor vel *Nicator Sidirites dictus. I.* 166. 170. *II.* 139.
Demetrius obsessor rex Maced. I. 155. *II.* 129.
Demetrius Pulcher rex Maced. I. 157. 158. 160. *II.* 131.
Demetrius Phalereus. II. 129.
Democritus philosophus. II. 117. 121. 123.
Demophon rex Athen. I. 128. *II.* 75.
Demosthenes Rhetor. II. 125.
Dercylus (Drusus) rex Assyr. I. 48. *II.* 81.
Δεύς, *sive* Ζεύς, *ut Belus. I.* 12. *v. Jupiter.*
Diagoras philosophus atheus. II. 117. 187.
Dictator (Arm. Dicator, ut Orator). I. 188. *II.* 117.
Dido Tyria Carthaginis conditrix. I. 88. *II.* 83. 85.
Dii reges Aegyptiorum. I. 97.
Diluvium universale juxta Chaldaeos. I. 15-18. 24. 25. 52. *et juxta sacras literas.* 52. 62.
Diluvium Deucalionis. I. 52. 128. *II.* 57.
Diluvium Ogygi. I. 52. 126. *II.* 47. 175.

Diocletianus Imp. II. 169.
Diodorus Siculus scriptor. I. 40-43. 95. 148. 150. 151. 171. 183-187.
Diogenes Cynicus. II. 123.
Diognetus princeps Athen. I. 129. II. 91. 182.
Dionysius Alexandrinus scriptor. II. 167.
Dionysius Chalcidensis scriptor. I. 180.
Dionysius Halicarnasseus scriptor. I. 172-183. 187. 188.
Dionysius tyrannus in Sicilia. II. 123. 125. *alter junior.* II. 125.
Dionysus, vel *Dionysius*, *id est Bacchus*, *f. Semeles.* I. 45. 47. 128. II. 59. 63. 65. 67. 69. 177. 178.
Dionysus novus. v. *Ptolemaeus Dionysus.*
Diopolitani dicuntur etiam Diospolitani. II. 173.
Dioscoridae vel *Dioscuri*, *sc. Castor et Pollux.* II. 71.
Dius (*vel Dion*) *scriptor Phoenix.* I. 85. 86.
Dodoneus divinator, vel *Dodonea divinatrix.* II. 107. 184.
Domitianus Imp. I. 146. II. 155.
Dorithus vel *Dorysthus rex Laced.* I. 149. 150. II. 87.
Draco legislator. II. 109. 159.
Duces Thessalorum. I. 161-162.
Dynastiae (*sive potestates, dominationes*) *Aegyptiorum.* I. 99-106. II. 13. 14. 35.

E

Echetognomon nomen portarum. I. 27.
Ector, vel *Hector. f. Priami.* I. 46.
Edoreschus, vel *Edorranchus*, *aut Evedoranchus rex Chald.* I. 7. 24.
Egestratus vel *Aegystratus rex Laced.* I. 150. 151. II. 83.
Eginei. v. *Aiginaei.*
Elam, unde Elamitae Persae, et urbs Elamais. I. 53.
Eleazarus pontifex II. 129. 151.
Eleusina, et Eleusinae res. II. 159. 195.
Eliakim rex Juda. II. 109.
Elias propheta. II. 91.
Elibus rex Babyloniae. I. 21.
Ellanicus Lesbius scriptor. I. 44.
Elon. v. *Aeglon.*
Empedocles philosophus. II. 119. 121.
Eneubulus, vel *Enabulus monstrum.* I. 24.
Eneugamus monstrum. I. 24.
Enoch. I. 57. 59. 61.
Enos. I. 57. 59. 61.
Epidaurus (*mendosè Aegyptus*) *condita.* II. 55. 175.
Epigoni. II. 75. 180.
Epistus, vel *Epitus rex Lat.* (*qui Latinis, Capetus, mendose Aegipus*, vel *Aegyptus.*) I. 177. 185. 186. II. 87. 182.
Epopeus rex Sicyon. I. 123. II. 63.
Erasistratus medicus. II. 133.
Eratosthenes auctor. II. 81.
Eratus, vel *Erastus rex Sicyon.* I. 122. II. 49.
Erechtheus fil. Pandionis rex Athen. I. 128. II. 65.
Eretrii, qui mare obtinuerunt. I. 152. *sive Aneretrii.* II. 117.
Erichthonius vel *Erichtheus fil. Vulcani, rex Athen.* I. 128. II. 61. 178.
Erichthonius f. Dardani. II. 63.
Erychiston fil. Cecropis. II. 59.
Erythrea Sybilla. II. 101.
Esdras scriba et propheta. I. 5. 90. 92. II. 119.
Esebon, vel *Jesebon judex.* I. 78. 82. II. 75.
Esther regina. I. 92. II. 119. 123. 187. 188.
Ethobalus Phoenix, vel *Tyrius sacerdos.* I. 56.
Eva. I. 55.
Evagoras rex Cypri. II. 123. 188. 189.
Evander ex Palantia. I. 174.
Eudemus, *aut Eudamus aut Eudomus rex Corinthi.* I. 149. II. 91.
Evenius rex Chald. I. 20.
Evenus poeta. II. 119.
Evilumarudochus, vel *Ilmarudochus rex Babyl.* I. 22. 35.
Eumelus poeta. II. 99. *et Eumeles.* 101.
Eumolpus, unde Eumolpidae. II. 65.
Eunomius rex Laced. I. 150. 151.
Eupalmes, aut Eupales rex Assyr. I. 48. II. 83.
Euphrates fl. Armenis Arazani. I. 9.
Euphrates philosophus. II. 155.
Euripides poeta. II. 119. 121. 123.
Euristheus rex Argiv. vel *Mycen.* I. 125. II. 71. 81.
Europa, nomen mulieris. I. 128. II. 65. 69.
Europs rex Sicyon. I. 122. II. 55.
Euryleon. v. *Ascanius.*
EUSEBIUS PAMPHILI *Episcopus Caesariensis in Palaestina. Praefatio sua generalis in Chronicon opus bipartitum.* I. 1-5. *ubi Christum verum Deum ac Dominum esse asserit.* 3. *Chronologiam incipit post egressum Adam ex Paradiso.* 54. 55. *et producit usque ad vicennalia Constantini M.* 190. 194. *agit in tota Parte prima de XV. regnis, capitibus quinque.* 195. *prooemium in Canonem.* II. 24. *Canon.* 35. *imitatur LXX. interp.* 173. 181. *Summa totius chronologiae suae.* I. 196. *vide et praef. editoris.*
Exordium libri, opus incerti auctoris. II. 4-8.
Ezecias, vel *Ezekia rex Jud.* I. 20. 22. 89. II. 101.
(*Eznicus auctor Arm. V. saec.*) II. 176. 180. 187.

F

Fabius scriptor Rom. I. 183.
Felix procurator Judaeae. II. 153.
Festus praeses Jud. II. 153. v. *et Phaestus.*
Flaccus praefectus Aegypt. II. 151.
Flavius Jos. v. *Josephus.*
Florus praeses Jud. II. 153.

G

Gallus, et Gallienus Impp. II. 167.
Ganymedis raptus. II. 67.
Gedeo Judex. I. 78. 82. II. 71.
Gimmeri, Armenis Camirk, sunt Cappadoces. I. 46. II. 81. (*aliis Cimmeri sunt varii.*) *originem habuere a Gamer*, vel *Gomer filio Japheth.* II. 7.
Gonga species radicis vescibilis. I. 10.
Gordianus Imp. II. 167.
Gorgonae fabula. II. 67. 178.
Gotholia vel *Gotolia regina Jud.* I. 89. II. 91.
Gotoniel, vel *Gothoniel judex.* I. 78. 82. II. 63.
Graeci antiquitate destituti. I. 3. *post Olympiadem constitutam certa habetur historia eorum.* II. 98. *invadunt Ciliciam.* I. 21. 26. *dicti sunt Helleni.* II. 57. *et Jones.* 67. 176.
Graecorum tempora, sive Chronographia. I. 120-170. *Litterae eorum primum XVI. deinde XXIV.* II. 123.
(*Gregorii patriarchae Arm. Sigillum*). II. 134. 135. 191.
(*Gregorii Naricensis locus de Samaritanis*). II. 183.
Gyges rex Lydorum I. 50. II. 103.

H

Hadrianus. v. *Adrianus.*
Hebdomades Danielis. II. 121.
Heber, unde Hebraei. I. 53. 66-70.
Hebraica lectio bibliorum triformis, Judaica, Samaritana, et Graeca τῶν LXX. I. 55-73. 95.
Hebraeorum Chronologia. I. 51-95. II. 10-12. 21.
Hecatostylon (*Arm. centum columnae*) *Romae.* II. 167.
Helena rapta. II. 71. 73. 75. 179.
Heli sacerdos. I. 78. 82. II. 77. 79. 181.
Heliopolis Sipparenorum. I. 16. 24.
Hellanicus vel *Ellanicus historiographus.* I. 44. II. 117.
Helleni, sive Elleni, sc. Graeci ab Elleno f. Deucalionis. II. 57.
Hephaestus, vel *Ephestus.* v. *Vulcanus.*
Heraclidae (*Herculani*) *in Argia.* I. 124. 126. 129. 148. 149. II. 77. 181.
Heraclitus philosophus. II. 117. 119.
Heratosthenes, vel *Herastothenes scriptor.* I. 182.
Hercules, (*Gr. et Arm. Heracles,*) *heros.* I. 29. 34. 45. 48. 132. 133. *in Italiam venit.* 174. 182. *varia de eo dicta.* II. 59. 71. 73. 75. 83. 85. 175. 177. *templum suum in Tyro.* I. 87.
Hercules f. Alex. Maced. I. 154.
Herodes I. Ascalonita. I. 92. 94. II. 145-147.
Herodes II. Tetrarcha. II. 21. 149.
Herodotus scriptor. I. 44. 99. 101. 107. II. 119. 121.
Herophila Sybilla. II. 105.
Hesiodus poeta. II. 97.
Hieron tyrannus. II. 119.
Hieronymi praefatio in Canonem Eusebii. II. 1-3. *vide et Praef. nostram. cum adnot. Canonis.*
Hierosolyma condita. I. 109.
Hippocentaurus, vel *Sirenes.* I. 11.
Hippocrates medicus. II. 121.
Hippopotamus. I. 99.
Hiromus rex Tyri. I. 56. 57. v. *et Hyromus.*

Homerus poeta citatur. *I*. 104. 128. *II*. 30. *tempus suum incertum*. *I*. 273. *II*. 81.
Hortus pensilis, unus ex septem mirificis rebus. *I*. 28. 34.
Horus. v. *Orus*.
Hyccusin (i. e. reges pastores, vel captivi) nomen datum ab Aegyptiis Josepho cum suis. *I*. 109.
Hydra. *II*. 75.
Hylas. *I*. 46.
Hypparchus et Hippias tyranni. *II*. 115.
Hypsipylis res. *II*. 71.
Hyrcanus dux et pontifex, qui et Joannes, vel *Jonathes f. Simeonis*. *I*. 94. *II*. 139. 191.
Hyrcanus alter, sacerdos et rex. *I*. 94. *II*. 143.
Hyrcanus f. Josephi ducis. *II*. 135.
Hyromus rex Tyri. *I*. 85-87. v. *et Hiromus*.

I

Jacob patriarcha. *I*. 74. *II*. 43-47.
Jacobus frater domini dictus. *II*. 151. 153.
Jaddus, vel *Jatdus pontifex*. *II*. 121. 127. 188.
Jair Judex. *I*. 78. 81. *II*. 73.
Japheth f. Noe. *I*. 53.
Jared f. Malalael. *I*. 57. 59. 61.
Icarus f. Daedali. *II*. 71.
Idaei Dactyli, vel *Digiti*. *I*. 129. 131. *II*. 63.
Idotion monstrum marinum, idem quod Annidotus Oan. *I*. 7.
Jebosthe natus regnante Saul. *I*. 84.
Jechonia rex Juda. *I*. 89.
Jephthai, val *Jephthae*. *I*. 78. 82. *II*. 75.
Jeremias propheta. *I*. 90. 91. *II*. 107. 109.
Jeroboam rex Israelitarum. *II*. 85. *alter*. 95.
Jesebon. v. *Esebon*.
Jesse pater David. *I*. 76.
Jesu f. Nave, sive Josue. *I*. 76-83. *II*. 61.
Jesu vel Jesus f. Josedech. *II*. 115.
Jesu vel *Josue Jason*. *II*. 135.
JESUS CHRISTUS D. N. nascitur. *I*. 92. 94. *II*. 145. 147. *et patitur*. 149. 193.
Jesus vel *Jesu (fil.) Sirach*. *II*. 133.
Jeu rex Israel. *II*. 91.
Ilium ab Ilio conditum. *II*. 69.
Ilium captum, i. e. Troja capta. *I*. 175. *et seqq*. *II*. 75. 180. 183.
Ilmarudochus rex Chald. *I*. 25. v. *et Evilumarudochus*.
Imperatores Romani. *I*. 190. *II*. 21.
Inachus rex Argivorum. *I*. 122. 124. *II*. 43.
Inachus rex Sicyoniorum. *I*. 125. *II*. 71.
Insula nova exorta. *II*. 153.
Jo Inachi filia, quae et Isis. *II*. 43. 57. *Promethei filia*. 55. 59.
Joachaz rex Juda. *I*. 89. *II*. 109. *alter rex Israel*. *II*. 93.
Joachim I. et II. reges Juda. *I*. 22. 89. 91.
Joannes Baptista. *II*. 149.
Joannes Apost. et Evang. *II*. 157.
Joas rex Juda. *I*. 89. *II*. 91. *alter Israel*. *II*. 93.
Joatham rex Juda. *I*. 89. *II*. 99.
Jobel, aut Jobeleus, vel *Jubilaeus. i. e. spatium* L. *annorum*. *II*. 36. 37.
Jodochus, vel *Evedochus monstrum*. *I*. 24.
Joedz, vel *Jodae pontifex*. *II*. 91. 121.
Jonathan vel *Jonathes fr. Maccabei*. *I*. 94. *II*. 137. 191.
Jonathes vel *Joanthes*, vel *Joannes Hyrc*. v. *Hyrcanus*.
Jonus, vel *Jon, a quo Jones. sc. Graeci*. *I*. 128. *II*. 67. *et* 7. *Javan*. Ἰωνες.
Joram rex Juda. alter Israel. *II*. 91.
Josaphat rex Juda. *I*. 89. *II*. 89.
Josephus Patriarcha. *I*. 103. 122. 125. *II*. 47-51.
Josephus dux Judaeae. *II*. 133. 135.
Josephus Flavius Hebraeus scriptor citatur. *I*. 31-37. 51. 84-88. 94. 107-112. *II*. 121. 151. 153. 155.
Josia vel *Josias rex Juda*. *I*. 22. 89. *II*. 107. 109.
Josue. v. *Jesu*.
Iphitus instaurator agonis. *I*. 132. *II*. 99. 189.
Irenaeus citatus. *II*. 157. 194.
Isaacus patriarcha. *I*. 74. *II*. 39-43.
Isaias vel *Esajas propheta*. *I*. 20. *II*. 101.
Isis Aegypt. *I*. 96. 97.
Isocrates rhetor. *II*. 123. 188. 189.
Israel reges. *II*. 12.
Italia antiqua. *I*. 173. *etc*.
Italus rex, unde Itali. *I*. 173. 181.
Juda Macabeus vel *Maccabaeus*. *I*. 91. 94. *II*. 137.
Judae reges. *II*. 11. 20.
Judaeorum captivitas. *I*. 22.
Judaicus textus bibliorum, et calculus. *I*. 56-73.
Judicum libri calculus. *I*. 78-83. *II*. 11.
Judith quo sit tempore? *II*. 115. 187.
Julius Cajus Caesar. *I*. 94. 118. 120. 188-190. *II*. 143.
Julius f. Ascanii, unde familia Julia. *I*. 184.
Jupiter, vel *Juppiter (Gr. Arm. Zeus, etc.) ut Belus*. *I*. 12. *II*. 57. *Jovis templum in Tyro*. *I*. 86. *Argi pater*. *I*. 125. *(et Pelopis*. 132.)
Justinus philos. martyr. *II*. 161.
Justus Tiberiensis scriptor. *II*. 155.
Ixion rex Corinthi. *I*. 149. *II*. 83.

K

Κρόνος, *Saturnus*. *I*. 16.

L

Labdon, vel *Abdon Judex*. *I*. 78. 82. *II*. 75. 180.
Labossorachus vel *Labesorachus rex Babyl*. *I*. 30. 35.
Labotas vel *Labotes rex Laced*. *I*. 149. 150. *II*. 85.
Lacedaemoniorum reges. *I*. 150. 151. *II*. 17.
Lacedaemonii, qui mare obtinuerunt. *I*. 152. *II*. 117.
Lambares vel *Labaris rex Aegypt. Labyrinthi auctor*. *I*. 102.
Lamech f. Mathusalae. *I*. 58. 59. 62.
Lampares vel *Lamperes aut Lampereus rex Assyr*. *I*. 48. *II*. 69. 179.
Lamprides rex Assyr. *I*. 48. *II*. 65.
Lanchari, nomen loci in Chaldaea. *I*. 8.
Laomedon rex Sicyon. *I*. 123. *II*. 65.
Laosthenes rex Assyr. *I*. 48.
Lapis pluens vel *cadens*. *II*. 119. 187.
Lapis loquax. v. *Memnon*.
Latinus, unde Latini. *I*. 174. 183.
Latinus Sylvius. *I*. 177. 185. 186. *II*. 81.
Leaenae meretricis magnanimitas. *II*. 115.
Leonides Origenis pater martyr. *II*. 165.
Lesbii, qui mare obtinuerunt. *I*. 152. *(at II*. 105. *Libyes mendose*.)
Leucippus rex Sicyon. *I*. 122. *II*. 45.
Levi f. Jacob. *I*. 74.
Libyes deficiunt ab Aegyptiis I. 100.
Linus magister Herculis. *II*. 71.
Lorentum, vel *Laurentum*. *I*. 176.
Lot. *I*. 73.
Lucullus dux Rom. *II*. 141.
Lud, unde Lydi. *I*. 53.
Luna importune aucta. *I*. 100.
Lycurgus legislator Laced. *I*. 48. 129. 130. 132. *II*. 95. 97.
Lydi, qui mare obtinuerunt. *I*. 151. *II*. 77.
Lydorum reges. *I*. 49. *II*. 18.
Lynceus rex Argiv. *I*. 125. *II*. 63.
Lysias Quietus praeses Jud. *II*. 159.
Lysimachus rex Maced. *I*. 156. 159. *II*. 129.

M

Macabeus, vel *Macchabaeus*. v. *Juda*.
Maccabeorum libri. *I*. 93. 94. *II*. 131. 135. 159. 190. 191.
Macedonum reges. *I*. 153-160. *II*. 17. 18.
Machchaleus vel *Manchaleus rex Assyr*. *I*. 47. *II*. 53. 174.
Maeones, qui mare obtinuerunt. *I*. 151.
Magi reges Pers. et Aegypt. *I*. 106. *II*. 115.
Magnesia condita. *II*. 85.
Malachias (i. e. Angelus) propheta. *I*. 89. *II*. 115. 186.
Malalael, vel *Malaleel f. Cainan*. *I*. 57. 59. 61.
Malus. v. *Cacus*.
Mamilus vel *Mamylus rex Assyr*. *I*. 47. *II*. 55. 174. 175.
Mamithus vel *Mamythus rex Assyr*. *I*. 47. *II*. 51. 174. 175.
Manasses rex Juda. *I*. 22. 89. *II*. 103.
Manchaleus. v. *Machchaleus*.
Mandauces, vel *Maudaces*, vel *Medidus rex Medorum*. *I*. 49.
Manes Aegyptiorum. *I*. 4. 97.
Manethus, vel *Manetho scriptor*. *I*. 97-112. 171. *II*. 75. 189.
Manichaeorum secta. *II*. 169.
Marathonius rex Sicyon. *I*. 123. 128. *II*. 57. 176.
Marathus vel *Marathius* vel *Marathion rex Sicyon*. *I*. 123. *II*. 57.
Marcaja, vel *Omorca mulier fabulosa. sc. Mare*. *I*. 12.
Marcus Evangelista. *II*. 151.
Mardocheus. *vide in Esther*.
Mare. *I*. 12.
Mare rubrum. *I*. 28.

Maris domini. v. *Thalassocratores*.
Mareri nomen mensis Arm. I. 16. 24.
Matathias vel *Matthias f. Assamoni.* I. 91. 93. II. 137.
Mathusala vel *Mathusalem.* I. 57. 59. 61.
Matthanias. v. *Sedecias.*
Maximinus Imp. II. 167.
Medi (Arm. Mari) Babylonem capiunt. I. 20. *origo eorum.* 46. *reges ipsorum.* I. 49. II. 19.
Media regio Medorum. I. 46.
Media Colchica, vel *Medea Colchis.* I. 46. II. 73.
Medo, vel *Medon princeps Athenarum.* I. 129. II. 83.
Medus Mediae filius. I. 46.
Megacles princeps Athen. I. 129. II. 89.
Megasthenes (Μεγασθένης, *i. e. potentissimus*) *scriptor.* I. 29. 34.
Melampus divinator. II. 67.
Melanthus rex Athen. I. 129. II. 79.
Meleager rex Maced. I. 156. 159. II. 131.
Meles rex Lydorum. I. 50. II. 101.
Melestheus. v. *Menestheus.*
Meletus condita. II. 69.
Memes, vel potius Menes, juxta Herodotum Mina, aut Minas rex Aegypt. I. 99.
Memnon f. Tithoni, dux Assyr. I. 42. 46. II. 75.
Memnon Amenophis, lapis loquax putatus. I. 104. II. 53. *statua sua nempe.* 174. 175.
Memphis regia Aegypti. I. 99. II. 47. 61.
Memphres rex Aegypt. I. 104. II. 51.
Mempses, vel *Semempses rex Aegypt.* I. 99.
Menander Ephesius scriptor. I. 86.
Menander vel *Meander philos. et poet.* II. 127. 129. 189.
Mendea Colchorum urbs, quae et Medea, aut Madea. I. 45.
Mendesius caper Deus Aegypt. I. 100.
Menelaus Mycenaeus. I. 47.
Menelaus pseudopontifex. II. 135. 137.
Menes. v. *Memes.*
Menestheus vel *Melestheus rex Athen.* I. 128. II. 75.
Mephrathmuthoses rex Aegypt. I. 111.
Mephres rex Aegypt. I. 111.
Merbalus rex Tyri. I. 36.
Merodach Baladan rex Babyl. I. 20. 21.
Messana, olim Mamertina, in Sicilia conditur. II. 47.
Messapus, vel *Mesappus rex Sicyon.* I. 122. 126. II. 47.
Metellus consul. II. 131.
Mezraim (vel *Mesdraim. vulg. Misir*) *Aegyptus.* I. 97.
Midas vel *Mydas (Arm. Mindas) rex Phrygum.* II. 69. 101. 103. 179. 183.
Minas. v. *Memes.*
Minerva. (Gr. et Arm. Athenas.) II. 45. 57.
Minos legislator, rex Cretae. I. 128. II. 65. 71. 75. 180.
Minotaurus dux ejus. II. 73. 180.
Miridus nomen viri non confundendum cum numero Myriade. I. 96.
Mithridates. I. 164.
Mitraeus vel *Mithraeus rex Assyr.* I. 46. 47. II. 73.
Mnevis, dux Aegypt. I. 100.
Morges (vel *Amorges*), *unde Morgetes.* I. 173. 181.
Mortales reges Aegypt. I. 4. 97.
Moyses, vel *Moses propheta legislator et dux.* I. 47. *primus hagiographus.* 54. 55. 75-85. 104. 123. 125. II. 55-61.
(Moyses Chorenensis Arm. auctor Saec. V. interpres Chron. Eusebii creditus.) I. *praef.* VII. VIII. 29. 39. 90. II. 197.
Mundi creatio secundum Chaldaeos. I. 11-13.
Musianus scriptor. II. 165. 196.
Musicus f. Euctei. II. 57.
Muthes rex Aegypt. (si non sit idem cum Psammuthe.) I. 106.
Mycenarum imperium. I. 125.
Myspharmuthosis rex Aegypt. I. 104. II. 53.
Mysphragumthosis, vel potius Misphragmuthosis rex Aegypt. I. 109.

N

Naassan f. Aminadab. I. 76. 78.
Nabodenus, vel *Nabonedus*, vel *Nabonedochus rex Chald. aut Babyl.* I. 22. 30. 36.
Nabonassarus rex Chald. I. 6.
Nabucodrossorus rex Assyr. et Babyl. sive Chald. I. 22. 27-36. II. 109. *idem Nabuchodonosor.*
Nabupalsar, vel *Nabopolassarus, aut Busalossorus, rex Assyr. et Babyl. putatus Sardanapallus.* I. 22. 27. *pater Nabuchodonossori.* 31. 32.
Nachor. I. 68-71.
Nadab, vel *Nabad rex Israel.* II. 89.
Nahum, (Arm. Navum) propheta. II. 101. 184.
Naxei, qui mare obtinuerunt. I. 152.
Nebroth, vel *Nebrod*, vel *Nembrod, aut Nemrodes, qui etiam Belus.* I. 37-39. 53.
Nechao rex Aegypt. unus et alter. I. 106. II. 105. 109.
Nechepsos rex Aegypt. I. 106. II. 105.
Nectanebes vel *Nectanebus rex Aegypt.* I. 106. II. 123.
Nectanebus ultimus rex Aegypt. I. 106. 112. II. 125. 189.
Neemias vel *Nehemia dux Hebr.* I. 50. 93. II. 121.
Neglisarus, vel *Niglissaris*, vel *Neriglissarus, aut Neriglasarus rex Chald. aut Babyl.* I. 22. 30. 35.
Nephercheres rex Aegypt. I. 105. II. 89.
Nepherites rex Aegypt. unus et alter. I. 106. *qui et Ephirites.* II. 123.
Neptunus (Gr. et Arm. Bosidon). I. 122.
Nergilus rex Assyr. I. 26.
Nero Imp. Rom. I. 145. II. 153.
Nerua Imp. Rom. I. 146. II. 155.
Nerus mensura temporis apud Chald. I. 6. 19. 23.
Nicandrus vel *Nicander rex Laced.* I. 151.
Nicomedia condita. II. 103. 131.
Niebais vel *Niebes rex Aegypt.* I. 99.
Nilus fl. Aegypt. fabula de eo. I. 100.
Ninive, vel *Ninue*, vel *Ninus urbs, passim Ninya a nobis dicta.* I. 27. 53. II. 35. 101. *etc. non est confundenda cum Nisibi.* 173.
Ninus rex Assyr. non est filius Beli, sed Arbeli ex posteris Beli. I. 38. 39. *etsi vulgo filius Beli credatur.* 40. 41. 44. 47. II. 35. 173. 185.
Ninus minor. I. 40. *vide et Belesis.*
Ninus, vel Ninya urbs. v. *Ninive.* (*huc respicit illud.* II. 109.)
Ninyas Zames rex Assyr. I. 41. 44. 47. II. 37.
Niobe mater Argi. I. 125. *et Phoronei, atque Apis.* 126. II. 45.
Nitocris regina Aegypt. celebris. I. 101.
Noe, vel *Noachus, aut Nochus, a Chaldaeis Xisuthrus dictus.* I. 14. 25. 31. 59. 60. 62. *filii Noe.* I. 53.
Nomus (lex, et regio Aegyptiorum). I. 103.
Novatus, et Novatianus haeret. II. 167.
Numa Pompilius rex Rom. I. 186. 187. II. 103.
Numitor rex Lat. I. 178. 186.

O

Oan monstrum fabulosum. I. 7. 10. 11. 24.
Obed f. Booz. I. 76.
Ochozia rex Juda. I. 89.
Ochozia rex Israel. II. 91. *alter rex Juda.* 91.
Ochthovis, vel *Achthus rex Aegypt.* I. 102.
Ochus rex Persarum. I. 50. 93. 106. 112. *qui et Artaxerxes Ochus* II. 125.
Octavianus. v. *Augustus.*
Odacon monstrum. I. 7.
Odiartes rex Lydorum. I. 50.
Oedipos. II. 71.
Oenotrus, vel *Oenotria.* I. 173. 174.
Ogygus Eleusinae conditor. I. 125. 126. II. 45. v. *et Diluvium Ogygi.*
Olda prophetissa. II. 107. 184.
Olympiades Graecorum. I. 131-148. II. 99. *et deinceps. Olympiades, ut Olympionici. luctae, ut luctatores.* I. 1.
Olympias mater Alex. Maced. I. 154. 155.
Onias pontifex. II. 127. 129. 133. 135. *filius, et civitas Oniae.* 137. 190.
Ophrataeus rex Assyr. I. 48. II. 89.
Ophratanes, vel *Ophatanes rex Assyr.* I. 48. II. 89.
Oraculum ad Peloponnesios, et Helios. I. 132.
Ored, vel *Orech*, vel *Arach urbs.* I. 53.
Orestarum rex. I. 152.
Orestes rex Maced. I. 153. II. 123.
Origenes. II. 165. 167.
Orpheus Thrax. II. 71.
Orthopolis rex Sicyon. I. 122. II. 53.
Orus, vel Horus f. Osiridis et Isidis. I. 97. *alter, rex Aegypt.* I. 104. *item* 111. II. 55.
Osee rex Israel. II. 99.
Osiris Saturni successor. I. 97. 102.
Osochor rex Aegypt. I. 105. II. 91.
Osorthos vel *Osorthon rex Aegypti.* I. 105. II. 93. *alter, Osorthon Hercules dictus.* I. 105. II. 97.
Othius, vel *Othineus, melius ὁ Thineus, rex Aegypt.* I. 101.
Otiartes rex Chald. (*mendose apud Sync. Ardatus*). I. 8. 15.
Oxyartes rex Bactrianorum. I. 154.
Oxyntes rex Athen. I. 129.
Ozia rex Juda. I. 89. v. *et Azarias.*

P

Panaetius tyrannus. II. 109.
Pandion rex Athen. I. 128. R. 63. *alter.* 128. II. 69.
Paniasus poeta. II. 117.
Pannias rex Assyr. I. 48. II. 69.
Pantaenus Stoicus. II. 165.
Pantheon fulmine laesum. II. 159.
Paradisi terrestris status. I. 54.
Parmenides philosophus. II. 119. 121.
Parthenicus nomen mensis, aliis Domitianus. II. 155. 194.
Pastores reges Aegypti (Joseph, et fratres) I. 103. 108-110. II. 43.
Pauli Apostoli locus de 450. annis Judicum examinatur. I. 77-80. *acta sua et martyrium.* II. 153.
Paulus Samosatenus haeret. II. 167. 169.
Pausanias rex Maced. I. 153. 154. II. 123.
Pautibiblon, vel *Pantibiblon urbs Chald.* I. 7. 24.
Pegasi fabula. II. 67.
Pelasgi, qui mare obtinuerunt. I. 151. II. 81.
Pelasgi Graeci in Italia. I. 172-174.
Pelasgus rex Sicyon. I. 123. II. 75.
Pelops, unde Pelopidae. I. 125. II. 65. 67. 69.
Pelopidarum imperium. ibid.
Peloponnesus, sive Aegialea, vel *Apia.* I. 121. 122. 125.
Perdiccas rex Maced. I. 152. 153. *alter, ibid. tertius* 154. *vide et* II. 101. *et* 119. *et* 125.
Periander tyrannus. II. 107.
Peritiades rex Assyr. I. 48. II. 87.
Persarum reges. I. 50. II. 19.
Perseus rex Maced. I. 158. 160. II. 135.
Perseus f. Danais. I. 45. 47. II. 65. 67.
Pertinax, et Severus Impp. I. 147. II. 165. 196.
Petrus Apostolus. II. 151. 153. *et primi ejus successores.* 194.
Petubastis rex Aegypt. I. 105. II. 95.
Peucetius, et Peucetii. I. 173.
Phaceas vel *Phacee rex Isr. unus et alter.* II. 97. 99.
Phaestus vel *Festus rex Sicyon.* I. 123. II. 73.
Phalaris tyrannus. II. 107. 109.
Phalassar, qui et Theglathphalassar rex Assyr. II. 99.
Phalec f. Heber. I. 67-70.
Pharao nomen regum Aegypt. II. 174.
Pharsina (al. Marsina) uxor Alex. Maced. I. 154. 155.
Phasis fl. I. 45.
Phaunus f. Pici. I. 182.
Pherecides historicus. II. 113. *item.* 119.
Phereeles princeps Athen. I. 129. vel *Phereclus* II. 93.
Phidias statuarius. II. 213.
Philammon Delphius. II. 71.
Philippus I. rex Maced. I. 153. II. 107.
Philippus II. pater Alex. M. I. 153. 154. II. 125.
Philippus III. Aridaeus frater Alex. I. 113. 154. II. 127.
Philippus IV. I. 157. 158. 160. II. 133.
Philippus V. Pseudo-Philippus. I. 159. 160. II. 137.
Philippus Imp. Rom. II. 167. 197.
Philippus rex Syriae. I. 169. 170.
Philippus tetrarcha. II. 149.
Philo Judaeus. II. 151.
Philochorus auctor. II. 81.
Phiops rex Aegypt. I. 110.
Phlegon scriptor. I. 171. II. 149.
Phocei, qui mare obtinuerunt. I. 151.
Phoenices, qui mare obtinuerunt. I. 150. II. 91.
Phoenicum commentaria. I. 34. 36. 84-85.
Phoenix et Cadmus. II. 63.
Phorbas rex Argiv. I. 125. II. 55.
Phorbas princeps Athen. I. 129. II. 89.
Phoroneus sex Argiv. I. 125. II. 45.
Phraortes (vel Aphraartes) rex Medorum. I. 49. II. 107.
Phrixus in fabula velleris aurei. II. 65. 67.
Phryges vel *Phrygii, qui mare obtinuerunt.* I. 150. II. 95.
Phua rex Assyr. II. 97.
Phuscus. v. *Antigonus Phuscus.*
Picus f. Saturni. I. 182.
Pilatus Pontius. II. 149. 151.
Pindarus lyricus. II. 207. 209.
Pionius presbyter martyr. II. 359.
Pisces monstruosi ac fabulosi. I. 7. 12. *petrificati.* 62.
Pisistratus tyrannus. II. 111. 113.
Pittacus sapiens, luctator. II. 109.
Plato philosophus. I. 3. 126. II. 45. 121. 123. 125. 176. 189.
Plato comicus. II. 119.
Plemnaeus rex Sicyon. I. 122. II. 51.
Plinius Secundus. II. 157.
Plutarchus philosophus. II. 153. 159.
Polemon philosophus. II. 131.
Polybus vel *Polybius rex Sicyon.* I. 122. II. 69. v. *et Thuoris.*
Polycarpus Episc. Martyr. II. 163. 196.
Polyhistor. v. *Alexander Polyhistor.*
Polyphales, vel *Polyphides rex Sicyon.* I. 123. II. 73.
Pompejus dux Rom. I. 94. 170. II. 141. 143.
Porphyrius philosophus citatus. I. 113-119. 131. 154-159. 171. II. 97. *(quem cum Hesiodo confundens fortasse, poetam facit Vardanes.* 98.)
Priamus rex Trojae. I. 42. 46. II. 73.
Pritanis vel *Prytanis rex Laced.* I. 150. 151. (πρύτανις, ⲡⲣⲩⲧⲁⲛⲓⲥ, ut princeps. II. 185.)
Probus Imp. Rom. II. 169.
Procles Sylvius rex Lat. I. 178. 186. II. 95.
Procles rex Laced. I. 150. 151.
Proetus vel *Proitus rex Argiv.* I. 125. II. 67. 178.
Prometheus. I. 19. 127. II. 51. 55.
Protagoras sophista. II. 121.
Prymnis vel *Prymnes rex Corinthi.* I. 149. II. 87.
Psammetichus rex Aegypt. I. 106. II. 107. *alter, qui et Psammuthes ibid. et* II. 109. 185. *alter, Psammuthes.* I. 107. II. 123.
Psammus rex Aegypt. I. 105. II. 97. 183.
Psinnaches rex Aegypt. I. 105. II. 91.
Psusennes, vel *nus, rex Aegypt.* I. 105. II. 87. *alter, (Psosennes). ibid. et* II. 91.
Ptolemaeus I. rex Aegypt. Lagi fil. I. 93. 113. 120. II. 127-129.
Ptol. II. Philadelphus. I. 56. 93. 113. 120. II. 129. 131.
Ptol. III. Evergetes. I. 93. 114. 120. II. 131.
Ptol. IV. Philopator. I. 93. 114. 120. II. 133. 190.
Ptol. V. Epiphanes I. 93. 114. 120. II. 133.
Ptol. VI. Philometor. I. 93. 114. 120. II. 135.
Ptol. VII. Evergetes novus dictus. I. 114. 120. II. 137.
Ptol. VIII. Physcon et Soter dictus. I. 115. 120. II. 139.
Ptol. IX. Alexander. I. 115. 120. II. 141.
Ptol. X. Philadelphus secundus. I. 120. II. 141.
Ptol. XI. Dionysus novus, et Philadelphus tertius dictus. I. 96. 117. 120. II. 141.
Ptol. ultimus, frater Cleopatrae. I. 118.
Ptolemaeus Aloritanus rex Maced. I. 153. 154. II. 125.
Ptolemaeus Ceraunus rex Maced. I. 156. 157. 159.
Ptolemaeus Triphon. I. 165.
Pyramides Aegypti. I. 99. 101.
Pyrrhus rex Epiri et Maced. I. 155. 159. II. 129.
Pyrrhus occisus ab Oreste. II. 77.
Pythagoras philosophus. I. 22. 26. II. 115. 117. 119.

Q

Quadratus apostolorum auditor. II. 159.

R

Ragau, vel *Rheu f. Phalec.* I. 68-70.
Ramesses Sethos (vel Armeses, aut Ammesis, qui et Aegyptus rex Aegypti.) I. 104. 111-112. *item Ramesses Miamun.* I. 111.
Rampses rex Aegypti. I. 104. II. 69.
Rhodus condita. II. 47.
Rhodii, qui mare obtinuerunt. I. 151. II. 91.
Rinna, vel *Erinna poetria.* II. 125. 189.
Roboam vel *Rhoboam rex Juda.* I. 88. II. 85.
Romanorum Chronographia. I. 171-194. II. 16. *colonia in Persia*, vel *Hyrcania.* II. 125. 189.
Romulus vel *Romylus, et Remus* vel *Romus.* I. 134. *Romulus condit Romam.* I. 178-187. II. 99. 101. *millesimus annus Romae conditae.* 167.
Roxane uxor Alex. Maced. I. 154.

S

Sabbacon vel *Sabacon Aethiops rex Aegypt.* I. 105. II. 101.
Sadoc pontifex et propheta. II. 83.
Saites rex Aegypt. I. 103.
Saites regio, vel *Sethrois (mendosè, Methrois).* I. 108.
Sala f. Arphaxad. I. 53. 65-70.
Salmanasar rex Chald. II. 101. 183.

Salmon f. Naason. I. 76.
Salomon (*Arm. Solomon*) *rex sapiens, auctor templi Jerosol.* I. 48. 85-87. 129. II. 83.
Samaria urbs, Sebaste dicta. II. 139. 147.
Samaritae. sc. custodes. II. 101. 183.
Samaritarum (vel *Samaritanorum*) *litterae antiquae in Pentateucho, et calculus differens a Judaeis.* I. 56-73.
Samegar judex. I. 78. (*et* 82. *not. Arm.*) II. 179.
Samites, qui mare obtinuerunt. I. 152.
Sammuges rex Assyr. I. 21.
Sampson, vel *Samson* I. 78. 82. II. 77.
Samuel propheta et judex. I. 78. 82. II. 79.
(*Samuel presbyter Aniensis eclogarius Eusebii.* I. *praef.* x. *et passim in fragm. Arm. et adnot.*)
Sappho et Alceus poetae. II. 109.
Sara, vel *Sarra.* I. 73.
Saracus rex Assyr. I. 27.
Sardanapallus, vel *Sardanapales, Thonnus Concolerus, velut Nabupalsar pater Nabucodrossori, ultimus rex Assyriorum.* I. 22. 27. 41-43. 46. 48. II. 95.
Sardiartes vel *Sadiartes rex Lydorum.* I. 50.
Sarus mensura temporis apud Chald. I. 6. 14. 23.
Saturnius, unde Saturnia. I. 174.
Saturnus (*Gr. et Arm. Cronus*). I. 16. 19. 24. 26. 97.
Saul quot annis regnaverit? I. 83.
Saunites vel *Sonii, sc. Samnites Arabes.* II. 127. 189.
Scipio Publius. II. 139.
Sebastus. v. *Augustus.*
Sebichos vel *Sebichus rex Aegypt.* I. 105. II. 103.
Sedecias, sive Matthanias rex Juda. I. 89. II. 109. 111.
Seleucus Nicanor vel *Nicator rex Asiae.* I. 156. 163. 170. II. 129.
Seleucus Callinicus. I. 164. 170. II. 133.
Seleucus Ceraunus, i. e. fulmen, vel *Ira dictus.* I. 164. 170. (*dicitur itidem Alexander.* I. 165.) II. 133.
Seleucus alter. I. 165. 170. II. 135.
Sem f. Noe, et posteri ejus. I. 53. 63-69.
Semidei Aegyptiorum. I. 4. 97.
Semiramis regina Assyr. I. 20. 34. 41. 44. 47. II. 36. *Semiramis secunda.* v. *Atossa.*
Senecheribus vel *Sinecherib, aut Senecherim, Sennacherim, Sinecherim rex Assyr.* I. 20-22. 26. II. 101.
Septuaginta virorum versio, et calculus. I. 56-73. II. 131.
Series Regum. II. 9-22.
Seruch. I. 68-71.
Servilius Tullus rex Rom. I. 186. 187.
Sesochris gigas rex Agypt. I. 100.
Sesonchosis, vel *Sesonchoris rex Aegypt.* I. 102.
alter Sesunchusis I. 105. II. 93.
Sesorthus rex Aegypt. medicus ut alter Aesculapius, et architectus scriptorque. I. 100.
Sesostris procerus, famosus rex Aegypt. quasi secundus post Osirim. I. 102.
Seth f. Adam. I. 57. 59. 61.
Sethos vel *Sethosis rex Aegypt.* I. 104. II. 65. v. *et Ramesses. alter, Sethmosis.* I. 111. *idem ac Thmosis.*
Severus Imp. Rom. II. 165. (*scribitur et pro Vero Severus.* 163.)
Sibyllae verba de turris opificio. I. 18. v. *et Erythrea. Herophila.*
Sicilia. I. 176. *et seqq.*
Sicyon rex Sicyoniorum. I. 123. II. 67.
Sicyoniorum regnum. I. 120-124. II. 13. 79.
Silitis vel *Salatis rex Aegypt.* (*quasi idem cum Saide, sive Josepho patriarcha.*) I. 108.
Simon, vel *Simeon fr. Macab.* I. 94. II. 139.
Simon Justus pontifex. II. 129.
Simon pontifex a Sirach laudatus. II. 133.
Simon Cleopae f. II. 155.
Simonides lyricus. II. 115. 117.
Sinope (vel *Sidon corrupte*). II. 107. 184.
Siparenorum, vel *Sipparenorum urbs in Chaldaea.* I. 16. 18. 24. 27.
Sirach. v. *Jesus Sirach.*
Sirenes. v. *Hippocentaurus.*
Sisithrus. v. *Xisuthrus.*
Smendis rex Aegypt. I. 105. II. 85. (*scribitur et Amendis. nam m. m. s. a. aliquando confunduntur.*)
Sogdianus rex Pers. I. 220.
Sol, quasi Vulcani successor. I. 97.
Solon philosophus. I. 3. II. 109. 159.
Sophocles poeta. II. 119. 121. 123.
Sosakim rex Aegypt. II. 87.
Sosares, vel *Zosares*, vel *Sosmares rex Assyr.* I. 48. II. 67.
Sosarmus rex Assyr. I. 48. II. 71.
Sosarmus rex Medorum. I. 49.
Sossus mensura temporis apud Chald. I. 6. 23.
Sosthenes rex Maced. I. 156. 160. II. 131.
Sostratus Cnidius, auctor Phari in Alexandria. II. 131.
Soter. v. *Antiochus. et Demetr. et Ptol.*
Sotio philosophus. II. 149.
Sparethus rex Assyr. I. 47. II. 55.
Sparta condita. II. 49.
Spartorum res. II. 69. 179.
Speusippus philos. II. 123. 127.
Sphaerus rex Assyr. I. 47. vel *Spherus.* II. 53.
Sphynx. II. 71.
Stadium. v. *Olympiades.*
Stephinathis rex Aegypt. I. 105. II. 105.
Stesichorus poeta. II. 109.
Sthenelus rex Argiv. I. 125. II. 61.
Suphis rex Aegypt. scriptor. I. 101.
Sylvius f. Aeneae. I. 177. 184. 186. II. 77.
Symeo. v. *Simon.*
Symmachus interpres. I. 83.
Syri a Syro. II. 53. 174. (*vide et Assyrii.*)
Syrorum reges post Alex. Maced. I. 162-170. II. 20.

T

Tabulae generationum ante et post Diluvium. I. 63-66.
Tacellothis vel *Tachelotis rex Aegypt.* I. 105. II. 95.
Tacitus Imp. Rom. II. 169.
Tantalus Phryx. II. 67.
Taracus Aethiops rex Aegypt. I. 105.
Tarquinius Priscus rex Rom. I. 186. 187. II. 109.
Tarquinius Superbus rex Rom. ibid. et. II. 113.
Tarsus, vel *Tharsis urbs conditur.* I. 21. 26.
Tauri sanguis exitiosus. II. 119. 187.
Tautanus, vel *Tautames* vel *Teutamus rex Assyr.* I. 42. 46. 48. II. 75. 180.
Telchin vel *Telchinus rex Sicyon.* I. 122. II. 37.
Telchines et Caryatae. II. 45. 47.
Teleclus rex Laced. I. 149. 150.
Telestes rex Corinth. I. 149. 150. II. 97.
Templum Hierosolymitanum a Salomone conditur. I. 48. 79-92. *restauratur a Zorobabel.* I. 50. 89-92. II. 115. *ultimo evertitur.* II. 155.
Tempus, et temporis ratio fugit humanam facultatem. I. 2-4.
Teredo urbs in confiniis Arabiae. I. 28.
Tertullianus citatus. II. 151. 157.
Teutaeus vel *Teuteus rex Assyr.* I. 48. II. 77. 181.
Teutamus. v. *Tautanus.*
Thalassocratores. i. e. Maris dominium tenentes, variis ex gentibus. I. 151. 152.
Thales scriptor. I. 171. *alter Philosophus.* II. 107. 111. 113. 184-186.
Thara pater Abrahae. I. 52. 68-71.
Thelxion rex Sicyon. I. 122.
Themistocles. II. 119.
Theognis poeta. II. 113.
Theophrastus philos. II. 127.
Theopompus rex Laced. I. 151.
Thersippus princeps Athen. I. 129. *qui et Tersippus.* II. 87.
Theseus I. 128. II. 65. 73. 180.
Thespius, vel *Thespieus Atheniensis.* I. 48. 130.
Thessalus, a quo Thessalia (*Gr. Arm. etiam Thettalia dicta*). I. 5. II. 45.
Thineus rex Assyr. I. 48. II. 77. *scribitur et ὁ Thineus.*
Thmosis rex Aegypt. I. 109.
Thmotosis rex Aegypt. I. 111. v. *et Tuthmosis.*
Thola judex. I. 78. 82. II. 73.
(*Thomas Arzerunius eclogarius Eusebii.* I. 1. *et passim in fragm. Arm. et adnot.*)
Thonus Concolerus. v. *Sardanapalus.*
Thraces, qui mare obtinuerunt. I. 152. II. 87.
Thucydides historicus. II. 121.
Thuoris, qui et Polybus rex Aegypt. I. 104. II. 75.
Thurimachus rex Sicyon. I. 122. 125. II. 41.
Thymoetes vel *Thimoetes rex Athen.* I. 129. II. 79.
Thyphon frater Osiridis. I. 97.
Tiberius vel *Tiberinus rex Lat.* I. 177. 185. 186. *unde Tiberis fl. nominatur.* II. 91.
Tiberius Imp. I. 94. 144. II. 149-151.
Tigris flumen, quod et Teglathes vel *Declath.* I. 9.
Timaeus Siculus scriptor. I. 182.
Τίμιος (*sc. Honoratus, ut nomen,*) vel Τίμαιος. I. 108.
Titan, vel *Titanus*, vel *Titanes.* I. 19. 26.
Titus Imp. Rom. I. 146. II. 155.
Tityus aequalis Tantalo. II. 67.

Tomyris regina Messagetarum. *II.* 115.
Tragoedi a trago (*hyrco*) *accepto dicti*. *II.* 111. 185.
Trajanus Imp. *I.* 146. *II.* 155. 195.
Trapezon, vel *Treapazus condita*. *II.* 99.
Triopas, vel *Triopus rex Argiv.* *I.* 125. 128. *II.* 57.
Triphaena regina Aegypt. *I.* 117.
Troja, quae et Ilium. *I.* 275. *unde Trojani Italiam adeuntes*. *ibid. et seqq. vide et Ilium*.
Trous, vel *Troes, a quo Trojani*. *II.* 67.
Tryphon dux Syriae. *II.* 139. 191.
Tullus Hostilius vel *Sylvius rex Rom.* *I.* 186. 187. *II.* 105. 107.
Turris Babylonica. *I.* 18. 25. 67.
Tuthmosis rex Aegypt. *I.* 104. *II.* 53. 174.
Tyrimmas, vel *Tirimmas rex Maced.* *I.* 152. 153. *II.* 99.
Tyrus urbs. *I.* 36. *II.* 71.
Tyri Sacerdotes, judices, reges. *I.* 36. 87. 88.
Tyrrhenus, unde Tyrrhenia. *I.* 174.

V

Valentinus haeresiarcha. *II.* 161.
Vaphres, (*qui et Vaphar juxta Arm.*) *rex Aegypt.* *I.* 106. *II.* 111. 185.
Vavenephis, vel *Uvenephis rex Aegypt.* *I.* 99.
Ventus Annuus, sive Ἐτησία. *I.* 156.
Verus et Antoninus Impp. *I.* 147.
Vespasianus Imp. *I.* 145. *II.* 153.
Vibetis, vel *Ubienthes rex Aegypt.* *I.* 100.
Ulysses (*Gr. et Arm. Odysseus*) *I.* 179. 180. *II.* 77.
Unctus Dei (*Hebr. Messias*). v. *Jesus Christus*.
Unctus apud Danielem memoratus. *II.* 145.
Usaphais rex Aegypt. *I.* 99.
Vulcanus (*Gr. et Arm. Hephaestus*). *I.* 97. 128.

X

Xanthius Boeotius. *II.* 79.
Xenagoras scriptor. *I.* 180.
Xenocrates philos. *II.* 127.
Xenophanes philos. et poeta. *II.* 115.
Xenophon historicus. *II.* 123. 125.
Xerxes I. rex Persarum. *I.* 50. 106. *II.* 117.
Xerxes II. rex Pers. *II.* 106.
Xerxes Balaeus rex Assyr. *I.* 47. *II.* 43.
Xisuthrus, vel *Sisuthrus, decimus rex putatus Chaldaeorum, id est Noe*. *I.* 8-18. 24-25.

Z

Zacharias propheta. *I.* 98. *II.* 113. 115.
Zames aut Zameis. v. *Ninyas*.
Zeno philosophus. *II.* 119. 121. 131.
Zethus. v. *in Amphion*.
Ζεύς. v. *Jupiter*.
Zeus et Phoroneus. *I.* 173.
Zeuxippus rex Sicyon. *I.* 121. 123. *II.* 77. 79.
Zmerdis magus rex Persarum. *I.* 50.
Zoroaster, vel *Zoroastres magus, rex Bactrianorum*. *I.* 40. *II.* 36.
Zorobabel dux Judaeorum. *II.* 113. 115.
Zosares. v. *Sosares*.

P. I.

pag.			*Errata*	*Corrigenda*
59.	lin.	5.	vixit Noe adhuc	vixit Noe sub filiis
80.	l.	27.	si jugiter	(aut) si junctim
82.	l.	13.	Gothoniel ... ann. LXXX. (mendum antiquum, quod moleste fert Syncell. castigatum a nobis in not. Arm. verbis Asolici; cui favet et Canon: itaque repone)	Գոթոնիէլի ամք Խ. Ասլ. Գոթոniel ann. XL. Alieni-լագգեացն և աւտղացւոյ ամք Հ. genarum et Aod ann. LXXX.
103.	l.	23.	Apophis	Aphophis

P. II.

28.	lin.	36.	de Aegpyto	de Aegypto
51.	Gr.	361.	ἐπὶ τυγχάνει	ἐπὶ τυγχάνει
54.	ann.	ՃԼ	Փորբաս ամս Լ:	Φορβας ամս ԼԴ:
55.		430.	Phorbas annis XXX. (ita et Cod. in titulo.)	Phorbas annis XXXIV. (ut habetur in serie columnae.)
58.		ՀՂ.	Հինգաս.	Βαλεπαρες.
65.		608.	Palebares	Balepares
66.		ոհ.	Կեկրոփս ամս խԴ:	Կեկροփս ամս Խ:
67.		670.	Cecrops an. XLIV. (ita et cod. in tit.)	Cecrops ann. XL. (sic in columna propria.)
79.		888.	Sacerdotes constituti	Sacerdotes Carnii constituti
85.		988.	praesentem, ut	praesentem, templique aedificium, ut
85.		1020.	duobus tribubus, quorum	duabus tribubus, quarum
97.		1231.	M. talentis	M. tatentis argenti
104.		ՌԽԵ.	Լեսբացիք	Լեսբացիք
105.		1345.	Libyes. (ita et cod.)	Lesbii. (ut in P. I.)
107.		1359.	Psammedichus	Psammetichus
107.		1391.	Dyrrcahilum (Arm. Dyrrachilon)	Dyrrachilum (Gr. Dyrrachion)
117.		1517.	Pytagoras	Պիւհ (կամ սովՀ)
120.		ՌՀՃ.	սովՀ	Անտիգոնոս գոնատաս
130.		ՌՀԼԲ.	Անտիքոս գոնատաս	Antigonus Gonatas
131.		1738.	Antiochus Gonatas (ita et cod. qui tamen se se corrigit in sequentibus.)	
131.		1752.	Pithyniae	Bithyniae
158.		not.	σύγλητος	σύγκλητος
176.	ad ann.	481.	in primo quoque libro. Աթոքիս.	in primo quoque libro, p. 103. in Gr. juxta Sync. in adnot. 7. et p. 111. in Arm. Աթովհիս, Athoyis. pro Աթոքիս, Athoris.
194.	ad ann.	2109.	Iraeneus	Irenaeus